

[illegible]

❧ નિવેદન, ❧

શ્રી ભજન પદ્ય સંગ્રહ ભાગ આઠમો “ શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગર” ગ્રંથ માળાના ૪૮ મા ગ્રંથ તરીકે જહાર પડે છે. તેની અંદર ઘણે ભાગે આધ્યાત્મ જ્ઞાન, સેવાધર્મ, ભક્તિ, વૈરાગ્ય, હાનિકારક રિવાજ નિવેધ, કર્મયોગ પ્રવૃત્તિ, શિષ્ય સુધારણા, શુદ્ધ પ્રેમદ્વારા આત્મિક ધ્યાન વગેરે વિષયોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

એ વાત સર્વને વિદિતજ છે કે આપણી જૈન કોમમાં અધ્યાત્મિક વિષયક જ્ઞાનના જ્ઞાતા શા. વિ. જૈ. આ શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગર-જી સૂરીશ્વરજી છે, અને એ વાતની માહિતિ તેમના લખાયેલા ગ્રંથો ઉપરથી સર્વને થઈ છે. આચાર્યશ્રીએ જે જે ગદ્ય તથા પદ્યો લખ્યા છે તે સંપૂર્ણ અધ્યાત્મજ્ઞાનથી પૂર્ણજ છે, તેવીજ રીતે આ આઠમા ભાગમાં પણ એક એક પદ્યમાં એવી રીતે અર્થનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે કે, જે પદ્ય વાંચનાર-મુસલમાન હોય પારસી હોય વા વેદાન્તિ હોય વા કળીરખંથી હોય વા આર્યસમાજ હોય અથવા અન્ય કોઈ પણ દર્શની હોય પરંતુ તે પદ્ય જો માધ્યાસ્થદષ્ટિથી વાંચે તો વાંચતાની સાથેજ તેને તે વિષયનું સંપૂર્ણ જ્ઞાન થાય છે.

આ ગ્રંથની પ્રસ્તાવના આચાર્યશ્રીએ એવા રૂપમાં લખેલી છે કે તે પ્રસ્તાવના જેમવા માત્રથી ગ્રંથ માંહેલા કઠિલુ પદ્યોનો પણ અર્થ સહેતાઈથી સમજી શકાય છે. તથા કયા પદ્યમાં કેવા પ્રકારના આશયથી અનુક વાત લાવવામાં આવી છે, તે પણ પ્રસ્તાવનામાં એવી સૂક્ષ્મ રીતિથી દર્શાવવામાં આવી છે કે, વાંચનાર સાધારણ જ્ઞાની હોય તો પણ પદ્યોના અર્થને સહજમાં સમજી શકે.

શ્રીમદ્ સૂરીશ્વરજી મહારાજના અધ્યાત્મ જ્ઞાનનો પરિચય કરાવવો તે દીપકથી સૂર્યનો પ્રકાશ કરાવવા બરોત્તરજ છે. કારણ કે તેઓની દૃઢમતી એવા એવા અધ્યાત્મિક વિષયના મહત્વના

ગ્રન્થો લખાયા છે કે એક એક ગ્રંથની એકેક લાઇનનો નિગાર કરવા બેસીએ તો આપણને કાંઈક નવીનને નવીન જાણે છે.

એટલી વાત તો એજ છે કે નિષ્પક્ષપાન દ્રષ્ટિથી આત્મ અભ્યાસ ગ્રન્થોનો લાભ લેનારા જૈન કોમમાં વિરલ પ્રાપ્ત થાય છે.

સ્વાદ્યાદ દ્રષ્ટિથી શુદ્ધ ગુણ પર્યાયરૂપ આત્માને ખુદા કરેલામાં આવે છે તે આત્મારૂપ ખુદાનું સ્વરૂપ આચાર્યશ્રીએ “ખુદા હૈમેશ અજબ રંગીલા અમમ રૂપ ધરનેવાલા.” “અપ્પા પરમપ્પા” “અહલા હૈ અકલકલા કરનેવાલા” એ પદ્યમાં એવું સુંદર રીતિથી આલેખેલું છે કે આહો ગમે તેમનાવતળી હોય અને એ તે નિષ્પક્ષપાન દ્રષ્ટિથી વાંચે તો તેને સાચે સાચુ આત્મરૂપ ખુદાનું જ્ઞાન થયા વગર રહે નહિ, આ પદ્ય સંબંધી વિશેષ વિવેચન ખુદ આચાર્યશ્રીએ સ્વ-હસ્તથી પ્રસ્તાવનામાં આલેખેલું છે, તો તે પ્રસ્તાવનાથી આ ગ્રંથના વાચકો સ્વયં જાણી શકશે.

સાલતા સમયમાં દુનિયામાં હુન્નર ઉલોમ અને વિદ્યા સંબંધી ધર્મીજ મોટી ઉચ્ચ પાથવ આડી રહી છે, અને તેની પાછળ વિદ્વાનો કટિબદ્ધ થઈને સ્વયં મન, વચન, અને કાયાથી આત્મસોમ આપી રહ્યા છે. એટલુંજ નહિ પણ રાજાઓ પણ પોતાની પ્રજાને ઉત્તમ થવાને અને બીજી સુધરેલી પ્રજાની કક્ષામાં સુકવા વાસ્તે જોઈએ તેટલી મદદ આપી રહ્યા છે. મતલબ કેદરેક મનુષ્યો પોતાની કોમમાં તથા પોતાના દેશમાં જેમ અને તેમ જનસમાજને ઉપયોગી થઈ પડે તેમ હુન્નર તથા વિદ્યાનો પ્રચાર કરી રહ્યા છે. તેમાં આપણા આર્યાવર્ત શિવાયના દરેક દેશ કાંઈને કાંઈક પદાર્થની ખામીવાળા છે છતાં પણ તે લોકો ખરેખરો ધર્મપ્રેમ, સ્વદેશાભિમાન સંપૂર્ણ વગેરે ગુણોના અવલંબનથીજ પ્રતિદિન આગળને આગળ વધતા જાય છે. જ્યારે ખાસ કરી જૈન કોમ તે વિષે તદ્દન પછાત છે—અજ્ઞાત છે. આપણે અન્ય ધર્મીઓ તથા અન્ય કોમોના અને અન્ય દેશોના દાખલા દ્રષ્ટિ સમક્ષ રજુ કરીએ છીએ ત્યારે આપણને કેટલું બધું ચરમાવા જેવું લાગે છે.

અનેકાન્તાત્મક અને સર્વદેશીય જૈન ધર્મમાં જોઈએ તેવા ઉત્તત્તિના તથા અધ્યાત્મવિદ્યા પ્રચારનાં સાધનો પુરા પાડી શકીએ તેમ હીએ, અને આપણે આપણા ધર્મની તથા દેશની ઉત્તત્તિ ખરા રૂપમાં કરવા ધારીએ તો વગર વિલંબે કરી શકીએ તેમ હીએ, અને જૈન કોમને અધ્યાત્મ વિદ્યામય બનાવી શકીએ તેમ હીએ પરંતુ આપણામાં જોઈએ તેટલું ખરું સ્વધર્માભિમાન છેજ નહિ તેથીજ આપણે પાછળ ને પાછળજ પડતા જઈએ હીએ અને તેની સાથે આપણી કોમમાં અરસપરસના ઝઘડાઓનો પ્રવેશ થવા પામ્યો છે કે જેથી સાચી વસ્તુને અથવા સાચા ગુણોને અવગુણ રૂપે પ્રકટ કરવામાંજ આપણા બુદ્ધિબળનો ઉપયોગ કરીએ હીએ, - જ્યારે આપણી કોમમાંથી આવા ઝેરી પવનનો સર્વથા લોપ થાય ત્યારેજ આપણે આપણી સત્ય અધ્યાત્મ વિદ્યાનો પ્રચાર કરી શકીશું અને સત્ય ધર્મનો પ્રચાર કરી શકીશું. ધર્મની ઉત્તત્તિ તથા વિદ્યાની ઉત્તત્તિ વાસ્તે જ્યારે આપણે આપણા સ્વાર્થને એક બાલુ મુઠ્ઠી એકથ વૃત્તિથી ઠાર્ય કરીશું તોજ આપણી કોમ વ્યાપાર, દુનર, - વિદ્યા તથા ધર્મમાં જલ્દી આગળ વધશે.

આપણા કેટલાક ધનાઢય બ્રહ્મરથો પોતાના નાણાનો ઉપયોગ મોજશોખમાં કરે છે, પરંતુ આપણી જૈન કોમ કેટલી દુઃખી અને અજ્ઞાન છે તેનો વિચાર કરતાજ નથી, જો તે બ્રહ્મરથો વિચાર કરીને અમુક સંખ્યામાં નાણાની રકમને એકત્ર કરે અને તેનાથી અધ્યાત્મ વિદ્યા, દુનર, ઉલોગ અને વ્યાવહારિક જ્ઞાન માટે તેવા ઉચ્ચાચય-વાળા ગુરૂકુળો, બોર્ડિંગો, વગેરે બોલવાના પ્રયત્નવાળા થાય તો જૈન કોમના મનુષ્યો સ્વયં આગળ વધીને કોમનો ઉદય કરવામાં ઉદ્યમશીલ થાય અને તેની અંદરથી સાચા અધ્યાત્મ જ્ઞાનીઓ પણ પ્રકટ થાય.

ખરી વાત તો એ છે કે આપણે આપણી ઉત્તત્તિ કરવા માટે

ને ને પ્રવલ કરીએ તેમાં સફળતા ત્યારેજ પામીએ કે જ્યારે અધ્યાત્મવિદ્યાના અભ્યાસી અને ધનાઢય ગદસથોની મદદ મળે, પરંતુ તેવા પ્રકારની મદદનો અભાવ છે, માટે પોતાની જાને તેટલે અગ્રે, આત્મકલ્યાણ વાસ્તે તથા અધ્યાત્મ વિદ્યાના પ્રચાર વાસ્તે ઉદ્વેગથીજ બનવું જોઈએ.

આપણી બધિપ્યની નવીન પ્રજાને દરેક પ્રકારના ગુણો ખીન-વવાનું શિશુનું મળે તેવી યોગ્ય વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ. અધ્યાત્મ જ્ઞાનના ઉદય વાસ્તે આપણી જૈન કોમમાં જે કોઈએ વર્તમાન સમયે પ્રથમ પ્રવલ કર્યો હોય તે આપણા પૂજ્યપાદ શ્રાવણસ્મર્ણીશ્રી શા. વિ. ને. ચા. યો. શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી સૂરિજીએજ કર્યો છે. તેઓશ્રીએ લગભગ ૫૦ ગ્રંથો લખ્યા છે. આવા અધ્યાત્મપૂર્ણ ગ્રંથો આચાર્યશ્રીએ લખીને જૈન કોમ ઉપર ઘણાજ ઉપકાર કર્યો છે અને આજીવ ગ્રંથ લેખન તથા ઉપદેશદ્વારા હજારો લોકોને ઉપકાર કરી રહ્યા છે. આપણા પૂર્વાચાર્યોદૃત ગ્રંથોમાં પણ અનેક ગ્રંથો અધ્યાત્મ વિદ્યાથી ભરપૂર છે અને તેની ઉત્તમતા માટે જે મત છેજ નહિ. શ્રીમદ્ હરિમદ્સૂરિ, શ્રીકલિકાવચ સર્વજ્ઞ દેવચન્દ્રસૂરિ, શ્રી આનંદધનજી મહારાજ, શ્રીમદ્બુધ્ધિસાગરજી મહારાજશ્રી યશોવિજયજી તથા શ્રી ઉપાધ્યાયજી મહારાજ શ્રી વિનયવિજયજી તથા શ્રીમદ્ પં. દેવચન્દ્રજી મહારાજ વગેરે પૂર્વાચાર્યોદૃત ગ્રંથો કેવળ અધ્યાત્મજ્ઞાનથીજ ભરપૂર છે. જ્યારે તે ગ્રંથોનું આપણે અવગાહન કરીએ છીએ ત્યારે આપણને કાંઈક નવીનજ ભાસે છે; તેવીજ રીતે વર્તમાન કાળમાં પણ આપણા પૂજ્યપાદ શા. વિ. ને. ચા. યો. શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજીસૂરિશ્રી પોતાની લેખિનીદ્વારા સર્વ જનસમાજને અધ્યાત્મજ્ઞાન સહેલાઈથી સમજી શકાય અને તે વિષયનો પૂર્ણ રસ મળે તેવાજ દેનુથી તેઓશ્રીએ ગદ્યપદ્યાત્મક અધ્યાત્મ જ્ઞાનના ગ્રંથો લખ્યા છે અને લખે છે, માટે તે ઉપર પુરતું લક્ષ આપીને પોતાના દ્રવ્યનો સદ્-વ્યય-આવા અધ્યાત્મરસપૂર્ણ ગ્રંથો બહાર પાડવામાં તથા આવી વિ-

ધાના શોખીન જનોને હરેક પ્રકારે લાભ થાય તેવા ઉપાયો યોજવામાં કરવો જોઈએ.

શ્રીમદ્ સૂરીશ્વરજી મહારાજે સ્વકૃત શ્રી આનંદધનપદ બાવા-
ર્થ સંગ્રહમાં અધ્યાત્મજ્ઞાનની ઉપયોગિતા વિશે વિશેષ વિવેચન કરે-
લું છે માટે તે સંબંધિ આ ઠેકાણે વિશેષ ઉલ્લેખ નહિ કરતાં ત્યાંથી
જોઈ લેવા લલામણુ કરવામાં આવે છે.

વાંચકો અનુભવસિદ્ધ આચાર્યશ્રીના ગ્રન્થનો સદ્ઉપયોગ કરી
સ્વપરના શ્રેયસાધક બનશે તો આ ગ્રન્થ છપાવવા બદલ મંડલે ઉ-
ઠાવેલો શ્રમ સફળ થયેલો મનાશે.

આ ગ્રન્થના પ્રગટાર્થે નીચેના સદ્ગ્રહસ્થો તરફથી મદદ કરા-
યેલી છે તે માટે તે સર્વ ગ્રહસ્થોને ધન્યવાદપૂર્વક ઉપકાર પ્રદર્શિત
કરવા નીચેની નોંધ લેવામાં આવે છે, અને તે સાથે તે સદ્ગ્રહસ્થોને
વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે જેવી રીતે આ મંડળને અધ્યાત્મજ્ઞાનના
ગ્રન્થોની પ્રસિદ્ધિના કાર્યમાં મદદ કરી છે તથેવ હુમેશ કરતા રહેશે
અને જેમ અધ્યાત્મજ્ઞાનની બહોળી ખીલવણી થાય અને તેનો ઉપ-
યોગ સર્વ જનસમાજ લઈ શકે તેવા ઉપાયો યોજવા પ્રયત્ન કરશે,
તે સાથે ખીજા બંધુઓ પણ જ્ઞાનને પ્રગટ કરવા અર્થે દાન દેનારા-
ઓનું અનુકરણ કરશે તો મંડળે ઉપાડેલ કાર્ય આગળ વધતું રહેશે
એમ જણાવી વિરમીએ છીએ.

મુંબાઈ-ચંપાગલી
સં. ૧૯૭૪-વિરાત ૨૪૪૪ }
ફાગણ સુદિ ૧

લી૦

અધ્યાત્મ જ્ઞાનપ્રસારક મંડળ.

સ્થાયકોનો ઉપકાર.

નિવેદનમાં જણાવ્યા મુજબ આ અન્યના પ્રગટાર્થે નીચે જણાવેલ દ્રવ્યસ્થાય મળી છે તે માટે તે આપનારા અને અપાનનારાઓની ઉપકાર સાથે નોંધ લેવામાં આવે છે, તેઓની ક્રમાઈનો આપા સદ્ગાનના પ્રગટાર્થે થયેલા વ્યય માટે તેઓને ધન્યવાદ થતે છે.

૨૫૦) શેક ઉત્તમચંદ હરીચંદ-મહેસાણાવાલા તરફથી.

૧૨૫) શેક કાલીદાસ માનચંદ-મહુડીવાલા તરફથી.

૧૦૦) ભોજક સાલચંદ ડોસાભાઈ-મહેસાણાવાલા તરફથી.

(સાજંદથી નીચે જણાવેલા ગ્રંથરથો તરફથી મદદના આપ્યા)

૫૦) શ્રી સાગરમંચના જ્ઞાનખાતામાંથી હા. શેક ચતુરભાઈ કર-ચનદાસ તરફથી.

૩૦) મહેતા રાયચંદભાઈ રવચંદભાઈ.

૩૦) મહેતા શાન્તીભાઈ જેસંગભાઈના પુત્ર લોગીલાલને ત્યાં પુત્ર જન્મ પ્રસંગે.

૧૭) મહેતા દેવચંદ કાકરશી.

૧૭) મહેતા ગફલભાઈ સાંકળચંદ.

૧૬) મહેતા કરચનભાઈ નાગજીભાઈ હા. ચતુરભાઈ.

૧૫) ગાંધી મોહનલાલ જેમચંદના પત્ની સમરનતા સમર્થુચી હા. મોહનલાલ.

૧૫) મહેતા છગનલાલ જેમચંદ.

૧૦) શાહ. છગનલાલ દોલતરામ હા. સુનીલાલ.

૧૦) મહેતા મલુકચંદ દેવચંદની વીધવા બાઈ રૂપાળી.

૧૦) મહેતા ત્રીકમલાલ લલુભાઈ

૧૦) મહેતા જીવરાજ હડીસંધ.

૧૦) દોસી લલુભાઈ મગનલાલ.

- ૭) શાહ. આચારામ ઘેલાભાઈ.
 ૫) મહેતા જ્ઞેશંગભાઈ હઠીસંજ.
 ૫) શાહ. પરશોતમ મલુકચંદ.
 ૫) બાઈ પૂરી-ગાંધી હીરાચંદ જસરાજના વિધવા ઓરત.

૨૬૨

કુલ રૂ. ૭૩૭ મળ્યા છે. કાગળની મેળિયારીને લીધે ખરચ રૂ. ૩) ઉપર આવ્યું છે.

શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી અન્યમાળામાં પ્રમટ થયેલા અંગ્રે.

૧. ક ભજન સંગ્રહ ભાગ ૧ લો.	....	પૃષ્ઠ	૨૦૦	૦-૮-૦
૧. અધ્યાત્મ વ્યાખ્યાનમાળા.	....	....	૨૦૬	૦-૪-૦
૨. ભજનસંગ્રહ ભાગ ૨ ભો.	....	....	૩૩૬	૦-૮-૦
૩. ભજનસંગ્રહ ભાગ ૩ ભો.	....	....	૨૧૫	૦-૮-૦
૪. સમાધિ ચતુકમ્.	....	....	૩૪૦	૦-૮-૦
૫. અનુભવ પરિચયી.	....	....	૨૪૮	૦-૮-૦
૬. આત્મપ્રદીપ.	....	....	૩૧૫	૦-૮-૦
૭. ભજનસંગ્રહ ભાગ ૪ થો.	....	....	૩૦૪	૦-૮-૦
૮. પરમાત્મદર્શન.	....	....	૪૭૨	૦-૧૨-૦
૯. પરમાત્મજ્યોતિ	....	....	૫૦૦	૦-૧૨-૦
૧૦. તત્ત્વચિંતુ.	....	....	૨૩૦	૦-૪-૦
૧૧. ગુણાનુસારગ. આવૃત્તિ બીજી	....	....	૨૪	૦-૧-૦
૧૨-૧૩ ભજન સંગ્રહ ભાગ ૫ મો તથા	....	....	....	....
જ્ઞાનદીપિકા	....	....	૧૬૦	૦-૬-૦
૧૪. લીર્યાયાત્રાતું વિમાન. (આવૃત્તિ બીજી)	....	....	૬૪	૦-૧-૦
૧૫. અધ્યાત્મ ભજન સંગ્રહ.	....	....	૧૬૦	૦-૬-૦
૧૬. ગુરુજોષ.	....	....	૧૭૨	૦-૪-૦
૧૭. તત્ત્વજ્ઞાન દીપિકા	....	....	૧૨૪	૦-૬-૦
૧૮. ગહુલી સંગ્રહ....	....	....	૧૧૨	૦-૩-૦
૧૯-૨૦. શાવકધર્મસ્વરૂપ ભાગ ૧-૨....	....	....	....	....
(આવૃત્તિ ત્રીજી)....	....	....	૪૦-૪૦	૦-૧-૦
૨૧. ભજન પદ સંગ્રહ ભાગ ૬ ફો.	....	....	૨૦૮	૦-૧૨-૦
૨૨. વચનામૃત.	....	....	૩૦૮	૦-૧૪-૦
૨૩. ચોગદીપક.	....	....	૨૬૮	૦-૧૪-૦
૨૪. જૈન ઐતિહાસિક વાસમાળા.	....	....	૪૦૮	૧-૦-૦
૨૫. જ્ઞાનનિધન પદસંગ્રહ ભાગ્યર્થ સંહિત.	....	....	૮૦૮	૨-૦-૦

૨૬ અધ્યાત્મ શાન્તિ (આવૃત્તિ બીજી)	....	૧૩૨	૦-૩-૦
૨૭. કાવ્યસંગ્રહ ભાગ ૭ મો....	....	૧૫૬	૦-૮-૦
૨૮. જૈનધર્મની પ્રાચીન અને અર્વાચીન સ્થિતિ.		૬૬	૦-૨-૦
૨૯. કુમારપાલ ચરિત્ર (હિંદી)	....	૨૮૭	૦-૬-૦
૩૦-૩૪. મુખસાગર ગુરૂગીતા.	....	૩૦૦	૦-૪-૦
૩૫. પદ્મવ્ય વિચાર.	....	૨૪૦	૦-૪-૦
૩૬. વિજયપુર વૃત્તાંત.	....	૬૦	૦-૪-૦
૩૭. સાબરમતી કાવ્ય.	....	૧૦૬	૦-૬-૦
૩૮. પ્રતિજ્ઞાપાલન...	....	૧૧૦	૦-૫-૦
૩૯-૪૦-૪૧ જૈનગચ્છમત પ્રબંધ. સંઘપ્રગતિ. જૈનગીતા.		૧-૦-૦	
૪૨. જૈન ધાતુપ્રતિભા લેખ સંગ્રહ.	....	૧-૦-૦	
૪૩. મિત્રમૈત્રી.	....	૦-૮-૦	
૪૪. શિષ્યોપનિષદ...	....	૦-૨-૦	
૪૫. જૈનોપનિષદ ...	....	૪૮	૦-૨-૦
૪૬-૪૭. ધાર્મિક ગદ્યસંગ્રહ તથા પત્ર સદુપદેશ.			
ભાગ ૧ લો.	....	૬૭૬	૩-૦-૦
૪૮. ભજનપદ સંગ્રહ ભાગ ૮ મો.	....	૩-૦-૦	
૪૯. કર્મયોગ.	....	...	
૫૦-૫૧. શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર ગ્રન્થસંગ્રહ પ્રથમભાગ-દ્વિતીયભાગ..			

નિચક્ષા સ્થળે પુસ્તકો વેચાણ મળે છે.

મુંબઈ, પાયધુલી. બુકસેલર—મેઘજી હીરજી.

,, ચંપાગલી. અધ્યાત્મ જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ.

પાદરા વડીલ મોહનલાલ હીમચંદ.

શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડલ.

(રચાપત્ર-જ્ઞાનપંથમી-ત્રીર મંવન ૨૪૩૧.)

જે તમારે તત્ત્વજ્ઞાનના ઉત્તમ પ્રિદાન, સારમ અને પ્રિય મૈત્રીમાં સમજના દોષ અને પોતાનું હૃદય નિર્મલ જનનાનું દે.વ, તે મંડળ તરફથી પ્રગટ થયેલી

મીમંસુ જુદિસાગરના મન્થમાળા અવરણ વાંચો.

મન્થપુર મન્થમાળામાં નીચેના મન્થો પ્રગટ થયેલ છે, જે વાંચી, મનન કરી, તમારા આત્માને ઉચ્ચ મેજિએ ચડાવો. ઉત્તમ મન્થો: એજ અપૂર્વ સત્-સંમ છે. અચીત આ મન્થોના મનનથી ધણું જાણવા અને મેજનાય પામશો. મુરમીની સેખનચૈલી-મખરવદટ્ટિવાળા દોઢાથી, દરેક ધર્માત્મનીઓ તેને પ્રેમ-પૂર્વક વાંચે છે. દરેક મન્થોમાં અધ્યાત્મજ્ઞાન અને તત્ત્વજ્ઞાન સંજોગી વિરેચન છે.

વૈરાગ્ય, ઉપરેચ્છ, અને ભોધ, પદો-જાળનો તે તે વિવચમાં સીનના કરી નાખે છે. દરેક પદોનો સાર વિચારણીય છે. અનેજાનનદટ્ટિથી હૃદયની વિશાળતા-પૂર્વક અને પ્રિય તથા પધ્ધત્તણીથી વાચનાના હૃદયને ઉત્તમ કરી સમાવે છે અને તે મુજબ આ મન્થો છે.

માત્ર વાચનાના દ્વિતાર્થે, ઉદાર મુદત્તેની સદાય વડે ઝાઝ પજુ મન્થ પ્ર-મદક મંડળ કરતાં બોહમાં બોહી કિંમત રાખવાનો પડેપ આ મંડળેજ કરી છે, બોહી કિંમત જતાં જપાછ-જામગ-જંધાઇ વચેરે જામ સુંદર થાય છે. તદુ-પરાંત વધુ પ્રચારાર્થે પ્રમાવના, વિદ્યાર્થીઓને ધન્યામ અને બેટ આપનાર માટે વધુ નાકસે મંજાવનારને (શીશીકમાં હોય તે) મનો રાક્ષી બોહી કિંમતે આપવામાં આવે છે.

જેઓને પ્રગટ થઇ મુકેલા અને ઘવાના મન્થો પૈરા ઝાઝપજુ મન્થો પોતાના મુરબ્બી કે રનેલી અને ઉપકારીઓના સ્મરણાર્થે પ્રગટ કરવાને હઝા દોષ તેમને તે મુજબ મંડળ સચવડ કરી આપે છે.

પત્રવ્યવહાર—મુંબઈ મંપાજલી. વ્યવરવાપક—અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્ર-સારક મંડળ જોમ કરવો.

પ્રસ્તાવના.

શ્રી ભગવદ્ગીતા સંપ્રદ, આડ્યા સામર્થ્ય મુખ્યત્વે અધ્યાત્મજ્ઞાન, સેવા-
ધર્મ, ભક્તિ, ઉપાસના, વૈરાગ્ય, નીતિ, સદાચાર, દાનિકારક રીતિનું નિર્દેશ,
કર્મયોગ પ્રવૃત્તિ, આત્મસુધારણા, શિષ્ય સુધારણામતિ, શુદ્ધપ્રેમ દ્વારા આત્માનું
જ્ઞાન, પ્રભુ સ્તુતિયોગ વગેરે વિષયોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે, કેટલાક
આધ્યાત્મિક વિષયોનાં ભજનો, પદો તો સ્વરૂપોએ ઉદ્યાર રૂપે નીકળ્યાં છે,
અને કેટલાક પ્રસંગવચ્ચે રચાયાં છે. વૈરાગ્ય ભક્તિ મેઘ વગેરેના પદોમાં પણ
એ બે પ્રકાર જવળોધવા. આધ્યાત્મિક વિષયમાં સર્વ પ્રકારના અધ્યાત્મજ્ઞા-
નનો સમાવેશ થાય છે, અધ્યાત્મજ્ઞાન વાને જ્ઞાનજ્ઞાન, પરમાત્મજ્ઞાન, આત્મજ્ઞાન
સમાન વિષયમાં જન્મ કોઈ જ્ઞાન મદાત નથી, જ્ઞાન શાસ્ત્રોમાં વેદાન્ત
શાસ્ત્રોમાં, મુસન્માનોના, સુશીમનમાં, બોદોમાં, પાત્મીઓના શાસ્ત્રોમાં,
અને બાહ્યમાં પણ અધ્યાત્મજ્ઞાનને મદાત પદ આપણમાં આવ્યું છે. મન,
ચાહ્ની અને પંચ પ્રકારના શરીરોની વા જન પ્રકારના શરીરના ધર્મથી નિષ્ઠ
મેઘ આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપને અનુભવતુ અને આત્માનંદ પ્રાપ્ત કરવો, પરમા-
ત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ અનુભવતું, અને પરમાત્માનો જ્ઞાનંદ જ્ઞાનંદ પ્રાપ્ત કરવો,
એ સમાન જન્મ કોઈ પ્રાપ્ત કરવા યોગ્ય નથી. સર્વ પ્રકારના જવળોધમાં મનુ-
ષ્યાવત્તાની ક્રિયા છે, જાણ્યો અને જાણે મનુષ્યની ક્રિયા છે તેમાં પદ્મધર્મની
પ્રતિબિંબી દુર્લભતા છે તેમાં પણ અધ્યાત્મજ્ઞાન અને અધ્યાત્મ ધર્મની પ્રતિબિંબી
દુર્લભતા છે. અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યા વિના મોદ માણ, જ્ઞાન, કરેલ દુઃખ
રોગ વગેરે. ત્યાર બાદ નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાનની પ્રતિબિંબી જે જ્ઞાનંદ પ્રાપ્ત થાય
છે, તે જ્ઞાનંદ અરેખર સ્વદ, સ્વરૂપ, મેઘ રંગેની પદ્મીઓ પ્રાપ્ત થયેલી
મળેલી નથી. જાણ્યોવરણથી મૂળની પદ્મી અધ્યાત્મ જ્ઞાનપર પદ્મ રશ્મિ પ્રતિબિંબી
છે તેવી અધ્યાત્મજ્ઞાન વગેરેમાં પદ્મ પ્રેમ પ્રવરણ છે. આત્માના મુદ્દે. પ્રાપ્ત
કરવાનો જે પ્રેમ તે શુદ્ધ પ્રેમ છે. અધ્યાત્મ પર શુદ્ધ પ્રેમ પ્રવરણ વિન. કર્મન
જાણ્યો. જાણ્યો નથી અને મનુષ્યજ્ઞાનજ્ઞાનજ્ઞાનની પ્રતિબિંબી નથી પ્રાપ્ત થાય

વાસના, વિગતવાસના, બોમમાં મૂર્છા વિગેરેના જે રાગ કહેવાય છે તે અનુદ્ધ પ્રેમ છે અને કેવગુરુધર્મ પર તથા આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપનો રાગ છે તે પ્રશસ્ત-
 રામ પ્રશસ્ત પ્રેમ, શુદ્ધપ્રેમ કહેવાય છે એવી માન્યતાએ અમોએ શુદ્ધ પ્રેમની
 આવશ્યકતાને અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રતિ ઉપયોગી ઠહાવી છે. આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપની
 પ્રાપ્તિ એજ કરવામાં મુખ્ય ખોલ કેન્દ્ર છે અને તેના સાધનો તરીકે મુખ્ય અધ્યા-
 ત્મજ્ઞાન છે. ગુરુસેવા, ગુરુભક્તિ, શુદ્ધપ્રેમ, કર્મયોગ વિના અધ્યાત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ
 થતી નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ માટે પ્રથમ તો અધ્યાત્મજ્ઞાની ગુરુ મદા-
 રાજની સેવા કરતી પડે છે. ગુરુપર શુદ્ધ પ્રેમ ધારણ કરવો પડે છે. વિગતવાસના
 વિગેરેના અશુદ્ધ પ્રેમને શુદ્ધ પ્રેમ સ્વરૂપમાં ફેરવવો પડે છે. આત્માની શુદ્ધતા
 કરવા માટે સેવા-ભક્તિ-ઉપાસનાનું આલંબન કરવું પડે છે, ગુરુને સ્વાર્થજનુ-
 દ્વિએ સેવવા પડે છે. એ પ્રમાણે અતર્તતા મૂલ્યવાસમાં અને ત્યાગાવસ્થામાં
 સ્વપિઠારમ્ભાણે નિર્લેપ સ્થિતિ કર્મયોગની પ્રવૃત્તિ કરતી પડે છે. સ્વામિકહે-
 સાર્વજનિક કર્મ કરીને આત્માની શુદ્ધતાના ખોલાયે આત્મોપયોગને ધારણ
 કરવો પડે છે. સંસારી જીવો સાથે શુદ્ધ પ્રેમ, નિઃશય ભાવ, ઉદારભાવ-પરમાર્થ-
 વૃત્તિ આદિ ગુણોને ધારણ કરી વર્તવું પડે છે. આ પ્રમાણે વર્તન કરવાથી કર્મ-
 યોગની કમોડીએ કસાઈને ગુરુરૂપ બને અધ્યાત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરતી પડે છે
 અને અધ્યાત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરીને આત્માના-મગ્નતા સ્વરૂપમાં લયગીત થવું
 પડે છે ત્યારે પરમાત્મપદની પ્રાપ્તિ થાય છે. જ્યેષ્ઠપર શ્રી સાગુરુની પૂર્ણ કૃપા
 દોષ છે તેને અધ્યાત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે. અધ્યાત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ માટે આત્મ-
 જ્ઞાની ગુરુના પૂર્ણ શ્રદ્ધાશુ અને સાર્વજનિક સુદિવાળા સિખ થવું
 પડે છે. ગુરુના પ્રેમી સિન્ધો અધ્યાત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરી શકે છે. સદગુરુના સિખો
 કેવા પ્રકારના દોષા વગર છે તેનું સિખોની કમોડીએ કરાની પગીજાની દૃઢવ-
 બાવનાનું અનેક સ્થળે કાચરૂપે વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે. એવી ઉત્તમ
 વર્જન કરતી સિન્ધવગ્ધાને પ્રાપ્ત કર્યા વિના જૂનામલમાં કોઈને અધ્યાત્મજ્ઞાન
 પ્રાપ્ત થવું નથી, વર્તમાનમાં થવું નથી અને ભવિષ્યમાં થનાર નથી. અતએ
 સિન્ધવર્ધ-નેરુધર્મ વગેરે ઉપયોગી જાતને નું વર્જન કરીને અધ્યાત્મજ્ઞાનમાં
 પ્રવેશ કરવાની સામર્થ્યને પરિપૂર્ણ રિતે કરવામાં આવ્યો છે. જ્યેષ્ઠ શાસ્ત્રોમાં
 " જન દિવાન્વા ધોષઃ " એ મુજબ મુખ્યપદ આપણમાં આવ્યું છે. જ્ઞાન
 અને દિવા એ બેથી મોટા છે. જ્ઞાનયોગ અને કર્મયોગ એ બેની એકચક્રવાળા
 સંપત્તિથી મોટું છે. જ્ઞાનયોગી અને કર્મયોગી એવા બે પ્રકારના યોગીઓમાં-

મુનિઓમાં અધ્યાત્મજ્ઞાન અને ક્રિયા એ બે દોષ છે. જ્યાંમુખી ચરીર છે ત્યાંમુખી જીવનમુક્તાવસ્થામાં પણ જ્ઞાનની સાથે ક્રિયા દોષ છે. ચારીરિક ક્રિયા, માનાંસક ક્રિયા, વામિક ક્રિયા-આત્મક્રિયા વગેરે ક્રિયાના અસંખ્ય ભેદો છે.

સર્વ પ્રકારની નિત્ય નૈમિત્તિક ક્રિયાઓમાં અધ્યાત્મજ્ઞાન વિના નિર્ભળતા-નિર્લેપતા આવડી નથી માટે આત્મજ્ઞાનની-અધ્યાત્મજ્ઞાનની મુખ્યતા વર્ણવવામાં આવી છે. જૈન શાસ્ત્રોમાં અધ્યાત્મજ્ઞાન સંજ્ઞાથી ઘણું વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે. જૈન શાસ્ત્રોમાં માણપુત્રામાં ધીની પેઠે અધ્યાત્મજ્ઞાન તરવરી રજૂ છે. જૈનધર્મના મુખ્ય પિરતાગણ શાસ્ત્રોમાં-નરવાર્ધશ્રવમાં પૂર્વાચાર્યોના જનાવેશ અનેક આધ્યાત્મિક અન્ધોમાં અધ્યાત્મજ્ઞાનરૂપ ગંગા નદીનો પ્રચલ વદા કરે છે તેથી તે તે આધ્યાત્મિક શાસ્ત્રોમાં જોયો કુળદી મારે છે, તેઓ નિર્ભલ અને છે. જૈન આધ્યાત્મિક શાસ્ત્રોનો મોટો ભાગ અમાગ વાંચવામાં આવ્યો છે તેમજ આગુવેદ-અર્જુવેદમાંના આધ્યાત્મિક જે જે જ્ઞાન-અધ્યાત્મનાં મુદ્દો આવે છે તે અમારા વાંચકમાં આવેલ છે. ઉપનિષદોમાં દશ ઉપનિષદો, અદ્વારીય ઉપનિષદો, બાવન ઉપનિષદો અને એકમે આઠ ઉપનિષદોનું વાંચન, મનન, સમરજી કરવામાં આવ્યું છે. મદ્દાભારતમણિ આધ્યાત્મિક વિષય, વેદાન્તમુદ્દોનો (જ્ઞાનમુદ્દોનો) આધ્યાત્મિક વિષય વાંચવામાં આવેલ છે. અમરગ્રીનથી અનેક ટીકાઓનું વાચન-સમરજી-મનન કરીને તેના આધ્યાત્મિક વિષયનો અનુભવ કર્યો છે. યાજ્ઞવલ્કિય, વિશ્વાશ્રમાચર, કુન્દિનપ્રકાશ, ઘમને.૫, કમ્પીમૂન સર્વ પુરતોનાં અનેક વખત વાંચન-મનન કરવામાં આવ્યું છે. દરેક દર્શનના યોગના નંદોનાં અનેક વખત વાંચન-પરિગીક્ષવ કરવામાં આવ્યું છે. કુમાર, જ્ઞાનમ, જરદોશચનાં આધ્યાત્મિક વચનોનાં અનેક વખત વાચન-મનન-પરિગીક્ષવ કરવામાં આવ્યું છે. આધ્યાત્મિક અન્ધો અને યે.જના અન્ધો આવેલ છે. જોડના સપાત્રને સર્વ ધર્મવળાઓના જલન પડવા છે તે જુદી રીતે ૫. આવે છે અને તેમાંથી ધર્મી જાતને તે જલન કરી ચતુર્મુખી છે. આધ્યાત્મિક જ્ઞાનના મધ્યેનું યે.જના અનેક અન્ધોનું મનન-સમરજી નિરિજ્ઞાન કરીને પશ્ચાત તેને હાથમાં આવેલા દરિએ અનેક નવેની અપેક્ષાએ પચવરા અન્ધ પ્રવર્ત કર્યો છે. દરેક દર્શનની અન્ધતાએ તે જૈન દર્શનમાં કેટલી રીતે કમ અપેક્ષાએ સમાવેલ થયેલ છે, તેને અનુભવ કરવામાં થયેલ અન્ધતા કરવામાં આવેલ છે અને દળ દીર દર્શન, તથા દુષ્ટી કરે છે. અને જોડનું જાનને નવેનું જાનને નવે દર્શન અનુભવને અનુભવ રી. પૂર્વજાનના અન્ધતાના અન્ધતાના અન્ધતાના

જ્ઞાન અને યોગજ્ઞાન પર પૂર્ણ શ્રદ્ધા થઈ છે તેમજ અન્ય સેવા, ભક્તિ, ઉપાસના, કર્મયોગ પ્રવૃત્તિ પર પણ પૂર્ણ શ્રદ્ધા ગ્રેમ પ્રગટ્યો છે, અને ભવિષ્યમાં ગુરુ કૃપાએ વિશેષ અનુભવ થશે. દ્વ્યાનુષ્ઠાનના જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરવામાં જૈનામંચોના અવિરદ્ધ પણે પૂર્ણ ગ્રેમથી મનન નિદિધ્યાસન થયું અને થાય છે. આ પ્રમાણે આત્માની મનુષ્ય જીવમાં આધ્યાત્મિક જીવનધારા તથા બાહ્ય સેવાધારા વિગેરે ઘટાયેલ થાય છે, અને તે ઘટાયોમાં સદેજે તથા આવરણ સેવાધર્મની દૃષ્ટિએ ગ્રન્થો લખાય છે તથા આધ્યાત્મિક પદોની રચના થાય છે. તેમાં જે ગુણગુણો જોવા દોષ છે, તેઓને પદો વગેરેમાંથી સાર મદળ કરવામાં અત્યંત રસ પડે છે અને જેઓ દોષદૃષ્ટિના પૂર્ણરીઓ છે, તેઓ તો અવગ્રીદૃષ્ટિથી સવગાને પણ અવગું રહે છે. જ્ઞાનીઓ કહે છે કે જ્યાં સુધી સત્યનો ઉપાસક હોઈ બનતો નથી, ત્યાં સુધી તે સત્યને કદી સકતો નથી કેટલાક મનુષ્યો તો આધ્યાત્મજ્ઞાનના અશિષિ વાળા હોય છે તેમાં પણ વિશેષજ્ઞો દોષ છે કે તે સત્ત મહાત્માઓના કોકો દોષ છે તેથી તેઓને આધ્યાત્મજ્ઞાનનો અગર પ્રાપ્ત બીજો વિષય સારો દોષ છે તો પણ તેઓને તે અવગ્રી પરિજ્ઞમે છે. જે ધર્મમાં આધ્યાત્મજ્ઞાન નથી તે ધર્મ માનો કે સર્વત્ર દુનિયામાં એક વખત ફેલાઈ ગયો હોય તો પણ તે અતિ શુદ્ધ થઈ નહીં થઈ જાય છે. જૈન સિદ્ધાન્તોમાં કહેતા નવોની અપેક્ષાઓનું મનન તથા તેનો અનુભવ કરીને અમોએ આત્માનું જ્ઞાન ધરી પમાત્ ઉદ્ધારરૂપે આધ્યાત્મિક પદો ન બહાર પ્રકાશમાં છે. જૈન શાસ્ત્રોનો-જૈન ગ્રન્થોનો અનુભવ પ્રાપ્ત કરીને અમોએ અન્ય ધર્મોમાંના દુર્ગતો ગ્રન્થોને વાંચી તેઓને સ્વાદાદ સમ્યક્ત્વ દૃષ્ટિ-બળે સમ્યક્ત્વે હૃદયમાં પરિજ્ઞમાવ્યા છે. નંદિમુલ વગેરે જૈનામંચોમાં કહ્યું છે કે સમ્યક્દૃષ્ટિ જૈનજ્ઞાને મિત્વાત્તાનાં રચેલા ધર્મશાસ્ત્રોને પણ સમ્યક્ત્વ રૂપે પરિજ્ઞમાવવાની શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. તેથી સમ્યક્દૃષ્ટિના બળે અમોએ જ્ઞાન, વિષ્ણુ, મહાશ્વર આદિ અનેક દેવોને સ્વાદાદદૃષ્ટિના રૂપે ધરાવ્યા છે અને આત્મામાં સર્વ દેવોને દરીઓને અનેક રૂપોમાં ધરાવ્યા છે, તેનો આત્મજ્ઞાની વાગ્યોને સારી રીતે અનુભવ આવશે. જૈન સ્વાદાદધ્યાત્મસમ્યક્ત્વદૃષ્ટિની પ્રાપ્તિના યોગે અમોએ જૈન આધ્યાત્મિક શાસ્ત્રોનાં રહસ્યોને ગુર્જર ભાષામાં ઉતારી અનેક જીવોને લાભ આપવા અનેક ગ્રન્થ રચના હાલ પ્રપ્ત કર્યો છે તેથી ગુણગુણો મનુષ્યોને સારી રીતે લાભ મળે એવો નિશ્ચય છે. ગુણોની હધ્યા-વળા બહિર્દેવી અંતરપરિવર્તન-દોષદૃષ્ટિઓને તો પાણીમાંથી પૂરા મોટવાની પેઠે સર્વગું પણ અવગું પરિજ્ઞમે છે નહીં તેના જન્મમાની પેઠે મુખ્ય છે, અને જ્ઞા-

નાવરણીયાદિ કર્મની પરંપરા વધારીને સંસારમાં અનેક અવતારો મહે છે એમાં આશ્ચર્ય નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાન પાસ જોવું છે, પરંતુ તેની માત્રા કરવામાં આવે અને તેના અધિકારીઓ વિધિ પ્રમાણે વાપરે છે તો તેથી તેઓની આત્મશક્તિઓમાં વૃદ્ધિ થાય છે, પરંતુ અનધિકારીઓને તો તે અનુપયોગી છે. જે મનુષ્યો આસન્નભવ્ય છે અને ગુરુના પૂર્ણ શ્રદ્ધાણુ, ગુરુના વિચારોના અને આચારોની મૂર્તિયોરૂપ છે. ગુરુના ઉપદેશોના આશયોને પરિપૂર્ણ જાણનારા ■ તેઓ ગુરુના આધ્યાત્મિક જ્ઞાનના આશયોને મદલુ કરીને આત્માને સમ્યક્ષરૂપે દેખી શકે છે, પરંતુ નારિતક નયુસ તો તેની મધે પણ પ્રાપ્ત કરવા શક્તિમાન થતા નથી.

શ્રી આનંદધન પદભાવંતર્ય સંમદ્ધમાં અમોઝે અધ્યાત્મજ્ઞાનની ઉપયોગિતા સંબંધી ધણું લખ્યું છે તેથી તેનું અત્ર વિશેષ વિવેચન કરવામાં આવતું નથી. આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ શ્રીમદ્ આનંદધનની રીતીને અનુસરીને આત્માને પુરૂષનું રૂપક આપીને તથા જ્ઞાનપારશ્વતિ-દર્શનપરિશ્વતિ-સુમતિ અનુભવ દૃષ્ટિ-ચેતના દૃષ્ટિ વગેરેને શ્રીનાં રૂપક આપીને પરસ્પર પાત્રોના વાર્તાલાપ વગેરે દર્શાવ્યો છે તે વાચકોના ખ્યાલમાં આવશે. આત્માને કૃષ્ણ, મહાદેવ, વિષ્ણુ, બ્રહ્મા, શમ વગેરે નામે આપવામાં આવ્યાં છે અને આત્માની જ્ઞાનપરિશ્વતિ-આનંદ-રમણતા પરિશ્વતિ વગેરેને રાધા-સીતા-પાર્વતિ-સરસ્વતી વગેરે રૂપકો આપીને આ મંથમાં અનેક ટેકાણે તેનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. આધ્યાત્મદૃષ્ટિએ અમોઝે ભગ્નસંમદ્ધના પહેલ્ય ભાગથી તે આઠ ભાગ પર્યંત અધ્યાત્મ વિષયમાં તેવાં પાત્રોનાં રૂપકોથી અધ્યાત્મ વિષયને વર્ણવ્યો છે. અધ્યાત્મ પાત્રોમાં આત્મા અને તેની શ્રી શુદ્ધ ચેતના શુદ્ધ પરિશ્વતિ-સુમતિ વગેરેમાં જે પ્રેમ વર્ણવ્યો છે તે શુદ્ધ પ્રેમ જાણવો. જાણ વિષયમાં ભટકતી શક્તિઓને આત્મામાં રિયર કરવા માટે અને વિષયની વાસનારૂપ ત્રિયો નાશ કરવા માટે આત્મા પર અને જ્ઞાન, દર્શન ચારિત્ર પરિશ્વતિ પર પ્રેમ કરવાનું જતાવ્યું છે તે શુદ્ધ પ્રેમ જાણવો. પરમાત્માની ભક્તિમાં શુદ્ધ પ્રેમની જરૂર છે. અશુદ્ધ પ્રેમથી અનેક કર્મો બંધાય ■ અને તેથી ચોરાશીઘ્રખ જીવોનિમાં ચારેવાર ભટકવું પડે છે માટે પાંચ ઇન્દ્રિયના ત્રેવીશ વિષયોમાંથી તથા નામમાંથી તથા યરીરમાંથી રામભાવ ટળે, દેહાધ્યાસ ટળે અને સ્વયં આત્મા જાણ છે એમ અનુભવ થાય તે માટે આધ્યાત્મિક પાત્રોદ્ધારા શુદ્ધ પ્રેમનું વર્ણન કરી ઉપયોગિત્વ જણાવ્યું છે. આત્મા પર પરિપૂર્ણ પ્રેમરૂપિ પ્રપટતાં રે ચઃ સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ થાય છે. દેવ,

ગુરુ, ધર્મપર આત્માપર પ્રેમ પ્રગટ્યા વિના કદી સમ્યક્તાની પ્રાપ્તિ શક્ય નથી નથી અને ભવિષ્યમાં થશે નહીં. આત્માપર પૂર્ણ પ્રેમ પ્રગટવાથી આત્માની શોધ માટે સંસારની આવરણના સ્તીકારથી પડે છે અને આધ્યાત્મિક પ્રયત્નોની આવરણકતા સ્તીકારથી પડે છે. અધ્યાત્મજ્ઞાનનાં ભજનોને-પદો વાંચીને વખને ગુરુમનની આસ જરૂર પડે તેમ છે. કર્તાના આશયોને પૂરું અનુભવ લીધા વિના અધ્યાત્મજ્ઞાનનાં પદોમાં ઉગ્ર ઉત્તરી સકારું નથી અને તેમજ વાંચતાં અનેક સ્થળે સંકાઓ રહે છે, જૈન આધ્યાત્મિક શાસ્ત્રોના અન્ય દર્શનીય આધ્યાત્મિક શાસ્ત્રોના પરિપૂર્ણ અનુભવ પ્રાપ્ત કર્યો છે, એવા અધ્યાત્મજ્ઞાનીઓની ખસેધી જે અધ્યાત્મ પદોમાં સમજાજી ન પડે તેનો અનુભવ લેવો—અધ્યાત્મજ્ઞાનના પદોમાં પણ પદ્ય માં.

...સંતો સત્ વતલાતુંરે કે જેતું નમતું તેતું તેતું ગાતું. એ દેવગણગણ વિષયવાળું પદ આવેછે તેમાં આત્માને સર્વ વસ્તુરૂપે-દેવ દેવીઓ રૂપે વર્ણવેલું છે. શ્રીગુરુમતીર્થસ્વામીએ એક આધ્યાત્મિક વિષયનું પદ બનાવ્યું હતું. રામતીર્થસ્વામીના નવ ભાગે જેણે વાંચ્યા હશે, તેને એ પદનો ખ્યાલ આવશે. રામતીર્થસ્વામીના આધ્યાત્મિક પદનો અર્થએ એ પદરૂપે અનુવાદ કર્યો છે, પરંતુ જૈનદષ્ટિએ તે પદ સત્ સમજતું નહીં. તો પણ અનેકાન્ત દષ્ટિએ તે અનુવાદરૂપ પદના વિચારને આત્મામાં અસ્તિત્વાસ્તિની અપેક્ષાએ ઘટાવી શકાય છે. કોઇ દષ્ટિએ આત્મા સ્વર્ગરૂપ છે, નરકરૂપ છે. ચક્રેશ્વરના શોકરૂપ છે. આત્મામાં અન્ય જન્મતા સર્વ પદાર્થોનો નાસ્તિ ધર્મ રજો છે. આત્મા વિના બાકીનાં પાંચ દ્રવ્યો ગુણપર્માણો અનંતા છે અને તે અનંતાગુણ પર્માણો સદિત પાંચ દ્રવ્યરૂપ જન્મત છે તે આત્મામાં નાસ્તિરૂપે હતું છે, તેથી આત્માને કાલરૂપ મહાકાલમાં સત્ત્વરૂપ દિવસરૂપ કહેવામાં આવ્યો છે. સર્વ ધર્મના જે ને પ્રયો છે તે પણ એવા યાનપરિણતિના અંશરૂપ સર્વ શાસ્ત્રોને પણ ઉપચારે આત્મારૂપ કહ્યાં છે. અદ્વૈતાદીઓ આત્માને એકતિ સર્વરૂપ માને છે ત્યારે રચાદાદ શાસ્ત્રો અનેકાન્તપણે અસ્તિ નાસ્તિ આદિ અનેક અપેક્ષાઓને લઇ આત્મામાં સર્વને માની સર્વરૂપે ગુણ ગુણી અમેદે તથા પર્માણી તથા અસ્તિનાસ્તિ પર્માણોના અમેદે આત્મામાં સર્વને માને છે. આત્મા ચંદ્રરૂપ છે, સૂર્યરૂપ છે, સાગરરૂપ છે. સર્વ ધર્મના કર્તારૂપ છે ને પર્માણોના આત્મામાં અમેદ ઉપચાર કરીને અનેક નયોની અપેક્ષાએ રૂપો ઘટાવ્યાં છે. અનેકાન્ત નયની અપેક્ષાએ કવચિત્ સર્વ રૂપો તે આત્મામાં તે અનુવાદરૂપ પદમાં ઘટા-

વેદો છે તે અનેકાન્ત દૃષ્ટિએ અનેકાન્તપણે સમજવાં પણ એકાન્ત સિદ્ધાંતરૂપે ન સમજવાં. તે પદમાં જે જે જાગતોરૂપે આત્મા સ્વયં છે એમ વર્ણવ્યું છે તે અનેક નયોની અપેક્ષાઓના યાતા ગીતાર્થ અનુભવી વિના સ્વાદ્વાદશૈલીએ કથયિત્ ધટાવી શકાય નહીં માટે અમેએ તે અનુવાદરૂપે ફક્ત સંખેલું છે અને તેમાં કતાં તરીકે નામ પણ દાખલ કર્યું નથી છતાં અનેક નયોની અધ્યવસાયોની અસ્તિ ધર્મનો અને અનંત નાસ્તિ ધર્મનો આત્મામાં સમાવેશ કરીને તથા અનંત અસ્તિધર્મને આત્મારૂપે કહીને તથા અનંત નાસ્તિ ધર્મને, ધર્મ અને ધર્મોના અભેદ આત્મારૂપ કહીને ધટાવી શકવાનો અમારો અનુભવ છે. વાચકો તે પદને કાંઈ ગીતાર્થ અધ્યાત્મજ્ઞાની તથા દ્રવ્યાનુભોગી ગીતાર્થ જ્ઞાન સમજશે તો તે અનુવાદિકે પદને સ્વાદ્વાદ અધ્યાત્મ સ્વરૂપમાં ધટાવી શકશે. પુરાણોની કેટલીક બ્રહ્મ, વિષ્ણુ, મહેશ્વર દેવોની જાગનોને કૈન અધ્યાત્મ સ્વરૂપથી સમજાવવા માટે તે પદ પર વિવેચન કરીને સમજાવી છે. કેટલાંક કહીને લાગે એવા પદો પર કેટલેક રથો વિવેચન પણ કરવામાં આવ્યું છે તેના ગુણાનુભોગી વાચકોને ગાંધીના ખ્યાલ આવશે.

આધ્યાત્મિક વિષયમાં જેટલું બ્રહ્માંડમાં અપેક્ષાએ તેટલું પિંડમાં એવો કુદનીનિયમ દર્શાવ્યો છે. જેટલાં બ્રહ્માંડમાં પદાર્થો છે તેટલાં સર્વે પિંડમાં છે. તેથી બ્રહ્માંડના સર્વ પદાર્થોને અપેક્ષાએ આત્મારૂપે કહીને તે રૂપ પોને આત્મા છું એમ કથવામાં આવે છે. સર્વ દ્રવ્યો અને તેના ગુણ પર્વાય છે તે સર્વ અદેશ્ય આત્મજ્ઞાનમાં કાસવાથી જ્ઞાનગુણના પર્વાય છે. તેથી જ્ઞાન અને જોયોનો અભેદ સંબંધ મળીને તે આત્મારૂપ છે એમ કહેવામાં આવે છે અને તેથી અપેક્ષાએ સર્વ અસ્તિ નાસ્તિ પર્વાયરૂપ દુઃ આત્મા છું એમ નમસાપેક્ષાએ જાનીએ કથે છે. આત્મા પોને રામ છે. આત્મા સ્વયં વિશ્વકુબ્જરૂપ છે. અનંતશક્તિ જે જે પર્વાય થયા, થાય છે અને અવિષ્કર્ષમાં અનંત પર્વાયો છે જે અસ્તિનાસ્તિરૂપ થઈ તે સર્વને ઉપચારે વા અભેદ સંબંધે કથયિત્ આત્મારૂપ કહેવામાં અનેકાન્ત દૃષ્ટિએ વિરોધ આવે નથી તે અપેક્ષાએ સર્વ પદાર્થરૂપ આત્મા કથયિત્ જ્ઞાનદેવની જાદિ અનેક અપેક્ષાએ છે એમ અધ્યાત્મજ્ઞાનીએ અધ્યાનુભોગી જાનીએ કથે છે. વિરોધવશ્યમાં જ્ઞાનજ્ઞાનના અધિકારમાં એક પદાર્થના સર્વ વિષયો સમાસ જાતી અપેક્ષાએ કરવામાં આવે છે. આત્મને જ્ઞે કાન્ત નયની દૃષ્ટિએ ખુદરૂપ કથવામાં આવે છે. અનેકાન્તશૈલીએ શુદ્ધ ગુણ પર્વાય રૂપ આત્માને ખુદ કહેવામાં તથા સ્વમાનવઃ આત્માને ખુદ કહેવામાં આવે છે.

૧૫] ૩-પુરા હવેગ સજવ લીંટા ચગદળ પરમેશ્વર દાતા વગદાત જગદે
 સજવહતા કરેશ્વરના સુરા. આત્મા તે પરમાત્મા છે. આત્મારૂપ પાપાન્ધાને
 સજા સુરા કહેશે. અનંત જ્ઞાન કર્તૃત આત્મિ સ્વરૂપ રંગને પાગળ કરેશ્વરને
 આત્મા છે, આત્મારૂપ ખુદા એક રંગતો છે અર્થાત્ દુનિયાના જગદંત્રી
 આત્મારૂપે ખુદાને રંગ જુગ પ્રકારનો છે. આત્મારૂપ ખુદાનું અગમ્ય છે
 મનશુદ્ધિથી આત્માની ચમ પડી નથી. અનુભવજ્ઞાનથી આત્મારૂપ ખુદાને
 સ્પર્શકાર થાય છે, આત્મારૂપ ખુદાની અકલ્પ છે. સર્વ પ્રકારની કમળા-
 એથી બિન એવી આત્મારૂપ ખુદાની કળ છે. તરંગમય, કળકી ચર, નૂર જે
 સરસતા, વદ્યારહસ્યોદયપારક, દિગ્ગજગલ સાશરા, જુદા જ આત્મારૂપ ખુ-
 દામાં સર્વ કલ્પગુણ પર્ણિરૂપ જેવેને બાસ થાય છે તેથી તે સર્વ તેઓને
 કલ્પિત આત્મામાં સમાવેશ થાય છે એમ કલ્પમાં આવ્યું છે. આત્મારૂપ
 ખુદામાં અન્યથી એવા સર્વ ગુણોને અને પર્ણિરૂપ સમાસ થાય છે. આત્મા-
 રૂપ ખુદામાં ગુણ પર્ણિરૂપ ગુણપર્વા સ્થિતિ ઉત્પાદ થાય થાય કરે છે. બામક
 બામ્ય દિગ્ધિ આત્મામાં જ્ઞાનજોષાએ સર્વ પદાર્થો તથા સર્વ સ્થિતિ પેદાશ્ચિ
 અનંત શક્તિ અત્યંત કહે છે તે ખજ સમાધિ જાય છે. આત્મામાં શુદ્ધ જ્ઞાનરૂપ
 અનંત નૂર વળા કરે છે. આત્મારૂપ ખુદામાં વદ્યારહસ્ય છે તેથી વદ્યારહસ્ય ચક્રો
 સ્વામીઆત્મા ગજામ છે. આત્મારૂપ ખુદા-અઘા સ્વર્ગકર્તા છે અને ગુણપર્વાને
 કર્મરૂપ રચ્ય છે. આત્મારૂપ ખુદા કર્મરૂપ છે અને તે સંપ્રદાનકારકરૂપ તથા
 અપદાનકારક રૂપ તથા અસંખ્ય પ્રદેશકારકરૂપ પ્રકારક છે; તેથી તે વદ્યારહસ્ય
 ચક્રોનો કારક કહેવાય છે. વદ્યગુણનું જ્ઞાન શક્તિરૂપ ચક્ર અને ૫૫ વિભાગશક્તિ
 શક્તિરૂપ ચક્રો સમયે સમયે કારક આત્મારૂપ ખુદા છે તે પરમાત્મા છે એમ
 વિશેષાવર્યક તત્ત્વાર્થસૂત્ર કર્મમન્ય, કર્મપયસી વગેરે અન્યોનો અનુભવ કરી
 અનુભવવું. આત્મા નિરંજન નિરાકાર અને વ્યક્તિની અપેક્ષાએ એક ॥ તેથી
 તે હસ્તિભક્ત કહેવાય છે. સર્વના આધારભૂત અરેખર જ્ઞાનમાં સર્વ જેવો બાસે
 છે તેની અપેક્ષાએ આત્મારૂપ ખુદા છે. આત્માના અસંખ્ય પ્રદેશ છે, આત્માના
 એક પ્રદેશમાં અનંત જ્ઞાન ગુણ કહેવ છે તે એક સમયમાં જણ કાસના પદા-
 થેનિ જાણવાની શક્તિ પદાર્થ ॥ તે સર્વ પ્રદેશનું તે શું કહેવું ॥ આત્માના
 એક પ્રદેશમાં જે અનંતજ્ઞાન રથ છે તેમાં સર્વ વિશ્વનો જેવ પ્રકાર થાય છે
 તેથી તે આધેયભૂત જનીને પ્રકાશે છે અને આત્માનું જ્ઞાન તે આધારભૂત થાય
 છે માટે જ્ઞાનમાં સર્વજેવ પદાર્થોને બાસ થાય છે તે દિગ્ધિ આત્મારૂપ ખુદા

અહીં સર્વ અનંત કોટિ પિંડરૂપ બ્રહ્માડિનો આધારભૂત ગણાય છે. આત્મારૂપ
 ખુદાને વસ્તુતઃ નિરાકાર કહેવામાં આવ્યો છે તે પણ અપેક્ષાએ છે. વસ્તુતઃ આ-
 ત્માને પણ અસંખ્ય પ્રદેશરૂપ આકાર તો છે, પરંતુ ચક્ષુએ જે પુદ્ગલના આકારો
 દેખાયા છે તેના કરતાં આત્મારૂપ ખુદાનો આકાર છે જિજ્ઞ છે, અને અત્યંત સૂક્ષ્મ
 છે. પરમાણુથી પણ અનંત ગુણ સૂક્ષ્મ છે તેથી આત્મારૂપ ખુદાને નિરાકાર કહે-
 વામાં આવ્યો છે. આત્મારૂપ ખુદા છે તે શરીરમાં સર્વજ્ઞ તથા તેલની પેઠે બાપી
 રહેલો છે તેથી તે પિંડદષ્ટિએ બાપક ગણાય છે તથા કેવલદષ્ટિએ બ્રહ્માડિ બાપ-
 પક ગણાય છે, પરંતુ આત્માનો હૃદયમાં સાક્ષાત્કાર પ્રથમ થાય છે તેથી અપેક્ષા-
 એ કહેવામાં આવે છે કે આત્મા, હૃદયમાં પ્રકાશ છે, આત્મા હૃદયમાં રહ્યો છે. હૃદ-
 યમાં શોધવાથી આત્મારૂપ ખુદાની પ્રાપ્તિ થાય છે. આ પ્રમાણે આત્મા રૂપ પુદા
 ના પદમાં સર્વ આધ્યાત્મિક દષ્ટિએ વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. ૫૪ ૬૬૨ મા
 માં આત્મારૂપ અલ્લા તું પદ છે, તેમાં પણ આવી આધ્યાત્મિક નવદષ્ટિએ અર્થ
 અરિહંતરૂપ પરમાત્માને અલ્લા કહી માનીને તેનું અનેકાન્તદષ્ટિએ સ્વરૂપ આ-
 લેખ્યું છે. આત્મારૂપ અર્થ અરિહંત ને અલ્લા એવા સંબંધથી સંબોધીને અનંત
 શુદ્ધ ગુણ પર્માવયવ આત્મારૂપ અલ્લાને વર્ણવ્યો છે. શી ફીરિજીવમ્મરિ મહારાજને
 દૈલા જિન દૈલા જિન દૈલા જિન હે. જાકો વડદ રાજમેં ગમ દૈ. એ પદમાં
 અરિહંતને બાપા આદિમ ખુદા આદિ સ્વરૂપે સાપેક્ષ નૈન દષ્ટિએ વર્ણવ્યો છે,
 અને તેથી સ્વાદ્વાદદષ્ટિની મહત્તા ગણાવી છે. અધ્યાત્મદષ્ટિએ આત્મા તો નયો-
 ની અપેક્ષાએ સર્વ દેવોનાં નામો અને દેવીઓના નામોરૂપે વર્ણવામાં આવે છે,
 આત્માના સ્વરૂપને તથા આત્માના ગુણપર્માવ સ્વરૂપને કહેનારાં અનેક ભાષાના
 અનેક સાંકેતિક નામોથી આત્માનું વર્ણન કરીને ચિત્તવૃત્તિને આત્મસંમુખ રા-
 ખવામાં આવે છે એજ સર્વશાંતીઓનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે, તે ઉદ્દેશને કેન્દ્રભૂત ગ-
 ણીને જૈનાગમાવિરોધીપણે જ્ઞાતમા ને અલ્લા રૂપે વર્ણવ્યો છે, તેનો જૈન ગી-
 તાર્યો અનુભવ કરી શકે છે અને આત્માની શુદ્ધતા કરતા પરિપૂર્ણ ઉપયોગ ધા-
 રણ કરે છે. આત્માનાં અનંત નામો પાડવામાં આવે અને તેથી આત્માના શુ-
 દ્ધોપયોગમાં રહેવાનું હોય તો અનેક ભાષામાં અનંત નામો હોય તેથી કોઈ જ્ઞા-
 તનો વિરોધ આવતો નથી. આત્માને આત્માની જ્ઞાનાદિ પરિવૃત્તિને પતિ-પત્ની
 રૂપ માનીને મિત્રરૂપ માનીને અનેક અધ્યાત્મજ્ઞાનીઓએ તેવાં પાત્રોને લોકાત્તર
 નવરસોવડે સજ્જાર્યો છે કે, જેથી લૌકિક નવરસના રસિકને આત્માના રસના
 રસિક બનાવી શકાય. આવી દષ્ટિએ અધ્યાત્મજ્ઞાનીયો આત્માનું વર્ણન કરે છે.

કુળ, રામ, પંડિત, શ્રીરામ તરીકે જાણીને અધ્યાત્મશાસ્ત્રને તર્જી લીધે તેમાં મનુષ્યો-
નું ચિત્ત આકર્ષાતી તેઓને જાતરામ મનાઈ છે. અધ્યાત્મશાસ્ત્રની મોટાપમાનના નાનકડા
દંડારામના આવી દરિયે આત્માને કુળારૂપ માનીને જાતરામીનના પાંડેની
અપેક્ષાએ પણ આધ્યાત્મિક અર્થે ઉપાસવા પ્રવળ કરે છે. જેથી આધ્યાત્મિક
જ્ઞાનમાં અમરવદ્ છે, તેથી જૈન અધ્યાત્મશાસ્ત્રીઓ વિષયના મનુષ્યોને આવી રીતે
આકર્ષના શુદ્ધ મર્મનું સંમુખ કરવા અધ્યાત્મિક પંડેના ઉદ્યારો દ્વારા પ્રવળ
કરે છે. અધ્યાત્મજ્ઞાન વિના પ્રાપ્ત મોટા જાને વિષયમાં પ્રાપ્તતા પમેળા વિ-
ચારોમાં અને આશ્ચર્યોમાં મર્ષિતના આવે છે.

અધ્યાત્મજ્ઞાન વિના કલ્પિતોદયમાં અને કર્મવૃત્તમાં માત્રિત્ય પ્રગટે છે.
અધ્યાત્મજ્ઞાનરૂપ અમુ વિના મનુષ્યો અમેની પો પ્રવૃત્તિ કરે છે અને મુલ મિશ્રા-
તથી અલિન અમુ અન્ય કુમાર્મમાં મમન કરે છે. અન્યેવ જૈન સ્વાદ્વા દરિયે
અધ્યાત્મજ્ઞાનનો પ્રચાર કરીને શ્રી શ્રીમનુષ્ય લોકમાંને દક્ષ સર્વ જાતોનો છે
એમ સિદ્ધ કરી જતાઓ છે. અધ્યાત્મજ્ઞાનના પ્રકાશ વિના વિચારનું મનુષ્યોને
હૃદયધારકાર દગવતો નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાનના પદોમાં-જાતોમાં ઉત્તમ આવ
આવેલો જોઈએ. શરીર સુંદર દેહ, પરંતુ આત્મા વિચળું શરીર દેહની સમુ-
નથી. તદ્વા અધ્યાત્મ જાતોના પદોના કાચરૂપ શરીરમાં અધ્યાત્મજ્ઞાનરૂપરમ
જો વહે છે તે તેથી તેની યાત્રાનિક મદત્ત અરજોપાય છે. શ્રીમદ્દીના સર્વો મર્મ
તેવો સુંદર જોઈ દેહ, પરંતુ તે રસવિન નકામે છે તેમજ અધ્યાત્મ જાતોમાં
પદોમાં આંતર નામિત્ય ઉદેશ સરસ સમનો ઉત્તમે નથી, તે પરુ પદો જાતો
રસશુદ્ધ અને છે. જાતથી મનુષ્યને સમુદાયો તેવ અને તે આકારથી પણ સુંદર
દેહ પરંતુ તેનો રસમુખી તમોમુખી સ્વભાવ દેહ છે તે તેની જાતની શોધ
નકામી જાય છે તેથી પો અધ્યાત્મજ્ઞાનમાં જાતોમાં પદોમાં અધ્યાત્મરસ ઉત્ત-
કારવા જોઈએ. જાતની શોધમાં કંઈ ન્યૂનતા દેહ પરંતુ જો જાતોમાં
પદોમાં જાત સુંદર દેહ છે તે તેનું સ્વાભાવિક રીતે આકર્ષણ મદળ થાય છે.
અત્યેવ અધ્યાત્મજ્ઞાનસંસિદ્ધિએ જાતની અલોકિતતા મદત્ત સંસિક જાતું જોઈએ.
જાતધારકાર વિનાના પરંતુ નામિત્ય ઉદેશ સરસ સમોથી જાતક પોતાની માનને
પોતાના પ્રેમમાં તજવીન કરી દે છે, તેમ અધ્યાત્મ જાતીએ નામિત્ય ઉદેશ જાતમય
જાતોવડે અધ્યાત્મના ઉદ્યાર બદાર કાઢીને લોકોને આકર્ષે છે. અધ્યાત્મજ્ઞાનના
રસિકબલવામટે પ્રથમતો તેવા પર અત્યંત રસિધારમુકરતી જોઈએ. દેહવાતમાન
વાતવૃત્તપદામિ. એવો પૂર્ણ નિશ્ચય દેવો જોઈએ. અધ્યાત્મજ્ઞાની ગુરુપર પૂર્ણ

નિનય કરતા સમર્થ નથી તથા માનુષ્યનું મન રંજી શકતો નથી તે માનેા ઉપ-
 સક જની શકતો નથી. જે મનુષ્ય, ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે આત્મ-વન્ય પ્રાપ્ત કરવા
 પ્રગતિ કરી શકતો નથી. તે આત્મ-મદન પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી. ગુરૂના પર પૂર્ણ
 પ્રેમ અને પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રગટે છે તે બલિના ગુણે સરેજે પ્રગતિ કરી છે. પરંતુ
 પૂર્ણ પ્રેમ અને પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રાપ્ત કરી મનુદુર્લભ છે. શોભતા ચળા ગદા
 સદેશ છે, પરંતુ સાગર પર પૂર્ણ શ્રદ્ધા અને પૂર્ણ પ્રેમ પારતો મનુદુર્લભ છે.
 સંસ્કૃત ગુરૂનીનામાં પ્રગટતા પ્રમાણે માનું સ્વરૂપ જ્ઞેઓ સમજે છે. તેઓની
 શ્રદ્ધા અને પ્રીતિ પ્રતિદિન વધતી જાય છે. સિન્નોર્ણિતનામાં કરવા પ્રમાણે
 શિષ્ય વા બક્ષતા ગુણે પ્રાપ્ત કરવામાં આવી છે. તે ગુરૂપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા, પૂર્ણ પ્રેમ
 પારીને પૂર્ણપદ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. પોતાના સ્વચ્છંદ વિચારો પ્રમાણે
 ચાલીને કોઈ સદગુરૂને પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી. સદગુરૂને જેમણે માન્ય થી વા
 તેમનો પામે જ્યાં માન્ય થી કંઈ સદગુરૂની પ્રાપ્તિ થઈ શકે એમ જાણે માની
 લેવું નહીં. જ્યાં સુધી સદગુરૂને મન, વાણી અને કાયાથી પેલીપાર રહેના શ્રદ્ધા-
 ત્મા રૂપ માન્યા નથી અને તેથી શ્રદ્ધાથી તેમને સેવ્યા નથી ત્યાં સુધી સદગુરૂની
 પ્રાપ્તિ થઈ એમ કહેવાય નહીં. ચક્રી વા કચુનર જ્યાં સુધી ઉદ્ધાને પરીપૂર્ણ ન
 સેવે ત્યાં સુધી ઉદ્ધામાંથી બચ્ચું નીકળતું નથી. નદર સિન્ન જ્યાં સુધી ગુરૂના
 પૂર્ણ વિચારોને પ્રાપ્ત ન કરે ત્યાં સુધી તે બદિરાત્મા રૂપ ઉદ્ધામાંથી અંતરાત્મા રૂપ
 બચ્ચું થઈ શકે નહીં. અત્યેવ સિન્ન એ—મનને એ ગુરૂના સદવિચારોને સેવવા
 માટે તેમનાં પાસે સેવવા જઈએ. ગુરૂનાં પાસે સરતા ફેટલાક બર્ષદંબ મનુષ્યો
 બધા થઈ જાય છે. ગુરૂમદ્વારાજનો બોધવિક પ્રગતિવામાં પોતાની માન્યતા પ્ર-
 માણે તેઓને ઘેરો પામે છે. કાંતો યુઃમદ્વારાજ તેઓને દૂર કરી દે છે. દેહ-
 પ્યાસ ત્યાગ, રિપય વાસના ત્યાગ, આત્મનિદ્રા, ગુરૂરિપ્પાસ, ગુરૂપ્રેમ, વાસનાઓ-
 નો નાશ કરવાની તીવ્ર રૂચિ ધરવાઈ ગુણે પ્રાપ્ત કરવા વિના કોઈ સદગુરૂને ઓ-
 જળી શકતું નથી. વળ માનમાં સદગુરૂને ઓળખવા મદ્યદુર્લભ છે. મમે
 તેવા સદગુરૂઓ થઈ ગયા હોય, પરંતુ તેઓ જે સમય વિષમગન દત્તા તે વખતે
 પ્રતિપક્ષીઓ સામે દત્તા, તેમ દોષદર્શક સામે દત્તા. દુષ્પ્રમાયા પૂરા કાદનારા
 જેવા ફેટલાક તેમની પાસે આવનાર દત્તા. ફેટલાક તેમની આબા પાસે આવ્યા
 દત્તા. તેમના સરીર પાસે આવ્યા દત્તા. ફેટલાક તેમની નાભ્યંદ્રા પાસે આવ્યા
 દત્તા. ફેટલાક તેમનામાં દોષ નહિ છતાં ઘેરોને ત્યાપન કરવાનો પ્રગતિ કરવા
 આવેલા દત્તા. પરંતુ અદ્ય મનુષ્યાઓ તેમના આત્માને ઓળખ્યો દત્તા. પથાર

તેઓની પાછળથી સ્તુતિ કરનારાઓ તો ઘણા થયા. અવતારી તીર્થંકરો વગેરેના સંબંધમાં એવું બન્યા કરે છે તો વર્તમાનમાં સદ્ગુરુને પારખનારા અને તેમની ઉપાસના કરનારા તો બધા કર્યાથી હોઈ શકે? સદ્ગુરુઓ કરતાં અસદ્ગુરુઓને ગુરુઓ તરીકે માનનારા ઘણા હોય છે. જેટલા સદ્ગુરુઓના રાગી હોય છે તેટલા જ બધકે તેથી વિરોધ મનુષ્યો વર્તમાનમાં અનેક પ્રસંગોથી તેમના કર્મોનુસારે પ્રતિપક્ષી દોષદષ્ટિ મનેલા હોય છે. મનુષ્યોનો મોટો ભાગ ગુણ કરતાં અવગુણને દેખનારો હોય છે. આ પ્રમાણે હોવાથી વર્તમાનમાં સદ્ગુરુને પારખવા અને પશ્ચાત્ તેમનો સેવામાં સર્વ સ્વાર્પણ કરવું એ ધાર્મિક કરતાં વિરોધ મુશ્કેલ કાર્ય છે.

શિષ્યની દશા પ્રાપ્ત કરવામાં પણ ગુરુઓની પરીક્ષાની કસોટીમાંથી પસાર થવું એ મુશ્કેલ કાર્ય છે. શી સદ્ગુરુઓ શિષ્યોની-ભક્તોની યોગ્યતાનો અનુભવ કરે છે, ત્યારે તેઓ શિષ્યોપર ભક્તોપર કૃપાદષ્ટિ ધારણ કરી શકે છે. યોગ્ય પાત્ર શિષ્ય તો ભક્તનેજ ગુરુઓ અધ્યાત્મગાન આપે છે. જેનામાં લઘુતા હોય છે, દેવભોક્તા અને મનુષ્યનાં સુખ ભોગવવા માટે હિચ્છા નથી, જેઓ દેહાધ્યા-
 ■ ભૂતોને બદલવાય ધારણ કરના અત્યંત રચિતગણ થયા છે, જેઓ ગુરુ માટે પ્રાણ આપવામાં જરા માત્ર અવકાશ તેજ નથી, જેઓ બોલ્યા ક્રમાણે પાળવા-
 વાળા છે, જેઓ નિર્દોષી છે, જેઓ ગુરુને ખરા અંતઃકરણથી ચમ્દામ છે અને ગુરુની ભક્તિથી દહાપિ પાછા પડે એવા નથી તેવા મનુષ્યો સદ્ગુરુની ભક્તિના અધિકારી બને છે અને તેવા સાચક શિષ્યોને અને ભક્તોને ગુરુઓ અધ્યાત્મગાન આપે છે. ભક્તિમાં, સેવામાં, કર્મયોગમાં રિચર પ્રજાવગાને ગુરુઓ અધ્યાત્મગાન સમર્પી શકે છે. અધ્યાત્મગાન પામીને જે ઉદાસ, શુષ્ક ન બને એવો ગાય તેને અધ્યાત્મગાન આપવું જેમજે. અધ્યાત્મગાનનાં ચારેસોના વાગ્ધન માત્રથી અધ્યાત્મગાનની પ્રાપ્તિ થતી નથી. પરંતુ જેના હૃદયમાં સજીવન અધ્યાત્મગાન પ્રગટ્યું છે તેણે ગુરુને પ્રાપ્ત કરી ગુરુમંત્ર મહીને અધ્યાત્મગાન પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. દીવાથી દીપો પ્રગટે છે એ ન્યાય પૂર્વક સજીવન અધ્યાત્મગાનની ગુરુથી સજીવન અધ્યાત્મગાન પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. જેઓ ભક્તિવટે પરિપક્વ થયા નથી તેઓ અધ્યાત્મગાનને પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી ગુરુની ભક્તિમાં એક મરખી પરિણામની ધારા વહે વા પ્રતિદિન પ્રતિક્ષણ ભક્તિનો ધારા વધતી જાય અને પ્રતિકુલ અધ્યોગમાં પણ કમસના નાતની પેઠે ભક્તિના પરિણામની જ્વલિ થાય તો અવ-
 બોધવું ૧—ભક્તો શિષ્યો યોગ્ય થયા ■ અને તેઓ અધ્યાત્મગાન પ્રાપ્ત કરીને

મુખ ચઢનાજ. જે મન, વચન અને કાયાથી પૂર્ણ પ્રેમપૂર્વક તથા
 પૂર્વક ગુરની ભક્તિ કરે છે અને સંકટના સમયમાં, વિપત્તિના સમ
 સ્થીએ ચઢવાનો પ્રયત્ન કરાપિ આવે ત્યારે ગુરના પૂર્ણ પ્રેમ પ્રદાથી
 તે સદગુરનો સત્વ બળ બની શકે છે. મર્યા ત્યારે જુદાર, મમગમ જે
 પદ્ધતિ પ્રેમ બેભામાં છે, ને મત્વમત્વ બની મર્યા નથી. જે ગુરની
 સાથ છે, સ્થમો પદ નાલે છે, ગુરના પર પોતાના વચનની સત્તા જમ
 થત કરે છે, ગુરને વિશ્વામજી આપવા તૈયાર થઈ જાય છે, ગુરમાં દીન
 છે, ગુરને દીધા આપવા જાય છે, ગુરના કરનાં પોતાના વિચારોને વધા
 માને છે, પોતાના વિચારો પ્રમાણે ગુર ચાલે એવી ક્ષિતિ પરામે છે, ગ
 દીધા આપે છે તે સામું જોઈ છે, ગુરની નિન્દા કરનારાઓમાં બની
 અને જાણ રચાયો સાધવા સમ્ય આપે છે તે સાગુરની ભક્તિ કરનારો
 શક્ય નથી. જેને ગુરના પર રોગોની શંકા થાય છે, ગુરના સંજોગો રોગો
 રના શમ્યથી જે ગુર સાથે ખુલાસા કરી નિઃશય થયો નથી તે ગુરના
 કરવા સમર્થ થયો નથી, અને તેવી દશા છે, ત્યાંગુરની તે ભક્તિ વા શિવ
 શક્ય નથી. પોતાના વ્યથા પુરવા કરનાં અને વ્યથા બીના કરના
 અનંતગુણ પ્રેમ વા ચઢા થી સાગુર પર થાય છે, ત્યારે થી સાગુરની ભ
 કરી શકાય છે. નથા ભક્તિ બની શકાય છે. આવી દશા પ્રાપ્ત થયા વિના મી
 દગુરનાં રૂપ મેળવી શકાતી નથી. સર્વ પ્રકારની ચસનાઓની અશાંતિનો ના
 કરવા માટે જોગ્ય એવા આત્મજાના ગુરનો ગુદ ભાવથી જે સેવ કરે છે તે અ
 ધ્યાત્મજાન પ્રાપ્ત કરીને નિષ્કામક્રમવાનીપદને પ્રાપ્ત કરી શકે છે. અન્યો
 ભાંતવે, શિવ્યાએ પરમાત્મપદ મેળવવા માટે થી સદગુરની ઉપાસના-ભક્તિ
 કરી જંદગી બંને પ્રાપ્ત એવું અધ્યાત્મજાન પ્રાપ્ત કરી જંદગીએ ગુર પર જો
 પૂર્ણ ભક્તિ દોષ છે તે ગુરએ નહીં કથેલ એવા અધ્યાત્મજાનના અને જોગ્ય
 નવ અનુભવોની મદને પ્રાપ્ત થાય છે. કહ્યું છે કે—વસ્યદેને પરામર્શિ, વંદ
 દેને તથા ગુરો, જ્યેન કવિતાવણાં, પ્રકાશને મદાત્વન મમાન, કીર્તિ, પ્રતિષ્ઠા,
 નામ રખે મોદ, કામાદિ વાસના વગેરેનો ત્યાગ કરીને જે થી સદગુરની નાથ
 પ્રાપ્ત થા તજ પ્રકારે ઉપાસના કરે છે, ગુરની તૈયારી કરવામાં પ્રસન્ન મનથી
 વને છે, ગુરની આગ પ્રમાણે મગનમાં જે સંતોષ-આનંદ અનુભવે તેય
 ભક્તિ શિવના દરજ્યામાં સુદને અધ્યાત્મજાનનો પ્રકાશ થાય છે અને સર્વ કર્મ
 જ કમો કરવામાં કર્મવાગીશ્વર હોય છે, ગુરની ભક્તિ છે તે જંદગી

છે, તેનાથી સર્વ પ્રકારનાં મોહજ્વલિઓમાં વિષ ઉતરે છે અને આત્માની સત્વર શુદ્ધિ થાય છે. શિષ્યોમાં કેવા ગુણો હોવા જોઈએ, તેનું આ પુસ્તકમાં આનુભવિક ઉદ્ધારોથી પદોદ્ધાર વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. શ્રીસદ્ગુરૂની નિષ્કામ-પણે સેવા કરનારાઓનો ઉદ્ધાર થાય છે. ગુરૂની ભક્તિ સેવા કરીને જે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવામાં આવે છે તેનો કદાપિ નાશ થતો નથી. ગુરૂની ભક્તિમાં અપૂર્વ શક્તિ રહેલી છે કે જેથી ભક્તોનો આત્મા પ્રકાશિત થવા વિના રહેતો નથી. જેને સ્વપ્નામાં પણ ગુરૂ સંબંધી ઉત્તમ ભક્તિભાવ જાગેલો રહે છે અને તેનો કરોડો જાતની પરિક્ષાઓ પણ નાશ થતો નથી તેનો આત્મા તેજ પરમાત્મારૂપે બને છે. ભક્તિથી જે મળે છે તે કાર્ષ્ણ્યથી મળતું નથી. પરંતુ સુષોભિ અવગોચરું જોઈએ કે ભક્તિનું પ્રથમ પગથીયું પ્રેમ છે.

પ્રેમલક્ષણા મવિતઃ

પ્રેમ, રાગ, રનેહ ઇત્યાદિ પ્રેમના પર્વાયો છે. પ્રેમ બે પ્રકારનો છે. પ્રણયપ્રેમ અને અપ્રણયપ્રેમ. શુદ્ધ દેવ, ગુરૂ, ધર્મપર, આત્માઓપર જે પ્રેમ થાય છે તેને પ્રણયપ્રેમ કહેવામાં આવે છે અને વિષયોપર કામની વાસનાથી જે પ્રેમ થાય છે, તેને અપ્રણયપ્રેમ કહેવામાં આવે છે. જે પ્રેમથી સંસારમાં જન્મ, જરા, મરણની પરંપરા વધે છે, એવો બાલ પદાર્થોપર જે પ્રેમ-રાગ થાય છે તેને અપ્રણયપ્રેમ કહેવામાં આવે છે. જે પ્રેમથી માન, માયા, લોભ, ક્રોધ, કામ, ઈર્ષ્યા, ક્લેશ, સ્વાર્થ, દગ્ધજાજી, દિંસા, અસત્ય, વિશ્વાસઘાત, બિચાર વગેરે પાપકર્મોને ઉત્તેજન મળે છે તેને અપ્રણયપ્રેમ કહેવામાં આવે છે. જે પ્રેમથી મોહની વૃદ્ધિ થાય છે, સંસારમાં કંચન-કામિની વિષયોપભોગ વગેરે સાધનનું એવું જાણાય છે, તેને અપ્રણયપ્રેમ કહે છે. માત્ર, પિતા, સ્ત્રી વગેરે પર જે પ્રેમ થાય છે, તે વ્યાવહારિક નૈતિક પ્રેમ છે. આત્માની શુદ્ધતા મારે અને કામ, ક્રોધ, લોભ, મત્સર આદિ દોષોને નાશ કરવા માટે જે જે ઉપોદગ્ધી આશંખનો જેવાં કે ગુરૂઓ, સન્નો, દેવા, ધર્મ, મનો, પુરતકા વગેરે પર ચનાર પ્રેમને પ્રણય રાગ માને પ્રેમ કહેવામાં આવે છે. પ્રણય પ્રેમમાં વિષયની વાસના હોતી નથી, કામવાસના હોતી નથી, બિચારોને ગમે માત્ર પણ તેનો નથી. સ્વાર્થ, દગ્ધજાજી, અસત્ય, ચોરી, દિંસા વગેરે પાપોની વિચાર માત્રથી પણ પ્રવૃત્તિ હોતી નથી તેને પ્રણય પ્રેમ કહેવામાં આવે છે. દેવ, ગુરૂ, આત્મા-ર્થ, ઉપાધ્યાય, સાધુ અને સમાન ધર્મોપર ધર્મથી થતા પ્રેમને પ્રણય લોકો-તર પ્રેમ કથવામાં આવે છે. પ્રણય પ્રેમ વિના સમ્યક્ત્વ વગેરે નીજોની પ્રાપ્તિ

તથા શુદ્ધિ થતી નથી. આપ્ર પ્રણય પ્રેમ વિના ધમ પર, ગુરુ પર અને દેવ પર મન ચોંટતું નથી અને ધર્મકર્મોમાં મન રિચર થતું નથી. આત્મારૂપ મુજની અસંખ્યાતી વૃત્તિયોરૂપ ગોપીયોમાં જો અશુદ્ધ પ્રેમ પ્રગટે છે તો તેથી નરમદિ દુઃખો પ્રાપ્ત કરવા પડે છે અને આત્મારૂપ શ્રીમુજની અસંખ્યાતી મનોવૃત્તિયો-રૂપ ગોપીયોમાં વિષય વાસના રહિત-શુદ્ધાત્મમુજપર શુદ્ધ પ્રેમ પ્રગટે છે, તો તેથી આત્માની પરમાત્મ દશા થાય છે અને જગદિ અનંતગુણો રૂપ ગોપીયોની શુદ્ધતા થાય છે. દેવ, ગુરુ, ધર્મ પર પ્રણય પ્રેમ પ્રગટવાથી પ્રેમદ્વારા ગુર્વાદિની આરાધના થાય છે. અમોએ અનેક પદોમાં-ભજનોમાં, પ્રેમનું સ્વરૂપ ક-શાંત્યું છે તે આણું પ્રણય પ્રેમ અને શુદ્ધપ્રેમનું સ્વરૂપ અવગોખતું. પરંતુ વૈષ્ણિક કામાદિ પર થતા પ્રેમનો તો સ્વપ્નમાં પણ લાગ કરવો જોઈએ. પાંચ ધ્વન્દ્વના ત્રેવીશ વિષયોમાં થતા પ્રેમને અશુદ્ધ પ્રેમ કહેવામાં આવે છે તેનો તો આત્માથી અનુષ્ઠાએ લાગ કરવો જોઈએ અને આત્માપર, પરમાત્માપર થતા કામાદિ વિકાર રહિત શુદ્ધ પ્રેમનો આદર કરવો જોઈએ.

જો ગુરુઓ બનીને પંચેન્દ્રિયના ત્રેવીશ વિષયોના ભ્રમ માટે પ્રેમમુજ ભક્તિનું સ્વરૂપ દર્શાવે છે, તેઓ વિષયના ઘસ જાણવા, પણ પરમાત્માના સેવકો ન જ જાણવા. શૃંગારિક-વૈષ્ણિક પ્રેમની કિંમત તો દેવ, ગુરુ, ધર્મ અને આત્મા આમજ એક કોડોની પણ નથી. અમ્હારવડે પ્રતિષ્ઠા પ્રેમ તો જ્યાં ત્યાં પરમાત્મસ્વરૂપમા સાદામીજન પ્રણય પ્રેમ જાણવો. સર્વ પ્રકારની વૈષ્ણિક વાસનાનો નાશ કરનાર દેવ, ગુરુ, ધર્મ પર થતો પ્રેમ છે તે પ્રણય પ્રેમ છે. અપ્રણય પ્રેમનો નાશ કરવા હોય તો દેવ, ગુરુ, ધર્મ પર પ્રેમ પારણ કરવો જોઈએ. દેવ, ગુરુ, ધર્મ પર શુદ્ધાત્માપદ પ્રેમ પારણ કરતાં જાનામિતરે પ્રેમમાં જોડાતી અશુદ્ધતા-મંજિતતા હોય છે, તેનો નાશ થાય છે. માટે પ્રેમમુજના ભક્તિવડે દેવ, ગુરુ, ધર્મની આરાધના કરવી જોઈએ. જો અટાકલોપરહિત હોય છે, તે દેવ જાણવા. પદ્ય મહાનના 'પાંક-જિનાસ પ્રમાણે પ્રવર્તક શ્રી સરગુરુ જાણવા અને વીનરામ સર્વજ કથિત જનધર્મ અને ચારિત્રધર્મ તે ધર્મ જાણવો. એ પ્રમાણે દેવ, ગુરુ, ધમ પર પ્રેમ પારણ કરવાથી શ્રદ્ધાતત્ત્વની દબા થાય છે. શ્રદ્ધા અને પ્રેમને પરસ્પર નિકટનો જાળ છે. જ્યાં શ્રદ્ધા હોય છે, ત્યાં પ્રેમ હોય છે, અને જ્યાં પ્રેમ હોય છે, ત્યાં શ્રદ્ધા હોય છે. જેનાપર પ્રેમ થતો, નથી તેનાપર શ્રદ્ધા ચોંટતી નથી, માટે પ્રેમની સર્વ પ્રકારના ધર્મની આરાધનામાં આવશ્યકતા સિદ્ધ હરે છે. માટે અમોએ ભજનોમાં-પદોમાં પ્રેમની ઉપાદેશ અરખોધાવી છે. આ-

તમાપર પ્રેમ પ્રગટતી વૈષમિક પ્રેમનો-કામનો નાશ થાય છે. જ્યાં શુદ્ધપ્રેમ છે ત્યાં કામ હોતો નથી, અને જ્યાં કામવાસના છે, ત્યાં શુદ્ધ પ્રેમ નથી. રામ અને કામરૂપી રાવણનો મેળ મળી શકે નહીં. આત્માના અનંતશુણે અને અનંત પર્યાયોની શુદ્ધિ કરવા માટે શુદ્ધપ્રેમ પ્રગટાવવાની જરૂર છે. શુદ્ધપ્રેમનો આવિર્ભાવ થતાંની સાથે ત્રિપવનમાં મન બટકતું નથી, અને મનરૂપ હનુમાન છે તે આત્મરૂપ રામ વિના અન્યની સેવા કરવાને તક્ષીન થાય છે, માટે શુદ્ધપ્રેમની આવશ્યકતાનો સ્વીકાર કરીને શરીર-નામ-રૂપર થતા અશુદ્ધપ્રેમરૂપ મોહનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. શુદ્ધપ્રેમથી શુદ્ધેવની ભક્તિ, સેવા, ઉપાસના કરતાં અને શુદ્ધેવના આત્માની સાથે ત-મયપણે પરિણમતાં અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રગટે છે અને તેથી સ્વામિશ્વરે સર્વકર્તવ્યકર્મો કરવામાં નિર્જેપકર્મયોગીપણું પ્રાપ્ત થાય છે. જોને સાંસારિક પદાર્થોપર અત્યંત કામના છે તેને નિઃકામકર્મયોગીપણાની પ્રાપ્તિ થતી નથી. અજ્ઞાનીઓને નિર્જેપકર્મયોગીપણું પ્રાપ્ત થતું નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાનીઓને નિઃકામકર્મયોગીપણું પ્રાપ્ત થાય છે, માટે ભવ્યમતુષ્યોએ પ્રેમપૂર્વક સદ્ગુરુની સેવા, ભક્તિ, ઉપાસના કરીને અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ.

અધ્યાત્મજ્ઞાનપૂર્વક યોગજ્ઞાન.

જો અધ્યાત્મજ્ઞાનપૂર્વક યોગજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરે છે, તેને અટસિદ્ધિયો અને નવનિધિયોનો મોહ પ્રાપ્ત થતો નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાનને રાજયોગ-સહજયોગ કહેવામાં આવે છે. અધ્યાત્મજ્ઞાનના સમાન આ વિશ્વમાં અન્ય કંઈ મહાન યોગ નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાનયોગ અર્થાત્ રાજયોગ આગળ હડયોગ તો કંઈ દિસાવમાં નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાન વિનાના હડયોગીઓ-ઋષિઓ-તપસ્વીઓ કામાદિ વિષયમાં લપસી પડ્યા. અનેક હડયોગી ઋષિયોએ અનેક મનુષ્યોને શાપ આપ્યા અને તપશ્ચર્યા બટ થયા. અધ્યાત્મજ્ઞાનને સદજયોગ-રાજયોગ કહેવામાં આવે છે. અધ્યાત્મજ્ઞાનજ્ઞાન અને વૈરાગ્યમજ્ઞાન વિના અદંતા-મમતા-કામચસના વગેરેનાં મૂળોનો સર્વથા નાશ થતો નથી. હડયોગનનધારીઓ વનમાં ઋષિ બનીને પણ અતે આસક્તિના ઉપાસકો બન્યા છે, માટે અધ્યાત્મજ્ઞાનપૂર્વક હડયોગનાં ઉપયોગી તત્ત્વોને કારણ પ્રસંગે સેવ્યું જોઈએ. રાજયોગની આગળ હડયોગની ને કાકી જેટલી કિંમત છે. હડયોગી ઋષિઓને-વાસનાઓને એકદમ દાખાતી ? છે પણ તેને નાશ કરી શકે નથી, ઉત્તરું તે વાસનાઓનાં-મુઠ્ઠાંઓનાં દાસ બનતો બાપ છે. માટે જ્ઞાનાવસ્થાવાદિ અટકોનો નાશ કરવા માટે અધ્યાત્મજ્ઞાન પૂર્વક હડયોગાદિનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ જાગજાગને દાખાગ ઉપકારી થમ

પડે છે પણ તે એકાન્તે તો નહીં. વયુ, નિયમ, આમન અને પ્રાણાવાય એ ચાર
 અંગોનાં દહયોગમાં સમાવેશ થાય છે અને પ્રત્યાર્દ્ર, પાર્ણા, ધ્યાન અને સમા-
 ધિનાં રાજ્યોગમાં સમાવેશ થાય છે. વૈષ્ણવી સિદ્ધિ થયાં પછેનું નિવર્તની સિદ્ધિ
 થાય છે, આસનનાં જંબે ચર્યાથી રાજ્યોગમાં યોગી થઈ મળે છે, પૂરક-કુમ્ભ-
 રેખક પ્રાણોપાધિને બેઠેલ, વિલે અને મેલેલ કરેવામાં આવે છે. ધ્યાને મંગા,
 પિંગલોને ધંતુની અને કુપુષ્ણોને સરસની કરેવામાં આવે છે. ત્રિપુટીને કાંચી
 અંગર પ્રથમ કરેવામાં આવે છે. કમ્બોનાં સિદ્ધિમાંથી મેલ વડે છે અને જમ્બો
 નો સિદ્ધિમાંથી સુર વડે છે. બેઠેલને વેકુક, ગોલોક-અથવા સિદ્ધરથાન કરે-
 વામાં આવે છે. આનાં શરીરને ચોરસજ્યોક કરેવામાં આવે છે. શરીરમાં ના-
 લિયાં ઉપર સાતરાંજ્યોક રેલેલાં કરેવામાં આવેલાં છે અને નીચે સાતરાંજ્યો-
 લોક કરેવામાં આવ્યાં છે. શરીરમાં રેલેલી ચિત્રરત્નને પ્રકૃતિ કરેવામાં આવે છે
 અને જીવને પુરુષ કરેવામાં આવે છે. અંધાર, રૂપપિત્તન વગેરે શરીરમાં પડ-
 એકો કરેવામાં આવ્યાં છે અને તેમાં ધ્યાન કરવાથી સુદૃઢતાની ઉત્થાન
 થાય છે અને મેલેલમાં પ્રાણનું વહેન થાય છે. બરડાનું કરેડાનાં બાગને, મેલ
 કરેવામાં આવે છે. હાથ અને પિંગલોમાં વાંચરસી પુષ્પી, અંપુ, તૈજસ, વાયુ
 અને આકાશ એ પાંચ તત્ત્વ વચ્ચા કરે છે. આખા દિવસમાં એકવીસ દાનર
 અને હશે શ્વાસોશ્વાસ વચ્ચા કરે છે. શરીરમાં વાયુ, કફ અને પિત્તની નાડીઓનું
 પ્રતિપાદને કરવામાં આવ્યું છે, વાયુ, પિત્ત અને કફનું સામ્ય થતાં સાત્તિક
 પ્રકૃતિ થાય છે. નાભિકેશમાં જે ધ્યાનરત્ન રાખવામાં આવે છે તેને સુરતા કરે
 છે, નાભિમાં જે પ્રકાશ થાય છે તથા ત્રિપુટીમાં પ્રકાશ થાય છે તેને કમ્બો
 જોયો કરેવામાં આવે છે. ચોરસી જાનના નાસનાં વડે પ્રાણનો જય કરવામાં
 આવે છે. પતંજલિના વખતમાં ચોરસી જાનના આસનો નહેતાં, ગોરખના
 સમયમાં અને માર્કેન્દ્રના સમયમાં પણ આમનો વખ્યા, કાપાનરે મુકાઓ પણ
 વહિ પામવા લાગી અને પ્રાણાવાયના બેઠો પણ રચવા લાગ્યા. વેદોમાં અને હસ
 ઉપનિષદોમાં અનેક આસનોની અને પ્રાણાવાયનો વ્યાખ્યા કરવામાં આવી નથી.
 શ્રીમદ્વાલીરસામીના સમયમાં દહયોગની પ્રક્રિયાઓનું વિશેષ તજ્ઞન જ્ઞાતામાં
 આવતું નથી. દહયોગની તે સમયે પ્રવૃત્તિ હશે પરંતુ તે મુમ જાણમાં આવેલ
 દ્વાય એમ લાગે છે. અમારા જનાવેલા યોગદીપક નામના પુસ્તકમાં યોગના આઠ
 અંગોનું વિરતરપૂર્વક વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે તેથી યોગજ્ઞાનના જિજ્ઞાસુ-
 ઓએ વિશેષ ધ્યાનથી યોગદીપકનું વાચન કરવું. અધ્યાત્મજ્ઞાનનો પરિપાક થતા
 યોગજ્ઞાન અને તેની પ્રવૃત્તિથી આત્માની શુદ્ધિમાં ઉપકાર થાય છે. અમેએ બ-

ગનેપય સંમંદમાં ચોરોનાં અનેક પદો તુલ્યા લખશે, બનાવ્યાં છે, તેમાંથી ઉપ-
 યુક્ત વિગતોએ માર મરણે અને ગુરુતમ પૂર્વક તેને ચોર્ય અભ્યાસ કરશે. સં.
 ૧૯૬૦ ની સાલથી અમેએ અર્થશોધનની આગવનામાં વિશેષ પ્રવૃત્તિ કરી
 હતી, કેવલકુંભક પ્રાણાયામ કરીને, ઝંતીને દાઢગેમ દૂર દૂરો દુરે તેથી અભ્યા-
 ષામ વચેર પર વિશેષ પ્રવૃત્તિ થઈ હતી. અમારો અનુભવ એવો છે કે અભ્યાસ
 માનની પ્રાપ્તિ કરીને ચોરચાનની પ્રાપ્તિ કરતી.

કર્મયોગ અને કર્મયોગી.

ચોગ કર્મયુ કોરોનમ. કેવલ કર્મો કરવામાં નિર્લેપ રહીને, જે પ્રવૃત્તિ
 કરતી તેને કર્મયોગ કરવામાં આવે છે. જેમણેએમાં કર્મયોગીને કિવાલોની
 કરવામાં આવે છે. માંડુની અવસ્થામાં લા ગુરુતમચસમાં મરં કર્મલ્ય પ્રવૃ-
 ત્તિઓ કર્યા વિનાં મુરેંધા થતો નથી. મરં કર્મલ્યકર્મો કરતાં યમ અને દેવાદિ
 રોગો પ્રકલ્પ વિનાં મરેંધા નથી તેથી કર્મ પ્રવૃત્તિઓમાં મરદેવ થતાં કર્મજનનથી
 જાણેલનું થાય છે. મરદેવ વિનાં હતા હજી તરિકે મરં હાથે કરવામાં આવે
 ને મરે અભ્યાસમાનની જરૂર છે, મરે અમારી કાન્યના એવી છે કે અભ્યાસ
 માન પોખીત મન્ય કર્મયોગી બને છે. જેમણેએમાં જાનકિયાનાં કોણ
 વરદમણ તરો દલા પત્થારિ મરેંધા માનપૂરેક કર્મ કરતી મિદિને જાણેલ છે.
 જેવાકે મંદિયામર્યાના અનુભવોએ થાને છે કે અભ્યાસમાન પ્રાપ્ત કર્યા પછી
 કિયાની જરૂર નથી, પરંતુ તે અગત્ય છે. જેહમન્ય નિયત કર્મયોગી કર્મયોગ
 કરવામાં નિદિ કરી જાણી છે, પરંતુ વેદા કા. નિશકયા નિશકયામાં અધારે
 જેવજા કરવાનું છે કે કમજાનીયામાં જાનપેચ અને કર્મવેદ એ જેવી
 નિદિ કરવામાં આવેલે પરંતુ જેવજા કમજાની નિદિ કરી નથી જાન અને
 કિયા એ જેવી જાનવા. જેવ કે કર્મવેદ એ. કિયાને કુળિને એ. કરી જાણ
 છે કમજાનીયામાં મન્યમર્યાદા અર્થે નિયત કરવામાં નિર્લેપ કરવામાં
 જેવ નથી, જેવ વેદા કા. નિયત અગત્ય પરંતુ જેવ જેવ કરવામાં કરવામાં
 કર્મ કરવામાં નિર્લેપ નથી, જેવ જેવ કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં
 જેવ જેવ કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં
 જેવ જેવ કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં
 જેવ જેવ કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં
 જેવ જેવ કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં
 જેવ જેવ કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં કરવામાં

સેવા, ગૃહસેવા, શાંતિસેવા, જન્મમૃત્તિસેવા, પ્રાપ્તસેવા, નગરસેવા, દેરાલેવા, સ્વકૌય-
જનસેવા, સમાજસેવા, સાર્વજનિકસેવા, અનાથસેવા, રાજ્યસેવા, પરમાર્પકાર્યસેવા,
ગુરુસેવા, ધર્માચાર્યસેવા, ઊપાધ્યાયસેવા, સાધુસેવા, સાધ્વીસેવા, ધર્મિજનસેવા, સા-
ધર્મિસેવા, પંચપરમેષ્ટીસેવા, નવપદસેવા, આત્મસેવા, વ્રણસેવા, સર્વ પ્રાણીસેવા.
પ્રત્યાદિ સેવાના અસંખ્ય જોડા છે તેમાંથી અધિકારભેદે જે જે યોગ્ય સેવાઓ
હોય તે કરવી જોઈએ. આત્માના ગુણોની સેવા કરીને તેની પ્રાપ્તિ પૂર્વક ઉપ-
યુક્ત સેવાઓને અધિકારપરત્વે અંગીકાર કરવી જોઈએ. જગતના જીવોએ
આપણા ઉપર અનેક ઉપમહો કર્યા હોય છે તેનો પ્રતિગદ્દો વાળવા માટે સેવા-
ધર્મ સ્વીકારવો જોઈએ એમ કર્મયોગ ગ્રન્થમાં વિસ્તારથી વિવેચન કર્યું છે.
જનનસંમદ આહાર ભાગમાં અને તેની પૂર્વના આઠ ભાગમાં સેવાધર્મ સં-
બંધે અનેક ભજનો-પદો રચ્યા છે, તેને વાંચીને સેવાધર્મના ઇતિહાસને સેવા-
ધર્મમાં પ્રવૃત્ત થવું-પ્રવૃત્તિનો ત્યાગ કર્યા માત્રથી એકદમ નિવૃત્તિની પ્રાપ્તિ થતી
નથી, પરંતુ સેવાધર્મની પ્રવૃત્તિમાં પ્રવૃત્ત થકને નિવૃત્તિ પ્રાપ્તિના સાધક થવું
જોઈએ. સેવાધર્મને જે અંગીકાર કરે છે તે સત્ત્વ કર્મયોગી છે. જે સેવાધર્મથી
પરાંક્રમ્ય થાય છે તે સ્વાર્થી છે તેનો એકદમ મોક્ષ થતો નથી. સેવાધર્મમાં
પ્રવૃત્ત થવાથી રાગદ્વેષ ધર્મ નષ્ટ થઈ જાય છે. સેવાધર્મમાં પ્રવૃત્ત થવાથી
કદાપિ નીચે પડવાનો ભય રહેતો નથી. ભવ્યજીવોને ઉપદેશ દેવો એ ઉત્તમ
સેવાધર્મ છે, શ્રુતધર્મ અને ચારિત્રધર્મની પ્રાપ્તિ માટે અનેક ગ્રન્થો લખવા-
છપાવવા એ પણ ઉત્તમ સેવાધર્મ છે. અનેક સારાં ધર્મમય ભાષણો આપવા
એ સેવાધર્મ છે. સાધુઓને, સાધ્વીઓને આગમોનો-શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કરાવ-
વો એ સેવાધર્મ છે. શ્રાવકોને અને શ્રાવિકાઓને ધર્મમાર્ગમાં યોજવા એ સેવા-
ધર્મ છે. ધાર્મિકવિદ્યાનો તથા બ્યાવહારિકવિદ્યાનો પ્રચાર કરવો એ સેવાધર્મ
છે. સેવાધર્મમાં પ્રવૃત્તિ કરતાં અનેક ઉપસર્ગો અને પરિસરોને સદૃશ પડે છે
ત્યારે સેવાધર્મ આદરી શકાય છે. મનુર્વિધસંધર્મી સેવા કરવી એ સેવાધર્મ
છે. અદંતા અને મમતાનો ત્યાગ કરીને પરમાર્થ કાર્યો કરવાં એ ઉત્તમ સેવા
છે. એમ મુઝોએ સમજવું જોઈએ.

વિશ્વસેવામાં, સમાજસેવામાં, દેશસેવામાં, કર્મયોગીઓ રજોગુણ અને તમોગુણ-
નો ત્યાગ કરીને પ્રવૃત્તિ કરે છે. રજોગુણી અને તમોગુણી મનુષ્યો ક્રોધ, માન, માયા,
ભ્રમ, કામ, હર્ષ, દોહ, અહંકાર અને મમતાના વશથી જગતમાં અચાન્તિ પ્ર-
ગટ કરે છે. રજોગુણી અને તમોગુણી મનુષ્યો સેવાના નામે તેમના વિચારોથી અને
આચારોથી વિશ્વજનોમાં દુઃખ પ્રસારે છે એટલું જ નહિ પરંતુ તેઓ સમાજના

નામે યુરોપીય મહાપુદ્ગની જેટલું નાશકં બુદ્ધો પ્રેરે છે માટે જે સંતોષને
 અંગીકાર કરવો હોય, તેજે મનેયુદ્ધીઆદાર અને તમોયુદ્ધીઆદારનો તથા રસ્તે
 યુદ્ધી નમોયુદ્ધી વચ્ચારોનો ત્યાગ કરવો જોઈએ અને સત્વયુદ્ધીઆદાર તથા
 સત્વયુદ્ધી વિચારોને સેવવા નહીં. રસ્તેયુદ્ધી અને તમોયુદ્ધી આદાર વાપર-
 નારાઓ વિશ્વમા કાઢી પશુ યુક્ત સેવામાં કલેશદિ દોષો સેવા વિના રહેતાં નથી.
 રસ્તેયુદ્ધી અને તમોયુદ્ધીનો નાશ કરવાથી સાત્વિક જની શક્ય છે. હંતવાત સમા-
 યતે જ્ઞાનમ્ સત્વયુદ્ધી વિચારોદારથી આત્મચાન પ્રકટે છે અનર્થેવ મનુષ્યોએ
 યુક્ત સેવા ધર્મમાં પ્રવર્તવા માટે માત્રિક જનવું જોઈએ. જે જે આર્થિકાધિયો
 યથા, તીથં કરો યથા, તેઓએ મનેયુદ્ધી તમોયુદ્ધી આદારનો ત્યાગ
 કરીને વિશ્વજનોને મોક્ષમાર્ગ દર્શાવ્યો છે, અનેક પ્રકારનાં પરિણામે દુઃખ દેનારો
 એવા વૈષ્ણિક ભોગોનો ત્યાગ કર્યા વિના પરમાર્થ કાર્ય રૂપ સેવામાં પ્રવર્તિત થતી
 નથી અને તે જીનનો આત્મભોગ આપ્યા વિના સેવક જની શકાવું નથી. જે
 પાપ કર્મમાં પ્રવૃત્તિ થાય છે તે અયુક્ત મેચ છે. દિસા કરવી, બુદ્ધો કરી મનુષ્યો-
 નો, પશુઓનો સંદાર કરવો, ચારી કરવી, પાપકર્મ કરવો. બાંધવારે કર્મ
 કરવું, ઇલાનો રાત કરી અન્ય ન જાતી ભેગી કરવી. વિશ્વસથાતનાં કર્મ કરવા,
 અયુક્ત નમ પત્ની મદનના કાર્યો કરવા, યજમા પશુઓને હોમી બાજરાં કાપવા
 અને અયુક્ત ગાય કર્મમાં જે દમનના થયા પશુઓને અને પંખીઓને
 મારીને તે તે પશુઓનાં કાંઈક કરવું અને તે કર્મની અનુમોદના કરવી તે પાપ
 કરવું. આવાં કર્મો કરવાથી પાપ છે તેને પુણ્યકારક સેવા
 કરવાની, માનવી અને માનવીઓની અને માનવીઓની
 નાશ જનનાનો ઉદ્ધાર કરવો, મરના
 વ્યક્તિઓને રસ્તે મનુષ્યોનો પ્રચાર
 આપનાનો અને આચારોનો
 પ્રચાર કરવો, માધુ સાધીને
 રસ્તે રસ્તે દાન કરવું,
 રસ્તે આપ છે. પાપકર્મની
 રૂપનાં યુક્ત કાર્યો મન,
 અન્ય નહીં અને યુક્તચારોરો
 નહીં નહીં. યુક્ત કર્મો
 આપવામાંથી જી
 માનોને અદરવામાં

પ્રતિસાગ્ય થયો. તેણે તેના ગુરુ જૈનાચાર્યશ્રી આર્યસુદરિતના ઉપદેશથી અનેક જૈનમંદિરો બંધાવ્યાં. આર્યવર્તમાં સર્વજન સાધુઓની અને સાધ્વીઓના વિહારની પ્રવૃત્તિદ્વારા સર્વ લોકોને સદેજ ઉપદેશ મળે એવી ચતુરતા કરી. આર્યસુદરિતગુરુએ સમર્પિત રાજ્યને શુભપુણ્ય કાર્યોની સેવાનો ઉપદેશ આપ્યો તેથી તેણે હજારો પાંજરાપોષા બંધારી તથા હજારો દાનશાળાઓ બંધાવી, હજારો દનઃખાતાં બંધાવ્યાં, બનાર્થ દેશોમાં યર્મની પ્રચારણા કરાવી અને લાખો-કરોડો બનાર્થ લોકોને સાત વ્યસનોથી રહિત કર્યાં. પ્રથમ તીર્થંકર શ્રી ઋષભદેવના ભરતાદિ પુત્રોએ સર્વ જીવોની દયા પાળવી વગેરેને સર્વ દેશોમાં પ્રચાર કરાવ્યો. વીસમા તીર્થંકરના મહત્ત શ્રી રામચંદ્રે વિષ્ણુ જીવોની સેવામાં શુભ પ્રવૃત્તિ કરી. બાવીસમા તીર્થંકર શ્રી નેમિનાથના ભક્ત રાજા શ્રી કૃષ્ણે સર્વ જીવોની દયા પાળવાનો પોતાના રાજ્યમાં બંદોબસ્ત કર્યો. શ્રી કૃષ્ણે જે મનુષ્યો ત્યાગીઓ થાય તેનાં માખાપોતી સેવા પોતે કરી અને ત્યાગીઓની જીવિવડે સર્વ દેશોમાં દયા, સત્ય, અસ્તેય, અહમ્કાર્ય આદિ ધર્મોનો પ્રચાર કરાવ્યો. ત્રેવીસમા તીર્થંકરના વંશી તાદર્શ્ય રાજાઓએ દયા આપીને પ્રચાર કરવા પ્રયત્ન કર્યો અને મનુષ્યો-પશુઓ પંખીઓની દયા પાળવામાં રાજ્યસત્તાનો ઉપયોગ કર્યો. તાદર્શ્યવંશી જૈન રાજાઓએ ભારતમાંથી જનપાન તરફના માર્ગે ઘણાં અમેરીકામાં (પાનાસમાં) પ્રવેશ કર્યો હતો. આજથી અઢીહજાર વર્ષપર થનાર શ્રી ચોવીસમા તીર્થંકર મહાવીર પ્રભુએ સર્વ જીવોના ઉદ્ધારાર્થે ઉપદેશ દીધો અને દુર્ગુણરૂપ દૈત્યોનો પરાજય કરી ધર્મ તીર્થની સ્થાપના કરી. શ્રી મહાવીર પ્રભુના ભક્ત શ્રેષ્ઠિક રાજા, ચેટકરાજા, ઉદ્યારાજા, પ્રયોતનરાજા, પ્રસન્ન ચંદ્રરાજા આદિ અનેક ભારત દેશીય રાજાઓએ સર્વ જીવોના કલ્યાણાર્થે પ્રવૃત્તિ કરી અને સર્વ જીવોને શાંતિ રહે એવી રીતે રાજ્ય ધર્મ સેવા કરી. આ પ્રભાણે સેવા ધર્મ કરનારાઓનાં અનેક ઉદાહરણ ઇતિહાસના પાને મોલુદ છે. જદગ્યાહુ, ઉમાસ્વામિ, સ્વાયાચાર્ય બૃહસ્પતિ કલિકાલ સર્વજન શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય, શ્રી દરિસદસુરિ અને અકગર બાદશાહને પ્રતિ બોધીને દયાધર્મનો રંગ ચડાવનાર શ્રી દીન વિજયસુરિ, કુંદકુંદાચાર્ય, જૈન મહારાજા ખારવેલ વગેરે અનેક મહા પુરુષોએ અનેક રીતે મનુષ્યોના કલ્યાણાર્થે પ્રવૃત્તિ કરી છે, જેનું વર્ણન કરતાં પાર આવી શકે તેમ નથી. સેવા ધર્મમાં પ્રવૃત્ત થનારા ત્યાગીઓ અને ગૃહસ્થો ધર્મ ચોગીઓ ગણાય છે. જૈન ધર્મની સેવા કરવાથી જૈન ધર્મનો પ્રચાર થાય છે અને તેથી વિષ્ણુ જીવોમાં દયા વગેરે સદ્ગુણોનો પ્રચાર થાય છે, એવું જૈનોપનિષદ્માં જણાવવામાં આવ્યું છે. મને તે ધર્મનો

મનુષ્ય દોષ પણ તે શુભ કર્મો વડે દબાઈ ગુણોના ફેલાવા માટે મેલા મરને અંગીકાર કરે છે તે તે વિષમાં ઉચ્ચ બની શકે છે. સાર્વજનિક સેવા ધર્મના માનો અંગીકાર કરીને પ્રતિષ્ઠા કર્યા વિના જોઈ ધર્મની વિષમાં આપકતા થતી નથી. જોનાં પૂર્વનાં દર્શન અવજી કરીને મેલા ધર્મ સેવા માટે ખાસ વિચાર દર્શિયા કર્યોગી બનવું જોઈએ. સેવા ધર્મની પ્રતિષ્ઠા વિના કિંસા આદિ પાપ કરોના નાશ કરી શકાય નથી. નિઃકામભાવથી મેલા ધર્મ અંગીકાર કરે છે તે અવસ્થા પરમાત્મપદની પ્રાપ્તિ કરી શકે છે. સેવા ધર્મની પ્રતિષ્ઠા પ્રચાર કરવા માટે અમેએ સેવા ધર્મના અનેક ભાગનો પદો અને કલ્યાણીઓ રચી છે કે જે વાંચીને આત્માર્થો મનુષ્યો સેવા ધર્મમાં અવસ્થા પ્રવેશ કરનારા બની શકે તેમ છે, ગૃહસ્થોને ગૃહસ્થના અધિકાર પ્રમાણે અને ત્યાગીઓને ત્યાગ ધર્મના અધિકાર પ્રમાણે સેવા ધર્મનાં અનેક કાર્યો કરવાં જોઈએ એમ ખાસ જાર મૂકીને જણાવ્યું છે. જ્યારે ત્યાગીઓમાં સેવા ધર્મનાં ઝડપું શુદ્ધ થવા સાધ્યાં છે તેથી સેવા ધર્મના ઉપદેશો રૂપેથી વડે પુનઃ સજીવ કરીને સેવાધર્મમાં પ્રસારેલી મહિનતાનો ત્યાગ કરવાની જરૂર જણાવી છે. વાંચકો તે અવસ્થા વાંચીને સેવા ધર્મમાં પ્રવેશ થશે એમ આશા રાખવામાં આવે છે. સાત્તરમી ગ્રંથ શિક્ષણ કાવ્યમાં સેવા ધર્મ સંબંધી ઘણું કહેવામાં આવ્યું છે. સેવા ધર્મ સંબંધી અમારા ગુરુ વર્ધ્વ શ્રીમદ્ રવિસાગરજી મહારાજ મહારાજનું દર્શન આમેકુત અસરકારક છે. ગુરુ મહારાજ શ્રી રવિસાગરજી મહારાજજી બન્ન સાધુઓની સારી રીતે સેવા કરના હતા. જાઓ જામ વિદ્યાર કરીને તેમજ સુકતા પ્રેશ વર્ધ પદ્મત જોન ધર્મનો ઉપદેશ જાણીને સેવા કરી. અનેક મનુષ્યોને મ પવના જોક્ષ કર્યા. અનેક વજીકોને સાત વસનો ત્યાગ કરાવ્યા. અનેક રવિજોન પોતે જાણી કપટ પ્રપંચ મમતા પાલતી દૂર કર્યા. અનેક રવિજોને સાધુઓની મરા કરતાં શિખવ્યા, અનેક જોનાને ઉપદેશ દેધને ધર્મ પ્રતિષ્ઠા પોતે જાણ્યા, ગુરુવર્ધ્વ શ્રી સુખસાગરજીએ પણ પંચ મહાવત પાળીને અનેક મનુષ્યોને ઉપદેશ જાણી સદાચારમાં સ્થિર કર્યા અને અનેક દુર્ગંજોમાંથી મુક્ત કર્યા. તેમજ અનેક સાધુઓની સેવા કરી હતી, તેમજ ઉપકાર મય સેવા જીવન, જોન કોમમા આદર પુરવવર જવજંત દર્શન જાણીને અનેક જોનાને ઉત્તમ અસર કરે છે. જોનામાં મેલા ધર્મ સેવતા કર્યોગી મહાત્માઓ પ્રગટવાથી જોનાનો ઉત્થાપિત થઈ શકે તેમ છે. ગુરુ સેવા, સન્ત સેવા, પ્રજા સેવા વગેરે સેવાના અનેક ભેદ છે. મેલા કરનારમાં અહ મમતા ન હોવી જોઈએ. રામની સેવામાં હનુમાનજીનો પેડે પરમાત્માના મેલામાં સર્વ સ્વાર્પણ કરવું જોઈએ. નામ રૂપનો અભિમાન તથા મોહ મૂરતિ પુદા-

તમાના ઉપયોગી બની સેવા કરવી જોઈએ. ત્યાં સુધી નામ રૂપનો મોહ છે અને શરીરમાં મમતા મોહ છે ત્યાં સુધી સેવા ધર્મમાં સ્વાર્પણ કરી ચકાવું નથી. સત્પુરુષોના સમાગમથી અને ગુરૂની કૃપાથી સેવા ધર્મમાં ચિત્ત પરોવાય છે, આર્યાવર્તમાં આર્યોના હૃદયમાં સેવા ધર્મનો ગળથુથીમાં અનુભવ મળે ॥ એવું કહેવું તે અક્ષરે અક્ષર સત્ય છે. સેવા ધર્મના સેવકો તરીકે સર્વ દુનિયાના જીવો બનશે ત્યારે દુનિયા સર્વ સમાન બનશે, દેશસેવકો કરતાં ધર્મસેવકો શ્રેષ્ઠ છે તે પણ રજોગુણ અને તમોગુણથી રહિત સત્વગુણમય ધર્મ કરનારા ધર્મસેવકો ઉત્તમ છે. ધર્મ સેવકો આત્માની પરમાત્મ દશા કરે છે. સેવા ધર્મ કરનાર કર્મયોગીઓ જ્ઞાનાવસ્થાવાદિ કર્મોને ટાળી આત્માની શુદ્ધિ કરે છે અને એવા બધા જીવોએ બધા મનુષ્યોએ સેવા ધર્મનો સ્વીકાર કરવો જોઈએ એજ બજન પદ સંપ્રદર્શ બજનોમાં અને પદોમાં હૃદયોદ્ધારથી જણાવવામાં આવ્યું છે । મીરાબાઈ બક-તાણી કહે છે કે મેં સન્તોને શીર્ષ પર સ્થાપ્યા છે. સન્તોની સેવાથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે. સન્તોની સેવાથી પરમાત્માની અવસ્થા પ્રાપ્તિ થાય છે માટે કા-બોનો સાર ઉપર્યુક્ત દ્રષ્ટિએ અવ બોધીને સ્વાધિકારે શુભ સેવા ધર્મના ઉપા-યોમાં પ્રવૃત્ત થવું જોઈએ. નકામી શુરી કામનાઓપર વિરાગ થવા વિના અને વિયયવાસનાને ત્યાગ પૂર્વક સન્ન વૈરાગ્ય અને તેની સાથે શુદ્ધરાગ અને શુદ્ધ પ્રેમ પ્રગટવા વિના સેવા ધર્મમાં પ્રવૃત્તિ થતી નથી. અશુભ વાસના-ઓપર વિરાગ થવો જોઈએ. અશુભ કામનાઓપર વૈરાગ્ય પ્રગટવો જોઈએ.

વૈરાગ્ય.

અશુભ વિચારો, અશુભેચ્છાઓ, અશુભ મમતા. મોહ વગેરે ત્યાગ કરવા ચેત્સુ છે. ત્યારે વિયય વાસનાઓ વિયસમાન લાગે છે. અને જડ પૌદ્ગલિક પદા-થોનો મોહ ટળી જાય છે ત્યારે અતિ વૈરાગ્ય પ્રગટ્યો એમ કહેવાય છે. વૈરાગ્યના મર્મમાં શુદ્ધ પ્રેમનો પ્રદુર્ભાવ થાય છે અને તેથી વૈરાગી મનુષ્યો દેવ ગુરુ ધર્મ-ની આરાધનામાં અત્યંત રાગી, અત્યંત પ્રેમી બને છે. વૈરાગી મનુષ્યોને આ-ત્માપર અને પરમાત્માપર પ્રેમ દેવ છે અને તેથી તેઓ આત્મધ્યાનમાં પર-માત્મધ્યાનમાં તત્કાલીન થાય છે. શરીરમાં રહેલા આ-માનું ત્યારે જ્ઞાન થાય છે ત્યારે શરીર પરથી રાગ દળે ॥ અને અન્ય જડ પદાર્થોમાંથી રાગ દળે છે અને તેથી શુદ્ધાત્માપર પૂર્ણ પ્રેમ પ્રગટે છે. જાતમાને માટે સર્વ વસ્તુઓ પ્રિય હોય છે પશું મર્મ વસ્તુઓ માટે આત્મા પ્રિય હોય નથી. અસત્ જડ વસ્તુઓપરથી મમતા અદંતા રાગ દળે એ તેને વૈરાગ્ય કહે છે પાંચ હિન્દુના ત્રીસ વિયયો-

[illegible]

[illegible]

નિરૂપિતમ છવન ગાળીને ધાર્મિક પ્રવૃત્તિમાં પ્રમુખમ છવનનો અનુભવ પ્રાપ્ત
 કરી શકે છે. સિદ્ધાન્તની ખાસેવૈરાગી સમઘસ રાખી દેવા જે જોમજે કામજોષ
 રચો દરો, તેમના સમાગમની સિદ્ધાન્ત પરઆવંત જન્મના નરોના
 સમઘસ યુના વૈરાગ્ય ની અસરની સિદ્ધાન્તમાં વૈરાગ્ય પ્રગટ થવો દરો, અને
 તેથી તે એક પલિતની રહી શકવા દના. વૈરાગ્યમૂર્તિ શ્રી કલિગ્રાસ સર્વે
 દેમચંદ્રાચાર્યના સમાગમની પરમાદંત કુમારજી સમજે એક પત્નીનન પાપુ
 દરુ. વૈરાગ્યના બળથી અનેક પાપ ક્રોડી દૂર રહેનાર વસ્તુપાત્ર અને તેજાજ
 તથા વિમલસાદનુ છવન પ્રશંસા થોમ છે યુરોપમાં છવન વૈરાગ્યની મૂર્તિ-
 રવરૂપ મહાત્માઓ દાસ ત્યાં હોતો યુરોપીય મહામુદનો પ્રારંભ નહી થાન.
 યાનગર્ભિત વૈરાગ્યની પ્રાપ્તિ વિના જન્મ જરા અને મનુના દુઃખોનો અંત
 આવતો નથી, માટે અત્માર્થી મનુષ્યોએ યાનગર્ભિત વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે
 સદા સાધુઓનો સમાગમ કરવો જોઈએ, સાધુઓની સંમતિ કરાધી અનંત
 કાવોનાં ક્રોડોના નાશ થાય છે. વૈરાગ્યગરક બજાતોને અને પડોને વાંચનાની
 વૈરાગ્ય પ્રગટ છે, અને અનંત કાવોનાં પાપ નાશ પામે છે. માટે ધર્મો મનુ-
 ષ્યોએ અવશ્ય આ આત્મા બજનપદસંપ્રદમાંથી વૈરાગ્ય ગરક પડો વાંચવાં
 અને તેનું મનન કરવું જોઈએ. વૈરાગ્ય પદ બ તો વાંચાથી નિરૂપિત માર્ગની
 પ્રાપ્તિ થાય છે. વૈરાગ્યગરક શબ્દ બલ વિના પરમ બલની પ્રાપ્તિ મહ
 શકતી નથી. જેના હૃદયમાં વૈરાગ્ય છે તેના હૃદયની શુદ્ધતા થ.ય છે. વૈરાગ્યથી
 મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય છે. વૈરાગ્યથી આગ્રિ ની પ્રાપ્તિ થાય છે અને આરિત્રી
 મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય છે.

વૈરાગ્યથી ચારિત્ર પ્રાપ્તિ અને તેથી મોક્ષ.

વૈરાગ્યથી આરિત્રની પ્રાપ્તિ થાય છે. વૈરાગ્યનો મન વચન કાપાધી થના
 આસવોનો રોધ થાય છે વૈરાગ્ય મગ્યો આરિત્ર નવા હમ્બ પ્રગટ છે. પ્રમુ
 શ્રી મહારીર પ્રમુના યાસનમા વૈરાગ્ય પડે સાધુઓ અને સાધુઓ પ્રગટ છે.
 અને તેઓ પચમદાનતને અંગીકાર કરે છે. વૈરાગી, ત્યાગી સન્મ.સી સંત
 રૂપીરમાં વૈરાગ્યનું મુખ્યપણે બલ હોવું જોઈએ. વૈરાગ્ય અને ત્યાગ વિના રોધ
 ધર્મની આરાધના કરી શકાતી નથી. વૈરાગ્ય ત્યાગથી આરિત્રની સારી રીતે
 આરાધના કરી શકાય છે. પચમદાન પળવા મામો ગામ વિદાર કરવો.
 બારોશ પરિસરોને સદ્વા ઉપસરોને મ.ય દત્તપદિ આરિત્ર માર્ગમાં દર સમનાર
 વૈરાગ્ય છે. રોતકું ઉદાસીન મુખ કરી દેવું અને રસાધિકારે યોગ્ય પ્રવૃત્તિઓની

ઉદાસી બની બટ ધનું એ ખસ વૈરાગ્યની પરિણતિ નથી. ફાંસીના સાકાપર મદનાં
 છનાં પત્ર મુખ પર ઉદાસીનતા ન રહે અને મુખપર આત્માનંદનું તેજ જળાય
 તેજ વૈરાગ્યનું લક્ષણ છે. ચરિત્રની પ્રશંસામાં ખરો વૈરાગ્ય રહેલ છે. જે મનુષ્યો
 ચારિત્રની પ્રશંસા થાય છે તે ખરા વૈરાગ્યને પામ્યા નથી. સત્ય વૈરાગ્યની મત્તા
 ચારિત્રની પ્રાપ્તિ થાય છે. મમતા, મોહ, અહંતા, કામ, ક્રોધ, લોભ, માન, માયા,
 દુર્ષ, દ્વિંસા, અસત્ય વગેરેનો નાશ કરેલી આત્મામાં રમજના રૂપ ચારિત્રની
 પ્રાપ્તિ થાય છે. ચારિત્ર પાળીને જેઓ શાંત મન્યા છે, તેઓના મુખની આગળ
 ચક્રવર્તિયોનું અને હન્ડોનું મુખ એક ત્રિંદુ મમાન છે. શુભ વૈરાગ્યમય ઉપદે-
 શથી ચારિત્રની ઊંડા અંગેહાર કરી શકાય છે. સમ્યક્દર્શન અને સમ્યક્ જ્ઞાનની
 પ્રાપ્તિ થાય છે, તો પત્ર ચારિત્રની પ્રાપ્તિ વિના કેવલ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ તથા મોક્ષની
 પ્રાપ્તિ થતી નથી. માટે મનુષ્યોએ દેશ વિગતિ ચારિત્ર અને સર્વ વિગતિ ચારિ-
 ત્રની પ્રાપ્તિ કરવી જોઈએ. મર્ચપાપકર્મોથી નિરત ધનું તે ચારિત્ર છે.
 બધું કર્મના સમૂહનો જેનાથી નાશ થાય છે તેને ચારિત્ર કહે છે. ચારિત્રધારક
 મહાત્માઓના ઉપદેશો જોઈથી અમર થાય છે તેટલી મદરથોના ઉપદેશની
 અસર થતી નથી. બંધાગેલો મનુષ્ય બધાવજા મનુષ્યને ઊડી શકે નથી.
 ચારિત્રધારક મહાત્માઓ સંસારનાં બંધનોથી મુક્ત કરી શકે છે.
 ધર્મનો ઉદ્ધાર કરવાને ચારિત્રધારક ત્યાગીઓ સમર્થ બને છે. ચારિત્રધારક
 મહાત્માઓ ચારિત્ર પાળીને ગોશુ મુખ પ્રાપ્ત કરી શકે છે. ચારિત્રધારક મુનિ-
 વરો યમનિયમ, સંયમ, તપ, જપ, આસન, પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર, ધારણા,
 જ્ઞાન અને સમાધિની પ્રાપ્તિ કરી શકે છે. પિરતાસીય આશ્રમે પૂર્વાચાર્ય રમિત
 અનેક ધર્મશાસ્ત્રો વગેરેનું વ્યવસ્થિત અવલમનન કરીને ત્યાગી મુનિવરો શ્રુત-
 ધર્મ તથા ચારિત્રધર્મને આસરી શકે છે રાગઓ, વાદશબ્દો અને રાગેનશાહો
 પણ ચારિત્રધારક મુનિવરોના પગે પડે છે, માટે ચારિત્રનો અપૂર્વ મહિમા છે.
 આ વિશ્વમાં ચારિત્ર શુભની તોલે ઠાઈ શુભ આવી શકે નથી. જેને કંચન
 કમિનીનો ત્યાગ કર્યો છે, એવા મુનિવરોના સમાન કોઈ નિરપૂદ હોતું નથી.
 નિરપૂદ ત્યાગી મુનિવરો રંગેશુ અને તમોગુણોના નાશ કરી શકે છે, અને
 સત્વશુભી આહારવિહાર પૂર્વક સમ્યક્દર્શન ચારિત્રની આસપના કરી શકે છે.
 ચારિત્રધારકો અનેક પ્રકારનાં તપો કરે છે, અને તેથી દ્રવ્યકર્મ તથા બાવ
 કર્મને તપાવીને ખેત્તી નાંખે છે. પંચમહાવ્રત ધારણ કરનારા મુનિવરો યોગીઓ
 સંસારિક મુખોનો ત્યાગ કરે છે. શાતા વેદનીય કે જેને વેદાન્તીઓ આનંદ-
 મય કાવ્ય કહે છે તેનો ત્યાગ કરે છે. તેમાં મુંઝાતા નથી તેમજ અશાતાવેદનિયથી

સર્વ ગુણોની પ્રાપ્તિનું કારણ શ્રદ્ધા છે, જેનામાં શ્રદ્ધા નથી તેનામાં અનેક ગુણો પ્રગટતા નથી.

શ્રદ્ધા.

શ્રદ્ધા વિનાનું જીવન શૂન્ય છે. પરમાત્મા વીતરંગ દેવની શ્રદ્ધા અને ગુરુની શ્રદ્ધા તથા અનેક પ્રકારના શુભ સત્ય ધર્મની શ્રદ્ધા વિના મનોવૃત્તિયોની સ્થિરતા થતી નથી. અમારા સમાજમમાં અનેક મનુષ્યો આવ્યાં છે તેઓની દેવ ગુરુની શ્રદ્ધાની પરીક્ષા કરવાનો ધર્મીયાર પ્રયત્ન પ્રાપ્ત થયેલો છે. કેટલાક મનુષ્યો તો બાહ્ય પદાર્થોની પ્રાપ્તિ યાચ એ હેતુથી દેવ ગુરુની શ્રદ્ધા ધારણ કરનારા દેખાયા હતા, પશ્ચાત્ તેઓને ઇષ્ટ લાભની પ્રાપ્તિ ન થતાં દેવ ગુરુને હંબક કહેનારા જણાયા હતા. કેટલાક તો ઓથે દેવગુરુની શ્રદ્ધાને ધારે છે, પરંતુ પ્રસંગ પડે દેવગુરુથી અળગા થાય છે. કેટલાક બહુલ મનુષ્યોની દેખાદેખીએ અને તેઓની પ્રવૃત્તિ પ્રમાણે દેવગુરુની શ્રદ્ધા ધારણ કરે છે અને પશ્ચાત્ ફરી ભય છે. પોતાની મનોવૃત્તિની સ્વચ્છંદતાએ ગુરુને માનવરા અને પશ્ચાત્ મનોવૃત્તિ ફરતાં ગુરુની નિન્દા કરીને મૂળમાંથી ઉખેડી નાખનારા અને પચ્ચીસ પચ્ચાસ રથાને શ્રદ્ધાને બેસાડીને પુનઃ ઉઠાડનારા અપ્રમાણિક અનેક મનુષ્યો દેખવામાં આવ્યા છે. પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે ગુરુ ન ચાલે તો તુર્ત ગુરુપરથી શ્રદ્ધા પ્રેમ ઉઠાડીને વારંવાર ભૂલ્યાં ભૂલ્યાં બદલનારા અને ગુરુને તથા સાધુને તક્ષવન નહિ સમજનારા અનેક મનુષ્યો દેખવામાં આવ્યા છે. ગુરુની શ્રદ્ધા ધારણ કરીને ગુરુના મારે શીર્ષ આપવાનું કહેનારા એવા પશ્ચાત્ ગુરુ શ્રદ્ધાથી અટ ઘર્ષ ગુરુનું શીર્ષ લેવાની પ્રવૃત્તિ કરનારાઓ પણ અનેક મનુષ્યો હોય છે. અને વૃત્તિ જેની વારંવાર ફરે છે અને તેથી જેની ગુરુશ્રદ્ધા પણ વારંવાર ફરે છે અને તેથી જે બહુરૂપી જેવો પાક બજાવે છે એવા અનેક મનુષ્યોનો અનુભવ થયો છે, તેથી પાનાન્ય સંબંધમાં આવનાર અનેક શ્રાવણને ઉદેશીને-શિષ્યોને ઉદેશી-સાધુ શિષ્યોને ઉદેશી-મજનોને ઉદેશી તથા આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ આત્માગુરુએ મનરૂપ શિષ્યને ઉદેશી અનેક કચ્છાસિયો. ભજનો, પદો, બનાવવામાં આવ્યાં છે. ગુરુપર શિષ્યનો જેવો પ્રેમ હોવો જોઈએ તેનું અનેક કચ્છાસિયોમાં વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. ગુરુ શિષ્યનો સંબંધ જેવા પ્રકારનો હોવો જોઈએ ? ગુરુ અને શ્રાવક બન્નેનો સંબંધ જેવા પ્રકારનો હોવો જોઈએ તેનો અમારા સંબંધમાં જાણવેલાએ ના અનુભવજો લક્ષ્યદ્વારથી કેટલીક કચ્છાસિયો રચાઈ છે તેમાંથી વાચકજનો સવળી દૃષ્ટિથી સાર પ્રકળ કરશે. બિલકુલ જોઓ નિરક્ષર હોય તેવા મનુષ્યો દેવગુ-

રૂની શ્રદ્ધાવાળા દોષ છે અને જોના નિમિત્ત રૂની દોષ છે તેઓની રેશમ મન-
 પી શ્રદ્ધા ઉત્તમ દોષ છે. અનેક ઉપદેશોએ પરીણ કરીને ગુરૂનો નિષેધ કરેલો
 અને પશ્ચાત્ ગુરૂને ચિરંધર ધારણ કરતા, પરંતુ ગુરૂ વિનાના અશ્રદ્ધાગુ નગુરૂ
 તે ન રહેવું જોઈએ. જ્યારે પાત્રમાં જોના ગુરૂ કરે છે તે જાત્યાત્રયા મુનિ-
 જ્ઞાન, કારણ કે તે વખતે શ્રદ્ધા પ્રેમ વગેરે જે તરફ દોષ છે તે પાત્ર જાત્યા
 આત્માને પુણ્યપ્રથામાં તથા વૃદ્ધાવસ્થામાં અનેક પ્રતિકુલ મનોમોમાં ટકતા નથી.
 ગુરૂની ફરજને અને શિષ્યની ફરજને મમત્ત્વા વિના ગુરૂ અને શિષ્યનો આશ્રિત
 મેગ રહેતો નથી. જ્યાં પરસ્પર એક જીભના નિયામોમાં અને આશ્રિતોમાં શ્રદ્ધા
 હોતી નથી ત્યાં ગુરૂ શિષ્યનો મેગ દેવ છે તે પશુ દાસી જાય છે, જેટલું કે જાણે
 વા શિષ્યો ફક્ત ગુરૂના સીરીને જ ગુરૂ માનવાનું દોષ છે, પરંતુ ગુરૂના મનને
 તથા ગુરૂના આત્માને એજણી રાકના નથી. જેટલાક શિષ્યો વા ભક્તો, શી
 ગુરૂના આશ્રિતોને ફક્ત માનવાનું દોષ છે ગુરૂના આશ્રિતોમાં ફક્ત શ્રદ્ધા
 તેમની શ્રદ્ધામાં પણ ફેરફાર થાય છે. જેટલાક શિષ્યો-ભક્તો સ્વાર્થ સરે ત્યાંથી
 ગુરૂને માને છે. જેટલાક ગુરૂઓ શિષ્ય મોદયી વા ભક્ત મોદયી શિષ્યોનું-ભક્ત-
 તોનું દોષનું વધારવા પ્રયત્ન કરે છે, પરંતુ તેઓ ગુરૂશ્રદ્ધા પ્રેમભક્તિમાં તથા
 અન્ય મુદ્દોવડે ભાષક બન્યા છે કે કેમ? તેના નિવરણ ત્રિયાર કળ્યા નથી તેથી
 આંતરે પરસ્પર અશાન્ત પરિણામ આવે છે. શ્રદ્ધા વિના ગુરૂનો મન ધનુષ દાસી
 જાય છે, એમ મજાના રમ જેવી અથવા થયા વિના કલાપ કાળે ગુરૂને બને
 શિષ્ય ભક્તનો મેગ ટકતો નથી. ગુરૂની શ્રદ્ધા દાસી નથી. એ પાત્ર પરસ્પરથી
 જુદા થાય છે અને તેથી તે અજક-આવજ-જ્યા-જ્યા હનુષ થાય છે અને સંતુ-
 લોથી વંચિત રહે છે. અધ્યા-અધ્યાત્મ વિના મન એક દેહો ફરીત ત્રિયાર થવું
 નથી અને તે દ્વિતીયર્થનું અંશ થઈ પાત્રના કંઈ કે પ્રમાણ થાય ન મનને
 વશ કરવા સાથે અને આત્મજ્ઞાન અકલ સાથે ગુરૂ કરવાની જરૂર પડે છે. પરંતુ
 ઘટે ઘટે દાસતા આવતા અને કોઈના ભરમાવ્યાથી રાજાને ભાગી જતાં ગુરૂ-
 એને પારંપર જાણવાથી અને ફક્ત કરેલા ગુરૂઓના પ્રતિપદ્ધતિ નિષેધ નવવાથી
 આત્મકલ્યાણ થઈ રાકવું નથી. ગુરૂની એક સરખો અધ્યા રહેતો ને આ કવિ-
 કાવ્યમાં દુર્લભ છે. ગુરૂ કહેવું સહેલું છે, પણ ગુરૂની અથવા ભક્તિ ધારણ કરીને
 ગુરૂની આશ્રિત પ્રમાણે રનું ગુરૂને છે. ઉપરથી ગુરૂના વ્યવહારના જાણે કેટલા
 થઈ જતા દોષ એવા શિષ્ય-ભક્તો અન્ય ગુરૂની નિષેધ-દેવતા-નદ્યોષ કરવામાં
 ખાતી રાખતા નથી. તેથી ગુરૂ શિષ્યના એવા મેગને મેગ પશુ કહી રાખવા નહીં.
 ગુરૂની આશ્રિત પ્રમાણે નહીં વર્તવાનું એવા જેટલાક ભક્ત શિષ્યો અન્યોની આ-

જગ ગુરુજીના દોષો કાટવા કરે છે અને પોતે તો નિર્દોષ મન્નન્ન દોષાને યોગ
વારણ કરે છે. કેટલાક બહુન શિષ્યો દગુણ દોરતી પેઠે બધાં ત્યાં બટકયા કરે
છે અને ગુરુની આગ્રા પ્રમાણે અત્યોન્નિ કરવા પ્રવન્ન કરી ચક્રવા નથી. કેટ-
લાક બહુને શિષ્યો પણ મૂર્ખોના બદમાશ્વાથી રવગુરુ પર વટોડાને દુર્ગમોની
ભાગમાં અપરાધને આગુરુથી બટ ઘાવ છે. કેટલાક તો ગુરુએ ને અને સત્ગુરુએ
મિલ્ન વિલ્ન નદિ જાનને સર્વત્ર એક મન્નખી જારા રાજા જતાં પ્રેષ અને
અપ્રેષથી ઊતરા સર્વથી બટલાય છે અને પશ્ચાત્ સાધુ વર્તના અનિષ્ટો નિન્નક
જાને છે. કેટલાક પોતાની અમુક પ્રમાણે નથી આવતા અને ગુરુના બોલ પ્રમાણે
પણ નથી આવતા પરંતુ બધાં જાણ છે ત્યાં નેરા જની જાણ છે, અને તેથી અપ્રેષ
પ્રિયને ખાત્રીઆ વિના અપ્રિયાર કર્નન્ન કર્મોથી પણ બટ ઘાવ છે નેમ્બના
બટની પેઠે વારંવાર અમલ્યા વિનાં સ્વાર્થ દ્રષ્ટિએ ગુરુએ ને બરવનામ્ઓ
વાનુતઃ ગુરુપ્રધારી અને ગુરુપ્રેમથી બટ દોષ છે. નેમ્બા દેવ ગુરુ પ્રધર્મની બહિન
વિદ્યા અનેક મુજે ની પ્રધિધી બટ ઘાવ એ.

[illegible]

માર્ગેમાં પ્રવૃત્તિ કરતાં એક ક્ષણ માત્ર પળ ગુરૂશ્રધ્ધા વિના, દેવશ્રધ્ધા વિના, ધર્મશ્રધ્ધા વિના અને આગમશ્રધ્ધા વિના ચાલી શકે તેમ નથી. ધર્મશ્રધ્ધા પ્રમાણેના શ્રધ્ધાશ્રવણ પામે છે તેવી તેના ન.સની સાથે ધર્મપ્રસારનો જાગ્ર વ્યવહાર રહેતો નથી. ગુરૂદેવની શ્રધ્ધાથી આત્માપર મેષમેરીકમ અને દ્વિપતોટિકમ જેવી અસર થાય છે અને તેથી સિન્ધના ભાગનુદ્ધ આત્માની શુદ્ધિ જરૂરી થાય છે, મોટે ગુરૂશ્રધ્ધાશ્રી પામે મજબુત સિદ્ધ કર્યા વિના ધર્મપ્રસાર અગ્ની લક્ષ્યે નથી. ધર્મપ્રસારની મજબુતી મોટે દેવગુરૂધર્મની પૂર્ણ શ્રધ્ધા ધારણ કરવી જોઈએ. જેઓ મન યાગી અને કાયાથી જિજ્ઞાસુ ગુરૂના આત્માને અનુભવ કરવા શક્તિમાન થયા નથી તેઓની એક સરખી આત્માની શ્રદ્ધા ટકતી નથી. ગુરૂ વિના જ્ઞાન નથી. ગુરૂ વિના અનુભવ સિદ્ધિ મળતું નથી, મોટે ગુરૂ વિના ક્ષણ માત્ર ચાલી શકે તેમ નથી. શ્રી સૂરગુરૂની શ્રધ્ધામાં પ્રેમનો અંતર્ભાવ થાય છે, ગુરૂના નામને અને તેમની આકૃતિને ફક્ત ગુરૂ જ્ઞાનવાદી તેમની બાહ્ય પ્રવૃત્તિઓમાં જોઈ શકે દ્રષ્ટિ દોષ છે તે ગુરૂ દેવતામાં આવે છે અને જો પ્રતિષ્ઠા દ્રષ્ટિ થાય છે તે અવગુરૂ દેવતા છે. ગુરૂ પર સત્ત્વ દેવ છે તે ગુરૂનું મન સારું દેવતામાં આવે છે અને પ્રતિષ્ઠા દ્રષ્ટિ દોષ છે તે ગુરૂનું મન ખરાબ દેવતામાં આવે છે અને તેથી વારંવાર ગુરૂ પર ગુણગુણ જોઈ વિચાર કરવામાં આવે છે અને તેથી યોગના કરતાં સિન્ધને અને જાગ્રને ગુરૂના કાળ વિશેષ જાણતું નથી. આવી દશામાં શિન્ધાનુ-જાગ્રને ગુરૂ કમ્પાણ કરવા સમર્થ થતા નથી. જો જો દ્રષ્ટિથી ગુરૂ પર પાણી કહેવા શ્રદ્ધા મહા નિયમ રહેતી નથી. ગાડરીયા પ્રવાહની રીતિએ-કૃષ્ણસાદની રીતિએ ગુરૂને માનવ કરતા ગુરૂના આત્માની શુદ્ધતાથી ગુરૂને માનવામાં શ્રદ્ધાની અપૂરતા અનુભવ થાય છે અને તેથી આત્મા નંદની પ્રાપ્તિ થાય છે. મન, ચાગી અને કાયાનુ ગુરૂને અવજ્ઞ કર્યા વિના ગુરૂની શ્રદ્ધા એ શ્રદ્ધા તરિકા મળતી નથી. જો તારો રાગ દેવ ન કરતા એવું માનીને પ્રયત્નથી ગુરૂના પંથો રાગ લગ્ને છે અને કુટુંબીઓ પોતા પૂજ્ય રાગ ધારણ કરે છે તેમ મનુષ્યે ગુરૂની શ્રદ્ધામાં કાળ સમજતા નથી એમ કહીએ તો તેમાં કાળ અનિયંત્રિત થાય. ગુરૂના શ્રદ્ધા વિના ગુરૂના કેવંદલાની શ્રદ્ધા થતી નથી તો પછી ગુરૂની જ્ઞાતા પ્રમાણે જાણતું ના કયાથી દોષ શકે ! મોટે ગુરૂના વિચારમાં અને આચારમાં પૂર્ણ શ્રદ્ધા ધારણ કરવાની જરૂર છે. આગમોના આચારે એકાં ગુરૂની પરીણ કરીને ગુરૂ કમ્પા પ્રવર્તન કરવામાં આવે તો તેમાં પૂર્ણ સફળતા મળતી નથી કારણકે દેવતાઓમાં અનેક પ્રકારની ગુરૂના ન્યાયાચારની પ્રવૃત્તિઓ કહી છે તે જિજ્ઞાસુ દેવતાઓના જ્ઞાનથી છે આટલે એકાં

આગમોના આધારે ગુરૂની પ્રાપ્તિ થવામાં અનેક વિરોધો જણાય છે. શ્રી આ-
 નંદધનજી કહે છે કે—‘માગનવાદેદોગુદગમકોનહીરે’ વર્તમાન સમાચારી-વર્તમાન
 પરંપરા, યોગ, ક્રિયા, ગુણ આદિ વિના એકલા આગમવાદથી ગુરૂની પ્રાપ્તિ
 આકાશના અનુસારે ન જની શકે એમ કોઈ દ્રષ્ટિએ કથી સકાય છે માટે
 આત્મજ્ઞાની, ગીતાર્થ ગુરૂપર વિશ્વાસ, શ્રદ્ધા કર્યા વિના નગુરૂ સિધ્ધો વા ભક્તો-
 થી ધર્મ મર્ગમાં એક શ્વાસોશ્વાસ પણ લેઈ શકાય તેમ નથી, માટે અનેક
 પ્રકારના વિકલ્પ સંકલ્પોનો ત્યાગ કરીને સર્વ નયોની સાપેક્ષતાએ વર્તમાન
 વ્યવહારથી આત્મજ્ઞાની ગુરૂની શ્રદ્ધા ધારણ કરી આત્મભોજનિ કરવા પ્રયત્ન કરવો
 જોઈએ. જે સિધ્ધો વા ભક્તો ગુરૂને કંઈ પણ પુછતા નથી, ગુરૂની સંગતિ કરીને
 આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય એવો ઉપદેશ શ્રવણ કરતા નથી, તેમજ ગુરૂનું વ્યા-
 ખ્યાન સાંભળતા નથી, ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે ધર્મના પુરતો વાંચતા નથી,
 ગુરૂના ઉપદેશ સંબંધી કાંઈ પણ અનુમન કરતા નથી તેઓ તો કસ્તુરીના ગુણને
 ધારણ કરનારા રાસભ સમાન છે. ગુરૂ કર્યા માત્રથી કંઈ મુક્તિ મળતી નથી
 પરંતુ ગુરૂની પાસે બેસીને આત્મજ્ઞાનનું શ્રવણ કરવાથી અને અનેક રીતે આત્મતત્ત્વ-
 ની પ્રાપ્તિના ઉપાયો કરવાથી ગુરૂ કર્યાની સંજ્ઞા થાય છે માટે ગુરૂની શ્રદ્ધાધા-
 રક ભક્તોએ-શિષ્યોએ ગુરૂના આત્માના આશયો અવમોલવા જોઈએ. ગુરૂના
 આત્માનું જ્ઞાન જ્યારે શિષ્યના-ભક્તના હૃદયમાં તાદરૂપણે જનરે છે, ત્યારે તે
 ગુરૂના ભક્તો વા શિષ્યો જની શકે છે. ગુરૂને વ્યવહારથી વંદનારા પૂજનારા
 કરતાં ગુરૂના હૃદયનું સંપૂર્ણ જ્ઞાન લેનારા અને તેમના હૃદયમાં રહેલા સર્વ
 અશયોને સમજનારા શિષ્યો વા ભક્તો અનંતગુણા ઉત્તમ છે એમ જ્યારે નિ-
 શ્ચ થાય છે ત્યારે તે ભક્ત વા શિષ્ય સ્વાત્માની શુદ્ધતા કરી શકે છે. જ્યાં ગુરૂ
 અને ભીજના પર એક સરખી શ્રદ્ધા છે, ધોળું તેટલું કુધ મળવાનું છે ત્યાં
 કદાપિ ગુરૂના આત્માનું સ્વરૂપ ઓળખાતું નથી. શ્રી સદગુરૂનો શ્રદ્ધા વિના આ-
 ત્મા પર ગુરૂના સદ્વિચારોની અસર થતી નથી માટે ગુરૂની શ્રદ્ધાપૂર્વક ઉપાસના
 કરવાની જરૂર છે, અધ્યાત્મજ્ઞાની ગીતાર્થ વિના અન્ય ગુરૂ થવાને સાધક જનીશકનો
 નથી જોએ આત્માનો અનુભવ કરવાને સાધક જન્યા નથી, રજી શિષ્યદયામાં છે,
 તેઓ મોદપી અન્યોના ગુરૂઓ જને છે ને તેઓ સ્વપત્નું શ્રેયઃ કંઈ સંક્રિમાન
 થતા નથી. સર્વ દર્શનીયોના ચામોમાં ગુરૂની શ્રદ્ધા ભક્તિ સંબંધી પ્રથમજ
 વિષયન કરવામાં આવ્યું છે. આરનવા માં કુગુરૂઓ પળા થવાથી અને તેઓ અ-
 જ્ઞાનો દેવામાં તથા મોલી દેવાથી સ્વર્ત્તવ્યોથી શ્રદ્ધ થવા છે જન તેથી જ્ઞાતીય
 લોકોની અવહારક તથા ધાર્મિક પ્રતિભા જ્ઞાતી જ્ઞાતી છે અને જ્ઞાતીના શ્રદ્ધા

તત્ત્વમાં પણ ખામી આવી છે. ભારતવાર્ષીમાં અપ્રમન યોગી ગુરુઓ પ્રકટવાની ધણી જરૂર છે. અપ્રમન યોગી આત્મજ્ઞાની ગુરુઓ પ્રવટવા વિના ભારતીય લોકોની ચડતી યવતી નથી. આત્મજ્ઞાનથી લોકોમાં પ્રમદેશ જાત ક્રિયાકાંડ બેઠેને લાગી લોકોની દૃષ્ટિએને સુધારનારા ગુરુઓની ધણી ખામી પડી છે અને ગુરુની અધ્યામાં ભારતવાર્ષીઓ સંસય મનના ધર્મ ગયા છે. મારું લોકોને ગુરુની એક સરખી અધ્યા દોની નથી પરંતુ કહેવાનું એટલું છે કે આત્માની ગુરુતા મરે જોડે જે ગુરુ માન્યા દેવ તેવ બાકીએ વા શિષ્યોએ પૂર્વ અધ્યાયો ગુરુ પ્રતિ વર્તવું જોઈએ. જોટલી અધ્યામાં ખામી છે તેટલી આત્મસુધારકામાં શિષ્યોને બકનોને ખામી રહે છે. એક અધ્યા દેવ છે તો તેથી અનેક ગુરુ પ્રવટવા વિન્ય રહેવા નથી. મેધની રૂઢિની સાથે ઉન્દાગના નાપથી નપેરી પૃથ્વીમાં ધાસ વનસ્પતિ ઉગી નીકળે છે અને મેધની રૂઢિ આભારે ને મુકાઈ જાય છે, તેની પેઠે ગુરુઅધ્યાની સાથે અનેક ગુરુ પ્રવટવા માટે છે અને ગુરુઅધ્યાની દીકરાની સાથે રા તેવા નાશની સાથે આત્મગુરુ પ્રવટવા દેવ છે તે પણ દગવા મડિ છે અને આત્મગુરુનો નાશ થાય છે. પ્રતિજ્ઞા, પ્રામાણ્ય, આત્મવિશ્વાસ વગેરેનો નાશ થાય છે તેથી આત્મજગમાં તથા અવધાર સ્થિતિમાં પણ ન્યુનતા આવે છે. મારે મદનર અધ્યાય મેધરૂઢિનો નાશ ન કરે જોઈએ. અધ્યાય પૃથ્વી વિના સર્વ ગુરુરૂપ આધેય ક્ષાર દર્શી થકના નથી. આધાર વિના આધેય નથી તેમ ગુરુઅધ્યા વિના મુદ્દમા થવું મકદને નથી જે બકનો શિષ્યો ગનીને ગુરુથી એ મને છે ને નાને પામે છે, પાનુ ધર્મને પ્રાપ્ત કરી થકના નથી. જોઓ ગુરુથી પોતાનું મુદ્દમા પાનુ નાં છે, પોતાના નદવને ગુરુની આમજ પૂમ ખુલ્લુ કરવા નથી ને ગુરુ નદવ પ્રાપ્ત કરી થકના નથી. જોઓ બકને વા શિષ્યો બનીને ગુરુથી અનદરૂપે પાંખમવા નથી તેઓ ગુરુનું નદવ મેધ થકના નથી. જોઓ ગુરુ કરતાં નાશ પડતી, મળા, કાંઈ, લોકોના વગેરેને વિશેષ નદરવા મળે છે, ને ગુરુ થા મીજ છે ને મમજ્જાને પણ અધિકારી અન્યા નથી. જોઓ અન્ય લોકોના કદવાના અનુમારે ગુરુ કરે છે અને ત્યજે છે તેઓ મુદ્દવાના મળ અન કાન નવા નમજવા. ગુરુની પામે થાઈ વસી ગુરુના ઘાનને અનુભવ જોઓ કા છે, તેઓ ઉગમ અધ્યાય અનુદ, ગુરુમાં નામચામના, કાંઈ સમજા વગેરે સમજાઓના લવ કરીને ગુરુમાં સર્વ શ્રેષ્ઠ પોતાના આત્માને દે ન છે તેવા બકનોશિષ્યો, અધ્યાના પવધીએ પણ મુટી થકે છે. ઉપર પ્રમ જે ગુરુઅધ્યા મળથી કહેવામાં આવ્યું ગુરુમજા શિષ્ય બનવાને મારે નિર્ણય ગુરુની પ્રાપ્તિની જરૂર છે. નાંનિય ગુરુ પ્રાપ્ત કર્યા વિન્ય ગુરુના

લક્ષ્ય વા શિષ્ય થયેથી કંઈ વળતું નથી. તે વિના સંસાર બંધનમાં શુદ્ધ થવન મળ્યાં છે.

નીતિ.

જે મનુષ્ય નીતિમાન છે તે ધર્મો જનો શકે છે. નીતિના સૂત્રોનું અવગંધન કર્યા વિના મુરોપીરણોની પેઠે પરસ્પર અધોમતિ થાય છે. ભજનકામ્યસંપ્રદાયા આડે ભાગોમાં નીતિ પ્રમાણ, પ્રતિષ્ઠા પાત્રન આદિ સંબંધો ધણું કહેવામાં આવ્યું છે. ગુરુકુલવાસમાં રહીને પ્રથમ ગુરૂને પ્રાપ્ત કરીને પ્રમાણિક જનનું નેષ્ટ્ય છે. જે મનુષ્ય પ્રમાણિક છે તે અવશ્ય સુકિતપદ પામે છે. ભકતોમાં શિષ્યોમાં અસત્ય-વાદ, વિશ્વાસપાત, પ્રભંચ, દયાગાથ, પ્રતિષ્ઠાજાટતા વિગેરે દુર્ગુણો રહ્યા હોય છે, તો તેથી તેઓ ગુરૂના આત્માની નજીક મનન કરી શકતા નથી. જેઓ ગુરૂની પાસે રહે છે, ગુરૂ ગુરૂ જન્મા કરે છે. પરંતુ અસત્ય બોલે છે, પ્રતિષ્ઠા પાળી શકતા નથી, નીતિ પ્રમાણે વર્તી શકતા નથી તે હજી સદ્ગુરૂને ઓળખવા માટે શક્તિ-માન થયા નથી. સદ્ગુરૂને પ્રાપ્ત કરનાર તેજ મળ્યાં છે કે જે નીતિને પોતાના પ્રાણ સમાન અવગ્રહીને તે પ્રમાણે પ્રવર્તે છે, જે શ્રી સદ્ગુરૂના ઉપદેશને સાંભળે છે, પરંતુ તે પ્રમાણે વર્તતો નથી તે ગુરૂની તથા ધર્મની સેવામાં જુદા કરવા શક્તિમાન થતા નથી. નીતિની પ્રાપ્તિ કર્યા વિના પરમાત્મા ખાસ ધારે તો પણ મોક્ષ યદ્ય શક્યો નથી. સત્ય પ્રમાણિકતા વિગેરે નીતિના ગુણોની અત્યંત જરૂર છે. જૈન શાસ્ત્રો જૈનાગમો નીતિના ગુણો ઉપર અત્યંત ભાર મૂકે છે. જૈનોનું એક વખત કિંદુરયાનમાં સર્વજ્ઞ સામ્રાજ્ય સ્થપાયેલું હતું, જોનોની આવીશ કરોડ મનુષ્યોની સંખ્યા યદ્ય હતી તો પણ અન્ય ધર્મોઓપર જૈનોએ તરવાડ વડે જીવમગ્નયોનહોતો, તેમકાઈને જિલ્લો પાળવામાં અટકાવ કર્યો નહોતો પરંતુ શંકત-વાર્ષદિગુરિજનમાં દિમાધવરી તે હેડ કન્યાકુમારી સુધી બાળ્યોની કન્યા કરી એમ વેદ ધર્મોઓએ લખ્યું છે. મુસનમાનોએ અને ખ્રિસ્તીઓએ તરવાર વડે ધર્મ જુદા કરવા મહાયુધો પ્રારંભ્યાં હતાં પણ તેથી નીતિને જૈનોએ અખત્યાર કરી નહોતી જૈનોમાં અહંત્રીતિ વગેરે યથો છે, તેમાં અન્ય ધર્મોઓના પર ધર્મના નામે જોર જુદા કરવાને માટે બિલકુલ નિષેધ કર્યો છે. શ્રી કુમારપાળ રાજા જૈન ધર્મી હોવા છતાં અન્ય ધર્મોઓ પર સમાન દ્રષ્ટિ ધારણ કરતા હતા. ખંભાતના ઉદયન મંત્રીએ ખંભાતમાં વસવાટ કરવા આવનાર મુસલમાનોને નીતિપૂર્વક સતોખ્યા હતા, અને તેથી તેને ધણો આનંદ થયો હતો. શ્રી મહાવીર પ્રભુ કહે છે કે તરવારની ધારથી કાંઈ ધર્મ

વધારવા કારે છે તે કદાપિ પ્રમુખો જાણ જાની શકતા નથી, તેમજ તેઓ જો
 છે કે પશુઓનો અને પંખીઓનો દોષ કરવાથી પરમાત્મા ખુશ થતા નથી અને
 દેવતાઓની પ્રાપ્તિ થતી નથી. શ્રી મદ્ધતીર પ્રમુ કહે છે કે માયાનુસારીના પાંચીક
 ગુણો યાને નીલિન્ય ગુણો પ્રાપ્ત કર્યા વિના કોઈ મનુષ્ય માટે ધર્મ પાળવાને
 સાધક જાની શકતા નથી. અનીતિ દુર્ગુણો જાગ્ય કરવાગ મનુષ્યોને ગુણો
 આપ્યા વિના જે પ્રમુ તારે છે એમ જે પ્રમુ કહે છે તે પ્રમુને કરોડો ગાંડલા
 નમસ્કાર દો. અધર્મનો નાશ કરવાને માટે અને ધર્મની રક્ષા કરવાને માટે શ્રી
 તીર્થ કરોનો-પરમાત્માએનો અવતાર થાય છે. તેઓ પ્રથમ નીલિન્ય મુદ્દાનું
 શિશુજી આપે છે. પશ્ચાત્ આત્માની શુદ્ધતાને ઉપદેશ આપી આત્માના ક્ષ-
 દ્વાદ ધર્મને પ્રાપ્ત કરવા માટે મનુષ્યોને ઉપદેશ આપે છે. જે નીલિન્ય નથી,
 જે પ્રતિષ્ઠાપાતક નથી, જે વિશ્વાસવાદી છે, જે સ્વેચ્છ કર્મ કરે છે, તે તીર્થ-
 ધર્મી બનવાને સાધક બન્યો નથી. અવિરતિપાત્ર ત્યાગ કરવાની જેને ખાસ
 કાળજી છે તેજ સમ્પદ્ધતી જાની શકે છે. મનુષ્યોને પરસ્પર સમાન દર્શક છે જ્યાં
 એક પ્રજા બીજી પ્રજાને શુદ્ધામ જનાવે અને પોતાને ધર્મ માને એ કાળ રીતે
 નીલિમાન ગળી શકાય નહીં, તે ને પ્રજા તો ધર્મી મજાવજા કર્યાં. માટે મનુ-
 શ્યોએ નીતિ પર ખાસ લક્ષ દેવું જોઈએ. જે જે સત્ય નીલિન્ય પ્રમાણે છે તેને
 અનુસરીને વર્તવું જોઈએ. જેવામાં નીલિ નથી તે મમે તેમ પ્રમુને બજે અને
 અન્યોના મર્ગાં કાપે તેથી કદિ પશ્ચાન્માને પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી. યુગપ્રમા
 દ્વાસ મદ્ધાપુલ પ્રવેને છે, તેજ મૂખ અનર્જિ છે મન્દ્યોને મારી નાંખજા, અન્યોનું
 રાજ્ય પડાઇ મેવું, પ્રજાઓના નામ કરવા, અન્ય મન્દ્યોની પાપમાત્રી કરવી
 તેનું નામ નીલિ મજાવ નહીં. અન્ય પ્રજાઓના નામ કરવા થા તેઓનું સર્વ
 ખાધ જવું એવા પ્રકરના નીલિઓ તાપવા, તેજ દાદ કરવા આમાદ્ય દોદ
 કરવા, મનુષ્યે નુ રાજા નુ પુત્રી નુ જાણાંને નીલિ કરી શકાય નહીં.
 નીલિન્ય સાનુજી વિના મમે ને પ્રમુ તા થા મુકના પામે જાઓ પજુ તેથી મુકિત
 થવાની નથી. રંન્મુજી મમે મુત્રી મનુષ્યો નીલિન્ય ધર્મ થા અટ થાય છે, અને
 અનીલિને મેરી દુર્વિતમાં પ્રવેશ કરે છે. પ્રમુથી પ્રેમ કરનાગને જન પશુ અનીલિ
 જ્યાં ફક્ત પોતાનુ પ્રેમને સીંચવારે તે એવા પત્રપાત્રીદ્વારના જેવા અન્યાયી
 દુનિયામાં અન્ય હર નહીં. મુર અધ્યા પાત્ર્ય કરીને તેમના ઉપદેશમાં પ્રમુવ
 અવતોડી પ્રથમ નીલિના મામે વદવું જોઈએ, નીલિન્ય ગુણો નીમે પ્રમાણે છે.
 સન્ય જોશવું, દયા પાળવી, પોતાની સત્યાથી અન્ય મનુષ્યોનું રક્ષણ કરવું,
 કાંઈને ઉતરવાની પ્રવૃત્તિનો ત્યાગ, પ્રતિષ્ઠા પ્રમાણે વર્તવું. કોઈને વિશ્વાસવાદ

ન કરવો, ઉપકાર પર અપકાર ન કરવો, કોઈનું જુસ્ ન ચિંતવું, સતોને સં-
તાપવા નહીં, પશુપાન ન કરવો, રોષ દ્રષ્ટિનો ત્યાગ કરવો, કુડા તોલ માપા ન
રાખવા, બેઠાની ન થવું, રાત્ર્ય વિરૂદ્ધ ન વર્તવું, લોક વિરૂદ્ધ ત્યાગ, ગરી-
બોના આશીર્વાદ લેવા, પશુઓ, જંખીઓ અને જમચરોની દયા કરવી, અન્ય
ધર્મ પાળનારાઓને કતલ કરવા નહીં વા તેઓના પ્રતિ અનીતિથી ન વર્તવું.
માત પિતાની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું, ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું, રાત્ર્ય દંડ
થાય એવું અનીતિશરત્ક કાર્ય ન કરવું, કોઈના દેરગુરૂના અવર્જવાદ ન બોલવા.
કોઈના પર આજ ન દેવું, કોઈની દારી-મરદારી ન કરવી, ચાડી યુગલી કરવી
નહીં, લાય ન લેવી, કોઈના પર મિથ્યારોપ ન મૂકવો, બ્યભિચાર કર્મનો ત્યાગ,
સ્નેહ કર્મનો ત્યાગ, જુડી સાક્ષીનો ત્યાગ, જૂઠા દરતાવેને સખવાનો ત્યાગ, કૂત-
મી ન થવું, ઇત્યાદિ અસંખ્ય નીતિના ગુણો છે, તેઓને અંગીકાર કરવા જો-
ઈએ. રાગ દ્રેષના પક્ષમાં પક્ષ્યા વિના જો ઉપર સખેલાનો વિચાર કરવામાં આ-
વશે તો નીતિ ધર્મની મદતનો ખ્યાલ આવશે. મનુષ્યોનો સ્વભાવ છે કે
તેઓ કોઈ પક્ષ ધર્મી તરીકે પોતાનું નામ ધરાવે છે, પરંતુ નીતિ ધર્મના પગ-
થીએ પજું જોયો ન ચઢવા દોષ તેઓ પરમાત્માની પ્રાપ્તિ તો ક્યાંથી કરી શકે
વાર ? આત્માની શુદ્ધતા કરવા માટે ઉપર પ્રમાણે કારણો જજાળ્યાં તેમાં પ્રથમ
નીતિ ગુણોની જરૂર છે. અમોએ કૃત્વાલ્લિઓમાં, બ્રહ્મનોમાં, પદોમાં નીતિ
ગુણો સંબંધી બધું વિવેચન કર્યું છે, માટે નીતિ ગુણોને દરેક ધર્મવાળા
મનુષ્યો સ્વીકારશે તો તેઓ દુનિયાને સ્વર્ગ સમાન કરવામાં સાક્ષાત્
બની શકશે. રાત્ર્ય વ્યવહારમાં, વ્યાપાર વ્યવહારમાં, કેળવણી વ્યવહારમાં, હાજ
કર્મ વ્યવહારમાં અને સમાજસેવા વ્યવહારમાં નીતિ વિના પગલે
પગલે અસંતિ, દુઃખ, ચિંતા, અને મારામારીનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત થાય છે. ધર્મ
રાત્ર્યવ્યવહારમાં ફલ નીતિ વિના ઉઘડી ધર્મ કરતાં અધર્મની વૃદ્ધિ
થાય છે. ગુરૂ શિષ્યના સંબંધમાં ફલ નીતિના ગુણો વિના કલેશ,
અટપટ, ખેદ, દુઃખરૂપ ક્ષણની પ્રાપ્તિ થાય છે. અનીતિના માર્ગે ચાલીને ઉન્નતિ-
ની આજ્ઞા રાખનારાઓ અંતે હમાય છે. અનીતિના બજારી સિકંદરની પાછળ
રાત્ર્યમાં અંધારું થયું, રાવણે અનીતિ કરીને સીતાને રાખી તેથી તેની તથા
લંકાની પાપમાલો થયું, દુર્યોધને અનીતિ કરી તેથી મહાભારત યુદ્ધનો આરંભ
થયો અને તેથી ભારતની પડતીનો આરંભ થયો. કેટલાક મુસલમાન બાદશા-
હોએ અનીતિનાં પગલાં ભર્યાં તેથી મુસલમાનોના હાથમાં દિલ્હીનું રાજ્ય ન

દેશકોમ રાજ્યધર્મની પડતી ન થાય અને અનિર્ણિતમય મનુષ્યાચા કચરાઇ ન જવાય એવી દક્ષ નીતિને દક્ષ લોકો આચરે છે. સર્વત્ર સર્વ દેશોમાં સર્વ કોમમાં પરસ્પર શાંતિ રહે એવો નીતિને વિશ્વ સેવકો પ્રભુના પ્રેમથી આચર્યમાં મૂકવા પ્રયત્ન કરે છે. જે નીતિના વિચારોથી અને આચારોથી પોતાનું સંધનું, કોમનું રાજ્યનું, દેશનું એમ સાધી શકાય તેવી દેશકલાનુસારે નીતિ જાણીને તે આદરની ભેદબાજી. જમાનો ઝોળખ્યા વિના ગાડરીયા પ્રવાહથી વહેરાના નાકાના જાલવાના આગ્રહની પેટે આભુ બાહુનો વિચાર કર્યા વિના જે નીતિ પાળવામાં આવે છે, તેજ શસ્ત્રરૂપે પરિણમીને દેશ કોમ ધર્મના નાશાર્થ થાય છે. સર્વ દેશોમાં અને સર્વ ધર્મો લોકોના ધર્મ શાસ્ત્રોમાં બિજા બિજા નીતિ દોવાથી અંતઃસર હેખ્યાવિના અમુકજ નીતિને પકડી રહે છે તે સ્વનો અને સ્વધર્મનો નાશ કરે છે. જેવા મનુષ્યોથી કોમ લેવાનું હોય છે તેની સાથે તેવી નીતિથી વર્તવાનું પડે છે. સત્જન મનુષ્યોની પેટે દુર્જનોની સાથે એક સરખી નીતિથી વર્તવામાં આવે તે આત્માનો કુટુંબનો નાશ થાય એમાં કંઈ આશ્ચર્ય નથી. ઇંગ્લીશ સરકારની પેટે સર્વ પ્રકારની રાજ્યનીતિની સર્વ પ્રકારના તત્ત્વની નીચેની વર્તમાન કાલાનુસારે આવશ્યકતા છે. બ્રિટિશ સરકારે જે રાજ્યનીતિની અને વ્યાપારનિર્ણયની વ્યવસ્થા કરી છે, તેના જેવી હાલમાં અન્યત્ર દેખાતી નથી. જે નીતિથી રાજ્યની દેશની, સમાજની, કોમની, ધર્મની પડતી ન થાય અને શાંતિ સંરક્ષી શક્ય હોયે વ્યાવહારિક નીતિ કહેવામાં આવે છે. વેદકાલનિવાસી કૃષ્ણમહેશ્વર કાશીની નીતિ હોય, પરંતુ તે નીતિ તે કાશીન મનુષ્યોને વિશેષતા ઉપયોગી હતી. તે નીતિ પ્રમાણે હાલને વર્તવામાં આવે તો સર્વથા સર્વ પ્રકારની કાશીની વ્યવસ્થા પ્રમાણે કરી શકાય નહીં. જમાનને ઝોળખી અનેક વિચારોની અને અનુદેશની નીતિઓમાં પરિવર્તન થાય છે, અને ભવિષ્યમાં થશે, એક સરખો અનુદેશ નીતિઓ રહી નથી, રહેતી નથી અને રહેશે નહીં. રાજ્યના કલ્યાણે હિંદુ ધર્મના કાયદાઓ કરે છે, કોમના કાયદાઓ કરે છે. શાંતિના કલ્યાણે હિંદુ વ્યાપારકાંદિ આશ્રવિકાના કાયદાઓ કરે છે. આ વિશ્વના ધર્મ એક સરખી નીતિઓ રહી નથી. સર્વ જાતની નીતિઓમાં પરિવર્તન દેશ સરકારના આર્થવર્ગ પર એક વખત જોનોની રાજ્યકાંદિ નીતિઓ એ દે. ૧૯૨૨ વૈદિક કાલમાં વૈદિક નીતિઓનું પ્રાબલ્ય વધ્યું, ૧૯૨૭ સુરક્ષિત રાજ્ય થતાં તેઓની રાજ્યનીતિઓનું બંદર વધ્યું ૧૯૩૭ શિલ્ક રાજ્યના કાયદાના થતાં નાશ, ૧૯૪૧, મુસલમાન વૈદિક અને શિવની નીતિઓ પરિવર્તનને પ્રિયતાપુરક જાણી નીતિઓ થઈ છે. નીતિઓની જગત્તે હિંદુ વર્ગ

[illegible]

ગણાય છે. ન્યાય રાજ્ય સત્તાક નીતિયો ટળી ગઈ હોય એવાં કાન્સ દેશમાં અને અમેરિકા દેશમાં રાજ્યસત્તાક ધર્મ તે અનીતિ તરીકે ગણાય છે અને ન્યાય રાજ્ય-સત્તાક રાજ્ય પ્રવૃત્તિ છે એવા અરુચિસ્થાન વગેરે દેશોમાં પ્રજાસત્તાક રાજ્ય ની-તિયોને કાંઈ સ્થાપના પ્રવૃત્તિ કરે છે, તો તે અનીતિ ગણાય છે અને તેની અની-તિ પુનઃ નીતિરૂપે પણ ગણાય છે. સર્વ લોકોમાં એક સરખો નીતિની માન્યતા હોતી નથી. ઇંગ્લાંડમાં એક કાલે પ્રજા સત્તાક રાજ્યની, સ્થાપના કરનારાઓને તોપને મોટા ઉઠાડી દેવામાં આવતા હતા, તે વખતે લોકોએ અનીતિ કરીએમ કહે-વાતું હતું હાલમાં. તે લોકોના બાવલા પૂળ્ય છે. અને હાલમાં તે વખત મરી-જનારા લોકો ખરા નીતિ ધર્મ ચુસ્ત હતા એમ મનાય છે, મનુષ્યકૃત નીતિયો સદાકાલ પરિવર્તનો પામ્યા કરે માટે સર્વ પ્રકારની નીતિયોનું જ્ઞાન કરીને દેશ-કાલાનુસાર યોગ્ય નીતિના પાલક બનવું જોઈએ. જે કુદ્રતી નીતિયો છે તેમાં કાંઈ નાધી ફેરફાર થતો નથી. ઓ ગર્ભ ધારણ કરે એવી કુદ્રતી નીતિ છે તેને કાંઈ ફેર કરવા શક્તિમાન થતો નથી. નૈસર્ગિક નીતિયોનું પ્રાબલ્ય તો પશુઓપર અને પંખીઓપર તથા વનસ્પતિઓપર પણ વર્તે છે. તેમાં કાંઈ ફેરફાર કરવા શક્તિમાન થતો નથી. ગમે તે દેશકોશમાં મનુષ્યોને કુધા લાગે છે, માટે તેઓએ ભોજન ખાવું જોઈએ એમાં કાંઈ ફેરફાર કરનાર નથી. કુદ્રત નીતિયોમાં જે વિચાર થાય છે તો દુનિયામાં પ્રલય થાય છે. સર્વ પ્રકારના મનુષ્યો માટે એક સરખી વ્યાવ-હારિક નીતિયો હોતી નથી. ઉપર્યુક્ત નીતિયોનું સ્વરૂપ ખાસ મીતાઈ શરૂ પાસે સમજવું જોઈએ. નીતિયોનું સ્વરૂપ અવગ્રાહીને દેશકાલાનુસારે અલ્પ હાનિ અને બહુ લાભ થાય એવી મુખ્ય દ્રષ્ટિએ આવશ્યક નીતિયો પ્રમાણે સંસાર બ્યવહારમાં તથા ધર્મમાં પ્રવર્તવું જોઈએ. નીતિયોનું સ્વરૂપ પરિપૂર્ણ બંધના વિના આર્થ લોકોની પડતી થઈ. નીતિયોનું સ્વરૂપ નહીં જાણવાથી અનીતિયોને પણ નીતિયો તરીકે સ્વીકારીને હિંદુ રાજાઓએ કન્યાઓનું દરજી કરી પરસ્પર લડી નમજા પડયા, તથા આર્ષાવર્વના લોકોએ ધર્મતંત્રમાં નીતિના નામે અનીતિનો આશ્રય લીધો તેથી જેવું કયું તેવું તેઓ પામ્યા. હવે તેઓએ સમજવું જોઈએ.

નીનિયોના જ્ઞાન વિના અજ્ઞાની મનુષ્યો પરસ્પર લડી મરે છે, અને પોતાની ઉન્નતિપર પોતાના હાથે કુહાડો મારે છે. રાજ્ય નીતિમાં રાજ્યનીતિ પ્રમથે પ્રવર્તવું જોઈએ, પરંતુ તેમાં ધર્મ જાણોના ધર્મને આડો લાવીને પરસ્પર કોમો-એ લડી મરીને રાજ્યની પાવમાલીની સાથે પોતાની પાવમાલી ન કરી જોઈએ. આ બાબતમાં ખિટીય રાજ્યનીતિની પ્રસંગ કથા વિના આવે તેમ નથી. ખિટીય

સંસ્કૃતમાં મોટા ધર્મના બેર ભટ્ટીને પોતાની જાણવાની કાર્યનાથી, ખાસ કરી
 સર્વ દેશના મોડાને જાન થયે ત્યારે તેઓ આત્મોત્તરિ, દેશોત્તરિ અને વિદ્યોત્તરિ
 કરવા સમર્થ થયે. જૈનોમાં સર્વ પ્રકારની નીતિયોનું જાન થયે ત્યારે તેઓ
 આચરણ નીતિયોથી ઉત્તરિના માર્ગ તરફ મથન કરી શકયે. નીતિના અધ્યયનોથી
 જાણાને મનુષ્યો ધર્મની, સંસ્કૃતી, દેશનો રસ કરવાને યત્નિયાનું બને છે નીતિ
 નામે પ્રાપ્તિ નિર્માણ નીતિયોને દાણી રીતે ભજવે. ધાર્મિક સાધાજીવનમાં
 પણ ધર્મશ્રદ્ધિ અર્થે ધર્મની રસાયે અને ધર્મોત્તરિ રસાયે આચારશ્રદ્ધિ ને
 દેશાધ્યાનમારે આચરણ પોત્ત નીતિયો છે, તેનું આધ્યયન પ્રદાન પડે છે.
 ધર્મમાં અને નીતિમાં ભેદ છે. જગત્કારીઓ જાન એકથી નીતિને માને છે. અને
 પુનર્જન્મ એકવચસીઓ નીતિને અને તન્ન ધર્મ એ બેને સ્વીકારે છે. સત્તિ-
 યોને જ્ઞાની વેદાસચવાના ને ને ધર્મ ઉત્તરિ વિચારે પ્રમાણે પ્રશ્નિયો છે તે
 મર્તે નીતિ માર્ગો છે. જેટલા નીતિના માર્ગો છે તેટલાજ અનિતિના માર્ગો છે.
 જેટલી આત્મશ્રદ્ધિ નીતિયે છે, તેટલીજ આચારશ્રદ્ધિ નીતિયે છે. ને વખતે ને
 નીતિ પ્રમાણે આચારની જરૂર દોષ છે તે સમયે ને નીતિ પ્રમાણે ન અચારમાં
 આવે તે અનિતિ કહેવાય છે. જેવાથી મન, વચન, અને કાયાની સત્તિયે ન
 વધે તેની ને ને પ્રશ્નિયો દોષ છે તે અનોનિ પ્રશ્નિયે મજાવ છે. ને નીતિયોને
 વિવેકથી તેજના આવશ્યક આચરણીય બાને છે તેની નીતિયોને આચરણી ભેદ્ય
 નીતિરૂપ સાચરણે પાર પામી શકાયે નથી. નીતિયોનું સ્વરૂપ નિષ્કર્તા મોટા
 મોટા વિદ્વાનો પણ મુંઝાય છે. હાલ દુનિયામાં જેટલા નીતિના સાઓ છે, તે
 વાંચી જોવાથી તેને નીતિશાસ્ત્રકારોની મુંઝવણ અજોવાયી. ખાવામાં, પીણમાં,
 સ્ત્રીમાં, વ્યાપારમાં, વેશમાં આચારશ્રદ્ધિમાં લોકોના જિલ્લભિન્ન નીતિની માન્ય-
 તાઓ છે, ત્યારે દરે કંઈ નીતિયોથી પ્રવર્તવું એનું પ્રત્યેક મનુષ્યના મનમાં
 મનન થશે. તેણ ઉત્તરમાં કહેવાનું કે દેશાધ્યાનમારે પ્રશ્નિમય નીતિયોનું
 અવધાનન કરવું. સર્વ પ્રકારની શુભ ધર્મશ્રદ્ધિયોની શ્રદ્ધિ તથા રસાયે થાય
 એવી યુક્તિરૂપ પ્રશ્નિ નીતિયોથી પ્રવર્તવું. સર્વ વ્યાપક અને આવશ્યક નીતિ-
 યોથી પ્રવર્તવું. દેશાધ્યાનમારે ને નીતિયોથી દેશ, કામ, સંધ, સમાજ, ધર્મની
 યજ્ઞી થાય તે ધર્મ શુભ નીતિયે કહેવામાં આવે છે તત્માનકાલીન મીસરજી-
 ર્જનો અનુભવ લોકને ધર્મો મનુષ્યોએ ધાર્મિક સાધાજીવ્ય નીતિયોવડે પ્રશ્ન થવું.
 અમોએ બજન પદસમદાનાં આડે જાગેમાં પ્રસંગોપાત આજી બાજીના સંધો-
 ગોના બળે નીતિના ઉદ્ધારોને કાઢી પદરૂપે ચોળ્યા છે, તેમાંથી સર્વ પ્રકારના ધર્મો
 મનુષ્યોને ધણું મદદ કરવા જેવું મળે તેમ છે. એન પ્રસંગોપાત સરેજી પ્રશ્નિયો

નિવેદાય છે. ધર્મ મનુષ્યોએ સર્વ પ્રકારની નીતિયોને બળે તો તેઓ નીતિ સંબંધી સારા ઉપદેશ આપી શકે અને તેથી તેઓ ધર્મનીતિયો અને અધર્મનીતિનો મુકાબલો કરી દુનિયાને સત્ય જણાવી શકે. જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રની લોકોને પ્રાપ્તિ થાય તેમાં લોકોને વિનં કરતાં અનીતિ છે. લોકોના શુભના માર્ગમાં આપ્ય પત્રોમાં નાંખવા એ અનીતિ છે. લોકોના સર્વવિચારોને અને સદાચારોને રૂપે આ એ અનીતિ છે. લોકોની શાંતિના માર્ગમાં કાંટા નાંખવા એ અનીતિ છે. લોકોને સર્વ પ્રકારની શુભાશુભ નીતિયોનું જ્ઞાન થાય તેવાઓને બંધ કરવા તે અનીતિ છે, મનુષ્યોની સર્વ પ્રકારની શુભ ભક્તિયોની ખોલવણીમાં પ્રત્યક્ષા કરવો એ અનીતિ છે. લોકોને ધર્મબદ્ધ થવાનું જ્ઞાન આપવું તે અનીતિ છે. લોકોને સત્ય ન જાણવા દેવું એ અનીતિ છે. પોતાના આત્માને જે જે પ્રિય છે તે સર્વ મનુષ્યોને પરુષોને ચંપીઓને પ્રિય એવો ધર્મની નિયમ તેને તોડીને સર્વ મનુષ્યોને દુઃખ થાય, એવા માર્ગ લેવા તે અનીતિ છે.

અનીતિ.

અનીતિ કરવાથી મોટા મોટા મનુષ્યો પણ બદ્ધ થાય છે. ત્રીસ જેવું રાજ્ય પણ અનીતિથી કેવો દશામાં આવ્યું તેની ઇતિહાસ સાક્ષી પૂરે છે. ઉત્પત્તિના સમયમાં રાજ્યમદ, સત્તામદ, વ્યક્તિમદ, દેશમદ, સૈનિક બળવાઈ વગેરેથી અહંકાર ઉત્પન્ન થાય છે અને તેથી અન્ય મનુષ્યોને સત્તાવવા પ્રવૃત્તિ થાય છે તેથી અહંકારોની પડતી થયા વિના રહેતી નથી. પોતાને જેવું મુખ્ય ઇચ્છાય છે એવું જ્યાં અન્યોને ઇચ્છાતું નથી ત્યાં અહંકારનો પ્રવેશ થવાની સાથે અનીતિની પ્રવૃત્તિ થાય છે અને તેથી કૌરવોની અને યાદવોની પેઠે વિનાશકાલ પ્રાપ્ત થાય છે. આ વિષયમાં કોઈ પણ રાજ્યની, દેશની, પ્રજાની એક સરખી ચડતી દશા રહેતી નથી તેવું કારણ ખરેખર રંગેગુણી અને તમોગુણી અનીતિ છે. રંગેગુણી અને તમોગુણી ઉત્પત્તિ સદાકાલ એક સરખી રહેતી નથી અને તેમાં અનીતિનો પ્રવેશ થયા વિના રહેતો નથી. અનીતિની પ્રવૃત્તિ થવાથી ગરીબોની સાધુઓની આંતરડીની હાલ હાલ છે, અને તેથી દેશ રાજ્ય, સંઘ, સમાજ, કામ, શાંતિ, કુટુંબ વગેરેની પડતી થયા વિના રહેતી નથી. આક પ્રકારના અહંકારથી, ક્રોધથી કપટથી, લોભથી, ઇર્ષ્યાથી, વૈરથી, કામના વેગથી, સ્વાર્થથી અને દ્રોહથી મનુષ્યો અનીતિમાર્ગે સંચરે છે અને તેથી તેઓનો નાશ થાય છે. યુરોપી મહાયુદ્ધમાં અનીતિએ કરોડો મનુષ્યોના નાશમાં મુખ્ય ભાગ ભજવ્યો છે. જે મનુષ્યો સત્તાજાળથી, સદ્મી જગથી અનીતિ કરવામાં પાપ પણ ગણતા નથી તેઓની પડતી

યોગ્યમિત્ર ધર્મનું મિત્ર ચૈત્રી કાવ્ય લખ્યું છે. આવક ધર્મ સંબંધી
 મ્યા છે. દેશમાં રાજ્યદ્વારા શાન્તિ હોય છે તો ધર્મની આરાધના થાય
 પ્રથમ રાજ્ય રાહનશાહ સર જ્યોત્સ્નાની શાન્તિ ઇચ્છામાં આવી છે.
 વિપાતનાં શાન્તિર્મંત્રુ એ મંત્રથી જૈન સંઘ શ્રી રાજને પત્રર પત્રર
 ાતિ ઇચ્છે છે સર્વ દેશોમાં ધર્મની પ્રાપ્તિ માટે આર્થ દેશની મહત્તાને
 ઓમાં વર્ણવી છે. જૈનાગમેમાં લખવામાં આવ્યું છે કે અનંતગુણી
 રાશિ પ્રમદ થાય છે, ત્યારે આર્થ દેશમાં જન્મ થાય છે. તેમાં પશુ
 ર અનંતગુણી પુણ્યની રાશિ પ્રાપ્ત થાય છે ત્યારે જૈન જ્ઞાતાજ્ઞ જૈન
 રેશ્યાદિને ધેર જન્મ પ્રાપ્ત થાય છે. તેમાં પશુ ઉત્તરોત્તર અનંતગુણી
 રાશિ વધે છે ત્યારે સદ્ગુણો સમાગમ થાય છે. તેમાં પશુ ઉત્તરોત્તર
 જુ પુણ્યની વૃદ્ધિ થાય છે ત્યારે શ્રી સદ્ગુણદ્વારા જૈન ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય
 દિ સામગ્રી માટે ભારત દેશની વિદ્યા, જ્ઞાન વિદ્યા, નીતિ, શુદ્ધચાર,
 દે, શુદ્ધ પ્રેમ, શુદ્ધ ભક્તિ, સુવેષ, સુધર્મઆદિ વડે ઉત્તતિ હોય છે, તો
 ર્મની પ્રાપ્તિ થાય છે. અને તેથી આત્મધ્યાન સમાધિની પ્રાપ્તિ થાય છે,
 રત કાવ્યની રચના કરીને ભારત દેશની શુભોત્તતિ કર્તવ્ય પ્રવૃત્તિની
 ॥ વર્ણવી છે, તથા ભારતના સર્વ દેશોમાં જૈનોનું શુજરાતમાં દોઢ
 ધર્મી વિશેષ જોર હોવાથી અને દયાદિ ધર્મ ગુણોની આરાધના માટે
 મિ યોગ્ય હોવાથી શુજરાતને ખાસ પ્રાણ ગણી ઔપચારિક સ્તુતિ
 તે સાપેક્ષ દ્રષ્ટિએ યોગ્ય છે. કર્મયોગી ચનારબાગકોને સંબોધ “ધારા
 બાગકો એનાં બનો એવાં બનો ” એ કાવ્ય રચનામાં આવ્યું છે, તેમાં
 ધર્મ, અર્થ, કામ, અને મોક્ષ એ ચારે બાજુની આદેયતાનાં દ્રષ્ટિએ
 ા છે. ઇત્યાદિ વ્યાવહારિક અનેક બાબતોને ધર્મમાં પરંપરાએ સાપેક્ષ
 ઇપયોગી બાળીને સદ્ગુણદ્વારા વર્ણવી છે કેટલેક સ્થાને કુદતવર્ણ-
 યો ॥ તેમાંથી સાબરમતી ગુણ સિદ્ધાન્ત કાવ્યના પેઢે સાર પ્રદાત માટે
 ૧:-જે જ્ઞાતવા તે પરિસવા, જે પરિસવા તે જ્ઞાતવા (આચારાંગમુત્ર) ગાનીને
 ા કારણે સંવર્ણપે પરિણમે છે. અને અજ્ઞાનને સંવરે ૧ કારણે રે-
 રણપે પરિણમે છે. માટે કુદતઆદિના કાવ્યોમાંથી જલ્દી શિદ્ધાન્ત મદી
 . શૃંગારિકરસ આદિ નવ રસોને જેમાં વર્ણવ્યા હોય છે. તેને સૃજાતિક
 ાવ્યો કહે છે. પરંતુ શાન્ત તસિકજનો જેમાં આત્મના સદ્ગુણોનાં
 રનામાં આવ્યું હોય તેને કાવ્ય કહે છે. જે રસાત્મક રાકય છે ને

રસ લે અને નિષ્કામ ભાવે દુનિયાના સર્વ જીવોની આત્મવત્ સેવા કરે એવા
 હેતુથી અમોએ સેવાધર્મનાં કર્મયોગનાં પદો રચ્યાં છે તે પણ રસની
 સદૃજ સ્ફુરણાએ રચાયાં છે. દાસના સુલભનુષ્યો હવે એવા સદ્વિચારના ભાવ-
 મય પદોને ઉંચા બે દાસ કરીને મુક્ત કંઠે કાવ્ય કહેવા લાગ્યા છે. પ્રગતિમય
 વિચારોની અને આચારોની વૃદ્ધિ થાય અને સર્વ લોકો ઉન્નતિના શિખરે
 આરોહી પૂર્ણ સુખ આસ્વાદે એવા વિચારોથી ભરપૂર પદો અને ભજનોનો
 નેટલો પ્રચાર કરવામાં આવે તેટલો ન્યૂન છે. અમારા હૃદયમાંથી સ્ફુરણા યોગે
 પ્રાયઃ પદ્યો કાવ્ય ઉદ્ભવ્યાં છે, તેને અમોએ વિના સંકાયે પ્રકાશિત કર્યાં છે.
 જ્ઞાનીઓ ધુળમાંથી પણ શિશુઓ ગ્રહે છે, તો ભજનપદ્ય સંગ્રહ વાંચીને તેમાંથી
 શુદ્ધાનુસંગ દ્રષ્ટિએ શિક્ષણ ગ્રહે એમાં કંઈ આશ્ચર્ય નથી. સ્વાદ્વાદગાન, અધ્યા-
 ત્મગાન, તત્ત્વગાનપર અમારી અત્યંત પ્રીતિ છે. વૈરાગ્ય ભક્તિસેવા કે જે
 નિરવલ વિશાલ સાપેક્ષ દ્રષ્ટિએ સ્વાધિકાર સેમ્ય છે, તેનો ઉપદેશદેવાની અમારી
 સતત વ્યાખ્યાન પ્રવૃત્તિ છે. અનેક મનુષ્યોના પ્રસંગમાં આવતાં, શિષ્યોના
 ભક્તોના પ્રસંગમાં આવતાં, જ્ઞાન ધરતાં, સમાધિના ઉત્થાન કાલમાં સમાધિ-
 રમરણ પ્રસંગ પામતાં, સેવા ભક્તિનો પ્રસંગ અનુભવતાં, દેશની ઉન્નતિના
 વિચાર આવતાં, જૈન કામની, જૈન ધર્મની ઉન્નતિના વિચારોની સ્ફુરણા થતાં,
 ન્દાનાં બાળોનાં નિર્દોષ આનંદમય જીવનને અનુભવતાં, ખટપટીયા કલેશકારક
 સાધુઓનાં સમાગમમાં આવતાં, વહ્નિકાના સમાગમમાં આવતાં. પ્રસંગોપાત્ત
 તે તે બાંજતના અનુભવોના ઉદ્ગારોથી કળાશિષ્યોની, પદ્યોની, ભજનોની,
 રચના થઈ છે. અમારું સાધ્યધ્યેય એ છે કે આત્માની પરમાત્મતા પ્રગટાવવી
 અને આત્માનું અનંત સુખ અનુભવવું, તથા સ્વાધિકાર જેમ બને તેમ
 નિર્લેપ બની કાર્યો કરવાં. તથા વિશ્વવર્તિજીવોને તેઓના અધિકાર પ્રમાણે
 કર્તવ્ય ધર્મ જણાવવાં અને નિર્લેપપણે તેઓ આવસ્થક કર્તવ્યોને કરે એવો
 ઉપદેશ દેવો. આત્મા પ્રતિદિન પ્રતિક્ષણ જીવન યાત્રા કરે ॥ તે પ્રમાદ ત્વજીને
 જેમ બને તેમ અનંતગાન દર્શન સુખના અનુભવ તરફ પ્રયાજી કરે છે અને
 ઉપરામાદિ ભાવે તન્મય થઈને આનંદદૈત વજેરેના ઉદ્ગારોને બાવના બળે
 ઉદ્ગિરે છે. આત્માના આનંદવિના અન્ય દુઃખ જાણે નહીં એવા ઉપયોગને
 આનંદદૈત કહેવામાં આવે છે. (સ્વાદ્વાદશીલીએ) આત્મા વિના આત્માના
 જ્ઞાનમાં ઉપયોગમાં અન્ય જાડ પદાર્થ વિગેરે દ્વિધાભાવ ન જાણે તેને આત્મા
 દૈત કહેવામાં આવે છે. આત્માના શુદ્ધોપયોગે આત્મસ્વરૂપમાં શુદ્ધ પ્રેમથી
 લીન થઈ જતાં અન્ય કશાની યાદી આવતી નથી, તેવી દશામાં શુદ્ધાત્મા

દેત, પ્રમાણદેનને અનુભવ પ્રમદ થાય છે. આત્મામાં જે તત્ત્વ છે, આત્મા અને જડ નેમાં જડતા પાંચ એક છે. પરંતુ આત્માવિના અન્ય તત્ત્વ ન જાય તેવી ધ્યાન, ધ્યાન અને ધ્યેયની એકતાને, લીનતાને, અનેકાન્તદિએ આત્માદેત, શુદ્ધ એવું આત્માનું અદ્વિતીય અર્થનું અન્ય જડ પદાર્થ વિના એકતા શુદ્ધાત્મસ્વરૂપને અનુભવ રૂપદિ જે આત્માદેત, અદ્વ દેત ધ્યાનદિ શબ્દ રીડીએ અમેએ શુદ્ધધ્યેયતાં ધ્યાન પ્રમદે સ્વરૂપીનું કાનું છે એવ અવદારથી અવ્યોધાવર માં આરે છે. જૈન શાસ્ત્રોમાં અધ્યાત્મ યાનરમ ઇત્યાદિ જ્ઞપ્ત છે, સાત નવનું પરિપૂર્ન સ્વરૂપ અવ્યોધાતી એકતા આધ્યાત્મિક પદાન્ત યાત્રોના અધ્યાત્મ યાનને સ્વાદાદ યાન રૂપે પરિણમતાની સક્રિય ખરખર આત્મામાં પ્રમદે છે, અને અમેએ તેને પૂર્ણઅર્થની રૂપિ પ્રમાણે ઉપયોગ કરી અધ્યાત્મિકરૂપે જનારીને દુનિયાના મનુષ્યે પરમતપસ મરેલાથી જાણે અને પ્રમ કરે એક સુખમના કરી આપી છે. જૈન શાસ્ત્રમાં મિત્ર વેદાંતિયે જળ અધ્યાત્મ યાનમાં પ્રવેગ કરે એકરીને અદ્વ દેત મરેલાને અદ્વ સ્વરૂપમાં ધરાવી સ્વચ્છ એક ઉપયોગ પ્રકારે છે. અમેએ અદ્વોત્તિપદમાં શુદ્ધ અદ્વનું સમાધિદાદસ્વરૂપ અનુભવીને જન્માનું છે, પર્વોપતિપદમાં પર્વનું સમ્યક્ સ્વરૂપ પ્રકારમાં આજીવે, મધ્યમદિ જળે મધ્યમયાનીને એકાન્ત અધ્યાત્મિક દાબો જળ અનેકાન્ત સ્વાદાદ યાનરૂપે પરિણમે છે, માટે મધ્યમદિએ એકાન્ત ઉપનિષદોનાં કેટલાંક મુત્રાને આત્મિક યાનની દિશા જન્માવતા માટે સમ્યકમાં આવે છે — તત્ત્વમણિ, ચાત્રસાધિ, અવમામાત્ર, પ્રજાત્ર, "મનુ-પેદ, મનુપેદ, સમપેદ, અન અધ્યપેદ આ ચાર પેદા એકેક પેદનું આધ્ય મિત્ર યાનમય એકએક વાક્ય છે — તત્ત્વમાત્ર તત્ત્વ-મણિ-તે અદ્વ તું છે. તે શુદ્ધાત્મા તું છે તત્ત્વ શબ્દરૂપે શુદ્ધ શુદ્ધ પદ્માત્મનું મદન કરતું અને તત્ત્વ શબ્દ પામ્ય શુદ્ધશુદ્ધ અદ્વનેજ તત્ત્વમણિ અધોત તું છે. આમ કરેલાથી આત્માની પરમાત્મદયાનાં પૂર્ણ ઉપયોગ પ્રકારિત કલ્પ છે, મુખ્યરૂપિએ તત્ત્વમણિ વાક્યથી તું અદ્વ છે, પરમાત્મા છે, એવા બોધ મદન કલ્પ છે, તેથી સજ્જારૂપિ અને ગીજરૂપિની ચોરસ કરવાની જરૂર પડતી નથી. જનન જનનવારીએ તત્ત્વ વરમામનઃ સ્વ મજોર્ડસ તેજઃકંડિ ને પરમાત્માનાં તું સેવક છે એવો અર્થ કરે છે, પરંતુ મુખ્યરૂપિએ તે તું અદ્વ છે. તે તું શુદ્ધ આત્મા છે, પરંતુ રાગદેશાદિની કંપાવેલી બદિરાત્મા નથી એવા અર્થ થાય છે. યાત્રીએ અષ્ટ સંક્રાંતિમાં અનત અર્થને મટે એવા વાક્યને મૂલ કરે છે. સિધ્ધ પોતાના મનમાં વિચાર કરે છે કે દેશુ કુ' જાણ છું. તેના ઉત્તરમાં યુજ જાણે

છે કે તું બધું છે પણ જરૂર નથી. સિધ્ધ પ્રથમ અજ્ઞાનતાથી શરીરને આત્મા માનતો હતો, ઇન્દ્રિયોને આત્મા માનતો હતો, પ્રાણોને આત્મા માનતો હતો. નીચેના ઉપનિષદના વાક્યથી ચંકા કરતો હતો તે જણાવે છે:—સવાણપુત્રનોઽ
 પ્રાણમયઃ તસ્માદ્વા ઇતસ્માદ્ગરસમયાદન્યોઽન્તરઃ આત્માપ્રાણમયોઽન્યોઽન્તરઃ આત્મા
 મનોમયો વા વિજ્ઞાનમયઃ તે આત્મા શું અનરસમય છે ? વા તે ઇન્દ્રિય છે ?
 વા તે પ્રાણમય છે, વા તે અન્તરાત્મા મનોમય છે ? વા તે વિજ્ઞાનમય છે ? અન્તર-
 સમસ્ત દેહને બાપી આત્મા રહે છે, પણ તે અનરસમય નથી. દેહમાં
 આત્મા રહે છે તેથી અધિષ્ઠાનની અપેક્ષાએ ઉપચારે દેહ પણ આત્મા કહેવાય
 છે, પરંતુ નિશ્ચયથી અન્તરસમસ્ત દેહથી આત્મા ભિન્ન છે, પ્રાણોને બાપીને
 આત્મા રહે છે તે અધિષ્ઠાનની અપેક્ષાએ પ્રાણમય આત્મા કહેવાય છે, પરંતુ
 તે ઉપચાર માત્રથીજ, વસ્તુના પ્રાણના ધર્મથી આત્મા ભિન્ન છે માટે તે પ્રાણમય
 આત્મા નથી પણ દેહ પ્રાણથી ભિન્ન આત્મા છે, શું મનોમય આત્મા છે ?
 મનન સ્વરૂપ મનનું છે. મનમાં વિકલ્પ સંકલ્પ વિચાર થાય છે. મનને બા-
 પીને આત્મા રહ્યો છે પણ મનના ધર્મથી આત્મા ભિન્ન હોવાથી મનોમય
 આત્મા નથી. મન ક્ષણિક છે, પરંતુ આત્મા નિત્ય શુદ્ધ શુદ્ધ હેતુસંગીન દર્શન
 સ્થિતિમય છે, તેથી વસ્તુના મનથી ભિન્ન આત્મા છે એમ કહેવાને માટે શ્રી
 સદાશ્રી જણાવે છે. તત્ત્વમસિ તું તે શુદ્ધ બધું છે પણ દેહ પ્રાણમય નથી.
 તેથી તેમાં મુંઝાવું એ તને થતું નથી. મતિગાનને અને શ્રુતગાનને વિજ્ઞાન
 કહે છે. મતિગાન અને શ્રુત ગાનથી આત્માનું શુદ્ધ ક્ષણિક હેતુસંગીન ભિન્ન
 છે તેથી કશું ઉકેલુદિ અર્થાત્ વિજ્ઞાનનું નથી પણ ભિન્નનું શુદ્ધ સાત્ત્વ
 આત્મા છે. મતિગાન, શ્રુતગાન, અવધિગાન, અને મનાધર્મો વગેરે ગાન કરતાં
 અનંત હેતુસંગીન છે તે શુદ્ધ છે તેથી કહેવામાં આવે છે કે આત્મા અનંત
 ગાનમય, અનંત દર્શનમય, અનંત સ્થિતિમય, અનંત આનંદમય છે. એવો
 આત્મા તેજ નું છે. એમ શ્રી સ્વયંભૂને જણાવે છે ઔદરિશશરીર, પૈશ્વ
 શરીર, આદારિક શરીર, તૈજસ શરીર, અને કાર્મણ શરીરથી તે શુદ્ધ બધું
 ભિન્ન છે. અને તે શુદ્ધ બધુંનેજ નું છે. સમ દેવ કર્મની ઉપાધિ સદિન
 બધને સત્ય અર્થાત્ દોષસદિન બધ કહેવામાં આવે છે સ્થૂળગોષ, વાસુકીગોષ,
 સિન્ધોગોષ, આનંદમયગોષ, ર્ત્યાદિ અનેક કે.પો તે તું બધું નથી પરંતુ તે
 ર્ત્યાદિ ભિન્ન નું બધું છે. એમ તત્ત્વમસિ એ મહા વાક્યથી નિવેદ્ય છે
 શ્રીએ ઉપર પ્રમાણે તત્ત્વમસિ વાક્યનો અનુભવ સ્વયંભૂને કહ્યો. સિધ્ધને
 બધને અનુભવ થયો. શુદ્ધાત્મસ્વરૂપ તે નું છે એનો અનુભવ આબ્યાથી

જીવ પદાર્થોમાંથી કુપજાનો અધ્યાત્મ હતો તેથી તેને અદ્વૈતવાદી. ૧. જન
 ૧૨. શુદ્ધાત્મા ૧૩. પરમાત્મા ૧૪. સમર્થ પરદિન જન ૧૫. ૧૬. પદ્માનભ ૧૭. જન
 ૧૮. એવી આત્મમગ્નાનો મનામાંદક મંમદનવ દ્રષ્ટિથી અનુભવ થયો. આત્મા
 પૂર્વે અગાન રહ્યોમાં અદિરાત્મદશાશ (પાંચ દ્રષ્ટિએ શ્રવણમાં) મિથ્યાત્મથી
 આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ અનુભવનો ન દોષ અને તેથી મિથ્યા દ્રષ્ટિપદ્ધતી
 સરીર ને કુ. પ્રજા ને કું મનન ને કુ. અને મન વડે ઉમમ થનાર શુદ્ધ
 વિદ્યાન ને કું એવી અગદનામાં શુદ્ધ જન જાતને માન્યો દોષ, પરંતુ શ્રી
 બોધથી તત્ત્વમગિ શક્યનુ જ્ઞાન થયેથી અદ્વૈતવાદિ અર્થાત્ કું જન આત્માનું
 આત્મા વિના અન્યથોત્તર જનપદ્ધતિ ૫ કું નથી અમ નિશ્ચય કરે છે અને સમર્થ
 જ્ઞાતિઓમાં ૫ મમ. ૧ કું જન ૬ દનુ નાંચ નજા થાયછે. જન સમર્થકે જ્ઞાનમય
 આત્માનું મદજ કું. કું જ્ઞાન આત્મા અમેદ દ્રષ્ટિ કરતામાં આત્મો
 છે — સમર્થજ્ઞાનમન-નજ્ઞાન અ. ૧ કું ૧૬ નજ્ઞાન, મન ૧ જનનો નિશ્ચય થાય
 છે, નજ્ઞાનના નજ્ઞાન જન ૬ કું ૧૬ નજ્ઞાન, અ. ૧૬ અ. ૧૬ અ. ૧૬ અ. ૧૬
 મુકે કું વિના અનુભવ નજ્ઞાન નજ્ઞાન ૧૬ જન ૧ જ્ઞાન ૧ જ્ઞાન ૧ જ્ઞાન
 અર્થાત્ આત્મા છે. નજ્ઞાન ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 આત્મા છે મમદન નજ્ઞાન ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 સમર્થમાત્રાજ્ઞાન અ. ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 તેજ જન છે. જે ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 આત્મા અ. ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 લોકપ્રકાશક જા મનો ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 કયા જાઓ છે ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 જ્ઞાનને અગાન જન કું જામાં થાય છે. ફરતી ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 કેવલજ્ઞાનરૂપ સત્ય જાન પ્રાપ્ત થયા કે ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 માટે કેવલજ્ઞાની મન ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 ઉપદેશ આપે છે તેજ દે જ્ઞાન અનુભવ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 ઉપદેશ આપ્યો જા. માટે તેમનાં જાનને દેશન દેશમાં અ. ૧૬
 વારંબ્રજુનો જાસુમાં મન સત્ય જાન ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬ ૧૬
 અન્યત્ર સર્વજ્ઞતા શોધ થાય પ્રજાનજ્ઞાન પ્રજાનજ્ઞાન, કેવલ જા. ૧૬ ૧૬
 કેવલજ્ઞાન કે જે જાનાવસ્થીય કોમોના સર્વજ્ઞ નાથ થયેથી આત્મા ૧૬ ૧૬

છે. તે પ્રજ્ઞાન અર્થાત્ પરમજ્ઞાન કહેવાય છે. તેવો પરમ શુદ્ધ જ્ઞાનમય આત્મા છે. અનંતજ્ઞાન દર્શન મુક્તસ્વરૂપોયમાત્મા એમ બ્રહ્મોપનિષદમાં અમોએ સિદ્ધ કર્યું છે તેથી નિશ્ચય થાય છે કે પ્રજ્ઞાનમય આત્મા છે. રાગદ્વેષની વૃત્તિયોગે છે નિમિત્ત જ્ઞાન થયું છે તેને પ્રજ્ઞાન કહેવામાં આવતું નથી. સત્વાત્સંજાયતે જ્ઞાનમ્ સત્ત્વ વૃત્તિથી જ્ઞાન થાય છે. તે જ્ઞાન પણ સત્ત્વગુણ વૃત્તિથી મિશ્ર છે, પરંતુ જ્યારે રમેગુણ, તમેગુણ, અને સાત્વિક વૃત્તિના પૂર્ણ ક્ષયપૂર્વક અર્થાત્ સંપૂર્ણ જ્ઞાના-વરણીય કર્મના નાશથી અને મોહનીય કર્મના નાશથી જે જ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે તે હ્રસ્વજ્ઞાનથી વિભિન્ન શુદ્ધ પ્રજ્ઞાન અર્થાત્ કેવલજ્ઞાન ગણાય છે. એવંશૂ-તનયની દ્રષ્ટિએ ધ્યાતિ કર્મનો ક્ષય થયા બાદ જે જ્ઞાન પ્રગટે છે તેને પ્રજ્ઞાન શુદ્ધજ્ઞાન કહેવામાં આવે છે. શુદ્ધજ્ઞાન થયા પશ્ચાત્ સર્વ અધ્યાત્મિક કર્મ રૂપ આરબ્ધને જ્ઞાની ભોગવે છે, પરંતુ પશ્ચાત્ તે જન્મજન્મ ભરણના ચક્રમાં રૂપાંતર નથી. અર્થવેદમાં પ્રજ્ઞાનંવ્રત એમ કહી કેવલજ્ઞાનમય આત્માનું સ્વરૂપ પ્રતિપાદ્ય છે અને નૈમિષ, સંજલ, બ્યવહાર ઋતુસૂત્ર શબ્દ અને સમભિરૂદિધી જે બ્રહ્મની માન્યતા ગણાતી હતી, તેનો સાપેક્ષપણે પરિહાર કરીને એવંશૂનથી શુદ્ધાત્મા બ્રહ્મ સ્વરૂપ પ્રતિપાદક છે. કેવલજ્ઞાન કેવલ દર્શન સ્વરૂપ આત્મા તેજ હતું પરમબ્રહ્મ છે. તે વિના અન્ય જે પૌદ્ગલિક દ્રવ્યો વગેરે છે. તે હતું નથી. એમ તેથી વ્યતિરેક દર્શાવેલો પણ જાણ્યો. આ પ્રમાણે આચાર મહાવાક્યોથી શુદ્ધ બ્રહ્મ સ્વરૂપને સ્યાદાદદ્રષ્ટિએ અવબોધવું. શ્રી મહાવીર પ્રભુએ વેદ સંહિતાના મંત્રોમાં શકિત થયેલ અગ્નિવાર બ્રાહ્મણોને સ્યાદાદ દ્રષ્ટિએ તે મંત્રોનો અર્થ સમજાવ્યો હતો, અને તેથી આત્મા, પ્રુષ્પ, પાપ, સ્વર્ગ, નરક, જન્મ મોક્ષની સિદ્ધિ કરી બતાવી હતી. ઋક્માનુષર્વમાનુ પુરતઃ મુખિમાતિ । અગ્રાયપુમ્ન-સ્વયજ્યેન્નિર્ભવાતે યેમેદત્તર્વ વિજા-નાતિ તલેન વિજાનિદાત્ વિજ્ઞાતાન્મરે કેવલિજ્ઞાનીયાન્ ॥ આદર્યમાન જગત્તી આગળ પ્રકાશક આત્માજ સારી રીતે પ્રકાશે છે. આત્મા વિના અન્યજન પદાર્થોમાં પ્રકાશવાની શક્તિ નથી. કારણ કે તે ચૈતન્ય રહિત જડ છે. જે શરીરમાં વ્યાપેલો આત્મા છે, તે સ્વયંપ્રકાશી છે અર્થાત્ આત્મા અનંત જ્ઞાન સ્વરૂપ છે. તેમાં અન્ય પદાર્થોમાંથી પ્રકાશક શક્તિ આવતી નથી. આત્મા પોતાનો પ્રકાશ પોતાની મેળે કરે છે, સ્વયંપ્રકાશી આત્માથી અનંતજ્ઞેયોને જાણી શકાય છે તે આત્માને શાથી જાણ્યો તેના ઉત્તરમાં અવબોધવું કે આત્માજ આત્માને સ્વરૂપતાનરૂપ જ્યોતિથી જાણે છે. આત્માનો વિચાર કરતા કરતાં શિબ્યને શંકા થઈ કે આ શરીરમાં રહેલો આત્મા શરીરની પૂર્વે હતો કે કેમ ? તેનાં ઉત્તરમાં

રામાનુજાચાર્ય કહે છે કે આત્માને આકાશવત્ સર્વજ્ઞાપક માનતાં તેનું
 સ્વર્ગમાં, મનુષ્ય લોકમાં, મુકિતમાં, આવડું જવું થશે નહિ. તમે એમ કહેશો
 કે ચોરાણી લક્ષ્મી યોનિમાં જીવ ગમનામન કરશે તે પણ કથન યોગ્ય નથી.
 કારણ કે તમારા મન પ્રમાણે જીવ તો દેહાધ્યાસરૂપ જાતિ માત્ર છે. તેનો કંઈ
 આકાર નથી. વા તે તમારા મત પ્રમાણે જીવ કંઈ દ્રવ્ય વસ્તુ પ્રમાણે સિદ્ધ
 કરી શકે નથી. તમે કહેશો કે માથા જશે તો તેના ઉત્તરમાં જીવાવત્તાનું કે માથા
 એ કંઈ તાત્ત્વિક વસ્તુ નથી, અને જો માથાને તાત્ત્વિક માનશે. તે આત્મા અને
 માથા એ બેની સિદ્ધિ થશે ઇત્યાદિ અનેક દ્વારો આપે છે; માટે આત્મા
 આત્મા સર્વદા આકાશવત્ જ્ઞાપક જ્યોતિર્વાગો નથી. આત્મા અણુ છે અને
 તે એનસા અર્થાત્ મનવડે જાણવો નોંધવો. આત્મા સૂક્ષ્મથી પણ સૂક્ષ્મ છે.
 આકાશરૂપ આધાર વિના આત્મા રહી શકે નથી. જ્યારથી આત્મા છે ત્યારથી
 આકાશ છે, આત્મા અનાદિકાળથી છે તેથી આકાશ પણ અનાદિ અનંત સિદ્ધ
 હો છે. તેમ આત્માની સાથે લાગેલ ધર્મ અને અધર્મ પણ અનાદિકાલથી
 સિદ્ધ હો છે. રામાનુજાચાર્યને શંકરવદીઓ કહે છે કે આત્મા અણુરૂપ જો કહો છે.
 અને મહાનુરૂપ જો કહો છે તે તો આત્માનો મદિમા જીવાવત્ માટે કહ્યો છે. આ
 પ્રમાણે જનને વિવાદ કરે તો મધ્યસ્થ લેનારો કહે છે કે વેદની શ્રુતિમાં
 ઉપર પ્રમાણે જો સખ્યું છે તેનો અનુભવથી ખ્યાલ કરે જોઈએ. શ્રી સર્વદા
 મહાવીર પ્રભુએ આત્માને અણુમાં અણુરૂપ કહ્યો છે. મોટામાં મોટો કહ્યો
 છે. તેમજ સૂક્ષ્મથી સૂક્ષ્મ કહ્યો છે, એ સર્વ જાણના સાતત્યોની અપેક્ષાએ
 અમો વધાર્યું જાણીએ છીએ તો તમો જાને શા માટે વેદની શ્રુતિમાં પણ કહો
 છો. આ પ્રમાણે સંજગી જાને વાદીઓ કહે છે કે તેનું સમાધાન તમે કરો. તૈત્તિ-
 યાચો જણાવે છે કે અણુમાં આવું અર્થાત્ સૂક્ષ્મ જીવા સરીરમાં પણ આત્મા
 છે, તે સરીરની ઉપાધિની અપેક્ષાએ અણુરૂપ જણાવે છે. હૃદયમાં આત્મા છે.
 જેમ દરીમાં સર્વત્ર આત્મા છે, તેમ હૃદયમાં આત્મા છે, પરંતુ હૃદયનો અંશક
 માત્ર છે તેથી તેની ઉપાધિની અપેક્ષાએ જ્ઞાન કરનાર યોગીઓએ અંશકમાત્ર
 આત્મા કહ્યો છે તે પણ તે હૃદયરૂપ ઉપાધિની અપેક્ષાએ સત્ય છે. અને મોટામાં
 મોટો સર્વત્ર જ્ઞાપક આત્મા છે, તે પણ કેવલજ્ઞાનની અપેક્ષાએ સત્ય હો છે. જ્યારે
 થન થતી કમનિ કાલ થાય છે, વેદાન્તની દ્રષ્ટિએ રમેશુજી, તમેશુજી, અને સત
 ગુણદેવ નિર્ગુણ આત્મા થાય છે ત્યારે તે આત્મામાં આવરજન્ય નાથથી કેવલ-
 જ્ઞાન અને કેવલદર્શન પ્રકાશી છે. આત્મામાં અનાદિકાલથી કેવલજ્ઞાન દર્શન છે.
 પરંતુ આવરજ સદાચે તે પ્રકાશિત થતાં નથી, પણ રમેશુજી, તમેશુજી, અને

સત્વગુણના સર્વથા નાશથી સૂર્યનાપરથી વાદળ વીખરાતા જેમ પ્રકાશ થાય છે, તેથી તેની પેઠે અનંતકેવલજ્ઞાનદર્શન પ્રકાશે છે. તે વખતે સંપૂર્ણ વસ્તુઓના ષઠ્ઠાંડોના આત્માના કેવલજ્ઞાનમાં ભાસ થવાથી તથા જ્ઞાત્યજ્ઞાસકની કથયિત એકતા હોવાથી તે સર્વજ્ઞ વ્યાપકરૂપ આત્મા ગણાય છે. અથવા કેવલસમુદ્ધાત કરીને ચક્રિસાજ લોક રૂપ સર્વ જગતમાં અસંખ્યાત પ્રદેશથી યોથા સમયે બ્યાપ થવાથી તે મોટામાં મોટા સર્વજ્ઞવ્યાપક મહાન્ ગણાય છે, વા પ્રકાશની અપેક્ષાએ સર્વ જગતમાંથી અલ્પ માત્ર પ્રકાશતો હોવાથી અને મોટામાં મોટા ચંદ્રસૂર્યો વિગેરેને તે પ્રકાશતો હોવાથી અલ્પમાં અલ્પ અને મોટામાં મોટા તે ગણાય છે, તથા શરીરથી મન સૂક્ષ્મ છે, મનથી બુદ્ધિ સૂક્ષ્મ છે, અને તેના કરતાં સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ અસંખ્યાત પ્રદેશમય આત્મા વ્યક્તિતથી નિત્ય અને સૂક્ષ્મથી સૂક્ષ્મતર કહેવાય છે. જઠપુદ્ગલ દ્રવ્ય કરતાં આત્મા સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ છે. સર્વ કરતાં આત્મા સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મતર છે. એમ અવબોધવું. સપ્ત દશવિદ્ય ઘાટેનસામેશ્વ તે આત્મા નાખનાં અમ્રભાગપર્વત શરીરમાં વ્યાપીને પ્રવૃત્ત થઈ રહેલ છે. એ વેદશ્રુતિથી શરીર વ્યાપી આત્માની સિદ્ધિ થાય છે. સાપેક્ષ દ્રષ્ટિએ આત્મા અલ્પ પશુ કહેવાય છે અને મોટામાં મોટા પશુ ગણાય છે. કેવલજ્ઞાનની દશાએ આત્મામાં સર્વનો ભાસ થવાથી વ્યાપક મહાન્ છે. સાંખ્યે અને નૈયાયિકા વેદશ્રુતિના અધારે અનંત આત્માઓ માને છે. વૈષ્ણવો શામાનુષ્યમાર્થો વિગેરે પશુ અનંત આત્માઓ માને છે. ઇગેશ્વાયા એક આત્મા એવું રથાનાંમ સૂત્રમાં હખી સત્તાની અપેક્ષાએ સર્વે આત્માઓને એક કહ્યા છે. અને વ્યક્તિતની અપેક્ષાએ સર્વે આત્માઓને અનેક અનંત કહ્યા છે. સર્વે આત્માઓની સત્તા એક છે તેથી સંમહનયની અપેક્ષાએ સર્વે આત્માઓને એક આત્મા કહેવામાં આવે છે અને વ્યવહારનયની અપેક્ષાએ વ્યક્તિતએ પ્રતિશરીરે ભિન્ન અનંત આત્માઓ છે, એમ ક્ષી વીરપ્રભુએ જણાવ્યું છે અને તેથી આત્માને એક માનનાર અને આત્માઓને અનંત માનનારાઓના વાદને પરસ્પર એક સાપેક્ષનયની સાંકળે યુધીને સ્પાદાદ સિદ્ધાંતની કેવલજ્ઞાનવડે સમ્યગ્સિદ્ધિ કરી છે અને તે વડે વેદની શ્રુતિયોના એકાત્મવાદનો અને અનેકાત્મવાદનો વિવાદ દૂર કર્યો છે. માયા અર્થાત્ કર્મસંહિત જે આત્મા તે દેહરૂપ સૃષ્ટિનો સજા ધધર કહેવાય છે તે સંબંધી ઉપનિષદમાં નીચે પ્રમાણે જણાવ્યું છે:—અસ્માન્માયી સૃજતે વિશ્વમેતત્તાત્મિમાન્મયો-માયસાચ્ચત્રિરુદ્ધઃ (સ્વેતાતરોપનિપત) માયા અર્થાત્ કર્મવાંત જે ધધર છે તે શરીરરૂપ વિશ્વને સૃષ્ટિને સજે છે, અને તેમાં કર્મથી સંહિત અર્થાત્ માયી ધધર અર્થાત્ મુખી આત્મા તેમાં બંધાય છે. “ શરીરનો રચનારો મદિએસીયોજી

કરોળીયો રચીને જોમ જાગરો, કોઈ જતાવે મારે જોગીડાઈ ” જ્ઞાનાદેવદિગ્દે-
 સ્યમ્ નાન્ધઃ પન્થા વિચનેઽવનાય આત્મજ્ઞાનથી મુક્તિ છે. મોક્ષ મારે જ્ઞાન વિના
 અન્ય ઉપાય નથી. મઘ્વિદ્ મઘ્વેવ મવતિ. જ્ઞાવિદ્ સ્વયં જ્ઞાતૃત્વે જને છે.
 નિત્યઃ શુદ્ધોબુદ્ધઃસત્યો મુક્તો નિરજાનો વિમુક્તદયમાનન્દઃપરઃ પ્રત્યેકકરતઃ ॥
 આત્મા નિત્ય, શુદ્ધ શુદ્ધ, સત્ય, મુક્ત, નિરંજન, વિશુ, અદ્વય, આ રસીપ
 પર અને એક સ્વરૂપ છે કર્મથી તદ્દિત આત્મા અન્યના સંબંધથી રહિતરૂપથી
 અદ્વય શુદ્ધાત્માની એવી દશા છે. અસ્પૃશ્મનણ્વદૃશ્ય, અજ્ઞા અર્થાત્ આત્મા
 સ્પૃશ્ય નથી, અણુ નથી અને દૃશ્ય નથી, એમ મુન્ડકોપનિષદમાં કહ્યું છે-અસ્પ-
 ર્શમણ્વદૃશ્યમ્ આત્મા અસ્પર્શી છે. અણુ છે અને અશ્વય છે. જિનાગ્રમેમાં
 પુદ્ગલશરિતરૂપ જડ દ્રવ્યના વર્ણુ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ એ પર્વાય છે અને તેથી આત્મ
 દ્રવ્ય નિષ્ઠ છે એમ પ્રતિપાદન કરવામાં આવ્યું છે. તેને લગતી અનુસંસ્તી
 ઉપરની શ્રુતિ છે- યત્તદસ્ત્યમપ્રાણમ્ જ્ઞેને જ્ઞદ્વ અદૃશ્ય અમાણ્ય છે. બાહ્યઅણુથી
 પ્રકાશિત નથી, અને સ્પર્શોન્દ્રિય વા બાહ્યોન્દ્રિયથી પ્રકાશિત નથી, સર્વ મુક્ત જ્ઞપ્ત-
 હોનિમજ્ઞ જ્ઞાન મુખમાં સર્વ મુખનો લવ યાય છે. શ્રુતિમાં કહ્યું છે કે-તત્ત્વેજ્ઞા-
 નન્દસ્યાન્યાનિમાપ્રાણમુપજીવન્તિ તેજ જ્ઞાનાનંદના અનંત વ્યવસ્થા માત્રાને અન્ય
 જીવો બોગવે છે. સર્વોત્કલિપદંત્રય આત્મા જ્યારે સકલજ્ઞાનાવસ્થાથી આદિ કર્મનો
 ક્ષય કરી સિદ્ધશુદ્ધ પરમાત્મા બને છે. ત્યારે તેના કેવલજ્ઞાનમાં સર્વજ્ઞેયને તે જોય
 પરિણામે પરિણમે છે. તત્સમયે સર્વજ્ઞેય પદાર્થો છે. તે કેવલજ્ઞાનના પર્વાવસ્થા
 ગણાય છે અને તે કથંચિત્ જ્ઞાન પર્વાવની અને જ્ઞાનનો એકતા હોવાથી સર્વ-
 જ્ઞેય પદાર્થો તે જ્ઞાનપર્વાથી જોવાથી જ્ઞાનરૂપ ગણાય છે. તેથી સર્વ જ્ઞદ્વ છે. એમ
 અપેક્ષાએ કહેવાય છે. પરંતુ તેથી જ્ઞાન અને જ્ઞેય પદાર્થોનું દ્વિત્વ તો કાયમ
 રહે છે. જડ અને ચેતન એ બેનું દ્રવ્યની અપેક્ષાએ તો દ્વિત્વ કાયમ રહે છે.
 આ પ્રમાણે અનેક શ્રુતિયોથી અને ઉપાનિષત્ મુલાથી આત્મજ્ઞાનની સિદ્ધિ
 થાય છે. અધ્યાત્મજ્ઞાનની સિદ્ધિમા સમ્યક્દષ્ટિએ સર્વ જ્ઞાત્રામાથી સમ્યક્સાર
 પ્રદણ કરાય ॥ એમ વિવેચનરસક, નાંદમુત, આચારાચ, તત્ત્વાર્થસૂત્ર, વગેરે
 અનેક આત્રમેમાં અને ઐશ્વર્યા પ્રતિપાદન કરવામાં આવ્યું છે. અધ્યાત્મ-
 સાર, યોગમાં સત્ત્વ, યોગ કૃતિ સમુચ્ચય, જ્ઞાનમાર રમેરમા આત્મજ્ઞાન સંબંધી
 જ્ઞાન વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે. જ્ઞાન નયોનો અપેક્ષાએ આત્મજ્ઞાનરત્નું સ્વરૂપ
 અનુભવ્યા પછાત્ સર્વ દર્શનોય અધ્યાત્મ જ્ઞાત્રામા કહેલા આત્રમાના સ્વરૂપને
 સમ્યક્ અનુભવાય છે. સર્વ દર્શનોઃઅધ્યાત્મ જ્ઞાત્રાનું મનન, અનુભવ જ્ઞાન, કર-
 વાથી વીનરાગ દેવનાં વચનોરૂપ વેદસૂત્રોનો સમ્યક્ પ્રતીતિ થાય છે. સર્વ-

દર્શનીય અધ્યાત્મ શાસ્ત્રોમાં ઉંડા ઉતરીને તેનો અનુભવ કરવાની ઘણી જરૂર છે. અમોએ સ્વાદ્વાદ આધ્યાત્મિક શાસ્ત્રોનો અનુભવ કર્યા બાદ અન્ય દર્શનીયા-ધ્યાત્મ શાસ્ત્રોનો અનુભવ કરવા જોઈએ અને તેટલો પ્રયત્ન કર્યો છે. અને તેથી જે આનન્દ અનુભવ થયો છે તેને અધ્યાત્મોદ્ગારો દ્વાગકાંતી વિષે સમા-જની આગળ પહોંચાડ્યા છે. તેમાંથી યુજાનુસંગી સંજ્ઞાનો યોગ્યસાર મદ્ય કરશે એમ સુવિદિત છે.

અધ્યાત્મગાન સંબંધી અનેક પદો લખવામાં આવ્યાં છે. સંવત્ ૧૯૭૨નું ચોમાસુ વિજયપુરમાં થયું હતું તે પ્રસંગે ચોમાસામાં સમાનુભવાર્થ પંથીતરીકે કહેવરાવતા એક યોગીન્દ્રાચાર્ય આવ્યા હતા, તેઓ સમાનુભવપંથના અભિમાની હતા, તેમનો મત એવો હતો કે જે વેદ હાલ પ્રચલિત છે તેન માને તે અધર્મી છે. તેઓની માન્યતામાં ધણાં સંકુચિત વિચારો જણાતા હતા. તેમણે અમને વેદની માન્યતા સંબંધી પુછેલું હતું તેના ઉત્તરમાં અમોએ “એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી” એ કાઠ્ય રચી અમારા વિચારો પ્રસિદ્ધ કર્યા હતા. જોના આગમ અને નિગમ એ બંનેને માને છે. નિગમમાં જરતરાગના સમ-યથી બનાવેલા અને પરંપરાએ શુદ્ધ મંત્રો પૂર્વક પ્રવહેલા સર્વ વેદોનો સમાવેશ થાય છે. એમ મદ્ય જિજ્ઞાસુની સંપ્રદાયની ઉપદેશ કસ્થરદિગ્ધ દીકામાં જણાવ-વામાં આવ્યું છે. શ્રી ઋષભદેવ પ્રજુના પુત્ર શ્રી જરત રાગએ વેદો રચ્યા હતાં હાલમાં પણ સૌજન્ય સંસ્કારના મંત્રો વિગેરેનો ધણો લાભ મળી આવે છે. આ સંબંધી અમદાવાદમાં શ્રી વીરના ઉપાધ્યક્ષિયન પન્નાસ યુક્તા વિજય મણિ વિશેષ શોધ કરે છે એમ સંજ્ઞાય છે. જોનાની ઉપનિષદો વિગેરે બહિર્ પડતાં તે ઉપર ધણો પ્રકાશ પડી શકે તેમ છે. હાલમાં મોટા ભાગે બ્રાહ્મણો જોને ચાર વેદ માને છે તેનો સંપ્રદ કરીને ચારવેદ તરીકે જોડવનાર બ્યાસર્ણિ છે. બ્યાસ ર્ણિએ વેદોના મંત્રોને ચાર વિભાગમાં જોડ્યા છે, એમ શ્રીમદ્ વિજયા-નંદસુરિ વિગેરેએ પ્રતિપાદન કર્યું છે, તેમાંની શ્રુતિયોગ આધારે શ્રીવીર પ્રજુએ અગિયાર મહાવિદ્યા બ્રાહ્મણોને પ્રતિજોધી ગણુધર બનાવ્યાં હતા તે ઉપરથી સમગ્રય છે કે જોન ધર્મના અનુસાર જે વિચારો મળતા આવતા હોય. જોન સિદ્ધાંતોની માન્યતાથી અવિરૂદ્ધ હોય એવા જે જે વિચારો વેદોમાં હોય. ઉપનિષદોમાં હોય, બ્રાહ્મણમાં હોય, વા કુતનમાં હોય, વા જોડોના મંથોમાં હોય તે પશુ તે તીર્થ કરોનાં ઉપદેશ વચનોએ એમ જણવું. સર્વ ધર્મના પ્રધોમાં જે જે જોનાગમેના સાનુકુલ અવિરોધી વિચારો હોય તે તે દ્રષ્ટિએ વેદો-માંથી ઉપનિષદોમાંથી પશુ સ્વાદ્વાદદ્રષ્ટિની મુખ્યતાએ સાર ખેંચી શકાય

છે, તેથી તે તે દ્રષ્ટિએ તે તે વિચારોનાં વાક્યો માન્ય ગણાય છે. એ બધું શ્રી
 ગીતાર્થ અને જ્ઞાનાર્થની ગુરુમહાશય અનુમતિનું ફળ તેરી બાજતમાં સ્વચ્છંદ
 મતિથી વર્તવું નહીં. દુનિયામાં જે જે સદ્વિચારો અને સદાચારો જ્ઞાનમયમાં
 થયા, વર્તમાનમાં ચાલુ છે, અને ભવિષ્યમાં થશે તે વેદ અર્થાત્ આગમ વચ્ચે
 રૂપે જાણવા. પુણ્યના વિચારોને આચારોનાં પ્રતિપાદક શાસ્ત્રો છે તે શુભ વેદો
 તરીકે જાણવા. અને હિંસા પશુપંખીની ધાતવિચારોનાં પ્રતિપાદક જે જે વચ્ચે
 દોષ પ્રસૂતો દોષ તે પાપવેદો તરીકે જાણવા. જેમાં નીતિના વિચારો દોષ
 તે નીતિમય વેદો જાણવા. જેમાં કુખરકાયા શોધખોળ સાધ-સના વિચારો
 દોષ પછી તે ગમે તે બાધામાં અગર ગમે તે દેશમાં વિદ્વાનોએ રમ્યાં દોષ
 ત્વેષિ તે વિદ્વાનશાસ્ત્રોરૂપ વેદો જાણવા. હાલમાં પાશ્વત્વ દેશમાં જે જે નરીન
 કુખરકાયાની શોધો થાય છે. તે સંબંધી તેઓએ જે જે મર્યાદા છે તે
 પશુ વિદ્વાનમય વેદો અવગ્રહવા. જેમાં સત્ય તત્ત્વોની વાત ચર્ચવામાં આવી
 દોષ તે મર્યાદા શાસ્ત્રો ગમે તે બાધામાં દોષ તો પશુ તે અમારી માન્યના પ્રમાણે
 તત્ત્વપ્રતિપાદક વેદો ગણાય છે. જેમાં સમ્યક્ સાતત્યનો અપેક્ષાએ તત્ત્વો કયા
 દોષ તે સમ્યક્ તત્ત્વમય વેદોરૂપ શાસ્ત્રો ગણાય છે. પ્રાચીન બાધાનો વા વર્તમાન
 બાધાનો કદામદ કરીને સત્ય તત્ત્વોથી વિરુદ્ધ ન બનવું જોઈએ. પ્રાચીન અને
 અર્વાચીન માન્યનાનો કદામદ કરીને પૂર્વકાલનું નેટનું સત્ય અને અર્વાચીન
 નેટનું અસત્ય વા અર્વાચીન નેટનું સત્ય અને પ્રાચીન જોડેનું નેટનું અસત્ય
 એમ એકાંત કદામદ ન કરવા જોઈએ, અમુક પુનઃ પરમાત્મા તરફથી
 ઉતરી આવેલું છે એમ એકાંત કદામદ કરીને અન્યશાસ્ત્રોને એકદમ અસત્ય કલ્પ-
 વાનો કદામદ ન કરવા જોઈએ. રાગદ્વેષદિન વીનસાન મુનિયો પર્મની જાનનામાં
 વિરોધ સત્યનો પ્રગટ કરે છે, અને જે સપૂર્ણ વીનસાન થયા દોષ તે
 પર્મની અનંત સત્યતાનો પૂર્ણ ઉપદેશ આપી રહે છે. પરંતુ રાગદ્વેષનો જેમ
 જેમ ક્ષય થયો જાય છે, તેમ તેમ પર્મની સત્યતાનો અનુસર કરી રહાય છે.
 હંસ સમાન દષ્ટિ પારંજી કરીને સર્વસત્ય તત્ત્વની પરીક્ષા કરીને સત્ય પર્મના
 વિચારોને અને સદાચારોને પ્રદક્ષ કરવા જોઈએ એમ ચિતરાગ દેવ શ્રી મહા-
 વીર પ્રમુ જણાવે છે. રાગદ્વેષના વિચારોનો ઉપસાગ કર્યા વિના આત્માની પાસે
 રહેલા અર્થોનો પ્રગટ થવાનો નથી. વિચારદ્રષ્ટિથી સર્વ આવદાન્તિક તથા
 ધાર્મિક સદ્વિચારો અને સદાચારો તેજ વેદો છે, એમ જે મહાત્માઓ વર્તે
 છે, તેજ જાણવે છે. ઇત્યાદિ અમારા વિચારોને વિસ્તારથી તે કાવ્યમાં ગ્રન્થિત છે.

આત્માની શુદ્ધતા કરી ચોરાશીધાખ જીવ યોનિયોમાં જન્મ મૃત્યુના દુઃખથી મુક્ત થવું એજ મનુષ્યજાત પામીને સાધ્ય કર્તવ્ય કરવાનું ॥ અને તે માટે સિદ્ધિમાં, આગમોમાં, નિમમોમાં ધર્મ સાધનાઓને લખવામાં આવી છે. જ્ઞાન દર્શનવાદિગણો મોક્ષમાર્ગઃ જ્ઞાન દર્શન અને ચરિત્ર મોક્ષમાર્ગ છે. ગૃહસ્થ ધર્મ અને સાધુ ધર્મ એ બે પ્રકારે ધર્મ છે. ગૃહસ્થાવાસમાં દેશધીઅને સાધુઓ અવસ્થામાં સર્વથી જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રની આરાધના થઈ શકે છે. આગમોમાં ગૃહસ્થ ધર્મ અને સાધુ ધર્મનું વિસ્તારથી વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે. ગૃહસ્થાવાસમાં અને ત્યાગાવસ્થામાં નિર્લેપ કર્મયોગીઓ બનીને જે સ્વધિકારે કર્તવ્ય ક્રમેને કરે છે તે આત્માને અનંત આનંદ અને અનંત જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા અધિકારી બને છે. સાંસારિક અથવા ધાર્મિક પ્રવૃત્તિયોને સ્વધિકારે કરવી જોઈએ, પરંતુ કર્મયોગી બન્યા સિવાય આવશ્યક વ્યાવહારિક તથા ધાર્મિક ક્રમેને કરી શકાતાં નથી માટે કર્મયોગી બનવાની ખાસ જરૂર છે. દરેક મનુષ્યે કર્મયોગી બનવું જોઈએ. શ્રીયુત તિથ્રેક કર્મયોગીની પદ્ધતિ પ્રાપ્ત કરવાને માટે ભગવદ્ગીતાપર, કર્મયોગનું વિવેચન કર્યું છે.

કર્મયોગી બનવાની જરૂર.

અને તેમાં કર્મયોગી બનવાની કેટલીયધી જરૂર છે તે જણાવ્યું છે. અમોએ કર્મયોગ નામનો સંસ્કૃત ગ્રન્થ રચીને તેનાપર કર્મયોગી બનવાના ગુણોની તથા તેની અધિકારતાની સ્થિતિ વર્ણવી છે. અમો એક કર્મયોગ ગ્રન્થમાં આવશ્યક ક્રમેને કર્મયોગી બની કરવાં જોઈએ, તે સંબંધી વિસ્તારથી વિવેચન કર્યું છે. કર્મ યોગ ગ્રન્થના વાચનથી કર્મયોગીઓ બનવાની કેટલીયધી જરૂર છે, તે સદેજે જાણી આવે છે. કર્મયોગી બનવા માટે અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાની જરૂર છે. વીરા પચીસ વર્ષ પર્વત અધ્યાત્મ જ્ઞાનનો ઉડો અભ્યાસ કરવો. યોગ સમાધિના મંથોનું પૂર્ણ અધ્યયન કરવું. ગુરૂકુલ વાસમાં રહીને વીરા પચીસ વર્ષ પર્વત કાંચિક, વાચિક, અને માનસિક ધ્યાનચર્ચ પામવું. પચીસ વર્ષ પર્વત ખાસ ઉર્ધ્વરેતાબનીને આધ્યાત્મિક મંથોનો અનુભવ કરવો, ખ્યાન સમાધિનો અભ્યાસ કરવો, અને તેની સાથે સર્વ પ્રકારની વ્યાવહારિક કેગવસ્તીની તાલીમ લેવી અને પચાત્ર જોડો હૃદય શુદ્ધ કર્મ યોગીયો બન્યા હોય તેઓના સદવાસમાં આવવું. દરોજ દરેક કાષ્ટને નિર્લેપપણે કરાવ એવો અભ્યાસ સેરવો, દરોજ એક બે કલાક પરમાત્માનું ધ્યાન કરવું, અને સદગુણી સેવ કરવી. ધાર્મિક સંસ્કારોત્તે ગૃહસ્થધર્મને નિર્મલ કરવો. સાધુ-

યોગે સાધુઓનાં જે જે આવશ્યક કર્મો છે તેઓને સ્વાધિકાર કરતાં. ઇત્યાદિ
 કર્તવ્યમાં પ્રવૃત્ત થવાને આધ્યાત્મિક તથા અન્ય ગુણોની કર્મયોગ અન્યમાં
 અત્યંત આવશ્યકતા દર્શાવી છે. હાલ કર્મયોગ અન્યના આઠ દશ દુરમાં ઇષ્ટ-
 વાના બાકી રહેલા છે. ધણું કરી ચાલતી સાવમાં કર્મયોગ ઇષ્ટાને બહાર
 પડવાનો ■ તેમાંથી જિજ્ઞાસુએ સર્વ પ્રકારનું કર્મયોગનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું.
 ભજન પદ્યસંગ્રહના આઠે ભાગોમાં કર્મયોગીયો થવાને કૌણ કાયક છે? તેનાં અનેક
 પદ્યો રચ્યાં છે તેમાંથી સત્જન મનુષ્યે સાર જેઓને કર્મયોગીઓ બને એવી
 આશીઃ છે. કાયાનુસારે પૂર્ણ જાની બન્યા વિના કાંઈ સત્ય કર્મયોગી જની
 શકતો નથી. કર્મયોગી બનવા માટે હૃદયગુણોરૂપ ચારિત્રને પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ
 એમ કર્મયોગમાં અનેક દૃષ્ટાંતો સિદ્ધ કર્યું છે. માટે ચારિત્ર ગુણોની પ્રાપ્તિ
 કરવાથી કર્મયોગી બની શકાય છે. હાલ ચારે ખંડમાં સત્પરકર્મ યોગીઓને
 શોધી કાઢવા એ ધણું મુશ્કેલ કાર્ય છે. હાલકર્મો બનવું, સત્ત્વ બનવું, અમાત્ય
 બનવું, શોક બનવું, આચાર્ય બનવું, સાધુ બનવું, સારાંશકે મૃદરથ બનવું. વા
 ત્યાગી બનવું. તેમાં કર્મયોગીના ગુણોનો ખાસ જરૂર છે. ભેખો, વક્તાઓ,
 સર્વ પ્રકારના વ્યાવહારિક કર્મ કરનારાઓ જે કર્મયોગીઓ અને તે ગારે ખં-
 ડમાં શાંતિ સુખવડે રવર્ગની શોધા દેખાયામાં આવે નિર્મલ કર્મયોગી બન્યા
 વિના સસારમાં બંધાવાનું થાય છે, અને કર્મયોગી બન્યા પછી સસારમાંથી
 મુક્ત થવાની શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. મૃદરથના ધર્મેનું જન સાધુઓના ધર્મેનું આ-
 ગમોમાં, નિષ્ક્રમોમાં વજન કંઈક મા આવ્યું છે તે ખ.મ કર્મયોગની ગુરૂતા માટે
 અવબોધવું. કર્મયોગની પ્રસ્તાવનામાં કર્મયોગની આવશ્યકતા સંબંધી વિશેષ
 વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે. માટે જિજ્ઞાસુ બન્યાએ કર્મયોગની પ્રસ્તાવનાનું
 અવલોકન કરવું તેજુ સાચાનું કરવું અને તમાગ તેનો અનુભવ કરવો.
 ભજન મંથનના આઠે ભાગોમાં જે જે કર્મવાના મળેથી પદ્યો
 દોષ તેઓને સાચી મુત કંઈક અને તેનો મીઠાશ ગુરૂ મુખથી અર્થ વારંવાર
 જેથી સંસ્કૃત માયેથી જાણ્યોના અન્યોનો સાન નાં રાહતી પ્રાપ્ત કરી શકાય.
 કર્મયોગી સેવકર્મ, ઉપાસના, કમ, નિંજા, કાપકાન, દશાદિ કમ વગેરે
 સર્વ પ્રકારની આવશ્યક પ્રવૃત્તિના ગુરૂ દેવા અને નાક દેવાના નિર્ધારે
 સેવે છે. જોનાયનીમાજ સાધુઓને તમના વ્યાવહાર પ્રમાણે જમ કમ વ કર્મોને
 કરવાનાં કદા છે તેથી ત્યાગીઓ આકર દોષ છે એવું માલેલ અન્યન જોન
 મુનિઓને હાથ પડી શકે એ નથી. પ્રમળગુણ ન્યાયક પદ્યો ૧૧ના નાક
 યોને ધાર્મિક કર્મો કરવાનો સારી મીને અધિકાર છે. અપ્રમલ પદ્યો નમા-

વિની દશા આવ્યા વિના જે ધર્મ કર્યોને ત્યાજ કરે છે તે જ્ઞાન સમાધિથી
 બ્રહ્મ થાય છે અને ધર્મ કર્મ યોગથી પણ બ્રહ્મ થાય છે માટે સાધુઓએ પણ
 યાત્રી થયા પાશ્વત્ કર્મયોગી બનવું જોઈએ એમ કર્મયોગમાં વિવેચન કરવામાં
 આવ્યું છે. અમારા ગુરુઓની પરંપરામાં કર્મયોગીઓ યજ્ઞની કુંડીઓનું યાન
 આપવામાં આવે છે, અમારા ગુરુ શ્રીમદ્ સુખસાગરજી મહારાજ સાહેબે અને
 તેમના ગુરુ શ્રી રવિસાગરજી મહારાજે તથા શ્રીમદ્ રવિસાગરજી મહારાજના ગુરુ
 કિશોદ્ધારક શ્રી નેમિસાગરજી મહારાજે કર્મયોગી તરીકે સાધુઓની જે જે ધર્મ
 પ્રવૃત્તિઓ તેઓને આચારમાં મૂકી બતાવવાને માટે કસર રાખી નથી એમ
 ગુજરાતના જોનો મુકત કંઠે કહે છે. અમારા ગુરુએ અમને કર્મયોગની મહત્તાનો
 અનુભવ કરાવવામાં કંઈ બાકી રાખ્યું નથી અને તેથી તેમના નિર્વાણથી
 તેમની આઠા પામી કર્મયોગ અન્યની રચના કરી છે. કલિકાલ સર્વજ્ઞ શ્રી હેમ-
 ચંદ્રાચાર્યની કર્મયોગી દશાનો ખ્યાલ કરવો જોઈએ. શ્રીમદ્ હરિભદ્રસૂરિની
 કર્મયોગીપણાની દશાનો ખ્યાલ કરવો જોઈએ. જૈન ધર્મધુરા વહન કરનાગ
 સાધુઓ, જૈનાચાર્યો, સાધ્વીઓની કર્મયોગી દશાનો ખ્યાલ કરવામાં આવે છે,
 ત્યારે કર્મયોગની શુદ્ધતા પ્રાપ્ત કરવા સ્વાધિકારે પ્રયત્ન કરી સક્ષમ છે. હાલ જૈ-
 નોમાં ઉચ્ચ પ્રકારના કર્મયોગીઓને ગૃહસ્થીઓમાં તથા સાધુઓમાં પ્રકટાવ-
 વાની જરૂર છે. ગૃહસ્થ જૈનો જો જાણીનુસારે યાન પૂર્વક મહાધ્યાન સંસ્કાર
 રે વડે સંસ્કારિત બનશે તો તેઓ ધર્મોદ્ધાર કરવા પ્રવૃત્તિશીલ બનશે એમ
 ખાસ પૂણીનુભવથી કહેવામાં આવે છે. દુનિયાના સર્વ મનુષ્યો સત્ય કર્મયો-
 ગીઓ બને એવો ઉદાર દ્રષ્ટિથી વર્તમાન કર્મયોગીઓ તરફથી પ્રયત્ન થવાની
 જરૂર છે. આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનો અને કર્મયોગી બનવાનો રાગથી તે રંક
 પર્યંત સર્વ મનુષ્યોને એક સરખો હક્ક છે. આત્માની, મનની, વચનની, કાયાની
 શક્તિઓ ખીલવીને આત્મોન્નતિ કરવી કર્મયોગી બનવું એમાં સર્વ મનુષ્યોને
 એક સરખો હક્ક છે. કોઈ દેશને, કોઈ પ્રજાને પરતંજ ગુલામ બનાવતો એ કો-
 ણનો ધર્મ નથી, એવો જોના મનમાં વિચાર આવે છે, એવી જે પ્રવૃત્તિ કે જે ને
 વ્યાવહારિક અને ધાર્મિક કર્મયોગી બ રહે છે. અમારા પૂજ્ય ગુરુ મહારાજ
 ની કૃપાનુસારે ઉપદેશ દેવો, વ્યાખ્યાન આપવાં, પ્રશ્નો વખવાં, વિગેરે કર્યોથી
 કર્મયોગમાં પ્રવૃત્ત થવાનું છે. ગુરુની કૃપા વિના આત્માની શુદ્ધતા ઉચ્ચતા થતી
 નથી. ગુરુના હૃદયમાં આત્મા રૂપ પરમાત્માનો વાસ છે અને તેથી ગુરુની કૃપાથી
 પરમાત્માની કૃપા મળી એમ નિશ્ચય થાય છે માટે જે મનુષ્યોને કર્મયોગી બન-

વાનો બાવ યોગ દોષ તેઓએ પ્રથમ શ્રી સદ્ગુરની કૃપા-અનુબદ્ધ મેળવેલો.

ગુરુ કૃપા.

શ્રી ગુરૂનીપર જેમનો પૂર્ણ પ્રેમ અને પૂર્ણ શ્રદ્ધા દોષ છે તથા તેમના પાસાને જે સેવી તેઓની આજ્ઞાનુસાર ચાલે છે તે સદ્ગુરની કૃપા, મદદ-બાળી, પ્રસન્નતા, અનુમત્ત, આશીર્વાદ મેળવવા સક્તિમાન થાય છે. ગુરૂની કૃપાથી સત્ય કર્મચોગી બની શકાય ■ અને પરમાત્મ પદ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. જે ગુરૂની કૃપાથી કર્મચોગી બને છે તેનામાં દિવ્ય શક્તિ ખીલે છે. લાખો કરોડો શાસ્ત્રો વાંચવાથી જે બનતું નથી તે ગુરૂની કૃપાથી બને છે. ગુરૂની કૃપાથી હૃદયની શુદ્ધતા થાય છે, શુદ્ધ સાત્વિક ગુણો ખીલે ■ અને રત્નેશુભ તમોશુભનાં આવરણો દળે છે. શિષ્યોપનિષદમાં ગુરૂની કૃપા સંબંધીમાં વિશેષ વિવેચન છે અને ગુરૂમહત્તા સંબંધીમાં ગુરૂપ્રતિષ્ઠા માં ઉત્તમ બોધ છે. ગુરૂની કૃપાથી કોટિ શ્રદ્ધા વાંચવાથી જે આત્મશુદ્ધિ થાય છે તેના કરતાં વિશેષ શુદ્ધિ થાય છે. ગુરૂ કૃપાથી કર્મચોગીઓની વિશ્વમાં પ્રસિધ્ધિ થાય છે. ગુરૂ કૃપાથી શિષ્યો વિશ્વમાં મહા યોગીઓ બને છે એમ ગુરૂગીતામાં દર્શાવ્યું છે, માટે કર્મચોગી બનવા માટે લભ્ય મનુષ્યોએ ગુરૂ કૃપા મેળવવી જોઈએ.

ગુરૂની કૃપાથી સર્વ પ્રકારની ઉન્નતિ થાય છે. ગુરૂની કૃપાથી સ્વાધિકાર અવલોધાય છે. અને તેથી સ્વાધિકારે કર્મો કસાય છે. ગુરૂની કૃપાથી આત્મજ્ઞાન પ્રગટે છે અને તેથી નિરાસક્તિભાવ પ્રગટ થાય છે, માટે ગુરૂની કૃપા મેળવવી જોઈએ. કલિકાલમાં શ્રીસદ્ગુરૂ દેવની જંગમચર્ચા છે. અષ્ટાદશોપશદ્ધિ પરમાત્મા વીનય મદદ દ્વારા જૈન દ્રષ્ટિએ જેમ મનાય ■ તે કર્મ પ્રત્યક્ષ ઉપરેણ આપી શકે તેમ નથી માટે દ્વાસ પ્રત્યક્ષ નિસર્જમાન શ્રી સદ્ગુરૂની ઉપાસના, સેવા, ભક્તિથી તેમની કૃપા મેળવી તરવરવાન પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ. ગુરૂને અનેક પ્રશ્નો પુચ્છ્યા વિના તરવરવાનની રટુરણા થતી નથી, માટે જે સમયે ગુરૂ પ્રસન્ન દોષ અને આજ્ઞા આપે ત્યારે આત્મ નિવંદન કરી નિઃશય બની ગુરૂને શંકા-વાગા બાજનોને પુછરી અને વિચારની દટ્ટિ દાળીને અંતરમાં આત્માર્થ સમાધાન થાય તે તરફ સદા દેવું, ગુરૂની અચાતન્યઓ ટાળવો. પૂર્વકાલમાં ગુરૂની કૃપા પ્રસન્નતા મેળવીને શિષ્યો આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા કાગળ રાખના દતા, તેથી તેઓએ અધ્યાધ્યતનથી અગ્નિ સાત્ત્વ વાયનથી ધર્મ જ્ઞાન મેળવી શકતા દતા, અને દ્વાસ અનેક પુરુષોના વાયનથી અને અનેક વ્યવહારો તથા કા-લજોના અવજ્ય કરવાથી પણ ઉપર ઉપરની અસર થાય છે પરંતુ કરું આત્માર્થ

પરિણામ પામતું નથી. જેમ વિજ્ઞાની ચમકી કણમાં અદરશ ઘટ જાય છે. તેમ ગુરૂ કૃપા વિના શાસ્ત્રોના વાચનથી તથા શ્રવણથી મનમાં વિજ્ઞાની જેની અસર થાય ॥ પણ જ્ઞાનનો સ્થાપિતમાવ થતો નથી, આત્મામાં મજિના પ્રકાશની પેઠે સ્થિર જ્ઞાન પ્રગટતું નથી. માટે ગુરૂને વિશિષ્ટ આરાધીને તેના પાસેથી આત્મ-જ્ઞાન મેળવવું જોઈએ. ગુરૂનો અનુભવ કરીને તેમની સેવાભક્તિ કરવી જોઈએ. ગુરૂના હૃદયની સાથે દ્વિધાભાવ હોય છે, ત્યાં સુધી ગુરૂની કૃપા ખરેખર શિષ્ય પર ઉતરતી નથી. ગુરૂનો કૃપાવડે સર્વ કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે, તે સંબંધી આત્મા ભગવાન અનેક ભજનો રચવામાં આવ્યા છે તે વાંચી તેનો અનુભવ કરવાથી અનુભવોને અનુભવ થાય છે. ગુરૂની કૃપાથી શિષ્યના હૃદયમાં રહેલી અજ્ઞાન પ્રતિબંધો છેક થાય છે. ગુરૂવંચ, ગુરૂ સ્વયં જ્ઞાન આત્મસ્વરૂપ છે. જેને ગુરૂના પર શંકા થાય છે તેના આત્મા પર ગુરૂ કૃપા શક્તિનો વાસ રહેતો નથી. તેથી પશ્ચાત્ તે ત્રિશંકુ જેવી દશાને અનુભવે છે. ત્યાંસુધી દોષદ્રષ્ટિ અને અશુદ્ધ દ્રષ્ટિ છે ત્યાં સુધી સર્વજ્ઞ પરમાત્મા પણ શરીરે છુપતો હોવા છતાં પાખંડીયોની પેઠે જાણખી શકાતા નથી તો ગુરૂઓની બાજતમાં શું કહેવું? અનેક પ્રકારના શાસ્ત્રો, અનેક પ્રકારના ગુરૂઓ, બિન બિન ગુરૂઓના બિન બિન ગુરૂ સંબંધી ઉપદેશો અને પરસ્પર એકબીજામાં ગુરૂપણું નથી, એમ બિન બિન દર્શનીય પ્રયોગો માન્યતા અને એક દશનમાં પણ બિન બિન પરસ્પર વિરુદ્ધ માન્યતાધારક મનુષ્યોની વચમાં રહેનારની અધ્યાત્મિકતામાં ફેરફાર ન થાય તેવી ગુરૂની અદાભક્તિ હોય ॥ તોજ છેવટે ગુરૂની કૃપામાં દેવોની કૃપાનો દેવી ભાવ જામતો થાય છે, અને તેથી છેવટે શિષ્યોનું ક્રમણ થાય છે. પરસ્પર ગુરૂમાન્યતા સંબંધી વિરુદ્ધ સંયોગોમાં એક ગુરૂની અદાભક્તિથી ગુરૂ કૃપાચોગ્ય થવું એ પૂર્ણ ગુરૂધર્મ અને પૂર્વભાવના શુભ સંસ્કાર વિના જની શકે તેમ નથી. હાસમાં નારિતક મનુષ્યોનું પ્રાજ્ઞત્ય વધતું જાય છે, તેથી ગુરૂભક્તોને પણ નારિતક મનુષ્યોના વિચાર વાતાવરણની અસર થાય છે, અને ગુરૂભક્તોમાંથી અનેક મનુષ્યો પતિત થઈ જાય છે. આત્મ સર્વજ્ઞ સર્વકથમાં જને છે. શ્રીમદ્વાવીર સ્વામીના શ્રી વીરમણના કેટલાક ભક્તો ગોરાળા જંગલો ગૌતમભુષ્ણ વગેરેના પ્રસંગમાં આવ્યાથી તેઓના રાગો જન્યા હતા, અને શ્રીમદ્વાવીર મણની અદાથી ભટ થયા હતા, અને શ્રી મદ્વાવીર મણના ઉપદેશથી વિરુદ્ધ ઉપદેશ આપતા હતા. ઇશુકાકસના શિષ્યો પૈકી અમુક શિષ્ય તેની અદાથી ભટ થયો હતો, અને તેથી તેના પ્રખ્યાત ઇશુકાકજીને શ્રીસીએ ચઢવાનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત થયો હતો, ગૌતમભુષ્ણના કેટલાક શિષ્યો ફરી ગયા હતા, અને તેઓ અન્યોના રાગી

અન્યા દના આ પ્રમાણે સર્વ ધર્મપ્રવર્તક મહાગુરુઓના સિન્હો પૈકી ધર્મોઓની વિપરીત અવસ્થા થયેલી છે તે અન્યતુ તે શું કહેવું ? તેમજ આ કાલમાં ગુરુઓપર થતા બેસવી દુર્ઘટ છે. પરંતુ અહીં ઉઠતી ટળતી તેમાં તે એક કાળની વાર લાગે છે. જેનામાં ઉત્કૃષ્ટ કોષ માન, માયા, લેખ છે તે ગુરુની કૃપા મેળવી શકતો નથી. જે બાલ પદાર્થોની આસાએ ગુરુને માને છે તે ગુરુની કૃપા અને મુક્તિ પ્રાપ્ત કરવા શક્તિમાન થતો નથી. ગુરુના નિગ્રહશક્તિમાવથી અહીં ભક્તિ પાસવી અને પાષાંડીયોના પ્રસંગમાં આવ્યા છતાં અને તેઓની પુર્વતા ભરેલી સત્યના જેવી ચમકારી અનેક વાર્તાઓ મુક્તિયો સંભગનાં છતાં જેની અહાભક્તિ ઉઠતી પોતાના ગુરુપર વધે છે, તે ગુરુની કૃપા મેળવવા શક્તિમાન થાય છે. દુનિયા મોટા ભાગે પોરપુજક છે. દુનિયા જીવતા ગુરુઓને જેની તેઓનાપર અમદા, દોષદ્રષ્ટિ ઉપેક્ષાભાવ ધારણ કરે છે. અને પશ્ચાત્ તેઓનું સ્વરૂપ ન્યારે અન્ય ગુણી મનુષ્યો સમજાવે છે ત્યારે તેમના નામની પ્રતિભાઓ મૂર્તિઓ કરીને પૂજે છે. આવી દુનિયાની દશા છે, તેમાં કાઈ પૂર્વભવનો સંસ્કારી દોષ છે તે જીવતા શરીર ધારી ગુરુની કૃપા મેળવે છે. ગુરુકૃપાથી યોગની અને અધ્યાત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે મારે લખ્ય શિષ્યમંત્રીએ શ્રી સત્-ગુરુના આશ્રયતળે રહીને તેમની કૃપા મેળવવી જોઈએ.

મનોજય.

ગુરુની કૃપાથી પાંચ પ્રકારના શરીરથી તથા શાતાથી અશાતાથી જિભ એવા તથા બદ્ધર્મની પ્રકૃતિયોથી વિભ નિરંજન નિરાકાર શુદ્ધ શુદ્ધ અર્થક " મનોજય " એવા અનેકાંત અનંત ગુણ પર્વાવાપર એવા આત્માનો અનુભવ સાક્ષાત્કાર થાય છે, અને તેથી મનની શુભાશુભ કલ્પનાઓને છૂટી શકાય છે. મનમાં પ્રવૃત્તિના અનેક રાગ દ્વેષના વિકલ્પ સંકરપા પર જ્ય મેળવી શકાય છે. શરીરના પોજે નામનો મોહ, રૂપનો મોહ, કાંતિ મોહ, પ્રતિભા મોહ, દેહાધ્યાસ વિગેરેનો અત્યંત મોહ થાય છે. જનમનુ અવન્યામા શરીર, વાળી, મનના ધર્મોમાં પ્રાપ્ત રાચવા પાચવાનું થાય છે, અને સુકૃતિ અવન્યામા પણ કાર્મણ શરીર મોહ પ્રકૃતિઓના આપારમાં લીન થવાનું થાય છે. નિદાવન્યામા સુમે સુવારૂપ જે અનુભવ આવે છે તે શાતા પદન્યા પ્રકૃતિનું રૂપ લમળવ છે. નિદાવરયામાં કર્મનો ભેગી, શાતા કર્મનો બાત્રો આત્મા છે કારણકે આત્માને તે અવન્યાનો અનુભવ આવે છે મારે નિદાવરયાથી અને સ્વધ્યાવરયારૂપ કર્મની મુક્તિ સદિથી આત્મા જિભ છે, મન

વાચનાની શીલિ-વિધિ.

ધાર્મિક મોક્ષમાર્ગનાં પુસ્તકોને વિધિ પૂર્વક વાંચના એકાદ્યે. ગોપાલ
મન્થ વાંચના પૂર્વે નમસ્કાર મંત્ર ગળીને પંચ પામેઝીને વારંવાર નમસ્કાર કરવા
પથાન્ન ધર્મધાર્મ ગુરુને વારંવાર નમસ્કાર કરી તેમની સ્તુતિ જે ની બાજી તેને
જાણના ઉત્તમગી કરી. પથાન્ન ધાર્મિક મન્થજીને મુનરેની સરખાનીને નમસ્કાર
કરેલે. પથાન્ન મન્થ કર્તા ધર્મ ગુરુઓ વિચેરેના દાર્શિક આગતો હાવમાં મુ-
રાવમાન થાઓ એ ની પ્રમુ પ્રતિ શુદ્ધ દિવસી પ્રાજ્ઞના કરી. ગીતાઈ ધર્મ-
ગુરુની આદ્ય લાંચપિતરે ચોગ્ય મથો વાંચવા ધર્મ મન્થો વાંચના જે જે
સંક્રમો પડે વા જે જે બાજીને પુજાની જરૂર પડે તેની નોંધ કરી તેની
વર્તમાનમાં જે વિષયન ઉત્તમ યાનીઓ દોષ તેઓની પામે જી સંક્રમોનું
સમાધાન કરવું. મન્થો વાંચી વજને અવગાંની એમવું, ગિર ચિનથી વાંચવું.
પા કયાક વાંચવું. અને એક કલાકવાર મનન કરી જીવું, એવી રીતે વાંચવું.
ગોપ બાજીનું વાંચન કરતાં એકદમ ન સમજાય વા તેમાં પોતાને કંઈક વિચાર
વિરૂદ્ધ લાગે તે બાજી પુરોના વિરૂદ્ધ કંઈક ન વિચારતાં કાપાંતરે ચોગ્ય
દશાએ ચોગ્ય સન્તોના સમાગમથી અવગાંપાથી એમ વિચારવું. જે જે પદ
વિષયો વા મથ વિષયો પોતાને બહુ ઉપયોગી લાગે તેને મુખે કરવા, અને
તેનો અધ્યયન વારંવાર વિચાર કરેલે. ધર્મગુરુના મન્થના દુર્જને અવગાં બેઠા
ધર્મ વિરૂદ્ધ અર્થ કરી પુસ્તકની અસત્યતા સિદ્ધ કરવા પ્રયત્ન કરે તો તેઓને
અન્યથાની સન્તોને તથા ગુણાનુસારીઓને પુજી વાગ્ય જાણ આપવો. ધર્મ
મન્થ કર્તાપર પૂજ્ય માન્ય શુદ્ધિ રાખાને તથા હાવમાં સવગી દ્રષ્ટિ રાખીને ધર્મ
મન્થોને વાચવા. યાંત્રિના સમયમાં અને એકાંતમાં સન્ધાર્ષનો અર્થ વિચાર
કરતાં કરતાં વાંચવું. જે જે વિષયોમાં રસ પડે તે તે બાજીને વારંવાર વાંચી
કું જે પુસ્તક વાંચું કું તેમાં સરગુરુની ભક્તિવડે અને સત્યને પ્રકાશ થાઓ,
એવો નિશ્ચય કરીને વાંચવું, ધર્મગુરુઓના યાત્રણ આત્માનો અવતાર ખરે-
ખર મન્થોમાં થયેલો દોષ છે માટે ધર્મ મન્થ એ ગુરુઓનો મૂર્તિઓ છે એવો
દૃઢ નિશ્ચય કરી ધર્મમન્થોની અધ્યાત્મના ટાંગવી અને ધર્મમથોનું પ્રીતિપૂર્વક
બહુમાન કરવું. ગુરુઓએ પોતાનું હૃદય મન્થોમાં રેકપ દોષ છે માટે ધર્મ-
મન્થોને ગુરુના સરીલો પરાશદશામાં તો વારંવાર વાંચવા. ધર્મમથોનો અમુક
ભાગ વાંચીનેજ ખાવું, અને અમુકભાગ વાંચીને તથા શ્રવણ કરીનેજ સુષ રહેવું
એવી ખાસ પ્રતિજ્ઞાઓને ગુરુભક્તો પારણ કરે છે. ગુરુ જ્યારે પોતાની સમી-
પમાં ન દોષ ત્યારે સર્વ ધર્મ બધુઓએ બેગા થઈને જેને સાચું વાંચતા આવ-

૧૫૦ હોય અને તેના સારી રીતે અર્થ કરી રાકેલા હોય તેઓની પાસે ધર્મ મંથો વંચાવવા અને સાથે સાથે ધર્મચર્યા યાનચર્યા કરીને આપતો વિષય દેહ કરવો. ધર્મ મંથોને વાંચતી વખતે ચાર પ્રકારની વિક્ષયોનો ત્યાગ કરવો. તથા વચમાં વાંચતાં રખસના થાય તેવી ક્રોધ પણ પ્રવૃત્તિઓનો ત્યાગ કરી અપ્રમતપણે વાંચવું. વાંચતી વખતે અન્યગાત્રોના વિકરણ સંકરોનો ત્યાગ કરવો. નારિતો પાસે અશ્રદ્ધાલુઓ પાસે ધર્મ મંથો વાંચવા નહીં કારણ કે તેથી ઉલ્લેખ મિષ્ટાત્વનું પોષણ થાય છે. જે મંથો સર્વને એક સરખી રીતે દ્વિતકારી જણાતા હોય તે સર્વ મનુષ્યો સમકક્ષ વાંચવા અને જે મંથો ગુપ્તપણે વાંચવાના હોય તે ગુપ્તપણે વાંચવા. ધર્મ મંથો વાંચતી વખતે સર્વ બકતોએ, સાધુઓએ, અને સાધ્વીઓએ ગુરુને પ્રથમ વાંદવા. પુસ્તકને નમસ્કૃત પદ્માત્ પૂર્ણ પ્રેમથી શ્રવણ કરવું. ધર્મગુરુ ધર્માચાર્યના મંથો પર જે જે સાધુઓ તથા સાધ્વીઓને અત્યંત રાગ હોય તેની પૂર્ણ ભક્તિ કરવી. ધર્મગુરુના મંથો પર જે જે આવકોને અને આવિકાઓને પૂર્ણ રાગ અદ્ધા હોય તથા જાહેરમાં તેઓની તેથી પ્રવૃત્તિ દેખાતી હોય તેઓને ગુરુબકતોએ, શિષ્યોએ જનતી સેવા સાદાપ કરવા પ્રાણુનિ પણ ચૂકવું નહીં. ગુરુઓના જાજનો પછો ગાળીને જે ગર્વેષાઓ બોજાકો વિગેરે ગુરુની ભક્તિ કરતા હોય તેઓને ગૃહસ્થોએ ઉચિત દાન આપવું. ઉત્સાહ આપવો. અને તેઓ મારફત અન્યદર્શનીય લૌકિકમાં પહોંચે. પ્રચાર થાય તેવા પ્રયત્ન કરવો. આજ્ઞાઓ, પ્રકરણોનો, ધર્મ મંથોનો વિધિમાં પ્રચાર કરવા માટે તથા ધર્મગુરુઓના વિચારોનો જમાનાને અનુસરી વિસ્તાર કરવા માટે બકતોએ લાખો રૂપિયાનો ખર્ચ કરવો. ધર્મનો પ્રચાર કરનાર અને ધર્મની આરાધના કરનાર સાધુઓની અને સાધ્વીઓની વિનયભક્તિ બહુમાન સેવા વૈયાવૃત્તમાં પ્રાણુર્પણ કરવામાં પણ કદિ ચૂકવું નહીં. ધર્મ મંથો ગમે તે જાગ્રામાં લખેલ હોય પણ અર્થ એકસરખો ઉત્તમ હોવાથી ક્રોધ પણ મંથોનો અનાદર ન કરવો અને પોતાને જે સમજાય વા રૂમે તેનું વાંચન કરવું. ધર્મ મંથો સાંભળવા આવનારાઓને અનેક પ્રકારની યોગ્ય પ્રમાણનાથી ભક્તિ કરવી. જેટલો ગુરુ પર પ્રેમ હોય તેટલો તેના બનાવેલા ધર્મ મંથોની પર પ્રેમ ધારણ કરવો અને તેમાં કરેલી આગાઓ પ્રમાણે જાળ્ય સંતોએ, બકતોએ ગૃહસ્થોએ વર્તવું. લખેલી જાગ્રોમાંથી ગુરુના વિરહમાં વા પરાક્ષ દશામાં ગુરુદત્તધર્મ મંથો ધણી ઉપકારી છે, અને તેના વાંચનથી આત્મકલ્યાણ થવાનું છે, એવો દૃઢભાવ ધારણ કરવા. દૃઢ અદ્ધા ધારણ કરવી. સાંસારિક લાભો તો આ જાળ્ય સુધી દ્વિતકારી છે પણ ધર્મ તો પરબ્રહ્મમાં દ્વિતકારી છે એવું જાણી દરરોજ

મમ્મ બરીને ના એકનાએ પણ જાતિ અમની-ની જેર અને જાતિ જાતની જેર
 મર્મ પ્રથો નાંચનામાં જન્મ જેરુ. માર અને મારના મંથોમાં તથા રેા અને રેા-
 ના ઉપરેકમાં જે એક માને છે તેને મર્મ-ની પ્રાપ્તિ થતી નથી. મારના પ્રતિપદ્યો
 થોડો મારના મ-થોમાં જે જે જાગે જાગે તેનો મુજાનુમથી સાધુઓને પુત્રી
 ના પોતાની મેળે થોડા જાગ્યા જાગ્યા. જેઓ દોષદંતિયા છે તેઓ મે પા-
 માતમા સર્વિત વીર પ્રજનો પ્રવરઃ મારના જન્મ પણ તેમના જાગેકમાં અને
 તેમનામાં દોષો જેને એમાં કંઈ આપર્થ નથી. મારનું જે પી પ્રજ મરનાનીર દોષ
 સામા પ્રજમે પાંમઃ પાખંડીઓ વિગમાન કતા, તેઓ સર્વિત પારમાતમા મદ્ય જે
 પ્રજના ઉપરેક વચ્ચેને માન્ય કરના નહોતા. જેની જાતની દંતિ છે તેને તે સ-
 વગું પણ અવગું જાસવનું, મારે હિંદાળીઆ જેલ કાળરેનો સામામમ થતાં
 પણ મર્મ પ્રથો પર કરી અપ્રથમ પાસનું કરી નહીં. મર્મગુરુઓના મર્મ મં-
 થોની નિંદા કરનાર અને તેમાંથી મૂલ્ય કાઢી મારની દેશા કરનાગઓની રા-
 ખમાં પણ સંમતિ કરી નહીં. શ્રી સુખમાર માર મીનામાં અને મદ્ય સંગદમાં
 મારના પ્રત્યનીશિની સંમતિ ન કરી એમ દર્શાવ્યું છે. જેા મરુ મન પ્રમથમાં
 અનેક મરુજના મારુઓ સાધુઓ સાથે સમવાનુસારે તરી મર્મગુરુના પાર્થિક
 પ્રતિના વિચારોનો રેભાઓ કરીને જેનોનો સંજ્ઞામાં રૂઢિ કરી તથા જેન
 યાસનની પુટિ કરી. શ્રી મદ્યવીર પ્રજના યામનની આમમે અને મર્મગુરુના
 મ-થોથી અવિરૂપપણે ઉત્પત્તિ કરવા મકરોએ નન મન પનનું અર્પણ કરવું.

ક્ષમા.

જાજન પદ્ય સંમદના જાઓ તથા અન્ય મથોને સખતા કહી મુપ થઇ
 દોષ તેની અનુવિધ સથ સમદા દામા માનવામાં આવે છે. તારો મૂડે, યાગે
 પડે, જાગે જૂલ અને સખતાં સદીસા જૂને એમ તાગુ એ અસાધ્ય નથી મારે
 શુદ્ધમારવરૂપ અનુવિધ મદ્ય સથલી દામા માનવા એ સામ્ય છે. આ મંથમાં
 કરત દોષથી, ટાછપ દોષથી જે કહ કાન્યામાં અનુદિ થઇ દોષ તેને યાગી
 મદ્યમાઓ સુધારસે અને તેનો પ્રચાર કરસે એના વિચાર છે. અનુદિ શુદ્ધિ
 પત્રક સાથે દાખલ કરવામાં આવ્યું છે તથા વિગવાનુકર્મણા દાખલ કરી છે.

આશીર્વાદ.

સખેસા પાર્થિક મદ્ય પદ્યમય મથોને નાંચનારા શ્રદ્ધાળુ પ્રેમી મુજાનુસારી
 સાધુઓ, સાધ્વીઓ, સિધ્ધો, આર્યા, આરિયઓ, માર્ગાનુસારીઓ વિગેરની

શુભોત્તિ થાઓ, ગુરુ દેવ ધર્મની શ્રદ્ધા ભક્તિથી ઝંચીનું વાચન શ્રવણ કરનારાઓનાં પાપોનેા દાપ થાઓ. તેઓના આત્માની શુદ્ધિ થાઓ. ગુરુ ભક્તોની શિષ્યોની સદાપ કરવામાં દેવતાઓ પ્રસન્ન થાઓ. ગુરુના ઝંચીનું શરણ લેનારાઓના શુભ મનોરથોની સિદ્ધિ થાઓ અને અદ્ય લવમાં પરમાત્મપદને પામેા, જે મનુષ્યો સદલાવે પૂર્ણ પ્રેમથી ધર્મ ઝંચો વાંચવાનું વાચન શ્રવણ કરનારા વર્તમાનમાં બન્યા હોય તથા ભવિષ્યમાં બનશે તેઓને સર્વ પ્રકારની શુભોત્તિ મંગલપ્રાપ્તિ પ્રાપ્ત થાઓ. ભજન સંગ્રહના આઠે ભાગોનાં ભજનોનો વિજયપુર, પેઠાપુર, માણસા વગેરેમાં અન્ય ધર્મિઓમાં પણ ઘણો પ્રચાર થયો. આબુમીર વગેરે મીરો તથા ભોજકો વગેરે ભજનોને જ્યાં ત્યાં ગાઈ લોકોને આત્મ કલ્યાણના માર્ગે દોરે છે. રસાયણચાર્ય પંડિત શ્યામસુંદરાચાર્ય કે જેમણે ભજન સંગ્રહ પહેલા ભાગ પર અનુમોદના લખી છે તેમણે અમારી પાસેથી અધ્યાત્મ પદ્યો સાંભળી બોધપામીને શિષ્યત્વ ધારણ કર્યું છે. શિષ્ય ભક્ત સ્વરૂપ પંડિત શ્યામસુંદરાચાર્યજી ભજનો સાંભળી બોધ પામીને આનંદમાં મસ્ત બની જતા હતા તેરા અનેક દાખલાઓ છે. આ ઝંચના વાચકો અને શ્રોતાઓનું આત્મ કલ્યાણ થાઓ.

ૐ હૃદયેષ બ્રહ્મ ઐશ શાન્તિઃ ૩

સં. ૧૯૭૩ પેઠાપુર, ચોમાસુ શ્રવણ સુદિ ૧૫.

ભજનપદસંગ્રહ આઠમા ભાગની પત્રવાર

વિષયાનુક્રમશિક્ષા.

વિષય.	પત્ર
નિવેંપણની કર્મચોખી.	૧
જ્ઞાનમસ્તી.	૨
પ્રભુભક્ત.	૩
પદ્માતાપપૂર્વક પ્રભુચોધ.	૪
મુસાફર.	૫
પ્રભુપ્રેમ પ્રમારી.	૬
આન્તરિકશુદ્ધ પ્રેમભવન સાહિત્ય.	૭
આશીર્વાદ.	૭
ફર્યો તો શું રહ્યા તો શું.	૮
સદા હું હું સદા હું હું.	૯
ધર્મસાહિત્ય કવિતા દેવી.	૧૦
મુત દેવી.	૧૧
શાશ્વત્મુસાફરો.	૧૨
અનુયાયી થયે તો શું	૧૩
આર્થ હેતુ.	૧૪
સ્મરણમાં ૩ સ્મરણમાં છે.	૧૫
પ્રિયપ્રભુને મળવાની વિગતિ.	૧૫
જગતનો પૂજારી.	૧૬
સદી બા મન કરી મોહું.	૧૭
જમર યુપસંવાદ.	૧૭
" "	૧૮
" "	૧૮
નગરા	૨૦

ગણું તેને હૃદય ખ્યારા .	૨૧
શકની સંગતિ	૨૧
જીન	૨૨
દોષિની	૨૩
રાધા અને કૃષ્ણ	૨૩
હજી નહિ પ્રેમ તુજ માંહિ	૨૪
મળીને ભિન્ન ના થયો	૨૫
સ્વતંત્ર સત્ય	૨૬
ધતો ના ઠાઠવો ત્યાં તું	૨૭
મળુ તું છે મળુ તું છે	૨૮
કયું તે કર ધરી અદા.	૨૯
વિચારોના બલથી આચાર પ્રવાહમાં ફેરફાર.	૩૦
અભાસ આત્મવત્ માનું.	૩૧
સ્પાદાદ સોદાધ.	૩૧
બન્યો એવો બની રહેજો.	૩૨
યયું શું આ અહો શાથી.	૩૩
સાધર્મીને સાધર્મીનું અમન્ત્રણ.	૩૪
સ્વાર્થ.	૩૪
અન્તે સદુને છે મરવાનું.	૩૫
બહાલી તાણાતાણી.	૩૫
જગત્માં પ્રેમી છે કોઈ.	૩
વિકારી જાનો.	૩
ધરનો ઉંદર.	૩૧
કેદાર કંઠજવાળો બિલાટો	૩૮
” ”	૩૯
” ”	૪૦
ગાદરિયા પ્રવાહે તણાતા લોહો.	૪૧
સંઘર્ષ.	૪૧

한국의 역사	1	2	3	4	5
한국의 지리	6	7	8	9	10
한국의 정치	11	12	13	14	15
한국의 경제	16	17	18	19	20
한국의 문화	21	22	23	24	25
한국의 사회	26	27	28	29	30
한국의 교육	31	32	33	34	35
한국의 과학	36	37	38	39	40
한국의 예술	41	42	43	44	45
한국의 언어	46	47	48	49	50
한국의 종교	51	52	53	54	55
한국의 법률	56	57	58	59	60
한국의 군사	61	62	63	64	65
한국의 외교	66	67	68	69	70
한국의 환경	71	72	73	74	75
한국의 보건	76	77	78	79	80
한국의 노동	81	82	83	84	85
한국의 주택	86	87	88	89	90
한국의 교통	91	92	93	94	95
한국의 통신	96	97	98	99	100
한국의 에너지	101	102	103	104	105
한국의 농업	106	107	108	109	110
한국의 산업	111	112	113	114	115
한국의 서비스	116	117	118	119	120
한국의 무역	121	122	123	124	125
한국의 관광	126	127	128	129	130
한국의 스포츠	131	132	133	134	135
한국의 오락	136	137	138	139	140
한국의 패션	141	142	143	144	145
한국의 음식	146	147	148	149	150
한국의 음료	151	152	153	154	155
한국의 담배	156	157	158	159	160
한국의 술	161	162	163	164	165
한국의 게임	166	167	168	169	170
한국의 영화	171	172	173	174	175
한국의 드라마	176	177	178	179	180
한국의 애니메이션	181	182	183	184	185
한국의 만화	186	187	188	189	190
한국의 음악	191	192	193	194	195
한국의 미술	196	197	198	199	200

મળ્યો અવસર જ્યા ના દે	...	...	...	૧૨
બની જા દાસ જ્ઞાનીને	...	...	...	૧૩
સાધુઓ	...	...	...	૧૪
મનુષ્યો ના થયો બહાણ	...	...	...	૧૫
મૈત્રી	...	...	...	૧૫
જ્ઞાન અને રૂચિભેદે અધિકારી ભેદ	...	...	...	૧૬
સત્ય ધર્મોત્તમિ અર્થે સત્ય સુધારાના પ્રતિ પક્ષીઓને	...	...	...	૧૭
હવે તો કાંઈ ભુલો જાગી	....	....	....	૧૮
જણાતું હરથ જૂલો જા	...	....	....	૧૯
પછીથી ખુબ પસ્તાયો	....	....	....	૭૦
કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી	....	....	....	૭૧
કરી શક્યો ઉદય ત્યારે	....	....	....	૭૨
સામા પડનારા ઈર્ષાલુ પ્રતિ પક્ષીઓને	....	....	....	૭૩
પરીક્ષા શું કરી શક્યો	....	....	....	૭૩
ખરો જી મેજ શિર સાટે	....	....	....	૭૪
કરી લે કાર્ય કરવાતું	....	...	....	૭૫
મળે જ્યાં ચિત્ત ત્યાં મેળો	...	...	...	૭૬
ગમે તો આવયો પાસે	...	...	...	૭૬
ભ્રમ્યોઃ ક્યાં ભમે લોળા	..	...	...	૭૭
ધણ થોડા ખરા શિષ્યો	...	...	...	૭૮
એ સાધુઓ લેગા મજીને ઉત્તમિ ક્યાંથી કરે				૭૯-૮૦
સાધુઓ તે કરે જેન ધર્મોત્તમિ જ્ઞાન વૈરાગ્ય ત્યા ગાદિધારી				૮૧-૮૨
ધર્મ પૂજારીઓને આમંત્રણ સેવા	...	...	...	૮૩
જેવું વાવોતેવું લેવો	...	...	...	૮૪
ખમ્બુને ખમ્બુ	...	...	...	૮૫
એક સત્ય પ્રેમી મિત્રે સ્વમિત્રને આપેલ ઉપાદેશ			...	૮૬
શક્ત વધારો જાણ	...	..	...	૮૭
સન્ત સાધુઓની હાથ ન લેવી	....	....	....	૮૭

માયા જેલ.	....	....	....	....	૮૮
પલકમાં જૂનું તણું કે થાય.	...	...	...	...	૮૯
હરાબ્યાધી હરે છે શું ?	....	....	....	....	૮૯
વળે શું ચોક કરવાથી.	....	....	....	....	૯૦
નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ.	....	....	....	....	૯૧
મુદની સ્તુતિ.	....	....	....	....	૯૨
તમારી ના મ્હને પરવા.	...	...	...	...	૯૩
ફેલે જે તે મધુર છે.	...	...	...	...	૯૪
હર્ષ વા ચિન્તા કરવા જેવું કંઈ નથી.	...	...	...	...	૯૫
એક છતાંમુને સદ્બોધ.	...	...	...	...	૯૬
થેતનાનો પરમાત્મ પ્રેમી મત્તે ઉદગાર.	...	...	...	...	૯૭-૯૮
આત્મશુદ્ધ ધર્મશ્યાનોપયોગ.	...	...	...	...	૯૯ થી ૧૦૮
શ્રી સદ્ગુરુનો શિષ્યને ઉપદેશ.	...	...	...	...	૧૦૯
મહાવીરને મહાવીર થઈ આશાધી.	...	...	...	...	૧૧૦
એનો હતું.	...	...	...	...	૧૧૧
એક આવકના દ્વંદ્વની સ્ફુરણા.	...	...	...	...	૧૧૨
જમારા મિત્રની યાદિ.	...	...	...	...	૧૧૨
પ્રભુનું તાન.	...	...	...	...	૧૧૩
મિત્ર ભાહ.	...	...	...	...	૧૧૩
પ્રેમીને સૂચના.	...	...	...	...	૧૧૪
જમારા પ્રત્યે.	...	...	...	...	૧૧૫
સંખ્યા.	....	....	....	....	૧૧૬
હૃદય.	....	....	....	....	૧૧૭
બકું પ્રતિ સરોવરસ્થાન્યોષિત.	....	....	....	....	૧૧૮
કબૂતરનો હિંસકને ઉપદેશ.	...	...	...	...	૧૧૯
ચંદન વૃક્ષ.	...	...	...	...	૧૨૦
હરિ.	...	...	...	...	૧૨૧
રાત્રિ.	...	...	...	...	૧૨૨

હંસની અન્યોક્તિમાં ઉપદેશ.	....	....	....	૧૨૩
મિત્રનો મિત્રપ્રતિ આલાપ.	....	....	....	૧૨૪
સ્વગત.	....	....	....	૧૨૫
શિક્ષા.	....	....	....	૧૨૫
આમન્ત્રણ.	....	....	....	૧૨૬
હંસની ઠાકના સખન્ધ પ્રતિ અન્યોક્તિ.	....	....	....	૧૨૬
બ્હાલાં પુસ્તકો.	....	....	....	૧૨૭-૧૨૮
સુમતિનો આત્માને ઉપાલંબ.	....	....	....	૧૨૬
અસ્થિર.	....	....	....	૧૩૦
ચેલડી.	....	....	....	૧૩૧
ભાષા.	....	....	....	૧૩૧
પ્રેમ પ્રતિજ્ઞા મેળ.	....	....	....	૧૩૨
સન્તસેવા.	....	....	....	૧૩૩
આમન્ત્રણ.	....	....	....	૧૩૩
હૃદયવિશ્રામ મિત્રો.	....	....	....	૧૩૪
અવિદ્યારૂપ.	....	....	....	૧૩૫
સાધુશિક્ષા.	...	...	...	૧૩૫
યોગ્યતા ધારી પાસે આવો.	...	...	...	૧૩૬
કવિમાં વિરલતા.	...	...	...	૧૩૭
નિષ્ફલ જન્મ.	...	...	...	૧૩૭
સમતિએ ચેતનાપતિને આપેલો ઉપાલંબ.	...	...	...	૧૩૮
નગરાનું ભટકવું.	..	...	...	૧૩૯
ટેક.	...	...	...	૧૩૯
પચિકને આશીર્વાદ.	..	...	...	૧૪૦
આત્મામાં સદિ.	...	...	...	૧૪૦
આર્ચમૂર્તિ.	...	...	...	૧૪૧
આનન્દાશી છવન	...	...	...	૧૪૨
વિદ્યાપુર જન્મ જૂમિ બાલ કીદા સ્મૃતિ	...	...	...	૧૪૨

ગુર્જરા	.....	.....	.....	.....	૧૪૩
પ્રવૃત્તિ	....	---	.....	.....	૧૪૪
સત્ત્વગુણથી અવયુદય	.....	.....	.....	.....	૧૪૫
પરસ્પર ચિત્ત મેળ	.....	.....	.....	.....	૧૪૫
શુદ્ધભક્તિ અરણ્ય	.....	.....	.....	.....	૧૪૬
વર્ષાઋતુમાં રાત્રિભૂમિનો વિલાપ	.....	.....	.....	.....	૧૪૭
કુપન્ધ પાખંડ	.....	.....	.....	.....	૧૪૮
સત્ય ધર્મનું લક્ષણ	.....	.....	.....	.....	૧૪૯
શક સંગનો નિષેધ	.....	.....	.....	.....	૧૫૦
શુદ્ધોપયોગ વાસ	.....	.....	.....	.....	૧૫૦
નૈસર્ગિક મેળ	.....	.....	.....	.....	૧૫૧
અસત્સંગથી દૂર રહેવું	.....	.....	.....	.....	૧૫૨
ખટપટી સાધુ	.....	.....	.....	.....	૧૫૨
જૈનકૃષ્ણે ગૃહસ્થ શુદ્ધ નિષેધ	.....	.....	.....	.....	૧૫૩
શ્રી વીર પ્રભુની શ્રી યથોદ્દાનો સંવાદ અને					
પ્રભુનો ઉપદેશ					૧૫૪-૧૫૫-૧૫૬
જંગમ તીર્થ	.....	.....	.....	.....	૧૫૭
આવક	.....	.....	.....	.....	૧૫૭
કલિકાલમાં ભવિષ્યવાણી	.....	.....	.....	.....	૧૫૮-૧૫૯
યાત્રાશુને યાદી	....	.....	.....	.....	૧૬૦
જૃંઠા આવકના લક્ષણ	.....	.....	.....	.....	૧૬૧
પાત્ર યાત્રો	.....	.....	.....	.....	૧૬૨
શિરોપયોગ	.....	.....	.....	.....	૧૬૩
વીરસ્તવન	.....	.....	.....	.....	૧૬૩
સાધુસેવા	.....	.....	.....	.....	૧૬૪
સેવક	.....	.....	.....	.....	૧૬૪
શુષ્કાનુરાગીની અલિહારી	.....	.....	.....	.....	૧૬૫
દીક્ષા શુદ્ધ શ્રીસુખસાગરજી સ્તવના	.....	.....	.....	.....	૧૬૬

ચોથા પાત્રની આગળ કહેવું દિલ જોણવું...	...	૧૧૭
ઉપદેશ.	...	૧૧૮
ગરબ.	...	૧૧૯
અમારું શું ? તમારું શું ?	...	૧૨૦
આત્માનો ભાસ.	...	૧૨૧
અમારું નિવેદન.	...	૧૨૨
કેનો અને કેનેતરો પ્રતિ અમારું દૃષ્ટ	...	૧૨૩
ચારિત્ર્ય ભાવના.	...	૧૨૪
શુભાધ્યવસાય.	...	૧૨૪
સ્વોપયોગ.	...	૧૨૫
અમારી સાથે રહેનારો.	...	૧૨૫
મૂલી જા લેઈનો બહડો.	...	૧૨૬
કપટી મેળ.	...	૧૨૭
નિઃપ્રેમદશા.	...	૧૨૮
આત્મચાહના.	...	૧૨૯
પગભાંગાની સત્ય સ્ફુરણા.	...	૧૩૦
શુદ્ધ વગના પ્રેમન	...	૧૮૦
નિન્દક વર્તિ સ્ત્રીઓ	...	૧૮૧
ગોપાલી શ્રી સત્યધર્મના શ્રીમદો	...	૧૮૧-૧૮૨
આત્મચાહના	...	૧૮૩
વચનાનંત	...	૧૮૪
જનમ : ૧૮૨૯	...	૧૮૫
વચાધર તથા રસજ્ઞ મહાશય કરે છે	...	૧૮૫
પાદ પત્રી	...	૧૮૬
સ્વર્ગ	...	૧૮૭
સ્વર્ગ સ્વર્ગસ્વર્ગ	...	૧૮૮
આત્મચાહના	...	૧૮૮
આત્મચાહના	...	૧૮૯

નિમ્પક્ષપાત દૃષ્ટિ	.....	.....	.....	.....	૧૯૦
સ્વચ્છમમ દૃષ્ટિ	.....	.....	.....	.....	૧૯૦
આનન્દ સ્વરૂપમમ ચૈતન	.....	.....	.....	.....	૧૯૧
ચોગીને આમન્ત્રણ	.....	.....	.....	.....	૧૯૨
અંબવનાથ સ્તવન	.....	.....	.....	.....	૧૯૩
કર્મ વિપાક	.....	.....	.....	.....	૧૯૪
કર્મ રૂપ પ્રભુ	.....	.....	.....	.....	૧૯૫
શુરને સ્નેહાંજલિ	.....	.....	.....	.....	૧૯૬
પ્રભુને ન્યાય પ્રાર્થના	.....	.....	.....	.....	૧૯૭
આચાર વિચાર બેઠકી' ખેડ ન કરવો	.....	.....	.....	.....	૧૯૮
કેને ક્ષમાપના	.....	.....	.....	.....	૧૯૯
અધ્યાત્મ જ્ઞાન' પુષ્પ	.....	.....	.....	.....	૨૦૦
શ્રી કૃષ્ણ ભનુ'કૃ (સ્વમત)	.....	.....	.....	.....	૨૦૦
શુરધાલો	.....	.....	.....	.....	૨૦૧
જગતને અંકુશો	.....	.....	.....	.....	૨૦૧
" " " "	.....	.....	.....	.....	૨૦૨
જલ્લ શુભારી	.....	.....	.....	.....	૨૦૩
શુદ્ધ ચૈતનાને ઉક્તિ	.....	.....	.....	.....	૨૦૩
અમલ્યાબિના ટીકા કરો શુ' ?	.....	.....	.....	.....	૨૦૪
માહુડો સાધુ	.....	.....	.....	.....	૨૦૫
પ્રભુને	.....	.....	.....	.....	૨૦૬
તપ	.....	.....	.....	.....	૨૦૭
લોચ	.....	.....	.....	.....	૨૦૮
અમે પૂજારી	.....	.....	.....	.....	૨૦૯
પ્રેમ સાગર	.....	.....	.....	.....	૨૦૯
આનન્દના પૂજારી અમે...	.....	.....	.....	.....	૨૧૦
કરો ઉદાર અમારો	.....	.....	.....	.....	૨૧૦
શુભામો તે ગણાવાના	.....	.....	.....	.....	૨૧૧

ફરી	....	...	...	...	...	૨૧૧
આત્મસ્તુતિપરત્વે	વેદ સૂત્રોમાં	આત્મ સ્વરૂપ	વર્ણન...			૨૧૨
સાધુ	...	....	...	....	...	૨૧૩
આચારવિના	વિચાર	માત્રથી	શું?	...	...	૨૧૪
ભગીને	શિષ્યો	સેવાકરે		...	...	૨૧૫
પ્રેમ પૂજારી	...	...	...	...	...	૨૧૬
અનુભવ મિત્ર	...	...	...	...	...	૨૧૭
ચેત	...	....	...	...	...	૨૧૮
ભારતવાસી	જોનોના	મત		...	...	૨૧૯
જોનોએ	ધણું	જોયું	...	...	...	૨૨૦
મધુરી	મોરલી	...	...	...	...	૨૨૧
અમારો	એ	મુખારો	છે	...	...	૨૨૨
ભગી	યેને	જન્મભમાંદી	ફરણું	...	...	૨૨૩
સિંહભાન	...	....	...	...	...	૨૨૪
હાલ	હાથપકી	બાલ	મણ	નથી	...	૨૨૫
ગુણદષ્ટિથી	ગુણી	પ્રાપ્તિ		...	...	૨૨૬
સાચો	જોન	...	...	...	...	૨૨૭
મહાવીર	સ્તવન	...	...	...	...	૨૨૮
કરે	ચાંકા	અરે	શાની	...	...	૨૨૯
પ્રમુખની	પૂજારી	ફનિયા		...	...	૨૩૦
માંકણનો	ઉપદેવ			...	...	૨૩૧
પ્રેમખ્યાલો	...	...	...	...	...	૨૩૨
કરી	સ્વાર્પણ	લઢો	મુક્તિ	...	...	૨૩૩
મસાદી	પાત્ર	યાવા	લે	...	...	૨૩૪
જાની	હારી	નહિ	જા	...	...	૨૩૫
મુદ્દ	પ્રેમની	મહત્તા	...	...	...	૨૩૬

પ્રભુ વિરહ દશા	....	....	....	....	૨૩૩
વિરામિ	....	....	....	....	૨૩૪
શ્રી વીરપ્રભુ સ્તવન	....	....	....	....	૨૩૪
વિજય વાલ	....	....	....	....	૨૩૫
કયા ધર્મનો ફેલાવો થશે	....	....	....	....	૨૩૬
ખરેખર ન્યારો પન્થ હમારો	....	....	....	....	૨૩૭
સાથે વહેનારા સાથીઓ	....	....	....	....	૨૩૭
સાથે ચાલનાર	....	....	....	....	૨૩૮
કાળો કાગડો...	....	....	....	....	૨૩૯
જ્યોતિ	...	....	....	....	૨૪૦
ફૂલં છાપાં	...	....	....	....	૨૪૦
ગમે તેમાં કંઈને કંઈ કહેવાનું તો હોય	...	....	....	....	૨૪૧
મુસાફરને જવાનું છે	....	....	....	....	૨૪૨
સૌમાં સત્તા પ્રાપ્ત વિલાસી	....	....	....	....	૨૪૩
ચેતનને મુમતિની વિરામિ	....	....	....	....	૨૪૩
મનોજય	...	....	....	....	૨૪૪
ઉપરથી દેખનારા બહુ....	....	....	....	....	૨૪૫
તમાસા સ્વાર્થના જ્યાં ત્યાં	....	....	....	....	૨૪૫
જણાવે આંખ દિલમાં શું ?	....	....	....	....	૨૪૬
મિત્રવૃત્તિથી રસ નહીં પડે	....	....	....	....	૨૪૭
અમોને પ્રીત લાગી કંઈ ન્યારી	....	....	....	....	૨૪૮
દીવાલી	....	....	....	....	૨૪૯
સન્ત મુખી અને જગત્ દુઃખી	....	....	....	....	૨૫૦
જ્ઞાન પ્યારો	....	....	....	....	૨૫૧
સ્વપર શુદ્ધાશુદ્ધ ભાવના કર્યા આત્માપ્રમુની અને--					
કાપેલાએ સ્તવન	....	....	....	....	૨૫૨
દિલમાં પ્રમુદ્ધર્શન	....	....	....	....	૨૫૩
આત્માપયોગ વિહાર	....	....	....	....	૨૫૪

અનુભવ સીતા	....	....	....	૨૫૫
સાધુ સ્વાધ્યાય	...	....	....	૨૫૬
જે સમગ્રય છે તેમાં શો અમલકાર	....	....	....	૨૫૭
" " " "	....	....	....	૨૫૮
" " " "	....	....	....	૨૫૯
" " " "	....	....	....	૨૬૦
" " " "	....	....	....	૨૬૧
આત્માની સૃષ્ટિ	....	....	....	૨૬૨
" " " "	....	....	....	૨૬૩
આત્મ પ્રભુની સ્તુતિ	...	....	....	૨૬૪
પ્રારબ્ધ ભોગમાં નિલેપતા	...	....	....	૨૬૫
સુવિધિનાથ સ્તવન	...	....	....	૨૬૬
ભક્તિ	....	....	....	૨૬૬
અમદાવાદ શેઠ જગાભાઈ દલપતભાઈ ઉપર લખેલ પત્ર				૨૬૭
પરભાતીશ્રુતિ	...	..	...	૨૬૮
સંસ્કારી છવ		.	.	૨૬૯
આત્મનું પોતાના શુદ્ધ ધર્મમાં રમણતા કર	....			૨૭૦
યોગનત્તું કર્તવ્ય	..		....	૨૭૧
ધર્મ વિશ્વજ સાધુઓની શ્રેષ્ઠાઓ	...			૨૭૨
આત્મ આદિત્ય પર્યાયનાં તેર વર્ષ પૂર્ણ થયા	..			૨૭૩
પ્રેમાપુર	..		...	૨૭૪
દર્શન	....	.	...	૨૭૫
આત્માનુભવ	...		.	૨૭૫
ધારેલા માર્ગમાં જવાનું				૨૭૬
નિવૃત્તિ માર્ગ છે પ્યારો	....		.	૨૭૭
ખરો એ યોગ સાધુનો	...		...	૨૭૭
નગુરાઓ	...	..	..	૨૭૮
આત્મપ્રભુ...	....			૨૭૯

આત્મામાં વિશ્વ અને આપેલાએ આત્મમય વિશ્વ	૨૮૦
સચ્ચાઈ	૨૮૧
શિષ્ય સ્વાધ્યાય	૨૮૨
દેહ પેટીમાં રહેનાર	૨૮૨
આત્મસત્તા	૨૮૩
આત્મપ્રભુલીલા	૨૮૪
માણસા ક્ષેત્ર	૨૮૫
સત્તાએ પૂર્ણપ્રભુ	૨૮૬
જન્મભૂમિ શુદ્ધરહેણ	૨૮૭
" " " " " "	૨૮૮
માણસાના રાઓળ દરબાર મી તખ્તચિંદલ મકોર	૨૮૯
સ્વયંપાત્ર બનો	૨૯૦
અદ્ભુત ખેલ	૨૯૦
દેહાધ્યાત્મભાવ	૨૯૧
સત્તાએ સર્વ જીવો જાણ છે. યોગેઆયા	૨૯૨
આત્મ સેવોજી	૨૯૩
અનુભવ શુદ્ધ	૨૯૪
ધર્મરૂપ માનસ સરોવર...	૨૯૪
સત્યપર વિશ્વાસ રાખી પાછા ન હડવું	૨૯૫
અધ્યાત્મનો જયકારક વ્યવહાર	૨૯૬
યોગીની મસ્તી	૨૯૭
આત્મ પ્રભુની પિંડ પિંડ પ્રતિ પ્રભુ ભાવના	૨૯૭
પ્રતિપક્ષીની દૃષ્ટિ	૨૯૮
હૃદયમાં ધર્મ છે	૨૯૯
ધર્મીનાં લક્ષણો	૩૦૦
પ્રભુનાં બાળ	૩૦૧
શુદ્ધાનુરાગ	૩૦૨
સમલી દુનીયા	૩૦૨

જર્ન દર્શનમય સ્વાદીઠ દર્શનમય જાને	...	૩૦૧
જમારા જાણપો જાણો ...	...	૩૦૬
મનુજી જાને નિનુજી ...	...	૩૦૮
જોશન શંકમ ...	...	૩૦૯
જ મલ ...	...	૩૦૯
સ્વર્ગસ્થ સ્વેદ ગુરુ મનુષી સુખ સાગરજી વિહારિ ...	...	૩૦૯
હજી પાછા જાણનાં જાણો ...	...	૩૦૯
જામ વચ્ચે જુઓ ...	...	૩૦૯
મીઠીને થાઓ તે સગરૂપે પરિવર્તિ છે	...	૩૦૯
પરપંચાતમાં પાપ ...	...	૩૧૦
વરુજી નીચે જાણ ...	...	૩૧૧
જાણ જાણો નીચે વિજયારૂપે કર્મ વિજયિ વાદ્ય	...	૩૧૨
બહુ બોલનારો બોલો ...	...	૩૧૨
જાનરમનીના કહે મનુષીમાં મનન ...	...	૩૧૩
કહેણી તેથી રહેણી ...	...	૩૧૪
મોલે ત્યાં ...	...	૩૧૪
વિભાગનું વર્ણન ...	...	૩૧૪
ધિપ્ત સ્વાધ્યાય ...	...	૩૧૫
મનુ જાણમાં પ્રેમ ...	...	૩૧૬
જાણદ દિશા ...	...	૩૧૬
મનુમીતિ ..	...	૩૧૬
જાણમરૂપ ...	...	૩૧૬
મનુ સગોધન ..	...	૩૧૬
ગુરુમીતિ ...	...	૩૨૦
ઉપગ્રહ દોષી નમુજાઈ મહારામ ...	...	૩૨૦
જ્યાં ત્યાં ચક્રની પડાઈ ઉદ્ધારનાં થકો	...	૩૨૧
ચિત્તવનની ...	...	૩૨૧
સગરૂપી ...	...	૩૨૩

કન્દારો ...	---	---	---	323
કાવો ...	---	---	---	324
વિદ્યુતીર બાધાવરણનાં બાલકુપિનું નિરીક્ષણ ...	---	---	---	324
કદા ...	---	---	---	325
ઝવણ પ્રેક્ષ્યું કથં કથો એ ...	---	---	---	325
કુસુમને ઉપદેશ ...	---	---	---	326
કેં કલ્યાણ લેખનમત્ત ઉપર લખેલ પદ ...	---	---	---	327
શુદ્ધ પ્રેમનિદા પ્રમાણે ...	---	---	---	328
કર્તૃત્વ વિનમયતા દેખે ...	---	---	---	328
મનનું નાદો ...	---	---	---	329
કર્ણજો દૂર બાજો ...	---	---	---	329
અમને બાળ્યશાઓ ...	---	---	---	330
જ જ જ જ ...	---	---	---	331
જ જ જ જ ...	---	---	---	332
જ જ જ જ ...	---	---	---	333
કેન્દ્ર મળવાની આદ્ય ...	---	---	---	334
જ જ જ જ ...	---	---	---	335
જ જ જ જ ...	---	---	---	336
ધર્મ બીજનું વાવણું ...	---	---	---	337
સમર્પિતવરૂપ ...	---	---	---	338
સન્તોની બલિદારી ...	---	---	---	338
આદ્યમાળેનેજ દેખવા ...	---	---	---	338
જ જ જ જ ...	---	---	---	339
તારનાતીર્થ સ્તવન ...	---	---	---	340
નમ્રતા પ્રાણીની કથા ...	---	---	---	340
આદ્યમત્ત સર્વત્ર દેખ ...	---	---	---	341
સાધુ પદ —	---	---	---	342
અનુભવ બાહ્ય ...	---	---	---	343

ભગીને આત્મામાં લે....	....	....	....	૩૬૨
અધુના શું ? પડીથી શું ?	....	....	....	૩૬૩
સ્મરીને હાલનું તું લે	....	....	....	૩૬૪
ઉઘાડી આંખને દેખો	....	....	....	૩૬૫
હજી તું ચેતી લે મનમાં	....	....	....	૩૬૫
કુશિષ્ય સંગતિ	....	....	....	૩૬૬
આત્મજ્ઞાની હૃદય	....	....	....	૩૬૭
જેનો ભાગો	....	....	....	૩૬૮
ઠીક સ્મરણ	....	....	....	૩૬૯
વળ્યું શું વેપ ખેડયાંથી	....	....	....	૩૬૯
પ્રતિજ્ઞા પાલન	....	....	....	૩૭૦
" " " "	....	....	....	૩૭૧
" " " "	....	....	....	૩૭૨
" " " "	....	....	....	૩૭૨
" " " "	....	....	....	૩૭૪
દેહકાઓની ગ્રેધ પ્રતિ અન્યોક્તિ પ્રાર્થના	....	....	....	૩૭૫
દોષીઓપર પ્રેમ ભાવ અને તેઓની સેવા....	....	....	....	૩૭૬
" " " "	....	....	....	૩૭૭
" " " "	....	....	....	૩૭૮
" " " "	....	....	....	૩૮૦
ઠહો શું લેઇને ભાગો....	....	....	....	૩૮૧
પાસે આવનારાઓ પ્રતિ હૃદય સ્ફુરણ	....	....	....	૩૮૨
" " " "	....	....	....	૩૮૩
આપદેશિક ..	....	....	....	૩૮૪
ભીડ વખતે પોતાનું કોઈક	....	....	....	૩૮૫
ટળી ના વાસના ત્હો શું ?	....	....	....	૩૮૫
પારબ્ધ ઈર્મ લક્ષણ	....	....	....	૩૮૬
મુક્તિનો અનુભવ	....	....	....	૩૮૭

મ મ મ મ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૮૮
મનોનૃસિને	૦૦૦	૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૮૯
મનોજપરને....	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૦
દગો ના રે દુરય પગી	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૦
૧૧૭ રે જાણ અધ્યામો	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૧
૧૧૭ રે નિરો પદો....	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૧
રહે અંગે દયે શાન...	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૨
મ મ મ મ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૩
જગનુ ગદસય કણ કણમાં	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૪
મ મ મ મ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૫
કપડી વણિક	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૬
બાપાર દજ વણિક	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૭
મમે તે કર જુવાનીમાં...	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૮
મત્સ્ય જહાગલ ન્યાય....	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૮
હામાપના	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૩૯૯
વિદ્યામને શિક્ષા	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૦
જગનમાં શક્તિમાનુ જીવી શકે છે	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૧
મ મ મ મ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૨
સ્વામીની ગાન	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૩
સ્વામીની ગાન	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૪
સદા એકમે મળી રહેશે	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૫
આત્મજોગી કર્મયોગી....	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૫
મ મ મ મ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૬
ખમાનુ તે ખડું માનું	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૭
ધનન ધૈર્ય	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૮
શિખામણ માન સતીની	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૦૯
તમારાથી થવાનું શું?	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૧૦
આત્મજોગી	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૪૧૦

કર્તું સારું જગતમાં શું ?	.....	...	૪૧૧
પ્રમાદે ગાળ ના આયુ	.....	...	૪૧૨
કરી લેજે અને તે તે	.....	...	૪૧૩
સર્વ સમર્પણ ત્યાગ	.....	...	૪૧૪
આત્મકીડા રમણ	.....	...	૪૧૫
નકામી ઠહોર ના પીડા	.....	...	૪૧૬
શુદ્ધાથી ઊત્તતિ યાતી	.....	...	૪૧૭
જાહંતા ત્યાં થતું એણું	.....	...	૪૧૮
થતી ઉદ્ધમથકી સિદ્ધિ	.....	...	૪૧૯
એકદિન એવો આવશે એક દિન એવો આવશે	.....	...	૪૨૦
કહી ના સંજ કદ એનો	.....	...	૪૨૧
નથી વિશ્વાસુ એ ક્યારે	.....	...	૪૨૨
સ્વગત ધ્યાન કર્યા પશ્ચાત્ ઉદ્ધાર	.....	...	૪૨૩
થવાનું શું ? રહે ગાયુ...	.....	...	૪૨૪
ખરી આવી ઉદય વેળા	.....	...	૪૨૫
શિખામણ માન એ સાચી	.....	...	૪૨૬
નથી એ ચિત્તમાં ગમતું	.....	...	૪૨૭
રહે ગાફિલ નહિં ક્યારે	.....	...	૪૨૮
પ્રતોષક....	.....	...	૪૨૯
આસો પૂર્ણિમા શત્રિ	.....	...	૪૩૦
માયા	.....	...	૪૩૧
" " " "	.....	...	૪૩૨
" " " "	.....	...	૪૩૩
દોરંતી દુનિયા	.....	...	૪૩૪
જ્ઞાન-હથનાવનાર	.....	...	૪૩૫
સદા જ્ઞાન-હમાં રહેવું	.....	...	૪૩૬
પ્રહો શું ? આવીને પાસે	.....	...	૪૩૭
ખરી એ ગાજની બકિત	.....	...	૪૩૮

જેનેને યોધ	...	...	....	....	૪૬૫
પત્ર યોધ	...	...	....	....	૪૬૬
શું ઉકાળ્યું ?	...	...	....	....	૪૬૭
પત્ર યોધ	...	...	....	....	૪૬૮
સ્વગત અધ્યાત્મની સ્ફુરણા	...	...	....	....	૪૬૯
પિંડગત ધ્રુવાંડ બાવના	...	...	....	....	૪૬૯
આધ્યાત્મિક આર્ય શેત્ર	...	...	....	....	૪૭૦
" " " "	...	...	....	....	૪૭૧
નથી નિશ્ચયવિના સિદ્ધિ	...	...	....	....	૪૭૨
પત્રયોધ	...	...	....	....	૪૭૩
સ્વગતાલોચના	...	...	....	....	૪૭૪
ગેકાન્ત નિશ્ચયવાદીને વ્યવહાર નયના અવલંબનના					
યોધની આવશ્યકતા સ્વીકારવામાં સાહાય્ય આપવું જોઈએ.					૪૭૫
પ્રસંગે પ્રેમ પરખાતો	...	...	....	....	૪૭૬
અવસ્થા એક કયાં તારી...	...	...	....	....	૪૭૬
અનુભવ બહુ થશે તુજને	...	...	....	....	૪૭૭
બનીને ચોગ્ય અધિકારી	...	...	....	....	૪૭૮
આત્મશિક્ષા	...	...	....	....	૪૭૯
પત્રયોધ	...	...	....	....	૪૭૯
પત્રયોધ	...	...	....	....	૪૮૦
વ્યવહાર દ્વિતશિક્ષા	...	...	....	....	૪૮૧
" " " "	...	...	....	....	૪૮૨
ઈંડર	...	...	....	....	૪૮૩
નાથ તમે નિજ મરમાં સ્થિર થાવો	...	...	....	....	૪૮૪
નાથ મને આશરો છે એક તારો	...	...	....	....	૪૮૫
વીરપ્રભુ તારો-	...	...	....	....	૪૮૬
દીકો આજ આખુ આંખેરે	...	...	....	....	૪૮૬
" " " "	...	...	....	....	૪૮૭

આશા	....	....	....	....	....	૪૮૮
અલખ પ્રભુરૂપ	....	....	....	....	....	૪૮૯
નામ રૂપાતીત અલખ . પરમાત્મા...	....	....	....	....	....	૪૯૦
અયોગ્યને ઉપદેશ	....	....	....	....	....	૪૯૧
કેને ઉપદેશ દેવો	....	....	....	....	....	૪૯૧
મલ્લિનાથ સ્તવન	....	....	....	....	....	૪૯૨
લોપછી મલ્લિનાથ સ્તવન	....	....	....	....	....	૪૯૩
પત્રબોધ	...	....	....	...	....	૪૯૩
" " " "	....	....	....	....	....	૪૯૪
પરિપૂર્ણ પરમાત્મ સ્વરૂપ સાક્ષ્યદર્શનના ઉદ્દગારો	....	....	....	....	....	૪૯૪
મલ્લિનાથ સ્તવન	....	....	....	....	....	૪૯૬
મલ્લિનાથ સ્તવન	....	....	....	....	....	૪૯૬
શ્રી મલ્લિનાથ ૭૧૧ સ્તવન	...	....	....	....	....	૪૯૭
મલ્લિનાથ સ્તવન	....	....	....	....	....	૪૯૭
મલ્લિનાથ પ્રભુ સ્તુતિ....	....	....	....	....	....	૪૯૮
અમારો છે પ્રભુ બેલી	....	....	....	....	....	૪૯૯
અમારા તે ખરા ભક્તો	....	....	....	....	....	૫૦૦
મળો તો ભાવથી મળશે	....	....	....	....	....	૫૦૧
" " " "	....	....	....	....	....	૫૦૨
પ્રભુને	....	....	....	....	....	૫૦૩
પ્રભુને	....	....	....	....	....	૫૦૪
પ્રભુ ભાવનારંગ	....	....	....	....	....	૫૦૫
આન્તર પ્રભુ ઐક્ય	....	....	....	....	...	૫૦૬
શ્રી રવિસાગરજી સદગુરુ સ્તુતિ	....	....	....	....	....	૫૦૭
આત્મસ્વભાવમાં રહેવું	....	....	....	....	....	૫૦૮
નદી પાળી શકે આજ્ઞા	....	....	....	....	....	૫૦૯
જ્ઞા આનંદમાં હોયે	....	....	....	....	....	૫૧૦
આનંદ હેલી	....	....	....	....	....	૫૧૦

મુધારો ચોખ્ખ કર સમગ્ર				૫૬૨
"	"			૫૬૩
"	"			૫૬૪
"	"			૫૬૫
"	"			૫૬૬
અમદાવાદી શેઠ લક્ષ્મીરાયભાઈ જીવન શ્રીલાલ				૫૬૭
"	"	"	"	૫૬૮
કરો ના નોકરી ક્યારે				૫૬૯
આત્મા ધૃત્યુદ્ધા પ્રતિ ઉક્તિ				૫૭૦
પધારો શ્રેષ્ઠ મહારાજા				૫૭૦
"	"			૫૭૧
"	"			૫૭૨
શકતી પદ્મીનો વિવેક				૫૭૩
પત્ર બોધ				૫૭૩
"	"			૫૭૪
"	"			૫૭૫
"	"			૫૭૬
"	"			૫૭૭
"	"			૫૭૮
"	"			૫૭૯
સનાથી સ્વેચ્છાતિ કર્યો				૫૮૦
પત્ર બોધ				૫૮૧
"	"			૫૮૨
અરે તું પેટ ક્યાં વગરનું				૫૮૩
"	"			૫૮૪
સન્તો સત્ ગાતાનું, અસ્તિ નાસ્તિ સત્ક્રિ-કૃષિ જ્ઞાનજ્ઞાન.				૫૮૫
શરૂ મહારાજા શ્રી મુખસાગરભાઈ મહારાજાની ગયંતિ ઉજવવામાં આવી તે વખતે પ્રમટેશ ઉદ્દગારો				૫૮૬

કન્યાવિકલ્પ

અભયમાં ચહેડા કુતુબની મેથ દર્શનદ્વારા
શ્રદ્ધાપુ શિશુ

૫૮૭

■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૮૮
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૮૯
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૦
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૧
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૨
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૩
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૪
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૫
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૬
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૭
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૮
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૫૯૯
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૦
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૧
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૨
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૩
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૪
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૫
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૬
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૭
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૮
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૦૯
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૧૦
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૧૧
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૧૨
■	૪૪	૪૪	.....	.....	૬૧૩

સાચુંદવાળા સંધવી કેશવલાલ નામજન્ય પત્રનો ઉત્તર.

૫૯૭

શ્રદ્ધાવસ્થા

૫૯૮

જીવાની

૬૦૫

નોંધ-સેવક

૬૦૬

શિષ્ય

૬૦૭

શિષ્ય પ્રતિ ગુરુનું કર્તવ્ય

૬૦૮

રમયાન

૬૦૯

III	77	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૧૪
77	77	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૧૫
77	77	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૧૬
77	77	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૧૭
77	77	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૧૮
77	77	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૧૯
III	77	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૦
આગર	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૧
77	77	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૨
કરી ના બેસતો દોહી		૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૩
કમા આપી ત્હને સાચી		૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૪
જરા ના મૂલ યાવા દે		૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૫
તઠા છુથું સફલ માનું		૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૫
આણુછ પર આનંદ		૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૬
કુંભારીયા	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૭
અલેખે બોધ ના જાતો....	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૮
વિરોધો સહુ યમાવી દે	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૨૯
નિર્વૃત્તિ દેવી	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૦
સર્થું એ ભક્ત ચિખોથી	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૧
કુહંગી કેળવાયેલા	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૨
કર્થું ઘરખારી, યધને શું ?	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૩
નથી કંઈ સાર રહેવામાં	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૪
II	II	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૫
સંસાર વિરમરણ દયા સ્ફુરણ	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૬
બનો બળવંત જહાદુરો	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૭
યતી નિશ્ચયથી સિદ્ધિ	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૮
સદા ના પાલન જીતું	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૩૯
શિખામણ	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૦૦૦૦	૬૪૦

કરે ઉત્સાહની વૃદ્ધિ	...	...	...	...	૭૪૨
દેદાપિ હાય ના લેણે	...	...	...	...	૭૪૩
કળાતી નહિ અકળા ઘટના	...	...	...	...	૭૪૪
કેમ મુંઝાય છે ?	...	...	...	...	૭૪૬
જનું નહિ જ્યાં અનાદર ત્યાં	...	...	...	...	૭૪૭
વાણીને સંયમ	...	...	...	...	૭૪૯
દેવ શરૂના ભકતો વિરલા બાલુવા	...	...	...	...	૭૪૭
મન-વાણી કાયાનું મૂલ્ય અમૂલ્ય છે	...	...	...	...	૭૪૮
" " " " "	...	...	...	...	૭૪૯
શરૂ વિના ચિત્ત કરતું નથી	...	...	...	...	૭૫૦
શરૂ સેવા .	...	...	...	...	૭૫૧
ખરેખર ધર્મે સુખકાં મળે	...	...	...	...	૭૫૨
અમે તો આનન્દ રસના લોગી	...	...	...	...	૭૫૩
ભારત	...	...	...	...	૭૫૪
બની મૌની પ્રવૃત્તિ કર	...	...	...	...	૭૫૫
શરાનો ધર્મ છે	...	...	...	...	૭૫૬
ફાગલ જામલામાં ના ભૂલો	..	...	...	...	૭૫૭
લલિત કવિ હૃદય	...	...	...	...	૭૫૭
શરૂ થી સુખસાગર	...	...	...	...	૭૫૮
વિશ્વમંદિરમાં જીવ પ્રત્યુ સ્વરૂપ	...	...	...	..	૭૫૮
અમદાવાદ ચેક જમાનાઈ લલપતળ ધને લખેલ પત્ર	...	...	...	...	૭૫૯
લલિત કવિ	...	...	...	...	૭૬૦
મુંબઈમાં જોન મહિલાપરિવહમાટે મ ગાવેલું ચાલન નીચે	...	...	...	...	૭૬૧
પ્રમાણે રચી દ ખી મોકલ્યુ	...	...	...	...	૭૬૨
ચિખો	...	...	...	...	૭૬૨
મુંબાઈથી જોન મહોત્સા પરિવહ માટે ચા લલુપાઈ કરમચ દ	...	...	...	...	૭૬૩
તરફથી માગણી થ-તું રચેલું કાવ્ય	...	...	...	...	૭૬૪
" " " " "	...	...	...	...	૭૬૪

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથજી સ્તવન	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૦
શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ સ્તવન	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૧
શ્રી મુખસાગર ગુરુજી સ્તવન	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૨
અર્પણ અવસર એવો ક્ષમારે આવશે	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૨
સૂર્ય	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૩
શ્રીમદ રવિસાગરજી સ્તુતિ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૪
શિખામણુ માનજે સાચી	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૪
પરીક્ષા લેખથી થાતી	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૫
==	==	==	==	૭૬૬
દુઃખી દુનિયા	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૭
બ્રહ્માંડ પુસ્તકો	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૭
થવા થો ને થતું તે તે	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૭૬૮
==	==	==	==	૭૬૮
જીતેશ્વર મેઘ પ્રતિ બબ્બ જીવ રૂપ ચાતકની વિરામ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૦
સાધર્મિ બહિષ્કાર	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૧
રૂચિ પક્ષી	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૨
મુન્નાશ્વર સત્ય ચોખી લે	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૩
સાંવત્સરિક ક્ષમાપના	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૩
બળ કળથી જીતાય	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૪
થવા ના દે અસર મન પર	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૫
સ્વાર્થ જાણ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૫
પ્રણામતિયા મુલામો છે	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૬
થશે શક્તિધરી સિદ્ધિ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૭
મૈત્રન વોધ	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૭
કર્તવ્યોપદેશ કાવ્ય	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૮
શાવક	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૦૮
મુધારો જૂલ પોતાની	૦૦૦	૦૦૦	૦૦૦	૮૧૦
શ્રી આત્મારામજી મહારાજના સંવાદના મુનિ શ્રી લલિત				

વિજયજીએ રચેલાં સ્તુતીનો પર ઝૂલિયાય	૮૧૧
ત્રકામી બેઠાર ના પીઠા....	૮૧૨
શ્રી જુહાસાગરસૂરિદ્વિત ગુર્જર ભાષા કાવ્ય પર ઝૂલિયાય	૮૧૩
તમે આવકે કહો કેવા ?	૮૧૪
"	૮૧૫
જુરી નાદાનની ચારી	૮૧૬
"	૮૧૭
હૃદયધાતકને સમ્બોધ	૮૧૮
મારી (મિચ્છામિ દુઃકરમ)	૮૧૯
પઠ્યાપર માર ના પાઠુ	૮૨૦
જીવી પ્રીતિવડે ભક્તિ	૮૨૧
મહે ઠાઠા સકલ નિજને	૮૨૨
જ્ઞાન ધ્યાનથી પ્રભુની સાથે તન્મયતા...	૮૨૩
ચેતનાનો આત્મા પ્રતિ પ્રેમાપ	૮૨૪
ચોક જગાભાઈ દલપતભાઈ ચોખ્ખા ધર્મલાલ	૮૨૫
પાદશ તત્ર મુઆવક વકીલ મોહનલાલ કેમચંદભાઈ ચોખ્ખા	૮૨૬
" " " " "	૮૨૭
" " " " "	૮૨૮
શા. મોહનલાલ જ્યોતિર્ભાઈ વિજાપુરવાળાને લખેલ પત્ર.	
જૂઠા વૈરાગીઓનાં લક્ષણ.	૮૨૯
પ્રાણપ્રિય આત્મપ્રભુનો ચોખ્ખા	૮૩૦
" " " " "	૮૩૧
ચેતનની નિર્વૃત્તિ પ્રતિ પ્રીતિ	૮૩૨
" " " " "	૮૩૩
ચેતનના ચેતના પ્રિયા પ્રતિ પ્રેમાદગાર	૮૩૪
આત્માના શુદ્ધ ચેતના પ્રતિ પ્રેમાદગાર	૮૩૫
" " " " "	૮૩૬
પરનાત્માને લખેલે ઉપદેશ	૮૩૭

પરમારમાને લખાને જાહેર	....	....	૬૪
તું જ્ઞાનન રમખ મ...	....	....	૬૫
જ મારખ જા મવારીની માયા	....	....	૬૬
ચેડ જમામાખં હજામાખં જાહેર લખેલ પત્ર	....	....	૬૭
પ્રા રુતિ	....	....	૬૮

ભજન પદ્ય સંગ્રહ : ભાગ આઠમાનું શુદ્ધિ પત્રક,

પંચ	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
		પદ્ય	પદ્ય
૧	૧		
૧	૧૪	આનન્દ રસ	આનન્દરસ
૨	૬	ઠયા	ઠયા
૨	૧૪	જુદો	જુદો
૩	૪	તો	તે
૪	૧૭	ધી સ્તે	ધીરતે
૭	૨૬	પર	પરા
૧૦	૮	પ્રમટ	પ્રમટ
૧૦	૧૬	સખ્યોના	સખ્યો ના
૧૧	૧૮	ઝે	ઝે
૧૩	૧	શું	શું ?
૧૬	૧૨	સંબંધ નયથી	સંબંધનયથી
૨૦	૪	જુદયાળિ	જુદયાળ્ય
૨૩	૧૬	રચલા	રચના
૨૭	૨૬	કહું છું તથા એ છે.	કહું છું હું તથા એ છે.
૨૮	૧૬	અસ્તિતા	અસ્તિતા
૩૨	૨૪	વિશુદ્ધપ્રેમ- ભક્તિ એ	વિશુદ્ધપ્રેમ- ભક્તિએ
૪૦	૧૦	ચંત્ર,	ચંત્ર
૪૩	૬	શેનહિ	શે નહિ
૪૩	૨૧	કટતા	કટકા
૪૬	૧૪	નિરંજન	નિરંજન
૫૧	૧	પાયોપિની	પાયોપિની

૫૧	૨	પાયથિની	પાયથિની
૫૧	૧૨	વર્તાઈ	વર્તાઈ
૫૭	૫	સ્વાધિકારતા:	સ્વાધિકારતા:
૫૭	૬	જ્ઞા	જ્ઞા
૬૦	૧૧	ઔદાર્યના	ઔદાર્ય ના
૭૨	૫	મ્હાલમા	મ્હાલમા
૭૬	૨૬	નિધાર	નિધાર
૭૮	૧૬	વિચાર્યા	વિચાર્યા
૮૨	૨૪	ત	તે
૬૨	૪	ઝંઝ	ઝંઝ
૬૨	૨૧	નયિ	નાયે,
૬૫	૧૮	વિષુત	વિષુત
૧૦૧	૨૩	આત્મા	આત્મા
૧૦૧	૨૫	શુભવ્ય:શારે	શુભવ્યવારે
૧૦૪	૧૦	મળ મળડ્યામિ	મળડ્યામિ
૧૦૫	૬	યે	તે
૧૦૫	૧૦	છનિ	છની
૧૦૫	૧૩	કારણ કાર્ય -	કારણકાર્ય -
		ભાવત્વ	ભાવનાત્વ
૧૦૫	૨૧	અનંત અસ્તિ	અનંતઅસ્તિ
૧૦૫	૨૫	બ્યદિ	બ્યદિ
૧૦૫	૨૫	સમદિ	સમદિત્વ
૧૦૫	૨૭	સમદિત્વ	સમદિત્વ
૧૦૫	૨૬	સમદિત્વ	સમદિત્વ
૧૦૫	૩૦	સમદિત્વ	સમદિત્વ
૧૦૫	૩૧	બ્યદિ	બ્યદિ
૧૦૬	૧	સમદિત્વ	સમદિત્વ
૧૦૬	૧	સમદિત્વ	સમદિત્વ

१०६	१	व्यष्टित्व	व्यष्टित्व
१०६	१	व्यष्टित्व	व्यष्टित्व
१०६	२	समष्टिभुं	समष्टिभुं
१०६	५	व्यष्टित्व	व्यष्टित्व
१०६	६	समष्टित्व	समष्टित्व
१०६	१८	सोपगंजाणइ	मेपगंजाणइ
१०६	२१	सर्वभूतो	सर्वभूतो
१०६	२१	भज्येकत्व-	भजत्येकत्व-
१०६	२२	वर्तत	वर्तते
१०७	६	नास्तित्व	नास्तित्व
१०७	१४	उभयस्वभावोरे	उभयस्वभावोरे
१०७	१५	वैरग्य	वैरग्य
१०७	१६	पथिभुं	पथिभुं
१०८	७	निजात्मद्रव्य	निजात्मद्रव्य
१०८	८	वायवा	वायवा
१०८	१६	शुद्धोपयोग वडे	शुद्धोपयोगवडे
१०८	२२	उपाय वडे	उपायवडे
१०८	२३	शुद्धोपयोग वडे	शुद्धोपयोगवडे
१०६	४	शिष्यने	शिष्यने
११२	१७	अनुक्ष	अनुक्ष
११६	८	यथा	यथा
११६	१३	कुतल	कुतल
११९	३	कवुतरनो	कवुतरनो
११६	२२	कणतर	कणुतर
१२३	७	क ये	क्यो
१२४	६	भरल्य वो	भरल्यवो
१२५	४	पट्टी	पट्टी

૧૧૩	૨૦	સંવત ૧૯૬૯ ચૈત્ર	સંવત ૧૯૬૯ ચૈત્ર
		વદિ ૧	વદિ ૧ પાનસર
૧૧૪	૭	સં. ૧૯૬૯ ચૈત્ર	સં. ૧૯૬૯ ચૈત્ર
		વદિ ૨	વદિ ૨ પાનસર
૧૧૪	૨૪	નિષા	નિષા
૧૧૧	૨૪	સં. ૧૯૬૯ ચૈત્ર	સં. ૧૯૬૯ ચૈત્ર
		વદિ ૧૧	વદિ ૧૧ સાણંદ
૧૭૪	૬	શાના શાતા	શાનાશાતા
૧૭૮	૧૫	ઠયાંધા	ઠયાંધી
૧૭૬	૧૩	સં. ૧૯૬૬ વૈશાખ	સં. ૧૯૬૬ વૈશાખ
		વદિ ૧૦	વદિ ૧૦ સાણંદ
૧૮૧	૨૨	સં. ૧૯૬૬ જ્યેષ્ઠ	સં. ૧૯૬૬ જ્યેષ્ઠ
		શુ. ૫	શુ. ૫ સાણંદ
૧૮૬	૧૩	સં. ૧૯૬૬ જ્યેષ્ઠ	સં. ૧૯૬૬ જ્યેષ્ઠ
		વદિ ૫	વદિ ૫ અમદાવાદ
૧૮૭	૭	સં. ૧૯૬૬ જ્યેષ્ઠ	સં. ૧૯૬૬ જ્યેષ્ઠ
		વદિ ૬	વદિ ૬ અમદાવાદ
૧૮૭	૧૬	અમોન	અમોને
૧૮૭	૨૪	સં. ૧૯૬૬ જ્યેષ્ઠ	સં. ૧૯૬૬ જ્યેષ્ઠ
		વદિ ૮	વદિ ૮ અમદાવાદ
૧૬૨	૮	સં. ૧૯૬૬ અષાઢ	સં. ૧૯૬૬ આષાઢ
		વદિ ૧	વદિ ૧ અમદાવાદ
૧૬૩	૫	સં. ૧૯૬૬ અષાઢ	સં. ૧૯૬૬ આષાઢ
		વદિ ૮	વદિ ૮ અમદાવાદ
૧૬૪	૨૦	હરી	હરિ
૧૬૭	૧૨	ચદા	સદા
૧૬૮	૧૧	જુદી	જૂદિ
૧૬૬	૧૭	જુદો	જૂદો
૧૬૬	૧૬	જુડ	જૂડ

૨૦૧	૨૩	અટોચી	અટોચી
૨૧૪	૧	વાગી	વાગી
૨૧૬	૧૧	ઈ.	ઈ.
૨૪૨	૨	વૃતો	વૃતો
૨૨૬	૧૭	યાંચા	યાંચા
૨૨૭	૫	ગંઢા	ગંઢા
૨૨૭	૧૫	જુદી	જુદી
૨૩૦	૬	ધધને	ધધને
૨૩૧	૪	અન્યથિત	અન્યથિત
૨૩૧	૧૨	મોજમા	મોજમા
૨૩૧	૧૭	નરિવા	નરિ જા
૨૩૬	૧૪	સાનુદ્ગ	સાનુદ્ગ
૨૩૭	૧૬	જુદી	જુદી
૨૩૮	૬	કૃત્રિમ	કૃત્રિમ
૨૪૫	૧૬	વિરલા	વિરલા
૨૪૮	૧૯	ભુલી	ભૂલી
૨૫૨	૨૧	રૂપે.	રૂપે,
૨૫૫	૧૩	આત્મામાં.	આત્મામાં,
૨૬૧	૨૭	દ્રવરૂપે	દ્રવ્યરૂપે
૨૬૨	૧૧	બાહ્યમાંનરથી	બાહ્યાન્તરથી
૨૬૬	૨	રૂપભજીનેશ્વર	રૂપભજીનેશ્વર
૨૬૮	૨૧	કૃત્રિમ	કૃત્રિમ
૨૬૮	૨૨	કૃત્રિમ	કૃત્રિમ
૨૭૪	૧૧	ચોમાસા	ચોમાસાં
૨૮૦	૫	કૃત્રિમ	કૃત્રિમ
૨૮૬	૧૮	મળકા.	મળકા,
૩૦૧	૨૩	રવિવાર	રવિવાર
૩૦૨	૧૪	સદગુણ	સદગુણ
૩૦૩	૧૩	આત્મામાં	આત્મામાં

૩૦૪	૧૪	અસૂચા	અસૂચા
૩૦૬	૪	ખરિચય	ખરિચય
૩૦૬	૧૩	ધતુરો	ધતુરો
૩૦૭	૧૫	સધાય	સધાય
૩૦૮	૧૧	કૂતરની	કૂતરની
૩૧૪	૪	ભવઈ	ભવાઈ
૩૧૫	૨૫	એષ	એષ
૩૧૬	૨	અવકાન્તિના	અવકાન્તિની
૩૧૬	૩	હવાહલ	હલાહલ
૩૨૩	૨	મુખનાં	મુખનાં
૩૨૫	૧૩	વર્ષા એ	વર્ષાએ
૩૩૧	૧૭	નિશ્ચય	નિશ્ચય
૩૩૫	૫	અવલોક વામાં છે	અવલોકવામાં આવે છે.
૩૨૬	૬	પોતાને	પોતાને
૩૩૬	૨૬	આત્મવંતત્વાદિ	આત્મતત્વાદિ
૩૪૫	૨૪	પ્રાપ્તિ	પ્રીતિ
૩૫૧	૧	સાથે	સાથે
૩૫૧	૨૮	આન્તરૂથી	આન્તરૂથી
૩૫૧	૬	આન્તરૂદ્ધિ	આન્તરૂદ્ધિ
૩૫૨	૧૬	આન્તરૂદ્ધિ	આન્તરૂદ્ધિ
૩૫૭	૧૫	આત્માનુભવ	આત્માનુભવ
૩૫૮	૩	ચાર્યો	ચાર્યો
૩૭૦	૮	કીર્તિ	કીર્તિ
૩૭૦	૬	ભૂતિ	ભૂતિ
૩૭૧	૫	બન્ધ	ધન્ય
૩૭૭	૭	મલીનતા	મલિનતા
૩૭૭	૧૪	નદિ	નદી

૪૬૧	૫	વિષાવત	વિષાવત
૪૬૨	૨૫	અડુગો	અડુગો
૪૬૬	૭	ગોવિન્દ ભલે	ગોવિન્દ ભલે
૪૦૦	૨૭	ત્હને	ત્હને
૪૧૩	૨	ઝેર બૂરાથી	ઝેરથી બૂરા
૪૧૩	૧૩	રહું સદુ ગાગરો	રહું સદુ ગાગરો
			આયુઃ
૪૧૭	૧૨	પડે છે દેરના નેનાથી	પડે છે દેર નેનાથી
૪૧૯	૧૩	હાસના	હાસનાં
૪૨૧	૨૬	સમ	સંમ
૪૨૩	૮	નયા	નથી
૪૨૪	૮	પયાય	પયાય
૪૩૦	૬	વાંધો	વધિ
૪૩૦	૨૪	જગમગે	જગમગે
૪૩૨	૨૭	ગોટારે	ગોટારે
૪૩૪	૧૧	ધરી	ધરી
૪૩૫	૨	ધર	ધર
૪૪૦	૨૧	નહિ	નહી
૪૪૩	૮	સમાધિ	સમાધિ
૪૪૪	૩	પખીનો	પંખીનો
૪૪૪	૭	મુજ	મુજ
૪૪૭	૪	રીવ	ચિવ
૪૪૯	૮	એહવી	એહની
૪૪૯	૧૯	વીજળીનો,	વિજળીનો
૪૫૧	૧૩	પરિણામથી	પરીણામથી
૪૫૨	૨૦	અધ્યાત્મની અધ્યા	અરી અધ્યાત્મ-
			ની અધ્યા
૪૫૪	૧૬	રમણ	રમણ

૪૫૫	૨	પાસે	પાસ
૪૬૫	૧૧	સ્વધર્મનું	સ્વધર્મનું
૪૭૬	૧૮	વૃત્તિનાં	વૃત્તિના
૪૬૨	૨૩	ચાંચ	ચાંચા
૪૬૪	૧૩	ધહેલાદહથી ન્યારો	ધહેલા દેહથી ન્યારો
૪૬૭	૧૦	શમે	મેમે
૪૬૮	૧૫	જ્યોત્ષ્ણ	જ્યોતિષ્ણ
૪૬૮	૧૭	પૂણાનન્દ	પૂર્ણાનન્દ
૫૦૨	૧	વિચાર્યા	વિચાર્યા
૫૦૨	૫	ભાસે	ભાસે,
૫૦૪	૨૪	તે	તે
૫૦૫	૧	સતાવાથી	સતાબ્યાથી
૫૦૫	૬	ચાંચ્યા	ચાંચ્યા
૫૦૫	૧૧	વિનંતી	વિનંતિ
૫૦૮	૭	દિશામાં	દિશમાં
૫૦૯	૪	શુભકર	શુભકર
૫૧૨	૧૭	હૃદય	હૃદય
૫૧૫	૧૫	કુઃખે	કુઃખી
૫૧૭	૨૩	તત્ત્વ	તત્ત્વ
૫૨૦	૧૬	ધારી	ધારી
૫૨૧	૪	હો	હો
૫૨૧	૧૫	સ્વાપચ્છે	સ્વાપચ્છે
૫૨૧	૧૮	અતત્ત	અતત
૫૨૧	૨૫	ભાસો	ભાસો
૫૨૨	૨૧	પૂર્ણ	પૂર્ણ
૫૨૫	૨૨	ચાચે	ચાચે
૫૨૬	૧૦	શિષ્ટ	શિષ્ટ

૫૨૭	૪	મોહમો	મોહમો
૫૨૭	૧૮	હવે	હવે
૫૨૮	૨	હવની	હવની
૫૨૮	૭	હિ	હિ
૫૩૨	૨	—	—
			મધ મધમાર
			કાની મધની
			કિત કમાર
૫૩૪	૧૪	સંજે	સંજે
૫૩૪	૨૨	મલી	મતિ
૫૩૫	૧૩	શીખાવો	શીખાવો
૫૩૮	૬	સ્પર્શા સ્પર્શ	સ્પર્શા સ્પર્શ
૫૪૧	૧૨	લેટલા	લેટલા
૫૪૧	૨૫	કુતરાની	કુતરાની
૫૪૪	૬	પિતળે	પિંતળે
૫૪૫	૭	કુકે	કુકે
૫૪૬	૬	અબાપીર	અબાપીર
૫૫૦	૧૪	હરી	હરી
૫૫૭	૨૧	મલી	મગી
૫૫૬	૧	બાલવી	બાલવી
૫૬૩	૧૪	હિ	હિ
૫૬૩	૧૫	હેયે	હેયે
૫૬૫	૪	નિમાલ્લતા	નિમાલ્લતા
૫૭૦	૧૪	નિમલ	નિમલ
૫૭૧	૨૬	હાનત	હાનત
૫૭૨	૩	નાપ	નાપ
૫૭૭	૧૫	પા	પા
૫૭૮	૨૧	કાથોમ	કાથોમ

૫૮૩	૪	કરચ	કરચ
૫૮૩	૧૮	અચાક	અચાક
૫૮૪	૧૨	સમાધી	સમાધિ
૫૮૪	૧૫	પાખાણુ	પાખંદ
૫૮૪	૨૦	પ્રારબ્ધક	પ્રારબ્ધ
૫૮૫	૮	જપા	અજપા
૫૮૬	૫	શમાનુજ	શમાનુજ
૫૮૮	૧૦	કુળ્પાવર્ણી	કુળ્પાવર્ણી
૫૮૮	૨૦	તથ	તથા
૫૮૯	૧૭	કરીને	કરી
૫૮૯	૨૬	પારબ્ધ	પ્રારબ્ધ
૫૯૦	૨૪	પછીથીતે	પછીથી
૫૯૨	૨૨	ઝાલી	ઝાલી
૫૯૩	૨૩	પ્રેમીકું	પ્રેમીકું
૫૯૩	૧૭	ધૂલી	ધૂલી
૫૯૪	૧૯	રગ રગ વિષે	રગરગવિષે
૫૯૪	૨૭	ખ્યાસ	ખ્યારી
૫૯૭	૨૧	મ હં લી	મહંતી
૫૯૯	૪	મગટયાથી	મગટયાથી
૬૦૦	૨૭	દષ્ટિ	દષ્ટિ
૬૦૦	૨૮	નાદ્રિય તે	નાદ્રિયતે
૬૦૦	૨૮	વાન્ધયજનો	વાન્ધયજનો
૬૦૦	૨૯	જીર્ણ વયસ;	જીર્ણ વયસ:
૬૦૧	૩	યષ્ટિ	યષ્ટિ
૬૦૫	૩	પાકે	પાકે
૬૦૭	૧૨	દિવાના	દીવાના
૬૧૦	૯	અન્તરમાં	અન્તરમાં

૧૧૩	૩	શિષ્યોનું	શિષ્યોનું
૧૧૪	૨૦	તો શું ધૂમના લાયક બરે	તો શું ધૂમના લાયક બરે
૧૧૫	૨૧	કાચા	કાચા
૧૧૬	૩	દેડ	દેડ
૧૧૮	૬	કૃત્રિમ	કૃત્રિમ
૧૨૦	૧૧	મજા સુકુમલ	મજાસુકુમાલ
૧૨૪	૨	જગત્પ્રભાંદિ	શી જગત્પ્રાં
૧૨૬	૮	સાત્વિ કી	સાત્વિકી
૧૨૭	૨૦	નેમનાથ	નેમિનાથ
૧૩૦	૧૫	સાત્વિક	સાત્વિક
૧૩૦	૧૬	સાત્વિક	સાત્વિક
૧૩૪	૫	સમષ્ટિબ્યક્તિની	સમષ્ટિબ્યક્તિની
૧૩૭	૧૪	વિના શ્યા	વિનાશ્યા
૧૪૫	૧	સદગુરુ	સદગુરુ
૧૪૬	૨૬	કૃત્રિમ	કૃત્રિમ
૧૪૮	૧૩	નગુરા	નગુરા
૧૫૧	૮	ગોપે	ગોપવે
૧૫૩	૩	દેતુઓ	દેતુઓ
૧૫૩	૪	ના	ના
૧૫૬	૨૨	નિર્ધાર	નિર્ધાર
૧૫૬	૨૬	પાતે	પામે
૧૫૭	૧૬	સદગુરુનો	સદગુરુનો
૧૬૧	૭	કાકાપિક	કાકાપિક
૧૬૨	૨૧	પરિક્ષીએ	પરીક્ષીએ
૧૬૩	ના પત્રથી ૧૭૪ પત્ર સુધી	૫૭ ઇત્યાદિ આંકવાને ઠેકાણે ૫૮	
		ઇત્યાદિ ૨૦૭ સુધી બાંધવા.	
૧૬૩	૨૦	મિત્રગણ	મિત્રતણા

૧૧૬	૨૪	ખીજતો.	ખીજતો,
૧૧૬	૨૮	વધતું	વધતું
૧૧૮	૩	વૃદ્ધયષ્ટિ	વૃદ્ધયષ્ટિ
૧૭૦	૭	ન	ના
૧૭૨	૧૦	ઝેલ	ઝેલ
૧૭૪	૧૨૫	સદગુણી	સદગુણી
૧૭૬	૧	મસ્તાબિક	મસ્તાબિક
૧૮૭	૬	દીર્ઘદ્રષ્ટિ	દીર્ઘદ્રષ્ટિ
૧૮૮	૨૮	૧૪૭	૧૪૬
૧૮૬	૨	૧૪૮	૧૪૭
૧૯૧	૧૨	અન્તરમે	અન્તરમે
૧૯૩	૧૫	એકવ	એકવ
૧૯૪	૨૦	મુક્તિ	મુક્તિ
૧૯૫	૪	મને	મન
૧૯૬	૧૦	૧૧	૧૨
૧૯૬	૨૪	આત્મ	આત્મા
૭૦૫	૮	દ્રષ્ટિએ	દ્રષ્ટિએ
૭૦૬	૨૧	દ્રષ્ટિનાં.	દ્રષ્ટિનાં.
૭૦૮	૭	ગુજરાત	ગુજરાત
૭૦૮	૧૬	ચોલે	ચોલે
૭૧૦	૧૦	લાશ	લાશ
૭૧૨	૨૩	લાગી	લાગી
૭૧૬	૧	શ્રદ્ધ	શ્રદ્ધ
૭૧૯	૧	અનુભવ	અનુભવ
૭૧૯	૧૨	સર્વે	સર્વે
૭૨૪	૯	પુદ્ધિભાગર	પુદ્ધિભાગર
૭૨૫	૪	સદાચ	સદાચ

૭૨૧	૧	જવે	જવે
૭૨૧	૨૦	આત્મ જ્ઞાનિયો	આત્મજ્ઞાનિયો
૭૨૭	૨૫	૨૧	૧૨
૭૨૬	૨૫	+	૩
૭૩૧	૧૨	જાની શિષ્ય	જાનીને શિષ્ય
૭૩૧	૨૬	ઉત્તરાડ	ઉત્તરાઈ
૭૩૫	૧૭	ક્યારા	ક્યારી
૭૪૨	૧૬	કરે	કટો-
૭૪૭	૨	સિવ	સિવ
૭૪૮	૨૪	ધર્મ	ધર્મ
૭૫૧	૧૮	જવે	જવે
૭૫૬	૧૨	જવ	જવે
૭૫૮	૬	જમખ્યા	જમખ્યા
૭૫૬	૨૧	જામ્યા	જામ્યા
૭૬૪	૬	સુધર્મ	સુધર્મ
૭૬૮	૫	+	૧
૭૬૮	૬	+	૨
૭૬૮	૧૩	૪	૩
૭૭૩	૨૫	હિસા	હિંસા
૭૮૭	૩	ધારકો	ધારકો
૭૮૨	૧૬	આપયો	આપયો
૭૮૩	૧૬	સાથે	સાથે
૭૮૩	૨૧	સ્વપ્નની	સ્વપ્નની
૭૯૪	૬	શ્રીમદ્	શ્રીમદ્
૭૯૫	૧૨	પોખ્યો	પોખ્યો
૭૯૫	૧૨	આત્માધકી	આત્માધકી
૭૯૫	૧૬	પરિક્ષા	પરીક્ષા
૭૯૬	૧૪	થઈ	થઈ

૮૦૦	૮	અતીસથ	અતિસથ
૮૦૩	૧૦	હરિ	હરિ
૮૧૨	૧૪	નકાથી	નકાથી
૮૧૨	૧૬	ઈ	ના
૮૧૩	૨૧	સાજ	શાજ
૮૧૪	૧	સદગુરુ	સદગુરુ
૮૧૪	૮	સાસનતણી	શાસનતણી
૮૧૬	૪	સદગુરુ	સદગુરુ
૮૧૬	૧	રૂપિ	ઋષિ
૮૧૬	૨	૮	૪
૮૧૭	૭	નર્યો	નર્યો
૮૨૪	૨૬	દોહાર	દોહાર
૮૨૭	૨૭	સંસારમાં	સંસારમાં
૮૨૮	૨	રૂપે	રૂપે
૮૩૦	૬	કૃત્રિમ	કૃત્રિમ
૮૩૧	૧૩	જુરુ	ઝુરુ
૮૩૧	૧૭	રૂપ	રૂપકદારી
૮૩૮	૧૩	આવશે	આવશે

ॐ હોં શ્રી રવિસાગર ગુરુમ્યો નમઃ

ॐ હોં શ્રી સુભદ્રાસાગર ગુરુમ્યો નમઃ

ॐ અહં નમઃ

જનપદ્ય સંગ્રહ.

भाग ८ मो.

ॐ નિર્લેપ જ્ઞાની કર્મયોગી. ॐ

જે જે પ્રસંગે જે જાને તેમાં થકી સારજ ગ્રહું,
 મુખદુઃખના પડદા પડે તે જોઇને ઉભો રહું;
 પરિણામ પામ્યા વણ શુભાશુભ સર્વને દેખું ખરે,
 એ ભાવ અન્તર જાગતાં સદેજે ધ્વનિયો નિસ્સરે. ૧
 એ ભાવને આચારમાંડી મૂકવો તે કર્મ (યોગ) છે,
 એ કર્મયોગી કર્મમાંડી સત્ય શાશ્વત શર્મ છે;
 જે જે જાને કર્મો વડે મધ્યસ્થ થીને દેખવું,
 સાશી જાનીને દેખતાં નિજ શુદ્ધરૂપજ પેખવું. ૨
 જે જે જાને તે કર્મથી તે હું નથી હું તે નથી,
 અખંડ એ ઉપયોગથી અનુભવ દશા અન્તર કથી,
 એ શુદ્ધ જ્ઞાને આત્મને આનન્દ રસ વધતો ધણો,
 શુદ્ધચિત્તિ અન્તર દેશમાં યોગી રહે સોહામણો. ૩

ॐ શાન્તિઃ ૩

જ્ઞાનમસ્તી.

(કથાલિ.)

મત્રા છે જ્ઞાન મસ્તીમાં, નથી દુનિયા નથી દુઃ છું; ૧
 પ્રગટતી મુખની ઘેન જ, નથી આનન્દ વણ બીજું. ૧
 બન્યું અદૈત આનન્દે, અલૌકિક દિવ્યતા ભાસે; ૨
 અલખ ચૈતન્યમય જ્યોતિ, ક્યાએ શબ્દથી ક્યાંથી. ૨
 જગતને શી નિશાની દઉં, પ્રભુના તેજની સાચી; ૩
 અરૂપી રૂપમાં નાવે, ક્યાનું શબ્દથી તે નહિ. ૩
 અરે એ ધર્મ છે ન્યારો, અરે એ તેજ છે ન્યારું; ૪
 અરે એ રૂપ છે ન્યારું, અરૂપી ધર્મ અરૂપી લે. ૪
 સ્વરોને બ્યંજનોથી તે, કરોટા મૈત્ર છે ફરે; ૫
 મુસાફર શબ્દ શાઓનો, અનુભવવણ જતો થાકી. ૫
 ઘડેલી ન્યાય કોટીઓ, ધણા એ બ્યામિના વાદો; ૬
 મુસાફર તર્કના થાક્યા, નિરંજન માર્ગ છે જુદો. ૬
 વિવાદોના નથી પ્રગટા, નથી જ્યાં ચિત્ત ચંચલતા; ૭
 જગતની દષ્ટિથી જૂઠું, અખંડાનન્દથી રસિયું. ૭
 અચલ એ બ્રહ્મ છે તત્ત્વ જ, નથી એ તેજની અવધિ; ૮
 પ્રભુ સર્વજના શબ્દે, દિશા દેખાય છે તેની. ૮
 અહા! કોઈ પૂર્ણ સંસ્કારી, અહા! કોઈ પૂર્ણ સંસ્કારી; ૯
 અનુભવથી લહે પ્રાંખી, ચિદાનન્દી સ્વયં દેખે. ૯
 અહો જ્યાં ઉપવું જૂડું, અહો જ્યાં ભગવું જૂડું; ૧૦
 અહો જ્યાં જીવવું જૂડું, અહો જ્યાં મૃત્યુ છે જૂડું. ૧૦
 અહો એ જ્ઞાનમસ્તીમાં, કરીને પાન અમૃતનું; ૧૧
 પુદ્ગલિય મુદ્દ ઉપયોગે, અમર આનન્દમય થાવું. ૧૧

ૐ શાન્તિ: ૨

૨૭ મધુમત્ત. ૭૭

(કવ્વાલિ.)

નથી બે આંસુડાં પાડ્યાં, કરેલા દોષને માટે;
 નથી રાયો પ્રભુ માટે, પ્રભુનો ભક્ત તો ક્યાંથી. ૧
 પ્રભુની પ્રાર્થના કરતો, જીવોની પ્રાર્થના હરતો;
 જીવો પર બહુ કરજી નહિ, કરજી કર ! પ્રભુને કહે. ૨
 પ્રભુને શીર્ષ જૂઠાવે, જીવોનાં શીર્ષ ઉઠાવે;
 ભણું કરજે ! પ્રભુને કહે, જીવોનું તો જીવું કરતો. ૩
 સમાને આપ ! પ્રભુને કહે, સમા કરતો નથી કોની;
 ચરણ ભાગે પ્રભુનું ને, જીવોને ના ચરણ રાખે. ૪
 પ્રભુને કહે દુઃખો ટાળો ! જગતનાં દુઃખ ના ટાળે;
 કરો ઉદ્ધાર પ્રભુને કહે, જગત્ ઉદ્ધાર નહીં કરતો. ૫
 દુહુવે નહિ અશ્રુઓ જગનાં, સદા નિજ સ્વાર્થમાં રાચે;
 કરો સાફ પ્રભુને કહે, કરે નહીં અન્યનું સાફ. ૬
 નથી એવા પ્રભુ ભક્તો, પ્રભુના ભક્ત છે વૃદ્ધ;
 રહી સૌધાત રંગાઈ, પ્રભુના ભક્તની ભક્તે. ૭
 પ્રભુના સદ્ગુણો સેવે, પ્રભુના ભક્ત તે સાચા;
 બુદ્ધચિંધિ ભક્તની ભક્તિ, રહે છાની નહીં ક્યારે. ૮

ભાવાર્થ—જે મનુષ્યે એકાન્તમાં પ્રભુનું સ્મરણ કરીને પોતાના દો-
 શોનો પશ્ચાત્તાપ કરીને બે અશ્રુઓ પાડ્યાં નથી અને જે પ્રભુની પ્રાપ્તિ માટે
 ખરા જીગરના પ્રેમથી રાયો નથી, તે પ્રભુનો ભક્ત હોઈ શકતો નથી. જે પ્રભુની
 પ્રાર્થના કરે છે પણ ગરીબો પોતાની પ્રાર્થના કરે છે તેના સામું જતો નથી
 અને પ્રાર્થનાનો ત્યાગ કરે છે તે ક્યાંથી પ્રભુનો ભક્ત હોઈ શકે ! પ્રભુને કહે છે
 કે હે પ્રભો ! તું મારા પર કરજી કર, અને પોતે તો અન્ય જીવો પર કરજી કર-
 રતો નથી તે પ્રભુનો ભક્ત શી રીતે બની શકે ! જે પ્રભુને શીર્ષ જૂઠાવે છે, પણ
 અન્ય જીવોના મગ્ગક છેદે છે તેમજ પ્રભુને કહે છે કે તું મારું બળું કર, અને
 પોતે તો અન્ય જીવોનું જીવું કરે છે તે પ્રભુનો ભક્ત ક્યાંથી હોઈ શકે ! જે
 પ્રભુને પોતાના પાપોની સમા આપવાને કહે છે અને પોતે તો અન્ય જીવોને

દાખો—અપરાધી વચેરેની કામ્યા આપનો નથી તેમજ પ્રભુને દુઃખો ટાળવા વિ-
ચિન્તિ કરે છે, પણ અન્ય જીવોનાં દુઃખો ટાળવા પ્રયત્ન કરેના નથી તે પ્રભુનો
ભક્ત થી રીતે ગણી શકાય ?
હત્યાદિ.

પચાત્તાપ પૂર્વક પ્રસુ શોષ.

(ભૈરવી ગઝલ.)

તું પુછ્ય દિલમાં ઉતરીને રાધને પ્રભુને અરે,
જે જે કર્યુ જીવન ધરી, આગ્રાચ કર તેનો ખરે;
પસ્તાઈને બે આંખમાં, ગંગા અને જમના ભરી,
પાયે પડી પ્રભુ સેવ તેથી, કહ જશે સંકટ દગી. ૧

જે જે કરે કાર્યો અરે, તેમાં પ્રભુ નહિ ભૂલવા,
સાક્ષી બનીને યાત્ર, એ છે કર્મની સારી દવા;
તું શોધ સાચા જીવરથી નિજ આત્મને તેજે ભર્યો,
એ શોધવામાં હું નહીં ને, તું નહીં ભાવજ ધર્યો. ૨

તું વિનવ સાચા ભાવથી, પ્રભુને ખરા અદ્વૈતમાં,
સ્વાદ્વાદથી અદ્વૈતમાં, રહીને જીવો નિજ દ્વૈતમાં;
ખુદ્દા થશે સૌ લેહ, આ જગમાં રહ્યા ગંભીર તે,
ખુદ્દચિત્તિ જ્ઞાની જાણતો, જ્ઞાને અનુભવ ધી રતે. ૩

ભાષાર્થ—પ્રભુના ભક્ત અને આત્મદશને—જક ભવ્ય! તુ નારા હૃદ-
યમાં ઉતરીને અને વિનયમૂર્તિ બનીને ખરી ગિરિસાચી પ્રભુને રાધને ત્હારું
સાચું સ્વરૂપ શું છે તે પુછ્ય! જીંદગી ધારણ કરીને ત્હેં જે જે જૂન્યાં કર્યાં તેનો
ઉડો આસોચ કર! અને ત્હેં જે જે પાપકર્મ કયાં એવું લાગે તે સંખંધી
પચાત્તાપ કર અને જમણી આંખમાં જાનરૂપ પ્રભુનાને વહેરાવ અને કાખી આં-
ખમાં ભક્તિરૂપ ગંગાને વહાવ તથા હૃદયને એવી રીતે ખાલી કર કે જેથી
ત્હારી જીંદગીમાંથી પાપકર્મના કાળા કાષાઓ ખૂસાઈ જાય પાપકર્મનો પ-
ચાત્તાપ કરીને માનસિક સ્થિતિમાં પ્રભુને પધરાવીને તેમને પગે લાગ અને તેમ-
ની સેવા કર કે જેથી સર્વ સંકટોને તરી જાવ. જે જે કાર્યો કરે તેમાં ત્હારે
અનર્થમાં પ્રભુને ભૂલવા ન દેજો. સર્વ કાર્યોમાં સાક્ષી બનીને યાત્ર ખરખર
સાક્ષીભાવ તેજ રાગદ્વેષાહંકારિ આદિ કર્મોના નાશ કરવાને સારી દવા છે.

જાનથી ભરેલા એવા પોતાના આત્માને શોધ, ખરા દિલથી તું શોધ કર કે
 જેથી તને સાજતા મળે. હું જાને તું એવી રીતે ત્યાં જાગે નહીં એવી
 દશમાં રહીને તું પ્રભુને શોધ. આત્મા વિના અન્ય ભાગે નહીં એવા અદૈત
 ભાવમાં રહીને સાચા આવશ્ય પ્રભુને વિનંતિ કર. ઉપર્યુક્ત અદૈતવ્યાદાદની
 દટ્ટિથી રહીને હમં જાને આત્મા એ બે ત્યાં સાથે છે એવા દૈતમાં રહેલા
 પોતાને અદૈતરૂપે રેખે. આ પ્રમાણે પ્રભુની ભક્તિ કરીને આત્માને શોધવાથી
 ગુપ્ત મંબીર બેસો જગ્ન જાનદટ્ટિથી ખુલા જાગારો. પ્રત્યાહિ—

મુસાફર.

(ગમ—ધીરાનાં પદનો.)

મુસાફર અમે જગનારે, જોવા આખ્યા મન ગમતું;
 ધણું ધણું જોયું દે, તેમાં નહીં મન રમતું. મુસાફર.
 ગામો દેખ્યાં શહેરો દેખ્યાં, દેખ્યા દેશો દેશ;
 પર્વત દેખ્યા સાગર દેખ્યા, વિધવિધ મનુષ્ય વેષ;
 તૃપ્તિ ન થાતી તેથી દે, હજી રહે મન જમતું. મુસાફર. ૧
 વૃત્તિના ઉછાળા ભારે, ભમવે ઠેરઠેર,
 મોઢે મન મુંઝાતું જ્યાં ત્યાં, મિથ્યાત્વનું અન્ધાર;
 અંધાને પૂછે અન્ધારે, દોષીને મન નથી રમતું. મુસાફર. ૨
 મુસાફરને પ્રતિગંધ ક્યાં, ક્યાં મમતાને વૈર,
 મુસાફરીમાં આગળ વહેવું, જ્યાં છે અચલ શિવ શહેર;
 મુસાફરોની સાથે દે, આત્મવત્ નિત્ય રહે તું. મુસાફર. ૩
 પ્રભુથી પ્રેમ લગાવી પાકો, ઉપયોગે ઝટ ચાલ,
 પરિવહો ઉપચર્યો વેઠી, સમતા સુખમાં મ્હાલ;
 પ્રભુની પ્રાપ્તિ માટે દે, દુઃખો પડે તે જમ તું. મુસાફર. ૪
 જ્યારે આવો પ્રભુજી જોલા, અત્ય જતાવો પન્થ,
 જોવો તેવો પણ હું ત્હારો, સાચા જતાવો ચિદ્વન્થ;
 જુદિસાગર ચરણું દે, પ્રભુજી તુજ કીધું ગમતું. મુસાફર. ૫

— જાનરિક શુદ્ધમેય સપ્ર સાહિત્ય. —

પ્રભુની સાથે જાંપીરે, પ્રેમનો સંબંધ સાધ્યો;
 પ્રભુની પ્રેમ જોડીરે, જ્ઞાન-દરશમાંથી રાંધો—પ્રભુની ૦
 ચાર ભાવના ચોરી જાંપી, વિવેક માંડ્યો ચાર;
 સંવેશના લીલુડા ચાંચો, બંધિ પટ જ્યકાર;
 યદના તોરણ જાંપીરે, મનમાંથી બહુ માંડો—પ્રભુની ૦ ૧
 સમજિનાં પિયરીયાં પ્યારાં, વિવિધ ગીતો ગાય;
 શુભ પરિણતિ સાહેલી વૃન્દો, જ્ઞાન-દાથી ઉભરાય;
 ભાવયત્રી મુંગારોરે, પહેરે ભાવ નરિ, કાચો—પ્રભુની ૦ ૨
 ભાવચરણ સાસરીયાં જ્ઞાન્યાં, ઉત્તમ જાનજ તેજ;
 આત્મપતિનું લક્ષણ કરવા, અન્તરૂ તણ્યને દેજ;
 વાણીએ વાગે પ્યારોરે, અનદુદ્ધ ધ્વનિ ફેડે—પ્રભુની ૦ ૩
 સત્યનભી દુંદુભિ ગાજે, બેન્ડ રીલ મુખકાર;
 એમ્ય ભાવની વેદી આમળ, બેડાં જાન્ને જ્યકાર;
 વર વહુ પરજોરે, ચાર ફેરા ફેરે ધારી—પ્રભુની ૦ ૪
 નિઃસંગ દશાનો પહેલો ફેરો, બીજો સ્વાર્પણ ફેર;
 એકતાનનો ત્રીજો ફેરો, ચોથો અનુભવ દોર;
 પરજ્યા એમ જાન્નેરે, અન્તરૂમાં મુખકારી—પ્રભુની ૦ ૫
 આતમ તે પરમાતમ સાચા, પ્રભુ ખરો દિલમાંથી;
 લગ્ન ખસં અમતાનાં તેથી, અન્તરૂ દિલથી આંધી;
 બુદ્ધિસાગર સેવોરે, પ્રેમનો સંબંધ જાંપી—પ્રભુની ૦ ૬

— આગીર્વાદ. —

(કબાલી.)

ફળે છે હો ફળે છે હો, પરાભાષા ઉઘા શબ્દો;
 મહન્તો દોરમાં આવે, તદા આશીઃ સ્વયસિદ્ધિ. ૧
 પરાભાષાજ અન્તરૂડી, નથી ખાલી કદિ જાતી,
 પરાના ફેલી છે શબ્દો, ઉઠે નાભિયત્રી તે તો. ૨

મુનિવર ઘેરમાં આવી, દિયે કુટિ ઘડી આશીઃ
 ફળે છે દેવના પેઠે, અનુભવથી નિદાહ્યું એ. ૩
 વિનય સેવા ખરી ભક્તિ, ખરું સ્વાર્પણ કાર્યાથી તો;
 ઉડે છે ઘેર નાભિથી, કરે છે કાર્યની સિદ્ધિ. ૪
 ખરી શક્તિ ખરી પ્રીતિ, દુઃખ સર્વે ઉડાવ્યાથી;
 મુનિયો દેવની પેઠે, કરે છે કાર્ય ગન ધાર્યું. ૫
 ખરી નિષ્કામની સેવા, કરે નહિ યાચના ક્યારે;
 વખત આવે મળે પ્રિયજનું, ઉડે જો સંદેશ દુઃશીથી. ૬
 મુખાશીઃ એજ છે સિદ્ધિ, પ્રભુના ભક્તને મળતી;
 બુદ્ધિમંદિ સંનની આશીઃ મળે છે ભક્તને ભાગ્યે. ૭

—૧૦ કાર્યો તો મું? સ્વા તો મું? —

(જનાતિ.)

ખડે ખોદું પરખવાની, હૃદય શક્તિ નથી જાતી,
 પથ: પાળી નકલ નરખુ, ફર્યા તો મું? સ્વા તો મું? ૧
 નવ કંઠને મુઠેને તો, વિચારી થઈ વરો ન્યાડ,
 બનાવ્યાથી જની જના, ફર્યા તો મું? સ્વા તો મું? ૨
 કાનના કણ વગ શક્તિ, યન ગાવાન દનમગની,
 વિચારે નિયત નહિ કાંતા, ફર્યા તો મું? સ્વા તો મું? ૩
 નથી નિદાહ્યની શક્તિ, તથા જોતીતણ શવડા,
 યત્નેશ નાનના ખીતો, ફર્યા તો મું? સ્વા તો મું? ૪
 શુભ ને ન્યાસ દેવુએ, સ્વાં જોતો નહીં એકે,
 નેત્રે તોય મું? જાત, ફર્યા તો મું? સ્વા તો મું? ૫
 પતીયા શક્તિનું મીઠું, વેંતે કો આકર્ષે પેઠે,
 વેંતે કો અન્યની પેઠે, ફર્યા તો મું? સ્વા તો મું? ૬
 દરબાર નવં વનુ અર્થ, અનુયાયી જોતે એવા,
 દુઃખને કાળના કાળ, ફર્યા તો મું? સ્વા તો મું? ૭
 અવેશનના નરખના ના, નથી કો દરબારી કિમન,
 કુદરેદી દુઃખનીએ, ફર્યા તો મું? સ્વા તો મું? ૮

રહી ના શુદ્ધ પ્રીતિ જ્યાં, રહી ના શુદ્ધ લક્ષિત જ્યાં;
હરાયા ઢોરના જેવા, ક્યારાં તો શું? રહ્યા તો શું? ૯
સદા નહિ એકનિષ્ઠા જ્યાં, ફરી ભતા વદી વચ્ચે,
પ્રમાણિકતા નથી પૂરી, ક્યારાં તો શું? રહ્યા તો શું? ૧૦
હૃદયનો પ્રેમ નહિ ચાહે, હૃદયલકતો નથી એ તો,
પુદ્ગલધિ સન્ત લક્ષ્મીની, છુપાવી ના છુપે લક્ષિત. ૧૧

—ૐ સદા તું હું સદા હું તું. ૐ—

(કબી.)

પરસ્પર પ્રેમના રંગે, ખરેખર ચિત્ત રંગાયાં;
ઉછળતાં ચિત્ત દેખાયાં, સદા હું તું સદા તું હું. ૧
મળ્યું છે ચિત્તથી ચિત્તજ, નથી જ્યાં મૃત્યુની પરવા;
વિશુદ્ધપ્રેમસાગરમાં, સદા હું તું સદા તું હું. ૨
પરસ્પર ચિત્ત રંગાયાં, થતા સંયમ પરસ્પરમાં;
ઉઠે છે તારમાં તારો, સદા હું તું સદા તું હું. ૩
સમાતું તુજ સૌ મુજમાં, સમાતું તુજમાં મુજ સૌ;
સદા એવું બન્યું રહેતું, સદા હું તું સદા તું હું. ૪
સદા સંબંધ એવો જ્યાં, વિશુદ્ધતાનપ્રીતિ ત્યાં;
પુદ્ગલધિદિવ્ય સંબંધે, સદા હું તું સદા તું હું. ૫

ભાવાર્થ—પરસ્પર વિશુદ્ધપ્રેમે જ્યાં ચિત્ત રંગાયાં છે, ત્યાં એક બીજા-
ને નિરીક્ષવાથી હોર્ષાસતરંગવડે પરસ્પર ચિત્ત ઉછળે છે. આવા દિવ્ય વિશુ-
દ્ધ પ્રેમથી રંગાયલા આત્માઓમાં તું તે હું પોતેજ હું અને હું તે તું હું અર્થાત્
કાયાની ભિન્નતાએ ભિન્નપણું દેખાય છે, પણ આંતરિકદષ્ટાએ તો તું તે હું
અને હું તે તું હું એવો સદા દલભાવ રહે છે તે કદિ ટળતો નથી. આવા વિ-
શુદ્ધ પ્રેમસાગરમાં ચિત્તથી ચિત્ત મળેલું હોય છે અને જ્યાં મૃત્યુની પરવા નથી
એવો હું તે તું અને તું તે હું એવો દલ પ્રેમભાવ સંબંધ બને છે. એક બી-
જાનું ચિત્ત પરસ્પર એક બીજામાં રંગાયતું રહે છે અને પરસ્પર વિશુદ્ધ પ્રેમ-
તાનના યોગે પરસ્પર એકબીજાના ચિત્તમાં સંયમ થાય છે. અને એકના હ-

દયમાં ને વિચાર તારો ઉડે છે તેજ અન્યના હૃદયમાં વિચારનારો ઉડે છે એથ
વિગુહાત્મ સંબંધમાં સદા હું તે તું અને તું તે હું એવું રજા કરે છે. વિગુહ
પ્રેમના ઉચ્ચ સંબંધે ત્હારૂં તે સર્વ મારામાં સમાઈ જાય ॥ અને મારૂં તે સર્વ
તારામાં સમાય છે અર્થાત્ મારા તારાનો બેઠ રહેનો નથી એવી પરસ્પર દયા
અનુભવાય છે અને એવું જાણમાં વિવેક પ્રેમદાન યોગે જની રહે છે. વિગુહ
જ્ઞાનથી થનાર વિગુહ પ્રેમનો સંબંધ પરસ્પર એવો જન્યો રહે છે. એજ ગુહ
પ્રેમથી ગુરુ અને શિષ્ય સંબંધ પૂજક અને પૂજ્ય સંબંધ આદિ ને સંબંધ
થાય છે, તે સંબંધે આત્મિક સુખનો માર્ગ પ્રમટ થાય છે.

❧ ❧ ❧ ધર્મ સાહિત્ય કવિતા દેવી. ❧ ❧ ❧

(કવ્યાદિ.)

- યર્ષ તું સન્તના દૂજે, સદા આનન્દમાં ઝલે;
રહી તું સન્તના દીવે, અનુભવ જ્યોતથી ખીલે. ૧
- નયનથી દેખતાં વેગે, હૃદયમાંડી રમી જાતી;
સમાવી દીક્ષના તાપે, સ્વયં ચોભાવતી જ્ઞાતિ. ૨
- નયનનાં અશ્રુને ડહુવે, હૃદયના ચોકને ધુવે;
સદા આનન્દરસ રોજે, મધુરાં ગાનને જોલે. ૩
- અહો તહે કાળગુનું વિધ્યું, પલકમાં ચિત્તને ચિંધ્યું;
ગમે નહિ તુજ વણ ધરીએ, પહે મનડું સદા ધરીએ. ૪
- રસીલી ચિત્તની બહાલી, સજ્જોના દાડ તહે દાલી;
કદિ ના ચિત્તથી ખસતી, હસાવે જાવમાં હસતી. ૫
- બુલાવ્યુ જાન દુનિયાનું, કરી ચારી સદા ત્હારી;
મતિ સારી યર્ષ મારી, રહી નહિ ચિત્તથી ન્યારી. ૬
- ઉછાળે ॥ હૃદય ભારી, અલૌકિક ગ્રન્થ રહેનારી;
વિચરનારી મહીવિષે, રૂપાંગી જ્ઞાનીને દીસે. ૭
- હમેશાં જ્ઞાનીને પ્યારી, સમાધિ સુખ કરનારી;
સદાનું એકય કરનારી, હૃદયમાં સુખ ભરનારી. ૮
- મધુરાં હાર્દ દેખાડે, અનુભવ પ્રેમમાં પાડે;
જરા ના તુજ વણ ચાલે, અમારા ચિત્તમાં મ્હાલે. ૯

ધણું ત્હારા વિષે રમતો, સદા તુજ ક્ષેત્રમાં ભમતો;
અનુભવ જ્ઞાન દેનારી, જગત્ ઉપકાર કરનારી. ૧૦
નવું જીવન લહું આવ્યું, હૃદયમાં પ્રસન્ન પદ લાવ્યું;
ખુદયજિંધ ધર્મની ક્યારી, લહું સાહિત્ય ધરનારી. ૧૧

શ્રુતદેવીને.

(કબાલિ.)

પદો ત્હારાં સદા પૂજું, અવજ્ઞા ભીતિથી મૂળું;
સદા સેવક બન્યો તારો, કૃપા લાવી ગણો મ્હારો. ૧
લક્ષી પૂજા કરું ત્હારી, હૃદય મૂર્તિ બની મ્હારી;
હૃદયને કારનારી તું, ઉપાધિ ટાળનારી તું. ૨
ત્હને દેખે સકલ રોમો, ખડાં થાતાં હૃદય હવે;
હૃદયમાં વાસ કરવાથી, અનુભવ વૃદ્ધિયો વર્ષે. ૩
ત્હને સેવે મળી શાન્તિ, ત્હને સેવે ટળી બ્રાન્તિ;
થયું અદ્વૈત આનન્દે, પડું ના દ્વૈતના કન્દે. ૪
અહો તું પ્રાણથી પ્યારી, જહી તુજપર સહુવારી;
અભયનિઃખેદ ધરનારી, સહજ આનન્દ કરનારી. ૫
સદા મસ્તુલ થયો તુજમાં, અનન્ય પ્રેમ છે તુજમાં;
સદા એ મન્ત્રથી ધ્યાવું, સ્મરણમાં તેજને લાવું. ૬
ધરે તું પ્રદક્ષીનીને, નિરક્ષર લાવ જીનીને;
સદાની શાન્તિ કરનારી, હૃદયક્ષેત્રે વિચરનારી, ૭
સહજ સમ્યક્ત્વ દેનારી, મધુરા બોલ કહેનારી;
થઈ પ્રત્યક્ષ તું દેવી, હૃદયથી મ્હેં તને સેવી. ૮
અનુપમ વર્ણુ ધરનારી, કરી ત્હારી લક્ષી ચારી;
અનુપમ ધર્મની ક્યારી, ધરી પ્રીતિ સદા ત્હારી. ૯
સદાનો તુજ પૂજારી, ખુમારી ચાખતો ન્યારી;
ઉલટ આંખે સદુ દેખું, અલખનિજ વ્યક્તિને પેખું. ૧૦

સહાની પ્રદ્ધ શુભારી, ચઢી તે નહિ ઉતરનારી;
બુદ્ધચર્ચિ હર્ષ કલ્પોલે, સ્તવે શુભદેવતા બોલે. ૧૧

— શાસ્ત્ર મુસાફરો. —

મુસાફર શાસ્ત્રના કેઈ, ગયા આગળ અમારાથી;
રહ્યા પાછળ મુસાફર કેઈ, વહે સાથે મુસાફર કેઈ. ૧
પ્રદેશો શાસ્ત્રના આગ, વિવિધ વિષયો નિરૂપવાના;
અનુભવદષ્ટિ અનુસારે, વિચારે ભેદ તરતમતા. ૨
રૂચિ ભેદે પડે ભેદો, મતાન્તર ગહુ પડે તેમાં;
અનુભવ સર્વના જુદા, નિવેડો નહિ થતો કેમ. ૩
અનેકાન્તે જુએ જેઓ, અપેક્ષાઓ દુઃખ ધારી;
અપેક્ષાએ સકલ સમજી, લહે નહિ તે મુસાફરથી. ૪
વિવિધદષ્ટિ થકી જોયું, વિવિધ જાતિ પધિકાએ;
અપેક્ષાએ સહુમાં લેઈ, વહે છે આગળે જઈ. ૫
રહ્યા પાછળ અમારાથી, નથી દેખ્યું નથી જોયું;
નથી વિશ્વાસ તેઓનો, અમારું માનતા જુદું. ૬
અમારા પર અરૂચિથી, કશું નહિ માનતા સાચું;
પ્રદેશો શાસ્ત્રના દેખે, પછીથી સત્યને માને. ૭
ધણા પસ્તાય પાછળથી, અમારું સત્ય વિસ્તારે;
અનુયાયી બની સાચા, જનોને ભૂલથી વારે. ૮
મુસાફર શાસ્ત્રના થઈને, અનુભવમા પ્રવેશે તો;
અનુભવના મુસાફર થૈ, કદાચહ સહુ તજે શાને. ૯
નિહાળ્યું ના પ્રથમ જે જે, નિહાળે છે પછી તે તે,
અનુભવ દેશમાં પેત્રી, અનુભવ શાન્તિને પામે. ૧૦
જગતમાં સહુ મુસાફર છે, અમારા સર્વ જન્મુઓ.
બુદ્ધચર્ચિ ધર્મપન્થીઓ, સમજશે એ કશું સાચુ. ૧૧

અનુયાયી થયો તો શું. ૭

(કબ્જાલિ.)

- અમારો ભાવ જાણે ના, અમારું દિલ જાણે ના;
નહીં જાણે સમય કૃત્યો, અનુયાયી થયો તો શું ? ૧
- નથી શ્રદ્ધા ખરી જોડી, પ્રમાણિકતા નથી આવી;
હૃદય પ્રેમી નથી પૂરો, અનુયાયી થયો તો શું ? ૨
- હૃદયમાં સ્વાર્થનાં ચિત્રો, ખરી વખતે ખસે આયો;
વહે ગાહરપ્રવાહે રે, અનુયાયી થયો તો શું ? ૩
- સમજતો આશયોને ના, વિવેકે ના કરે કાર્યો;
જગતના ધંધમાં દોડે, અનુયાયી થયો તો શું ? ૪
- વહે ગાહર પ્રવાહે ને, સમજતો ના કરે તે તે;
હૃદય જૂઠું વચન જૂઠું, અનુયાયી થયો તો શું ? ૫
- નથી જ્યાં ટેકની વૃત્તિ, ધરીમાં નવ ધરે રંગો;
વિચારેના જ પરપોટા, અનુયાયી થયો તો શું ? ૬
- જગતની લાજનો ઈડો, જગતના મોરલી શબ્દે;
કરે છે નાચ નવ નવ રે, અનુયાયી થયો તો શું ? ૭
- ભવાયાની પરે બોલે, હશયાની પરે ચાલે;
અલશીયાંની પરે વહતો, અનુયાયી થયો તો શું ? ૮
- અહો વન રોઝની પેઠે, કુદુંકુદા કરે જ્યાં ત્યાં;
હૃદય સત્કાર નહીં પૂરો, અનુયાયી થયો તો શું ? ૯
- નથી બહુમાન ને ભક્તિ, પ્રતિજ્ઞાથી ફરી જાવે;
નથી કિંમત મળ્યાની કંઈ, અનુયાયી થયો તો શું ? ૧૦
- જગતની દોડમાં દોડે, વિચારે નહીં કરું છું શું ? ૧૧
- હૃદયની શુદ્ધિ નહિ જેની, અનુયાયી થયો તો શું ? ૧૨
- અનુયાયી જગત વિરલા, ખરા જે જ્ઞાનથી થાતા;
પુદ્ગલગિય શુદ્ધપ્રીતિથી, અનુયાયી બને સાચા. ૧૩

૬- " આર્યદોષ. " ❧

(શાળ મીઠાના પત્રો.)

આર્યદોષ ઉમું રે મહાભીર પ્રભુ બોલે,
 ફાવ મુજો જાગ રે આને નહીં કોઈ તોલે;
 ધર્મ યોગ્યના આર્ય ફાવમાં, ધર્મગ્રીજ ધરનાર,
 મક્ત દેશમાં આર્ય દેશની, મોખા અપરંપાર,
 મંગા અદિ નડીઓરે, પવિત્ર વાંદ મુઘા ભોળે આર્ય. ૧

અનેક જાનનાં વૃક્ષા ઉંઝે, ઔષધિનો નહીં પાત્ર,
 પંખીઓ કાળોત કરે બહુ, યોગે મરોતરો માર,
 લગણમાં મુખના ટોળાં રે, રમે મગી ટોળે ટોળે આર્ય. ૨

પરંતુ ઉઘા યોગે જ્યાં ત્યાં, કરના નજાની પાત્ર,
 ગુફામાં યોગીઓ ફેંટના, ઘણા જુવે સાશાન;
 સંધ્યાગી સાધુ બાવા રે, ધ્યાન ધરી પ્રભુ બોલે આર્ય. ૩

ધર્મતજાં જે જે બીજે છે, તે છે, અર્ધાયા સર્વ,
 સાલિક ગુણનાં બીજે અર્ધાયા, દયાદિ બર્ષે ઉઠે મર્વ;
 આદિત્ર યોગ્ય જમિરે, પાપ પક રતરાંગે આર્ય. ૪

આનિધ્ય સત્કારે ઉંચા, સદાચારનું પાત્ર,
 અનન્ન નીધકરની જમિ, પ્રાગ રમણીય નામ,
 જાણીએ પળા જન્મ્યા રે, નવને જળાતુ ડાંગે આર્ય. ૫

બીરકોટીઓ ધરમા રમણી, કંઠ કમુર નાન,
 દયાવળા આ દેશ બરો છે, ધન નરકારાની બાજ,
 સ્થાવર જ નમ નીચા રે, ધમે જન હાન્યાગે આર્ય. ૬

ગુણ સેર્યા રકપા અર્ધાયા છે, નરત્ર ગુણદેહ નર,
 નર્યો માંડી સત્ય સુમાયુ, આપિ તિરાજાય નર,
 જુદિસાગર આવો રે, રહે ધન તેજ નોરે આર્ય. ૭

સ્મરણમાં છે સ્મરણમાં છે. ૧૨૦

(કથાસિ.)

- ભણાવ્યો તું જણાવ્યો તું, દૃઢપના પ્રેમને આપ્યો;
છગર વિશ્વાસને આપ્યો, સ્મરણમાં છે સ્મરણમાં છે. ૧
- અમૃત્ય સ્નેહનો સ્નેહી, દૃઢપરત્ર રીડ્યો દિવમાં;
સુખર્ણુ શુભ સર્વે તું, સ્મરણમાં છે સ્મરણમાં છે. ૨
- પ્રતિક્ષા આપવા માટે, નથી એકે ખરી વસ્તુ;
પ્રતિ બદલો વળાતો નહિ, સ્મરણમાં છે સ્મરણમાં છે. ૩
- સ્મૃતિપટ મૂર્તિ આવેખી, અમોને કેં યિખવતી તે;
પરિવર્તન કરે કે કે, સ્મરણમાં છે સ્મરણમાં છે. ૪
- જણાવે કે રહી મોને, રહી મોનજ દૃઢપ પ્રદત્ત;
બધું આ સૂક્ષ્મ પ્રદાંડે, સ્મરણમાં છે સ્મરણમાં છે. ૫
- મિલાવ્યો તાર તારાથી, જણાતું તે દશ સપથું;
નથી વ્યવધાન અન્તરમાં, સ્મરણમાં છે સ્મરણમાં છે. ૬
- ઉછળતું દિલ એ કહેતું, સહાથી થા સહાથી થા;
પુદ્ગલિધિ ભક્તિ રંગેએ, સ્મરણમાં છે સ્મરણમાં છે. ૭

પ્રિયપ્રભુને મળવાની વિજ્ઞાસિ.

- જુઠા પ્રભુ બેલા મળો નિર્ધારી,
લેયો જશ્દી ઉગારી.....જુઠાલા.
વિરહ ખમાતો ના હવે તહારો, ક્ષણ ક્ષણ છે સ્મૃતિ તહારી,
જેવો તેવો પણ દાસ તમારો, ઉદરચો સુખકારી—જુઠાલા ૧
- તુજ વિરહે ક્ષણ લાખો વરસસમ, ચાહું ન અન્ય મોહારિ;
પ્રાણપ્રભુ વિષુ અન્તર્યામી, અકળ કળા છે અપારી—જુઠાલા ૨
- દયાસિંધુ કહેવાતો જગમાં, ચઢ હવે મુજ જુઠારી;
દામ ન બેસે સેવક તારો, છે મહિમા તુજ ભારી—જુઠાલા ૩
- હું માણું તે મુજને આપો, તેમાં શું બલિહારી;
માઝ્યા વણ સહેજે જો આપો, ત્યાં છે ચોલા તમારી—જુઠાલા ૪

નુજ વજુ પીનુ મુ દુ મંચુ, નુજ પ્રાપ્તિ મુખકામી,
 દુ તુ ને ભ્યાંમેદ રહેના, મગજુ એ મીન મામી—જાણ
 ભ્યારે નાગે પજુ નું મગજાનું, એકરખત પામી,
 દગરખતે કેમ ખડે નુ, મગ પ્રમુ ભ્યામી—જાણ
 ભેગા મિશ્રાની વાન ઊંચી દર્મ, યા પ્રભાત શ્રદ્ધાવિ,
 શુદ્ધિચાતર શરણ તમાર, નિઃશય કરી નુજ પામી—જાણ

જગતનો પૂજારી.

(મન પીગના પદો.)

દુનિયાનો પૂજારી રે, દુનિયાના મુદ્દા ચિત્ત પદ્ય;
 પ્રમુદ્ધ દુનિયારે, શ્રેયાની સાથે પ્રેમ કરે—દુનિયા
 પ્રમુદ્ધ દુનિયાના શ્રેયા, સનાથે નદુ દેવ,
 મનાથે જિન છે ને શ્રેયા, નરદ નયમી ભેય;
 અન્નાદના મુનિયારે રે, ભયોદધિ મરજ ૧૩—દુનિયા
 મરજ શ્રેયાનુ બધુ મિશ્રુ, પાંડી દામ એદ,
 મરજ શ્રેયા છે મુજ આતમતમ, અનન્ના મુજનજુ એદ,
 એવી પીઠ પૂજારે, જિજ્ઞાસા નદુ સદર દુનિયા
 દુનિયા તે દુ ને દુનિયા, એકએક ને જાણે.
 શ્રેયા દુ ને પ્રમુ પ્રમુ છે, એક સરીખો ડેવા.
 ત્રીજી પદ્ય કરારે, તમાપિએ નયર દુનિયા
 શુદ્ધિચારે આચરણમાં, પ્રમદપદ્ય દેખાએ,
 ચારિત્ર્ય નદુમાદિ પીડો, દોષો મદુ દૂર જાએ,
 આમી જગતી પૂજારે, કરી નિત્યાનન્દે રે—દુનિયા
 પ્રમુખા મંત્રુ તેમુ મુજમાં, મુજમાં તે જગમાંદી;
 શાયિક બાવે અનન્ના કદિ, પ્રમદો વીધોસાહે;
 શુદ્ધિચાતરપૂજારે, પંચમી ચિત્તપદ વર—દુનિયા

સહી જા મન કરી મોટું.

(કથાવિ.)

- ઉપાધિયો કરી દેવે, સતાબ્યો ને તપાબ્યો હો;
કર્યું તે ના કર્યું માની, સદી જા મન કરી મોટું. ૧
- પરિવહ જે થયા કર્મે, પરિનાપો થયા જે ને;
શમા ચાન્તિ હૃદય લાવી, સદી જા મન કરી મોટું. ૨
- કરી જે દુર્લભે નિન્દા, દજી તાજી સ્મૃતિ પટમાં,
બુંસાવી દે અરે તેને, સદી જા મન કરી મોટું. ૩
- પ્રતિબદ્ધો કુટુંબોનો, ધણી લેવા કરી ઇચ્છા;
નથી તેથી ખરી ચાન્તિ, સદી જા મન કરી મોટું. ૪
- કરે આશ્રેષ્ઠ દુષ્ટો જે, હૃદયના મર્મને વિધે;
ઉપેક્ષા લાવીને જાને, સદી જા મન કરી મોટું. ૫
- ગરીબાઈ અમીરીમાં, ફકીરીમાં સહન કરવું;
સહનતા મિદ્દા ઉંડાણું, સહી જા મન કરી મોટું. ૬
- વિપક્ષીઓ ત્હને બૂરો, કહે તે લાવ નહિ મનમાં;
મ્રમુ મહાવીરને ધ્યાણ, સદી જા મન કરી મોટું. ૭
- ધણાં દુઃખો ત્હને દીધાં, કમાણી પૂર્વે ભવની તે;
ગળીને ચાન્તતા લારી, સહી જા મન કરી મોટું. ૮
- સહનતા શૂરની ચોલા, સહનતા સન્તની ચોલા;
પ્રુદ્ધચળિ ભકત પૂરો મૈ, સહી જા મન કરી મોટું. ૯

॥ અમર પુષ્પ સંવાદ. ॥

પુષ્પ જામરની વાતડી, સુણતાં હોય વિવેક;
સત્ય તત્ત્વ સમજ્યા પછી, વધતી સાચી નેક. ૧

અમર—મનોહર પુષ્પ મોંઘેરું, ખિલ્યું મુજ દિલ ખિલવતું તું;
અમાસ બાઝ્યું તું પ્રગટ્યું, અહો તારી ખરી ચોલા. ૨

મધુરો રસ પાવે છે, ધણો આનન્દ આપે છે;
સુગંધી જલુ પ્રસારે છે, ધણી તૃપ્તિ સમર્પે છે. ૩

પુષ્પ—અરે લોભા જમર જાન્તે, મધુરાં વેંજુ એ જાતે,
અમારી કારમી ચોભા, પલકમાં નહ યાનારી. ૪
જતી કરમાઈ પાંખડીઓ, પડી જતું પલકભરમાં;
મુગંધ જ એક ફાળુ ભરતી, લંબે ત્યાં તૃપ્તિ છે જાન્તે. ૫
ઉપરનો રંગ ફાળુમાંદી, ફરી ભાવે ટગી જાતો;
ઉપરના રંગના મોઢે, જગતૂ જૂઝું લહે દુઃખો. ૬

જમર—હૃદયના પ્રાણ પુષ્પજ તું, મનેદર મિદ રસ ભરીયું;
ભલે હો કારમી ચોભા, તથાપિ પ્રેમ છે તુજમાં. ૭
પલકમાં નેહ યાવાનું, થતું કુદતથકી એતો;
મહત્તા તું લહે મુજથી, ભલે કરમાય તોપણ શું ? ૮
ઉપરના રંગને ગંધે, સમર્પ્યો પ્રાણ મોંઘેરો;
જીવન મરણું ભલે યાઓ, લગી તુજપર સદા લગતી. ૯
મળે આનન્દ રસ તુજથી, અતઃ તારાવિધે મોહો;
નથી પરવા જ પ્રાણીની, સદા તુજ રસ ભલો સ્વાદુ. ૧૦

પુષ્પ—અરે જાંભરવો મીઠા, નથી મીઠું હૃદય ત્હારે.
ધરે છે સ્વાર્થની પ્રીતિ, બ્યભિચારી અનાચારી. ૧૧
ધડીમાં અન્ય પુષ્પે તું, ઉડીને જોસતો વેગે,
મળે રસ જ્યાંય ત્યાં જાતો, વહી શું શબ્દ લોભાવે. ૧૨
સ્વતઃ મારી મહત્તા છે, નથી તુજથી જશ વધતી;
અસતોષે જીવન ગાળે, હસાયા ઢોરની પેઠે. ૧૩
ઉપર કાળા બહિરુ કાળા, સદા ગુણ ગુણ કરનારા,
સમર્પ્યો પ્રાણ નહીં ત્હારો, યથા જલ સગમાં મીને. ૧૪
નથી લગતી ખરી લાગી, રહી છે પ્રાણની પરવા,
નિરસ પુષ્પે નહીં જોસે, નિરસ થાતાં ઉવેજો છે. ૧૫
મળે આનન્દ રસ જ્યાં ત્યાં, ઉડી જાતો ધરી પરવા;
શિખવતો પાક સ્વાર્થીનો, પ્રમાણિકતા નથી તુજમાં. ૧૬

નથી ત્યાં મુદ્દ પ્રીતિની, જ્યાં પણ મન-ધન્ય મું છે ૧
 દુલ્લ પ્રેમી નથી નુ ને, વિવધ પ્રેમી જાણવારી ૧૭
 ખિતેલાં જાંઘ ફરમાયાં, ખિતેલાં રમ્મ દગી જાંઘાં;
 દુલ્લ ત્યાં મું ન્યાદું, વનેચર સંઘને છેડે ૧૮
 અરે જો દાગ વાયુની, પ્રખર જપટ થઈ પડ્યાં;
 ઉડીને તું જતો આપો, મુખમાં પ્રાણ લે પાજા ૧૯
 અરે તુજ પ્રેમનાં વળને, અરે જો પરીપ્રાપ્ત;
 વિવધ પ્રેમના સ્વાદુ, દુલ્લ પ્રેમી વિવધ મુદ્દ ૨૦
 મને રમ્મ ત્યાં મું જોઈ, હૃદયે પ્રેમ દાખવતા
 પડીથી જાગતા ફરે, જાગતા મુખમાં તંતુ. ૨૧
 નથી તું પ્રેમનાં પળો, જાગતાં સ્વાર્થમાં પ્રાણ;
 હૃદયે જાગનારને મું જોઈ, અરે તું મુખ નદિ પામે ૨૨
 અરે જો જાગ પડે પ્રીતિ, અરે જો પ્રાણ જાગ્યાં;
 જાગ્યાં જાગ્યાં જાગ્યાં, અરે જો પ્રેમ નિષ્કર્ષ ૨૩
 નથી પળમાં જોઈ તું જોઈ, હૃદયે જાગનારને સ્વાર્થમાં;
 જોઈ જો નયન નયન જોઈ, જોઈ જાગતા વલનમાં ૨૪
 જોઈ જાગનાર જાગ્યાં જો જોઈ, જોઈ જો જો જાગ્યાં તું;
 જોઈને જોઈ જોઈને, જોઈ તું જોઈ જો જોઈ ૨૫
 જોઈ જો જાગનાર તું જોઈ, જોઈ તું જોઈ જો જોઈ
 જાગનાર જાગનાર જાગ્યાં, જોઈ તું જોઈ જો જાગ્યાં ૨૬
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૨૭
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૨૮
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૨૯
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૦
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૧
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૨
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૩
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૪
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૫
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૬
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૭
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૮
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૩૯
 જોઈ જો જો જો જોઈ જોઈ, જોઈ જો જો જો જોઈ ૪૦

સહજ આનન્દ રમ્ય પુષ્પે; જણાવી શુદ્ધ પ્રીતિ ત્હેં;
 પ્રમાણિકતા પક્ષાની ત્હે, થયો પત્નીવતી ટેકી. ૩૧
 જમરને પુષ્પની ચર્ચા, ખરી અધ્યાત્મમાં જલો;
 શુદ્ધચર્ચિ પુષ્પ અન્નારમાં, જમર ચેતન જણાવ્યો એ. ૩૨

નગુરા.

(વેલા વેગે આવો રે—એ રાત.

શરૂના જ્ઞાન હીનારે, અહંકારમાંહી હીનારે, નગુરા નરકે ભવચેહાજ
 નથી રે જેના માથે શરૂ શુભવાન .... શરૂ....૧
 શરૂદોહી પાપીરે નિન્દાના કીડા યાવતાજ
 વિદ્યામાંહી ઉપજી લહે ઘણાં દુઃખ .... શરૂ....૨
 કુતકો ઘણા કરતારે; આકા અવગા કરતારે; ધર્મને નાખે ખાડમાંહીજ,
 પડતા તે તો નરકની ખાણ મગાર .... શરૂ....૩
 પેસાના અર્થી પૂરારે; કામિનીસંજ શરારે; લોકોને પાડે ભાગમાંહીજ,
 નાસ્તિક મતિ ધર્મ જોગુ નરનાર... .... શરૂ....૪
 સાધુની ઠરે નિન્દારે; નારીનાપર શીદારે, શરૂથી રહે વેગજાહીજ,
 શ્યાનની પેઠે એકું ચાટ્ય ખાનાર ... . શરૂ....૫
 શરૂને નહીં મળતારે, મન માન્યુ બહમડતારે, પિધતા જેવા લાગનાહીજ,
 ધરી ધરીમાંહી જોતીને ફરી જાય .... શરૂ....૬
 હોળીના જેવા રાગરે, મણે ન શરૂની માગરે, લગભ્યા નહીં લાજતાહીજ,
 ખાત્ર દગો જેવા દરવાયાં દાર .... શરૂ....૭
 વિદ્યામુઘાતી હુ દારે, કૃત્રણી જુદા શુદ્ધરે, મીઠા જોલા ડોંગીયાહીજ,
 નથી એના જાગ્યમા ધર્મનુ નાવ .... શરૂ....૮
 ખટપટીયા ખેટા પ્રેમીરે, જુદા કુદા નેમીરે, અનીનિના તે આખતાહીજ,
 ગરમડિયા ચચચ મનના કુતકતા મળાય .... શરૂ....૯
 હિંદુર પેટ ધારીરે, જે વ્યસનોના અવગારીરે, અજ્ઞાની દુઃસહિતનાહીજ,
 શરૂના સામ્ય મન લોપીને જે આજુ ... . શરૂ....૧૦

ગુરૂની સેવા પ્યારીરે; છદ્દા નીતિ સારીરે; ગુરૂના ભક્તો શોભતા
બુદ્ધિસાગર સદગુરૂતારજીહાર; વધે એની માઝારે ત્રણ બુવનનો રાજારે
પ્રભુ એની સાક્ષમાં હોય .... ગુરૂ....૧૧

✽ ગણું તેને હૃદય પ્યારા. ✽

(કવચિ.)

- અમારી બહુ અપેક્ષાઓ, સમજતા આશયો ખેંચી;
પ્રસંગે જે કશું તેની, ગણું તેને હૃદય પ્યારા. ૧
- નયોની બહુ અપેક્ષાએ, અમારા આશયો સાચા;
યથા જણ્યું જણાવે જે, ગણું તેને હૃદય પ્યારા. ૨
- જિનાગમના અનુસારે, જણાવેલું જણાવે જે;
વિરોધીભાવને ટાળે, ગણું તેને હૃદય પ્યારા. ૩
- હૃદય પેસી હૃદય ભાવો, હૃદયમાંહિ ઉતારે જે;
ધરે નહિ ચિત્તમાં ઈર્ષ્યા, ગણું તેને હૃદય પ્યારા. ૪
- ખને સહાયી અનુયાયી, રહી સાથે કરે કાર્યો;
વિચારે સામ્ય આચારે, ગણું તેને હૃદય પ્યારા. ૫
- હૃદયથી મેળ મેળવતો; વહે અનવરતજીવા પન્યે;
અપેક્ષા જણુ ધર્માર્થી, ગણું તેને હૃદય પ્યારા. ૬
- રથેલા ગણપલોમાં, ઘણા આશય રક્ષા જાણે;
બુદ્ધયજ્ઞિ સન્તના ભક્તો, ગણું તેને હૃદય પ્યારા. ૭

શઠની સજ્જતિ.

- શઠની સંગ નહારી, ભજનમાં ભંગ પડાવે ભારી.
ચંચલતા કરનારી, ભજનમાં, શઠની.
- કાક પેઠ દોષો બુજેરે, વિકથા કુચલી ક્યારી,
ખાય તેનું બહુ ખોદતોરે, જીભ જૂઠે વહનારી. ભજનમાં. ૧
- હકકાયા કૂતર પરેરે, વૃત્તિ ઠરે નહિ ઠારી;
ખેઠા ભ્યં ઉચાટ કરાવે, તોફાને ચિત્ત ધારી. ભજનમાં ૨

નિન્દા ત્યજે ના કોઈની રે, પર પંચાતો હજારી;
 હોસિ સાધુગ્રન્થ પઞ્ચવતો, દે નહિ જપવા જરારી. ભજનમાં ૩
 માયાફૂટ કરે ઘણીરે, રાહુપરે દુઃખકારી;
 સન્તજનોને એહ પનોતી, ભાવી ભય કરનારી. ભજનમાં ૪
 હો હા ઉપાધિ કરેરે, ધાડ પરે વિકરાળી;
 આડું અવગું બોલીનેરે, કોધ કરાવે વિકારી. ભજનમાં ૫
 શક માથે નહિ શિંગડરે, લક્ષણ ભેરો વિચારી;
 બુદ્ધિસાગર ચેતી ચાલો, સ્થિરતા મુખ પૂજારી. ભજનમાં ૬

જૈન.

મનુ શ્રી વીરના પન્થે, છર્વતો દોષ ને વહે તો;
 કષાયો છૂટવા ચતતો, ખરો તે જૈન કહેવાતો. ૧
 છનેશ્વર જ્ઞાન શ્રદ્ધાથી, યથાચક્ષિત છતે અંશે;
 અહો ને દોષને યત્ને, અપેક્ષાએજ જૈન જ તે. ૨
 ધરે શ્રદ્ધા ખરી ભક્તિ, અવિરત ભાવને ધારે;
 મનુનો સત્ય પૂજારી, ખરો તે જૈન કહેવાતો. ૩
 ધરે વિરતિપણું અંશે, ધરે વિરતિત્વ સર્વાંશે,
 યથાચક્ષિત મતો પાળે, ખરો તે જૈન કહેવાતો. ૪
 જગત્ ઉપકાર કરનારો, જગત્પાંડુ દુઃખ હરનારો;
 દયામાં ભાગ લેનારો, ખરો તે જૈન કહેવાતો. ૫
 ધરે સ્વાદ્વાદદક્ષિને, અપેક્ષા સત્ય ગ્રહનારો,
 નદી નિરપેક્ષ ધાનારો, ખરો તે જૈન કહેવાતો. ૬
 ગુણાનુરાગ ધરનારો, તયોને ગદ ગમજનારો,
 મનુ સિદ્ધાન્ત ભજનારો, ખરો તે જૈન કહેવાતો. ૭
 ખરાને ને ખરૂં જાણે, કુતર્કો ચિત્ત નહિ આણે;
 કદાચદપક્ષ નહિ નાણે, ખરો તે જૈન કહેવાતો. ૮
 ગુણોથી જૈન છે દુનિયા, મનુ મહાવીરના બેપિ;
 બુદ્ધચન્દ્રિયસદ્ગુણ સગી, ખરો તે જૈન કહેવાતો. ૯

❧ લેખિની. ❧

આહા દિવ શાન્તિ કરનારી, તારી જગમાંતિ બતિદારી, જ્ય લેખિની દિવ ખ્યારી, મનના ભાવો ચિતરનારી; તારાથી લેજે જે લખીયું, તેમાં શક્તિ અપારી, જગત જનને નાચ નચાવે, મહાકાલી અવનારી.   આહા. ૧
પ્રજાણી રૂઢાણી શક્તિ, બેડી જગત દલાવે; તું રહી જમને મુલવે, તુડી મુખ બતાવે.   આહા. ૨
તુજ બિન્દુથી સૃષ્ટિ બનની, લેખકની સદચારી; કાળાં ધોળાં કરનારી તું, નિમિત્ત પામી ભારી.   આહા. ૩
હસ્ત વિષે રમતી ભમતીને, થાતી પત્ર વિદારી; મનને ગમતી શાહી જમતી, કરતી પંડિત ચારી.   આહા. ૪
તોપો બંધુકથી ના ધાતું, જે શમશેરની પારી; તે થાતું તારાથી સજ્જમા, એવી તુજ દુશિયારી.   આહા. ૫
નવ રસની રેલંછેલામાં, સહાય તું કરનારી; શાની હાથે ચોભે સારી, પૂજ્યપણું ધરનારી.   આહા. ૬
કર અંશુકીએ તુજને ઝાલી, શ્રવ્ય લખ્યા જયકારી; શુદ્ધિસાગર મંગલમાલા, જગમાંડી ભરનારી.   આહા. ૭

❧ રાધા અને કૃષ્ણ. ❧

(ગંગાતટ તપોવનમરિ બની રચના ભારી—એ રાજ.)

રાધા કૃષ્ણની ભેટીરે, રહી મુજ આત્મવિષે
શુદ્ધ ચેતન જ્ઞાનેરે, અન્તરમાંડી દિસે.
સાખી.

અસંખ્ય પ્રદેશી આતમા, કૃષ્ણહરિ કહેવાય;
શુદ્ધચેતના રાધિકા, ગોપિકા સોહાય;
સ્વાભાવિક ભેટીરે, મળે શુદ્ધ પ્રેમે ખરી.   રાધા.-૧

કર્મ હથે તે કારણે, કાળો કૃષ્ણ ગણાય
અનહદ નાદની મોરલી, મધુરી મધુરી વાય.
અન્તર વૃત્તિ ગોપીઓરે, સદુ સ્થિરતાને ધરે. રાધા.-૨

રાધા આતમ યદિની, જનની સમ કહેવાય;
 પિતા અન્તર યદિનો, શુદ્ધાતમ વખણાય;
 એક રૂપે છે જન્નેરે, પુરૂષ શ્રી નામ વરે. રાધા-૩
 રાધામાં હરિને જુઓ, હરિમાં રાધા જોય;
 એક બીજના ધ્યાનમાં, આનન્દ હોય હમેશ.
 દ્વૈતભાવના ધ્યાનેરે, આરંભમાં ચિત્ત કરે રાધા-૪
 હરિ ભજતાં રાધા ભજી, હરિમાં રાધા હોય;
 રાધા ભજતાં હરિ ભજ્યા, રાધામાં હરિ જોય.
 શુદ્ધ પ્રેમને ધ્યાનેરે, અદ્વૈત એ ભાવ ખરે રાધા-૫
 રાધા હરિ સંબંધથી, પરમ પ્રભુ પ્રગટાય;
 સિદ્ધ જુદ્ધ પરમાત્મા, કર્માતીત મુખદાય.
 સિદ્ધસ્થાન અમ્યુતરે, જ્યોતિમાંહિ જ્યોતિ મળે રાધા-૬
 સ્વામી સેવક ભાવ નહિ, આતમ વિષ્ણુ ગણાય;
 બ્યાપક જોયો જાણથી, સાદિ અનન્ત સદાય.
 અશ્વરાત્રીના સ્વામીરે, ચિદાનન્દ પૂર્ણ રહે રાધા-૭
 જ્યોતે જ્યોત જણાય છે, ગુરૂગમમાં છે જ્યોત;
 રાધા હરિ ગુરૂમા રક્ષા, ગુરૂ સેવે ઉઘોત.
 બુદ્ધિસાગર પ્રમેરે, રાધા હરિ ભક્તિ મળે રાધા-૮

૨૪૦ ॥ હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંદી ॥ ૨૪૦

જગપિ.

ભણ્યો નો મુ મળ્યો નો મુ, ઘણી ભાવા શિખરો નો મુ ?
 ગુણાનુરાગ નહિ આમ્યો, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંદી. ૧
 ઘડીમાં પ્રેમના ચાગ્ય, કરે છે સ્વાર્થ તમ ધિ;
 ઘડીમાંદી જતો ખૂટી, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંદી. ૨
 મટામો બહુ કરે મૂકો, પડે પમખા વિનય લારી,
 મળે તેવો થઈ જાનો, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંદી. ૩

હમો ભાનુ કહે કાકો, જણાવે કદમ જ વૃદ્ધિ;	
દિયે ના દીલકું સાક્ષી, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંહી.	૪
થયા જે સ્વાર્થ સંબંધો, થયા અજાનથી મેળો;	
શબ્દિક એ વિજગી જેવા, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંહી.	૫
પ્રશસ્ય પ્રેમ વણુ ભક્તિ, ગુરુ વા દેવની નહીં છે;	
ચહે ના આંખને આંખો, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંહી.	૬
જતો ભૂલી જતાં ફરે, મળે તો પ્રેમ દેખાડે;	
અહો વ્યવહાર ભાળવવા, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંહી.	■
ખરી પ્રીતિ વિના કહેણી, કદિ ના રહેણીમાં આવે;	
પ્રતિજ્ઞાઓ ટળે કીધી, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંહી.	૮
ટકે છે ધર્મ પ્રીતિથી, ટકે છે ટેક પ્રીતિથી;	
ગઇ પ્રીતિ ગયું સર્વે, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંહી.	૯
ખરો છે પ્રેમ બાળકમાં, ખરો છે પ્રેમ યોગીમાં;	
જીવે છે પ્રેમથી શ્રદ્ધા, હજી નહિ પ્રેમ તુજમાંહી.	૧૦
થતો નહિ પ્રેમ જે માંહી, વળે નહિ જીવ તે માંહી;	
બુદ્ધચન્દ્રિય શુદ્ધ પ્રીતિથી, પ્રભુનું રૂપ મળવાનું.	૧૧

❧ મઠીને ભિન્ન ના થાશે. ❧

કવ્વાલિ.

મળ્યા તો હો મગી જાણો, હજારો સંકટો સહીને;	
વિચારીને વિચારો એ, મગીને ભિન્ન ના થાશે.	૧
પડે જો દષ્ટિમાં ભેદો, પડે આચારમાં ભેદો;	
કરી જટ ચિત્તને મોહું, મગીને ભિન્ન ના થાશે.	૨
વિચારો બહુ કરો પૂર્વે, મળ્યા પહેલાં ઘણી વેળા;	
તજીને સ્વાર્થ સંબંધો, મગીને ભિન્ન ના થાશે.	૩
પડે જો ચિત્તમાં આંટી, મળ્યા પણુ નહિ મળે સારું;	
બંધે આગળ ચડો ભાવે, મગીને ભિન્ન ના થાશે.	૪

- મળ્યા જે અજ્ઞતા યોગે, મળ્યા જે મોહના યોગે;
મળ્યા તે નહિ મળ્યા જાણે, મળીને ભિન્ન ના થાયો. ૫
- વપુષી મેઝ ના સાચા, નથી એ મેઝ હસ્તોથી;
હૃદયના શુદ્ધ સંબંધે, મળીને ભિન્ન ના થાયો. ૬
- વપુમાં શબ્દ ગોંઠાતાં, વપુને નાશ પણ થાતાં;
સદ્ગત્તે એ ધર્મ સંબંધે, મળીને ભિન્ન ના થાયો. ૭
- નયોની ગતિ અપેક્ષાએ, મળાતું સુવિચારોથી;
મળાતું નય અપેક્ષાએ, મળીને ભિન્ન ના થાયો. ૮
- મળ્યા પૂર્વે સદુ સાથે, મળે છે સર્વની સાથે;
નિશ્ચારી સ્વાધારે એ, મળીને ભિન્ન ના થાયો. ૯
- નાધી ખાલી મળ્યા વળ કંઈ, હજુ મળ્યો સદુ સાથે;
અનુભવ ક્ષેપ જાને એ, મળીને ભિન્ન ના થાયો. ૧૦
- મળી વ્યાપક મળ્યા સોયી, બ્રહ્મણ વા ત્યાગવાનું શું;
અલે એ જ્ઞાનને ક્ષેત્રે, મળીને ભિન્ન ના થાયો. ૧૧
- અનુભવ જ્ઞાનીના ઘટમાં, મળ્યાના બેઠ નો જાણે,
બુદ્ધચિન્તિ સન્ન લોકો એ, મળ્યા મળતા મળી રહેયો. ૧૨
- ૐ શાન્તિ:

સ્વતંત્ર સત્ય.

૧૭૫૧

- જાતે જાતા રહે જ્ઞાતા, કહે: જ્ઞાતાની જાતી
જાતાની થઈ ના જાય જ્ઞાતા, જાતે જાતા. ૧
- વદતા જુનથી જુન, જાતે. જાતી જુન, ના
વદતા જાતજુલો જાતે, વદતા જાતે જાતે. ૨
- જાતજુલો જાતજુલો જાતે, વદતા જાતે. જાતે જાતે
જાતજુલો જાતે જાતે, વદતા જાતે. જાતે જાતે. ૩
- જાતજુલો જાતજુલો જાતે, વદતા જાતે. જાતે જાતે.
જાતજુલો જાતજુલો જાતે, વદતા જાતે. જાતે જાતે. ૪
- જાતજુલો જાતજુલો જાતે, વદતા જાતે. જાતે જાતે.
જાતજુલો જાતજુલો જાતે, વદતા જાતે. જાતે જાતે. ૫

વિચારોની યત્ના સાધા, ખમર પછો જમનને તો;
 પરીણ સાક્ષરો કરો, યદ્યે દક્ષણ વિચારોનું. ૫
 રમેલા પ્રત્યે છવંતા, દુરવના મોખને દેશે;
 મિનારાની પદે દબા, રતીને મત્સ્યને કરશે. ૬
 વિચારોની જસર યાત્રી, જમનની રમુજ બુધિમાં;
 વરેલા યજ્ઞની તેરી, ખમર યાત્રી બની રહેશે. ૭
 દયે મુખિ વિચારોમાં, સ્વયં તે તો દસી રહેશે;
 રહે નિર્માય નહીં ક્યારે, કરે દક્ષણ તથાપિ એ. ૮
 જોખાઈ યદી યોગ, કરે સર્વા વડે ના કંઈ;
 જમનનદિ જ્યંપનું સર્પ, કરો ને માની તેવાનું. ૯
 દક્ષિણ દક્ષિ રામે દેઈ, ખસાને માનના ખોટું;
 બલે જેના દયે બાગે, અરે તે નેજ તેવાના. ૧૦
 બવિધ્યદર્માં દયે નંચે, અધિપતી વિચારોના;
 તદ્યે સૌ વિચારો એ, વખાયા પ્રત્યમાં પ્રેમે. ૧૧
 રૂંધે તે માનશે લેશે, રૂંધે ના તે મયે કરે;
 મુખાચયથી વખ્યું તેમાં, જ્યોતે દોષ છે ક્યાંથી. ૧૨
 બુદ્ધિત્યજનું બનું પ્રદણ, જમનનો ન્યાય છે સાચા;
 બુદ્ધિપિત્ર મત્યજમમાંદી, રૂપાન્નરથી પ્રમદ થાનું. ૧૩
 ॐ શાન્તિ:

— થતો ના ડાહલો ત્યાં તું. —

કથાશ્રી.

કુવાના રેહ્યા પેઠે, કરે છે માપ દરિયાનું;
 નથી જાણ્યું નથી જોયું, થતો ના ડાહલો ત્યાં તું. ૧
 પરીણ પૂર્ણ ના જેની, જરા ના પહેંચની બુદ્ધિ;
 અનુભવ જ્યાં નહીં ત્હારો, થતો ના ડાહલો ત્યાં તું. ૨
 કહું છું તથા આ છે, કહું છું તથા એ છે;
 રહું ને પાર બુદ્ધિથી, થતો ના ડાહલો ત્યાં તું. ૩

ગમે તેની થની જૂલો, ગમે તેના વિચારોમાં;
 નથી જ્યાં કાયદા પૂરા, થતો ના ઠાઠલો ત્યાં તું. ૪
 વિચારી ચિત્ત યાડે જ્યાં, રહે આરો નહીં એકે;
 કરીને કંપના જૂડી, થતો ના ઠાઠલો ત્યાં તું. ૫
 નથી પડતી સમજ પૂરી, જનેકાશય પ્રવૃત્તિમાં;
 ખુરી ઝાલચ દુહય ધારી, થતો ના ઠાઠલો ત્યાં તું. ૬
 રહ્યું જે ગુપ્ત લ્હારાથી, અધિકારી વિના તે તે;
 નથી જ્યાં તું અધિકારી, થતો ના ઠાઠલો ત્યાં તું. ૭
 દુહય પૂટે, નહીં આશી, રહ્યા જ્યાં આશયો ઝાઝા;
 હજી ત્યાં જાનિયો મથના, થતો ના ઠાઠલો ત્યાં તું. ૮
 યથા હાલિ તથા મુલિ, ખડું સર્વજ્ઞને બાસે;
 ખુદ્ધઅધિ નાત્યને કહેલું, વિજય છે સત્યનો જાનતો. ૯

૧૦૯ પ્રમુ તું છે પ્રમુ તું છે. ૭૭

કબાલિ

ગમે તેવા કેપે તું છે, પુરેપુરે નહીં જાસે,
 તથાવિ બામ નિઃક્રમાદી. પ્રમુ તું છે પ્રમુ તું છે. ૧
 થઈ વચકીન વિચારોના. જિગરથી શોધીને શોધ્યો,
 પરાના નાનતું એવું, પ્રમુ તું છે પ્રમુ તું છે. ૨
 અનુનાના રહ્યા કીધા. પ્રમો ગુજ અસ્તિતામાદી,
 કેવમા ૧ તી નકુન્જા, પ્રમુ તું છે પ્રમુ તું છે. ૩
 અકરને તા કવી મરતો, અમમના પાર ના પામુ
 જાનતો ૧૨ નાચક તો પ્રમુ તું છે પ્રમુ તું છે. ૪
 અતખ ના ન તો મરતો, અંદા એ કોણ ન રકાડે
 થતી નકુન્જા નચ નથી, પ્રમુ તું છે પ્રમુ તું છે. ૫
 પ્રમુ તું હાનુ પૂતની આત્ર એ ના દુહયમાદી,
 પ્રમુ તું નામની રહના પ્રમુ તું છે પ્રમુ તું છે. ૬

પ્રતીતિ પૂર્ણ થઈ ત્હારી, કથાવી વાણીથી ના તે;
બુદ્ધચળિ ભક્તિના યોગે, પ્રભુ તું છે પ્રભુ તું છે. ૭

કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૭

કથાશિ.

- ભલું તેથી થયે મારું, હૃદયમાં સત્ય એ લાવી;
દલીલો વેગળે મૂકી, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૧
- નથી બુદ્ધિ સમજવાની, અધુના તુંજમાં પૂરી;
પાછીથી પૂર્ણ સમજશે, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૨
- ભલામાં હું સદા ત્હારા, હૃદયમાં પૂર્ણ એ લાવી;
અખંડાનન્દને અર્થે, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૩
- અધુના યોગ્ય ના લાગે, પાછીથી યોગ્ય તે ભાસે;
ગણી આજ્ઞા પ્રભુની એ, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૪
- અપેક્ષાઓ ધણી રહી ન્યાં, કથંતાં પાર ના આવે;
હૃદયના પૂર્ણ પ્રેમે હો, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૫
- હજી તું બાલબુદ્ધિથી, પ્રહીશ ના આશયો પૂરા;
સદા સૈનિકવત્ યઇને, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૬
- સદાચારો વિપે આપ્તો, અધિકારે કથે છે સૌ;
ગણી તવ શ્રેયના માટે, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૭
- રૂથે ના જો ત્હને ત્હોરે, અલંધજ શબ્દને માની;
ધરી દાક્ષિણ્યતા મનમાં, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૮
- પડે તે દુઃખમાં સહીને, જગતમાં એ ગણી ક્ષણ;
ધરીને ધૈર્ય મનમાંહી, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૯
- કરે મા બાલુડને હો, હુકમ તેવો ઉઠાવે તે;
બુદ્ધચળિ સદ્ગુણપ્રેમી, કથું તે કર ધરી શ્રદ્ધા. ૧૦

અમારા આત્મવત્ માનું.

કથાલિ.

- જગત્માં સર્વ જાતિયો, ગણાતિ ઉચ્ચ ને નીચી;
સુખી દુઃખી જનો સર્વે, અમારા આત્મવત્ માનું. ૧
- ગમે તે દેશના લોકો, ગમે તે ધર્મના લોકો;
ભલે કાળા ભલે ગોરા, અમારા આત્મવત્ માનું. ૨
- અમારા ધર્મમાં સર્વે, નથી ઉચ્ચ નથી નીચા;
જીવો સરખા ગણીને સૌ, અમારા આત્મવત્ માનું. ૩
- મળો એકત્ર સહુ લેણા, વિચારો શ્રેયના તત્ત્વો;
પ્રભુના માર્ગ પન્થીઓ, અમારા આત્મવત્ માનું. ૪
- અમારા ધર્મના ન્યાયે, જીવોનો ન્યાય છે સરખો;
સહુનો હક્ક છે સરખો, અમારા આત્મવત્ માનું. ૫
- અધિકારે ક્રિયા યોગે, પડે આચારથી લેહો;
રહેલા લેહમાં સૌને, અમારા આત્મવત્ માનું. ૬
- અમારા ધર્મની જગમાં, સહુ વણેા અધિકારી;
ગમે તે નાતના જીવો, અમારા આત્મવત્ માનું. ૭
- પશુ પંખી અને કીડા, સહુ સ્થાવર જીવો રહેમે;
કર્ રક્ષા ત્યજી હિંસા, અમારા આત્મવત્ માનું. ૮
- પ્રભુ મહાવીરના ભાષે, અમારી આંખ ઉઘાડી;
બુદ્ધચબ્ધ દુનિયાને આ, અમારા આત્મવત્ માનું. ૯

સ્યાદ્વાદ સોહાય.

- અનેક નદિયો જ્યાં મળે, તે દરિયો કહેવાય;
અનન્ત નય ભગી થકી, સ્યાદ્વાદ સોહાય. ૧
- અનેક વિચારો જ્યાં રહે, અનેક વાદ સમાય;
પદ્ દર્શન જેમાં ભળે, સ્યાદ્વાદ સોહાય. ૨

પરસ્પર વિરોધથી, જ્યાં ગચ્છા જાતુ યાય;	
સુખે વિરોધી જ્યાં સદુ, સ્વાદ્વાદ સોદાય.	૩
એકાન્તે ખજૂન અને, મજૂન નદિ જ્યાં યાય;	
અનેકાન્ત નયવાદથી, સ્વાદ્વાદ સોદાય.	૪
સાપેક્ષે ખજૂન અને, મજૂન જ્યાં કહેવાય;	
અનેક નયના મેળથી, સ્વાદ્વાદ સોદાય.	૫
એક વસ્તુમાં વસ્તુનાં અનન્ન ધર્મ વર્નાય;	
અનન્ન નયની દૃષ્ટિથી, સ્વાદ્વાદ સોદાય.	૬
એકાન્તે બ્યવહાર વા, નિશ્ચય પ્રશેષ ન બાય;	
ઉત્સર્ગ અપવાદથી, સ્વાદ્વાદ સોદાય.	૭
ઉપાદાન નિમિત્તમાં, સાપેક્ષ મુખદાય;	
વસ્તુ વસ્તુપણે પ્રદે, સ્વાદ્વાદ સોદાય.	૮
પરિણમનું સ્થાયપણે, વેદાદિક મુખદાય;	
બુદ્ધિસાગર ધર્મમાં, સ્વાદ્વાદ સોદાય.	૯

ૐ શાન્તિઃ ૩

૮૮૨ ઘન્યો પવો ઘની રહેજે. ૪૮૦

જ્ઞાપિ.

ઠકું સ્વાર્થણ પ્રતિજ્ઞાથી, જરા ના ભેદનં રાખ્યો;	
દુદયના પ્રેમથી બાવે, જન્યો એવાં જની રહેજે.	૧
ધણી છે ધાટિયો વચ્ચે, દુલ્લથી આનંદે બાવું;	
સ્મરીનં ઔઝ્ય અન્નરૂમાં, જન્યો એવાં જની રહેજે.	૨
પડ્યા જે પન્યમાં ઠાંટા, કદી દૂરે ચલે આગે,	
દઉં આશી. મજાની એ, જન્યો એવાં જની રહેજે.	૩
સમુદ્ધાનિ યગ્રો ન્દારી, અમારી બાવના એ છે;	
વિમુદ્ધપ્રેમજાતિ એ, જન્યો એવાં જની રહેજે.	૪
યગ્રો ત્યાં વિપ્રનુ સ્વપ્નુ, પડ્યાં વિપ્ના યગ્રે દૂરે,	
અભેદિમેળના યોગે, જન્યો એવાં જની રહેજે.	૫

યયો ત્વાત્રી દુદય રેડું, અદંડનિ કરી કરે;
 અરો મનનું અપેક્ષાએ, અન્યો એવો બની રહેશે. ૬
 ભ્રામ્યારો ભ્રમીય ના તું, ધરી મદા ધરી ભખિા
 થઈ જશેર આગરવા, અન્યો એવો બની રહેશે. ૭
 દુદય મારો ખરો નહી, અનન્યાનન્યમાં બળતું;
 દુદયમાં ભાવ એ તારી, અન્યો એવો બની રહેશે. ૮
 રહી છે અગરો જ્યોતિ, દુદયનું આંખ કેળાયે;
 બુદ્ધચંદ્રિપૂર્ણ મદાધી, અન્યો એવો બની રહેશે. ૯

“યયું શું આ અહો શાપી.”

કવિતિ.

ચાંતલ આ વન્દિની જ્વાળા, જ્વાળા પુષ્પ સમ કાંટા;
 રહી ના બીતિની પરવા, યયું શું આ અહો શાપી. ૧
 થઈ સ્થિર આંખની કીટી, દુદયમાં ઉત્પિ ઉત્પિયો;
 નથી કંઈ ઉધ વા સ્વપ્નું, યયું શું આ અહો શાપી. ૨
 કટારી ધા થયા મીઠા, થઈ પિસ્તોત પ્યારી બહુ;
 બની ચિના ધળી કંટી, યયું શું આ અહો શાપી. ૩
 જ્વાળી ચિત્રવત્ દુનિયા, નથી ત્યાં અંકય વણ કાંઈ;
 સમાધિ સંસ્તી યેનો, યયું શું આ અહો શાપી. ૪
 નથી ઉચ્ચ નથી નીચે, રહ્યો દુ માં સમાર્થ દુઃ
 અવાચ્ય ભાન છે વા નહિ, યયું શું આ અહો શાપી. ૫
 યયો દુ એક બહુધાથી, યયો દુ એકથી બહુધા;
 જ્વાળું એકને બહુ હુ, યયું શું આ અહો શાપી. ૬
 જ્વાળી જ્યોતિમાં જ્યોતિ, વિશુદ્ધ પ્રેમ ભક્તિએ;
 બુદ્ધચંદ્રિ મન્તની સંગે, નથી છાનું પરમજ્ઞાને. ૭

૧ ઇકોઽર્હવદુસ્યામ્ । અનેકેભ્યેકોઽહમ્
 ઇકોઽર્હ દ્રવ્યનયતઃ અનેકોઽર્હ પર્યાયતઃ

સાધર્મીને સાધર્મીનું આમન્ત્રણ.

કથાવિ.

“તમારું સર્વ છે આ અહીં.”

- પધારો પ્રેમ પૂજારી, પધારો પ્રેમના પત્ની;
 પધારો ધર્મના સ્નેહી, તમારું સર્વ છે આ અહીં. ૧
 પધારો ધર્મની મૂર્તિ, પધારો પ્રેમની કથારી;
 અમારી માન્યતાનું સૌ, તમારું સર્વ છે આ અહીં. ૨
 પધારો પ્રાણના પ્યારા, કદી ના ચિત્તથી ન્યારા;
 પધારો પ્રેમના દરિયા, તમારું સર્વ છે આ અહીં. ૩
 પધારો વિશ્વના બહાદુર, પધારો વીરના છેડ;
 શુરકુલ વાશમાં વામ્ની, તમારું સર્વ છે આ અહીં. ૪
 પધારો આંખની જ્યોતિ, પધારો પ્રાણ દેનારા;
 સમાર્થ સત્ય ધરનારા, તમારું સર્વ છે આ અહીં. ૫
 પધારો અશુ દ્વુનારા, મદા મનને રીઝવનારા;
 કર્તુ સ્વાર્થજી તમેને સૌ, તમારું સર્વ છે આ અહીં. ૬
 પધારો ધર્મના યોદ્ધા, દયાને પાસ ભરનારા;
 સમર્પણ સર્વ કરનારા, તમારું સર્વ છે આ અહીં. ૭
 પધારો રાત્રીના દીવા, પધારો દીનના બાનુ;
 વિદેહી ભાવ ધરનારા, તમારું સર્વ છે આ અહીં.
 પધારો પ્રાણના તત્વો, પધારો હાથ ને પાંખો;
 ભુલચન્દિ ધર્મી બંધુઓ, તમારું સર્વ છે આ અહીં. ૮

સ્વાર્થ.

સ્વાર્થતણી મારામારી, જગતમાં સ્વાર્થતણી મારામારી;
 સ્વાર્થતણી જગ વારી.....જગતમાં
 બહાલો બહાલી સ્વાર્થ થકી છે, સ્વાર્થ થકી મહારા મહારી;
 સ્વાર્થ સર્વો કે ભય ખત્રી સૌ, બોગખ નહિ રહેનારી—જગતમાં ૧

પ્રાણ પાથરે સ્વાર્થ થઈ સૌ, વેરયા વૃત્તિ વધારી;
 કપટ કોહને ખૂના મરદી, સ્વાર્થ થઈને ધનારી—જગત્માં ૨
 મદાને બાપા દેવેશમાં, લાજ ન આવે લગારી;
 પાપ કર્મમાં અન્ધા લોકે, ધર્મ કર્મ જાય દારી—જગત્માં ૩
 મીઠામાં મીઠા બહુ લાગે, સ્વાર્થ જગત્ નરનારી;
 સ્વાર્થવિષે સપડાણી દુનિયા, મૂકે ગુણ વિસારી—જગત્માં ૪
 સ્વાર્થ થઈ કંઈ સત્ય ન સૂજે, સ્વાર્થવૃત્તિ દુઃખકારી;
 બુદ્ધિસાગર ધર્મ કરીને, કર પરમાર્થ વિચારી—જગત્માં ૫

❧ “અન્તે સદુને છે મરવાનું.” ❧

સદુને છે મરવાનું, અન્તે સૌને છે મરવાનું;
 ભુલાતું કરવાનું, અન્તે સૌને છે મરવાનું.
 રાજ રાણી ચેઠ ચેઠાણી, ચહેનચાહ ને જાણ;
 ભેગી ભેગી સતી સન્યાસી, કોણ મોહું કોણ ન્હાનું. અન્તે. ૧
 ચકવર્તિ મહારાજ બગીચા, લેતા નિશદિન ખાણું;
 ચાત્યા ઉઠી મીઠી આંખો, રહીયું ખાલી બાણું. અન્તે. ૨
 મહારાજા મૂછાજા માનવ, કરતા બહુ ધીંગાણું;
 નામ ન રહીયાં દુનિયામાંડી, જાણે નહીં એ છાનું. અન્તે. ૩
 ખજખજ નદીનું પૂર વહાણું, જેવું પીપળ પાનું;
 ભેનારા મરતાને દેખે, ભેનારાને જવાનું. અન્તે. ૪
 સંધ્યા રાગને ઝાકળ બિન્દુ, કદિ નહિ સ્થિર થવાનું;
 બુદ્ધિસાગર સમજ સાચું, ધર્મકૃત્ય કરવાનું. અન્તે. ૫

❧ વહાલી તાળાતાળી. ❧

જાલી તાણા તાણી, સૌને જાલી તાણા તાણી
 કોણ રાજા કોણ રાણી.....સૌને.

કરે સ્વાર્પણ સકલ નિજનું, ગમે નિજ આત્મવત દુનિયા;	
મધુ પધરાવતો મનમાં, જગત્માં પ્રેમી છે કોઈ.	૬
ધણા છે ભાવથી પ્રેમી, ધણા છે વાણીથી પ્રેમી;	
દુદમવાળી વપુથી તો, જગત્માં પ્રેમી છે કોઈ.	૭
જણાતો પ્રેમ આચારે, જણાતો પ્રેમ આંખોમાં;	
પ્રતિજ્ઞાથી સદા ટેકી, જગત્માં પ્રેમી છે કોઈ.	૮
વિશુદ્ધ પ્રેમગંગામાં, સદા ઝીલે ખરા સન્તો;	
કરે છે પાપ મલ દૂરે, જગત્માં પ્રેમી છે કોઈ.	૯
ખરેખર આત્મના જ્ઞાને, વિશુદ્ધ પ્રેમ પ્રગટે છે;	
વિરલ છે આત્મજ્ઞાનીઓ, જગત્માં પ્રેમી છે કોઈ.	૧૦
નથી લ્પ્યાં બિલતા સ્વાર્થે, સકલમાં પ્રસન્ન ભેવાનું;	
પુદ્ગલબિંધ સન્તની લકતે, વિશુદ્ધ પ્રેમ પ્રગટે છે.	૧૧

❧❧❧ વિકારી જ્ઞાનો. ❧❧❧

વિકારી જ્ઞાનો લાજ ધરે ન જરાએ,	
ભસે કાંટે ન ધરાએ.....વિકારી ૦	
આંખોમાં ઇર્ષ્યા ઘણીરે, કરે ધુરંદ્રીયાં જૂન;	
અટવાતાં આશા ધરીરે, આમાસામી કરે જૂન—વિકારી. ૧	
વિવેકે સમજે નહીંરે, આડાં અવળાં ધાય;	
ઠણું ન કરતાં સ્વામિનુંરે, સામા કરડવા બાય—વિકારી. ૨	
પૂર્યો બહુ સિદ્ધાં કર્યારે, તો પણ વાંકાં યાય;	
પડી ટેવ ટળતી નહીંરે, કોટિ કરેરે ઉપાય—વિકારી. ૩	
એક એકનું ખર્ચ જતાંરે, ઝૂંટીને ખોરાક;	
રસ્તામાં ઉભા રહીરે, મુઘે છે કંઈ નાક—વિકારી. ૪	
નાત ભત્રીલાં આવતાંરે, ભસી દિયે બહુ માન;	
લહુઆં કુચા બહુ ભરેરે, કરડે કોધે કાન—વિકારી. ૫	
નખજાં જખરાથી ઠરીરે, પૂચ્છવાળી દિયે માન;	
હાર્યાં કરતાં દંપતિયારે, તો પણ આવે ન સાન—વિકારી. ૬	

- સૌ ઉંદર દૂરે રહીરે, ધરિયું શું આ કંઠે;
ઉંદર લોળવવા કહેરે, કપટ યુક્તિથી ઉઠાંઠ, બિલાડો બોલે
બોલ વિચારી. બિલાડો. ૧
- કેદાર કંકણ ધારીનેરે, ઉંદર સંઘની પાસ;
ગર્ધ ઉર્ધ્વ મુખ ધારીનેરે, બાપ કરતો ખાસ. બિલાડો. ૨
- સર્વ પાપ ધોવા ખરેરે, ગયો હતો કેદાર;
ભક્તિ કરી મહાદેવનીરે, તેણે કંઠે ધર્યું ચાર. બિલાડો. ૩
- યાત્ર કરી કેદારનીરે, આવ્યો ગંગા તીર;
પ્રભુ ભજન કરતો રહુરે, પીને ગંગાનું નીર. બિલાડો. ૪
- તીર્થયાત્રા કરતો રહુરે, પાળું રૂઠા આચાર;
ઉંદર ખાવા નહિ કહીરે, ખાધા લીધી નિર્ધાર. બિલાડો. ૫
- રવિ સ્નામી દૃષ્ટિ કરીરે, ઉંચો રાખી એક પાદ;
પ્રભુ ભજન કરતો રહુરે, શો તેનો આસ્વાદ. બિલાડો. ૬
- આવો બેસો પાસમાંરે, પ્રભુ ભજન કરો વાત;
આત્મ સરીખું વિશ્વ છેરે, બૂદ્યો નાતને જાત. બિલાડો. ૭
- ખીવો નહીં મારા થકીરે, સર્વ પ્રભુનાં બાળ;
દયા પ્રગટતી ચિત્તમાંરે, સર્વ જીવો પર બહાલ. બિલાડો. ૮
- કંકણ ધાલી કંઠમાંરે, શિવે કર્યો ઉદ્ધાર;
પાસે રહી જેલો સદારે, પ્રભુ ઉપર ધરી ખ્યાર. બિલાડો. ૯
- વૈર ગયું મુજ ચિત્તથીરે, તેથી કરતો વાત;
પ્રભુ ભજન વણ જાણુવુંરે, એજે જીવન જાત. બિલાડો. ૧૦
- ઉંદર સહુ લેગા મગીરે, વાતો કરતા એમ;
બિલાડો પ્રભુભક્ત છે રે, ધર્યું ભજનનું નેમ. બિલાડો ૧૧
- જાતિ સ્વભાવ ને જેહનોરે, કદિય ન મૂકે તેહ;
વૃદ્ધ મૂંઝકે ભાખિયુરે, ગણે ન સર્વે એહ. બિલાડો. ૧૨
- સર્વે લેગા યર્ષ કરીરે, ક્રીધો એક ઠરાવ;
અમ્હારા દર ઉપરેરે, રહો ખીજે નહીં જાવ. બિલાડો. ૧૩
- બિલાડો દર ઉપરેરે, રહીયો કપટે આય;
છેલ્લો ઉંદર દર વિષે રે, જાતાં પકડી ખાય. બિલાડો. ૧૪

દહાડા બહુ વીતી ગયા રે, ઉંદર ઘટના થાય;
 માંદોમાંદો વિચારતા રે, પણ કારણ ન જણાય. બિલાડો. ૧૫
 બિલાડો ઉંદર ભજે રે, વૃદ્ધ કહે નિર્ધાર;
 છેલ્લો ઉંદર જો રહે રે, તે ન રહે મુજ યાર. બિલાડો. ૧૬
 શુદ્ધ પવિત્ર જ ના રહે રે, વણિક ન હોયે મિત્ર;
 કોયલા ધોળા ન હુવે રે, એમાં કશું નહીં ચિત્ર. બિલાડો. ૧૭
 શ્વેત કાગડો નહીં થતો રે, કરતાં કોટિ ઉપાય;
 શ્વાન પુચ્છ સિધું નહીં રે, કુદ્દતનો એ ન્યાય. બિલાડો. ૧૮
 તહોરો પીર નહીં થતો રે, મુસમાન હોય પીર;
 યત્ર થકી ઉંચુ ચડે રે, નીચે પડે ત્હોયે નીર. બિલાડો. ૧૯
 વૃધે કધીયું જ્ઞાનથી રે, સુણતાં ઉંદર વર્ગ;
 પરીક્ષા કરવી કયે રે, યુક્તિ થકી ઉત્સર્ગ. બિલાડો. ૨૦
 છેલ્લો રાખો ખાંડીયો રે, સમજાયે બહુ વાત;
 છેલ્લો દરમાં પેસતાં રે, કરી બિલાડે વાત. બિલાડો. ૨૧
 ઉંદર સહુ ચેતી ગયા રે, ત્યાગી દર્ધ વિશ્વાસ;
 ત્રાસી ત્યાંથી ભાગિયા; રે, ગયા અન્યત્ર જ ખાસ. બિલાડો. ૨૨
 વૃદ્ધ વચન માન્યા થકી રે, બચીયા કહેના સર્વ;
 વૃદ્ધ વચન ઉઠ્ઠાંધીને રે, કદિ ન કરવો ગર્વ. બિલાડો. ૨૩
 જાતિ વૈર સ્વભાવથી રે, ત્યાં ના નિર્મલ ચિત્ત;
 માળા મણકા પુછાં રે, ઢોંગથકી એ ખચિત. બિલાડો. ૨૪
 સમજ્યા સર્વે ઉંદરો રે, ભૂત્યા ન બીજી વાર;
 ઉપરના આચારથી રે, વંચાયા અમયકુમાર. બિલાડો. ૨૫
 સોનું કસી માનવ વસીરે, કરીએ પરીક્ષા ખાસ;
 જાતિહિંસક પ્રાણીનો રે, નહિ કરીએ વિશ્વાસ. બિલાડો. ૨૬
 બાહિર અન્તર જુજુઆં રે, વંચકનાં છે કૃત્ય;
 બુદ્ધિસાગર બોધથી રે, કરો પરીક્ષા સત્ય. બિલાડો. ૨૭

ગાઠરિયાપ્રવાહે તળાતા લોકો.

સગ ધીરાના પદનો.

ગાઠરિયા પ્રવાહેરે, અંધાધુંધી થાય છે,
 સૂને ન તેથી સાચું રે, અંધોઅંધ પુણ્ય છે. ગાઠરિયા.
 ઘેટાની પાછળ સૌ ઘેટાં, ચાલે લારોલાર,
 જ્ઞાન વિના હુનિયા જન ભૂલ્યા, જુએ ન તત્ત્વ લગાર;
 આતમને ના જાણે રે, અંધારે બહુ અટવાય છે. ગાઠરિયા. ૧
 શા માટે મારે શું કરવું, કૃણ શું કરતાં થાય,
 સત્યપણું તેમાં શી રીતે, સમજ્યા વણ મુંઝાય;
 ગદ્દા પૂચ્છ પકડી રે, લાતો બહુ ખાય છે. ગાઠરિયા. ૨
 જ્ઞાન વિના કિરિયામાં ઘેલા, અજ્ઞાની બહુ થાય,
 આસવ સંવર ભેદ ન જાણે, કર્મ ચક્રી ફટાય;
 અંધારે અંધા દોડે રે, પાર નહીં પાપ છે. ગાઠરિયા. ૩
 કોટિ વર્ષ અજ્ઞાની તપથી, કરતો ક્ષય જે દર્મ,
 શ્વાસોચ્છ્વાસે તેટલાં કર્મો, જ્ઞાની ખપાવે એ મર્મ;
 બુદ્ધિસાગર સમજી રે, જ્ઞાની જ્ઞાનને ચ્હાય છે. ગાઠરિયા. ૪

સંઘવલ.

બલ બહુ સંઘ ગણાય, કલિમાં બલ બહુ સંઘ ગણાય;
 સંઘથી શોભા થાય.....કલિમાં.
 સર્વ જાણનો આશરો રે, અનન્ત શુભ આધાર;
 અઠતાડીશ શુભે ભર્યો રે, વર્તે જય જયકાર. કલિમાં. ૧
 સંઘ ચતુર્વિધ ઉત્પતિ રે, એ ઉત્તમ વ્યવહાર,
 તીર્થંકર પદ પામવા રે, સેવા ભક્તિ ઉદાર. કલિમાં. ૨
 ચેતનમાં સર્વે ભર્યું રે, સંઘમાં ચેતન સ્ફાર:
 ચેતન સર્વે પૂજવા રે, એ રૂઠા આચાર. કલિમાં. ૩

શુદ્ધ પૂજા ચેતન વિશે રે, અંધ મુકત આધાર;
 અંધ પૂજે શુભ પૂજ્યા રે, નવપદ તેમાં ધાર. ઠલિમાં ૪
 પૂજ્યપણું છે અંધમાં રે, પરમશ્રદ્ધપદાર;
 શુદ્ધિસાગર અંધની રે, શોભા અપરંપાર. ઠલિમાં ૫

ॐ भण्या गणयानो सार. ॐ

ભણી ભણી માર અમોએ વિચાર્યો;
 આત્મજ્ઞાન આધારે.....ભણી ભણી
 પુરાણો વાંચ્યાં ધણું રે, વેદો વાંચ્યા વિચારે;
 ઉપનિષદો ભગવદ્ગીતા રે, વાંચી હાડયો એ સારે. ખરેખર
 આત્મજ્ઞાન આધારે. ૧
 દુરાન આર્ષજન વાંચીયાં રે, પદાર્થન મન ભારે;
 મન્ય તત્ત્વ એ ભણીયું રે, વીનરાગ જન્યકારે. ખરેખર ૨
 દિગંબર શાસ્ત્રો ધણું રે, જોવા વિચાર આચારે;
 રાગ દ્રેષને હાડવા રે, ધ્યાન માર્ગ છે પ્યારે. ખરેખર ૩
 વીર પ્રભુની વાણીથી રે, માતા ભણ્યા વિકારે;
 આત્મજ્ઞાન ને ધ્યાનમાં રે, આનન્દ પ્રગટે અપારે. ખરેખર ૪
 સ્વાદ્વાદ મનામયીરે, અનન્ન ગુણનો ક્યારે;
 શુદ્ધિસાગર આગમા રે, ધ્યાનું ચાવે ભવ પારે. ખરેખર ૫

જનક શાસ્ત્રના અર્થના કથામાં આત્મો નેમાંથી સાર એ નીકળે
 છે કે જન અર્થના વચ્ચે જીને આત્માની શુદ્ધિ કરવી, અન્યદર્શનીઓનાં પદો
 ઉપનિષદો, ભગવદ્ગીતા, રામાયણ, ભગવત ગીતા, શુદ્ધોત્તમ, બ્રહ્મજાલ, કૃષ્ણ
 રમેશ વાંચ્યાં અને તેથી નિવૃત્ત એજ થયું કેથી મદાર્થપ્રભુને આત્માની
 પન્થાને દોડા જવા મનનરુદન અને અગ્નિને જે માર્ગ બતાવે છે, તેજ
 વીનરાગ જન્ય ઉત્તમ ને આત્માને સાર એજ છે કે જન, દર્શન, અસ્તિત્વ
 આત્મવચ્ચે કરી. આત્મજ્ઞાન થતાં સ્વાદ દરિએ અનેક નોંધની અગત્યને
 સ્વયં તત્ત્વ મદ્યુ કરવી ટકિત પ્રગટે છે. અન્યદર્શને એકાંત દાનો પદ
 સન્ધકારને પશ્ચાત્તઃ પામે છે.

ॐ नमिः ॥

૬૨- ચકલીને

ટે'ટે' જવારે ત્હારી, કરે ઠાણ ન્યાય વિચારી;		
નબળા જાવે હારી.....કરે.....		
સિદે બકડું મારિયું, ન્યાય હૂવે ન તગારી;		
ન્યાય પ્રજા દરબારમાં, રાજા રંઠ એક ચારી;	કરે	
કાકે શિશુ મારીયારે, તેમી રોનહિ બારી;		
ઉપયોગી થીને હૂવે જાડી, સાચી પર દુશિયારી.	કરે	૨
ગાફલ રહેવું ના ધોરે, શિખામણ છે સારી;		
મત્સ્ય ગણગણ ન્યાય છે રે, ભય માથે સંસારી.	કરે	૩
રક્ષણ કર નિજ આત્મનુરે, સધળો શોક વિસારી;		
બગ કળ બુદ્ધિ યત્નથીરે, છે ઉગરવા બારી.	કરે	૪
રક્ષણના જે હેતુઓરે, તેની કર તૈયારી;		
શત્રુઓના દાવથીરે, ચાક્ર ભેડ નિર્ધારી.	કરે	૫
સ્થાન વખનના યોગથીરે, ઉગરવાની બારી;		
બુદ્ધિસાગર આત્મનીરે, રક્ષા છે મુખકારી.	કરે	૬

૬૩- સર્વને દુઃખ પડે છે

જા ના હિમ્મત હારી, પડે દુઃખ સદુને ભાઈ;		
શૂરા પાછા ના ફરે રે, બીકણ થીને મરાઈ;		
મૃત્યુ ભયથી ના ડગેરે, ધરતા આત્મ વડાઈ.	પડે	૧
ટેક નેક છોડે નહીરે, જેવી રામ દુહાઈ;		
કટકે કટતા થઈ જતાંરે, છોડે નહીં મદાઈ.	પડે	૨
બનવાનું બનતું સદારે, કરીશ ના મૂર્ખાઈ;		
રેવું કર્મનું ચુકવેરે, કરીશ સત્ય કમાઈ.	પડે	૩
સોનું નિજરૂપ ના તજેરે, અગ્નિમાંદે દહાઈ;		
અણ અણ જેવો થઈ જતાંરે, પ્રભુ ન તજે પ્રભુતાઈ.	પડે	૪

શુદ્ધ પ્રેમના પન્થમાં, એહ પરીક્ષા રહ્યાર્ધ;
 બુદ્ધિસાગર ધર્મનીરે, શ્રદ્ધા ભક્તિ વધાર્ધ. ૫૩. ૫
 ૐ શાન્તિ: ૩

ॐ પ્રમુ ભજનયી શાન્તિ. ॐ

પ્રભો તુજ ભજન વિના નહીં શાન્તિ,
 દેખું સદુ આ બ્રાન્તિ.....પ્રભો.
 મુખ નહિ સ્વપ્ને દુનિયામાંડી, મોહે નહીં ઉત્કાન્તિ;
 દુનિયા ચોખી જાની યાચ્યા, મુખ નહિ પુદ્ગલ બાન્તિ.....પ્રભો....૧
 તુજ ભજનમાં ભાવોદ્ધાસે, ભક્તિ દૃઢ્ય ઉભરાતી;
 તુજ ભજનમાં અર્જૂન શક્તિ, પરપરિણતિ ફર જાતી.....પ્રભો....૨
 તુજ ભજનથી શ્વાસોચ્છ્વાસે, શાન્ત રહે છે છાતી;
 માયાનાં આવરણો ટળતાં, ટળતી માયા કાતી.....પ્રભો....૩
 ખાતાં પીતાં હરતાં ફરતાં, શ્વાસોચ્છ્વાસે બાન્તિ;
 ધૂન ભજનની લાગી પ્રેમે, તુલિ તુલિ વિખ્યાતિ.....પ્રભો....૪
 તું મારામાં હું તારામાં, હું તું એકજ બાન્તિ;
 રામ રામ વિલસી તું રહિયો, છાતી મુજ ઉભરાતી....પ્રભો....૫
 સર્વ સેવમાં તુજને યાત્રી, વૃત્તિ શાન્તજ યાત્રી,
 હું તું ની સ્ફુરણમાં યાત્રી, વૃત્તિ કરજ સુડાતી.....પ્રભો....૬
 કર્તા કર્તા ભોક્તા સાક્ષી, વૃત્તિ ક્ષણ ક્ષણ ધ્યાત્રી,
 બુદ્ધિસાગર પટકારકમાં, ભગી અનતી જળાત્રી.....પ્રભો....૭
 ૐ શાન્તિ.

ૐ હૃદયને પારસી દેજે. ॐ

કવિવિ.

ય તા છે ચિત્તના મેતા, ધણા વિશ્વાસધાનિયો;
 પરીમા નવ ધરે રંગો, હૃદયને પારખી દેજ—૧

દાલે રૂપા દાલે તુષા, પ્રતિપક્ષી થતા કણમાં;
 ઘણા ઠી તુચ્છ મન હોયે, હૃદયને પારખી દેજે—૨
 ઘડીમાં પાથરે પ્રાણે, ઘડીને સ્વાર્થથી અધા;
 ખમ્મી જાયે ખરી વખતે, હૃદયને પારખી દેજે—૩
 કૂતારીએ ઘણા પૂર્તે, હૃદયના ચાન્ધ માનવીએ;
 કુટેલા પેટના કાચા, હૃદયને પારખી દેજે—૪
 ઘણા છે પેટ પૂજારી, ઘણા છે સ્વાર્થ પૂજારી;
 ઘણા છે માન પૂજારી, હૃદયને પારખી દેજે—૫
 કુટેલા ઢાલ જેવા કેળ, ઘણા છે ગાડસં જેવા;
 ઘણા છે શ્યાનના જેવા, હૃદયને પારખી દેજે—૬
 ઘણા છે સર્પના જેવા, ઘણા છે કુંઠ ભારત્રીયા;
 ઘણા છે મિષ્ટ બોલવિયા, હૃદયને પારખી દેજે—૭
 ઘણા છે ઢાલ પિટભીયા, ઘણા છે ગાલ ધુંસભીયા;
 ઘણા છે દિલ દાતરિયા, હૃદયને પારખી દેજે—૮
 હૃદયને બાઘથી જુદા, ચિતા પેઠે નગી મારે;
 ક્ષણિક મનના ઘણા જગમાં, હૃદયને પારખી દેજે—૯
 ઘણા છે ઉંદરો જેવા, ઘણા કિંપાકના જેવા;
 વિવેકે સૌ વિચારીને, હૃદયને પારખી દેજે—૧૦
 હોવાની સાથમાં મૈત્રી, ધરીને ધર્મ આચરજે;
 બુદ્ધચબ્ધ આત્મની વિલા, હૃદયને પારખી દેજે—૧૧

❧ સાચો જૈન. ❧

અવધૂ કયા મોવે તન મડમે—એ રાગ.

જાની સાચો જૈન કહાવે પરમ સમય રસ પાવે.—જાની.

દ્રવ્ય ગુણ પર્યાયને જાણે, સાચી શ્રદ્ધા દાવે;

સકલ નયોના અંગે દેખે, અનેકાન્તતા ભાવે.

જાની. ૧

નયનમિત્ર વાત્સીથી ભોલો, સાપેસો સમજાવે,
 રાજી નહીં અજાણી ટોળે, સ્વાદાદમાં ફાવે. જાની. ૨
 માયેજાએ સૌદરનને, જિજ્ઞાસુ દર્શનમાં સમાવે;
 બેલામેલને સ્નેહાનેરો, બંગી અનેક મુદાવે. જાની. ૩
 રોય જોયને ઉપાદેવે, મુદ નિયેજા માવે,
 અનેક મણિ નિજમાં મખાને, સિંધરના નિજ પદ લાવે. -જાની. ૪
 પરમમાય કાલક ઉપયોગી, મુદ ધર્મ પ્રમટાવે,
 પૂજ્યથી ન્યારો નિજ ખાવે, મુદ ભાવના ભાવે. જાની. ૫
 વેદાદિકને નિજમાં મખાવે, બોગી અબોગી માવે,
 નિર્દોષી અન્યદ દરિદ્રી, પરમ આનંદના લાવે. જાની. ૬
 મર્મ જીવામાં જિજ્ઞાસુને, મના જેન જળાવે,
 અર્ધ એક પર્વાય નિજના, પામક વાચવે ભાવે. જાની. ૭
 કાલકે તેને કાવ બાગી, નયનમિત્ર મન કાવે,
 ભૂકિનાવર કાલકાદી, જેન આપને માવે. જાની. ૮

૧૩૪ હમેનાં ચાલ નીનિધી. ૧૩૫

કવિ

મોડે વિજ્ઞાન વાલિને, અનુભવ ધર્મ પાડીને,
 અર્ધે રીતે દીધે સાગર, દરિયામાં વાગ નીનિધી. ૧
 કાલકે કાલકે નાગી, વાચાવન કાલકની નાગી,
 અર્ધે રીતે કાલકે, દરિયામાં વાગ નીનિધી. ૨
 અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે, અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે,
 અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે, અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે. ૩
 અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે, અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે,
 અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે, અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે. ૪
 અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે, અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે,
 અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે, અર્ધે રીતે અર્ધે રીતે. ૫

સતાપે શત્રુઓ દાવે, તથાપિ ટેક ના ત્યજી;
 સદા છે સત્યથી ચઢવી, દમેશ્યાં ઘાત નીતિથી. ૬
 ત્યજીને મૃત્યુની બીતિ, પ્રમુનો બહુ યાદ પ્રેમે;
 જીવે પર મિત્રના પારી, દમેશ્યાં ઘાત નીતિથી. ૭
 વધે વટની પરે બકતો, અમરવેલી પરે વધના;
 પ્રમુની બકતને શક્તિ, દમેશ્યાં ઘાત નીતિથી. ૮
 ત્યજીને સર્વ શંકાઓ, પ્રમુ પર પૂર્ણ પર યદા;
 જુદાચળિય પર્મની કરજી, ફોડે છે હો ફોડે છે હો. ૯

❧ ઘની નિષ્કામ કરવાનું. ❧

કથાવિ.

જગતની બધી શાખામાં, કિયાની યોગ્યતા પામી;
 ફોડોની આશ રાખ્યા વણ, બની નિષ્કામ કરવાનું. ૧
 ફરજ છે કાર્ય કરવાની, અધિકારે સદા મુજને;
 થશે ફજ તે ન જોવાનું, બની નિષ્કામ કરવાનું. ૨
 અદા કરવી ફરજ મ્હારી, સદાનો મંત્ર એ મોંઘો;
 પ્રમુ આજ્ઞા મળી લેઇ, બની નિષ્કામ કરવાનું. ૩
 અધિકારેજ સોંપાયું, કબૂલે દિલ જે કરવું;
 પછી પાછું હુલ્યા વણ તે, બની નિષ્કામ કરવાનું. ૪
 થની કીર્તિ રતિ ના ત્યાં, નથી અરતિ અકીર્તિએ;
 અકુવૃત્તિ વિના સહેજે, બની નિષ્કામ કરવાનું. ૫
 કર્યા વણ મ્હાડું ને લ્હાડું, સ્વભાવે સાક્ષી રૂપે થૈ;
 સદા આનન્દ માનીને, બની નિષ્કામ કરવાનું. ૬
 જગત્ કર્તવ્યશાખામાં, જીવે સૌ કર્મ યોગીઓ;
 જુદાં છે કાર્ય જીવોનાં, બની નિષ્કામ કરવાનું. ૭
 કરે નિષ્કામથી કરજી, ખરેખર કર્મયોગી તે;
 કદી લેપાય ના લેપે, બની નિષ્કામ કરવાનું. ૮

ગમે તેવી અવસ્થામાં, યતાં જે કર્મ તે તે સૈ;
બુદ્ધચિંતિ ધર્મ ધારીને, જની નિષ્કામ કરવાનું. ૯

❧ મમરા માન કહ્યું મન મારું. ❧

અવધુ કયા મોરે તન મારે—એ શત.

- ભમરા માન કહ્યું મન મારું, દુઃખ ગળી લે પ્યાડું. ભમરા—
વન વન ભમતો ભમતો રહેવે, કરી ઇચ્છા મન કાઠું;
કરી ન રહેતો એકજ કામે, ભટકણી રીત જમાણું. ભમરા. ૧
સન્તોષી વાર્યો ના વગતો, લાજ ન મણતો નકાડું;
ધમકાનાં તેવો ધર્મ જાતો, જેવો દેવતા દાડું. ભમરા. ૨
પંચરંગી પુષ્પો પર બેસે, વાર્યુ ન કરતો વાડું;
ગ્રાપટ ખાઈ પાછો આવે, આશા જીવન લાડું. ભમરા. ૩
લાલચમાં લપટાઈ જઈને, જીવન ધરે વિચારડું;
મહારે લોભાચો મૂરખ, લોભે યાય નડાડું. ભમરા. ૪
ઉડી ઉડી જ્યાં ત્યાં બેસે, વર્તન એ નદી ચાડું;
શુભ શુભ કરતો પશુ ના શુભ લે, રહેલીમાં અંધાડું. ભમરા. ૫
કમલ પાંખડી દલમાં પેટી, માને મનમાં સાડું;
સ્વિ અસ્તે મડોઆવાથી, દુઃખ અપાર ચનાડું. ભમરા. ૬
દાગ દસ્તી એ કમલ દગનો, પૂરો છે નડાડું,
શુદ્ધ એ કચરાનાં ન્દારો, પ્રાણ જશે નકાડું. ભમરા. ૭
આશાનું જીવન છે બૂડું, ચિન્તા મકલ જાડું.
જમણાથી મૂલીને જમનાં, એજે આયુ જનાડું. ભમરા. ૮
સમજી લે શાણા નુ સાને, પરપુરુષ કરી ન્યાડું;
બુદ્ધિસાગર આગમ ધરમ, રહેનાં મુખ નિષાડું. ભમરા. ૯

ૐ જ્ઞાનિ: ૩

ગમે તેવી અવગ્રામાં સદા જ્યાં ત્યાં મુગની

! ૬૬ માયના માયવી. ૨૦૦

૪૮.

મુખ માનીને બાઈ, ગમે ત્યાં મુખ માનીને બાઈ,
જાના અવગ્રામાંની, ગમે ત્યાં મુખ માનીને બાઈ,
તુલને ત્યાં ત્યાં જે મગનું જે. ૬૨ નરિ, ત્યાં અધિગાર,
દુઃખ વિષે મુખ બાવનારે, બાવીને મુખરાઈ. ગમે ત્યાં ૧

જે જે બનનું તે તે મદુરે, બાવી માનવદાસી;
માની માનવ બાવીને, ધર મિત્રે મનુષ્ય. ગમે ત્યાં ૨

મુખ માટે મંચે સારે, પારી લેજે બાઈ,
મારા માટે મદુ ગમે, જાણ નરિ, ગળસાર. ગમે ત્યાં ૩

મનમાં મિત્રાઈયા કરીને, માન નહીં કરીયાર,
મિત્રમિત્રા મના થઈરે, આત્મસ્વજાએ વગાર. ગમે ત્યાં ૪

નિરન્તર પરમાત્મારે, કાલા દિવમાં પાણી;
બુદ્ધિમાત્ર ધર્મથીરે, મદુબલનંદ વધાર. ગમે ત્યાં ૫

માગતુ ગમે તેવી અવગ્રામાં પોતાના આત્માને મુખની બાવનારો પાપનો.

ગમે તેવી અવગ્રામાં ગમે ત્યાં આત્માના નરે આત્માના માનવ મુખમય પો-
તાને માની મને, ૫ પાંજુ ૬૨૦ આત્મા પોતાના મુદ્ધ ધર્મની અપેક્ષાએ
રિચાગીએ તે કદિ દુર્ભ. નર્યા પોતાના મુખ અવગ્રાને બીજી કર્મના પોને ધને
દુઃખને આગેપરત પોતાનામા ચાતુરિક માની દેવામાં આવે, તે પોતાને મ-
ખથી કરેણ માનવનું અન્ત પડે છે. કર્મથી દુઃખ પડે તે અવગ્રામાં પજુ પોતા-
ના આત્માનું પ્યાન મનુ કે જેથી આત્મા પોતાના આત્માનું ચાતુરિક મુદ્ધ
સ્વરૂપમા વધવીન રહે નુદ બાવના વડે આત્માનું પ્યાન કરતુ કે જેથી
આત્મા પોતાના પરિપૂર્ણ આત્માને કર્મના નાગ કરી પ્રગટાવી રહે. જે જે
અવગ્રાએ પ્રાપ્ત થાય છે એ પ્રગટિતમા કોઈ અપેક્ષાએ ઉપગામી અંત
સારી છે, એમ માનીને આત્માના મુદ્ધાપવાયમાં રમજુતા કરી.

પ્રતિજ્ઞા પાઠ વોલીને.

કન્વાલિ.

પ્રતિજ્ઞા કર પ્રથમ સમજી, પ્રતિજ્ઞા કર યથા સમજી;
 પ્રમાણિક જીંદગી કરવા, પ્રતિજ્ઞા પાળ બોલીને—૧
 વિચારો કર પ્રથમ કોટી, પડીથી મૂક આચારે;
 ગમે તેવીજ વાતોમાં, પ્રતિજ્ઞા પાળ બોલીને—૨
 હિતાહિત પૂર્ણ જાણીને, કરીને યોગ્યતા પૂરી;
 વિવેકે લાભ અવલોકી, પ્રતિજ્ઞા પાળ બોલીને—૩
 વિચારી ભાવિની શક્તિ, હૃદયમાં લાવ નિશ્ચયને
 અનન્ય વીર્ય ખીલવવા, પ્રતિજ્ઞા પાળ બોલીને—૪
 અમૂલ્ય વાણીના શબ્દો, કરીશ નહિ ધૂળના જેવા;
 વડીને શબ્દ સોનેરી, પ્રતિજ્ઞા પાળ બોલીને—૫
 ફરી ભાતાં વડી શબ્દો, ગયો વિશ્વાસ નહીં આવે;
 જગતને લાભ દેનારી, પ્રતિજ્ઞા પાળ બોલીને—૬
 પ્રભુ શ્રી વીરના બોધે, ખરો વિશ્વાસ લાવીને;
 પુદ્ગલબિધર્મ ધરવાને, પ્રતિજ્ઞા પાળ બોલીને—૭

૭૭ ઉત્પત્તિવ્યયધ્રુવતાનું ધ્યાન. ૭૭

નિર્મલ જ્યોતિર્મય દુ ચેતન, નિરાકાર બ્રહ્મા વિષ્ણુ;
 જોયો સર્વ રજ્ઞા મુજમાંડી, લોકલોક વિષે જિજ્ઞાસુ;
 ઉત્પત્તિ વ્યયને ધ્રુવનાએ, સદુ લાવો મુજમાં રહિયા;
 કાયોપશ્ચમને ક્ષાયિક જ્ઞાને, મુજમાંડી સર્વે લહિયા. ૧
 અસ્તિ ધર્મની ઉત્પત્તિ વ્યય, ધ્રુવનાનો કણ કણ ભોગ્યો;
 નાસ્તિ ધર્મની ઉત્પત્તિ વ્યય, ધ્રુવનાનો દુઃ નિર્તોગી;
 અસ્તિ ધર્મથી નાસ્તિ ધર્મથી, ચેતનમાં સધળું જ્ઞાને
 નવ નવ જોયો સમય સમયમાં, ઉત્પત્તિ વ્યયના સ્થાને. ૨

પર્ણ દલોથી ઢાંકતીરે, બોરોને મમતાથી;
ખાટો રસ ખાતાં ચકરે, ભાવ તો ઉડી જાયે...બોરડી...
અનુભવ રાગી સન્તનારે, મનમાં તું ન સુકાવે;
બુદ્ધિસાગર સન્તનારે, મનમાં અમૃત ભાવે...બોરડી...

તમે ક્યાં ઓઢાઓ અમને.

બરીની દોસ્તી કરનારા, ઉપરથી કંઈક જોનારા;
દુઃખથી દૂર રહેનારા, તમે ક્યાં ઓઢાઓ હમને.
ખરું તે શું ન જોનારા, ઉદર માટેજ રહેનારા;
પરાયાં ચીર ધોનારા, તમે ક્યાં ઓઢાઓ હમને.
સમૂહિર્થે ચાલ ચલનારા, છુડાછુ વેંછુ વઢનારા;
રૂથે ત્યાં પેરી જનારા, તમે ક્યાં ઓઢાઓ હમને.
ઉપરના ઢાડના રાગી, મળે નહીં તોજ વૈરાગી;
મળ્યું જ્યાં માન ત્યાં રાગી, તમે ક્યાં ઓઢાઓ હમને.
છતી આંખે બની અન્ધા, બનીને સ્વાર્થના બન્ધા;
બન્યા નિન્દાચક્રી ગન્ધા, તમે ક્યાં ઓઢાઓ હમને.
હમારામાં રહ્યું જે જે, તમારા ચિત્તમાં નાવે;
બુદ્ધિથીજ જોનારા, તમે ક્યાં ઓઢાઓ હમને.
યથા વિપરીત હાલ જ્યાં, ખરું દેખાય શુરે ત્યાં;
દુઃખનું બાન નહીં તમને, તમે ક્યાં ઓઢાઓ હમને.
અમારે તો તમારું કંઈ, નથી બુરું નિરખવાનું;
જળવાની જો ન જવો ત્યાં, તમે ક્યાં ઓઢાઓ હમને.
પરિપૂર્ણ પરખવાની, તમારી શક્તિ ખીલે તો;
બુદ્ધિચંદ્ર મનને દેખે, નિરજન મેળ મળવાને.

* આ ન દેખતાં મેં તને પણ જોઈ એક જગ્યા તમારી રંગા છે, તારી
રીતે તમે અમને સી રીતે ઓઢાઓ રાખો.

“અમારે શું? તમારે શું?”

મગી જુદા થનારાઓ, નિજેચ્છા ત્યાં જનારાઓ;
 યથા સુખ ત્યાં ગમે ત્યાં જાઓ, અમારે શું તમારે શું? ૧
 ભાભાવ્યાથી ભૂલી ભમતા, જુઓ નહિ ભાવીના ખત્તા;
 નથી ત્યાં સ્નેહનું બિન્દુ, અમારે શું તમારે શું? ૨
 અખી બ્રોહ્મા અખી મિથ્યા, નથી રહેણી સદા તથ્યા;
 જિગરને નહીં સમજનારા, અમારે શું તમારે શું? ૩
 હૃદયરસથી ન મળનારા, મગીને ભિન્ન થાનારા;
 મળે તેવાં થનારાઓ, અમારે શું તમારે શું? ૪
 ગમે તે પાશું પીનારા, ખરું નહિ મન સમજનારા;
 પશુવત્ માર્ગ વહનારા, અમારે શું તમારે શું? ૫
 હૃદયમાં નહિ ઉતરનારા, ગમે તે ચિત્ત ભરનારા;
 કશું તે ફર કરનારા, અમારે શું તમારે શું? ૬
 મિલન તે નહિ સમજનારા, કૃતાત્રી પાક ભજવનારા;
 ગમે તે કહો ગમે ત્યાં જાઓ, અમારે શું તમારે શું? ૭
 કશું નહિ લક્ષ્ય દેનારા, નથી શિષ્યો નથી ભક્તો;
 બુદ્ધચબ્ધિસંત મેળાપી, અહો તે હું અહો હું તે. ૮

૯૪૩ “ ચેતનજી નિજ ચિત્ત વિચારો. ” ૯૪૪

ચેતનજી નિજ ચિત્ત વિચારો, વસ્તુ સ્વભાવે વસ્તુ ધારો;
 વસ્તુ સ્વભાવે વસ્તુ પ્રજોષિ, ચેતન મિથ્યા કર્મને રોષિ. ૯૦૧
 દર્મ વિપાત્રી ઉદયે આવે, મુજે નહિ જ્ઞાની પરભાવે;
 સમનાએ સહુ કર્મને વેદે, જુનકાલના કર્મને છેદે. ૯૦૨
 દીન ન થાયં કર્મના ભોગે, ન્યારો યજ વેદે ઉપયોગે,
 મુદ્ધ ધર્મમાં સ્થિરતા ધારે, કર્મ વિપાકે લેશ ન દારે. ૯૦૩

કરી સંકલ્પની હૃદતા, યતો વિશેષ પરિહારી;

બુદ્ધચર્મ કૃત્યો ને, કરો તે મસ્ત થઈ કરશો. ૪

ભાવાર્થ—ધર્મક્રિયાઓ કર્યા વિના હૃદયની શુદ્ધિ થતી નથી. ઉપાદેય દ્વિતી સમ્યગ્ વિચાર કરવામાં આવે તો એવું અવબોધારો કે કર્તવ્યરૂપ ને ધર્મકાર્યો છે, તેમાં સ્વાધિકારતઃ પ્રવૃત્ત થવાની દ્રવ્ય ક્ષેત્ર ક્ષણ જાણે આવશ્યક છે. ધર્મક્રિયામાં પ્રવૃત્ત થનારાઓએ ને ને કરવું, તેમાં તત્ત્વ જની જવું. વિશેષ ચિત્તથી વા શુન્ય ચિત્તથી કરાતી ધર્મક્રિયાઓથી પરિપૂર્ણ સાધ્યરૂપ પ્રાપ્ત થતું નથી. અતએવ તીર્થકરોની આગાતુસારે પ્રબોધવાતું કે ભગ્નો । । । મે ને ને ધર્મક્રિયાઓ કરો તેમાં અત્યંત રાગ ધરીને મસ્ત બનો. ધર્મક્રિયામાં મમસ્ત બન્યા વિના અમૃતાનુકાનરૂપ સંપ્રાપ્ત થઈ શકતું નથી. મન મર્કટ સમાન છે તેને એકજ ક્રિયામાં સ્થિર કરવું એ અભીરથ કાર્ય છે. તથાપિ અભોધવું કે જેમાં અત્યંત પ્રીતિ દોષ છે ત્યાં મન સ્થિર થઈ જાય છે. ધર્મક્રિયાઓ કે ને કરવામાં આવતી દોષ તેમાં પ્રથમ અત્યંત પ્રેમ પ્રગટાવવો અને તેમાંજ માફ એવ છે એમ દૃઢ વિશ્વાસ લાગીને તેમાં લયલીન થઈ જવું. જેજ કરતી પ્રવેશમાં ખાસ લક્ષ દેવું જોઈએ. ધર્મક્રિયાઓ ને ને કરવામાં આવે તે ને ક્રિયાઓ કરતી વખતે અન્ય જાગતમાં ચિત્ત ન જવા દેવું. ને ને ધર્મક્રિયાઓ કરવામાં આવે તેનેજ મનમાં ભાગીને તેનુંજ મનન અને જ્ઞાન કરવું, માંજ દૃઢ સંકલ્પથી પ્રવૃત્ત થવું. આ પ્રમાણે ધર્મક્રિયાઓને મમ્ત બની રવાથી સાધ્યની સિદ્ધિ સમ્ભવ્ય પ્રવૃત્તિ કરાય છે.

❧ સદા નહિ માન્યતા સરખી. ❧

સ્વયં મનમાં વિચારીને, જુઓ નિશ્ચય કર્યા પૂર્વે;

પરિવર્તન થયાં બદલાં, સદા નહિ માન્યતા સરખી. ૧

પણ દેખે પણ જાણે, પણ સુણ્યાં પણ વાંચે;

વિચારોમાં થતી વૃદ્ધિ, સદા નહિ માન્યતા સરખી. ૨

યતો ઉપાદેય જ્યેષ્ઠ તેમાં, દરે પર્થાયના દરે.

અનુભવ આવ્યાં જુદો, સદા નહિ માન્યતા સરખી. ૩

પ્રથમ ને ને રૂપ ના તે, પાછીયો રૂપુ તે તે,

પ્રથમ જોડું પાછી સાચુ, સદા નહિ માન્યતા સરખી. ૪

- ઈષ્ટ ના રાગ જોડાઈ, કરી શાચ ન નીરોન્ની;
 રહ્યા પાંચે જગાં આપી, તમારું શું બળુ શાંતે ૪
 રખ્યા જોડાઈ અનુષ્ટોત્રે, અનુષ્ટોત્રે આપીએને તમ,
 નચાવી જુગલ જાણ્યાં, તમારું શું બળુ શાંતે ૫
 ગદ્યો ના પદ્યને પદ્યો, અપદ્યે કાવ્ય અપદ્યો,
 અપદ્યોના અન્ય શાસ્ત્ર, તમારું શું બળુ શાંતે ૬
 રજાએ રેળવે રેળવે, અપદ્યો ના પાપની અનુષ્ટોત્ર,
 રજાએના અન્ય રજાએ, તમારું શું બળુ શાંતે ૭
 દશધા વિશ્વામીના આપે, રજાએ આપીએ બુદ્ધિ,
 બરી પાંખું ઉતરે પાંચે, તમારું શું બળુ શાંતે ૮
 અજાપર અંજને તારી, અદોકારે ગદ્યો ના રંધે,
 કરી શાચ જ દશધા, તમારું શું બળુ શાંતે ૯
 રજાએ રૂપ નાજા અનુ, કરી ચેરારી ચલુઓન્ની,
 જુલામીના અન્ય રામે, તમારું શું બળુ શાંતે ૧૦
 દશમી દાહાં ઈષ્ટ, દશમી વિનને ઈષ્ટ,
 કરી હાંપી અમી બાપા, તમારું શું બળુ શાંતે ૧૧
 જુલામાં અંજિતો અચી, પનીમજ પદ્યને માન્યો,
 જનુ ના પદ્યનું બાપુ, તમારું શું બળુ શાંતે ૧૨
 દશ ઉં દશમાં બાપુ, કરી રજા પદ્યની રજા,
 જુદાધિપદ્ય સેવ્યાપી, તમારું શેવ પાપાનુ. ૧૩

૬૬૦ સ્મરણીયદિક્ષા. ૬૬૦

- અપુના મોદદિએ, મુજે ના સત્ય દેયામાં,
 છતી આંખેજ અપાડું, રજા પામે મુજે ના રંધ—૧
 કમ્યું ના હેતરે મનમાં, પાછીથી ખૂન પસ્તાયો,
 તમારી દિદિ આગળના, ચીરી પડદા જુએ સાચું—૨

વિગાડે ના રવચં વિગિલ, કપાલ અન્ન અરમાણ,
 અપુના જે રૂંદે ના લે, પાલીલી રૂપને મનમાં—
 નમાળી દક્ષિના જેવી, રગીને માણે મનમાંની.
 રાગી રંગના અંગે લેમાં, પાળી બીજું રૂંદે કપાળી—
 અજન્મની યોગ કહેણીમાં, અર્પે સિ આશનું માન્યું,
 પડે વિજ્ઞાન લમને ત્યાં, પાળી અજન્મમયિના કપાળ—
 અંગે ને વ્યાપ કુલનો, મના અપુના જીવે મારા.
 દંડે મળીજવા મનની, મના વિરુદ્ધીજવા જાને—
 પાળી જા ને મનમાં અમાં ત્યાં, રૂંદે ના અંગે મડ્ડ જનને,
 વિગાડે ના પાળી મામા, પુનઃ લેનેજ અનુમરણ—
 અજન્મ માન્યના જે રે, કરી ના લે દંડી અંગે,
 રૂપાનુ માન્ય ના રંગે, માન્ય પ્રાકર્ય માન્યને—
 અજન્મ પાળી રંગના, કરા ને માન્ય માન્ય કરા,
 રંગે રૂપાનુ લેનાને, પાળી વિજ્ઞાન નિષ્કાળ ને—
 અજન્મ ને, જે માળે, રૂંદે ના લેજ વિગાડે,
 અજન્મની માળે અજન્મ, વિગાડે વ્યાપની રીતે—
 અજન્મ માળે અજન્મ, અજન્મ એ દે દુનિયાનું,
 રૂંદે ના માળે રૂંદે, અજન્મ માળે રૂંદે—

મનમાં પ્રાપ્ત થયા ના જે

—

અજન્મ અજન્મ ના માળે અજન્મ ના માળે રૂંદે,

અજન્મ અજન્મ ના માળે અજન્મ અજન્મ ના માળે

અજન્મ અજન્મ ના માળે અજન્મ અજન્મ ના માળે

અજન્મ અજન્મ ના માળે અજન્મ અજન્મ ના માળે

અજન્મ અજન્મ ના માળે અજન્મ અજન્મ ના માળે

અજન્મ અજન્મ ના માળે અજન્મ અજન્મ ના માળે

- હરી છે મંત્રની સિદ્ધિ, પ્રતિજ્ઞા લે મુખે ત્રીપી;
હિતસ્વી શિખ લે રીપી, મળ્યો અવસર જવા ના દે. ૪
- જગત્માં લે સમય જૂઠ્યા, પલ્લું પસ્તાય પાછગાપી;
પડીથી શું વળે દોનાં, મળ્યો અવસર જવા ના દે. ૫
- ભમાયો જૂલ ના ખાલે, રહીય ના અન્યની દાઝે;
હરીને કાર્ય તે જાણે, મળ્યો અવસર જવા ના દે. ૬
- ત્યજી ભજભજપલ્લું મૌની, જાનીને સર્વ યુક્તિથી;
અનુકુળ કાર્ય કરવાને, મળ્યો અવસર જવા ના દે. ૭
- દૃઢ મંત્રવ્ય કરવામાં, સદી છેદી સકલ વિનો;
પરિપૂર્ણ પ્રયત્નોએ, મળ્યો અવસર જવા ના દે. ૮
- ધણે તું ચિત્તમાં થેતી, કળાઓ કેળવી કોડી;
બુદ્ધચન્દિ ધર્મ સિદ્ધિધર્મે, મળ્યો અવસર જવા ના દે. ૯

વની જા દાસ જ્ઞાનીનો

કવ્યાલિ.

- તને જો શાન્તિની ઇચ્છા, ખરેખર ચિત્તમાં યાતી;
ત્યજી સર્વે ઉપાધિયો, જાની જા દાસ જ્ઞાનીનો. ૧
- ખડું સ્વાતંત્ર્ય મેળવવા, ગદાં ગન્ધન ત્યજી દેવા;
હરી સ્વાર્પણ ધરી શ્રદ્ધા, જાની જા દાસ જ્ઞાનીનો. ૨
- રહી છે ધર્મમાં શક્તિ, મુધારે સદશુએ બંધિત;
સમર્પે સત્યની ભક્તિ, જાની જા દાસ જ્ઞાનીનો. ૩
- ત્યજીને સર્વ શંકાઓ, ઉડાવી સર્વ આસાઓ;
ત્યજી સ્વાચ્છન્દ્ય મન માન્યું, જાની જા દાસ જ્ઞાનીનો. ૪
- અધુના લે ન સમજાતું, પડીથી તેજ સમજવરો;
ધરી ધીરજ દૃઢ્ય માંહી, જાની જા દાસ જ્ઞાનીનો. ૫
- અહો સુવૈધની પેઠે, ખરો વિશ્વાસ લાવીને;
અનન્તાં દુઃખ હરવાને, જાની જા દાસ જ્ઞાનીનો. ૬

જાણુ' હું હૃદય પ્રગટ્યું, રૂચે તો માનજે સાચું;
બુદ્ધચિંતિ ધર્મ કરવાને, જનીજ દાસ જાણીને.

૭

સાધુઓ.

- પ્રભુના ભક્ત સાધુઓ, મહાત્મા પંચ જે પાળે;
ભક્તી તેની સદા સેવા, કરીશું પૂર્ણ ભક્તિથી. ૧
- અમારા ચિત્તમાં બહાતા, શુભંકર સર્વ સાધુઓ;
ગાળી પરમેષ્ઠીમાં જ્ઞાને, કરીશું દાસ ધર્મ ભક્તિ. ૨
- સદા તૈરામ્યમાં ઝીરે, પરિગ્રહ ત્યાગીને જ્ઞાને;
ફરે નિઃસંગતા ધારી, અમારા પ્રાણ તેઓ છે. ૩
- અમારી આંખ ને પાંખો, અમારા ધર્મના પ્રાણો;
અમારા ત્યાગી સાધુઓ, અમારા પ્રાણી પ્યારા. ૪
- ધ્રુવે હો પાપ દુનિયાનાં, હયા મંગાં પ્રચારે છે;
કરે ઉપદેશની વૃદ્ધિ, અમારા પૂજ્ય તેઓ છે. ૫
- અમારા દેશની શોભા, અમારા ધર્મ નેતાઓ;
અમારા આર્થ સાધુઓ, અમારા પ્યારા તેઓ છે. ૬
- અમારી આર્થ ભૂમિના, જીવન્ના કલ્પવૃક્ષો એ;
અમારા દોષ પાનારા, અમારા માતૃપિતાઓ. ૭
- અમિ મુનીન્દ્ર પૂજારા, અમે સાધુજા કવિયો,
અમારા સાધુઓના તો, અમે છેએ નદા બાળો. ૮
- મર્મ નેત્રી અવસ્થામા, અમારા જીવ સાધુઓ,
સદા છે પૂજ્ય દુનિયામાં, જદસ્થાળી નદા મોટા. ૯
- અમારા સાધુઓ મારે, અમાડ નવ અર્પણ છે,
નદા ન વર્તવે રમના, કરે છે કર્મ નિર્લસજા. ૧૦
- નમુ દુ મદુ વિનયોને, જગતમા નવ મુનિયોને,
બુદ્ધચિંતિ ધર્મ ધરનારા, ચિર જીવેજ સાધુઓ. ૧૧

મનુષ્યોના યશો વ્હાલા.

કવ્યાલિ.

યશો પરમાર્થની વૃત્તિ, રૂચે ઉપકારનાં કૃત્યો;
કરાયે ઉપકારોને, મનુષ્યોના યશો વ્હાલા—૧
ગરીબોના ભલા માટે, વિચારાયે ભલું મનમાં;
ભલામાં ભાગ લેવાતાં, મનુષ્યોના યશો વ્હાલા—૨
સ્વયં સરખાં મનુષ્યોને, ગણીને આત્મભોગી યં;
સુખી કરવા કરે યત્નો, મનુષ્યોના યશો વ્હાલા—૩
દુવાઓ રોગીઓને દઈ, કરે સેવા યથાશક્તિ;
દુવાઓ તેમની ફળશે, મનુષ્યોના યશો વ્હાલા—૪
કર્તુ અર્પણ સકલ નિજનું, જગતના પ્રાણીઓમાટે;
ખરે છે ભક્ત એ રીતે, મનુષ્યોના યશો વ્હાલા—૫
મનુષ્યોના સુખો માટે, સ્વયં દુઃખો ઘણાં વેઠી;
કરે સેવા ખરા ભાવે, મનુષ્યોના યશો વ્હાલા—૬
ગણી પરમાર્થ ને પ્યારો, કરી નિજ સ્વાર્થને દૂરે;
જગત સેવા કરે સાચી, મનુષ્યોના યશો વ્હાલા—૭
થયા અમર મનુષ્યો એ, કરી જોણે ખરી સેવા;
જગત કુટુંબ સમગણતાં, મનુષ્યોના યશો વ્હાલા—૮
અમીરીમાં ફફીરીમાં, કરે ઉપકારનાં કાર્યો;
બુદ્ધયુગિષ્ઠ ધર્મ સેવ્યાથી, મનુષ્યોના યશો વ્હાલા—૯

મૌની.

કવ્યાલિ.

મજાની મૌનમાં મસ્તી, મધ્ધાનું મૌનમાંવેરું;
મજા છે મૌનમાં ભૂદી, ખરેખર મૌની છે સુખી.

શમાતા વૈરના દાવો, શમામૃતનાં વહે ઝરણાં;	
અમીરાઇ ફકીરીમાં, ખરેખર મૈત્રી છે મુખી.	૨
ઘણું વદનાર છે ફાંગો, ઘણું બંધાય વાણીથી;	
ભુરું સારું ઘણાઓને, ખરેખર મૈત્રી છે મુખી.	૩
ભુરો છે પાત વાણીનો, વપુના વીર્યપાતોથી;	
વિચારીને વિચાર્યું એ, ખરેખર મૈત્રી છે મુખી.	૪
મગી છુટ્ટા તથાપિ શું, ઠર્યો ઉપયોગ ના સારો;	
પ્રસારક આત્મશક્તિયો, ખરેખર મૈત્રી છે મુખી.	૫
વિચારી વાગૂ રહ્યોને, પ્રસંગોપાત્ત ને બોલો,	
ધરી ઉપયોગ વદનારો, ખરેખર મૈત્રી છે મુખી.	૬
રક્ષાથી મૈત્ર અન્તરૂમાં, ખીલે છે વાણીની લખિય;	
જળાતી વાણીની સિદ્ધિ, ખરેખર મૈત્રી છે મુખી.	૭
જગતમાં ધાય તે જ્ઞાસો, યના તેના અમર શબ્દો;	
બને આદર્શવત્ મૈત્રી, ખરેખર મૈત્રી છે મુખી.	૮
ખરો સમ્યક્ત્વવંતજ તે, ખરો નિશ્ચયધરી મૈત્રી;	
બુદ્ધધર્મિય ધર્મદૃષ્ટિયે, ખરેખર મૈત્રી છે મુખી.	૯

જ્ઞાન અને રુચિભેદે અધિકારી ભેદ.

અધિકારીજ જેનો જે, અંગે તે માનતો તંત્રે,	
અંગે તે રાચતો તેમાં, પરીક્ષા છે અધિકાર	૧
ફેર છે માત્રને જાડુ, રૂચે છે વૃદ્ધને જાડુ,	
ફેર છે અન્ય યુવકને, ઠરે કિમ્મત રૂચે નેની.	૨
અમ્મ જ્યાં રૂચે બેઠો, મનોનૃતિનજા ફેરે,	
ફેર માત્ર અધિકારે, મહા સરખા નથી રહેતા.	૩
ખુરે છે દૃષ્ટિ જે અરે, ખરૂં નમનય તે અરે,	
અંગે તે અમ્મી નાચુ. નળીને વિધજન જોડે	૪
છપોતું વર્તુલો જાણ, પડે છે માન્યતા બેરે;	
વિચારેમાંજ આચારે, અંગે એ દૃષ્ટિનુમારે	૫

મનમન વિષમાં વળે, વિચારે જોય નદિ મટુંમાં;
 ફરી જોયેજ મનમાંડી, ખરા નિમિષ વિચારી જો. ૬
 વિચારના અધિકારી, નથી સરખા અરે છયો;
 અનુભવ જ્ઞાન પામ્યાથી, થયે નિઃશય ખરી રીતે. ૭
 અરે આ વિષયાગ્રમાં, વિચારે મેળ ના સદુનો;
 અનાદિથી મનું આગું, સયોપસમાદિના ભેદે. ૮
 અરે એ બધુનો જાની, રૂચિદહિતજા ભેદો;
 બુદ્ધચિત્ત અદ્વૈતમાંથી, રહે સમભાવ મુખમાંડી. ૯

૨૨૨ સત્ય ધર્મોદ્ગતિ અર્થે સત્ય મુધારાના

પ્રતિપક્ષીઓને

ધરીને આંકડી દાદિ, ધના ઉપરેયના સ્વાભા;
 ધરીને ધર્મ પેઢાઈ, હવે ના ફાવશે જાણું. ૧
 જરા કંઈ માન્યના ભેદે, જરા આચારના ભેદે;
 ફરી હોદ્દા ધના સ્વાભા, હવે ના ફાવશે દાવે. ૨
 મુધારા સત્ય જે યાના, તમારાથી ખમાના ના;
 હવે થઈ દેખતી દુનિયા, વિચારી કાર્ય કરવાની. ૩
 ધણું તાણે દુટ્ટી જામે, મુધારાનો વખત આગ્યો;
 વધે સ્વાતંત્ર્યની બુદ્ધિ, દલીલો માગ્યો દુનિયા. ૪
 પ્રપચ્છથી સ્તનાવાનો, દગાવાનો વખત પીત્યો;
 કયું તેવું હવે લેશે, તમારે અંકડાવાનું. ૫
 અમારા અદિચારો જે, છવેની ઉત્તતિ અર્થે;
 હવે તે પૂર્ણ ફેલાશે, જિનાગમના અનુસારે. ૬
 હવે તો અન્ધ અદાનું, નહીં ગ્રામ્યાન્ય રહેવાનું;
 જિનેન્દ્ર વીરનાં વચનો, જગતમાં પૂજા ફેલાશે. ૭
 નથી એકાન્તદાદિયે, મુધારાના અમે પક્ષી;
 નથી જૂના તણા રાગી, અમે એકાન્તદાદિએ. ૮

તમારી સંતતિ દેશે, તમોને પાપના શાપા;
 પરસ્પર દુટને ત્યાગી, દવે તો કંઈ જુવો જાગી. ૧૦
 બિંદીયા સામાજ્ય છાયામાં, તમોને ધર્મ કરવાનો;
 રૂટા અવસર મળ્યો માની, દવે તો કંઈ જુવો જાગી. ૧૧
 મળ્યું તે સદુ ઉદય કરવા, રહ્યું તે સદુ ઉદય કરવા;
 ખરેખર ધર્મના માર્ગે, દવે તો કંઈ જુવો જાગી. ૧૨
 દ્વંદીને ધર્મ સંરક્ષણે, ગુણોળી ઉત્પત્તિ કરવા;
 જુલયબિધ ધર્મિં જનમુખે, દવે તો કંઈ જુવો જાગી. ૧૩

જણાતું દરય મૂલી જા. ૬૬૩

ત્હને જો મુકિતની ઇચ્છા, થતી તો ચિખ માનીને;
 અહંતાથી મનાએજું, જણાતું દરય મૂલી જા. ૧
 અવિધામોહસંસ્કારે, નથી તેમાં ગળીને દુઃ;
 પડયો તેની જમજામાં, જણાતું દરય મૂલી જા. ૨
 અખંડાનન્દની ઇચ્છા, ત્હને જો વસ્તુના યાત્રી;
 મમત્વ મુદિ કંપેણું, જણાતું દરય મૂલી જા. ૩
 રૂપી દેહાદિમાં યાત્રું, અમૃતમાં નામ કંપાત્રું;
 ત્યજીને જાણતું જાતું, જણાતું દરય મૂલી જા. ૪
 ગણાતું દેહમાં મ્હારું, નકાર તેમ જો સારું;
 નકારું પ્યારું જો જાણે, જણાતું દરય મૂલી જા. ૫
 ગયું ત્હો શું? રચું તો શું? હશે ત્હોં શું? જશે ત્હોં શું?
 સ્વભાવે સર્વને માની, જણાતું દરય મૂલી જા. ૬
 નથી ચડતી નથી પડતી, નથી ન્હાતું નથી મોહું;
 પરાણે વૃત્તિએ કંઈયું, જણાતું દરય મૂલી જા. ૭
 સ્વભાવે સર્વના સૌ છે, નથી તે નહિ પ્રકટવાનું;
 સ્વભાવે ઉપયોગે રહી, જણાતું દરય મૂલી જા. ૮
 ખરી આનન્દની આંખી, જણાશે સામ્યતા પ્રગટે;
 ખરી સુખ ધૂનમાં રહેવા, જણાતું દરય મૂલી જા. ૯

- ત્યજ ઉંઠાજા વેદ, હજુ પણ વસ્થામાં રહેતું,
પટે છે હો તમેને એ, પડીથી ખૂન પસાર્યો. ૧૨
- શુવાનોએ ન ગણકારી, શિખામણ વૃદ્ધ સૂઝની;
ફસાયા જાગમાં તદ્દત, પડીથી ખૂન પસાર્યો. ૧૩
- શિખામણ જાની ગુરૂઓની, ગતી અમૂન સગી પ્યારી;
બુદ્ધવિદિ સેવવાથી તે, પડીથી મુખ પરખાર્યો. ૧૪

— કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? —

કથાવિ

- યતા બેઝાકળા શણમાં, ચઢાવી દો મમજ શણમાં;
જરા ના સંપને શિખ્યા, કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? ૧
- સહાતું ના જરા જુદું, જરામાં ખગભગી જ્વાલ;
નથી ઉચ્ચાશયો મનમાં, કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? ૨
- મગીને સર્વની સાથે, હગીને સર્વની સાથે;
નથી કરતાં શિખ્યા કાર્યો, કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? ૩
- રહી મન મૃત્યુની બીલિ, જરા ભેદે યતા સ્હામા;
ભગીનતા અવિપરો, કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? ૪
- બનીને કીર્તિ પૂજારી, તકાસો સ્વાર્થ મન માન્યો;
ખસીને સત્યથી દૂરે, કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? ૫
- રહી છે આંખમાં અગ્નિ, રહી છે હાલીમાં કાલી;
નથી તેથી યતા દૂરે, કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? ૬
- પ્રયુક્તિ મુક્તિ બેદોને, નથી શિખ્યા અનુભવથી;
નથી સ્વાર્થથી કયું સર્વે, કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? ૭
- નથી ધરતા લઘુતાને, નથી ત્યજતા વિષય મોઝો;
મમત્વ દેહપર ભારી, કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? ૮
- બનો છે શેઠિયા સર્વે, ગણાછો વેઠિયા બીજા;
જતા ભાગી જરા દુઃખે, કરી શક્યો ઉદય ક્યાંથી? ૯

- ભરાયે શામ શામોમાં, ખરો ઉત્સાહને મદા;
યયો સૌ કાંઈના યોગી, કરી શકયો ઉદય ત્યારે. ૧૦
- ચતુર્વિધ સંઘમાં સંપે, પરસ્પર સાદાપ્ય (સાજ) દેવામાં;
યયો ના મ્હાડું ને ત્હાડું, કરી શકયો ઉદય ત્યારે. ૧૧
- સુવિદાદિ ઉપાયોમાં, મળ્યું તે સર્વ દેવાયી;
બુદ્ધયજ્ઞિય પર્મને જાતી, કરી શકયો ઉદય ત્યારે. ૧૨.

સામા પડનારા રૂપાલ્લ પ્રતિપક્ષીઓને.

- સ્હામા પડી ટોડા કરો, ત્રપ્પાં ઉડાયો ચોતળાં;
પણ સત્યના મેદાનાથી, દગનાર બાઈ કોણ છે !
મનભેદથી નિન્દા 'કરો, મનમાનની ન્યા ત્યાં ભલે;
પણ સાંકડી દિદિ વિના, તે માનનાડું કોણ છે ! ૧
- લોળા જનોને લોજવી, શકિત તમારી વાપરો,
પણ શકિતયો ચાલે નહીં, એ વળનાડું કોણ છે ! ૨
- આલમ અપી ના આંધળી, કે દેખનારા સત્જનો;
દેખાનું જે જે સત્ય તેને, લોપનાડું કોણ છે ! ૩
- અન્ધા જનોની દ્રોષળી, જે સત્ય તેને છેદવા;
સામા પડી યુદ્ધો કરો, પણ મુંઝનાડું કોણ છે ! ૪
- જે જે ધરોઈ શસ્ત્ર તે તે, શસ્ત્ર તમને વાગનાં;
સમગ્રતા વિના સામા પડો, ગીનાર ત્યાં તો કોણ છે. ૫

પરીક્ષા શું કરી શકશો.

- નથી શિખ્યા નથી જોયું, નથી બોલ્યું ખરી રીતે;
ગ્રહો ના કંઈ અનુભવને, પરીક્ષા શું કરી શકશો. ૧
- પરીક્ષા ન્યાં નથી આપી, તમોએ કંઈ ભણીને તો;
પરીક્ષક વણુ આદો બોલે, પરીક્ષા શું કરી શકશો. ૨

- ઝોરી પારખે દીરો, જણાવો અન્યને પાલો,
 અધિકારી વિના પાપુ, પરીક્ષા શું કરી શકે. ૧
 તમારી કંઈ મનિ ના ભ્યાં, પ્રવેશે ના મનિ કિંમિ,
 જાળીને ત્યાં તમે ડાલા, પરીક્ષા શું કરી શકો. ૪
 કો જે અન્ય લોકોને, ખોટા માણું તમે તેને,
 મરી નિવામ અન્યેમાં, પરીક્ષા શું કરી શકો. ૫
 કરે માખર પરીક્ષાને, અંદા અધિનજી માં,
 જાળી તેના પરીક્ષામાં, પરીક્ષા શું કરી શકે. ૯
 નિવામાં વળુ વડે શબ્દો, તમારું લોક ભ્યાં માનું,
 અંદા એ બુદ્ધિ જુગાળી, પરીક્ષા શું કરી શકો. ૭
 વખા વળુ માનવી પામે, નથી માનવ પરીક્ષાનું,
 વખા વળુ ને કરમાવળુ લો, પરીક્ષા શું કરી શકો. ૮
 સ્ત્રીય બુદ્ધિવળુ માટે, કરે મર્વે પરીક્ષાઓ,
 સ્ત્રીય બુદ્ધિ સ્ત્રીયમાં, પરીક્ષા શું કરી શકે. ૬
 મણુ કેડા વિચારો અંધ, દુરવળા આમણે પેડા,
 સ્ત્રીય બુદ્ધિ વિચારો ત્યાં, પરીક્ષા શું કરી શકે. ૧૦
 અંદા મેં નાજી કંડ, પરીક્ષા અંદાની માળી,
 મુદ્દાને નાજી નાજી, અંદા નાજીનાં પાને. ૧૧

સાગ છ મેંજા શિર માટે.

- મેંજા શિર નાજી નાજી, મેંજા શિર નાજી નાજી,
 મેંજા શિર નાજી નાજી, મેંજા શિર નાજી નાજી. ૧
 મેંજા શિર નાજી નાજી, મેંજા શિર નાજી નાજી,
 મેંજા શિર નાજી નાજી, મેંજા શિર નાજી નાજી. ૨
 મેંજા શિર નાજી નાજી, મેંજા શિર નાજી નાજી,
 મેંજા શિર નાજી નાજી, મેંજા શિર નાજી નાજી. ૩
 મેંજા શિર નાજી નાજી, મેંજા શિર નાજી નાજી,
 મેંજા શિર નાજી નાજી, મેંજા શિર નાજી નાજી. ૪

રહે જુદાઈ મનમાંહી, રહે જુદાઈ વાણીમાં;	
રહે એ મેળ દુર્જનમાં, ખરો છે મેળ શિર સાટે.	૫
જણાવાનું ઉપરથી કંઈ, કસાવાનું રહ્યું મનમાં;	
હળાહળ મેળ એ ભૂડો, ખરો છે મેળ શિર સાટે.	૬
રહે સૌજન્યની વૃત્તિ, રજસ્તમની ટળે વૃત્તિ;	
સદા સાત્વિક વૃત્તિનો, ખરો છે મેળ શિર સાટે.	૭
નથી અજ્ઞાનીના ભાગ્યે, નથી એ પાપીના ભાગ્યે;	
અહો એ જ્ઞાનીના ભાગ્યે, ખરો છે મેળ શિર સાટે.	૮
રહ્યો એ મેળ અન્તરૂમાં, જણાતો શુદ્ધ ઉપયોગે;	
બુદ્ધચન્દિ ધર્મિસત્સંગે, ખરો છે મેળ શિર સાટે.	૯

❧ કરી લે કાર્ય કરવાનું. ❧

ઘણું છે શ્રેયમાં વિધ્નો, અધાર્યું કંઈ ણની જાતું,	
પ્રમાદોને હઠાવીને, કરી લે કાર્ય કરવાનું.	૧
નથી વાર જ વખત જાતાં, નહીં આવે વખત પાછો;	
થઈ જાગ્રત્ ભલા ભાવે, કરી લે કાર્ય કરવાનું.	૨
ધસીને હાથ ચાડ્યા કેઈ, ધસીને હાથ આલે છે;	
તપાસી ચિત્તમાં પુરે, કરીલે કાર્ય કરવાનું.	૩
નથી કિંમત વખતની કંઈ, કરોડો રત્નોને ખર્ચે;	
ગયો પાછો નહીં આવે, કરીલે કાર્ય કરવાનું.	૪
નથી કિંમત મનુભવની, શુભાવે વ્યર્થ ક્યાં લોજા;	
મળ્યું સહુ શ્રેય સિદ્ધયર્થે, કરીલે કાર્ય કરવાનું.	૫
જરા વિશ્વાસ ના ધરવો, ખરેખર મોહનો મનમાં;	
ત્યજીને મોહની વૃત્તિ, કરીલે કાર્ય કરવાનું.	૬
હલાહલ વિધ્નના જેવા, ગણીને સર્વ વિષયોને;	
ધરીને સ્વૈર્થ વૈરાગ્યે, કરીલે કાર્ય કરવાનું.	૭
સજી નિઃસંગતા સારી, ભજીને શાન્તતા ભારી;	
ધરીને સામ્ય સૌમાંહી, કરીલે કાર્ય કરવાનું.	૮

અદતા ભાવ મૂલીને, ખરેખર સાધ્ય ! ! ! મુજિને;
જુદયગ્ધિ મદગુરુગમથી, કરીલે કાર્ય કરવાનું.

મઠે જ્યાં ચિત્ત ત્યાં મેઢો.

મળેલો મેળ ના છાનો, અમેળો પણ નહીં છાનો;
અમારું માનવું એ છે, મળે જ્યાં ચિત્ત ત્યાં મેળો— ૧
હજારોની સભામાંહિ, સ્વયં મન ઓળખે મેળુ;
મળે છે આંખથી આંખો, મળે જ્યાં ચિત્ત ત્યાં મેળો—૨
વિઠારી મેળ છે મેંલા, સદા નહિ તે ટકી રહેતા;
ટકે ના ખેંચી અમેળો, મળે જ્યાં ચિત્ત ત્યાં મેળો—૩
વિચારોમાં પડે લેરો, લડે જ્યાં આંખથી આંખો;
નહીં એ મેળ મન માન્યો, મળે જ્યાં ચિત્ત ત્યાં મેળો—૪
પરસ્પર ચિત્ત ના રૂચે, પરસ્પરમાં પડે વાંધો;
અહો એ મેળ મૂખેનિ, મળે જ્યાં ચિત્ત ત્યાં મેળો—૫
હઠે પાતું દૃઢ્ય ધડકી, સ્વયં જલે નહીં મનડુ,
અહો એ બાદ્યના મેળા, મળે જ્યાં ચિત્ત ત્યાં મેળો—૬
વિના બોલે પરસ્પર જ્યાં, દૃઢ્ય ગમ્ય ગની રહેતાં
જુદયગ્ધિવિધવ્યવહારે, મળે જ્યાં ચિત્ત ત્યાં મેળો—૭

ગમે તો આવશે પાસે.

અમારે સ્વાર્થના કિચિત્, નથી લેવું કરી યાદી,
વિચારી જૂઝ મનમાંહી, ગમે તો આવશે પાસે— ૧
પરાણે નહિ મનાવાનું, પરાણે નહિ કરવાનું,
તપાસી બાતુઓ સઘળી, ગમે તો આવશે પાસે— ૨
નથી કન્દે ફસાવાનું, નથી કંઈ સ્વેદ ગાવાનું,
અમારું ના જમાવાનું, ગમે તો આવશે પાસે— ૩
તમોને ઇષ્ટ લાગે કે, અમારું શ્રેય છે આંહી;
કરી નિધાર મનમાંહી, ગમે તો આવશે પાસે— ૪

નથી સ્વાતંત્ર્ય જોવાનું, ખરું સ્વાતંત્ર્ય લેવાનું;
 ખરી પરતંત્રતા ધરવા, ગમે તો આવશે પાસે— ૫
 તમારી ઉન્નતિ કરવા, અમારાથી બને તે સહુ;
 કરીશું સ્વાતંત્ર્યલોભે હો, ગમે તો આવશે પાસે— ૬
 અમારી સર્વ આજ્ઞાઓ, તમારે માનવી પડશે;
 ગમે તેવી ગમે ત્યારે, ગમે તો આવશે પાસે.... ૭
 બની ગંભીર સાગરવત, તમારે નિત્ય રહેવાનું;
 પ્રભુ શ્રી વીરના પન્થે, ગમે તો આવશે પાસે— ૮
 તજીને સર્વ બાહિરનું, ખરા ત્યાગી થવું પડશે;
 સદા સેવક બની રહેવા, ગમે તો આવશે પાસે— ૯
 અખંડાનન્દ લેવાને, ઉપાયો યોગ્ય કરવાના;
 ખરો છે માલ શિર સાટે, ગમે તો આવશે પાસે— ૧૦
 તમારામાં અમારામાં, જરા ના લેદ ગણવાને;
 બુદ્ધયજ્ઞધર્મી થાવાને, ગમે તો આવશે પાસે— ૧૧

ભમાવ્યો ક્યાં ભમે મોઢા.

વગ્ની પાસે ઘણું બેસી, નથી દેખ્યું નથી જાણ્યું;
 પ્રપંચીના પ્રપંચોથી, ભમાવ્યો ક્યાં ભમે લોળા. ૧
 પ્રપંચી શબ્દ પાસાથી, કળાઓ કેળવી કોડી;
 ખરાને જૂઠું દેખાડે, ભમાવ્યો ક્યાં ભમે લોળા. ૨
 ખરો વિશ્વાસ બેસાડે, રચીને ધૂર્તની બાજુ;
 બનીને અન્ધ એકાન્તે, ભમાવ્યો ક્યાં ભમે લોળા. ૩
 કરી ધવલે કપટ સુખિત, ફસાવ્યો ડુંબ ટોળામાં,
 અહો શ્રીપાળને કેવો, ભમાવ્યો ક્યાં ભમે લોળા. ૪
 અહો ઇર્ષ્યાગ્રિથી જ્વલતા, મનુષ્યો જૂઠાં રાચે;
 બનીને દ્રષ્ટિ રાગીરે, ભમાવ્યો ક્યાં ભમે લોળા. ૫
 નથી કીધો અનુભવ કઈ, બને શું બાવરો જડી;
 વિચાર્યા વણ થતી હાનિ, ભમાવ્યો ક્યાં ભમે લોળા. ૬

હાલે સદગુરૂ આરા, વિપત્તિયો સહી સાધગી;	
ગુરૂનું તે ગમે નિજનું, ઘણા ઘોડા ખરા શિષ્યો.	૫
અમે રાગી ઘણા હૈયે, અમારા સમ નથી કોઈ;	
કરે કથની ઘણા લોકો, ઘણા ઘોડા ખરા શિષ્યો.	૬
ધડીમાં નવ ધરે રંગો, ખરી વખતે ખસે દ્રવે;	
રહે છે પાસમાં કેઈ, ઘણા ઘોડા ખરા શિષ્યો.	૭
પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ પાળીને, સદા ચોલી રહે જગમાં;	
રહે રહેણીવિષે એવા, ઘણા ઘોડા ખરા શિષ્યો.	૮
હૃદયથી પ્રાણ દેનારા, ખરી ચોલા જ શિષ્યોની;	
બુદ્ધયન્ધિસદગુરૂ મનમાં, ખરા શિષ્યો સદા રહેતા	૯

“ **ए साधुओ भेगा मळीने उन्नति क्यांथी करे.** ”

જ્યમ દૂતરાં લેમાં મળી ઈર્ષ્યા ધરી બચકાં ભરે,	
બાઝે પરસ્પર દાંતીયાં કરીને સહનતા ના ધરે;	
ત્યમ સાધુઓ ઈર્ષ્યા થકી નિન્દા પરસ્પર આચરે,	
એ સાધુઓ લેગા મળીને ઉન્નતિ ક્યાંથી કરે—	૧
મારા વિના સારો નથી કો સાધુ દુનિયામાં ખરે,	
ફપણ નિકાગી અન્યમાં નિજનું ખરું માને ચરે;	
જ્યાં માંહોમાંહે આજના શબ્દો હૃદયથી નીકળે,	
એ સાધુઓ લેગા મળીને ઉન્નતિ ક્યાંથી કરે—	૨
ભૂલી જઈ નિજ સાધ્યને ટંટા કરી બાઝી મરે,	
આચાર કિંચિત્ લેદથી નિજ લિંગતાને આચરે;	
પરતેજ કીર્તિ ના સહે પ્રતિપક્ષી ચઢેને ઉછળે,	
એ સાધુઓ લેગા મળીને ઉન્નતિ ક્યાંથી કરે—	૩
નિજ લક્ષ્ય કરવા લોકને અપકર્ષ પરનો ઉચરે,	
સહુ સત્ય પોતાનું કરાવી કૂલના હુબે ઉરે;	
મુખ આગળે મીઠું લવે દુર્જનપણ પાછળ ધરે,	
એ સાધુઓ લેગા મળીને ઉન્નતિ ક્યાંથી કરે—	૪

[illegible]

મંલીરતા મનમાં નહીં કેા વાત ઉરમાં ના ઠરે,
 સહેતા નહીં ક્રીધું પરસ્પરનું અને મન તઠકડે;
 દમટોલમાંહે પોલને ઉપર રહે આડંબરે,
 એ સાધુઓ લેગા મળીને ઉત્તતિ કયાંથી કરે— ૧૨

હિતશિખ દીધી ઉત્તતિની તે ન કાને સાંભળે,
 ઉત્તટા હિતસ્વી લોકને જે વિધતા વાણીયરે;
 મનમાં જરા દાઢજ નહીં નિજ ધર્મની તે શું તરે,
 એ સાધુઓ લેગા મળીને ઉત્તતિ કયાંથી કરે— ૧૩

મુસંપથી જે ચાલતા બાણી જમાનો શુભવડે,
 જ્ઞાની બને વજ્રતા બને ત્રમુદાયમાં ભળતા ભળે;
 આચાર્યની આજ્ઞા ધરી નિજ શક્તિ ધર્મે વાપરે,
 બુદ્ધચળિધ સાચા સાધુઓ સ્વપરોત્તતિ રહેજે કરે— ૧૪

ૐ “ સાધુઓ તે કરે જૈનધર્મોત્તતિ જ્ઞાનવૈરા-
 ગ્ય ત્યાગાદિધારી ” ૐ

જયજ્ઞા.

વીર્ય રક્ષા કરે કોટિયત્નો થકી દ્રવ્યક્ષેત્રે અને કાલ લાવે,
 શુભિ નવ ધારતા પૂર્ણશ્રદ્ધાવડે વીર્ય રક્ષાવિષે ભાવ લાવે;
 કામના વેગને વારતા કાયથી વાણીને ખૂબ મનમાં વિચારી,
 સાધુઓ તે કરે જૈન ધર્મોત્તતિ જ્ઞાન વૈરાગ્ય ત્યાગાદિ ધારી. ૧
 કામિની સંગ ને વારતા દૂરથી કામિની અંગને ના નિહાળે,
 વાસના, કામની બાળતા ધ્યાનથી કામના દોષને ખૂબ ખાળે;
 સ્વપ્નમાં પણ અરે કામ પ્રકટે નહીં ભાવના ભાવતા શુદ્ધિકારી,
 સાધુઓ તે કરે જૈન ધર્મોત્તતિ જ્ઞાન વૈરાગ્ય ત્યાગાદિ ધારી. ૨
 ટાળતા સંગતિ પંડકોની સદા કામચાઓ ન વાચે વિકારી,
 કામની વાત દૂરે સદા પરિહરે કામીનરની ન કરતા હિ વારી;

આત્મચારિત્ર્યમાં સ્થાયી શૈલેશવત્ જાણી ધર્મ વ્યાપારચારી,
સાધુઓ તે કરે જોન ધર્મોત્તતિ જ્ઞાનવૈરાગ્ય ત્યાગાદિ ધારી. ૧૦
દિવ્યને રોત્ર કાલજ અને લાવળી ચોખ્ય કાર્યો કરે ધર્મ માટે,
ધર્મને ધારતા પાપને વારતા ધર્મ ભક્તિ કરે શીર્ષ સાટે;
શુદ્ધ પરમાર્થમાં રાચતા માચતા વૃત્તિ અન્તર વિષે નિત્ય દારી,
બુદ્ધિઆગર મુનિ ધર્મ ઉદ્ધારના જ્ઞાન વૈરાગ્ય ત્યાગાદિ ધારી. ૧૧

૨૭ ધર્મ પૂજારીઓને આમંત્રણ સેવા. ૭૭

કથાવિ.

- અમારા ધર્મ પૂજારી, અમારા આંગણે આવો;
તમારા પાદ પૂજ્યાધી, અમારો જન્મ છે સફળો. ૧
- અમારો ધર્મ ધરનાત્ત, તમેને પૂજ્યું ભાવે;
તમારી ઉત્તતિ માટે, અમારું તે તમારું છે. ૨
- અમારા પ્રાણના પ્યારા, તમારાથી અધિકું શું;
કથો ને જોડે તે સદુ, વિના માગે સમર્પું દું. ૩
- અમારી ભક્તિના પ્રેર્યા, તમારી સેવના કરવી;
અમારી યાચના એ છે, કરો પૂરી લજા ભાવે. ૪
- અમારી દિવ્ય મૂર્તિયો, શ્રવંતી જગતી જગમાં;
નિહાળીને ખુશી થાઉં, કરું આંખો સફળ જાન્ને. ૫
- તમેને દેખતાં અમને, નથી પાછળથી ચિન્તા;
અમારી પાછળે અસ્તિ, તમારાથી ભડી વહેશે. ૬
- પ્રભુ સર્વસમહારીરે, અમારો ધર્મ ઉપદેશયો;
અમે ફેલાવવા તેને, અમારી શક્તિ વાપરીએ. ૭
- તમારી શક્તિ વપરવા, તમારી પૂજના નક્કી;
પ્રભુના સેવકો સર્વે, અમારા પૂજ્ય છે સાચા. ૮
- હયાતીમાં તમેને એ, કહીશું પૂજ્યું પ્રેમે;
શુદ્ધયજ્ઞિ ધર્મ ધરનાત્ત, અમારા છે અમારા છે. ૯

❧ જેવું વાવો તેવું લણો ❧

જેવું વાવો ક્ષેત્રોમાં તેવું ફલ જગ લહારે,
 વિચારો પુણ્ય પાપના કરતાં ફલ તેવું ચહારે;
 પુણ્ય પાપ વિચારો બીજો, શુભાશુભમાં રીઝો બીજો,
 ઉમે મનક્ષેત્રોમાં ફલ તેવાં સમજી રહારે— જેવું. ૧
 વાવે બાજરી ભર ન મળયો, બાજરીઉં અન્તેતો ફળયો,
 વાવે અરીણ બીજો કેરી છુંબ કયાંથી ચહારે— જેવું. ૨
 કલેશાદિ કુવિચારો નિવારી, શુભ બીજો વાવો નિર્ધારી,
 શિક્ષા શુદ્ધ સમયની બુદ્ધિસાગર શુભ ચહારે— જેવું. ૩

ભાવાર્થ—મન, એ શુભાશુભ વિચાર બીજા વાવવાનું આન્તરિક્ષ છે, બાહ્ય ભૂમિ ક્ષેત્રોમાં થઈ બાજરી ભુવાર અને અહર વચેરે જેવાં પ્રકારનાં બીજો વાવવામાં આવે છે તેવા પ્રકારનાં તેઓ ઉગીને ફળ આપે છે. ક્ષિત્રીકેષ બીજા વાવતાં ક્ષિત્રીકેષજ ફળ આવે છે અને આત્રગ્રાહી વાવતાં અત્રિ ઘણું છે અને તેવું આત્રજા આવે છે. જેવું તમે ક્ષેત્રમાં ફળ વાવો છો તેવું ફળ તમે પ્રાપ્ત કરો છો. મનકેષ ક્ષેત્રમાં જન તમે પુણ્યના વિચારોફ બીજા વાવશો તે તેવું સુખકેષ ફળ આવશે અને જન તમે મનકેષ ક્ષેત્રમાં પાપ વિચારોફ બીજા વાવશો, તે તેવું દુઃખકેષ ફળ પ્રગટશે. પુણ્ય વિચારો શુભ ફળ અર્પે છે. અતઃએવ પ્રથમ દશમાં તેવા વિચારોપર ગમ ધારણ કરો અને પાપ વિચારો મનકેષ ક્ષેત્રમાં ફાલીને ફાલીને અનુભવ દુઃખકેષ કળ સમર્પે છે. મારે તેનો ત્યાગ કરો પાપના વિચારોપર અરુચિ ધારણ કરો અને તેવું અંશ માત્ર પણ બીજા મનકેષ ક્ષેત્રમાં ન વાંચ. કારણકે અશુભ બીજાનું અશુભ ફળ છે. મનકેષ ક્ષેત્રમાં શુભાશુભ વિચાર બીજાનાં કરો પણ શુભાશુભ ધાય છે એમ નિશ્ચયનઃ અવગોષી સમજીને અશુભ બીજાને મનકેષ ક્ષેત્રમાં ન વાંચ. જન તમે બાજરી વાવશો તેનેમાંથી ભરણકેષ ફળ યશે નહિ. અને બાજરી વાવવામાં, બાજરીઉં આવવાનું તેમજ અરીણ બીજા વાવવામાં આત્રજા પ્રગટી નહિ નહિ. અરીણનાં બીજા વાવવાથી મુત્રમાં થઈને એમનકેષ અવગોષીનું અતઃએવ ઉપવૃત્તિ ન્યાયને લક્ષ્યમાં ધારણ કરીને દિવસ, રાત્રી, મેય, મેયુન, પરિમદ, મમતા, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, નિન્દા, રૂપો, ચાટી, આર્તબ્ધાન, રોગબ્ધાન, કૃષ્ણલેખા, નીલલેખા, કાષાતલેખા, રાત્રીગુણ, તમેકેષ બીજા વિચારો, કલેશ, અને રોગ અને અનુભવ વિચારોકેષ બીજાને મનકેષ ક્ષેત્રમાં

દરેક નદિ પૂરેં વાળ્યાં દોષ તો તેને જાણ્યા પ કીને ઉપરાંત અને તપાસે
પરિહાર કરે, કરિખમાં ન વાવવની પ્રતિજ્ઞા કરે, મનાપ હેતુમાં દયા, સહન,
અરનેશ, પ્રદક્ષિણ, નિષ્કર્ષિદના, આર કાવના, અને આર કાવના વગેરે શબ વિ-
ચારોનાં ખીલે વાશે. આત્મામાં આત્માના શુદ્ધ પર્મનાં મહાપરમાર્થે ખીલ વાશે.
એમ જુદામતઃ ૧ મ્હે રે અને તે પ્રમાણે થાઓ.

૭ સ્વમુંહું ને જમાવુંહું. ૭

અનુભવ.

- જન્મજન્મા સર્વ જીવેને, અમારા આત્મવત્ માની;
પરસ્પર જે ધણ દોષો, ખમુંહું ને ખમાવું હું. ૧
- અનાદિકાલથી જન્મમાં, રહી સર્વે જીવે સાથે;
કરી સંતાપના આદિ, ખમુંહું ને ખમાવું હું. ૨
- જીવેની સાથ આચારે, જીવેની સાથ વિચારે;
ધર્મ જે વૈરને કલેશો, ખમુંહું ને ખમાવું હું. ૩
- જીવેના સર્વ બેદોને, ત્રિયોગે રાગને દેવે;
હૃદય દુષ્ટાવીધા ભંડ્યા, ખમુંહું ને ખમાવું હું. ૪
- અનીતકાલે કર્યા શુદ્ધના, તળી માશી દર્ષ પ્રેમે;
કરી ઉદારતા મનની, ખમુંહું ને ખમાવું હું. ૫
- વિચારે યાદ જે આવે, વિચારે યાદ ના આવે;
જરા ના ચિત્તમાં રાખી, ખમુંહું ને ખમાવું હું. ૬
- વિરોધીએ કર્યા શુદ્ધના, અમારી યાદમાં આવે;
વિરોધી ભાવ મૂકીને, ખમુંહું ને ખમાવું હું. ૭
- ભણું કરતાં જુરું માની, પ્રતિપક્ષી બન્યા જેઓ,
ચાલી માશીજ તેઓની, ખમુંહું ને ખમાવું હું. ૮
- રહીને વિશ્વમાં કીધાં, કરાવ્યાં પાપ અનુભોધાં;
જુદ્યબિધ સર્વની સાથે, ખમુંહું ને ખમાવું હું. ૯

૭. એક સત્ય પ્રેમી મિત્રે સ્વમિત્રને આપેલ ઉપાલંભ. ૭

તુજને સમજું જાડું પ્રેમથી જોડાવતો જાડું પ્રેમથી,
 પણ પ્રેમને પરખ્યા વિના હું ભવ્ય તું ભટકાય છે;
 ખીલી લનાઓ વનવિષે પુષ્પો મુગંધે મહમહે,
 જામરા વિના શુભવાસની કિંમત કહો ક્યાં ધાય છે. ૧
 જે મન્દ મતિયા મૂઢ જન તે પ્રેમને ક્યાં પારખે,
 હીરો ઝવેરી પારખે મૂઢા ન કિંમત પાય છે;
 દિલ દર્દને ના જાણના તે મિત્ર પણ નહિ ઢાર છે,
 જ્યાં પ્રેમની પિછાન ના ત્યાં વાત ચોર જકાર છે. ૨
 એ ઉદરી વિવાહસમો જ્યાં મેળ ત્યાં શું જોડવું,
 જેવી તમારી ચોખ્ખતા તેવું હૃદય તો રૂઢાય છે;
 માનસ સરોવર ત્યાગીને ખાખોચીઆમાં ન્હાય છે,
 જાહે અહો એ કાગડો જટ વૃત્તિ તો પરખાય છે. ૩
 ચિન્તામણિને કાંકરા જેવું ગણીને જાગડો,
 સચી રહે છે કાચમાં અજ્ઞાનથી એ જાણવું;
 જ્યાં ચિત્ત ખેલે ચિત્તને ના મેળ ત્યાં છાનો રહે,
 નિશ્ચયથી એ જાણજે સમજી હૃદયમાં આણવું. ૪
 જોડું ખડું સ્વાચ્છન્દ્યમતિના ચેમથી જાણે નહીં,
 આચારમાં મૂકે નહીં એ કૃત્યને જહુમાનથી;
 અધુના નહીં સમજાય તે પથાત્ રાને જાણજે,
 જુદચર્ચિ સાચા મિત્રની પ્રીતિ ખરી શુભતાનથી. ૫

❧ શક્તિ વધારો માટે. ❧

શક્તિ વધારો લાઘવે, શક્તિ વધુ ન જવાતું;
 જ્યાં શક્તિ ત્યાં રાજ્યવે, નજાતું જન રીજાતું.—શક્તિ
 તન મન શક્તિ વૃદ્ધિથી, માર કદા ન ખવાય,
 વકતૃત્વ શક્તિયકી સાડું સમજવાય;

- શક્તિ વિનાનું પ્રાણીરે, જુએ જગમાં વેચાનું—શક્તિ. ૧
 જ્ઞાનદિક શક્તિ વિના, માનવ દેર અમાન,
 પરનાખામું કરી કરી, સરેને સુમાવે માન;
 શક્તિ વિના પાશનંધરે, ધાતું નીચથી નાનું—શક્તિ. ૨
 જનની જન્મની જમિને, લગ્યે શક્તિ દીજી.
 લજી જનની કુખને, માયે જગમાં દીન;
 આશ્રયશક્તિ જણુ અવરે, જાણે કર્મનું ખાનું—શક્તિ ૩
 શક્તિમત્ત મુખીયો મનો, અશક્ત જન મીરાષ,
 શક્તિનો સંસય કરે, જોના ઉપરી માષ;
 શક્તિથી છાપરે, ધાયું કાર્ય કરાનું—શક્તિ ૪
 શક્તિદીજી પરજંતુ છે, ખીતવો શક્તિ મુલજી.
 ધર્મોદય દેશોત્તમ, કર્યો સાચી વાજ;
 છે શક્તિ મદારેવીરે, પ્રગટે સર્વ મુદાનું—શક્તિ. ૫
 શ્યામોદ્દામથી અજનું, તે અખું ન પ્રમાણ,
 શક્તિવટે જે અવજનું, તે અખું જગમાન;
 જગમાં જ્યાં ત્યાં દેખરે, શક્તિએ નામ યાનું—શક્તિ. ૬
 ઉત્સાહી ધનન કરી, અન્નરૂ ગની નિર્મલ,
 સગોત્સાદાધ્યાસથી. ખીતવ શક્તિ સર્વ;
 બુદ્ધિસામર્યમેરે, શક્તિથી વિચરાનું—શક્તિ. ૭

— સન્ત સાધુઓની હાય ન લેવી. —

ધીમાના પદના ૨,૩.

હાય ન કોઈની ગારીરે, સમજે મનમાં નરનારી;
 હાય ન કોઈની લેશોરે, મનમાંહિ અવધારી;
 સન્તોની હાયોમાં ભડકા, દાવાનલના જાણ;
 અજીધારી આપનું કારણ, સન્તની હાય પ્રમાણ;
 જગમાં ભેષ ભેષોરે, હણાન્તો અનેક ભારી—હાય ૧

- ગરીબજનોની હાથે લાગી, કદિ ન પાલી જાય;
મૃતક દોરના ચામચડી લાઇ, લોહું ભસ્મસાત્ થાય;
નખોદ કાંઠે નછીરે, છવંતી એ મહામારી—હાય. ૨
- સુનીયોની હાથે મહા જૂરી, કરવી સર્વ ખુવારી;
રાત્નઓનાં રાત્ન્ય વિનાશયાં, પ્રત્યક્ષ ક્ષણારી;
અન્ધા ન થાશે મદ્યથીરે, નાસ્તિકમત કરી પારી—હાય. ૩
- સતાવવાથી સાધુઓને, કદિ ન નીકળે સાર.
ભાગક વિધવા અન્ધા જૂતા, દુઃખી પશુ અવતાર;
પંખીઓને પીડારે, કર નહીં અંસારી—હાય. ૪
- ચોગીઓને સંતાપ્યાથી, મુખમાં ઉઠે આગ;
પરીક્ષિત રાજાને કરડયો, શાપ પાપે મહા નામ;
બુદ્ધિસાગર શિક્ષારે, સાચી ધર્મિજન પ્યારી—હાય. ૫

૯૮૬ માયા સ્વેલ. ૯૮૭

- અદ્ભુત આ શો ખેલરે, મોહ્યા નર અને નારી,
માયાનું મુ જોરરે, ભરમાયું જગ ભારી....અદ્ભુત.
માયા છે મહાકારમી, વિશ્વ નથાવે સર્વ,
મીઠાનણા પાસે જગ ભાઈ, ટાળે નોનો મર્વ,
માયા કરાવે કર્મરે, જો ન ચલે જસારી....અદ્ભુત.—૧
- જગત થતું ના અંધગુ, માને અડને સાચ.
સમજણ સાચી ના પડે, કર્મ મલિને કાચ,
પૂજે કોણને કોણરે, મુત નહીં નલભારી....અદ્ભુત.—૨
- ભિન્ન મનો ભિન્ન દષ્ટિયો, ભિન્નાચાર વિચાર,
ધર્મયે પૂજા થતા, માયા થતા પ્રચાર.
પડદા નવ નવર નીરે, માયાના દુ ખકારી....અદ્ભુત.—૩
- માયાને નિન્દે જનો જ, પૂજે માયા ધ ધ,
માયા સોમાં પેખીને, નોને કરની અધ,
માયા નદી નાચીરે, પૂજે જગને પૂજારી....અદ્ભુત.—૪

માથા પ્રાપ્ત્ય મારી માથા જમની નારી,
રિધે પ્રજાનિ થવને રૂતવે રે મદા મારી;
પુલિસાગર ભર્યો રે, જુવો વિના વિનારી...અહમન.—૫

પલકમાં જનું નવું કૈ થાય.

- પલકમાં જનું નવું કૈ થાય, અક્ષય દગ્ગા ન મળાય. પલકમાં—
ધામું પલકમાંથી જનું રે, ચાલે નહીં નવમાર.
જુલિયાં રું કયું રે, રોંગા જમ નરનાર. પલકમાં. ૧
રંકને રાબા અટકે રે, રે નૃપતિને રક;
સ્થિત ન્યાં જળ દણમાં રે રે, અત્ય કુદન રંગ. પલકમાં. ૨
કર્મ રે રોડ ના રે રે, પાર ન કર્મ પમાય;
કર્મ પલકમાં રું રજું રે, જાન વિના ન જણાય. પલકમાં. ૩
જે ન વિચારું ન રોષીયું રે, આવી પડે દણમાંદિ;
કુદન આગળ રોડનું રે, ચાલે નહીં કયું કર્મ. પલકમાં. ૪
પરિવર્તન અટકે જનિનાં રે, થયાં વિધે મગર;
થાય અને ધામું ધણું રે, મળનાં ન આર્ય પાર. પલકમાં. ૫
રાત્ર્ય અદિ રમણી ધરા રે, પામે નવ પર્યાય;
રજું ન રંકો નદિ રંક રે, એક રૂપ રોડ બાય. પલકમાં. ૬
ચિન્તા ચોક્ક બધને ત્યજ રે, વર્ગી લે સમભાવ.
પુલિસાગર ધર્મની રે, અદા ધર અહભાવ. પલકમાં. ૭

હરાબ્યાથી ડરે છે શું ?

- ગનીને શૂર અન્નરૂમા, કર્યા કર કાર્ય પાનાનુ;
નહાયું હર્ષનોના રે, હરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૧
ડરે તે શું રે જગમાં, નથી કિમ્મન ડરે તુંની,
સદા નિર્ભય સ્વયં જાણી, હરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૨

- યદા જો કાર્યને કરવું, તદા તો લેણ ના ડરવું;
 કરતાં કાર્ય ના કરવું, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૩
 અતશ્ચ શ્રદ્ધા છે પોતે, મરે તે તું નથી પોતે;
 કરી જા આત્મની જ્યોતે, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૪
 નથી તું દરયમાં નક્કી, અરૂપી નામવળ પોતે;
 નથી ત્યાં તું લહે માની, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૫
 ભુરૂં કરવા નથી કોનું, ગળુ એ માનજે નક્કી;
 કયાં કર્મો ઉદય આવે, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૬
 કર્યાં કર્માનુસારે સદુ, મજે છે દુઃખને યાતા;
 નથી ત્યાં અન્યનો દાવો, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૭
 નકામી કલ્પના ઉભી, કરીને તું સ્વયં ખેંચીતો;
 કરોડો કલ્પનાઓના, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૮
 તણાઈ અન્યની સ્હેમાં, બને પસ્તંત્ર શું પોતે;
 યવાનો વાગ ના વાકો, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૯
 ખરેખર પાપથી ડરવું, કહી ના ધર્મમાં ડરવું;
 અહો એ વાસનાઓના, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૧૦
 ત્યજતાં મૃત્યુની બીતિ, બને છે કાર્યની સિદ્ધિ;
 યદ્ય જાહેર ખરા વખતે, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૧૧
 બનીને મહા હિંમતથી, કરી લે સ્વાધિકારે સૈા;
 જગતના બહુ અભિપ્રાયે, ડરાબ્યાથી ડરે છે શું ? ૧૨
 અહંત્વ કીર્તિ આદિનુ, ત્યજીને કર્મયોગી થા !
 બુદ્ધયજ્ઞિ સન્ત શિષ્યાથી, કરે જા કાર્ય પરમાર્થી. ૧૩

વહે શું શોક કરવાયી.

- યયુને યાય છે યાચે, યવાનુ અન્યથા નહીં છે;
 નકામી કલ્પનાઓએ, વળે શુ શોક કરવાયી. ૧
 યતું કુદત થકી જે જે, નથી ત્યાં અન્યનો દાવો;
 વિચારી જો સ્વયં મનમાં, વળે શું ? શોક કરવાયી. ૨

- કરે દાન નદી વળતું, વળે શું જન્યને કટેતાં;
 યવાનું જે મનું નાખે, વળે શું મોઢા કરવાથી. ૩
- મળે ભે મનની કાળી, જવું તે પાનું ના વાળે;
 નથી ત્યાં કોઈની દાવે, વળે શું મોઢા કરવાથી. ૪
- નદી પાર્યું જને અર્થે, યવાના મર્વ પાતાના
 જુદા છે મર્વના પન્થે, વળે શું મોઢા કરવાથી. ૫
- નદી જે જે જરે લદાઈ, કદી ના યાવ તે લદાઈ;
 જગી મદાઈ યતાં ન્યાઈ, વળે શું મોઢા કરવાથી. ૬
- સ્વભાવે વસ્તુએ સર્વે, નદી વદશે વરે, છે તે,
 થયે ના કંઈ જરે તેમાં, વળે શું મોઢા કરવાથી. ૭
- યવાનું થાપ સર્વજ, જગાનું તે જનુભવમાં;
 નદી આશર્ય છે તોમાં, વળે શું મોઢા કરવાથી. ૮
- નદામો રીત જનવાથી, નકામાં દુઃખને જોડે;
 ફરં સમભાવમાં જાને, વળે શું મોઢા કરવાથી. ૯
- વરં છે દુનિયા દુઃખે, કરીને કર્પના ખોટી;
 ત્યજીને મોઢા ભે મનમાં, વળે શું મોઢા કરવાથી. ૧૦
- મદા આનન્દમાં ફરંડું, જમે તેવા પ્રમંથોમાં;
 બુદ્ધવર્ધિ મદશરૂ શિદ્ધા, અનન્તું મુખ કરનારી. ૧૧

નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ.

- હજારો ભાવો આપી, કરેટો રીતવો લોકો;
 વળ્યું શું ? તે થઈ વિધે, નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ. ૧
- લખી લેખો સરસયુક્ત્યા, જગત્માં પામયો ખ્યાતિ;
 તથાપિ માનજે નફી, નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ. ૨
- પ્રયસે વિશ્વના લોકો, સલામો બહુ કરે સ્નેહે;
 વિચારી લે દૃઢ્ય માંડિ, નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ. ૩
- કર્યા વળુ ઇન્દ્રિયો તાળે, કર્યા વળુ ચિત્તને તાળે;
 કથાઓ સાધુઓ તો શું, નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ. ૪

પડે પાથે જનો કાટિ, પ્રસિદ્ધિ વિશ્વમાં થાયે,
 ખરી આત્મોદ્ધતિ હેનું, નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ. ૫
 નથી તન્મયપણું ચાવનું, કરાના કાર્યમાં તાવનું,
 મનું ના કાર્ય કર્મધાર્યું, નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ. ૬
 રહે ઈચ્છાનણા તાત્રે, રહે ઈન્દ્રિયના તાત્રે;
 રહે છે દાસ માયાનો, નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ. ૭
 યથા જે કર્મવીરો કે, યથા જે જ્ઞાનવીરો કે;
 યથા એ સંયમે નક્કી, નથી સંયમ વિના સિદ્ધિ. ૮
 યજ્ઞ સંયમનણા બેરો, અપેક્ષાએજ કાર્યોની;
 બુદ્ધયજ્ઞિસંયમે શાન્ધનું, યની ચેનનનળી સિદ્ધિ. ૯

ૐનંદ ઇષ્ટની સ્તુતિ. ૫૨

વિમલાચમ્પના વાસી મારા જ્ઞાના સેવકને વિસારે નહીં—એ સમ.

પ્રાણુખ્યાસ પધારો ઇષ્ટદેવ સહાય કરો પ્રેમ ધરી પ્રેમ ધરી,
 તુમ વણ મુજ દેન પડે ન જરા કહું હેન કરી હેત કરી;
 સંકટહારી જગ જ્યકારી કરેણાવન મહંત,
 તુજ મહિમાજગમાંહિ ભારી વીર પ્રત્યક્ષ ભદંત—સહાય. પ્રાણુ. ૧
 તુજ સમર્થા સંકટ સહુ ભાવે, કલિકાલમાં વીર,
 પૂજા અર્ચા પૂર્ણ ન ભાણું માફ કરો મહાધીર—સહાય. પ્રાણુ. ૨
 આપતિ આવી સહુ ચૂરો !!! કરીને બ્યાધિ વિનાશ,
 શત્રુઓને શિક્ષા આપી, પૂરો ઇચ્છિત આશ—સહાય. પ્રાણુ. ૩
 તુજ મંત્રે ભય સધળા નારો નાસે સધળા રોગ,
 હું તું ઐક્ય ભાવના મેળે, સાધ્ય સિદ્ધ સયોગ—સહાય. પ્રાણુ. ૪
 વચન સિદ્ધિ તુજ મંત્રે નક્કી, અનુભવ એહ પ્રસિદ્ધ,
 કાર્ય ધણાં ધાર્યાં ત્હે કીધાં, તુજ મંત્રે સહુ સિદ્ધિ—સહાય. પ્રાણુ. ૫
 મહાકૃં તે સહુ ત્હારૂં માની, રહેજે હજારાહમૂર,
 મહારી ભક્તિ ત્હારી શક્તિ, ચઢતે ભાવ સનૂર—સહાય. પ્રાણુ. ૬

મ્હાણું ત્હાણું જગજગે જોજ, ભેદ ભાવ નહિ દેશ.

મ્હારી જગારે જરજરજોડે, દાનજે મયજા કોડે—મદાણ. પ્રાણ. ૭

જેવો તેવો મ્હારો માણી, મળ ના મળ જપરાધ.

નારાણી મારાણું જોએ, બળીશ જુવ જગાધ—મદાણ. પ્રાણ. ૮

જાધિ જાધિ દરી ઉપરિ, જાપો જ્ઞાનન્દ જેશ.

મુદ્ધ સમાધિખંદિ વિષજા, જાપો જોડ દમિગ—મદાણ. પ્રાણ. ૯

સર્વ સમપંચ તુજને દિયું, મ્હારે તુજ જામાર.

યરજાગતની લાજ ખરીને, જરજરજાપાર ઉપર—મદાણ. પ્રાણ. ૧૦

જનસાંખી જ્ઞાતા કાદિજ, વિનવડી જામાર.

ખુદિસાજર સાથે જોડે, વીર સદા જગાર—મદાણ. પ્રાણ. ૧૧

— તમારી ના મ્હને પરવા. —

જાધિ

તમે ધનને મળો જ્ઞાણું, બની કંબુસના જાપા.

ધરે લશ્મીનજો કોડો, તમારી ના મ્હને પરવા. ૧

બન્યા લાખો પતિ તો મું' મળે ના લશ્મીથી શાન્તિ,

નથી ધનથી મદત્તા કંઈ, તમારી ના મ્હને પરવા. ૨

જનો અંબઈ રોડેમાંદિ, અરે જે લશ્મી પૂજારી;

મળ્યું ધન મૂળના જેવું, તમારી ના મ્હને પરવા. ૩

મરી મયજા તમે તંદમાં, મળીને પ્રાણથી ખ્યારી;

અમે એને મળી ન્યારી, તમારી ના જરા પરવા. ૪

તમારાથી થવાનું મું, રહ્યા સચીજ લશ્મીમાં;

અમારું ચિત્ત છે ત્યાજે, તમારી ના જરા પરવા. ૫

નથી લેવું ત્હમારું કંઈ, તમારે જાણમાં ફરવું;

અમારે આત્મમાં રમવું, તમારી ના જરા પરવા. ૬

તમારું ચિત્ત છે સ્વાર્થી, અમારું ચિત્ત પરમાર્થી;

મળે મેળો અહો કયાંથી, તમારી ના જરા પરવા. ૭

નથી પ્રામાણ્ય વાળીમાં, મળે જ્યાં માન ત્યાં પૂરો;	
ધરો છો પ્રેમ વેશ્યાવત, તમારી ના જરા પરવા.	૮
નથી કિંમત મનુષ્યોની, વહેતા જોત ના પાળો;	
નથી કંઈ ટેક વા મદદ, તમારી ના જરા પરવા.	૯
જમતમાં શેઠના નામે, ધજા છે વેડિયા દુઃખી;	
દૃઢ્ય વિશ્વાસવાનીયો, તમારી ના જરા પરવા.	૧૦
મઈ ના લશ્મી કે સાથે, વિચારી લે દૃઢ્યમાંદિ.	
બુદ્ધયજ્ઞિ ધર્મ પૂજારી, સદા નિરુદ્ધ ખરો સાધુ.	૧૧

❧ રુચે જે તે મધુરું છે. ❧

બલે હો દ્રાક્ષ કે કેરી, હલાહલ હો અપ્રીય જ વા;	
સ્વકીય ચિત્ત અનુસારે, રૂચે જે તે મધુરું છે.	૧
અપ્રીયોને અમલ માટે, અપ્રીયજ ચિત્તમાં બહાણું;	
મલે તે દુઃખથી પ્યાર, રૂચે જે તે મધુરું છે.	૨
મરૂપર ઉઠને બહાણે, જલાશય મત્સ્યને બહાણું;	
દિગ્ગેને મોહકો બહાણે, રૂચે જે તે મધુરું છે.	૩
રમકણં ગાલને બહાણે, મૃગોને ગાનપર પ્રીતિ;	
સ્વભાવે મેળ મનમાંદિ, રૂચે જે તે મધુરું છે.	૪
કોળેને પૂર્તતા બહાણી, દયાળુને દયા બહાણી;	
ફરેલા ચિત્તમાં ક્ષણમાં, રૂચે જે તે મધુરું છે.	૫
નથી કંઈ ચર્કરા મીઠી, જરા ના ગોળ પણ મીઠો;	
મમે તેવું દૃઢ્યમાંદિ, રૂચે જે તે મધુરું છે.	૬
ટળી ઇન્છા અરે જંથી, રહે પશ્ચાત્ત નહિ પ્યાર;	
યતું તે ચિત્તથી ન્યાર, રૂચે જે તે મધુરું છે.	૭
મનોવૃત્તિનણા ભેદે, રૂચે ॥ લિલ્લ સોનેરે;	
બુદ્ધયજ્ઞિ ધર્મની રૂચિ, છવોને ચિત્તના ભેદ.	૮

હર્ષ વા ચિન્તા કરવા જેવું કંઈ નથી. ૯૭

થયું એવું થતું આવું, થયા કરતું જગતમાં સૌ;
નથી આશ્ચર્ય જ્ઞાનીને, કરે શું ? હર્ષ વા ચિન્તા. ૧
સાખી.

વખત વખતની છાંયડી, વખત વખતના ખેલ;
સદા અવસ્થા એક ના, રાગ દ્વેષને મેલ
પડે જ્યાં ઠંડ ત્યાં તડકો, પડે જ્યાં તાપ ત્યાં વર્ષા;
અવસ્થા એક ના કોની, જગતમાં દેખીને દેખ્યું—થયું. ૨
પ્રાણ પાયરે જે જનો, તે પણ સામા યાય;
મુખે હાથ હા કરે, ઘાત કરે તે ભાય.

રથેલા ખેલ માયાના, કળાતા ના કળી શક્તાં;
નથાવે સર્વને માયા, મનોવૃત્તિતણા તંત્રે—થયું. ૩
ભરતી જ્યાં ઓટજ તિહાં, જ્યાં જલ ત્યાં સ્થલવાસ;
ફરે અવસ્થા સર્વની, રહેવું શું ? ઉદાસ.

ફરે ઉદયાસ્તનાં ચક્રો, જીવોના શીર્ષ પર ગાજ;
કરે અહંકાર શું મનમાં, અહંતા ના કદિ છાજ—થયું. ૪
જેવાં સંધ્યા વાદળાં, જેવા રંગ પતંગ;
જેવું વિદ્યુત ચમકવું, એવા સૌના ઢંગ.

ધરે કાં મર્દને આંખો, ગમે તે દુઃખ છે સૌને;
ગમે ના કર્મથી કોઈ, ભલે પાતાલમાં પેસે—થયું. ૫
જેને નિન્દે તું અરે, તેથી તું નિન્દાય;
નીચ ગણે તેનાયડી, નીચ ધણે તું યાય.

જગતમાં સર્વભાવોને, અનન્તી વાર તે ફરશ્યા;
હરે ભાવી ફરસવાના, નથી આરો અરે તેથી—થયું. ૬
કર્મ દૃષ્ટિએ દેખતાં, જીવો ભિન્ન જણાય;

શુભાશુભમનદૃષ્ટિએ, દેખે ના સમતાય.
વિલોકે આત્મદૃષ્ટિએ, સ્વભાવે સર્વના સૌને,
બુદ્ધચિત્તિ ધર્મની પ્રાપ્તિ, સદા આનન્દમાં રહેવું—થયું. ૭

—>— એક જિજ્ઞાસુને સદ્વોધ. —>—

તપુ' શું વા લખાતું શું, કપુ' શું વા કથાતું શું;
અવસ્થા એક ના લહારી, ફરી જાની પ્રસંગોથી
સાખી.

જેથી સંગત તેહવી, અમર થતી મનમાંદિ;
સત્ય સ્વયં ના ઓગળે, કહે ન શ્રદ્ધામાંદિ.
થતું સિદ્ધિનિંની પેઠે, થતો નિશ્ચય નદી એકે;
અપેક્ષાએ વિચારે ના, ભમાગ્યે ગદુ ભમે આપુ. તપુ. ૧

જગમાં માત્રી યુક્તિઓ, નદી કુયુક્તિ પાર;
જેતું મંડન તેહનું, ખંડન યાદ વિચાર.
મતિ ત્યાં યુક્તિને એથી, સદુ નિજ પક્ષને યાપે;
વિવાદો પડિતોમાંદિ, પટે કયાં પક્ષમાં લેગા. તપુ. ૨

અન્યપક્ષ, નિજ હૃદયે, સમજાવે નિજ વાન;
પોતાના વણ અન્યનું, ખંડી કરતું ધાત.
કરાવે રાગ નિજમાંદિ, કરીને યુક્તિયો ગાત્રી;
ઉડાવે અન્યની શ્રદ્ધા, રચી કુયુક્તિની આજી. તપુ. ૩

પાસે આવે તાલ્યરે, ચક્ર ફરી સદુ ભય;
સમકિતની શ્રદ્ધા કરે, કરી આસોયણુ લાય.
પત્રીથી અન્યની પાસે, જતા શ્રદ્ધા ફરી ભાવે;
તણાતો અન્યની રહેમાં, સમાંઓના જ સંગ ધે. તપુ. ૪

શ્રદ્ધા સદુનું મૂળ છે, શ્રદ્ધા દગળાં નાથ,
આત્મશક્તિનો યાદ છે, સમજાવુ એ ખાસ.
દગે અધ્યાત્મની શક્તિ, ગુરૂપર પ્રેમ નહિ રહેવે,
કૃપા વણ સદ્ગુણી રે, થતી ના આત્મની ઝાંખી. તપુ. ૫

પ્રતિપક્ષીઓ લેરવે, જેને જાડી વાન.
તેને સાચી માનીને, કરતો નિજની ધાત.
બન્યું આવુ ગદુ વેળા, નથી નિશ્ચય હજી તુજને;
પ્રતીતિ વણ કથ્યું સ્વેદ, નથી નિર્ધારને માટે. તપુ. ૬

ફર્ન અમારી સાચવી, નિઃસ્વાર્થે નિર્ધાર;
 અજી પણ ફર્ન બળવશું, ભાવ દયા ઉપકાર,
 હશે ને યોગ્યતા પૂરી, ત્હને તે સત્ય સમજાશે;
 બુદ્ધચળિધ ધર્મની પ્રાપ્તિ, થતી આસન્ન લખ્યોને. લખું. ૭

૮ ચેતનાનો પરમાત્મપ્રેમી પ્રત્યે ઉદ્ગાર. ૮

પિયુ પિયુ પ્યારા હંસા રે, રહું હું સ્વાસોન્ધીસ પિયુ પિયુ-
 ચેન પડે ના તુજ વિના રે, વિરહ સદ્યો નહીં જાય;
 આંખે શ્રાવણુ ભાદ્રવો રે, ફણ વર્ષો સમ થાય—પિયુ. ૧
 આંખી જણાવી તાદ્યરી રે, આનન્દ આપી અપાર;
 અનહદ ધૂનના તાનમાં રે, પ્રકટાળ્યો ઘટ પ્યાર—પિયુ. ૨
 આકર્ષણુ અદ્ભૂત કર્યું રે, આંખે મિલાવી આંખ;
 ફણમાં પાછો ક્યાં ગયો રે, મળું ને હોય મુજ પાંખ—પિયુ. ૩
 વિશુદ્ધ પ્રેમના મંત્રથી રે, બૂલાવ્યું જગ ભાન;
 જ્યાં ત્યાં ભમું પણ તાદ્યરે રે, છૂટે ન સુરતા તાન—પિયુ. ૪
 હજારા હજાર આવી મળો રે, વિરહ જરા ન ખમાય;
 કર્મનો પકટો ખસેડીને રે, તન્મય મેળ મિલાય—પિયુ. ૫
 પ્રેમ પ્રાણ સર્વે કર્યું રે, તુજ ઉપર કુરખાન;
 તુજ વણ શૂન્ય દેખું સહુ રે, તુજ સ્વરૂપ શુસ્તાન—પિયુ. ૬
 તલસાવો બહુ ના હવે રે, જોયા જેવું થઈ થાય;
 બુદ્ધિસાગર પ્રભુ સદા રે, શુદ્ધ ચેતના ધ્યાય—પિયુ. ૭

ભાવાર્થ—ચેતના પાતાના પરમાત્મસ્વામિને કહે છે કે હે પ્રિય!!! પ્યારા પરમાત્મ હંસા! ત્હારી રટના મ્હને આસોન્ધીસે હંસે હંસે રાગદવામ્ય પરમાત્મ સ્વરૂપની ઉપયોગતાએ યજ રહી છે. પ્રેમગ્ગણામક્તિ ના વિશુદ્ધ સ્વરૂપથી ત્હને મળવાની લગની લાગી રહી છે. હે આત્મરૂપ પરમાત્મ પ્રાણદેવ! ત્હારા વિના હવે અન્ન-પાન વસ્તુઓમાં ચેન પડતું નથી. પરમાત્મ સ્વામિન! હવે ત્હારો વિરહ સત્યો જતો નથી. મે આંખે શ્રાવણુ-ભાદ્રવાના વર્ષાની પેઠે અમૃત-પ્યારા વડે છે. આથી વિશેષ શું કયવું એટલુંજ હવે નો ત્હને જણાવું ૫ કે

ત્હારો એક ક્ષણ માત્રનો વિરહ વર્ષો જેટલો દીર્ઘ લાગે છે, માટે હવે તો એક ક્ષણ માત્ર પણ ત્હારા વિના રહી શકાય તેમ નથી. હે આત્મન્ ! ત્હેં શુદ્ધોપયોગ કાલે ત્હારી ઝાંખી ત્હેં બ્દને જણાવી હતી. એ ઝાંખીનું ક્ષણ એ હતું કે તે વખતે ઇન્દ્રિયાનીત અનન્તાનન્ત આનન્દ પ્રકટયો હતો. તેનું ધેન હજી પણ આવે છે. તેની ખબર ઇન્દ્રિયોને પહોંતી નથી પરંતુ અનુભવમાં તો તે આવે છે. હે આત્મન્ ! ત્હેં શુદ્ધોપયોગકાલે અનન્તાનન્દના અપાર ઉભરાવડે આત્મઝાંખી કરાવીને અનહદ ધૂનના તાનમાં ઘટમાં એવો ખ્યાર પ્રકટાય્યો છે કે જે ખ્યાર કહિ હવે નટ થાય તેમ નથી. બ્દને ખાતરી છે કે ત્હારી ઝાંખીએ પ્રકટેલી વિશુદ્ધતા ત્હારી પ્રસસતા કરાવી આપશે કે જેથી તું હજારોહજાર રહીશ.

હે આત્મન્ ! શુદ્ધોપયોગ કાલે અનુભવઝાંખીવડે આર્દ્ર ત્હારી તરફ અદ્ભુત આકર્ષણ થયું છે. ત્હારી દિવ્ય ન્યોતિરૂપ આંખે ત્હારી આંખો મિલ્લાવીને બ્દને ત્હારે જાન કરાવ્યું છે કે જેથી હું ત્દને કોઈ વખત વિરમરી શકું નહિ. હે આત્મન્ ! શુદ્ધોપયોગમાં આંખો સાથે આંખો મિલ્લાવીને ક્ષણમાં પાછો ક્યાં ગયો. શું આવી સ્થિતિ કરીને ત્હારા પ્રેમની પરીક્ષા કરવા માટે ધારે છે ? અથવા શુ આધિ-આધિ-કૃપાધિરૂપ ક્રોધાદીએ કરીને મારી યો-અતાની તપાસ કરે છે ? તું દર્શન દેહને મને ત્યાં મને દોષ પરન્તુ કેવમ્મદાન દર્શનરૂપ એ પાંખ પ્રકટે તો તુ જ્યાં દોષ ત્યાં મળ્યું એવી તીવ્ર આવના થયા કરે છે તે ત્હારા વિના અન્ય કોણ જાણી શકે. હે પ્રાજ્ઞપ્રિય આત્મરસામિન્ !!! ત્હેં આત્માના ગુહ ધર્મમાં બ્દને રંગી નાખીને વિગુહ પ્રેમ મંત્રવડે બ્દને એવી કરી નાખી છે કે બ્દને ત્હારા વિના અન્ય કોનની મુનિ આવવી નથી. અર્થાત્ સારાસમા કલ્પ એ છે કે જગત્ જાન ન્હે વિગુહ પ્રેમ મંત્રથી બુદ્ધા-વ્યું છે અને ત્હારામાજ ત્હારા ચિત્તને ન્વપાવ્યું છે તેથી તુ તે હું અને હું તે તું એવા વિગુહતાનમાં હું તુ એકરૂપ થયા કે તું તુ પણ જાન રહેતું નથી. આવી સ્થિતિ ત્હારી થઈ છે. હવે ત્યાં કન્યા ત્હારી તુ રિમેશવરથા વર્ણવું ? માટે હે કૃપાપ્રાય 'આત્મ-સામિન્ !!!' હવે ગુહસમાપિમાં તો તું પ્રત્યક્ષપણે સાદિ અનન્તામાએ મળે. હ પ્રત્ય 'તુ એમ જાણતો દાહક કે વિગુહ મેનન્દ યોગ દિવસ પડી બ્દને જુદી જસ પણ આમ ચાલતું ને નૂત જરેતું છે. પ્રા-ત્મકર્મદશાએ આચરણમાં ન્યા ન્યા ભમવાનું થાય છે પણ ત્હારે ત્હારી સુરનામાં તાન છૂટતું નથી. આ લાગેતું સુરના તાન કહિ ત્હારાથી છૂટવાનું નથી એવો નિશ્ચયનુભવ આવે છે. હે આત્મરસામિન્ !!! હવે તો તમારા જસ માત્ર

- આત્માસંખ્ય પ્રદેશમાં દે, અનન્ત ગુણ પર્યાય;
 પ્રતિ પ્રદેશે અનન્તારે, પર્યાયની સોડાય-રૂથે છે એ ૩
 આવિર્ભાવપણે થના દે, તિરોભાવ પર્યાય;
 આવિર્તિરોભાવમાં દે, ધ્રુવોત્પાદવ્યયતાય-રૂથે છે એ ૪
 સત્ સામર્થ્ય પર્યાયમાં દે, કારણ કાર્યનો ભાવ;
 પદકારકપણે પરિણમે દે, સર્વ પર્યાયનો દાવ-રૂથે છે એ ૫
 સત્ત્વજ સામર્થ્યજ નહીં દે, વૃદ્ધ્યે નિર્ધાર;
 અસ્તિનાસ્તિ પર્યાયમાં દે, સત્પર્યાય વિચાર-રૂથે છે એ ૬
 અસ્તિ વિના નાસ્તિ નહીં દે, નાસ્તિ વિના નહિ અસ્તિ;
 સર્વ દ્રવ્ય પર્યાયની દે, બ્રહ્મ અને સમષ્ટિ-રૂથે છે એ ૭
 અસ્તિ નાસ્તિ પર્યાયથી દે, સર્વ વ્યાપક છે જીવ;
 તે ધ્યાને તન્મય થતાં દે, થાતો જીવનો શિવ-રૂથે છે એ ૮
 પર પર્યાયો નાસ્તિમાં દે, જીવમાંહિ તે સમાય;
 સ્વાસ્તિ પર્યાયો જીવના દે, જીવમાંહિ રહે ન્યાય-રૂથે છે એ ૯
 ઉત્પત્તિ વ્યય ધ્રુવના દે, અસ્તિનાસ્તિ પર્યાય;
 દ્રવ્ય પર્યાય બેનયવટે દે, સર્વદ્રવ્યે સમભાય-રૂથે છે એ ૧૦
 આન્માના પર્યાયનો દે, કરી પ્રયત્ન વિચાર;
 જ્ઞાનજ્ઞાન વિતર્કથી દે, ધ્યાનને મુખકાર-રૂથે છે એ ૧૧
 કરી પર્યાયે એકત્વને દે, મની અમેદ સ્વરૂપ;
 દ્રવ્યગુણ પર્યાયમાં દે, યદ્યપિ શિવપદમૂલ-રૂથે છે એ ૧૨
 તન્મયતા એકત્વના દે, નિ સમતા નિર્ધાર,
 બુદ્ધિનાગર આન્મમાં દે, પ્રકટે ગુણ બહાર રૂથે છે એ ૧૩

ભાવાર્થ—જા: માન જ સી-તન્મ માનો ગદ-સામાનિક પદ્મ રૂથે છે.
 જેવા થી સીતપ્રભુમા ગદ-સામાનિક પદ્મ ન્યા ૭ તેવા આ શરીરમાં રહેવા
 આન્મામા ન્યા ૭ તેમા કિચિત માત્ર ન્યનતા નથી નદ માત્ર અગ્નિચત્ર અને
 મનાચત્રની અપેક્ષાએ ૭ થી સાન્ન્યુમા રન્યુત ગદ પદ્મ પ્રત્યક્ષ છે અને આ
 મરીન ન્યિત ન્યનતા અનન્ત ગુણ ૧૫.૧૨૪ ૧૫ સન્ન્યુત ૭, નાગોદિક
 જા.૧મા આન્મપદ્મ નથી એમ નિશ્ચય વધા ૭ જગન્ના જગદ્ગદ પદ્મ છે અને

ચેતનનો ચેતનરૂપ ધર્મ છે. ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશાસ્તિકાય. કાલ અને પુદ્ગલ એ પંચદ્રવ્યો જડ છે તેથી સ્વદ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ ભાવ અને પરદ્રવ્ય ક્ષેત્રકાલ ભાવની અપેક્ષાએ પંચજડદ્રવ્યોનો ધર્મ પણ જડ અવબોધવો. જડ-દ્રવ્યોમાં સ્વદ્રવ્યાદિક અને પરદ્રવ્યાદિકની અપેક્ષાએ અનન્ત અસ્તિધર્મ અને અનન્ત નાસ્તિધર્મ અવબોધવો. આત્માઓ અનન્ત છે. આત્મદ્રવ્યમાં અનન્ત અસ્તિધર્મ અને અનન્ત નાસ્તિ ધર્મ સ્વક્રીય અને પરક્રીય દ્રવ્યાદિકની અપેક્ષાએ રહેલો અવબોધવો. આત્મદ્રવ્ય એ પોતે આત્મા છે અને ધર્માસ્તિકાયાદિક પંચદ્રવ્ય એ પોતે નથી એમ બોધ થતાં જડવસ્તુઓમાં સુખભાવના રહેતી નથી. જડવસ્તુઓમાં અજ્ઞાનભાવથી કદપાએક પ્રિયત્વ અને અપ્રિયત્વનો વિલય થાય ■ અને આત્મામાં અનન્ત સુખધર્મ રહેલો હોવાથી શ્રી વીરમ-જીએ પ્રગટાવેલ આત્મધર્મ મ્હને રૂએ છે. કારણ કે મ્હારા આત્મામાં અનન્ત સુખધર્મ આદિનું સ્વરૂપ તેજ વાસ્તવિક મ્હારું આત્મિક સ્વરૂપ છે એવો અનુભવ આવે છે. આત્માના અનન્ત ગુણો અને અનન્ત પદાર્થોમાં ઉપયોગવડે રમણતા કરવી એજ હવે સારભૂત લાગે છે. અનન્તજ્ઞાનાદિ ધર્મોએ આત્મા પૂર્ણ છે. એવા પૂર્ણસ્વરૂપ આત્માને પૂર્ણપણે ગણીને અર્થાત્ માનીને ભાવીને બ્યક્તિનાએ પૂર્ણ થવું એવો નિષ્કપ્ત છે એવો ભાવ મ્હને રૂએ છે. અનન્ત ગુણ પદાર્થોવડે આત્મ પૂર્ણ છે એમ જે નિરીક્ષે છે તે બ્રહ્મજ્ઞાનને પ્રાપ્ત કરી શકે છે. અનન્ત ગુણપદાર્થોવડે જે આત્માને પૂર્ણ માને છે તે પૂર્ણ સ્વરૂપ ધર્મ શકે છે. કર્માવરણ્યોએ આત્મા નિરોભાવે સત્તાપણે પૂર્ણ છે અને કર્મ વિષદતાં આવિર્ભાવીય પૂર્ણતાને આત્મા પોતાનામાંજ પ્રાપ્ત કરે છે, એવો અનુભવ આવતાં પૂર્ણપણે યથા સકાવ છે. "અઃ પૂર્ણંતરં પૂર્ણં પૂર્ણં વર્ણં મુશ્ચંતે પૂર્ણં પૂર્ણં નારવર્ણં મુશ્ચંતે" એમ જે ઉપનિષદમાં કથ્યું છે તેનોની અપેક્ષાએ આત્મા પૂર્ણ થતે છે. નૈગમનયની અપેક્ષાએ પ્રકટિત ગુણોથી આત્માની પૂર્ણતા કથાય છે. સંપ્રહનયની અપેક્ષાએ મત્તાએ અનન્ત ગુણ પદાર્થો વડે આત્મા પરિપૂર્ણ છે. વ્યવહાર નયના અનેક બેદ છે. મુશ્ચંતે હવે પુણ્યપદ્ધતે આત્મા પોતાનામાં પૂર્ણતા માને છે. અમુક વ્યવહારની અપેક્ષાએ પાપ વડે પૂર્ણતા કહેવાય છે. ઉમ અને અમુક મદ્યજ્ઞાનનય વચિત પૂર્ણત્વ અરેખર ઔદાચિક ભાવનું અવબોધવું. ઉપચરિત વ્યવહારના અનેક બેદે પરવન્નુઓ દ્વારા જે આત્મામાં પૂર્ણત્વ માનવામાં આવે છે તે વન્નુત્ત્વ બાન્તિ છે. કારણ કે તે સર્વ પ્રકારનું ઔપચારિક પૂર્ણત્વ વસ્તુતઃ આત્મસ્વરૂપની અપેક્ષાએ અસત્ છે મ્હુદ્યવત્કરે જે અમુદ્યવત્ આત્મામાં પૂર્ણત્વ કઃપદ્યમા આવે છે, તે પણ વન્નુત્ત્વ. મિષ્ટાત્વ

અને અવશેષ જીવો તો મૃતક સમાન મિથ્યાત્વ ભાવે જીવતાં છતાં પણ મરેલા
ના અવબોધવા. કારણ કે તેઓ પૂર્ણત્વ જ્ઞાનવિના મોહમાં ક્ષણે ક્ષણે પરિણમે
અતએવ તે મરેલા છે. તેઓની જાગૃતિ કરવા આત્મજ્ઞાનીઓએ તેમને બોધ
પાવેા. નરસિંહ મહેતા કહે છે કે વ્યાંઙ્ગી જાતના સત્ત્વ ચિત્તો નહિલાંબી સાધના
જૂઠી ઇત્યાદિવડે તે આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાની તે દશામાં વર્તેલા છતાં પણ
રૂચિ જાહેર કરે છે. ગોરખ પણ આત્માના શુદ્ધોપયોગને પ્રાપ્ત કરવા ઇચ્છા
પાવે છે, કહે છે કે મનના માલેલી એ જીવો મોત્સ જાગતા નર સેવોદ જાગતા નર
જુને મળા મહે નિરજન દેવ. મનના ॥ મત્સ્યેન્દ્ર, પતંજલી, કપીરે, જ્ઞાનદેવ, પીરો,
વેદાસ, સ્વામી શમનીય, વિવેકાન્દ, અને તુકારામ, વગેરે આત્મજ્ઞાન પ્રતિની રૂચિ
રજી કરીને સ્વક્રીય આત્મજ્ઞાન સંબંધી ઉદ્ધારો કાઢ્યા છે, પરન્તુ સ્વાદ્વાદ
બી અપેક્ષાએ ઉપરામાદિ ભાવનું આત્મામાં અનન્ત ગુણપર્યાયનું પૂર્ણત્વ
અવબોધાય છે, અને તેનો અનુભવ પ્રગટે છે, ત્યારે સત્ય રીતે આત્મજ્ઞાન પ્રગટે
, અને ત્યારેજ મલ્લ જાગૃત્ત પ્રગટે છે, સાત નયોની અપેક્ષાએ આત્માનું પૂર્ણ-
અવબોધવામાં આવે છે ત્યારે દુનિયાના અનેક ધર્મ દર્શનોની ભિન્ન ભિન્ન
માન્યતાનો પૂર્ણત્વ સંબંધી અનુભવ આવે છે, અને ભિન્ન ભિન્ન દૃષ્ટિએ ભિન્ન
મેમ પૂર્ણત્વ માન્યતાના કદામહો દળે છે, અને પ્રત્યેકમાંથી પૂર્ણત્વનું સત્યત્વ
હાય છે.

આત્માનું જ્ઞાનાદિ પૂર્ણત્વ ખરેખર આત્મામાં છે. શુદ્ધોપયોગે આત્માના પૂર્ણ-
વમાં પરિણમવું એજ પૂર્ણત્વ પ્રાકટ્ય કર્તવ્ય છે. સર્વ જીવોમાં સત્તાએ
પૂર્ણત્વ છે. પરન્તુ વ્યક્તિભાવે પૂર્ણત્વ પ્રગટાવવું એતો આત્મજ્ઞાને જાગૃત
રૂપા વિના તે બની શકે તેમ નથી. આત્માનું શુદ્ધ પૂર્ણત્વ પ્રકટ કરવાને આત્મા-
ના શુદ્ધ પર્વાયોમાં પરિણમવું જાગૃત્ત. કર્મયોગે આત્માના પર્વાયો અશુદ્ધત્વને
પામ્યા છે. આત્માના પર્વાયોમાં કર્મયોગે અશુદ્ધત્વ પરિણમ્યું છે. એ અશુદ્ધ
પર્વાયપણું દાખવું હોય તો શુદ્ધોપયોગે આત્માના શુદ્ધપર્વાયોમાં તત્ત્વભાવે
પરિણમવું જાગૃત્ત. દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ અને ભાવથી આત્માના શુદ્ધ પર્વાય અને
અશુદ્ધ પર્વાય જાણવા. આત્માના શુદ્ધ પર્વાય અને અશુદ્ધ પર્વાયને દ્રવ્ય ક્ષેત્ર
કાલ અને ભાવથી અસ્તિનાસ્તિપણે જાણવા. સ્વદ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ અને ભાવથી સ્વક્રીય
શુદ્ધ પર્વાયોનું આત્મામાં અસ્તિત્વ ॥ અને અશુદ્ધ પર્વાયોનું શુદ્ધ નિશ્ચયનયની
અપેક્ષાએ આત્મામાં નાસ્તિત્વ છે. ઉપચરિતનયની અપેક્ષાએ આત્માની સાથે
કર્મના સંબંધવાવત્ અશુદ્ધ પર્વાયોનું આત્મામાં અસ્તિત્વ છે પરન્તુ તે અસ્તિ-

તે તે અ વિભાવપણાને પામે છે. આદિભાવ અને તિરોભાવ પથપાયામાં ઉત્પા-
વ્યવ અને દ્રુવતાનું સમયે સમયે અસ્તિત્વ વર્તા કરે છે. આત્માના પ્રતિ-
રોધે અનન્ત સત્પથપાયા રહેલા છે અને અનન્ત સામર્થ્ય પથપાયા રહેલા છે.
સત્પથપાયા તે સામર્થ્ય પથપાયાએ પરિભ્રમે છે. સત્પથપાયા કરતાં સામર્થ્ય
પથપાયા અનંતગુણ વિશેષ છે.

છત્રી વર્ણવે જે જગતે, તે તો જનિતરણ, બેન્ની નવનવી જન્માટે, સમયમાં સર્વ
જગત રે સર્વિદા કલો કેવલદાન ઇત્યાદિવડે આત્મમહાનના સત્પથપાયા અને સા-
મર્થ્ય પથપાયાનું સ્વરૂપ અવભોધવું. સત્પથપાયામાં ઉત્પાદ-અથ દ્રુવતાનું સ્વરૂપ
અપેક્ષાએ અવભોધવું અને સામર્થ્ય પથપાયામાં ઉત્પાદ, વ્યવ અને દ્રુવતાનું
સ્વરૂપ અવભોધવું. હતિ પથપાયા કારણરૂપ છે અને સામર્થ્ય પથપાયા કારણરૂપ
છે, સામર્થ્ય પથપાયાના ઉત્પાદ વ્યવનો આરોપ કારણરૂપ સત્પથપાયામાં કરીને
તેમાં ઉત્પાદ વ્યવતાને ઉપચાર કરી રાક્ષ્ય છે. પદ્મોમાં સત્પથપાયા અને
સામર્થ્ય પથપાયાનું કારણ કાર્ય જાણવ સમયે સમયે પ્રવર્ત્યા કરે છે અને પદ્-
મોમાં પ્રતિ પથપાયા સમયે સમયે પદ્મરક્તું પરિભ્રમન થયા કરે છે. આત્માના
અગ્રુદ પથપાયામાં સમયે સમયે અગ્રુદરક્તું પદ્મરક્તું પરિભ્રમન થયા કરે છે.
અને આત્માના ગ્રુદ પથપાયામાં સમયે સમયે ગ્રુદરક્તું પદ્મરક્તું પરિભ્રમન
થયા કરે છે. જગ અને સામર્થ્ય પથપાયામાં સમયે સમયે પદ્મરક્તું પરિભ્રમન
થાયું. આત્માના પ્રતિપ્રદો અનન્ત પથપાયા છે અને તેમાં અગ્રુદરક્તું
પથપાયાનું પદ્મગુણ દાનિ જરૂરિયું એ સમયે સમયે પ્રવર્ત્યા કરે છે. સત્પથપાયા
વિના સામર્થ્ય પથપાયા હોતા નથી. પદ્મોમાં સત્પથપાયા અને સામર્થ્ય પ-
થપાયાનું પ્રતિસમયે પરિભ્રમન થયા કરે છે. આત્માના અનંત અગ્નિ પથપાયા
અને અનંતનાસ્તિ પથપાયામાં સત્પથપાયાનો વિચાર કરેલા જોઈએ. આત્માના
અનંતઅગ્નિ અને અનંતનાસ્તિ પથપાયાનું કારણ સત્પથપાયા છે તે અનંતમાં
અગ્રુદરક્તું દારા પદ્મગુણ દાનિ જરૂરિયું અનુભવ થતાં અવભોધાત્મ સો તેમ છે.
સર્વ દ્રવ્ય પથપાયાની વ્યવિ અને સમર્થિનું સ્વરૂપ અવભોધવું જોઈએ. આત્મામાં
અનન્ત પથપાયાનું સમયે સમયે પરિભ્રમન થયા કરે છે. આત્માના પ્રતિપથપાયાનું
વ્યવિત્ત અવભોધવું અને આત્માના અનંત પથપાયાનું સમર્થિત્ત રક્તું સ્વરૂપ
અવભોધવું. આત્માનાની એક વ્યવિત્તના અવભોધાત્મ તેનું વ્યવિત્ત છે અને
સર્વ દ્રવ્યની અવભોધાત્મ સમર્થિત્ત અવભોધવું. એવી પદ્મોમાં કારણમાં આપ
છે. સર્વદ્રવ્યના સમર્થિત્તના અવભોધાત્મ વિષ વ્યવિત્ત સમર્થિત્ત અવભોધવું.
અગ્નિ વિના નાસ્તિત્ત નથી અને નાસ્તિ વિના અસ્તિત્ત નથી અર્થ

સેવમાં સમભાવે પરિણમે છે, તે ચોખીજ આત્માપરમાત્મામાં છે એમ આત્માપરમાત્મા જાણવે છે.

ઉપર્યુક્ત સ્વપેક્ષનથી આત્માનું સર્વવ્યાપકત્વ અવગોળીને ને ચોખી તરીકે આત્માનું તત્ત્વપણે જ્ઞાન થયે છે, તે જ્ઞાનો સિવ થાય છે. આત્માની સર્વવ્યાપકતા પરમાત્માપે તત્ત્વપણે પરિણમવાથી આત્મા અને પરમાત્મત્વ તન્મેનો ને ક્રમનો ભેદ છે તે સ્વયમેવ વિજયી છે. આત્મથી મિત્ર પરદાનના પશ્ચિ તે નાસ્તિપણે આત્મામાં સમાય છે અને આત્મદાનના અસ્તિપણે તે પણ આત્મામાં સમાય છે. આ પ્રમાણે અન્ય પશ્ચિ અને અસ્તિરેક પશ્ચિમાં આત્મામાં અસ્તિત્વ નાસ્તિત્વ પર્વાય રૂપે અનુભવશ્યાન થતાં આત્મા પોતાના શુદ્ધધર્મમાં પરિણમન કરે છે. ક્રમશઃ દેવકદ્વયી અસ્તિનાસ્તિ ધર્મ સંબંધી સુતારમાં કુંકુનાઘના સ્તરતરમાં સમ્યક્ આયોગ કરે છે. શત્રુ જન્ય ભયભય છે કે જનંત કચકચનું નામ, ઘરક જનકર શોભી રે, કરેલે અર્ચન કાચેરે કુંકુ ॥ ઈતિ શિવજન્ય શુભર્ચના રે, જાણ મોગ જાણ, સમકાલે શત્રુ તું કહે રે, રાજ રાજ્ય શુભ પૂરે રે. કું. મિત્રધારે રી જાણનારે શાશ્વતિ સમય, અર્ચનારે લે જાણનારે, પાવતે રાજવશમ નેરે કુંકુ ॥ જલિત સમાજ જે જાણી રે કિન્નિ મિત્રજ સમેત, શત્રુ સન્મુલ્ય બંદન કરી રે જાણીય જાણવ દેરો રે ॥ કુંકુ ॥ અરિય શત્રુવ કિન્નિ બંદ રે, રાજી જલિત સન્મર, દેશકદ્વર રે સેરે રે, શામલેદ જમાવો રે ॥ કુંકુ ॥

હિંસાદિ વડે આત્મામાં અસ્તિનાસ્તિ સ્વભાવ એક સમયમાં સાથે રહે છે એમ અવગોળીનું, અસ્તિનાસ્તિ પર્વાય છે તે સર્વ દ્રવ્યમાં ઉત્પત્તિ વ્યવધુરમયી છે. આત્માદિક સર્વ દ્રવ્યના અસ્તિનાસ્તિ પર્વાયમાં ઉત્પાદ વ્યવ અને ધુરતા સમયે સમયે વર્તી રહે છે. દ્રવ્યાર્થિક નય વડે સર્વ દ્રવ્યમાં ધુરતા સમયે સમયે વ્યાપી રહે છે અને પર્વાયાર્થિક નય વડે અસ્તિનાસ્તિ પર્વાયનો ઉત્પાદ અને વ્યવ સમયે સમયે સર્વ દ્રવ્યોમાં વ્યાપી રહ્યો છે. આ પ્રમાણે સર્વ દ્રવ્યો અને સર્વ દ્રવ્યોના ગુણપર્વાયમાં દ્રવ્યાર્થિક નયે ધુરતા અને પર્વાયાર્થિક નયે ઉત્પાદ વ્યવના સમયે સમયે વર્તની અવગોળીને હેવ જેવ અને ઉત્પાદવનાનો વિચેક કરીને આત્માના ગુણપર્વાયમાં રમણતા કરી એજ રહે રહે છે, કારણકે આત્માના ગુણપર્વાયનો સર્વથા સર્વદા આવિર્ભાવ તે સિદ્ધત્વ પર્વાય છે અર્થાત્ પરમાત્મપણું છે. આત્મદાન અને તેના ગુણપર્વાયનો પૃથક્ત્વ વિચાર કરીને જ્ઞાન કરવાથી પરમાત્મ પરિણતિનું જોર ટળે છે. અનુદાનના ચિત્કવડે ગુણપર્વાયનું એક ચિંતન કર્યા પશ્ચાત્ અન્ય ગુણપર્વાયનું ચિંતન રૂપ જ્ઞાન ધરવું અને

અતઃપ્રાપ્ત મનને સવચીન કર્યું. એકવ ખ્યાનમાં આત્માના ગુણો અને આત્મા તે એકરૂપ છે. આત્માના પર્ચા અને આત્મા ને એકજ છે. બન્ને અભિન્ન છે. ગુણો અને પર્ચા તે આત્મા રૂપ છે, આત્માથી તે અભિન્ન છે.

[illegible]

યહ એટલે જુદા અર્થના જ્ઞાનના સાગર કેમ આત્મામાં અનંત કેવલ જ્ઞાનાદિ
ગુણોનો ભંડાર પ્રકટે છે એમ જુદાસાગર કહે છે.

ૐ શાન્તિઃ ૩

શ્રી સદ્ગુરુનો શિષ્યને ઉપદેશ.

તું સર્વમાં સત્તાવડે નિજને નિહાળી ચાલજે,
ત્હારા વિષે તુજને ગમે જે સર્વમાં તે દેખજે;
તુજ દ્રષ્ટિ આગળ જે રહ્યા પડદા સકળ દૂરે કરી,
આલમ વિષે તું પાડજે મુજબોતિ તમ દૂરે હરી— ૧

સહુ જીવનાં અશુભ હુડી વિશ્રામ સારે આપજે,
અભિમાન વૃત્તિ ત્યાગીને કાર્યો સજીવન કર સહુ;
તું સર્વનો સહુ તાઢાડું એ ભાવથી તન્મય બની,
તું ચાલ આગળ તેજમાં ત્યાં સર્વ દેખારો ખરું— ૨

સ્થાઢાદદ્રષ્ટિથી નિરખ તું સર્વ જગના ભાવને,
તું સર્વનય સાપેક્ષથી વિવેક કરજે વસ્તુનો;
સાપેક્ષ વાણી બોલીને એ સત્યને તું પૂજજે,
સિદ્ધાંતની ઘડા ધરી સત્યજ હૃદયમાં ધારજે— ૩

દુનિયા, વિષયની મોઝીલી એમાં મુધારો કંઈ નહિ,
નિજ આત્મ સદ્ગુણ પામવામાં યત્ન કરવો હંશથી;
મુધર્ષ ખરે જે ધર્મમાં ગુસ્તાન યર્ષ મમતા ત્યજે,
એ વાત મનમાં ભાવીને અન્તર મુધારો કર ખરો— ૪

નિજ આત્મમાં સંયમ કરી ત્યાં લીન યર્ષ શુભ દેખજે,
અનુભવ પ્રગટશે નવનવો મહાવીરમય તું ભાસજે;
એ ભાસમાં અમૃત ભર્યું તેથીજ જીવન મુધરશે,
બુદ્ધધ્વજ અન્તર યોગીઓ જે જે કરે તે સત્ય છે— ૫

❧ મહાવીરને મહાવીર થઈ આરાધો. ❧

મહાવીરને મહાવીર થૈ આરાધયો ના દીન થૈ,
મૂર્છા અને છીતિ ત્યજી શૂરા ગની જિનને ભજો;
ત્યાગો પ્રથમ કૃત્રિમ સદુપધાતુ આનન્દિન થયો,
વિશ્વાસ એવો લાવીને શ્રીવીરના પગલે વહો-૧ ૧

મહાવીર પ્રભુમાં જે રહ્યું તે તે રહ્યું પોના વિષે,
ઉત્સાહથી ધ્યાનજ ધરી મહાવીર દેખો દીલમાં;
મહાવીરનો અનુભવ લટી વ્યાપક બનો જ્ઞાને સદા,
જૂલો જગતના સ્વપ્નને ભગી ભૂલો મહાવીરને-૨ ૨

સત્તા થકી સદુ જીવમાં મહાવીરતા વિલગી રહી,
મહાવીર સત્તા ધ્યાનથી વ્યક્તિત નૌપજયે નિર્ભંભી;
જૂલો નહિ જામણા વિષે બાળો પ્રગટતી વાસના,
આશા ધરો ના કોઈની મહાવીર નિજને દેખયો. ૩

જ્યાં હર્ષને શોકજ નથી ત્યાં ત્યાં પ્રભુમહાવીર છે,
જ્યાં રાગને દ્વેષજ રહે ત્યાં ત્યાં પ્રભુ ઢંકાય છે;
બહુ કર્મ ધુલિ ટાળતાં જયોતિ પ્રગટતી આત્મની,
એ આત્મની જયોતિવિષે મહાવીર આપો આપ છે. ૪

નિજ ઇશ્વરને જૂલોને પુર્જલવિષે સચો નહીં,
પુર્જલતણા આકારમાં મૂર્છા ધરો ના જાનિતી,
ઉદાય ના લેદાય ના એ આત્મવ્યક્તિ માદારી,
એ ધ્યાનથી મહાવીરતા દીલમાં પ્રગટશે સત્ય દા. ૫

મહાવીરના સેવક બનો મહાવીરમય થોતે બનો,
સાપેક્ષનયની વાણીને દીલમાં ધરો ભગ્નૃ થઈ;
નિજ સાક્ષરીને દીલડું પધરાવવા મહાવીરને,
બુદ્ધયોગિ અન્તરમાં બુલ્યો શ્રી વીરને પ્રેમે નમો. ૬

—૧— એક દ્રાવકના હૃદયની સ્ફુરણા. —૨—

યાશે દૂર હવે વિખો યો કર્મે ને કર્યારે,
 ફૂટે બંધન સદગ્ધાં માયાના પામે કર્યારે;
 શક્તિ આવો પદિનઃ સહેવા, ઇચ્છા-પ્રમોદ શિવપદ લેવા,
 નામે ભૂચ્છાં સધળી નિર્ભયના હૃદયે ઠંદારે.—યાશે ૧
 સકલવાસના દૂરે નામે, અન્તરૂમાં સ્થિરતા શુભ વાશે,
 નિશ્ચય અનુભવ વાશે, દિલમાં ભાવો એ ધર્મા રે.—યાશે ૨

—૩— અમારા મિત્રની યાદી. —૪—

ઉમરા અમારા દીવના ભેવા અને બળ્યા ધણ,
 મુજ દીવ સરવર કીલતાં રાખી નહીં જરીએ મણા;
 દિલ ખેલીને વાતો કરી આનન્દરસ તરબોળ યજ,
 એ યાદ આવે ચિત્તમાં વિશ્રામ વેળા ક્યાં ગર્જ. ૧
 જોડી વિના મળતું નથી જોડી વિસામો છે ખરે
 અનુરૂપ સર્વે વાતમાં એ જોડીથી દુઃખડું તર્યો;
 જીવાય છે જોડી થકી એતું હૃદયમાં યે રજું,
 બુદ્ધિધ્વજ જોડે જીવતું આનન્દ સન્નિધિએ લજું. ૨
 અનુરૂપ સદગુણ ઓપથી મળતા વિચારો આવતાં,
 જોડી ચહું દુઃખાણી અન્તર પ્રમુ શુભ મારતાં;
 એ જોડ પૂરી યાય એવી બાજીને અન્તર થકી,
 બુદ્ધિધ્વજ અન્તર ભાવના જોડી ખરી મળવા વકી. ૩
 સરખા મળે સરખા થકી એ જોડમાં આનન્દ છે,
 સરખાપણું મળતું નહીં એ જોડમાં દુઃખ કન્દ છે;
 સરખાપણું સદગુણ વિષે એ જોડ આગર ચેલતી,
 બુદ્ધિધ્વજ જોડી એ મળો નિશ્ચય શુભોની વેલતી. ૪

મુવર્ણ પેઠે સંગથી અસંગરંગે ચોખતો,
 જીવ જાન અન્તર જાગી આચારે મુખે સદુ દૃત્યમાં;
 જેણું અમારું રૂપ તેવો તે જાને સદુકાજમાં,
 તન છાય મન વિશ્રામ બહારો મિત્ર એ સ્વર્ગજ મુખે. ૨
 કાર્યો કરે નિષ્કામબુદ્ધિથી રહી સાથે સદા,
 સાથે કરે ધ્યાનજ ધરે સાથે અનુભવ યોગમાં;
 મ્હારું અને ત્હારું તજ પ્રારબ્ધ વેદે સાક્ષી યે,
 એવો દૃઢયનો મિત્ર તેનો હું અને તે મુજ અહો. ૩
 જે ચિત્તમાં તે વાણીમાં તે દેહમાં આચારમાં,
 એવો મળ્યાથી મિત્ર નિત્યજ દિલમાં ઉત્સવ થતો;
 દુઃખો સહે કોટી ગમેને મિત્રનું ઇષ્ટજ કરે,
 વિશ્વાસ ધાતજ ના કરે મરણાંત દુઃખો આવતાં. ૪
 સન્માન પરવા ના ધરે ઉત્સાહ આપે કાર્યમાં,
 ગંભીર સાગરથી ઘણો દિલમાં ક્ષમા પૃથ્વી સમી;
 અનુરૂપ મિત્રજ એહવો સાથી મળેા જોડી જાને,
 પુદ્ગલબિંદુ બહારો મિત્રની સાથે રહી શિવને લહું. ૫

પ્રેમીને સૂચના.

હું ચાલજે ઉપયોગથી સંભાળજે સાધીજનો,
 જિન દેવની ભક્તિ કરી આગમ પ્રમાણે ચાલજે;
 જે જે સમે જે ક્ષેત્રમાં કરણીય તે કરજે લહું,
 નિજ આત્મસત્તા ધ્યાનને પરમાત્મતા પ્રગટાવજે. ૧
 અનુભવ ઘણા થાયે અને સ્થિરતા પ્રગટયે આત્મમાં,
 આર્થોવચન તે વૃદ્ધ સદ્ગુરૂના કૃપા આરણીય એ;
 નિશ્ચિન ઉપયોગી જાની વ્યવહાર નિશ્ચય સેવયો,
 ગુરૂવાસ ઇચ્છા રાખીને આજ્ઞા દૃઢયમાં ધારજે. ૨

નિજ વૃત્તિના અનુસારથી યાત્રા કરી કર્મો હરી,
 રત્નત્રયીને આધવા ઉઘમ સદા કરતા રહેા;
 મેળાપ થાયો સન્તનો આત્માર્થતા વાધો ઘણી,
 બુદ્ધયજ્ઞિ આરીર્વાદ એ કૃણયો સદાની ભક્તિથી. ૩

❧ અમારા ગ્રન્થો. ❧

- અમારાં પુસ્તકો પદારો, નદીઓ બાગ પંખીઓ;
 પશુઓ વહિઓ જારો, અમારાં પુસ્તકો જરણાં. ૧
- અમારાં પુસ્તકો શિષ્યો, યુવાનો વૃદ્ધ માનવીઓ;
 તળાવો કોત્ર મૂકાઓ, પ્રકાશી તારકો રાત્રી. ૨
- અમારો ગ્રન્થ છે ગોષ્ઠી, અમારા મિત્ર છે ગ્રન્થો;
 અમારાં પુસ્તકો વાદળ, અમારાં પુસ્તકો ધમલો. ૩
- અમારાં પુસ્તકો સન્તો, અમારાં પુસ્તકો જાગો;
 અમારો ગ્રન્થ છે સંગમ, નવું જનું બને તે તે. ૪
- અમારા સાધુઓ ગ્રન્થો, અમારા ગ્રન્થ છે ભક્તો,
 અમારો ગ્રન્થ છે વજ્રા, અમારો ગ્રન્થ છે રિલ્લડું. ૫
- અમારો ગ્રન્થ છે કુદન, અનુભવ જે મંગે તે તે;
 અમારો ગ્રન્થ, જોયોનડું, મુખો દુઃખો પડે જીવં. ૬
- અમારો ગ્રન્થ હિન્દીયો, વિવંકજ છે અમારો ગ્રન્થ,
 અમારો ગ્રન્થ ચિત્રન છે. રંગો એ ગ્રન્થ અન્નમાં ૭
- પ્રજના ગ્રન્થના ગ્રન્થો, અમારા ગ્રન્થો મુલ્ય;
 પ્રજા મદાવીરતા મોડો, અમારા ગ્રન્થ પૂજ્યજી એ ૮
- અમારો ગ્રન્થ હવેનો, અમારી માથ રહેવાનો.
 બુદ્ધયજ્ઞિ જાનિના ગ્રન્થો, વિદ્યોતે જાનીઓ જનમ ૯

૬૧૩ સંખ્યા. ૬૧૩

આ લાલીમા પહે કાટતાં ફેલાય છે ઝટિતિ અડા,
 એ અસ્ત અબ્યુદયતણા વચ્ચે રહે ચપલા હડા;
 જેનો ઉદય થાતો અરે તેના પ્રથમ એ લાલીમા,
 દર્શાવતી અંચગ ઉદય અભિમાન અન્તર તાણ મા. ૧
 જેવી જળુકો વિજગી ક્ષણવારમાં વિણુરી જતી,
 તેવી જગતની વસ્તુઓ નિત્યજ કદા રહેતી નથી;
 પ્રીતિ થયા દુર્જન તણી ક્ષણવારમાં પવટાય છે,
 તેયો ઉદય મુજ પાછળે એ ભાનુનો પણ થાય છે. ૨
 જે સ્વાર્થના સંબંધ તેમાં રાગ જેવો થાય છે,
 એ રાગની બહુલાલીમામાં વન્હિ ગર્ભ જણાય છે;
 જ્યાં ક્ષણિક ઉદયો થાય છે ત્યાં લાલીમા પહેલી રહે,
 કુટલાતણી પ્રીતિ પ્રથમ જેવી પુરૂષથી થાય છે. ૩
 એ ક્ષણિકસ્થાયીરાગમાં નવરપણું દેખાય છે,
 ફેતી મજાનો બોધ એવો દિન પ્રતિદિન ભગતાં;
 તો પણ અરે મોટીજનો એ વાત દિલ નહિ લાવતા,
 એ ઉદય તેમજ અસ્તના મધ્યે રહે દુનિયાવિયે. ૪
 યોગી મહન્તો તત્સમે પ્રભુ ધ્યાનમાં રમતા દિસે,
 એ અસ્ત અબ્યુદયતણા મધ્યે રહે આ જગવિયે;
 એ લાલીમાના વાવટા લેખ ઉદય ફરતો રહે,
 એ લાલીમા સદેશદો ભાનુતણા જાની કહે. ૫
 કુંકુમના એ છાંટણાં ભાનુ ઉદય પહેલાં થતાં,
 જ્યાં જ્યાં ઉદય ત્યાં લક્ષણો એવાં પ્રથમથી નિપજતાં;
 ભવના ઉદયને અસ્તની સન્ધ્યા અહો સમતા ખરી,
 એ આન્મ ભાનુ ઉદયની પૂર્વ રંડી નિશ્ચય ધરી. ૬
 સ્પષ્ટ શિખામણ આપતી ઉદ્યાસ્તની સધી ઝટી,
 સમજી અહા જે યાત્રના ને પામના શિવપુર વડી;
 મમતાતણી સન્ધ્યા લલી દેખી મજાની એ ખરી,
 બુદ્ધયન્ધિ ભાનુ ઉગવા લાગ્યો ખરો જમજ્ય કરી. ૭

છ ફાલ્ગુ. ૭

કેવું મજાનું કુહિ છે આનન્દદાયક કુહિ છે,
આ કુહિ હસતું ભાવમાં મુખ ચેનમાં મશગુલ છે;
આ ચન્દ્રની રૂપેરી વૃત્તિ છતતું મકટાય છે,
ભાનુનભી મોનેરી કાન્તિ છતતું હરખાય છે. ૧

આનન્દની મસ્તી કરે આનન્દ અંગે અંગમાં,
હસોને હસાવે સર્વને આનન્દના ઉછરંગમાં;
આ બાલકું આ બ્હાલકું આકર્ષતું નિજ પાસમાં,
મૃગાવતું જગ ભાનને ગ્રાહાવતું નિજ વાસમાં. ૨

ચિન્તા હાલે ચિત્તની સદુને રમાડે ગેલમાં,
તે તે રમાડે તેહને તેતે પડે છે સહેલમાં;
એ સહેલના શુભ તાનમાં લાગે ગ્રામીધિ નવનવી,
આનન્દ રેલછેલને શું વર્ણવે જગનો કવિ. ૩

આ કુહિની કળિયો સદુ વિચિત્ર રંગે ભાસતી,
આ કુહિની ગુલગંધ જગમાં સર્વ દેશે વાસતી;
એ ભાસમાં કરના સદુ આનન્દથી સોને ભરે,
મુગંધથી જગ વાસતું કર્તવ્ય એ સહેલે કરે. ૪

ઠરમાય ના શરમાય ના ગભરાય ના ખચકાય ના,
પસ્તાય ના દુઃખાય ના મુંઝાય ના મીંચાય ના;
આ કુહિમાં દુનિયા રહી એ ઐક્ય કરતું સર્વતું,
એ દુઃખ ટાળે સેવતાં હો મૂળ છેદે ગર્વનું. ૫

આ કુહિની કીડા ભલી પ્રીડા જરા રહેતી નથી,
આ કુહિ રસભોગી ભ્રમર અન્તરૂત્તરી વાતજ કથી;
ગુન્તરવો મધુરા કરી આનન્દમાં ભમરો રહે,
પુદ્ગલધિ અન્તર કુહિના આનન્દને જાની લહે. ૬

મિટે નહીં આશય હરિ વિનામરે તે જે રહે,
 ભુદયગિધ સજ્જન ફોટીમાં વિચારયપદ પાને તરે. —૭

૨૨૩. ફત્તુરનો હિંસકને ઉપદેશ. ૨૨૩.

એવો જાને અમાય એવં જન્મ પામીને અરે,
 દિંસા કરીને પંખીની પાપે અરે પેટજ અરે,
 એ માણીએની પેટમાં ઘોરજ કરે છે કારમી,
 એ માણીએના પાપાદી દુઃખી મેઝે અધમાધમી. —૧.

એવો અરે નવમાણ છે તેવોઅવરને માણ છે,
 જેતું તનેદુઃખબાન છે તેતું અવર દુઃખ બાન છે,
 પોતી અરે તુજ અંદગી કાતી કરે છે કેમરે,
 દિંસાનજા એ કર્મથી મુખી યાદ્ય ના એમરે. —૨.

જેને અમાદી જાન દાણાએ સટેલા ના ચરે,
 દિંસા કરે ના ત્રસતળી દિલમાં દયાનરજાં અરે,
 પશુએ અને પંખી વિષે જે દુઃખ દહિ છે ખરી,
 પિપ્પાર ન્દાશ અવને દુઃખજ વિનાં અવેજરી. —૩

હા ધન્ય છે મુજ જાનને નિત્યજ દયામય થઈ રહે,
 માનવ થઈ પાપજ કરે તો મુહિત કયાંથી તુ લહે,
 અવનાર મગીયો જે તને તેની અરે કિંમત નથી,
 સૌદર્યને તેના સમે ધર્મજ નથી વાતો કથી. —૪

ધર્મજવટે અદિંસા અહે એ ધર્મમાં ચિરતાજ છે,
 એ ધર્મનું સદુ આર છે મુખનું અર સામાન્ય છે,
 ઉપદેશ દઉં કમનર થઈ દિલમાં દયા પ્રગટાવજે.
 ભુદયગિધ સાચું જાણીને એને દુઃખમાં લાવજે. —૫

❦ ચંદનવૃક્ષ. ❦

આંધ્રે નદી નાંધે નદી ઉત્તમ અરે ગુજ્જ ભાત છે,
 આંધ્રા વિના ઉપદેશ દે ડહા ઘણા અવદાન છે;
 નર્પો રણા વિદાય છે દરખાવ છે એ ઝેરીલા,
 નાતલ થના એ સાધથી મનથી રહે એ વેરીલા. ૧

કાંતે જાને નવાળીથી નેને આંધ્ર મુવાસ છે,
 ને કાંતે રણ મુવામથી વાસિન થૈ મુખ વાસ છે;
 ને નદીને કાંતે નયવાયકી અગ્નિ થતી,
 મુનધ ને નવાં એ કાંતે દૃઢયમાં એ છતી. ૨

મુનધ ને મન ને નાપજ દુરે પતવારમાં,
 ઉપના નિયાની પર કંજુ નહ અવતારમાં;
 પેવા નથ સા નાગી પેવા નથી સન્માનની,
 નિજ કેમ ને ન્યા વિના મુનધ આપે દાનની. ૩

નવાય ને નવાય ને નવાય ને કાંતે છે,
 નવાય ને નવાય ને નવાય ને નવાય છે
 નવાય ને નવાય ને નવાય ને નવાય છે
 નવાય ને નવાય ને નવાય ને નવાય છે. ૪

૧૧૧ દાદિ. ૧૧૧-૩

દેડીએ ભેડે મેં મિંચાણ ના દેડે કરી,
 વાણે દધી દાગી નહીં જોડ્યું મુળે ના દેડે જરી,
 બિંબદર છે જ્યારેની મેં જીવતી મરણું મળી,
 એ ભોયને જો નહીં એ ભોયરૂં મળે દરી. ૧
 એ ચમકતી નિજ તેજાદી એ તેજમાં આકર્ષતા,
 એ તેજમાં બુલેનો મમેં મેયો મજના વરતા,
 એ તેજમાં જીવન પલું એ તેજમાં પરમાત્મતા,
 એ તેજ જોનું તેજને એ તેજમાં આનંદતા. ૨
 દુનિયા મુદુ વારી જાતી એ તેજપર નિજ પ્રાણને,
 એ તેજમાં મીઠાશ છે અર્પે અનુપમ બાનને,
 એ તેજને પસંદી દો નિજ ભોયમાં નહીંન મળે,
 મેંપિ દુઃખસાગરવિષે પરમાત્મને મુખમીન મે. ૩
 ચમકતી એ નંદને બાનુધરી અધિરી બતી,
 ચમકાવતી એ દરેકને પીર્ષ જતી પ્રેમે મતી;
 નમ બારને ઝટ દાગતી બય ખાગતી મસ્ત જ જાતી,
 રસમાં પલું તરખોજની ના જોડતી એ મળુમળી. ૪
 એ અવગય દરની દુઃખને મસ્તાની તલ્લત ના પડે,
 પિયુ પિયુ કરી દેડે પડે પિયુમી ખરું એકયજ કરે,
 એ એકયમાં આનંદની મીમા નથી એ જાણતી,
 તેમી અરે નિજ દુઃખ સ્વામીવણ અવર ના આણતી. ૫
 એ ભોયને બુલે નહીં વિયોગ સહેની ના અરે,
 એ ભોયરૂં થી જઈ પરમાર્થ લે સાચા ખરે;
 મોટી પ્રબુતા પામતી એ ટેકશી લાગ્યું ખરું,
 જુદયવિષ અન્તરૂદિના સ્વામી પ્રબુને ઝટ વરૂ. ૬

❦ રાત્રિ. ❦

કાગુ ઘણું તવતોર છે ધમધોર છે જાદુ જોર છે,
 ધૂંકા નિહાળે આંખથી એ ભાવ ખૂંચી ઘોર છે;
 વિદ્યામયી સૂવે ઘણાં છવો રટી તુજ આશરે,
 ધનધોર નિદ્રા લેઇને જાગી પ્રયત્નો તે કરે.
 તુજ પેટમાં ઉત્પત્તિને મરણો રહ્યાં છે સર્વનાં,
 બીહામણી મહા કાલિકા શત્રો ધરે છે ગર્વનાં;
 વ્યાપે જગત્માં વેગથી આંખો છતાં દેખાય ના,
 શુદ્ધમ વિના શાત્રો બસે જેમજ ખડું પરખાય ના. ૨
 ઉરકેશી તું ચોરને દુષ્ટો દુરાયાં દોરને,
 રજતમતણી વૃત્તિ ધરી જોદે છવોની ધોરને;
 બક શાન્તિને દેલાવતી રેલાવતી અધેરને,
 છોડતી રંજેડતી કરતી રહે તું કેરને. ૩
 કાગી રટીને જાણને અન્તર યદી કાળાં કરે,
 તું અધે કરતી દેખતાં વામીજનો પૂજા કરે;
 તું તેજની પહેલાં રટીને તેજની પ્રધ્યાં કરે,
 એ તેજ પ્રગટે ભાગતીને નામની છાની કરે. ૪
 ખાદા ઘણાં ને ટેકરા જડ આંખસં અથડાય છે,
 મારે ઘણાં ફાંફાં જનો ફૂટાય છે પીટાય છે;
 કિંમત કરાવે તેજની આપી અનુભવ દુઃખનો,
 જ તેજ પામ્યા તે જનો પન્યજ ગ્રહ છે મુખનો. ૫
 ધમધોર તારા જોરમાં યોગીજનો જાગે ખરે,
 એ યોગીઓના દિલમાં પેસે નહીં કેમે અરે,
 તુજ સંગથી એ યોગીઓના યોગનો ઉત્સવ થતો,
 દિવસ ખરો તારા છતે આનન્દ ઉમરાઈ જતો.
 એ તેજ અન્તર આગળે ચાલે નહીં ત્હાડું જરા,
 એ વાત જાણી ભણતા એ લેલ પામ્યા છે ખરા;

લાગે સરીખા બાદાથી તમ બારથી સર્વે અરે,
બુદ્ધચન્દ્ર અન્તર યોગીઓ તમ તેજ બોલે તે ખરે.

૫૫ હંસની અન્યોક્તિમાં ઉપદેશ. ૧૬

સાથે રહ્યો સાથે વહ્યો વાતો કરી સાથે રહી,
બાથો ધણો દિલનો થયો પ્રીતિ ખરી મેં નિર્વહી;
દિલ લેખને દિલ આપીયું ને ઐશ્ય જન્નેનું થયું.
તેં નીચનો સંગત કયો જો દૂગ ત્હારું ક્યાં ગયું. ૧
વિશ્વાસનો ઘાતક જન્યો એ કાકની સંગે અરે,
ઉત્તમ જનો પણ નીચની સંગે લગુતાને વરે;
ઉત્તમ અરે તુંજ જાન છે પણ સંગી કાજો થયો,
આજો અહો એ નીચની કલમે કટુકજ થઈ રહ્યો. ૨
જે સૂક્ષ્મમાં અસરો થતી તે સ્પૃહમાં દેખાય છે,
મનમાં વિચારો જે ફરે તે દેહમાં પરણાય છે;
જે જે કંઈ સંગે રહી વિપરીત તે જાણે હવે,
હૃદિ ક્યાંથી સદ્ગુણોને દોષ રૂપે જગ લવે. ૩
નિજ હૃદિ તેવી શ્રદ્ધિ પણ બદલાય એવું લાગતું,
સંયોગ પામી ચિત્તડું તેવું જાનીને જાગતું;
તારા વચનના ધાવ મારા દીલમાં પડના રહ્યા,
બદલાય ના નિજ ધર્મને જાણે અરે જે દુઃખ લહ્યા. ૪
પરિપક્વ બુદ્ધિ વણ અરે બદલાય મન સંગત લટ્ટી,
એ સંગતિનો દોષ શો? નિજ વૃત્તિ સ્થાને ના રહી;
તું જોઈ લે નિજ દીલમાં સાચું વિચારે ભાસરો,
તું આવ પાસે સંગથી રંગજ હૃદયમાં વાસશે. ૫
ચારો ચરે તું મોતીનો આહાર એ ત્હારો ખરો,
એ વાત મનમાં લાવીને કાકાયકી પાછા ફરો;
નિજ બૂલથી પસ્તાઈને શુદ્ધ જ જનો ઉત્તમ જાની,
બુદ્ધચન્દ્ર અન્તરમાં કથી એ મિત્ર પ્યારા હસની. ૬

મિત્રનો મિત્ર પ્રતિ આજ્ઞા.

- મું સ્નેહ તે જાણે દરે કે જોવા સાચા જાણ,
 શું પ્રેમ ત્યાં પગલાંના એ તો દરે જાણું નવું,
 માણે કરે ના હીવળી માને ફરી એ પ્રેમ જો, ૧
 વિષે પડે પાળે દડે એ પ્રેમભાસે નેમ જો, ૧
- તાપજ નથી જે પ્રેમપર એ પ્રેમની કિમ્મત કરી,
 સ્વાર્થ જોયે પ્રેમી અને તે જનમાં જના અટકી,
 એ પ્રેમના માગુ વિષે સ્ત્રોત ગળાં તલીને સ્વાર્થ,
 જે મરજી તે જુગીયો સ્ત્રોત અંતે તેલું લાગાં, ૨
 એ સ્નેહ સાચો દાય તો બંધજ સદે ના ચિત્તમાં,
 એ સ્નેહ માંયે દાય તો મમતા સદે ના વિચ્છમાં,
 એ સ્નેહ સાચો દાય તો ભૂલે પડે ના દેડી,
 મરજીન કરે પુણી પડે જળનાં નેડી, ૩
- તે વાળીમાં આવે નહીં વિજનારમાં વળગ્ય થતો,
 જન પ્રેમ હીવળમાં પડી સખજ ગળી ટી જતો,
 જે જડવિષે પ્રીતિ પડે તે પ્રેમ સમજે ના કર્યો,
 એ લોગીના બાળે નથી એ પ્રેમ જાણીમાં વર્યો, ૪
- દૂરે થતાં જુદા થતાં સ્નેહી વિના તો ના ગમે,
 એ બાળ પ્રગથો ચિત્તમાં તો એકવે સાચી બમે,
 તુજ પ્રેમ જગ વ્યાપક ગળ્યો તો બેઠના ભડકા નડાં,
 ત્યાં બેઠ ભડકા જાગતા કૃત્રિમ પ્રીતિ ત્યાં રડી, ૫
- એ રૂપનો પ્રેમજ નથી એ સોખનો પ્રેમજ નથી,
 જે પ્રેમમાં નિર્દોષના તે પ્રેમની વાતો કરી,
 એ બેઠ નિયમમાં નથી એ વાતમાં ના જાગ્યા,
 બુદ્ધચિંતિ અન્તર મિત્રને કરીયુ ખરે પરમાત્મામાં, ૬

સ્વગત.

કાંટા પેઠે વ્યથિત કરતો તાપથી ખૂબ ખાળે,
 સર્પો પેઠે અતિશય ડસે ઝેરથી દીલ ખાળે;
 છેદે અંગો પટકી નભમાં અગ્નિમાં શીઘ્ર પાડે,
 રે રે પાપી અતિશય દયા આવતી તુર્ત આડે. ૧
 સર્પો ડંખે વિષ નહિ થયે હાથ એ મંત્ર આબ્યો,
 સિંહો સાથે પ્રતિદિન રહું ના ડગું હું ડગાબ્યો;
 ભૂતો સાથે પરિચય થતાં ધૂણતો ના ધુણાબ્યો,
 યાત્રી એવી હૃદય ધ્વનિયો ભાવ અંતરૂ છવાયો. ૧
 ભાલો સારો પ્રગટ થઈને દીલને વિંધતો એ,
 દુષ્ટો ખૂંડા હૃદય લઈને દીલને વિંધતા એ;
 ચોદો સારો અભિમુખ રહી શસ્ત્રનો ધાવ ભારે,
 પોતાનો યઈ હૃદય હણતો તે મળો ના જ ક્યારે. ૧

શિક્ષા.

સગ—ગોડી.

નથી તેહ નિજમાં માનો રે હંસ ! વિચારો સ્વરૂપ—નથી ૦
 ઉંચા ટાંગ કરી મુલે રે, ટીંટોડી થઈ જાનત;
 કરી કંપના હંસા પ્યારા, કેમ બનો છો અશાન્ત—નથી ૦ ૧
 જડમાં ભયની કંપના રે, તે છે દુઃખ દાતાર;
 દુઃખ હેતુ જે માનીયા રે, જેતાં ખરા ના ધાર—નથી ૦ ૨
 કાળાની કરી કંપના રે, દુઃખ લહો સ્વયમેવ;
 પરપરિણતિ છોડે દુઃખ નાસે, પરપરિણતિ દુઃખ દેવ—નથી ૦ ૩
 આરોપિત જડધર્મથી રે, ખૂલો નિજનું ભાન;
 નિર્મલ સ્ફટિક સગો છે નિશ્ચય, દીલધરો એ સાન—નથી ૦ ૪

રૂપ ભૂવો નિજનું ખડું દે, છંડા મનની પ્રાન્તિ;
 બુદ્ધિસાગર સદૃજ સ્વભાવે, રમનાં નિત્ય જ શાન્તિ—નથી ૫

આમન્ત્રણ. ૯૧૩

આવજો આવજો આવજો રે જગસેવક મુન્તો આવજો.
 લાવજો લાવજો લાવજો રે નિજ મિત્રોને સાથે લાવજો;
 દુનિયા કુટુંબ ગણી દુનિયા ઉદારવા,
 દીલમાં દયા વહેવરાવજો રે—જગસેવક. ૧
 અશ્રુએ દુવાને પાપોને ધોવા,
 સેવા એ ધર્મ ધરાવજો રે—જગસેવક. ૨
 ઉચ્ચને નીચનો ભેદ વિચારી,
 સોના ભણામાંહિ ધાવજો રે—જગસેવક. ૩
 ભક્તિના ભાણાંથી સૌને જમાવી,
 સંતોષવૃત્તિ કરાવજો રે—જગસેવક. ૪
 સુમાન ભાવની ગંગાનદીમાં.
 બુદ્ધિસાગર સૌ ન્હાવજો રે—જગસેવક. ૫

૮ હંસની કાકના સમ્બંધ પ્રતિ અન્યોક્તિ. ૯

સંબંધ માટે જ કમ્પુ નેનો ઉત્તર તુજને કહું,
 સંબંધના હેતુ વિના સંબંધ ના એવું ચહું;
 તુ કૃષ્ણ ને હું વેળા જુ એ ભેદ કુદરથી થયો,
 એ કૃષ્ણ તેમજ વેળામાં ભેદ હેતુથી રહ્યો. ૧
 તુજ ચાલ ને મુજ ચાલમાં જ ફેર છે ને તા દોળે,
 જ્યાં ચાલમાંહિ ફેર છે ત્યાં મેળા આવ્યા જ્યાં મળે;
 તુજ વાણીમાં મુજ વાણીમાં ફેર જ જણાતો જોવામાં,
 જ્યાં જોવામાંહિ ફેર છે ત્યાં મેળા નહિ છે તોવામાં. ૨

તુજને ગમે આહાર જે મુજને ગમે ના તે અરે,
 કુદ્રતથી આહારનો જ્યાં લેદ મેળ જ શું સરે;
 મારાં વિચારો ઓર છે તારા વિચારો ઓર છે,
 દિલ તોર મારો ઓર છે ન્યારો ઘણો તુજ તોર છે. ૩

તું ચિત્તમાં શકતા ધરે વિશ્વાસનો ધાતજ કરે,
 ફરતો ફરે ડરતો ફરે જોતો ફરે પેટજ ભરે;
 તું પ્રેમમાં સમજે નહીં ને સ્વચ્છ વારિ જોડતો,
 પર પંખીના બાળો હરીને પ્રાણુ તેના છોડતો. ૪

ચાંદાં નિહાળે અન્યનાં ચાંદાંવિષે રાચી રહે,
 અન્તરૂ અરે આકાશને પાતાળતું તું એ વહે;
 તુજ જીવની ન્યારી ગતિ મુજ જીવની ન્યારી ગતિ,
 તુજ વાસના મુજ વાસનાની જન્મથી ન્યારી મતિ. ૫

આહાર આચારો વિચારો તુલ્ય ત્યાં પ્રીતિ થતી,
 જ્યાં પ્રેમથી દિલડું મળે ત્યાં મેળ છે નિશ્ચય મતિ;
 કુદ્રતથી જ્યાં મેળ છે એ મેળમાં આનન્દ છે,
 એ મેળ ટાળ્યો ના ટળે એ મેળમાં નહિ દુન્દ છે. ૬

સંબંધના એ હેતુને અવગોધરો સમજ ખરું,
 જ્યાં મેળની ના યોગ્યતા ત્યાં મેળને હું ના ધરું;
 સંસ્કાર સારા પામીને અવતારથી મુજ સમ જને,
 પુદ્ગલબિંધ અન્તરૂ બાહ્યમાં એ મેળથી રહેતો કને. ૭

જીવહાલાં પુસ્તકો. ૧૮

જીવહાલાં અમારાં પુસ્તકો મિષ્ટાન્નથી મીઠાં ઘણાં,
 મિત્રો દુહધનાં તે બહાં શુભ ભાગ છે સોહામણાં;
 જીવહાલાં અમારાં પુસ્તકો શુભ તત્ત્વ મદિર શોભનાં,
 રવિચંદ્ર જ્યોતિને અરે શુભ જ્યોતિથી એ ઓપતા. ૧

સેવ્યાધરી મુખ આપતાં દેખાદનાં આયુ' સદા,
પરવા ધરે ના કોઈની એકાગ્રતા કરતાં મુદા;
દર્શાવતાં શિવમાર્ગને પરમાર્થનાં ઝરણાં ઝરે,
આદર્શ પેઠે રૂપને દર્શાવતાં સેવા ધરે. ૨

અનુભવ મળનો આપતાં શિક્ષા કથે ઈન્દ્રનાં નર્દી,
મન માનતાં રમથી ભર્યાં નિસ્સંગતા સાચી રહી;
સાથી અને દુઃખમાં સદા ચિન્તા હરે શ્રદ્ધા હેપછ,
આનંદ દ્વાણાં આપતાં શુભ વાત એથી નીપછ. ૩

મદુલી અમારી જ્ઞાત્રી ખાલું ખડું છે સત્યનું,
મેઘો ભલા અમૃતતણા શુભ બીજ છે નિજ કૃત્યનું;
ઉંચાં ઘણાં આકાશથી સર્વે સમાયે અંગમાં,
ભાન જ કરાવે સત્યનું આનન્દના શુભ રંગમાં. ૪

જંગલ વિષે મંગલ કરે આધિ ઉપાધિ સદુ હરે,
ઝો વસ્તુના નકશા ધરે ને દીકથી વાનો કરે;
શુભ દીવ્ય રસની ચેલડી અમૃત ફોનો દોપડો,
ઉદ્ધારતાં શુભવાસ દે વાળ આપતાં રસ દે ભરો. ૫

એ દીવ્ય ગંગા તીર્થ છે અન્તરૂત્થાં માગાપ છે,
સાચી હવા એ પુસ્તકો જિન વાળીની શુભ છાપ છે;
ગમનું નથી તેના વિના આશ્રય અમારો ને ખરો.
શુદ્ધ વિષે પણ પુસ્તકો લેઈ જશું મીઠો ભરો. ૬

વાતો કરે એકાંતમાં આનન્દમાં મન રાખતા,
પુષ્ટિ મજાની આપતાં એ વાંચનાં મુખ ભાખતાં,
દુઃખ માગુ છું શુભ એટલું જ્ઞાતાં સદા પાસે રહેા.
બુદ્ધસન્ધિ ગ્રેમી પુસ્તકો આનન્દને કહેતાં વહેા. ૭

❧ સુમાતિનો આત્મને ઉપાલંભ. ❧

- સંબંધ બાંધ્યો છોડ ના છોડ ના તરછોડ ના,
ભરમાઈ જઈને ભૂલથી તું શીર્ષ નાહક ફેડ ના;
સંબંધ બાંધ્યો વારિથી ને મીન કેવું ચોભતું,
એ જલ વિના છવે નહીં તેથી અરે તે ઝોપતું. ૧
- સંબંધ બાંધ્યો વારિએ ને દુઃખથી તેમાં રહે,
પોતે બળે અગ્નિચક્રી ને દુઃખની કોટિ સહે;
ને સ્નેહથી સંબંધ બાંધી સરમહી કમરો રહ્યાં,
એ વારિવણ છવે નહીં ઉત્તમજનો એ ને લહ્યાં. ૨
- કાખ્યા ફરી ઉગે ઘણા હુંમ્યા ફરીથી આવતા.
ને શીર્ષ ફરો સ્નેહના સંબંધમાંહિ કાવતા;
સંબંધ બાંધ્યો સત્ય તેથી શીર્ષપર ચોલી રહ્યા,
ચોભાલતી એ કેશની વળ છોડતા ના જે દહ્યા. ૩
- ને મેંદીનો શુભરંગ એને વાટતાં રંગજથ્થરે,
એ મેંદીના સંબંધને ત્યાગે નહીં ચૂરો કરે;
તેથી સતીઓ મેંદીના રંગે વધુ ચણગારતી,
મુશકેલ સ્નેહજ પાળવો એવું કથે છે ભારતી. ૪
- સુવર્ણમાં સ્નેહજ રહ્યો સંબંધ છૂટે ના કદી,
સંબંધ અંદ્રે ધારીઓ જિગતો અરે એતો મુદિ;
ને મોતિથી સંબંધ બાંધ્યો હુંસચારો તે અરે,
જિતમજનો સંબંધને છોડે નહિ મરતાં અરે. ૫
- સંબંધ બાંધ્યો ચંદ્રથી ને પોયણીઓ ઉલ્લસે,
ચાતક નિહાળી મેઘને કેવું અહો મન વિકસે;
સંબંધ બાંધ્યો પાળવો વદવું ઘણું એ સહેલ છે,
દુઃખો સદી સંબંધથી રહેવું ઘણું મુશકેલ છે. ૬
- સંબંધથી વિશ્વાસનો ઘાતજ કરે પાપી ઘણો,
એ ધૂનથી હલકો ઘણો રાક્ષસચક્રી બીહામણો;

નિપતિ વાદ્ય વર્ણનાં મંગલ ત્યાગે ના ખરો,
 એ વાન વિગ્રમાં લાગીને નિજદેખે પ્રેમે ખરો. ૧
 ભરમાય છે અજગાય છે પવનાય છે મંગલગી,
 સંગમ આંગે ના ફડી ગોગે અરે જનમુગી,
 સંગમ માયે જાગે મુખડાં મળે છે દેખી,
 ભુદયગ્ધિ અન્નરમાં કળુ બલોજ સત્ય વિદેખી. ૮

ॐ ॥ અસ્થિર ॥ ૧-૨

એ ગોળીના અવડા મમેા મમ્મ વિચારો ના ખરે,
 કણ કણવિષે અદતામને ધાર્યું કરે ના કંઈ અરે,
 સામી મને જ્યો અરે તેવો વડીમાં મે જતો,
 વિદ્યામ આપી વાળીથી ફરે યતો બ્દીતો છતો. ૧
 એ દક્ષનાગી આપીને દસતો દસાગે અન્વને,
 હેલું કરી બોધ્યું મંગેને પ્રમદ કરતો દેવ્યને,
 રહેમા નજીતો અન્વની સુખપડ પડડ્યા ઊડતો,
 સુખવાન લપ એ ચિત્તની વાતો વિપરી ફાડતો. ૨
 અચળ ગ્ધીને ચિત્તથી ફરતો ફરે બ્યાં ત્યાં અરે,
 બ્યા ત્યાં અરે એ પેસતોને નિકળતો વાયુપરે,
 રણરોજની પેડે અરે ફરતો ફરે અચલપણે,
 પાછો ફરીને ભાગતો ધાનજ પરે ડીઢાપણે. ૩
 કણ કણવિષે ત્રિદોષીની પેડે લવારા કે કરે,
 એ વીર્યદીવા જનગણી સગે સદા દુ.ખડાં ખરે;
 એ સૈન્યની આગળ રડીને સૈન્યને મજરાવતો,
 બોલે અને એ કે કરેને જાદ વચની ધાવતો. ૪
 બોલે તડાકા માસતો ને જોર હાડે વાધનુ,
 ભરમાયને ફસડી જતો એ જોર જણવે કાગનુ;
 સકટ પડ્યાથી ભાગતો મૂકી જનો સાથે રહ્યા,

જીતો છતો પગલાંભરે કાયરજનો એવા કહ્યા.	૫
વિપત્તિ વેળા આવતાં ક્ષણ વારમાં જતો ખત્રી,	
વિશ્વાસનો ધાતક બની બેલે નપુંસકવત્ હસી;	
એ રંગ કરતો નવ નવા પડતાં મૂકે છે કાજને,	
એ લગ્નમાં વિમજ સમે બહાલી ગણે ના લાજને.	૬
એ વેષને આચારને બદલે ઘડીમાં બારને,	
એ બદલતો ને છોડતો શુરુઓ કરી લખવારને;	
અસ્થિર જનની વાણીને આચાર મન બુદ્ધિ અહો,	
બુદ્ધિવિધિ પૂરા ટેકીની સંગે રહી મુખમાં લહો.	૭

~ શેલડી. ~

જેને આ ભાઈ શેલડી મીડી, મીઠા રસમય કયાંય ન દીડી;	
ચાવે પીકે રસને આપે, શીતલતા કરનારી બ્યાપે.	૧
મરતાં જાતિસ્વભાવ ન મૂકે, પરાપકારી ભાવ ન ચૂકે;	
ગાંઠો પણ એમાં રહેનારી, રસ નહીં ત્યાં ગાંઠ થનારી.	૨
જન્મથકી પરિણામ સ્વભાવે, મીઠા રસને તેહ બનાવે;	
જેને જે જોઈએ તે લેતું, પરિણામ તું નિજ પામી હેતું.	૩
બાવળ, શેલડી ક્ષેત્રે રહ્યો છે, લિજ્જત સ્વભાવે તેહ વહ્યો છે;	
એક ક્ષેત્રમાં સર્વે વસતા, લિજ્જત સ્વભાવે લિજ્જત વિકસતા.	૪
છુપી રહે ના ઢાંકી પરાયે, યૌન રહી પ્રગટે છે કાણે;	
બુદ્ધિસાગર રસ આસ્વાદો, પડતા મૂકો વાદ વિવાદો.	૫

~ ભાષા. ~

ભાષા પંકિત ભાષા જાણે, વાદવિવાદોમાં મન તાણે;	
ફૂલે ફોગટ ભાષાજ્ઞાની, ચાન્તિ થતી ના તેથી મજાની.	૧
ભિન્નભિન્ન ભાષાઓ જાણે, શબ્દગર્વને ચિત્ત ન આણે;	
ભાષાઓમાં ના ભરમાતા, મુઝે તે જન ખત્તા ખાતા.	૨

૪૪૪ સન્તસેવા ૪૪૪

રામ ધીરાના પદનો.

- સન્ત ભારા પ્રાણોરે, સન્તોની સેવા નિત્ય કરું;
પ્રભુનું દ્વાર સન્તોરે, સન્તોની સાથે પ્રેમે ફરું. સન્ત
- મુનિવર સંત લલા જગમાંહિ, પ્રભુ પ્રતિનિધિરૂપ,
ત્રિવિધ તાપ હરે જગ સાધુ, સમતા સચીના ભૂપ,
પોતાનો રંગ દેતારે, સેવા કરી સહેજે તરું. સન્ત ૧
- સન્તોના હોટે છે મુખમાં, ટળતા ઈર્મ વિકાર,
મહામતધારી ગુણ ભંડારી, દયા ખરી કરનાર,
ધર્મસ્તંભ મોટારે, સાધુનું ધ્યાન દીલ ધરું. સન્ત ૨
- દુનિયાના બહુ પાપ ધ્રુવે છે, કરે બહુ ઉપકાર,
જ્ઞાની ધ્યાની લેશ ન માની, તારે અને તરનાર,
અલખ દેહે શે લેતારે, આનન્દ રસ સેવી વરું. સન્ત ૩
- ધર્મળીજ દુનિયામાં વાવે, ઠરી પાપનો નાથ,
કંપવૃક્ષ ચિન્તામણિ ધેનુ, સન્તો મુગુણ સુવાસ,
સન્ત પમની પૂલીરે, શિર ચઢાવી પાપ હરું. સન્ત ૪
- સન્ત સમાગમ દર્શન થાશે, સન્ત ચરણમાં વાસ,
સન્ત હૃદયના મીઠા મેવા, ચઢતે ભાવ ઉડવાસ,
ખુદ્ધિસાગર સેવારે, સાચા ભાવે સદાવરું. સન્ત ૫

આમન્ત્રણ.

આવો અમારા ધર્મના શુભ આશરે મુખી થશો,
આવો અમારી પાસમાં ફરે જરા પળ ના ખસો;
આવો અમારી પાસમાં અધુ લુટીગું ભજિયી,
આવો અમારી પાસમાં ભક્તિ કરીગું ચકિતી.
આવો અમારી પાસમાં દિલ તાપ શાન્તિ પામશે,
દુઃખો સહુ નાગી જશે ને સત્ય મમતા ભમશે;

જિનપાર્થના મુખ આગરે આવી રોડ દુનિયા જનો,
 જ્યાં જોઈલાવજ ના કરોડ આ પર્થની ઉત્તમ યનો. ૨
 પાપો તમારાં પોપને નિર્મલ કરીશું પર્થભી,
 સાધી બનાવીશું અસ વિધામને શુભ કર્મભી;
 જે જે અમારી પામમાં તે તે તમેને આપશું,
 વિધાન સખો પર્થમાં શુભ માર્ગમાંથી યાવશું. ૩
 જે જોઈએ તે પામજો એનો અમારો પર્થ છે,
 એ પર્થની સેવા કર્યાંથી શુદ્ધ મેનન ધર્મ છે;
 જે જે અમારાં કાર્ય છે તે તે તમારાં માનશે,
 દુનિયા જીવોને તારણ કરણા હૃદયમાં આણશે. ૪
 જે પર્થમા આવે જનો તે પૂજ્ય પોતાના મળી,
 બધું પર્થસ્નેહ ધારીને આગળ કરીશું સિવ મળી;
 શ્રીવીરના ઉપદેશને આત્મ ઉપર પ્રમસાવતા,
 બુદ્ધધર્મ સાધર્મીજનો પ્રેમે સદા જોડાવતા. ૫

૮૮ હૃદયવિશ્રામ મિત્રો. ૮૮

અએ કહી લગ્નની મળી પહવી મળી પાછી ફરો,
 મિદાસ ભાજન ના મળે પ્રાસાદ વેડવા ના મળે;
 મહુ તાડ તડકો વેડવા કદિ જો પડે તો તે પડે,
 પણ દીક્ષના વિદ્યામ મિત્રો તે મળેલા ના દળે. ૧
 જે દીક્ષનો આશ્રય હઈને દીક્ષની ચાન્તિ કરે,
 આનન્દની વેળા વળે ચિન્તા થએલી સૌ હરે;
 વિપત્તિમા છાયા બની સર્વેસ્વ આવે નેદથી,
 વિદ્યામ મિત્રો તે ખસ ડારે હૃદય વાતો કથી. ૨
 એ જીવતાં જીવે અને મરતા હૃદયમાં ધારતા,
 તાપે તપેલા ચિત્તને તનને સદા જે ડારતા,

વિદ્યામીના વિદ્યામનું પૂજન કરું ધ્યાનજ ધરું,
બુદ્ધવર્ણિ નિર્મલ શર્મની આશાધરી હું એ સમરું. ૩

૭૭ અવિશ્વાસ્ય. ૬૬

હાથહા ભણનારને, અંચળ મન ધરનાર;
કરો પ્રતીતિ ન વાળીની, જેવી વેશ્યા નાર. ૧
ગોગીના અવગ્ર સમા, કરે ન એકે કામ;
વિશ્વાસે રહીએ નહીં, પાર્યું જમડે કામ. ૨
પ્રેમ પ્રતીતિ ન્યાં નહીં, પૂરો ના વિશ્વાસ;
તેવા જનને દીલની, વાત ન દીજે ખાસ. ૩
અરિજનનો પ્રેમી અને, ઉપર જણાવે પ્રેમ;
તેનો વિશ્વાસ જ તમે, ભાગે રૂડી નેમ. ૪
પ્રેમભક્તિ ઘડા વિના, બટકે લોક ગમાર;
બુદ્ધિસાગર ટેકથી, નેક વધે મુખકાર. ૫

૭૮ સાધુશિક્ષા. ૬૭

એડા બાઈ છુડતો તારોરે અંબે આઈ પાર ઉતારોરે—એ રાગ.

શિખામણ ચિત્તમાં ધારોરે, સાધુભાઈ દોપને વારોરે,
છોડી નિજ એક ધરની ઉપાધિ, લીધો સાધુજનો વેષ;
માન પૂજને બટપટમાં પડી, કેમે કરો નહીં કલેશ. શિખામણ ૧
ત્યાગીને એક અનેકની સાથે, શાને કરો પ્રતિબંધ,
“વાદાયવિદ્યા કિરિયામાં નિન્દા” જાણી ન થાઓ અન્ધ. શિખામણ ૨
નિજનુંથાપીને પરનું ઉત્થાપી, રાગી કરો બહુલોક,
પરનાં છિદ્રો દેવે ઉઘાડી, સાધુપણું ધરો ફોક. શિખામણ ૩
આનગી વિકયા ખૂબ કરીને, કેળવો યુક્તિ કરોક;
દીલ સરળ ત્યાં સાધુપણું છે, મૂઝીદો માયા ફોક. શિખામણ ૪

રસ પડેને મર્યામાં માર્યામાં, ચિત્ત ધરે મોટાઈ;
 નિજનુ સાચુને અન્યનું બુદ્ધ, ત્યજીદે એ તોછલાઈ. શિખામણ ૧
 દુષ્ટિમાં ચાંદાં ને જોતમાં ચાંદાં, મીડી આપવડાઈ,
 કુવામાં બાંમ પડેલી જાળી, જાઓ નદી છતકાઈ. શિખામણ ૨
 રાગદોષમાં દુનિયા પડી છે, તેમાં પડે નદી ધાઈ;
 સાધુ વેળેને પેરેરી દીપાવે, સમતા ધરે મુખદાઈ. શિખામણ ૩
 જગડા દંડામાંડી પડે ના, ધારે ગુણિજન રામ;
 રાગદોષનો તોચ ઠરીને, કરશે કર્મનો ત્યાગ. શિખામણ ૪
 મણિ પન્થાસ સૂચિવાચક છે, પડેને નદી પરભાવ,
 મોહમતિના મામા થઈને, ચળવેલ સંયમ નાવ. શિખામણ ૫
 છાત્રી જશે ના જ્ઞાન બાળી મળી, ફૂટે ન કિરિયાચાર;
 મન્ડોનળી કોયથચાંમ પડેનાં, અન્ને ચામેા ખુવાર. શિખામણ ૬
 દેવગુરુનું શરણ મળીને, નિજ શક્તિ અનુમાર,
 બુદ્ધિસાગર મધમ પામે, જિનશાસન જયકાર. શિખામણ ૭

૮ યોગ્યતા ધરી પામે અર્થો. ૯

જે ૧૧ પ્રકાર લાવે તે નુ આવજ મુજ પાવમાં,
 જે ૧૨ પ્રકાર લાવે તે નુ આવજ મુજ પાવમાં,
 જે ૧૩ પ્રકાર લાવે તે નુ આવજ મુજ પાવમાં,
 મળ્યા ૧૪ પ્રકાર તે ૧૫ પ્રકાર મુજ પાવમાં. ૧
 મળ્યા ૧૬ પ્રકાર તે ૧૭ પ્રકાર મુજ પાવમાં,
 મળ્યા ૧૮ પ્રકાર તે ૧૯ પ્રકાર મુજ પાવમાં,
 જે ૨૦ પ્રકાર તે ૨૧ પ્રકાર મુજ પાવમાં,
 મળ્યા ૨૨ પ્રકાર તે ૨૩ પ્રકાર મુજ પાવમાં. ૨
 જે ૨૪ પ્રકાર તે ૨૫ પ્રકાર મુજ પાવમાં,
 જે ૨૬ પ્રકાર તે ૨૭ પ્રકાર મુજ પાવમાં,
 જે ૨૮ પ્રકાર તે ૨૯ પ્રકાર મુજ પાવમાં,
 જે ૩૦ પ્રકાર તે ૩૧ પ્રકાર મુજ પાવમાં. ૩

ભાખ્યા પડી મન મોતિમાં સાંધો રહે છે મેળવે,
 ને શુદ્ધ ચિત્તજ દોય તો એ મેળને શું પરકવે;
 ત્યાં સૂદમમાં લેદજ રહે ત્યાં સ્મૃતમાંડી લેદ છે,
 ત્યાં લેદની વૃત્તિ વહે ત્યાં પૂર્ણ અન્તે જોદ છે. ૪

મન અર્પીને સદેજે મળે છે સત્ત્વનો એ જાણવું,
 રહેજે મળાયું દુગ્ધ સમ જાણી દુદયમાં આણવું;
 ઔદાર્યને ઝાંલીર્યથી પાસે અમારી આવશે,
 શુદ્ધયજ્ઞિ વાણી આચરી પરમાર્થતા પ્રગટાવશે. ૫

કાવિમાં વિરલતા.

આ કાળમાં શુભરાગની દૃષ્ટિ ધરે વિસ્તાજનો,
 આ કાળમાં ઉપકાર માને અત્પ એવા સત્ત્વનો;
 આ કાળમાં નિવૃત્તિના માર્ગે વહે તે ધન્ય છે,
 આ કાળમાં પરમાર્થનું જીવન ધરે કૃતપુણ્ય છે. ૧

નિષ્કલ જન્મ.

મળ્યું વિત્ત ના વાપર્યું ધર્મમાટે,
 વધો વેંછું જો નહિ કદિ સત્ય સાટે;
 દયા ના કરી દુઃખીઓની જશાયે,
 ધર્યો જન્મ એજે છતે યો જીવાયે. ૧

મળી લક્ષ્મી તો શું થયું ચિત્ત કૂલે,
 ભણે ખૂબ વિદ્યા વૃથા કેમ ફલે;
 મળ્યું માન સત્તાતણું તો થયું શું ?
 ટળ્યું માન સત્તાતણું તો ગયું શું ? ૨

ઘણા લોક પૂજે મઝાતું સર્ચું શું ?
 મનાવે પૂજાવે અહો સુધર્યું શું ?

નથી ચિત્તમાં તો મળ્યાથી થનું શું ?
 સ્વકાર્યો કર્યાથી જગનુમાં જનું શું ?
 રહી ચિત્તમમતા કર્યો લ્યાગ યાને ?
 નથી પ્રજાચારી રહ્યો કામ છાને;
 નથી હીલ જો સ્વચ્છતો સાધુતા સી ?
 બુદ્ધચરિત્ર શુદ્ધજિનથી મુક્તિવાસી.

૩

૪

૫૬૨ સુમતિય ચેતનાપતિને આપેલો ઉપાલંભ. ૬૬૨

વિચારાવાતી થઈને રે કદી, નહીં કામ કરે,
 રેક નાક છોડીરે, ભણે દુનિયામાંડી ફરે;
 મદ્દામજિન ટોંગ રેખાત્રી, યેશ્વા જેનું બ્દાત,
 જો બ્દાત જૂલ્યામાં કાળ રહ્યો છે, કર્યો તેનો ખ્યાલ,
 કાર્યા તેવા કર્યોરે, ખ્યાલ યાશે અન્ને ખરો. વિ ૧
 પ્રતિપક્ષીના પ્રેમી થીને, સ્વાર્થવિરે મક્કાઓ,
 ખના ખાગે અન્ને તેમી, જ્યાં ત્યાંદી ભટકાઓ,
 નગુમ પામર પ્રાણીરે, જેનું કર્યો તેનું ભરો. વિ ૨
 ભમનું આગે કાકડું મળે, માથે કદિ ના થાય,
 જો પાંડે જાનાનું ન કયારે, જાનિએ મન્ય જુવાન,
 ફાંસે ફરી ભાગે રે, દશવા ટોર પેડે ચરો. વિ ૩
 ટોક ગીતવેા ટોક મનાવેા, લેવા મોટું માન,
 ગીતની નાથે ખીજ રહી છે, ખના પડે થયે જાન,
 ભવિષ્યના જાનુરે રે, હાથ જોડી તેનું ફરો. વિ ૪
 ઉદવિદ્યાથી પશ્ચિમ જાતું, પામે જિવ પશુ અશ્વ,
 પ્રિયજાનની રૂબ ન માને, થાયે તે અન્ને જાણ,
 બુદ્ધચરિત્ર રૂબ માનીરે, જેનું રૂબ તેનું થયો. વિ ૫

નિજ સુદિ યાદી લાગીને હું તું વિનાનો થઈ રહું,
 પ્રદાંક સુદિ ભૂતીને આસક્તિ વળ જ્યાં ત્યાં વહું;
 પ્રારબ્ધગી તે જીવનું બ્યવદારથી તે થાય છે,
 નિજ આત્મની સુદિતણું જીવન ખરું પરખાય છે. ૪
 તે તે અમારી સુદિમાં તે તે જાણું કહેવાય ના,
 તે છે અમારી સુદિમાં તે તે જાણું સમજાય ના;
 તે તે અમારી સુદિમાં તે અન્યને દેવાય ના,
 છુદ્ધચિંધનપત્રાપેશની સુદિવિશે મુખ માય ના. ૫

ૐ આર્યભૂમિ. ૬૨

આ આર્યદેશે અવતરીને આર્યતા ધારે ખરી,
 કુસંપ ઇપ્યાં કૂટને ફરે કરી સંપન્ન ધરી;
 આ આર્યભૂમિમાં યથા તીર્થકરો મુનીશ્વરો,
 મુખ આર્યદેશે અવતરીને આર્યનું લક્ષણ ધરો.
 આ આર્યભૂમિમાં અમારા પૂજ્યના પૂજ્યો હતા,
 આ આર્યભૂમિમાં અમારા ધર્મની સાચી લના;
 આ આર્યભૂમિમાં મજાનાં ધર્મનાં તરવો ભર્યા,
 આ આર્યભૂમિમાં રહી સઘે ધણું કાર્યો કર્યા. ૨
 ગુરૂના ચરણના સ્પર્શથી આ ભૂમિ તીર્થસ્વરૂપ છે,
 આ આર્યભૂમિ ધૂળમાં મુલ ધર્મ બીજક રૂપ છે;
 આ આર્યભૂમિમાં અમારી ઉન્નતિ સઘળી રહી,
 આ આર્યની માતા ભલી તે પુણ્યયોગે મેં લહી. ૩
 તીર્થકરો રાજર્ષિઓ મુનિયો અહીં વિચરે છતા,
 ઉપદેશની ધ્વનિયોથકી સઘળા પ્રદેશો ગાજતા;
 ગંગા મહી સાગરમતી સિન્ધુ યમુના નર્મદા,
 ગોદાવરી કાવેરીનાં ઝરણાં લલાં બેળાં સદા. ૪
 આ ધર્મભૂમિ ગાજતી જગ છાજતી વિદ્યાવડે,

- વૃશે ઉપર સ્મતા હતા તે વૃદ્ધ ઓ ઇર્જન થયાં,
તે જાડવૃદ્ધો દેખીયાં મોટાં જની ચોખી રહ્યાં;
ન્દાયા હતા તે કુંડને સરવર મજાનું ચોખનું,
વિદાતણું આ સ્થાન કુંડુનાથ પાને ચોખનું. ૨
- તે કૃપજલ પીધું હતું તે કૃપ સ્ટેશન પાસ આ,
તે સ્થાનમાં જન્મ્યા હતા લાગોળમાં આવાસ આ;
દીડા પ્રથમ કુંડુમનુને સ્થાન સાગા પાસ આ,
ત્યાં ઉત્તતિ સંસ્કાર લીધા સ્થાન ગુલ છે ખાસ આ. ૩
- આ જન્મભૂમિ પૂજમાં ઉત્ક્રાન્તિનાં બીજો રહ્યાં,
આ જન્મભૂમિ જનનીએ ગુલ હાર્દ અન્તરમાં વહ્યાં;
આ જન્મભૂમિ માતની પૂજ કરું સેવા કરું,
પ્રગટાવશે પુત્રો ભલા નિર્દય કરીને ઉચ્ચારું. ૪
- આ જન્મ ભૂમિ સ્થાનમાં જનું જતું થાતું નવું,
જાની ધણા પ્રગટાવશે આશીષ એ દીવથી કવું;
આ જન્મભૂમિ ગુણ કરી ગુમનામ વિદ્યાપુર છે,
બુદ્ધયજ્ઞિ જન્મસ્થાનમાં વિદ્યા કવિતા શૂર છે. ૫

૭૪૬૦ ગુર્જરત્રા. ૭૪૬૦

- ગુલ ગુર્જરત્રાભૂમિમાં જોનો ધણા ચોખી રહ્યાં,
આ દેશની ભૂમિવિષે તીર્થો રહ્યાં ચોખા લહ્યાં;
આ દેશની ચોખા ધણી પ્હાડો અને નદીઓ વહે,
વૃશે ધણાં વિલસી રહ્યાં ધર્મીજનો ધર્મે રહે. ૧
- આ દેશમાં કવિયો થયા લકતો થયા જ્ઞાની થયા,
આ દેશની ભૂમિવિષે ગુલ ધર્મનાં બીજો રહ્યાં;
મોટા મુનિના વૃન્દથી આ દેશ ચોખે સર્વમાં,
સાત્વિક ગુણમય દેશમાં જ્ઞાની પડે ના ગર્વમાં. ૨
- ગુલ લક્ષ્મિ પ્રીતિ સદ્ગુણથી દેશ આ વખણાય છે,

શુભ શકિત દેવી છે પ્રવૃત્તિ આદરો એ આદરો,
 ખૂરી પ્રવૃત્તિ ત્યાગીને સાચી પ્રવૃત્તિ અનુસરો. ૪
 સેવા કરે જગની લક્ષી કાર્યો કરીને હું સદા,
 નિશ્ચય હૃદયમાં લાવીને પ્રવૃત્તિને સેવો મુદા;
 પ્રવૃત્તના ઉપદેશમાં ગંભીર ભાવો ખડુ રહ્યા,
 ખુદયબ્ધિ ગુરૂના સેવકોએ અર્થ સાચા દિલ વધ્યા. ૫

સત્ત્વગુણથી અમ્યુદય.

રજ તમ થકી જે ઉત્તતિ તે ઉત્તતિ દિન ચારની,
 જે સત્ત્વગુણથી ઉત્તતિ તે વર્ષ કોટિ હજારની;
 સ્થાયી સદા રહેતું નથી રજ તમતણું બળ જાણવું,
 સ્થાયી સદા રહેતું હૃદયમાં સત્ત્વ ગુણગળ આણવું. ૧
 જે સત્ત્વગુણને ધારતા તે હારતા ના કોઈથી,
 કોટિ ઉપાયો કેળવો પણ તે વિના સુખડાં નથી;
 જે સત્ત્વગુણ જાણે નહીં ને સત્ત્વ ગુણને નિન્દતા,
 તે ઉત્તતિથી દૂર ચે પાપો કરી નીચા થતા. ૨
 જે સત્ત્વગુણની ખુદિ છે તે ખુદિ સૌથી શ્રેષ્ઠ છે,
 શુભ સત્ત્વગુણની પ્રાપ્તિથી ભવમાં કદા નહીં વેઠ છે,
 શુભ સત્ત્વગુણની ખુદિથી સ્વાતંત્ર્ય મળતું જે ખરું,
 ખુદયબ્ધિ ઉત્તમ સત્ત્વને ઉગ્રમ થકી પ્રેમે વરૂં. ૩

પરસ્પર ચિત્તમેલ.

કવ્વાલિ—

અમારા ચિત્તની પાસે, તમારું ચિત્ત આવે તો,
 અમારું ચિત્ત પરખી લે, ઉપાસક ચિત્તના થંને. ૧
 અમારા ચિત્તને સેવી, અમારું ચિત્ત લેઇ લે;
 પછી જોયો તમારું શું ? અમારાથી રહ્યું જાકી. ૨

શુભશિખી જે મંત્ર તેનું મૂલ્ય ના કપારે લેડે.
શુભશિખીના પાતા ચલાવી પ્રેમમાં મરજી રહેડે;
શુભશિખીની શુભ પૂનમાં નિજદરમાં મુલિ રહી.
શુભશિખીની ભક્તિમાં રહેતું સદા મન ગદગદી.

૫

— વર્ષાક્રતુમાં રાજુલમતીનો ચિલાપ —

આકાશે વમરોર ઉવાયું વાદળું, ઘન ગડ માજે વરસે મુશ્કેલ પાડતો,
ચક્રમક ચમકે વિજળી પડતો કાટકો, બીના તેથી બીકળુ નરને નારતો,
નેમર્યામ વળ વર્ષા વેરણ થઈ રહી. ૧

સરસર ખગખગ જેતું પાણી ચાલતું, સરસર ઉડકાઈ ભતાં ઉમશાઈતો,
નાળાં નદીઓ જળમય થઈને યોગનાં, જલ પપૈયો મનમાં દરખાઈતો.
નેમ. ૨

વનરાજી જ્યાં ત્યાં ડગીને ઓપતી, માળામાં પંખી બેડાં અકળાઈતો,
મૂરજ છાયો વાદળથી આકાશમાં, ઝંખા કિરણો પરકાશે દિનમાંડીતો.
નેમ. ૩

ટોરાં વમડામાં ચરતાં બહાલજ ધરી, ખેતર ખેડે ખેડુનો ખુશ થાઈતો,
નીડી સારી ઓઢી પૃથ્વીએ ભઠી, મોરો નાચી કરતાં હાઈ વધાઈતો.
નેમ. ૪

ફૂંફે કરતાં ટેકક વૃંદો સામટાં, ટમટમ કરતાં તમરાં શન મઝારતો,
થાન્તિ લેતાં ઘરમાં નરને નારીઓ, શીતલવાયુ વાનો જગ મુખકારતો.
નેમ. ૫

માથે મધુસંગીતો ઘરમાં ગોરીઓ, ટોર હસાયાં ખેતરમાં ખડ ખાયતો,
મનના મેળા મગીયા સોને માનના, અનર્વામી વળ મુજમન અકળાયતો.
નેમ. ૬

ઝરઝરઝરઝર વર્ષા દુઃખમય થઈ રહી, પતિ વિના વર્ષો સમ ફણ ફણ જાયતો,
જેડ અવાટ આંખો અશ્રુવૃષ્ટિથી, વાદ કરંતી સાગરથી દેખાય તો.
નેમ. ૭

આવળ ભાદરવો ઝરમર વર્ષા રહ્યો, મનમાં પડતું નહીં જરી ફણ થેનતો;

જૈન દૃષ્ટિએ ગૃહસ્થ ગુરુ નિષેધ. ૐ

ગુરુ નહીં ઘરગારી રે જૈનાગમ જુઓ ધારી;
 પરિગ્રહ ઘરનારી રે, કડાકૂટતણી ક્યારી—ગુરુ.
 સ્થાવર વસ જીવોની હિંસા, કરી વધારે કર્મ,
 મૈથુન સેવે મોહે મુંઝી, સાચું લહે નહીં શર્મ;
 આજીવિકાના અર્થી રે, રચામા મન સંસારી. ગુરુ ૧
 ધનનો ભપજ ચિત્ત ધરીને, કરતા ઉપાય કરોક,
 ભક્તોને ભોળવતા ભારી, દંભે દોડદોક;
 બ્રહ્મ શાન્તિ ખતલાવી રે, હૈયે ધરે દુશિયારી. ગુરુ ૨
 લાલચમાં પાડે લોભીને, જોભી કરતા વાત,
 પ્રભુધી વાતો યાતી પરગટ, ભરમાવે વિધવિધાત;
 સાધુના થાવે સામા રે, સિદ્ધાઈની છાક છારી. ગુરુ ૩
 ધોળા દહાડે પાડે ધાડો, માયામાંહી મન,
 ચાર કષાયો લક્ષ્મી ચારે, જાણે ન તેહ પ્રછન્ન;
 પ્રમાદમાં પડેલા રે, પૂરા લક્ષ્મી પૂજારી. ગુરુ ૪
 વિશ્વાસઘાતી દ્રોહી વૈરી, મોહતણું મન્દિર,
 કહેણી જેવી રહેણી ન કાંઈ, વંચન કરણીમાં વીર;
 અવિરતિ આસક્ત રે, ભાષણ ઉત્સૂત્ર ભારી. ગુરુ ૫
 પ્રાન્યયોમાં મન મુંઝાયું, દાખવે ત્યાગી ડોળ,
 ઉંચા ન આવે ઉપાધિથી, પાખડે ચળવે પોલ;
 ભુદ્ધિસાગર ઘોષે રે, બ્રહ્મો ગુરુ અનગારી. ગુરુ ૬

સં. ૧૮૧૯ શામ્બુન વર્ષ ૧૪

- સિદ્ધ બુદ્ધ સ્વામી નિજ અન્તર સોય ને, શુદ્ધચેતના તેની
શ્રી છે નોય ને;
- પ્રાણ પ્રભુને ભજતી તે નિજ પ્રેમથી ને. ૭
પ્રેમથી પરમાત્મ નિજ પરબાય ને, સૌમાં પરમાત્મ સ્વામી
મુહાય ને;
- પોતાનામાં પ્રાણપતિને પેળીએ ને. ૮
બાદ ત્યાગ તે અન્તરમાટે બેસ ને, કર્મતણા જતા તેથી સૌ
કલેસ ને;
- ત્યાગી થીને મોહવાસના ત્યાગીએ ને. ૯
ઉપાધિના ત્યાગે નહીં ઉચ્ચાટ ને, બાહિર ત્યાગે અન્તર
ત્યાગની વાટ ને;
- કારણયોગે કાર્યસિદ્ધિ થાતી બહી ને. ૧૦
વસ્તુધા સ્વાત્મસમી લાગી વેરાગે ને નેગી જન ત્યાગી થીને
ઘટ બાગે ને;
- સર્વાશા ત્યાગીને સંયમ સાધવું ને. ૧૧
વનવાસી થૈ સમતાભાવે રહીએ ને, સાધનકાળે સંકટ સર્વે
સહીએ ને;
- શુદ્ધપ્રેમથી સાધ્ય ધર્મને સાધીએ ને. ૧૨
યશોદા—
સંકટ વેઠા સંસારે રહી સર્વ ને, ઘરમાં રહીને ધરીએ નહિ
મન ગર્વ ને;
- ગૃહસ્થલિંગે સિધ્ધા કેઇક સિદ્ધશે રે. ૧૩
વીર—
સંસારે સંયમશુભ નહિ સચવાય ને, રાજભાગ તીર્થકરથી રક્ષાય ને;
દ્રીક્ષા લેવી સૌ તીર્થકરને ઘટે ને. ૧૪
અપવાદે ઘરવાસે હાવે મુક્તિ ને, અધિક આઉએ મુનિ લિંગની
મુક્તિ ને;
- ભરતાદિકે સાધુવેષ પ્રણો લલો ને. ૧૫

— જંગમ તીર્થ. —

- જંગમ તીર્થ ચડું જંગમાંદી, યાત્રા તેની કરીએ;
 સાધુસન્નની મેવા માપી, બેઠા સિદ્ધિ વસીએ. ૧
- સ્થાવર તીર્થ કરું સાધુ-પામે બેઠા જીએ;
 જાની ગુફની સંગમ યાત્રા, મેવામાં ગદગદીએ. ૨
- સ્થાવર તીર્થે રાખી યાત્રા, ભગવદ્ગુણે ભજીએ;
 સાધુને ઉપદેશ મુખે, શિવપુર સાધન સજીએ. ૩
- સાધુ ગુફની મેવા માપી, કૃતિ કાતમાં મોટી;
 સાધુસેવા ફળની સાચી, જોડ વાન નદિ ખેડી. ૪
- સોનાનું પાત્રજ છે સાધુ, પોરે પુણ્ય પ્રભાએ;
 પાપ શદિત છે માધુપાત્રજ, દાને દુર્મતિ નામે. ૫
- સાધુ વૈધાવચ્ચ છે માચી, દન્યા પાપ દહાવે;
 સાધુ તીર્થ છે જંગમ સાચું, સેવો સાચા ભાવે. ૬
- ગુફ પાસેથી જ્ઞાનજ તરીએ, પ્રાપ્તો પુત્રી ભાવે;
 સ્થાવર તીર્થે સાધુ સંગમ, હાવે પુણ્ય પ્રભાવે. ૭
- દોષદૃષ્ટિને દૂર કરીને, દાન સાધુને રવે;
 સાધુને બેઠાસાચી ભાવે, ભક્તો મુગનિ લેવે. ૮
- સાચા ભાવે દીપું આગે, દાન સાધુને હજીએ;
 આવકકરની સ્થાવર તીર્થે, દાન હજીને ખજીએ. ૯
- આભવ પરભવ મુખ્ય આપે, સાધુતીર્થની સેવા;
 બુદ્ધિમાનરે આને સમજે મીઠા મુખિ મેવા. ૧૦

સં. ૧૯૧૬ ચૈત્ર સુદ ૮

— આવક —

- સ્વાર્થ તથા સાધુની સેવા પ્રાણ સમર્પો કરતા;
 મુખી યાત્રા તેવા આવક, બેઠા શિવપુર વસ્તા. ૧
- સાધુ દેખી બેઠર જોડી, ગદુ સન્માન કરે છે;
 આવક સાચો સાધુ બજાજ, ભવપાપોધિ તરે છે. ૨

સાધુઓની થાશે સામા, ઘરગારી ધરી ગર્વ,
ગર્વે ગુરૂને દેશે ગાળો, ખત્તા ખાશે નિખર્વ;
ભક્તિના ઢોંગે લોળા રે, શકજનોથી સપડાશે. પાખંડી૦ ૧

સાધુનું સન્માન ન સહશે, શ્રાવક શોક્ય સમાન,
સામા સ્તુતિ પાછળ નિન્દા, કરશે ઘણું અપમાન;
સાધુથી સરખાઈ રે, કરવા ખૂજ ઉજમાશે. પાખંડી૦ ૨

ભદ્રક જન લોળામાં ખપશે, શક કહેવાશે સન્ત,
સ્વાર્થે સેવા કરશે શ્રાવક. લોળા ગણાશે ભદન્ત;
નમતું નહિ આપે નાગા રે, લોલે ધર્મ લોપાશે. પાખંડી૦ ૩

વૈરાગી ખપશે બહેમીમાં, ભણેલ તે વંઠેલ,
શિષ્યો ગુરૂના થાશે સામા, શાન્ત ગણાશે સડેલ;
સ્વચ્છંદમાં સ્વાતંત્ર્યે રે, વનિતા બહાલ વખણાશે. પાખંડી૦ ૪

મર્યાદા મૂકીને મોટા, કરશે કાળાં કર્મ,
ઘરગારીઓ ગુરૂ ગણાશે, સન્તની રહેશે ન શર્મ. (શરમ)
મ્હાફું ત્હાફું વધશે રે, મધ્યસ્થ ભાવ ધરી ભયો. પાખંડી૦ ૫

અમર્યાં દેવાશે બહુ આગે, સ્વાર્થ લગી તો સગાઈ,
પાપ પ્રવૃત્તિ વધશે પુષ્કલ, નિરુપદીમાંડી નાગાઈ;
ઉચ્ચજનો અધડાશે રે, નીચા ન રહેશે નરમાશે. પાખંડી૦ ૬

મોજ શોખમાં જગ મકલાશે, નિર્ગંધનમાં ધર્મ,
શાસ્ત્રોમાં થાશે શંકાઓ, જ્ઞાનીમાં રહેશે ગર્વ;
બકવાદી બહુ બાંડા રે, જ્ઞાની મોટા ગણાશે. પાખંડી૦ ૭

વિરલા જન થાશે વૈરાગી, મુનિનું નહિ બહુ માન,
નિન્દક નફરતનું બળ વધશે, સત્પાત્રે દુર્લભ દાન;
બુદ્ધિસાગર બોધે રે, સમજીને સાચુ સમજાશે. પાખંડી૦ ૮

ॐॐ યાત્રાલુને યાદી. ॐॐ

રાત્રીસાના પદનો.

- યાત્રાલુને યાદી રે, શાસ્ત્રધારે હઉં મારી,
શિક્ષા માનો આચી રે, નક્કી દિલ નરનારી. યાત્રાલુ ૧
- ભક્તિ દિલમાં ભરવી ભાવે, કાળે તજ્યો ક્રોધ,
સાધુ જનને ભાવે સેવી, બાળ યજ્ઞ રથે બોધ;
વિકયાની ટેવ વારી રે, મનમથ વેગ મારી. યાત્રાલુ ૧
- જપીએ જિનવરને જિન્દાએ, હયા હૃદયમાં દાન.
શાસો સુગર પાસે સુખીએ, સુનિનું કરીએ માન;
સાધુ છે તીર્થજ સાચું રે, સત્ય રંગી સદાચારી. યાત્રાલુ ૨
- સાધુ વર્તની કરવી સંગન, વાંચ્યા શાસ્ત્રવિચાર,
તીર્થમાં શુદ્ધિ છે તપથી, તરીએ તે તીર્થજ ધાર;
દુર્ગુણને દમવા રે, દેડામાં ધરી દુશિયારી. યાત્રાલુ ૩
- જૂઠું ચોરી ત્યાગી ભરી, સજ્યો સદગુણ સાથ,
નક્કી કોઈની કરે ન નિન્દા, નેહે ભજો જિનનાથ;
કામ ફરે કાઠી રે, બનો શુદ્ધ પ્રજાચારી. યાત્રાલુ ૪
- આખ્યા ગુણ સેવાના અર્થે, જૂલો ના એ ભાન,
પ્રભુભક્તિમાં પ્રેમી ધીને, રહેતુ સદા ગુનાન;
શ્વામોશ્વસે સમરો રે, શ્વાનમાંડી પ્રભુ ધારી. યાત્રાલુ ૫
- માર્ગાનુસારિગુણ માચી, ધરીએ સદગુણ શ્વાન,
ગુણરાગી યજ્ઞ ગુણને ગ્રહીએ, ગજને મોહનુ તાન.
જન નિજ શક્તિ વરીએ રે, ઉપાધિ આધિ પરિહારી. યાત્રાલુ ૬
- યાત્રામા પ્રભુના ગુણ વાંચ્યા, ગુરૂમ ભેગ માન,
જંગમ ધાતર તીર્થે ભજીને, નમતામૃત કરે પાન,
બુદ્ધિસાગર બોધે રે, મુકનાદશા મળનારી. યાત્રાલુ ૭

સં. ૧૬૧૬ ચેત્ર ગુદિ ૧૧

જૂઠા શ્રાવકનાં લક્ષણ.

રામ ધીરાના પદનો.

શ્રાવક તે ના સાચો રે, અનીતિએ પેટ ભરે,
બૂડી સાક્ષી પૂરી રે, પૈસા લેઈ પાપ કરે;
બૂઠા સોગન્ન આવે જુગતે, જોલે બૂઠા જોલ,
થાપણને ઓળવતો લોલે, બૂઠું તોલે જે તોલ-

જુડે ને જુડાડે રે, તારે નહિ સ્વયં તરે. શ્રાવક. ૧

કન્યા વેચી કરે કમાણી, જ્યાં ત્યાં માગી ખાય,
ધાત્રક પેઠે હાથ ધરેને, ધર્મ વિરૂદ્ધ જે જાય,
વિશ્વાસઘાતી થઈને રે, વિશ્વાસીના પ્રાણ હરે. શ્રાવક. ૨

પરને બૂઠા આજ ચઢાવે, ચાડીનો કરનાર,
લોલે લક્ષ્મી લાંચે લેતો, હરામી ન્યન હરનાર;
નિર્દય નદ્રદંટ નાગો રે, ધર્મ દેરા દ્રોહી ઠરે. શ્રાવક. ૩

દેવશુરનો નિન્દક દેખી, મદ્દત ખાતો માલ,
સાત વ્યસનમાં પૂરો શૂરો, કોપે દે ક્ષણમાં આજ;
સંધના થાતો સામો રે, ઠગ પેઠે જેહ રે. શ્રાવક. ૪

નારદ પેઠે લોક લઢાવે, સૂત્ર વિરૂદ્ધ વદનાર,
જૈન ધર્મની શ્રદ્ધા ન ધરે, નવો પન્થ ધરનાર;
મિથ્યાત્વે મુઝેલો રે, સાધુપર દ્રેષ ધરે. શ્રાવક. ૫

જૈનાગમથી વિરૂદ્ધ ભાજે, દેવદ્રવ્ય ખાનાર,
સમક્રિતની શ્રદ્ધા નહીં સ્વપ્ને, શુદ્ધવ્ય હરનાર;
શ્રદ્ધા નહીં જિનમતની રે, મિથ્યાધર્મ સત્યઉચ્ચરે. શ્રાવક. ૬

દેવશુર ભક્તિથી દૂરે, ધર્મને માને બેઠમ,
નાસ્તિકતા મનમાંહી નક્કી, શ્રાવક કહીએ કેમ ?
જુદ્ધિસાગર જોધે રે, સાચો શ્રાવક ધર્મ વરે. શ્રાવક. ૭

સં. ૧૯૧૬ ચૈત્ર શુ. ૧૩

❧ “ પાત્ર યાઓ. ” ❧

જ્ઞાન કણ નહિ થાય મરખને જ્ઞાન કણ નહિ થાય—એ રાત્ર.

પાત્ર પ્રમાણે માય, જીવોમાં પાત્ર પ્રમાણે માય,
ચકલી ચારો પાણી ભરશે, પથે તેટલું ભેળ;

સરવરના પાણી ના પીવે, વયાશક્તિ હરકોણ. જીવોમાં પાત્ર
પ્રમાણે માય? ૧

પાત્ર પ્રમાણે વસ્તુ પથે છે, અધિક અછરણ હોય;
જેની જેવી યોગ્યતા તેવી, પચતું પ્રગટ અવગોચ. જીવોમાં ૨

સિંહણ દુગ્ધ મુવણ પાત્રમાં, ટકે જીવો સાક્ષાત્;
અન્ય પાત્રને ફોડી નાખે, જાણ્યા જેવી વાત. જીવોમાં ૩

પાત્ર પ્રમાણે પ્રેમ કરે છે, પાત્ર પ્રમાણે ધર્મ;
પાત્ર પ્રમાણે વિદ્યા કરતી, પાત્ર પ્રમાણે શર્મ. જીવોમાં ૪

પાત્ર થકી અધિકું પઠવાથી, સજીમાંડી ઉભરાય;
નદીમાં અધિકું પાણી આવે, પૂરથકી છતકાય. જીવોમાં ૫

ખાય બિલાડી ખીર ના ટકશે, દુર્જનના દિલવાન;
યોગ્યતાવણ અધિકું આધ્યાયી, યતી અપાત્રની વાત. જીવોમાં ૬

સોમલ માત્રા ચાર માત્રનું, જાતક ભે કહી ખાય;
તનુમાંડી ઉત્પાન થવાથી, બેહુ પરભવ જાય. જીવોમાં ૭

છોકરવાડી સાધુ આગળ, છેલ વાતો ન મુકાય,
પાત્ર વિના મત્રો સાધ્યાથી, ગાડા ધણા થે જાય. જીવોમાં ૮

ગભીરના વણ ગુપ્ત જાણનાં, પળા અનધોં થાય,
મળે યોગ્યતા મર્વ જણાતું, કુદરેનાં એ ન્યાય. જીવોમાં ૯

પાત્ર થવાથી ઈચ્છા પરનટ, શ્રદ્ધા સંજો સત્ય,
પાત્રનાવણ મળે ન માચ્યું, ધાર્યું ન થાતું મૂલ્ય. જીવોમાં ૧૦

દેવાવાળા નૈવાર જ, વિના પાત્રના વાર,
નંપી પાત્રના તેવી સિદ્ધિ, તુર્ન અર્ધા નૈવાર. જીવોમાં ૧૧

પાત્રના પ્રગટાવો પહેલી, વળ માગે મજનાર,
બુદ્ધિમાનર સકલર સેવા, પાત્રપણ કરનાર. જીવોમાં ૧૨

સ. ૧૯૧૯ એપ્રિલ દિ. ૧૫

❧ શિક્ષોપયોગ. ❧

- કુદોગોની પેઠે જ્યાં ત્યાં, નિન્દા જોર જણાતું;
જ્ઞાન વિનાના ગાંડા લોકો, ભરે પાપનું જાતું. ૧
- હૃદિરાગમાં દુનિયા ફૂળી, ભરમાઈ બહુ ભૂલી;
હૃદિરાગમાં મતને તાણે, જે ચંતાણા જૂલી. ૨
- આપમતિને આગળ કરતી, પરનું સત્ય ન લેતી;
દુનિયાના પ્રવાહે તણાતાં, બુદ્ધિ સ્થિર નહિ રહેતી. ૩
- દોશંગી દુનિયાને દેખી, સન્તો સમતા રાખે;
આત્મસમાધિમાંથી જેલી, સહજ સુખને ચાખે. ૪
- પોતાને પોતે ઓળખવો, કાર્ય ખર્ચ જગમાંથી;
શાશ્વત શાન્તિ ઘટમાં શોધી, રહેવું સમતા સાંધ. ૫
- વિષય વેગની વસતી વાટે, તેથી પાછા હઠવું;
જ્યાં ચંચલતા જેદજ પ્રગટે, ત્યાંથી પાછા ખસવું. ૬
- જેવણ સહજાનન્દ ન રહેતો, તેનું ધ્યાનજ ધરીએ;
આત્મ પ્રતીતિ અનુભવ પામી, શાશ્વત આનન્દ વરીએ. ૭
- સ્મરણ મનન ચિંતન ચેનનનું, ઉંડા બહુ ઉતરીએ;
સુરતા સ્થિરતા પૂર્ણ લગાવી, ભવ પાથોધિ તરીએ. ૮
- રત્નત્રયી ઋદ્ધિ નિજ જાણે, નિશ્ચય રાખી ઘટમાં;
બુદ્ધિસાગર અન્તર શોધો, પડો નહીં ખટખટમાં. ૯

સંવત ૧૯૬૯ ચૈત્ર વદિ ૧

❧ વીર સ્તવન. ❧

સન્ત સનેહી રે વીર જિન ! સાંભરો, તુમ વણ સણ ન સુહાય રે;
વિરહ તમારો રે મુજ મન સાલતો, સણ કોટી મુજ યાવ રે. સન્ત૦ ૧

તુમ ગુણ મોહો રે મધુકર માલતી, મુજ મનના વિદ્યામી રે.
તુજ મુજ અન્તર પડીયું કર્મથી, ટાળો ને ગુણરામી રે. સન્ત૦ ૨

શરણ તમારું રે સાચું આદર્શ, આશ્રય એક તુમ સ્વામી
 કેવળજ્ઞાનીની આગળ શું ઠહું, જાણે સદુ નિષ્કામી રે,
 દુઃખમકાળે રે મારે આચરે, તુજ આગમ મુખકારી રે,
 તુજ શાશ્વતમાં રે સાચું રાગથી, સત્યપણ નિર્ધારી રે,
 પાત્રપણું મુજ આપે પ્રેમથી, પ્રાણતણા આધારી રે,
 બુદ્ધિસાગર શિવમુખ આપશે, પરમ પ્રભુ મુજ પ્યારી રે
 સં. ૧૬૧૬ ચૈત્ર ચંદ્ર ૩

સાધુ સેવા.

હવે મને દરિ નામ શું નેહ આપ્યા—એ રામ.
 સાધુની સેવા મીઠા છે મોક્ષના મેવા, મેવામાંથી વસે દેવા રે.
 સાધુ સેવાથી મળે છે શિવમુખ, મુક્તિનુ દ્વાર જયકારી;
 સાધુ સેવાથી મળે અન્ય કોઈ ન મળે, ફેરક ઠકિ ન થનારી રે.
 સાધુ સન્તોની આકરીમાં બાખરી, ગયા નહીં દિવ્ય મેવા,
 તીર્થો સમાયાં સાધુ સેવામાં, ભક્તને સેવાની હંધા રે.
 સાધુ સન્તાના દેવો છે બેટી, જંગમ મૂર્તિ નવાઇ.
 સાધુ સેવા તો સેચું છે સર્વે, જગમ તીર્થ વડાઈ રે.
 જિનાશાધર સાધુ મેલીને, ધર્મની કરવી કમાણી.
 બુદ્ધિસાગર સાધુ અરણ્યજ, કરે પવિત્ર જન નાખી રે
 સં. ૧૬૧૬ ચૈત્ર ચંદ્ર ૪

સેવક.

૧ મ—વીળના પદ્મ

સેવક કોણક નાચે રે, સમર્પણ સર્વ કરે
 બાલેલા બાલ પાત્રે રે, મેવામાંથી પ્રેમ પડે
 વાળ મળે નહિ પ્રભુને અર્ચે, નાચી નિષ્ઠા ને.
 સેવક દરજે અદા કરે રે, મનમા ધરીને રેક.
 જમના ના બમાચો રે, દમાથી તો

૭ યોગ્ય પાત્રની આગળ કહેવું-દિલ खोलવું. ૭

- તું જોલ દીલને યોગ્યતા બાણી જીવેની સાથમાં,
અનુભવ કરી દીલ આપજે ચાલી સદા શિવ વાટમાં;
વિશ્વાસઘાતકે માનવી બહાલજ ધરીને આવતા,
મીઠું વહી દિલ પેસીને આધિ ઘણી ઉપજાવતા. ૧
- અસ્થિર મનના માનવી એ મિત્ર વા શિષ્ય જ નહીં,
દિલ મર્મને હણીને અરે ચંડાલતા બેટા સહી;
ચાડી કરે ચુગટી કરે સમ ખાઈને વાતો કરે,
હિત શત્રુ થૈ ઉપર થકી બહાલજ ધરીને સંચરે. ૨
- બહુ કાલ પરિચયને કરી તાવી ઘણી વાતો કરી,
શુભ પાત્રતા પરખી ખરી દિલ આપવું હેત જ ધરી;
ન્યમ યોગ્યતા ખીલે તથા નિજ દિલનું કંઈ આપવું,
દિલ પાત્રતા પરખી ભટ્ટી યોગ્યજ હૃદયમાં સ્થાપવું. ૩
- તું ત્વરિત પ્રેમાવેશ થૈ દિલ જોલ ના પાત્ર જ વિના,
તું દાખીને દિલ ઉભરા ઝંટ બાણજે સાચી બીના;
ચિન્તામણિધી મોંઘુ છે નિજ દીલ નિશ્ચય માનવું,
સાચા જવેરી આગળે જોલી હૃદય સુખ માણવું. ૪
- મન પેટીમાં રત્નો ભર્યાં ન્યાં ત્યાં નહીં તે જોલીએ,
સાચા જવેરી પારખુની આગળે કેં જોલીએ;
જે દીલ લઈ દિલ પૂજતો દિલનો સદા સેવક બને,
અનુભવ કરી નિજ દીલ ખુલ્લું મૂકીએ તેની કને. ૫
- સુવર્ણ પેઠે જે અરે નિજ દીલને પલટે નહીં,
ગંભીર વિશ્વાસુકને દીલ જોલીએ પ્રેમે સહી;
સખી-પ્રીતિ દ્રષ્ટી અનુભવ કરી દિલ દિગ્ગમે,
પુનઃ પુનઃ મેળના મેલાપથી બહુ રીજીએ. ૬

૭ યોગ્ય પાત્રની આગળ કહેવું-દિલ खोलવું. ૭

તું ખોલ દીલને યોગ્યતા બાળી જીવેની સાધમાં,
 અનુભવ કરી દીલ આપજો ચાલી સદા શિવ વાટમાં;
 વિશ્વાસપાતક માનવી બહાલજ ધરીને આવતા,
 મીઠું વહી દિલ પેસીને આપિ ઘણી ઉપભવતા. ૧
 અસ્થિર મનના માનવી એ મિત્ર વા શિષ્ય જ નહીં,
 દિલ મર્મને હુણીને અરે ચંડાલતા બેટા સહી;
 ચાડી કરે ચુગડી કરે સમ ખાઈને વાતો કરે,
 હિત યત્ન થે ઉપર થકી બહાલજ ધરીને સંચરે. ૨
 બહુ કાલ પરિચયને કરી તાવી ઘણી વાતો કરી,
 શુભ પાત્રતા પરખી ખરી દિલ આપવું હેત જ ધરી;
 ન્યમ યોગ્યતા ખીલે તથા નિજ દિલનું કંઈ આપવું,
 દિલ પાત્રતા પરખી ભડી યોગ્યજ હૃદયમાં સ્થાપવું. ૩
 તું ત્વરિત પ્રેમાવેશ થે દિલ ખોલ ના પાત્ર જ વિના,
 તું દાખીને દિલ ઉભરા ઝટ જાણજો સાચી ખીના;
 ચિન્તામણિધી મોંધુ છે નિજ દીલ નિશ્ચય માનવું,
 સાચા ઝવેરી આગળે ખોલી હૃદય સુખ માણવું. ૪
 મન પેટીમાં રત્નો ભર્યાં જ્યાં ત્યાં નહીં તે ખોલીએ,
 સાચા ઝવેરી પારખુની આગળે કેં ખોલીએ;
 જે દીલ લઈ દિલ પૂજતો દિલનો સદા સેવક ગને,
 અનુભવ કરી નિજ દીલ ખુલ્લું મૂકીએ તેની કને. ૫
 સુવર્ણ પેઠે જે અરે નિજ દીલને પલટે નહીં,
 ગંભીર વિશ્વાસુકને દીલ ખોલીએ પ્રેમે સહી;
 સમ્યક્ પરીક્ષા દ્રષ્ટિથી અનુભવ કરી દિલ દિલજો,
 ખુદયગ્ધિ અન્તર મેળના મેલાપથી બહુ રીજો. ૬

ગચ્છ.

ધન્યામી.

- ગચ્છ ધનો ગુણકાર, ગુણથી ગચ્છ ધનો ગુણકાર,
 સૂરિ ઉપાધ્યાય રત્ન પ્રવર્તક, સ્થવિર પંથ પ્રમાણ;
 જ્યાં સંવેગે શોભતા રે, અરિહંતની ત્યાં આણ. ગુણથી. ૧
- સંધ્યમ તત્પર સાધુઓ રે, વૈરાગ્યની યાય વાત,
 ચારિત્રે ચિત્ત ચોંટીયાં રે, જ્ઞાનથી મોહનો ઘાત. ગુણથી. ૨
- ગીતાર્થો ગચ્છમાં ધણ રે, વાદી ધણા હુશિયાર,
 સ્વાધ્યાય તત્પર સાધુઓ રે, ધર્મ ધ્યાન ધરનાર. ગુણથી. ૩
- સારણા વારણાદિક ધણી રે, સમાચારી સદાય,
 પંચાચાર પ્રપાલતા રે, સર્વ મુનિ મુખદાય. ગુણથી. ૪
- સમતા સાગર ઝીલતો રે, સાધુવર્ગ હમેશ,
 રાગદ્વેષ ઈર્ષ્યા નહીં રે, કપટ નહીં તેમ કલેશ. ગુણથી. ૫
- પ્રામાણિક પદવી ધરા રે, ખાળે પંચાચાર,
 ત્યાગી વૈરાગી શોભતા રે, સંપ ધરી વહનાર. ગુણથી. ૬
- ઉપદેશક બહુ મુનિવશ રે, કહેણી રહેણી સમાન,
 શાસન સેવા કારકા રે, ધર્માર્થે દે પ્રાણ. ગુણથી. ૭
- સૂરિની સેવા સારતા રે, મુનિયો યે ઉજમાલ,
 સૂરિ હુકમ શિરપર ધરી રે, પામે મંગલ માલ. ગુણથી. ૮
- પંથ મહામત પાલતા રે, ગામોગામ વિહાર,
 નિર્દોષી આહાર લે રે, જ્ઞાન્ત્યાદિક ધરનાર. ગુણથી. ૯
- વિનય વિવેક વિચારણા રે, લપુતાને નહીં લોભ,
 વિષયો વિષવત્ વામના રે, રત્નત્રયી સ્થિર ચોભ. ગુણથી. ૧૦
- દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ લાવથી રે, ધર્મોન્નતિ કરનાર,
 બુદ્ધિભાગર સંઘની રે, શોભા બહુ વહનાર. ગુણથી. ૧૧

સં. ૧૮૧૯ વૈશાખ શુદ્ધ ૫.

ગચ્છ.

ધન્નાશ્રી.

- ગચ્છ ધણેા શુભકાર, શુભોથી ગચ્છ ધણેા શુભકાર,
સૂરિ ઉપાધ્યાય રત્ન પ્રવર્તક, સ્થવિર પંથ પ્રમાણ;
ત્યાં સંયેગે શોભતા રે, અરિહંતની ત્યાં આણ. શુભધી. ૧
- સંયમ તત્પર સાધુઓ રે, વૈરાગ્યની યાય વાત,
ચારિત્રે ચિત્ત ઝોંટીયાં રે, જ્ઞાનથી મોહનો ઘાત. શુભધી. ૨
- ગીતાર્થો ગચ્છમાં ધણા રે, વાદી ધણા હુંશિયાર,
સ્વાધ્યાય તત્પર સાધુઓ રે, ધર્મ ધ્યાન ધરનાર. શુભધી. ૩
- સારણા વારણાદિક ધણી રે, સમાચારી સદાય,
પંચાચાર પ્રપાલતા રે, સર્વ ઝુનિ મુખદાય. શુભધી. ૪
- સમતા સાગર ઝીલતો રે, સાધુવર્ગ હમેશ,
શમદ્રેષ ઈર્ષ્યા નહીં રે, કપટ નહીં તેમ કલેશ. શુભધી. ૫
- પ્રામાણિક પદની ધરા રે, પાળે પંચાચાર,
ત્યાગી વૈરાગી શોભતા રે, સંપ ધરી વહનાર. શુભધી. ૬
- ઉપદેશક બહુ ઝુનિવરા રે, કહેણી રહેણી સમાન,
શાસન સેવા કારકા રે, ધર્મચિં દે પ્રાણ. શુભધી. ૭
- સૂરિની સેવા સારતા રે, ઝુનિયો યે ઉજમાલ,
સૂરિ હુકમ ચિરપર ધરી રે, પામે મંગલ માલ. શુભધી. ૮
- પંથ મહામત પાલતા રે, ગામોગામ વિહાર,
નિર્દોષી આહાર લે રે, જ્ઞાન્યાદિક ધરનાર. શુભધી. ૯
- વિનય વિવેક વિચારણા રે, લણુતાને નહીં લોભ,
વિપયો વિવત્ વામના રે, રત્નત્રયી સ્થિર યોજ. શુભધી. ૧૦
- દ્રવ્ય દોષ કાલ ભાવથી રે, ધર્મોન્નતિ કરનાર,
બુદ્ધિસાગર સધની રે, યોજા બહુ વહનાર. શુભધી. ૧૧

સં. ૧૮૧૬ વૈશાખ શુદ્ધ ૫

ૐ આત્માનો ભાસ. ૐ

તેમ અરખે બોલે રામ નામ રામ તુદિ રે રામ તુદિ રામ તુદિ—એ રામ.

મુરતા સાધી શૂન્યમાં રે, જગદળ જગદે જ્યોત,
જગદળભાતુ પ્રગટીયો રે, થયો બુવન ઉલોત;
આનન્દ અપરંપારા રે, એવો ભાસ્યો આનંદરામ,
અવળ રામ તુદિ રે રામ તુદિ રામ તુદિ રામ તુદિ. ૧

તંહા મઠ છૂત્યો લટી રે, માર્યો ગવણ રાય;
મીના સતી લઈ આયમાં રે, આજ્યો નિજપુર હાય. આનન્દ. ૨

સાગર ખૂગ વલોલીયો રે, રત્નો કાઢ્યાં ચડે;
અન્તરમાં ઉતારીયાં રે, નાડા દુઃખના ફન્દ. આનન્દ. ૩

ઉઠો જમ મોટો થયો રે, મવરાજ્યો ના માય;
અન્નરૂ દષ્ટિ દેખનાં રે, અન્નરૂમાંત્રી જણાય. આનન્દ. ૪

સાગરમાં નદીઓ મગી રે, મસ્તરનો યો ભાર;
માગર માગરમાં સમી રે, રહ્યો ન બેઠ તગાર. આનન્દ. ૫

સર્વ સમાનું જે વિષે રે, જેમાં મીના વામ;
સર્વ પ્રકારો જ્યાં સમ રે, તે તું પાને ખામ. આનન્દ. ૬

ઉપજે વિજયે જ્યાં મટ રે, પણ જગથી જે ગિલ;
તે તું પાને પરાખીયો રે, પ્યાન પની લપગીન. આનન્દ. ૭

લીતા જેની લખ મળી રે, કોઈ ન પામે પાઠ;
તુદિમામઃ મદગુરુ રે, મોખ મદા મુખપાર. આનન્દ. ૮

મ ૧૮૧૬ પૈ. ૫૨૧

૧ મન્દરા—મન્દરા નામ નદી છે જે નિર્મલેશ્વર નામના

૯૧૨ જૈનો અને જૈનેતરો પ્રતિ અમારું હૃદય. ૯૧૨

દરિગીત.

શ્રી જૈન શાસન ભક્તિ ॥ જૈનો ઉપર શુભ રાગ છે,
પણ દેવ ના અન્યો ઉપર મૈત્રીતણો શુભ લાગ છે;
મિથ્યાત્વ લાગ્યું જૂઠું પણ મિથ્યાત્વી પર કડ્ઢા રહી,
અન્તરૂવિષે શુભ ભાવના એવી અધુના ગહગહી. ૧

પન્થો ઘણા જગમાં દીસે પણ પન્થીઓ પર દેવ ના,
નિજ આત્મવત્ એ પન્થીઓને માનવાથી કલેશ ના;
મિથ્યાત્વના જે પન્થ તેને જૂઠું રૂપે બોધવા,
ઉઘમ હુમારો થાય છે પાખંડ જૂઠું જ રૂંધવા. ૨

મતલેદમાં જીવો પડ્યા તેઓ ઉપર દેવજ નથી,
સાચું સકલમાં જે રહ્યું મર્વતનું બધું ઠયી;
સૌમાં રહ્યું સિદ્ધત્વ એ સિદ્ધત્વ સૌમાં દેખતો,
સૌ જીવને પાયે પડું સિદ્ધત્વદષ્ટિ પેખતો. ૩

સાચું સદા પ્રસરાવવા સદુ યોગથી ઉદ્ધોગ છે,
આપેશદષ્ટિ સત્ય પર પ્રથમ્થ રાગ નિયોગ છે;
જે સત્યને નિજ ફર્જ છે જે સત્ય તે નિજ પ્રાણ છે,
એ સત્યની સેવાવિષે શુભ રાગનું નહિ જાન છે. ૪

જૈનેતરોમાં સદુલો તેનો ખરો દિલરાગ છે,
જે સદુલોને દેખતો તે ધન્ય ને મહાભાગ છે;
આવું અમોને શિખળ્યું તે જૈનધર્મજ સત્ય છે,
એ જૈનધર્મ ફેલાવવા ભક્તિ ખરું કર્તવ્ય છે. ૫

સાચાં જીવરથી સર્વનું કન્યાણ કરવા વૃત્તિ છે,
સૌમાં પ્રભુને દેખીને સૌના ભલામાં ભક્તિ છે;
એ ભક્તિ શ્રી જિનવીરના ઉપદેશથી પ્રગટી ખરી,
જુદ્યગિધિ સત્યજ બોધીને કર્તવ્યના દિલમાં પરી.

જેનો સને તેનેનો પ્રાપ્તિ અગારું દુઃખ. ૮૬

દર્શન

મેં જેનું જીવન જોયું તેને : ઉપર મુજબ કાવ્ય છે,
 જે દેવના અંગે : ઉપર પ્રેમભર્યા મુજબ કાવ્ય છે,
 વિદ્યાના દાનુ જે : જે વિદ્યાને : જે કદમ્બા પદો
 અનુવિષે મુજબ કાવ્યના પેદાશ અનુસાર વધારી. ૧
 પાંચે જગત્ કાવ્યમાં હોયે જગત્ પાંચેમાં જે દેવના,
 નિજ આશ્રયને જે પાંચેમાં ને આનંદની કહેતા જા;
 વિદ્યાનાના ને પાંચે તેને જે દેવે ગાયકા,
 ઉપર દુઃખને કાવ્યને જાણે જે કાવ્યના કાવ્યના
 અનુવિષે મુજબ પાંચેમાં તેને : ઉપર દેવના નવે.
 આમ કાવ્યમાં ને જે અનુવિષે અનુવિષે કાવ્ય,
 કાવ્યને કાવ્યના પેદાશ કાવ્યના કાવ્યને દેખે,
 તે જીવનને પાંચે જગત્ વિદ્યાનાદિ પેદાશ. ૨
 આમ આ કાવ્યના અનુવિષે કાવ્યને દેખે તે,
 કાવ્યના કાવ્યને જે અનુવિષે કાવ્યના કાવ્યને દેખે,
 જે અનુવિષે નિજ કાવ્ય ને જે અનુવિષે નિજ કાવ્ય ને,
 જે અનુવિષે કાવ્યના મુજબ કાવ્યના નવે કાવ્ય ને,
 જે અનુવિષે કાવ્યના તેને અનુવિષે કાવ્યના ને,
 આમ કાવ્યના કાવ્યના ને કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને. ૩
 આમ કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને. ૪
 આમ કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને,
 જે કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના કાવ્યના ને. ૫

મ. ૧૮૧૦ પંચમ મુદ્રિ ૧૩.

૨૨૭ જૈનો અને જૈનેતરો પ્રતિ અમારું હૃદય. ૨૨૮

હરિગીત.

શ્રી જૈન શાસન ભક્તિ છે જૈનો ઉપર શુભ રાગ છે,
પણ દ્રેષ ના અન્યો ઉપર મૈત્રીતણો શુભ લાગ છે;
મિથ્યાત્વ લાગ્યું જૂઠું પણ મિથ્યાત્વી પર કરૂણા રહી,
અન્તરવિષે શુભ ભાવના એવી અધુના ગહગહી. ૧

પન્થો ધણા જગમાં હીસે પણ પન્થીઓ પર દ્રેષ ના,
નિજ આત્મવત્ એ પન્થીઓને માનવાથી કલેશ ના;
મિથ્યાત્વના જે પન્થ તેને જૂઠું રૂપે બોધવા,
ઉદ્ધમ હુમારો થાય છે પાખંડ જૂઠું જ રૂન્ધવા. ૨

મતલેહમાં જીવો પડ્યા તેઓ ઉપર દ્રેષજ નથી,
સાચું સકલમાં જે રહ્યું સર્વજનું બધયું કથી;
સૌમાં રહ્યું સિદ્ધત્વ એ સિદ્ધત્વ સૌમાં દેખતો,
સૌ જીવને પાયે પડું સિદ્ધત્વદષ્ટિ પેખતો. ૩

સાચું સદા પ્રસરાવવા સહુ યોગથી ઉદ્ધોગ છે,
આપેક્ષદષ્ટિ સત્ય પર પ્રશસ્ત્ય રાગ નિયોગ છે;
જે સત્યને નિજ ફર્જ છે જે સત્ય તે નિજ પ્રાણ છે,
એ સત્યની સેવાવિષે શુભ રાગનું નહિ ભાન છે. ૪

જૈનેતરોમાં સદુણો તેનો ખરો દિવરાગ છે,
જે સદુણોને દેખતો તે ધન્ય ને મહાભાગ છે;
આવું અમોને શિખવ્યું તે જૈનધર્મજ સત્ય છે,
એ જૈનધર્મ ફેલાવવા ભક્તિ ખરું કર્તવ્ય છે. ૫

સાચાં જીવરથી સર્વનું કલ્યાણ કરવા વૃત્તિ છે,
સૌમાં પ્રભુને દેખીને સૌના ભલામાં ભક્તિ છે;
એ ભક્તિ શ્રી જિનવીરના ઉપદેશથી પ્રગટી ખરી,
પુદ્ગલગ્ધિ સત્યજ બોધીને કર્તવ્યતા દિલમાં ધરી.

સં. ૧૮૬૯ વૈશાખ શુદ્ધ ૧૩.

અમારું નિવેદન.

દરિગીત.

લેખો લખ્યા પ્રત્યે રચ્યા ભાવણ ક્યાં જે જે અ
 આપેશદ્દિથી સકલ જગ આન્ધવો ભણો તમે;
 અધિકાર પાત્ર મુનેદથી ભૂદું લખાયું ભણ્યો,
 જિન વાણીના અનુસારથી સર્વે દૃઢ્યમાં આણ્યો
 ઉપજ્યા વિચારો ચિત્તમાં તે તે લખ્યા સમજાવવા
 જે મૂલ તેમાં-હોય તો માણી તણી લઉં છું હવા;
 આશય અમારા પૂર્ણ ભણ્યા વળ ખડું સમજાય ન
 જે જે લખ્યું તે આશયો સુમત્યા વિના પરખાય
 ગીતાર્થ જે સિદ્ધાંતના તે આશયો સમજે સદુ,
 ગીતાર્થદ્રષ્ટે મૂલ તેની માણી હું પહેલાં લદુ;
 અધ્યાત્મજ્ઞાને જે ભર્યા દ્રવ્યાનુયોગે જે મર્યા,
 આશય અમારા ભણવા અધિકારી તે દિલમાં ધયા
 ગીતાર્થની દ્રષ્ટિ વિષે આપેશ સદુ સમજાય છે,
 આશય ઘણા ગભીર જે અધ્યાત્મના પરખાય છે.
 આગમ થકી વિપરીતની હડ હું જરા ધરતો નથી,
 આગમગણા અભ્યાસથી સ્ફુરણા લાડો તે ને કરી.
 ચારિત્ર પૂર્ણચારને ધરવાતણી રૂઝિ થતી,
 આચાર પૂજુ પાંગે નહીં દિલ દાન રૂઝિ ઉપજતી,
 દર્શનગણી નેચા અને ભક્તિવિષે રંગે રહ્યા,
 આગમગણી ભક્તિ વિષે પ્રેમે નહા હું નહનહા.
 મુખ જેન શાનન ભક્તિદ્વેષે જ રચ્યું તે આણ્યો
 નુસાય નહીં નાચુ જરા એવું દૃઢ્યમાં આણ્યો,
 પ્રયત્ન રાને વચની નેચા કરી નહીં ધણી

૯૧૩ જૈનો અને જૈનેતરો પ્રતિ અમારું હૃદય. ૯૧૩

દર્શીત.

શ્રી જૈન યાચન ભક્તિ છે જેનો ઉપર શુભ રાગ છે,
પણ દેવ ના અન્યો ઉપર મૈત્રીતણો શુભ લાગ છે;
મિથ્યાત્વ લાગ્યું જૂઠું પણ મિથ્યાત્વી પર કડ્ડણ રટી,
અન્તરવિષે શુભ ભાવના એવી અધુના ગહગદી. ૧

પન્થો ધણા જગમાં દીસે પણ પન્થીઓ પર દેવ ના,
નિજ આત્મવત્ એ પન્થીઓને માનવાથી કલેશ ના;
મિથ્યાત્વના જે પન્થ તેને જૂઠું રૂપે યોધવા,
ઉપમ હમારો યાય છે પાખંડ જૂઠું જ રૂંધવા. ૨

મતભેદમાં છયો પડ્યા તેઓ ઉપર દેવજ નથી,
સાચું સકલમાં જે રતું નર્વજનું અણ્યું કથી;
સૌમાં રતું સિદ્ધત્વ એ નિદ્ધત્વ સૌમાં રેખતો,
સૌ છવને પાયે પડું સિદ્ધત્વદષ્ટિ રેખતો. ૩

સાચું સદા પ્રસન્નવવા અનુ યોગથી ઉદોગ છે,
સાપેક્ષદષ્ટિ સત્ય પર પ્રસન્ન રાગ નિયોગ છે;
જે સત્યને નિજ દર્શ છે જે સત્ય તે નિજ પ્રાણ છે,
એ સત્યની સેવાવિષે શુભ રાગનું નહિ ભાન છે. ૪

જૈનેતરોમાં સદ્ગુણો તેનો ખરો દિવસાગ છે,
જે સદ્ગુણોને રેખતો તે પન્થ ને મહાભાગ છે;
આવું અંગેને યિખાનું ને જૈનધર્મજ સત્ય છે,
જે જૈનધર્મ દેવાવવા ભક્તિ ખરે કર્તવ્ય છે. ૫

સાચો છત્રરથી સર્વનું કન્વાણ કરવા વૃત્તિ છે,
સૌમાં પ્રગુને રેખીને સૌના અભાગ ભક્તિ છે,
જે ભક્તિ શ્રી જિનગોના ઉપદેશથી પ્રગટી ખરી,
પૃથ્વિપિથ મન્યજ લોપીને કર્તવ્યના દિવસ પરી

અમારા આશયો સર્વે, વિચારે બહુ અપેક્ષાથી;
 અમારા સત્યનો સાક્ષી, અમારી સાથ રહેનારો.
 ઉપજતા આશયો દિલમાં, અનુમાને વિચારે છે;
 અપેક્ષાવાદમાં ઉટો, અમારી સાથ રહેનારો.
 શુભોનો રાગ અન્તરમાં, શુભાનુરામથી દેખે;
 વિશુદ્ધ પ્રેમથી પેખે, અમારી સાથ રહેનારો.
 અનન્યપ્રેમપૂજારી, સદા ચારિત્રનો સાથી;
 સદા વ્યવહાર સુમ્યક્તી, અમારી સાથ રહેનારો.
 મળે શ્રદ્ધા વિચારોમાં, વહે ઉત્કાન્તના પન્થે;
 ભુદયબિંધ ધર્મને સંગી, અમારી સાથ રહેનારો.

સં. ૧૯૬૯ વંશાખ વર્લિ ૨

❧❧❧ ભૂલી જા મેદનો મડકો. ❧❧❧

જ્ઞાતિ.

અભેદ પ્રેમનો પ્યાલો, દુઃખ ઘટમાં ઉતારી જા;
 વિશુદ્ધ પ્રેમ રસયોગે, મૂઢી જા ભેદનો બડકો.
 સદા સુખની ખુમારીમાં, જાની તન્મય કરી મસ્તી;
 અભેદ ખેદ ટાળીને, મૂઢી જા ભેદનો બડકો.
 મૂઢી મહારૂ અને તહારૂ, પ્રભુને ભેદ અન્નામાં;
 નિયમ મર્યાદા આદિ ભેદ, મૂઢી જા ભેદનો બડકો.
 વિશુદ્ધપ્રેમરસ પીને, જગતને પા જાની પ્રેમી;
 જગતને તુ સકલ ઐક્યે, મૂઢી જા ભેદનો બડકો.
 અનીરસનું જતું અસ્તુ, દુઃખ યદુ કરે જાતી;
 અભેદીપન્થપન્થી થે, મૂઢી જા ભેદનો બડકો.
 અમીરસનુ ખરૂં દહાણુ, ઉલટ આંખે કરાવે છે.
 જાનીને આદરમે પ્રેમી, મૂઢી જા ભેદનો બડકો.

મગીને દીલથી દીલજ, રસતાં ઐક્યભાવે એ;
યધને મરણવો પ્રેમે, ભૂટી બ લેહનો ભડકો. ૭

અરે એ કેદ છે ન્યારી, ખરેખર ભાંગ ગાંબધી;
વિશુદ્ધ પ્રેમની કેદ, ભૂટી બ લેહનો ભડકો. ૮

સકલ આ વિશ્વ છે નહિ જ્યાં, સકલનું દાન જ્યાં થાતું;
બુદ્ધયજ્ઞિયગુદપ્રેમી છે, ભૂટી બ લેહનો ભડકો. ૯

સં. ૧૯૧૯ વૈશાખ વદિ ૪

કપટી મેઠ.

રાગ ખીરાના પદનો.

કપટીથી મેળ ન કર્યો રે, કપટી કાળો કેર કરે,
મુખે બોલી મીઠું રે, હૈયામાંહી કાતી ધરે;
ચાલે જાહું બોલે જાહું, મનમાં ભિન્ન વિચાર,
મેળ કરે નહીં મનથી સાચો, દુર્જનતા ધરનાર;
ફસાવે ફાંસીમાંહી રે, હિનસ્વીના પ્રાણ હરે. કપટી. ૧

ધર્મ્યાધી અન્તરમાં દાઝે, વાણીમાંહી બહાલ,
જીજી કરતો જીવ હણે ઝટ, કળામાં કેળવે કાળ;
બહાલામાં બહાલો ધધને રે, આંખે અશ્રુ લાવે ખરે. કપટી. ૨
ખાજી રમતો કપટ થકી જાહું, મેળવિષે જાહું ઝેર,
લલચાવે મુકિતથી લોભે, ફેદ ધરી કરે ફેલ;
લોજાજન ભરમાવે રે, બોલી બોલતું ફરે. કપટી. ૩

પાપભીતિને ચિત્ત ધરે નહિ, વિષના લાડુ સમાન,
હુંદાના જેવો જ્યાં મેળજ, ફેદે ફેસે નાદાન;
સમજી તો સમજે સાને રે, ચેતીને ચિત્ત સત્ય વરે. કપટી. ૪
સ્વાર્થવિષે સપડતા લોકો, પામે દુઃખ અપાર,
મરણ વસે કપટીના મેળે, સમજી ગ્રહે સત્ય સાર;
બુદ્ધિસાગર બોધે રે, સત્ય મેળે કાર્ય સરે. કપટી. ૫

સં. ૧૯૧૯ વૈશાખ વદિ ૭.

નિષ્પ્રેમદશા

કવ્યાલિ.

- અરે જ્યાં પ્રેમનાં ફાંફાં, અહો ત્યાં રાખ હો છે;
હૃદયમાં અગ્નિના ભડકા, પ્રગટતી આંખમાં લાલી. ૧
- અરે જ્યાં પ્રેમનાં સ્વપ્નાં, અહો ત્યાં ચોક્કી હોગી;
ચિતા સળગે જળે જીવો, જીવો શમસાન ઘર વનમાં. ૨
- અરે જ્યાં રનેહ ના છાંયો, અહો તે ખાર જૂમિ છે;
અરે એ ખાર જૂમિમાં, ઉગે ના બહાવનાં વૃક્ષો. ૩
- નથી જ્યાં પ્રેમની મૂર્તિ, નથી ત્યાં મૂર્તિથી પૂજા;
અરે એ પ્રેમ વણ સૂકાં, સરોવર હીલનાં જ્યાં ત્યાં. ૪
- તરે નહીં આંખમાં પ્રીતિ, નથી એ આંખમાં વારિ;
અરે જ્યાં આંખ છે શીક્રી, નથી ત્યાં મેળ દેખ્યાથી. ૫
- અરે જ્યાં શુદ્ધ પ્રીતિ નહિ, કડોર જ હીલડું છે ત્યાં;
હયા ઝરણું વહે ક્યાંથી, વહે જ્યાં તપ મનમાંહી. ૬
- મધુસં ગાન ત્યાં ક્યાંથી, મનોહર મેળ ત્યાં ક્યાંથી;
મધુસા યોગ ત્યાં ક્યાંથી, અરે જ્યાં શુદ્ધ પ્રીતિ નહિ. ૭
- ભને છે રાક્ષસો ત્યાં જાડુ, યત્ન જાડુ ખૂનના ભડકા;
ઉગે છે સેરીલાં વૃક્ષો, અરે જ્યાં શુદ્ધ પ્રીતિ નહિ. ૮
- કપટના નાગ ડંખે છે, અરૂચિતાય પ્રગટે છે;
યતાં વિદ્યાસનાં વજ્રખાં, અરે જ્યાં શુદ્ધ પ્રીતિ નહિ. ૯
- પ્રગટતા પૂમકેતુ ત્યાં, પ્રગટતા રોગ નાના ત્યાં;
નને નહીં ત્યાં કરે વાસો, અરે જ્યાં શુદ્ધ પ્રીતિ નહિ. ૧૦
- વિશુદ્ધ પ્રેમમય આંખે, ખરેખર સત્ય દેખાતું;
જુદ્ધબંધશુદ્ધપ્રીતિની, જગતમાં રીત છે ન્યારી. ૧૧

૭૭ આત્મ ચાહના. ૧૨

દેરી

મનમાં નિત્ય સ્મરૂંરી, અતપનું પ્યાન પડૂંરી—૧૩.

રામ રામ બ્યાપી મુખકારી, પરમપ્રિય ઉચ્ચારૂંરી;

હું તું બેઠાલીન નિરંજન, શુદ્ધ સ્વરૂપ ખરૂંરી;

ખરૂં શુદ્ધ કાર્ય કરૂંરી. મનમાં ૧

નયનિરોપાદી તું ન્યારો, નિશ્ચયરૂપ વરૂંરી;

પ્રેમતપ્ત પર પ્રભુ તું વિરાજે, મોહનું ભેર નરૂંરી;

અન્તરૂં એ.પર્મ બરૂંરી. મનમાં ૨

નિર્વિકલ્પે દર્શન રીઠું, શિવપદમાં વિચરૂંરી;

બુદ્ધિમાન ગમીયો ધેને, મોહની સાથ ભડૂંરી;

હવે નહીં લેશ રૂંરી. મનમાં ૩

સં. ૧૯૧૬ વૈશાખ વદિ ૧૦

૭૮ પરામાવાની સત્યસ્ફુરણા. ૧૨

પરામાં ભાસ જ્યાં ધાતો, વરો વા ના વરો ત્યાં શું ?

પરાના ભાસની ધ્વનિયો, કદી જૂઠી નથી ધાતી. ૧

કદી સોગમથી બોલો, અરે એ વૈખરી વાણી;

પરાના ભાસ આગળ તે, રહે ના વૈખરી પકડો. ૨

પરાધ્વનિયો તમારી જે, પરામાં ભાસતી એવું;

ધતું ત્યાં જૂઠું શું કાવે ? વિચારો પૂર્ણ એ ચિત્તે. ૩

પરાનાં દાર ખૂંડ્યાં જ્યાં, ડુપાવ્યા ભેદ ના છૂપે;

પરાવાણી હડી તે તો, કદી-જૂઠી નથી થાતી. ૪

પરાભાસ જ પરાવાણી, ખરા એ દિવ્ય તારો છે;

ગતિ ત્યાં યોગિની પહોંચે, ખરી એ શોધ યોગિની. ૫

પરામાં પહોંચતા જોઓ, અહો તે છેતરાયજી શું ?

વરેલી વૈખરી વાણી, જણાતી નર્તકી પેઠે. ૬

નિન્દક પ્રતિપક્ષિયો.

આ જગતમાં પ્રતિપક્ષીઓની ખોટ નહીં ખાંતે જુઓ,
 ઇર્ષ્યાજુઓ ઇર્ષ્યા ઘટ્ટી નિન્દા લલે પાપો ધુઓ;
 ઇર્ષ્યાજુઓ પ્રતિપક્ષીઓનું શ્રેય થાઓ ચાહના,
 દૃષ્ટિ ખુલ્લો ચુલુરાગની, લાલુ' ભડી એ ભાવના. ૧

જે સર્વ આગળ આવવા શૌર્યજ સ્ફુરણી ચાલતો,
 તેના બને પ્રતિપક્ષીઓ સ્પર્ધા સમાપ્તી ખ્યાલ તો;
 પ્રતિપક્ષીઓ વણુ આગળે આવે નહીં સન્તો ખરે,
 નિન્દક ગ્રહો પાપો અને ભડતો સ્તથી પુણ્યજ ભરે. ૨

નિન્દક જનો એ હોય તો ભૂલો થતી નજરે પડે,
 નિન્દક જનો એ હોય તો શૂરા સદા ઉચે ચડે;
 પાપો ગ્રહી નિન્દક જનો ચેતાવતા દુનિયા જનો,
 એ નિન્દકો ઉપકારકો તેનું સદા સારું જનો. ૩

નિન્દક અને ઇર્ષ્યાજુ વણુ સભજન નહીં પરખાય છે,
 અંધકાર વણુ ભાનુતણી કિમ્મત નહીં અંકાય છે;
 આત્માર્થતા નિજ આત્મની સંસ્કારથી દઢ થાય છે,
 દુર્જન જનો બોધજ દિયે સ્વજનું ગ્રહે સુખ થાય છે. ૪

આ જગતમાં નિર્જય રહી આનન્દથી રહેવું ખરું,
 બોલે જમન જે બોલ સારા વા ખુરા ના દિલ ધરું;
 પરમાર્થની વૃત્તિ ધરી સાક્ષી જની કરવું સદુ,
 બુદ્ધચળિય સાચી ભાવના અન્તર વિષે સમજી રહુ. ૫

સં. ૧૯૬૯ જેઠ શુ. ૫.

ગોધાવીરૂપાશ્રયનો લીંવડો

દરિગીત

ગુણ ઓટલો ચૂનાતણા તેથી ભલુ થક શોભતું,
 તુજ પાસમાં જે આવતા તેનું અહો મન ચોભતું,

રોગો ઘણા તુજ કટુક રસથી ભય વૈધે ઉચ્ચર્યું,
બુદ્ધચિત્ત આશ્રય છાંયનો પામી લહું કાવ્યજ કર્યું.

૮

સં. ૧૯૧૬ જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ ૬

અભિપ્રાયોત્તર. ૧૬

- અભિપ્રાય બાંધો જે તમે મારા સંબંધી દ્વેષથી,
બહુ ભૂલ ખાશે જ્ઞાનને માધ્યસ્થવણ એ કલેશથી;
અભિપ્રાયને બાંધ્યા થકી હિમ્મત તમારી થાય છે,
મેલા ઘણા આદર્શમાં પ્રતિબિમ્બ અંખુ જણાય છે. ૧
- બહુ લિજ્ઞ રૂચિ લિજ્ઞ બુદ્ધિ લોકમત ન્યારા ઘણા,
એકજ રૂચે તહિ સર્વને જોતાં જરા ના જ્યાં મણા;
દૃષ્ટિતણી જ્યાં લિજ્ઞતા ત્યાં પણ એક જ ક્યાં રહે,
સમજાય સાચું જાનીને તે જાણીને સમતા વહે. ૨
- અભિપ્રાય બાંધો જે તમે તેમાં તમારી ભૂલ છે,
સમજ્યા વિના અભિપ્રાયમાં વૃત્તિ ઘણી પ્રતિફલ છે;
દરકાર ના અભિપ્રાયની જે જે રૂચે તે તે કથો,
પ્રીતિ તમારા ઉપરે પરત ત્ર યે બહુ જો મથો. ૩
- નિજ દૃષ્ટિમાં જે ભાસીયું કક્કો ખરો તેનો કરો,
સમજ્યા વિના રાસભતાલું પુષ્પજ શ્રેણી હઠને ધરો;
લાતો ઘણી વાગે પડે બહાર હિમ્મત ના ત્યજે,
બહાર હિમ્મત અર્થ એ મૂઠ જ વિના કોને સુજે. ૪
- નિજ બૂઠ પશો નાણુવા ભલેરવા લોગાજનો,
સમુદાય બળ ધાતક બની સાચા સુધારક શું બનો;
જગદ્રેષ ઇર્ષ્યા હોગીને સજગાવતા બહારમાં,
બહાર હિમ્મત એ ખુરી ત્યાગી રહો સુખ દહેરમાં. ૫
- પરના વિચારોનું રમકડું જે બને સ્વાર્થે સ્ત્રી,
બહાર હિમ્મત તેહની જોતાં જરા હિમ્મત નહીં,

સમજી ખડું નિજ કોમની ઉત્કાન્તિ બીજે વાવયાં,
જુદ્યબિધ સાચા સદ્ગુણ ચરણમાં શીર નામવાં.
સં. ૧૯૧૬ જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ ૭.

— વિચાર મેલ. —

મળતા વિચારો આવતા તે સાથમાં વહેતા રહે,
તે મનઘડી મન મેળવી એકયના પન્થે વહે;
મળતા વિચારો આવતા ત્યાં રસ પડે વાતોવિયે,
એ વાતમાં આનન્દની દૈતતા નજરે દિસે.
મળતા વિચારો આવતા વિશ્વામ એ સંસારમાં,
દિલ મેળવજી દુઃખી અહો માનવ ધણો અવતારમાં;
મળતા વિચારો આવતાં દિલ દર્દની શાન્તિ થતી,
મળતા વિચારો આવતાં સહેજે થતી વાતો છતી.
મળતા વિચારો જ્યાં નહીં ત્યાં કેદખાતું મેળમાં,
મળતા વિચારો જ્યાં નહીં ત્યાં મુખ નહીં છે મહેલમાં;
મળતા વિચારો જ્યાં નહીં ત્યાં જોત જોતે દુઃખ છે,
મળતા વિચારો જ્યાં નહીં મિથાસ જમનાં મૂખ છે.
મળતા વિચારો જ્યાં નહીં ત્યાં હિમમાંડી ઝેર છે,
મળતા વિચારો જ્યાં રહેં ત્યાં વનવિયે મુખ સ્તેર છે;
મળતા વિચારો આવતા ત્યાં આકાશ મેળા મળે,
મળતા વિચારો આવતાં આનન્દ ધનિયોડછળે.
એ મેળમાંડિ દિવ્યતા આનન્દતાને જાન્યતા,
મળતા વિચારો આવતાં આચારમાંડી સામ્યતા,
મળતા વિચારો આવતાં ઉત્કાન્તિપન્થે ચાડતુ,
જુદ્યબિધ અન્નાન્દ મેળવી શાન્તિજીવનમાં મ્હાડતુ.

જન્મદેહોદ્દેશ. ૪૨૬

કવ્યસિ.

- જગત્ને લાભ દેવાને, જગત્ને મુખ દેવાને;
અણુએ દેહના સર્વે, સ્વાપ્ના છે અમારા આ. ૧
- જગત્માં દ્રેષ્ય કરવાને, જગત્ને ઉચ્ચ કરવાને;
જગત્માં પાપ પાવાને, અમારો જન્મ નિર્દય એ. ૨
- જગત્માં દુઃખ હરવાને, ખરાં સત્યો ખત્તાવાને;
સકલ પરમાર્થના માટે, અમારો જન્મ નિર્દય એ. ૩
- જીવન સૌના ભલા માટે, મગી છે ઇન્દ્રિયો સર્વે;
ભલામાં સર્વ વાપરવા, અમોને જે મળ્યું તે છે. ૪
- જીવન છે સર્વથો ઉચ્ચ, સ્વપરની ઉત્તતિ કરવા;
જરા ના દોષ કરવાનું, વધીયું આગળે યત્ને. ૫
- મળ્યામાં ભાગ છે સૌનો, જગત્માં ભાગ છે મારો;
પરસ્પર ક્ષર્જ એ સૌની, વિચારી ક્ષર્જ આચરવી. ૬
- અમારી જીંદગાની સૌ, રહી તે સર્વના માટે;
બુદ્ધચિન્તિ સત્ય પ્રાપ્ત્યર્થે, મળ્યું તેને સમજવાનું. ૭

સં. ૧૯૧૯ જ્યેષ્ઠ શુક્રિ ૧૧.

पर्यायथी सर्ववस्तुओ बदलाया करे छे.

સમ ધીરાના પદનો.

ખદલાતી સર્વે વસ્તુ રે, એક રૂપે નહીં રહે,
જર્વ ન કર્યો કોઈ રે, જ્ઞાનીઓ પોકારી કહે;
ત્રણ અવસ્થા રવિની થાતી, એક દિવસની માંહી,
ભાગ યુવા ને વૃદ્ધાવસ્થા, મનુષ્યભવમાં આંહી;
આચારો વિચારો રે, ખદલાતા દેખ્યા સર્વે.

ખદલાતી. ૧

નાદાનની વાતોવિષે વાતો રહી છે બાળુવું,
નાદાન જનના પ્રેમમાં ઝેરજ રહ્યું મન આણુવું. ૩
વિવાહની વશસ્ત્રી કરે પાડે કૂવામાં કોપથી,
હાંસી કરાવે પાસમાં રહીને રહે ના બોપથી,
નાદાનથી દૂરે રહો નાદાન સંજત ના કરો,
પુદ્ગલપિંધ સંજત મીરની પામી વહો શાન્તિ ઝરો. ૪

સં. ૧૯૧૬ ત્યેજ વદિ ૬.

ૐ સ્વોદ્ગતિ માટે નિન્દકપ્રતિપક્ષીઓવશે વીર શરણ મહવું. ૐ

મ્રુ મહાવીરના શરણે, અમારે શાન્તિ લેવાની;
મ્રુ મહાવીરના નામે, અમારે શાન્ત રહેવાનું. ૧
સત્તાવે દુર્જનો દાવે, બનેલા બાદ્યથી ઝંગી,
અરે ઈર્ષ્યા થકી તપતા, તપાવા યત્ન કરતા તે. ૨
અરે તેઓ ગમે તે કહે, નમી તેની જરા પરવા;
મ્રુના પુન્ય અંચરતાં, પરિપહ સર્વ સહેવાના. ૩
પ્રતિપક્ષી વિના જગમાં, ઉદયનાં ચિન્હ ના કોનાં;
પ્રતિપક્ષી બનેલાઓ, ઉદયના દ્વારમાં ઠેકે. ૪
થતા જે પાકવા યત્ને, થતા તે ઉદ્ગતિ અર્થે;
અમોન એ અનુભવમાં, ખરેખર આવતું સાચું. ૫
રહે જાગૃતપણું અમને, જાવસ્થિતિ વિચારતી;
કરુણા સર્વપર રહેતી, વધે ઉપયોગ અન્તરૂમાં. ૬
પ્રતીતિ આવતી ઘટમાં, અમારી ઉદ્ગતિ થાયે;
પુદ્ગલપિંધ વીરના શરણે, ઘઈશું વીરના સરખા. ૭

સં. ૧૯૧૯ ત્યેજ વદિ ૮

પશ્ચિમ દ્વારે ગગનગદમાં, બાપ સહેજે યાય છે;
 એ બાપ અજપા નામનો, સોડહું અનુભવ ગમ્ય છે. આનન્દ ૦ ■
 છવે નહીં જીવાયને, અણુજીવતાં જીવાય છે;
 એ અમર ચેતન ઓળખે, બુદ્ધયજ્ઞિ સુખ નિસ્થન્દ છે. આનન્દ ૦ ૮
 સં. ૧૯૧૬ આપાદ શુદ્ધિ ૮.

જ આત્મશુદ્ધસ્વરૂપોપયોગ. ૧૬

ઠોધ એક જ્ઞાનીઓ વિચારે, આત્મ અમર છે તે જ. એરાગ.
 શુદ્ધ સ્વરૂપ મુજ સાઈં, ચેતન સ્વયં ખરેજ;
 અસંખ્યપ્રદેશો શેત્ર સદાતું, અસંખ્યપ્રદેશી પોતે હેજ,
 અસંખ્યપ્રદેશે ધર્મ અનન્તો, ભાસે જ્ઞાનની જયોતે રે. ચેતન ૦ ૧
 જ્ઞાનાદિક શુણ્ધ ધામ રૂપ નહીં નિર્મામ, અલખ અગોચર જ્ઞાની હેજ,
 ચેતોગર આશાંગર નહીં હું, અજસમર સુખ ભાની રે. ચેતન ૦ ૨
 નરનારી દેહનહીં જાતિનહીં ભાતિનહીં, મનવાણીથી ન્યાયે રે હેજ;
 દૃશ્ય રૂપ આ જગત્ નહીં હું, શુદ્ધ ધર્મ આધારે રે. ચેતન ૦ ૩
 નય નિરોપા જ્યાં નહીં પહોંચે, ત્યાં મારો આવાસો હેજ;
 રાગાદિક પરિણુતિથી ન્યાયે, પરમાનન્દ વિલાસો રે. ચેતન ૦ ૪
 નિશ્ચયનયદૃષ્ટિથી નિર્મલ, શુદ્ધધર્મનો ધ્યાતા હેજ;
 સંબ્રહ્મનયથી સિદ્ધ સમોવક, જ્ઞાને જ્ઞેયનો જ્ઞાતા રે. ચેતન ૦ ૫
 જન્મ મરણ જંભળ નહીં મુજ, પરમબ્રહ્મ પરખાયો હેજ;
 નિઃસંગી લોગી શુણ્ધ યોગી, નિશ્ચયદૃષ્ટિ જણાયો રે. ચેતન ૦ ૬
 શુદ્ધ ધર્મના ઉપયોગે રહી, નિજને નિજ સંભાઈ હેજ;
 બુદ્ધિસાગર શુદ્ધસમાધિ, યોગે છે હિજમાઈ રે. ચેતન ૦ ૭

સ્વ સમય હિં રાચતાં રે, શુદ્ધ ચારિત્ર પિઠાણ.	ચોખી. ૩
રિયર દીપક જ્યોતિ સમુદે, શુદ્ધહિંધી ધ્યાન;	
વીર્યોલાસે મહામદી રે, દીને અનુભવ લાન.	ચોખી. ૪
આત્મસમયમાં ધર્મતા રે, આત્મ સમયમાં મુક્તિ;	
અન્તરમાં અનુભવ કરે રે, શુદ્ધધર્મની હકિત.	ચોખી. ૫
આગમ નોઆગમતજો રે, ચરણસાર પરમાર્થ;	
વ્યવહારે લખ દોહતાં રે, જરે નહી તત્ત્વાર્થ.	ચોખી. ૬
ઉપશમ અમૃતરસ ભર્યો રે, આત્મસમય પરમાણ;	
શુદ્ધ સમય નિજ ધર્મમાં રે, હોય ન તાણાતાણ.	ચોખી. ૮
પરમ પન્થ સાચો ઠહો રે, આત્મરમણ મુખકાર;	
બુદ્ધિસાગર ધર્મમાં રે, ચિદાનન્દ જયકાર.	ચોખી. ૮

સંવત ૧૯૧૬ આષાઢ શુદ્ધ ૧૫

❧ આનન્દસ્વરૂપમય ચેતન. ❧

જાગ્રત ધન્યાત્રી.

આનન્દ તારૂં રૂપ ચેતનજી, આનન્દ તહારૂં રૂપ;
 અલખ અગોચર મૂપ—ચેતનજી
 હર્ષ શોક તુજને નહીં રે, રાગ દ્વેષથી ભિન્ન;
 જગત્ની જ્ઞાનથી રે, ન્યાયે નિજરૂપ લીન. ચેતનજી ૧
 દુનિયા બોલો જે કહે રે, તેમાં રાખ ન લક્ષ;
 આપ સ્વભાવમાં ખેલતાં રે, આપે આપ પ્રત્યક્ષ. ચેતનજી ૨
 આદ્યેપો લાગે નહીં રે, લાગે ના તુજ ગાળ;
 અપદ્વીર્તિ વળગે નહીં રે, વળગે ન યશની માળ. ચેતનજી ૩
 પ્રતિજિંઞ જે જે પડે રે, આરીસાની માંહી;
 તેને દુઃખ થતું નહીં રે, એવો ગુણ શ્રદ્ધામાંહી. ચેતનજી ૪
 જે જે ભાસે તુજ મહી રે, સમજાવે તે દેખ;

ગીએલું' મન થોભે છે. ત્યો પર્ણે દલાડીને ચોગીએને આમંત્રણ કરે છે. પોતાની પેઠે સિયર કામદિ ગુણગા ધાઓ એમ ત્યો ચોગીએને ઘિખામણ આપે છે. પર્વત પણ ચોગીએને પોતાની પાસે બોલાવે છે. જન્મલ પણ ચોગી-એને બોલાવે છે ઈત્યાદિ.

સં. ૧૮૧૬ આપાદ વદિ ૮.

સંભવનાથ સ્તવન. સંભવ

વિદરમાન ભગવાન મુખે મુજ વિનતિ એ સમ.

- સંભવ જિનવરદેવ નિરંજન ધ્યાઇએ,
શુદ્ધધર્મ નિજ સત્તા રહ્યો ઝટ પાઇએ;
નિશ્ચય દૃષ્ટિ ધરી ચિત્ત પ્રભુગુણ સીઝીએ,
શુદ્ધ સમય નિજ વ્યક્ત ભાવે ઝટ કીજીએ. ૧
- શુદ્ધોપયોગે કર્મવિપાકો ધણા ટળે,
સંવર ભાવમાં ચેતન ક્ષણ ક્ષણમાં ભળે;
કર્મલોગથી નિર્જરા જ્ઞાનીને હોય છે,
આત્મસ્વભાવે સવળો પરિણામ ભેય છે. ૨
- જ્ઞાનગર્ભિત વૈરાગ્યથી મોહ હણાય છે,
નિર્ભયતા નિઃશ્રંગતા ચિત્ત સુદાય છે;
મન ચંચલતા નાશથી સ્થિરતા સંપન્ને,
નિલેખીપણું અન્તર દૃષ્ટિથી નીપન્ને. ૩
- વાધે કમલની નાળ યથા જલ વૃદ્ધિથી,
પરિપહે ગુણ વૃદ્ધિ તથા નિજ શુદ્ધિથી;
પરિપહ પ્રાપ્ત થએ છતે નિર્જરા બહુ થતી,
દુઃખ સમયમાં અન્તર્મુખ થાતી મતિ. ૪
- લડતો કર્મની સાથ જ્ઞાની શૂર થઈ ખરે,
હુનિયા દેખે ન ત્યાંય અરે એ શું કરે;

સમભાવે રહી કર્મ શુભાશુભ ભોગવે,
 જ્ઞાની કાળ વીતાવે મુખ મહોત્સવે. ૫
 પ્રગટાવી નિજ વીર્ય લટે મેદાનમાં,
 હજીતો મોહનું સૈન્ય રહી નિજ ધ્યાનમાં;
 મોહ યતુના સૈન્યને મૂળથી કાપતો,
 અન્તરંગ ઉપયોગ શૂરતા વ્યાપતો. ૬
 ધન પાતી હજી કર્મ કેવલ પ્રગટાવતો,
 દ્વાયિકભાવે ચંતન રાજ્યને પાગતો;
 બુદ્ધિસાગર જિનવરગુણ ગણ શ્યાવતો,
 પરમ મહોદય જિનપદ ચિત્ત રમાવતો. ૭

સં ૧૬૧૬ આગાહ રદિ ૬.

૭૭ કર્મવિપાક ૭૭

કવ્યાલિ.

વિપાકો આપવા આવ્યાં, પ્રગટ થઈને અરે કર્મો;
 નથી કરતો તમારાથી, સહીશું સર્વ સમભાવે. ૧
 શુભાશુભવેદીને દેખું, ચુકવશું ઉત્સવો માની; ૨
 જરા નહીં હર્ષ દિલગીરી, રહી સમભાવમાં વેદું.
 અમારી ચક્તિથી આવ્યાં, અમારી ચક્તિથી ભર્યો;
 યતા નિર્મલ અમો નમ્રો, વિપાકો વેદીને જગમાં. ૩
 હરી પાછળ હડી તરવે, અમારી પણ ગતિ તેથી;
 તમાને પૂર્ણ ખેરવવા, અમારી ધ્યાનની હદિ. ૪
 અહો ચક્રોલ ખેડેલા, જનો ઉંચા યત્ર નીચા;
 નથી ઉંચા નથી નીચા, અનુભવ હદિથી જોતાં. ૫
 ભમાબ્યા રાનમાં નજને, ભમાબ્યા પાંડવો વનમાં;
 રદ્યાં નામો અમર જગમાં, ગયું તું તો હડી પાછું. ૬

રહીને શુભ પડદામાં, પ્રગટતું તુર્ત અલુધાયુર્ત;
અરે પ્રારબ્ધ લોગવતાં, શુભાશુભ દીનતા કયાંથી ? ૭
ગમે ત્યારે ખરી જાયો, અમે એ સર્વ જોઈશું;
બુદ્ધયન્ધિ સન્ત સોભાગી, અનુભવ જ્ઞાન મસ્તાનો. ૮

અરે કર્મો તમે પ્રગટ થઈને આત્માને વિષાકો આપવા આવ્યાં છે તેથી
કું આત્મા ડરેતો નથી. સમજાવે તમારા વિષાકો અમે સદીશું, ઉત્સવે સમાન
દિવસો માનીને દે કર્મ ! તમારું શુભાશુભ વિષાકરૂપ દેવું ચૂકરીશું. દેવું ચૂક-
વતાં હાઈ વા શોક નથી. મારે—(આત્માએ) સર્વ કર્મવિષાક ભોગવવા જો-
ઈએ. તમારો કર્તા કું અશુદ્ધ વ્યવહારથી હનો અને તમને ભોગવનાર પશુ કું
કું. તમારો નાશ પણ અમે કરીશું જેમ જેમ તમારો ઉદય ભોગવવામાં આવે
છે તેમ તેમ અન્તર્મુખ ઉપયોગથી અમે નિર્મલ થઈએ છીએ. સિંહ તમ્નીને
આગળ જવા માટે પડેલો પાછળ દો છે તેથી અમારી મતિ પણ આત્માના
ગુદ કર્મ માટે છે. દે કર્મ ! નહને આત્માના અસંખ્યપ્રત પ્રદેશોથી પૂર્ણ ખેર-
વા અમારી પ્થાનદટ્ટિ છે. અકડોળમાં જોડેલા મનુષ્યો ઉંચાનીચા થાય છે પણ
વશુન; તે ઉંચા વા નીચા નથી તેમ પુણ્ય વા પાપના વિષાકોને ભોગવને આ-
ત્મા વસ્તુન; ઉચ્ચ વા નીચ નથી. અનુભવ જ્ઞાનદટ્ટિથી દેખતાં તમારાથી કું
ન્યારો છું. સંપ્રસમાં અને સિંદ્ધાસનપર જોડેલો રાગ એકજ છે. ઉપાધિ જોડે
જોડ છે. દે કર્મ !!! નગ વનેરેને ત્વેં જવુ કુઃખ દીધાં પણ અન્તે ત્વાગે નાશ થયો
તેમ અન્તે તું નહ થયો. હત્યાદિ.

સં. ૧૯૧૬ આષાઢ વદિ ૧૨

કર્મરૂપ પ્રમુ.

કર્મરૂપ

અરે કર્મ પ્રજો ! ત્વાંતે, અકલ મહિમા અકલ પદના

જીવંતે પૂતળી પેઠે, રનાડે છે જન્મડે છે.

અજમ ત્વારી અરે સીલા, અજમ તુ ખેડ પેલાડુ;

અરે કિરમત જલુરઃકે, પડીના ઉનુ ને નીનુ.

બહારી ફર્જ પોતાની, ગયા પાછા નહીં આવે;	
જહને સ્વર્ગમાં હેતે, કર્જા ધિપ્પર લાવે.	૨
તમારી યાદ આવે છે, ખડી સામી યતી મૂર્તિ;	
રહીને મોન હો શિશુ, રમણતામાં યતી સ્ફૂર્તિ.	૩
તમારા નામના બપો, જપું પું હું સદા પ્રેમે;	
સદા સાદાથી બની રહેયો, પ્રમુના પન્થમાં શેમે.	૪
ઝદા સંભારતા રહેયો, ગુરૂ મુજ જ્ઞાનના દરિયા;	
મમે તેવો ગળી ત્હારો, મને તારો હયા મરિયા.	૫
સદાની શાન્તિ હો તમને, મદા એ આઃ છે મારી;	
શુરનો બહુ પ્રેમી તું, ાઝીફારી સદા ત્હારી.	૬
અમારા ઇવની સાથે, તમારૂં જ્ઞાન યોજાયું;	
બુદ્ધચબ્ધ સફૂરૂં ચરણું. મદા મુજ ચિત્ત સોહાયું.	૭

સં. ૧૯૧૬ શ્રાવણ મુદિ ૨.

પ્રમુને ન્યાય પ્રાર્થના.

કબ્લાતિ.

અમારા ચિત્તનો સાક્ષી, અમારા કાર્યનો સાક્ષી;	
નથી ત્હારા વિના બીજો, પ્રલો હું ન્યાય કયાં માગું.	૧
જગત્માં ન્યાયના ધારા, નથી પૂરા અધુરા સૌ;	
અધુરાનું અધુરૂં શ્રે, જગત્નો ન્યાય તુજ પાસે.	૨
વિનવવી દુનિયાને શી, રીઝવવી દુનિયાને શી ?	
પૂરૂં છે દુનિયા ડાહી, યથાવૃત્તિ તથા સમજે.	૩
પ્રલો !!! તુજને રીઝવવામાં, પ્રલો ! તુજને વિનવવામાં;	
નથી મહેનત ઘણી પડતી, સમર્પણ સર્વનું કરતાં.	૪
અમારા દિલના જ્ઞાતા, અમારા દિલના દ્રષ્ટા;	
ખરો તું ન્યાય આપીને, અમારી ઉત્તતિ કરતો.	૫
અમારો પૂર્વ વિશ્વાસી, અમેને દુઃખમાં બેસી;	

૭૭ અધ્યાત્મજ્ઞાન પુષ્પ. ૬૮.

અધ્યાયિ.

હૃદયનું કુતું મોંગેરું, હૃદયનું પુષ્પ તું પ્યારું;
 અવનરૂપી હૃદયરૂપી, નવનને કારનારું છે. ૧
 અમરતાનો અનુભવ હઈ, ભુજાબું બાન દુનિયાનું;
 ખૂટાંબ્યાં મૃત્યુનાં દુઃખો, સદા આનન્દ રસ ભરિયું. ૨
 બચાબ્યો તહેં અવાગ્યો તહેં, રમાગ્યો તહેં જમાગ્યો તહેં;
 નવું અર્ચું અવન બ્યોતે, થયો આનન્દનો રસિયો. ૩
 ખરી અર્પી સમાધિ તહેં, થઈ અદેવની ઝાંખી;
 ભુજાવી પ્રાન્તિની બાગો, સહજ રૂપે જણાવ્યો તહેં. ૪
 બનાવ્યો ત્યાગીનો ત્યાગી, બનાવ્યો ગુદનો રાગી;
 બુદ્ધચિંધિ ભાવ પ્રાણજ તું, થઈ તન્મય સદા અતું. ૫

૭૭ શ્રીકૃષ્ણ વતું હું. (સ્વગત) ૬૯

હૃદય વીણા વગાડીને, મધુરા સ્વર નૌકાગીને;
 કરું હું ઇન્દ્રિયો મૂગલાં, બનીને કાનુદો વજનો. ૧
 કરું હું વૃત્તિ ગોપીઓ, હૃદયના મોરલી નાદે;
 અનુભવ જ્ઞાન ગોવર્ધન, ગિરિપર હું ચતુ પ્રેમે. ૨
 પરમ ભક્તિ યમુનાના, ત્રીકુ હું જ્ઞાન વારિમાં;
 અહો ત્યાં કામ કાળાહિ, પ્રયત્ને તે દગી બાતો. ૩
 મધુસમ મિષ્ટ મોહન છે, મધુ તે તો ગણાતો હો;
 મધુનો નાશ કરનારો, મધુમુદન સ્વયં ભાસ્યો. ૪
 અસ ખ્યાત પ્રદેશોમાં, રહ્યા પ્રદ્યાંડના ભાવો;
 બુદ્ધચિંધિ પિંડમાં ચેતન, હરિ શ્રીકૃષ્ણ કહેવાયો. ૫

— ગુરુપ્યાલો. —

આશામાં મનનું મેલું રે—એ રાગ.

- ગુરુએ પ્યાલો પાચે રે ઠરણા દિવ લાવી,
 ખુડતાને ઉદાર્યો રે આને સમજાવી;
 પ્રેમપ્યાલો પાચે બેઠો નદી દરમ્યાણે,
 પજુ સ્વાર્પણ ભાવ કરાખ્યો રે. ઠરણા. ૧
 પહેલો પ્યાલો પાચે, ખુમારી રસ બહુ ડાળે,
 દિવ આનન્દ પરખાયો રે. ઠરણા. ૨
 બીજો પ્યાલો પાચે, હું તત્ત્વમસિ પદ પાચે;
 ને અજ્ઞા બપ જગાયો રે. ઠરણા. ૩
 ત્રીજો પ્યાલો પાચે ને, એક્યત્તાવ પરખાયો;
 હું રૂપાલીત જગાયો રે. ઠરણા. ૪
 ચાથો પ્યાલો પાચે, અદૈતભાવ મુકાયો;
 ત્યાં દૈતભાવ વિલાયો રે. ઠરણા. ૫
 પ્યાલો પાંચમો પાચે, ત્યાં હુંમાં હુંજ સમાયો;
 એ કથતાં નદી કથાયો રે. ઠરણા. ૬
 ગુરુના પ્રેમપ્યાલા, ભક્તિના મુદ્દ મથાલા;
 ખુદિસાગર મન બહાલા રે. ઠરણા. ૭

સં. ૧૯૧૬ ભાદપદ શુદ્ધ ૧૦

— જગતને સંદેશો. —

મંગાતદ તપોવનમાં રે જની રચના ભારી—એ રાગ.

બહાલા બંધુ અમારા રે જગતને સંદેશો,
 કૃપા લાવીને કહેશો રે ધરો ના અદેશો;
 બહાણું નિજનું જીવણું તેણું સૌનું હોય,

- મૃત્યુ ન જ્ઞાતું કોઈને, કીડીને પણ જોય;
દુઃખ દેવું ન કોઈને રે, ધરોપર એ કહેયો. જ્ઞાત. ૧
- ધેર ન કરી પેટમાં, ત્યજવાં વ્યસનો યર્વ,
ગળીને સૌ નિજ આત્મવત્, કહિ ન કરવો મર્વ;
કરો સન્તોનો સેવા રે, સુધારે દાન દેયો. જ્ઞાત. ૨
- વેર ન ધરીએ વેરીપર, ગુમમાં યેવો ભાગ,
ફાગટ કહિ ન ફૂટવું, કરવો મમતા ત્યાગ;
શુદ્ધ પ્રેમથી સંપી રે, અજ્યુદય નિજ વહેયો. જ્ઞાત. ૩
- અયો સૌ સત્તા યકી, દેખી પ્રભુસમ દીડ,
પ્રભુ મૂર્તિયો અવતી, દેખી હૃદયે ખીડ;
અવપૂજમાં જિનની રે, ખરી પૂજા લેયો. જ્ઞાત. ૪
- સત્તા જિનની સૌ વિષે, સૌમાં પ્રભુને જોય,
શુદ્ધસાન પ્રીતિયકી, ભક્ત બને હરકોય;
સૌમાં પ્રભુને દેખે રે, ખરા તમે ભક્ત થયો. જ્ઞાત. ૫
- અવધ્યા ધર્મ જ વડે, સકલ ધર્મ ચિરદાર,
પ્રભુ ભક્તના ચિત્તમાં, પ્રભુ સદા વસનાર;
દયા વણ નહીં ધર્મી રે, દયાને આદરયો. જ્ઞાત. ૬
- દેશ ભાત ને નાતનો રે, લેહ તણ નિર્ધાર,
દયા કરો સૌ અવપર, અવનનો એ સાર;
બુદ્ધિસાગર સૌને રે, શિખામણ એ દેયો. જ્ઞાત. ૭

સં. ૧૯૬૯ જાદવદ શુદ્ધિ ૧૧.

૪૭ વ્રહ્મ જુમારી. ૬૬

આશાહરી.

સૌમાં પ્રહ્મ જુમારી ન્યારી, અવધૂતદયા કરનારી.	સૌમાં૦
આનન્દ રસની રેલંછેલા, ઉતરે નહીં ઉતારી;	
અનુભવ ખ્યાલો પીતાં પ્રગટે, ચિદાનન્દ જુમારી.	સૌમાં૦ ૧
વિષયાહિ વિષ સંહરનારી, ઉલટ આંખ કરનારી;	
સહુ વૃત્તિયોનો લય થાવે, પ્રત્યક્ષ સુખ ભારી.	સૌમાં૦ ૨
નિર્વિકલ્પ સમાધિમાંહી, સ્થિરતાને દેનારી;	
આત્માનુભવ રહેજે આપે, જ્યોતિ દર્શનકારી.	સૌમાં૦ ૩
સત્તાએ સૌમાંહી રહેલી, ન્યારી ના તલ ભારી;	
સર્વ તેજતું તેજ મઝાતું, ભગવતી ચક્રિત ખ્યારી.	સૌમાં૦ ૪
પ્રહ્લયર્થ એ સ્વરૂપ મઝાતું, સન્તોની શિવનારી;	
બુદ્ધિસાગર નામ અનેકે, શોભે છે નિર્ધારી.	સૌમાં૦ ૫

સં. ૧૯૧૯ ભાદ્રપદ શુદ્ધિ ૧૨.

શુદ્ધચેતનાને ડાકિ.

રામ આચારી.

બહાલી પ્રેમી બન્યો હું તારો, તુજથી નહિ હું ન્યારો. બહાલી૦	
પર રમણતા સંગ નિવાર્યો, કુમતિ સંગ ધિક્કાર્યો;	
રાગદ્રેષ પરિણતિતું કારણ, મોહજ ચિત્તથી વાર્યો.	બહાલી૦ ૧
ક્ષણભર વિરહ ખમાતો નહીં તુજ, નિત્ય બન્યો તુજ ખ્યારો;	
ગુણની ક્યારી ખ્યારી મહારી, તુજ એક આધારો.	બહાલી૦ ૨
સર્વ સમર્પણ કીધું તુજને, જોગી થઈ કરનારો;	
જોગી થઈને તુજને ધ્યાવું, તન્મયતા કરનારો.	બહાલી૦ ૩
પરમ પ્રેમમાં તુંહિજ લાસે, ભગવતી છે આધારો;	
તુજ રૂપમાં ભીનો લીનો, એક ટેક ધરનારો.	બહાલી૦ ૪

કરે તું અન્યની ટીકા, ગમે તેવા વિચારોથી;	
જગત્ ટીકા કરે ત્હારી, અરે જો પાછું વાળીને.	૯
વિચાર્યા વણુ કરે ટીકા, થતો તું પાત્ર ટીકાને;	
પડે છે ચળદના પડધા, ફરી ગણજે ભૂલ્યો ત્યાંથી.	૧૦
વહેલા સર્વ ચળદોમાં, કર્યા તે તે વિચારોમાં;	
ધણું સાચું રહે બાકી, જગત્માં સર્વ ઠંકાણે.	૧૧
કવિયો જ્ઞાનિયો મુનિયો, કહે સાચું રહે બાકી;	
બુદ્ધયગ્ધિ કેવલજ્ઞાની, ભુવે છે પૂર્ણ સાચાને.	૧૨

૧૯૧૬ આવણુ શુ. ૧૧

જાણુડો સાધુ. ૧૬

આળ્યો હૃદયની પાસ, બાણુડો સાધુ આળ્યો હૃદયની પાસ—

મિદ્ર વચન મોંઘાં ઘણું રે, નયન સ્નેહ ભરપૂર;	
શુદ્ધપ્રેમ હૃદયે ભર્યો રે, વહેતું અલૌકિક શૂર.	બાણુડો. ૧
સેવા મેઘ વૃષ્ટિ કરીને, ભિંજવતો મન ક્ષેત્ર;	
ઉઠ્ઠાસ મથૂરો ટહૂકતાં રે, ધાતો પૂર્ણ પવિત્ર.	બાણુડો. ૨
ચકોર મન જેમ ચંદ્રમા રે, સીતા મનમાં રામ;	
આત્માસંખ્ય પ્રદેશમાં રે, આનન્દનો વિદ્યામ.	બાણુડો. ૩
ધ્યાતા ધ્યેયની એકતા રે, અનુભવ લાણે તેહ;	
દેખતાં સિંધર ઘઈ જતો રે, શુદ્ધ સમાધિ ગેહ.	બાણુડો. ૪
ભાવિસિદ્ધપદ સાધ્યમાં રે, ઉપાદાન ઉપકાર;	
ધર્મ પુરંધરપદ વહી રે, રત્નત્રયી આધાર.	બાણુડો. ૫
આનન્દમય મૂર્તિ ખરી ને, અન્તર્દષ્ટિ પ્રકાશ;	
દેખે તે આનન્દમાં રે, જગદાનંદ વિદ્યાસ.	બાણુડો. ૬
તત્ત્વ રમણતા સિંધર કરી રે, પરમાનન્દ સ્વરૂપ;	
તન્મયતા તત્સણુ કરે રે, રહે ન ભવદુઃખ પૂપ.	બાણુડો. ૭

પ્રભુની ઓઘથી ઘડા, મલ્લ કંઈ અજ્ઞતામાંહી;
મઝા તો પૂર્ણ જ્ઞાને છે, પ્રભુને પારખે દિલમાં. ૧૦
અહે એ બેની વચમાંની, અવસ્થામાં ઠરે ના કેા;
બુદ્ધચિંધ દેવની સેવા, ખુમારીમાં નથી બીજું. ૧૧

૧૯૬૯ આવષ્ણ શુદ્ધ ૧૪.

તપ.

ધરણ શેષે તપ છે સાચું, સમતા પરિણતિ થાવે;
આત્મદ્રવ્ય તે તપ છે સાચું, શું હોય નામ ધરાવે રે.
પ્રાણી તપ પદને આશયો. ૧
તપનું અજરણ કોધ કહ્યું છે, તેને જેહ શમાવે;
ધર્મ ક્ષમા તપ શુભ ધારી જે, વીર્યેલાસ દીપાવે રે. પ્રાણી ૨
સાતનયે વગી ચાર નિષેષે, તપનું રૂપ સમજાવે;
અન્તરૂમાં તપશુભ ઉપયોગે, શબ્દનયે તપ લજાવે રે. પ્રાણી ૩
મમતા વૃત્તિનું બીજ જે બાળે, કર્મ કલંકને ટાળે;
અન્તરૂમાં વાસનાઓ રહે નહિ, શુદ્ધ ધર્મ અનુવાળે રે. પ્રાણી ૪
તદ્ભવ સુક્ષિત જિનવર જાણે, તોપણ તપશુભ રસિયા;
નય વ્યવહાર અને નિશ્ચયથી, તપ તપતાં ઉત્તરિયા રે. પ્રાણી ૫
અદ્વિતિ નવનિધિ પ્રગટે, અઢાવીશ મહાલખિધ;
શુદ્ધ બુદ્ધ નિજ વ્યક્તિ પ્રગટે, ક્ષાયિક નવ શુભ જાદિ રે. પ્રાણી ૬
તપ તપતો મુનિ કર્મ ખપાવે, શ્રેણિ ચઢી શિવ જાવે;
અન્તરૂ સુદૂર્તમાં હિત સાધે, સાધ્ય લક્ષ શુભ લાવે રે. પ્રાણી ૭
પદ્ધતિ શુદ્ધ નિપજાવે, કેવલજ્ઞાની થાવે;
પરમ સમાધિ આનન્દ પાવે, જન્મ જરા વિઘટાવે રે. પ્રાણી ૮
નિશ્ચયથી અન્તરૂમાં તપશુભ, ઉપયોગે તે વરીએ;
બુદ્ધિસાગર ચિવસુખકારી, તપતીર્થજ દિલધરીએ રે. પ્રાણી ૯

૧૯૬૯ આવષ્ણ વદિ ૧.

૪૭ અમે પૂજારી. ૧૬

જ્યોતિના પૂજારી, અમે જ્યોતિના પૂજારી,
 અલખ નિરંજન અસંખ્ય પ્રદેશી;
 પરબ્રહ્મ જયકારી.....અમે૦ ૧

ત્રિશુભ્રાતીત અનન્ત શુભ્રમય, નિત્ય સદા અવિકારી;
 સ્યાદ્વાદભાવે જગમગતી, સિદ્ધ બુદ્ધ સુખકારી. અમે૦ ૨

ઉત્પત્તિ વ્યય સ્થિરતા ધારી, બ્રહ્મા શિવ મુરારિ;
 કર્તા હર્તા સ્વયં સનાતન, પરિપૂર્ણ શુભ્ર ધારી. અમે૦ ૩

પદ્દર્શનની ચર્ચા જ્યાં નહીં, પરાભાવ નિર્ધારી;
 નામરૂપ વૃત્તિથી ન્યારી, દશા ઉભગર સારી. અમે૦ ૪

લક્ષણ નામ પ્રભેદે માને, દુનિયા જેને સારી;
 બુદ્ધિસાગર જ્યોતિર્મય હું, જોયું જાગી ધારી. અમે૦ ૫

૧૬૧૯ બાદખ સુદિ ૧.

૪૮ પ્રેમસાગર. ૧૭

અપૂર્વ પ્રેમ સાગરમાં, નદી સેવાળ ઇર્ષ્યાની;
 અપૂર્વ જ્ઞાનીઓ ઝીલે, અપૂર્વાનન્દ રસ સ્વાદે. ૧

નદી ત્યાં કામની હોળી, નદી ત્યાં મોહની વદ્ધિ;
 નદી ત્યાં ક્રોધદાવાગ્નિ, સદા ત્યાં ઐક્ય શાન્તિનું. ૨

દયા કલોલ બહુ ઉઠે, વધે ઉત્સાહની ભરતી;
 બુદ્ધચન્દિ પ્રેમસાગરમાં, ઝીલ્યા તે તેહને બાલે. ૩

૧૬૧૯ આશ્વ વદિ. ૦))

ॐ આનન્દના પૂજારી અમે. ॐ

આનન્દના પૂજારી, અમે આનન્દના પૂજારી;
 આનન્દ રૂપ અમારું માનું, આનન્દ જીવન ધારી. અમે ૧
 આનન્દ જ્ઞાતને આનન્દ જ્ઞાતિ, આનન્દમય દુશિયારી;
 આનન્દ પૂજા આનન્દ પૂજક, આનન્દ જ્યેષ્ઠિ સારી. અમે ૨
 આનન્દ દર્શન આનન્દ સ્પર્શન, આનન્દ પ્યારો પ્યારી
 આનન્દ માતા પિતા પ્રેમી, આનન્દ નરને નારી. અમે ૩
 આનન્દ ઇન્દ્ર આનન્દ દેવી, આનન્દની ઉજિયારી;
 આનન્દ બંદો આનન્દ બંદી, અન્તરૂદ્ધિ વિચારી. અમે ૪
 આનન્દ આશુક આનન્દ માગુક, આનન્દ રાધા મુશારિ;
 બુદ્ધિસાગર આનન્દ યોગી, જ્ઞાનઆનન્દે વિહારી. અમે ૫
 ૧૯૧૬ ભાદપદ સુદિ ૩.

નમો કરો ઉદ્ધાર અમારો. નમો

કરો ઉદ્ધાર અમારો, પ્રમુજ કરો ઉદ્ધાર અમારો;
 મુને દયા લાવીને તારો. પ્રમુજ. ૧
 અનન્તાલવની મોહવાસના, લાગી તેહ નિવારો;
 ખરા જીવરથી કરું વિનાંતિ, દાળો દોષ વિકારો. પ્રમુજ. ૨
 લાજ છુટતો મોહ અટારો, રક્ષો નહીં એક આરો,
 ને ને કરાવ્યું કહેતાં લાજું, તેને પ્રલો ઝટ મારો. પ્રમુજ. ૩
 પણા વર્ષથી સાધન સાધુ, પણ નહીં આગ્યો પારો;
 સાહાય્ય કરો ચરણાગત સાહિબ, તું છે મુજ આધારો. પ્રમુજ. ૪
 દયાસિન્ધુને કરગરવું શું રકવડતો ઉગારો;
 બુદ્ધિસાગર પ્રમુજપાથી, વાગે જીવ નગારો. પ્રમુજ. ૫
 ૧૯૧૬ ભાદપદ સુદિ ૩.

૬૬૩ ગુલામો તે ગણાવાના. ૬૬૩

કબાલી.

- હૃદયના સરવિચારોને, દબાવી રાખતા બધથી;
જતા અંબાઈ સ્વાયે' ને, ગુલામો તે ગણાવાના. ૧
- હૃદય નિજનું પુષાવીને, ઘટે ને અન્યનું બુકું;
કરે ॥ હાજી હા પૈસે, ગુલામો તે ખરા જગમાં. ૨
- હૃદય અર્પણ કરીને ને, વચન અર્પણ કરીને ને;
ફરી ભાવે ફરી બોલી, ગુલામો તે ખરા જગમાં. ૩
- વિકારી પ્રેમના સંગી, યતા ને ગારના ખીલા;
હૃદય વિશ્વાસ ધાતક તે, ગુલામોના ગુલામો છે. ૪
- બને ને કમમશુ બોલે, ખરી વખતે ખસી ભાતા;
નમેલા ત્રાજવે બેસે, ગુલામો તે ગણાવાના. ૫
- દબાવ્યા ને દબી જમને, જીવંતાં સત્યને વેચે;
નથી તે ધર્મના સંગી, ગુલામી ભાખ્યામાં તહેના. ૬
- હૃદયનું સત્ય બાહિરમાં, અરે ને કાઢતા ધૈર્યે;
બુદ્ધયજિથ સત્ય ધર્મી તે, જગતમાં ભાનુવત ચળકે. ૭

૧૯૧૬ આદ્ય૫૬. સુદિ. ૫

૬૬૪ ફકીરી. ૬૬૪

કબાલી.

- ફકીરી આંખ છે બૂદી, ફકીરી કાન છે બૂદા;
ફકીરી બોલ છે બૂદા, ફકીરી ચિત્ત છે બૂદું. ૧
- ફકીરી ચાલ છે બૂદી, ફકીરી મસ્તી છે બૂદી;
ફકીરી રંગ છે બૂદો, ફકીરી તાન છે બૂદું. ૨
- ફકીરી પ્રેમ છે બૂદો, ફકીરી ન્યાય છે બૂદો;
ફકીરી ગાન છે બૂદું, ફકીરી તેજ છે બૂદું. ૩

ફીરોની ફીરીમાં, જગત્ સન્ન માસનું જડું;
 ફીરોની ગતિ ન્યારી, ફીરી વેગ છે જરો. ૪
 દિગાની દુનિયાંથી તો, ફીરો જાગતા જડા;
 ફીરી ગુપ્તની તોરે, જગત્નાં મુખ ના આવે. ૫
 ફીરોની ફીરીમાં, ખુદાની મોજ મસ્તાની;
 બુદ્ધચિત્ત મસ્ત સાધુની, ફીરીમાં પ્રભુ પાસે. ૬

૧૯૧૬ બાદપદ શુદ્ધ ૧.

૭૭ આત્મસ્તુતિપરત્વે વેદસૂત્રોમાં આત્મસ્વરૂપ વર્ણન. ૭૭

હું સર્વમાં છું સર્વ દુનિયાનો ખરો દહા સદા,
 પ્રકાશ સપગું મુજ વિષે ઉત્પાદ વ્યયમય હું મુદા;
 હું સ્થગવિષે હું તૃણવિષે આકાશમાં પાતાલમાં,
 દરિયાવિષે હું ગરવિષે હું નિત્ય ત્રવ્યે કાલમાં. ૧
 હું પૃથ્વીમાં હું પાણીમાં હું અગ્નિ વાયુ સ્વરૂપ વિષે,
 હું પક્ષીમાં હું પ્રાણીમાં સર્વત્ર સત્તા મુજ દિષે;
 સંશુદ્ધનય સાપેક્ષથી શ્રુતા બ્રહ્મી બોલુ ખરૂં,
 બુદ્ધચિત્ત જિનવર વાણીથી ચૈતન્યનુ ધ્યાનજ ધરૂં. ૨

૧૯૧૬ બાદપદ શુદ્ધ ૫.

સાધુ.

સંસારના સંબંધોરે, ત્યજ સાધુ ધ્યાન ધરે;
 મમતાનાં મૂળ છેદી રે, અન્તરમાંડી સમતા વરે. સંસારના
 હું છું આનો આ છે મારું, એ છે મોહનું મૂળ;
 હું હું સૌમાં થાતું મોહો, એ સહુબલે મૂળ;
 હું ને મારું ત્યાગીરે, રાગ દ્વેષ પરિહરે. સંસારના ૧

વાયુ પેઠે અપ્રતિબદ્ધ થૈ, વિચરે જાહિર દેશ;
 શુદ્ધોપયોગે આત્મદેશમાં, વિચરે ત્યજી સંકલેશ;
 અરિ મિત્રપર સમતારે, નિષ્કામી થૈ ધર્મ ધરે. સંસારનાં ૨
 ધર્મક્ષમા દિલમાંહી ધારે, ક્ષમાશ્રમણ કહેવાય;
 ઇર્ષ્યા ક્રોધ ને દ્વેષ ધરે નહિ, સાધુ સન્ત સદાય;
 શુષ્કિએ શુષ્કતા જ્ઞાની રે, ભવોદધિ સહેજે તરે. સંસારનાં ૩
 ક્રિયા કરે પણ ધરે ન નિન્દા, જ્ઞાન છતાં નહિ માન;
 તપ કરે પણ તપી ન જતો, લોકસંજ્ઞાનું ન ભાન;
 વિકથા કુથલી ત્યાગી રે, પ્રભુ આણુ શિર ધરે. સંસારનાં ૪
 જ્ઞાન વૈરાગ્યે આત્મ પોપે, પરે નહીં પરભાવ;
 નામ દેહને કરે ન નિન્દા, વૈરાગ્યે રમતો દાવ;
 હૃદિસાગર સાધુરે, લોકોત્તર ધર્મ કરે. સંસારનાં ૫
 ૧૯૬૬ આવજી વદિ ૯

જા આચાર વિના વિચાર માત્રથી શું ? ૧૯૭

વિચારે શું તું મનમાં રે, વિચારે પાર નહીં આવે;
 આચારમાંહી મૂકે રે, કાર્ય સિદ્ધિ ઝટ થાવે. વિચારે ૦
 પરપોટા પેઠે સંકલ્પો, ઉપજે વિણસી ભય,
 ધડી ધડીમાં રંગ ફેરવે, તે નહિ પુરૂષ ગણાય;
 દિલમાંહી એ વિચારે રે, અનુભવ સત્ય આવે. વિચારે ૧
 ઉત્તમના સંકલ્પો ફળતા, જોડ્યું કરતા સિદ્ધ;
 બ્રહ્માંડ કરે પણ કરે નહીં તે, જોડ્યું કરે છે પ્રસિદ્ધ;
 શાસ્ત્રમાં દૃષ્ટાન્તો રે, ઘણાં દેખી ખુશ થાવે. વિચારે ૨
 ઊડી દે ચિન્તા સૌ કીધી, ઝટ થૈ જ તૈયાર.
 ચિન્તાથી કદિ પાર ન આવે, સાહસથી ઝટ પાર.
 શરૂની વાણી એવી રે, પાગી શિષ્યો સુખ પાવે. વિચારે ૩

આગળ છે કુત્તેહ મઝાની, પાતું વાગી ન દેખ,
 થાયે થવાનું જે હશે તે, બાપી આધારે પેખ;
 કરવું તે કરવું હમણાં દે, પડીની વાત શું લાવે. વિચારે ૪
 “દૃઢ્ય પ્રમોદી” સમજી લે આ, ચારિત્ર્યે યા ચર;
 અન્તરના અલખેલા પ્યારા, મુખમાં રહે ભરપૂર;
 બુદ્ધિસાગર ધર્મે દે, અનુભવ મુખ વરે. વિચારે ૫
 ૧૯૧૬ શ્રાવણ વદિ ૧૦.

—જાગીને શિષ્યો સેવા કરો. —

શિષ્યો ઝટપટ જાગો દે, દુનિયાનો ઉદ્ધાર કરો,
 સેવામાં મીઠા મેવા દે, અન્યે તારી પેતે તરો;
 જગત્પાં પાપોને હરવા, રૂઝ લખગો લેખ;
 દયા સત્ય વ્યાખ્યાન હળે, શ્રદ્ધા ભજવશે વેખ;
 હિમ્મત ન હારો ધર્મે દે, ઉત્સાહને દિલ ભરો. શિષ્યો ૧
 ઉત્તમ આચારો પાગીને, ભજવો રૂઝ પાડ,
 નીતિમાંડી શૂરાપૂરા, યદને સમે સહુ ડાડ;
 પરોપકારી યદને દે, જમત્પાં દુઃખ હરો. શિષ્યો ૨
 આલસ નિન્દા વિક્રમા ત્યાગી, ધરગો રૂટા ધર્મ,
 મૈત્રી આદિ ભાવના બાપી, હરગો આડે કર્મ;
 સમતા સ્વભાવે રહીને દે, બહેલા મુખ પન્ય સંચરે. શિષ્યો ૩
 નિષ્કામી થૈ કાર્યો કરવાં, એમાંડી અધિકાર;
 પોતાનો માની પ્રવર્તો, કર્મયોગી શિરદાર;
 જ્ઞાનયોગે રહીને દે, પરમ આનન્દ વરે. શિષ્યો ૪
 કામક્રોધાદિક દોષો હજુવા, નિશ્ચિન કરો અભ્યાસ;
 અભ્યાને અન્તે છે ત્રિદિ, છોટા ન ઉચ્ચ ખાસ;
 મોહવાસના તાગી દે, નિષ્કામી થૈ જિદિ ભરો. શિષ્યો ૫
 ચારિત્ર્યે નિર્મલતા ધરવી, પડાવસ્યક અભ્યાસ,

નિસ્સંગી યોગી થે મહાલો, અજરામરપુરવાસ;
બુદ્ધિસાગર વાણી રે, મુણી સાચી ધર્મ પથે.

શિષ્યો ૦ ૬

૧૬૧૬ શ્રાવણ વદિ ૧૧.

પ્રેમ પૂજારી.

- પ્રેમદયા પૂજારી અમે, પ્રેમદયા પૂજારી;
વિકારિ પ્રેમે દુનિયા બૂઝી, રાગ દ્વેષ ભય ભારી. અમે. ૧
- પ્રેમે પ્રેમ સૌ દુનિયા કરતી, પ્રેમગતિ કંઈ ન્યારી;
શુદ્ધ પ્રેમ સમકિત ગુણમાંહી, શુદ્ધ પ્રદા અનુસારી. અમે. ૧
- અવ ગુણોમાં પ્રેમ અમારો, જડતા ભાવ વિસારી;
વિપયવૃત્તિનું સ્વપ્ન નહીં જ્યાં, શુદ્ધપ્રેમ નિર્ધારી. અમે. ૨
- શુદ્ધ પ્રદાના પ્રેમતાનમાં, જન્મ જરા ન વિકારી;
ભય ખેદ ને દ્વેષ નહીં જ્યાં, આનન્દ અપરંપારી. અમે. ૩
- મૃત્યુ લગ્ન લેદ નહીં જ્યાં, પ્રભુ ઐક્યતા ધારી;
પ્રેમ ફક્તીરી સદુધી ન્યારી, દુઃખ પ્રભુ ધરનારી. અમે. ૪
- સૌ અવો નિજ આત્મસરીખા, ધર્મ મેઘ ધરનારી;
પ્રેમગતિ રાનીજન જાણે, શું જાણે સંસારી. અમે. ૫
- પ્રેમગતિની અકળકળા કંઈ, સ્થિરતા મન કરનારી;
આત્મરમણતા તે ॥ પ્રેમ જ, ઉચ્ચદયા ગુણકારી. અમે. ૬
- પ્રેમ પ્રેમમાં અનન્તગુણો ફેર, શુદ્ધપ્રેમ અનગારી;
બુદ્ધિસાગર દેવગુરુ શુભ, પ્રેમ ગતિ બલિહારી. અમે. ૭

૧૮૬૯ શ્રાવણ વદ ૦))

જેનોપ ઘણું સોગું.

૧૩ પંક્તિ ૧૦૦.

- જેનોએ પાણી આપું કે, સાચા સાચી કહેવા કરી,
મનના અવધા મંડી કે, સાચાની પદવી કરી,
પેલાંને દિવાળર વચ્ચે, મનથી પડેલાં બે,
મોટામોટા વડી પડ્યા બધા, વચ્ચે કુસંપને પે,
બન્ને નાનકા પડીયા કે, પેલાંનીયે હાથા ફરી. જેનોએ ૧
- જેનોએ સામે જેનાચામે, વડેલાં મંડી વાદ,
સેવાવાળીયે સામે વરખાં, વરવાડે મધ ખાદ,
મુખનીયે સમજાવ્યા કે, પેલાંનીયે મુલિ પારી. જેનોએ ૨
- વિક્રમ બાર તણા જેનામાં, પ્રગટા મનમ્ર અનેક,
મોટા મોટા મંડળ મંડળ, કુસંપને અવિરેક,
નાની હાલ પારી કે, બુદ્ધા પડ્યા બેડે જરી. જેનોએ ૩
- મનનેડે જેનો આ બુદ્ધા, પરી ન સાચાન દામ,
જેકમેકને નિન્દવ કહેતાં, આવી ન જરીએ લાલ,
જેનો પડ્યા વટલી કે, થયા અન્યપર્યાં ફરી. જેનોએ ૪
- હાથાચામે જેન પર્મને, કરવાને ઉદાર,
બહુ પ્રયત્ન દીધા હેણે, પન્ય પન્ય અજાર;
સાતએ જેની કરવા કે, બાય જીવી પ્રેમે ખરી. જેનોએ ૫
- ગ્રિયોમાં કુસંપ થવાથી, હાનિ પહોંચી કહેમ,
કુમારપાત્રની પાછળ જેની સભ્ય થયો નદિ બેથ;
જિત જિત મર્યાદા કે, સૂરિયો છૂટા થયા જરી. જેનોએ ૬
- જેદોમાંથી જેદો પ્રગટા, પરસ્પર નહીં સાદાપ્ય,
વસ્તી પટવા માંડી ઝાઝી, લીધા ન તાલ ઉપાય;
અંધાપુંથી ચાલી કે, કુસંપ ઉગતિને હરી. જેનોએ ૭

સમય સ્થાને વિચાર હૃદિ, ધર્મજ્ઞાન વિસ્તાર,
 સુરૂપ લેનેમાં ધ્યાન, હૃદય પુનરુદ્ધાર;
 બુદ્ધિસાગર લેનો રે, લેવો લાલ જન્મ પરી.   લેનોને ૧૭
 સં. ૧૯૧૯ બાદપદ વદિ ૩

મધુરી મોરલી.

કવચાલિ,

- સ્વરોમાં સ્વર ઉઠે ઝાઝા, રહે છે વાલની માત્રા;
 કરે એક તાનમાં મનદુઃ, મધુરી મોરલી વાગે.   ૧
- પુણાવે શીર્ષ જ્ઞાનીનું, કરે છે બ્યાન જે છાનું;
 પ્રભુય જંબીરતા દહાણું, મધુરી મોરલી વાગે.   ૨
- જગતનું જ્ઞાન જુલાવે, અઘોરિક ઉપમાં ધાવે;
 સકળ ચિત્ત લગ્યાવે, મધુરી મોરલી વાગે.   ૩
- કરે આનન્દની ઝાંખી, નચાવે પ્રેમના તાને;
 નચાવે ધર્મના જાને, મધુરી મોરલી વાગે.   ૪
- કરે છે ચિત્ર મૂર્તિવન, કરાવે સ્વર્ષ મનમાંની;
 વરીકરની હૃદય હરની, મધુરી મોરલી વાગે.   ૫
- હૃદય બહાલી પ્રભાધાતી, હૃદય ઊવન હૃદય મૂર્તિ;
 પ્રભુથી એક્ય કરનારી, મધુરી મોરલી વાગે.   ૬
- પરમ રસમાં ઝીલવનારી, ખસા જેલો ભજવનારી;
 રીઝવનારી સદા રંગે, મધુરી મોરલી વાગે.   ૭
- કરે વચમાં સદા ભોગી, કરે વચમાં સદા યોગી;
 મરણ બીતિ બુલવનારી, મધુરી મોરલી વાગે.   ૮
- કરે લલગદ મદાનન્દે, હૃદયમાં વ્યગતી જ્યોતિ;
 બુદ્ધચળિ દિલની દેવી, મધુરી મોરલી વાગે.   ૯

૨. ૧૯૧૯ બાદપદ વદિ ૪

જોગી થૈને જંગલમાંહી ફરશું. ૧૬

મન મોહ્યા જંગલ ફરી હરણીને એ રાગ.

જોગી થૈને જંગલમાંહી ફરશું રે;	
સોડહં સોડહં અલખ હૃયરશું રે.	જોગી. ૧
ચિદાનન્દ મૂર્તિની પૂજા;	
દક્ષ દક્ષવિષે અમે કરશું રે.	જોગી. ૨
પહાડો પત્થર નદિયો શુદ્ધ;	
નિરૂપાધિપણે સંચરશું રે.	જોગી. ૩
અનન્દ રસની રેલંછેલા;	
અવધૂત દયામાં વિહરશું રે.	જોગી. ૪
આતમ તે પરમાતમ સાચો;	
અનુભવ ખરો દિલ ધરશું રે.	જોગી. ૫
અન્તર્યામી તાન લગાવી;	
વિકરપ સંકરપને હરશું રે.	જોગી. ૬
જ્ઞાનધ્યાનમાં તનમય થઈને;	
બુદ્ધિસાગર શિવપદ વરશું રે.	જોગી. ૭

સં. ૧૮૬૬ બાદપદ વદિ ૭.

જોગી સિંહમાન. ૧૭

રાગ ખીસના પદનો.

શૂરો સિંહ થઈને રે, સસલા થઈ હાર મા;	
પોતાનું ભક્ષ છોડી રે મુખે તૃષ્ણ ધાલ માં.	શૂરો ૦
શિયાલિયાથી ભય પામીને, દોટ મૂકી ના નાસ,	
જોને ત્હારું કૂલ તપાસી, બળમાં ધર વિશ્વાસ;	
બકરાના ટોળા માંહી રે, બકરો થૈને ચાલ મા.	શૂરો ૦ ૧
પોતાની શુદ્ધ છોડીને, પિંજરમાં કાં પેસ,	

૨૨ ગુણદૃષ્ટિથી ગુરુની પ્રાપ્તિ. ૨૨

ગુણદૃષ્ટિ યથાથી ગુરુ મળયે રે, સૌ મનના મનોરથ ફળયે રે. ગુણ ૦
 અધો નહીં દેખે દીકાને, પમમાંડી હીરા ભે રજગયે રે. ગુણ ૦ ૧
 ચોપી ચોપી દુનિયા ચોપો, દોષદૃષ્ટિથી ગુરુ નહીં મળયે રે. ગુણ ૦ ૨
 કરો પરીક્ષા ભલે હજારો, દોષદૃષ્ટિએ કાણું કંઈ જાયે રે. ગુણ ૦ ૩
 દૃષ્ટિ રામ ત્યાં દોષ ન સુએ, રામના ત્યાં દોષો તો નીકળયે રે. ગુણ ૦ ૪
 દોષદૃષ્ટિથી ધોણું કાણું, વીતરાગ ગુણી ના કરયે રે. ગુણ ૦ ૫
 રંગાયું જેતું જ્યાં મનકું, તેને સર્વે સાચું ત્યાંજ પડયે રે. ગુણ ૦ ૬
 ગુણદૃષ્ટિથી જગત ગુરુ સહુ, દોષ દૃષ્ટિથી જગતમાં રજગયે રે. ગુણ ૦ ૭
 શુદ્ધ પ્રેમવળુ ગુણદૃષ્ટિ નહીં, જ્ઞાન વિના ન પ્રેમજ મળયે રે. ગુણ ૦ ૮
 શુદ્ધિસાગર સાચી શિક્ષા, જ્ઞાની સમજન ચિત્ત ઉતરયે રે. ગુણ ૦ ૯
 સં. ૧૯૧૬ આદ્ય ૫૬ વર્ષ ૯.

સાચો જૈન. ૨૨

સમાવે દિવમાં દુનિયા રે, સાચો જૈન તેહ કહ્યો,
 જ્ઞાનીઓના મનમાં રે, અનુભવ એહ રહ્યો;
 સર્વ નયોની સાપેક્ષાએ, ટાળે છે એકાન્ત,
 સર્વ ધર્મના ભેદ સમાવે, જીવે સાચુ ભઠ્ઠી ભાંત;
 મતવાદિયો લડતા રે, મધ્યસ્થ ત્યાં તો થઈ રહ્યો. સમાવે ૦ ૧
 મિથ્યાત્વી ગ્રંથોને વાંચે, નય સાપેક્ષે સર્વ,
 સમકિત ભાવે પરિણુમાવી, ધરે નહીં મન ગર્વ;
 સ્યાદાદશાવે દુનિયા રે, દેખીને મન ગહગહ્યો. સમાવે ૦ ૨
 વાદીયો જ્યાં કલેશ કરે બહુ, ત્યાં મનમાં આનન્દ,
 સાપેક્ષાએ સઘળુ સાચું, રહે ન જ્ઞાને કન્દ;
 સૌમાં સાચું દેખે રે, આનન્દ શુદ્ધ ચિત્ત લહ્યો. સમાવે ૦ ૩
 વીરપ્રભુના વચનોમાંથી, નહીં છે ભેદભેદ,

દ્રવ્ય શુભ પર્થાય વિચારી, અનુભવ ગમ્ય થયો શુભકારી,
અવગટ ઘટની ખારી;

શુદ્ધિસાગર અલખ નિરંજન, જ્ઞાનાનન્દ વિહારી. મહાવીર. ૫
સં. ૧૯૬૯ ભાદ્રપદ વદિ ૧૧.

જ કરે શંકા અરે શાની. ૯૯

- હૃદય ત્હારું કથે છે જે, હૃદય મ્હારું કથે છે તે;
હૃદય પુરું પ્રહાવણુ તું, કરે શંકા અરે શાની. ૧
- પડે ના માન્યતાઓમાં, ખરેખર લેહના ભડકા;
પરીક્ષા પૂર્ણ ના કરતાં, કરે શંકા અરે શાની. ૨
- ગયો બહેમાઈ જેથી ન્યાં, નથી તે ત્યાં સમજ સાચું;
પરીક્ષકની પરીક્ષામાં, કરે શંકા અરે શાની. ૩
- હવા ના બહેમની કયાંએ, ગમે તે માન મનમાન્યું;
ખુલાસો દિલ દીધાવણુ, કરે શંકા અરે શાની. ૪
- ધરી જેથી અરે શંકા, થયું તેમાં વિચાર્યું કંઈ;
ખરી ત્યાં વાત છે જુદી, કરે શંકા અરે શાની. ૫
- સ્વયં જેવો તથા ખીજો, ગણે વૃત્તિ અનુસારે;
અદો એ વૃત્તિના પડયા, કરે શંકા અરે શાની. ૬
- હૃદય પાસે વસ્ત્યા વળ ખડુ, પરીક્ષા ના થતી પૂરી;
ઉપરટપડે જરામાંડી, કરે શંકા અરે શાની. ૭
- મુશ્યું દીડું પડે જુડું, ખરેખર આશયો જાણે;
કરે છે ભૂલ આશયમાં, કરે શંકા અરે શાની. ૮
- ભૂલે છે આશયે દુનિયા, અભિપ્રાયો ઘડે ઉધા;
ખુલાસો કર હૃદયનો સૌ, કરે શંકા અરે શાની. ૯
- ગરબું રાગ એ લેશે, તદા સાચી સમજ પડશે;
હજી તું ના જઈય ભડકી. કરે શંકા અરે શાની. ૧૦

૨-૩૩ કયા ધર્મનો ફેલાવો થશે. ૩-૩૩

વધશે તે ધર્મ જગમાં રે, જાણે મન નરનારી;
 સાચી યદા ભક્તિ રે, થશે સદુ ઉપકારી. વધશે
 ધર્મગુરુઓ સદુ સંપીણા, સમગ્રે સમય મુજળ,
 આચારો પરવડતા કહેના, ખંતીલા ગુણ ગાન;
 સમયને માન આપી રે, ઘટલી કરે ફેરફારી. વધશે ૧
 સર્વ દેશમાં સર્વ જાતમાં, યથાશક્તિ અનુસાર,
 ધર્મ કર્મમાં જનને પ્રેરે, સર્વવાતે હોંચિયાર;
 ધર્મને ફેલાવા રે, કરે યોજનાઓ સારી. વધશે ૨
 કળા ગાજને ગંભીરમનના, જ્ઞાની ગુરુઓ હોય;
 વજ્રના ત્યાગી ને વૈરાગી, ધર્મ વધે તે જોય;
 પ્રભુ પેઠે જ્યાં ભક્તિ રે, ધર્મીઓની થતી ભારી. વધશે ૩
 સ્વધર્મીને સાદુઅથ મળે ને, સ્વધર્મી જહુમાન,
 સાનુકૂળ સદુ ધર્મ કાવદા, જગઉપકારી જ્ઞાન;
 તરવે તે જેમાં એવાં રે, સરખા સદુ સ સારી. વધશે ૪
 પ્રાણ સમર્પણ ધર્મો માટે, આજીવિકા સાદુઅથ,
 સગવડના બ્યવહારિક મર્ચે, મુખ માટે કરાવાય;
 વૃદ્ધિના ઉપાયો રે, તેની નિત્ય નંચારી. વધશે ૫
 અનેક ભાષામાં ગ્રન્થોના, થશે કિતારા એથ,
 વજ્રતાઓ જહુ પૂન મચવશે, ઉપદેશ દેખ હમેથ,
 જગવૃત્તિ એચાશે રે, સદાચારો થકી ભારી. વધશે ૬
 ભક્તો કરશે ભક્તિ હૃદયથી, હયા દાન નહા પાર,
 વિશાલ દૃષ્ટિ ઉદાર દીલ જયા, ધર્મ ફેલાશે તે વા;
 ખુદિસાગર થાશે રે, સામાજિક ગળધારી. વધશે ૭

૭૭ મરેમર ન્યારો પન્ય દમારો ૮૮

ન્યારો પન્ય દમારો, મળે ન નેધી મેળ દમારો ત્હમારો;
 દુનિયા શરી બહુ ન્યારો, ખરેખર ન્યારો પન્ય દમારો.
 જ્યાં તમારો દારણ પ્રમટ્યાં, ત્યાં દમ યાન વિચારો;
 જ્યાં તમારી હાલ ન પડેંધ, ત્યાં દમ નિત્ય વિદારો-ખરેખર ૧
 છતાં તમેને ધેન પડે નદી, ધેન પડે નિર્ધારો;
 છતાં તમેને રાણુજ પહુ, ત્યાં નદી રેવા આરો. ખરેખર ૨
 છતાં તમેને યોગ ન માપે, ત્યાં દમ નિર્મિત ધારો;
 ઉત્તર તમારી હાલિયરી જમિ, ઉત્તર છે આચારો. ખરેખર ૩
 આજે જોઈું જે કહ્યું તમેએ, હા વા નદી ત્યાં નારો;
 તમે નથી અધિકારી એ વાતે, નારે આવે નદી પારો. ખરેખર ૪
 જનતહાલિયરી બિજા માર્ગ ત્યાં, મળે ન બાહ્યાચારો;
 શાત રિવસનો ફેર રહે છે, દાખો ન દૂર ધનારો. ખરેખર ૫
 દુનિયા પ્રવાહે ધમામનિએ, પ્રમટ્યો વિવેક તમારો;
 એ રે વિવેક દુધે ચિત્ત ન મમનો, સ્વપ્ન પડે સંસારો. ખરેખર ૬
 વાતો અમારી તમારી છે જુદી, સમજે જમના વારો;
 જુદિઆગર પરમાનન્દે, મેળ તમારો અમારો. ખરેખર ૭

મં. ૧૯૬૬ આખિન શ્રદિ ૧૦

૭૭ સાથે વહેનારા સાથીઓ. ૮૮

સાથીઓ કેઇ સાથે ચાલે ધરી પ્યાર;
 શ્રદા બાંધિને ધરનાર.....સાથીઓ
 બાંધો બની કેઇ સાથમાં રે, ચાલે બની દુશિયાર;
 બરમાયા બરમાઈને રે, પાછા પડે નરનાર. સાથીઓ. ૧
 વસતીવાટો આવનાં રે, કેઇક તો ગભરાય;

- શુદ્ધ પ્રેમ પરમાર્થતા રે, વિવેક દૃત્ય શુદ્ધાય;
આત્મજ્ઞાની ઉચ્ચાશયી રે, યોગી દૃઢ સ્થિર યાય. અમારી. ૩
- બાદશેર ઠાણાદેરે, અન્તર જે કે ગણાય;
અન્તરૂથી નહીં આંતરું રે, જ્ઞાનમાર્ગમાં જગાય. અમારી. ૪
- સમભીતિ દૂરે કરી રે, ખેદ દ્વેષ અન્યાય;
રાગદ્વેષ દૂરે કરે રે, સાથે વશો જ કથાય. અમારી. ૫
- દૃઢ્યના તારોતારમાં રે, સ્વર ઉઠે સરખાય;
લેહભાવ નહીં સ્વપ્નમાં રે, મુખે દુઃખે સંગાત. અમારી. ૬
- લેહના ભડકા હોગીઓ રે, વિશ્વાસપાન કરાય;
આપ સ્વાશયની વાતમાં રે, કહિ ન શાન્તિ યાય. અમારી. ૭
- આત્મજ્ઞાની અનુભવી ભલો રે, દૃઢ્ય કરે નિર્ભાય;
પુદ્ગિસાગર પન્થમાં રે, પ્રેમી ખરો વખજાય. અમારી. ૮
- સં. ૧૯૧૬ આશિન શુદ્ધિ ૧૭.

કાલો કાગડો.

- ચાંદાં દેખી ખુશ થાતો, કાગડો કાજો ચાંદાં દેખી ખુશ થાતો;
ચાંચે ચાંદાં ફાલી ખાતો.....કાગડો.
- કાકા કરીને બોલતો રે, કદુક જાનને ગાતો;
ભક્ષ્ય વસ્તુઓ મૂંઝીને રે, અભક્ષ્ય વસ્તુને ચૂંટાતો. કાગડો. ૧
- ન્યાં ત્યાં ચાંદાં દેખવા રે, હર્ષ ધરીને ઉભતો;
નિર્ભલ પાણી જોટલાં રે, લગ્ન્યો જરા ન લખતો. કાગડો. ૨
- મડદાં ઉપર દોડતો રે, ચંચળ લીડ ગણાતો;
ચંચળ આંખે દેખતો રે, કાયલથી છેતરાતો. કાગડો. ૩
- મનનો મેલો પાપીયો રે, પાપી પંજે ફસાતો;
કપટે નિયદિન રાચતો રે, પરપક્ષી ચિયુ ખાતો. કાગડો. ૪

ઘેર ઘેર માટીના ચૂલા, છવરથ દોષની ખાણ;
 કંઈને કંઈ કહેવાનું રે, થતું શું ગુણ અભિમાની. કુચામાં ૩
 પગના તળીએ ડુંગર બળવા, હેખે નહીં જમડોક,
 પરની નિન્દા ચર્ચા કરતા, જગ જન પાટે પોક;
 ખૂટી છે સદુ દુનિયા રે, પોતાને માને ગદુ જ્ઞાની. કુચામાં ૪
 પોતાનું લાગે છે સાફ, લાગે અન્યનું જુક,
 દૃષ્ટિ રાગમાં ધર્મ મનાયો, જેનું ગળેડું કુંક;
 ગુણાનુસારી ઘોડા રે, દુનિયા મોટે મુઝાળી. કુચામાં ૫
 નાગા વઘવિયે છે લોકો, સોને આનમ સાખ,
 પરની પંચાનો ત્યાગીને, ગુણદૃષ્ટિ ઘટ રાખ;
 બુદ્ધિસાગર બોલે રે, ગુણ ગ્રહો શુભ જ્ઞાની. કુચામાં ૬

સં. ૧૬ ૬ આપિત પદિ રૂ

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ ॥

મુસાફરને જવાનું છે

માનવના નામની માનવતા માનવતા માનવતા

અન્ને કે જવાનું મુનાફર અન્ને કે જવાનું,
 ન નાથ ખાવાનું ... .. મુનાફર
 કાઠી કે કાંચો કરડો નાથો, આ નાથો કાઠી
 મુનાફરના મુનાફર થવાથી નાથ નાથ જવાનું મુનાફર
 આનંદના કેવળને રાજા, નાથ નાથ જવાનું
 બુદ્ધિસાગરે અવગણ્યા જવાનું, શિવજીવાને કરવાનું મુનાફર

ૐ સૌમાં સત્તા બ્રહ્મ વિલાસી ૐ

સૌમાં સત્તા બ્રહ્મવિલાસી;

ચિદ્ધન ચેતન વાસી.....સૌમાં૦

મંત્ર રાજ હઠ લય યોગે એ, બ્યક્તિલાવ પ્રકાશી;

આનન્દ લોકતા સણ સણ માંડી, ધર્મ અનન્ત ઉજાશી. સૌમાં૦ ૧

નિર્વિકલ્પ ઉપયોગે એલે, શુદ્ધ ધર્મ અલિલાધી;

ટીલાં ટપકાં બ્યવહારે એ, વર્તે છે ઉદાસી. સૌમાં૦ ૨

દ્વિધાલાવ ત્યાં આનન્દ નાહી, સહજ લાવ સુખ ખ્યાસી;

બુદ્ધિસાગર ધર્મધૂનમાં, ઘટમાં ગંગા કાશી. સૌમાં૦ ૩

સં. ૧૯૧૯ આશ્વિન વદિ ૩.

ૐ ચેતનને સુમતિની વિજ્ઞાસિ. ૐ

નિજ ઘરમાંડી આવો, ચેતનજી નિજ ઘરમાંડી આવો;

પરધરમાં દુઃખ પાવો.....ચેતનજી૦

પર ઘર રમતાં સુખ ન પાગ્યા, હજીએ શું લટકાઓ;

ચુંથણ પુદ્ગલના ચુંથ્યાથી, આનન્દનો નહીં દાવો. ચેતનજી૦ ૧

પરધર ભમતાં આકુલ બ્યાકુલ, કુળ કલંક લગાવો;

વાર અનન્તી ભવમાં લટકયા, એ સહુ મનમાં લાવો. ચેતનજી૦ ૨

રૂપ તમારું સર્વ વિસાર્યું, પરનું એકું ખાવો;

પગ પગ હાંસી દુનિયા કરતી, ફટ ફટથી વગોવાઓ. ચેતનજી૦ ૩

આનન્દની ભ્રમણાએ પૂર્યા, દુઃખના રૂંદે રૂસાઓ;

જન્મમરણને પામે ફરી ફરી, તોપણ ત્યાંહિજ ધાવો. ચેતનજી૦ ૪

સુમતિ સમજાવે છે સાને, નિજઘર સુખનો વ્હાવો;

બુદ્ધિસાગર અન્તર સુખમાં, ચેતન આવે વધાવો. ચેતનજી૦ ૫

સં. ૧૯૧૯ આશ્વિન વદિ ૫.

❧ મનોજય. ❧

મન વશમાં ના આવે, હડીકું મન વશમાં ના આવે;
 સૌને નાચ નચાવે.....હડીકું ૦
 ચક્રતું હિંચુ સ્વર્ગમાં રે, પાતાજે તે ભાવે;
 નવનવ રસમાં ઝીલતું રે, સંતોષી ના થાવે;
 યત્નથી અટકાવતાં રે, ખમણા વેગે ધાવે. હડીકું ૧
 ક્યેયે જાંધી રાખતાં રે, આકુલતા જાતલાવે;
 રાગદ્વેષે મહાતતું રે, સ્વેચ્છાચારી ભાવે. હડીકું ૨
 જપિયા તપિયા યોગીઓ રે, વશ કરવા લય લાવે;
 તેના વશ આવે નહોં રે, વૃત્તિ અનેક ધરાવે. હડીકું ૩
 જેવી શ્યામની પૂછડી રે, સિદ્ધિ કદિ ન મુકાવે;
 મનની વૃત્તિ તેહવી રે, ભલા ભણા ના ફાવે. હડીકું ૪
 નવ નવ રોયોમાં ફરે રે, ચંચલતા વતવે;
 ધર્મક્રિયામાં જીવને રે, અભિનવ નાચ નચાવે. હડીકું ૫
 નરક સ્વર્ગ મન માનવું રે, મન અવતાર કરાવે;
 મન ભવ ને મન મુક્તિ છે રે, દુનિયા રાજ્ય ચક્રાવે. હડીકું ૬
 સન્યાસી ત્યાગી મુનિ રે, ધ્યાની મૌની હરાવે;
 મનોરાજ્યમાં ચાલતું રે, જ્ઞાનીને લક્ષ્યાવે. હડીકું ૭
 મન જીતે સહુ જીતીયું રે, મન જીતે શિવ પાવે;
 જેણે એ મન જીતીયું રે, તે જીતે સહુ ધ્યાવે. હડીકું ૮
 હજવે હજવે યોગથી રે, જીનાતું શુભ દાવે;
 બુદ્ધિગ્રામર ધર્મથી રે, મન જીતી જિન થાવે. હડીકું ૯

સં. ૧૯૧૬ આશ્વિન ત્રિ. ૬

૫૭ ઉપરથી દેખનારા વહુ. ૬૬

કવ્વાલિ.

- રહું શું મોંઘમાં સાઈ, અહો તે દેખતા યોડા;
જગત્માં જાણ્યો સઘળે, ઉપરથી દેખનારા બહુ. ૧
- હુલાહુલ માંઘમાં હોવે, નિરીક્ષણની નથી પરવા;
ફેરે તે દેખતા આંખે, ઉપરથી દેખનારા બહુ. ૨
- ઠઠારો બાહ્યનો દેખી, જતા અંબઈ મૂર્ખાઓ;
હૃદયને વેગળું મૂકી, ઉપરથી દેખનારા બહુ. ૩
- ઘટાટોપે ઘણો ભલકો, કરીને ડાળઘાણ્યો;
જગત્માં ફાવતા યુક્તે, ઉપરથી દેખનારા બહુ. ૪
- ઉપરની ટાપટીપોથી, ઉપરની ડાકડીમોથી;
ઘણું ફાવે અહીં ધૂતોં, ઉપરથી દેખનારા બહુ. ૫
- તડાકાને ભડાકામાં, મજામાં ધામધૂમોની;
ઘણા નહીં ઉતરે ઉંડા, ઉપરથી દેખનારા બહુ. ૬
- શોંઝે છે બાહ્યથી લોકો, જગત્માં સર્વવસ્તુમાં;
પરિણામ જ વિરલા દેખે, ઉપરથી દેખનારા બહુ. ૭
- વિચારક માનવો યોડા, ઘણા છે ગાડશં જેવા;
ઘણાની શક્તિ છે ઝાઝી, ઉપરથી દેખનારા બહુ. ૮
- નિરખતાં સૂક્ષ્મદૃષ્ટિથી, જગત્માં જ્ઞાનીઓ સાચા;
બુદ્ધચબ્ધિસાર લેનારા, ખરા સ્વાદ્રાહવાદીઓ. ૯

સં. ૧૯૧૯ આશ્વિન વદિ ૮

૫૮ તમાસા સ્વાર્થના જ્યાં ત્યાં. ૭૭

કવ્વાલિ.

- પધારો આવ્યો અહિંયાં, તમારું છે અમારું સૌ;
સદાનો હું તમારો છું, તમાસા સ્વાર્થના જ્યાં ત્યાં. ૧

સમષ્ઠો પ્રાણ સૌ તમને, તમારા વળ નથી ગમતું;
 તમે ત્યાં હું સદા સમજો, તમારા સ્વાર્થના ન્યાં ત્યાં. ૨
 કૃપા મુજ પર સદા રાખો, અમેને જૂઠ્યો નહિ દો;
 સદા ફરમાવશે કામો, તમારા સ્વાર્થના ન્યાં ત્યાં. ૩
 તમારી પ્રીતિનો જૂઠ્યો, અમારું દિન કરનારા;
 ભત્રું કરના સદા રહેના, તમારા સ્વાર્થના ન્યાં ત્યાં. ૪
 અમારા ચિત્તમાં જ્ઞાતો, વિસામો વાટનો નક્કી;
 જૂઠી ભાત નહીં ક્યારે, તમારા સ્વાર્થના ન્યાં ત્યાં. ૫
 તમારી શીર્ષ પર આજ્ઞા, અમારું ધ્યાનમાં લેજો;
 ભરૂંસો આપનો પૂરો, તમારા સ્વાર્થના ન્યાં ત્યાં. ૬
 હૃદયમાં સ્વાર્થની હોગી, વદના સ્વાર્થથી શબ્દો;
 ણને છે સ્વાર્થ એટલો, તમારા સ્વાર્થના ન્યાં ત્યાં. ૭
 જગત્માં સ્વાર્થસંભંધે, વદાતા મિષ્ટ શબ્દો બહુ;
 વિવેકી ખૂબ એટલો, તમારા સ્વાર્થના ન્યાં ત્યાં. ૮
 જગત્ પરમાર્થીઓ થોડા, જગત્માં સ્વાર્થીઓ ઝાઝા;
 બુદ્ધચળિ સત્ય પરમાર્થી, અરેખર ધર્મી બહુઓ. ૯

સં. ૧૯૬૬ આશ્વિન વદિ ૧૦

જળાવે આંખ દિલમાં શું ? ૯૦

સ્વામિ.

ખુશી છે કે ન ખુશી છે, અમારા પર કૃપા કેવી;
 પ્રયોજન પુછવાતું ના, જણાવે આંખ દિલમાં શું ? ૧
 હૃદય સ્નેહી વા નિઃસ્નેહી, હૃદયમાં ભાવ છે કેવો;
 કયેલાં વાક્યની પૂર્વે, જણાવે આંખ દિલમાં શું ? ૨
 કરો જે બાહ્ય એટલો, હૃદયથી લિલ છે વા નહીં;
 મળ્યાથી આંખથી આંખો, જણાવે આંખ દિલમાં શું ? ૩

દૃઢ્યમાં દેવ વા મીતિ, બલાર્થ વા શુભ છે;
 દૃઢ્યનું બારણું સાનું, જગ્યાએ આંખ દિલમાં શું ? ૪
 હુપાવી રાખતા જે જે, પરસ્પર બેઠ રાખીને;
 ધરો છો આશયો કેવા, જગ્યાએ આંખ દિલમાં શું ? ૫
 બલે સોગંદ ખાઈને, કળાઓ કેળવો ટાપી;
 હુપાઓ ભાવ ના છૂપે, જગ્યાએ આંખ દિલમાં શું ? ૬
 મળીને સર્વ વ્યવહારો, મળે તે રીત સાચવતા;
 પરીણ પૂર્ણ કરવાને, જગ્યાએ આંખ દિલમાં શું ? ૭
 પરીણ આંખની પૂરી, બણ્યા તે પારખે દિલને,
 પુદ્ગલિય આંખની લ્યોને, મળે છે લ્યોતિથી લ્યોતિ. ૮

સં ૧૯૬૬ આખિન વદિ ૧૨.

ૐ મિત્રવૃત્તિથી રસ નહીં પડે ૪૨૬

સગ શાન્દરો.

રસ નહીં પડ્યો સંગે અમારી, સંગે અમારી રસના,
 ભેગો દૃઢ્યમાં ખૂબ વિચારી. રસ. ૧
 ભિન્ન ભિન્ન વૃત્તિ જ્યાં ભારી;
 મેળ વિચારે ના જ્યાં લગારી. રસ. ૨
 ભિન્ન ભિન્ન રસના અધિકારી;
 ભિન્ન લક્ષ્યને ભિન્ન વિહારી. રસ. ૩
 ભમરાઓ ગેગો ઉપારી;
 બાગ દેખાડ્યો મુન્દર ભારી. રસ. ૪
 ગેંગાને વિદ્યા શ્રેષ્ઠારી;
 નાના વૃત્તિ ભિન્ન વિચારી. રસ. ૫
 સદિ અમારી તમારી ન્યારી;
 સોને લાગે નિજ નિજ પ્યારી. રસ. ૬
 નિજ વૃત્તિ સોને છે સારી;
 અન્યની વૃત્તિ લાગે નહારી. રસ. ૭

રસવણુ પોષાતી નહીં યારી;	
મળતી ન આવે સમાચારી.	૨૪. ૮
હૃદિ લિત્તને લિત્તાચારી;	
સુખકારક નહિ મેળ વિકારી.	૨૪. ૯
સરજે સરખા મળતા ધારી;	
બુદ્ધિસાગર રસની ક્યારી.	૨૪. ૧૦

સ. ૧૯૧૯ આશ્વિન વદિ ૧૩.

➤ અમોને પ્રીત લાગી કંઈ ન્યારી. ◌

પ્રીત લાગી કંઈ ન્યારી, અમોને પ્રીત લાગી કંઈ ન્યારી,	
પ્રીતની રીત એ ન્યારી, અમોને પ્રીતિ લાગી કંઈ ન્યારી,	
નામ રૂપથી લિત્ત પ્રકારી, જ્યાં ના સ્વાર્થ વિકારી,	
આનન્દ રસની લગની લાગી, હૃદયપલ્લું ના જરારી. અમોને ૧	
જન્મ મરણની દુગ્ધા નહીં જ્યાં, નહીં વિકરૂપ લગારી;	
વૃત્તિનો વ્યાપાર નહીં જ્યાં, જ્યાં ના દુષ્ટ મોહારિ. અમોને ૨	
દુનિયા ઉઘે જ્યાં બહુ ભારી, ભાગે સન્ત સદારી;	
પરમશ્રદ્ધ પોતે જ્યાં ભાસે, સમતી બાહ્યદશારી. અમોને ૩	
સિદ્ધરૂપ છંદો જ્યાં ભાસે, લેહભાવ ન કસ્યારી;	
ઝળહળઝગમગતી શુભ જ્યોતિ, સુખસાગર ઉલ્લસ્યારી. અમોને ૪	
પ્રીત રીત દુનિયા ના બાણે, બુઝી જમણા ભારી;	
પ્રમુખેમની રૂઢિમાંદી, નહિ બારા અધિકારી. અમોને ૫	
પ્રીતિનું પ્રતિબિંબોમહી, દુનિયા ખૂણી વિકારી;	
અજ્ઞાની જડવાદી મૂઢા, બાહિર રૂઢિ વિહારી. અમોને ૬	
છવાતું એ અગમપ્રીતિથી, આનન્દ અપર પારી;	
બુદ્ધિસાગર સન્ત રસીલા, અલખ પ્રેમ અવતારી. અમોને ૭	

સં. ૧૯૧૯ આશ્વિન વદિ ૧૪

દીવાળી

દીવાળી અજવાળી રે—સમતા સંગે ગાળી રે—પ્રહ્લ્લજ્ઞાને ભાળી રે,
અજહળ જ્યોતિ અગમગે હો છ.

કેવળ કુંભક પ્રાણાયામે, મનની સ્થિરતા લાવ,
અવધટ ધાટ જોળંગી ગદમાં, અનહદ નાદ મુણાય;
વિવિધ વાજાં વાગ્યાં રે, સાસાં ભાગ્ય જાગ્યાં રે,
આનન્દ ઉદધિ પ્રગટીયો હો છ.

દીવાળી. ૧

અસંખ્યાત પ્રદેશી આત્મા, નિરંજન દેખાય,
અનુભવ જ્યોતે જોતાં અંખી, પ્રગટપણે વર્તાય;
લેહ ભાવ ભાગ્યો રે, ઐક્યભાવ જાગ્યો રે,
પરમ પ્રહ્લ વીરમાં હો છ.

દીવાળી. ૨

સ્થિર દૃષ્ટિ લાગી રહી, વર્ત્યો જય જયકાર,
મંગલ પ્રગટ્યાં નવ નવાં, ભાવ દીવાળી મઝાર;
પુદ્ધિસાગર ધ્યાવે રે, અનુભવે ગાવે રે,
દીવાળી એ સન્તનીછ હો છ.

દીવાળી. ૩

સં. ૧૬૧૬ આશ્વિન વદિ ૦))

શાન્તિ: શાન્તિ: શાન્તિ:

જ્ઞાનપ્યાલો

જ્ઞાતા જેમે આવે ૨ એ રાત્ર.

જ્ઞાનપ્યાલો પીવે ૨, મુખમાં ચિરંજીવે ૨;
શુદ્ધો જોધ પામીને હો છ, શુદ્ધા પ્રેમપાત્ર બની મસ્તાન. જ્ઞાન. ૧

સુખી,

શુદ્ધા પ્રેમે ભક્તિ નેમે, સૌ જ્ઞાંડ જળાય;
પિંડમાંડી પરમાનમ પરમટ, પરિપૂર્ણ પરબ્રાહ્મ.
જ્ઞા દુર ભાસે ૨, દુરિ દેવટે વાસે ૨,
ગોપીની લીલા ભાસતી હો છ. જ્ઞાન. ૨

રાત્ર રમે રંગીલો દુરદમ, ગોપીઓની સાથ;
સકલ રાસથી રાસ એ ન્યારો, આપો આપ સનાથ.
આનન્દ રેલઉલા ૨, પ્રેમીજન પડેલા ૨,
અનુભવમાં જે ગ્હાવના હો છ. જ્ઞાન. ૩

આતમમાંડી સર્વ જળાતું, યથું યથે નિર્ધાર;
પૂરા ટોય તે પરજે પ્રેમે, જ્ઞાન ન સમજે ગમાર.
શુદ્ધનાં પાસાં સેવે ૨, ભેદ ભેદ લેવે ૨,
નગુરા ભટકે મૂલમાં હો છ. જ્ઞાન. ૪

સગુરા સેવામાંડી પૂરા, વળતા કંચનવાન;
અગુણમાંડી નિર્ગુણને પરજે, સત્ ચિદ્રૂપ ભગવાન.
મોહમાયા ઠેલે ૨, આનન્દમાંડી ખેલે ૨,
બુદ્ધિસાગર ધર્મમાં હો છ. જ્ઞાન ૫

સંવત ૧૯૭૦ ના કારતક સુદિ ૧૦ સનિવાર.

૧/ સ્વપર શુદ્ધાશુદ્ધ ભાવના કર્તા આત્મપ્રભુની અનેકાપેક્ષાળ સ્તવન. ૧૬

કાયાના રચનાગ રે. આત્મપ્રભુ રંગોરગમાં,
પ્રકાશ હર વિશ્વ રે. ત્રણ રૂપે તુ જગમાં;
નવ રજતનં તમોગુણ એ, વપુ મહિ કરનાર,
નનુ સીતા મનની મોરે, બવોભવમાંદી યનાર;
અમ દરિ સીતા રે. વૃત્તિ ગોપીયોની કરે.

કાયાના ૧

પ્રકોટ્તરં વદુ મર્ગ એ ધનિ, તુજમા મર્વ જળાય,
મેરડેય દ્રવ્યાર્થિક નયથી. પયોયે મરુ થાય,
અનન નાનન પ્રમે રે. અનન ૩૫ પ્રકા ખરે.

કાયાના ૨

- રજો આદિ શુભ નાશ થયાથી, પ્રગટે શુદ્ધ સ્વરૂપ,
 જ્ઞાનાદિ સદ્ગુણમય ચેતન, નિર્ગુણ રૂપારૂપ;
 અદ્વૈતકર્મ દળતાં રે, મહાદેવ સિદ્ધિલલો. કાયાના. ૮
- અનેક સિદ્ધાન્તોને જાણી, થાવાથી ગીતાર્થ;
 કર્તા હર્તા પરને નિજનો, સમજાતો પરમાર્થ;
 સ્વપર દર્શનનો જ્ઞાતા રે, સમજે નયે તત્ત્વ અહો. કાયાના. ૯
- સૃષ્ટિથી બિન્નાલિત જ તું, જેય જ્ઞાને હોય,
 શુદ્ધ અશુદ્ધ અસ્તિ નાસ્તિથી, અનેકાન્ત રૂપ જોય;
 બુદ્ધિસાગર જ્ઞાની રે, પ્રગટ પ્રભુ શુદ્ધ રૂપે. કાયાના. ૧૦
- સંવત ૧૯૭૦ કાર્તિક શુક્લ ૧૧ સંવિવાર.

❧ દિલમાં પ્રભુદર્શન. ❧

ધન્યાથી.

- દર્શન દિલમાં થાય, પ્રભુનાં દર્શન દિલમાં થાય;
 આનન્દ ઘટ ઉભરાય..... .... પ્રભુનાં૦
- અરિહંત સૂરિ વાચક મુનિ રે, પ્રભુ સાકાર જણાય;
 નિરાકાર પરમાત્મારે, સિદ્ધ પ્રભુ નિરખાય. પ્રભુનાં૦ ૧
- સાકાર નિરાકાર બે પ્રભુ રે, ચાર નિશ્ચયે હોય;
 સાધ્ય સાધક ઉપયોગથી રે, ઉપકારી સહુ જોય. પ્રભુનાં૦ ૨
- ધ્યેય દ્વિવિધ પ્રભુ ધ્યાનમાં રે, ઉપયોગે સાકાર;
 સાકારરૂપી ભાસતા રે, દર્શને નિરાકાર. પ્રભુનાં૦ ૩
- દેહાદિક સંયોગથી રે, આત્મપ્રભુ સાકાર;
 દેહાતીન શુદ્ધ આત્મા રે, હોવે નિરાકાર. પ્રભુનાં૦ ૪
- દેહસંયોગી આત્મા રે, નિરાકાર આકાર;
 સાપેશાએ ધ્યાનને રે, બનીએ ધ્યેયાકાર. પ્રભુનાં૦ ૫

અનેકાન્ત સત્તારસી રે, સહજાનન્દ વસન્ત.	સ્વભાવે. ૫
ભૂત ભવિષ્યત્ સંપ્રતિ રે, ત્રણ કાલના ભાવ;	
એક પ્રદેશના જ્ઞાનમાં રે, એક સમય સદ્ભાવ.	સ્વભાવે. ૬
સ્વપર જેય અનન્તનો રે, એક સમયમાં ભાસ;	
સર્વ જેયો ભાસે સદા રે, આત્માનન્ત ઉભાસ.	સ્વભાવે. ૭
લોકાલોક જેયો સહુ રે, એક પ્રદેશ મજાર;	
સમાઈ જાતાં એક સમે રે, આત્માનંતાધાર.	સ્વભાવે. ૮
ઉત્પત્તિ વ્યય દ્વાવ્યની રે, લીલા અનંત અપાર;	
બ્રહ્મા હરહરિ નામથી રે, સમયે સમયે સુખકાર.	સ્વભાવે. ૯
અહિં લોક આકારનો રે, શેણે માનવ દેહ;	
જે જે ભાવો લોકમાં રે, પિંડમાં વર્તે એહ.	સ્વભાવે. ૧૦
વસ્તુ સ્વભાવી ધર્મમાં રે, સ્થિરતા એહ ચારિત્ર;	
ખુદિસાગર આત્મામાં રે, શુદ્ધોપયોગ વિલસન્ત.	સ્વભાવે. ૧૧

સંવત્ર ૧૯૭૦ ના કાર્તિક શુક્લ ૧૫ શુક્રવાર.

અનુભવલીલા.

લીલા અપરંપાર, અનુભવલીલા અપરંપાર;	
ચિદાનન્દ જયકાર	અનુભવ૦
અન્તરૂમાં ઉપયોગથી રે, જેયો અનન્ત જણાથ;	
રાગદ્વેષ વિકલ્પથી રે, લિતરૂપ પરખાથ.	અનુભવ૦ ૧
જ્ઞાન જ જેયપણે થઈ રે, ભાસે જ્ઞાન મજાર;	
દ્રવ્ય ગુણ પર્યાયનો રે, જેયપણે આધાર.	અનુભવ૦ ૨
સ્વપર વિભાસક જ્ઞાન છે રે, જ્ઞાતાજેય સ્વરૂપ;	
સ્થાઈ લિતાલિત્ત જેયથી રે, વર્તે રૂપારૂપ.	અનુભવ૦ ૩
રૂપારૂપી આત્મા રે, અલિત્ત તેથી જ્ઞાન;	
પરદ્રવ્યો લિત્તજ પણે રે, ભાસે જ્ઞાન અમાન.	અનુભવ૦ ૪

પરિહૃ વેઠે આકરા રે, પાછો પડે ન જરાય;
 તપ તેજે દીસે સદા રે, મન વર્તે નિર્ભય. જગત્માં. ૪
 ક્રિયાઅશુભ નિન્દા ત્યજે રે, તપનુ અશુભ ક્રોધ;
 જ્ઞાન અશુભ માનને રે, ત્યાગી કરતો જોધ. જગત્માં. ૫
 ધર્મક્ષમા ધારે સદા રે, ક્ષમાશ્રમણ કહેવાય;
 આકુલ વ્યાકુલ ના થતો રે, ધરતો ધર્મોપાય. જગત્માં. ૬
 દુઃખ પડે દીન ના બને રે, સંકટમાં રહે શૂર;
 હેલના આદિ સહુ સહે રે, દિન દિન ચઢતે નૂર. જગત્માં. ૭
 પંચાચારને પાલતો રે, ધરતો કંચનવાન;
 સમભાવે દેખે સહુ રે, ધરતો આતમ ભાન. જગત્માં. ૮
 રત્નત્રયી સાથે સદા રે, વર્તે આતમ ધ્યાન;
 સહજ સમાધિમાં રહે રે, શુદ્ધધર્મ મસ્તાન. જગત્માં. ૯
 સૃષ્ટિ ધરે ના કોઈની રે, સર્વ સંજ પરિત્યાગ;
 આશા મમતા પરિહરે રે, દિલમાં ન વાસના કાધ. જગત્માં. ૧૦
 પંચ મહામત પાળતો રે, નિશ્ચય ને વ્યવહાર;
 બુદ્ધિસાગર સાધુને રે, વન્દના વારંવાર. જગત્માં. ૧૧

સંવત ૧૮૬૯ કાર્તિક કૃષ્ણ ૫ મંચળ.

જે સમજાય છે તેમાં શો ચમત્કાર.

અચરિત ના લાગે મનમાં રે, અમોને જેહ સમજતું,
 અધ્યાતમ શૈલી યોગે રે, ઉધું તે સિધ્ધું સમજતું;
 જલમાં કમલને કમલમાં વિષ્ણુ, વિષ્ણુમાં પ્રદા દેવ,
 વિષ્ણુએ પ્રદાને બનાવ્યા, પ્રદાએ હરદેવ;
 અન્યો અન્ય બનાવ્યા રે, દિલમાં સમજાઈ જાતું. અચરિત. ૧

* જોન અધ્યાતમશૈલીએ આ કાવ્યનો અર્થ અધ્યાતમજ્ઞાની ગુરુગમવાળા
 ગીતાર્થ પાસેથી મહવો. આત્માના જ્ઞાનાદિ ક્ષયોપશમરૂપ જલમાં અનુભવરૂપ
 કમલ ખીલે છે અને તેમાં નાલિકમલમાં આહ રૂચક પ્રદેશ છે તેને વિષ્ણુની ઉપ-

ઉત્પત્તિ સ્થિતિ અવસ્થા, કર્તા કર્તા આપો આપ,
સર્વ દુઃખમાં એવી સ્થિતિ, નિજનો નિજ આગ્રાપ,
અંધારે અજ્ઞાનું દે, આપો આપ પ્રગટાનું.

અવસ્થા. ૩

રહેલી હતી તેને આરિજ્ઞાંવ કરે છે, પ્રગટ કરે છે, અમ્બાનાથ જગદનો આત્મ-
ગુણની મટિ ઉપજ કરવાને અમ્બાવ છે તેણથી અમ્બાનાથ મરગતી પુત્રી પ્રગટે
છે. તેનો ભોજ તે પેલે કરે છે. જેવગઠાનાથ વિચ્છેનો આત્મગુણનાથ મટિપાતન
સ્વભાવ છે. જેવગઠાનાથ વિચ્છ પેનાના આત્માના અનન્ત ગુણે નું સાધ પાતન
કરે છે. જેવગઠાનાથ વિચ્છથી આત્મમટિમાં દાનિ પ્રગટે છે. અંધારે આ-
ત્મમાં જેવગઠાનાથ વિચ્છ પ્રગટે છે, અંધારે આત્મા પેને પરમાત્મા જાને છે અને
તે અનન્ત અનન્તગુણ ઘટીને ભોજ કરે છે. આત્મા જેવગઠાનાથ વિચ્છ પ્ર-
ગટાવેને અટ્ટિમાં અને પ્રથમ: જાદમટિમાં દાનિ જેવાવચ દાનિમાનુ ધાવ છે.
આત્મામાં આરિજ્ઞાંવ મદારેવ પ્રગટે છે તે મદાર મદારેવ મટિનો સંદાર કરે છે અને
તે સંદારીજ્ઞાનાથ દિમાદ્ય પર્વતના મંત્રપે ઉત્પન્ન થએલી અનન્ત સુખનાથ
પર્વતીની સાથે સિદ્ધાન્થનાથ કૈલાસમાં વિગટે છે. તેમનું અનન્ત માનાથ
ધિવં છે તેનો પાર ધાવચને કાષ્ટ દાનિમાનુ ધનું નથી. અનન્તસદા સુખનાથ
પર્વતીની આત્મગુણ સ્થિતિનાથ પેલિ છે. તે મદારેનું અનન્ત સુખનાથ પર્-
વતીની ગિયગ્થનાથ પેલિથી આત્મ મુદ માનાદિ અનન્ત ગુણેની મટિ સાધ
પ્રવચ્ચાં કરે છે. સમ્બગ્દર્શનની ગિયતિ પ્રાપ્ત કરવામાં તે ગમ્મનં વાગદ નં મોગં
વાગદ નં મોગં વાગદ નં ગમ્મનં વાગદ એ મુખને. અનુભવ વારતવિક કરે છે.
દડપોગીઓ પૂરક પ્રાજ્ઞાવામને અજ્ઞા કરે છે. કુંભક પ્રાજ્ઞાવામને વિચ્છ કથે છે.
અને રેચક પ્રાજ્ઞાવામને દર-મદારેવ કરે છે.

પ્રકૃતિચદીઓ રંગેગુણને અજ્ઞા કથે છે. તમોગુણને મદારેવ કરે છે અને
સત્ત્વગુણને વિચ્છ કરે છે. પ્રવેક શ્રવમાં અને સકલ વિષ્ણુ સમટિમાં સર્વ
શ્રવમાં રંગેગુણ, તમોગુણ અને સત્ત્વગુણના અજ્ઞાઓ, મદારેવો અને વિચ્છઓ
અનન્તા છે. ૩ અનન્ત શ્રવની અપેક્ષા એ અને તેમાં રહેવા અનન્ત રંગેગુણ, તમો-
ગુણ અને સત્ત્વગુણની અપેક્ષાએ અનન્ત અજ્ઞાદિ દેવા છે. રંગેગુણ, તમોગુણ
અને સત્ત્વગુણની પેલી પાર અનાર તીર્થકને વાત્તવિક જેવગઠાનાથ વિચ્છતાએ
યુક્ત થવાથી વિષ્ણુ શ્રવેનો ઉદાર કરી શકે છે. રંગેગુણ, તમોગુણ અને સત્ત્વ-
ગુણને પેલી પાર અનન્ત મુખ રહેનું ■ તેવી દયાનું જ્ઞાનાઓ વર્ણન કરે છે.

પોતાને પોતે ના જાણે, શોધે આપો આપ,
 પોતાના ખંડન મંડનની, કરતો થાપ ઉથાપ;
 અવતારો નાના ભાવે રે, પોતાને પોતે જગ ગાનું. અચરિત.

પ્રત્યેક જીવમાં વાસ્તવિક સ્થિતિથી દર્શન, જ્ઞાન ચારિત્ર્ય જાણ, વિષ્ણુ, શર તિરોબાવ અને આવિર્ભાવરૂપે રહેલા છે. જે આત્માઓએ જ્ઞાનરૂપ પ્રગટાવ્યા છે, તેમાં આવિર્ભાવરૂપે જાણાદિ દેવો છે અને જેઓ મિથ્યાતા રોપોથી દુષ્ટ જાત્રુ યથા નથી તેઓમાં તિરોભાવરૂપે જાણ, વિષ્ણુ, મહેશ્વરરૂપે દેવો છે. સર્વ વિશ્વમાં જાનનની કુંપણીની પેઠે ક્ષિતિને ભરવે અનન્ત જીવોમાં ચૈતન્યસત્તા વિષ્ણુ રહેલી છે તેની અપેક્ષાએ ત્રણે વિષ્ણુ: સ્વ વિષ્ણુ:, વિષ્ણુ: પર્વતમસ્તકે । આદ્યારમાર્ગિનીર્નિષ્કુલ્મસ્માદ વિષ્ણુમયં ત્રણ ઇત્યાદિ આધ્યાત્મિક ચૈતન્યસત્તા વ્યાપક મહત્તાથી વર્ણન કરવામાં આમું મહાદેવ રોજીમાં શ્રીદેવચંદ્રાચાર્યે નીચે પ્રમાણે કથું છે. एक मूर्तिष्वदो मण्डपविष्णुमहेश्वराः । तान्येव पुनरुक्तानि, ज्ञानचारित्र्यदर्शनात् ॥ १ ॥ જ્ઞાન વિષ્ણુ તદા પ્રોક્ત, ચારિત્ર્યં મણ્ડપ ઉચ્યતે । ગમ્યક્ત્વં નુ શિવં પ્રોક્તમર્હનમૂર્તિચર્યાચર । અરિહંતદેવની એક મૂર્તિમાં જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર્ય ત્રણ ગુણો છે. તે જાણ, વિષ્ણુ, મહેશ્વરરૂપ છે. શુદ્ધાત્મારૂપ અરિહંતમાં જ્ઞાન છે તે વિષ્ણુ છે. ચારિત્ર્યરૂપ જાણ છે અને સમ્બન્ધદર્શનરૂપ મહેશ્વર છે જ્ઞાન, દર્શન ચારિત્ર્યને પરસ્પરને જિત્ત જિત્ત નયોની અપેક્ષાએ જાણ, વિષ્ણુ અને મહાદેવ તરિકે કયી છાયા છે. જ્ઞાનાદિ એકેક ગુણને પણ જાણ, વિષ્ણુ, મહેશ્વર રક્ષિતરૂપ કયી છાયા છે. મિથ્યાત્વરૂપ ત્રિપુરારિનો હાથ ખરેખર સમ્બન્ધદર્શનથી ધાપ છે માટે તેને મહાદેવ કથવામાં આવે છે. ચારિત્ર્યગુણથી સર્વ ગુણોની ઉત્પત્તિ ધાપ છે માટે તે અપેક્ષાએ ચારિત્ર્યને જાણા કહેવામાં આવે છે. સમ્બન્ધદર્શનરૂપ મહાદેવની જ્ઞાન ચારિત્ર્યાદિ વિષ્ણુ જાણાની આવિર્ભાવના ધાપ છે માટે તે અપેક્ષાએ નમ્બન્ધદર્શનરૂપ મહાદેવ આત્મગુણોની નરિટ સ્ત્રી એમ કહેવાય છે. આત્માના શુદ્ધ જ્ઞાનરૂપ વિષ્ણુથી જ્ઞાનવિક ચારિત્ર્ય જાણા વમેરેની ઉત્પત્તિ ધાપ છે. જેન જાણાત્મિક જાણાની અનેક નયતંત્રીથી પરસ્પર એક જીવનની ઉત્પત્તિ જાણાનો છે એક આત્મામાં અને સકલ જીવોમાં આ પ્રમાણે સમજવું.

આત્માના જ્ઞાનાદિ ગુણોને ઉપશમ હાયેપશમ અને હાયિકભાવે જે અનુભવે છે તે જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર્ય વિષ્ણુ મહેશ્વર જાણા જાનનપદ ૧૧.

દિ પ્રમાણે દિ ધારી, માથાનો નદિ પાર,
અપાર પાર સદુ પોતાનામાં, પિંક પિંક સંમાર;
ભુદિયાતર સુખને રે, યાન્ત મન ગ્રહ માનું.

અનરિજ. ૫

અ. ૧૬૭૫ ના કાલે કુદિ ૬ કુપવાર.

અર્થે આરિ અનેક અંતરેના અપેક્ષાએ પારપરમેક નીચડી ઉપનિ
ધારી રો છે. અરિ મોગર્થ યુગનો ૫મે રજામાં ગુરુમ પુરે ૨૧૧૫
સમજવું.

લોકોને જુદાવા. ઇશ્વરે જુલિયાને: નેન આદારેલોએ આત્મામાં
અર્થે પ્રદાવશે. દમ્ય. મિ. ૬ નવની અપેક્ષાએ લેને જાણ આત્મા એ છે અને
પર્વાપરિનવની અપેક્ષાએ આત્મા અનેક છે. આત્મામાં અનંત પર્વાપિ
અને અનંત ગુણે રહેલા છે. આત્મા સમજાવવા પામે છે, ત્યારે તેવિચારે
છે માત્રી આત્મારૂપ સ્ત્રીમાં અનંતગુણે અનંત પર્વાપિ રહેલા છે પણ તે
પરમાવમાં પરિણમ્યા છે. શુદ્ધ જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણે પ્રગટાવવા અને કર્મને
દૂર કરવું એ માટે ખર્ચ છે એમ સમજીને તે ક્ષિપ્ત છે કે કું આત્મા, શુદ્ધ જ્ઞા-
નાદિ અનેક ગુણેની પ્રગટતાએ અનેકરૂપ થાત. અવગતીનુવમાં જાનામા
દર્શનામા હરયોગામા ચર્ચાગ્રામા અરિ અનેક આત્માઓ કહ્યા છે, એક આત્માને
જ્ઞાનાદિ ગુણેને આત્માઓ કહી અનેકરૂપ કહેવા છે. આત્મા આ પ્રમાણે સમજાવવા
અને જુદાવા અર્થાત્ અનેક બદુ ગુણરૂપે વ્યક્ત થાડ આવીશ્વરજી હરી આત્મ-
રમજના હરી આત્માની અનંત ગુણનૃતિને પ્રગટાવી મિદ્ધ જુદ પદમાત્મા અને
છે. આત્મારૂપ હૃદયે પ્રમાણે સ્વરૂપ હરીને ગુણરચનાની ચરીને અનેક ગુણે પ્રમ-
દાવે છે તેને સદસમાદુ સદસમીર્ષાદિક છે એવી શ્રુતિપત્ર આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ
સમ્યક ધરી રો છે, આત્માની સદસ પ્રકારે પ્રવર્તતી જ્ઞાનચક્રિને દર્શનગે શીર્ષ-
રૂપ કહેવા છે. આત્માની ચારિત્રચક્રિને સદસ જાડપાદરૂપે કહેવા છે. અનંત
ચક્રિનધર આત્મારૂપ વિષ્ણુ આ સંસારમાં અવિષ્ણ, અજ્ઞાન, મોહરૂપ સમુદ-
જલમાં રાવન કરે છે. આત્મામાંથી ગવગુણ, નમોગુણ અને સાત્ત્વિકગુણ પ્રગટ
થાય છે, આત્મા વસ્તુત: દ્રવ્યરૂપે એક છે. પરભાવની ઇચ્છાએ તે પરભાવ કર્મ
યોગે અનંત અવતારરૂપે બદુ અનેક અને છે. શુદ્ધાત્મગુણની ઇચ્છાઅને
શુદ્ધ જ્ઞાનાદિની આવિર્ભાવતાએ અનેક રૂપે અર્થાત્ અનેક શુદ્ધપર્વાપરૂપ અને છે.

૪૪ આત્મ પ્રમુર્તી સ્તુતિ. ૬૬

અનંત જિન તારજ્યો રે એ શત.

- આત્મ પ્રમુ ત્હારી અરો રે, લીલા અપરંપાર;
કાળ અનાદિથી તમે રે, બટક્યા વારંવાર;
દયાનિધિ તારજ્યો રે, પોતાને જ્યકાર. ૬૫. ૧
- સત્તાથી પરમાત્મા રે, પૂર્ણનંદ સ્વરૂપ;
અવખ અમર શક્તિ ધણી રે, તણ જંગનના મૂળ. ૬૫. ૨
- મોઢે બાજી લીલા કરી રે, કરના નહીં એક કામ;
જેઠ દૃષ્ટિથી બાજીમાં રે, કાપો છો નિજ ધામ. ૬૫. ૩
- સત્વ રજસ તમે ગુણથી રે, ત્રિજ ભિન્ન અવતાર;
લાખ ઘોશરીમાં લહે રે, ચણ માયા બનાર. ૬૫. ૪
- અનેક નામને રૂપથી રે, ભજતા નિજને નિત્ય;
નાગર નટ માયા ધરી રે, નાટક કરના વિચિત્ર. ૬૫. ૫
- રામ રંકપણું ધરે રે, કરતા નવ નવ ખેલ;
અવખ લીલા પ્રમુ તાહારી રે, સમજે ન મૂઝ સંદેહ. ૬૫. ૬
- પંચ શરીર રચો તમે રે, હતાં પત્ત કહેવાયો;
અજ્ઞાનાવરણે સ્વયં રે, હોકો નહીં દેખાયો. ૬૫. ૭
- અજ્ઞાનાવરણે રહી રે, જ્યાં નહીં ત્યાં મુખાયો;
હું મારું કલ્પી મુખા રે, જન્મ મરણ દુઃખ પાયો. ૬૫. ૮
- જ્યાં નહીં મુખ ત્યાં શોધનારે, ત્રેવીંચ વિષયની માંડી;
પોતાને દુઃખ આપનારે, કર્મ કરીને ઉછાંડી. ૬૫. ૯
- લીલા મોહની બહુ કરી રે, આજ્યો નહીં ભવ અંત;
સમજણ સમજો પ્રમુરે, તણ જીવનના સંત. ૬૫. ૧૦
- ઉપશમાદિ ચૃષ્ટિનેરે, લીલાનો વિસ્તાર,
કરવો તમને એ ઘટેરે, નિત્ય મુખજાનાર. ૬૫. ૧૧
- નારાયણ વાસુદેવજી રે, પરમશ્રદ્ધ ભગવાન,
બુદ્ધિસાગર આતમા રે, નિજનું કરે નિજ માન. ૬૫. ૧૨

સંવત ૧૯૭૦ના કાર્તિક કૃષ્ણ ૮ શુક્રવાર.

ॐ પ્રારબ્ધભોગમાં નિર્લેપતા. ॐ

કથાસિ.

કર્યા પ્રારબ્ધ ભોગવવાં, કરીને ભેર જે પ્રગટ્યાં;
નથી જ્યાં ભોગવણુ છુટકો, સુકવણુ કર્મનું દેણું. ૧

સાખી.

શરીર સાથે લાગીયાં, આહારાદિક જેહ,
ધરણવણુ સૌ વેદવાં, કર્મવિપાકી એહ.
કરાવે પ્રેરણા મનને, છુટે ના જ્ઞાનથી વાર્યાં;
થતી પ્રપત્ન નિષ્કલતા, કરાવે ભેરથી ઇચ્છા. કર્યાં ૨

સમભાવે સાક્ષી બની, સમજી કર્મોત્તીત;
આતમ ઉપયોગે રહી, કરી નિર્લેપી ચિત્ત.
ત્યજી ભોક્તાતણી વૃત્તિ, ધરીને શાદુકારીને;
બનીને કર્મનો ન્યાયી, ત્યજીને લોકસંજાને. કર્યાં ૩

ભોગ રોગ સમ લેખવી, કરી દીનતા ત્યાગ;
ઉત્સવ સમ દિવસો ગણી, આતમકર્મનો યાગ.
ત્યજીને હુર્ષ દિગ્ગીરી, સહીને લોકના બોલો;
અખંડાનન્દ સરવરમાં, ઝીંઘીને શાન્તતા ભાવી. કર્યાં ૪

કર્મ કર્મને ભોગવે, આતમમાં ઉપચાર;
માની મુંઝાણું નહીં, વસ્તુ ધર્મ ગણી સાર.
સ્વભાવે સર્વના સૌ છે, વિભાવી તે નથી પોતે;
શુભાશુભ સહુ ગણી દેણું, સૂકવણું આતમમાં જ્યોતે. કર્યાં ૫

કર્મપ્રભુ જે જે કરે, તે સદેણું સમભાવ;
બુદ્ધિસાગર સહજથી, બનતા કર્મ બનાવ.
ગણીને ધર્મ ઉપયોગે, રહીને આતમની જ્યોતે;
વિલોકી વસ્તુ ધર્મે એ, અનુભવ આતમમાં લેજે. કર્યાં ૬

સંવત્ર ૧૯૭૦ ના કાર્તિક કૃષ્ણ ૧૦ રવિવાર.

❧ સુવિધિનાથ સ્તવન. ❧

શ્રીમન્નિનેશ્વર પ્રીતમ માલદારે એ સમ.

- સુવિધિનિનેશ્વર અદ્વિત માલદારે દે, ક્ષાયિક લગ્નિધિ નિધાન; મુ ૧
 રૂપારૂપી પરમ પ્રભુ વિભુ દે, ચિદાનંદ ભગવાન્દ
 ધ્યાનેય અરિહંત આતમા દે, કર્તા હર્તા નાથ; મુ ૨
 બ્રહ્માંડેય અવખ વિષ્ણુ ધણી દે, શુદ્ધાવગન સાથ.
 વિશ્વંભર તમહર દિનકર શરી દે, કેવલજ્ઞાનાધાર; મુ ૩
 લોકાલોકના ધારક જ્ઞાનથી દે, લીલા અપરંપાર.
 પરમબ્રહ્મ વ્યાપક સર્વત્ર છે દે, કેવલજ્ઞાનાપેક્ષ; મુ ૪
 બ્યષ્ટિ સમષ્ટિ તારામાં રહી દે, જ્ઞેયજ્ઞાનસાપેક્ષ.
 નિરાકાર અદ્વાને રહિમજી દે, સાકારી મહાદેવ; મુ ૫
 ભુદ્ધ શુદ્ધ બ્રહ્મા બીતરાગજી દે, મુરનર સારે સેવ.
 વ્યક્તિ શક્તિ પર્યાયાધાર છે દે, અવિચલ મુખનો કંઠ; મુ ૬
 નાગર નટ લીલા કરતા ધણી દે, દાગ્યા કર્મના કંઠ.
 સમતા સાગર ઉભગર સદા દે, અગદળ જ્યોતિ રૂપ; મુ ૭
 બુદ્ધિસાગર ગુણગણભય ખરે દે, સર્વ ભુવનનો ભૂપ. મુ ૮
- કાર્તિક ૧ અ ૧૧ મેઘચાર.

❧ ભક્તિ ❧

દા મને હરિનાથ શું નેદ લાગે એ સમ.

- ભક્તિના પન્થે કદિય ન ખૂલુ પડાતું;
 મુક્તિના સ્થાનમા ચડાતું દે ..... ભક્તિ: ૧
 તવ જગત નિજ આત્મસમું ગણી,
 ધ્યાન પ્રભુનું ધરાતું,
 ; તુ ના ભેદની હૃદિ ત્યજીને, પ્રભુમાં ચિત્તડું સમાતું દે ભક્તિ: ૨

બહુ યથા વળ જ્ઞાન ન મળે, બહિનું અમૃત જાતું;
 બહિમાં દોષની દૃષ્ટિ રહે નહીં, સૌમાંની પ્રજા જન્માતું છે બહિન ૩
 ઉચ્ચને નીચના ભેદ રહે નહીં, વાદવિવાદનું ન જાતું;
 ધ્યેયાદારે સર્વ જીવોમાં, પ્રભુનું રૂપ જન્માતું છે બહિન ૪
 પ્રેમના નાનમાં આનંદમજાનમાં, બહિની ચિત્ત સુદાતું;
 દ્રાઢી ગમે છે બહિનના ભેરો, બહિમાં યોગનું છે નાતું છે બહિન ૫
 પરમ પ્રજ્ઞનો સૌમાં અનુભવ, સત્તા સ્વરૂપ પરજાતું;
 અમૃત રસમય બહિનના સોજને, જન્મ મરણ દૂર થાતું છે બહિન ૬
 બહિ આપીને બગવાનું ખરેખર, બહિમાં સર્વ સમાતું;
 સર્વમાં નિષ્કામ બહિન છે ઉત્તમ, કર્તવ્ય સર્વ કરાતું છે બહિન ૭
 બહિન કરી તેજે સર્વ કર્યું છે, બેદુના ચિત્તમાં સુદાતું;
 પુદ્ગિમાગરત્રિકાકોટોત્તે, અદ્વૈતમયરૂપ થાતું છે બહિન ૮

કાર્તિક ૬'જી ૧૨ મંગળવાર

અમદાવાદ શેઠ જગાભાઈ દલપતભાઈ પર લગ્નલેલ પત્ર.

ગાથા પંચામી

બે નદી સાથે યાય, પરસ્પર વિરૂદ્ધ કાર્ય સદાય,
 બમ્બુ આટો ફાકવો દે, સંગાતે ના યાય;
 તમ તેજ જ બે ના રહે દે, એક ઠેકાળે બાય. પરસ્પર ૧
 તાપ શીત બે ના રહે દે, સાથે એક જ ઠામ;
 શત્રિ દિવસનું જાણું દે, પ્રશ્નચર્ચને ઠામ. પરસ્પર ૨
 ઠંડ વાયુ પિત્તનો દે, બે સાથે ઉત્પાદ;
 ચિત્ત વિકલતા થઈ જતી દે, દોષ એ અગ્નિપાન. પરસ્પર ૩
 સૂર્ય રાત્રી બે પાસમાં દે, યાતાં પ્રહબોત્પાદ;
 દુઃખ હાંથ એક ઠામમાં દે, રહેતાં યાતી ફાટ. પરસ્પર ૪
 સંશય નિશ્ચય બેઉનો દે, સાથે ના એક ઠામ;

પરસ્પર વિરોધીના રે, આગ્રયમાં જાદનામ. પરસ્પર ૫
 પુરુષત્વ નારીત્વનો રે, એક નહીં આધાર;
 જન્મે રહે જો એકમાં રે, નપુંસક નિર્ધાર. પરસ્પર ૬
 સદસત્ જાવે જો રહે રે, અસ્તિ નાસ્તિ એક ઠામ;
 રહે વિવાદ ન તોહમાં રે, અનેકાન્ત મન ધામ. પરસ્પર ૭
 જન્મેનું મન રાખતાં રે, એકનું પલ ન સધાય;
 ધરનો નહીં ને ઘાટનો રે, ધોળી સ્થાનનો ન્યાય. પરસ્પર ૮
 સદુનાં મનને સાચવે રે, આવે નહીં જગપાર;
 બુદ્ધિસાગર પ્રભુ જાગે રે, શાન્તિ મળે નિર્ધાર. પરસ્પર ૯
 કાર્તિક ૧૭ ૧૩ શુક્રવાર.

પરમાર્થીયું.

પરમાર્થીયનો સમ.

ભગો વિધધર પ્રભુ, મુજ અન્તર્યામી,
 સદજ સ્વરૂપી જિનવિભુ, શુદ્ધ પર્યાય સમી. ભગે. ૧
 ઉત્પત્તિ બ્યય ધ્રોવ્યનો, સમયે સમયે વિલામી,
 આનન્દધન અવતારેતુ, ય મા યમુના કાશી. ભગે. ૨
 તીર્થો સદ્, તુજમાં રહ્યા, સર્વ ધર્મનો ધના;
 મુણપર્યાયાનનો, સમયે કરાને દર્શા. ભગે. ૩
 જ્ઞાને લોકાલોકનો, બ્યાપક તુ મવાયો,
 તિલ્લ સર્માવડ જ્યોતિમય, મારા દિલમાં મુદાયો. ભગે. ૪
 મૃતિમ સદજ જો જોદથી, લીલા અવજ ધરનો;
 મૃતિમ ત્યાગી સદજનો, ઉપયોગ કરનો. ભગે. ૫
 અસ જ્ય પ્રદેશી બ્યક્તિથી, જ્ઞાને નિવ્ય સનૈરા,
 રૂપ નામથી ભિન્ન નુ, મર્યા ધર્મ જ પુરો. ભગે. ૬
 મોદયિક કર્મ વિપાકથી, પરપુર્ણ ભોગી,

નિરહંવૃત્તિએ ભોગનો, લોહના તું અભોગી.	ભગો. ૭
સકલ પ્રશ્નોટે ખેલતો, ઉપયોગે યોગી;	
શુદ્ધ શુભ પર્યાયનો, રાસ રમતો અયોગી.	ભગો. ૮
ભગ ભગ મુજ આતમા, સત્તા બ્યક્તિ સ્વભાવે;	
બુદ્ધિસાગર અનુભવે, મંગલ જ્યોતિ જગાવે.	ભગો. ૯

કાર્તિક ૧૪ ગુરુવાર

સંસ્કારી જીવ. ૧૨૬

જે શાપ પ્રેમી અંધ અવતરે, પ્રેમરસ તેના ઉરમાં હરે. એ રાગ.

- એવ સંસ્કારી અવતરે, ધર્મરસ તેના ઉરમાં હરે,
 દોષ સરલ સંતોષી નિર્મલ, દોષ છુદ્ધતા હરે;
 ભય મત્સર શઠતાનો ત્યાગી, બક્ષિ પ્રભુની કરે. ધર્મ. ૧
 કોની કાને મુઠ્ઠે ન નિન્દા, ઉત્તમ શદ્ધા ધરે;
 સન્ત જનોની સંગત રાખે, સત્ય વેંલુ ઉચ્ચરે. ધર્મ. ૨
 પ્રામાણિકતા રાખે પૂરી, બોધ્યું ખાળે ખરે;
 પરના શુભનો રાગ ધરે જાદુ, દોષદષ્ટિ પરિહરે. ધર્મ. ૩
 ચક્રવર્તિની ખીર ન પચતી, દીનને ખાતાં અરે;
 ધર્મ યોગ્યતા પામ્યા વણુ તો, ધર્મ ન માનવ વરે. ધર્મ. ૪
 વેશગી વિવેકી જ્ઞાની, ધર્મપન્થ સંચરે;
 બુદ્ધિસાગર શુદ્ધ પસાયે, ધર્મપાત્રતા મળે. ધર્મ. ૫

કાર્તિક ૧૬ ૦)) શુક્રવાર.

આત્મનુ ! પોતાના શુદ્ધધર્મમાં રમણતા કર.

ચેતનજી ચેતો. ઓ રામ.

ચેતનજી ત્હારે શુદ્ધ રમણતામાં રહેવું,
અન્યમાં ચિત્ત નહીં રેવું રે.

ચેતનજી,

દુનિયા મનાવાને દુનિયા રીઝવવા,
પૂજાવા કાંઈ નવી કહેવું;

બાહુબળી દુનિયાના સર્દીશીકટખી,
ટળાયે ન કર્મનું રેવું રે.

ચેતનજી ૧

રોરંગી દુનિયામાં ટાળકાલો થઈ,
કદીય ન સ્થિર ઠરવાનો;

પરમાયે રમતાં સાર ન કાઢયો,
કર્મોદ્ધિ ન તરવાનો રે.

ચેતનજી ૨

સાશ ખોટાની વાત કરતાં,
સ્થિરતા સતોષ નહીં પાવો;

પરની પચાનોનો પાર ન આગ્યો,
મોંઘે ધમ્મો બરમાયો રે.

ચેતનજી ૩

અન્નાદમ્ય લકમી ધીતા બરી છે,
દાંખી ન દુષ્ટિ ન્યા ન્દાગી,

નવાનર્તનજયધર્મ નૃતીને,
રોધે માર્દિદ અન્નાચારી રે.

ચેતનજી ૪

દુષ્ટ ન રવન વાર ન બાની,
અન્નાદમ્ય રોધે ન પાગી,

સ્થિરતાએ રોષ નિજ શુદ્ધસ્વરૂપને,
અન્નાવૃત્તિને ચારી રે

ચેતનજી ૫

સ્વેચ્છા સ્વેચ્છા મન્દ વાન્દ મ
મન્દ મન્દ નિજ વારે.

અલખ સ્વરૂપી આતમરાયા,
તત્ત્વમસિ અવધારો રે.
તહારું તાહારા દિલમાં ભર્યું છે,
પ્રગટ કર ઉપયોગે;
પુદ્ધિસાગર આનન્દમેંજે,
રહેવું નિજ શુભ ભોગે રે.

ચેતનશ્રી ૬

ચેતનશ્રી ૭

સં. ૧૯૭૦ ના માર્ગસિર્ધ શુક્ર ૩ રવિવાર.

ચેતનનું કર્તવ્ય.

ચેતનશ્રી ચેતો એ રામ.

ચેતનશ્રી તહારે આતમપ્રેમી બની જાવું,
મોહવૃત્તિથી દૂર થાવું રે.

ચેતનશ્રી.

મોહની વૃત્તિયોની સ્ફુરણાઓ છૂટી,
નિર્મોહરૂપ બની જાવું;

સ્વપ્નામાં સંકેષ ન ઉઠે,

એવું ધ્યાન તહારે ધ્યાવું રે.

ચેતનશ્રી. ૧

રાત દિવસ આસોર્યથીસે રમણતા;

આતમસ્વરૂપની જ કરવી;

વાતો ચિતો સહુ આતમસ્વરૂપની,

સન્ત દશા ચિત્ત ધરવી રે.

ચેતનશ્રી. ૨

યશ અપયશમાં ચિત્ત ન દેવું,

દેહાધ્યાસ નવી ધરવો;

છવંતાં મોહભાવે મરીને,

છવંતાં જન્મ નવો કરવો રે.

ચેતનશ્રી. ૩

સુવંતાં મોજ સહુ દુનિયા લોગવતી,

જગંતાં મોજ મારી લેવી;

હુનિયા દિવાની ગાંડી ધારીને,

અનુભવ વાત ન કહેવી રે

ચેતનછ. ૪

રાગ દેખના સર્વ વિકરપો,

તેમાંદી લક્ષ ન દેવું;

બુદ્ધિસાગર ગ્રુદ્ધ ધર્મમાં,

ઉપયોગે નિત્ય રહેવું રે.

ચેતનછ. ૫

માર્ગશિવે શુકલ ૪ સોમચર.

૪૨ ધર્મવિમુક્ત સાધુઓની ચેષ્ટાઓ ૪૨

જોળમતનના આજખાને રાગ.

દેખયો ધર્મ વિમુક્ત કેઇ સાધુ, કપટથી દોઢી જગત ખૂન ખાધું,

સાધુ દેખીને કરે અદેખાઇ, દેખાડે વાનવત ટોળા;

આપ બહાઇને પરની નિન્દામાં, મારે જી બહુ ગપ્પ ગોળા રે. ૬૦ ૧

સિદ્ધાઇ સમજાવતા પોતાની, લવરીમાં રાગ દિન ગાળે;

ખોટી મોટાઇનો મોહ ન મૂકે, સત્યને પાલે પાતાળે રે. ૬૦ ૨

પોતાના મતનું મંડન કરતા, કરી કુચુક્તિયો ઝાઝી;

પરની વાત સદુ બહુ દેખાડે, માને છડી ગડે ગામી રે. ૬૦ ૩

વાઠો વાળે બહુ બહાલ ધરીને, રાગદેખપરિણામે;

લોકોને ફન્દમાં ખૂબ ફસાવે, ત્યાગના સાર નવી પામે રે. ૬૦ ૪

ઉપર વૈરાગીનો ટોળ દેખાડે, મનકુ ધરે ખૂબ કાગું;

ધમધમાયમાન કોપે રહે દિલ, મજાતાંદી દેવતાને દારૂ રે. ૬૦ ૫

રહેણીને કહેણીમાં નિત્ય ગોંટાળે, માનની બીખના બીખારી;

જરા વાતમાંદી લડી પડે બહુ, કરી કદાચહ બારી રે. ૬૦ ૬

એક બીજાને દોષી દેખાડે, ગચ્છ કદાચહ બારે;

મહારૂં તહારૂં એવું મનમાંદી ધરતા, એજે જીવન વહે ખારે રે. ૬૦ ૭

હિલમાંદી ધરતા ખૂબ અંધારૂં, વૈર જેર ખૂબ ધારે;

આત્મજ્ઞાનની ગંધ ન જાણે, તરે ન અન્યને તારે રે. ૬૦ ૮

શુદ્ધ ધર્મને પ્રાપ્તિ સાધુજી, પ્રાપ્તિ વિરલ જ્યકારી,
બુદ્ધિસાગર ધન્ય સત્ય સાધુને, વંદન વાર દબારી રે.

૨૦ ૯

માગશર મુકલ ૫ મંગલવાર.

✽ આજે ચારિત્રપર્યાયનાં તેર વર્ષ પૂર્ણ થયાં. ૧૯

તેર વર્ષ થયાં જાણે, સંયમનાં તેર વર્ષ થયાં જાણે,

જ્ઞાનંદ મંગલ જાણે.

સંયમ.

મૂલશુક્લે પંચ મહાત્મન પાળ્યાં, રાત્રિ ભોજન ત્યાગ્યું;

પ્રાયઃ આત્મશુભોના અર્થે, અન્તર મનકું ભગ્યું.

સંયમ. ૧

વ્યવહારે પ્રભસ્યર્થને ધાર્યું, કાયથકી જ્યકારી;

નિશ્ચયથી શુદ્ધશુભરમજના, થયાશકિત અવધારી.

સંયમ. ૨

કાયથકી સ્ત્રી સંમ નિવાર્યો, વચનથકી પણ સાધ્યો;

મનને વશ કરવાને માટે, જ્ઞાન ધ્યાનમાં રાખ્યો.

સંયમ. ૩

અતિચાર પ્રતિકમલ કરીને, શુદ્ધ થવાને ઉપાદ્યો;

વ્યવહાર નિશ્ચય સંયમ વાટે, અનુભવ જાંખી પાડ્યો.

સંયમ. ૪

સિદ્ધાન્તોત્તું મનન કરીને, જ્ઞાન માર્ગ સ્થિર ઠાપ્યો;

દ્રવ્યક્ષેત્ર કાલાનુભાવે, સંયમ માર્ગ વહાડ્યો.

સંયમ. ૫

સાધુઓ ધતિયોની સંગત, ક્રોધી સાર પ્રહાડ્યો;

મુખદુઃખ સહીયાં જ્ઞાને, ક્રોધા ધર્મ ઉપાડ્યો.

સંયમ. ૬

કલિકાલમાં ધર્મ સાધના, પૂર્ણ પુણ્યથી પાડ્યો;

સાધકવૃત્તિ યત્ન થતો કંઈ, મનમાં સંતોષ આપ્યો.

સંયમ. ૭

જે જે અંશે ધર્મ સાધના, કલિકાલમાં થાતી;

તે તે અંશે જન્મ સફલતા, અનુભવ યોગે જણાતી.

સંયમ. ૮

આસવવલ્લુ જે તેર વર્ષમાં, સંવર યોગ સધાડ્યો;

બુદ્ધિસાગર ધન્ય ગણું હું, ભાવી ધર્મ સધાડ્યો.

સંયમ. ૯

માગશર શુદ્ધિ ૬ શુક્રવાર.

૯૧૩ વેધાપુર. ૯૧૩

વેધાપુર તીર્થ ગણામું છે, ગુરૂ વિદારે પવિત્ર વેધાપુર.
 નેમિમાગર મુનિવર ખસા છે, કીધા ખૂબ વિદારે) વેધાપુર.
 ક્ષામાસાં અદિયાં કર્યા છે, કીધી રેડના સાર. વેધાપુર.
 મુનિદિન ગચ્છાશાખકા છે, શાવક કરિયા બેઠા,
 મુનિમાર્ગ જોળખાલીયો છે, મહી પશ્વિનદ કોશ. વેધાપુર.
 સામુન પાળ્યાં બસાં છે, પાળ્યા પૂર્ણિયાર, વેધાપુર.
 વેમગી ત્યાગી શિરોમણિ છે, શુદ્ધ કિયા કરનાર. વેધાપુર.
 મહાગુરૂ સ્વિમાગર મુનિ છે, નેમમાગરજીમિયા,
 મુરૂમજા વિનયી સદા છે, ત્યાગી રામને સીધા. વેધાપુર.
 ક્ષામાના મુરૂએ કર્યા છે, ધર્મશાળાની માંડી,
 ધર્મમાનરજી મુનિવર છે, સીધી સીધા આંદી. વેધાપુર.
 શ્રીમુનવાનરજી મુરૂવર છે, કીધું સથાન પવિત્ર,
 ધર્મશાળા કોખા બલી છે, દિન દિન વધતીચિત. વેધાપુર.
 મુનિદિન ગાવર ગાપુએ છે, આખ્યા અર્પિ ઉચ્છાદી,
 નેનધર્મ કીધાલીયો છે, ખાખી કદી નહીં કાંઈ. વેધાપુર.
 મુરૂ પંપન મુનિવર છે, આખ્યા સ્વચ્છ ઉદાર,
 અદિનામન મહાગુરૂ છે, મહાગુરૂજી સ્વચ્છાર. વેધાપુર.

❧ દર્શન. ❧

મારો મનવો ભર્યો રે હિંદાસી.

જ્યોતિ ઘટ ઝળહળ જાગી રે.

અલખ પ્રભુ પરખ્યો પરમ સોભાગી;

બહુનામી પણ જેહ અનામી,

એઈ જોઈ પરમ રહ લાગી રે. પરમ પ્રભુ

પરખ્યો પરમ સોભાગી. ૧

નામરૂપનો ભરમ મટાડી;

મુરતા જ શૂન્યમાંહી લાગી રે.

પરમ. ૨

નદીયો પહાડો તીર્થ જામણની;

ઝટ જાનિતવૃત્તિ જૂલ લાગી રે.

પરમ. ૩

પરદર્શનનોજ સાર જણાયો રે;

હું તેઃ ધધ્યો યોગી સહુ ત્યાગી રે.

પરમ. ૪

ધન્ય શુરૂ પરખાયો પરમ પ્રભુ;

જ્યોતિ જ્યોત ધયો તુજ શાગી રે.

પરમ. ૫

ધ્યાતા ધ્યેયને ધ્યાનના એકયે રે;

સોઠહું સોઠહું અલખ વડ લાગી રે.

પરમ. ૬

હુનિયા સર્વ સમાઈ સહજમાં;

બુદ્ધિસાગર પરમ સુહાગી રે.

પરમ. ૭

માગસર શુદ્ધિ ૧૧

❧ આત્માનુભવ. ❧

ધન્ય ધન્ય અવતાર ધયો મુજ, ભવની જામણ લાગી હોજ;

સ્વાદ્વાદ નય ચેતન સત્તા, જાણી રહ ત્યાંહી લાગી. શુરૂજ ભવની ૧

લટકયો ભવમાં વાર અનન્તી, જાણ્યો નહીં પોતાને હો જ;

હવે હું જાગ્યો આતમ જ્યોતે, જાગીયો આનન્દ બાને. શુરૂ ૨

જાજવાળું પ્રગટયું અન્તરમાં, અંધારું અજપાયું હો જ;

નિવૃત્તિમાર્ગ છે પ્યારો.

॥ કબ્જાલિ ॥

- પ્રવૃત્તિ માર્ગ લોગીનો, નિવૃત્તિ માર્ગ યોગીનો;
અધિકારી થતાં દિલમાં, નિવૃત્તિ માર્ગ છે પ્યારો. ૧
- નિવૃત્તિની મજા ન્યારી, નિવૃત્તિની દયા ન્યારી;
નિવૃત્તિની ગતિ ન્યારી, નિવૃત્તિ માર્ગ છે પ્યારો. ૨
- પ્રવૃત્તિમાં ઉપાધિ છે, નિવૃત્તિમાંજ શાન્તિ છે;
અનુભવ સ્વાદતા યોગી, નિવૃત્તિ માર્ગ છે પ્યારો. ૩
- નિવૃત્તિ આંખ છે ભૂદી, નિવૃત્તિ ચિત્ત છે ભૂદું;
નિવૃત્તિ સ્થેર્ય છે ભૂદું, નિવૃત્તિ માર્ગ છે પ્યારો. ૪
- પ્રવૃત્તિ માર્ગ સેવકનો, નિવૃત્તિ માર્ગ છે પ્યારો;
થતાં લય વાસનાઓનો, નિવૃત્તિ માર્ગ છે પ્યારો. ૫
- અક્ષય શાન્તિ નિરખવાને, પ્રભુના દેશમાં જવા;
પ્રભુ પોતે જણાવાને, નિવૃત્તિ માર્ગ છે પ્યારો. ૬
- ખરી જ્યોતિ નિરખવાને, અખંડાનંદ લેવાને;
પુદ્ગલપિંધ સન્તને સાચો, નિવૃત્તિ માર્ગ છે પ્યારો. ૭
- માગસાર કૃત્યુ ૧ સંવિચાર.

“ સ્વરો ય યોગ સાધુનો ”

॥ કબ્જાલિ ॥

- સદા સંતોષની વૃત્તિ, નથી પરભાવની ઇચ્છા;
શુદ્ધગમ જ્ઞાન લેવાતું, ખરો એ યોગ સાધુનો. ૧
- કષાયો ક્ષીણ થાતા બહુ, વધે વૈશ્યની વૃત્તિ;
નિવૃત્તિપન્થ વહેવાતું, ખરો એ યોગ સાધુનો. ૨
- અહંવૃત્તિ ટળે વેગે, થતી નિન્દા નહીં કોની;
ટળે ઇર્ષ્યાનણી વૃત્તિ, ખરો એ યોગ સાધુનો. ૩

નથી મોટાઈનાં બધુમાં, નથી મોટાઈની વૃત્તિ;
 શુષ્કાનુરાગની વૃદ્ધિ, ખરો એ યોગ સાધુનો. ૪
 પડાતું નહીં પ્રપંચોમાં, વધે સમભાવની વૃત્તિ;
 નિવૃત્તિમાં રહે મનડું, ખરો એ યોગ સાધુનો. ૫
 ક્ષમા વૃદ્ધિ થતી વેગે, સરલતા ચિત્તમાં રહેતી;
 ઉપાધિયો થતી દ્રવે, ખરો એ યોગ સાધુનો. ૬
 અનુભવ જ્ઞાનની ઝાંખી, થતી આનન્દની મોજે;
 ભુદ્ધિબંધિસન્તદૃષ્ટિએ, ખરો એ યોગ સાધુનો. ૭

માગશર ૧૫ ૨ સોમવાર.

નગુરાઓ.

નગુરા લોજા લોકો રે પાડે બૂડ પોકો રે,
 હરાયા પેઠે આથડે હોજ;
 પામે નહીં અધ્યાતમ યોગ જ્ઞાન. નગુરા. ૧
 અહીં મળશે કે તહીં રે શ્રદ્ધા નહીં કંઈ રે,
 ગોગીના અવડા જેહવા હો જ;
 જ્યાં ત્યાં ભમતા લહે ન નિશ્ચય કંઈ. નગુરા. ૨
 ગુરૂ ન મળે જ્ઞાની રે, ત્યાંમુખી અભિમાનીરે,
 જીવ ન પામે જ્ઞાનને હો જ;
 હરે ન મનડું આતમમાં સ્થિર કામ. નગુરા. ૩
 ગુરૂની શ્રદ્ધા ભક્તિ રે, ભણે એજ શક્તિ રે,
 મનને શાન્તિ આપવા હો જ;
 પામે ભક્તો ગુરૂ હૃદયનું જ્ઞાન. નગુરા. ૪
 ગુરૂનાં પાસાં સેવે રે, ગુરૂ આજ્ઞાએ રહેવે રે,
 પામે તે સત્ય ધર્મને હો જ;
 બુદ્ધિસાગર જ્ઞાની ગુરૂ ધરી સેવ. નગુરા. ૫

માગશર ૧૫ ૩ મંગલવાર

— આત્મપ્રભુ. —

મીરાંબાઈના હાથમાં છે પુખ્તી માળા એસગ.

- પ્રભુ મારા અસંખ્ય પ્રદેશી રૂપાળા પ્રદેશી રૂપાળા;
 દીલમાં બિરાજનાર પ્રેમીકા હો છ.....પ્રભુ. ૧
- ન્યાં ત્યાં પ્રભુ ત્હારી ધારણા ધારું હું ધારણા ધારું;
 પ્રેમપુષ્પે પૂણું ભક્તિથી રે હોછ. ....પ્રભુ. ૨
- દેહમાંહી વ્યાપનાર નિજનેજ તારનાર;
 નામ રૂપે ક્યાં ક્યાં શોધવો રે હો છ.....પ્રભુ. ૩
- હજારહજાર જ્યોતિ રૂપે રહો નિત્ય રૂપે રહો નિત્ય;
 ઉપયોગ એક રહો તાહરો રે હો છ.....પ્રભુ. ૪
- નામ અનેક ભાષામાં તમારાં ભાષામાં તમારાં;
 ત્રણ કાલમાં જે થયાં રે હો છ.....પ્રભુ. ૫
- સર્વે તમારાં નામ ગણું છું નામ ગણું છું;
 તોપણ નામાતીત છો રે હો છ. ....પ્રભુ. ૬
- વિશ્વમયી તું વિશ્વ તારામાં;
 ધ્યાવું પૂણું હું નિજને રે હો છ. ....પ્રભુ. ૭
- અન્તર્યામી તું પ્રભુ મહારા રે તું પ્રભુ મહારા;
 સજ્જ એક દિલથી ન વિસરો રે હો છ. ....પ્રભુ. ૮
- બુદ્ધિસાગર જ્યોતિરૂપ પ્રભુછ અલખ પ્રભુરૂપ;
 આનન્દમયરૂપ તાહરું રે હો છ. ....પ્રભુ. ૯
- માગસર વદિ ૪ જુધવાર.

આત્મામાં વિશ્વ અને સાપેક્ષાણ આત્મમય વિશ્વ.

દુનિયા અમારા આત્મમાં દુનિયામયી પોતે સદા,
જે જે થયું જે જે થયે તે સર્વમાં જ્ઞાને મુદા;
પર્યાય જે જે દ્રશ્ય તે તે રૂપ થઈયે પૂર્વ હું,
પર્યાય સર્વે માદ્યરા વિજ્ઞાન જેયે સર્વ હું. ૧

જે જે જગત્માં દ્રવ્ય જ્ઞાને જેયરૂપે પરિણમે,
વિજ્ઞાનવાદી વિદ્યારૂપે જેય તેને નવિ ગમે;
જ્ઞાન જ થતું નહિ જેયવણ એ જેયવાદી ઉચ્ચરે,
એ જેયરૂપે સર્વમાની જ્ઞાન વસ્તુ પરિહરે. ૨

પરિણામવાદી દૃષ્ટિ સૃષ્ટિ વાદી આદિ વાદ જે,
સૌ આત્મમાંથી પરિણમે એકાન્તથી વિષવાદ જે;
જે જે થયા મત પન્થ તે તે આત્મમાંથી ઉદ્ભવ્યા,
મિથ્યાત્વમતિ પરિણામથી પાખંડ મત સૌ નીસર્વા. ૩

જાતા સમાઈ નાસ્તિરૂપે શુદ્ધ ચેતન ધર્મ જતાં,
સ્થાદ્વાદનયથી અસ્તિનાસ્તિ ધર્મ અન્તર પ્રગટતાં,
જે લેહનયની કંપના તે ખેદ આપે મુગ્ધતાં.
જ્યાં એક રૂપે આત્મસત્તા ધ્યાન યાત્રુ શર્મ ત્યાં. ૪

પૂજાપરામાં આવીને સાપેક્ષ ચેતન ધ્યાવીઓ,
વિકરૂપ વચનાતીન અન્તર ધર્મચિત્તે લાવીઓ,
જ્યાં વિશ્વ ઉંચે જાગતા ત્યાં મસ્ત થઈ રહીએ ખરે,
બુદ્ધચિત્ત સમજે જ્ઞાનીઓ પરમાત્મના પ્રેમે વરે. ૫

માનસર વદિ ૭ યનિવાર.

૫૫ સફાવ. ૫૫

આપ સ્વભાવમાં રે એ રાગ.

- સમતા ભાવમાં રે ચેતન અનુભવ જ્ઞાને રહેવું;
 દુનિયા સારા ખોટા કહેવે, ત્યાં નહિ મનડું દેવું. સમતા. ૧
- દુનિયામાંહી કોઈ ન લહાઈ, માન નહીં મન મહાઈ;
 કોઈ ન અંતે સાથે આવે, અંતે સર્વે ન્યાઈ. સમતા. ૨
- પુદ્ગલની ખાજી સહુ જાડી, મમતા તેની ખોટી;
 કરોડપતિની સાથ ન કોઈ, લખપતિ નહીં લંગોટી. સમતા. ૩
- મુખ દુઃખ વાદળ છાયા પેઠે, ક્ષણ ક્ષણમાં ખદલાતું;
 નાટકીયા પેઠે અવતારો, લહીને નાટક થાતું. સમતા. ૪
- કર્મવશે સહુ જીવો ભમતા, ભમતાં દુઃખડાં પાવે;
 કર્મ નચાવે તેવું નાથે, સ્થિરતા ક્યાંઈ ન પાવે. સમતા. ૫
- નહીં નારી ને નહીં નપુંસક, નહીં તું નર અવતારી;
 પુદ્ગલના વેષો ખેરીને, ભટકે ભવમાં ભારી. સમતા. ૬
- પુદ્ગલના સંગે કોષાદિક, ચાતા તે નહીં પોતે;
 આતમસત્તાએ પરમાતમ, શુદ્ધ જ્ઞાનની જ્યોતે. સમતા. ૭
- નિન્દા વા સ્તુતિ નહીં લહારી, રાગાદિકથી ન્યારો;
 સત્તાએ તું સિદ્ધ સમોવક, જ્ઞાનાદિક આધારો. સમતા. ૮
- આત્મસ્વરૂપે લહારે રહેવું, ધર્મ એજ છે સાચો;
 રાગદ્રેપે ચિત્ત ન દેવું, પરમભાવમાં માચો. સમતા. ૯
- અક્ષય નિરંજન રૂપ મજાનું, સત્તા ધ્યાઈ લેવું;
 બુદ્ધિસાગર સિદ્ધ સનાતન, બ્રહ્મરૂપને સેવું. સમતા. ૧૦

માગસર વદિ ૧૦ મામવાર.

આ રેહની પેલીવળ, નાખે ધણું પૂરું કલ્પ,
 શત્રુનું ધણું શત્રુ, મરુ ઉપચારથી ખાતી ભરું,
 આ રેહની પેલીવળે ઉપચારથી મરુ ભણવું,
 પેલી કહું એક મે કહું એવું દુરવળ ખાતવું. ૨
 આ રેહ પેલી રણ હેતે આખને નહિ ખાતવું,
 આ રેહ પેલી નેજા દું, અભિજાન મન ન આણવું,
 આ રેહ પેલી કાદંબું માફી થઈ વળું મરુ,
 ભુદધિમિ મનન રૂપમાં ઉપચારથી મરુનું મરુ. ૩

૧૭૭૭ વર્ષે ૧૭ મુખરુલ.

આરમ્ભના. ૧૭૭

• આપે આજનામાં કે અજુ આપે મનને રેહના—એ રેહ.

મનના આજનામાં કે, અભિજાન મનને રાખે,
 સિદ્ધાનંદ વૃણિમય માનું, મુખને અનુભવ આવે. સત્તા. ૧
 સિદ્ધ સદિષો મનન બાળી, આગમ સત્તા આપી,
 મોઝાદ મોઝાદ ખાત મજાનું, શિવપુરની ઉં આપી. સત્તા. ૨
 મનન સત્તા ભેળી નિજાની, નેવી મરુમાં બાળી,
 સર્વ જીવમાં નિજને રેખે, પ્રગટે નિજ મુલખાળી. સત્તા. ૩
 સર્વ પ્રાણીમાં પરમજ્ઞાની, સત્તા આપી ભેળી,
 સર્વ જીવોની વિવેક શકતે, ભેળી સત્તા વડેલી. સત્તા. ૪
 મનુષ્યોમાં સિદ્ધ સુખી મુખ, મનન સત્તા ભેળી,
 મ જ્ઞાનન સત્તાને રેખી, આદ્યિકદષ્ટિ ખેળી. સત્તા. ૫
 ભેળી સત્તા નિજ સમ બાળી, મરુમાં પાતે માની,
 મેત્રી બાવના વિશ્વ બાવના, ભાવે શિવ મસ્તાની. સત્તા. ૬
 વ્યવહારે અધિકારે આગ્ય, કરવું થઈ નિર્દેષી,
 અન્તર્ગત સત્તા ઉપચારે, મન થઈ નિર્વિરોધી. સત્તા. ૭

જન્મ મૃત્યુનાં બંધન નાવે, સત્તાના ઉપયોગે;
 વ્યવહારે વ્યવહારી થાતાં, વર્તે નિજ ગુણ લોગે. સત્તા ૮
 કર્તવ્ય પ્રાપ્તવ્ય કર્મે, કર્મયોગી ઉપચારે;
 સત્તા દૃષ્ટિના ઉપયોગે, થાતાં મોહને મારે. સત્તા ૯
 કર્મયોગી વ્યવહારે થાતાં, સત્તાએ નિજયોગી;
 બુદ્ધિસાગર વ્યક્તિ ભાવે, થાવે શિવ મુખ લોગી. સત્તા ૧૦

માગશર વદિ ૧૩ શુરવાર.

આત્મપ્રમુલીલા

અલખ લીલાએ સવાયો, આતમ અલખ લીલાએ સવાયો;
 અસ્તિ નાસ્તિ જગ રાયો..... આતમ. ૧
 રોમ રોમ પ્રદેશમાં રે, લોકાલોક સમાયો;
 ઓઢ પ્રજ્ઞાંડ નાટક સહુ રે, પ્રતિ પ્રદેશે મુહાયો. આતમ. ૨
 ઉત્પત્તિ વ્યય ધ્રુવતા રે, સર્વદ્રવ્યની પાયો;
 સ્વપરપ્રકાશક જ્ઞાનથી રે, સમયે સમયે જણાયો. આતમ. ૩
 નિરઃ આવિર્ભાવના રે, ત્રણ કાલ પયાયો;
 સર્વ દ્રવ્ય સામાન્યને રે, વિશેષે પરખાયો. આતમ. ૪
 વ્યક્તિનાવ્યક્તિ સહુ ધર્મને રે, અનુભવમાંદી લખાયો;
 વક્તવ્યાવકતવ્યથી રે, ધર્મ અનન ભણાયો. આતમ. ૫
 સત્તા વ્યક્તિમય પ્રભુ રે, વદ્ધારકમય ભાયો;
 વદ્ગુણ હાનિ વૃદ્ધિથી રે, સૌ પર્યાય મનાયો. આતમ. ૬
 પિંડવિષે પરમાત્મા રે, સત્તાએ સમજાયો,
 સ્યાદ્વાદ ધર્મે સદા રે, અનુભવમય ગણાયો. આતમ. ૭
 વિચારો જ્યાં ઉડતા રે, ત્યાં તુ ધર્મે છાયો;
 જીવરૂપ પ્રજ્ઞાંડમાં રે, સહુ પ્રજ્ઞાંડ પરાયો. આતમ. ૮

સર્વ જ્ઞાનીઓ જે કહે છે, તે સદુ જુજમાં માળો;
જુદિસાગર ધર્મમાં છે, દારણ કાર્ય કથાઓ.

આત્મ. ૯

માનસર વર્ષ ૧૪ શુક્રવાર.

માણસા ક્ષેત્ર.

આત્મકીરી.

- માણસા જ્ઞાન મહા જપકારી;
જે જિન મન્દિર બારી.....માણસા ૧
- નેમિસાગર ગુરુવર બતા છે. ઉત્કૃષ્ટા અનગારી;
ચોમાસાં અર્ધિયાં કર્યાં છે, દિપી દેશના ચારી. માણસા ૨
- સાગર ગમ્મ શોભાવીયો છે, નખામગ્મમાં બારી;
નેમિસાગર પદરૂપર્યાં છે, પવિત્ર બૂ બલિદારી. માણસા ૩
- કિયોદારક મહા મુનિ છે, મુખ નવ કાંપ વિદારી;
ધર્મ શિથિલતા વારીને છે, તાર્યાં નર ગદુ નારી. માણસા ૪
- રવિપદ જે દીપના છે, રવિસાગર ગુણકારી;
ચોમાસાં અર્ધિયાં કર્યાં છે, સંધ સકલ ઉપકારી. માણસા ૫
- તપ ઉપધાન કરાવીયાં છે, ગામો ગામ વિદારી;
વૈશાખી ત્યાગી ગુરુ છે, વગનસિદ્ધિના ધારી. માણસા ૬
- સાગરગમ્મ શોભાવીયો છે, મહા પુરુષ અવતારી;
સકલ સંધ નાયક મુનિ છે, ચારિત્ર પાત્ર સદારી. માણસા ૭
- તત્પદ પંકજ સેવતા છે, અનેક ગુણ બંધારી;
મુખસાગર ગુરુ પૂજ્યજી છે, અર્ધી આવ્યા મુખકારી. માણસા ૮
- ચોમાસુ ગુરુ સાયમાં છે, દીધું સંવર ધારી;
મુજ સાથે અર્ધી આવીને છે, કીધા જેન આચારી. માણસા ૯
- પિસ્તાકીય આગમતણો છે, તપ કરાવ્યો વિચારી;
કિયાપાત્ર સમતા ગુણે છે, સ્વપર જનહિતકારી. માણસા ૧૦

- ઉપાદાન તીર્થજ સ્વયં દે, આવનીર્થતાધારા;
જગ વ્યાપક નદિ વ્યક્તિથી દે, જનંત ગુણ બંદારા. સગુણી. ૭
- સૌમાં છે સદુમાં નર્દી દે, સાદ્ય સકલ દેનારા;
સાદ્યામ્ય કરે અસદ્યાયથી દે, સર્વ આર લેનારા. સગુણી. ૮
- દર્શનને ઉપદર્શનો દે, ત્યાં વ્યાપી રહેનારા;
ગુણ શક્તિ મહિમાવટે દે, સદુ દર્શન જીવનારા. સગુણી. ૯
- સ્થાદ્વાદ દર્શન વિષે દે, સર્વ સમાઈ જનારાં;
પૂર્ણ દૃષ્ટિ સ્થાદ્વાદમાં દે, અનેકધર્માધારા. સગુણી. ૧૦
- સત્ત્વ તમાદિ વિધેયથી દે, નિર્ગુણના ધરનારા;
બુદ્ધિસાગર ધર્મમાં દે, શુદ્ધપણે રમનારા. સગુણી. ૧૧
- ધેય મુક્ત મોખાર.

જન્મભૂમિ ગુર્જરદેશ.

- શુભ અમારો દેશ, ગુર્જર શુભ અમારો;
સર્વ દેશોથી વિશેષ.....ગુર્જર. ૧
- હિન્દુવર્ણ દયા કરે દે, કૌનો કૌણી વિશેષ;
મન્દિરો સદુ ધર્મનાં દે, પૂર્ણ રક્ષાળ પ્રદેશ. ગુર્જર. ૨
- આંગાનાં વૃક્ષો પાણી દે, ટાળે તન મન કલેશ;
કુદ્રત વનરાજી ધત્તી દે, આનન્દ આપે હમેશ. ગુર્જર. ૩
- આંગત્રી રાયણ પીપળા દે, વડ આવળનાં આક;
જાંબુડા મકરોડીઓ દે, કોણક સ્થાને તાક. ગુર્જર. ૪
- મીતાફલ દારીમટ્ટી દે, મહુડા ને કચેર;
બેરડી જામફળી લીંગા દે, લીંગુ ઉમર ખેર. ગુર્જર. ૫
- કોઠી કેરડા સીમટો દે, સરગવો ને ધોર;
ચંદન સાગ બદામટ્ટી દે, સોપારી નાળીયેર. ગુર્જર. ૬
- કણ્ણે કણ્ણાળ ખાખરો દે, કેવળો રીંગડ કેળ;
આસોપાલવ ને વરખટો દે, અરડુસો સીમેલ. ગુર્જર. ૭

માણસાના રાઓઢ દરવાર શ્રી તસ્તસિંહજી ઠાકોર.

- માણસા રાઓઢ શ્રી દરવાર, તસ્તસિંહ જયકાર—માણસા.
 ઠાકોર તસ્તસિંહજી રે, શુભ પત્નીવત ધાર;
 પરનારીબંધુસમા રે, રાજ્ય કાર્ય હુશિયાર. માણસા. ૧
 બ્યલિચારી શિક્ષા દઈ રે, કરતા શીલ પ્રચાર;
 પ્રભપાલક નીતિથી રે, ટેક નેક ઉદાર. માણસા. ૨
 ચાપોતકટવંશે ચયા રે, હનિયકુલમણિ સાર;
 સાધુ જન સંગતિ વિષે રે, રાગ ધરે છે ઉદાર. માણસા. ૩
 ચર્ચા કરતા ધર્મની રે, ધર્મ વિષે ધરે ખ્યાર;
 પરિચય અમને છે ધણો રે, બ્યસન ટાલનહાર. માણસા. ૪
 લાયબેરી સ્થાપીને રે, કરતા જ્ઞાન પ્રચાર;
 ઔષધશાળા સ્થાપીને રે, કરતા હુઃખી ઉદાર. માણસા. ૫
 પુસ્તક વાંચી પ્રેમથી રે, લેતા સમ્યક્ સાર;
 બ્યવહારે બહુ દક્ષતા રે, લક્ષિત માન્યતા ધાર. માણસા. ૬
 શાન્તિપ્રચારક રાજ્યમાં રે, પ્રબ ઉપર બહુ ખ્યાર;
 બુદ્ધિસાગર સૂરિનો રે, ધર્મલાલ મુખકાર. માણસા. ૭
 પોષ શુદ્ધિ ૫ ગુરવાર.

—૭ સ્વયં પાત્ર વનો. —

- સ્વયં બનો પાત્ર શુભી જયકાર, પાત્ર;
 પંકજ કદિ ન બોલાવતું રે, આવો જમરા હબાર;
 કમલ મુગધે ખેંચાઈને રે, પોતે આવે વિચાર. સ્વયં ૦ ૧
 બાગ કદી ન બોલાવતો રે, આવો પાસે નરનાર;
 આવે મનુષ્યો દોડતા રે, શુભનો મહિમા અપાર. સ્વયં ૦ ૨
 દેખી સરવર પંખીઓ રે, આવે હર્ષ અપાર;
 શુભ હોત નિહાળીને રે, કરે મુનિયો વિહાર. સ્વયં ૦ ૩

શાયોપદ્ધતિ જ્ઞાનમાં દે, મુદ્ધ સેધ પરિણામ;
 રાગ દેષ વિજ્ઞ ના યતો દે, જ્ઞાનીને જ્ઞાનિશામ. અદ્ભુત. ૧
 સ્થિતિજ્ઞાને સેધના દે, સર્વ પરિણામ મુદ્ધ;
 જનન ધર્મથી જ્ઞાનના દે, યાત્રાં ચેતન મુદ્ધ. અદ્ભુત. ૭
 સત્તાએ નિજ જ્ઞાત્રમાં દે, રૂડી એ જ્ઞાત્રક શરિત;
 જ્ઞાનિશાંધે પરિણમે દે, કેવલજ્ઞાને અકિત. અદ્ભુત. ૮
 સુમાત્રા યોગો સદ્દે, સર્વ સમાધિ સમાધ;
 મુદ્ધ જ્ઞાનની અકિતમાં દે, નિર્વિદ્યપે સદાય. અદ્ભુત. ૯
 સેધ મુદ્ધિ ત્રણ કાલમાં દે, વસ્તુ સ્વભાવે તત્ત્વાય;
 જ્ઞાનમુદ્ધિ પ્રગટા થઈ દે, સમયન સેયો જ્ઞાત્રાય. અદ્ભુત. ૧૦
 જ્ઞાની જાણે જ્ઞાનમાં દે, અદ્ભુતના ના જસાય;
 જુદિસાગર ખેલનો દે, જ્ઞાનન્દ લીલા મરાય. અદ્ભુત. ૧૧
 પોત સુદિ ૬ મેમવાર.

૭૭ દેહાધ્યાસાભાવ. ૭૭.

યાય ન દેહાધ્યાસ, જ્ઞાનીને યાય ન દેહાધ્યાસ;
 અધિકારે કર્મો કરે દે.....પટે ન વાસના પાશ. જ્ઞાનીને.
 મુખ ગાદુ ઉર પાદના દે, વર્ણાદિક અધિકાર;
 અધિકારે મેચે સદા દે, પિંડ પ્રભુ ધરી પ્યાર. જ્ઞાનીને. ૧
 જ્ઞાનજ્ઞાન મુખમાં ધરે દે, ગાદુમાં સત્રિય ધર્મ;
 ઉરમાં વૈશ્યપાત્રું ધરે દે, પગમાં શુદ્ધનું કર્મ. જ્ઞાનીને. ૨
 પિંડમાં ચારે વર્ણના દે, ધારે ગુણને કર્મ;
 શુદ્ધપદ્મ પદ્મું કરે દે, પ્રભુ યવાના એ મર્મ. જ્ઞાનીને. ૩
 પ્રથમ પાદ પૂજાય છે દે, શુદ્ધ પૂજા એ ધાર;
 પદ્માન ગાદુની પૂજનારે, પૂજા શીર્ષ પ્રકાર. જ્ઞાનીને. ૪
 ઉદર પૂજા વૈશ્યની દે, સગુણ કર્માધિકાર;
 ત્રીજી વા એથી કટી દે, દ્રવ્યભાવ વિચાર. જ્ઞાનીને. ૫

જૂથે બટદી રોડને દે, જ્યાં ત્યાં રોજની પંદ;	
અમૃત જોજન ત્યાગીને દે, ખાતો ઘર ઘર એંદ.	સત્તાચે. ૬
જેને મટીયા સફર દે, તે પાને મુખપામ;	
જુદિસાગર મોંજમાં દે, રહે સદા નિજ દામ.	સત્તાચે. ૭
પોપ શુદિ ૧૧ ગુરવાર.	

॥આતમ સેવોજી.॥

મુજને સજનો ૨—એ યવ.

આતમના ઉપયોગે રહેવું, શુદ્ધ ધર્મ એ જાણેછ દે;	
સેવા બદ્ધિ સર્વ જીવની, આતમમાંદી આવે.	આ૦ ૧
વાદ વિવાદો ખંટલ મંડળ, અધદા ટંટા ત્યાગીછ;	
આતમનો અનુભવ ઘટ કરવો, ઘણે તેદના રાગી.	આ૦ ૨
વર્ણનમાં આતમ આપે, આતમ સદુમાં સવાયેછ;	
આતમશુદ્ધિ માટે સદુ દિરિયા, સપેક્ષએ દેદાયે.	આ૦ ૩
આતમવિશુદ્ધિ અનુભવ આપે, દિરિયા તેદજ સાચીછ;	
જાનીને અનુકૂલ સદુ દિરિયા, રહેનો નિજગુણ માચી.	આ૦ ૪
જાનીની વાતો સિદ્ધાન્તો, અનુભવ તેદમાં રદિયેછ;	
જાણે તે પદને પદખાવે, જાવ ન જાવે કદીગો.	આ૦ ૫
જાણ્યા જન પદને ધ્યાવે, પામે તે પર આપેછ;	
આતમાનુભવ જેણે લીધા, તે પર શિવ પદ સ્થાપે.	આ૦ ૬
પર પંચાતો દૂર કરીને, આતમ અનુભવ કરીએછ;	
આતમ અનુભવ જે જે હેતુ, તે સદુને અનુસરીએ.	આ૦ ૭
આતમજાની ઘટમાંદિ પ્રબુછ, સેવી નિજપદ લેવુંછ;	
જુદિસાગર સેવા ગેવા, સ્વાદી મુખમય રહેવું.	આ૦ ૮

પોપ શુદિ ૧૨ શુક્રવાર.

૧/ અનુભવ ગુરુ. ૯૯

નાન્ય ગુરુ છે અમારો અનુભવ અન્ય ગુરુ છે અમારો;
 જાવનામરેનો નાગો ... . અ.
 નિઃશયની દુહા કરીને, કુચ દશા કરનારો;
 અદ્ભાવનુ જાન મૂકાવે, આત્મપ્રદેશ વિદારો. અ
 અનુભવમા જે આવનુ છે, તેનો છે આધારો;
 આન્મોદય નેથી થનો છે, અપદાનીન એ આરો. અ
 અરુણોદય સમ સંખર્ષી રે, સ્વપર પ્રકાશી પ્યારો;
 મહાદેવાનર મદગુરુ છે, મદજ્ઞાનન્દામારો. અ

૧૧' ૧૬ નિર્મલ

૧/ ધર્મરૂપ માનસ સરોવર. ૧૦૦

નિજ કૃતિ અનુચારથી દે, જે મેં જલશરી;	
તેને તેજું રૂઝ મેં દે, નદિ આશિર્વાદ શરી.	ધર્મ. ૭
ધર્મ સરોવર જીતનાં દે, દુષ્ણ દણે નિર્ધારી;	
ત્રિવિધ તાપ મધાવવા દે, મેંયો નરને નારી.	ધર્મ. ૮
ધર્મ સરોવર દાંડતા દે, યોગીજન અવતારી;	
બુદ્ધિસાગર આતમભં દે, દેખો મંમતશરી.	ધર્મ. ૯
પાઠ વડિ ૨ ગુપચાર	

૭૭ સત્ય પર વિશ્વાસ રાગ્યો પાછા ન ફરવું ૧૯

દર્શિય નદી પાછો રવારે દે, અન્વેષે પર વિશ્વાસ.	દર્શિય.
પ્રતિપક્ષી સામા મના દે, દુર્જનની પરી રીત;	
રવિ આમળ ગમ નદી શંકે દે, દાઘા દાંચે ખચીત.	દર્શિય. ૧
સદી શંકે નદિ ઉત્તરિ દે, પ્રતિપક્ષી જે લોક;	
યદા તદા અગ્નિની દે, પાટે ઝાલી પેાલ.	દર્શિય. ૨
પ્રતિપક્ષી જન વચ્ચમાં દે, રહીને આમળ ચાલ;	
ધીર વીર સાંધો બની દે, સત્યનું પર દિલ બાલ.	દર્શિય. ૩
ભક્ષાનસ કરતાં બહુ દે, દુરની પાછળ ચાલ;	
ભયથી ભાગી અવતાં દે, અન્વેષે જય મન માલ;	દર્શિય. ૪
પવન પ્રપંચી હારીયો દે, જય પામ્યો ધીપાલ;	
સત્ય ન છાનું રહી શકે દે, પાલે જે પાગલ.	દર્શિય. ૫
પ્રતિપક્ષી જાહેરમાં દે, લાવે છે નિજ સત્ય;	
દુર્જનથી દરજું નદી દે, કરતું નિત્ય ગુણ કૃત્ય.	દર્શિય. ૬
પરિતઃ ઉપયોગી ચાલ દે, ધર્મ કૃત્ય જયકાર;	
બુદ્ધિસાગર ટીણો દે, સાચા ગુણ કરનાર.	દર્શિય. ૭
પાઠ વડિ ૪ ગુપચાર	

❖ યોગીની મસ્તી. ❖

સમ-ગેદાર.

અનુભવ મસ્તી સત્ય મજાની, સદ્બલનન્દની ખાનીરે;
 ભયનું ભાન ખૂલાવે નકરી, જ્ઞાન પૂન મસ્તાની રે. અનુભવ. ૧
 પામર જન પામે નહીં સ્વપ્ને, સિદ્ધ ગતિની નિધાની રે;
 મસ્ત જ્ઞાનીના રિલમાં ઇશ્વર, શું બલે અજ્ઞાનીરે. અનુભવ. ૨
 મસ્તીમાં પ્રભુ ભેદ રહે નહીં, પ્રેમ પ્રતીત ન છાની રે;
 એકમેકતા નિશ્ચય સ્થિરતા, મુખમાં ઝીણે જ્ઞાની રે. અનુભવ. ૩
 આનન્દ સ્વાદ ન બાપે આળે, ચિદ્ધનચેતન ધ્યાની રે;
 દેખે બલે ઝોર કથન કંઈ, આપ સ્વરૂપ સમાળી રે. અનુભવ. ૪
 અનુભવી જેણે એ મસ્તી, તેને એ સમજાળી રે;
 ભુદિસાગર અલખ પૂનમાં, પૂર્ણ રહી મર્દાની રે. અનુભવ. ૫
 પોપ વદિ ૧૦ શુધવાર.

❖ આત્મપ્રભુની પિંડ પિંડ પ્રતિ પ્રભુભાવના. ❖

પિંડે પિંડે પ્રભુવાસ, જગત્માંહી પિંડે પિંડે પ્રભુવાસ;
 સત્તાએ વ્યાપક ખાસ, જગત્માંહી. ૧
 નૈગમનયની ભાવનાએ, એવો છે વિશ્વાસ;
 નૈગમનય સાલંબને રે, ધર્મ ફેલાવો ખાસ. જગત્. ૨
 સંપ્રહનય સત્ સત્ પ્રભુ રે, દર્શન જ્ઞાન સ્વરૂપ;
 સર્વત્ર ચૈતન્ય છે રે, સંવેદ રૂપારૂપ. જગત્માં. ૩
 પિંડ ચૈતન્યાનુભવે રે, સર્વાનુભવ થાય;
 સ્વાનુભવ પ્રત્યક્ષથી રે, સ્વયં પ્રભુ નિરખાય. જગત્માં. ૪
 નય સાપેક્ષાએ થતો રે, સ્વામી સેવકભાવ;
 સ્વામી સેવક નહીં કદા રે, નયસાપેક્ષ દાવ. જગત્માં. ૫
 કેઈ નયે સ્વામી સદુ રે, કેઈ નયે સદુ દાસ;

નયાતીત દષ્ટિ થકી રે, એ નહીં વાચ્ય પ્રકાર. જગતમાં
 અસંખ્ય નય નદીઓ સહુ રે, ઉપજી જેમાં સમાય;
 તેહિજ આનન્દધન પ્રભુ રે, ઉદધિ સ્વરૂપ મુહાપ. જગતમાં
 દ્વંધ્યાસ્તિકનય ભાવના રે, ભાવે આવિર્ભાવ;
 પર્યાયાસ્તિકનયથકી રે, ધ્યાને સિદ્ધ મુભાવ. જગતમાં
 સદસત્ વાચ્યાવાચ્યનું રે, અનુભવગમ્ય સ્વરૂપ;
 શુદ્ધિસાગર ધર્મ છે રે, આનન્દચિદ્ધ ધનરૂપ. જગતમાં

મહા શુદ્ધિ ૧

૬૬૩ પ્રતિપક્ષીની દષ્ટિ. ૬૬૩

કથાધિ.

પ્રતિપક્ષી અસૂયાથી, શુભોને દોષમાં ખેંચે;
 પ્રતિપક્ષી અવિવેકે, બહું નિજ પક્ષમાં બેસે. ૧
 નિહાળે દુઃખમાં પૂરા, ખરામાં ખોટ દેખાડે;
 પ્રતિપક્ષી બની અપો, પડે ને અન્યને પાડે. ૨
 પ્રતિપક્ષી બની યતુ, ધરે છે કાકની દષ્ટિ;
 ધરે છે દોષની દષ્ટિ, યથા દષ્ટિ તથા યદિ. ૩
 પ્રતિપક્ષી બનેલાઓ, સહે ના જે બન્યું સારું;
 જવાસાવત્ર મુકાઈને, લહે ॥ દુઃખ અણધાર્યું. ૪
 પ્રતિપક્ષી બનેલાઓ, ખરેખર નામથી ખૂંડા;
 ઉડાવી મપ્પ ગોળાઓ, બને ॥ દુર્મનિ લુંટા. ૫
 પ્રતિપક્ષે યજી ઉધા, ધરે છે ધૂકની દષ્ટિ;
 સમદિને જગાડે છે, જગાડી આનંદની વ્યવિ. ૬
 અટ્ટે તે કોપડા જેવા, યના નહીં દુર્જનો પોતા;
 સપાટામાં જ તેઓના, ખરેખર આવના લોગા. ૭
 કપટની મુદ્દિયોથી તે, કળાઓ કેળવે કોડી;

મનસે જાન્ય કલ દાસે પાંડે દે જ નાંડે પાંડે.	૮
મનસે પેલ પેલોને કાળે મુજબને જાંડે.	
મનસે પાંડે મુજબ, મુજબે મુજબને જાંડે.	૯
ઉપરથી મનસે પેલે, ઉપરથી મનસે જાંડે;	
મનસે પાંડે કાળે, કાળે પાંડે મનસે.	૧૦
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે મનસે.	
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે મનસે.	૧૧
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે મનસે.	
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે મનસે.	૧૨

મનસે પાંડે કાળે.

મનસે પાંડે કાળે.

મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	ધર્મ ૧
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	ધર્મ ૨
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	ધર્મ ૩
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	ધર્મ ૪
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	ધર્મ ૫
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	ધર્મ ૬
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	
મનસે પાંડે કાળે, મનસે પાંડે કાળે.	ધર્મ ૭

જ્ઞાની ગુરૂને સેવનાં રે, મળે ધર્મનો આર રે;
જુદિસાગર સ્વાદાદથી, પામે હર્ષ અપાર રે.

ધર્મ ૮

માદાસુદિ ૩ ગુરુવાર.

૫૫ ધર્મીનાં લક્ષણો. ૬૬

સિદ્ધ જગત સિર શોભતા—એ રાગ.

લક્ષણ ધર્મીનાં ધારીએ, પ્રભુનો અત્યંત રાગ;	લક્ષણ. ૧
ગુરૂની ચઢા સાચી સદા, દિલમાં રાખી વૈરાગ્ય.	લક્ષણ. ૨
રાગદ્વેષને છૂતવા, કરતો નિત્ય ઉપાય;	લક્ષણ. ૩
શ્રવણગ્રમનો એ આર છે, ખાની મનમાં સદાય.	લક્ષણ. ૪
સદુની સાથે આનન્દથી, વર્તે આત્મસમાન;	લક્ષણ. ૫
વૈર ઝેરને ત્યાગીને, સહતો નિજ અપમાન.	લક્ષણ. ૬
અવગુણ ઉપર ગુણ કરે, દેખે સર્વ સમાન:	લક્ષણ. ૭
પકટે હડ નહીં મોહથી, કરતો ગુરૂગમ જ્ઞાન.	લક્ષણ. ૮
સાચી સેવાને આદરે, કરતો મમતાનો ત્યાગ;	લક્ષણ. ૯
વિષય વિકારોને છૂતવા, કરતો મલ્લ અધ્યાગ.	લક્ષણ. ૧૦
પરની નિન્દામાં ના પટે, રમતો આપસ્વભાવ;	લક્ષણ. ૧૧
મનની સ્થિરતાને સાધવા, સાધે યોગના દાવ.	લક્ષણ. ૧૨
કૂડ કપટથી રે વેગજો, રહેતો લોભથી દૂર;	લક્ષણ. ૧૩
ભ્રાન્તિ કરે નહીં સ્વાર્થથી, યાનો કદિય ન દૂર.	લક્ષણ. ૧૪
ધર્મે દભ ન દાખવે, ત્યાગે પુદ્ગલ આસ;	લક્ષણ. ૧૫
અધિકારે શુભ ધર્મને, આસપે નિત્ય આસ.	લક્ષણ. ૧૬
દ્રેષ ન પાપીની ઉપરે, સમતા રાખે રે ચિત્ત;	લક્ષણ. ૧૭
જ્ઞાનિસાધુની સમતે, રાચી રહેતો ખચીત.	લક્ષણ. ૧૮
દિલડુ રગાયુ ધર્મથી, જેવો ચોલ મજીક;	લક્ષણ. ૧૯
ધર્મ રાગ જ એહવો, જ્ઞાને સમજી રે દિક.	લક્ષણ. ૨૦

વસ્તુ સ્વભાવે દે ધર્મ તે, યેનનમાંદી સદાથ;

તુલિસાગર ધર્મમાં, આનન્દપૂર મુદાથ.

ઉચ્ચ. ૧૧

માથ કવિ ૪ છાંદસ.

૫૭ પ્રમુનાં યાદ. ૬૬

બહાણ પ્રમુનાં ભાગ્ય અમે હીએ બહાણ પ્રમુનાં ભાગ્ય,

ગમેનુ ઘરેલાં ચાલાગ.....અમે હીએ.

આકાશીય શુભ માંડવે, રવિ સરી રીપ પ્રાપ્ત;

કુદરત આ ભાગમાં, રમીએ લીલ વિલાસ. અમે ૧

પટ્ટીએ રટ્ટીએ દોટ્ટીએ, નામી જળે દૂર;

ભયં ત્યાં પ્રમુના તેજથી, આનન્દમાં ભરપૂર. અમે ૨

હસ્થાદરથ પદાર્થને, પામીએ નદી પાર;

અવખ અવખને બોલતા, ફરીએ હાસ્યાર.

જે જે અમારું તે તે પ્રમુનું, ચોપીએ તેજ જ પરમ વિમુનું;

પ્રમુના ભાગક પ્રમુના બોલે, મુદપ્રીતિથી પ્રમુ દીનાંબે.

જે જે કથું જે જે ઘડે દે, બાળે સર્વ દયાગ;

ભાગકને સમભવીને દે, યાઓ કદે કૃપાલ. અમે ૩

મારું સદુ ત્રણ કાવનું, તુજથી છાનું ન લેશ;

પ્રમુ ઉત્તરે કીડનાં, આનન્દ રોપ દર્શય.

અસંખ્યપ્રદેશવ્યક્તિએ દે, હું તું એક સ્વરૂપ;

પરમ પ્રમુ ભાગક અમે દે, ત્રણ બુવનનાં બૂપ. અમે ૪

બહિનના પદિબામના દે, વિચિત્ર પ્રગટે રંગ;

તુલિસાગર ભક્તિથી દે, નિર્ભય નિજ શુભ સંજ. અમે ૫

માથ કવિ ૪ રવિવાર.

ૐ ગુણાનુરાગ. ૧૯

ધરીએ ગુણાનુરાગ, સકલ પર ધરીએ ગુણાનુરાગ,
 યદ્યપે મહા વડભાગ.....સકલ.
 નિન્દા ન કરીએ યતુની દે, ધરીએ યતુ ગુણ રાગ; સકલ ૧
 જ્યાં ત્યાં સદ્ગુણ દેખવા દે, દોષોનો કરી ત્યાગ. સકલ ૨
 પરગુણ પરમાણુસમે દે, ગિરિસુખ માનીએ નિત્ય; સકલ ૩
 એક ગુણ જ્યાં દેખીએ દે, ધરીએ હર્ષે ત્યાં ચિત્ત. સકલ ૪
 ગુણહૃદિએ દેખીએ દે, કરીએ સદ્ગુણ કીર્તિ; સકલ ૫
 દોષોને અગગા કરી દે, સ્ત્રીએ સદ્ગુણ રીતિ. સકલ ૬
 જ્યાં ત્યાં દુર્ગુણ દેખતાં દે, વદતાં નાવે પાર; સકલ ૭
 દોષહૃદિથી દેખતાં દે, કર્મબંધ નિર્ધાર. સકલ ૮
 સદ્ગુણના અનુરાગથી દે, ગુણગણ પ્રકટે જેય; સકલ ૯
 પાપ કર્મ દૂરે ટળે દે, આનન્દ દોષ હમેય. સકલ ૧૦
 સદ્ગુણ રાગી સજ્જનો દે, શિવ પામે નિર્ધાર; સકલ ૧૧
 દોષહૃદિધરદુર્જનો દે, પામે બહુ અવતાર. સકલ ૧૨
 સન્તજનોના ચિત્તમાં દે, સદ્ગુણ રાગ મુકાય; સકલ ૧૩
 બુદ્ધિસાગર પ્રેમથી દે, સદ્ગુણ મહિમા ગાય. સકલ ૧૪
 માપ સુદિ ૧ રવિવાર

ૐ જ્ઞાન્તિ: ૧

સપલી દુનિયા.

અમને સપલી દુનિયા દે, સારી મન સમજાય છે;
 સત્તાએ સૌને દેખી દે, આનન્દ મુદ્દ ઘાય છે;
 વૃક્ષો ઉપર પ્રીતિ પ્રગટે, આત્મસરીખાં જળાય;
 પશુ પંખીપર પ્રેમ જ પ્રગટે, પૂજ્ય બુદ્ધિ ઉભાય;
 પ્રખુદા જેવા મુર્ખે દે, જીવો તો દેખાય છે. અમને ૧
 ન્દાનાં મોટાં નરનારી સદુ, ભાગે પ્રમુ સમાન;

જીવો સર્વ જમાવું પ્રેમે, દેઈ અન્તરૂ સન્માન;
 સિદ્ધસમા સહુ જીવો રે, સત્તાએ પરણાય છે. અમને૦ ૨
 જીવોના ઉપકાર તણે હું, આબ્યો વાર અનંત;
 પરસ્પર ઉપકાર જીવોનો, ઉપકારી છે ભદ્રંત;
 સર્વજીવોની સેવા રે, કરવા મન હરણાય છે. અમને૦ ૩
 સત્તાએ હું સર્વ જીવોમાં, સર્વ જીવો મુજમાંથી;
 જગત્ શુરૂં હું જગનો ચેલો, વિશ્વરૂપ હું આંહી;
 સદસદલાવે સહુમાં રે, સાપેક્ષે સુહાય છે. અમને૦ ૪
 સંબ્રહ્મનયની સાપેક્ષાએ, સત્તા ધ્યાતાં બેશ;
 અલોદબુદ્ધિ અલોદ પ્રેમે, આનન્દ યેન હમેશ;
 જીવંતાં સિદ્ધ મુખમાં રે, બુદ્ધિસાગર પાય છે. અમને૦ ૫

માધ મુદિ ૭ સોમવાર.

૫૭ સર્વદર્શનમય સ્યાદ્વાદદર્શનમય અમે. ૬૬

મંજાતટ તપોવનમાં રે એ રાજ અને સાખી

અથવા

ધીસના પદની દેલીમાં.

સર્વનય સાપેક્ષે રે, દ્વૈતાદ્વૈતવાદી અમે;
 મિર્માસક સાંખ્યવાદી રે, સાપેક્ષાએ જ્ઞાનગમે;
 સ્યાદ્વાદમાં સર્વે વાદો, સાપેક્ષાએ સમાય;
 સાગરમાં લળતી સહુ નદીઓ, એવો ઉત્તમ ન્યાય;
 અનુભવીના મનમાં રે, સાપેક્ષાઓ સર્વે રમે. સર્વ ૧
 સૌગતવાદ અમારામાંથી, ઝગ્નસૂત્ર સાપેક્ષ;
 દુર્નયવાદો એકાન્તે સહુ, સ્યાદ્વાદ નિરપેક્ષ;
 દુર્નયવાદો સઘળા રે, સમ્યગ્રૂપે પરિણમે. સર્વ. ૨
 અનેકનયથી અનેક ધર્મો, વર્તે વિશ્વ મજાર;
 પણ તે સઘળા સાપેક્ષાએ, મુજમાં લળતા સાર;

પ્રવૃત્તિ અને નિવૃત્તિ.

૧૨૧ નિ.

પ્રવૃત્તિ વાંચના જેવી, નિવૃત્તિ વૃક્ષના જેવી;	
નિવૃત્તિ ભૂષના જેવી, પ્રવૃત્તિ સેન્યના સરખી.	૧
નિવૃત્તિ અર્જુના જેવી, પ્રવૃત્તિ આદાયેદન છે;	
પ્રવૃત્તિ કાચના જેવી, નિવૃત્તિ દોષના સરખી.	૨
પ્રવૃત્તિ વૃક્ષના સરખી, નિવૃત્તિ વૃક્ષરૂઠ જેવી;	
પ્રવૃત્તિ ચક્રના જેવી, નિવૃત્તિ છે વાદ્ય જેવી.	૩
પ્રવૃત્તિ ચાલના જેવી, નિવૃત્તિ ઉઘના જેવી;	
પ્રવૃત્તિ ધર્મદેવ છે, નિવૃત્તિ ધર્મદાર્ય જ છે.	૪
પ્રવૃત્તિ લખના જેવી, નિવૃત્તિ પુત્રરૂઠ જેવી;	
પ્રવૃત્તિ શંખના જેવી, નિવૃત્તિ સ્વાદવા સરખી.	૫
પ્રવૃત્તિ મેલના જેવી, નિવૃત્તિ પાણીના સરખી;	
યુવા સમજે પ્રવૃત્તિ તો, નિવૃત્તિ વૃદ્ધના જેવી.	૬
વણિપ્રવૃત્તિ પ્રવૃત્તિ તો, નિવૃત્તિ રાકડું નાણું;	
પ્રવૃત્તિ જો રસોયો તો, નિવૃત્તિ છે બર્ધુ બાણું.	૭
પ્રવૃત્તિ પિંટના સરખી, નિવૃત્તિ આરમના સરખી;	
પ્રવૃત્તિ પ્રાણના સરખી, નિવૃત્તિ પ્રાણરૂપ જ છે.	૮
પ્રવૃત્તિ મીઠના જેવી, નિવૃત્તિ વાઝના સરખી;	
પ્રવૃત્તિ ને નિવૃત્તિનું, પણું ગંજીર જાન જ છે.	૯
પ્રવૃત્તિ ધર્મવ્યવહારે, નિવૃત્તિ ધર્મનિશ્ચયથી;	
પ્રવૃત્તિ વણ નિવૃત્તિનું, ઠઠી રક્ષણ નથી ચાતું.	૧૦
પ્રવૃત્તિ ચક્રની ગતિએ, નિવૃત્તિ ચન્દ્રીની સિદ્ધિ;	
પુદ્ગલધર્મરક્ષણમાં, પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ સેવા છે.	૧૧

માણસા. માયસુદિ ૧૧ શુક્રવાર.

૧૭ જંગલ. ૧૬

- ભેગીને જંગલ મંગલરૂપ જણાય, મંગલરૂપ જણાય. ભેગીને
 દુદતની રચના ઘણી રે, ભેતાં જ્યાં ત્યાં જણાય;
 ખુલખુલ પંખી બોલતાં રે, પંખી ઘણાં દેખાય. ભેગીને. ૧
 સસલાં મૃગલાં દોડતાં રે, કોથડના ટૂંકાર;
 મીઠારવ ઠેલો પરે રે, મેમંચનિ સુખકાર. ભેગીને. ૨
 દુદતી વનરાણી ઘણી રે, વાનર કોડકથાન;
 પશુઓ ચરતાં મેમથી રે, મોર વાળે નિજવાન, ભેગીને. ૩
 આંગા મદુડા લીંબડા રે, વરખડા ઠયેર;
 વડ રાયણને પીંપળા રે, બોરડી રાની કેળ. ભેગીને. ૪
 બાવળ શુંદી આંબડી રે, ઇંડ્યાદિક જાડુ જાડ;
 શુદ્ધ હવાને આપણું રે, સોહંવનિ શુભ તાન. ભેગીને. ૫
 અનહુદંબનિ પ્રગટે ભલી રે, જાગે ચેતન જયેત;
 નિરૂપાધિયોગે સદા રે, થાય અમાધિ ઉલ્લાસ. ભેગીને. ૬
 ભવશાન્તિ નિમિત્ત છે રે, સાધને સાધ્ય સધાય;
 બુદ્ધિસાગર અનુભવે રે, ગાયું સત્ય મુહાય. ભેગીને. ૭

આધસુદિ ૧૫ મંગળવાર.

+ સ્વર્ગસ્થ સ્વેષ્ટ ગુરુ પ્રમુખી સુલ્લસાગરજી વિજ્ઞાતિ. +

- ખરી વખતના બેઠી ગુરૂજી, ખરી વખતના બેઠી
 સાહાય્ય કરો હવે વહેલી.....પ્રમુખ ગુરૂજી
 ભક્તોનાં દુઃખ ભાગતો રે, ભક્ત વત્સલ સુખકારી;
 વારવાર શું વીનવું રે, સાહાય્ય કરો અણધારી. પ્રમુખ ૧
 દુર્જનદાવ સમાવવારે, તું પુષ્કરાવર્ત વારિ;
 જે જે કયું તે જાણતો રે, મહિમા જાગતો ભારી. પ્રમુખ ૨

❧ ગ્રામ વચ્ચે કૂવો. ❧

- ગ્રામ વચ્ચે કૂવો રે, કાઢવા ભૂલ સહુ ડાહ્યા;
 કાંધને કાંધ કહેવે રે, અધુરા ખૂબ ખરડાયા. ગ્રામ૦
- અહીંયા આતો બાકી રહું છે, ઘટે ન કરવું અહીં;
 થયો જ પહોળો આતો અહીંયાં, ચૂનો રહી ગયો તહીં;
 મન માને તે કહેવું રે, સ્વચ્છન્દ મતિ જગ છાયા. ગ્રામ૦ ૧
- લાંબો કીધો માલ વિનાનો, અહીં રહી ગઈ ભૂલ;
 ખર્ચ કયું પણ સાર ન આવ્યો, ધૂળની બાજી ધૂળ;
 કારીગર નહીં ડાહ્યા રે, ખર્ચા બહુ દરમાયા. ગ્રામ૦ ૨
- ભૂલ કાઢવા બેસે ત્યારે, કાઢે ન્યાં ત્યાં ભૂલ;
 સાડું દેખવા બેસે ત્યારે, સહુ દેખે અનુકૂલ;
 જેની જેવી દ્રષ્ટિ રે, દેખે તે તેવું જગજાયા. ગ્રામ૦ ૩
- સહુ પોતાના મનમાં ડાહ્યું, કોણ રંકને રાય;
 દેવાય ગલછું ના હુનિયાને, મન માન્યું સહુ ગાય;
 તાન સહુનું જુદું રે, જ્ઞાનાવરણે છવાયા. ગ્રામ૦ ૪
- જેવું જેના મનમાં તેવું, બોલીને હરખાય;
 જેને જેવી દ્રષ્ટિ તેવું, મનમાંડી સમજાય;
 બુદ્ધિસાગર સમજી રે, સાને સમજે સમજાયા. ગ્રામ૦ ૫

લોકાંશ. માધ પદિ ૬ સોમવાર.

❧ મોહીને શાસ્ત્રો તે શાસ્ત્રરૂપે પરિણમે છે. ❧

- શાસ્ત્ર તે શાસ્ત્ર સ્વરૂપ, મોહીને શાસ્ત્ર તે શાસ્ત્ર સ્વરૂપ,
 નિજ શિર કાપે અનુપ. મોહીને.
- સાશ્વર શશ્વરૂપ ઈ રે, મોહી નરને નાર,
 સંવરના જે હેતુઓ રે, આસવ રૂપ નિર્ધાર. મોહીને. ૧

૩ આત્મજ્યોતિવહે વિચરાયહું કર્મવિપત્તિ વાદલ. ૬

વિપત્તિ વાદળ ઝટ વિખરાયું, સૂર્ય તેજ પ્રસરાયું. વિ
 હૃદિ ન ઝટ ફરે ટળ્યા રે, પુણ્ય ઉદયમાં આબ્યું;
 હૃદિ ન ફરે ભાગીયા રે, સાચું વિશ્વ મુહાબ્યું. વિપત્તિ ૧
 નામ રૂપની કલ્પના રે, તેમાં હું ન રહાયું;
 શહેનશાહી સત્યની રે, તેનું ભેર જમાયું. વિપત્તિ ૨
 અલખ ખલકમાં ખોળતાં રે, અલખ સ્વરૂપ યવાયું;
 અનુભવતા અનુભવી ઘટે રે, ગાયાથી ન ગવાયું. વિપત્તિ ૩
 સૂક્ષ્મદૃષ્ટિથી સૂક્ષ્મને રે, ભેતાં મુખ જણાયું;
 અસંખ્યપ્રદેશી શુભનું રે, જ્યાં ત્યાં તેજ છવાયું. વિપત્તિ ૪
 શાતાશાતા વાદળે રે, બ્રહ્મ ન ભૂલી જવાયું;
 બુદ્ધિસાગર આત્મની રે, વાટે ગમન કરાયું. વિપત્તિ ૫

ભોદરા. માધ પદ ૧૧ શુકવાર.

૭૭ ઘડુ ઘોલનારો વાંઠો. ૯૮

ઘડુ બોલે તે બાંઠો, હૃદયમાં ખગ વિચારો રે,
 ફાંગો કહે જગતોક, હૃદયમાં ખગ વિચારો રે. મ ૧૦
 વાચિક શક્તિ ખીલે ઘણી રે, નિયમિત શક્તિવિદીન,
 ધીક થવાતુ ચારિત્ર્યમાં રે, કથની સહેલી રીત ઇત. હૃદયમા ૧
 એક જાતની જાણની રે, વક્તૃપણની રેવ,
 ફાનોગ્રાફરે વહે રે, માતી ન સદ્ગુણ નવ. હૃદયમા ૨
 આશ્ચર્ય કારણે રે, વક્તૃપણની રીત.
 હૃદય વિના ત્યાં પાલ છે રે, અનુભવ એહ ખચીત. હૃદયમા ૩
 પેટ ભર્યાની ભાવ્યે રે, જે બોલે ઘડુ બોલ,
 ગુપ્ત રીતે ત્યાં જાણની રે, વર્તનમાટી પાલ. હૃદયમા ૪

જન મન રંજન લોડની દે, કિમ્મત નહીં તલભાર;
 બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂની, વાણી ધણી ગુણકાર.   દુહયમાં. ૫
 મેષર. માધ વદિ ૧૨ દનિચર.

➤ સાધરમતીના કાંઠે મહુડીમાં ગમન. ૮૮

મનોહર સાગર કાંઠે દે, રીકા કુદત દેખાવ.   મનોહર.
 સાગરમતીના કાંઠે દે, મનહર મહુડી ગામ;
 જિનમન્દિર રંગીયામણું દે, દેખી કીધ પ્રણામ.   મનોહર. ૧
 ભક્તિમન્ત ધાવક ભલા દે, ધાવક ઘર પચ્ચીશ;
 દેવ ગુરૂ ભક્તિ કરે દે, દયાગુ વિશ્વાવીશ.   મનોહર. ૨
 માનચંદ્ર સુત ભાણીએ દે, વહેસ કાઢીદાસ;
 તેના ઠહેલામાં કપો દે, દિવસ બેનો વાસ.   મનોહર. ૩
 ઉઠા આંધા ટેકરા દે, કોટેશ્વરનું સ્થાન;
 ગામ ખડાયત ટેકરે દે, કાંડસગિયા ભગવાન.   મનોહર. ૪
 અજીતનાથ મૂર્તિ ભડી દે, ચમત્કારી કહેવાય;
 જગ જન કરતા માનતા દે, પ્રાચીન તીર્થ ગણાય.   મનોહર. ૫
 ધીમી સર્પાકારથી દે, વહેલી સરિતા બેશ;
 શીતલ જલ વાયુવડે દે, ટાળે તાપ હમેશ.   મનોહર. ૬
 આંખાની ઝાડી ધણી દે, મહુડાનો નહીં પાર;
 દ્વલદુપ પૃથ્વી વિષે દે, ઉગે ધાન્ય અપાર.   મનોહર. ૭
 દયાધર્મમય દેશમાં દે, સન્તોનો ગુલ વાસ;
 બુદ્ધિસાગર ધર્મની દે, કરણી કરતાં ઉઝ્હાસ.   મનોહર. ૮
 મહુડી માધ વદિ ૧૩ સંવિચાર.

❧ કહેણી તેવી રહેણી. ❧

જેની કહેણી સરખી રહેણી, તે નર ધન્ય છે રે;
 બોલ્યા કરતાં કરી બતાવે, તે જૃતપુણ્ય છે રે;
 કથન ભવ ઈ જ્યાં ત્યાં થાતી, ફાંગા બોલે કાઢી છાતી;
 રહેણી શૂન્ય જે ગ્રંથકો, તે તો જગમાં અપુણ્ય છે રે. જે. ૧
 ઉપદેશકનો પાઠ ભજવતા, રહેણી વણ તે નામ ભજવતા;
 કુટા ટોલ સમા તે બીરૂ, જ્યું મહુણ છે રે. જે. ૨
 સદ્ગુણ વણ ઉપદેશક કહેણી, નિજ ગુણ હણવાની છે છેણી;
 ગુણ વણ ફાંગા ઉપદેશકના, સુખપર ધૂળ છે રે. જે. ૩
 કરવું કાંઈ ન કહેવું બહુલું, એ તો કાર્ય ધણું છે સહેલું;
 બોલ્યું આચારે મૂક્યાવણ કાંઈ ન મૂક્ય છે રે. જે. ૪
 ગંધ વિના કિંશુક પુષ્પો જ્યું, રહેણી વણ ઉપદેશક પણ ત્યું;
 ખીંચ્યું જંગલમાંહી, જેવું આવળ કૂલ છે રે. જે. ૫
 ખડ્ગધારપર નાચ હી જેવો, રહેણી પાઠ ભજવતો તેવો;
 ભુદ્ધિસાગર સન્તો એવો, વિશ્વ અમૂલ્ય છે રે. જે. ૬

વિગ્નપુર. માપ વદિ ૧૪ સોમવાર.

❧ મોહત્યાગ. ❧

દુનિયાને શાજી કરવા રે, કેમ અરે ઇચ્છા કરે,
 આત્મભાન મૂઝી રે, પ્રવૃત્તિ આવી શાને ધરે.
 કાણ કાણ જીવન કાલ વહે છે, અમૂલ્ય તે ન ગુમાવ,
 પ્રભુ સ્વભાવે પ્રભુ મળે છે, એવું મનમાં લાવ;
 નિજ સ્વરૂપ રહેવા રે, ભાવ ન કરતો કેમ અરે. દુનિયાને ૧
 પ્રભુ પ્રસન્નતાને મેળવવા, પ્રભુ રૂપ યદ્ય ભવ,
 સદ્ગુરૂ પ્રભુને એકજ માની, શ્રદ્ધા દૃઢ્યમાં લાવ,
 આત્મનિષ્ઠા રાખી રે, શાન્ત નક્કી યાચે ખરે. દુનિયાને ૨

જન્મનું કટોરિશ્કર કરિએ, જાવે નહીં નિજ શામ,
 જામજાણી જામજાણીએ, શામ નિજ મુખપામ;
 નિઘપત્તે જોવેા મનમાં દે, નો શાં પીનું પાવડે દુનિયાને ૨
 વંદાવા પૂજાવ અરે, ફાનિ દેરા શામ
 ત્યં મુખી નિશામ દશા નહીં, જનુજવશો મમજાવ;
 સમજી ને જોવું મનમાં દે, પ્રિદુજાવે શાને મરે દુનિયાને ૪
 દર્શન જાનારિ જ્ઞાનનું, નિજ મન ઠી રવાન
 જનન જોવેા ઉપદેશી છે, હવ જન શા જમજાવ;
 જુદિજાવર મેવે દે, મન પદ દાનિ વરે દુનિયાને ૫
 વિજયુર, શામ વરે ગુ મંજાવડ

— વિજાપુરનું વર્ણન. —

જન્મજમિ જવજારી, વિજાપુર જન્મજમિ જવજારી,
 સંવત્ નવ સત્તાવીએ દે, વિજાપુર વમેનું;
 વર્ણ જદારે જોખનું દે, ગુસ્તીરમાં પડેનું. વિજાપુર ૧
 બીજવાર વરણું જદારે, કુંડની પૂર્વે પડેનું;
 ત્રીજવાર જા ઉ જદારે, લોગજાની કડેનું. વિજાપુર ૨
 પદાવલીનું દેદરું દે, પ્રાચીન કોથી કડાનું;
 મુમ્તઝાન આબ્યા પરી દે, દિન્ડ પૂર્વે મુદાબું. વિજાપુર ૩
 કુંડ મનોદર જોખનો દે, ગાંધી વૃક્ષની જાણી;
 આંત્રાનાં વૃક્ષો વર્ણાં દે, કાપવૃક્ષ જવજારી. વિજાપુર ૪
 નવ જિનમંદિર જોખનાં દે, જન્મજારા બપદારી;
 દશ પોષપથાતા બલી દે, પર્મિ જનમુખજારી. વિજાપુર ૫
 કવિહુલ્લ શક્તિથી દે, જનમન રંજનજારી;
 ગાદેટો કવિયો વસે દે, બહુ વસતા બાપારી. વિજાપુર ૬
 ગાયકવાડી રાજ્યમાં દે, દોષપત્તે વખણાનું;
 પડિતો જદારે જન્મતા દે, સાર્થક નામે મુદાનું. વિજાપુર ૭

પન્થ પન્થ વિનયથી ગુરુ રાગી, બહુ શિષ્ય જગમાં યોગી
પ્રેમે ભુદિસાગર શિષ્યોના, શુભ ગાય ॥ ૨. જગત્માં ૭
વિનયન. કાગળ મદિ ૩ મુકાદ.

પ્રભુભક્તિમાં પ્રેમ. ૬૬૬

ના રે પ્રભુ નદી રોડે—એ રાગ.

પ્રેતો પાડોયે પ્રભુ તુજ પન્થ, વશું નદી દહે પાઉ;
બહે કાટો પટે શિરે દોડ, મનમાંદી જિહ્વાસો;
લાગી લગન તુજ સાથે બ્દાલા, મનમાંદી એક તુજ રે;
પ્રેમ ખુમારી ચરી મગજમાં, બળે તું અંતર શુભજ. વશું ૦ ૧
શાસિન્દ્રવાસે રટન થતું તુજ, મુરતા મુરતની સાથ રે;
શરીર ક્ષતિનો માલોક મોટો, મારી છે તું આપ. વશું ૦ ૨
પ્રેમલક્ષણ બકિતના બાંધ્યા, બાંધ્યા હો મદાય રે;
મુજરો મારો માની લેયો, વિરહ ધરી ન ખમાય. વશું ૦ ૩
પ્રેમ પ્રતીતિ ત્યાં નદી બીતિ, પ્રેમે લેલ ત્યજાય રે;
પરમ પ્રભુ પુરુષોત્તમ મદાસ, રોમ રોમ મદિમાય. વશું ૦ ૪
લલુ વિરહો દોટી વર્ષોત્તમ, પદોસે ન મુદાય રે;
અલખ પ્રભુ અજગમર ક્વામી, મળતાં દુઃ તું ન થાય. વશું ૦ ૫
અકલકલો અધણતો વાટે, ચાલુ હીન દયાળ રે;
ચાહે તેને તું પ્રભુ મળતો, ઠરજો સિદ્ધ કૃપાળ. વશું ૦ ૬
નામ રૂપથી લાજો બેરો, સ્વરૂપમાં નહીં લેલ રે;
ભુદિસાગર દીનોદારદ, મળતાં નાસે ખેલ. વશું ૦ ૭

વિનયપુર. કાગળ મદિ ૪ મુકાદ.

આત્મરૂપ.

હૃદયનું દર્શન લેનાર, હૃદયની સાથ રહેનાર।	
દશદશ પાપું પીનાર, દશદશ તુ નખારે દું.	૧
કહેતું કરું કરવામાં, હૃદયમાં કાલ ભરવામાં।	
અમર્ષણ કરું કરવામાં, હૃદયને તુ મરત ભણી.	૨
હૃદય વિશ્વાસ ઇ ભાવે, રહેત નહીં અભિમત્તામાં।	
અનુભવની કમોટીમાં, રહેત નહીં મિત્ર કમોટીમાં।	૩
નહીને કિયું કરું ને કરું, અમેરે જોઈ દું ના કરું।	
અમત્ત રવત્તમાં ના કરું, અપંચી કાપના અર્થ મળું.	૪
પરમજ્ઞા અમત્તમાં, મુદ્દને પૂર્ણ ભજવામાં।	
અદંત્ય પૂર્ણ ભજવામાં, કમોટીપર અદ્યો મેધિ.	૫
અમર્ષણ કરું દેવામાં, કહેતું કરું લેવામાં।	
નથી દું નુત્તરી જાનિ, અભયે તું એકવા એકવે.	૬
અદા એ એકવે ઇ મુક્તિ, અદા એ મુક્તિ ભુજ્યામાં।	
અનુભવ ભાવમાં આવે, કયે નેતિ કયે નેતિ.	૭
અદા એ જ્ઞાનમયમહિત, અદંત્ય વિના મુક્તિ.	
અમર્ષણમાં રહી યજ્ઞિ, યતી એ ભાવથી અહિત.	૮
નથી એ દુઃખમાં દું તું, અમાયો ન્યાં અદા દું તું।	
પુદ્ગલપદ્મપદ્મપદ્મપદ્મ, અવ-મુક્તિ અનુભવમાં.	૯

આશા. ૧૧૭ મુદિ ૬ યાવાર.

૨૯૭ પ્રમુ સંશોધન. ૧૭

થેનનજી તમે અર્થ મુ ૧ તેદ ન તપાસો,
આ તો મિત્રમાયાનો તમાસો રે. થેનનજી
અમૃત્ય આયુષ્ય એજે ગુમાવો, જરા ન ચિત્તમાં વિમાસો,
ઘટ શોધ્યા વણ પ્રમુ નવ દેખ્યા, થયો જમતનો તું હાસો રે. થેનનજી

જ્ઞાન નયનથી દેખ પ્રભુને, જ્યોતિથી દીવને પ્રકાશો;
 બુદ્ધિસાગર પ્રભુ ભજન કર્યાથી, મુદ્રિતપુરીમાં હોય વાસોરે. ૩૦૨
 વડનગર. કાગણ મુદ્રિ ૧૦ સનિવાર.

શુર મહિ. શુર મહિ.

શુરની કસોટીએ બહુ ચેલા કસાને,
 મરણવા થઈ મુખ પાસો, ચેલાજી વિનયથી રહેયો. ૧
 શુરના વચનના દાસ બનીને, સદ્ગુરુ ચરણે મુકાયો. ચેલાજી ૨
 સદ્ગુરુ સર્વસ્વ માની હૃદયમાં, ભક્તિ ગંગામાંડી નહાયો. ચેલાજી ૩
 વડનગર. કાગણ મુદ્રિ ૧૩ સોમવાર.

ઉપકારક દોશી નયુભાઈ મંચ્છારામ.

નયુભાઈ જેવા રે, વિરલા પુરુષ જગમાં;
 પરાંપકારી પૂરા રે, વસ્યો ધર્મ રંગોરગમાં.
 શ્રદ્ધાળુ દયાળુ ધીરા, ચિત્ત સરલ મુબલ્લ; ૧
 જિનમન્દિર સમરાવે ભક્તો, સૂત્ર સૂચે ગુણવાન;
 બાર વનધારીરે, પટે નહીં મિથ્યા વગમાં. નયુભાઈ. ૧
 ધર્મ પ્રાપ્તિમાં સ્હાયક થઈ, અમર કયું નિજ નામ;
 સાધર્મી બંધુનું સગપણ, રાખ્યું ધરી ગુણ દામ;
 ઉપકારી ગુણ યાદી રે, મુરો કરે રહી સ્વરૂમાં. નયુભાઈ. ૨
 વિદ્યાશાલા સાચવવામાં, કર્યો સ્વાર્થને દૂર;
 આત્મલોભ આપ્યો ધર્મર્થિ, નામ થયું મયદૂર;
 સાધુના ભક્ત પૂરા રે, વ્યવહારસાગી મનમાં. નયુભાઈ. ૩
 ગંભીર સમગ્ર સાણા સજ્જન, ધર્મ કર્મ શુદ્ધતાન;
 વિદ્યાપૂર જેનોમાં દીવો, પામ્યા પ્રતિષ્ઠા માન;
 ગુણાનુસાગી થઈને રે, રહે નિત્ય મુખ વગમાં. નયુભાઈ. ૪

પત્ની જડાવ ઘણી ગુણવંતી; આજ્ઞાપાલક બેથ;
 ઉભય કૂળ વિશુદ્ધ જ નેનાં, કરતી ધર્મ હમેથ;
 સેવામાં પૂરી શૂરી રે, વહે સદા ધર્મમગ્ગમાં. નયુભાઈ. ૫
 નયુભાઈ નેવી જગમાં, ભેતાં જડે ન ભેડ;
 ધર્મલાભ દેઈને ઇચ્છું, કુળશેા ધર્મના કોડ;
 પુદ્ધિસાગર ભોલે રે, શુષ્કાનુરાગ ધરી દિલમાં. નયુભાઈ ૬
 શમજી મુદિ ૧૫ ગ્રંથાર.

જ્યાં ત્યાં ચડતી પડતી ઉદયાસ્તનાં ચક્રો. ૮૦

જ્યાં ત્યાં ચડતી પડતી ઉદય અસ્ત ચક્રો ફરે રે,
 કોની સરખી વેળા કદા ન રહેતી રવિ પરે રે;
 હરિચંદ્ર તારામતી રાણી, પરધર ભરવું પડિયું પાણી,
 રાવણ રમદોળાયો રણમાં, અહંતા શું કરે રે. જ્યાં ત્યાં. ૧
 રાજા મુંજ હતો સોભાગી, ઘર ઘર ભાગીને ભીક્ષા માગી,
 તેતું મસ્તક છેદાયું કાકો આંચો ભરે રે. જ્યાં ત્યાં. ૨
 વાસો વસિષ્ઠા પાંડવ વનમાં, કાળો વર્ષુ યથો નજ તનમાં;
 સીતા દમયન્તી બહુ દુઃખ લઘ્યાં વનમાં અરે રે. જ્યાં ત્યાં. ૩
 હાહા! કુમારપાલ દુઃખ છાયા, ભટક્યા દેશો દેશ પલાયા;
 પામ્યા રાજ્ય પછીથી ઉદય, લક્ષ્મી ધર્મે ખરે રે. જ્યાં ત્યાં. ૪
 ખીંચ્યું પુષ્પ અહો કરમાતું, નગર ગ્રામ ઉજ્જડ થઈ ભતું;
 જેતું નામ જ તેનો નાથ જ, ભેશો બહુ પરે રે. જ્યાં ત્યાં. ૫
 જલ ત્યાં સ્થલ સ્થલ ત્યાં જલ પ્રગટે, જન્મ્યું તેતો અન્તે વિધટે;
 ઉચા નીચ બનીને કર દ્રવ્ય ભેડી કરગરે રે. જ્યાં ત્યાં. ૬
 વખત વખતની છાયા ફરતી, ભેયું અભેયું નહીં તે કરતી;
 મુંઝી મનમાં મોહે, લવ લવમાં શાને મરે રે. જ્યાં ત્યાં. ૭
 રાજા રાણા મહા મસ્તાના, મૃત્યુના મુખમાં સપડાણા;
 સાથે કાંઈ ન આળ્યું, મરતાં એવું ઉચ્ચરે રે. જ્યાં ત્યાં. ૮
 ૪૧

હર્ષ શોક કરતો નહીં જ્ઞાની, વસ્તુ સ્વભાવે વસ્તુ બાણી;
જ્ઞાને બુદ્ધિસાગર રમણ કરો અનુસવ ધરે રે   ત્યાં ત્યાં
શ્રાવણ વદિ ॥ શુકવાર.

❧ ચિત્તલગની. ❧

લાગ્યું અમારું ચિત્ત ત્યાં, રંગાળ્યા ગ્રેમે અમે;
એ ગ્રેમ વચ્ચે આવનારું, વિશ્વમાંહી કોણ છે? ૧
આનન્દ અપરંપાર જેમાં, પ્રગટતો તેમાં વસું;
એ વાસમાંહી આવીને, હો કાઢનારું કોણ છે? ૧
લાગી લગનવા મસ્તીની પ્રભુ, ગ્રેમ ખ્યાલા પીવળાં;
એ ગ્રેમ ખ્યાલા ઢોળનારું, વિશ્વમાંહી કોણ છે? ૨
સામા પડો પ્રતિપક્ષીઓ, બકવા કરી નિન્દા કરો;
યત્નો કરો લાખો ભલે પણ, મુંઝનારું કોણ છે? ૨
લલચાવવા લાખો ઘણી, ધમકાવવા કોટી ગણી;
પ્રવૃત્તિયો જે જે કરો, ત્યાં ડાઘનારું કોણ છે? ૩
ધિક્કાર વા સત્કારની, વાતોવિષે નહિ ચિત્ત જ્યાં,
ત્યાં કલ્પના કોટી કરો પણ, સાર ગ્રાહક કોણ છે? ૩
નિજ માન્યતામાં સર્વ છે, મસ્તગત જ્યાં ત્યાં ગણવું.
પણ મસ્ત જ્ઞાની ચિત્તમાંહી, પેસનારું કોણ છે? ૪
પરવા રહી ત્યાં સદુ ધટે, પરવા નહીં ત્યાં કંઈ નહીં,
અવધૂત જનની પાસમાંહી, બેસનારું કોણ છે? ૪
જે જે કયો પહોંચે નહીં, આશા નથી પરવા નથી,
ટેં ટેં કરી યાકી જયો, પાછળ પછીથી કોણ છે? ૫
આલમ બધી અન્તર રહી, આ દૃશ્ય વિશ્વે લૃશ્ય ના,
બુદ્ધચિન્મિત્રશુરૂં પ-ધર્માં, સાથી ગને એ કોણ છે? ૫

શ્રાવણ વદિ ૧૦ શનિવાર.

મૃગતૃષ્ણા.

સુખનાં સરોવર વિલસતાં, સુખમય જળાહલ લાસતું,
પાસે જતાં સુખનહીં જરા, દિલ દુઃખના ભડકા બળે;
દેખાય જે જે બાહ્યથી તે, નહિ જરા અન્તવિષે,
ભલકા બધા છે બાહ્યના, અન્તર કશું ના નીકળે. ૧

વૃત્તિતણું સૌ રમકડાં, સંસારનાં દૃશ્યો અહો,
જ્યાં ત્યાં ભટકતા પ્રાણીયા, સુખવૃત્તિથી રાચી ઘણું;
જ્યાં સુખ ત્યાં દુઃખ દેખતા જ્યાં દુઃખ ત્યાં સુખ માનતા,
વૃત્તિ ભભાડે જીવને જ્યાં દેખતી રણીયામણું. ૨

સુખ દુઃખનાં ચક્રો ફેરે પામર જીવો ચક્રે ફેરે,
મસ્તાન નિજ મસ્તી થકી, એ ચક્રના ચૂરા કરે
સુખ દુઃખ વાદળ છાંયડા, પૃથ્વી ઉપર બહુ એ પડે,
પણ લાતુપર છાયા પડે નહિ, આત્મજ્ઞાની રવિપરે. ૩

સુખ દુઃખ વાદળ છાંયડા, અજ્ઞાનીને દેખાય છે,
જ્ઞાની સદા ન્યારો રહે, આનન્દમાં મલકાય છે;
એ આત્મજ્ઞાની મસ્તની, મસ્તી વિષે સુખતોર છે,
જ્ઞાની વિચારે સહુ કરે, તે વિશ્વ દૃષ્ટે ઓર છે. ૪

શાતા અશાતા જલ વિષે, મત્સ્યો થયા તે સહુ મરે,
ખાખોચીયા સરવર નદી, ઉદધિ વિષે ફરતા ફેરે;
જ્ઞાની અનુભવી યોગીનું, સુખમય જીવન શાશ્વત ખરે,
પ્રુદ્ધચન્દિય યોગી મસ્તીની, લીલા ખરો જ્ઞાની વરે. ૫

૧૧-જી વર્ણ ૧૧ રવિવાર.

ઉન્હાળો.

ઉન્હાળો હવે આવીયો, તાપે પૃથ્વી તપતંત;
વટોળીયા બહુલા ચક્રે, દેના વાયુ વહતંત.

ઉન્હાળો ૧

લોહરીયા ઘોતા લલા, રાની ગુરના લાકત;

વિવેકીયા આજોલીયા, જાણે સત્યાસત્ય.

૪

રામજી વદિ ૧૨ સોમચર.

૬૬ વિદ્યાપુરીય વાલ્યાવસ્થાનાં વાલવૃક્ષોનું નિરીક્ષણ. ૬૬

બાલુકાં આજે ક્ષાંત્યાં કૂંટ્યાં નિરખાય;

દેખી મહને હરખાય.....બાલુકાં૦

પર્ણો હલાવી કંપતાં રે, કલકલ કરતાં જણાય;

બાધ્યાવસ્થા રાગથી રે, રાલી ડાલી ખુશ યાય. બાલુકાં૦ ૧

ત્રેમે ઉચા ધયાં દેખવા રે, વધતાં ઉચાં ઉચાં જાય;

વાંધુનાં મુસવાટથી રે, સ્નેહનાં ગીતો ગાય. બાલુકાં૦ ૨

સ્થિર રહી તપસ્થા કરે રે, તાપે નહીં અકળાય;

શીતને સહેતાં સામટાં રે, વર્ષા એ ભિંજાય. બાલુકાં૦ ૩

કાપે છેદે સ્વાર્થીઓ રે, દુઃખ અનન્તુ પાય;

તોપણ ફલને આપતાં રે, પર ઉપકારી ગણાય. બાલુકાં૦ ૪

પરમાર્થે વપુઓ ધર્યાં રે, લોક કહેલીથી કથાય;

પશુ પંખી મનુષ્યના રે, વિસામાએ મુહાય. બાલુકાં૦ ૫

સ્નેહભર્યાં પર્ણોધિકી રે, આમન્ત્રણથી મુહાય;

લાંબી ડાળો હલાવીને રે, બોલાવે મુખદાય. બાલુકાં૦ ૬

મૈન રહીને પ્રેમના રે, સાગરથી છલકાય;

પ્રેમ દૃષ્ટિ આરોપણ રે, સૃષ્ટિમાં પરખાય. બાલુકાં૦ ૭

આત્મદૃષ્ટિથી દેખતાં રે, ચેનન એક્ય મુહાય;

સત્તાએ સરખાં સહી રે, મળ્યો એ એકયે સદાય. બાલુકાં૦ ૮

જન્મ સાધી બની શોભતાં રે, ધરતાં નવ પર્યાય;

બુદ્ધિસાગર બાલુકાં રે, મોટાં યદ મકલાય. બાલુકાં૦ ૯

રામજી વદિ ૧૪ શુષ્કચર.

મમતા હયાં કરે ચાલ્યાં મુંજી, કેમ સત્ય મનિ નહીં મુંજી. મુખા ૨
 રાજદેવ જે મદા છુંદારા, જગ છુટે મદા વિકરાજા. મુખા ૩
 આધા કરારી જગ કરનારી, તેની ઊપી દે જટ વારી. મુખા ૪
 મદા દુઃખદાથી વાસના ખૂરી, કરે ભવમાં ફેરવેલી પૂરી. મુખા ૫
 પદ્મિન્દ્રિય વિષય મુખ દામે, કેમ શાન્તિ રસભાષે પામે. મુખા ૬
 મુખ દુઃખ રીતવ તાપના સંગે, રાધેયો નહીં આનમરંગે. મુખા ૭
 બુદ્ધિસાગર ધેનલે વાટે, મળ્યો માનવ ભવ યિત માટે. મુખા ૮
 (જાગ્રત પદિ ૦) ગદ્યરૂપ.

૨૨૨ જગામાફ દલપતભાઈને લલેલ પદ્ય. ૨૨૨

વિચારક શું શું વિચારે દે, સત્ય સ્વરૂપ કરે ચોખ. વિચારક.
 પ્રવૃત્તે મન્ટ્રે વદયો દે, વિકરપનો નહિ પાર; પત્રમાંદી જેમ પત્ર છે દે, કદલી સ્તંભેચ્છા ચાર. વિચારક. ૧
 આશાના ઉડા દૂરા દે, પૂર્ણ નહીં પૂરાય; ત્યાં હમિયા ત્યાં દુઃખ છે દે, નિવૃત્તે મુખ જળાય. વિચારક. ૨
 ભાવીભાવ બન્યા વિના દે, કદા નહીં રહેનાર; ચિન્તાવદ્ધિ જાગતી દે, તેનો કરગ્રો વિચાર. વિચારક. ૩
 મુખી કા વિષે યથું દે, પામી પુદ્ગલ દ્રવ્ય; પરથી જે મુખ માનવું દે, જ્ઞાન્તિ તે હર્ષવ્ય. વિચારક. ૪
 જીવ વિના પરવસ્તુઓ દે, પોતાની ન થનાર; તેના વશ મુખ માનવું દે, કારણદ્વં જીવનાર. વિચારક. ૫
 દુઃખી પરવશમાં પડ્યા દે, કરે ન આત્મવિચાર; જીવન વ્યર્થ સુમાવતા દે, પરભવ દુઃખ ભંડાર. વિચારક. ૬
 સંકલ્પોને સમાવીને દે, ધરી ચેતન ઉપયોગ; બુદ્ધિસાગર ધર્મનો દે, કરે અનુભવ મુખ લોગ. વિચારક. ૭
 એવું મુદિ ૧ મુકતાર.

શુદ્ધ પ્રેમ નિગ્રા મુમારી.

નિન્દા જનન ગિર શીખના—એ મન.

શુદ્ધ પ્રેમની નિન્દામાં, મામુ પ્રકટે છે મુખ;
 દુનિયા ભામે ન ભાનમાં, નામે દેવનું દુઃખ. મુદ્. ૧
 મીડે વાવ છે વાવરે, ડડક જ મ જળાય;
 મેરે સ્વપ્નાની તથ ધની, નળેનું નેલ મુદાય. મુદ્. ૨
 મદજ મમાયિની મેંતરી, આનન્દ બહુ ઉભરાય;
 મન્ય પામીને જીવનું, જીવના બોધાય. મુદ્. ૩
 મર્માદિક મુખ ધ્યાનમાં, આવે નિન્દા એ બેસ;
 મુદ્દ જ્ઞાનની જ્યોતિષી, પ્રગટે પૂર્ણ દેશ. મુદ્. ૪
 મિત્ર પૂર્ણ આ પૂર્ણ છે, પૂર્ણ પૂર્ણ પ્રકટાય,
 પૂર્ણમાંથી થતીએ પૂર્ણ નો, માફી જ પમાય. મુદ્. ૫
 પૂર્ણ ધ્યાનની જ્યોતિષા, પ્રગટે જળ અપાર,
 સ્વાદાદી શુદ્ધ ધ્યાનમાં, દેખે પૂર્ણ દહાર. મુદ્. ૬
 નિન્દા અતોદિક પ્રેમની, જેદ માંતે ને નમ્ય,
 બુદ્ધિસાગર પેરીને, ધરો મન દૃષ્ટલ. મુદ્. ૭

એવ સુધિ . તારણ.

સર્વત્ર ચિન્મયતા દેહો.

દેહીના સત્ત્વની પુનઃ.

દેહે ચિન્મયતા સર્વત્ર છે, પ્રીતે પૂર્ણ પ્રતીતે;
 આત્મસત્તા અનુસૂત છે, ભાવે ભાવના રીતે. દેહે. ૧
 સૂક્ષ્મધરી પણ સૂક્ષ્મ એ, સર્વ તેજનું તેજ;
 સ્વપ્નપ્રકારી મુખમયી, શબ્દાતીત જુએજ; દેહે. ૨
 હુ ૩ વિભાને જોડે છે, સત્યરૂપે પ્રવર્તે.
 હુ ૪ ની સ્ફુરણ વિના, ઐક્યભાવ ને થાય;

મેમાનન્દ પ્રવીતિ ત્યાં, આગળ ત્યાંથી જવાય;
અનુભવે સત્ય જગ્યાયે, બુદ્ધિસાગર ચિત્તે. ૨૭૦. ૩

મનનું નાટક.

તેરીના રાગમાં.

ક્યાં ક્યાં ભટકાવે ભાઈ દે, મનવા ભવ રંગીલા;
ભટકવું શીલ ભવાઈ દે, કેમ કરતો એ લીલા. ક્યાં ૧
સ્વર્ગ અને તું નરક અને છે, ભટકાવે ભવમાંદી;
ત્હારી અંજે મળે ન શાન્તિ, સ્થિરના રહે ન ક્યાંદી;
ત્યાં ત્યાં ઉડી ઉડી ભવ દે, વિષયોવાનના ભમરા. ક્યાં ૨
વિષયવાસના બગધી ભટકે, કરે ન એકજ કામ;
લલચાવે મુજને મહા ભારી, નીચ કરાવે કામ;
શાને માંડ્યો સંસાર દે, પરની બેઠારીને પીડા. ક્યાં ૩
શૂન્યો ઉપર શૂન્ય ચડાવે, આવે શૂન્ય જવાગ;
વંધ્યાપુત્રનો હોય ન જગમાં, ભેનાં કોઈક બાપ;
આપ સ્વભાવે રાચ દે, બુદ્ધિસાગર ધીરા. ક્યાં ૪
મત મુદ્ધિ ૪ માંભવાર.

“ઈચ્છાઓ દૂર જાઓ.”

ઈચ્છાઓ દૂર જાઓ દે, શાને લાગી અંગેને;
શાને સતાવો વિષાકે દે, કોણ બોલાવે તમને, ઈચ્છાઓ. ૧
ધર્મ અમારો મૂળ મૂલાવી, પરભાવે લેઈ જાઓ;
રચનારો તમને છું મોઢે, બળવત્તર કેમ થાઓ;
આત્માધિપાન તમારું દે, ભવયું શું ભરમાવે. ઈચ્છાઓ. ૨
ભેતાં ભેર તમારું ન કાંઈ, પ્રકટે બે પુરુષાર્થ;

દ્રવ્યપણે હું નિત્ય સદા હું, પર્યાયી પર્યવેતો;
 સ્વપર પ્રકાશી રૂપારૂપી, એકોનેક સમેતો રે. ક્યાંથી. ૬
 અનન્ત પર્યવ વ્યતીત થયાને, પર્યયે સમ્પ્રતિ રહેતો;
 યારે અનન્તા પર્યાયોદયિ, પર્યાયે બહુ બહેતો રે. ક્યાંથી. ૭
 નિજ પરપર્યાયે સહુ રૂપે, સાપેક્ષાએ ઘટે તો;
 સર્વભાંડીને સર્વથી ન્યારે, એવો હું હું ચેતો રે. ક્યાંથી. ૮
 જે જે રૂપે મુજને ભણો, હું નહીં હેયે અમે તો;
 બુદ્ધિસાગર પરમ બ્રહ્મમય, અનુભવગમ સકેતો રે. ક્યાંથી. ૯
 ચેત્ર મુદિ પ મંગળવાર.

ભાવાર્થ—આ શરીર ધારકની પાસે આવનારાઓ, દેખનારાઓ એમ કહે છે કે અમે તમને ભણીએ છીએ. આના પ્રત્યુત્તરમાં પસમર્શ પૂર્વક કહ્યું છે કે જગજ્જનો, શિષ્યો, બન્ધુઓ, ભક્તો, જિજ્ઞાસુઓ! હું કોણ છું એ હું પૂર્ણ રીતે અવબોધી શકતો નથી. ત્યારે શરીરમાં રહેતો હું કોણ છું એ રાનાનુભવ પ્રત્યક્ષ સમગ્ર સ્વરૂપે ભણી શકતો નથી. તો તમે મૂકને ક્યાંથી ભણી શકો અર્થાત્ અવબોધી શકો. નિશ્ચય કરી શકો. જો તમે મુજને અપરેશાનુભવે પૂર્ણપણે ભણી શકો તો તમે સર્વદ્રવ્યદરપે ભાવોને ભણી શકો એમ નિશ્ચય છે. તમે એમ કહશો કે દરપ સ્વરૂપે તમે છો પરંતુ તે નિશ્ચય જડ દરપ વસ્તુ સંબંધી હોવાથી આત્માને અવબોધવામાં તો બૂવજ રહેશે. પુરુષવ્રત પર્વાયે દરપ હોય છે અને શરીરાદિક દરયોનો અન્ય પર્યાયરૂપે હિતપાદ થતો દેખવામાં આવે છે. અમુક નામથી વા શરીરના અમુક રૂપથી અમને અવબોધો તો તત્સબંધી કથવાનું કે ચિદાનન્દરૂપે અનુભવાતો આત્મા અરેખર નામરૂપથી ભિન્ન છે. નામરૂપથી અમારું સ્વરૂપ વા અન્ય કોઈનું સ્વરૂપ અવગત કરવામાં પડિત પૂરેપૂરું બૂજ ખાય છે. વેદ અને આચારના પર્યાયથી મૂકને અણુવામાં ખંડા નિશ્ચય નથી. કારણકે વેદ અને આચારમાં પૌરુષત્રિકત્વ છે અને જે પૌરુષત્રિકત્વ પામે છે તે વસ્તુનું ક્ષણે ક્ષણે જડત્વપણે ક્ષર્ણ કરે છે અને આનન્દ ચૈતન્યાદિ ગુણોથી રહિત છે તેથી વેદ અને આચારમાં ચૈતન્યાનન્દત્વાદિ ન હોવાથી તેમાં રાત્રી માગીને અન્તે બૂવવાનું છે અને વેદાદિ પૌરુષત્રિક-સ્વરૂપે પોતાને કાઠ અવબોધે વા પોતે પોતાને વેદાચારરૂપે અવબોધે તો અદંત મમત્વના આગ્રમ પડીને પોતે પોતાને કુળી કરનાર એમ સમજાવું. કદાપિ તમે કુળથી જન્મે: વા

દેહથી જાણે તો તમે જામને ખરીરીતે ઓળખી શક્યા એમ સ્પષ્ટ સમજાવી શકાય નહીં. કારણકે એ સર્વ દસની વાતો છે. જો તમે જામને જામના પૂર્વ સ્વરૂપે જાણો છો તો તમે હજાર પરમાત્માને જાણો એમાં જરા મન શંકા નથી. કહ્યું છે કે—

एको भावः सर्वथा येन दृष्टः, सर्वे भावाः सर्वथा तेन दृष्टाः ।

સર્વે ભાવાઃ સર્વથા યેન દૃષ્ટા, ઈકો ભાવઃ સર્વથા તેન દૃષ્ટઃ ॥૧॥

એક પદાર્થને દ્રવ્યગુણ પદાર્થના અસ્તિ નાસ્તિ સ્વરૂપથી પરિપૂર્ણ જાણો છો તો તે સર્વ જગતને જાણી શકો, એ અપેક્ષાએ જે જામને જાણે છે તે હજારને જાણે છે અને જે હજારને જાણે છે તે જામને જાણે છે. અર્થાત્ સર્વને જાણે છે એમ દ્રવ્યગુણોગતિથી કથાય છે. જામને તમને અને દસપાદસ જગતને જે જાણે છે તેનામાં સર્વથા સર્વથા સદા જ અસ્તિ પ્રયો છે. અતએવ તે સંપૂર્ણતાની હોવાથી જીવ-મુક્ત વધ સદા સ્વતંત્રપણે આનન્દમાં રહે છે. જામના અનેક શરીર નામ ચેત્રાદિ પદાર્થો જામના વધ. વર્તમાનમાં નામ શરીર ચેત્રા વેત્રાદિ અનેક જાણ્ય પદાર્થો છે, અને તેમાં દાનિ ગ્રહિ વધા કરે છે. જે આજ ચેત્રાઓનું ચરિત છે તે આવતી કાલે મિત્ર પદાર્થરૂપે અનુભવાય છે, અત એવ જાણ્ય નામ જે શરીરોવારે જામમાં ચરિત ચિત્તના અર્થાત્ પુત્રકમાં ચરિત સજ્જતા જે જે પદાર્થો રહે જામનામાં દેવો, વર્તમાનમાં જુ અને ભવિષ્યમાં વસાનો, તેમાં અજાણ્ય પદાર્થ અને વિ. જા. પદાર્થ આદિથી બંધને પુત્રકાદિમાં ચિત્તરતા પૂર્ણ સ્વરૂપે બાકી રહેવાથી નવ. નવ ચિત્તનવારી કું બાકી સ્વરૂપથી પૂર્ણપણે અન્વ મનુ તાત્ત્વિય. નામા અત પુત્રકામાં પૂર્ણ સ્વરૂપે જાણી શકવાનો નથી, અને એ જામને પુત્રકે ચરિતે એ પરિપૂર્ણ પ્રતિજિજ્ઞાસી તરીકે નથી. સર્વથા ચિત્તેના આવી નવા નિષ્ક્રિય રૂ. પ છે એમ જાન પ્રદેશમાં ઉચ્ચ ઉત્તરનાં જા. તો નેકે જ ... તમે બંધને જાણોજાણો હજારના દો તો કું કું ને જરૂર નવ ને ... જામનામાં જુ અને જામનામાં છે. હજારમાં કું કું ને જરૂર મ. નામાં છે ... જામનામાં, અન્વ હજારો પરમાત્માઓ છે. સત્તાએ જા. જા. નેકે છે અક્ષિતે જા. નાદિ મુજ સમાનપણે સર્વ સિદ્ધોનું આશય છે. જા. નામના નવનિદેશાદિથી જા. તમે જાણી શકો તો તમે જા. તો નિ. પર નાકે અને એવા જે આનન્દજાની છે તેને કું જા. કું કું—પદાર્થ :

અને પરપરિ ને સમમ છે તે નાસ્તિ પર્યાયસ્વ છે. અને તે નાસ્તિ પર્યાયસ્વ જગત્ પણ મારામાં રહ્યું છે, એમ દ્રવ્યાનુયોગ સૈદ્ધીએ સમજવું. જગત્પત્રી દું આત્મા, એક વ્યક્તિની અપેક્ષાએ બિજનાસ્તિ દ્રવ્ય પર્યાયરૂપે છું. જગત્પત્રી અંસ્તિધર્મની સાથે નાસ્તિધર્મ રૂપે દું રહ્યો જ છું. સ્વદ્રવ્યાદિકની અપેક્ષાએ પોતાનામાં છું અને પરદ્રવ્યાદિકની અપેક્ષાએ પરમાં છું તેથી દ્રવ્યોની સ્વપરદ્રવ્યાદિકની અસ્તિનાસ્તિભંગીની અપેક્ષાએ દું જગત્માં છું અને જગત્ મ્હારમાં છે એમ કહેવું તે સ્વાદ્વાદાનુભવ પ્રમાણે યથાર્થ છે. આજ સૈદ્ધીએ દું ઇશ્વરમાં છું અને ઇશ્વર મ્હારમાં છે એમ અનુભવી શકાય છે. સત્તાએ સર્વ જીવો સિદ્ધ છે તેથી સત્તાએ સર્વ-તું ને ઐક્ય જાણે તે મ્હને જાણી શકે. તથા ને પરમાત્માઓને વ્યક્તિની અપેક્ષાએ તથા સમાનપણે સરખા અવગોધે. એવો ને આત્મતાની દ્વાય તે સ્વપર દ્રવ્યના સ્વભાવવિભાવ પર્યાયની અસ્તિનાસ્તિભંગનવાપેક્ષે મ્હને જાણે એ નિમ્મય છે. દ્રવ્યાનુયોગ નયસૈદ્ધીએ દશ્યાદશ્ય સર્વ જગત્ મારામાં સમાયું છે, કથયિત્ દશ્યાદશ્ય જગત્પત્રી બિજ છું, અને જ્ઞાનેષ્વર્ણ્યાપેક્ષાએ અબિજ છું. આ પ્રમાણે યદિ તમે પોતાને જાણી શકો તો મ્હને જાણો એમ પરોક્ષ અને પ્રત્યક્ષ એ બે દૃષ્ટિમાંથી ને દૃષ્ટિએ જાણો તે દૃષ્ટિએ જાણવાનું કંઈ શકાય. દ્રવ્યપણે નિત્ય અને પર્યાયે અનિત્ય એમ મ્હને અવગોધો. જૂતકાલમાં અનંત પર્યાયે થયા. વર્તમાનમાં ને ને પર્યાયો છે અને ભવિષ્યમાં અનન્ત પર્યાય સાગર પ્રમટ્તવાનો, તેમાં અદ્ભુતમનનો ત્યાગ કરીને રસ્તુને વસ્તુમને જાણી અને સમ-ભાવથી આત્મામાં પ્રેમ પારીને તારૂં પરિશુભવાનું કરવું. એમ કરનાર સ્વપર પર્યાયે સર્વમાં છું અને તે સર્વમાં નથી એમ અનુભવ કરીને મ્હને પરબ્રહ્મરૂપે અનુભવ જ્ઞાનમય સંગે તે જાણી શકે છે. ને ને રૂપે તમે હું છું એ રૂપે છું અને નથી, ને રૂપે નથી તે રૂપે હું છું એમ અનુભવ કરો. નામ રૂપનો નાશ છે અને એવા અનંત જેયોનો જ્ઞાનમાં ભાસકે હું ને રૂપે છું તેવો પરિપૂર્ણ પ્રત્યક્ષ દૃષ્ટિએ પૂર્ણ યદિ પોતાને જાણો તો મ્હને જાણો.

~ સન્ત મલ્લાનીં ચાહના. ~

સન્ત મળેા સોભાગી, મ્હને એ સન્ત મળેા સોભાગી;
 પરમાનન્દ રસરાગી..... મ્હને
 નિરપક્ષી વચનો વંદે રે, તત્ત્વરમણું લય લાગી;
 પદ્મ દર્શન અનુભવવડે રે, જ્યોતિ હૃદયમાંથી ભાગી. મ્હને ૧
 ગહાડું ત્હાડું ના કરે રે, સ્વાભાવિક શુભરાગી;
 વૃત્તિ વિના અનુભવ કરે રે, આત્મારામ મુભાગી. મ્હને ૨
 દેઇ કે નિજરંગને રે, મળે ના કે તેહ માગી;
 સમભાવે વતે સદા રે, કુમતિ હૃદયધડી ભાગી. મ્હને ૩
 પરખાવે પ્રભુ પ્રેમથી રે, ભાવ થસ શુભયાગી;
 શકું નિવારક સન્તના રે, ચરણ કમલ અંતુરાગી. મ્હને ૪
 પરમાનન્દ રસિયો કરે રે, સર્વ સમર્પક ત્યાગી;
 બુદ્ધિસાગર દર્શને રે, વડભાગી વૈરાગી. મ્હને ૫

ચૈત્ર સુદિ ૭ શુક્રવાર

ભાષાર્થ—સન્ત મળ્યા વિના સત્ય શાન્તિની પ્રાપ્તિ થતી નથી. મ્હને એવ
 સૌભાગ્યવંત યાત્રી સન્ત મળેા કે જે પરમાનન્દ રસરાગમાં રંગાઇ ગયા હોય
 અર્થાત્ પરમાનન્દ રસ જેના પ્રદેશ પ્રદેશ પરિભ્રમણે હોય અને તેની ખુબ-
 રીવડે તે રંગાઇ ગયા હોય કે જેથી જેનું મુખ પણ સદા પ્રકાશ હસતું હોય.
 હોય, જે વગુ તત્ત્વના પરિપૂર્ણ યાત્રા હોય, પદ્મદર્શનમાં કવિન તરંગોનો જે
 પરિપૂર્ણ અનુભવ કર્યો હોય અને પમાત્ સત્યાનુભવ રસ રૂપસારને અનુભવી
 અનુભવીને જેણે સત્ય યાત્રા જ્યોતિને હૃદયમાં જ્વળત કરી હોય. પદ્મદર્શન
 શાસ્ત્રોના અભ્યાસક પંડિતો અનેક મળા આવે છે. પ્રભુ સંમધી આત્મા
 સંમધી ધર્મ સંમધી કલ્યાણના કલ્યાણ પર્વન્ત સંસ્કૃત ભાષાદિમાં વિરાટ
 કરનારા અનેક વિદ્વાનો મળા આવે છે. તેઓ ભાષાપંડિતો હોય છે
 પરંતુ તેમને એવ પુછવામાં આવે કે તમોએ સ્વશ્ચત્ પ્રભુને વા આત્માને
 દેખ્યો છે ? તેના પ્રત્યુત્તરમાં તેઓ ના કહેશે. પ્રભુને અને આત્માને સાચા
 અનુભવ મળ્ય કરનાર જે સન્ત હોય છે તેની પ્રાપ્તિ થતી કુર્વમ છે. જે
 પોતાની શક્તિ હોય છે તેનું કોઇપણ કંઈ પદાર્થ સંમધી મન મંધાવે છે.

જે જે દર્શનનો જે જે પંડિતને વા સાધુને રાજ હોય છે આ તત્સંબંધી જે જે
 ગ્રન્થો વાંચે છે તેથી તેની જ્ઞાતિ પણ તે મતને અનુસરનાર થાય છે. અને તે
 મતના સંસ્કારથી સંસ્કારિત થવાથી તન્મત પ્રતિપાદક યુક્તિ સમૂહો પણ તેવા
 મુજબ છે. તેથી પદ્દર્શનવેદાઓમાં સર્વત્ર આઘાતમ્ય તેવું અવલોકવામાં
 છે. પદ્દર્શન આદિ મતોમાં જે જે મહા પંડિતો થાય છે તે સર્વે પર-
 દર્શનમત પરિહારક અને સ્વદર્શન મત પ્રાદ્યક યુક્તિયોને સિદ્ધ કરે
 છે, અને સ્વમતિ પ્રમાણે ઇશ્વર-આત્માદિને સિદ્ધ કરી જનસમાજમાં
 ધર્મ પ્રવર્તાવે છે. પ્રત્યેક દર્શનમાં અનેક વિદ્વાનો થયા છે. સર્વ દર્શ-
 નના વિદ્વાનો સ્વસ્વ દર્શનને સિદ્ધ કરનારી યુક્તિઓને દર્શાવે છે. આગળથી
 તો આજુબાજુના જે જે દર્શન મત પ્રદર્શ કરવાના સંયોગે મળ્યા તે મતને
 અંગીકાર કરે છે પશ્ચાત્ કુસાચારે વંશપરંપરાએ તે દર્શનવાગા તે ભેદો
 ગણાય છે. સર્વ દર્શનના પંડિતો જે દર્શનરાજમાં પોતાની મતિ રિપત
 થઈ ત્યાં યુક્તિયોને એએ છે. આપું દાર્શનિક પંડિતોમાં પણ સર્વત્ર અવલો-
 કવામાં આવે છે, તેવા દાર્શનિક ભિન્ન ભિન્ન પંડિતોને પૃચ્છવામાં આવે છે
 કે તમે જે રૂપે ઇશ્વર આત્મા વગેરે માનો છો તેનો અન્યક્ષાનુભવ કર્યો છે ? તેના
 ઉત્તરમાં તેઓ જાનીઓની આમગ્ય મૌન રહેશે. જ્ઞાતિમાં જે પ્રમાણે પૂર્વે કાંઈ
 ઇશ્વરદિ જ્ઞેયનો આકાર નિર્ધારિત કર્યો હોય છે, તેવા રૂપે સ્વપ્રમાં તથા
 જ્ઞાતિના પ્રગલ વેગે આંખની સામે દેખાય છે, તેથી તે સત્ય ઇશ્વર છે એમ
 માની શકાય નહિં. પૂર્વે અમુક શાસ્ત્રાદિવડે અમુકાકારે ઇશ્વર છે અને
 આત્મા છે એવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હોય તો જ્ઞાતિના પ્રગલ સંસ્કાર
 વેગમળે ભાસે પણ તેવો થાય તથા તેવા પ્રત્યેક દર્શનવાગાને ભિન્ન ભિન્ન ભાસ
 થાય અને તે પણ ભિન્ન ભિન્ન અનુભવે ભિન્ન ભિન્ન પ્રકારના ભાસ થાય અને
 એક સરખો સદા અનુભવ ભાસ ન રહે ત્યારે તેમાં કયા દર્શનવાગાનો કયો
 અનુભવભાસ ખરો તે જ્ઞાતિ પ્રમાણે જેવ ભાસનો વિચાર કરનાં પરિપૂર્ણ સત્ય
 અવલોકી શકાય નહિં. માટે જ્ઞાતિ પ્રમાણે જેવ ભાસાનુભવની આગળ જે રહેવું
 સત્ય જ્ઞાન કે જે વધારજ્ઞાતિ તથા જેવ ભાસાનુભવ રૂપ દર્શન મત ઇશ્વરમાન્ય-
 ત્વાદિ રૂપે રહેવું છે, તેનાથી પેલી પાર રહેવું એવું જે જ્ઞાન કે જેમાં મનોજ્ઞાનને
 સંતોષ માત્ર નથી અને જે સદા સત્ય જેવને જ્ઞાનમાં વિરહનૂત કરે છે એવા
 નિર્મલ જ્ઞાનની જેમ પ્રાપ્તિ કરી તે એવા સત્યને. મેગાધર્મ-અધર્મ. આદિ છે કે
 જેથી બેદુ આદની પોંડે સાધુઓ જે જ્ઞાન વળે કાંઈમા એક સરખી રીતે સત્ય

મનો, એમ મુમુક્ષુએ હજી ૩ જોયો મર્શન માની આત્મદિતાર્થે મ-
પત્ત શરે છે.

— ધર્મવીજનું વપન —

વાઘ્યાં બીજ નિર્ધારી, અમોએ વાઘ્યાં બીજ નિર્ધારી;
ભારતપૂમિ મહારી.....અમોએ.
ભવ્ય શ્રવણે ધણું દે, ધર્મબીજ જ્યારી;
સદુપદેશ મહામેધથી દે, સિંચુ ઉત્તમ વારિ. અમોએ. ૧
કલેશ કંટાળુ વૃક્ષને દે, ખોરી કાઢ્યાં દુઃખકારી;
તાપ ઉપાધિ સહી ધણી દે, દીધાં હોતો મુધારી. અમોએ. ૨
વિવિધ ધર્મ વિચારનાં દે, વાઘ્યાં બીજે મુખકારી;
વાડ દીધી સમ્યક્ત્વની દે, સમ્યક્ રક્ષણકારી. અમોએ. ૩
નિષ્કામ કરણીએ ભરી દે, શોધી ભૂમિ શુભકારી;
મિથ્યાત્વ કચરો કાઢીયો દે, કુચરૂ મૂષક ટાળી. અમોએ. ૪
જ્ઞાન તાપે બીજે તપે દે, ફણગા કાઢરો ભારી;
ફાલી કુલી મોટાં થયે દે, અનુક્રમે જ્યારી. અમોએ. ૫
મિથ્યોપદેશ મહાહિમથી દે, બહુ બચરો જલકારી;
પરંપરા વધતી જશે દે, પામી બીજ સંસ્કારી. અમોએ. ૬
નવ્ય નવ્ય સંસ્કારથી દે, શેષ કાલાનુસારી;
યોગ્ય ભૂમિ જ્યાં ત્યાં થશે દે, ધર્મવૃક્ષો ફલધારી. અમોએ. ૭
ખડકાયાં વિષ્ણુથી જશે દે, નવાં થશે હિતકારી;
બીજેનો ઉદ્ગમ થશે દે, અનેક રૂપાવતારી. અમોએ. ૮
વાવનાર પ્રત્યક્ષમાં દે, દેખે વાઘ્યાં વિચારી;
બુદ્ધિસાગર બહુ ફલો દે, સ્વાદે ભાવી નરનારી. અમોએ. ૯
ચૈત્ર સુદિ ૧૧ સોમવાર.

સમાધિસ્વરૂપ

જ્યાં ક્ષેય ધ્યાતા ધ્યાનનું એકત્વ ત્યાં આનન્દ છે,
જ્યાં દૃશ્ય દૃષ્ટા એકત્વ ત્યાં તો બાહ્ય વિધન દૃન્દ છે;
આ પિંડને પ્રદ્વાંડની જ્યાં એકતા ત્યાં મુક્તાતા,
છત્રસ્થ યોગીને ખરી ભાસે સમાધિ ભવ્યતા. ૧

સન્તોની વલિહારી

સન્તોના પૂજારી અમે તો સન્તોના પૂજારી,
સન્તોની બલિહારી..... અમે.
સન્ન સમાગમમાં પ્રભુચારી, આનન્દ ઉત્તમે ભારી;
સન્નોથી મુક્તિમુખ મળનું, સર્વોત્તમ ઉપકારી. અમે. ૧
છત્રંતા પ્રભુના મન્દિરે, સન્તો મદાવનારી;
પ્રભુના પ્રતિનિધિયો છે સન્નો, સન્તોનો સદચારી. અમે. ૨
પરબાવે પ્રત્યક્ષપણે પ્રભુ, પૂજ્ય પવિત્ર વિદારી;
સન્ન મંગા હૃદય મુંઝવણશય, ધ્યારી સન્નની ધારી. અમે. ૩
સાચી શાન્તિ સમર્પે શણમાં, સધળા દોષ નિવારી;
અનુભવમા મસ્તાની સન્નો, મળગો નિશ્ચયકારી. અમે. ૪
જનમાં મુખિયા સન્નજનો છે, સ્ત્રીજા અગમ અપારી;
તુલ્કિયાનર સન્ન મુગ્ધરો, આનન્દ અપરંપારી. અમે. ૫
નેત્ર દ્વિ ૧૨ મંચર.૨

આત્માઓને જ વેચવા

દેહો બંધે ધાર્યાં જુદે દેહો અમે નદિ દેખતા,
દેહો વિશે જે આત્માઓ ને અમે તો પેખતા;
સર્વે વપુષ્યે જે ધર્યાં મુલો ખીજવા કારણે,
ને કાજ દેહો પૂજ્ય જન્મે પ્રભુના બાળ્યે. ૧

ને ને યયાં ને ને થયે ને હાત છે દેહો પર્ણ,
 તે સર્વમાં ચૈતન્ય વામો હામતાં સોહામણાં;
 ચૈતન્યના સદ્વાસથી સદુ દેહની છે પૂજના,
 ગુણના ખરા ને પૂજકો તે પૂર્ણ જાણે ગુણતા. ૨
 ત્યાં ત્યાં જીવોના દેહ છે ત્યાં ત્યાં અમારો પ્રેમ છે,
 એ સર્વ દેહો પૂજવામાં ઘડા બાવી નેમ છે;
 ને ને ગુણો ખોલ્યા જીવોના તેહના પૂજક અમે,
 ગુણોત્તરો આરોપથી પૂજ્યજ અમાસં છે તમે. ૩
 આરોપથી છે પૂજ્યને પૂજક જગત્ સપત્તું અરે,
 નેમનયે આરોપનાથી પૂજ્યના સધળે લહે;
 એવી અમારી દૃષ્ટિથી પૂજરી હા બનીયા અમે,
 અર્દ્ર પ્રીતિ યોગથી ખલશે તમે તમને ગમે. ૪
 આ જગત્ સપત્તું પૂજ્ય છે સાપેશ નયથી પૂજ્ય છે,
 સદુ પૂજ્યમાં પૂજકપત્તું બ્યાપી રહું એ ગુણ છે;
 એ પૂજ્ય પૂજકતાવની મસ્તીવિષે બકવાદ છે,
 બુદ્ધધિ વાળે સર્વમાં બ્યાપી રહેા સ્વાદાદ છે. ૫

ભાવાર્થ:-દેહના કાચમાં ગુણોના મોમે દેહો-શરીરો નેમમાદિનયે પૂજ્ય
 બને છે. ને દેહો તમેએ ધાર્યાં છે તે શરીરોને જ અમે દેખનારા નથી પરંતુ અમે
 તે સમઢ નય પી સત્તાએ દેહોમાં રહેલા યાનાદિ ગુણવંત આત્માઓના દેખનારા
 છીએ. દેહોને-દેહોએને પૂજ્યને છીએ તેનું કારણ એ છે કે તેઓ આત્માઓના
 વાસથી પવિત્ર થયા છે તેથી તે પૂજ્યતાને પામ્યા છે. દેહો-દેહોએમાં અમે સર્વ
 ગુણવંત આત્માઓને દેખીએ છીએ. જીવોના સંબંધથી દેહોમાં પ્રગટતો અ-
 મારો પ્રેમ વસ્તુના આત્માઓ સંબંધી છે તેનો દેહોમાં આરોપ થાય છે. તે
 જોએ અને શરીરોના સંબંધથી અવબોધવું નેમનયથી સર્વવિધ પ્રેમયોગે
 પૂજક છે અને પૂજ્ય છે. દત્તાદિ.

ચૈત્ર સુદિ ૧૫ શુક્રવાર.

પ્રમાણિક જીવન વિના રે, રાખે જૂઠું દમામ;
 બુદ્ધિસાગર સન્તના રે, શિષ્યો શુભ ગણધામ- } નગુરાં ૩
 સુગુરો શિષ્યો સારી રે.
 ચૈત્ર વદ ૨ રવિવાર.

આત્મવત્ સર્વત્ર દેશ

નિજ જીવ પેઠે સર્વ જીવો દેખ વપુઓમાં રહ્યા,
 આ સર્વ જીવો સિદ્ધ છે સત્તાયકી વીરે ઠહ્યા;
 ઐશ્વર્ય ને ગાંભીર્ય દૃષ્ટિ ધાર સહુની સાથમાં,
 પ્રેમામૃતે જીવી અને જીવાડ મુક્તિ પન્થમાં. ૧
 આ વાટિકા ખીલી રહી સહુ જીવની ભવગ્રેષ્ઠમાં,
 ન્હાના અને મોટા જીવોને દેખ અન્તર નેત્રમાં;
 જીવો સહુ નિજ આત્મવત્ સહુનો સંબંધી તું ખરે,
 ઉપકાર સૌની સાથમાં છે સામસામી જાણુ રે. ૨
 આનન્દતું છે સ્થાન ચેતન તું ખરેખર લાગતો,
 શોધે અને શોધાવતો ને ઉઘ છોડી જાગતો;
 નિજ આત્મવત્ સહુ જીવમાં આનન્દ અપરંપાર છે,
 નિજ આત્મવત્ સહુ જીવની પૂજા ખરી જયકાર છે. ૩
 તું દેખ સહુ વપુઓ વિષે ચેતન્ય દેવો વિલસતા,
 ઉંચા પ્રતિ ભવ થાવતા એ જ્ઞાન જ્યોતે વિકસતા;
 તું જાગતું કરે વિશ્વને જાગે જગાડે યોગીઓ,
 મૃત્યુ લહીને જીવતા થાતા અનુભવ ભોગીઓ. ૪
 સહુ દેહ પડદામાં રહ્યા જીવો પ્રભુ સમ દેખ એ,
 અધ્યાત્મ જ્યોતિ દેશમાં ઈશ્વર જાની એ પેળ એ;
 સહુ દેહીઓની પૂજના પરમાત્મસમ જ્યાં થઈ રહી,
 બુદ્ધચળિ સેવાભાવથી અધ્યાત્મજ્ઞાને એ લટી. ૫
 વૈશાખ શુદ્ધ ૨ સોમવાર.

છતો કણે કણે વૈરાગ્યમાં મન વળે છે, આત્મરમણતા મ્હાવે છે, આત્મપ્રભુની અલખ મોજમાં સ્વાભાવિક સ્ફુરણાએ અનેક ગાયનો ગાય છે. અન્તરમાં પરમાત્મ પ્રભુને દેખે છે, અને આત્માના ઉપયોગે આત્મપ્રભુને ધ્યાવે છે, ત્યારે તે સાધુ થાય છે. આવી દશા ત્હારામાં પ્રગટતાં તું સાધુ કહેવાય. દેખતાં-આશ્રતાં-ખાતાં-પીતાં આદિ ઔદયિક ભાવની અનેક ક્રિયાઓ કરનાં પોતાને ન્યારે અર્થાત્ તે તે ભાવોથી ભિન્ન ભિન્ન દેખે છે, અને અન્તરમાં પરમાત્માને અનુભવદષ્ટિએ પોતે દેખે છે અને ઉપયોગથી તેનું જ ધ્યાન થાય છે ત્યારે પોતાનો આત્મા સાધુ થાય છે એમ તું નિશ્ચય કર. ન્યારે આત્મા પોતાનામાં રહેલા દર્શન, યાન અને ચારિત્રની આરાધના કરે છે અને આત્મમાં પરમાનન્દ પ્રકટાવે છે ત્યારે બુદ્ધિસાગર કહે છે કે હે આત્મનૃ! ત્યારે દશવિધ ધર્મે શોભાયમાન સત્ય સાધુ ગણાઈય.

અનુભવ વાલુડો.

કોઈ મારો પ્રેમીડો બનવાવે એ સમ.

- ખાલુડો મુજ પ્યારો રે, અનુભવખાલુડો મુજ પ્યારો;
પ્રાણુલવન આધારો રે.....અનુભવ.
લવેને લવાડે મુજને, આનન્દ રૂપાકારો;
સુખસ્વરૂપી રૂપારૂપી, પરમ પ્રેમ અવતારો રે. અનુભવ. ૧
ઝળહળ જ્યોતિ જગ ઝળકાવે, ખેલે ખેલ અપારો;
હેખું એકીટસે તવ નૂરને, અન્તરમાં ઉજિયારો રે. અનુભવ. ૨
લયને લેખ નહીં મુજ અંગે, ખેદ ન શોક લગારો;
મૌનપણમાં સુખ છે ન્યાડું, સહજ રૂપ નિર્ધારો રે. અનુભવ. ૩
મહા મંગલકારી અવતારી, મુજથી એકાકારો;
બુદ્ધિસાગર આનન્દમય થઇ, શોભે વિશ્વ મજારો રે. અનુભવ. ૪

ભાવાર્થ—આત્મા પોતાનું સ્વરૂપ નિહાળે છે ત્યારે તેના હૃદયમાં અનુભવજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે. અનુભવજ્ઞાનથી કેવલજ્ઞાન પ્રકટે છે. આત્માનું અનુભવજ્ઞાન તે આત્માનો બાહ્યપુત્ર છે. આત્મા પોતાની સુમતિ ઓને કહે

➤ “ આત્માની મુક્તિ પ્રતિ પ્રીતિ ” ૬૦

આશાવરી.

- બહાલી સુરતા તુજમાંહિ લાગી, વિશ્વ ત્યાગી થયો રાગી. બહાલી.
 તુજ માટે તપ જપ સહુ કિરિયા, કરતાં પાર ન આવ્યો;
 સર્વ સમર્પણ તુજને કીધું, પ્રેમ ભક્તિ ચિત્ત લાવ્યો. બહાલી. ૧
- પ્રેમ વિના સહુ લાગે લુપ્તું, ચેન પડે નહિ જગમાં;
 વારી જાઉં તુજપર સહુ જગને, પ્રેમ થયો રંગોરગમાં. બહાલી. ૨
- સમતા સ્થિરતા સખીઓ સાથે, રમતી આનન્દ મૂર્તિ;
 યતિ સંન્યાસી ફકીર જોગીને, કરતી પ્રીતિ સ્ફૂર્તિ. બહાલી. ૩
- તુજ વણ કાંઈ ન નજરે આવે, તુજ વણ કાંઈ ન ભાવે;
 લોકાયુંગક તું હું છું સોં સમ, આકર્ષાઉં સ્વભાવે. બહાલી. ૪
- લોકોત્તર સુખ પ્યાલો પાઈ, શાન્તિ સમર્પ મંગાની;
 માથુક ખંદો તુજને ઇચ્છે, હજીય રહે કેમ છાની. બહાલી. ૫
- શુદ્ધ પ્રેમ ત્યાં ઐક્ય સ્વભાવે, તહાડે મહાડું ન થાવે;
 જાઓ જાહનમાં રાજ્ય જગત્તું, મનમાં એક તું આવે. બહાલી. ૬
- વિશ્વ જોકો ચાહે મન માન્યું, લાજ ન દુનિયા લગારે;
 સુજ મન માન્યું છે તહાશમાં, ખપ ના અન્યનો મહારે. બહાલી. ૭
- તુજ જ્યોતિમાં પ્રાણ પતંગ સમ, ચોલ મજાક સમરાગે;
 પ્રેમ ખુમારી અલખ રંગની, જોગી થઈ જીવ જાગે. બહાલી. ૮
- રાજ્ય ન ઇચ્છું સ્વર્ગ ન ઇચ્છું, ઇચ્છું નહીં સ્વરનારી;
 રસીકી સહજાનન્દે નિત્યે, પ્રાણાધિક દિલપ્યારી. બહાલી. ૯
- તુજ વણ જીવ્યું સહુ ન જીવાતું, મળતું હવે સુજ બહેલી;
 સાદિ અનન્તા ભાંગે પ્યારી, વર્ષાવ આનન્દ હેલી. બહાલી. ૧૦
- અન્તર્ગતની સહુ તું જાણે, મળજે પ્રાપ્તિ લાવી;
 બુદ્ધિસાગર અસંખ્ય પ્રદેશે, અનુભવ ગ્રંખી આવી. બહાલી. ૧૧

વૈશાખ સુદિ ૭ શનિવાર.

મેસાળાના ઉપાશ્રયમાં જે સ્થાને થીરવિસાગરજી
મહારાજે સમાધિ પૂર્વક દેહોત્સર્ગ કર્યો
હતો તેજ સ્યાનમાં ઘેસતાં ઉપજેલા
વિચારો.

આ સ્થાનમાં પદાસને શુદ્ધ ત્વમે ભેડા હતા,
સમતા સમાધિયોગથી સ્થિરતા વિષે રહેતા હતા;
ઉભા વખતના આસને ઉપદેશને લેતા હતા,
મુસાફરી આ અંગીની પૂર્ણ તો કરતા હતા. ૧

આ દેહમાંથી છૂટવાનું ભવિષ્યના અતમે,
તેવા સમે શુદ્ધ તમારી પાસ ભેડા તા અમે;
ચિન્તા નહિ વા ખેડ ગ્લાનિ વદનપર જરીએ નહીં,
એવું તમારું મુખ આંખે દેખીયું ધારી સદી. ૨

આનન્દમાં ઝીંઝી રહીતી આંખ બે સ્થિરતા ધરી,
પરમ પ્રભુના ધ્યાનમાં દારી હતી વૃત્તિ ભરી;
પરમેષ્ઠિમંત્રો ભોલતા જે ભક્તિથી હળવે અમે,
તે અંશુકો કંપાવીને મુલુતા હતા શુદ્ધ તમે. ૩

જે દેહમાં રહીને તમે ચારિત્ર પાળ્યું પ્રેમથી,
જે દેહમાં રહીને તમે ધ્યાનજ ધર્મ્યું નેમથી;
એ દેહને ત્યાગી તમે દાણવારમાં સ્વર્ગે ગયા,
એ દેહને પથ્થાત્ તો સર્વે જનો ભેટા રહ્યા. ૪

વદ્ધિ થકી સંસ્કાર દ્રીષો દેહનો સઘે મળી,
વિરહે તમારા શોકથી આંખો થઈતી ગળમળી;
એ દેહના નિર્વાણના આ સ્થાનમાં તમને સમરૂં,
પ્યારા તમારા નામના ભપો જપી ધ્યાનજ ધરૂં. ૫

સર્વત્ર પ્રભુ ઝાંખી જણાતી, અન્તર્દષ્ટે અનુભવાતી;

સૌમાં બુદ્ધિસાગર પરમબ્રહ્મ શિવસુખ ખડું રે. પ્રભુ ૯

ભાવાર્થ—સંપ્રહનયની સત્તાની અપેક્ષાએ સર્વ જીવો સિદ્ધ સમાન છે. સંપ્રહનય સત્તાએ સર્વ જીવો પ્રભુરૂપ અર્થાત્ સિદ્ધ છે. અપ્પા સો પરમપ્પા આત્મા સ પરમાત્મા આત્મા તેજ પરમાત્મા છે. આત્મા અર્થાત્ પરમાત્માને પ્રભુ, હંપ્રુ, હંપર, બુદ્ધ, ભગવાન, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શંકર, આદિ અનેક નામોપી અનેકાર્થે બોધાવવામાં આવે છે. જૈનદર્શનની અપેક્ષાએ જીવ, આત્મા, ચેતન એ પર્વાપવાચી શબ્દો છે. આત્માઓ અર્થાત્ જીવોને, દેહકર્મથી ભિન્ન જીવરૂપે દેખવા તે આત્મદર્શન અવબોધવું. સર્વ જીવો મુજ સ્વભાવે જેવા છે તેવા જીવવા તેને આત્મદર્શન કહે છે. વસ્તુતઃજો ધમ્મો વસ્તુનો સ્વભાવ તેજ ધર્મ છે. જીવોનો મૂળ સ્વભાવ તેજ જીવોનો ધર્મ છે. એમ ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં કથ્યું છે, જીવો અર્થાત્ આત્માઓને સત્તાએ પ્રભુરૂપે દેખવા એજ જીવોનું કું દર્શન કહે છે. સંપ્રહનયની અપેક્ષાએ દેશ અને કાવચી અનવચ્છિન્ન :પ્રીતિ ભક્તિ યોગે જીવોમાં પરમાત્મત્વ સત્તાએ રહેલું છે. તેનું કું સ્મરણ કહે છે. કારણકે સર્વ જીવોમાં સત્તાએ રહેલું પરમાત્મત્વ સ્મરવાથી સ્વાત્મામાં સત્તાએ રહેલું પરમાત્મત્વ વ્યક્તિગત થાય છે. સર્વાત્માઓમાં સત્તાગત પરમાત્મત્વને સ્મરવાથી મનોવૃત્તિમાં ધ્યેયાકારરૂપ પરમાત્મા બનવાથી પરમાત્મત્વ સંસ્કારો જામે છે. અને તેથી પરમાત્મત્વ વ્યક્તિપણે પ્રકાશે એવું આત્મચીર્વ સ્મરે છે. સર્વ જીવોની સાથે પરમાત્મરૂપ ધ્યેયાકાર સંબંધવાળી મનોવૃત્તિ યવાથી પરભાવ પરિણતિકારક મનોવૃત્તિયો બંધ પડે છે અને અન્તે તેઓનો નારા થાય છે. સત્તાએ સર્વજીવો પરમાત્માઓ છે અને જ્ઞાનાદિક ભાવ પ્રમાણે સુખ કરનારા જીવો છે એમ હંમજવામાં આવે છે. પરમાત્મસત્તામય સર્વ જીવોને જાણી મનમાં સર્વ જીવો સંબંધી નિર્દોષ જીવ સંબંધી વિશુદ્ધાત્મ પ્રેમસાગર ઉછળે છે અને તેથી મનમાં એમ થાય છે કે વિશુદ્ધસાગરથી ઉછળતા દિલથી સર્વ જીવોને બેટી પડું, તેઓની સાથે વિશુદ્ધ પ્રેમથી તન્મય બની જાઉં. જીવો કર્મોપાધિથી ઉચ્ચ અને નીચ દેખાય છે—મનાય છે અને વ્યવહારથી વ્યવહારાય છે, પરંતુ વસ્તુતઃ આત્માના સ્વભાવે આત્માને અવબોધવાથી અને સત્તાએ આત્માઓ તે સર્વ પરમાત્માઓ છે એમ સત્તાગત દૃષ્ટિએ વિચારતાં મ્હારમાં અને વિષ્ણુ સર્વ જીવોમાં કંઈ બેદરબાવ રહેતો નથી. મારા સમસત્તાગત સર્વજીવો પરમાત્માઓ

છે, એવું અન્નદંડિની આત્માને સર્વ જીવોને સમાન મળી સર્વ જીવોમાં મેલ
અનુભવ થી સત્યાએ સર્વ જીવોનું સિદ્ધ સાદર્ય અનુભવાથી મુક્તિ
થતા વિશિષ્ટ સ્વભાવ દર્શ છે. મિદ્ધસમાન સર્વજીવોની સત્ય અવશેષનું મે
નેઓની સાથે શાત્રુમય ઐક્ય અનુભવનાં સર્વવિધ પ્રતીવ રૂપન કમ
જાન્યાસે છે અને તેથી સર્વજીવોની સાથે અદિસક પરિણામની વર્તી રહ
છે અને અવદારમાં આચારાસિની શુદ્ધિ અંગે અંગે પ્રગટ થતી અનુભવ છે.
અન્યેન સંમદનય સત્યાએ અન્નદંડિની સર્વજીવોની સિદ્ધ સરખી સમાન
જાનના પાયા મેલ છે. જાતની જીવો મેલે ને દેહ, રૂપ, રાગ, સંગ્રહ અને
સિમધી મિત્ર દોષ; તથાપિ સત્યાએ સર્વજીવો પરમાત્માએ છે એમ અન્ને
ધરાથી સર્વજીવો પોતાના સમાન જાગવાથી દેખાદિ બેદમાવની દૃષ્ટિ દર્શાવે
તાવતી શુદ્ધિ થાય છે. તથા પોતાનો આત્મા તેજ પરમાત્મા છે એમ
અનુભવ આવે છે અને સર્વજીવોની સાથે પરમાત્મચરિત્રે સંબંધ થઈ
અનન્તજાગવાથી સામેલા દેખાદિ બેદમાવના સંસ્કાર વમેરેનો નાશ થાય છે. તથા
તેથી શુદ્ધ અવદારની સ્વભાવ પ્રાપ્તિ થાય છે.

દે સંસારી જીવો! સંસારદશામાં અન્તરાત્મત્વમા તમારૂં પ્રેમાનંદ રસ
રૂપ છે અને અમારૂં પ્રેમાનંદ સ્વરૂપ છે. પ્રેમાનંદ સ્વરૂપના તમામ વાંચ અમ્ને
બેદ પડે છે. સંસારીજીવોને પ્રેમ વિના સ્ત્રી રાજાનું નથી પ્રેમ વિના મંસારીજીવોને
આનંદ ઉડાવવો નથી અતએવધર્મની દશાએ પ્રેમ નાજામિતિ અનેક પદો
યે આવત્યજ્ઞા સ્ત્રીકારણમાં આવે છે. પ્રેમની શુદ્ધિ જેમ જેમ આત્મજ્ઞાન શુદ્ધિ
પામે છે તેમ તેમ શુદ્ધિ પામતી જાય છે. દેવ મુક અને ધર્મની આરાધના નિમિત્તે
જે પ્રેમ ઉડાવે છે તેને પ્રશસ્ય પ્રેમ કહે છે. સર્વજીવો પર નિરોપ મૈત્રીભાવ અને
વાતવ્યિક સિદ્ધત્વસત્તા સમરાવનો જે પ્રેમ છે તેથી વસ્તુતઃ સર્વજીવો આત્માની
શુદ્ધિ પ્રગટ છે. આવી નિરવચિત્ત સાર્વજનિક શુદ્ધ પ્રીતિથી સર્વજીવોના અં
સ્વરૂપ સાગરમાં પોતાનું ચિત્ત બેગવતાં અને તન્મયરૂપ થઈ જતાં અવદાર
નયની અપેક્ષાએ શિવતા પ્રાપ્ત કરે એજ પ્રખર સાધનોપયોગદૃષ્ટિ દર્શક
ઉદ્ધરણી સ્ત્રી છે.

અતુર્દશ સજ્જોકમાં ન્યૂનાધિક ચૈતન્યના તરતમ યોગે સર્વ જીવો વિશ્લે
રણા છે. ત્રણ જુવનમાં ન્યૂનાધિક ચૈતન્યભાવે વિવસતા હે સર્વ જીવો! હું
તમારી સાથે મૈત્રીભાવને પારખું કરું છું. તમારામાં અને મારામાં એક સરખું

અવતર-આનંદ વિષયી હતું છે જનભેદ ભરે છે. તમારી સાથે મેં જોયું
પણ મેં જોયું અને તમારાં કર્મોંનાં અનુભવ પરમાત્મત્વ બદલીને અત્યંતિક જ્ઞાન-
દેવ એવું જાણ્યું હતું. જનનતાત્પર્યથી સંસ્કારોંને જાણના એવા વેદના ધારા
સંતોને તમારી સાથે જાન્યંતરિક શ્રેષ્ઠ ધારાં હતું અને તમારા જ્ઞાત્યરૂપે
જાન્યંતરિક એવા ધારણ કરીને તમારું જાણનાં જાન્યંતરિક જ્ઞાન-
તાત્પર્ય જે એવું છે તેવું અનુભવ નિશ્ચય જાન્યંતર અવતરણને દે વિષયક છે । તે
તમારી સાથે જાન્યંતરિક સમાનત્વ કરીને અનુભવ કેળીએ વિશિષ્ટ સ્વરૂપ પર જાન્યં-
તરિક પ્રવૃત્તિ કરે છે.

દે છે. તમારો જાન્યંતરિક જ્ઞાન-તાત્પર્ય જે તમારી સાથે જે જોયું છે અને જાન્યં-
તરિક સમાનત્વ તમારું જાન્યંતરિક જ્ઞાન-તાત્પર્ય તમારું જાન્યંતરિક જ્ઞાન-
તાત્પર્ય જે તેને દેખ્યું તેવી દૃષ્ટિએ જો કે તમે કર્મનાં થોડાં અને ન દેખી શક-
વાથી જાણ્યું કે પાતકીથી જે કર્મોંની જાણના જાણના દેવ તો તેમાં
તમારો દેવ છે તેથી કર્મોં જે જાન્યંતરિક તમને દેખ્યાં અને જાણ્યાં
ધાર્યું છે તેથી પાતકી દાનાર નથી. દે છે. તમારું જાણના પર જે કર્મોંની જાણ-
વા દેવ તેમાં તમને જાણનાં એવાં કર્મોં દેવ છે. એ કર્મ તમારી જાણના
જે દેવ નથી. એમ જાણીને હું તમારી સાથે સત્યદૃષ્ટિએ વિમુક્ત શ્રેષ્ઠ ધારીને
તમારામાં જાણી રહેલું પ્રમુખત્વ જાણ્યું હતું અને રમ્યું.

દે જાન્યંતરિક । જાણના સરખો તમારી દૃષ્ટિ ન થવાથી અને તમને તર-
તમથોડે કર્મોં દેવાથી જાણના તમારા પ્રતિ જે જે કર્મોંને જાણીને જે જે દિન-
જાણના તમારા પ્રતિ કર્મોંને જાણીને તે તમે ન જાણી શકો, જાણના પ્રવૃત્તિની
તમા પ્રવૃત્તિના જાણના તમે જાણના ન કરી શકો, એ જાણના થોડાં છે. તેથી
જાણના કરી કર્મોંની દેવ થવાનું નથી, મારી જાન્યંતરિક પ્રવૃત્તિના જાણના
વખત વિષયમાં રૂપરૂપે જાણનાનાં પરમાત્મત્વને દેખાવ આપીને જાણના
તમારું સંપૂર્ણ દિન કરવા સમાર્થ થાય એ જાણના થોડાં છે. દે સંસારી છે. તમારું
વસ્તુનાં જે જે તમે પરમાત્મત્વને જાણના, તમારું કર્મોંનાં જાણના. તમારું જાણના જાણના અ-
જાણના તમે જાણના સદૃશ ન જાણનાથી શકો અને જાણના સાથે મારા વિચારની પેઠે
તમારું ન વર્તી શકો તે જાણના થોડાં છે, તો પણ મારી તમારા પ્રતિ જે જાણના
છે તે જાણના તમારું જાણના સદૃશ એમ હું જાણ્યું હતું. અને જાણના
જાણનામાં રહેલા પરમાત્મત્વ અને તમારામાં રહેલા પરમાત્મત્વને જાણનાં રમ્યું

અને સદા સર્વથા શુદ્ધ પ્રેમે આનન્દીક્ય અનુભવું એજ મારું દર્શન. કઈવ્ય જ્યાંમુખી આવી સ્થિતિ છે ત્યાંમુખી આદેવ છે એમ સ્વચ્છિન્ન મન દૃષ્ટિએ મારું હું. દેવિયવર્તિ એવે । તમે જાણે શા ન જાણે તે જ વિશુદ્ધ પ્રેમે તમારી સર્વની સાથે મૈત્રીભાવના હું મારણ કરું છું. દેહકલ્પિ ઉપાધિથી અનવચ્છિન્ન એવી સર્વજ વિશ્વઆપક વિશુદ્ધ પ્રતિનિધિ ઉત્પત્તિ સર્વ જીવોમાં પ્રેમની વ્યાપકતા પ્રસારે છે અને તેથી આનન્દદૃષ્ટિએ સ્વતંત્ર પોંડે સર્વ જીવોમાં જ્યેષ્ઠાકાર પરમાત્મ-વટલિના દૃઢ સંસ્કારો જામે છે. ૫૨૯ પરિણામ અને એ આવે છે કે સ્વાત્માસંજ્ઞાપ્રદેશોમાં રહેવું પશ્ય-જન વાન્તવિક અનન્ય યુક્તો અને અનન્ય પર્વાયોના આધિભારથી અગ્નિ નહીં પ્રકાશે છે. દેહકલ્પાદિતઃ અનવચ્છિન્ન આનન્દરમણના ઉત્પત્તિથી અનન્ય અગર અમર અવિનાશી બને છે. અન્યેર પ્રાથમિક પ્રેમવશતઃ કલ્પિ સાધનાવસ્થામાં સર્વ જીવોપર પ્રમુખશુદ્ધિ પ્રસારે છે અને સર્વ જીવો દ્વારા મૈત્રીભાવ જામવું થવાથી “ જામેનિ મલ્લ ઝાંવે, મલ્લે ઝાંવા મનંતુ મે, નિર્મલં તલ્લ મૂળયુ, વેરં મગ્ધનં કંણદ ” એવી સમાધાન થઈ શકે છે. વિશુદ્ધ પ્રેમશક્તિ દ્વારા દૃઢ પરિપક્વ જ્ઞાનસંસ્કાર પોતે અનોચર અનુભવજ્ઞાન સીધામાં આવી શકે છે એવી જ્ઞાનસીધાનો વેણ અને સાક્ષીમૂલ સ્વાત્મા વિના અન્ય નથી.

આવી વિશુદ્ધ પ્રેમવશતઃ અગ્નિના દૃઢ પરિપક્વ સંસ્કારથી વિશુદ્ધ જ્ઞાન સીધાના પોતે સર્વજ સર્વથા સર્વદા સર્વ જીવોમાં પરમાત્મ પ્રમુખી કાંઈ જાણાય છે અને તે હન્દિયાની જ આનન્દદૃષ્ટિએ અનુભવાય છે. સર્વ જીવોમાં જ્ઞાનસાગરરૂપ પરમચત્ર ચિત્રમુખ રજું છે, એવું અનુભવમાં આવે છે અને તે ખરું છે. તિરોગાંવે સર્વ જીવોમાં પરમચત્ર ચિત્રમુખ રજું દેવ છે તેને આધિભાર પરમચત્રનરત જોને થવું દોષ છે તે અવગોચર છે એમ જ્ઞાન સાગરરૂપ આત્માનો અનુભવ કરીને શુદ્ધિસાગર કહે છે.

ૐ જ્ઞાતિઃ ૩ ॥

૭૭ પ્રમુખ સ્વહસ્તે શિવવૃન્નું નિલક કયું. ૬૬

૧૭૮૫.

તવન હાથી પ્રમુ આયે, કયું નિલક જિને હાથે,
પ્રમુખી એક મંધાયું, પ્રમુખાં મિત્ત જાણાયું. ૧

પ્રમુ જ્યેનિ જમારી તે, જમારી જે પુમારી તે;
પરમજ્ઞા જાતજ્યેનિ, સહતમાં જેજ વિખેળાનિ. ૨

પ્રમુખી પ્રેમ હમગને, ચરેલા રંગ નદિ, જાને;
જુદપણિ પ્રેમની કંઈલી, અંગેચર પ્રેમની રંદાળી. ૩

૧૮૮૫ વર્ષ ૩ મે, ૧૮૮૫.

૭૮ સમજ્યા વિના હાજી હા કરનાર શું કરી શકે? ૬૮

જેઓ સમજ્યા વળ હાજી હા કરે તે શું કરે રે,
આલે ગાહરીયા પ્રવારે મુખ તે શું વરે રે,
મદનીયા ખરની મરોકાળે, આખ્યા શબ્દિક શું જાણે,
તેવું આચારે સમજ્યા વળ ઉપદાંત્રી ખરે રે. જેઓ. ૧

જેઓ ગારખીલા સમ ધાના, રીદિક અક્ષર ગિંગ ઉપાતા,
તેની હિમ્મત કાંઈ ન જગમાંદી થાવી અરે રે. જેઓ. ૨

પરમજ્ઞા પુસ્તર નીચે આલે, ધાંચીની ધાળીના ગાળે,
આંઠા ખાતો જગદ સ્ત્રી તે જગમાંદી કરે રે. જેઓ. ૩

સમજું વળ હિમ્મતને હારે, જયથી જુદા મનને ધારે,
વ્યક્તિ સ્વાતંત્ર્ય જ દારીન મૂગા તે મરે રે. જેઓ. ૪

સમજું સાચું વર્તન ધારે, હાજી હાની ટેવ જ વારે,
બોલે જુદિસાગર શિવમુખ સમ્પત નિજ ધરે રે. જેઓ. ૫

૧૮૮૫ વર્ષ ૫ મે, ૧૮૮૫.

આત્મોદ્ધતિ.

કવિ.

- સ્વયં આત્મોદ્ધતિ કરવા, ધરો નિજ આત્મમાં શદ્ધા,
 યર્ષ નિર્જય કરો ધાર્પુ, ડરો નહીં સંકટો પડતાં. ૧
- કુપાવો નહિ દુઃખ માન્યું, દુઃખનું સત્ય પ્રકટાવો,
 કરે જગ કાર્પની ટીકા, અપીરા ના બનો તેથી. ૨
- તમારા કાર્યમાં લાગો, કરીને કાર્ય બતલાવે,
 જગત્ પાછળ અનુયાયી, બનીને ચાલશે નહીં. ૩
- પ્રથમ સાચું જગત્ થાતું, પછીથી માર્ગ અનુસરતું,
 યથા નિજ દેહની છાયા, તથા આ વિશ્વની રીતિ. ૪
- પકડવા દેહની છાયા, જ્યો તો તે જ્યો આવી,
 વહ્યા જાઓ તમે માર્ગે, સ્વયં પાછળ વહે છાયા. ૫
- વપુછાયા સમા સમજી, જગતના સદુ અભિપ્રાયો,
 વહો નહીં પાછળે લોકો, વહો તો પાર નહિ પામો. ૬
- તમારા આત્મની જ્યોતિ, બતાવે તે પ્રતિ જાઓ,
 તમારો જે અનુભવ છે, ખરો નેતા તમારો એ. ■
- સદા આત્મોદ્ધતિ કરવા, લઘુ માળકે સમા થાઓ,
 ધરી ઉત્સાહ જીવનને, વહો પ્રગતિતણા ખન્ધે. ૮
- નિરાશામાં જુઓ આશા, વહો નિજ ઉત્પતિ વાટે,
 પુણ્યબિધિવિશ્વવિજયી તો, વહો નિશ્ચંક નિર્જય જે. ૯

વૈશાખ વદિ ૭ સનિવાર.

❧ માયા. ❧

માયા મહા પૂતારી રે, હરિ હર પ્રહ્લાદિકને છગીયા;
જોગી જતિ સંન્યાસી સાધુ, છગીયા સૌથી ગગીયા. માયા૦ ૧
વૈશાખ વદિ ૬ સોમવાર.

❧ અન્તર્માં લીનતા. ❧

અમારી અન્તર્માં લય લાગી, મનની ભ્રમણા લાગી. અમારી૦
આતમ તે પરમાતમ સાથે, અનુભવ દિલમાં આળ્યે,
રાગદ્વેષનો જોર નિવાર્યો, સમતાથી લય લાળ્યે. અમારી. ૧
નહિ હું રાગી નહિ વૈરાગી, લિંગી ન જાતિ ભાતિ;
શબ્દાતીત નિર્જન નિર્લય, રૂપ નામ નહિ જ્ઞાતિ. અમારી. ૨
પ્રેમે નિજને પરખી લીધો, ત્યાગ વિના થયો ત્યાગી;
આનંદ સ્વાદે જાગ્યો ઘટમાં, યઈ ગયો સોભાગી. અમારી. ૩
નિર્વિકલ્પ સમાધિ લહેરે, જ્ઞાનદશા ઓર જાગી;
બુદ્ધિસાગર આનંદમૂર્તિ, નયને જ્યાં ત્યાં લાગી. અમારી. ૪

❧ આત્માનું ભવજ્ઞાન. ❧

ગાવે ગવૈયા ગાન રે, વિરલા તત્ત્વને જાણે;
કવિયો જોડે બહુ કાવ્ય રે, વિરલા અનુભવ જાણે. ગાવે૦
ગાતાં ગાતાં જન્મ ગયો પણ, પ્રગટયું નહિં ઘટ જ્ઞાન;
કાળ્યો રચતાં જન્મ શુભાળ્યો, પ્રગટયું નહિં નિજ જ્ઞાન;
વિષયોના બહુ માર્ગ રે, વિષયે વૃત્તિને તાણે. ગાવે૦ ૧
આત્માનુભવ ગાનથી, આનંદ ઘટ ઉમરાય;
બુદ્ધિસાગર તત્ત્વની વાણી, સુખકર ન્યાય;
જ્ઞાને મન કપિ હામ રે, આવે અનુભવ દાણે. ગાવે૦ ૨
વૈશાખ વદિ ૧૦ મંગળવાર.

— ધાર્યું સિદ્ધ થાઓ. —

ધાર્યો ધાર્યું અમારું, ખરે એ ધાર્યો ધાર્યું અમારું,
 વિચારીને વિચાર્યું. ખરે એ ધાર્યો ધાર્યું અમારું,
 નિરૂપાધિક વસતિ વિરે રે, જ્ઞાન જીવન વહે પ્યારું,
 સદગ સમાધિ મુખ ખરું રે, નિત્ય રમે નય ઠારું. ખરે એ ૧
 જ્ઞાન ધ્યાન સુખના સદા રે નાસે મોહ અંધારું,
 બુદ્ધિસાગર શાન્તિમાં રે, આત્મજીવન વહે સારું. ખરે એ ૨
 સં. ૧૬૭૦ વૈશાખ વરિ ૧૧ સુપતાર.

— દયાદેવી. —

- દયાદેવી સદુપર ઠરેણા લાવ,
 સદુને દયાળુ બનાવ..... દયાદેવી
- ઠરેણાસર સદુમાં ભરી રે, અજ્ઞાન દેવરાવ;
 દુઃખીનાં દુઃખ દાગવા રે, સામર્થ્ય પ્રગટાવ. દયાદેવી ૧
- આયંબુનિ દયા મગમાં રે, સદુને સ્નાન કરાવ;
 આત્મસમા સૌ જીવની રે, રક્ષારીતિ ભજાવ. દયાદેવી ૨
- જીવેના દિલમાં વમી રે, કૃત્યા તર દફાવ;
 મારામારી વેરની રે, વૃત્તિયોન ગ્રમાવ. દયાદેવી ૩
- આત્મજ્ઞાન પ્રગટાવુ રે, જગમાં દાન ફેલાવ;
 ઠરેણા નદીના પૂરથી રે, દેવો સર્વ રેલાવ. દયાદેવી ૪
- આંખે દુઃખી ના ફે પટે રે, કલ્પે નદી સંભળાવ;
 એવું જગકર અગિયી રે, વિરામિ ઉર ઠાવ. દયાદેવી ૫
- દયાનય મુનિયોવડે રે, તર્વ દેવો ઉભરાવ;
 દેવી મુખી અંબે હર્ષાએ રે, પાસે દિન એ લાવ. દયાદેવી ૬

શેમશેમમાં વ્યાપીને રે, કરૂણા મૂર્તિ ળનાવ;

બુદ્ધિસાગર ધર્મની રે, બહારે બહેલી આવ.

દયાદેવી. ૭

સં. ૧૯૭૦ જ્યેષ્ઠ સુદિ ૨ શુક્રવાર.

➤ હૃદય મેમાનને આમન્ત્રણ. ◀

રાગ માલ.

મળશેા હૃદય મેમાનરે, મ્હને મળશેા હૃદય મેમાન;

ઐક્ય વિચારના પ્રાણ રે..... મ્હને૦

આત્મ જ્ઞાનાદિ સમાનતા રે, દુઃખે દુઃખી થનાર;

હૃદયમાંબેય થઈ રહે રે, ળયા થઈ રહેનાર રે. મ્હને૦ ૧

પ્રેમ સમુદ્ર ઉછાળતો રે, શેષે ચંદ્ર સમાન ;

મેળ મળે સહુ વાતમાં રે, કરતો શુભગુણ જ્ઞાન રે. મ્હને૦ ૨

આનન્દ રસ રસિયો કરે રે, દુઃખ ભૂલાવે ભાન;

સાહ્યાધ્યક સહુ વાતમાં રે, રસતો અલેદે પ્રાણ રે. મ્હને૦ ૩

શેમ શેમ રંગાઈયો રે, આત્મ પ્રદેશે પ્રદેશ;

પ્રેમે તન્મય તાનમાં રે, સર્વ સમાવે કલેશ રે. મ્હને૦ ૪

આત્મા ભિન્ન થઈ રહે રે, ચિત્ત કરીને ઉદાર;

પન્થી એકજ વાટનો રે, આત્મ પ્રતિનિધિ સાર રે. મ્હને૦ ૫

સદ્ગુણ મૂર્તિ પૂજ્યતા રે, જ્ઞાની સમાધિવાંત;

આત્મ ચારિત્ર્યે શેષતો રે, દ્રવ્ય ચારિત્રથી સન્ત રે. મ્હને૦ ૬

યોગી ઉચ્ચ ગુણો વઢે રે, કર્મ યોગી જગવીર;

બુદ્ધિસાગર ભિત્રનો રે, ચાહુ મેળ સુધીર રે. મ્હને૦ ૭

સંવત્ ૧૯૭૦ ના જ્યેષ્ઠ સુદિ ૩ શુક્રવાર.

૭૬૭ જમે સન્તોના મેમાન. ૭૬૭

- સન્તોના મેમાન રે, જમે સન્તોના મેમાન,
 સ્વાનન્દરૂપ પ્રાપ્ત રે..... જમે.
 સન્ત જ્યારે પ્રાપ્ત છે રે, સન્ત જ્યારે જ્ઞાન,
 સન્ત મહેશ્વર પ્રીતિને રે, શરીરે નિજ મુખ શય રે. જમે. ૧
 પ્રભુ વમે છે સન્તમાં રે, સર્વ લીધેના વાન,
 સન્ત હરવના પ્રેમારે રે, પાદ કમળે નાથ રે. જમે. ૨
 સન્ત સરજની પૂરમાં રે, એક પવિત્ર આશ,
 મેશ્વરે સ્વામી કરે રે, તેને રે વિદ્યુત રે. જમે. ૩
 જ્ઞાનન્દરૂપ પ્રિય શય રે, સન્તવમે જમ પામ,
 જ્ઞાનપ્રાપ્તિની પ્રેમારે રે, તેની રૂપ છે આશ રે. જમે. ૪
 પાર્શ્વમંત્ર સન્તો જાણ રે, રોડે નિજ રંગ,
 ભુદિસાગર સન્તને રે, રેખે વધનો ઉમમ રે. જમે. ૫
 સંવત્ર ૧૬૭૦ ના જો સુદિ ૧ ચિત્રા.

૭૬૮ પ્રમુપ્રાર્થના. ૭૬૮

- હર જોડી પ્રતો જ્ઞાર રે, વાર જતી ન લખાયો,
 મેજવી મનના મેજ રે, જ્ઞાનન્દે રખાડો. ૭૬૮ ૧
 ડુડીથી સર્વે કહુ, નેપાસ આપાર,
 મનનું પાર્યું સદુ કહો, કહું અનન્તી વાર,
 મહાના લેનાર રે, પાર્યું કરીને ગમાડો. ૭૬૮ ૨
 પત્તા પરચંલીમાં ચયુ, સર્વે તુ લેનાર,
 માચલવણ આપે પ્રભુ, મુજ પાપો પાનાર,
 ભુદિસાગર પાર્યું રે, પેટ જરીને જમાડો. ૭૬૮ ૩
 સંવત્ર ૧૬૭૦ ના જો સુદિ ૧ ચિત્રા.

સર્વ વિષે બ્રહ્મ વિલસે રે, દુનિયા દેખે બહાર;	
દેખે નિજમાં જ્ઞાનીઓ રે, આનંદ અપરંપાર રે.	ભાગી૦ ૪
પોતે પોતાનું ન દેખતાં રે, અન્યમાંથી ન દેખાય;	
પોતે પોતાનું પરખતાં રે, સર્વમાંથી તે જણાય રે.	ભાગી૦ ૫
સ્થિર થાતાં નિજ આત્મમાં રે, શુદ્ધોપયોગે બેસ;	
પરમાનન્દની હોરનો રે, અનુભવ હોય હમેશ રે.	ભાગી. ૬
ભણ્યું તે સ્થિર થઈ ગયા રે, છોડ્યું ભટકણ કામ;	
પુલ્હિસાગર આત્મમાં રે, દેખે વિન્ધ તમામ રે.	ભાગી૦ ૭

સંવત્ ૧૯૭૦ ના જોડ સુદિ ૧૧ ગુરવાર.

અધુના શું ? પછીથી શું ?

કવિાશી,

વિચારી ને કર્યું શું શું ? વિચારી ને મળ્યું શું શું ?	
વિચારી ને ગયું શું શું, અધુના શું પછીથી શું.	૧
વિચારી ને રહ્યું શું શું, વિચારી ને બન્યું શું શું;	
વિચારી ને કર્યું શું શું, અધુના શું પછીથી શું.	૨
વિચારી ને જીવન રેખા, ચડાયું ક્યાં પડાયું ક્યાં;	
સુધાર્યું શું બગાડ્યું શું, અધુના શું પછીથી શું.	૩
વિચારી ને કર્યાં મિત્રો, વિચારી ને કર્યાં ભક્તો;	
ગયા છે કે રહ્યા કેઈ, અધુના શું પછીથી શું.	૪
ગયા મેળા રહ્યા મેળા, થતા મેળા થશે મેળા;	
રહ્યા મેળા થયા ભૂદા, અધુના શું પછીથી શું.	૫
થયો ચો લાલ વા ટોટો, થયો નહાનો અહો મોટો;	
અચાતા શાતના મોઝે, અધુના શું પછીથી શું.	૬
સ્વભાવે શું વિભાવે શું, પ્રકૃતિ ત્યાગ્યું અનુભવ ચો ?	
વિવેકે ધર્મના માટે, અધુના શું પછીથી શું.	૭

૨૫૫ ઉઘાડી આંખને દેલો. ૨૫૫

કબાલિ.

- ઉઘાડી આંખને દેજો, કર્યું શું જન્મીને સારું;
ભલામાં ભાગ ના લીધો, શુભાચ્યો વ્યર્થ નિજજન્મ. ૧
- જન્મ્યા તો શું વળ્યું તેથી, જમાવ્યા નહિ ગરીબોને;
ધનિ હો તો ઉકાળ્યું શું, સુખાત્રે દાન ના દીધું. ૨
- કર્યા ગાડી વિષે મ્હાલી, કરી રીં મહાફરી તેમાં;
કર્યા ઉપકાર નહિ જગમાં, શુભાચ્યું વ્યર્થ નિજ આયુ. ૩
- યથા પંડિત તો શું રે, કરી બહુ વ્યર્થ ચર્ચાઓ;
જગતનું દુઃખ હરવામાં, હલાવી છલ નહીં યત્ને. ૪
- મળી સત્તા સતાવાને, ગરીબોને પજવવાને;
અહંવૃત્તિ કરી ઝાઝી, અહો એ વ્યર્થ સત્તા છે. ૫
- અહો નિજ શોખના માટે, શુભાવી વ્યર્થ લક્ષ્મીને;
ભલામાં લક્ષ્મી ના ખર્ચો થયે કલ્યાણ રી રીતે. ૬
- અરે એ માનવી લોખા, અભિમાની થતો શાથી;
સિકંદર ખાદશાહ જેવા, ઘસી જો હાથને ચાલ્યા. ૭
- અરે એ માનવી લોખા, ભભાવે અન્યને તું શું;
અહંતાથી સ્વયં ભૂલ્યો, થયે પથ્થાત્ લહારું શું. ૮

૨૫૬ હજી તું ચેતી લે મનમાં. ૨૫૬

કબાલિ.

- હજી તું ચેતી લે મનમાં, કરી લે ધર્મની કરણી;
ભણીને ભૂલ ના ખા તું, મળ્યું પરમાર્થનું ટાણું. ૧

૬૧૨ આત્મજ્ઞાનિની દૃષ્ટિ. ૬૧૩

કવ્યાલી.

- યઇ જ્યાં જ્ઞાનીને પ્રીતિ, નથી ત્યાં જ્ઞાનીને ભીતિ;
ભલે દુનિયા પટે સામી, ત્યજે નહિ કાર્ય આશંક્યું. ૧
- ખરેખર આત્મજ્ઞાનીનો, પ્રવૃત્તિ યોગ નાના છે;
અવ્યંતર આત્મજ્ઞાનીનો, નિવૃત્તિ યોગ ન્યારો છે. ૨
- ધુજે ભયથી અખિલ દુનિયા, ધુજે નહીં આત્મજ્ઞાની ત્યાં;
અહો એ આત્મજ્ઞાનીની, ગતિ છે સર્વથી ન્યારી. ૩
- અહો જ્યાં વિશ્વ બંધાતું, ફરે ત્યાં છૂટથી જ્ઞાની;
અહો એ આત્મજ્ઞાનીના, હૃદયમાં વિશ્વ છે જૂદું. ૪
- મરેલી દુનિયા લાગે, જીવતો આત્મજ્ઞાની ત્યાં;
અહો જ્યાં વિશ્વ ઉઘે ત્યાં, હૃદયથી જાગતો જ્ઞાની. ૫
- પડ્યા જ્યાં ધર્મના પન્થો, મતામતમાં પડી દુનિયા;
અભેદે દેખતો જ્ઞાની, સકલમાં આત્મની જ્યોતિ. ૬
- અખિલ વિવેકધિમાંહી, મીઠી મેરામણ જ્ઞાની;
અહો એ જ્ઞાનીની આંખે, અમારું વિશ્વ છે જૂદું. ૭
- અહો એ જ્ઞાનીની આંખે, અમારી આંખ મેળાપી;
હૃદયમાં જ્ઞાનની જ્યોતે, અખંડાનન્દનું સ્થાણું. ૮
- અહો એ જ્ઞાનીના મેળે, અમારો મેળ મગવાનો;
જીવ્યપિંધ જ્ઞાનીના મેળે, હૃદયમાં મુક્તિ પ્રગટે છે. ૯

સંવત્ર ૧૯૭૦ ના જ્યેષ્ઠ વદિ ૪ રવિવાર.

ૐ સ્મરણ. ૐ

ઐં ઐં ઐં ઐં ઐં ઐં ઐં મંત્ર રમરા સદા રે.
 ઐં ઐં મંત્ર ગણતાં દુઃખ પડે નહિ શિર કદા રે.
 ઐં ઐં મંત્ર ગણે જ્યારી, પ્રણવ મંત્ર જ્યારી ગુણધારી.
 ઐં ઐં મંત્ર ધ્યાનનાં પરમ જ્ઞાનમય નિર્મલ રે. ઐં ઐં ૧
 દરતાં દરતાં ઐં ઐં ધ્યાયે, ઐં ઐં માંદી લગની લગાયે;
 ઐં ઐં ધ્યેયપણે થઈ જતાં, શિવગુણ સંપદા રે. ઐં ઐં. ૨
 રમેશગમાં ઐં ઐં પ્રગટાવે, અન્ય કશું નહિ વિત્તે લાવે;
 સાક્ષાત્ જેય સર્વનો જ્ઞાતા સિધ્ધે ઐં યદા રે. ઐં ઐં. ૩
 ઐં ધ્વનિધી તપ જ્ઞે પ્રગટે, મિષ્ટાવરણે મર્ષે વિધટે;
 જોલે બુદ્ધિસાગર ઐં ઐં પરમ પ્રભુ તદા રે. ઐં ઐં. ૪

મંત્ર ૧૯૭૦ ના જે વર્ષે ૭ સોમવાર.

ૐ વળ્યું શું વેપ પ્હેર્યાથી. ૐ

કથાસિ.

ધમાધમમાં રહી વૃત્તિ, સુલો વણ વેપ આચારો;
 અભિમાની થયા વેપે, વળ્યું શું? વેપ પ્હેર્યાથી. ૧
 રહી જો કામની ઇચ્છા, પરિવ્રજની રહી ઇચ્છા;
 અસત્ય જોલણું સહેજે, વળ્યું શું? વેપ પ્હેર્યાથી. ૨
 રહી જો માનની ઇચ્છા, કરાવ્યો કલેશ લોકોમાં;
 રહી જો સીખ જોગોની, વળ્યું શું? વેપ પ્હેર્યાથી. ૩
 કપટનાં નાટ્ય ભજવાતાં, કયાયોની ઘટી વૃદ્ધિ;
 ત્યજ્યુ તેને પ્રદ્યું પાછું, વળ્યું શું? વેપ પ્હેર્યાથી. ૪
 ત્યજીને એક બહુ ક્ષીધા, ત્યજી જેમ કાંચળી સર્પે;
 રહ્યો જો મોહ મનમાંથી, વળ્યું શું? વેપ પ્હેર્યાથી. ૫

હસાત મેરની પેટે, રહે ત્યાગી નહિ જાતાં;
 ત્યજ્યાંય મનુષ્ય મેરે, મુનિને પેર છે લેખે.
 મ ૧૧ ૧૬૪૦ ના બેઠે પરિત મંત્રમણર.

❖ પ્રતિજ્ઞાપાલન. ❖

કથાથી.

કરીને કોઈ બોલીથી, - જનું સ્વાર્થજ પ્રતિજ્ઞાથી,
 અહ તાપ્યાનને હોતી, પ્રતિજ્ઞા પાળ દિગ્મનથી.
 પ્રતિજ્ઞા બીરની મેઝામાં, પ્રતિજ્ઞા કીર્તિનું સ્થાલું;
 પ્રતિજ્ઞા સ્વર્ગની કુંઘી, પ્રતિજ્ઞા પ્રાણની મૂર્તિ.
 દરિયકે પ્રતિજ્ઞાથી, અમર કોઈ કરી જનમાં,
 પ્રતિજ્ઞા આત્મની ઝાપા, મમજના નન્ન પેલીઓ.
 પ્રતિજ્ઞા જાદુ થઈ જનમાં, જીવ્યા તે મુ ? મર્યા તે મુ ?
 પ્રતિજ્ઞા પાળીને મુઆ, રજા એ જીવના જનમાં
 કરી સ્વાધર્મ પુન. પામુ. કલ્યાણ ના જન આત્મ
 પ્રતિજ્ઞાના ખરા ટેકી, અનધન નાનના ના
 પ્રતિજ્ઞા છે ચિત્ત જેવી જીવતા નરેમ વાસન
 અંતે એ ભરેમમાંદીઓ, જીવીને દેવ વાસન
 પ્રતિજ્ઞાથી પડ્યા પાછા, ખરા એ નાવતા પા :
 પ્રતિજ્ઞાપાલન શૂરા, ખરા એ નદ નળાના
 સ્વયંદસ્ને વચન આપી, ફરે તે ફેાલીઓ જે.
 કરીને મુખ નિજ કાળુ, ચેતો હૃદય જનમાંદા
 પ્રતિજ્ઞા જાદુ મુખડુ, સદા માટે રહે બ્દીડુ
 ચહે નહીં સ્વર્ગમુદરીઓ, વચનના ધાતકોને ર
 વહેલા બોલ મુખમાંદી, કદા પાછા નહીં પેસે.
 ખરેખર હરવીરોના, જગત્માં દેખશે જ્યાં ત્યાં

- અમર દેવો નથી રહેતાં, અમર મહેલો નથી રહેતાં;
 પ્રતિજ્ઞા પાળકો જગમાં, અમર રહેતા ગદા નામે. ૧૧
- પ્રતિજ્ઞા પાળનારાની, જગત્માં જીવની દીર્ઘિ,
 બેઠે હો રંઝે વા રાજા. જીવંતા શાશ્વતા પાને. ૧૨
- અહો એ બન્ય માનવને, અહો એ ધન્ય પિતાને;
 અરે જેનાં જ મૃત્યુને, પ્રતિજ્ઞા બોલીને પાળે. ૧૩
- અહો એ ધન્ય ભૂમિને, અહો એ ધન્ય છે કુળને;
 પ્રતિજ્ઞા પાળકો ઉપજે, રહે દંતિદાસના પાને. ૧૪
- અહો એ ધન્ય ગુરુઓને, અરે જેના દૃઢ્ય શિષ્યો;
 પ્રતિજ્ઞામાં અડગ રહીને, ગુરુનું નામ રીપાવે. ૧૫
- અહો એ ધન્ય જાતિને, અહો જે જાતિમાં જનમ્યા;
 પ્રતિજ્ઞા પાળીને પૂરી, કરે છે ઉચ્ચ જાતિને. ૧૬
- અહો જે દેશના લોકો, પ્રતિજ્ઞા પાળના ટેકે;
 ધરે નદિ મૃગ્યુની પદવા, જગત્માં દેશ શોભાવે. ૧૭
- અહો એ ધન્ય જીવંતાને, વરી પામું પ્રદે નદિ જે;
 અહો એ જીવપર રહેની, વચનસિદ્ધિ અને દીર્ઘિ. ૧૮
- અહો એ ધન્ય માનવને, શિષ્યાય પાઠ અંગેને;
 બની આદર્શવત્ પાતે, ત્યજીને સર્વ સ્વાર્થોને. ૧૯
- અહો એ ધન્ય માનવને, બની વિદ્યાશક્તિ મૂર્તિ;
 જગત્માં મત્ય તે થાયે, ખરે એ શાહુકાર જ છે. ૨૦
- અહો એ ધન્ય માનવને, વિપત્તિઓ સહી કાઢી;
 પ્રતિજ્ઞા પાળનો બોલે, અદ્ભુતમના ત્યજી દૂરે; ૨૧
- અહો એ ત્યાગી છે પૂરો, ત્યજી મુખની સહુ આશા;
 પડેલાં કષ્ટ પેડીને, પ્રતિજ્ઞા બોલીને પાળે. ૨૨
- વિદેહી શ્રીજનક પેઠે, કરી સ્વાર્પણ લહે મુખમાં;
 ત્યજીને ચિત્તમાંનું સહુ, કરી સ્વાર્પણ વધું પાળે. ૨૩
- અહો જે સ્વાર્થ વિદ્યાના, બની કીડા વધું ત્યાગે;
 કરે નિજ આત્મની હાનિ, કરે ના સ્વોદ્ધતિ સાચી. ૨૪

પ્રતિજ્ઞા પ્રાણ સમ બહાલી, ખરેખર સન્ત લોકોને;	
ચળાવ્યા ન ચળે લોભે, ડરાવ્યા ના ડરે તેઓ.	૩૯
પ્રતિજ્ઞા જે કરે તેને, નિભાવી લે ઉપાયોથી;	
પુરૂષમાંડી ગણાવાને, કરેલા કોલ પાળી લે.	૪૦
કદાપિ ઝેરનો ખ્યાલો, પીવાનો યોગ આવે તો;	
ગણીશ ના મૃત્યુની પરવા, પ્રતિજ્ઞા પાળવા માટે.	૪૧
કદાપિ ક્રોધ જુરસાથી, પ્રતિજ્ઞાબ્રહ્મ ના થાતો;	
મળે જો મૃન્દ્રની પદવી, તથાપિ બ્રહ્મ ના થાવું.	૪૨
જરા થાતે વિરોધી યદ્ય, અભિમાને કુલાઈને;	
વચનનો ભંગ ના કરજે, વિચારી ટેકને ધરજે.	૪૩
પ્રતિજ્ઞાથી પડેલાઓ, જગત્માં અન્યને પાડે;	
કદી ના સંગતિ કરજે, યજ્ઞે સંગત અસર તેવી.	૪૪
વચનની ટેક ધરવાનું, શિષ્યો ના તો શિષ્યો તું શું ?	
પ્રતિજ્ઞા પાળતાં શિષ્યો, શિષ્યો ત્યારે સકલ ધીમું.	૪૫
ફરી જાતી જીભલડી જે, પ્રતિજ્ઞા બોલીને કણમાં;	
અહો એ જીભ સર્પિણી, રહે ત્યાં ભય કહો કેવો?	૪૬
શરીરો નહીં અમર રહેતાં, મૃત્યુ તે ભિત્ર યાવાનું;	
જગત્ની લાલચો છોડી, પ્રતિજ્ઞા પાળજે પૂરી.	૪૭
નપુંસક તે ગણાવાનો, પ્રતિજ્ઞાથી હુકે પાછો;	
પ્રતિજ્ઞા જો ફરે કીધી, પછી એ માનવી શાનો.	૪૮
પ્રતિજ્ઞાની ખરી ટેકે, વધે છે નેક માનવનો;	
પડે વિશ્વાસ તેનો ખડુ, કરે એ કાર્ય ધારેલાં.	૪૯
પ્રતિજ્ઞાને ત્યજે ભિક્ષુ, વિપત્તિયો પડે ત્યારે;	
વિપત્તિયો સહી પૂરી, પ્રતિજ્ઞા પાળતો શૂર.	૫૦
પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ પાલકની, ચરણપૂલી જ પૂજતી;	
અહો તે પૂલીમાં પણ કઈ, ભરાતું સત્ત્વ પૂજ્ય જ છે.	૫૧
અનન્તી શક્તિનાં દ્વારો; યતાં ખુલ્લાં વચન ટેકે;	
વચનગુહિ થતી સદેજે, અનુભવ યોગીને એનો.	૫૨

- જિંદગી મનુ જિવારીને, પ્રનિમા પાગલી પાગલી,
 ૧૧૧ તુ કીસ ના જંઈ, મરણ હો મરના માને. ૧૩
 પ્રનિમા પાગલી માટે, અને તે કુ ઉપાયોગી,
 જિવનિયો પડે પડેલી, જગીરી મનુ ખમી જાં. ૧૪
 પ્રનિમા જાનીને મોમે, પ્રનિમા સન્નેને મોમે,
 પ્રનિમાની પડે હાકો, અપો ગદાકુના મુમે. ૧૫
 પ્રનિમા ન્યાપીને મોમે, પ્રનિમા યોગીને મોમે,
 પ્રનિમા પીરને મોમે, નથી ન્યા મમ કાલનુ. ૧૬
 રૂપો નિહની જેની, પ્રનિમા રૂપની તેની,
 પ્રનિમાનાં વચન જુદાં, પ્રનિમાનાં હૃદય જુદાં. ૧૭
 ધયો વિદાન તથાપિ શુ, મળી પડતી તથાપિ શુ ?
 વધી ઉમર તથાપિ શુ, પ્રનિમા કેવ ના પાયો. ૧૮
 જાન્યો શામ તથાપિ શુ, જાન્યો વજા તથાપિ શુ,
 જાન્યો કોમક તથાપિ શુ, વચન જોતી ફરી જાના. ૧૯
 જાન્યો માપુ તથાપિ શુ, જાન્યો મિશન તથાપિ શુ
 મળી લકમી તથાપિ શુ કરીન તાલ પાયા જો ૨૦
 ધયો જો મો નહાયે શુ ? મરણ ના ના પાયે શુ ?
 પ્રનિમા ખાલ થાવાયો, ફરે છે ના પડે સમી ૨૧
 મુધારક જો જાન્યો ને શુ ? નીજક ને ના પાયે શુ ?
 પ્રનિમા કેવ ના પાયો, અજાને જાન માન રંગો ૨૨
 વળે શુ આલવાયો મનુ, વળે શુ ધર્મના ડાંગ
 વચન જોતી ફરી જાના, ના પાયે વિચારન ના પાના ૨૩
 વળે શુ મનુ વિચારનાયો, વળે શુ ના પાયે વચનના
 વડી શાંદો ફરી જાનાં, નથી કિસ્મત જાની ન. ૨૪
 વળુ શુ જાનનાં ફરનાં, વળુ શુ વચન મેડે
 વળુ શુ મૂંછ આજગવે, વચન જોતી ફરી જાના ૨૫
 વળુ શુ મોજ માવાયો, વળુ શુ મિષ્ટ ખાવાયો.
 વળુ શુ ફેંસી કપડે, વચનના જાન જો કીપો. ૨૬

વળ્યું શું હાલ હા કરતાં, વળ્યું શું દાવ ખેલ્યાથી;	
નમ્યા જે લોક તોયે શું, વચનનો ભંગ કીધો જો.	૬૭
અમીરાઈ મળી તો શું, પ્રતિજ્ઞાઓ નહી પાળી;	
પ્રતિજ્ઞા પાળનારાઓ, સકલથી શ્રેષ્ઠ છે જગમાં.	૬૮
પ્રતિજ્ઞાના અધિકારી, બન્યા જે યોગ્યતા પામી;	
પ્રતિજ્ઞા તે વહે પૂરી, વિવેકે સત્ય સમજીને.	૬૯
પ્રતિજ્ઞા પાળવામાંહિ, નવું જીવન પ્રગટ થાતું;	
નવો અવતાર થાવાનો, અસલ આંખે નવું ભાસે.	૭૦
શુભાશુભ બહુ પ્રતિજ્ઞાઓ, વિવેકે સત્ય આદરવી;	
બની ગંભીર ને ધીરા, સમયના બાણ યઈ કરવી.	૭૧
પ્રભુ દરબારમાં બાવા, પ્રતિજ્ઞા પાસના જેવી;	
બુદ્ધચર્ચિ સિદ્ધ સાધનમાં, પ્રતિજ્ઞાઓ મતોની છે.	૭૨

સંવત ૧૯૭૦ ના જોષ્ટ વદિ ૮ મંગળવાર.

❀ દેડકાંઓની મેઘ પ્રતિ અન્યોક્તિ પ્રાર્થના. ❀

વર્ષો મેઘજી ભારી, ભૂમિપર વર્ષો મેઘજી ભારી;	
ઉરમાં અરજી ઉતારી.....ભૂમિપર.	
ગડગડ વાણે ગાજતા દે, વિધુત્ લાખટ ધારી;	
વાયુનું વાહન કરી દે, દૃષ્ટા કરોને પધારી.	ભૂમિ. ૧
પ્રાણુયોષ અમ રહી ગયો દે, લેશો હવે તો ઉગારી;	
વડ આકાશી દેવતા દે, મહારાજ્ય પદ ધારી.	ભૂમિ. ૨
સંબંધ બાંધ્યો તુજ થકી દે, મત્સ્યે આહો જેમ વારિ;	
સંબંધ એવો તુજ થકી દે, ટાળ્યો ટળે ન જસારી.	ભૂમિ. ૩
સરવરમાંહી ઝીલીએ દે, નિર્દોષ જીવન ધારી;	
બાહુડાં અમે તાલ્લરાં દે, ઝટપટ કર સુખકારી.	ભૂમિ. ૪
મનમાં તુંહિ તુંહિ યઈ રહું દે, આવ આવ ઝટ વારી;	
બુદ્ધિસાગર મેઘની દે, આવી પ્હોંચી સ્વારી.	ભૂમિ. ૫

સંવત ૧૯૭૦ ના જોષ્ટ વદિ ૧૪ સોમવાર.

રહ્યા ને વિશ્વમાં દોષો, જીવોમાં કોઈને કોઈ;	
અહો તે ટાળવા માટે, જીવોપર પ્રેમ ધરવાનો.	૧૪
બનીને સર્વથી ઉચ્ચ, જીવે તું સર્વમાં દોષો;	
કદી ના ઉચ્ચ બનવાનો, પ્રભુને પ્રાર્થના કરતાં.	૧૫
જીવોપર પ્રેમ નહિ ધારે, પ્રભુ પ્રેમી થવા ઈચ્છે;	
ધરે ના દોષીપર પ્રીતિ, પ્રભુને પામશે ક્યાંથી ?	૧૬
તમે કેવા હતા ન્હાના, મલીનતા ધોષતી માતા;	
હતી તે લક્ષ્યમાં લાવી, ધ્રુવોને દોષ જીવોના.	૧૭
જીવોપર પ્રેમ લાવીને, જીવોના દોષને ધોતાં;	
તમારા દોષ ધોવાની, પ્રભુની પ્રાર્થના કુળશે.	૧૮
તમારા પુત્ર પુત્રીઓ, હશે દોષી કદાપિ તો;	
ઘણી ગંભીરતા રાખી, પ્રયત્નો ત્યાં કરો કેવા ?	૧૯
ગમે તેવા ઉપાયોથી, ત્યજવી દો સકળ દોષો;	
કહો તે ખાનગીમાં સહુ, જણાવા દો નહિ કોને.	૨૦
અહો તેવી રીતે પ્રેમે, ઘણી ગંભીરતા ધારી;	
ધ્રુવોને દોષ અન્યોના, પ્રભુની પાસે એ રીતે.	૨૧
અરે કો તાદ્ધરી નિન્દા, કરે કો દોષ દેખીને;	
ત્હને તેથી થતું જેવું, સકલને થાય છે તેવું.	૨૨
ધરી ત્હારા ઉપર પ્રીતિ, અરે કોઈ દોષ તુજ ધોવે;	
ત્હને તેથી થતું જેવું, સકલને થાય છે તેવું.	૨૩
અરે ત્હારા ઉપર કોઈ, ઘણી પ્રીતિ ધરી સહેજે;	
ત્હને તેથી થતું જેવું, અહો તેવુંજ અન્યોને.	૨૪
સતાવે દોષીઓને બહુ, છપાવે હેલના છાપે;	
સ્વયં નિજ દોષને દાકે, વળ્યું ધર્મી થવાથી શું ?	૨૫
નથી સારા અરે કોઈ, અરે હું એકલો સારો;	
દામાદિક નિજમાં નહિ કંઈ, વળે શું દોષદષ્ટિથી.	૨૬
અહો નિજમાં રહ્યા દોષો, શુભો રૂપે ગણાવાના;	
શુભોને દોષ રૂપે જ્યાં, અહો ત્યાં દેખવાનું શું ?	૨૭

શુભાશુભ સહુ પરિણામે, શુભાશુભ ફલતણી પ્રાપ્તિ;	
યતું ફલ આત્મ પરિણામે, વિચારીને ધરે પ્રીતિ.	૪૨
જીવેને દોષદષ્ટિથી, નિહાળે જે હૃદય વતે;	
પરિણામ જ અહો તેવું, હૃદયમાં ફલ વિચારી દ્યે.	૪૩
પરિણામોતણી શુદ્ધિ, પ્રથમ નિજ આત્મની કરવી;	
નિરખવા નહિ કદી દોષો, ખરેખર અન્ય જીવેના.	૪૪
ગમે તેવાજ દોષીપર, કરજીને ધરી પ્રીતિ;	
સદા ઉપકાર કરવાને, પ્રવૃત્તિ કર યથાશક્તિ.	૪૫
શુભો લેવા મહી જન્મ્યો, શુભો લેવા જ સામગ્રી;	
મગી તુજને વિચારીને, જીવોપર પ્રેમ ધર જગમાં.	૪૬
ઘણા ઉપકાર તહે લીધા, અહો ઉપકારી લોકોથી;	
શ્રદ્ધા તે આપ પાછા તું, કરી જીવોતણી સેવા.	૪૭
ત્યજીને દોષની દષ્ટિ, ભક્તી કર દોષીની સેવા;	
ઘણા ઉપકાર તેઓના, અહો તે અન્ય ભવમાંહી.	૪૮
સતાવ્યાથી રીબાવ્યાથી, જીવોની હેલના કરતાં;	
થતી નહીં આત્મની શાન્તિ, વધે ચાંચડ્ય મનમાં બહુ.	૪૯
અહો અજ્ઞાનતા યાવત્, અહો યાવત્ સકલ જીવો;	
જીવે છે દોષ અન્યોના, અહો એ કર્મના વશમાં.	૫૦
કશે પરમાર્થ નહિ કરતા, અહો એવા જીવો જગમાં;	
જગત્માં દોષદષ્ટિએ, બધું દેખાય દોષીલું.	૫૧
જગત્માં આત્મજ્ઞાનીઓ, જીવે નહીં દોષ અન્યોને;	
જીવેને આત્મવત્ દેખી, કરે ઉપકાર પ્રીતિએ.	૫૨
અહો એ આત્મજ્ઞાનીના-હૃદયમાં સાર ગુણ દષ્ટિ;	
રહી તેથી ગુણો દેખે, અને ઉપકાર કરતો એ.	૫૩
યયું જ્યાં આત્મજ્ઞાન જ ત્યાં, નથી નિન્દા ખરી ખોટી;	
નિર્મલમવત્ સકલ જીવો, શુભો લેવા શુભો દેવા.	૫૪
સદા વિશુદ્ધ પ્રીતિથી, જીવોના દોષ ધોવાના;	
ઉઘાડું મર્મ નહીં કરતાં, શુભોથી ઉચ્ચ કરવાના.	૫૫

વિશુદ્ધપ્રેમદષ્ટિએ, જીવો દોષી દૃઢ્યમાંહિ;
 અહો લાગે ઘણા બહાતા, સદુ દોષો ટળે યત્ને.
 વિશુદ્ધ પ્રેમ ગંગામાં, સદોષીઓ ઘણું નહાતા;
 યશ્નિર્મલ પુરણી યાતા, અહો એ માહાત્મ્ય સાધુનું.
 ગમે તેવા સદોષીનો, યતો ઉદાર જ્યાં પ્રેમે,
 અહો એ સન્તદષ્ટિમાં, રણું કંઈ દિવ્ય જાદુ હો.
 સદોષીની કરી સેવા, ગુણી કરતા અહો સન્તો;
 અહો એ સન્ત માતાઓ, અહો એ સન્ત દેવીઓ.
 અહો એ માનવીઓ ધન્ય, દયાની મૂર્તિયો જગમાં;
 જીવંતી જાગતી જગમાં, જીવોના દોષ ધોનારી.
 અહો એ દિવ્ય ધોત્રીઓ, જીવોના દોષને ધોતા;
 નમું હું પ્રેમથી ભાવે, જગતના દિવ્ય સન્તોને.
 કરે અપકાર તેના પર, કરે ઉપકાર સન્તો હા;
 અહો એ સન્ત સેવ્યાધી, સદુ-તીર્થો ગણું સેવ્યાં.
 અહો તરતમ અપેક્ષાએ, ગુણોની સન્તદષ્ટિએ;
 સદોષીઓ જ નિર્દોષી, ગણીને પ્રેમ ધરવાનો.
 સમાગમમા સદા આવો, અહો જે જે જીવો કર્મે;
 અહો ને તે ગણી તુ તું, જીવન ધર જાણદષ્ટિનું.
 જીવો એ હું ગણી સદુની, સદા કર સેવના સાચી;
 અહો એ સેવનામાહી, રહી છે સ્વેચ્છાતિ પૂરી.
 યયા ઉદારકો જે જે, જગતના તે અહો તેવા;
 અણુસમ અન્ય ગુણને તે, ગિરિસમ માનીને વદતા.
 યજુ હોય તાહ્યરે ધર્મો, ખરી રીતે ખરા ભાવે;
 ગુણાનુરાગદષ્ટિનો, પ્રથમ સ્વીકાર કર નક્કી.
 ત્યજીને દોષની દષ્ટિ, સકલમાં દેખજે સારું;
 સદા જ્યાં સારું તે મ્હારું, ગણી આચાર ધર સારો.
 કરેલા સર્વ ગુણો, અહો તે માફ કર સૌના;
 ખમી લે ને ખમાવી લે, સકલમાં દેખ પોતાને.

ગણીને સર્વને સરખા, ગણીને આત્મવત્ સહુને;	
સદોષીપર ધરી પ્રીતિ, કરી સેવા ગુણી કરજે.	૭૦
અહો એ સન્તના કર્મે, અહો એ સત્યના પન્ધે;	
જવાની છે ખરી શિક્ષા, મુપાત્રો લબ્ય સમજે એ.	૭૧
જગદુદ્ધાર કરવાની, ખરી સેવા જણાવી એ;	
બુદ્ધચષ્ઠિ સન્તદૃષ્ટિએ, પરામાંથી પ્રગટ થાતું.	૭૨

સંવત ૧૯૭૦ ના જોઈ વર્ષે ૦)) મંગળવાર.

કહો શું લેઈને જાશો.

કવ્યાલિ.

અહંવૃત્તિ ધરી મનમાં, કદાગ્રહ ચિત્તમાં ધારી,	
અમારી પાસ આવીને, કહો શું લેઈને જાશો.	૧
નથી કંઈ ચોખ્ખતા આવી, નથી વૃત્તિ સમજવાની;	
ત્યજઈ વક્રદૃષ્ટિ નહિ, કહો શું લેઈને જાશો.	૨
પ્રથમ દૃષ્ટિતણા રાગી, જનીને આવતા પાસે;	
પરીક્ષાની નથી શક્તિ, કહો શું લેઈને જાશો.	૩
શુભાનુરાગદૃષ્ટિથી, શુભો લેતાં નથી શીખ્યા;	
ધરીને દોષની દૃષ્ટિ, કહો શું લેઈને જાશો.	૪
અમારી માન્યતા સાચી, ગણીને આવીયા પાસે;	
ખરો કકોઈ કરો નિજનો, કહો શું લેઈને જાશો,	૫
નથી લેવાતણી વૃત્તિ, વિનંદાવાદની વૃત્તિ;	
અહંતામાન વૃત્તિએ, કહો શું લેઈને જાશો.	૬
સ્વયં નિજ માન્યતા સાચી, કરાવાની રહી વૃત્તિ;	
નથી મધ્યસ્થની વૃત્તિ, કહો શું લેઈને જાશો.	૭
અહિસમ કોપની વૃત્તિ, જરામાં મુંઘવાતા બહુ;	

વરો જૂઠું પરોરો કંઈ, કહો શું લેઈને જાયો.
 અપેક્ષાઓ સમજવાની, નથી કંઈ ચોખ્ખા આવી;
 નથી કંઈ શિષ્યની વૃત્તિ, કહો શું લેઈને જાયો.
 અમારા આસથો ઉઠા, બધાં સ્યાદાદવાળીએ;
 વિના સ્યાદાદદિએ, કહો શું લેઈને જાયો.
 બની ધર્મી અન્યત્ર, રથું સાચું નહીં દેખો;
 પ્રદ્યા વણ ન્યાયની વૃત્તિ, કહો શું લેઈને જાયો.
 નકામું બોલવું શાને, નકામું બેસવું શાને;
 અહો નિરપેક્ષદિએ, કહો શું લેઈને જાયો.
 વધું સાપેક્ષ દિએ, સમજતા ને અપેક્ષાએ;
 બુદ્ધચિંતિ સત્યને પામે, બની મધ્યસ્થ ગુણરાગી.

સંવત ૧૯૧૦ ના આષાઢ સુદ ૧ સોમવાર.

૬૫૨ પાસે આવનારાઓ પ્રતિ હૃદય સ્ફુરણા. ૬૫૨

કવચી.

યથા કરશે યવાનું સહુ, લઘુ જૂઠું યથાવૃત્તિ;
 નથી લેની જરા ચિન્તા, કહો કે પૂરુષનારૂં છે.
 અમારૂં ને અમે માન્યું, તમારા સર્વમાં તે છે;
 અમારૂં ને નથી તે તો, ઉઘાડું સર્વમાં તે છે.
 તમારી વૃત્તિના શિષ્યો, તમો સઘળા બની મોહો;
 અમારી પાસમાં આવી, કહો શું દેખનારા છે.
 તમો અંધાન્વય બનીયા, સ્વયં નહિ દેખનારાઓ;
 વહો છે અન્ધની પેઠે, કરીને હાજી હા મુખથી.
 બનીને અન્ધ વિદ્યાસી, હૃદયના શૂન્ય થઈ વર્તો;
 અનુભવમંદ ના જાણો, શું તો શુ ? ત્યજ્યું તો ॥ ૧

- જગતના ચક્ષમે જોનારા, ખરી ઝાંખે ન જોનારા;
તમારું શું અમારું શું ? ખરું ના દેખનારાઓ. ૬
- તમારી આંખની અગ્નિ, રહે જો વૃત્તિનો પડો;
અમારું વા તમારું જે, ખરું તે ઐક્ય નહિ દેખો, ૭
- અમારું સત્ય સહુમાંહિ, અમારામાં તમારું સહુ,
ટળી ગ્યો ભેદ સહુમાંથી, સહુ ધર્મો અમારામાં. ૮
- તમારી વૃત્યનુસારે, ગણી જે માન્યતા સાચી;
અહો એ વૃત્તિ કુંડાળા, વિષે કેદી અને દુષ્ટા. ૯
- તમારી વૃત્યનુસારે, અહો સાદૃશ્ય ભ્યાં મળતું;
અહો સાધર્મ્ય ત્યાં માની, અહો એ વર્તુલે રમતા. ૧૦
- જગતમાં વૃત્યનુસારે, જીવો સર્વે રમે એવં;
અનુભવની યતાં વૃદ્ધિ, યતાં મોટાં જ વર્તુલો. ૧૧
- અહો એ વર્તુલો જ્ઞાને, લહી સર્વત્ર વ્યાપકતા;
પરસ્પરમાં સમાતાં એ, રહે જીદાર્મ ના કિંચિત્. ૧૨
- અહો એ દૃષ્ટિની રૂઢિ, બને સર્વત્ર વ્યાપક ભ્યાં;
ગળે વૃત્તિ ટળે ભેદો, ભણું ભૂંડું કહો ક્યાં શું ? ૧૩
- અહો એ વૃત્તિની બાહિર, અનુભવ માન્યતા આ છે;
બુદ્ધચળિધ સત્સમાગમથી, પરામાં ભાસતું એ સહુ. ૧૪

સર્વત ૧૯૭૦ ના આષાઢ સુદિ ૬ મંગળવાર.

❀ મીઠ વચ્ચે પોતાનું કોણ. ❀

ભીડ વખતે વિરલા છે પોતાના

પોતાના પોતાના પોતાના રે.....ભીડ વખતે

સારી વખતમાં સગા થવાના સહુ, સ્વાર્થે કરે છે સન્માના;
 છુરી વખતમાં થાય ન બેઝી કો, પાસે જતાં થાય છાના રે. ભીડ. ૧
 આવો પધારો પ્રાણ અમારા, અમે તમારા સદાના;
 ફરે વખત ત્યારે પાસે ન આવે કો, ઉલટા ગણે છે દિવાના રે. ભીડ. ૨
 સદા વેચાયલા અમે તમારા, પ્રાણ કરીશું કુરગાના,
 વળતાં પાણી બ્યારે અસ્ત થવાનો ત્યારે, શત્રુ ણે છે નિહાના રે. ૩
 પાંદડાં ફલ સમે ઝાડ ઉપર જઈ, પંખી કરે છે શુસ્તાના;
 સુકું તળાવ થતાં બગલાં રહે ન કો, રંકે અને હોય રાણા રે. ભીડ. ૪
 સારી વખતમાં અંધાને બહેરાં, પૂત્ય કુળડાં ને કાણા;
 પડતી વખતમાં પોતાના પતણે, નિર્ગુણ થાય નાદાના રે. ભીડ. ૫
 પતિવ્રતા પણ સામી પડે છે, પુત્રો ગણે છે ટકાના;
 પડતાને પાટુઓ મારે પતિત જન, બન્ધુ ખસે કાઢી જાના રે. ૬
 શકતો શિષ્યો ભાગી થાય બીજાના, મિત્રો ણે છે કહેવાના;
 બુદ્ધિસાગર ગુરુદેવ મજાના, ધર્મ સહાય સુસ્તાના રે. ભીડ. ૭

સંવત ૧૯૭૦ ના આષાઢ સુદ ૬ ગુરવાર.

❀ ટળી ના વાસના ત્હો શું ? ❀

કન્વાસિ.

ટળી ના વાસના ત્હો શું ?

ફીરી વેચેને પ્હોરો, તબ્બાં ઘરબાર પોતાનાં;
 બન્ધુ ઉપર થકી સારું, ટળી ના વાસના ત્હો શું. ૧
 અહો દેખાય ના બીજો, ખરેખર રેતીમાં તાપે;
 થતાં વૃષ્ટિ ઉગે બીજો, ટળી ના વાસના ત્હો શું. ૨

- શક્તિ રકુરાવી. મરોડીને રે, કર્મ પ્રગલ ધર્મ ભય;
 જીવને નાથે વૃષભ પદે રે, પૂલ નદીમાં તણાય. અહો. ૩
- ધાતિ અધાતિ નિકાચીયાં રે, ઉત્કૃષ્ટે પરિણામ;
 અભુધાર્યા પ્રમટે તદા રે, ટાળે પ્રતિષ્ઠા દામ. અહો. ૪
- ભલો અનિષ્ટ દુઃખદાયી ને રે, તેથી રહે બહુ દર;
 યુદ્ધ કરે સામું ઘણું રે, હારે તથાપિ શૂર. અહો. ૫
- નદી સામા પૂરમાં વહે રે, તારો મહા બગવાન;
 યત્નોપાયો કર્યા છતાં રે, બુડે તદ્વત્ ભલુ. અહો. ૬
- સાવધતા રાખ્યા છતાં રે, સર્પ સિંહુ કરે ધાત;
 આલે ઉપાય ન કોઇનો રે, યાતા બગીચા મહાત્. અહો. ૭
- પુરુષાર્થ જ પાછો પડે રે, પ્રેરણા બળ બહુ થાય;
 ચિત્ત ફરે બુદ્ધિ ફરે રે, દેહ ન તાળે રડાય. અહો. ૮
- અતુરાઈ સૂલે પડે રે, ઉડી પ્રતિજ્ઞા ભય;
 વાયુથી અર્કતુલ જ સમું રે, જ્ઞેયા જેવું જણાય. અહો. ૯
- અભુધાર્યુ આવી અડે રે, ધાર્યામાં પડે ધૂળ;
 શૌર્યે કીડા સળવળે રે, ભર્યા ગર્યામાં બૂલ. અહો. ૧૦
- ગર્વ ગંધાર્ધ ભય છે રે, રૂઠે નિકાચિત કર્મ;
 પડે હહાપણમાં દેવતા રે, રાખે ન કોઈની શર્મ. અહો. ૧૧
- પ્રારબ્ધ દેવું સૂકવે રે, સમજાવે શાહુકાર;
 બુદ્ધિસાગર શુરંગમે રે, આનન્દધન અવતાર. અહો. ૧૨

સંવત ૧૯૭૦ ના આષાઢ વદિ ૨ ગુરવાર.

મુક્તિનો અનુભવ.

આષાઢ વદિ તૃતીયા દિને રાત્રી ઘણી વીતી હતી,
 ઘન ગાજતો તો કાટકા થાતા હતા એવી સ્થિતિ;
 બહુ અમકતીતી વિજળીયો પેસી જતીતી આંખમાં,
 ઘન વાયુના ઝોંકાર વિલુતને ગ્રહે નિજ પાંખમાં.

❦ મનોવૃત્તિને. ❦

રહે કેમ નિશદિન ભમતી, હડીલી રહે કેમ નિશદિન ભમતી;
 સમજાવ્યુ ન. સમજતી, —હડીલી.....

મોહ પ્રેરણાથી પ્રેરાઇ, છાનીમાની છટકતી,
 વાર્યુ ન માને. સ્વચ્છન્દિની, ભૂતની પેઠે ભટકતી. હડીલી. ૧

વેદ ભણાવ્યા કુશન ભણાવ્યું, આગમ વાતને ભણતી;
 તોપણ બહાલ કરે વિષયોમાં, ઉપનિષદ ગણગણતી. હડીલી. ૨

ધ્યાન ધારણામાંહિ રમાડી, તોપણ બાહિર રમતી;
 કર્યાં કર્મ પ્રારબ્ધ પ્રયોગે, ઔર વસ્તુ કંઈ ગમતી. હડીલી. ૩

હરતી ના કંઈ એક ઠેકાણે, જ્યાં ત્યાં એકું જમતી;
 મોટાઓનાં ગહેલું દૂલું, ગડદાપાદુ ખમતી. હડીલી. ૪

વાત કદે ઇશ્વરના ધરની, રમું નહીં કંઈ કમતી;
 ભક્તજાણી થઇ ભરમાવે બહુ, કોને જાણી કોને વમતી. હડીલી. ૫

ઉપશમાવી કણ ઉપશમતી, જગરા આગળ નમતી;
 કર્યું સહુ ધૂળમાં મેળવતી, છૂટી થઇને લજવતી. હડીલી. ૬

શક્તિ મહામાયા મહાકાલી, દુનિયાને બહુ ધમતી;
 પુલ્હિસાગર શુદ્ધ રમણુતા, પ્રગટ થઇ સહુ દમતી. હડીલી. ૭

સંવત્ ૧૬૭૦ ના આગાદ વદિ ૫ સંવિવાર.

❦ મનોભ્રમરને. ❦

રમીલા ભ્રમરા ક્યાં તું ભટકે, બ્રાન્તિમાંહિ ભટકે. —રમીલા ૦
 ઇન્દ્રિયોના વનવિષે દે, વિષય વલ્લિયો આગી;

વિવસ્ત્રમ તેની ગંધ ગણીને, તેમાં થા મા રાજી. રમીલા. ૧

ચંપા પાસે ના જતો દે, ચંપાકંથ મહાભારી;
 કમલ પાંખડીમાં વસેદે, ખાશે કરિકાલ ભારી. રમીલા. ૨

રસવણુ રસિયા ના રહે દે, પણ નીરસ નહીં. ચારી;
 નીરસમાં રમનાં થકાં દે, અન્તે થાય ખુવારી. રમીલા. ૩

❀ ત્યજી દે વાહ્ય અધ્યાસો. ❀

કબ્જાથી.

- ઝપા આ પૃથ્વી પટપરથી, અનન્તા રાજરાણાઓ;
 અનન્તા ભય છે હવે, ત્યજી દે બાહ્ય અધ્યાસો. ૧
 ગણ્યું જે હેત ના કિંચિત્, ત્યજી દીધું જ વિદ્યાવત્;
 ઉપાજ્યું વિત્ત મોઘેરું. ત્યજી દે બાહ્ય અધ્યાસો. ૨
 ત્યજ્યાં ધરબાર કુટુંબી, ગણ્યું તૃણવત્ વપુને રે;
 તથાપિ તું ફસાયો જ્યાં, ત્યજી દે બાહ્ય અધ્યાસો. ૩
 પ્રતિષ્ઠા શૂકરી વિદ્યા, રહી નિમરૂપથી જુદી;
 ખરી ચૂટેલ ખારીલી, ત્યજી દે બાહ્ય અધ્યાસો. ૪
 અહો જે શોધતા નિજને, નહીં જ્યાં ત્યાં સ્વયંબૂદ્ધી;
 થતી એ ભૂલ અધ્યાસે, ત્યજી દે બાહ્ય અધ્યાસો. ૫
 કરીને બંધ જે આંખો, બની અધો સ્વયં ખોળે;
 અહો એ વાત સમજીને, ત્યજી દે બાહ્ય અધ્યાસો. ૬
 લગાવી લય નિજભામાં, ખરું જે રૂપ પોતાનું;
 ખરું નિજ રૂપ જોવાને, ત્યજી દે બાહ્ય અધ્યાસો. ૭
 ત્યજ્યાવણુ બાહ્ય મમતાને, નહીં મળયેજ અંતરનું;
 ખરું એવું હૃદય જોધી, ત્યજી દે બાહ્ય અધ્યાસો. ૮
 કથ્યું આચારમાં મૂકી, કરી લે તું અનુભવને;
 બુદ્ધચળિય ધર્મના થેને, સદા આનન્દમય રહેવું. ૯
 સંવત્ ૧૬૭૦ ના આશાઢ વદિ ૧૦ સુકવાર.

❀ ત્યજી દે મેદનો પડદો. ❀

કબ્જાથી.

- સજીને આત્મની રૂપિ, વિગ્રુદપ્રેમની દૃષ્ટિ;
 સદાના એક્યને સજવા, ત્યજી દે મેદનો પડદો. ૧

પ્રભુના ઐક્યના તારે, દુઃખના તાર સાંધી લે,
 હડાની લેડકર માયા, ત્યજી દે લેદનો પડો.
 વિશુદ્ધાનન્દ જ્યોતિમાં, નથી મરતું નથી ડરતું;
 ત્યજી શંકા ત્યજી લજ્જા, તજી દે લેદનો પડો.
 જરા ના લોકની પરવા, દુઃખમાં રાખ ભીતિથી;
 પ્રભુપ્રેમે નથી ભીતિ, ત્યજી દે લેદનો પડો.
 નથી લડાઈ અરે તેમાં, અર્ધના તું ધરે લોભા;
 અડતા ત્યાં નથી સમના, ત્યજી દે લેદનો પડો.
 વિચિત્ર રંગથી રંગ્યો, અડતાને છુદો પડો;
 નથી ત્યાં તું જ પડછાયો, ત્યજી દે લેદનો પડો.
 ઇશું મુંઝાય તું જાને, કરીને કડપનાઓને;
 શરૂની સંગમાં રડીને ત્યજી દે લેદનો પડો.
 ત્યજ્યાથી લેદનો પડો, ત્હને આનંદની ગંખી;
 ઘસે નક્કી ધરી શ્રદ્ધા, તજી દે લેદનો પડો.
 મગી ખુદા ન થાવાનું, ધરીને મેળ એ સાચું;
 ખનીને જાનથી યોગી, ત્યજી દે લેદનો પડો.
 જણાશે આખમા કાલી. જણાશે યે ન આંખોમાં;
 ધ્વનિ મુખની સદાજાંઠડે. ત્યજી દે લેદનો પડો.
 સદા સોડહ તણા તારે. પલુને મેળ છે નક્કી;
 બુદ્ધચન્દ્રિય ધર્મ ધારીને, ત્યજી દે લેદનો પડો.

સ ૧૯૧૭ ના ગ્રામ્ય મુદિ ૧૮ બુધવાર.

❧ રહે અલગો હવે જાને. ❧

કવચી.

કરીને મેળ બ્યવહારે, પ્રભુથી રાચતો મનમાં;
 તથાપિ મન ધરી મમતા, રહે અહુજો હવે જાને.
 ધરે રંગો પલકમા બહુ, ત્હને ના એ ઘટે શાધ;

- કરી મેળો ઘણા પ્રેમે, રહે અગમે હવે શાને. ૨
- ગમે ના જ્ઞાન વણુ પુરું, અપૂરી જ્ઞાન વણુ પ્રીતિ;
પ્રતિજ્ઞાઓ કરી સાચી, રહે અગમે હવે શાને. ૩
- નીકાળ્યા હસ્તીએ દાંતો, નહીં અંદર કદી, પેસે;
થના સૂઝ પ્રતિજ્ઞાએ, રહે અગમે હવે શાને. ૪
- થના કાંટા તથાપિ જો, અહો! આ ખીજટો કેવા;
જગનમાં પૂજ્ય દેખાતો, રહે અગમે હવે શાને. ૫
- કરે પરવા ન પ્રાણીની, મરે છે પાણીની સામે;
જુઓ મીનો અહો! કેવાં, રહે અગમે હવે શાને. ૬
- ગમે ત્યારે પ્રભુ વળતો, ટળે ના મોડની કુંગી;
અહો સમજી દુદય આચું, રહે અગમે હવે શાને. ૭
- ત્યજી દે ચિત્તમાં આચું, સજીને જ્ઞાન અન્તરગું;
ળનીને ભજા ધ્રુવાજી, રહે અગમે હવે શાને. ૮
- ખરી ધ્રુવા ખરી પ્રીતિ, ફળે છે હો ફળે છે હો;
પડાવ્યો પાડ એ પૂરો, રહે અગમે હવે શાને. ૯
- ભામીને ભૂલ ના ખાજે, ભામાવ્યો ખૂલ ના ખાજે;
ત્યજીને ચિત્ત સંકલેગો, રહે અગમે હવે શાને. ૧૦
- મળ્યા વણુ મુદ્રિ ના ક્યારે, પ્રભુથી જ્યોતિ જ્યોતે તો;
ગુરુનું જ્ઞાન પામીને, રહે અગમે હવે શાને. ૧૧
- ત્યજી દે લોકની પરવા, કરી લે ચિત્ત નિર્મલતા;
મળી ઝાંખી ગુરૂ મેળે, રહે અગમે હવે શાને. ૧૨
- ગુરૂ પર પૂર્ણ છે ધ્રુવા, ત્લને જો જ્ઞાનથી પૂરી;
જુદચરિત્ર ધર્મને ધરવા, હવે અગમે જરા ના રહે. ૧૩

સંવત ૧૯૭૦ ના આવજી વદિ ૧ ગુરૂવાર.

- હતી જ્યાં રાજ્યધાનીઓ, અધુના રાસલો ખૂંડે;
જતું જૂનું નવું થાતું, જગત્ બદલાય ક્ષણક્ષણમાં. ૧૩
- નવા પર્યાય ઉત્પાદો, અને જૂના ટગી ભતા;
રહે છે સ્થેર્ય દ્રવ્યોમાં, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૧૪
- સુધારા બહુ થયા થાતા, વિચારોમાં જ લોકોના;
તથા આચારમાં દેખો, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૧૫
- વિચારો જે કર્યા પૂર્વે, અધુના જે કરાતા તે;
ઘણો ત્યાં ફેરફાર જ છે, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૧૬
- હતાં બંધારણો પૂર્વે, હતાં જે ભૂતમાં વેષો;
થયાં રૂપાન્તરો તેમાં, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૧૭
- પટો પૃથ્વીતણાં આગે, જણાતાં શોધ યોગીથી;
જણાતા ફેરફારો બહુ, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૧૮
- નદીઓના પ્રવાહોમાં, ઇંદંજલ ભાવના વર્તે;
પરંતુ પાણી છે જુદું, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૧૯
- વપુની સર્વ ધાતુમાં, થતો પર્યાયનો બદલો;
લહી સામગ્રી કાલાદિ, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૨૦
- કળી કરમાય છે ખીલી, જુવો જન્મી મરે લોકો;
અધુના જે પડીથી ના, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૨૧
- તિરેલાયે રહ્યું જે જે, અને આવિભાવિ તે;
અહો એ સર્વદ્રવ્યોમાં, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૨૨
- અહો નામો અને શબ્દો, પદાર્થોમાં જ પયગિયો;
ફેરે છે પાત્રી સામગ્રી, જગત્ બદલાય ક્ષણ ક્ષણમાં. ૨૩
- અહો જે ભણતા સમ્યક્, રહે તે સ્થિર સમતામાં;
બુદ્ધયજ્ઞિ તત્ત્વજ્ઞાને એ, થતી મકાધર્મની શ્રદ્ધા. ૨૪
- સંવત્ ૧૯૭૦ ના આવણ વદિ ૨ શુકરવાર,

૪૪ વ્યાપાર દક્ષ વણિક. ૬૬

- વાણિયા વ્યાપારે દુશિયાર, આ ન વખતે ગમ નિર્ધાર.
 આગમબુદ્ધિ વાણિયો જગમાં, આપે શ્રેષ્ઠ સલાહ;
 ગાંડો ધહેડો પણ વાણિયો ડાહ્યો, આપે બુદ્ધિ ઉત્સાહ. વાણિયા. ૧
- વાણિયા પણ અહો સત્ય રાવણનું, ગયું વિચારી વિચાર;
 જૈન વણિકો અફલમાં ચઢાવા, પ્રધાનપદ ધરનાર. વાણિયા. ૨
- દુઃખી ગરીબનો પાલક વાણિયો, બૂખ્યાને આપે અનાજ;
 દયાવિષે તો વાણિયા પહેલા, રાખે વખત પર લાજ. વાણિયા. ૩
- વાણિયો ધન અર્થે વરઘોડે, જીવે ન પાછું લગાર;
 ડાહીના ગાંધ ને ગાંડીના ડાહ્યા, ધરે દયા આચાર. વાણિયા. ૪
- શાહ નામ વાણીયાનું સાચું, મહાજન પદવી માન;
 જાણે સમયને વાણિયા સહેજે, કુદરતી એવું જાન. વાણિયા. ૫
- કામદાને પણ વાણિયો છેતરે, ગંભીર દાવ મુજાણ;
 ધનને હરવનારો વાણિયો, શશાંત્રીનું ઇમાન. વાણિયા. ૬
- કીર્તિનું કોટડું ચણવામાં, વાણિયો છે તૈયાર;
 હમી નમી પરી દાવ સ્વીકારે, કાર્ય સિદ્ધ કરનાર. વાણિયા. ૭
- મનનું ધાર્યું જણાવતો ના, કાર્ય થતાં સમઅય;
 જાણે પણ ના મગનું નામ દે, ફેાડી ઉદરવત્ ખાય. વાણિયા. ૮
- સલાહ મુકેહનો સગી વાણિયો, સર્વ હિંસાને આધાર;
 દેશમાં દોડત વાણિયો લાંબ. પરદેશે વ્યાપાર. વાણિયા. ૯
- ખાદ્ય દોરાંની પાજસાપોંગા. સ્થાપે ગામેગામ;
 દયા શમાદિ અનંક ગુણનું. વાણિયો છે મુલ ધામ. વાણિયા. ૧૦
- આચારે બધવહારે ઉત્તમ. દયા ધર્મ પર પ્યાર;
 બુદ્ધિમાનર ગુણને દેખે. કરતો પરાપકાર. વાણિયા. ૧૧

નાનકા અપરાધી હું, મોટા ખારી ખાય;
 પુત્રો કેને એ દોષ દે, શાખિ નહંત્યંતે ખારી ખાય. ૧
 વાથે મારું માનવી, તેને મો ઇન્માદ,
 શાખિ દોષ દોષ તે, માને નો પણ ખારી.
 પોતે મોટાની ખારી કે, જુવો વાંમ મખારી. મન્સ્ય. ૨
 માને મનવાનું નહીં, દાષ મદે શુ દાષ
 દુરાધે જ્વન્યાય તે, રજાઈ જ્વનં નં બાય.
 હરે જ્વન્યાયને ન્યાય કે, મોટા મુખિ મન્સારી. મન્સ્ય. ૩
 મરે દાષતા જાનુંતો, જ્વન મુખિ જ્વનરે, ૪
 નખજાપર જાનખ મદ, ન્યાયનંદા મદેના
 મોટા ના જાંખાય કે, શાખિ રજાજંખારી. મન્સ્ય. ૪
 વાટે જાણીયાં ચીજ્યાં, હરે હિંદાં પાશર.
 મોટાની જ મોટા, દે નેને તે માર;
 મોટા માં સ્વર્ગે, હરે નેની પુજારી. મન્સ્ય. ૫
 ઉદર નિમિત્તે દાષતા, નખજા માં રોષ,
 જીવ દરે જીવ મરી, આદારે જાં જોષ,
 જીવનયંત્ર સદાષ કે, કુદનથી એ વિચારી. મન્સ્ય. ૬
 માંમાં મજુને દાષતા, મજુ દરજાદે ન્યાય,
 મુખામુખ કર્મો મરી, મુખ દુઃખ મનન પાય,
 મુદ્ધિમામર ધર્મ કે, ધરગો ચિત્ત વિચારી. મન્સ્ય. ૭

સંવત્ર ૧૮૭૦ ના ચાતુષ્વરિ ૬ ગુરુવાર.

ૐ ક્ષમાપના. ૐ

ખમવાની રીતિ કે વિરજા જાળના,
 જાનીએ જાને કે મનમાં આજના.

મુખે મિચ્છાદુક્કટ અદુક્કટ મોલે કે, શમ્ભના અર્થે કે વિરજા આજના,
 ખમે ખમાયે સમતા મનમાં ધારી કે, તેવારે જીવે શિવપુર મહાજના,

દુઃખથી દૂર કર ચિંતા, જવડંતી સૂરમણી ચિંતા;	
વધી રહે આત્મની નીત્યા, તગાવી તાન મન પ્રીત્યા.	૩
તરી બ લોભનો દરિયો, અનંતા દુઃખથી બરિયો;	
અનંતાં મુખ તે વરિયો, બન્યો જે જ્ઞાનમાં બગીચો.	૪
નથી જગમાં જરા શાન્તિ, ધરે ક્યાં બાદમાં બ્રાન્તિ;	
ખરી ચૈતન્ય ઉત્કાન્તિ, વરી લે ધર્મની કાન્તિ.	૫
નથી જ્યાં જુ' અરે જુ' ત્યાં, પ્રવેશે મોહથી રે ક્યાં;	
મર્યા વળુ તો નથી મુદ્રિત, ખરી એ શાસ્ત્રની ઉદ્રિત.	૬
ખરી નિઃસંશય પારી, વિદુરે આવડા વારી;	
બુદ્ધચળિ ધર્મ પર પ્યારો, ખરો એ સત્ય આધારો.	૭

સંવત્ ૧૯૭૦ ના ભાદરવા સુદિ ૭ ગુરવાર.

જગત્માં શક્તિમાન્ જીવી શકે છે.

છતે શક્તિમન્ત, જગત્માં છતે શક્તિમન્ત;

નિર્ગલ પામે અન્ત.....જગત્માં.

કાયિક વાચિક શક્તિથીરે, દુર્ગળ વર્ગ છતાય;

અધિમાં સત્તાવટેરે, સ્વતન્ત્રે છતાય .... જગત્માં. ૧

તંત્ર યંત્રના બળધરીરે, સ્થૂતવિધે જય થાય;

માનસિક મત્રો વટેરે, સત્તા વિન્ધ મુહાય. ....જગત્માં. ૨

કાયબળે કેશરી બુઓરે, વનમાં કરતો રાજ્ય;

ન્હાનાં પશીપર બુઓરે, રાજ્ય કરે છે બાજ. ....જગત્માં. ૩

સર્વ શક્તિ ભોગી થતાં રે, સંપે જગ રહેવાય;

પૃથક્ શક્તિયો સહુ થતાં રે, નહિ અસ્તિત્વ રખાય....જગત્માં. ૪

બળ વિના શી બહાદુરી રે, નિર્ગલ મૃતક સમાન;

શીલુ બળે બહુ જાનનાં રે, રજ્યાં ન નામ નિશાન ....જગત્માં. ૫

મેળવવી સહુ શક્તિયો રે, એ છે સાચો ધર્મ;

ધર્મ શૂરાનો બલુવો રે, નિર્ગળ લહે ના શર્મ. ....જગત્માં. ૬

સ્વસ્વસ્થાને સદુ રહે દે, કાગ અનાદિથી બચ્નિ.....જગત્માં.૨૦
 થયાથોઅ સ્વાધિકારથી દે, શક્તિ કાર્ય કરાવ;
 બુદ્ધિસાગર ધર્મનો દે, અકાગ અતપ મદિમાપ....જગત્માં.૨૧
 સંવત્ ૧૯૭૦ ના બાદર પુદ્ ૮ શુક્રવાર.

સ્વાધ્યયી યન. ૧૧

પરવા ન પરની રાખ. મનવા પરવા ન પરની રાખ;
 સ્વાધ્યયી થઈ મુખ સાખ.....મનવા૦
 કર્તવ્ય જ્ઞ સ્વીયશક્તિથી દે, કર્તવ્યે અધિકાર;
 કર્તવ્ય કલ ધર્મના તજ દે, વર્તો લે સંસાર. મનવા૦ ૧
 બનવાનું જે જે દશે દે, તે બનશે નિર્ધાર;
 કાં ચિન્તા નાદક કરે દે, બન સ્વાધ્યયી અવનાર. મનવા૦ ૨
 દીપ્તિ હજુ મજુ દ્વારથીને દે, ધટતુ જોને સર્વ;
 કર્મ વશે સદુ પામતું દે, કર્યો ચોક્ક ન ગર્વ. મનવા૦ ૩
 જે જે કાલે જે જે બને દે, સમ ભાષે તે દેખ;
 કર્તવ્યે તત્પર બની દે, વીરાદર્શને દેખ. મનવા૦ ૪
 દે આવકાર આપેલને દે, જનારને જ વગાવ,
 છૂટાં પટે લેમાં મળે જન, ચિન્તા દર્શ ન લાવ. મનવા૦ ૫
 વિવેકે તુજને ધટે દે, કરને કાર્ય પ્રવૃત્તિ;
 સામગ્રી પામી સદુ દે, આદર નિજની શક્તિ. મનવા૦ ૬
 તુજને થાવું ના ધટે દે, નિજ કર્તવ્યથી જાણ;
 પુત્રી જે નિજ જીવને દે, પરા બાપાથી સ્પષ્ટ. મનવા૦ ૭
 પરની પરવા મન ધરી દે, નિજ શક્તિ ન શુભાવ;
 સ્વાત્મશ્રદ્ધાને ધારીને દે, ધર કર્તવ્યનો દાવ. મનવા૦ ૮
 નિજ કર્તવ્ય મુખ્યમાં દે, બહેતો રહે નિશ્ચીન;
 બુદ્ધિસાગર સ્વાધ્યયી દે, બની રહે શુભ પીન. મનવા૦ ૯
 સંવત્ ૧૯૭૦ ના બાદર પુદ્ ૧૦ સંવિવાર.

સદા એકયે મઠી રહેજે.

કરીને મેળ મન માન્યો, પ્રવેશી ચિત્તમાં બન્ધો !;	
ગમે ત્યાં જાય તોપણ હું, સદા એકયે મળી રહેજે.	૧
વિલિન સંગીઓ યાતાં, વિચારો લિન સાંભળતાં;	
કદી ના ભિન્નતા ધરજે, સદા એકયે મળી રહેજે.	૨
પ્રદેશે વાસ કરવાથી, હૃદયથી દૂરતા નહિ હો;	
હૃદયથી પાસ તે પાસે, સદા એકયે મળી રહેજે.	૩
વિચારે દેર જ્યાં ત્યાં છે, પડે મતલેદ આચારે;	
જગત વૈચિત્ર્ય જાણીને, સદા એકયે મળી રહેજે.	૪
કદી ના નાશને પામે, ખરો શ્રદ્ધાળુ જન વિશ્વે;	
ખરી શ્રદ્ધા ધરી મનમાં, સદા એકયે મળી રહેજે.	૫
પડે ના લેદનો લડકો, પરસ્પર શુદ્ધ પ્રીતિ જ્યાં;	
ધરીને પ્રીતિથી ભકિત, સદા એકયે મળી રહેજે.	૬
વિશુદ્ધપ્રેમનું દહાણું, મળે છે કોઈને ધર્મે;	
ખનીને પ્રેમ પૂજારી, સદા એકયે મળી રહેજે.	૭
ખરો એ આત્મના જ્ઞાને, મળે છે મેળ જ્ઞાનીને;	
ભક્તી સેવા ધરી મનમાં, સદા એકયે મળી રહેજે.	૮
કથ્યું એ માનજે બન્ધો, ગણી અમૃત હૃદય પ્યાડું;	
બુદ્ધયજ્ઞિ સન્તના યોગે, સદા એકયે મળી રહેજે.	૯

સંવત ૧૯૭૦ ના ભાદરવા સુદિ ૧૨ મંગલવાર.

ૐ આત્મભોગી કર્મયોગી. ૧૬

માયું મૂંઝીને કરે કામ, એવો નર વિશ્વમાં રાજે નામ;
વિશ્વ કરે છે પ્રણામ.....એવો.

● 此乃 1945 年 10 月 25 日，蔣中正委員長在台北公會堂（今國父紀念館）對全島同胞發表的談話，宣告台灣重回祖國懷抱。

$$x_1 = \frac{1}{\sqrt{2}}, x_2 = \frac{1}{\sqrt{2}}, x_3 = \frac{1}{\sqrt{2}}, x_4 = \frac{1}{\sqrt{2}}$$
[illegible][illegible]

ସୂଚକ ସଂଖ୍ୟା ୧୦୦୦ ରୁ ୧୦୦୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

[illegible]

이제 이 3개의 예를 보자. 각각의 예는 2개의 경우를 보여 준다.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

제 10조 (의무) 1. 본 법은 다음 각 호의 사항을 규정한다.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

 $\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{\rho} \right) = - \frac{1}{\rho^2} \frac{d\rho}{dt}$ [illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

[illegible]

ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਤ ਵਿਚ

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

உதவித் துணை, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

1950年10月1日 星期一

한국의 경제발전과 교육의 역할

५, संगन पैपं, ५

[illegible]

এম এলি এলি এম—

દેશના એ દેવ વિષે જે સંદેહ રહેતો તેણે

ଏତେବେଳେ ପଢ଼ନ୍ତୁ ଏ ଟି. ଡାକ୍ତର ଡିଏଲ୍. ଏସ୍.

2025-01-15

2244

65460 1

પડી જુરા જલિમાયે, નદીં પદ શણના મિંમાં;	
વિચારીને દુહપમંદિ, શિખામજુ માન સન્તોની.	૪
જુરું કશું જુરું યાયે, પડીયે ખૂન પશ્તાયે;	
કરીય ના મામ ફેરાયે, શિખામજુ માન સન્તોની.	૫
સનાખ્યાયે નથી કારું, ઉપકતું નહિતું જારું;	
યયે મનમંદિં જનપારું, શિખામજુ માન સન્તોની.	૬
જાનીને જનપ જસપને, પડે શં વદિજવાતામાં;	
દુહ છે દાવમાં જાણ, શિખામજુ માન સન્તોની.	૭
પડી કયાં પારડી તુજને, ખરું સંભાજ પોતાનું;	
દરી જા પાપયો દૂરે, શિખામજુ માન સન્તોની.	૮
નથી કુદનયદી છાનું, મમે તેતું રહું પડરે;	
કયું તેતું સમર્પે છે, શિખામજુ માન સન્તોની.	૯
યયે લ્હારું જીવન ઝેરી, યયે ના યાન્તિ સ્વખ્યામાં;	
ત્યજને મોહની હરિ, શિખામજુ માન સન્તોની.	૧૦
લ્હને તાસા બહા ખોરે, કયું જે ધ્યાનમાં આગુ;	
જુદશબ્દિધર્મ પારીને, શિખામજુ માન સન્તોની.	૧૧

સંવત્ર ૧૯૭૦ ના જાણવા વરિ ૩ મોમવાર.

તમારાથી યવાનું શું? તમારાથી

કજાલી.

નથી કંઈ યોગ્યતા આવી, પરીક્ષાની નથી જુદિ;	
નથી કંઈ સ્વાત્મની ચઢા, તમારાથી યવાનું શું ?	૧
વ્યવસ્થાએ જ કરવાની, નથી વિવેકની શક્તિ;	
રહું ગાંડાપણું મનમાં, તમારાથી યવાનું શું ?	૨
નથી ગંભીરતા આથી, સમર્પણમાં રહી ભીતિ;	
કરી સામગ્રી ના લેગી, તમારાથી યવાનું શું ?	૩

નામ રૂપથી લિલ રે, જડમાં માન ન મ્હારું. શુદ્ધાં ૧

ચિન્તા શાને મન ધરે, ચિન્તે તે નહીં તુજ;

તું તેનાથી લિલ છે, એ અન્તરતું શુદ્ધ;

માની આ દૃશ્યને જૂઠ રે, નિર્લયરૂપ જો ત્હારું. શુદ્ધાં ૨

હું મ્હારું જે બાહ્યમાં, તેની પ્રતિષ્ઠા લાજ;

માની દુઃખી થાય છે, એ નહીં ત્હારું કાજ;

હુનિયા ન જાણે તુજ રે, હુનિયાથી શું ? તું જીવે. શુદ્ધાં ૩

મોહી હુનિયા આંધળી, નામરૂપમાં દીન;

સાચું તે ના દેખતી, સગદેશમાં દીન;

હર નહીં હુનિયાની વાતે રે, શુદ્ધરૂપ સંભારી. શુદ્ધાં ૪

જગના શબ્દ પ્રવાહમાં, વહેતાં નરને નાર;

પરને નિજ કંઈપી અરે, પામે દુઃખ અપાર;

પરમ બ્રહ્મ ભગવાન રે, માને નિજ શું ? લીખારી. શુદ્ધાં ૫

આત્મભાનુના તેજથી, મોહતિમિર પલાય;

જૂઠી માયા કંઈપના, તું નિર્મલ મહારાય;

નહિ વ્યવહારે મુંઝ રે, નિશ્ચય શુદ્ધ સ્વરૂપી. શુદ્ધાં ૬

શુદ્ધ રૂપ ઉપયોગથી, આનન્દમય થઈ જવ;

બુદ્ધિસાગર દૃષ્ટિમાં, પરમબ્રહ્મ નિજ લાવ;

સિદ્ધ બુદ્ધ અવતાર રે, આત્મસત્તા સનૂરી. શુદ્ધાં ૭

સંવત્ ૧૯૭૦ ના ભાદરવા વદિ ૫ બુધવાર.

❧ કર્યું સારું જગતમાં શું ? ❧

કન્વાલી.

ધરીને જન્મ માનવનો, વિચારી જો દુદયમાંહિ;

જીવોની શાન્તિને માટે, કર્યું સારું જગતમાં શું ? ૧

મગી સંપત્તિ ત્હને જે જે, કર્યો ઉપયોગ ત્હેનો શો ?

જાની ઠાકોર વા રાણો, કર્યું સારું જગતમાં શું ? ૨

ખરેખર એક કણનું રે, પ્રમાદે ગાળ ના આયુઃ	૫
પ્રમાદો ઝેર પૂરાથી, અનંતા બવ કરે દુઃખી;	
ભ્રાત્રી લક્ષ્યોનિમાં, પ્રમાદે ગાળ ના આયુ.	૬
પ્રમાદે થાય છે હિંસા, ખરેખર દ્રવ્યતઃ ભાવે;	
પ્રમાદ જ છે ખરો યત્ન, પ્રમાદે ગાળ ના આયુ.	૭
કરી આશા નકામી છે, પડે છે પાપના ચક્રે;	
કરી ના પાર આશાનો, પ્રમાદે ગાળ ના આયુઃ	૮
મર્યા કેઈ મોંઝમાં મ્હાલી, પડી રૂઢો ઠાઠ સહુ ઠાલી;	
મરીને દુર્ગતિ ઝાલી, પ્રમાદે ગાળ ના આયુઃ	૯
કરીને સંજ માયાથી, કરીને પાપ માયાથી;	
અહંતા મોહ છાયાથી, પ્રમાદે ગાળ ના આયુઃ	૧૦
વિચારી ધર્મને જ્ઞાને, રહીને ધર્મના ધ્યાને;	
બુદ્ધચરિત્ર ધર્મના તાને, રહું સહુ ગાળજે.	૧૧

સંવત્ ૧૯૭૦ ના ભાદરવા વદિ ૭ શુક્રવાર.

❀ કરી લે જે ઘને તે તે. ❀

જગતમાં જન્મ પામીને, વિવેકે સૌ વિચારીને;	
બની નિઃકામ સદ્વત્ને, કરી લે જે ઘને તે તે.	૧
ટળે જેથી મરણ ભીતિ, ટળે જેથી ભુરી રીતિ;	
ટળે જેથી ભુરી વૃત્તિ, કરી લે જે ઘને તે તે.	૨
પ્રભુ ભક્તિ પ્રભુ સેવા, દયા ને શ્રદ્ધાચર્યાદિ;	
ભલાં ઉપદેશનાં કાર્યો, કરી લે જે ઘને તે તે.	૩
ભલાં પરમાર્થનાં કાર્યો, જગત્ને જેહ ઉપયોગી;	
અહો જે ધર્મ વૃદ્ધિનાં, કરી લે જે ઘને તે તે.	૪
શુર સેવા શુર પૂજા. શુરની સર્વ આજ્ઞાઓ;	
યથાશક્તિ અધિકારે, કરીલે જે ઘને તે તે.	૫

પૂર્ણ સમાધિ શાન્તિમાં મુજ્જિ કરનાર ન્યાય;
બુદ્ધિસાગર ધર્મે દે, એવં શાપે મદદિં.

સર્વ. ૫

સં. ૧૯૭૦ ના બાદરવા વદિ ૮ રવિવાર.

ૐ આત્મકીડા રમણ. ૬૨૬

આત્માસંખ્યપ્રદેશે રમીએ અનુભવ મોત્રમાં દે,
ત્યાં બહુ જોતું રીતલ સમગ્રા નરીનું નીર,
તેમાં સ્નાન કરીને ઝીલી નિર્મલ યાત્રાએ દે.....

હુહા—સાખી.

આત્માસંખ્ય પ્રદેશમાં, જન્મ મરણ ના ક્યાંય;
લેહભાવ નહિ બાહ્યનો, નિજ શુભ સ્થિરતા ત્યાંય.
નિર્મળ અજઢજ જ્યોતિ કેવલજ્ઞાનની અગમગે દે,
જાણે ઉઘા ભાનુ કોટી પુનમ ચંદ;
એવા ઉપયોગી નિજ અન્નરુ સ્વામી ધ્યાનએ દે. આત્મા. ૧

સાખી.

આધિ બ્યાધિ ઉપાધિનુ, ત્યાં ના નામ નિશાન,
અનન્ત શુભ પર્યાયનું, ચેતન દ્રવ્ય એ ભાન;
નિર્મલ આનન્દ-રસનું સમયે સમયે પાન ॥ દે.
આત્મા સિદ્ધ બુદ્ધ પરમાત્મસ્વરૂપ મુહાય,
અસ્તિ નાસ્તિમય ચેતન પ્રગટ પરણાય;
એવા પ્રભુને દેખી પ્રભુપણે તે ગાળએ દે. આત્મા. ૨

સાખી.

અહંવૃત્તિ સંસારની, ત્યાં નહીં માયા જાળ;
રોગ શોક ઇતિ નહીં, ત્યાં ના આવે કાલ.
કર્તા હર્તા હરિહર બ્રહ્મા પોતે ચર્મ રહે દે.

વિવેકે પૂર્ણ અવલોકી, નકામી જોર ના પીડા.	૫
કરી ઈર્ષ્યા થકી નિન્દા, મહાક્રોધે દઇ આગો;	
બની યત્ર ધણાઓનો, નકામી જોર ના પીડા.	૬
રહે ના સ્વાસ્થ્ય જેનાથી, રહે આરોગ્યતા જેથી;	
સમાધિ ના રહે જેથી, નકામી જોર ના પીડા.	૭
અરે જેનાજ સહવાસે, કુબુદ્ધિ બહુ વધે ઈર્ષ્યા;	
કરી એવાજ સંબંધો, નકામી જોર ના પીડા.	૮
શુભાનુરાગની દૃષ્ટિ, ટળે જેના જ સહવાસે;	
કરીને સંગતિ તહેની, નકામી જોર ના પીડા.	૯
પટે વિધો સમાધિમાં, વધે દુર્ધર્મ જેનાથી;	
રહી તેના જ સહવાસે, નકામી જોર ના પીડા.	૧૦
શરૂને દેવ શ્રદ્ધામાં, પટે છે દેર ના જેનાથી;	
કરીને સંગતિ તહેની; નકામી જોર ના પીડા.	૧૧
શુભો વિધટે વધે દોષો, અહો એવા મનુષ્યોની;	
કરીને સંગતિ લોળા, નકામી જોર ના પીડા.	૧૨
વિચારાચારની શુદ્ધિ, બને જે જે ઉપાયોથી;	
બુદ્ધયજિધર્મ યત્નોએ, નકામી ટાળજે પીડા.	૧૩

સંવત ૧૯૭૦ ના બાદરવા વદિ ૧૦ મંગળવાર.

❧ ગુણોથી ઉન્નતિ થાતી. ❧

કવચાસિ.

વિચારીને વિચાર્યું એ, હૃદયમાં પૂર્ણ ધાર્યું એ;	
ઘટાટોપે વળે ના કંઈ, શુભોથી ઉન્નતિ થાતી.	૧
પ્રતાપે ટેક રાખીને, ત્યજી લોગો સહી દુઃખો;	
કર્યું નામ જ અમર જગમાં, શુભોથી ઉન્નતિ થાતી.	૨
શિવાજીએ ધણા ચૌર્યે, કર્યું દક્ષિણ સ્વયં કરમાં;	
શુભો વણુ ભાવના જગમાં, શુભોથી ઉન્નતિ થાતી.	૩

યતી સ્વારી ઠલિની રે, પધાર્યાં નિર્દયા દેવી;	
વધે વ્યસનો મહાજોરે, અહંતા ત્યાં થતું એવું.	૪
રહે મોટાઈ મનમાંહિં, ચિખામણુ ના રૂચે સાચી;	
વધે છે સ્વાર્થની ઈચ્છા, અહંતા ત્યાં થતું એવું.	૫
વધે છે જોર માયાનું, જણાતા નીચ લોકો સહુ;	
પ્રવેશે દુર્ગુણો સર્વે; અહંતા ત્યાં થતું એવું;	૬
રહે હું હું તણી વૃત્તિ, થતું અપમાન સન્તોતું;	
રમસ્તમની વહે બુદ્ધિ, અહંતા ત્યાં થતું એવું.	૭
થતા અવડા ધણા સાચે; વધે ભીતિ ઘટે નીતિ;	
સમર્પણુ ત્યાગ ના થાતો, અહંતા ત્યાં થતું એવું.	૮
રૂચે ના ધર્મની વાણી, યતી ઉંધી પ્રવૃત્તિ જાહુ;	
વધે આસક્તિ જડમાંડી, અહંતા ત્યાં થતું એવું.	૯
પરાજય દુઃખ વિપત્તિ, પરાધીન દાસના કર્મો;	
થતું સદુ ધાર્યું પૂજાવાળી, અહંતા ત્યાં થતું એવું.	૧૦
અહંતા ત્યાં પ્રભુતા ના, અહંતા ત્યાં નથી શક્તિ;	
બુદ્ધચળિય ધર્મ ધરવાને, લખુતા પાત્રતા સાચી.	૧૧

મુંવત ૧૬૭૦ ના ભાદરવા વદિ ૧૨ ગુરવાર.

યતી ઉદ્યમયત્રી સિદ્ધિ.

યતી આત્મસ્થતી પડતી, મુવિધા ધર્મ માનવની;	
ખરા ઉન્નિષ્ઠ દાર્યોની, યતી ઉદ્યમ યત્રી સિદ્ધિ.	૧
અસાધ્ય વિદ્યામાં મું ? મું ? મું ? નેપોલીયન યાગે;	
અનર્થ સર્વ દાર્યોની, યતી ઉદ્યમયત્રી સિદ્ધિ.	૨
કરીને રંકડું મુખડું, ધરે છે દૈન્ય શામાટે;	
ઉઠીને ઘોષ મંત્ર જ આ, યતી ઉદ્યમયત્રી સિદ્ધિ.	૩
નિરાશા ચિત્તમાં લાવી, અપીરો ના યત્રીમાં થા;	
મરી ઉત્સાહ જળ એવું, યત્રી ઉદ્યમ યત્રી સિદ્ધિ.	૪

વિપત્તિથી ઠરી ના જા, વિપત્તિયો પડે સદુને;	
ખરેખર કાર્યની પૂરી, થતી ઉઘમથકી સિદ્ધિ.	૧
ગણી જીવન અમર નિજનું, અહંતાલાવને ત્યાગી;	
મૃત્તિથી મુકાર્યોની, થતી ઉઘમથકી સિદ્ધિ.	૬
પડે વિદ્યો અરે તેથી, નિરાશા લાવ ના કિચિત્;	
જગત્માં દેખ સર્વત્ર, થતી ઉઘમથકી સિદ્ધિ.	૭
નથી ઉઘમ સમો જન્મ, નથી આવસ્ય સમો યત્ન;	
રહે ના તું જરા નવરો, થતી ઉઘમથકી સિદ્ધિ.	૮
નસીએ હાથ દેખને, થવાનું તે યથા કરશે;	
હૃદયમાં લાવ ના એવું, થતી ઉઘમથકી સિદ્ધિ.	૯
ધર્મ ભારતતણી પડતી, અરે આવસ્ય વિદેષે;	
જીવો જાપાનની ચડતી, થતી ઉઘમથકી સિદ્ધિ.	૧૦
નકામો જે વખત ગાળે, કરે શું તે ભલું જગમાં;	
સદા સામગ્રીના યોગે, થતી ઉઘમથકી સિદ્ધિ.	૧૧
મૃત્તિ માર્ગ છે સદુનો, સદા વ્યવહારનયયોગે;	
પુદ્ગલબિધધર્મકાર્યોની, થતી ઉઘમથકી સિદ્ધિ.	૧૨

સંવત ૧૯૭૦ ભાદરમા વદિ ૧૦ શુક્રવાર.

૯૧૩૦ એકદિન એવો આવશે એકદિન એવો આવશે ૯૧૩૦

એકદિન એવો આવશે એકદિન એવો આવશે,
મહાવીરના શબ્દોવડે સ્વાતંત્ર્ય જગમાં ધાવશે—
સ્વાતંત્ર્ય જગમાં ધાવશે. એકદિન ૦

સદુ દેશમાં સ્વાતંત્ર્યનાં શુભ દિવ્ય વાદો વાગશે;
જદુ રાજ વીરો કર્મ વીરો જાગી અન્ય જગાવશે. એકદિન ૧
અવતારી વીરો અવતારી દર્શન નિજ જાણવશે;
અશુ દુહી સૌ જીવોનાં જાણિ ભલિ પ્રસરાવશે. એકદિન ૨

સહુ દેશમાં સહુ વર્ણમાં જ્ઞાનિજનો ઘહુ કાવશે;
 ઉદાર કરશે દુઃખીનો કડ્ડણ ઘણી મન લાવશે. એકદિન ૩
 સાય-સની વિધાવડે શોધો ઘણીજ ચલાવશે;
 જે ગ્રુમ તે જાહેરમાં અદ્ભુત વાત જણાવશે. એકદિન ૪
 રાજા સકલ માનવ થશે રાજા ન અન્ય કહાવશે;
 હુસરકલા સામ્રાજ્યનું ઘહુ જોર લોક ધરાવશે. એકદિન ૫
 એક ખંડ બીજા ખંડની ખજારો ઘડીમાં આવશે;
 ઘરમાં રહ્યાં વાતો થશે પરખંડ ઘર સમ થાવશે. એકદિન ૬
 એક ન્યાય સર્વે ખંડમાં સ્વાતંત્ર્ય ન્યાયો યાવશે;
 બુદ્ધચંદ્રિ પ્રભુમહાવીરનાં તરવો જગત્માં બ્યાપશે. એકદિન ૭
 સંવત્ ૧૬૭૦ ના આસો શુદ્ધ ૧ રવિવાર.

જી કદી ના સંગ કર એનો ૬૬

ખની વિશ્વાસનો ઘાતી, કરે જે પાપનાં કૃત્યો;
 ખરી વખતે ખસી જાવે, કદી ના સંગ કર એનો. ૧
 અખી યોગ્યા અખી મિથ્યા, કળાથી નમ્રતા ધારે;
 પ્રસંગે દાવથી મારે, કદી ના સંગ કર એનો. ૨
 ધરી પૈશુન્યની વૃત્તિ, કરે ચાડી ભુરી ચુગલી;
 સદે જ્યાં સ્વાર્થ ત્યાં લજતો, કદી ના સંગ કર એનો. ૩
 નમીને ચોર ચિત્તાવત, નિહાળી દાવ જે મારે;
 મુખે મીઠું પરોણે કંઈ, કદી ના સંગ કર એનો. ૪
 વફાદારી જતાવીને. પરોણે થાય શત્રુ જે;
 જાને જે શત્રુનો સંગી, કદી ના સંગ કર એનો. ૫
 જરા મત લેદમાં ઝઘડો, કરી જાનતો પ્રતિપક્ષી;
 અહો જે છાછરો મનનો, કદી ના સંગ કર એનો. ૬
 ડરે ના પાપ કરવાથી, પ્રભુથી જે નથી ડરતો;
 નથી પ્રામાણ્ય વાણીમાં, કદી ના સંગ કર એનો. ૭

કપી દે ભય થકી છાતું, ઉકેલી દે ખરું ખાતું;	
વહે જે ચિત્તને ખારે, નથી વિશ્વાસુ એ ક્યારે.	૬
પુટીને પેટ ને ફાડે, ચટ્ટીને દ્રોહ વરપાડે;	
ચઢાબ્યો ને ચડે ફાળે, નથી વિશ્વાસુ એ ક્યારે.	૭
વહેતા વેંલુની માઝા, બને જે કોધનો રાજા;	
વહેલા વેંલુને હારે, નથી વિશ્વાસુ એ ક્યારે.	૮
અરે ન્યાં સ્વાર્થ ત્યાં ભજતો, ખરું બીજું નથી ગણતો;	
ઉઠાવે વાતમાં ભારે, નથા વિશ્વાસુ એ ક્યારે.	૯
બનીને ગારનો ખીસો, થતો સહુ વાતમાં ઢીસો;	
પડ્યા પર પાદુ જે ભારે, નથી વિશ્વાસુ એ ક્યારે.	૧૦
પ્રમાણિક વેંલુથી ગારે, પ્રતિજ્ઞાથી નહીં હારે;	
જુદ્ધચળિય ધર્મને ધારે, સદા વિશ્વાસુ છે ત્યારે.	૧૧
સંવત્ ૧૯૭૦ ના આમો સુદિ ૩ મંગલવાર.	

स्वगत ध्यान कर्मा पश्चात् उद्गार.

વાહવાહ ગળહળ જ્યોતિ જણાય,	
ગળહળ જ્યોતિ જણાય રે. વાહ,	વાહવાહ.
ચેતનને શુભ ચેતના, બનીયાં એકાકાર;	
હું તુંની હુમ્મ્યા ટળી, આનન્દ ઉલ્લસ્યો અપાર.	વાહવાહ. ૧
અનન્ત રૂપની કલ્પના, અનન્ત નામની વૃત્તિ;	
અહુવૃત્તિ બેની ટળી, પ્રગટી વિવેકશક્તિ.	વાહવાહ. ૨
જન્મ મરણની કલ્પના, રહી ન ભેતાં કંઈ;	
પ્રજ્ઞા વિષ્ણુ મુજ વિષે, હર નારાયણ મહી.	વાહવાહ. ૩
શોધું તે સહુ આત્મમાં, સિદ્ધ જુદ્ધ નિજમાંહિ;	
અસ્તિ નાસ્તિ સાપેક્ષતા, મારામાં સહુ આંહિ.	વાહવાહ. ૪
દેહ છતાં ના દેહ હું, ચિદાનન્દ ધન રૂપ;	
મુજ સમ જીવો વિશ્વના, ત્રણ ભુવનનો જૂપ.	વાહવાહ. ૫

પિતા જો દેહને કાપ્યો, વિનાશી દેહ છે જાડી;	
કદી ના બાળ્યે તુજને, યવાનું શું ? રહે જાણુ.	૬
યદા જો મૃત્યુને ભલે, તદા તો યોગ ના આલે;	
રૂપે તે દૃશ્ય છે ના જો, યવાનું શું ? રહે જાણુ.	૭
અવસ્થા દેહની જોડી, સદા બદલાય પર્વાયે;	
કયો આકાર છે સાર્વ્ય, યવાનું શું ? રહે જાણુ.	૮
ભગી જા તું પ્રભુમાંડી, ખરો આશ્રય પ્રભુ ત્હારો;	
જાડી લે ઇશનું શરણું, યવાનું શું ? રહે જાણુ.	૯
ત્હને ત્હારું કશું સાચું, ત્યજી દે તોર ભાયાનો.	
મયા ત્હેના શુભોને લે, યવાનું શું ? રહે જાણુ.	૧૦
જગ્યાવું છું ઇશ્વરથી આ, કરી લે ધ્યાન પોતાનું;	
જુદ્ધપંથિ ધર્મ પાસીને, રહે નિર્ભય સદા જાણુ.	૧૧

સંવત ૧૯૭૦ ના આમો સુદિ ૫ ગુરુવાર.

૫૨૨ સ્વરી આવી ઉદય વેળા. ૫૨૩

કથાસિ.

અમોને જ્ઞાનમાં લાસે, પરામાં પ્રેરણા થોજે;	
હવે આત્મોન્નતિ કરવા, ખરી આવી ઉદય વેળા.	૧
હડી ભયે અરિ લોકો, ક્રૂરાશે તે વિપત્તિમાં;	
યતી સ્ફુરણા વિજય થાશે, ખરી આવી ઉદય વેળા.	૨
પ્રપંચીના પ્રપંચો સૌ, થશે નિષ્કૂળ ખરી રીતે;	
સ્વભાવે ધર્મસિદ્ધિની, ખરી આવી ઉદય વેળા.	૩
વિપદ્વીઓ થશે નીચા, હવે ના કાવરો સ્હામા;	
જશે હારી હરામીઓ, ખરી આવી ઉદય વેળા.	૪
થશે દાશે હવે ખુલ્લાં, ખરાં સ્વાતંત્ર્યનાં નક્કી;	
હૃદયમાં સત્ય પ્રગટે છે, ખરી આવી ઉદય વેળા.	૫

- હરી રેતું જમણ જમણાં, નથી એમાં હરી કાર્ય;
 ભુમં ખર્ચાં ત્વજ રેયાં, શિખામણ માન એ કાચી. ૧
- હતાની દુઃખ રેનારી, કુટેવ જ ને પટે પેગી;
 ત્વજ્યાની કાનિ છે કાચી, શિખામણ માન એ માચી. ૭
- હરી ગમશર્મ ના બટું, વિપતિયો પટે ત્યાં;
 હમા પસચી છુલો કાદો, શિખામણ માન એ માચી. ૮
- વધામી કાતણું બધું ત્યાં, પ્રમાણ ના મળું બધું ત્યાં;
 હતા ઉપયોગમાં રહેતું, શિખામણ માન એ માચી. ૯
- ભુશાની કેળવ રહેતું, વધે બધું માન ત્યાં બટું;
 પ્રમથે જાણતું એવું, શિખામણ માન એ કાચી. ૧૦
- વિચારી સંજનિ હરી, મનુષ્યેની જનુમણી;
 ભુદથવિધ ધર્મ ધરવાનો, શિખામણ માન એ માચી. ૧૧
- સં. ૧૧ ૧૬૦૦ ના મુદિ ૧૦ મં. ૧૪૪.

૬૪૩. નર્પી જ ચિત્તમાં ગમતું ૬૪૩.

૧૫૧.નિ.

- પ્રથમ આપની હરી, પ્રગુણિ અન્ય નિન્દાની;
 વિરોધીનું ભુરું વણુ, નથી એ ચિત્તમાં ગમતું. ૧
- હરી કાપટ મનમદિ, ભુરું હરતુ વિરોધીનું;
 નકામી દાણ દા હરી, નથી એ ચિત્તમાં ગમતું. ૨
- નકાકા મારવા જુદા, હરી વાંતા મમે તેવી;
 નકામાં હર્મને કરવાં, નથી એ ચિત્તમાં ગમતું. ૩
- વિચારો પટિગ્રામના, હરીને દલેશની ટાંગી;
 અદાતા ચિત્તમાં ધરવી, નથી એ ચિત્તમાં ગમતું. ૪
- હરીને દોષ બોધવવા, નકામો દલ જે ધરવા;
 નકામો દાક ધરવાનું, નથી એ ચિત્તમાં ગમતું. ૫

સમાધિમાં યતાં વિખે, અરે જે જે પ્રસંગોથી;	
પ્રસંગો તે ત્યજી દઇને, રહે ગાફલ નહીં કયારે.	૬
રમણતા આત્મમાં કરતાં, નડે જે જે ઉપાધિયો;	
રહીને તેયડી દૂરે, રહેં ગાફલ નહીં કયારે.	૭
શુભાશુભ વૃત્તિના ભેદો, ઘણા છે બહુ નિમિત્તોથી.	
પડીયના એ વિષે મુંઝી, રહે ગાફલ નહીં કયારે.	૮
મનુષ્યોના પ્રસંગોમાં, ઘણું મન સાચવી રહેવું;	
અખંડાનંદ લેવાને, રહે ગાફલ નહીં કયારે.	૯
સદા અન્તર્યકી ધ્યાને, અનન્તાં કર્મ હરવાને;	
અનન્તી વાસના હરવા, રહે ગાફલ નહીં કયારે.	૧૦
સદા નિર્લેપ રહેવાને, સદા નિઃસંગ રહેવાને;	
પુદ્ગલગ્ધિ ધર્મ વરવાને, રહે ગાફલ નહીં કયારે.	૧૧

સંવત ૧૯૭૦ ના આસો સુદિ ૧૨ ગુરવાર.

❀ પ્રયોધક ❀

અમારા મિત્ર શી રીતે.

કગ્ગાલી.

કરીને મેળ લાલચથી, ફસાવાનું કરો મનમાં;	
રહું કાપટ્ય વાણીમાં, અમારા મિત્ર શી રીતે.	૧
બહિર જીવું હૃદય જીવું, મુખે મીઠું હૃદય કાતી;	
કહો સાચું તમે સમજી, અમારા મિત્ર શી રીતે.	૨
વિપત્તિમાં રહો દૂરે, કરો નિન્દા શુભો દાંડી;	
કરો ખાછળ ઘણી હાંસી, અમારા મિત્ર શી રીતે.	૩
શિખામણ સત્ય ના આપો, કશું તેમાં કરો હાજી;	
જનીને સ્વાર્થ પૂજરી, અમારા મિત્ર શી રીતે.	૪
શુભોની વૃદ્ધિ ના થાતી, પ્રવેશે દુર્લ્લોભ મનમાં;	
તમારી સંગતે એવું, અમારા મિત્ર શી રીતે.	૫

- આજ મહારે આત્મચરિત્રમાં અજવાળું ઉઠરાય ને,
 મુખનો સાગર કાઢાવે ચઢીયો પલો ને;
 આજ મહારે ઉપશમભાવે સમતા થટ વર્નાય ને,
 નામ રૂપની જમણા ભાગી થઈ દેરે દે લોલ. ૨
- આજ મહારે અગદુળ જ્યોતિ સ્વપર પ્રકાશી ખૂગ ને,
 આત્મચરિત્રમાં અદ્વૈત નિજરૂપે ને;
 આજ મહારે અનુભવામૃત વર્ષે આત્મપ્રદેશ ને,
 શાંતિ છવાઈ વાદળ નહીં પરભાવનું ને. ૩
- આજ મહારે ધ્યાના ધ્યેયને ધ્યાનપૂર્ણ એકતાન ને,
 દિવિદયાલીન આનન્દ યેને ચિવપણું ને;
 આજ મહારે દિલમાં પરમ પ્રભુજી પ્રગથ્યા બેસ ને,
 બુદ્ધિસાગર અગમ્ય જ્યોતે અગમ્યે ને. ૪

સંવત ૧૯૭૦ ના આશો સુદિ ૧૫ રવિવાર.

—== માયા. ==—

- જગમાંહિ માયા મહા દેવી, કોને નાચ નચાવે રે;
 ચોદ બુવનમાં જ્યાં ત્યાં ચાલી, શો માયાને ગાવે રે. જગ ૧
- માયાના પગમાં સદુ પડના, માયા માયા કરતા રે;
 નવનવ રંગે નવનવ સંગે, માયાયોગે કરતા રે. જગ ૨
- માયા એતો છે મહાકાલી, લોગે સદુને પ્યારી રે;
 હરિહર પ્રહ્લાદિક અવતારી, મુંઝવ્યા મહાભારી રે. જગ ૩
- મોહરૂપ માયાની શક્તિ, લાલો અપરંપારી રે;
 ક્રંદે તેના સર્વે કસીયા, અનેક રૂપ વિચારી રે. જગ ૪
- પ્રહ્લાદ-ધ્રમમાં યાચ ચઢાવે, હઠયોગી પદ પાવે રે;
 તે પછુ માયાના વશ આવે, અષ્ટ સિદ્ધિના દાવે રે. જગ ૫
- તપસી લપસી ગયા તુર્તમાં, મહા માયાના જોરે રે;
 હું હું કરતા અહંવૃત્તિના, કસી ગયા મહાતોરે રે. જગ ૬

પંડિતાર્થ મનમાં ધરતા, ઉચ્ચ બેઠું કરતા રે;	
તેવા જન માયાના બેરે, જગને તો કરગરતા રે.	જગ ૭
માયા ખોટી માયા જૂઠી, કહી માયાને નિન્દે રે;	
ત્યાગી વૈરાગી જન મોટા, પડતા માયા કન્ડે રે.	જગ ૮
ગોથાં ખાધાં જ્ઞાનિજનોએ, માયાથી ન ઉગરિયા રે;	
માયા સામે સુદ્ધ કરતાં, માયામાંહિ મરિયા રે.	જગ ૯
સંન્યાસી સાધુઓ મોટા, માયા આગલ છોટા રે;	
માયાબિંધ તરતાં માયાના, થઇ ગયા પરપોટા રે.	જગ ૧૦
સિદ્ધાઇનાં બલુગાં ફુકે, માયાથી તે ચૂકે રે;	
યોગતજ્ઞા સદુ ભેદ વિષે તે, માયાજિને મૂકે રે.	જગ ૧૧
ભકતોને ભડકાવ્યા ભારી, હિંમત ભાવ્યા હારી રે;	
ગમે તેહ રૂપે જગમાંહિ, માયા સેવે નારી રે.	જગ ૧૨
માયાનાં છે અનેક રૂપો, સ્થૂલ સૂક્ષ્મ અવતારી રે;	
સૂક્ષ્મપણે સન્તોને માયા, યાત્રી દુઃખ દેનારી રે.	જગ ૧૩
કીર્ત્યાદિકનાં રૂપ ધરીને, અહંવૃત્તિના પાસે રે;	
જ્ઞાનીઓને નાખે માયા, બાંધુલાં રૂપ પ્રકાશે રે.	જગ ૧૪
ત્યાગીઓને રાગી કરતી, કીર્તિ કમલ સંગે રે;	
બાહ્યપ્રતિષ્ઠા પાસે નાખી, રમાડતી નવરંગે રે.	જગ ૧૫
ભડકાવ્યા ગદુ પ્રદાચારીને, ત્રેવીસ વિષયે રાખ્યા રે;	
રાગદ્વેષની વૃત્તિયોના, નાથે મનમાં માખ્યા રે.	જગ ૧૬
ત્યાગીઓને તૃણા વગમી, કરના નિન્દા ચાત્રી રે;	
પ્રકા મૂકીને પડ્યા ભરમમાં, રહી ન વશમાં નાત્રી રે.	જગ ૧૭
ભોગીઓ વાગે લગોટા, પલ્લ મનમાંહિ ઝોટા રે.	
તજાવના જગ ભકતો જેવા, માયા રંગે જોટા રે.	જગ ૧૮
કેકે કાઝ્યા મુઝ્યા જ્યાં ત્યાં, ભમતા બીણા માગી રે.	
માયાના પૂજારી બનીયા, જડે વસ્તુના રાગી રે.	જગ ૧૯
રાગ દોષ માયાની લીલા, કની કદા ન કળાનીરે,	
માયાની પુજારી દુનિયા, માયા માયા માની રે.	જગ ૨૦

કર્મ મોહની માયારૂપે, તેની ચક્ષિ લાખી રે;
 માયા તાવત્ ભવના ફેરા, સૂક્ષ્મપણે એ દાખી રે. ભજન ૩૧
 માયા છતે તે જગ મોટો, તેના પ્રભુનું પાયા રે;
 બુદ્ધિસાગર ગુરૂ કૃપાથી, સત્ય ઉપાયો ઉપાયા રે. ભજન ૩૨
 સંવત ૧૯૭૦ ના આશો વદિ ૫ ગુકવાર.

દોરંગી દુનિયા

દોરંગી રહેવાની, દુનિયા દોરંગી રહેવાની
 એક પણે ન થવાની.....દુનિયા.
 મુઠે મુઠે બિરા મલિલી, એક પથે ન જનારી.
 ભિરા રૂચિ લોકોની જ્યાં ત્યાં, જોડે ક્યો નિર્ધારી, દુનિયા. ૧
 કોટી ઉપાયો કરો કદાપિ, ઘરી ગળી દુસિધારી,
 એક મને કદી થઇ ન દુનિયા, ભાવિમાં ન થનારી, દુનિયા. ૨
 સાચાને કો જુહું માને, જુઝાને કો સાચું,
 અનેક રૂપે દુનિયા બોલે, કોનું પાકું કાચું, દુનિયા. ૩
 હાલિ તેની મુદ્ધિ વચીને, રાખ્યા નરને નારી.
 રાગ દોષ માધાથી નાજી, કરતી આત્મ ખુવારી, દુનિયા. ૪
 રહેને ગુણનું તથો ગુણથી, દુનિયા ગની દિવાની.
 આપ મનિહો પત પમ વાંકી, સિદ્ધી નહીં થવાની, દુનિયા. ૫
 રીઝવાનું દુનિયા ના રીઝવે, સધગી એકી વેળા.
 એક રીઝવા ત્રીજો ખીજ, કુદ મ દુનિયા એળા, દુનિયા. ૬
 દુનિયા કે હી નાકુ વાકુ, ત્રિહ નહીં થનારૂ.
 અનેક મન પન્થોથી ભરિયુ, આડુ અવગુ યનારૂ, દુનિયા. ૭
 રતનાવ ઝંખવાનાં દોરંગી, દાસ્યો ના દગનારો,
 અનન્ય કામથી આડે એવું, કદિ ન આવે અરો, દુનિયા. ૮
 મનવવા દુનિયાને નિજનું, ક્યા નુ મુકે ભારી,
 આ પારના કેની દુનિયા, બિન કર્મ થરનારી, દુનિયા. ૯

કાર્ય કરે જા સાચું તહારું, કરજ પોતાની માની;	
હુનિયા દોરંગી જોલે પણ, ઘર ના પાડી પાની.	હુનિયા. ૧૦
હુનિયા આગળ કાઢ્યો યાવા, કર ના ચલન લગારી;	
હુનિયાના સર્તીપ્રીકટથી, મુઝિન નહીં મળનારી.	હુનિયા. ૧૧
કોઇક જેને પ્રભુજી માને, બીજો માને જોટો;	
જોટાને કોઈ મોટો માને, મોટાને કોઈ ઊટો.	હુનિયા. ૧૨
હુનિયા દોરંગી જાણીને, હુર્ષ ચોક ના ધરવો;	
હુનિયા કહે ત્યાં લક્ષ્ય ન દેવું, આત્મધર્મને વરવો.	હુનિયા. ૧૩
અભિમાય હુનિયાના ઝાઝા, તુજપર સહુ અવધારી;	
દે ના તે ઉપર તું દષ્ટિ, હુનિયા અંધી ધારી.	હુનિયા. ૧૪
આપોઆપ વિચારી સાચું, સમતાભાવે રહેવું;	
બુદ્ધિસાગર સત્ય ધર્મમાં, રહેવું સાચું કહેવું.	હુનિયા. ૧૫

સંવત્ર ૧૯૭૦ના આસો વદિ ૬ સનિવાર.

આનન્દધનાવતાર

આનન્દધન અવતારી, ચેતન આનન્દધન અવતારી;	
નિશ્ચય શિવ પદ ધારી.....ચેતન૦	
રાગ દ્વેષ પરિણતિ વિનારે, પરમ પ્રભુ જયકારી;	
અન્તરૂમાં અનુભવ કરીરે, જોઈ હો નિર્ધારી.	ચેતન૦ ૧
અનન્ત ધર્માશ્રય વિભુરે, જેણે ગગન ગદ ગારી;	
આત્માકસંખ્ય પ્રદેશમાં રે, શુણ્ણ પર્યાયે વિહારી.	ચેતન૦ ૨
પ્રતિદશ્યે ઉપયોગમાં રે, અવલોકે નિજ ભારી;	
હું તુંની આન્તિ ત્યજી રે, જેણે જેલ વિચારી.	ચેતન૦ ૩
ચાર અધ્યાત્મવેદોવડે રે, ઉપનિષદોએ સંભારી;	
આગમ નિજમે આત્મમાં રે, ધ્યાયું પ્રજ્ઞ સુધારી.	ચેતન૦ ૪
દિલમાં નિરંજન પ્રભુ રે, સ્વાદ્રાઢ અનુસારી;	
બુદ્ધિસાગર ભેટીયા રે, આપો આપ સદારી.	ચેતન૦ ૫

“નયપ્રમાણવોધેન, કૃત્વા સાક્ષાદનુભવમ્ ।
આત્મતત્ત્વં સમાદિષ્ટં, બુદ્ધિસાગરસૂરિણા ॥ ૧ ॥”
સંવત ૧૯૭૦ ના આસો વદિ ૭ તરિયારે.

ૐ સદા આનંદમાં રહેવું ૧૬

- ૧ કદી ગમરાણ ના જાવું, પડે તે ચીર્ષ પર રહેવું;
- ૨ સ્મરીને રૂપ પોતાનું, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૩ ત્યજીને બાહ્યની જામણા, ત્યજી દે સર્વ ચિન્તાઓ;
- ૪ અહંતાને કરી દૂર, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૫ ગમે તે દુનીયા જોણે, રહ્યો ના જોતમાં તું તો;
- ૬ ત્યજીને લોકની સંજા, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૭ સ્વયં તું દેવ છે નહીં, રહે કયાં અન્યની પામે;
- ૮ ત્યજી દીનતાતણી વૃત્તિ, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૯ નહીં બાગી થકે અગ્નિ, નહીં ભિંબારતું પાણી;
- ૧૦ ગમે તેવા પ્રસંગોમાં, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૧૧ કરે ના વાગ કો વાકો, અરૂપી શું કરે રૂપી;
- ૧૨ ધરી નિજ આત્મની શ્રદ્ધા, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૧૩ અનન્ના નામ રૂપોના, ધર્યાં પયોય ને પૂર્વ;
- ૧૪ નથી તે તું ગણી નહીં, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૧૫ કસોટીએ થડે છે તુ, રહે છે શું જની આત્મા;
- ૧૬ થયો તુ જીવનો માની, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૧૭ હસે તંદને દમી લે તું, મુવા પર માર ના પાડ;
- ૧૮ ન્હાને સર્વથી ન્વારા, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૧૯ કરીલે જોહની સાથે, જરેખર જ્ઞાનથી પુસ્તી;
- ૨૦ જીને શુદ્ધ મનઘડે, સદા આનંદમાં રહેવું.
- ૨૧ અહ મમતા ન્યજીને રે, મવારે જે થતુ તે ને;
- ૨૨ શુદ્ધ પાંચ ધર્મ ધારીને, સદા આનંદમય રહેવું.

નવમી ૧૯૭૦ ના આસો વદિ ૭ તરિયારે.

૬૧૩ પ્રહો શું ? આવીને પાસે. ૬૧૩

- વિનંદા વાદ કરવાને, શરી વૃત્તિ પ્રથમ મનમં; ૧
નથી લેવાનરી હનન, પ્રહો શું ? આવીને પાસે.
- બનીને આગ્રહી પૂરા, પ્રહો શું આવીને પાસે. ૨
બનેલા દૃષ્ટિ શાગ્રીયા, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- ધરીને દોષની દૃષ્ટિ, કથ્યું સદુ માનતા અવશ્ય; ૩
મતિ ત્યાં પુષ્ટિને જેધા, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- યથા દૃષ્ટિ તથા યદિ, રચી નિજ ચિત્તમાં પૂર્વે; ૪
રૂચે ના અન્ય કંઈ મનમાં, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- અપેક્ષાએ વિચારો ના, કથ્યું સંયોગ પામીને; ૫
શરી નિજ પક્ષ આસક્તિ, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- બુધો છે દુઃખમાં પૂરા, યથો જ્યાં રાગ તે સાચું; ૬
બની એવા કહે પોતે, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- નહીં સમજી શકે પુરં, અમેએ જે કહ્યું તમને; ૭
અદંતામાં તત્વાધિને, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- અમારાં બોર મીઠાં છે, તમારાં બોર ખાટાં છે; ૮
ધરીને માન્યતા એવી, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- અમે માન્યું જ તે સાચું, પ્રમાણે વળુ વહો એવું; ૯
પડીથી સત્ય તરવોને, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- કરો અવશ્ય કથ્યું સવશ્ય, પ્રમાણેથી વિચારો ના; ૧૦
વિરોધી લાવને ધારી, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- તમારી હાજીમાં હાજી, પુરાવાથી યતા રાજી; ૧૧
બની નિજ પક્ષના કાજી, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- નથી નિજ પક્ષને ત્યજવો, પ્રહો શું આવીને પાસે. ૧૨
કરી કુચુક્તિયો ગાઝી, પ્રહો શું આવીને પાસે.
- જરામાં ધુંધવાઈ જઈ, બની કોંઈ યતા રહામા; ૧૩
બનીને કાગડા જેવા, પ્રહો શું આવીને પાસે.

- રહે નિજ દુષ્કર્મ તેની, ખરી એ બકનની બકિન. ૧૦
 સદા સ્નેહે વધે મનમાં, શિખામળ સર્વ તે સુખી;
 સહે સંકટ પડ્યાં માથે, ખરી એ બકનની બકિન. ૧૧
 યજ્ઞ ઉપચારની દ્રાપી, કરી ગજરાજ ના બનો;
 કમાયે ના કો મનથી, ખરી એ બકનની બકિન. ૧૨
 શુભો પ્રદાપનો ઘટમાં, ભરી દૂધી ગુરુમને,
 વટે શિષ્ય ગુરુ દીધી, ખરી એ બકનની બકિન. ૧૩
 ચહે ના બકિનો બદલો, કરી સેવા જગાવે ના.
 કદે મમતા સદા દરે, ખરી એ બકનની બકિન. ૧૪
 રહે સાવધ વિનય યોગે. ખરેખર બાવ લાગીને,
 બુદ્ધિયોગી સદગુરુનારે. ખરી એ બકનની બકિન. ૧૫

સંવત્ર ૧૯૭૦ ના આનો વરિ ૩ શુક્રવાર.

સહી લે દર્દ વાનું તું. હૃદય

- કર્મો જોગવવાં, નિકાચિન ના દગે દાહ્યાં;
 અટો અધુના ઉદય આજીવું, સહી લે દર્દ વાનું તું. ૧
 હૃદય અંગે જીવોને જ્યાં, યનો ત્યાં પ્રાયશોગજ તે;
 કર્યું કર્મજ ચુકવવાને, સહી લે દર્દ વાનું તું. ૨
 સદા વળુ છુટકો ના છે, કદે રૂદન વગે ના કંઈ;
 વિપાકો કર્મના જાળી. સહી લે દર્દ વાનું તું. ૩
 અચાના વેદના યાત્રાં, કર્યાથી શોક શું વળતું;
 જની ઉપયોગથી શૂર, સહી લે દર્દ વાનું તું. ૪
 કર્યાં ઔષધ સફલ થાતાં, ઘટે જો કર્મનો રસ તો;
 વિચારીને હૃદયમાંહિ, સહી લે દર્દ વાનું તું. ૬
 કદાપિ કર્મ છે બગીચું, કદાપિ જીવ જાગીયો;
 અહો એ કાલજાવે કર્યાંક, સહી લે દર્દ વાનું તું, ૫
 કરણ આઠે વિચારીને, બધાં કર્મો વિચારીને;

બુદ્ધિસાગર વિહરતાં રે, સહજાનન્દ હમેશ.

વિહારે ૭

મુ. વડનગર. સંવત્ ૧૯૭૦ વૈશાખ વદિ ૩

લલિત લલિત પત્ર. લલિત

મુંબઈથી—

- કામી ન જીવે જાત કુજાત, કામી ન જીવે દિન વા રાત;
પડે ન કામીને મન મેંન, વિષય વાસના વર્તે યેંન. ૧
- કામી અન્ય ન દેખે પાસ, કરગરતો કામી જન દાસ;
વધે વાસના થાય ન તૃપ્તિ, કામે કામિત હોય મુપુતિ. ૨
- પૂઠે નિન્દે લોક હજાર, સ્વજન વર્ગ દેવે ધિક્કાર;
તનમન શક્તિ હોવે બ્યર્થ, હોવે કામે મહા અનર્થ. ૩
- લોગવતાં વૃદ્ધિંગત થાય, કાળે વહિ વધતી જાય;
શુષ્ક દાવાનલ સમ છે જોહ, કામે રહે ન નિર્મલ દેહ. ૪
- ધોળામાં કાળું કરનાર, કામે મૂળ સમેદ અવતાર;
મનને તેથી પાછું વાળ, સજ્જન સંગે જીવન ગાળ. ૫
- ચોડું કીધું ધણું જ માન, મનમાં લાવી ઉત્તમ સાન;
મુક્તિ પન્થમાં યા તૈયાર, છોડીદે બ્રમણ નિર્ધાર. ૬
- પડી દેવ દળતાં બટુવાર, દાળતાં દળતી નિર્ધાર;
મોહકર્મનું દળતાં જોર, પુરીદેવ દળે મહાધોર. ૭
- મનગળને ફેરવ નિર્ધાર, સન્ત જનોની યાશે બહાર;
દળશે કામતણા મહાગર્વ, યત્ને નાસે દોષો સર્વ. ૮
- સમજી શુભ પન્થે ઝટ ચાલ, સદ્ગુણ મેળે જગમાં મહાલ;
બુદ્ધિસાગર શિશુ પાળ, સમજીને સાચું સંભાળ. ૯

સં. ૧૯૬૭

અમારે ને તમારે એ, પ્રભુના રૂપનું શરણું;
બુદ્ધચન્દ્રિય સિદ્ધની લાકડે, પ્રભુ દિગ્ગમાં પ્રગટ થાતા.
વિસ્તનતરંગી બુદ્ધિસાગર, સંવત્ ૧૬૭૦ મેવ.

૧૩

ૐ શાન્તિઃ ૧

૧૮૭૧ ની સાલનાં કાવ્યો,

વિજયપુરના જૈન,

દોસી નથુરામ મંછારામના મૃત્યુ નજીકના રોગોદય
પ્રસંગે રચેલ તેમના સમાધિમરણાર્થે તેમને
સંભળાવાવમાં આવેલ.

— આત્મસમાધિમન્ય. —

અર્હત સિદ્ધસૂરિ તથા, વાચક મુનિ પ્રણામ;	
દ્રવ્યભાવથી ક્યાવતાં, રહે ન આસવ નામ.	૧
આત્મસમાધિ ગ્રન્થની; રચના શુભ સંકેત;	
દોસી મંછારામ મુત, નથુલાઈના હેત.	૨
ચેતન ! મનમાં ચેતીલે, પોતાનું નહીં કોય;	
કાયા માયા દારમી, પોતાની ના હોય.	૩
કર્મવગે રોગો થના, લોગવવા સમસાવ;	
હાય વરાળ કર્યાંયકી, શાંતિનો નહી દાવ.	૪
સમતા ધર મમતા ત્યજી, અન્તર આતમ ખેત;	
કર્મ વશે માડું ગણે, તે સદુ દૂરે મેલ.	૫
ચાર શરણે આદરી, જિન આણા મન ધાર;	
અવસર આવ્યો ચૂક ના, હિમ્મત લેશ ન દાર,	૬
દેહ અનંતા પામીયો, છંડયાં વાર અનંત;	
તહાઈ ના કે તેહમાં, સમજ સમજ મનિમંદ.	૭

તે મિથ્યા તુજ કલ્પના, તું જ્ઞાનાદિક ગેહ.	૨૧
નામરૂપમાં તું નહીં, સમજ સમજ એ ભાવ;	
રાગાદિક ત્યાગી લાગી, સમતા મનમાં લાવ.	૨૨
રોગાદિક પ્રગટે છતે, સમતા મનમાં પાર;	
દેવું ચૂકવ હર્ષથી, ઉત્સવ કાલ વિચાર.	૨૩
રોગો વેધાવણ નહીં, છૂટક ખારો માન;	
અક્રમાચારી શું વળે, વૈરાગ્યે મન આણ.	૨૪
રસ શુભાશુભ મેળવી, જાંખ્યાં લે લે કર્મ;	
લોગવવાં લે તે પટે, નહીં કર્મને શર્મ.	૨૫
દીનપણું કરતાંથકાં, કર્મ ન દૂરે થાય;	
સમભાવે શૂદો ખની, લોગવ કર્મ વિભાય.	૨૬
કર્મોદયને વેદતાં, ઉપયોગે ક્ષય થાય;	
નવાં કર્મ જાંખાય ના, એ છે સત્ય ઉપાય.	૨૭
કર્મશત્રુ સાથે લડે, જ્ઞાની ધરીને શસ્ત્ર;	
જ્ઞાન ધ્યાન ઉપયોગમાં, વાપરતો શુભ અસ્ત્ર.	૨૮
જ્ઞાની ઢીલો થાય ના, કર્મોદયથી જરણ;	
ઉદયે આવ્યાં કર્મને, વેદે સમતા લાય.	૨૯
આત્મજ્ઞાનની દૃષ્ટિથી, શુભ પુદ્ગલ બે લિહ;	
જાણી આત્મવિષે સદા, રમ તું થઈ લયલીન.	૩૦
હર્ષ શોક ના મન ધરે, ગાદ્યદૃષ્ટિના યોગ;	
હર્ષ શોક વળે લોગવે, સર્વ શુભાશુભ લોગ.	૩૧
જ્ઞાની મુંઝાતો નહીં, પરમાં ધરી નિજ લાવ;	
શણે શણે ઘટ જાગતો, માની સાક્ષીબાવ.	૩૨
લે પોતાનું નહિ કદા, ગદા નહીં રહેનાર;	
તેની મમતા ભીતિનો, ઝટ કરવો પરિહાર.	૩૩
પર ખપાવો લોગવ્યા, તે નહિ તારા થાય;	
પર પુદ્ગલ લદગી કહે, હૃદા મોહ મહિમાય.	૩૪

શુભાશુભ ઉપયોગથી, શુદ્ધરૂપ છે ભિન્ન.	
શુભાશુભ ઉપયોગમાં, ચેતન થાતો દીન.	૪૮
કેવલ જે ઉપયોગ-શુદ્ધ, સાચો ચેતન ધર્મ;	
પરમ પ્રભુતા આપતો, પ્રગટાવે શીવ શર્મ;	૫૦
ચેત ચેત ચેતન અરે, ત્યજી મોહની નિન્દ;	
મૂલી આત્મસ્વરૂપને, પકડે ક્યાં પર જિન્દ;	૫૧
અનન્ત જીવ મુક્તિ લક્ષ્ય, ભાવી આત્મ ભાવ;	
આત્મ તે પરમાત્મા, સિદ્ધ પુદ્ગલ સદ્ભાવ;	૫૨
જે જે નાટક તું કરે, તે નહિ તારૂં રૂપ;	
પર પુદ્ગલ મમતા ધરી, પડ ના ભવજલ દૂપ;	૫૩
છેલો તું છેદાય ના, ભેલો ના ભેદાય;	
મિથ્યા જ્ઞાન્તિ ત્યાગીને, સમજ સમજ મનમાંજ;	૫૪
જે દેખે તે તું નહીં, નહિ દેખે તે આપ;	
આપો આપ વિચારનાં, ટળે પુણ્યને પાપ;	૫૫
પુણ્ય પાપ નાટક કરી, કરતો ભવમાં ભાર્ય;	
તારાસથી જે ભિન્ન છે, તેની વૃદ્ધ સગાર્ય;	૫૬
વૃદ્ધ સગાર્ય માનીને, કરતો મોહાધ્યાસ.	
જો તુજને તો ના ઘટે, મોહે ભવ આવાસ.	૫૭
મોહ ભાવ ત્યાગે વિના, ટળે નહીં સંસાર.	
એવું મનમાં વદાવીને, મોહ દયાને વાર,	૫૮
મારે મારે મુ કરે. તારે ના જગ કોપ.	
એક અરૂપી આત્મમા, અતરૂમાં તુ ભેષ.	૫૯
મેળે પાખીને મળ્યો. ભવમાં ના ધિરવાન	
મન રૂપાદિકમા અંત. પર ના મમતા પેશન	૬૦
પાખીને મમતા પેશ. ઘટે ન કંઈની અવ.	
ભાવ તે પરમવતાર. કનંબ મુખ મન	૬૧
તેજન કાર્મણ દેહ જે પરમવતાર ના	
રૂપાદિક નિજને અંત. પાંચો ત્રિવલ ના	૬૨

જેહુ ઘરે મધ્યસ્થતા, તે ન ભમે સંસાર;	
રાગદોષથી લિપ્ત થઈ, પામે ભવજલ પાર.	૭૭
રાગદોષ ના ઉપશમે, વર્તે ભાવ મધ્યસ્થ;	
નિન્દા ઝઘડા ત્યાગીને, પામે શિવપુર તથ્ય.	૭૮
દુઃખીપર કરૂણા કરી, કર નિજ ચેતનશુદ્ધિ;	
ચાર ભાવના ભાવતાં, થાયે નિર્મળ શુદ્ધિ.	૭૯
ચાર ભાવના ભાવતાં, ટળે કર્મની કોડ;	
પરમાત્મમય પામવા, નહિ કો એહવી જોડ.	૮૦
અનિત્ય આ સંસારમાં, ઉપજે વિલુપ્તે સર્વ;	
તન ધન ધૌવન શક્તિનો, શો કરવો મન ગર્વ.	૮૧
ધંદ્વાદિક જે સુરવરા, આયુઃ ક્ષયે મરંત;	
શરણુ ન કો સંસારમાં, કો ન સદા જીવન્ત.	૮૨
વજ્ર પેટીમાં પેસતાં, કદી ન મૂકે કાળ;	
અહંપણું મમતા ત્યજી, આત્મ ધન સંભાળ.	૮૩
જે ત્હારું ન થનાર છે, તેનો ના કર શોક;	
તન ધન પુત્ર ઠલત્રની, મમતા કરવી ફોક.	૮૪
ગયું ન કોઈ સાધમાં, ભાવી કદા ન જનાર;	
તન ધન મમતા શું કરે, આત્મધર્મને ધાર.	૮૫
મેળ બ્રહ્મનો કારમે, વીજગીને ચમકાર;	
બાજીગર બાજી સમું, વૈશગ્યે મન ધાર.	૮૬
પૃથ્વી થઈ ન કોઈની, કદી ન કોની થનાર;	
કુટુમ્બ ઠળીલો એહવો, ભણી સમતા ધાર.	૮૭
પરની ચિંતા ક્યાં કરે, ચિંતા ભવ જંબાળ;	
ચિંતા ચિતા સમ તજી, મનડું ધર્મે વાળ.	૮૮
આબ્યો એકલો એકલો, બાઈશ પરજવ ભાઈ;	
દેહાદિકથી ભિન્ન તું, શૂદ્ધી બ્રહ્મ સગાઈ.	૮૯
ચેતનથી સદુ લિપ્ત છે, પુત્રાદિક પરિવાર;	

આત્મસ્વભાવે ધર્મ છે, પર પુરુષ છે ત્યાગ્ય;	
જ્ઞાનાદિક શુભમાં રમે, હોયે શિવ સામ્રાજ્ય.	૧૦૪
આત્મ રમણના સાર છે, સર્વ આશ્રમે નાર;	
પરિહરી પરમાત્મે, આત્મરમણના ધાર.	૧૦૫
ચેતન વીરોસાદને, પ્રગટાવી જયદાર;	
આત્મરમણના આદરે, મૂલી સદુ સંસાર.	૧૦૬
નિજશુભાંદી ખેલનાં, આનન્દ અપરંપાર;	
નિજશુભ રિયરતા ચરણમાં, ના સંકર્ય પ્રચાર.	૧૦૭
દુષ્ટાવીર નિર્વાચ્ય છે, સદ્બળનન્દ સ્વરૂપ;	
સદ્બળનન્દ સમાધિમાં, ચેતન જગને ભૂપ.	૧૦૮
શુભ પરિણામે બન્ધ છે, અશુભે પાપને બન્ધ;	
શુભાશુભ પરિણામથી, જગત શુભાશુભ બન્ધ.	૧૦૯
શુભાશુભપરિણામથી, બિજા વિદાનન્દ રાજ;	
વિદાનન્દમાં ખેલનાં, ભવ જમણ દગી બાજ.	૧૧૦
શુભાશુભ ઉપયોગથી, બિજા શુદ્ધ ઉપયોગ;	
ચેતન ધર્મની પ્રાપ્તિમાં, શુદ્ધ મદા મંયોગ.	૧૧૧
આત્મમવાત્સી સાર દેવે, આગણી કરી રંડ;	
આત્મસમાધિ મગમાં, ન્દાની મદા મુચ્ચ મ.	૧૧૨
નશુભાઈના શાંદે, આત્મસમાધિ વિચાર;	
મધ્ય રૂપે વિદ્યાપુરે, આરાધન મુખસાર.	૧૧૩
મોગલુમ હીનરનાની, આગણી પુનમ વિશ્વ.	
પુદિસામર ભાવથી, સદ્બળનન્દ દર્શિશ્વ.	૧૧૪

સમાધિમાં જતાં વિન્યા, ભરે જે તે પ્રસન્નને,	
પ્રસન્ન તે ત્યાજી રહેને, રહે આશ્રમ નદી કષ્ટરે.	૯
રમણના આશ્રમમાં રહેનાં નરે જે જે ઉપધિયો,	
રહીને તેયદિ રહે, રહે આશ્રમ નદી કષ્ટરે.	૭
શુભાશુભ ફાનિના બેસે, ધણા તે બહુ નિમિત્તોયો.	
પરીધના ને નિષે મુંઝી, રહે આશ્રમ નદી કષ્ટરે.	૮
મનુષ્યોના પ્રસન્નમાં, ધણું મન સાચરી રહેતુ.	
અખંડનન્દ લેવાને, રહે આશ્રમ નદી કષ્ટરે.	૬
સદા અન્નદયી પાને, અનન્દાં રમે દેવાને,	
અનન્દી વાસના દરવા, રહે આશ્રમ નદી કષ્ટરે.	૧૦
સદા નિર્વેષ રહેવાને, સદા નિઃશંક રહેવાને,	
જુદ્ધર્થેય ધર્મ વરવાને, રહે આશ્રમ નદી કષ્ટરે.	૧૧

સંવત ૧૮૭૦ ના અન્ને સુદિ ૧૨ માસ.

❧ પ્રવોધક ❧

અમારા મિત્ર શ્રી રીને.

૧૯૧૦.

હરીને મેજ લાલચારી, રૂઆવાનું કરે મનમાં;	
રજુ કાપટય વાળીમાં, અમારા મિત્ર શ્રી રીને.	૧
ગદિરે જુદું દુઃખ જુદું, મુખે મીઠું દુઃખ કાતી;	
કહે આનું તમે સમજી, અમારા મિત્ર શ્રી રીને.	૨
વિપત્તિમાં રહે દુઃખ, કરે નિન્દા ગુણો લાંબી;	
કરે પાછળ ધણી લાંબી, અમારા મિત્ર શ્રી રીને.	૩
શિષ્યામણ સન્ધ ના આપો, કયું તેમાં કરે લાજ;	
ગાંધીને સ્વાર્થ પૂજારી, અમારા મિત્ર શ્રી રીને.	૪
ગુણોની વૃદ્ધિ ના થાતી, પ્રવેશે દુર્ગુણો મનમાં;	
તમારી અંગતે એવું, અમારા મિત્ર શ્રી રીને.	૫

આજ મ્હારે આનંદાદિમાં મજાવાળું દેખાય ને,
 મુખનાં કાનર કંઠાંકે ઘડીયો ધણો ને;
 આજ મ્હારે હૃદયમધ્યે મમતા યદ વર્તાય ને,
 નામ રૂપનો જમણા જાગી યાં દે દે લાલ. ૨
 આજ મ્હારે જગદણ જ્યોતિ ૨૧૫૧ પ્રકાશી મૂળ ને,
 આનંદમધ્યે અધિભાંદિ અદેન નિજરૂપે ને;
 આજ મ્હારે અનુભવામૂળ વર્ષે આનંદમંદમ ને,
 શાંતિ ઉચાર્ય ચાલ નદોં પરમાવનું ને. ૩
 આજ મ્હારે આનંદ દેવને આનંદાણું જોવાન ને,
 દિવસાગી આનંદ ધેને ચિત્તપણું ને;
 આજ મ્હારે દિલમાં પરમ પ્રમુખ પ્રમત્તા લેમ ને,
 જુદાકાનર જગમગ જ્યોતિ જગમગે ને. ૪

સંપત ૧૬૭૦ ના જામે સુદ ૧૫ ચિત્રાવ.

—:—:—: માયા. —:—:—:

જગમગદિ માયા મહા દેવી, નેત્રને નાચ નચાયે દે;
 ચોદ જુવનમાં જ્યાં જ્યાં જાગી, ને માયાને માયે દે. જગ ૧
 માયાના પગમાં સુધુ પડતા, માયા માયા કરતા દે;
 નવનવ રંગે નવનવ સંગે, માયાયોગે કરતા દે. જગ ૨
 માયા જોતો છે મહાકાલી, લાગે સદુને પ્યારી દે;
 હરિહર બ્રહ્માદિક અવનારી, મુંજાયા મહાભારી દે. જગ ૩
 મોહરૂપ માયાની ચક્રિ, વાળો અપર પારી દે;
 કંઈ તેના સર્વે કૃત્રીયા, અનેક રૂપ વિચારી દે. જગ ૪
 બ્રહ્મરૂપમાં શ્વાસ ચલાવે, હૃદયોગી પદ પાવે દે;
 તે પણ માયાના વશ આવે, આદિ સિદ્ધિના દાવે દે. જગ ૫
 તપસી લપસી ગયા તુર્જમાં, મહા માયાના ભેરે દે;
 હું હું કરતા અહંવૃત્તિના, કૃત્રી ગયા મહાતોરે દે. જગ ૬

- સત્વ રમે ને તમે ગુણથી, માયાતો જગ વાસો રે;
મૂકે ના કોઈને માયા, માયાનો જગ દાસો રે. જગ ૦ ૨૧
- તપ જપમાંહિ માયા આવે, મન્દિરમાંહિ લડાવે રે;
યુદ્ધમાં માયાનો વાસો, સહુને તે ભરમાવે રે. જગ ૦ ૨૨
- વજ્રાના મન મન્દિર પેસી, અહંવૃત્તિ પ્રગટાવે રે.
મોટા મોટા મુનિજનોની, ધર્મ વૃત્તિ ખદલાવે રે. જગ ૦ ૨૩
- માયા કામલુગારી મોટી, મહાશક્તિ રૂદ્રાણી રે.
જીતે તેને કોઈક વિરલા, સાચા અનુભવ જ્ઞાની રે. જગ ૦ ૨૪
- જ્યાં જીવે ત્યાં સઘળે માયા, મુંઝાયા મુનિ મહારાયા રે,
ઉપશમ શ્રેણીથી પણ પડિયા, વીતરાગતા લાયા રે. જગ ૦ ૨૫
- સર્વ કામના માયા રૂપો, કોઈને કોઈક હોવે રે.
નામ રૂપમાં જીવે મુંઝાયા. કોઈક સાચું જીવે રે. જગ ૦ ૨૬
- સર્વવાસના માયા યોગે, અનેક રૂપે પ્રગટેરે;
માયાથી રહેતાં ન્યાયે કોઈ, માયાથી કદિ છટકેરે. જગ ૦ ૨૭
- માયાને ના શર્મ કોઈની, સર્વ જીવોમાં રહેતીરે;
લક્ષ્યોરાશીમાંહિ સહુને, હડસેત્રી ઝટ દેતીરે. જગ ૦ ૨૮
- તત્ત્વમસિ સોહના ધ્યાને, માયા આવે બેહલીરે;
અહંપણામાં નાખીને તે, ભવમાં દે હડસેત્રી રે. જગ ૦ ૨૯
- જા બાપુ કહેતાં ના જાતી, છાતી ફેલી ખાતીરે;
ભલા ભલાને પાણી ખાતી, તપ જપ ખાતી માતીરે. જગ ૦ ૩૦
- માલા મણકા તિલક છાપમાં, માયા આવે છાનીરે;
ભક્તોને ભૂલાવે ભૂંડી, કર્મ કરે તોફાનીરે. જગ ૦ ૩૧
- સત્ય ધર્મની આગળ પડદો, કરીને રહેતી પોતેરે;
માયાને ધર્મ જ માનીને, જીવે માયા ગોતેરે. જગ ૦ ૩૨
- ઈચ્છાઓ જે અનેક રૂપે, માયા તે અવધારે રે;
કોઈને કોઈ ઇચ્છામાં પડતાં, પ્રગટે છે સંસારે રે. જગ ૦ ૩૩
- માયા માટે ધર્મને સેવે, જીવે કે અજ્ઞાની રે;
મોટા મોટા ધર્માચાર્યો, માયા સંગી માની રે. જગ ૦ ૩૪

દાર્પ દે બા કાચું ત્હારું, દુરજ પેનાની માત્રી,	
દુનિયા દોરંચી મેરો પપ્પ, હર ના પાત્રી પાત્રી.	દુનિયા. ૧૦
દુનિયા આગળ દાવેત ધાવા, હર ના યન્ન ભજારી,	
દુનિયાના અટીંટીકટપો, મુખિ નદી મળનારી.	દુનિયા. ૧૧
કોઈક તેને પ્રબુજી માને, છીલે માને પોટો,	
પોટાને દાર્પ ધોટો માને, પોટાને કોઈ ઉટો.	દુનિયા. ૧૨
દુનિયા દોરંચી બદલીને, દર્શ દેહ ના મરપો,	
દુનિયાકોંડે ત્યાં ભણ ન રેવું, જ્ઞાતમધર્મને વરપો.	દુનિયા. ૧૩
જ્ઞાતિમાય દુનિયાના જાગ, તુજપર સદુ જવપારી,	
દે ના તે ઉપર તું હરિ, દુનિયા જાંધી પારી.	દુનિયા. ૧૪
જ્ઞાપિજ્ઞાપ વિચારી કાચું, સમજાજાવે રહેવું,	
જુદિસાગર કલ્પ ધર્મમાં, રહેવું કાચું રહેવું.	દુનિયા. ૧૫
સંગર ૧૬૫૦ના જ્ઞાને નહિ * દુનિયા.	

૬૬૨ આનન્દધનાયનાર ૬૬૨

આનન્દધન જવપારી, મેનન આનન્દધન જવપારી,	
નિશ્ચય શિવ પદ પારી.....	મેનન ૦
રાગ દેવ પદિજીનિ વિનારે, પરમ પ્રભુ જવપારી,	
અનન્દમાં અનુભવ કરીરે, જોઈ તે નિર્ધારી.	મેનન ૦ ૧
અનન્ન ધર્માશ્રય વિજુરે, જોઈ મગન નહ પારી,	
આન્માદશંખ્ય પ્રદેશમાં દે, જુલુ પયાગે વિદારી.	મેનન ૦ ૨
પ્રતિજ્ઞા ઉપયોગમાં દે, અવતોડે નિજ ભારી,	
હુ તુની જ્ઞાન્તિ ત્યજ રે, જોઈ જોલ વિગારી.	મેનન ૦ ૩
આર અધ્યાત્મવંદોવટે રે, ઉપનિષદોએ સભારી,	
આગમ નિગમે આત્મમાં દે, ધ્યાયું જદા મુધારી.	મેનન ૦ ૪
દિલમાં નિરંજન પ્રભુ રે, સયાદાદ અનુમારી,	
જુદિસાગર લેટીયા રે, આપો આપ સદારી.	મેનન ૦ ૫

૬૧૨૦ મહો શું ? આવીને પાસે. ૬૧૨૦

- વિતાંડા વાદ કરવાને, રહી વૃત્તિ પ્રથમ મનમાં;
નથી લેવાતણી ઇચ્છા, શ્રદ્ધા શું ? આવીને પાસે. ૧
- બનીને આશ્રહી પૂરા, શ્રદ્ધા પક્ષ જેવો છે;
બનેલા દૃષ્ટિ રાગીયા, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૨
- ધરીને દોષની દૃષ્ટિ, કથ્યું સહુ માનતા અવશું;
મતિ ત્યાં યુક્તિને જેવો, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૩
- મથા દૃષ્ટિ તથા સદૃષ્ટિ, રચી નિજ ચિત્તમાં પૂર્વે;
શ્રદ્ધા ના અન્ય કંઈ મનમાં, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૪
- અપેક્ષાએ વિચારો ના, કથ્યું સંયોગ પામીને;
રહી નિજ પક્ષ આસક્તિ, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૫
- ભુવે છે દુઃખમાં પૂરા, યથો જ્યાં રાગ તે સાચું;
બની એવા કહો પોતે, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૬
- નહીં સમજી શકો પુરું, અમોએ જે કહું તમને;
અહંતામાં તણાઈને, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૭
- અમારાં બેર મીઠાં છે, તમારાં બેર ખાટાં છે;
ધરીને માન્યતા એવી, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૮
- અમે માન્યું જ તે સાચું, પ્રમાણે વણ વહો એવું;
પછીથી સત્ય તત્ત્વોને, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૯
- કરો અવશું કથ્યું સવશું, પ્રમાણેથી વિચારો ના;
વિરોધી ભાવને ધારી, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૧૦
- તમારી હાજીમાં હાજી, પુરાવાથી યતા રાજી;
બની નિજ પક્ષના કાજી, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૧૧
- નથી નિજ પક્ષને ત્યજવો, શ્રદ્ધા પક્ષને સજવો;
કરી કુચુક્તિયો ઝાઝી, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૧૨
- જશમાં ધુધવાઈ જઈ, બની કોધી યતા રહ્યા;
બનીને કાગડા જેવા, શ્રદ્ધા શું આવીને પાસે. ૧૩

વહો સ્વાર્થે કપટ ધારી, મુખે મીઠા કરી યારી;
 પ્રપચોની બની ક્યારી, ગ્રહો શું આવીને પાસે. ૧૪
 ગુણાનુસંગ પ્રકટાવી, ખરી મધ્યસ્થતા લાવી;
 બુદ્ધચળિય ધર્મને પામો, ખરેખર આવીને પાસે. ૧૫
 સંવત ૧૯૭૦ ના આશ્વે વદિ ૧૦ શુક્રવાર.

જી સ્ત્રી એ ભક્તની ભક્તિ ૧૬

કબ્જાસિ.

હૃદયમાં પૂર પ્રીતિનું, વિદેહી ભાવ છવંતાં;
 સમર્પણ સર્વ સ્વામીને, ખરી એ ભક્તની ભક્તિ. ૧
 જરા ના મૃત્યુની પરવા, જરા ના સ્વાર્થની પરવા;
 ધત્તી તુંહિ તુંહિ રટના, ખરી એ ભક્તની ભક્તિ. ૨
 ખરી મદદ હૃદયમાંડી, રહે ના દોષની દટિ;
 સદા આશાવિષે રચિ, ખરી એ ભક્તની ભક્તિ. ૩
 સદા ઉત્સુક સેવામાં, બની નિઃકામ મનમાહી;
 અહ વૃત્તિ વિના મેવા, ખરી એ ભક્તની ભક્તિ. ૪
 સદા સ્વામી દુઃખ ચાહે, બમાવ્યો ન ભમે ક્યારે;
 રહે રહેણી વિષે રાચી, ખરી એ ભક્તની ભક્તિ. ૫
 ચાહે સજી ન કરવાનં, નહા સેવાગળી કરાગી;
 ગળી નિઃશ્ચય સેવાની, ખરી એ ભક્તની ભક્તિ. ૬
 યથા હનુમાનની સેવા, સ્વપ્રીય રામ પર મંદી;
 યથા તેની પરમ પ્રેમે, ખરી એ ભક્તની ભક્તિ. ૭
 યથા જગદેવ પરમારે, કરી જ્યસિદ. સિદ્ધગતની મંદી;
 ગણે ના પ્રાણની પરવા, ખરી એ ભક્તની ભક્તિ. ૮
 કરી આજ્ઞા મુરચે નં, બમાવે પ્રાણ પડ્યાં નં.
 ધરી જનુ માન મનમાહિ, ખરી એ ભક્તની ભક્તિ. ૯
 કબ્જાગ્રીએ ચડ્યુ સોનું. તપાચ્યુ ને ઉકાળ્યુ મદં.

- ૧૦ નિજ રૂપરૂપે નેત્રી, જાતી એ જાતની જાતિ.
 ૧૧ મારા મનને વધે જાનમાં, શિખામાં મન તે મનની.
 ૧૨ મારા મનને જાતી મારી, જાતી એ જાતની જાતિ.
 ૧૩ મારા મનને જાતી મારી, જાતી એ જાતની જાતિ.
 ૧૪ મારા મનને જાતી મારી, જાતી એ જાતની જાતિ.
 ૧૫ મારા મનને જાતી મારી, જાતી એ જાતની જાતિ.

જાન્યારી ૧૯૭૬ ના જાતી વધે જાનમાં.

જાતી લે દર્દ વાનું તું. ૧૯૭૬

- ૧ જાતી લે દર્દ વાનું તું, નિરાશિત ના દર્દી દર્દી.
 ૨ જાતી લે દર્દ વાનું તું, નિરાશિત ના દર્દી દર્દી.
 ૩ જાતી લે દર્દ વાનું તું, નિરાશિત ના દર્દી દર્દી.
 ૪ જાતી લે દર્દ વાનું તું, નિરાશિત ના દર્દી દર્દી.
 ૫ જાતી લે દર્દ વાનું તું, નિરાશિત ના દર્દી દર્દી.
 ૬ જાતી લે દર્દ વાનું તું, નિરાશિત ના દર્દી દર્દી.
 ૭ જાતી લે દર્દ વાનું તું, નિરાશિત ના દર્દી દર્દી.
 ૮ જાતી લે દર્દ વાનું તું, નિરાશિત ના દર્દી દર્દી.
 ૯ જાતી લે દર્દ વાનું તું, નિરાશિત ના દર્દી દર્દી.

ખરી વેળા મળી બળી, સદી લે હઈ વાનું ઠું.
 ખરી મન શાહુકારીને, વિપાકો વેદ મમતાવે;
 નવાંને બાંધ ના જાની, સદી લે હઈ વાનું ઠું.
 ખરા ઉત્સવતણા દિવસો, વિપાકો વેદતાં હોવે;
 ખરેખર જાનીના મનમાં, સદી લે હઈ વાનું ઠું.
 ભયે ના કર્મથી કોઈ, ગતિ છે કર્મની ન્યારી;
 દશાના રંગ છે જુદા, સદી લે હઈ વાનું ઠું.
 ઉદય આગ્યું જ લોગવણું, ગમે તે તે કોયને કાઢે;
 જુદાવિધ ધર્મશ્રદ્ધાથી, પરમપ્રસાદ સદા સાધે.
 સંવત ૧૯૭૩ ના આમો વરિ ૧૩ સનિવાર.

૭ પત્ર. ૭

મુશ્કાવક થોડ જગાભાઈ, દલપતભાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ;
 વિદારે દ્વાલ પ્રવૃત્તિ રે, યાની ગામો ગામ.
 વહેણું પાણી નિર્મલું રે, વહેતા સાધુ પવિત્ર;
 પ્રતિ મધન છૂટે ધણારે, નિર્મલ થાતુ ચિત. વિદારે
 જિજ્ઞાસુ સમજન ધણારે, લેતા પાર્થિવ તાલ,
 પ્રભુ ભજનની ધનમાં રે, મન જંમ નિર્મલ આત. વિદારે
 આત્મભાવ પરીણામની રે, આનંદ સખી જજાણ;
 કહેવાનું નહિં સજ્જમી રે, વેદાનું નિજભાવ વિદારે
 માતાઈ જં માદાની રે, નેમા પાલ પાલ,
 અદ્વૃત્તિ ત્યા મુખ નહિ રે, માદ તંજા ત્યા કોલ વિદારે
 દુઃખ ત્યા મુખ દર છે રે, દુઃખ નહિ ત્યાં મુખ,
 આનંદ દયા અંતી થતાં રે, નામે સદાકૃત વિદારે
 ધ્યાન રે જિજ્ઞાસુ રે મુખ ભાસે નિજ પાસ,
 સતી રે, આત્મધર્મ વિજ્ઞાન.
 રથી રે, પ્રદંત,

આંખે જે દેખાય છે, લહાઈ ના તલ ભાર;	
તાઈ તારી પામ છે, અંતરમાંહિ વિચાર.	૮
પ ખીનો મેળો મળ્યો, ભિન્ન થતાં ના વાર;	
ચેત ચેતરે આતમા, આછી ચિત્ત વિચાર.	૯
ઈન્દ્રભાવ સુખ ખેલ આ, આંખે મુદ્દુ દેખાય;	
તાઈ તેમાં કાંઈ ના, ખૂલ હવે ના થાય.	૧૦
જેમાં લહાઈ કાંઈ ના, તેમાં જરા ન મુજ;	
પર તે લહાઈ ના થતું, એ અન્તરનું ગુજ.	૧૧
પરની ચિતા ક્યાં કરે, તું પર પુરગત ભિન્ન,	
તુછે આત્મસ્વભાવમાં, થા તું નિઃશુભ કીન.	૧૨
રૂપનો ભ્રમ છીપમાં, જડમાં મુખની બુદ્ધિ;	
જ્ઞાંતિ એ ન્યાગી અરે, કર નિજ આત્મ મુદ્ધિ.	૧૩
અનન્ત ભવ પાપો ક્યાં. જ્ઞાને ફર પડાય.	
પરમા નિજ જ્ઞાંતિ દોષો વંદન શિવપુરુષ યાય.	૧૪
ઃ ૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫ ૧૬ ૧૭ ૧૮ ૧૯ ૨૦ ૨૧ ૨૨ ૨૩ ૨૪ ૨૫ ૨૬ ૨૭ ૨૮ ૨૯ ૩૦ ૩૧ ૩૨ ૩૩ ૩૪ ૩૫ ૩૬ ૩૭ ૩૮ ૩૯ ૪૦ ૪૧ ૪૨ ૪૩ ૪૪ ૪૫ ૪૬ ૪૭ ૪૮ ૪૯ ૫૦ ૫૧ ૫૨ ૫૩ ૫૪ ૫૫ ૫૬ ૫૭ ૫૮ ૫૯ ૬૦ ૬૧ ૬૨ ૬૩ ૬૪ ૬૫ ૬૬ ૬૭ ૬૮ ૬૯ ૭૦ ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩ ૯૪ ૯૫ ૯૬ ૯૭ ૯૮ ૯૯ ૧૦૦	૧૫

તે મિચ્છા તુજ દાખના, તું જાનાદિઃ જોદ.	૨૧
નામરૂપમાં તું નહીં, સમજ સમજ એ જાણ;	
જાનાદિઃ ત્યાગી બતી, સમજા મનમાં તાજ.	૨૨
જાનાદિઃ પ્રગટે છને, સમજા મનમાં પાશ;	
દેવું જુદા દર્શગી, ઉત્સવ દાત વિચાર.	૨૩
કુમેર બેદાવણ નહીં, છૂટક જારો માન;	
અજગ્યાગી મું વરો, વૈરાગ્યે મન આણ.	૨૪
રસ મુખામુખ મેજગી, જાંબ્યાં જે જે કર્મ;	
લોગચરાં તે તે પટે, નહીં કર્મને શર્મ.	૨૫
દીનપત્રું કરનાંયકાં, કર્મ ન દ્રવેગાય;	
અમલાયે શૂરો ખની, જોગચ કર્મ વિભાજ.	૨૬
કર્મોદયને બેદનાં, ઉપયોગે લાય ધાય;	
નનાં કર્મ જાંધાય ના, એ છે સત્ય ઉપાય.	૨૭
કર્મશત્રુ સામે લડે, જાની ધરીને સર;	
જ્ઞાન ધ્યાન ઉપયોગમાં, વાપરનો મુખ અમર.	૨૮
જાની દીકો ધાય ના, કર્મોદયી જરાય;	
ઉદયે આગ્યાં કર્મને, બેદે સમજા તાય.	૨૯
આત્મજ્ઞાનગી દિગી, જીવ પુદ્ગલ એ જિહ;	
જાની આત્મવિષે સદા, રમ તું થઈ લયડીન.	૩૦
દર્શ ગ્રાક ના મન ધરે, ગાદાદિના મોગ;	
દર્શ ગ્રાક વળુ જોગ્યે, સર્વ મુખામુખ જોગ.	૩૧
જાની મુંઝતો નહીં, પરમાં ધરી નિજ જાણ;	
દાજે દાજે ઘટ જાગનાં, જાની આજીઆવ.	૩૨
જે પોનાનું નહિ કદા, રાદા નહીં રહેનાર;	
તેની મમજા લીતિનો, ઝટ કરવો પરિહાર.	૩૩
પર પચાગો જોગ્યા, તે નહિ તારા ધાય;	
પર પુદ્ગલ લદગી કદે, હાડા મોડ મહિમાય.	૩૪

તે મિથ્યા તુજ કલ્પના, તું જ્ઞાનાદિક ગેહ.	૨૧
નામરૂપમાં તું નહીં, સમજ સમજ એ ભાવ;	
રાગાદિક ત્યાગી ભટ્ટી, સમતા મનમાં લાવ.	૨૨
રાગાદિક પ્રગટે છતે, સમતા મનમાં ધાર;	
દેવું ચૂકવ હર્ષથી, ઉત્સવ કાલ વિચાર.	૨૩
રાગો વેધાવણુ નહીં, છૂટક બારો માન;	
અકળાયાથી શું વળે, વૈરાગ્યે મન આણુ.	૨૪
રસ શુભાશુભ મેળવી, બાંધ્યાં જે જે કર્મ;	
લોગવવાં જો તે પડે, નહીં કર્મને શર્મ.	૨૫
દીનપણું કરતાંયકાં, કર્મ ન ફરે થાય;	
અમભાવે શૂરો બની, લોગવ કર્મ વિલાય.	૨૬
કર્મોદયને વેદતાં, ઉપયોગે ક્ષય થાય;	
નવાં કર્મ બંધાય ના, એ છે સત્ય ઉપાય.	૨૭
કર્મશત્રુ સાથે લડે, જ્ઞાની ધરીને શસ્ત્ર;	
જ્ઞાન ધ્યાન ઉપયોગમાં, વાપરતો શુભ અસ્ત્ર.	૨૮
જ્ઞાની ઢીલો થાય ના, કર્મોદયથી જરાય;	
ઉદયે આબ્યાં કર્મને, વેદે સમતા લાય.	૨૯
આત્મજ્ઞાનની દૃષ્ટિથી, જીવ પુદ્ગલ બે લિલ;	
જાણી આત્મવિષે સદા, રમ તું થઈ લયલીલ.	૩૦
હર્ષ શોક ના મન ધરે, બાહ્યદૃષ્ટિના મોગ;	
હર્ષ શોક વણુ લોગવે, સર્વ શુભાશુભ લોગ.	૩૧
જ્ઞાની મુંઝાતો નહીં, પરમાં ધરી નિજ ભાવ;	
દાણે દાણે ઘટ જાગતો, માની સાક્ષીભાવ.	૩૨
જે પોતાનું નહિ કદા, રાદા નહીં રહેનાર;	
તેની મમતા લીલિતો, અટ કરવો પરિહાર.	૩૩
પર પચાવો લોગવ્યા, તે નહિ તારા થાય;	
પર પુદ્ગલ લક્ષ્મી કહે, હહા મોહ મહિમાય.	૩૪

નવું બને જીનું ટળે, શરીર વઝ સમાન;	
શરીર બાહ્ય કોટડી, પોતાનું ના માન.	૩૪
શરીર બદલાતાં રહે, અહું મમત્વ ન રાખ;	
તેથી ન્યારો માની નિજ, સામ્યામૃતને ચાખ.	૩૬
હથો નીચો તું નહીં; નહિ તું રૂપી દ્રવ્ય;	
જમણા ત્યાગી બાહ્યની, સમજ સમજ તું ભગ્ય.	૩૭
કર્મા કર્મ ના છૂટતાં, વેધા વળ જગમાંહિ;	
કાયર શુ બનતો હવે, ભોગવ જ્ઞાનેત્સાહ.	૩૮
ઢંઢળ મુનિએ ભોગવ્યાં, સાધુ ગજ મુકુમાર;	
મેતાર્થ મુનિએ તથા, સમતા ભાવ નિહાળ.	૩૯
કર્મ વરો જીવ નાટકી, નાટક કરે અપાર;	
લાજ કર્મને ના જરા, દૃષ્ટાન્તો જ વિચાર.	૪૦
રોગાદિક પ્રકટે છતે, સ્હામું રહે તે જ્ઞાન;	
ધોર પરિણંદ આનંદાં, ચળે ન વીર સમાન.	૪૧
આત્મજ્ઞાનના શસ્ત્રથી, મોડ શત્રુને માર.	
હજી બાજી છે હાથમાં, પરભાવે ના દાર.	૪૨
કીધાં જે જે ભોગવતાં, તેમાં વિન ન રાખ.	
પરગણા જે ઉપજત, તેને મારી નાંખ.	૪૩
કાળી ને ધરીમાં અડે, આનંદના ના યોગ.	
જેવવ તકની ઉપજત, તે મોડ ન યોગ.	૪૪

શુભાશુભ ઉપયોગથી, શુદ્ધરૂપ છે લિજ.	
શુભાશુભ ઉપયોગમાં, ચેતન થાતો દીન.	૪૯
કેવલ જે ઉપયોગ શુદ્ધ, સાચો ચેતન ધર્મ;	
પરમ પ્રભુતા આપતો, પ્રગટાવે શીવ ધર્મ;	૫૦
ચેત ચેત ચેતન અરે, ત્યજી મોહની નિન્દ;	
ભૂલી આત્મસ્વરૂપને, પકડે કયાં પર જિન્દ;	૫૧
અનન્ત જીવ મુક્તિ લક્ષ્યા, ભાવી આતમ ભાવ;	
આતમ તે પરમાતમા, સિદ્ધ જીવ સદ્ભાવ;	૫૨
જે જે નાટક તું કરે, તે નહિ તારૂં રૂપ;	
પર પુદ્ગલ મમતા ધરી, પડ ના ભવજલ દૂપ;	૫૩
છેલો તું છેદાય ના, લેલો ના લેદાય;	
મિથ્યા બ્રાન્તિ ત્યાગીને, સમજ સમજ મનમાંદ;	૫૪
જે દેખે તે તું નહીં, નહિ દેખે તે આપ;	
આપો આપ વિચારનાં, દેખે પુણ્યને પાપ;	૫૫
પુણ્ય પાપ નાટક કરી, કરતો ભવમાં ભાઈ;	
હારાચી જે લિજ છે, તેની જૂઠ્ઠા સગાઈ;	૫૬
જૂઠ્ઠા સગાઈ માનીને, કરતો મોહાધ્યાસ;	
જો તુજને તો ના ઘટે, મોહે ભવ આવાસ;	૫૭
મોહ ભાવ ત્યાગ્યા વિના, દેખે નહીં અંસાર;	
એવું મનમાં લાગીને, મોહ દશાને વાર,	૫૮
મારૂં મારૂં શું કરે, હારૂં ના જગ કોય;	
એક અરૂપી આતમા, અંતરૂમાં તું જોય.	૫૯
મેજો પંખીનો મળ્યો. ભવમાં ના ચિરવાસ.	
દોષ જુહાદિકમા અરે, કર ના મમતા પ્યાસ.	૬૦
પંખીને મમતા અરે. ઘટે ન કરવી અત્ર.	
ભાતું લે પરભવનાલ. દર્શન્ય મુખ માર.	૬૧
તૈજસ કાર્મણ દેહ જે. પરભવ આવે માય.	
રંગભૂમિ નિજને અરે. પંખો ત્રિબુવન નાય.	૬૨

આત્મસ્વભાવે ધર્મ છે, પર પુરૂષ છે ત્યાગ્ય;	
જ્ઞાનાદિક શુભમાં રમે, હોવે શિવ સામાન્ય.	૧૦૪
આત્મ રમણતા સાર છે, સર્વ શાસ્ત્રનો સાર;	
પરિહરી પરભાવને, આત્મરમણતા ધાર.	૧૦૫
ચેતન વીર્યોત્સાહને, પ્રગટાવી જયકાર;	
આત્મરમણતા આદરો, ભૂલી સહુ જાંસાર.	૧૦૬
નિઃશુભમાંથી જેલતાં, આનન્દ અપરંપાર;	
નિઃશુભ સ્થિરતા ચરણમાં, ના સંકટ પ્રચાર.	૧૦૭
રૂપાતીત નિર્વાચ્ય છે, સહજાનન્દ સ્વરૂપ;	
સહજાનન્દ સમાધિમાં, ચેતન જગનો ભૂપ.	૧૦૮
શુભ પરિણામે બન્ધ છે, અશુભે પાપનો બંધ;	
શુભાશુભ પરિણામથી, જગત શુભાશુભ બન્ધ.	૧૦૯
શુભાશુભપરિણામથી, ભિન્ન ચિદાનન્દ રાવ;	
ચિદાનંદમાં જેલતાં, ભવ જમણ ટંગી લાવ.	૧૧૦
શુભાશુભ ઉપયોગથી, ભિન્ન શુદ્ધ ઉપયોગ;	
ચેતન ધર્મની પ્રાપ્તિમાં, શુદ્ધ સદા સંયોગ.	૧૧૧
આગમવાણી સાર એ, આરાધો કરી રંગ;	
આત્મસમાધિ ગંગમાં, નહાવી મદા મુશંગ.	૧૧૨
નયુભાઈના કારણે, આત્મસમાધિ વિચાર;	
ગ્રંથ રચ્યો વિદ્યાપુરે. આરાધન મુખપાર.	૧૧૩
ઓગણિસ ઇકાન્તરતણી, માગશિર પુનમ બેશ;	
બુદ્ધિસાગર લાવથી, સહજાનન્દ હમેશ.	૧૧૪

ક્રિયાના મતભેદો.

- ક્રિયાના મતભેદે રે, અજ્ઞાનીઓ ઝઘડા કરે;
ભૂલી સાધ્ય સાચું રે, સામાસામી લડી મરે—ક્રિયાના.
- લકીરડી ફકીર બનીને, કરતા તાણાતાણ;
ક્રિયાનો પરમાર્થ ન સમજે, નિરપેક્ષી થઇ જાણ;
વર વિના જાનઇયા રે, સન્માન ઠગાંથી વરે. ક્રિયાના ૧
- ધર્મ ક્રિયાના શેઠ ઘણા છે, સાપેક્ષાએ સત્ય;
સાધ્યદષ્ટિથી જ્ઞાનીને સહુ, સાચાં ક્રિયાનાં કૃત્ય;
ઉત્સર્ગાપવાદે રે, કદાબ્રહ્મ ઠગાંથી અરે. ક્રિયાના ૨
- સંવર નિર્જરની ક્રિયાઓ, આસવરૂપે થાય;
જ્ઞાઓ કણ્યા માટે માતાં. સાધન બાધકતા ય;
અજ્ઞાની સાપેક્ષા રે, સમજે નહીં સાચી ખરે. ક્રિયાના ૩
- ક્રિયાઓની પરંપરાઓ, દ્રવ્યાદિકથી બ્રાહ્મ;
કર્તવ્યાકર્તવ્ય રૂપે, સાપેક્ષે નિમિત્ત સાહ્યાધ્ય;
કરવું ને જે ન કરવું રે, જ્ઞાની તેનો સાર વરે. ક્રિયાના ૪
- આગમની સાપેક્ષ ક્રિયાઓ, અધિકારથી સાધ્ય;
બાધ્ય તે સાધકરૂપે થાતી, સાધ્ય તે થાતી બાધ્ય;
નિશ્ચયને વ્યવહારે રે, સમજી જ્ઞાની ક્રિયા ધરે. ક્રિયાના ૫
- જ્ઞાનીના હસ્તે ક્રિયાઓ, જ્ઞાની કરે તે સાચ્ય;
જ્ઞાની વણ અજ્ઞાની હાથે, સાચ્ય હોવે તે કાચ્ય;
જ્ઞાનીની આજ્ઞાએ રે, ક્રિયાઓથી મુક્તિ ખરે. ક્રિયાના ૬
- કર્મયોગનો અધિકારી છે, જ્ઞાની ધર્મ પ્રમાણ;
જ્ઞાની ક્રિયાવિષે નિર્લેપી, જ્ઞાની શુદ્ધ ધરો આણ;
બુદ્ધિસાગર ધર્મે રે, જ્ઞાની અધિકારી હરે. ક્રિયાના ૭

❀ મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. ❀

- કશ્યું કરતો નથી મ્હારું, નહીં સમજે દુઃખ મારું,
અપેક્ષા પૂર્ણ સમજ્યા વળુ, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 1
- અમારી દૃષ્ટિમાં કેવું, નથી તે બાસતું ટુંજને;
સ્વયં શંકા કરી મનમાં, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 2
- અમારા આશયો સમજ્યા, વિના તર્કો કરે જાણ;
વિચારી સત્ય લે ક્યાં ટું, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 3
- બ્રહ્મા વળુ આશયો સવે, પછીથી પૂર્ણ પરતાયે;
તપાસ્યા વળુ સકળ જાણુ, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 4
- મળ્યા સ યોગ કેવા છે, પછીથી તે ઘરો કેવા;
વિચારી દેખ તે જાણુ, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 5
- ત્હને સમજાયું ને આજે, કશ્યું આપ્તે અનાપ્તે વા;
કયા કારણથી થકી રે શું, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 6
- મનુષ્યો સહુ નથી સાચા, મુશ્યું સાચું કદી જીવું;
નિરાળયુ વળુ ઘતું જીવું, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 7
- પરીક્ષક કો નથી પૂરો, ભવ્યો જૂવે કુન્ને તારો;
અરે રાગે અને દેવે, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 8
- શિખામણ મનની સાચી, સદા માની વિચારીને,
દુઃખના દેખશું આવા, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 9
- ત્હને મ્હાલા થયા ત્હનું, વિચારી ને દુઃખ કેયું;
પરીણા વળુ અરે ક્યાં ટું, મતાભિપ્રાયમાં મુંઝે. 10
- જીવંતે ના અપુના ને, પછીથી તેદ સમજાયે;
મુદ્ધર્ષિન શીખ માનીને, પરી લે શીર્ષ પર આજી. 11

❀ જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ❀

- અમારી પાસે બેસીને, વ્યવસ્થા કાર્યની ચોજી;
પ્રતિજ્ઞા તે કરી છંડી, જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ૧
- દળાઈ અન્યની સહેમાં, વિચારોથી ફરી જતા;
બનીને ગોગ્રીના અવડા, જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ૨
- હૃદયની પાસમાં રહીને, નથી ભણ્યું સકલ પુરું;
અન્યા નિજ વૃત્તિના મોઝી, જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ૩ "
- દબી જતા દબાવ્યાથી, હૃદયની માન્યતા વેથી;
તથાપિ ભૂલ ના દેખો, જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ૪
- અમારા આશયો સઘળા, નથી સમજ્યા શુરંગમથી;
નથી ઈચ્છા સમજવાની, જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ૫
- પ્રવર્તો વૃત્તિ અનુસારે, જરા ના સદ્ગુરૂ પરવા;
કરો છો ચિંતનું ધાર્યું, જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ૬
- કર્યા વણ સદ્ગુરૂ સેવા, નથી મળતા બહા મેવા;
હૃદયગ્રાહી યથા વળ રે, જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ૭
- નિહાળો ત્રાજણું નમતું, અરે ત્યાં ભર્યો છો બેઝી;
ફરીને પુચ્છતા પશ્ચાત્ત, જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ૮
- નથી સેવકપણું માન્યું, નથી નિજ ફર્જની પરવા;
અદા નિજ ફર્જ ના કરવી, જણાવું શી ? હવે આજ્ઞા. ૯
- યરો કિંમત પ્રતિજ્ઞાની, તમારા ચિંતમાં સાચી;
યરો સ્વાર્ધણ પ્રતિજ્ઞાએ, જણાવીશું તદા આજ્ઞા. ૧૦
- યથા ચિત્તે તથા વાચિ, યથા વાચિ તથા કાથે;
બુદ્ધચળિ એકતા યાતાં, જણાવીશું તદા આજ્ઞા. ૧૧

❀ વળ્યું શું ? એ થકી જાણો ❀

- સત્યો સહુ ઠાઠ બાહિરથી, કથાઓ વિશ્વમાં મોટા;
કર્યું ના જો સ્વપર શ્રેય, વળ્યું શું ? એ થકી જાણો. ૧
- કર્મા ગાડી વિષે જોડી, ગણાયા ધનપતિ મોટા;
ભક્ષામાં વાપર્યું ના કંઈ, વળ્યું શું ? એ થકી જાણો. ૨
- બન્યા રાજા મહારાજા, વધી સત્તા જગતમાંહી;
પ્રજાનું શ્રેય ના કીધું, વળ્યું શું ? એ થકી જાણો. ૩
- બન્યો વિદ્વાન્ અભ્યાસે, વિવાહે સહુ જીવન ગાળ્યું;
સદાચારે પ્રવર્ત્યો ના, વળ્યું શું ? એ થકી જાણો. ૪
- મહાન્તોની મળી પદવી, જગતમાં કીર્તિ બહુ વાધી;
વશું ના જો જીવન ધર્મે, વળ્યું શું ? એ થકી જાણો. ૫
- જીવાનીના અભિમાને, તણાવો પાપના પંથે;
જીવાની એ મળી લેણે, વળ્યું શું ? એ થકી જાણો. ૬
- ભણેલું ને ગણેલું સહુ, થયું ના સ્વોત્તતિમાટે;
ભણ્યું ને રે ગણ્યું લેણે, વળ્યું શું ? એ થકી જાણો. ૭
- જગતના સર્વ જીવોને, ગણ્યા ના આત્મવત્ રાને;
ગણાવો જ્ઞાની રે લેણે, વળ્યું શું ? એ થકી જાણો. ૮
- જગતને દુઃખ દેવામાં, મળેલી વાપરી શક્તિ;
ગણાવો શક્તિવાળો તો, વળ્યું શું ? તે થકી જાણો. ૯
- નથી કિંમત મળ્યું તેની, નથી કિંમત ગયું તેની;
મળ્યું ને જો ગયું લેણે, વળ્યું શું ? એ થકી જાણો. ૧૦
- વિવેકે સહુ વિચારીને, કરે કાચો સદા ફર્જ;
જીવનચંદ્રિકા કરવાથી, થતી આનંદની સિદ્ધિ. ૧૧

૨૮ સુધારો કે જગાડો આ. ૧૨

- અસં ભારતવાં બીજો, જ્યાં વિવરણ કરો જેથી,
ટલે નિજ પર્મની રહે, સુધારો કે જગાડો આ. ૧
- વધે દાવજ વધે ખર્ચો, ટલે છે શાવની શક્તિ,
ખરાબી દેશની યાત્રી, સુધારો કે જગાડો આ. ૨
- વધે બીલિ ઘટે નીલિ, જાણ મ્હણાણી ખામી,
નદામી દાપટીપો જાડુ, સુધારો કે જગાડો આ. ૩
- વધે શિક્ષણ નશામું જાડુ, અનાચારો વધે જાત્રા,
ઘટે સ્વાતંત્ર્ય પર્મોનું, સુધારો કે જગાડો આ. ૪
- વધી કહેણી ઘટી કહેણી, પ્રપંચો ઉત્પતિ બદાને,
ઘટે છે સંપત્તિ લક્ષ્મી, સુધારો કે જગાડો આ. ૫
- વધ્યાં ખર્ચો નદામાં જાડુ, ઘટી મદદ ઘટી જાત્રિ,
ઘટી સંકલ્પની શક્તિ, સુધારો કે જગાડો આ. ૬
- હજું જે સત્ય તે જાણું, શરૂઆતે ગળે ધોણ;
થના ખુનખાર મદાયુદો, સુધારો કે જગાડો આ. ૭
- જલાર્થ શબ્દ જોડ્યામાં, કર્યામાં એણ છે મીઠું;
અનીતિ પાલીસીથી છે, સુધારો કે જગાડો આ. ૮
- કરે મામાપની મેવા, અરે ના પુત્રીઓ પુત્રો;
શરૂને ના ગળે શિષ્યો, સુધારો કે જગાડો આ. ૯
- નવી દેશન વધી ગાત્રી, નવું ને લાગતુ સારું;
થતુ જૂનું અરે જોડુ, સુધારો કે જગાડો આ. ૧૦
- નવા નામે સહજ ગમતુ, જાણે દો ઝેર તે મધ્યે;
વધ્યો જાગડો ઉપરનો જાડુ, સુધારો કે જગાડો આ. ૧૧
- વધી હાલતણી વૃત્તિ, વધ્યા જાડુ ગાલધૂસણીયા;

વધી નિન્દા વધી ચાડી, મુધારો કે બગાડો આ.
 અરે સ્વાતંત્ર્યતા નામે, વંધ્યું સ્વાચ્છન્દ આચારે;
 મુધારો ના જીવે સાચો, મુધારો કે બગાડો આ.
 અરે પરમાર્થના નામે, સધાતી સ્વાર્થની લીલા;
 વંધ્યાં મોટાઈનાં જાણુમાં, મુધારો કે બગાડો આ.
 ધરી મધ્યસ્થતા મનમાં, વિવેકે દેખયો સાચું;
 જુદાવંધિસ્રઃવહિયી, મુધારો ઉત્તરિમાર્ગો.

૯૪૩ યતી આજ્ઞાધરી મુક્તિ. ૯૪૩

વિચારીને વિચારે શું ? કરીને કાપના કોટી,
 દુદયમાં માન એ સાચું, યતી આજ્ઞાધરી મુક્તિ.
 યજ્ઞાનું સ્વાધિકારે જો, જજ્ઞાવું સદગુરુ જાને;
 કૃપાળુ સદગુરુવરની, યતી આજ્ઞાધરી મુક્તિ.
 નિદાગે યોગ્ય તેને તે, જજ્ઞાવે કાર્ય તે કરવું;
 જન એમાં નથી શકા, યતી આજ્ઞાધરી મુક્તિ.
 મદાજ્ઞાની મદાધ્યાની, ગુરુગીનાથ આરેયો,
 દુઝાલુ નરે લીલાનાં યતી આજ્ઞાધરી મુક્તિ.
 ધરે આરેવ ન કેવુ, કરે ના કાર્ય ને નીચું;
 શરણ્ય ન ગુરુવરનાં, યતી આજ્ઞાધરી મુક્તિ.
 ગુરુએ ન કરી આજ્ઞા, અડા કરેલી ફરજ માની;
 આ ન આજ્ઞા નુબંધારી યતી આજ્ઞાધરી મુક્તિ.
 નદા આજ્ઞાવ ન નમસ્કાર, રથાધિ ને ખડ માની;
 આ ન આજ્ઞા ન કેવુ કરના, યતી આજ્ઞાધરી મુક્તિ.
 ગુરુને આજ્ઞા લી ન વળા ન બીર ન ને ઉ,
 તથા ન સંધ્ય અંધ યતી આજ્ઞાધરી મુક્તિ.

ભને તે વાત એ ઘટે, અદા કરે હર્ષ પાતાની.	૨૧
ધો ને ને ઘવાનું ને, જો ને ને જવાનું ને;	
અદા આપા દુરુધ પારી, અદા કરે હર્ષ પાતાની.	૨૨
ધો હલ શું ને ને જવાનું, ધો ના ને ને જવાનું;	
હરી આપાજ કરવાની, અદા કરે હર્ષ પાતાનો.	૨૩
ધયા આપા તુલા એવં, કરુ પીળું કરી મેવં;	
અસંભોધિ મુનસ્વાની, અદા કરે હર્ષ પાતાની.	૨૪
હરી આપા ને કરવાની, હમું એ ધિપ્પ મુખધારી;	
જુદધણિધ મર્મ પસવાની, અદા કરે હર્ષ પાતાની.	૨૫

૧૧૧ નથી આત્મોન્નતિ વર્ધી. ૧૧૧

વધે હંકામમાં પ્રીતિ, વધે ના નીનિની રીતિ;	
મુદાપોમાં કોં બીતિ, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૧
પ્રપચાનો કોં વૃત્તિ, ગુરુની ના મની અકિતિ;	
રુદ્રે મદાપાપમાં શક્તિ, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૨
પ્રતિજ્ઞાઓ કરી ત્યજી, સદા કુમતિ દુરુધ અજી;	
જુકી હંચા સદા અજી, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૩
હરી ના મુન્વને વદનું, જમનને મુકિતથી હમવું;	
વરી હાનુમાં કરી આનું, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૪
હરીને કોપ બહુ તપવું, અદાંદારે સદા રહેવું;	
પરાયા માતને દુરવા, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૫
ગરીબોને સનાવાનું, અરે પ્રામાણ્ય ના ધરવું;	
સદા વ્યમનોવિયે રમવું, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૬
ગુરુજનને દમ ગાળો, અરે સ્વચ્છંદતા ધરવી;	
હરી ચીરી ઉદર અશુભું, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૭

- નથી લેવું નથી રેવું, અધિકારે સદા રહેવું,
 પડે તે દુઃખને સહેવું, અદા કર ફર્જ પોતાની. ૬
 બલે માનો ન વા માનો, જમનની ધાર ના પરવા;
 પ્રસંગે કાર્ય કરવાની, અદા કર ફર્જ પોતાની. ૧૦
 ધરી ના ચિત્ત નાદાની, અધિકારી સ્વયં માની;
 પ્રસંગોપાત્ત કરવાની, અદા કર ફર્જ પોતાની. ૧૧
 ત્યજીને સમસીતિયો, ત્યજીને કૂટ નીતિઓ;
 રહી જે ચિત્તમાં છાની, અદા કર ફર્જ પોતાની. ૧૨
 બનીને સ્વાશ્રયી ભાવે, અચક્ષુ વિશ્વાસના દાવે;
 ત્યજી બકવાદની વૃત્તિ, અદા કર ફર્જ પોતાની. ૧૩
 દુહય નિર્વૈષિતા ધારી, અદ્વંતાવાદને વારી,
 જરા પાછી ન કર પાની, અદા કર ફર્જ પોતાની. ૧૪
 ત્યજીને કર્પની વૃત્તિ, ત્યજીને ચોકની કૃત્તિ,
 સ્વભાવે સામ્યતા ધારી, અદા કર ફર્જ પોતાની. ૧૫
 જુવે શુ ? પાન્ડુ વાલીને, નગમુ વિષ્ણુ મ્હાલીને,
 પ્રતિજ્ઞા ફર્જ કીધાના અદા કર ફર્જ પોતાનો. ૧૬
 જુવે પાન્ડુ નદા જ્ઞાનો, જુવે પાન્ડુ નદા પ્થનો,
 જુવે પાન્ડુ નદા નાનો, અદા કર ફર્જ પોતાનો. ૧૭
 મર્તિ છે આનંદ મુરતિ. નદા તેવી અપુરતી,
 વિચારી માત્ર તે જાણી, અદા કર ફર્જ પોતાની. ૧૮
 ધરીને જ ન મન માની. અટે આ નવ મનનાનો,
 કરી જ નાન તે જાણી, અદા કર ફર્જ પોતાનો. ૧૯
 ત્યજી શુદ્ધ સ્ત્રી ન કા, ત્યજી દે નાવ જ ન કા,
 મતી જ ન અન. પાન. અદા કર ફર્જ પોતાનો. ૨૦
 જણાવુ છું નવો નાટે કરો હે નિર્જિના નાટે.

બને છે વાત એ ઘાટે, અદા કર ફર્જ પોતાની.	૨૧
થશે ને ને થવાનું તે, જશે ને ને જવાનું તે;	
સદા આત્મા હૃદય ધારી, અદા કર ફર્જ પોતાની.	૨૨
થશે ફલ શું ? ન જોવાનું, થશે ના તે ન રોવાનું;	
કરી આશાજ કરવાની, અદા કર ફર્જ પોતાની.	૨૩
થયા આત્મા તથા એવં, કરશુ બીજું કરી મેવં;	
જવાંસોધિ મુતરવાની, અદા કર ફર્જ પોતાની.	૨૪
કરી આશા ન કરવાની, કશું એ શિખ્ય મુખકારી;	
બુદ્ધયુગિધ ધર્મ ધરવાની, અદા કર ફર્જ પોતાની.	૨૫

ॐ नयी आत्मोन्नति एयी. ॐ

વધે કંઠાસમાં પ્રીતિ, વધે ના નીતિની રીતિ;	
મુકાર્યોમાં રહે બીતિ, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૧
પ્રપંચોની રહે વૃત્તિ, ગુરૂની ના થતી ભક્તિ;	
સ્કુરે મહાપાપમાં શક્તિ, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૨
પ્રતિજ્ઞાઓ કરી ત્યજવી, સદા કુમતિ હૃદય સજવી;	
બુરી ઇચ્છા સદા સજવી, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૩
કદી ના સત્યને વહવું, જગતને ચુકિતથી ઠગવું;	
વઢી કાલમાં ફરી બાવું, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૪
કરીને ક્રોધ બહુ તપવું, અહંકારે સદા રહેવું;	
પરાયા માલને હરવા, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૫
ગરીબોને સતાવાનું, ખર્ચ પ્રામાણ્ય ના ધરવું;	
સદા વ્યસનોવિષે રમવું, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૬
ગુરૂજનને દમ ગાળો, અરે સ્વચ્છંદતા ધરવી;	
કરી ચોરી ઉદર ભરવું, નથી આત્મોન્નતિ એથી.	૭

કુક્રમેણિ અનાચારે, નહીં કરવું બલિચારે;
 અહો એવાજ આચરશે, નથી આત્મોત્તતિ એથી. ૮
 ઘડી લાચો વડી બુદ્ધિ, ખસખી છવની કરી;
 મહતોના થવું સાચું, નથી આત્મોત્તતિ એથી. ૯
 વિવેકે ના કથું કરવું, કરી આવમ ઉદર ભરવું;
 અદેખાઈ ઘણી નિન્દા, નથી આત્મોત્તતિ એથી. ૧૦
 ભલે હો ભોગી કે ભોગી, નથી આત્મોત્તતિ એથી;
 બુદ્ધધર્મિસદ્ગુણો વરતાં, યતી આત્મોત્તતિ સાચી. ૧૧

સત્તાવે રીસ શા માટે

સત્તાવે રીસ શા માટે, મનુષ્યોનું દુઃખ બાગી;
 દિવાળીની કરે હોગી, હડીઆત પડે ખાલી. ૧
 મનાબુ માનતી ના કંઈ, કરે મનની દયા ન્યારી,
 કરાવે કલેશની લીલા, મળેલો મેગ નોડાવે. ૨
 મુઝાવે ના દુઃખ સાચું, સુમરે દુર્મનિ ઝાગી;
 વધારે કર્મની સહિ, ધન્યા અવતાર રેનારી. ૩
 નને પિછાર છે કોણી, અરે એ રીસ કાઢી.
 વફાદારી ન્યખવીને, દસમી ચિત્ત પ્રમટ્ટાવે. ૪
 ગુણોમાં આગ પ્રમટ્ટાવે, ન્યખાવે સુવં ન ન પા.
 કરાવે આખમા ડાલી, અનાવે ઝેરના નાક. ૫
 બહાણને કરે ફરે, દુઃખમ. દાનને પૂરે.
 કરાવે ભેદના મડા, અરે એ રીસ પાપિવટ્ટી. ૬
 નપાવે તપથી નહ, નપાવે કલેશથી મન;
 કરાવે જ્ઞાન તથા અધ્યક્ષ, જળાવે છે ખડે ખેડ. ૭

- ૧૬૦ ઠે કેરે જમન લે, બનાવિધમાં વિચારી તે,
 પ્રદી જમન સુખી થાયું, ઘટે ૩ લે તને સાચું. ૧૦
- પ્રવૃત્તિમાં સુરે રેવા, દુઃખમાં રાખજે પ્રેમે;
 જુદવિધ કમંચોગિની, પ્રવૃત્તિ ધર્મ અવદાદે. ૧૧

“શું ઉકાળ્યું?”

- ઉકાળ્યું શું બળી વિદા, ગળી વિદા ઉકાળ્યું શું?
 દુઃખની ઉચ્ચના સાથે, કરી ના સ્વોત્તતિ બધાદે. ૧
- ઉકાળ્યું શું? કવિ યજ્ઞે, બની વજ્રા ઉકાળ્યું શું?
 પ્રમાણિક વૃત્તિની સાથે, કરી ના સ્વોત્તતિ બધાદે. ૨
- ઉકાળ્યું શું? કરી ધાત્રા, સુજો લે ચિત્તમાં નાબ્યા;
 સુધારક થઈ ઉકાળ્યું શું?, કરી ના સ્વોત્તતિ બધાદે. ૩
- થયો લે કામના વશમાં, થયો શૂરો તથાપિ શું?
 લખ્યા લેજો તથાપિ શું?, કરી ના સ્વોત્તતિ બધાદે. ૪
- મગી સત્તા સત્તાવામાં, કર્યો ઉપયોગ તેથી શું?
 અલેખે સદુ મધુ આયુ, કરી ના સ્વોત્તતિ બધાદે. ૫
- મગી લે પદીઓ તો શું? ખરું ઔદાર્ય ના આબુ;
 કમાયો શું કમાણીમાં? કરી ના સ્વોત્તતિ બધાદે. ૬
- વિચારી લે સ્વયં મનમાં? વધ્યો શું આગળે કામી?
 સમા ગાંભીર્ય બદ્ધિની, કરી ના સ્વોત્તતિ બધાદે. ૭
- રત્ની લે સાંકડી દૃષ્ટિ, મુખે ઔદાર્ય ગાવાનું;
 થયો ધરદો તથાપિ શું?, કરી ના સ્વોત્તતિ બધાદે. ૮
- સુજો વણનો પટ્ટોટાપે, કદી ના સ્વોત્તતિ યાતી;
 જુદવિધ સદુસુખી યાતાં, ભવ્યું લેજે મવ્યું લેજે. ૯

“ પત્ર વોધ. ”

જણાવું છું ત્હને સાચું, લખી આ પત્રને પ્રેમે;
 હજી છે હાથમાં ગાળી, બની જ વીરનો સણ.
 અદા કર ફર્જ પોતાની, બાળવી ધર્મની સેવા;
 મળી વેળા મૂલી જ ના, જગત ઉદાર કરવાને.
 ધણો જ્યાં લાભ દેખાતો, જણાવી અપ દાનિ જ્યાં;
 અહો એ કાર્ય કરવાને, હડી જ ના હવે પાઉં.
 જગત બચકાર દ્રષ્ટિએ, પ્રથમ નિન્દા પત્રી સ્લાધા;
 પ્રથમ કાર્યમાં એવું, બન્યું એવું અને બનશે.
 કરીને સાચ સંકરપો, ફેરે ના સત્ય વજ્રાઓ;
 કરી સંકરપત્રી સિદ્ધિ, પ્રહરી લે સાણત્રી રીકા.
 તને છે ચોખ્ખતા તેની, બાળવી લે ફરજ ત્હારી;
 નકામી કરપના ઊઝી, વળી જ ચોખ્ખની વાટે.
 ધત્તી ના કાર્યની સિદ્ધિ, ક્યાંથી જ ન ચિન્તાઓ,
 ધત્તી સાદસધત્રી સિદ્ધિ, પ્રવૃત્તિ કર કરી પાદમ.
 સુધાગાના જ ન ગપો, ખરેખર સ્વપ્નના જંગા.
 હવે ના મુજ ન મધે, મુમુક્ષુને શિખામણ એ
 મહાવીરે જણાવ્યું જ. મસાનર મૂક અન્ધારે,
 ધણ વણ ગૂર તરિ સિદ્ધિ, જગત પરવા નહીં રે.
 દીવાની ફનોયા જાંઘે, તણાં ના ખરે જાનો.
 પત્રીથી જ ન પર પાંચ, કરી લે કાચ પારેડ.
 કરે ક્યા અન્ધનો નિન્દા, મર્તિ છે મવતો ન્યારી.
 કયુ નાવન્ય જોનવતુ, દોરે ના અન્ધમાં ત્રણ
 વિવારીને દુરવમા એ. પરી લે કાચ જુ લાડ.

નલે ઠી સર્વતું કર્મે, ગ્રહી લે વીરની દીક્ષા.	૧૨
કરોડો જીવની બહારે, ચઢી જા ધર્મ દીક્ષાથી;	
બુદ્ધચિંતિ ધર્મની સેવા, કદી લે આત્મના ભોગે.	૧૩

જી સ્વગત અધ્યાત્મની સ્ફુરણા જી

આત્મામાં પરમાત્મતા, સત્તા એ છે ભવ્ય.	
વ્યક્તિભાવે સિદ્ધતા, વ્યક્તિભાવ કર્તવ્ય.	૧
ભેદ ભાવને પરિહરી, કરવો આત્મપ્રકાશ;	
અન્તરૂમાંહિ વેદવો, જ્ઞાનાનન્દ વિલાસ.	૨
આત્માના કર્તવ્યમાં, કર્તવ્યો અવશેષ;	
સર્વ સમાર્પ જાય છે, વીર પ્રભુ આદેશ.	૩
જ્ઞાનાદિક જે શક્તિયો, તેનો આવિર્ભાવ;	
ઉપશમ આદિ ભાવથી, અનુભવ સિદ્ધ સ્વભાવ,	૪
જ્ઞાનાદિક પ્રાકટ્યમાં, સર્વે ધર્મ સમાપ;	
ઔદયિક ભાવે ધર્મ નહિ, ભાષેંશ્રી જિનરાય.	૫
સમ્યક્ દર્શન જ્ઞાનને, ચરણ ધર્મ છે સત્ય;	
આધ્ય લક્ષ્ય સાધનથી, ઉપયોગે એ મૂલ્ય.	૬
સર્વ જીવોમાં ફેળીએ, તન્મયભાવે જેય;	
બુદ્ધિસાગર ધ્યાનમાં, સદ્બળનન્દ હમેશ.	૭

જી પિંડગત વ્રજાંડ ભાવના જી

સર્વ રેવને રેવીઓ, આત્મામાંદિ સમાપ;	
એવું જેણે અનુભવ્યું, તે નિજ મુવના પાપ.	૧
ચરિત રાજના ભાવને, અનન જેહ અલોક.	
આત્મામાંદી અનુભવે, એવો જ્ઞાની દોક.	૨

- અનુભવ કારી શહેરમાં, વિવેચક શુભચિત્ત;
સમતા નદીઓના નીર રે, બહેતાં સર્વત્ર ભારી. આર્થ ૨
- આર્થ ક્ષેત્ર રક્ષા ભણી, ચાર વર્ણ આધાર,
ચાર વર્ણની ફર્જ છે, સ્વોચિત કર્મ વિચાર;
પ્રાણજ્ઞ આપે વિવેક રે, રક્ષા ક્ષત્રિય સારી. આર્થ ૩
- પોષક વર્ગ સુવેશ્ય છે, ખેતી કરી વ્યાપાર
સેવા શુદ્ધ જનો કરે, આર્થ ક્ષેત્ર નિર્ધાર;
આર્થ ક્ષેત્ર અભિજ્ઞ રે, ચાર વર્ણ સુધારી. આર્થ ૪
- ચાર વર્ણ જીવાઈ જીવં, આર્થ ક્ષેત્ર જયકાર,
શુદ્ધ રૂપ ખીજે વાવવાં, એ ઉત્તમ આચાર;
કરીને ક્ષેત્ર સ્વતંત્ર રે, નાશ કરવો મોહારિ. આર્થ ૫
- વાળ્યાં ખીજે ભક્ષતો, ઉદર ને પરભાવ;
હૃદયો અવસર પામીને, કરી સુચુકિત દાવ;
નાસ્તિક પંખી ઉડાડ રે, એક નિશ્ચય ધારી. આર્થ ૬
- કપટ ભાવ વરૂઓ અરે, કરતા ખેતી વિનાશ,
શક્તિભળે રક્ષા કરે, બીધ ક્ષત્રી આગાશ;
ફર્જ એ સાચો ધર્મ રે, સ્વાધિકારે સદારી. આર્થ ૭
- ક્ષેત્ર ફર્જ સહુ વર્ણની, અદા કરે તે ધન્ય;
જીવન સફળું તેહનું, આત્મા તે કૃતપુર્ય;
દ્વારબીને પુરૂષાર્થ રે, જીવો નર અને નારી. આર્થ ૮
- કર્મરાજ પરતંત્રતા, શાન્તિ નહીં દેનાર,
આત્માસંખ્ય પ્રદેશમાં, દુઃખ ધણું દાતાર;
પરતંત્રતાએ ભવ્ય રે, શાન્તિ નહીં ચાનારી. આર્થ ૯
- આત્મા પ્રાણજ્ઞ વર્ગ છે, આત્મા ક્ષત્રિય વર્ગ,
આત્મા વૈશ્ય સુવર્ગ છે, આત્મા સેવક સ્વર્ગ;
આત્મા સર્વ સ્વરૂપ રે, સ્વપર પર્યાય ધારી. આર્થ ૧૦
- રાગદ્વેષની પરિણતિ, એહ અનાર્થ પ્રદેશ,

- તેનો ભૂપતિ મોહ છે, પ્રગટાવે સંકલેષ;
 યુક્તિ પ્રયુક્તિથી મોહને, જટ દેને સંહારી. આર્થ. ૧૧
- ઉપશમ લયોપશમ અને, દશવિક્રમાવે દેશ;
 પોતાનો જ પામત્યાં, આનન્દ હોય હમેશ;
 આર્યભૂમિમાંથી જન્મ રે, હોવે પુણ્ય કરારી. આર્થ. ૧૨
- આત્મપ્રદેશે ને વસ્થા, ગુણપર્યાય સ્વતંત્ર;
 સિદ્ધિતાના મર્મનો, તે પામ્યો મદામંત્ર;
 દ્રવ્યને ભાવથી ભળુ રે, થયો આર્યાવતારી. આર્થ.
- આર્ય પ્રદેશે સુધારણા, સાધ્ય ત્રિંદુ મન ધાર;
 ઉપયોગે શૂરો બની, કર એ ધર્માચાર;
 કર નિજ તાગે દેશ રે, સર્વ શક્તિ વધારી. આર્થ. ૨૧
- આત્માસંખ્ય પ્રદેશ એ, નિજ ભૂમિ નિધાર;
 જન્મભૂમિનો ભક્ત થઈ, કર નિજ દેશોદાર;
 તે નિજ દેશનો ભક્ત રે, જન્મ્યો તે જયકારી. આર્થ. ૧૪
- તન મન ધન વાગ્મી લદુ, અપણ કર કરી ન્યામ,
 જન્મભૂમિનો ભક્ત થઈ, ધર ઉત્તમ મન શાન,
 મુદ્ધિસાગર દેશ રે, આત્મામા નિધારી. આર્થ. ૧૬

૪૭૨ નથી નિશ્ચય વિના સિદ્ધિ. ૧૦

ઉપયુ તારા બહા માટે, વિવેકે વાંચીને સવર્ગ;
 વિચારી જે દુઃખ તદિ, નથી નિશ્ચય વિના સિદ્ધિ.
 નથી જે આત્મની શ્રદ્ધા, કર્યો મ કરપ દુરવાનો;
 અટો અવી રથા જેને, ખરેખર એક નિશ્ચય ક્યા ?
 ખરેખર એક નિશ્ચયથી, વધે છે આત્મની શક્તિ;
 વધ્યાથી આત્મની શક્તિ, થતી થવા સકત કાર્યો
 કેને મિત્ર કેને પૂરતી, કયો જ કરપ ના દરતો;
 અટો એવા જ સકરંધ, મને છે કાર્યની સિદ્ધિ.

ગમે તે યાઓ તે યાઓ, તથાપિ કાર્ય કરવાનું;	
હમું ના અન્ય જોવાનું, નિયાત્રી કાર્ય કરવાની.	૫
યનારું મેય જો નહો, પડ્યાં વિખો સદા કરવાં;	
ત્યજીને અન્યની ચિન્તા, કરી તે કાર્ય પારેવું.	૬
ત્હને એવી ખરી પ્રીતિ, દુઃખ મક્કરી ખરી લગની;	
તદા તું બેસી ના રહેજે, શિષ્યામણુ સત્ય માનીને.	૭
યથે ત્હારો ઉદય એમી, અમારા ચિત્તમાં બાસે;	
ખરી આત્મોત્તતિ કરવા, કરી તે એક નિશ્ચયને.	૮
થતી ના મન્દપરિણામે, અરે આત્મોત્તતિ ક્યારે;	
મયાં વણુ ભાગવો ક્યાં છે ? વિચારી દેખ વૈરાગ્યે.	૯
અટો જે જાણ છે પેગા, ફરી પાડી નહીં આંચે;	
પ્રભુ મહાવીરની દીક્ષા. જડી લે સદ્ગુરુ પામે.	૧૦
પ્રભુ મહાવીર સિદ્ધાન્તો, બાળી ઉદ્ધાર જમ સધયું;	
જગત્માં ધર્મગૂંડાની, ખરી મેવા જાતવી લે.	૧૧
જાતવી ફર્ક મહેં મારી, જાખીને પત્ર સમજાવી;	
પ્રનિતા મિદ્ધ કરવાને, જડી લે એક નિશ્ચયને.	૧૨
કરે છે કાર્ય પારેલાં, જમનમાં એક ટેડીલા;	
જુદ્ધયગિધ સત્ય નિશ્ચયને, જડી તેઓ અમર થાતા.	૧૩

૬૬૬ પત્ર વૌધ. ૬૬૨.

અધીરો ક્યાં બને જાણુ, કરે છે ચોક શા માટે ?	
જન્યું તે ના જન્યું માની, ફરીથી યત્ન કર પ્રેમે.	૧
થતી દારજ વિજય માટે, પ્રથમ તો ઉદ્યમીને હો.	
થયું ભાવિ વિજય હેતે, ગણી ઉત્સાહ ઘર મનમાં.	૨
ધરી ઉત્સાહ જમણો રે, બરાબર ખંતથી યતજે;	
શિષ્યામણુ એ અમારી છે, પડીતો કર રૂચે તેવું.	૩

કપાયો ઉપચયે એવી, વધે છે ચિત્ત નિર્મલતા.	૩
નથી વૈરી જગત્માં કે, વધે છે ચિત્તમાં સુખતા;	
સ્વરૂપે આમ સ્થિરતામાં, ધવાનું શુદ્ધ ઉપયોગી.	૪
ખરેખર આવના: ઘટમાં, તિહારી પ્રદાન પોને;	
જુદ્ધચંદ્રિય આવના યોગે, અખંડાનન્દતા ભાસે.	૫

૭૭ એકાન્ત નિશ્ચયવાદને વ્યવહારનયના અવ-
લંબનના ચોધની આવશ્યકતા સ્વીકારવામાં
સાહાય્ય આપું જોઈએ ૭૭

“ યતી વ્યવહારથી સિદ્ધિ ”

ધરી નિશ્ચય દૃઢપણે, અદિર વ્યવહાર અવગણે;	
પ્રતેલા કાર્યની નખી, યતી વ્યવહારથી સિદ્ધિ.	૧
સદા વ્યવહારનયયોગે, વહે શાસન કથું આગું;	
મહા સુયોગ્યતા કરવા, યતી વ્યવહારથી સિદ્ધિ.	૨
ખરી આત્મોગતિ કરવા, સુધાના ધર્મમાં કરવા;	
ખરાં અવલંબને લેવા, યતી વ્યવહારથી સિદ્ધિ.	૩
ચડ્યા ખાદ જ નહીં પડવા, વિધાતક સાથમાં લડવા;	
વ્યવસ્થાઓ ખરી ધડવા, યતી વ્યવહારથી સિદ્ધિ.	૪
કયાં ઉપકારને માટે, અમર્ષણ શીર્ષના આટે;	
ખરી નિજ દુર્જની વાટે, યતી વ્યવહારથી સિદ્ધિ.	૫
ખરી નિજ ધર્મ સંરક્ષા, વ્યવસ્થા શક્તિથી કરવા;	
ઉપાયો સર્વ આદરવા, યતી વ્યવહારથી સિદ્ધિ.	૬
અપેક્ષાઓ સકલ સમજી, ખરી ઉપયોગિના બોધી;	
જુદ્ધચંદ્રિય ધર્મ પ્રગતિની, યતી વ્યવહારથી સિદ્ધિ.	૭

ૐ શાંતિ, શાંતિ: શાંતિ:

- કરે છે હાજી હા સહુનું, અપેક્ષા વંછુ વિના સમજી;
રહ્યો નિર્ગળ વિચારોમાં, અવસ્થા એક ક્યાં તહારી. ૪
- હસાયા દોરની પેઠે, રહી ભમવાતણી વૃત્તિ;
ધરે કાંકો ગુણો લેવા, અવસ્થા એક ક્યાં તહારી. ૫
- પ્રતીતિ ના તને પૂરી, થતી જે જે કથું તહેમાં;
ખહિર અન્તર રહે જૂઠું, અવસ્થા એક ક્યાં તહારી. ૬
- વિચારીને કથું જે જે, ધરી લે યોગ્યતા પૂરી;
બુદ્ધયજ્ઞિ ભક્તિઘડાધી, અવસ્થા એક રહેવાની. ૭

ૐ શાંતિ: ૩

જ્ઞાન અનુભવ વહુ થશે તુજને. જ્ઞાન.

- હજી તુજને ધણું જોવું, ધણું મુણવું રજું ખાત્રી;
અવસ્થાજોત્ર મુંખધે, અનુભવ બહુ થશે તુજને. ૧
- સુકોમલ પ્રેમની વૃત્તિ, હૃદયની આદતા વૃત્તિ;
પ્રસંગે તેહ બદલાશે, અનુભવ બહુ થશે તુજને. ૨
- કરી જે માન્યતા મનમાં, મળેલા જ્ઞાનના યોગે;
પછીથી તે ટળી જશે, અનુભવ બહુ થશે તુજને. ૩
- શુભાશુભ કર્મ અનુસારે, થશે સંયોગ તવ જેવા;
તથા કહેણી અને રહેણી, અનુભવ બહુ થશે તુજને. ૪
- ગણે છે સત્ય જે હમણાં, પછીથી ભાસશે જૂઠું;
વિચારોમાં થતાં વૃદ્ધિ, અનુભવ બહુ થશે તુજને. ૫
- રહી મર્યાદ જે હમણાં, વિચારોને જ આચારે;
નહીં મર્યાદ તે રહેશે, અનુભવ બહુ થશે તુજને. ૬
- જળાવું મું તહને જે જે, હૃદયમાં ધારજે મધ્યુ;
બુદ્ધયજ્ઞિ સદગુરુ સંગે, અનુભવ બહુ થશે તુજને. ૭

૬૬૬ વનીને યોગ્ય અધિકારી. ૬૬૬

- ત્હને જે યોગ્ય સમજાયું, હવેથી મૂઝ ના ખાતો;
 યથાચક્રિન પ્રવૃત્તિ કર, જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- દશા ત્હારી તપાસી જે, સુખડે જે દૃઢ્ય ત્હારું;
 પંડીથી કાર્ય કર જાને, જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- દૃઢ્યમાં ભાવના બીજો, ત્હને જે જે પ્રગટ થાનું;
 ક્રિયામાં મૂકવાં સારાં, જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- કરી નિક્ષેપ અનુભવથી, તપાસી ચાલ નિજ માર્ગે;
 ખરી આત્મોત્પત્તિ માટે, જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- દૃઢ્ય મોટું અહો નેતું, ખરો અંતર થડી મોટો;
 થયો ચારિત્રમાં મોટો, જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- પણી ઉઠાંધી ધારીઓ, સ્વદેશે પહોંચવું ત્હારું;
 ખરો થા સાધ્યનો યોગી; જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- તપાસી જે દૃઢ્ય ત્હારું, ધવો ત્યાં અગરી ઉઠા;
 ક્યાં કર કાર્ય મન માન્યુ, જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- પડે જે તપ તે સહેવો, પડે જે દાદ તે સહેવી;
 સદી લે સકો ભાવે, જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- થયો આત્મોત્પત્તિ માર્ગે, ગધા ખુશાલ ઉપયોગે;
 રૂઝે ને કાર્ય કર જાને, જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- પ્રવૃત્તિમાં પડ્યા પડ્યા, જગ્યાએ જાન મારગનું;
 તને ત્હારી પ્રવૃત્તિમાં, જનીને યોગ્ય અધિકારી.
- ૫૩ પ્રમાણ પારીને, વચો જ માર્ગ મા જાને;
 બુદ્ધિ અગર શિશુ જે, જનીને યોગ્ય અધિકારી.

આત્મશિક્ષા.

- ચેતન ! જડનો રાગ નિવારો, જડનો રાગ નિવારો ચેતન =
 મુખની બુદ્ધિ જડમાં માની, મુદપણું કેમ પારો;
 કોટી ઉપાયે નામ રૂપમય, જડથી મુખ ન ભાળો. ચેતન. ૧
- નામ રૂપના રાગે રાચી, રહેનાં નહિ મુખ આરો;
 સમજી દૂરી કયાં બલ્લા ભમના, અન્તરુ સચ્ચ વિચારો. ચેતન. ૨
- કામ્યભાવના અસાને છે, મોહે પુરુષને પ્યારો;
 અમૃત મૂકી વિષ કયાં ખાતો, નિજ કયાં રૂપ વિસારો. ચેતન. ૩
- પુરુષને સુધેણાંને શું ચૂંચે, શાન્તિ નહીં તણખારો;
 ત્યાગી દે જડ મુખની બુદ્ધિ, એજે જન્મ ન દારો. ચેતન. ૪
- અનુભવગમ્ય સ્વરૂપ કરે તહારે, નાસે વિષય વિકારો;
 બુદ્ધિસાગર ચેતન ચેતો, દેખો ધટ નિખારો. ચેતન. ૫

પત્રવોધ.

- સદા આત્મોત્તતિ કરવા, પ્રથમ પ્રામાણ્ય ધર અંગે;
 પ્રવૃત્તિમાં ધરી નીતિ, ગુણો ધર સદ્ગુરુમંગે. ૧
- વિચારી બોલનં બોલી, ખરું જીવન સદા વહેજે;
 પ્રતિષ્ઠા તેયકી વધશે, વિવેકે કાર્ય કરે તહારે. ૨
- રજઃશ્રમ પ્રેમ વૃત્તિનાં, પ્રયેગે ના દૂસારો કયાં;
 ખરા સાત્વિકપ્રેમી કેા, વિચારી દેખ અંતરમાં. ૩
- અચલ આત્મોત્તતિ કરવા, પ્રથમ તો સ્વાત્મથી બનવું;
 રહીએ દુઃખના ગર્ભે, ખરી સ્વાત્મોત્તતિ જગમાં. ૪
- સદ્યા વણુ તો વિપત્તિયો, કસોટીએ ચડયા વણુ તો;
 યતા સ્વાનુભવી ના કોઈ, યતી સ્વાનુભવે પ્રગતિ. ૫
- ખરાં આત્મોત્તતિ બીજે, રહ્યાં છે દુઃખના માર્ગે;
 નથી તે દુઃખ વણુ મજનાં, સહી દુઃખો જાહે બીજે. ૬

કોઈ મેં નિ કહ્યું નેંતર, વિરધે મેં જિનો વાળે,
 અથ દાન-ગતી રેને, વિરધે મેં કહ્યું નેંતર. વિરધે ૧૧૦ ૪
 અનન્તો નામને રૂપે નથી એ રૂં કહ્યું નેંતરે નિ,
 જુદા જિન રૂપેનો રૂપે, અનન્ત-ગત ૧૨૦ ને. વિરધે ૧૧૦ ૫
 એ ધારિયા ધારિયા ધારિયા.

‘ઉ’ — વ્યવહાર દિન ગિતા. — ‘ઉ’

કોઈ મેં નિ કહ્યું નેંતર, વિરધે મેં જિનો વાળે,
 કોઈ મેં નિ કહ્યું નેંતર, વિરધે મેં જિનો વાળે. ૧
 દુર્જનથી મેં કોઈથી, મન રૂપે મેં કહ્યું,
 રૂપે કોઈ જણ ના રૂપે, દુર્જન રૂપે નિપાળ. ૨
 મુખથી કહ્યું મેં કોઈ જિન-રૂપે મેં કહ્યું,
 અનન્ત રૂપે ઉપાદેશ, મન મેં જિનો રૂપે. ૩
 પદ્મજીને રૂપે કહ્યું, સ્વયં નિજ જુલુ ધાવ,
 અથ માનવ મેં રૂપે, નેથી ઉત્તમ માવ. ૪
 પદ્મજી ઉપાદેશ, અથ પદ્મજી માનવ,
 ઉપાદેશ પદ્મજી રૂપે, રૂપે મેં કહ્યું નેંતર. ૫
 પદ્મજી વિરધે મેં રૂપે મેં કહ્યું, રૂપે મેં કહ્યું,
 રૂપે વિરધે વિરધે મેં, નિનિપાળ અનન્ત. ૬
 દુર્જનને વિરધે મેં, રૂપે પ્રતિષ્ઠા રૂપે,
 અવસર આપે રૂપે, અથ ન રૂપે મેં કહ્યું. ૭
 રૂપે મેં માનવી અને, રૂપે મેં રૂપે રૂપે,
 રૂપે મનને માનવી, ન્યાય મેં વિરધે રૂપે. ૮
 મુખથી મેં કહ્યું, મનમાં રૂપે રૂપે,
 દુર્જન મનને ના બાલી, રૂપે રૂપે રૂપે. ૯
 પદ્મજીને કોઈ રૂપે, મનમાં રૂપે રૂપે,
 રૂપે વિરધે ન તેડો, રૂપે જ અન્તે ધાવ. ૧૦

મન કુમિત્રથી ભવમાં જાડો, ભવિષ્ય કંઈ વડું
 કોષ રૂપીપણે ભાવે જાડો, હૃદયે લેવું રૂં
 નામરૂપ મમતાના ચેતે, ૧૧૩/૧૦ જેવું
 દુઃખ જનનું કંઈ પ્રયોગે, જે રૂં નિવડે
 જ્યંતુથી મન સુધે રમશે, નંદુડે જનન
 જ્યંતુથી મનને ના રમશે, નંદુડે જનન
 ઈન્દ્ર યન્દ જે ધારે, જ્યારે તેમજ રૂં
 મનકાને વશ કરશે, જ્યારે તેમજ રૂં
 રાગદેવરૂપ મનને જાડો, વશ કરે, રૂં
 મનકું ઉભવ દુઃખની જાડો, રૂં
 સ્વર્ગ નરો ઉભવની પ્રાપ્તિ કરે, રૂં
 જાડો જનુભવજાનની પ્રાપ્તિ નિરૂં
 સર્વ કપાયોથી કરે, રૂં, જે રૂં
 પ્રારબ્ધ જે કંઈનું રૂં, રૂં
 યિજામલુ જે મનમાં લેવું, રૂં
 બુદ્ધિસાગર યિજા મની નિરૂં

૧૦

૭૭ નાથ મને પ્રાપ્તિ

નાથ મને પ્રાપ્તિ કરે,

દીઠા ૧૧

મને બવપાયોપિ લે,

દીઠા ૧૨

મદારા મનનું સ્વરૂં,

નારક તારો રૂં,

નંદો તેવો પશુ રૂં,

તારક નામ જે રૂં,

તવ કૃપા વળુ જન,

માત્રી કરે રૂં,

તપ જપ સંકરૂં,

અન્ય.

દીઠા ૧૩

સ.

દીઠા ૧૪

રમાર;

દીઠા ૧૫

અમ્ભારુ પુરુષો દર સારા, તવ સમ મન આરુ
જગદુદારક પાપનિવારક, અમુખ્યપ્રદેશી પ્વારા;
બુદ્ધિસાગર સ્વર્ગ સનાતન, પદ્મારક આધાર. ૫૧૦ ૧

વચ્ચથી

❧ વીર પ્રમુ તારો. ❧

બદાતા વેગે આજેરે, દયા દિવ લાગેરે, ભીડી મારી ભાંગણ દોષ. મેં દર
વીરપ્રમુ તારો રે, તારક મને તારો રે, વીર મને તારણે દેડ
તારો તારો તારક દીનદયાલ, વીરપ્રમુ-તારક-વીર.
શરણે આખો તાલ્ય રે, છે ત્હારો વિધામ;
મિરદ તારક તાલ્યું, તેથી ધરી તવ આથ,
મોહારિ સંહારો રે, વિકરપોને વારો રે ૫૧૦ ૧
તપ જપ મન તીર્થો સદુ, તવ આજ્ઞામાં સમાય,
તવ આજ્ઞા મેઘાધરી, કર્મ કર્મ દૂર જાય,
ધના દોષ વારો રે, આજ્ઞાથી ઉદારો રે ૫૧૦ ૨
મું ના કર્મ વિષે યયુ, યનુ યગે નિર્ધાર;
દોષોથી દૂરે કરી, તાર્યા જીવ અપાર.
આખો માગે વારો રે, નવજલ પાર ઉતારો રે ૫૧૦ ૩
શુદ્ધ સનાતન જમ પ્રમુ, નુજને જપ જપ પ્વાડ
બુદ્ધિસાગર આવથી, લગી લગી વડી ગાઉ.
અયોજન આધારો રે, અનંતવામી આરો રે ૫૧૦ ૪

૫૧૦

❧ દાંટો આજ આવ આંગે રે ❧

દાંટો આજ આવ આંગે રે દિર્ઘાંતર નવ ના વિદ્યમ
કમ અગ્રે આવણ રે ઉચ ના આવ
નકલના માને નવર - નવ રણ - જણાય ૫૧૧
વન નાંતર મુ અન્ન - નવ - નવ - નવ

ઉનાળામાં આવડા રે, યાત્રાનું જન ખાસ;
સાહેબો રાજ અને રે, ધનવંત યોગી હાસ.
ભરત ગુફામાં બેસીને રે, ક્રીધું ચેતન ધ્યાન;
હીન યતાં નિજ રૂપમાં રે, રહું ન બાકાતું બાન.
જિનવરનાં દર્શન કર્યા રે, આનન્દ અપરંપાર;
બુદ્ધિસાગર બાવથી રે, આજુ યાત્રા કરી સાર.

॥ ॐ ज्ञान्तिः ज्ञान्तिः ज्ञान्तिः ॥

→ आशा →

તલવિન થા આશા અજાગી રે, તુલ્યી ન શાન્તિ લગારે
 રૂપ કરી મદુ જાનનાં રે, પેમે દુહય મગારે;
 ચિન્તા ઉપજાવે ધણી રે, બીનિ ધણી કરનારે.
 મુખ દેખાડે નાગણુ કે, ત્યાં છે દુ.ખ અપારે;
 ત્યાં જલનાં બિનનું કે, જાણું ન વારે ઉવારે.
 અદ્ભુતિન મિરિચક વડી રે, પ્રાપ્ત થયે અવનારે;
 નરનાથ, ત્ય ન થી કે, જગમગ નરનું નારે.
 જાણ્યો પશુ પાનનારે કંઈકાંદિય પયાંય.
 જનનાં ન જાન્યા રે, માયા દેવી કયાંય
 નાન કવના ન જા કે ત્યાં છે તારો વાસ.
 પદો તુલ્ય અદ્ભુતિ કે પાવન શાન્તિ ન જામ.
 ત્યાં જ ન દુઃખ રે કે નરના ધણી નવ રાસ.
 ત્યાં જ ન જા કે ન જાડી કે, થયે નૌકમ મગારે
 ન જા કે, વજન પાન ન ત્યાં જાનું જુવ પ્રાણ,
 ન જા કે ન જાડી કે ન જા કે જાણ
 જુડે જનના ન જાડી ન જાજન સાથે મનરે,
 ન જા નાથ, પદો, ન જા રે, વડી મિરિચક અગારે

સર્વ જગતને છત્વું દે, કાર્ય ધણું એ સદેવ;
 પણ તુજને તે છતવી દે, કાર્ય ધણું મુરકેલ. ત્વચિત. ૯
 મનની કામના નામનારે, છતે જગ છતાય;
 એ છત્યાવણ ત્યાગીનો દે, વેષ ન લેખે યાય. ત્વચિત. ૧૦
 તુજને ત્યજવણ ત્યાગયો દે, તુજને ત્યજીથી ત્યાગ;
 આત્મજ્ઞાન વૈરાગ્યથી દે, તુજ જયનો છે લાગ. ત્વચિત. ૧૧
 આશા વિષ ખ્યાત્રા ગાળી દે, કર નહિં પુદ્ગલ આશ;
 આશા વિદેષન ત્યાં જરા દે, આનન્દધનનો વિલાસ. ત્વચિત. ૧૨
 આત્મસ્વભાવે સ્થિર થતાં દે, આશા થાય વિનાશ;
 બુદ્ધિસાગર ધ્યાનથી દે, અનુભવ જ્ઞાન પ્રકાશ. ત્વચિત. ૧૩

અલક્ષ પ્રમુરૂપ. ૬૧૩

પ્રમુ તુજ અકલ રૂપ મહાભારી અલક્ષ અલક્ષ જયકારી. પ્રમુ.
 વૈષ્ણવી ભાષાથી ન કયાતું, અનુભવ એ નિર્ધારી,
 પરા પદ્યંતીમાં કંઈ ગાંખી, ભાવ મુપુચ્છા પ્રચારી. પ્રમુ. ૧
 તમ ગુણ દ્રષ્ટિએ છે મહેશ્વર, રજયો બ્રહ્મા વિચારી,
 સત્ય દ્રષ્ટિએ વિષ્ણુ સ્વરૂપી, ગુણાતીત મુખકારી. પ્રમુ. ૨
 ક્ષત્વ રજસ્ને તમ ગુણ દ્રષ્ટે, પિણ્ડ પ્રમુ અવધારી,
 ગુણાતીત દ્રષ્ટિએ પિણ્ડે, સત્તા પરમ બ્રહ્મભારી. પ્રમુ. ૩
 પિણ્ડ પદસ્થને રૂપસ્થ ધ્યાને, આપો આપ વિચારી,
 અલક્ષ નિરંજન નિર્ભય સ્વામી, સમતાભાવ વિહારી. પ્રમુ. ૪
 દ્રવ્યે એક અનેક પદાર્થો, કર્તા હર્તા સદારો,
 પદ્મગુણ હાનિ વૃદ્ધિ થાવે, સમયે સમયે મુદારી. પ્રમુ. ૫
 નિરાકાર સાકાર સ્વરૂપી, સહબંધનન્ટની ક્યારી,
 સર્વસ્વરૂપી સર્વથી ન્યારો, ભાસે સમાધિ મજારી. પ્રમુ. ૬
 નામ રૂપથી ભિન્ન સનાતન, જ્ઞાતા જ્ઞેય પ્રકારી,
 બુદ્ધિસાગર સિદ્ધ સ્વયં પ્રમુ, અનુભવનો ઉદારી. પ્રમુ. ૭

૮૮ અયોગ્યને ઉપદેશ. ૮૮

વિમત્તા નવ કરશે ઉચાટ.....એ રાગ.

એવા માનવ આગળ શું ઉપદેશ કર્યા કરે રે
 નશુરા નશુણા લોકો સમજાવુ પણ ફરતા ફરે રે;
 જ્યાં નિજની કિમ્મત ના થાતી, વ્યક્તિ મહત્તા ના સમજાતી.
 એવા મૂઢ જનોના શુદ્ધ બન્યાથી શું સરે રે; એવા. ૧
 કરે અયેરી રતનપરીણા, જાણે ઉત્તમ કિમ્મત શિક્ષા;
 ખેડેશ આગળ વેઠ પુરાણો વાંચે શું વળે રે. એવા. ૨
 સત્ય શિખામણ ચિત્ત ન ધારે, કરે કઠાગ્રહ મનમાં ભારે;
 જે જન અધિકારી ના ભક્ત થતાં પણ શું મળે રે. એવા. ૩
 સાન્નિપાતિક થેઠે બોલે, સત્ય દલીલો જે ના તોલે;
 સુશુદ્ધ વાનરને ઉપદેશે ધર નિજનું ટળે રે. એવા. ૪
 શ્રદ્ધા ભક્તિનો ના દાવો, નહિ ઉપદેશે માને લ્હાવો;
 એને ભક્ત શિષ્ય માન્યાથી ધર નિજનું જળે રે. એવા. ૫
 મૂખ્યાને કિમ્મત લોજનની, લોગીને કિમ્મત છે તનની;
 જ્યાં નહિ વસ્તુની કિમ્મત ત્યાં સાર ન નીકળે રે. એવા. ૬
 સમજે શુદ્ધની પૂર્ણ મહત્તા, જાણે જે નિજ શુદ્ધની સત્તા;
 એવા યોગ્ય જનો ઉપદેશે, શ્રમ સફળો ખરે રે;
 બુદ્ધિસાગર શુદ્ધના શિષ્યો જયકમલા વરે રે. એવા. ૭

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ

૧૦૦ કોને ઉપદેશ દેવો? ૧૦૦

એવા માનવને ઉપદેશો શુભ કરવા ઘટે રે,
 જેને શિક્ષા આપે રાગાદિક વિષયો મટે રે.
 મદ્દા ભક્તિ નિજ મન સાચી, શુદ્ધ ઉપદેશે રહેતો સચી,
 પદ્મનાં કોટી વિષ્ણો ધર્મથી નહિ પાડો દડે રે. એવા. ૧

મુગુરો સગુણો દસ દયાળુ, પરોપકારી પૂર્ણ મયાળુ;
પડતો કદી નહીં જે નિન્દા વિક્રયા ખટપટે રે.
સમતા ધારે મોહને મારે, સત્ય વિષેકે સત્ય વિચારે;
શિક્ષા આપી તે સદુરની મનમાં બહુ રહે રે.
સદુરનો ઉપકાર ન જૂલે અહંવૃત્તિમાં જે નહીં જૂલે;
સાચી આવશ્યક નિજ કર્મ અદા કરવા અટે રે.
વિનયાચારે વર્તે ભાવે, સાપેક્ષએ લોપ મુકાવે;
જોલે બુદ્ધિસાગર સદગુરુ રહે શુભ અંગતે રે.

૬૬૭ મહિનાથ સ્તવન. ૬૬૭

મનુષ્યે ન જાણે મેરી પ્રીત.....એ સત્.

મહિમિન લાગ્યું તુજગુણ ગુણગાન, ધ્યાનની થતી ખુમા
જ્યાં જ્યાં રેખું ત્યાં હું હું, અન્તરમાં જાણા હું હું
સાંધ્યો પ્રીતિતારોતાર, ખરી તુજ લાગી મારી રે.
ભાન મલાયું ભવનું, દુઃખ નહિ ભવના દવનું;
રમીતા તુજ મસ્તી મસ્તાન, બની પરમાય નિયારી રે.
કામળ તે મુજપર દીપું, મનમાં દારી લીપું;
નેથી પટે ન કપાએ દાંત, ચાતુરી એ તવ ભારી રે.
પ્રાંતિ ન છટે પ્રાણે, પ્રીતિનો રસ જે ભણે;
પ્રાણો તુજ પર મદુ કુરમાન, મેળની રીત વિચારી રે.
માસમા તુલિ સમાયો, લ્હાસમાં હુંજ મુકાયો;
હું તુ સત્તા એક સ્વરૂપ, મેળ એ અન્તર મારી રે.
જે જે કદ ને જાણે, અન્તરમાં જોડ ન જાણે;
ધ્યાનમાં પટે ન મેળ અમેદ, આવમા સત્ય વિદારી રે.
તુજ એકન્વય છે, જગદથી રૂપાડી.
અનુભવ જા. પં. એવા મેળ. નિરંજન બાળ મુજ

અભેદે રહેવું, સાચા ભાવે એ કહેવું;
સાગર મંગળમાલ, અનુભવ મુખની ક્યારી જે. મહિં ૮

૭ મોયળી મહિનાથ સ્તવન. 424

સત્ત્વ પ્રભાતી.

મુજને મળ્યા મહિનાથજી, જ્ઞાન દર્શન ધારી.
પ્રજ્ઞા અનંતી સાદીએ, બોધતા નિજ શુભારી; મુજને ૧
અજરામર અરિહંતજી, લોકાલોક પ્રકાશી;
અક્ષય અગોચર આત્મતા. વિદ્યાનન્દ વિદ્યાત્રી. મુજને ૨
દર્શન દીકાં દીક્ષમાં, જ્યોતિ જ્યોત મિત્રાવી;
સર્વ તેજતું તેજ જે, આતુરી થઈ ચાવી. મુજને ૩
પરમ પ્રભુ પરમાત્મા, પ્રમતાસાગર સાચા;
અન્તર્યામી અનાદિથી, કોઈ વાતે ન દાચા. મુજને ૪
મેળ મળ્યો મનનાનીતો, બીજું રજું કે ન બાકી;
નિરખતાં નયનો નયનનં, તારોતાર જ્યાં તાકી. મુજને ૫
ભાગી ભાવત સદૃ ભવ ભાગી, વિદ્યાનન્દ થયો ચાચા;
મુદિમાગર ભાવથી, ગાયો મિત્ર વધાયા. મુજને ૬

પત્રવોધ.

(દાવાદના રોટ તાન્નુમાર્ગી પર મેમતા મમત પ્રસંગે લખેલ પત્ર)

૧૯૪૧. ૧

કની શરણુ જિનેશ્વરનુ. જનન નરેં પૂરી બદનુ.

પરા નમઝાવમાં રોતુ. પડે ઉપદેશી કહેતુ. ૧

૧૯૪૧-૪૨. ૫

૧૯૪૧ પરી નિજ દુઃખને રજાડિયા અનુભવ

નિજ દુઃખ અનુભવે રજાડિયા. ૧૨ મિત્ર. ન. ૧૦. ૧

ૐ પરિપૂર્ણ પરમાત્મસ્વરૂપ સાક્ષાદર્શ- નના ઉદ્ધારો. ૐ

રાગ-ધીરાના પદનો.

- ત્હારો ન લેદ પૂરો રે, ખામું કેમ તલસાવો;
ધરીને ધ્યાન યાકયો રે, પૂરા ન તમે પરખાવો.
નકશા શાસ્ત્રોના છે જૂદા, ભિન્ન લક્ષણે લેદ;
આપ આપના નકશા લેદે, કલેશ કરી ધરે ખેદ;
પરોક્ષે નકશા વાદે રે, પ્રલો ન યતો તું આવો. ત્હારો. ૧
- તીર્થો સ્થાવર ભટકયા ભટકે, હજી ન આવ્યો પાર;
જે રીતે તું મળે તે રીતે, જરા ન વાર લગાડ;
મુંઝાણી મતિ શોધે રે, જરા ન હવે અકળાવો. ત્હારો. ૨
- સર્વસ્વરૂપે પૂર્ણ વિલોકે, રહે ન વાદ વિવાદ;
અનુમાનની તર્ક કોટીએ, પૂરાય ના શુભ ખાદ;
કહેવું શું ઝાઝું લાકતે રે, સમજી હવે ઝટ આવો. ત્હારો. ૩
- સર્વ સમર્પણ તુજને કરતાં, જો તું ના દેખાય;
તો તાશું કરતાં શું સારું, લેદપણું ન મુકાય;
પ્રીતિ જો હોય પ્રેમી રે, હવે ન ઝાઝું કહેવરાવો. ત્હારો. ૪
- મોટા થઈ ખોટાના જેવા, કદી ન થાવો નાથ;
મારો ત્હારો લેદ ત્યજીને, ઝાલો અલેદે હાથ;
ભક્તિના જો ન ભૂખ્યા રે, તદા તો મારો ના દાવો. ત્હારો. ૫
- સમતાલાવે મળો યદા તો, સમતા સદાય પાસ;
જ્હાડુરી ત્યાં નહીં ત્હમારી, કોણુ ધરે તવ આશ;
મુંઝાએલા મનને રે, જ્ઞાને સત્ય સમજાવો. ત્હારો. ૬
- જ્યાં દર્શન સાક્ષાત્ તમારું, ધ્યાન સમાધિ યોગ;
એવા માર્ગે નિશ્ચિન રહેવું, મળશે ક્ષાયિક લોગ;
બુદ્ધિસાગર ગાવે રે, સત્યાનુભવ ઘટ લાવો. ત્હારો. ૭

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ ૩

શિર સારે મેળ મેળની, ઐક્ય લીનતા પારી;

બુદ્ધિસાગર ભાવથી, નિશ્ચય દિવ્યાવતારી.

મહિં ૫

ૐ શાન્તિઃ ૩ ।

❀ શ્રીમહિનાથજિનસ્તવનમ્ ❀

ખ્યારા મહિ જિનેશ્વર દેવ સદા સુખ આપશે દે,

બહાલા વેગે સાહાય્ય કરીને દુઃખમાં કાપશે દે—ખ્યારા.

સઘળું મારા મનનું બલે, શું શું કહું મજા તવ આ ટાળે;

સાચા સેવકને તવ સરીખો કરીને યાપશે દે. ખ્યારા. ૧

દુઃખીનાં દુઃખ ચૂરે દેવા, સેવક સારે સાચી સેવા;

અન્તરૂ રોમે ધ્યાતા, ધ્યાનમાં બેસા વ્યાપશે દે. ખ્યારા. ૨

સાક્ષીભાવે બાહ્યની રહેણી, સાક્ષી ભાવે બાહ્યની કહેણી;

તટસ્થે નિર્લેપ કરણી કરવી મુજથી એ ધશે દે. ખ્યારા. ૩

હું તું ભેદ જરા ના ભાસે, સત્તાએ પરબ્રહ્મ પ્રકાશે;

આપી નિજગુણ સ્થિરતા, ભેદ પડે ના બધાં કશે દે. ખ્યારા. ૪

સાહાય્ય કરે મુજ ક્ષણ ક્ષણ સ્વામી, કેવળતાની નિજગુણ સમી;

ભાવે બુદ્ધિસાગર શિવપદ ઘટમાં છાપશે દે. ખ્યારા. ૫

ૐ શાન્તિઃ ૩

❀ મહિનાથ સ્તવન. ❀

કાનુકો ન બલે મહારી પ્રીત—એ રામ.

મહિજન મેળ કરી મહારાજ, કદાપિ ન દૂર ન થાશે દે. મહિ.

બેસા બહારે મુજ આવો, નયનોથી દૂર ન જાવો;

મહારે તુજ વણ નહિં આધાર, હૃદયમાં નિત્ય સુહાશે દે. મહિં ૧

મહારે તો મન તુજ મેળાપી, પ્રીતિ તવ મનમાં વ્યાપી;

મારી વિનતડી છે એક, ખલક નહીં દૂરે જાશે દે. મહિં ૨

❧ અમારો છે પ્રભુ વેલી. ❧ (પુણ્યકર્મ પ્રભુ યાને આત્માની શક્તિ)

કબ્જાલી.

- તમે ઇચ્છો ગમે તેવું, કરી યુક્તિ પ્રપંચાથી;
નથી અમને કરી લીતિ, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૧
- ભુરૂં કરતાં નહીં ફાવે, બધી બાજુ થશે ઉધી;
ગમે તેવા પ્રસંગોમાં, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૨
- થશે જો પાપીનું ધાર્યું, રહે ના ધર્મી દેા જગમાં;
વિચારેને વિવેકે એ, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૩
- બનોમાં ને શુદ્ધાઓમાં, ભયંકર પર્વતોમાંહી;
ભયંકર વારિધિમધ્યે, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૪
- ભયંકર રાત્રિઓ મધ્યે, બચાવે બેરી પ્રાણીથી;
સદા વિશ્વાસ એ મનમાં, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૫
- બચાવે પ્રાણ નાશકથી, ખરેખર ઘોર નિદ્રામાં;
તમારું ના થશે ધાર્યું, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૬
- કર્યું જે જે ધવલશેકે, થયું શ્રીપાળને સાડું;
બને છે શ્રેયઃકર સર્વે, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૭
- કળાઓ કળવો કોડી, થશે નિષ્ફૂલ તથાપિ તે;
કર્યો નિશ્વસ અહો યાવત્, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૮
- ધતી સંભાગ અણધારી, કરે મંગલ અરવ્યોમાં;
વિપત્તિમાં અહો નક્કી, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૯
- સુખાદે સન્મતિ સમયે, પ્રસંગે મેળવે સારા;
નિરાશાઓવિષે આશા, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૧૦
- રહે શણ માત્ર ના દૂરે, બચાવે ગુપ્ત કુળેને;
બુદ્ધચળિ ધર્મ સન્મૂર્તિ, અમારો છે પ્રભુ બેલી. ૧૧

ૐ શાંતિ: ૩

ધરે ના ભેદની વૃત્તિ, જને તે શ્રેય માટે સદુઃ	
ગળીને વિશ્વમાં વર્તે, અમારા તે ખરા બકતો.	૧૪
હરી ના સ્વાર્થમાં મુંઝે, ધરે પરમાર્થની કરળી;	
વહે મુદ્ધોપયોગે જે, અમારા તે ખરા બકતો.	૧૫
નદી લેવાય ઇન્દ્રિયો, કરીને બાહ્ય બાવેશમાં;	
કષાયોને યત્ન વારે, અમારા તે ખરા બકતો.	૧૬
કુતર્કીયો નદી મુંઝે, મુતર્કીયી વહે અજ્ઞે;	
જગત કુટુંબ માને જે, અમારા તે ખરા બકતો.	૧૭
શુભાશુભ બાહ્યદષ્ટિએ, ગણાતું ને કરાતું જે;	
કરે તે બાહ્ય બ્યવહારે, અમારા તે ખરા બકતો.	૧૮
કર્મું તે ના કર્મું માને, નિરંજન બાવને ધરે;	
રહે સૌ હરિયથી નિષારે, અમારા તે ખરા બકતો.	૧૯
અદંત્ય નામ રૂપોની, ત્યજીને નામ રૂપોની;	
કરે છે ફર્જથી કરળી; અમારા તે ખરા બકતો.	૨૦
મતે ધારે યથાચિન્તિ, પ્રમાણે આવન વારે;	
પ્રવૃત્તિ સાત્વિકી ધારે, અમારા તે ખરા બકતો.	૨૧
જ્ઞેવૃત્તિ તમોવૃત્તિ, ત્યજીને ધ્યાનમાં વત્તે;	
સમાધિમાં રહે રહેજે, અમારા તે ખરા બકતો.	૨૨
ધરે પ્રામાણ્ય બ્યવહારે, કરે છે શ્રેય જીવેનું;	
ઉપગ્રહ ફર્જને ધારે, અમારા તે ખરા બકતો.	૨૩
હરી કાચર જને ના જે, રહે આનન્દની મોંજે;	
પ્રસન્નાસ્થે જીવન ગાળે, અમારા તે ખરા બકતો.	૨૪
રમીલા બહિર રમયોગે, રહે સંસારથી સરતા;	
બુદ્ધ્યર્થિ ધર્મદષ્ટિએ, અમારા તે ખરા બકતો.	૨૫

જ મળો તો ભાવથી મળશો. ૧૬

પરીક્ષા પ્રેમની સમ્યક, કરીને પ્રવૃત્તિ મેળે;	
વિવેકે લાભ દેખીને, મળે તો ભાવથી મળશે.	૧

- પરિણામી કસોટીએ, પ્રથમ ચઢવું ધણું સારું;
 કરી સ્વાર્પણ મળ્યું તેનું, મળે તો ભાવથી મળશે. ૧૬
- બ્યવસ્થાએ સકળ સમજી, થતા તે તેજ મેળોની;
 ગુણગુણ મેળ જોધીને, મળે તો ભાવથી મળશે. ૧૭
- વિચારી યોગ્ય મેળાપી, ગુણે જે જોઈએ તેથી;
 કરીને મેળની કિંમત, મળે તો ભાવથી મળશે. ૧૮
- મળ્યા પદ્માનુ યતું શૂદ્ધ, બને ના મેળ એ સ્વપ્ને;
 કરીને ચિત્તની ગુદિ, મળે તો ભાવથી મળશે. ૧૯
- મળ્યામાં ના રહે ખાત્રી, પ્રયત્ને મેળને મૂલો;
 અહો એ મેળની રીતે, મળે તો ભાવથી મળશે. ૨૦
- રહે ના જેર દેવામાં, રહે અમૃત ગદા મનમાં;
 બલા એવા વિચારોમાં, મળે તો ભાવથી મળશે. ૨૧
- નિજાતમાવત મળી છંદો, કરી મેત્રી ખરા ભાવે;
 સદાચારાવિષે પ્રેમે, મળે તો ભાવથી મળશે. ૨૨
- વિચારી મેળ વ્યાપકતા, બની તન્મય છંદો સાથે;
 ખરા સિદ્ધત્વના મેળે, મળે તો ભાવથી મળશે. ૨૩
- ત્યજીને માંડી દિ, સકળમાં આત્મમાં એકમે.
 પરમ અર્ઘના મેળે, હૃદયના ભાવથી મળશે. ૨૪
- તજી મમતા મજી તમતા પરબ્રહ્મ સ્વય જોધી.
 ગુદ્યગ્નિ શુદ્ધ ન મેલે, હૃદયના ભાવથી મળશે. ૨૫

ૐ જ્ઞાનિઃ ૩

ૐ પ્રમુને. ૐ

- મમાને ન મદા વિતી મમપણ નહુ શુરુ નુજને.
 દાતાનુ આણ બરદરિયે :મે તે દર તેને નેપ ૧
- મયું સ્વાર્પણ પદિ મુજને :મે તેની નહો પદવ.
 તમાને દુઃખ સ્વપ્નના તમા તહીનના સમતી ૨

હવે તલસાવ ના ઝાઝું, સતાવાથી નથી સારું;
 મળોને પ્રાણુ ! ! ! અન્તરૂથી, મિલાવી જ્યોતથી જ્યોતિ. ૫
 મથ્યાવણુ તવ થયે હાંસી, લગાડો વાર ના કણની;
 જગતનું સન્નિવહનમમાં, જવા દો તાન તવ લાગ્યું. ૬
 કર્યું દેખ્યું ગયો ભૂડી, પ્રભો તવ તાન મસ્તીએ;
 હવે આજુ ન થાવા દો, નહીંતર બહુ થયે વરતું. ૭
 થયો તવ તાનનો તરસ્યો, થયો તવ ભાનનો ભૂખ્યો;
 અમારા ચિત્તમાં નક્કી, પ્રભો ! તું છે પ્રભો ! તું છે. ૮
 પડે છે લેહ યાંજ્યામાં, પડે છે લેહ કહેવામાં;
 અલેદે લેવું ના દેવું, બને તે સહુ અલેદે છે. ૯
 હવે તો એ થયું નક્કી, વિનંતીથી કયુ ના કંઈ;
 પરાણે મેળ ના થાતો, સ્વભાવે મેળ સોહાતો. ૧૦
 સ્વભાવે મેળ જે થાતો, નથી મર્યાદ ત્યાં રહેલી;
 બુદ્ધચન્દિધર્મદષ્ટિએ, અલેદે હું અલેદે તું. ૧૧

૬૧૩ પ્રભુ ભાવના રંગ. ૬૧૩

રાગ ધીસના પદનો.

પ્રભુજી રંગ લાગ્યોં દે, ટળે ના કદી તે ટાળ્યો;
 જણાઈ પ્રભુની ઝાંખી દે, આતમ નિજ અજવાળ્યો;
 પ્રભુ સરોવર હંસ તદા હું, વારિ યદિ તો મીન;
 પ્રભુ સાગર તો તરંગ હું છું, પુરૂષ પ્રકૃતિરૂપ લીન;
 પ્રભુ ભાનુ તો કિરણો દે, રસિક રસ.નિધાયો. પ્રભુ. ૧
 પ્રભુ પ્રાણી તો હું છું પ્રાણજ, પ્રભુ ગાય હું વત્સ;
 પ્રભુ માત તો હું છું બાળક, પિત્ર તનુજ પ્રયસ્ત;
 પ્રભુ ચંદ્ર હું જ્યોતિ દે, અંગાંગી ભાવ ઘટ ધાર્યો. પ્રભુજી. ૨
 પ્રભુ ગગન તો હું થઈ વાયુ, રહું પ્રભુની સાથ;
 પ્રભુ સ્વામી તો હું છું સેવક, સાચી પ્રભુ મુજ આથ.

પિણ્ડ અને પ્રાણાણ્ડે રે, સત્તા ધ્યાને એહ ગમે. એકમેક૦ ૩
 લેદ કહું તો લેદ ન ભાસે, સત્તાએ જ અલેદ,
 અલેદ દૃષ્ટે અંતર ભાવે, જન્મ જરા નહીં ખેદ;
 મૂખાને બ્રાન્તિ ભારી રે, જ્ઞાનીને લેદ સર્વ સમે. એકમેક૦ ૪
 અનંત નામે આકારે બહુ, ઘટઘટ ભિન્ન જણાય,
 મનોવૃત્તિના લેદે લેદો, સાપેક્ષે સત્ય થાય;
 લેદ છતાં અલેદી રે, દેખે મોહ ઉપશમે. એકમેક૦ ૫
 ચાલતાં ચાલતો ભાસે, બેડાં સ્થિર જણાય,
 ઉઘતાં ઉઘેલો ભાસે જે, ભગતાં ભગત થાય;
 સમજીને વાત સહેલી રે, લેદ ખેદ સર્વ ખમે. એકમેક૦ ૬
 જ્ઞાન મળ્યું શુદ્ધગમથી જેને, તેને પૂર્ણાનન્દ,
 અલેદ મેળે પ્રભુને મળતો, રહે ન મોહનો કન્દ;
 બુદ્ધિસાગર ભાવે રે, પ્રભુને પ્રભુદેવ નમે. એકમેક૦ ૭

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ ॥

❀ શ્રી રવિસાગરજી સદ્ગુસ્તુતિ. ❀

પનપટા ભુવન રંગ બધા, નવખંડા પાર્શ્વે જિન પાયા-એ સગ.
 નમું રવિસાગર શુદ્ધશયા, જિનશાસન જ્ય વર્તાયા,
 સંવેગી રંગ સુહાયા, સાધુમાં સૌથી સવાયા;
 સંવત ઓગળીયત સાતે, મૌન એકાદશી પરભાતે,
 દીક્ષા લીધી શુભ ભાતે, શુદ્ધ આત્માએ નિજબાતે. નમું. જિન. ૧
 સમતામાં સૌથી શૂરા, પંચાચારે ઘટ પૂરા,
 ઉપસર્ગ કર્યા સહુદ્ધરા, શુભ મૈત્રીભાવ ભરપૂરા;
 મનમાં ના મમતા માયા. નમું. જિન. ૨
 શુભ શુર્જર દેશ સુધાર્યો, ચારિત્રે રંગ વધાર્યો,
 નિજ આત્મ રંગ વધાર્યો, સમતાએ ચેતન તાર્યો;
 ઉત્કૃષ્ટ વિષ્ણુ ગણાયા. નમું. જિન. ૩

તમાં હરખાયા.

સાત સવાયા, વદિ એકાદશી જેઠ આયા,

પ્રહરે સ્વર બાયા, ત્યાગી પુદ્ગલની માયા;

સંયમ કાયા.

નમું. ચિત્ર ૧

શામાં કીર્તિ જાગી, વૈરાગી મદા સૌજાગી,

ક ગુણગણ રાગી, મેં પુણ્ય યોગથી પાયા;

નમું. ચિત્ર ૧

નમાં તુમને ધ્યાયા.

શીસદશરૂ સેવા, શુભ મુક્તિપુરીના મેવા,

પુર જાત્યાની હેવા, કસિકાએ સદશરૂ દેવા;

નમું. ચિત્ર ૭

માગર શુભગાયા.

૨૨૩ આત્મસ્વભાવમાં રહેવું. ૨૨૩

આપ અભાવમાં રહે સત.

નિજ ધર્મમાં રે, ધ્યેનન મદાય ત્હારે રહેતું.

પાપથી મુખ દુ ખ પેદી, કાંઈ ન કોઈને કહેતું.

જગ

ધીન ન તારી પ્રાણી, મનમા એવું જાણી.

જગ

જાનવી જાણી જાણી, અનન્યતા થા જાણી.

જાણી જાણી જાણી, મન મુદ્દવમાં જાણી.

જગ

જાણી જાણી જાણી, જાણી જાણી જાણી.

જાણી જાણી જાણી, જાણી જાણી જાણી.

જગ

જાણી જાણી જાણી, જાણી જાણી જાણી.

જાણી જાણી જાણી, જાણી જાણી જાણી.

જગ

જાણી જાણી જાણી, જાણી જાણી જાણી.

જાણી જાણી જાણી, જાણી જાણી જાણી.

જગ

જાણી જાણી જાણી, જાણી જાણી જાણી.

દેવગુરૂની શ્રદ્ધા ધારી, કર જાંટ ધર્મની યારી,
 ઉપયોગે નિજરૂપ વિચારી, ધર્મી થા નિર્ધારી. ખરા. ૬
 ચેત ચેત ઉપયોગે લાવે, ધર્મ તે સાથે આવે,
 બુદ્ધિસાગર ધર્મ શુભંકર, કરશે તે સુખ પાવે. ખરા. ૭
 ॐ જ્ઞાન્તિ ૩

— ❧ — નહીં પાળી શકો આજ્ઞા. ❧ —

કદી ઉમંગમાં આવી, કથો આજ્ઞા સદા માનું;
 કથું છું હું અનુભવથી, નહીં પાળી શકો આજ્ઞા. ૧
 નથી સ્વાર્પણતણી વૃત્તિ, રહી સ્વચ્છન્દતા વૃત્તિ;
 ગણાયા શિષ્ય તેથી શું ? નહીં પાળી શકો આજ્ઞા. ૨
 ચણાઓ દોહના ખાવા, અહો હુકાર્ય એ જેવું;
 તથા શ્રી સદગુરૂવરની, નહીં પાળી શકો આજ્ઞા. ૩
 ધશે મન દ્રશ્યી પ્રીતિ, નહીં પાસે રહી શકશે;
 ખરી શ્રદ્ધા વિના જાણો, નહીં પાળી શકો આજ્ઞા. ૪
 વિચારો બુદ્ધિબુદ્ધો જેવા, ધણા પ્રગટે ધણા વિજુસે;
 થતું એવું અહો યાવત, નહીં પાળી શકો આજ્ઞા. ૫
 જીવંતાં મૃત્યુના જેવી, દશા નિજની કર્યાવણુ તો;
 કર્યા વણુ પ્રેમની શુદ્ધિ, નહીં પાળી શકો આજ્ઞા. ૬
 કર્યા વણુ સ્વાર્થના દોષો, અહં મમતા ત્યજ વણુ રે;
 સમા ધાર્યા વિના મનમાં, નહીં પાળી શકો આજ્ઞા. ૭
 યની આજ્ઞાચક્રી મુદ્ધિ, ખરી નીતિ પ્રવૃત્તિ એ;
 પ્રતીતિ એ થયાવણુ તો, નહીં પાળી શકો આજ્ઞા. ૮
 વિવેકે ભક્તિ શ્રદ્ધાએ, કરી સ્વાર્પણુ સદા પ્રેમે;
 બુદ્ધર્ચાબધ સદગુરૂવરની, સદા પાળી શકો આજ્ઞા. ૯

ॐ જ્ઞાન્તિ ૩.

૬૧૩ સદા આનન્દમાં હોયે. ૬૧૩

નિજાત્મા રૂપને જાણ્યું, ટંગી જ્ઞાન્તિ અનાદિની;
 ગમે તેવી દશા મળે, સદા આનન્દમાં હોયે. ૧
 પ્રવૃત્તિ ફર્જથી કરતાં, બહિરે વા ગામનો મળે;
 ગણ્યું જૂઠું જગત સ્વપ્નું, સદા આનન્દમાં હોયે. ૨
 પ્રકૃતિ પ્રારબ્ધ લોગવતાં, મળે અપમાન વા કીર્તિ;
 ગણી એ સ્વપ્નની બાજી, સદા આનન્દમાં હોયે. ૩
 ગણો અમને ગમે તેવા, તમારી વૃત્તિના ભેદ;
 નથી દરકાર તેની કંઈ, સદા આનન્દમાં હોયે. ૪
 અમારા રૂપમાં રમતાં, જગતું જ્ઞાન જૂઠાનું;
 સ્વયં એ જ્ઞાન સ્ફુરતું, સદા આનન્દમાં હોયે. ૫
 સુખમાં ભાગ્યો દેતાં, તથા એકાન્તમાં રહેતાં;
 ગણ્યું સદુ સર્વના રૂપે, સદા આનન્દમાં હોયે. ૬
 યતુ સહજે અનુભવતું, શુભાશુભથી રહી ન્યાય;
 બુદ્ધવચ્ચ શુદ્ધ ઉપયોગે, સદા આનન્દમાં હોયે. ૭
 ॐ જ્ઞાનિ: ૧

૭૭ આનન્દહૈલી. ૭૭

પ્રાણી આનન્દ રેવી, હૃદયમાં પ્રગટી આનન્દ રેલી;
 નામરૂપ વૃત્તિથી ન્યાયે, યોગીજનને એ પ્રદેલી. ૧
 અનુભવ દૃષ્ટિથી અવલોકે, રૂપિ થઈ નિજ ચેલી;
 નામ રૂપ નામરૂપ નામ, ન્યાયે નિન્ય રેલી. ૨
 નમસ્કારનાં નમન નામે, મનના પ્રગટી વટેલી;
 નમ્ય નમનનાં નમનનાં ચર્પ, અજડ રૂપ રેલી. ૩
 અનુભવનાં નમન ન્યાયે, રૂપ પ્રગટી રેલી;
 બુદ્ધિનામરૂપ ન્યાયે જનને, હૃદય મળીજ રેલી. ૪
 ॐ જ્ઞાનિ: ૨

જીવને વોધ

ભજનની ધૂન.

- મૂર્ખા માનવ શું મકલાય, કરણી જેવું ફળ તું પાય,
મહારું મહારું કરી મકલાતો, ભણ્યા ગણ્યામાં ભૂલ;
આખર કંઈ સાથ ન આવે, કહાપણ થતું જ ફૂલ. મૂર્ખાં ૧
- પ્રભુભજનમાં ધરે ન પ્રીતિ, દયા ન કરતો દાન;
પરભવ ભતાં ભાતા પાખે, નક્કી યઈશ નાદાન. મૂર્ખાં ૨
- શવણ સરખા આત્મા રાજા, દાનવને કંઈ દેવ;
માયાની મમતા મૂંઝીને સન્ત જનોને સેવ. મૂર્ખાં ૩
- ચેત ચેત ચેતન ઝટ અતુલા, રાખ પ્રભુપર રાગ;
આંખે ભોયું સદુ અળપાશે, ભગ ભગ ઘટ ભગ મૂર્ખાં ૪
- હજી કરીલે મુદ્દત હાથે, પામીશ ભવનો પાર;
બુદ્ધિસાર સદગુરુ જોષે, આનન્દ અપરંપાર. મૂર્ખાં ૫

ૐ જ્ઞાન્તિઃ ૩

ભયત્રસ્ત મયુરને.

- તુજને જરાપણ દુઃખ દેવાની નથી વૃત્તિ મને,
ભયથી ધળી શંકા કરી આવે નહિં તુ મુજ કને;
ભા દુદય સપગું દેખી લે ત્યાં દોહતું સ્થાનજ નથી,
આ દુદયમાં અહિસા વિના બીજું નથી દંખો મધી. ૧
- ઉપદેશ તવ રક્ષા ભળી મારાથડીજ કથાય દે,
તેમજ છતાં બીતિ ધરે મારા થડી શુ ન્યાય છે ?
બીતિ ત્હને મનમાં ઘઈ તો માફ માગુ છુ અરે,
મારી મદને તુ આપ એવુ પ્રાર્થુ છું તુજને ખરે. ૨
- મમ આત્મવત્ પ્રેમી સદા તવ શ્રવમાં મમ પ્રાણ છે.
એવી દુદયની ભાવનામ. પ્રાણ સદુ દુરગાન છે.

તેમજ છતાં તું ભય ધરે ત્યાં જોર મારું જ નહીં,
 સેવા બજાવું માદારી એ ભણજો નિશ્ચય મુદી.
 તુજને થયો સંતાપરે, કાંઈ માદારી એટાપડી,
 નિન્દુ અને મર્દુ અહો એ ભાવથી દિલમાં વડી;
 આ વાતનો આશી પ્રભુ વા ચિત્ત મારું ભણવું,
 મારાવિશે સમજ્યા વિના એવું જરા ના આણવું.
 પરિણામ જેણું ફળ થતું ઉપયોગમાં એવું મદા,
 સમજી દુઃખ મારું અરે તું ભીતિ ના ધરજો કદા;
 કહેણા દુઃખનો તાર છે એ તાર તવ મન ભણ્યો,
 બુદ્ધિમંદિ સાચા ભાવથી મેળો દુઃખનો માણ્યો.
 ॐ શાન્તિ રે.

ૐ દેશસેવા પ્રેમ. ૐ

મહામંત્ર.

જના ચિત્ત નિર્મલિત વની, દેશ સેવા મહાની,
 જના ચિત્ત પ્રતિદિન વની, દેશ ભક્તિ મહાની;
 જનના તે આ અવનીતજમા, રોપ ના છવનારા,
 માળી માતા કંઠ્ય પદમા, દેશની રાત રાખો.
 આ વા ભાવે તનમનજણા, વિતનને બુધ ખરું,
 તેનું જીવન નરેશ જનમા, દેશ પ્રેમી તણાવો.
 નેર, નેર નિર્મલિત કરે, કાર્ય કોમી બનીને,
 માલો જનના નરેશ જનમા, દેશને લાભકારી.
 મા - ૧૩ નિર્મલિત નવો, માટખ પ્રીત સારી,
 માનુ માનવ નર નરુ પર, સુદ પ્રીતિ વિચારી,
 એવ. લોકો જુન જુનપરા, સર્વેનુ માન પામે,
 નર - ૧૪ એ નિર્મલિત વની, કીર્તિ ના રૂપ જામે.

રામેરામે જાણુવ રહી રેણી દાઝ જેને,
 આચારોમાં અગ્નિવ રહી રેણી દાઝ જેને;
 ચાણીમાંથી અગ્નિવ રહી રેણી દાઝ સાચી,
 છુએ તેને સફળ જગમાં રેણી પ્રીતિ સાચી. ૪
 જેણે મેઘ પ્રતિદિન કરી રેણી દાઝ પારી,
 તે આ વિ'વે શુભ નર અદિ ધન્ય છે તેજ નારી;
 પ્રીતિ પારી રૂઝ સપત્તું રેણું ધર્મ રેણું,
 જુદાવિધ છે મુખ મનમરી રેણ પ્રેમે જ રેણું. ૫
 ॐ શાન્તિ: ૩

૦૮૫૭ ચકલીના ઘડ્યાને ઉદેશી ૦૮૫૭

અર્થ.

પદ્યું માગ્યથી જાણ્યા, વિચાર્યું ના અરે જાણ્યા;
 ઉડી ના તું ચક્રે પૂરું, યશે ત્હારું હવે કેવું; ૧
 વિપાતક પ્રાણીઓ તુજને, જુવે છે લાગ ખાવાને;
 નથી એ બાળ તુજને રે, યશે ત્હારું હવે કેવું. ૨
 ઉડીમાગ્ય વિષે જાણ્યા, નથી કંઈ ચક્રિત તુંજમાંદા;
 ઉડી પાતું પડી જાતુ, યશે ત્હારું હવે કેવું. ૩
 રૂંદે તવ પાછળે માતા, કરે ચિન્તા ધણી મનમાં;
 નહે નીચેજ દાત્રીમાં, યશે ત્હારું હવે કેવું. ૪
 પ્રતિપક્ષી કયા ત્હાણા, નથી તે જાણતું પૂરું;
 સ્વચ્છન્દી યજ રૂંદે જ્યાં ત્યાં, યશે ત્હારું હવે કેવું. ૫
 મહન્તોની ત્યજી આજ્ઞા, ધરે સ્વચ્છન્દ્ય જે મનમાં;
 મહા દુઃખો લહે માથે, યશે ત્હારું હવે કેવું. ૬
 દયા આવે દયાગુને, ત્હને દેખી અરે મનમાં;
 વિચારી ને અરે ચિત્તે, યશે ત્હારું હવે કેવું; ૭

મરણ્યોથી પડે જીવં. થતી તેની દયા જુલિ
 હજુ તે નાં. હજુ થતું; જોત્તાડી હવે કેડું.
 કયું મું. કું હવે જાણું; કયે થોડું સુમળ જાણું.
 બુદ્ધિથી મન્ત. ગિજાને, પરી મનમાં મુખી થાને.
 ઓં કાન્તિ: ૧

૭૭ "જીવ્યું રહાં સફલ જગમાં આસમભોગે ગણારો." ૧૧
 મન્દાકાન્તો

અન્તરમાં જે મનન કરીને મું ભયું વિશ કીયું.
 કેવાં કાર્યો જન દિનનજાં ભેં કયાં રેખ ગાયુ.
 ખાધું પીધું જગભદુરેયો મું. થયું તે કયાંથી.
 જુલ્યું ત્તાડે મહેળ જગમાં આનંદોન મંજુરો.
 અન્તર દેવો તુજ મહુનડે તે ન વાપાં અરે તે.
 તામે નેના ચિત્તુ નમ મની નું રતાં અમભાને.
 માયાના નહ વશ થયું અરે આનંદના વિગારી.
 જુલ્યું ત્તાડે મહેળ જગમાં આનંદોન મંજુરો.
 ન માટે ને જન મું. મર જાન પડે ભરૂં.
 ને માટે જન તાંદ જરા દુખ પામી અરે ર.
 ત્તાડે નહ વશ થત પત કરી રાતમાં વાપનુ નહ.
 ને માટે નહ વશ થત જગમાં આનંદોન મંજુરો.
 ને ની દાવા જન મુજ કરી મુઠ ને તે ન કીધા.
 ને દાવા જ મુજ કરી મુઠ ને તે ન લીધા.
 ને જન મહુ રહે દુખ તેનું ન દાનુ.
 ને જન મનન કરીને જન્મીને મું કમળ.
 ને જન નહ વશ થત દાવ ત્તાડા કરે છે.
 ને જન નહ વશ થત દેવ જગ નહ કરે છે.
 ને જન નહ વશ થતે વાપરી તે મનુ તે.

- અબુ ત્હાઈ સફળ જગમાં આત્મભોમે મળાયો. ૫
- દુઃખીએને નવ ધન વટે સંજ શાયો મગાની.
- મોનું સાહે મન વચનથી પૂજું પ્રેમ કસાયો.
- ત્યારે ત્હારા દૃઢ વટમાં દેવને વામ શાયો.
- અબુ ત્હાઈ સફળ જગમાં આત્મભોમે મળાયો. ૬
- ન્દારા મોને અનુભવ વણ, સાથના પ્રાપ્ત પાયો,
- પૂર્વે જેનો નદિ નદિ પડી પાછળે ચોર શાયો,
- ત્હારા કૃત્યો અનુભવ દઈ ચિસટો સત્ય શાયો.
- અબુ ત્હાઈ સફળ જગમાં આત્મભોમે મળાયો. ૭
- પથાતાપો નવન ભર્યો આંતુણ ખેરવાને,
- શાયે ફાવું દૃઢ સાથળું હંધરી વાસમાટે,
- કોના માટે તન ધન અને જે મજકું તે જણાયો,
- અબુ ત્હાઈ સફળ જગમાં આત્મભોમે મળાયો. ૮
- આંખોઆંખે અનુભવ કરી સર્વનાં ચિત્ત લાગે,
- દુઃખે દુઃખે દૃઢ ગનીને દુઃખને ખૂમ દાગે,
- એવી ત્હારી પંદિતી ગની સ્વાર્પણે ભાવ રહેયો,
- અબુ ત્હાઈ સફળ જગમાં આત્મભોમે મળાયો. ૯
- મ્હાઈ ત્હાઈ સફળ વિસરી બેઠના ખેદ દાગી.
- કોનું સાઈ નિજ મમગણી પ્રેમ અદન ભાવી,
- નોના માટે અવન સધળું માનીને વિશ્વ મ્હાયો,
- અબુ ત્હાઈ સફળ જગમાં આત્મભોમે મળાયો. ૧૦
- નોમાં બેઠાં સફળ જનને અજિધની પાત લાગું,
- સામીસામી મદત કરવી આત્મમાં એકલ ભાવી,
- કોનાં કાર્યો નિજ મમગણી ફર્ પૂરી મુધારો,
- અબુ ત્હાઈ સફળ જગમાં આત્મભોમે મળાયો. ૧૧
- ત્હારી ફર્ સફળ મમગણી ફર્ની વાટ લેઈ,
- ચાલ્યો લા તું નિજ પથ વિષે સર્વને ગ્રાજ દેઈ ;

નીચાએને શુભ પથવિષે આશ્ચર્ય શીખતો,
 હૃદય ત્યારે સદૃશ જનમાં આત્મભોજે મળાશે
 ઉંચાનીચા વિષમ પથમાં રાષ્ટ્રીને હૃદયધારી,
 બતાવે સૌનું શુભ જગ કદી વેદીને દુઃખ ભારી,
 ઉત્કાન્ત એ વિઠ્ઠલિત બળે આગતેતો ચક્રો,
 બુદ્ધધર્મિય સ્વરૂપ સમ જગ બની સિદ્ધપન્થે વહોરો

❀ આત્મોદ્ધાસે પ્રગતિપથમાં પાન્થ તું નિત
 રહેજે. ❀

મ-સાધના.

ધ્યાનમાં આવે દૃશ્ય પદના પત્ર ત્યારે હોલી,
 રે ના છાનું દૃશ્ય ઉછળે અનિધરૂ પ્રેમ ઊભે,
 સાનોત્રાયા પ્રગતિ કરવી આશ છે એજ ચિત્તે,
 આ-મોક્ષામે પ્રગતિ પથમાં નિત્ય તું પાન્થ ! વહેજે,
 જ જ આશ દૃશ્ય મમનું પૂર્વ સંસ્કારયોગે,
 તને આશ પ્રગતિ પથમાં પ્રાપ્ત થાશે પ્રપન્થે,
 તારા નિર્ગૂણ બળી પાડ ચિત્તે પ્રગતિ,
 આ-નિર્ગૂણ પ્રગતિ પથમાં પાન્થ નિત્ય તું ! વહેજે,
 તારા નમ મમ મન મળી મંત્રે સદગુરુને,
 તારા આશ દૃશ્ય નિર્ગૂણ મને મળે સત્ત્વ ભયોગિ,
 તારા નિર્ગૂણ મનમરદે પૂર્વ મોક્ષી બનોને,
 આ નિર્ગૂણ પ્રગતિ પથમાં નિત્ય તું પાન્થ !
 તારા નામ દૃશ્ય ઉછળે જ અપૂર્વા પ્રગતિ,
 તારા નિર્ગૂણ સત્ત્વ એજ હૃદય વિચારી,
 તારા નામ નમન રહીને આ-પ્રયોગી બનીને,
 નિર્ગૂણ પ્રગતિ પથમાં નિત્ય તું પાન્થ !

આત્મેશ્વરે પ્રગતિ પ્રથમાં નિત્ય તું પાન્ય ! જ્ઞેયે. ૧૧

મુંજાતો ના વિષય મુખમાં સત્ય કર્તવ્ય જૂલી,

લોભાતો ના શંખિક જગની વસ્તુઓને વિદેહી;

દેખી ભાળી જગત સમગ્ર દેવ આદેવ બોધી,

આત્મેશ્વરે પ્રગતિ પ્રથમાં નિત્ય તું પાન્ય ! જ્ઞેયે. ૧૨

મુદ્દ પ્રેમે સકળ કરવું બંધનોનો નિઠેરી,

આત્મજ્યોતિ જગત! ઘટમાં જ્ઞાનને ધ્યાન યોગે;

કર્તવ્યોત્તરી દુરજ લડીને લેખ કર્તે લખાયે,

બુદ્ધચિન્તિના હૃદય ઘટમાં ભાવ સાચો મુકાયો. ૧૩

રતિના લાગ અંતરમાં, કરો નિઃકામથી સંયતું;

ખરેખર ભાવ લાંબોને, કંથી શિયા હૃદય ધરંજી. ૧૪

કશ્યુ તવ ઉત્પત્તિ મોટે, બળવો દર્શ પોતાની;

બુદ્ધચિન્તિ ભાવ લાંબોને, મુખી યાઓ સદા ધર્મે. ૧૫

સાવંદ. ઓ જ્ઞાતિ: !

❖ રહ્યો જો જીવતો તહો શું ? ❖

કરી વિધાનનો ધાતજ, પ્રતિજ્ઞા છંડીને પાપી;

કરી કાગુ વહનદોષે, રહ્યો જો જીવતો તહો શું ?

મુખે મીઠો હૃદય કાલી, ચુરેદેહી બની દેવે;

બનીને કર્મથી ભારે, રહ્યો જો જીવતો તહો શું ?

અવજ્ઞા સન્નતો નકો, જગમૂળથી ઉખેડે છે;

બનાને સન્નતો શત્રુ, રહ્યો જો જીવતો તહો શું ?

હડીલાઇ પરી મનમાં, કરી નાપાક મલ સમગ્ર;

ભસાભસ મલ કરી મુખથી, રહ્યો જો જીવતો તહો શું ?

મુખે બોલી કરી બનાં, ગયુ પ્રામાણ્ય પોતાનું;

પડીયા પ્રાણન ધારી, રહ્યો જો જીવતો તહો શું ?

કરીને મેચીના ચાળા, વહે મીઠું પ્રપંચોપી;

સેવા માટે નિયતિન વડું રાચીને આત્મજોગે,
 યાત્રું મ્હારે પ્રગતિ પથમાં સર્વને સેવકારી,
 એવી શક્તિ મમ અટ મળે યોગમાર્ગે વિદ્યારી. ૬

સ્વાર્થોનાં સે પડત દળતાં સર્વ સેવા કરતાં,
 આત્મમદ્દા પ્રતિદિન વધે વિશ્વ દુઃખો દૂરતાં,
 સેવાના સૌ અનુભવ મળે બન્ધનો દૂર ભાગે,
 આત્મોપાસે પ્રગતિ પથમાં સેવનાઓ કરાવે. ૭

સૌમાં હું હું સકળ મુજમાં સર્વ સાથે જાતેડે,
 આત્મમદ્દેને અનુભવવડે સતથા પ્રસ વેડે,
 આત્માશાસ્ત્રી સતત ધર્મને સર્વમાં પ્રસ દેખું,
 સેવા સૌની નિજ સમ ગળી આત્મની પૂર્ણ લેખું. ૮

જે આ વિશ્વે નિયમિતપણું તેહ મ્હારું ગળીને,
 જે છે વિશ્વે પરમ મુખ તે સર્વનું તે ગળીને;
 પ્રસાદેતે સકળ જગમાં સર્વને ધર્મ દેવા,
 હોતે હોતે પ્રતિદિન મને સ્વાપર્ણે સત્ય સેવા. ૯

મ્હારા મધ્યે પરમ ઇશની જ્યોતિત્રું તેજ ભાસે,
 વેગે વેગે તિમિરધનતા ચિત્તની દૂર નાસે;
 પૂર્ણાનંદે સતત વિચરી સર્વને સત્ય દેવા,
 યાવે યાવે નિયતિન ખરે વિશ્વની સત્ય સેવા. ૧૦

વિશ્વે સૌની પ્રગતિ કરવા ધર્મમાર્ગે મગ્ગની,
 સેવા સેવા પ્રતિદિન થતું ભાવના ચિત્ત આળી;
 સૌને ધર્મે સંસ્કરવા સર્વને શાન્તિ દેવા,
 બુદ્ધયજ્ઞિ સત્ હૃદયગત હો વિશ્વની સત્ય સેવા. ૧૧

સદા અમારી શુભ ભાવનાઓ, કૃણો મગ્ગની પ્રબુભક્તિ બાવે;
 સર્વે અમારા મમચિત્ત ભ.સૌ,વિશ્વેશ જ્યોતિત્રું હૃદયે પ્રકાશો, ૧૨
 સદા અમારા શુભ ભાવ ધર્મો, ખીલો વિવેકે જગ ઐક્ય કારી;
 ઇચ્છું સદા સૌખ્ય વિચાર સારા, કૃણો સદા એ ધર્મો અમારા. ૧૩

૭૭ પાસે નાળ્યો. ૭૭

નાળ્યો પાસે પ્રતિદિન ઘણી યાદી તારી કરાવી,
 એથી ઝાઝું નહિ નહિ કયું દેખ ત્હારીજ છાતી;
 આ સંસારે પરવશજીવું મોહથી હોય દેખો,
 શું શું કીધું હૃદય ઉતરી જાનથી પૂર્ણ પેખો. ૧

અંધારામાં સહુ અડવડે દેખ તું ના ખરું શું ?
 ઉધે મોહે નહિ મન ધરે કૃત્યનો હું કહું શું ?
 જો જાણે તો નહિ જગવિષે એન.તેને પડે રે,
 આશાથી તે પ્રતિદિન ખરે ચિત્તમાં ના રડે રે. ૨

ત્હારા ચિત્તે ખટપટ થતી કાર્ય ચિન્તા વડે રે,
 કેવી રીતે પ્રગતિ પથમાં શક્તિયો સાંપડે રે;
 ભાવી ચિન્તા કદિ નહિ કરે સ્વાધિકારે રહીને,
 યાશે સાઈં હૃદયગત એ ભાવનાને વહીને. ૩

ત્હારા મિત્રો અનુભવવિષે પૂર્ણ ના તેહ જાણે,
 હોયે ત્હારી પ્રગતિપથમાં ઉન્નતિભાવ આણે;
 યાવાનું તે સહજ બનશે સદગુણજિતભાવે,
 ધર્મે ત્હારું શુભ પથવિષે શ્રેય જે ધૈર્ય દાવે. ૪

ઇચ્છા ત્યાં તો પગજગ થતો દેખયો એજ દેખી,
 આત્મશ્રદ્ધા બહુ બળ વડે પેખયો એજ પેખી;
 સૌનું દેખો અડી નહિ પડે યાચ છે જે થવાનું,
 સાઈં સૌ છે જગ સહુ યથું ને યશે જેહ છાનું. ૫

જે જે ફળે તવ શિર રહી તે જાણવી જ લેવી,
 આનન્દી ધૈ જગત વિચરી શાન્તિથી ફર્મ બેઢવી;
 ધર્મે નક્કી જગત જય ॥ સદગુણના પ્રદાપે,
 સોહં સોહં હૃદય રટના ચિપ્પને પૂર્ણ વ્યાપે. ૬

યાતો ના તું અવનૌતલમાં શોક ચિન્તા પ્રમંગી,
 યાતો ના તું અવનૌતલમાં મોહથી ખૂન રંગી;

૫૧૨૫૧ મેલ વિશાખે, રોડે કાવમ પ્રગતિ પધમાં.	૧૦
પરો પેગર છુપાવુને, જરો ઉપમા ઘટે ના જ્યાં;	
છુદપખિ સન્ન વિશાખે, રોડે કાવમ પ્રગતિ પધમાં.	૧૧

❖ મક્કને પત્ર યાંચ. ❖

દુદપમાં પૂર્ણ આલેન્ની, તપાસે છંદગી મઈ તે;	
જવરયા જન્ય પ્રારભે, નિદાગી રેખા સાચુ.	૧
વૃદ્ધિની જવરયામાં, પ્રવેશી કર્મના ઉદયે;	
જરો સ્વાભાવિક સ્વાદે, જુનો ના જન્મ મુંઝામ.	૨
તમારા સેવના પધમાં, સદા જાગૃત્ય પદવા;	
પ્રતિજ્ઞા જે કરી પૂર્વે, તથા આતેજ્ય રેતુ છે.	૩
જવરયા એક મઈ ખીજી, જરો જેડી દુદપ સમજી;	
જદા કર ધર્મની ફર્જે, પ્રભાતે જાગના વારી.	૪
રૂપે જાડું મનિભેટે, જવરયા એક ના રહેની;	
સદા જાગૃત્ય છે સૌની, પ્રગતિ ધર્મની સારી.	૫
વિચારો ઉત્તરિના જે, કર્યા કરજે સદા મનમાં;	
પિતા પેઠે જની શુદ્ધે, જગતમાં કાર્ય કરે ત્વારાં.	૬
સદા નિજ વીર્ય દારવણું, ખરેખર સ્વોત્તતિ માટે;	
ધટે છે નિત્ય એ તમને, ખરો નિશ્ચય કરી વનો.	૭
કરી નિજ ચિત્તને મોડું, ધણું સાંખો સમા વાધી;	
સગાઓનું જાડું કરવા, પ્રવર્તે શુદ્ધ બુદ્ધિથી.	૮
શુધારો આત્મસફ્તિએ, સહી દુઃખો જનો મોટા;	
જલામાં જામ લેવાથી; તમારી સ્વોત્તતિ સાથે.	૯
વિચારી ધર્મ તરવોને, મુઝીને ધર્મસિદ્ધાંતો;	
તમારી સ્વોત્તતિ કરવા, સદા જાગૃત્ય જની રહેશે.	૧૦
કર્યું શું જન્મીને સારું, સદા સંજારતા રહેશે;	
મઈ વેળા પુનઃ પાઠી, નહીં આવે દુદપ ચેતો.	૧૧

- સારાં કાર્યો નિશ્ચિન કરી વિશ્વમાં ઉચ્ચ યાચો. ૪
 તારા માટે સકળ શુભ છે શુદ્ધ દષ્ટિ પ્રલાવે;
 તારા માટે સકળ શુભ છે ધર્મ સાપેક્ષ લાવે;
 એવું તારા હૃદય સમજી મોહકમો વિનાચો,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચિન કરી વિશ્વમાં ઉચ્ચ યાચો. ૫
 આત્મા ચેતો અતુર સમજી યોગ સારો મળ્યો છે,
 સેવા યોગે પરમ વિશુભાં પ્રેમ સાચો લાગ્યો છે;
 માટે નક્કી અવસર લહી જ્ઞાનમાર્ગે વિલાસો,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચિન કરી વિશ્વમાં ઉચ્ચ યાચો. ૬
 સારાં કાર્યો કરી વિશ્વે, આત્મોત્કાન્તિ કરે સદા,
 પુદ્ગલપિંધ સદૃશરૂપાને, કરજ શીર્ષે વરો મુદા. ■
 ૐ શાન્તિઃ ૩.

મરેલાં મડદાં જીવાડો. ૐ

ગોડી

- મરેલાં મડદાં જીવાડો, કુંડી જીવનનો મંત્રમરેલાં;
 જીવતો જીવાડોને અમૃતરસને છાંટી.
 ઉઘ્યો વિશ્વ ઉપાડતો, સમગ્ર છૂટે મન આંટી; મરેલાં ૧
 ચિદાનન્દ પ્રગટયા વિનારે, જીવે મડદાં જાણુ.
 આનન્દ ધન પ્રગટયાધકીરે, જીવે જીવ્યા પ્રમાણુમરેલાં ૨
 આનન્દ રસ ત્યાં જ્ઞાન છે રે, આનન્દ રસ ત્યાં ધ્યાન;
 આનન્દ રસ ત્યાં જ્ઞાન છે રે, આનન્દ રસ ત્યાં લાન. મરેલાં ૩
 શકિત વિના મડદા સમારે, જીવે જગ મડદાલ;
 જીવન મંત્ર કુંડી લગારે, વેગે વિશ્વ ઉઠાડ. મરેલાં ૪
 મડદાંઓને સ્વાસ્થિનેરે, નથી કયો અધિકાર;
 જલપિ પણ ના સંગ્રહે રે, મડદું કાઢે જટ જહાર. મરેલાં ૫
 આત્મ અલખ જગાડીનેરે, મડદાંઓ ઉઠાડ;
 અનન્ત સ્થિતિ લોજનેરે, પ્રેમે પૂર્ણ જગાડ. મરેલાં ૬

તેમાં પ્રભુના તાણરીરે સજુના વાર લગાડ.

મુદિસાગર ચકિતયોએ, જીવની વાચ વચાડ મરેડ;

ૐ શાન્તિ: ૩

ૐ નિર્જીવ મનુષ્યો જેવાઓનો સંવંધ. ૐ

માં પ્રાણ મૈત્રે પાથયાં તે ઠાઠના પૂનજાં અરે નિર્જીવ મડદાં મનુષ્યો
ડાં અરે એ ગાવતાં ને નાચતાં ગુડુ દોડનાં ઉપેત જેવાં એ સડખું
વંત મૈત્રે મૂડીને જડવાડ દિદિ આદરી મડદાં પ્રમાતે આવાડ
તર ઉછાળા શુદ્ધિના જે જીવતાને જગના તેનીજ સાથે હડધવા
મે પ્રાપ મડદાંના અમારે ભોળા એકે નથી એનો અમારે ખપ નથી,
ની અમારો જ્યાં જગી અભિપ્રાયની પરવા નથી ભોળું અમે નિશ્ચય
પ અમારા જગના ને જીવતા ને જીવતા તેનીજ સાથે મમરડિ
ની નિરસ અદૈતમાં નહિ જાન નિર્જીવ વિધનું એ ઠીજ અદપૂત ઉચ્છિ
હડગો અધડાધને પાછા પડે ના મન અડે ભોયો જમડ સામું ઉડે
ન ભીનિ કડ જરા આકાશનમ અન્નાર વિષે એ ઉડુસે અનુપરાડે
વ મડદા ગુ મંગ નિજી વ મડદા ગુ હમે જગ્યાં નહીં જે ઉચ્છે
જરા કિમ્મત નહા આનન્દરસની અસત્તુ એ જડ હૃદય શું મુંધડું
વ મડદા જ પોતને આનંદ જરાના દેખતા,
જીવો ના મનવરેયુ એ પ્રમતે ના પેખતા,
તર મૃગજાલ દેખાંને માનિયકી વરસ્યા મનો દોડી ખડું ઉવેખતું
ન મેળાવી અનં એ બહા વા શિષ્યજ નહીં.
હૃદયમા ના અમે વડેત ગાડા જ થયા,
અધમાના નડગુડે જીવતા ને જીવાડતા,
મતે પુ કાંને આનન્દરસ ઘડમા લલા.

૪

ૐ શાન્તિ: ૩

ૐ ગુરૂપદેશ. ॥

અભાષિ.

- ભલાઈનાં કરે કાર્યો, કમાણી ધર્મની કરયો;
 કયું તે આવશે સાથે, વિચારી કાર્યમાં લાગો. ૧
- ભણું કરતાં ભણું યાચે, બુઝું કરતાં બુઝું યાચે;
 તમારી શક્તિયો સર્વે, ભણું કરવા મળી જાણે. ૨
- સરોવર પાસ આવીને, તૃષાતુર ના રહે ક્યારે;
 ભણું ભણું મુખ લાગી, અહો ના ખાય તે ખૂર્જો. ૩
- કરે ઉપકારનાં કાર્યો, યથાશક્તિ અનુસારે;
 ગરીબોનાં હૃદય દુઃખાં, તમારી ઉત્તતિ એમાં. ૪
- મળ્યું ના ખૂટશે ક્યારે, ખરેખર ધર્મના પન્થે;
 નકામા ખર્ચ ત્યાગીને, મળી વેળા સફળ કરયો. ૫
- નમીને આમ લુંબોથી, અદા કરતો ફરજ આંખો;
 અહો તે કારણે તેની, મહત્તા પત્ર તોરણમાં. ૬
- લજા દિવસો લજા માટે, બુરામાં ભાગ ના લેવો;
 નકામાં શોખ મારીને, નકામો ખર્ચ ના કરવો. ૭
- મળ્યામાં ભાગ સૌને છે, મળેલું સર્વતું માની;
 ભણું સૌનું કરે તેથી, થયો મોટા કયું સાચું. ૮
- રહે પાછળ ભણી શ્રીર્તિ, વહે છે કર્મ તો સાચે;
 અતઃ પરમાર્થ કૃત્યોમાં, ભલો નિજ હસ્ત લંબાવો. ૯
- હરો તેને સકળ હહેરો, ભલામાં ભાગ લેવાને;
 શુદ્ધોથી ઉત્તતિ યાચે, સુસંધી ચાલયો જગમાં. ૧૦
- પરસ્પર સંધીને રહેવું, વિરોધી ના થવું કોના;
 બુદ્ધચન્ધિસદ્બુદ્ધ શિક્ષા, હૃદય ધારી યચો સારા. ૧૧

ૐ જ્ઞાન્તિઃ ॥

❀ તન્મયહૃદયે કર્તવ્યપ્રગતિભાવના ❀

આત્માએ સૌ હૃદય રસથી એકય રૂપે રસાઈ,
 સાચા મેળે અનુરૂપ બની સત્ય કીજે સમાઈ;
 આવો સર્વે હૃદય ઘરમાં પ્રેમ પ્યાલા જ પીજે,
 ભેસો ભાવે હૃદય ઘરમાં એકય કીધ રમીજે. ૧
 તહાઈં મહાઈં નહિ નહિ કયો ભેદ રે આગવાનો.
 આત્માદેતે પરમરસમાં તન્મયીભાવતાનો;
 છાનું છાનું નહિ નહિ કશું આત્મસોગી ઘવાનું,
 ઉંચા ઉંચા પ્રગતિપદમાં પૂર્ણવેગે જવાનું. ૨
 ભોટો સર્વે નયન મનમાં પ્રેમનું પાત્ર દેખે,
 પ્રીતિના યે હૃદયરસિયા સર્વમાં પૂર્ણ પેખે;
 કાયા માયા નાહુ નિજગણી સ્વાર્થતે પૂર્ણ રાચી,
 એવા મેળે હૃદયરસથી નિત્યરેં ધર્મ માચી. ૩
 કાયા પ્રાણો વચન મનને એકય રૂપે કરીને,
 મેળે રૂંડવું અનુભવમળે ભેદ ભાવો હરીને;
 મેમાનન્દી મનન ઘડને વિષ્ણુને સ્વર્ગ કીજે,
 મુક્તાત્માએ નકળ સમજે પૂજા આનન્દ કીજે. ૪
 એકીભાવે હૃદય નનનુ પાન કીજ મનાનુ,
 નર્વે નાંચે નરના કનનુ કાચે સૌ એકતાનુ,
 નાંચે આત્મ નહચન બની ભોગનુ સર્વ સાચે,
 નન ભાવ વહન કરેનુ કાચ સૌ સર્વ દ્વાચે. ૫
 નાચ સર્વે પ્રનાર કરીએ સર્વ શક્તિ સમર્પો,
 દુનું નુ બ નહિ નહિ કશું ભેદ જ્યા આત્મમર્પો.
 એવા નાન નનન વહનુ આપણો ધર્મ એવે,
 નાંચમાર અનુભવ વહા ઉદ્ધતિમાર્ગ લેવે. ૬
 એવા નજા નર્વાપદમાં આપણો ધર્મ સાચો,
 નેવી સેવી નર્વાન કન્ટ્રી આત્મમા પૂર્ણ રાચો;

પ્રામાણ્યે સત્પ્રકટ કરવી શક્તિઓ પૂર્ણભાવે,
બુદ્ધચબ્ધ સત્પ્રગતિ વિભુતા પામવી ઐક્ય દાવે. ૭

ૐ કનૂતર ને પારધી. ૪૨૨

- દયાળુ પંખીઓમાંહિ, સડચો દાણો નહિં ખાતું;
કરણાળુ કનૂતર તું, દયાનો પાઠ શીખવતું. ૧
- રહે ભૂખું તથાપિ તું, દયા ના ત્યાગતું ક્યારે;
શિલાકણ ખાઈને સહુને, દયાનો પાઠ શીખવતું. ૨
- કદાપિ આંચ મારે ના, દયાળુ જન ઘરે રહેતું;
ગરીબાઈ જણાવીને, દયાનો પાઠ શીખવતું. ૩
- અરણ્યે પારધી આબ્યો, મહારીતે થયો દુઃખી;
બળંતું લાકડું લાવી, પડેલાં પત્ર સળગાબ્યાં. ૪
- પરોણો પારધી ભૂખ્યો, થયો એ આપણો અતિથિ;
પટીને અગ્નિમાં પ્યારી, શમાવું હું કુધા તેની. ૫
- કનૂતર એમ પત્નીને, જહસ્થાશ્રમ કહે ક્ષેત્ર;
સુણી વાતો કનૂતરની, કહે પત્ની પડું પોતે. ૬
- પરસ્પરમાં અતિથિતું, ખરું સ્વાગત અહો કરવા;
પગ્યાં બે તાપણી મધ્યે, કર્યું સ્વાર્પણ અતિથિને. ૭
- કુધા ભાગી અતિથિની, જહસ્થાશ્રમ સફળ કીધો;
દૃઢ્યમાં પારધી સમજ્યો, જહસ્થાશ્રમતણી કરણી. ૮
- પારધીએ મન ચિત્તુ એહ, આત્મભોગથી શોભે ગેહ;
પારાપતનો સાચો ત્યાગ, કાયાપર છે મારો રામ. ૯
- પાપીજન મધ્યે સિરદાર, પાપકર્મનો લડું ન પાર;
પાપો કરતાં જીવન ગયુ, થોડું આયુ જાપ્રી રજું. ૧૦
- પારાપતની પેઠે સાર, દયાધર્મ પાળુ હું સાર;
એવો નિઃશય મનમા કયો, નિઃશયર બવા પાછો ક્યો. ૧૧
- માર્ગે જતાં સાધુ મળ્યા, પારધીએ તે મનમાં સમર્થ;

વંદન કીધું લાવી ભાવ, ભવજલધિમાં તું છે નાથ. ૧૨

ધન્ય ધન્ય ધર્મો અવતાર, ભવસિન્ધુથી મુજને તાર. ૧૩

દીધો દયાધર્મ ઉપદેશ, પારધીના મન નાડા કવેશ;

સાધુમત ત્યાં અંગીકર્યું, દયાવ્રતે નિજ મનડું ધર્યું. ૧૪

સાધુભાવે દયા સમાન, ધર્મ નહીં કો જગમાં માન;

દયાવિષે પ્રભુનો વાસ, સર્વ ધર્મમાં દયા જ ખાસ. ૧૫

દયા નહીં ત્યાં હોય ન ધર્મ, દયા નહીં ત્યાં પાપ જ ધર્મ;

દયાનદી જો જળ સૂકાય, મહાપ્રલય જગમાં ઝટ ધાર. ૧૬

જેના મનમાં દયા ન હોય, તે ના ધર્મો જગમાં જોય;

કબૂતર સરખાં પાળે દયા, મહાજનની તે ઉપર મયા. ૧૭

કબૂતરની રક્ષા જગ શાય, કોમ દયાગુ તેને વેદાય;

ધન્ય કબૂતર જગમાં જાન, દયા પાળતાં જે પ્રખ્યાત. ૧૮

દયા કરે તેની જે સાર, ધન્ય ધન્ય તેનો અવતાર;

મળે પ્રભુ તેને નિર્ધાર, ભવમાગરનો પામે પાર. ૧૯

પ્રભુ કબૂતર લઈ અવતાર, દર્શન દીધા પ્રેમ અપાર;

અન્ય ધર્મ માં જોયી વાગ, ભક્ત ભક્તિ મદિમામાં સાર. ૨૦

દયા સ્વભાવે કબૂતર પ્રેમ, ઘડના કીધી વિચારીય;

દયાધર્મનું એ હાંત, જીવતું સમજે ઘણું ધાન્. ૨૧

દયા વિના ગ્રાંથે ના વેદ, દયા વિના તપ જપ છે જોડ;

દયા વિનાન્ય શાસ્ત્રો જુડ, મયરની જેવી છે પૂડ. ૨૨

ધન્ય કબૂતર સ્વાર્પણ ન્યાય, ધન્ય કબૂતર અદિશા શય;

કબૂતર પાંખી મુળી પ્રાજ્ઞ, દયા સ્વાર્પણે ઘરો સજા. ૨૩

દયાધર્મ સમ કોઈ ન ધર્મ, દયામયું તદિ જગ શુભ ધર્મ;

દયાધર્મ થી શાન્તિ યાપ, પુણ્ય જનનું શુભ જધાવ. ૨૪

કબૂતર મર્યાદા દેખો સાર, કાન્ય કર્યું એ દ્વારોદાર;

તુલસીદાસ દયા સુધર્મ, સત્ય સનાતન પામે ધર્મ. ૨૫

॥३॥ अरुण प्रभु माहिमा. ॥३॥

২৭ নং সেক্টর, পি.ই. ১০ নং থানা ২৭.

ଜମା ୧୫ ଲକ୍ଷ ୩୦ ହଜାର ୫୦୦ ଟଙ୍କା ପ୍ରାୟ

[illegible]

નરનાર ૭૪૩ ચેત્રે ૬, જામ ૩૫ ધની રંચ.

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣାପଡ଼ିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି । ୫୫, ୨

ਸ੍ਰੀਮਤ ਬਲਦੇਵੀ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਸ੍ਰੀਮਤ ਬਲਦੇਵੀ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ,

[illegible][illegible]

2000 年 10 月 10 日 星期一 第 1000 号

ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਭ ਹੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਂ।

2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810 2811 2812 2813 2814 2815 2816 2817 2818 2819 2820 2821 2822 2823 2824 2825 2826 2827 2828 2829 2830 2831 2832 2833 2834 2835

အိမ်ထောင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အချို့က ချစ်ခင်မှုကို မပြုနိုင်

ing from 0.1 to 1.0, and the α value was 0.05.

(Signature)

11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847

५. धर्मः ।

ટકે ના ચિત્તમાં છાનું, સ્વજન યત્ન નહીં ભણે;
 લટેટાણે ભર્યાં ભાણે, કદી વિશ્વાસ્ય ના ભોળે. ૧
 ધરે ના દીર્ઘદૃષ્ટિને, નહીં ગંભીર મનનો ને;
 લહે ના હાર્દ વાતોનું, કદી વિશ્વાસ્ય ના ભોળે. ૨
 ઘટે જ્યાં મૌન ત્યાં બોલે, ઘટે જ્યાં બોલતું ત્યાં મૌન;
 ઘટે ના તે કરે જાદી, કદી વિશ્વાસ્ય ના ભોળે. ૩
 અપેક્ષાઓ નહીં ભણે, વિના હહાપણ થતો ડાકો;
 દૃઢ્ય લઈને દૃઢ્ય બાળે, કદી વિશ્વાસ્ય ના ભોળે. ૪
 મળે ત્યાં મૂતરે મેળે, કરે ભજનન નકામી બહુ;
 ખરી વખતે ખસે આપો, કદી વિશ્વાસ્ય ના ભોળે. ૫
 નથી સ્વસ્થાનમાં હૈયું, ભમાબ્યાથી ભમે જાતું;
 વસે છે બહાલમાં ઝેરજ, કદી વિશ્વાસ્ય ના ભોળે. ૬
 ચલો મન ચેતીને મુતો, ચિખામણ માનયો સાચી;
 બુદ્ધચિત્તિસદગુરૂ સંગે મળે છે સદગુણો સર્વે. ૭

૭૭ તાપને. ૬૬

તપાવે તાપ શા માટે, તપાકયુ ના જરા નહારે;
 મુમાફિયર તપે શાનં, મની જા શાન્ત સમજાને. ૧
 વિના વાંક તપાવાની, નથી તવ કર્મ મન સમજ.
 ધણે ઉડાત ના કરેવા, ન્હાને એવું પડે સાચુ. ૨
 તપાવાથી ન્હાને કિચિત નથી કહ્યું જામ યાવાનો,
 વતી ન્હાને તપાવાથી, દરે તો શાન્ત થા મન્યુ. ૩
 તપા તાડ અતી નવે, નરા છે વર્ણ્ય અનિમરે;
 ધરા મર : અન્નદા, નમાથી તાપ દે ન્હારો. ૪
 કા. ન તાતી દરવા, ન્હાને કાષ કરવાથી.
 તપા તપાવે તપાથી, અર્ચિય ન્હારેગે મેની. ૫
 તપા ન્હાતુ જતી કાને, ખરે દર ન્હાર જાવાથી.

નિવૃત્તિ યોગીની પેઠે, કરીને આમથી કાઢી. ૬
 અમારી જન્મમૃતિના, પ્રરેશોમાં સદા ઉગે,
 અમારી ધન્ય છે જૂઠિ, અહો તવ બીજને રહે. ૭
 અમારા આત્મવત્ જુદાણા, અમારાં ભવ્ય વૃક્ષો છે;
 બુદ્ધચન્દિદ્રવ્યને ભાવે, ઠરું વર્ણન અપેક્ષાએ. ૮

હિરણ્ય વિહાર.

આજે સૂર્યોદય થતાં, પાનમર ઘડી વિહાર;
 ચાર સાધુ સાથે કર્યો, સૈંદવત્તથી સાર. ૧
 ગૃહસ્થશિષ્યો આરે સાથ, મનમાં જપતા મિનવરનાથ;
 વિહારમાં અવલોક્યું જેહ, દૃશ્યભાવ વર્તુલમાં તેહ. ૨
 જતાં વાટમાં વરખડો એક આગ્યે,
 અહો આમ સરખો ભલો ઉચ્ચ ભાગ્યે;
 ધણા વરખડા વાડમાંહી સુધાતા,
 થયા લીંઝડા પંથમાં ખૂબ માતા. ૩
 ધીમી ધીમી પવન લહરી, મન્દ તો આવતીંતી,
 ભેટી ભેટી સકળતનુને, દૂર તે તો જતીંતી;
 દેખી દોડે ચપલ હરણાં, ખેડુતો કોત્ર ચોષે,
 મંત્રે વાડયો દૃઢ અતિ કરી, દોરનો પન્થ રૂપે. ૪
 ઉચા ધાડા શુભવટતણા, વૃન્દ દેખ્યાં મજાનાં,
 પખી બેઠા કલરવ કરે, બોલતાં રહે નછાતાં;
 દેખી દેખી પચિકજનને, ડાગ પર્ણો હતાવે,
 આવો પાસે હૃદયના એ, મોનલાવે જણાવે. ૫
 કોયલ કરે ટહુકાર આગાડાળ પર બેસી ખરે,
 પ્રેમી વિયોગી જીવનને એ હૃદયનું કંઈ ઉચ્ચારે;
 અન્નરૂવિયોગે જે બળે તે કોકિલા જેવા અરે,
 મીઠા મંત્રાહર શબ્દને તે સાંભળી દિલ ઉગે. ૬

- . બય ત્રસ્ત સસલાં નાસતાં પાછું જુવે ઉભાં રહી,
 મુકુમાલતા પ્રેમાળતા વર્ણાય ના વચને કહી;
 રાયજી ક્ષોથી રાયજો ચોથી રહી વગડાવિયે,
 રખવાળ કળને વીણતા ઉપકારં કરતી એ દિસે. ૭
 દસ્યો નિહાળ્યાં એહવાં, કુદત્ત ચોસા છેક;
 સેઠવ ગ્રામ પ્રવેશીને, વાસ કર્યો દિન એક. ૮
 જ્ઞાનાદિક ચર્યાવડે, મહાદેવમાં વાસ;
 કરી લોક બોધ્યા ધણા, પ્રગટ્યો ચિત્તોઢાસ. ૯

ૐ શાન્તિ: ૧

❧ સુમતિનું આત્મસ્વામી પ્રતિ આમંત્રણ ❧

- પધારો પ્રેમના ભૂખ્યા પધારો પ્રેમના તરસ્યા;
 પધારો પ્રેમના રસિવા, કર્યું સ્વાપર્ણ ત્હને સઘળું. ૧
 પધારો પ્રેમભગનીએ, પધારો મરજીવા ધર્મને;
 પધારો નામ ભૂલીને, પધારો રૂપ ભૂલીને. ૨
 પધારો પ્રેમના દેવા, ત્યજી મિથ્યા જગત્ સઘળું;
 સતીના જીવના ઘડે, પધારો આત્મધર મધ્યે. ૩
 સહી દુઃખો સકળ પ્રેમે, મરીને જીવતા થાવા;
 પધારો મરજીવા ધર્મને, ત્યજીને યેન માયાની. ૪
 ભવા બૂરા અભિપ્રાયો, જગત્ના સદુ ત્યજી દઈને;
 સજીવન યજ્ઞ પધાર્યાંધો, ચિદાનન્દી યસો નક્કો. ૫
 સજીવનતા યસે નક્કી, પધાર્યાંધો દૃઢ્ય માનો;
 અદ્વૈત્વં એવના ભડકા, સન્નાવી ચો પધારી અદ્વી. ૬
 બની તન્મય સદા મુખમાં, અભેદી મેગમાં રહેવું;
 પ્રદુષણિષ્ઠ ધર્મ દાદિએ, પધારો ઘરવિયે પ્રેમી. ૭

૬ પ્રિયતમઆત્મ પ્રતિ ચેતનાના ઉદ્ગારો

પ્રીતમ તવ પ્રીતિ લાગી છે, બીજું કશું ન મુકાય
 જાણું પીણું ના મમે છે, કરવી મમે નહિ વાત;
 ઉપ ન આવે આંખમાં, મમે દિવસ નહીં રાત
 મૃતક સમા અણનીઓ છે, મમે ન ભેડું દુશ્મ;
 હજી રહ્યું ના મમે છે, સમ સદુ સ્પર્શસ્પર્શ;
 કુદતની યોગા સદુ છે, મમે નહીં તલભાર;
 મેજ વિનાના લોકથી, નહિ આનન્દ ભગાર.
 પ્રેમ વિના રસ નહિ પડે છે, પ્રેમ વિના ન સંબંધ;
 પ્રેમ વિના શું દેખવું છે, પ્રેમ વિના જન અન્ધ.
 પ્રેમોદયિમાં અવતરી છે, મરણવે ઘણું ભય;
 તે તુજને પામે સદી છે, બીજા જન વા ખાધ.
 સુદ પ્રેમની જ્યોતિમાં છે, બગી ભસ્મ ને ઘાથ;
 સહજાનન્દી તે બને છે, મરણવે તે ગણાય.
 પ્રીતિ સીતિને નિર્વાહી છે, કરવો આનન્દ મેજ;
 બુદ્ધિસાગર મેજથી છે, આનન્દધનની સહેલ.

૭ આત્માની સુમતિ પ્રિયા પ્રતિ

પ્રીત લાગી તારી પ્યારી છે, મુને ન બીજું;
 જગત સદુ જોઈ લીધું છે, હવે ક્યાં રીડું-
 વિષયની લાજે વાતો, મધેડાની જેવી લાતો;
 કશું ન તુજ વિષુ મુકાતો છે.....
 નામરૂપ પરપોટા, રાગ તેના સદુ ઝોટા;
 સમજણ સદુ ઝોટા છે.....
 પ્રિયા પ્રાણ પ્યારી જ્ઞાણી, ચિદાનન્દ લટ
 માગી એક તુજ લાગી છે.

ચિત્ત મમ ચોરી લીધું, કાંમણ શું? એવું કીધું;
 ગમે ન કાંઈ લીધું દીધું રે. મુજે-ખ્યારી. ૪
 નિર્જીવયકી ન્યારી, સાચી એક તવ યારી;
 તવ રૂપ બલિહારી રે. મુજે-ખ્યારી. ૫
 આપી છવ છવાડે, ખાડે ન ચોરાશી ખાડે;
 જગાડીને હાડોહાડે રે. મુજે-ખ્યારી. ૬
 તુજ પર ભઈ વારી, હું તું ભેદ બૂઝ્યો ભારી;
 ભાગી તન્મય તારી રે. મુજે-ખ્યારી. ૭
 પરાણે ન પ્રેમ થાવે, ખેડ્યો પ્રેમ નહીં આવે;
 પ્રેમમુખ પ્રમટાવે રે. મુજે-ખ્યારી. ૮
 દુનિયાની રીઝ ત્યાગી, લગની ત્હારી જ ભાગી;
 બુદ્ધિસાગર કથે ભગી રે. મુજે-ખ્યારી. ૯
 ૐ શાંતિ: ૩

શું વળે ?

વિચારે ના પ્રજોખ્યું શું ? સમજતો ના કશું દેયે;
 મુજાવે શું વળે તેને, રૂચે ના તત્ત્વ તેને જે. ૧
 મરી શીટી જવું કાર્યો, કરીને અન્યનાં યત્ને;
 થતી કિંમત નહીં તેની, મરી શીટી જવાથી શું ? ૨
 હૃદયથી ચાહવું જેને, સમર્પણની પ્રવૃત્તિથી;
 નહીં તે ચાહને ભણે, વળે તે ચાહનાથી શું ? ૩
 હૃદયનાં દર્દ ના ભણે, હૃદયમાં પૂર્ણ ના પેસે;
 હૃદયને ના ચહે પ્રેમે, વળે શું ? મિત્ર એ કરતાં. ૪
 મળે ના મેળ જ્યાં મનથી, નથી જ્યાં મેળની કિંમત;
 પરસ્પર ઐક્ય ના મનનું, વળે શું ? મેળ કરવાથી. ૫
 હૃદયથી ના થતી વાતો, રહે જ્યાં ભેદ વાતોમાં;
 ૧.૨ ના વાતમાં જ્યાં રસ, વળે શું ? વાત કરવાથી. ૬

મજે ના આંખની આંખો, હૃદયની ના હૃદય મજનું;
 તહે છે જેર મનમાંડી, કરે વંદન વજે શું ? ત્યાં - ૩
 ચતાં ના ચિત્ત જ્યાં લેમાં, ચતો ના પ્રેમ જ્યાં લેમાં;
 ઠગાથી ભિત્તતા ધારી, વજે લેશું ચવાથી શું ? ૮
 મજે ના સ્નેહનો છાટો, પધારો પ્રાણથી પ્યારા;
 પધારો એમ કહેવાથી, વજે શું ? ચિત્તમાં ભલે ૬
 હૃદયરસ જ્યાં નથી વહેતો, હૃદયથી જોડવાનું ના જ્યાં;
 નહીં ખૂલે હૃદય સહેજે, વજે શું ? જોડવાથી ત્યાં ૧૦
 સળગતી દુઃખની દોગી, ઠદી ના ચાન્તિ સ્વપ્નામાં;
 અધઃપાત જ ચતો દોષે, જોડે એ જીવવાથી શું ? ૧૧
 ચિખામણ ચિત્તમાં ધારી, કરે જે સ્વોત્તતિ સાથી;
 બુદ્ધયજિધ ધર્મદષ્ટિએ, ખરું સાક્ષ્ય જીવનનું. ૧૨

શુદ્ધચેતના યોગિનીના આત્મસ્વામિશોધના ઉત્કાર.

યોગિની ગનીને કુ કું, જ્યાં ત્યાં મુજ સ્વામી;
 દેશોદેશ ફરી જોઉં, આતમ શુભરામી. યોગિની
 કુશળ પુશળ શોધ્યાં, આગમ વેદ ભારી; યોગિની ૧
 જામ્જાલ ઇશ્વર શોધ્યા, મળ્યો ન વિહારી. યોગિની ૧
 દરિયા પહાડો શોધી, યાકી શુદ્ધો મજારી; યોગિની ૨
 નદીઓ શોધીને યાકી, પ્રિયને ઉચ્ચારી. યોગિની ૩
 નિદ્રા નહીં આંખે આવે, ચિત્ત દુઃખ ભારી; યોગિની ૩
 પ્રિયની આશાએ ફરી, શુદ્ધ બુદ્ધ હારી. યોગિની ૪
 પ્રિયતમ વિના ચેન, પડે ન જરારી, યોગિની ૪
 પડિતોને પુરૂષે પહોંચ્યું, એવા ન ભગારી. યોગિની ૪
 જાતે જેણે દેખ્યા નહિ, ક્યાંથી તે જાતાવે; યોગિની ૪
 પોયાં ચોયાં ભણી નાદે, જૂઠેલા જૂઠાવે. યોગિની ૪
 પ્રેમના તારાએ મૂક્યા, સર્વત્ર સદેશ;

વિરહાગ્નિ ચિતાની મધ્યે, જગવાના અદેશા. યોગિની. ૬

દેહના તંબુરે ગાવું, મુરતા જગાવું;
સોડહું સોડહું રટી સ્વામી, ધ્યાને ઉંઘી જાવું. યોગિની. ૭

ઉંઘી જાતાં ઉંઘમાંડી, પ્રિયતમ દીકા;
નામરૂપ થકી ન્યારા, ચિદાનન્દ મીઠા. યોગિની. ૮

ઉડી જાગી જોયું ત્યારે, કાંઈ ના જણાયું;
જગમાં ન માવે જોયું, મુખ થેન છાયું. યોગિની. ૯

પ્રિયતમ વિનાની પ્રિયા, જીવતી મરેલી;
ત્રિવિધ તાપે સદા તે, જીવતી જળેલી. યોગિની. ૧૦

નામ રૂપથકી ભિન્ન, ભગ્યતિએ જાગી,
બુદ્ધિસાગર પ્રભુ ભેટી, પ્રેમે પાપ લાગી;
યોગિની જનીને, લેલ્યા પ્રિયતમ સ્વામી. ૧૧

ૐ જ્ઞાન્તિઃ ૩

શુદ્ધચેતના સતીની આત્મસ્વામી પ્રતિ ઉક્તિ ॥

- સતી વિના શોભે નહીં, પ્રિયતમ ક્યારે રે;
સતી વિના સત્તા દેશ, રાજ્ય ધન હારે રે. સતી વિના.
- સતી વિના શાણુપણું, કોણુ બતલાવે રે;
પર ઘર વાટે ખાટે, શોભા સદુ બાવે રે, સતી વિના. ૧
- સીતા વિના રામ જેવા, જ્ઞાન વિના જ્ઞાની રે;
નાક વિના મુખ જેવું, સત્કાર જગ માની રે. સતી વિના. ૨
- પ્રગટે વીર ન સતી વિના કયાં, સ્વતંત્રતા ના દેશે રે;
સતીતણે સત્કાર નહીં જ્યાં, ત્યાં દિનબાવે કલેશે રે. સતી વિના. ૩
- ભટકવાની ટેવ ત્યજીને, નિજઘરમાંહિ આવો રે;
પત્નીવ્રત ધારી પ્રેમે, દ્યો જીવનનો લ્હાવો રે. સતી વિના. ૪
- હડકાયા કુતરાની પેઠે, થાય ન વેળે સાફ રે;
સાન્નિપાતિક વૃત્તિ ધરતાં, જીવન થાય નહારું રે. સતી વિના. ૫

પતિ વિના પ્રાણુ જાવે, સતીના કણમાંથી રે;
 પત્ની વિના ત્યાં ત્યાં જાતાં, ઠરે ન કામે ક્યાંથી રે સતી વિના ૧
 ચતુર સાને સમજે સહેજે, વાઝાં શું વગડાવું રે;
 બુદ્ધિસાગર પ્રિય પ્રભુ, જાણું શું ? સમજાવું રે સતી વિના ૨
 ૐ શાન્તિ રે.

“ નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ”

અરે તવ શીર્ષ પર ફેર્ને, રહી છે બહુ તપાસી ને;
 પ્રમાદે જાન તવ ભૂલી, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૧
 અમૂલ્ય જ જે વખત વીતે, અરે તે નાવતો પાછો;
 નકામી વાત ચિન્તામાં, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૨
 નથી કિમ્મત મનુષ્યવની, અરે ત્હેં ચિત્તમાં ભણી;
 નહીં તો હાથ સમજાવે, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૩
 કરી ના ધર્મની સેવા, કરી ના દેશની સેવા;
 કરી ના વિશ્વની સેવા, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૪
 કરી ના સદગુરુસેવા, કરી ના શાસ્ત્રની સેવા;
 કરી પ્રગતિ નહીં સારી, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૫
 પત્રી પરત્રના બેટી, કરે છે રાગ બ્યસનોમી;
 અરે આવી ગળ્યુ મૂર્ખા, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૬
 અરે તુ કોણ છે ત્હારે ? જગતમાં સ્થાન ક્યાં ત્હારે ?
 ક્યું શું ? તે વિચારી ને, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૭
 ઉપગ્રહ તે જગતના બહુ, ગ્રહા પાછા પુનઃ દેવા;
 ગાળાવી ફેર્ રી રી ત્હેં, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૮
 વજ્રુ શું ? લશ્મી સત્તાથી, વજ્રુ શું ગાત્રી લાગીથી;
 અરે પરમાયે દુન્યો વજ્રુ, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૯
 વજ્રુ શું ? મોજ યોગે રે, પુમાદો લશ્મીનો કરનાં;
 ઉઘાત્રી આજ ને ગાયુ, નકામું આયુ ક્યાં ગાળે ? ૧૦

ਅਤੇ ਸਭ ਹੋਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ, ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਭੇ ਸਥਾਨਾਂ,	
ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	੧੧
ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	
ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	੧੨
ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	
ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	੧੩
ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	
ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	੧੪
ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	
ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	੧੫
ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	
ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਭਾਂ ਹੋਰੀਆਂ ਸਥਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ	੧੬

शब्दधेयनानां परमात्मनश्चि शक्ति मेलोद्गात.

Fig. 10 is a view of the same part as Fig. 9, but showing the same part in a different position.

કોઈક જગ્યા ઉપર વસે છે, એવું જણાવી શક,	
જુની જુને એવનું છે, વળે છે જ કુખને ર.દ.	ખંડ ૧
ખીચા વાનું જણા, જે ખાગર ખાગ ખગ,	
વિદ્યુત્ત જલે જલે જાણી છે, જાણે છે જુદા જગ્યા.	ખંડ ૨
જેવું કોઈ જણાવે છે, કોઈમ જલે જાગ,	
કોઈ જલે જલે જલે છે, જાણે જુદા જાગ.	ખંડ ૩
ખાણે ખાણે ખાગર છે, જલે જલે જલે જલે	
કોઈમ જાગ જાગ જાગ છે, જલે જલે જલે જાગ.	ખંડ ૪
જાગર જાગ જાગ જાગ છે, જાગે જાગે જાગ,	
જાગર જાગ જાગ જાગ છે, જાગે જાગે જાગ.	ખંડ ૫
જુદા જુદા જાગ જાગ છે, જાગે જાગે જાગ,	
જાગે જાગે જાગ જાગ છે, જાગે જાગે જાગ.	ખંડ ૬

- ચૈત્ર માસમાં ચિત્તના રે, વિવિધ યાતા ચાર; મંત્રે ૭
 પ્રિય પતિ વણ ચિત્તમાં રે, આવે મૃત્યુ વિચાર. મંત્રે ૮
 વસંત હૈયડું બેરેતો રે, જીવનમાં ચો માલ; મંત્રે ૯
 તન મન તાપે જાહુ તપે રે, કૃપા કરે ના કાળ. મંત્રે ૧૦
 વૈશાખે મન વાતણી રે, કરવી કોની સાથ; મંત્રે ૧૧
 વજ્ર પિંગળે વાતણી રે, જરા વિચારો નાથ. મંત્રે ૧૨
 જોઠે જગદીશ્વર જરા રે, ખરો કરો મન ખ્યાલ, મંત્રે ૧૩
 ચાતક મેઘથી મન ખુશી રે, મટે જગત્પૂર્ણ જવાલ. મંત્રે ૧૪
 નદીઓ બહેતી જોરથી રે, આપાડે ઘનધોર; મંત્રે ૧૫
 આશ ફળે ધર જન કરે રે, મુજ મન ચોરગકોર. મંત્રે ૧૬
 શ્રાવણ સરવર મેહુલા રે, પૃથ્વી લીલા વેપ; મંત્રે ૧૭
 આંખે સરવર મેહુલા રે, પ્રિય વસો પરદેશ. મંત્રે ૧૮
 ધન ગાળ્યા વણ ભાદ્રવો રે, ભારે જગ કહેવાય; મંત્રે ૧૯
 પતિના ગાળ્યા વણ અરેરે, નારે ગાત્રી સુધાય. મંત્રે ૨૦
 આંખે ભાદ્રવ સરવડા રે, ચિત્ત નદી દુઃખ નીર; મંત્રે ૨૧
 ભદ્ર કરો પ્રિયનમ પ્રભુ રે, રહે ન શણ હવે ધીર. મંત્રે ૨૨
 આશ્વિન આશા મન ધણી રે, પાખ્યા જેનર પાક; મંત્રે ૨૩
 ઉગ્યો આકાશ ચંદ્રમા રે, ગાગી કરે મન ખાખ. મંત્રે ૨૪
 સંજીવો નરગા ગાવતી રે, પ્રમદાવી મન પ્યાર; મંત્રે ૨૫
 બ્રહ્મા વણ દેહા વિષે રે, પ્રમદે છે અ નાર. મંત્રે ૨૬
 તાલ તાપ વળા ગણાં રે, દુઃખ સહ્યાં સહુ ભણ; મંત્રે ૨૭
 પળ ગવ વિરહના દુઃખથી રે, જીવ્યુ જરા ન જીવ્યા. મંત્રે ૨૮
 શણ ન ખનાનાં વિરહથી રે, જાવે જારે માસ; મંત્રે ૨૯
 ખનાય કેમ એ અરેરે, રી જીવ્યાની આશ. મંત્રે ૩૦
 વિવિધ રને કયા મટકા રે, જરમાયા જગનાથ; મંત્રે ૩૧
 આંખાં મે ડી (મૂંડી) માવળે રે, કેમ જરા અરે જાથ. મંત્રે ૩૨
 નામ ઉપના વૃત્તિયો રે, ખૂણાવે નિજ જાન; મંત્રે ૩૩
 હે નહા આવવા નિજ ઘરે રે, હાર્યા સત્તા ધન માન. મંત્રે ૩૪

- હૃદયતણી વાતો ભણી રે, કરેં હું કોની સાથ;
વાત વિસામો વિશ્વમાં રે, તવ વણ નહિ કોઈ નાથ. મળો. ૨૧
- જીવ મળે જો જીવથી રે, ત્યારે સુખ ભરપૂર;
વચ્ચે જો ખીજું રહે રે, તો સુખ નાસે દૂર. મળો. ૨૨
- હું તું દિધા ભાવ ના રહે રે, મળતાં નાથ હજૂર;
આનન્દ રસના તાનમાં રે, ચાઉં સદા ચક્રૂર. મળો. ૨૩
- તવ વણ હૃદયે ઉપદ્રવે રે, કુકે વિષની જવાલ;
તવ ધ્યાને રહું જીવતી રે, આપે ન વિષ વિકરાલ. મળો. ૨૪
- પ્રીત રીત તવ વણ કદી રે, કરી ન ખીજે જાય;
તવ વણ સુતું જગ સહુ રે, ખીજું કશું? ન જણાય. મળો. ૨૫
- અરજ સૂણો મમ આત્મની રે, આવો કહું સમ ખાય;
તવ સંગે રંગે સદા રે, યૌવન સફળું યાય. મળો. ૨૬
- પુરુષ નામ ધરાવીને રે, હવે ન કર્યો વાર;
સોજ શૃંગાર સજી કરી રે, લેટવા થઈ તૈયાર. મળો. ૨૭
- નર નારીનું જોડકું રે, સાથે રહી લહે શર્મ;
દ્વૈતભાવ જો મન ધરે રે, બાંધે કુમતિએ કર્મ. મળો. ૨૮
- એક્યભાવ અદ્વૈતના રે, મેળે મળશે નાથ;
દ્વૈતભાવના ભૂલીને રે, શુદ્ધ મેમે રહો સાથ. મળો. ૨૯
- ઉપશમાહિક ભાવથી રે, ધરી ધર્મ શૃંગાર;
કેવળજ્ઞાનની ભૂમિમાં રે, મળતાં જયજયકાર. મળો. ૩૦
- કુદ્રતનો એ કાયદો રે, મળતી ધાતોધાત;
જાતે જાત મળે પારે રે, તવ મમ એકજ જાત. મળો. ૩૧
- અન્તરુ એ નિશ્ચય થતો રે, મળતાં હવે ન વાર;
પુદ્ધિસાગર અનુભવે રે, આનન્દ આંખી અપાર. મળો. ૩૨

ૐ જ્ઞાન્તિઃ ૩

ધર્મરાજ્ય ભાષા સમાજપર અતિ ક્રિયા કાયદાઓથી હાનિ નાશ. ॥

- પટે ન્યાં ગદુ ક્રિયાઓના, ખરેખર કાયદાઓ ત્યાં;
થતી સ્વાતંત્ર્યની હાનિ, વધે ના ધર્મ તે નક્કી. ૧
- ગને સ્વાતંત્ર્ય નિરોધક, ક્રિયાઓ સૂક્ષ્મ તે ધર્મ;
રહે ના જાનીઓ સાચા, મરે છે ધર્મ તે અન્તે. ૨
- યદા ધીર્વાણુ ભાષાપર, પડ્યા હદ બહાર ગદુ નિયમો,
તદા તે શ્રવણી ના રહી, વિચારે ધર્મમાં એવું. ૩
- શુભોવણુ ગદુ ક્રિયાઓથી, થતી ના ઉન્નતિ કોની;
કુવામાંદિ કષ્ટનરવળ, ક્રિયાઓથી તથા હાનિ. ૪
- ખરી સ્વાતંત્ર્યનોરોધક, ખરી પ્રગતિવિરોધક જે;
અનિચ્છક ગદુ ક્રિયાઓ તે, ખરેખર ધર્મ નાશક છે. ૫
- વિના ઉપયોગની જે જે, પ્રવૃત્તિયો ક્રિયાઓની;
નથી તેથી ખરી પ્રગતિ, અહો નિષ્ઠ યોગ્યતા વળુ તે. ૬
- ધણા હદ બહાર આચારો, વહે ના ધર્મની પ્રગતિ;
અનિકમ કાયદાઓથી; થતી ના રાષ્ટ્રની પ્રગતિ. ૭
- પણા ન્યાં કાયદાઓ છે, ખરે હદ બહાર ત્યાં હાનિ;
થતી પ્રગતિ અરે અટકે, ટંગે સ્વાતંત્ર્ય સદુ જનનું. ૮
- ક્રિયાઓ કાયદાઓ ગદુ, અતિ હદ બહાર ના આરા;
જુર્યા જગમાં અહાં ન્યાંત્યાં. વિચારીને વિચારો એ. ૯
- નહું સ્વાતંત્ર્યની રોધક, ક્રિયાઓ ધર્મની સારી;
ખરી સ્વાતંત્ર્યનીરોધક, ક્રિયાઓ ધર્મની કરવી. ૧૦
- પ્રતિ વ્યક્તિ ક્રિયા જુદી, ખરા સ્વાતંત્ર્યને જાણો;
બુદ્ધયજ્ઞ ધર્મની પ્રગતિ, થતી જટ સ્વાધિકારે દો. ૧૧

ૐ જ્ઞાન્તિ: ૩.

❧ માર્ગની ભ્રમર પ્રતિ શ્લોકો. ❧

માલતી-ઠાળો ઠાળો જગત કથનું તે નડી લેય ખોડું,
 સંતોષી તું નહિ નહિ જરા નામ તારું શું મોડું;
 ઠામે ઠામે જમણ કરતો એક ઠામે ન બેસે,
 શુંશું શુંજે સ્વર નહિ ભણે આયુ ગાગીય કલેશે
 જા તું ફરે હઠ હઠ અરે આવ ના મૂર્ખ પાસે,
 ટેકી નેકી નહિ નહિ જરા જાય જ્યાં ત્યાંજ વાસે;
 તું ના ઠાળો પ્રિયતમ અરે સ્વાર્થમાં રજા પાછ,
 તારા જેવા નયન નિરખી હું મરું ચિત્ત લાછ.
 લગ્નના નામે કુલવટ તજી અન્યની પાસ જાનાં,
 લગ્નના નામે પરવશ થઈ અન્યનું એકું ખાતાં;
 ઠાળો પીળો બહુ પદ ધરે લોકથી નેવ લાગે,
 હા હા તારી અકલ ઘટના જાય જ્યાં ત્યાંજ ગાગે.
 ફેદ ફેદ તારા નયન મુખને પ્રેમની ટેક છંદી,
 જોડી જોડો જડ ફરી ગયો નેક છંદી કુલંદી;
 હા હા હો જે દુહય મુખથી જે ફરીતી પ્રનિતા,
 છંદી તંને પરવશ થયો કેમ જાણે ન મુસા.
 વદિત્યો જે ચતુર જગમાં પ્રેમ ગૂંને નિહાળે,
 ના વિશ્વાસી નવ મનગળી પણ પિત્તારી ભાળે.
 તંભાએ નામે અકલ તુજને કયા હજી તુ ભમે છે.
 ત્યાગી મીડુ પરવશ થઈ એક કયા તુ જમે છે.
 મોટા થાવે નહિ નહિ કદી કલ્પનો હાલ કીધે,
 મોટા થાવે નહિ જગ કદી પગનોં કુ ખ કીધે.
 મુજી જેઓ પરવશ થયા નેહનો ના પ્રનિતા,
 કુ ખી અનંત જગ મડ; થયા આખથી કેક દીડા.
 જેડીઓ જ જગ મડ; અરે પાન નેનો ન જાવે,
 સાચી ચિત્ત દુહય સમજી જાનિને છંદી આવે,

પામે તેથી જગ જથ ઘણું કીર્તિને સુપ્રતિષ્ઠા,
બુદ્ધચન્દ્રિય સત્યથગતિ કરે પત્નીને સ્વામી મીઠા.

૭

ૐ ગરીબોપર દયા લાવો. ૐ

- તમારી ઉન્નતિ કરવા, પ્રભુને બારણે જાવા;
કર્યા પાપો સફળ હરવા, ગરીબોપર દયા લાવો. ૧
- ગરીબોમાં ઘણું દુઃખો, હર્યાથી સ્વર્ગની પ્રાપ્તિ;
ધર્મી એવું હૃદય જાણી, ગરીબોપર દયા લાવો. ૨
- મળી લક્ષ્મી સફળ કરવા, મળી સત્તા સફળ કરવા;
મળી વિદ્યા સફળ કરવા, ગરીબોપર દયા લાવો. ૩
- મળે ના પૂર્ણ જાવાનું, કરે પોકાર દુઃખોથી;
દયાવન્તો પ્રભુ ભક્તો ! ગરીબોપર દયા લાવો. ૪
- ગરીબોની દયા કરવી, તમારો ધર્મ છે મોટો;
કદી ના દુઃખી થાવાને, ગરીબોપર દયા લાવો. ૫
- નિઝાતમાને થતી પીડા, કુધા ને રોગથી જેવી;
તથા સૌની વિચારીને, ગરીબોપર દયા લાવો. ૬
- ગરીબોની ખરી આશીર્વાદ, ખરેખર યોગીના જેવી;
હૃદય એવું વિચારીને, ગરીબોપર દયા લાવો. ૭
- ગરીબોનું ભણું કરતાં, ગરીબોનું કદી નાવે;
મળે ॥ સાહાય્ય દેવાની, ગરીબોપર દયા લાવો. ૮
- નદામાં ખર્ચ ત્યાગીને, અનન્તા દુઃખ હરવાને;
અનન્તાં મુખ લેવાને, ગરીબોપર દયા લાવો. ૯
- પરંપર મોક્ષ ફલ જાણી, હૃદયમાં ભાવ બહુ આણી;
મહન્તો ચેડીયાઓ સૌ, ગરીબોપર દયા લાવો. ૧૦
- શિખામણ સન્તની માની, ખરો પરમાર્થ મન આણી;
બુદ્ધચન્દ્રિય સિદ્ધિને માટે, ગરીબોપર દયા લાવો. ૧૧

ૐ શાન્તિ: ૧

❀ મહા ધૂતારી માયા. ❀

માયા મહા ધૂતારી નારી,

કરતી સર્વ વિન્ધ ખુવારી.

માયા ૭

બ્રહ્માને મુંઝાવ્યા ભારી, દોડયા બની વિકારી;

સરસ્વતીની પાસે વેગે, વિચિત્ર કામલુગારી.

માયા ૮

મુંઝાયા વિષ્ણુ લક્ષ્મીથી, સાત્ત્વિક ગુણ અવતારી;

મહાદેવ ભિલડીથી મુંઝાયા, લાજ રહી નહીં ધારી.

માયા ૯

અદ્વિતિના ધારક યોગી, વિષ્ણુસે કામ વિચારી;

તપસી લપસી બતા દાસુમાં, ક્રોધાદિક સંસ્કારી.

માયા ૧૦

ભણ્યા ગણ્યામાં ભૂલ કરાવે, તપનો તાલ ગમાડે;

જ્ઞાનીને દાસુમાં ગમડાવે, યોગી પાય લગાડે.

માયા ૧૧

શાબ્દિક તાર્કિક પડિત મોટા, સતી જતી લંગોટા;

નાથ નથાવે વિન્ધ લગાવે, સૌથી કરતી છોટા.

માયા ૧૨

નગ્ન તપસ્વી બાવાઓને, શબ્દરૂપ ભરમાવે;

પરદર્શનના પ્રવર્તકોમાં, તાણાતાણી કરાવે.

માયા ૧૩

અવધૂનો અથડાણા કેઈકે, કલાવત રૂટાણા.

મહાજન રાજન સાજન મોટા, જમણાથી ભટકાણા.

માયા ૧૪

માયાના સામા જે પડતા, માયા વશ તે થાવે.

અકળકળા માયા દેવીની, નમસ્કારમાં ના આવે

માયા ૧૫

નવું જીવંત માયા બચાવી, માયાનો મહાલીલા,

માયાને પૂજે સદુનિયા, મને ત્રિહજન દીલા.

માયા ૧૬

માયા જર કરેલા મહા દુર્લભ, જાની મનમાં બલે.

કયની કરતા કાઈ વગે નહિ, રહેણી કોઈક આલે.

માયા ૧૭

માયાને જીતે તે યોગી, મળતી તેને સિદ્ધિ.

બુદ્ધિસાગર અનુભવયોગે, પરમાનન્દ પદ યદ્ધિ.

માયા ૧૮

શકું નાં રીઝવી સહુને.

- શકયા ના રીઝવી સહુને, અરે તીર્થકરો ઋષિયો;
પરસ્પર માન્યતા લેદે, શકું ના રીઝવી સહુને. ૧
- પરસ્પર ભિન્નદષ્ટિએ, ગણાતું સત્ય બહુ લેણી;
ગણે જૂઠું પરસ્પરનું, શકું ના રીઝવી સહુને. ૨
- અરે ને એકને ગમતું, નથી તે અન્યને ગમતું;
પરસ્પર વૃત્તિનાં લેદે, શકું ના રીઝવી સહુને. ૩
- કથું સાપેક્ષ દષ્ટિએ, નથી તે જાણતા મૂઠા;
પરસ્પર પક્ષની તાણે, શકું ના રીઝવી સહુને. ૪
- મતામતમાં પડી દુનિયા, ઘણા છે ધર્મના પન્થો;
વિચારે લેડ આચારે, શકું ના રીઝવી સહુને. ૫
- મુસલમાનો ગણે જૂઠા, ખરેખર હિન્દુઓને તો;
ગણે જૂઠાજ હિન્દુઓ, અહા જગ એવંછ લોકોને. ૬
- ગણે છે ખ્રીસ્તિયો જૂઠા, જગતમાં અન્ય ધર્મોને;
ગણે બૌદ્ધોજ અન્યોને, ખરેખર વિશ્વમાં જૂઠા. ૭
- અરે બ્યવહારમાં એવું, જગતમાં સર્વ લોકોનું;
લટે છે માન્યતા લેદે, શકું ના રીઝવી સહુને. ૮
- મનુષ્યોની પ્રવૃત્તિઓ, પરસ્પર ભેદવાળી છે;
દિવાની દુનિયામાંહી, શકું ના રીઝવી સહુને. ૯
- યયો ના એક માન્ય જ કો, જગતમાં સર્વને ક્યારે;
પ્રભુમાં પણ ક્યાં લેરો, શકું ના રીઝવી સહુને. ૧૦
- રૂચે ના તે જુવે રોષો, રૂચે તે સદ્ગુણો દેખે;
રૂચે તેને જ તે મીઠું, શકું ના રીઝવી સહુને. ૧૧
- ગમે તેવી જ જાગૃતમાં, પડે છે વિશ્વમાં લેરો;
ગમે ના તે પડે સ્હામાં, શકું ના રીઝવી સહુને. ૧૨

અનાદિથી થતું એવું, રૂએ ના એક દુનિયાને;
બુદ્ધયજ્ઞિ આત્મરંજનમાં, સમાયું રંજનો સર્વે. ॥

ૐ સુમતિની આત્મસ્વામિપ્રતિ હિતશિક્ષા. ૐ

જ્ઞાતા પતિ પ્રેમે પધારે દે, ભક્તિ ભૂખ્યા ભગવાન, જ્ઞાત ૧
માયા મમતાના ઘરે દે, રોગ દુઃખ ભરપૂર; જ્ઞાત ૧
શાસ્ત્રવત શર્મ મળે નહીં દે, દાનદયા ગુણ દૂર
નામ રૂપની વૃત્તિના દે, સંગે મળે ન શાન્તિ; જ્ઞાત ૨
લાખચોરાશી યોનિમાં દે, ભટકો ધરી મન પ્રાન્તિ. જ્ઞાત ૨
પર પુદ્ગલના ચૂંચલાં દે, ચૂંચે મળે ન શર્મ; જ્ઞાત ૩
ભક્તવત્સલ ભગવંતણ દે, કેમ પ્રહો અરે કર્મ. જ્ઞાત ૩
સત્તા ધન શોભા સદુ દે, પરધર ભમતાં ભાય; જ્ઞાત ૪
ધૂળથડી હલકાપણ દે, ફટ ફટ જગમાં ઘાય. જ્ઞાત ૪
આજલગી પરધર રમી દે, મુખ લક્ષુ મું ? સાર; જ્ઞાત ૪
સમખાધ મુઝને કહો દે, અનુભવથી નિર્ધાર. જ્ઞાત ૪
પરધર જે મુખ ના મળે દે, તો કેમ ભટકો નાય; જ્ઞાત ૪
આત્મ મૂંઝી અમથા અરે દે, ગાવળને ભરો ગાય. જ્ઞાત ૪
અનુભવમાં અનુભવ કરી દે, આવો નિજધરમાડી; જ્ઞાત ૪
લક્ષ્મીસીલા હેરથી દે, દુઃખ ન હોવે ક્યાંડી. જ્ઞાત ૪
ત્રિવિધ તાપો દૂર રહે દે, આનન્દ અપર પાર; જ્ઞાત ૪
બુદ્ધિસાગર ધર્મથી દે, નિજધર સ્થિરતા સાર.

ૐ પ્રગતિ. ૐ

ઉઠો બાળી જનો સર્વે, જગત્માં સ્થાન ક્યા મ્હારે,
અવસ્થા સી થઈ બાળી, કરોને કાર્ય પ્રગતિનાં
કપાળે હાથ દેખે, કદી બેઝી રહો ના દે;
કરી ઉદય થયો સાર, થતી સદુ સિદ્ધિઓ યત્ને.

બને છે આત્મચદાથી, કદી ના થાય તે કાર્યો;	
ત્યજીને દેહની મમતા, બની નિર્ભય કરો કાર્યો.	૩
અહો જે જીવપર આવી, જીગરથી કાર્યને કરતો;	
થતો તેનો વિજય નહી, વરે છે વીરને લક્ષ્મી.	૪
પડે છે તે મહટે છે હો, વધારી આત્મની શક્તિ;	
જીવે પાશ્વર્યદેશોમાં, પ્રવૃત્તિમાં બને તેવા.	૫
હતા પૂર્વે તમે કેવા ? બન્યા બેહાલ રે હમણાં;	
થઈ બ્યસનોયકી પડતી, ત્યજો બ્યસનો હવે સર્વે.	૬
મુધારો સંખી જંપીને, તમારાં ઉત્તતિ કાર્યો;	
મર્યા વણ માગવો દૂરે, કરો કાર્યો દર્મ પ્રાણે.	૭
કદી જીવી શકે ના તે, સમર્પણથી અરે જીતો;	
જીવ્યાની આશ રાખો તો, મર્યા પહેલાં કરો કાર્યો.	૮
ખરી આત્મોત્તતિ કરવા, કરો કોટી પ્રયત્નોને;	
કરીને ઉત્તતિ યજ્ઞે, જગતમાં જીવતા રહેશો.	૯
થયું પ્રાતઃ હવે ઉઠા, લગાડો વાર ના કિંચિત્;	
જીવ્યજિધર્મની વેળા, મળી છે અઃ કરો સફલી.	૧૦

❀ સ્વદેશમાતૃભાષાપ્રગતિ. ❀

સ્વદેશી માતૃ ભાષાની, વૃદ્ધિ કાર્ય કરી સદા;	
ખડું સ્વાતંત્ર્ય દેનારી, મુહાતી સદિચારોથી.	૧
જીવંતી માતૃ ભાષાથી, સ્વધર્મોની ખરી પ્રગતિ;	
વિચારી ચિત્તમાં જોવું, કરો ભાષાતણી રક્ષા.	૨
સ્વદેશી માતૃ ભાષાના, ખરા પ્રેમે બની ભક્તો;	
કરો સદુ કાર્ય ભાષાથી, તમારી ઉત્તતિં જોથી.	૩
સ્વદેશી જો કહાવો તો, લખો ગ્રંથો સ્વદેશીમાં,	
થશે દેશોત્તતિ જોથી, કળા કૌશલ્યની વૃદ્ધિ.	૪

મદા જે બહા માગાને, મદા બહા સ્વપૂર્ણને;	
અંતે તે જીવે સંગમાં, અપૂર્વ સ્નેહ, માગાને.	૧૦
પિતા માગાતણી બહિષ્, કરી મનને અદા કેવી;	
ચિરંજીવી સદેવ નામે, અપૂર્વ સ્નેહ, માગાને.	૧૧
કરે જે માગુની બહિષ્, કરે તે સદગુરુ બહિષ્;	
કરે તે રેવળી બહિષ્, અપૂર્વ સ્નેહ માગાને.	૧૨
બીજાને માગુના બહિષ્, કરે બહિષ્ સ્વમાગુની;	
ગુરુચરિત્ર જાણ જનનીની, કરી સેવા ભવે માતા.	૧૩

જુવાની જાય છે ચાલી.

જુવાની તો રિવાની છે, જુવાની તો જવાની છે;	
કરી તે ધર્મ કાર્યોને, જુવાની જાય છે ચાલી.	૧
નરીના પૂર્ણી પો. વો. છે વિજયી પેરે.	
કરી તે કાર્ય આજેનાં, જુવાની જાય છે ચાલી.	૨
બહી જૂની અવધાને, ધમાધમ જુવ કવનારી;	
અદાદા ભોગભોગમાં, જુવાની જાય છે ચાલી.	૩
અંતે બહાધરીગીર, અંતે પદ અવધની અંતે,	
માર્ગે મિલકેડીને, જુવાની જાય છે ચાલી.	૪
કડોડા કાંઈકો કાંઈ, બહાની વીરના પેરે.	
અંતે માર્ગે નોડાં, જુવાની જાય છે ચાલી.	૫
કપાડાનિમકાનિમકા, અંતે અંતે અંતે ને	
મરી ને અંતે અંતે, જુવાની જાય છે ચાલી.	૬
અંતે જે સ્વર્ગના રાજા, અંતે જે દેવતાના રાજા	
અંતે આ અંતે અંતે, જુવાની જાય છે ચાલી.	૭
અંતે જે અંતે અંતે, અંતે જે અંતે અંતે	
દારી નાદી રાજા, જુવાની જાય છે ચાલી.	૮
અંતે જે અંતે, અંતે જે અંતે અંતે	

જીવાની જાલવી જાગી, કર્યા કર કાર્ય પ્રારંભ્યું.	૮
નિરાશામાં સકળ સ્વપ્નાં, જ્યાં જૂઠી સદાશાએ;	
કસોટીએ ચઢી લાવે, કર્યા કર કાર્ય પ્રારંભ્યું.	૯
ત્હને ત્હારા અધિકારે, સદા કર્તવ્ય કરવાનું;	
બની લક્ષ્યોપયોગી તું, કર્યા કર કાર્ય પ્રારંભ્યું.	૧૦
સ્વધર્મે સ્થેર્ય ધારીને, ચતા દોષો નિવારીને;	
અપેક્ષાએ વિચારીને, કર્યા કર કાર્ય પ્રારંભ્યું.	૧૧
બ્રહ્મી અધ્યાત્મ બળયોગે, પ્રગત યા !!! સ્વોત્તતિ પંથે;	
ત્યજીને ભાવિની ચિન્તા, કર્યા કર કાર્ય પ્રારંભ્યું.	૧૨
શુદ્ધોદ્ધી ઉન્નતિ યાતી, ખૂરી બુદ્ધિ ટગી જાતી;	
બુદ્ધચબ્ધધર્મધારીને, કર્યા કર કાર્ય પ્રારંભ્યું.	૧૩

❧ સ્વાત્મસત્યનો પ્રકાશ કર !!! ❧

નિજાત્માને ગમે તેવું, પ્રકાશો આચરે જગમાં;	
બની પરતંત્ર મન જગના, કરે ના નાશ ચેતનનો.	૧
ખરૂં આત્માવિષે પ્રગટ્યું, જગતને તે જણાવી દો;	
કહી ના વંચ સ્વાત્માને, અને જગને કથી જૂઠું.	૨
કહી નાપાક ના બનવું, છુપાવી સત્ય આત્માનું;	
નથી કેા સત્યથી ખીજે, જગતમાં ધર્મ સમજી લે.	૩
કરાબ્યાથી કરી ના જા, કર્યા કર સ્વાત્મ માનેહું;	
બગી જાવું ભલે રહેમાં, કહીના જૂઠને કહેવું.	૪
બનીને ચિત્તના તાણે, નિજાત્માનું છુપાવીશ ના;	
નથી ભીતિયદ્રી નીતિ, જતાં સાચું રહું ના કંઈ.	૫
સુઝાડે જે ત્હને સ્વાત્મા, કથ્યા કરને વધા કર તે;	
સદા તું સત્ય રૂપી છે, નથી ભીતિ કહી સત્યે.	૬
જગત્ રીઝે અરે ખીજે, ત્હને ત્હેવું પ્રયોજન શું ?	
છુપાવી સત્ય સ્વાત્માનું, કથે જૂઠું નહીં ધર્મી.	૭

મઝાની ડાળ ડાળીઓ, ઘણા સ્વલો થકી સોહો;	
મઝાનાં નીલ પર્ણેથી, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૭
ઘટા તવ સ્વચ્છપર્ણેની, મઝાની છાંય દેનારી;	
ફળીને વિશ્વ પરમાર્થે, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૮
શુકો તવ પાંદડે બેસી, કરે કંઠેલ બોલીને;	
ફળે આપ ખુરી ચાતા, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૯
અહો ખીરકોલીઓ ભાવે, કુદે છે ડાળ ડાળીપર;	
ફાળા પંખો માળાથી, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૦
કરે છે મોર દહુકારો, ભલી તવ ડાળપર બેસી;	
હલાવી પાંદડાં ડાળો, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૧
દુકંદુકા કરી વાનર, ફળોને આપ અંજેરે;	
તથાપિ ધારીને સમતા, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૨
અહો માનવ પશુ પંખો, અહીં આવો ફળો આવો;	
હલાવી પર્ણ આમંત્રી, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૩
ઉગેલાં સર્વ વૃક્ષોમાં, મહત્તા કુદતી ત્હારી;	
કદી ના વર્ણવી જાતી, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૪
મનુષ્યોનું જીવન તુ છે, કરે ઉપકાર સદુ આપી;	
અતઃ તું વિશ્વ પૂજાઈ, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૫
અરે તવ છાંયડે આવી, કરે વિદ્યામ સદુ પશુઓ;	
રદીને મોન ઉપકારે, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૬
અહો ત્હારાં સકળ અંગો, ખરા ઉપયોગમાં આવે;	
નકામું જાય ના કિચિત્, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૭
સદીને તાપ વર્ષાને, સદીને તાડ તુ જીવે;	
સદીને ત્રાસ નિર્દયનો, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૮
મરીને બીજથી પામુ, ફરી ઉગે જગત્માંદી;	
કરી કર્તવ્ય કરણીને, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૧૯
અહો તુજને જે વાવે તે, ફળો પાને જીવંતાં તે.	
અહો જેથી પ્રવૃત્તિથી, સદા ચોભા ધરે આંગા.	૨૦

❀ સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ❀

- સુધારાવણુ નથી પ્રગતિ, સુધારાવણુ નથી સુખકાં;
સુધારાવણુ નથી શાન્તિ, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૧
- ખરી દેશોન્નતિ કરવા, ખરી ધર્મોન્નતિ કરવા;
ખરી સંયોન્નતિ કરવા, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૨
- ખરી જ્ઞાનોન્નતિ કરવા, ખરી આત્મોન્નતિ કરવા;
નવું જીવન પુનઃ ધરવા, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૩
- ખડું સ્વાતંત્ર્ય ધરવાને, જૂરી પરતંત્રતા હરવા;
કઠામહને કરી દૂરે, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૪
- સદા સ્વાસ્થિત્વ સંરક્ષા, પ્રવૃત્તિથી પ્રગત થાવા;
ધરી સ્વાનુભવો પૂરા, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૫
- સમાભોદય સદા કરવા, શુભંકર ઐક્યને ધરવા;
અનીતિને પરિહરવા, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૬
- ત્યજીને સંકુચિત દ્રષ્ટિ, કરી ઐદાર્ય દ્રષ્ટિનું;
જમાનો ઝોળખી ધેયે, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૭
- કરે છે સર્વ પર્યાયો, રૂપાન્તર સર્વમાં થાતું;
અનાદિથી જ આલોકી, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૮
- જીઓ પાશ્ચાત્ય દેશોમાં, પ્રવૃત્તિઓ ભક્તી કેચિત;
જાન્યા સ્વતંત્ર તેથી તે, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૯
- થતી સ્વાત્મોન્નતિ જેથી, અરેખર દ્રવ્યને ભાવે;
પડાતું ના કદી પાછું, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૧૦
- પ્રવેશ્યા બહુ કુધારાઓ, અહાહા બાળ લગ્નાદિ;
થઇ પડતી અરે તેથી, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૧૧
- વધે પાછું પુનઃ ઔજસ્ય, ટળે અજ્ઞાનતા સહુની;
ખરી એવી પ્રવૃત્તિનો, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૧૨
- સુવિધાઓ વધે જેથી, અવિધાઓ ટળે જેથી;
સદા સર્વત્ર શાન્તિનો, સુધારો યોગ્ય કર સમજી. ૧૩

- જ્યોતિષી અને જાપાન, મુધારાથી રક્ષું જાગજા,
 યજ્ઞો દશન વંચીને, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૨૮
- જાતા નગર જીવન દારી, યજ્ઞ મજાજી જમન ચાચા;
 જાપી નિમાજવા દરવા, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૨૯
- પડી ને પોર નિદામાં, રહે તે પાછળે રહેજો;
 પરાયાઓ ત્યજ દેવા, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૦
- કદી ના મૂંડ હાથી, મુધારો લોપ વજ કરવો;
 ખડું ખોડું વિચારીને, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૧
- સ્વદેશી વસ્ત્ર ને પાંદે, સ્વદેશી બકત ને મિત્ર;
 ખરેખર તે પ્રગત યાત્રી, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૨
- જાપાં જાણી પ્રગત કરવા, ખસાં ને જ્ઞાતપ્રગતિનાં;
 હયાં વજ ઉઘડી ચર્મને, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૩
- કદી પદ્માનુ ના રહેતું, પ્રગતિપત્ર થતું પંચી;
 સદા એ મંત્ર જોખીને, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૪
- મળ્યા વજ સંકેતો દુઃખે, કદી ના ઉત્તરિ યાત્રી;
 સદા દિગ્મન પરી મનમાં, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૫
- સમાજે જ્ઞાતિઓમાંદી, વિનાશક ને રહ્યાં તરવો;
 કરી કંદે જાની મૂંડા, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૬
- મુધારો ને કંદે તેના, થયે સામા યજ્ઞ લોકો;
 રહીને તેમની સાથે, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૭
- મુધારક જાનીઓથી રે, રહે શન વર્ષ જગ પાછળ;
 પછીથી તેલ પૂજના, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૮
- જમાનો વાયુની વેગે, ખરે દોડે પ્રગતિપત્ર;
 રહે પાછળ નથી આડું, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૩૯
- દયા જે દેશની કેવી ? દયા જે ધર્મની કેવી ?
 દયા જે લોકની કેવી ? મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૪૦
- કુપન્ધોને ત્યજ દેવા, સુમાર્ગોમાં મદા વહેવા;
 કરી વાહોમ ખસ જાણ, મુધારો યોગ્ય કર સમજ. ૪૧

પરમાર્થી જન ઉદ્ભવો, તેવા જગમાં સાર;
ભુદ્ધિસાગર ધર્મથી, દોવે જય જયકાર.

૮

“ કરો ના નોકરી કરારે. ”

- કરાયે ચોકને ચિન્તા, પરાજ્ઞા શીર્ષ પર વહેતી;
પટે કરવું ગમે ના તે, કરો ના નોકરી કરારે. ૧
- ખરી નિજ જાતને વેચી, પરાયા હાથમાં દેવી;
જીવંતાં નર્કના જેવી, કરો ના નોકરી કરારે. ૨
- નકામું હાજી હા કરવું—, પટે પરતંત્ર યાવાળી;
ખુશી ના સ્વામિઓ થાતા, કરો ના નોકરી કરારે. ૩
- ફેલે જે ચોકને તેવી, પ્રવૃત્તિ સેવવી પડતી;
પુરું ના પેટનું થાયે, કરો ના નોકરી કરારે. ૪
- સહન કરવાં પટે મેંજાં, અને ટોણાં ગમે ત્યારે;
નિજેજાએ જવાતું ના, કરો ના નોકરી કરારે. ૫
- ગમે તેવું કરે સાફ, ગમે માલીકને ના તે;
ગમે તે જૂલને કાટે, કરો ના નોકરી કરારે. ૬
- બને જે લોહીનું પાણી, તથાપિ ના કદર થાતી;
મળેલું ભાખ્ય વેચીને, કરો ના નોકરી કરારે. ૭
- કરે છે નોકરી તે તો, અને છે શૂદ્ધ, કાર્યોથી;
કરો સ્વાતંત્ર્યથી ધંધો, કરો ના નોકરી કરારે. ૮
- નથી પ્રજા સ્વંય જંને, પશુવત્ અન્યના તાણે;
રહે છે શક્તિયો વેચી, કરો ના નોકરી કરારે. ૯
- યતાં નોકર સ્વશક્તિઓ, દગાઈ જાય છે સઘળી;
પરાઘ્રય જીવવું જોઈ. કરો ના નોકરી કરારે. ૧૦
- વદાતું ના કરાતું ના, હૃદયમાં સત્ય જે આબુ;
પુષાવી સત્ય આત્માનું, કરો ના નોકરી કરારે. ૧૧

કદી પરતંત્ર ના જનવું, લગ્ની અવતાર માનવનો,
બુદ્ધિધર્મ સ્વાતંત્ર્યે, સ્ત્રીને જીવવું જગમાં. ૧૨

આત્માની તૃપ્તિ પ્રતિ ઉક્તિ.

રામ-આચારી.

- તૃપ્તિ ક્યાં તું જાણે ભટકાવે, આનંદ લેશ ન યાવે.
કામ વિષય વિત્ત નામ રૂપના, નિમિત્તે મટ આવે; તૃપ્તિ. ૧
કીર્તિ પ્રતિષ્ઠાપદ ઇલાશી, છતી મનમાંડી યાવે.
શાન્તિ મળે ના તવ સંગતથી, લાખ ચોરાશી ભભાવે; તૃપ્તિ. ૨
અન્તર એત્યો આત્મજ્ઞાનથી, રૂચિ તવ પર નાવે.
હીમાં દુઃખ અનન્તા ભવમાં, જોર હવે ન સુડાવે; તૃપ્તિ. ૩
આત્મજ્ઞાન વૈરાગ્ય વિનાતો, ઘટ ઘટ જોરે ફાવે.
શાન્તિ મળે ના સ્વપ્ને સારી, આઠે કર્મ ચલાવે; તૃપ્તિ. ૪
પ્રગટ થવા દઉં નહિ હવે ઘટમાં, સુખિત પ્રયુક્તિ હાવે.
તૃપ્તિ વળે કર્મજ્યો કરવા, એ છે નિશ્ચય બાવે. તૃપ્તિ. ૫
બુદ્ધિસાગર સ્થિરતાયોગે, આનંદ અનુભવ આવે.

ૐ જ્ઞાન્તિ: ॥

પધારો મેઘ મહારાજા.

- જીવે છે રાહ જગ સઘળું, તમારી મહંદરમાનીનાં.
કૃપા લાવી દયા સાગર, પધારો મેઘ મહારાજા. ૧
જગત જીવાડવા માટે, અદા નિજ રૂજ ને કરી.
ખરેખર રૂજ દહિએ, પધારો મેઘ મહારાજા. ૨
જગતના શહેનશાહોને, જીવાડો છે કૃપા લાવી.
મહત્તાને અદા કરવી, પધારો મેઘ મહારાજા.
દયા ખૂરી પશુઓની, અને નિર્ધન મનુષ્યોની, ૩

કરેણા સર્વ પર લાવી, પધારો મેઘ મહારાજ.	૪
સુધારા ને વધારા સહુ, તમારા વણુ ટળી જતા;	
તમારી અસ્તિથી લીધું, પધારો મેઘ મહારાજ.	૫
તમેને રોકનારો કો, નથી ઉપકારીનો શત્રુ;	
જગજીવન ખરા પ્રેમે, પધારો મેઘ મહારાજ.	૬
તમારા વણુ સુલકતોને, મળે ના લાખરી ખાવા;	
કરીને બહાર, સન્તોની, પધારો મેઘ મહારાજ,	૭
તપાવે તાપ મન તનને, ઘણો ઉકળાટ જગ થાતો;	
રમરે છે સેવકો તમને, પધારો મેઘ મહારાજ.	૮
ખરો આધાર તું જગને, તમારા વણુ નથી શાન્તિ;	
ઘણા ખીડાય છે લોકો, પધારો મેઘ મહારાજ.	૯
જગતને આશ છે ભારી, ભલાં તવ ગાય છે ગાણું;	
જગત્ આનન્દ દેવાને, પધારો મેઘ મહારાજ.	૧૦
તમારા વણુ ઘણી હિંસા, થશે આ વિશ્વ જીવોની;	
જગદઉદ્ધાર કરવાને, પધારો મેઘ મહારાજ.	૧૧
ઘણા મોંઘા થયા પક્ષાત્, ઘણું પરતાવણું થાયે;	
ઉરે એ વાત લાવીને, પધારો મેઘ મહારાજ.	૧૨
અશાન્તિ વિશ્વમાં વ્યાપી, નહીં જોવાય રે આંખે;	
નિહાળી વિશ્વને વેગે, પધારો મેઘ મહારાજ.	૧૩
ધરો ના સાકડી દૃષ્ટિ, બર્નાને વિશ્વમાં મોટા;	
ભલો ઉપકાર કરવાને, પધારો મેઘ મહારાજ.	૧૪
કર્ણુ શું પાપ લોકોએ, અવજાથી કરી મોઢે;	
કરીને માફ નેની જડ, પધારો મેઘ મહારાજ.	૧૫
તમે ગંભીર છો મોટા, સહુ અપરાધ જીવોના;	
ભણી પરમાર્થ વૃત્તિથી. પધારો મેઘ મહારાજ	૧૬
તમારી દાન વૃત્તિનું, ખડ દયાન્ન ઉપદેશે;	
અપાતું જાળીને પ્રેમે, પધારો મેઘ મહારાજ.	૧૭

૧૧મું મહુ ધ્યાનમાં રહેઈ, જગદ્ગુરુ દેવે બેસાડી,

પુણ્યપ્રિય ભાર લાગીને. પપાને કમિય મદારાજ.

૩૨.

ૐ ગામિ: ૩

નિઃચરતી પડતીનો વિવેક.

- જે નર મહનો તે નર પાનો, પડ્યા પાડી જે ઉઠે નદી,
તેથી વધીને દોષ્ય જનનમાં, મળી શકે નદી મનુજ કદી. જે. ૧
- જન કંદુક્રમ પડીને શાપ, વારંવાર ઉંચા આવે,
મન પિવડમ પડીને પાડો, ઉંચા કાપર જન નાવે. જે. ૨
- પડીને પાડો ઉઠે તે નર, સ્વાસ્થિત માની જે ધારે,
હાડે પવુ તે ના હો, કાપર મૂલ્ય જે ભાવે. જે. ૩
- પડી પગોની ઠાકર ખાલી, પ્યાદું ના કોને એવું,
હાડુ જનનં ગદ ઉડી, કાર્ય ખડું એ કરી લેવું. જે. ૪
- મહા પડ્યાનો અન્નરૂ મમજી, સથાચકિત ચડતા રહેવું,
પુણ્યમાત્ર પ્રતિ પન્નમાં, અન્ય શું કરજી વિના કહેવું. જે. ૫

વગ્નવોધ.

- દેવે નેનુ મુ સમુતિ પદમાં, કદી આવે કરી નાવે;
જનાં યદા મધ પ્રીતિ, મધ ભક્તિ રહું જન શું ? જે. ૧
- અદા નિષ્ઠ દુર્જને કરી, કરી ભાવી કરીશું એ;
સપૃદાના કંઈ અરે મનમાં, વિચારી જો કર્યું જે જે. જે. ૨
- ત્દને ત્દારા અધિકારે, ઉપગ્રહ દાનને આશ્રય;
ગયો બૂલી તથાપિ શુ ? ત્દને હાનિ અરે તેમાં. જે. ૩
- ઉપગ્રહને અરે બૂલે, યનો તે મૂળથી હલકો;
મુનું તે કર ભલે ગાપુ, વિચારી જો પરિણામજ. જે. ૪
- ખરૂં શું સ્વાત્મહિત ત્દારૂ, અડંતાથી ગયો બૂલી;

યથા દૃષ્ટિ તથા શ્રુતિ, સ્વીને મૂલ ખાચે તું.	૫
મનોવૃત્તિ કરી જેવી, જુવે છે તેહતું ભાસે;	
કરી સ્વાનુભવે તે જો, યગે નિર્જય ત્વને તેનો.	૬
કરે મનડું સકળ કરતું ? કરે મનડું સકળ કરતું;	
રહીને વૃત્તિના તાણે, જુવે ત્યાં અત્ય મું ? ભાસે.	૭
શુભાશુભ વૃત્તિના ધર્મો, રચે વૃત્તિ મનઃ સૃષ્ટિ;	
પછી તે સ્થૂલમાં પ્રગટે, શુભાશુભની પ્રવૃત્તિયો.	૮
પ્રિયત્વ વૃત્તિ જ્યાં યાતી, અરે ત્યાં તે સદા ન રહે;	
નિમિત્તોથી યત્તા મનમાં, શુભાશુભ ખૂબ પર્યાયો.	૯
નિમિત્તોથી અરે માનવ, પરીણામાં કરે મૂલો;	
વિચારી ચિત્ત જો ઉંડું, વિચારો જે યત્તા તેમાં.	૧૦
સ્વયં સાક્ષાત્ અનુભવ સ્થો ? મનોવૃત્તિ વિના તુજને;	
મનોવૃત્ત્યા અનુભવ જે, કર્યા તે સર્વ બદલાત.	૧૧
મનોવૃત્ત્યા અનુભવમાં, નિમિત્તોથી યતી મૂલો;	
જણાતી મૂલ ના નિજની, યતી સર્વજ વળુ મૂલો.	૧૨
ટળે શ્રદ્ધા ટળે બકિત, અરે જો એકવાર જ તો;	
પછીથી તે ટળ્યા કરતી, ગમે ત્યાં સ્થાપનાં નહી.	૧૩
મનોવૃત્તિતણા ધર્મો, સદા બદલાય છે જગમાં;	
સદા બદલાય જગ સધતું, સદા બદલાય તું પોતે.	૧૪
મનઃ બદલાય છે ત્હારું, વયઃ બદલાય છે ત્હારું;	
તતુજ બદલાય છે ત્હારું, કૃદૃ છે આત્મપર્યાયો.	૧૫
કર્યા જે નિશ્ચયો તેઓ, સદા બદલાય છે જાને;	
બને ■ પૂર્વના બૂઠા, કર્યા સાંપ્રત યત્તા આચા.	૧૬
કર્યું જે જ્ઞાન બદલાતું, અવસ્થા એક ના રહેતી;	
રહું દ્રવ્યત્વથી સૌમાં, અરે દ્રવ્યાર્થદૃષ્ટિએ.	૧૭
અનેક દૃષ્ટિઓયે જે, નિહાળે એક વસ્તુને;	
વિના સાપેક્ષ બુદ્ધિએ, વિદોષાભાસ દેખાતો.	૧૮
કથ્યું કોનું અરે સાચુ, વિના સ્વાનુભવે માને;	

નિરીક્ષી સ્વાત્મનૃ શ્રવે, પ્રવૃત્તિ કરે શ્રવન માર્ગે.	૩૩
ઉપગ્રહ જે કર્યો જેણે, જુવે ઉપકાર ના તેનો;	
ચંદ્રીને તે પડે પાછો, ખરો એ ન્યાયનો કાંદો.	૩૪
ઉપગ્રહદ્વિષ્ટિએ વર્તી, અઠા ના જે કરે ક્ષેત્રે;	
વધે ના આગળે કિંચિત્, શુભોની મત્પ્રવૃત્તિમાં.	૩૫
મુખારી ભે અતઃ જુલો, ભજ્યામાં જુલ તો યાતી;	
યતું શું ? દેખ આત્મામાં, જળાવે સત્ય તવ આત્મા.	૩૬
તથાપિ તે દગાવીને, વિચારે છે અરે બીજું;	
મળે સંગત તથા તેવો, યતું એવું વિચારી ભે.	૩૭
નિરીક્ષે અન્યના દોષો, નિજાત્માના નથી ભોનો;	
ધરી એકાન્તમાં બેસી, તપાસી ભે શ્રવન ત્હારું.	૩૮
ઉપગ્રહદ્વિષ્ટિએ તેમજ, શુભાનુરાગદ્વિષ્ટિએ;	
પ્રતિજ્ઞાદ્વિષ્ટિએ તેમજ, વિચારી ભે પ્રવૃત્તિને.	૩૯
ખરેખર આત્મદ્વિષ્ટિ, પરાત્માએ નિહાળી ભે;	
પડીથી પ્રેમદ્વિષ્ટિએ, કર્યા કર સ્વોત્પતિ ત્હારી.	૪૦
અનેકદ્વિષ્ટિઓને જે, વિચારે સત્ય ભાવોધી;	
યતો તે સુસ્ત વ્યવહારે, કરે આલોચના નિજની.	૪૧
યતાં આલોચના નિજની, પ્રતિક્રમણે પ્રવૃત્તિથી;	
દૃઢયશુદ્ધિ યતી સાચી, યતી પ્રગતિ તતઃ પદ્યાત.	૪૨
હુપાવીને દૃઢ્ય ત્હારું, પ્રવર્તે મૂર્ખની સગે;	
નિજાત્માની યતી પ્રગતિ, નથી વ્યવહારમાં કપાદે.	૪૩
ખરેખર ઉત્પત્તિ ક્રમમાં, યતું સહુ ધેયને માટે;	
બને છે જેહ બનવાનું, વિચારી શાન્ત યાવાનું.	૪૪
ગમે તેવી અવસ્થામાં, કરે છે જ્ઞાની જે પ્રગતિ;	
કરે તેવી નહીં કપાદે, અરે મૂઢો જ અજ્ઞાને.	૪૫
ગણે છે સર્વ પોતાને, ખરેખર ધ્રુવજા જગમાં;	
ભલે હો મૂર્ખ વા જ્ઞાની, યતું એવું વિચારોમાં.	૪૬

- માણી રોષી નિજાંખાને, કહે જે દુરુગ ને મરેગી,
 ગમે નીચા નિજાંખાને, કયા નીચા જમલકરે. ૪૭
 ખરેખર ભાવના હરિ, જગ્યાએ ને વિચારીને,
 વિચારે કરે ? જરે ઉચ્ચ, નિજાંખા કદ કોઈ ઉચ્ચ ૪૮
 વિચારી યોગ્ય કાઓને, દુરુષમાં મર્મ ખરે કાઓ,
 પરી ના જા જરા પાશે, કદી ઉન્માદમાં પ્રવર્તિ. ૪૯
 પટે ઉન્માદ વચ્ચે પડ્યાનું, જરે હરે પડ્યા પાયા,
 નિજાંખાને જ ઉન્માદ, કદી તે ઉન્માદકરીથી. ૫૦
 પ્રવૃત્તિયે મરી જાતી ખરે ઉન્માદ વચ્ચે મરણી,
 નિજાંખા ઉત્તરિ કામે, યત્ન ખર્ચો જ ઉન્માદ ૫૧
 દયાઈ જે રીતી તાપુ, રીતે કાંઈક મનમાં
 તદા તું પાળીશામને, મદ્ય મુનમી પ્રવૃત્તિમાં. ૫૨
 મન: વિરતીતું તદા કરે, નિજાંખાના વિચારોથી,
 દુરુષમાં કારે પેાલીને, વિચારો ઉત્તરિના જરે. ૫૩
 મરેલા ના વિચારો ને, મરેલા મન્યને માટે,
 હરેના મદિચારોએ, પ્રવૃત્તિ કરે પ્રગત થાયા. ૫૪
 મુખારો કરે હરનકમમાં, ત્યજી દોષો પ્રવૃત્તિથી,
 કયાં કરે, કાર્ય પ્રગતિનું, ગુણોના પન્થમાં વર્તી. ૫૫
 નામી નિશ્ચય વિના મિત્ર, પ્રવૃત્તિ-પન્થમાં રહેતાં,
 જગત્ સંભવ ના કયાને, સદા તું રજ સ્થાનમાં. ૫૬
 મહારાં જાનીઓની લેઈ, પ્રવૃત્તિ યોગ્ય કરવાથી,
 નિજાંખાની યતી પ્રગતિ, સ્વભાવે ધર્મ જળયાથી. ૫૭
 માણી પાડું જુદો લ્લાથી, પ્રવૃત્તિ કરે મદ્ય વાટી,
 રૂંધે તે કરે વિચારીને, ત્યજી સ્વચ્છ દન્ધ મરણી. ૫૮
 અદા નિજ કરેને કીધી, પ્રતિજ્ઞાની પ્રવૃત્તિથી,
 સમજતો જ્ઞાનમાં શાણો, જનુ યાઓ સદા સૌન ૫૯
 લખેલા આશયો સર્વે, અપેક્ષાઓ વિચારીને,

કરી નિઃશય ધરી અમતા, પ્રવૃત્તિ કર રૂચે તેવી.
અદા નિઃ કુર્મને કરવી, ગમે તેવા પ્રમુગ્ધોમાં;
પુદ્ગલધિધર્મદૃષ્ટિએ, સદા હો શ્રેય જીવોનું.

ૐ શાન્તિ: ૩

પત્ર વોધ.

તમારો પત્ર વાંચીને, હરીકૃત ચિત્તમાં ધારી;
વિવેકે સતપ્રવૃત્તિને, કર્યા કર પ્રેમ ઉત્સાહે.
પ્રમાણિકતા ખરું જીવન, કદી ના ત્યાગવું તેને;
યથા કહેણી તથા રહેણી, ધરીને સ્વોત્તતિ કરવી.
અનીતિમાર્ગથી દૂરે, રહીને સ્વોત્તતિ પન્થે.
સદા વહેવું વિવેકે એ, તમારે કાર્ય કરવાનું.
સદા મર્યાદામાં રહેવું, ત્યજી સ્વાછન્ધવૃત્તિને;
જગતના અશ્રુ દહવાની, પ્રવૃત્તિને સદા ભજવી.
જીવાની તો દિવાની છે. મદિરા સમ અહો સત્તા,
વિવેકે એ વિચારીને, સદા શુભ કર્મયોગી થા.
કરીને કાર્ય દેખાડ્યા, પડી કહેણી મને સાચી.
નદા એ સ્વપ્નમાં રાખી, ધરી હો વાની સમિતિ.
અદા નિઃ કુર્મને કરવી, કદા ના મુઝવું તેમા.
અડતાને ત્યજી દેવી, નદા પરમાત્મ કરણીમા.
વિચારી શાસ્ત્ર મહેનં. વિવેકે જ્ઞાન કરવાથી,
ધની ના જૂઠા યોગમા. યતી નિઃ લેખ્યની પ્રગતિ.
સદા સ્વાયત્ત મન કરવું, ખરો એ યોગ છે જગમાં.
રહી એ યોગના તામે. મુધારી હે પ્રવૃત્તિને.
પગથીયા ઉત્તનિકમના, ઘણા છે એમ ધારીને.
સદ્યા કરવું ગુણ પામી. ગુણોવણ શુ ? ઘટાટોપે
સદા પ્રામાણ્ય પ્રતિષ્ઠા, પ્રવર્તી સર્વ કાર્યોમા,

- ખની આદર્શવત્ જીવી, જીવાડો વિશ્વને પ્રેમે. ૧૧
- કથ્યા કરતાં કરીને જો, જતાવે તે સદા મોટો;
વિચારી સર્વમાં એવું, ખરી આલોચના કરવી. ૧૨
- મહત્તા આત્મની સાચી, ખરેખર રહેણીથી શોભે;
નિજાત્મા એ ગણે આયું, પછીથી પુનઃજન્મ કેને ? ૧૩
- નિજાત્મા વંચવાથી તો, મહત્તા ના કદી યાતી;
સમાલોચી જીવન સધળું, પ્રતિક્રમણે કરો શુદ્ધિ. ૧૪
- પ્રથમ માર્ગાનુસારી જો, યતો તે ધર્મને પામે;
કરો જાણું વહો યોડું, જગત્ સહુ જાણ્યો સાચું. ૧૫
- મુધારે ભૂલ પોતાની, નિહાળે ભૂલ પોતાની;
ખરી તેની યતી પ્રગતિ, યતો તે સર્વનો સ્વામી. ૧૬
- શુભો સામા ધરે દૃષ્ટિ, જગત્ તવ પાછળે બેઠેયો;
બુદ્ધયજ્ઞિ સ્વોત્તતિમાર્ગે, વદ્યાકર સત્ય ઉપયોગે. ૧૭

ૐ જ્ઞાન્તિઃ ૩

પત્રવોધ.

- તમારો પત્ર આવ્યો તે, વિચારો સાર જાણ્યો છે;
યતી આત્મોત્તતિ જેથી, કમાવાનું કમાઈ દ્યો. ૧
- યશે જો ત્યાગની બ્રહ્મિ, તદા વૈરાગ્યની સ્થિરતા;
યશે અધ્યાત્મની સ્થિરતા, કમાવાનું કમાઈ દ્યો. ૨
- દળે અધ્યાસ જો પરથી, યજ્ઞેવો નામરૂપોનો;
તદા આનન્દની પ્રાપ્તિ, યતો સતોત્ર આત્મામાં. ૩
- અરે જે ચૂંચળું ચૂંચે, સદા પુદ્ગલતણું નોડે;
વિપાકોના પ્રવાહોમાં, નણાના ને નથી બંકનો. ૪
- વિપાકો ભોગવે કર્મે, દુઃખમાં માણીપર યજ્ઞને;
ફેલે રાધે નહીં તેમાં, રહી અનન્યયત્રી ન્યાસ. ૫
- તજો યાચકતણી વૃત્તિ, પ્રવૃત્તિમા પડે ત્હોયે.

વિપાકો કર્મના જોખી, દામાથી સ્વોત્તતિ કરશે.	૩
જગત સદુ કર્મના તાલે, નચાવે કર્મ જીવેને;	
વિચારી કર્મની શક્તિ, દામાથી સ્વોત્તતિ કરશે.	૪
મહાત્મીરે સદાં દુઃખો, જાંચે ના કર્મથી કોઈ;	
મરીને કર્મનું દેવું, દામાથી સ્વોત્તતિ કરશે.	૫
જગતમાં કર્મ છે વૈરી, નિમિત્ત જ જીવ છે તેમાં;	
શુભાશુભ કર્મફલ જાણી, દામાથી સ્વોત્તતિ કરશે.	૬
કયાં કર્મો જ ભોગવવાં; શુભાશુભ જે ઉદય આવ્યાં;	
કયાકારક જાણી તેવા, દામાથી સ્વોત્તતિ કરશે.	૭
વડાના સત્ય-દહાને, વડા જનવા સહે દુઃખો;	
કથી ઉપદેશ જગને જો, દામાથી સ્વોત્તતિ કરશે.	૮
વડાં થાતાં વડા દુઃખો, સહન કરવાં પડે સૌને;	
વિચારી ચિત્તમાં એવું, દામાથી સ્વોત્તતિ કરશે.	૯
થશે સ્વાનુભવો એના, થશે પ્રગતિ થતી એથી;	
બુદ્ધચિંધિસાધુના પન્થે, દામાથી સ્વોત્તતિ કરશે.	૧૦

“ પત્રવોધ ”

સખેલો પત્ર તવ આવ્યો, વિલોક્ષી ભાવને ભણ્યો;	
કરી સ્વાત્મોત્તતિ સાચી, ધરી સમતા સહી દુઃખો.	૧
શુભાશુભ કર્મના યોગે, શુભાશુભભાવ જે પ્રગટે;	
જની તે જે વિષે સાક્ષી, કરો સ્વાત્મોત્તતિ સાચી.	૨
મનઃ ચાંચત્ય વારીને, જની નિશ્ચલ ભણ્યા કરવું;	
ત્યજ પરભાવની વૃત્તિ, કરો આત્મોત્તતિ સાચી.	૩
જનીને દસ વ્યવહારે, વિચારી જોલવું સૌથી;	
ધરી ઉપયોગ ચારિત્ર્યે, કરો આત્મોત્તતિ સાચી.	૪
ધરી યત્ન ક્રિયા કરવી, ધરી ઉપયોગ આચારે;	
નિમિત્તો પુષ્ટ અવલંબી, કરો આત્મોત્તતિ સાચી.	૫

- કરી તો ધર્મનાં કાર્યો, જની પરમાર્થના ચોગી,
 થયા કરતું થવાનું તે, ત્યજી લે ચોક્કની વૃત્તિ. ૫
- મુસાફરને અદાંતા શી ? જટાપર ચિત્ત મમતા શી ?
 થયું જલુ દશ્યને જોવાં, ટોળે તૃપ્ત મળે શાન્તિ. ૬
- કરી ના સેવોપતિ તો શું ? થયું આ વિશ્વમાં જાણે;
 મદાવીરે કમ્યું સાચું, ધરે સમતા ત્યજે મમતા. ૭
- ચિદાનન્દ જ સ્વરૂપી છે, નિદાણે જો નિજાતમાને;
 થયે જલ્લાંડની સાથે, નિજાતમાની દુદય રહેળી. ૮
- નિજાતમામાં રહું સર્વે, રહે ક્યાં ? અન્ય આશાએ;
 નિજાતમામાં ધરી સ્થિરતા, લહે આનન્દની યેનો. ૯
- કદાપિ એકવાર જ જો, નિજાતમાનન્દની યેનો;
 નિજાતમા સર્વેર્થને પામે, પછીથી ઇચ્છવાનું શું ? ૧૦
- દશા એવી લઘા વાગુ તો, કમ્યું સ્વાનુભવે નાવે;
 અનઃ એવી પ્રવૃત્તિથી, રહે સ્વાનુભવે ધ્યાને. ૧૧
- ખરેખર લક્ષ્ય એ સાચું, સદાનન્દીયવા માટે;
 દુદયમાં યોગ્ય લાગે તો, નિજાતમાયોગને સાધે. ૧૨
- ધરે પરમાર્થની રહેળી, મુસાફર કર્મચોગી યે;
 બુદ્ધધિધર્મ ધાર્યાથી, મળે શાન્તિ સદા સાચી. ૧૩

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ ॥

૧૯૦૧ અષાઃ શુદ્ધિ ૧૫.

❀ અરે તું પેટ ક્યાં વળગ્યું. ❀

- ભૂકે પેટમાં અગ્નિ, તદા સૂજે નહીં બીજું;
 ખરું સ્વાતંત્ર્ય હરવાને, અરે તું પેટ ક્યાં વળગ્યું. ૧
- કરાવે ચાચના જ્યાં ત્યાં, મગાવે લીખ નીચ ઘેરે;
 પડાવે ભક્તિમાં વિધો, અરે તું પેટ ક્યાં વળગ્યું. ૨
- સુધા સમ વેદના કોઈ, નથી આ વિશ્વમાં ભાણું;

$$\frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 & i \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$$
[illegible]

한국의 전통 예술은 오랜 역사를 지니고 있으며, 그 독특한 미학과 철학을 통해 세계 각국에 알려져 있다. 특히, 한국의 전통 예술은 자연과 인간의 조화를 중시하며, 단순하면서도 깊은 의미를 지니고 있다. 이러한 전통 예술은 현대 예술에 많은 영감을 주며, 오늘날에도 많은 예술가들이 이를 연구하고 창작에 활용하고 있다.

$$E_{\text{eff}} = E_0 \left(1 - \frac{1}{2} \frac{v}{c} \right) \left(1 - \frac{1}{2} \frac{v^2}{c^2} \right) \left(1 - \frac{1}{2} \frac{v^4}{c^4} \right) \dots$$

1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766

[illegible]

महाराष्ट्र शासन, न्याय विभाग, मुंबई

$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \right) = \frac{1}{2}$

$$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{\rho} \right) = - \frac{1}{\rho^2} \frac{d\rho}{dt}$$

4 E 2 이 문에 속한 문장 2 개 중 하나를 선택하여 답하시오. (2점)

[illegible]

Figure 10 shows the effect of the initial concentration of the monomer on the polymerization rate. The rate increases with increasing initial concentration of the monomer.

● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040

[illegible]

Figure 1. $\log_{10}$ of the number of *S. aureus* per gram of meat as a function of the storage time at 4°C.

[illegible][illegible]
$$d \leq d' \mid \exists w, w' \in V(G) : [w, w']_G = d \text{ and } [w, w']_{G'} = d'. \quad (1)$$

• 13 1/2 1-50 • 13 1/2 175 210!

2.3.2.4. *Phylogenetic analysis*

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

$\frac{1}{\sqrt{\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \delta(x-a) dx = f(a)$

116 (1944) 107-112

सं. १०

[illegible]

- નવ નવરોયો પોતે હું છું, મેમી હું પિછાણું. સન્તો. ૧
- જગત પ્રભુ-હું પોતે છું, સર્વે હુંમાં સમાયું;
અસ્તિ નાસ્તિતા નયદ્રષ્ટિએ; સૌમાંડી હું ધ્યાયું. સન્તો. ૧
- અહા મહમદ ઈસા મુસા હું, બુદ્ધ બ્યાસ અવતારી;
શંકર રામાનુ જ વહિબ હું, હું ખ્યારો ને ખ્યારી. સન્તો. ૧
- સાકાર અને હું નિરાકાર છું, ધર્માધર્મ સ્વરૂપી;
ગંગા કાશી સર્વ તીર્થ હું, મુજથી વાત ન છુપી. સન્તો. ૧
- બાઈબલ વેદ કુરાન જ હું છું, સર્વ ધર્મના પ્ર-યો;
સર્વ વિચારો સર્વાચારો, અનેકનયમતપ-યો. સન્તો. ૧
- સાપેક્ષાએ હું હું કરતો, યયો જ હુંથી ન્યારો;
હું હું જૂજાં ધર્મ સમાધિ, આનન્દ ઉત્તરેયો અપારો. સન્તો. ૧
- મંબીર વાતો શરૂગમ લેઈ, સદુ હુંમાંડી સમાવે;
સર્વનયોએ અનેકાન્તથી, હુંમાં સર્વ સુધાવે. સન્તો. ૧

ગુરુમહારાજશ્રી સુખસાગરજી મહારાજની જયંતી
ઉજવવામાં આવી તે પ્રસંગે પ્રગટેલા ઉદ્ગારો.

- તમારા સર્વ ઉપદેશો, સ્મૃતિ પામી યત તાબ;
અમારા પ્રાણના ખ્યારો, કૃપાથી તવ સદા સાબ. ૧
- તમારા નામના મન્ત્રે, અમારી ઉત્પતિ યાતી;
શરૂના નામના મન્ત્રે, શુદ્ધોન્ની થાય ઉ વૃદ્ધિ. ૨
- કૃપા તહારી સદા ઇચ્છું, કશું ના અન્ય હું ઇચ્છું;
બનીને ધ્યેય મમધ્યાને, રહો એવું સદા ચાહું. ૩
- સદા તવ શિષ્યનું શ્રેયઃ, ચર્ચુ ત્વે ચિત્ત મમભગે;
સદા ઉત્કર્ષિતમાં સાથી, બન્યા તેવા બન્યા રહેગે. ૪

સદાશ્રી સદગુરૂ મહારા, હૃદયથી ના રહો ન્યારા;
બુદ્ધચરિત્ર ધર્મસાધનમાં, સદા સાહાયી રહો પ્યારા. ૫

સં. ૧૯૭૧ ના અઘાડ વદ ૩ ગુરવાર.

ૐ શાન્તિ: ૧

પેથાપુર ગુરૂમહારાજે સં. ૧૯૬૨ ની સાલમાં માસકટપ કર્યો હતો તે સમયે હું સાથે હતો. પેથાપુરમાં અહીંસે લગલગ આવકોના ઘર ગુરૂમહારાજના ભકતોનાં છે. પૂલ આંગી વગેરે કાઠમાઠથી જન્મતી ઉજવવામાં આવી હતી.

❀ કન્યાવિક્રય ❀

કન્યા વિક્રય મહા પાપ, વધે છે તેથી ઘણા સન્તાપ;

લક્ષ્મી સત્તા ઝટ ટળે રે, વધે કુબુદ્ધિ અમાપ;

કન્યાવિક્રય કરનારના રે, ભૂદા પ્રભુના ભાપ.

ખરેખર કન્યા વિક્રય મહા પાપ. ૧

કન્યા વિક્રયે દેશનીરે, યાવે ખરાબી ખૂળ;

કન્યા વિક્રય કરી કોઈએ રે, પામી ન આંખા હુંળ. ખરેખર. ૨

હોય ખરાબી નાતની રે, સુને ન ધંપો શ્રેષ્ઠ;

હોય હરામી હાઠકાં રે, પડે ઉંચેથી હેઠ. ખરેખર. ૩

કન્યાવિક્રય કરનારનું રે, ચિત્ત રહે નહિ કામ;

યશ પ્રતિષ્ઠા બહુ ઘટે રે, કરે ન સારું કામ. ખરેખર. ૪

ભીખનું હાંધું ના ચઢે રે, કદી સીકાએ બાણ;

પાપની પોઠી પરભવે રે, લેઈ ભાવે અબાણ. ખરેખર. ૫

નીચ ઘણો ચણાવથી રે, કન્યાવિક્રય કરનાર;

ગોમાંસ લોચથી ખૂસે રે, દુર્ગતિ લે અવતાર. ખરેખર. ૬

કન્યાવિક્રયના પાપમાં રે, જે જન સાહાયી યાય;

તે પણ તેવો પાપીઓ રે, દુર્ગતિમાં ભટકાય. ખરેખર. ૭

નાતજાતને દેશની રે, હાનિ ધણી કરનાર;	ખરેખર. ૮
કન્યાવિક્રય મહા દોષ છે રે, દૂર કરો નરનાર.	
ગમે તેવો ધંધો કરી રે, જીવું એક ગણાય;	ખરેખર. ૯
કન્યાવિક્રય કરી જીવું રે, જીવતાં મૃત્યુ સદાય.	
કન્યાવિક્રયના પાપને રે, કાઢો દેશથી દૂર;	ખરેખર. ૧૦
દેશોગતિ ત્યારે યશે રે, સંયોગતિ ભરપૂર.	
કન્યાવિક્રય પાતકે રે, નાત ન ઉચ્ચ થનાર;	ખરેખર. ૧૧
બુદ્ધિસાગર બાધથી, ચેતો નર ને નાર.	

સંવત્ર ૧૯૭૧ ના અસાક વદિ ૯ શુક્રવાર.

આકાશમાં ચઢેલા કૃપ્યાવર્ણી મેઘદર્શનદ્વારા મહાતું શિક્ષણ.

કૃપ્યાસિ.

છવાઈ વાદળાંથી બહુ, બની ધમધોર આકાશે;	૧
જગત ઉપકાર કરવાને, પ્રવર્ષે પૃથ્વીપર આજી.	
મનુષ્યોએ તથા ભાવે, જગત ઉપકાર કરવાને;	૨
ખરી ઔદાર્યદૃષ્ટિથી, વરસવું દાનધારાએ.	
કરે છે પૂર્ણ શીતલતા, મટી પર તાપ સંહારી;	૩
વિદારી તાપ જગજનના, મનુષ્યોએ તથા કરવું.	
કરે ના એક ઠેકાળે, પ્રવર્ષે સર્વ દેશોમાં;	૪
તથા સર્વત્ર દેશોમાં, ફરી ઉપકાર કરવાને.	
ચડી ઉડ્યા પડી નીચે, બનીને મેઘ વર્ષે છે;	૫
બની ઉડ્યા મનુષ્યોએ, બનીને નમ્ર દેવાનું.	
બળે ના રાત્રી વા દહાડે, બળવે ફર્ક વર્ષીને;	૬
મનુષ્યોએ તથા ફર્કે, સકલ સ્વાર્પણ કર્યાં કરવું.	

જનોએ દાન દેવામાં, કદી ના દેખતું પાણું;	
કરેલા દાનથી ઝાણું, મળે પાણું ખરેખર તે.	૩૪
અતઃ દાન પ્રવૃત્તિથી, જરા પાછા નહીં હટતું;	
મળે છે પૂર્વભવ દીધું, ધરી શ્રદ્ધા ખરી તેની.	૩૫
કરી ઉપકાર જગપર બહુ, નહીં ઇચ્છે પ્રતિ ફળને;	
જનોએ મેઘની પેઠે, થતું નિઃકામ ઉપકારે.	૩૬
રદ્દાને વાદળાં લેગાં, પ્રવર્ષે આસીને જ્યાં ત્યાં;	
મનુષ્યોએ તથા કરવાં, મળી ઉપકારનાં કાર્યો.	૩૭
ખરા પરમાર્થનાં કાર્યો, બને છે સંપત્તી સારાં;	
કુસપે થાય છે કાણું, જીવોને વિશ્વમાં જ્યાં ત્યાં.	૩૮
ખરા નિઃરૂપમાં આવે, તદા જલધારની વૃદ્ધિ;	
થતી એવું વિચારીને, ખરા નિઃરૂપમાં રહેતું.	૩૯
કરીને દાન વૃદ્ધિથી, રહે છે શીર્ષ પર ઉચ્ચ;	
મનુષ્યોએ હવે દાનો, તથા ઉચ્ચ થતું જગમાં.	૪૦
અહો જે દાન લેનારા, રહે છે દાનીયી નીચા;	
મદ્દત દાનની સમગ્ર, મનુષ્યોએ થતુ ઉચ્ચ.	૪૧
ખરેખર મેઘ દૂષ્ટ જ છે, મદા ઉપકારથી જગમાં;	
રમે છે વાદળી ગાળી, તો ગાળે ધણો નાશ.	૪૨
ગુમારમાં મેઘ અન્નરૂપમાં, ખરેખર દબ્યને બાંધે,	
નિદ્ધાગી સત્ય પરનાર્થે, તદા રાંડતું મનુષ્યોએ.	૪૩
નિજામાં મેઘ જલગ્રસ્તે, અદા કરી દેવ નિજાની.	
સદા જગ અન્નરૂપકોને ખરા નિઃરૂપમાં જલગ્રસ્તે.	૪૪
નિમિત્તે મેઘની પેઠે, જગજગત થતુ બાંધે.	
ઉપાદાને તથા મેઘ જગજગત થતુ બાંધે રહેતું.	૪૫

- રૂચે તે તે સકલ કરતાં ના રૂચે તે નિગારે;
 હારે છતે નહિ નહિ કશું ચિત્તમાં તેહ પારે. ૭
 નિર્દોષી યો રમત રમતાં પુષ્ટિ પારે મજાની,
 માગાપોથી નહિ કદિ કશી વાત રાખે ન છાની;
 ચિન્તા કોની નહિ નહિ જરા વિચિના ખેદ દાળે,
 ખ્યારાં જાગો રમતગમતે પ્રેમથી પૂર્ણ મ્હાલે. ૮
 યોગી જેવું દુદય ધરતાં પ્રેમિયં જાણુકાંઓ,
 ખાવું પીવું અલિનવ અહો દેખવું ઇચ્છતાં એ;
 જે જે હસ્યો નયન નિરખે તેહને તે તપાસે,
 રૂચેના તો અટ પરિહરી અન્યમાં ચિત્ત વાસે. ૯
 હાસ્યોમાં તે અચરિત્ત ધરે સ્નેહના આગરોને,
 દેખી ઝીંકી ચતુર મુજનો દુઃખ તાપો શમાયે;
 નાગાં પૂગાં ચગવજ કરી સર્વનું ચિત્ત ખેંચે,
 બેઠી રહેવું કદિ નહિ ચહે કામ કરતાં જણાતાં. ૧૦
 મૂરછો ખેંચે નૃપતિવરની પાટુઓને લગાવે,
 તોયે જાગો નૃપતિ વરને ચિત્તમાં ખૂબ જાવે;
 ધૂક્ષી મધ્યે રમત કરતાં લોટતાં મસ્ત થેને,
 ઝાઢી હસ્તે અહિવર અહો પુચ્છને ચૂંચતાં એ. ૧૧
 નાગો સાથે રમત રમતાં ભીતિ શું ? તે ન ભલે,
 પ્રેમે યોગી સમ મન બની નિર્જયાનન્દ માણે;
 માગાપોના દુદય ધરમાં ચોક રહેવા ન દેતાં,
 આનન્દાર્થે જનક જનની જાણુકાંને રમાડે. ૧૨
 જાગો દેખી પુશ સહુ ચતા નાપુશી કો ન થાવે,
 હાહા હોહો ધર બહુ કરે જ'પતાં ના જરાયે;
 ચાકે ત્યારે અટ દધ અરે ઉઘતાં માત જોળે,
 ગાવી માતા મધુર વચને પારણામાં મુવાડે. ૧૩
 ઉઘે મીઠું શ્રમ સહુ હરી જાગતા જાળ રાજા,
 માની પાસે પ્રશ્ન દિન બની ધાવીને દોય તામ;

બ્યારે માતા શિશુ શિરપરે હસ્ત મૂકે મગને,
 ત્યારે પ્રેમે દૃઢ્ય ઉતરે ખૂન છડાઈ બની ૧૧
 સ્વાતંત્ર્યે એ પ્રતિદિન રહે પારતંત્ર્યે ન રીઝે,
 મોંજે ખેલે નહિતર રૂવે પ્રેમ બ્યાં ત્યાં રહે તે;
 બાલ કીડા અતિશય કરે બાલ થી કૃષ્ણ પેઠે,
 બાળાનામ જગ જન ખુશી ખૂન કરતા વિદાસે ૧૨
 પંપાળતાં જનક જનની બાળકો લેઈ જોડે,
 ત્યારે બાળો પ્રમુદિત બની જેલથી ખૂન તોડે;
 માતા જોગે મુખ જડુ લહે પ્રેમથી ખૂન ધારે,
 ત્યારે માતા મુખમય બની રીંઈપર હસ્ત ઠાવે ૧૩
 માને ધાવી પરમ સુખિયાં બાળ થાતાં ખરે દે,
 મીડાં પેલાં વચન વહના ચોક સૌના હરે દે;
 સાનં દમ્યે નયન નિરંખી ખૂન આનંદ પાવે,
 બાળાં બાળાં હલ દસ કરી સુર્વને તે હસાવે ૧૪
 દારો માત્રી અનિશય અરે ખૂન પાંચળાં એ,
 માન્યું પામી પ્રમુદિત બની મસ્તીથી ખેલનાં એ;
 માહોમાહ સમગ્ર નમને બાળકો ખૂન રીઝે,
 સ્વર્ગાં મેળે અનિશય મુખી વિદ્યથી જગ ખીજે ૧૫
 રોમે રોમે સગરમ વિષે જમ આનંદ વ્યાપ્યો,
 જાણે દેવ પરમ મુખ નો વાગ્લો જમ આપ્યો,
 બાળાં વંધે નમ અવગરી દેવ દેવીજ આખ્યાં,
 જોગાં બાળો નયન નિરંખે પ્રેમમાં તે મુદાખ્યાં ૧૬
 એવાં બાળો અવનો ગતમાં રહેનચાથીજ મોટાં,
 પોતી જેવાં જમન વિરમે અદાત ફક્ત ધારે;
 અજાની એ તદપિ મુખમાં સુર્વથી આગળે છે,
 આદા એવી શિશુવય દયા કો ન હરેજ ચિત્તે ૨૦
 પ્યાસ એવી શિશુવય દયા જાન તે સાથે હોવે,
 તે આ વિધે મુખમયપણ કોઈ મૃત્યુ ન હરે;

નિર્દોષી એ શિશુવય દયા જ્ઞાનની સાથ યોગી,
 પામી પ્રેમે અનુભવ લડી પૂર્ણ આનન્દો થાવે. ૨૧
 આહા એવી શિશુવય દયા જ્ઞાનિનું જ્ઞાન હોવે,
 આહા એવી શિશુવય દયા યોગિનો યોગ હોવે;
 નિષ્કામે સૌ કરજો કરતાં ચિત્તમાં હો દયા એ,
 બુદ્ધયજ્ઞિ સત્ શિશુવય દયા સ્વર્ગ સિદ્ધિ પ્રદાતા ૨૨

સંવત ૧૯૭૧ ના અસાડ વદિ ૮ મંગલવાર.

પ્રભુ વાલુડો.

માતાનું જ્ઞાન.

ઠહાલો ઠહાલો હૃદયનો પ્રાણ, પ્રભુ મુજ ગાલુડો;
 માફં સર્વ મનોરથ સ્થાન, પ્રભુ મુજ ગાલુડો.
 આંખલડી અણિયાલી અમૂલી, જ્ઞેતાં તૃપ્તિ ન થાતી રે;
 નાચે નથાવે. આંખ ઇસારે, નિર્મલ નેહ સોહાવી. પ્રભુ
 બ્રહ્મ તેજ આંખે ઉલરાતું, પ્રિયજનો ઝટ પરજે રે;
 આંખ ઉલાળે વિશ્વ ઉલાળે, સહુ હરખાવી હરજે. પ્રભુ ૧
 કારમાં નયણું લોકોત્તર રમાં, કાલજડાંને ઝરે રે;
 નાનુક નહાતું નાકે મજાતું, ઉભરે આનન્દ છાંજે. પ્રભુ ૨
 દાડમ કળી સમ દાંતની પંક્તિ, હંસપંક્તિ ઝટ છતે રે;
 ઉપમા લાયક કોઈ ન જગમાં, અનુભવ રીત પ્રતીતે. પ્રભુ ૩
 હસતાં પુષ્પ ખરે જ્યમ મોતિ, હાસ્ય મધુરું સુહાતું રે;
 સર્વ બ્રહ્માંડોની સહુ લીલા, કરતું દીવ જણાતું. પ્રભુ ૪
 કાલજડું હરે કાલું જોલી, કરે તન્મય મનહારી રે;
 અદૈતપ્રક્ષના મેળે ઝમેળે, પ્રેમોદયિ અવતારી. પ્રભુ ૫
 રક્ત કમલ અજતાના જેવાં, પ્યારાં પગલાં ભરતો રે;
 ડગુમગુ ચાલી વિશ્વ ડોલાવે, છાતીએ ગાઝી પકતો. પ્રભુ ૬
 ઉછળી આનન્દ ઓઘ ઉછાળે, જોળે પડી ગુલ જેલે રે;

- અંશુકો મુખમાંથી ચાવી, રમતો નવ નવ ગેલે. પ્રમુ ૭
- ગાળ પ્રમુ પારણીએ પોટે, હાલરવે દુલારણું રે; પ્રમુ ૮
- પ્રભુનાં લક્ષણ પારણીયામાં, દીકાં તે શું ? જણાવું. પ્રમુ ૯
- હાલો હાલો કરતાં હલાવે, ત્રણ ભુવનને પ્રેમે રે; પ્રમુ ૧૦
- અકલ અલખ લીલામાં લયપત્ય, રહેતો જીવન શ્રેમે. પ્રમુ ૧૧
- અનુભવ રમત ગમત કરતો, વિશ્વ જીવાદી એ જીવે રે; પ્રમુ ૧૨
- ત્રણ ભુવન અંધારું નાહું, પુત્ર પનોતા દીવે. પ્રમુ ૧૩
- બહાલ કરીને છાતી સરખો, આંખી આનંદ પામું રે; પ્રમુ ૧૪
- બાહિર અંતર ગાત્ર પ્રમુના, રૂપે જગ સદુ નામુ. પ્રમુ ૧૫
- પગ અંતરીએ જગ ચમકાવે, આંખથી આકર્ષે રે; પ્રમુ ૧૬
- આનંદ તેજે દેહ ભરેલી, પ્રેમ તેજે બહુ વર્ષે. પ્રમુ ૧૭
- ભૂમિ પટ્ટીને સામું જોતો, આંખ મોંથી કંઈ હસતો રે; પ્રમુ ૧૮
- પાસે આવી જોગામાંથી, કળા કરીને ખસતો. પ્રમુ ૧૯
- ખીલે ખીલાવે જૂલે જૂલાવે, હસે હસાવે રમાવે રે; પ્રમુ ૨૦
- બ્રહ્મરૂપ તન્મયતા મોટે, લાડ કરે ને લગાવે. પ્રમુ ૨૧
- સખીઓ આવો બાલ પ્રમુને, હેન કરીને રમાડો રે; પ્રમુ ૨૨
- જગજીવન જગનાથ જીવન મુજ, દેખોને દિલ બહાલો. પ્રમુ ૨૩
- નવનવ ચંદન શુભે ખીલે, અનુભવ રસને જીલે રે; પ્રમુ ૨૪
- જીવનશક્તિ અમીરસ દીલે, તેજ સમર્પું રસીલે. પ્રમુ ૨૫
- અંગેઅંગે રોમોરોમે, આનંદ હેતી વિજમે રે; પ્રમુ ૨૬
- કામજીવારી કાયા ઉજવત, દેખ નાં દિલ ઉત્તમે. પ્રમુ ૨૭
- પ્રમુ ગાત્ર મુજ જોલે દુલારણું, તન્મય ધર્મ ઝડ બાવું રે; પ્રમુ ૨૮
- મુખ પર ઝરમર જ્યોતિ અગડે, બહાલ કરીને વધાવું. પ્રમુ ૨૯
- નાચે રાચે ધાવે પ્રેમે, મીઠી આખ ઉઘાટે રે; પ્રમુ ૩૦
- જોઈ રહે મુજ સામું ધાનાં, અદૈન પ્રમ જગાડે. પ્રમુ ૩૧
- બહાલ કરીને અંગે વગડે, ઝપે નહીં રાજ વારે રે; પ્રમુ ૩૨
- વિદ્યાસીમાં મોંથી સાચા, શુદ્ધ સરવતા ધારે. પ્રમુ ૩૩
- કુદતી શોભા મોંથી સારી, રવિ શરણ વારી બાંડે રે; પ્રમુ ૩૪

- ખાલકે રાત આનંદે તાળ, શુણ કેટલા હું ગાઉં. પ્રભુ ૦ ૨૧
 આત્મ પ્રતિબિંબ નિર્મલ ન્હાનું, મલકે મુખથી મજાનું રે;
 દિલથી દિલ પરખાવે નયને, મૌન રહી કહે છાનું. પ્રભુ ૦ ૨૨
 તૃપ્તિ ન પામું લાડ લડાવે, પ્રભુ જેવે મુજ ખોળે રે;
 જન્મ સફલ થયો પુરુષોદયથી, આવે નકો મુજ તોલે. પ્રભુ ૦ ૨૩
 અલંકારથી અંગ ઓપાવું, ઝલલાં સરસ પહેરાવું રે;
 દિલ આંગણીએ ખાલુકાને, લય લાવી પધરાવું. પ્રભુ ૦ ૨૪
 ખાલુકાના લાડના ઢહાવે, હરખી ધાતોધાતે રે;
 પૂર્વા પૂર્ણ મનોરથ પ્રભુએ, જય જીવન હરખાતે. પ્રભુ ૦ ૨૫
 કંપવૃક્ષ બીજ ચંદ્રની પેઠે, વધતો હર્ષ વધારે રે;
 વૈરીને પણ બહાલો લાગે, ઘેટી જાતી અવતારે. પ્રભુ ૦ ૨૬
 ખાલુકા પ્રભુ આગળ ગાતી, ગરબો નવનવ ગાને રે;
 પ્રભુમય ગાનો તાનો જણાતાં, મને સમજાવે સાને. પ્રભુ ૦ ૨૭
 ખાલુકામાં સર્વ ભયું છે, બાકી રહ્યું નહીં કાંઈ રે;
 સર્વ મનોરથ કૃપાયા મારા, રહી કંપવૃક્ષની છાંંહી. પ્રભુ ૦ ૨૮
 જીવનમાં અમીરસ રેડાયો, પત્ની જીવન શુભ સિદ્ધયું રે;
 ઠોટિ વર્ષ તક નંદન જીવે, પ્રભુ ચુંખી અમૃત પીધું. પ્રભુ ૦ ૨૯
 રત્નકુશીને જનની.શિરોપણિ, પ્રભુની માત ગણાણી રે;
 તણ જીવનમાં હું ઘઈ આવી, વિશ્વવત્સલ પ્રદાણી. પ્રભુ ૦ ૩૦
 અંબા દેવી શકિત પુરાણી, નામ અનેકે ગવાઈ રે;
 દુનિયા શાંતિ શ્વાસ ગ્રહંતી ઘરઘર કરતી વધાઈ. પ્રભુ ૦ ૩૧
 ખાલ પ્રભુમાં દેવ દેવીઓ, પ્રિયપણું સહુ ભેતી રે;
 બુદ્ધિસાગર વારી બાહ, પ્રભુને વધાવું મોતી. પ્રભુ ૦ ૩૨

સાચુંદવાળા સંઘવી કેસવલાલ નાગજીના પત્રનો ઉત્તર.

- હૃદયના તાર તૂટેલા, કદાપિ નેવ સધાતા;
 કદાપિ સાંધતાં સાંધા, રહે અજ્ઞાનીના પ્રેમે. ૧
 થતી પ્રીતિ જતી પ્રીતિ, અહો અજ્ઞાનતા: એવું;
 થતી મૈત્રી જતી મૈત્રી, અહો અજ્ઞાનતા: કહેવું. ૨

- દૃઢ તારો નહીં તૂટે, હરો જ્યાં જ્ઞાન ત્યાં નહીં;
અહો એ બ્રહ્મજ્ઞાનીના, ખરેખર પ્રેમ છે ભૂદો. ૩
- નથી જ્યાં એક વજ્ર બીજું, થતો ના છેદ ત્યાં કોનો;
પ્રમારી જ્યાં ચડી એવી, નથી ત્યાં છેઁની પ્રાન્તિ. ૪
- પુટેલી કાચની કોડી, ફરી સન્ધાય ના ક્યારે;
જડામાંહિ થતું એવું, નથી એ જ્ઞાનીમાં ઘટતું. ૫
- અહો એ કાચની સાથે, નથી સાદસ્ય જ્ઞાનીનું;
વિશુદ્ધમેમ જ્ઞાનીનો, સમાતો બ્રહ્મ જ્યોતિમાં. ૬
- વપુથી મુક્ત કીધેડું, ફળી ધારે નહીં કંચુ;
અહો એ કંચુકે જડતા, અતઃ ત્યાં તો બને તેતું. ૭
- પરંતુ જ્ઞાનિએ ધાર્યું, અહો જે જ્ઞાનમાં સાચું;
ધટે ઉપમા નહીં ત્યાં એ, મળે જ્યાં જ્ઞાનીને જ્ઞાની. ૮
- પરિહાર્ય જ સ્વભાવે જે, નહીં તે જ્ઞાનીના મનમાં;
કદાપિ આવતું પ્રેમે, વિશુદ્ધ સ્નેહ છે જ્ઞાને. ૯
- ધટે ના કચુકી સરખું, ઝડી પાતું ત્યજી દેતુ,
અહો એ ચિત્તમાં સમજી, ત્યજી દે જાદાની પ્રાન્તિ. ૧૦
- અરે જે આત્મવન્ કરતું, ઝડીને તે ત્યજતું ના,
ધટે જે કંચુકી રામ તે, નથી તે પ્રેમ યોગ્ય જ એ. ૧૧
- વિચારી ચિત્તમાં એવું, ત્યજીને નામની પ્રીતિ,
ત્યજીને ઉપની પ્રીતિ, વિશુદ્ધ પ્રેમ ધર જ્ઞાને. ૧૨
- થતા જે ડાબ આધાતો, ખરેખર કમંચોને જે,
નિમિત્તા ન્યા થયા બીજાં, વિશુદ્ધ બ્રહ્મ ના વેરી. ૧૩
- પતી ન્યા જાગળી કોના, ઉપર જૂડી અરે ચાની
મતી અજ્ઞાનથી સમજી, ઘસારા ચિત્ત ના દેતુ. ૧૪
- મુકે ના સંનંદનાં ધરણું, વિશુદ્ધ જ્ઞાનજ્યોતિએ,
મુકે ત્યા જ્ઞાનનો આમી, સદા અજ્ઞાનીઓમાંહિ. ૧૫
- મધુરો માન જ્ઞાનીના, દૃઢમાં મુંજનાં રહેનાં;
નિમિત્તો ગદગદા પામી, દગે ના તે કદિ દાજ્યાં.

શુભાશુભ જે નિમિત્તોમાં, થતો જે રાગ ને દેખ જ;	
રૂપાદિક યોગથી ચાવત્, નથી તાવત્ ખરી પ્રીતિ.	૧૭
નથી તાવત્ ખરો પ્રેમી. નથી તાવત્ ખરો જ્ઞાની;	
વિશુદ્ધ જ્ઞાન પ્રગટ્યાથી, થશે સ્વાનુભવો સાચા.	૧૮
અહો જે નામની પ્રીતિ, અહો જે રૂપની પ્રીતિ;	
નિમિત્તો પામીને જૂદાં, રહે છે તેહ બદલાવી.	૧૯
હૃદયના તાર તૂટેલા, અરે જે મૂઢતા યોગે;	
અહો તે જ્ઞાનના યોગે, પુનઃ સંધાય જ્ઞાનીને.	૨૦
ખરી એ વાત માની છે, ખરેખર બ્રહ્મજ્યોતિએ;	
નહીં તૂટ્યું જણાવાતું, ખરેખર બ્રહ્મદિષ્ટિએ.	૨૧
સ્વભાવે સર્વના સૌ છે, સ્વભાવે આત્મ અવધારી;	
સ્વભાવે નિત્ય રહેવાથી, ખરો શો ? પ્રેમ પરખાશે.	૨૨
થતાં આત્મા ઉપર પ્રીતિ, બુલાતાં નામની પ્રીતિ;	
બુલાતાં રૂપની પ્રીતિ, અવસ્થા દિવ્ય પ્રગટે હો.	૨૩
પરાતમાનાં હૃદય ગાનો, સુણી ચક્રો વિશુદ્ધિએ;	
અવસ્થા દિવ્ય પ્રકટાવો, થશે આશા સફલ ત્યારે.	૨૪

સંવત ૧૯૬૧ ના અશાઢ વદિ ૨ ગુરવાર.

❧ વૃદ્ધાવસ્થા. ❧

વૃદ્ધાવસ્થા અહહહ અરે રોગથી છે ભરેલી,	
ગાયો થાવે શિથિલ સઘળાં ભુદ્ધિ ના રહે ઠરેલી;	
આંખોમાંથી ઝરઝર ધણું પાણી નિત્યે વહે છે,	
દેખાતુંના નયનચર્કા રે આશ ચિત્તે રહે છે.	૧
જે પાદોથી ગમન કરીને વીથ ગાઉ જવાતું,	
તે પાદોથી અરર હવે દૂરતો ના ચલાતું;	
ચાંદ્રી બાલો ઘડપણ વિષે સ્તોક બાહિર કરાતું,	
ધોળા વાળા શિરપર ઉડે ધાર્યુંના કયાં જવાતું.	૨
દાદી ધોળી કૃશવપુ ખરે શ્વાસ ચાલે ન માતો,	
ખાધું પાકે જઠર મહિ ના રાખી ચિત્ત રાતો;	

- બોલાતું ના હૃદયગગથી બોલતાં છાત્ર ધૂળે,
 ચિન્તા ઝાઝી પરપરાપણું જાડ ક્યાં તે ન સૂળે. ૩
 શક્તિ ઝોઝી શયન કરતાં ઉઘ મીડી ન આવે,
 રોગો આવે જળ બહુ કરી ચિત્ત ક્યાં ન મુડાવે,
 જે જે કીધું યુવક વયમાં તેન યાતું જરાથી,
 લોહી પીમું વહન કરતું આગતું ના ત્વરાથી. ૪
 પૂનર્ભક્તિ અરર કશું શક્તિથી ના થતું દે,
 જે જે દેખ્યું યુવક વયમાં દૂર તે તો જાતું દે,
 વાણી કાયા જળ બહુ ટળે દુઃખકારી ભુકાપે,
 ભેગુ કીધું સ્વજન ધનને લેઈ જતાં જળાપે. ૫
 આત્મા બીજા ઉપર કરનાં કોઈ માને ન માને,
 સીડાવાનું પતપત્ર વિષે ચિત્ત રૂંડવે ન ભાને;
 વિશ્વામીઓ ઉપર મનડું ક્યાંય શંકા ભરે,
 કમોં કાયા બહુ પડી જતા નાસિકા શક્તિ હારે. ૬
 બહાલો લાગે જરૂર મનમાં ખાટલો ને વિશ્વામો,
 માત્રી બીજું મન નહિ મને ડાઠ લાગે નકામો;
 જગતે જ પ્રથમ મનમાં પૂર્વજાણે મુડાતા,
 શીખા લાગે જરૂર મનને ચિત્ત આપે ન શાતા. ૭
 પટેલા દાગથી નાખુ, થતું મુખડું ચવાનુંના,
 વાળુ કેડથી ચાકા, જરાથી જાતરી કાયા. ૮
 અરે અંતી અવસ્થાના, યતી ના ધર્મની કરતી;
 મુજાતું ના અરે પૂરે, જરાવસ્થા અરે ઝોટી. ૯
 * પટે છે ભાગ મુખડાથી, વળે છે સીપડા આંખે;
 જહાતી દાઢ પાનગીઓ, કરોચગીઓ વળે જાંખે. ૧૦

• માત્ર નકામન થ નાવનાવના જગતે ન દુનિયાવિત.

નિજનકાવનું ન હોય જાવનાવના વસ્તુ ન જાનાવનું.

જાવનાવના ન હોય જાવનાવના નાવના ન મુજાવનું,

દા જટ પુત્રાવના જાવના વસ્તુ પુત્રોવનાવનાવને ન

(વૈતમનસી.)

- પડે ॥ ગાલપર ખાડા, જતી આંખો અરે ઉંડી;
પડી રહેલું પડે ઘરમાં, ગમેના ત્હોંય શું ? કરવું. ૧૧
- ઘડી યદિ વદન નીચું, કરી પન્થે જતાં પૂચ્છયું;
યુવાને વૃદ્ધને એવું, જુવો છો શું અહો નીચું ? ૧૨
- ઠંદું વૃષ્ટિ ખરા જાને, યુવકને હેત લાવીને;
જુવાની મમ ગયેલીને, નમી નીચો નિહાળું છું. ૧૩
- દિવાની એ જુવાનીમાં, નમી નીચું નહીં જોયું;
જુવાની અટ ગઈ ક્યાં તે, નમી નીચો નિહાળું છું. ૧૪
- ખનીને મસ્ત ના જોયું, ખરું શું ? કૃત્ય કરવાયું;
જરાથી જર્જરી દેહે, નમી નીચો નિહાળું છું. ૧૫
- ક્યાં ના ધર્મ કાર્યોને, સમાધિ ધ્યાન ના કીધું;
જુલાબ્યું સહુ જુવાનીએ, નમી નીચો નિહાળું છું. ૧૬
- સદા મુખડું કંઈ ઉંચું, રહી અહંકારને કામે;
ધરી ના નમ્રતા માટે, નમી નીચો નિહાળું છું. ૧૭
- ખરેખર ધર્મ સાધનમાં, નમી યૌવન સમી વેળા;
ગયું પાતાળમાં પેસી, નમી નીચો નિહાળું છું. ૧૮
- અમારા પર ઘણી ફર્જો, રહી ઉપકાર કરવાની;
કરી કે ના કરી તેને, નમી નીચો નિહાળું છું. ૧૯
- શુભાશુભ જે કંઈ તેનો, જવાબજ આપવા માટે;
હૃદયમાં યાય પસ્તાવો, નમી નીચો નિહાળું છું. ૨૦
- ખરેખર રીઝીને દેવે, સમર્પી દેહ માનવની;
મળે કે ના મળે પાછી, નમી નીચો નિહાળું છું. ૨૧
- જુવાનીમાં લગન વેળા, ગઈ હા ઉંઘમાં એળે;
અતઃ મનમાંહિ શરમાઈ, નમી નીચો નિહાળું છું. ૨૨
- રમાડી ખૂન માયામાં, અરે ક્યાં સ્વપ્ન પેઠે ગઈ;
વળીને કેંડથી વાડો, નમી નીચો નિહાળું છું. ૨૩
- જુવાની તાલી દેઈને, ગઈ તે ના અરે જાણ્યું;

જરા આ રાક્ષસી આવી; જણાવે કેશ ધોળા થઇ.	૩૮
હવે ચેતો હવે ચેતો, કષાયો સર્વ ટાળીને;	
નહી તો ખૂબ પસ્તાયો, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૩૯
પડી ભે મૂળ ધોળામાં, પછીથી ના રહું બાકી;	
અતઃ ચેતો વયોવૃધો, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૪૦
ભુવાનીમાં દિવાના થઇ, કશું તેથી હવે ચેતો;	
પ્રમાદે ના પડો કિંચિત, જણાવે કેશ ધોળા થઇ.	૪૧
હવે આયુ રહું બાકી, ખરેખર ધર્મ કરવાને;	
વિચારીને કરો સાહે, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૪૨
રહું થોડું હવે બાકી, ધણું વીત્યું અરે આયુ;	
વિચારી લે વિવેકે રે, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૪૩
હવે કયાં તું ભમે લોળા, અરેરે મોહના વનમાં;	
ત્યજ દે જાડ વિકારોને, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૪૪
ઝમૂકે વીજળીના ઝટ, પરાવી લે અરે મોતી;	
નહી આવે ગઇ વેળા, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૪૫
નિહાળી ભે અરે મૂંઝા, અને દાઢી બની કેવી;	
વપુ મુજે અરે ચેતો, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૪૬
અરે કયાં કેમ રે ભ્રમતો, નહીં સાથે કશું આવે;	
જશે સૌ ભેત ભેતામાં, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૪૭
કરે શું માત્ર ને તારૂં, નહીં દો સાથમાં આવે;	
કરી લે ધર્મનાં કાર્યો, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૪૮
અરે વૈરાગ્યને માટે, મળ્યો અવસર જવા ના દે;	
હવે ના કૃત્ય કર કાળું, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૪૯
અરે તવ આંખ મિંચાશે, તદા તું ખૂબ પસ્તાશે;	
ઝડપશે કાળ અણધાર્યો, જણાવે વાળ ધોળા થઇ,	૫૦
સુધારીલે જીવન બાકી, અદા કર કર્મ એ તારી;	
કરી આલોચ ભે મનમાં, જણાવે વાળ ધોળા થઇ.	૫૧
ભુવાની ભેત ભેતામાં, ગઈ તે તહે ન કંઈ બાક્યું;	

- જરાવસ્થા જશે ઝડપે, જણાવે કેશ ધોળા થઈ. ૧૨
- ઝળ તે ઝળ રટી બાકી, અવસ્થા ગાગ પરમાર્થે, ૧૩
- સગાં સદુ સ્વાર્થનાં સંગી, જણાવે કેશ ધોળા થઈ. ૧૪
- ત્યજ દેને વિષય તૃષ્ણા, નથી તેથી કહિ શાન્તિ; ૧૫
- અહંતાને ત્યજ દે અહં, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૧૬
- જતાં પરમવિષયે સાથે, નહોં કેા આવશે નહીં; ૧૭
- થમે સાથે કર્યાં કાર્યે, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૧૮
- અવસ્થા એક ના રહેતી, સદા બદલાય છે સદુની; ૧૯
- વિપર્યય દેખ આંખોએ, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૨૦
- કરે શું ? કામની એણા, અવસ્થા દેખ લ્હારી રહી ? ૨૧
- થયું રે છર્ણ તન તારું, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૨૨
- અહં મારું કરે મૂર્ખા, નથી તેથી કહિ સારું; ૨૩
- જવાનું સૌ જનું રહેશે, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૨૪
- હવે પરમાત્મની સાથે, પરાવી ચિત્ત લે ત્હારું; ૨૫
- હવે કર્તવ્ય એ ત્હારું, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૨૬
- મગી વેળા અરે છુજને, ખરેખર મુજા યાચાને, ૨૭
- ઉપાધિમાં પડે ક્યાં છું, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૨૮
- પડી પચાનમાં લોળા, નકામુ ગાગ ના આવુ, ૨૯
- ત્યજ વિકલ્પ પ્રમુ બજવા, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૩૦
- ખની નિ સમ સસારે, રહી અન્યથા ન્યામે ૩૧
- કરીવે સંપાદનિ સાચી, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૩૨
- ખમાવી નવં જીવાને, ધરી લે ચિત્તમા નનન, ૩૩
- મુખારી તે દવે છેલ્લી, જણાવે વાગ ધોળા થઈ. ૩૪
- શબ શબ શક્તિ ધટતી અવ, ઇન્દ્રિયો મન નિર્નવ થાય ૩૫
- રજાવસ્થા એવી અરે, ખાધુ જીવન ના ખર ૩૬
- માણ સ્વન, આવે નન, નમે ન ને; કહે નન, ૩૭
- કરથી માળા કો પડે ધરમ નદાન્ય માન. ૩૮
- જુ જુ કલ્પ દહાડા અવ, ખાવાનું ના ચિત્ત નુદવ ૩૯

- અરર હું હા હું હું બોલ, અવાજ જાણે કુટયો ઢાલ. ૬૬
- કાઢ્યા યાવે ધરના લોક, ક્યારે મરશે પાટે પોક;
- કંટાળો આવે મન જૂન, ક્યાંથી પાટે આંખા લૂંળ. ૬૭
- મુખથી દિન વચનો બોલાય, દુઃખ કહ્યું ના કોને જાય;
- ત્હાયે જીવ્યાની મન આશ, વૃદ્ધાવસ્થા એવી ખાસ. ૬૮
- પોતાના તે પરના થાય, વિત્ત રણેલું બીજા ખાય;
- એ જોયું ના કેમે જાય, હાય હાય એવું ઉચ્ચસાય. ૬૯
- વૃદ્ધાવસ્થા એવી અરે, પામીને જોઃધર્મ ન કરે;
- વૃદ્ધા અવસ્થા નિષ્ફળ જાય, એવું વિરલાના મન થાય. ૭૦
- વિરલા ધરડા એને ચિત્ત, એતે તો એ થાય પવિત્ર;
- વૃદ્ધાવસ્થા પૂર્વે લબ્ય, કર તહારું સારું કર્તવ્ય. ૭૧
- વૃદ્ધાવસ્થા દુઃખ ભરેલ, એતે તેને શિવપુર સહેલ;
- એતે ના તો દુઃખી થાય, લક્ષ્મી ચોરાશિમાંહી જાય. ૭૨
- ધોળામાં જો ધાણી ધૂળ, તો રહેવે ના ધર્મનું મૂળ;
- એતે તેને છે મુખકાર, એતે તેને કહિ ના હાર. ૭૩
- ધર્મ કમાણી આવે સાથ, ભાવે બજવા ત્રિમુવન નાથ;
- વૃદ્ધાવસ્થામાં એ સાર, નહીં તો પામે યમના માર. ૭૪
- સર્વ પાપને કરવા માફ, વૃદ્ધાવસ્થા ધોળી સાફ;
- પામી સફળી કરવી ભાઈ, સાચી માની ધર્મઃસમાઈ. ૭૫
- મૃત્યુનો ભય મોટો થતો, કાઢ્યો ના તે મનથી જતો;
- ધારી શું? એવું ચિન્તાય, હાય હાયમાં દહાડા જાય. ૭૬
- બોલતાં બહુ શ્વાસ ભરાય, મનની વાતો ક્યાંઈ ન થાય;
- ઉચ્ચાને પૂરે નરનાર, આયમતાને હોય જુદાર. ૭૭
- વૃદ્ધાવસ્થા પામી અરે, એને તે જગ મુખને વરે;
- ગયો સિકંદર વિક્રમરાય, જીવ્યાનો જગ નહીં ઉપાય. ૭૮
- પાંડવ સરખા ગાઝા ગયા, તેનાં નાચો સમૃન્નિમાં રદ્યાં;
- એતો વૃષ્ટિ નરને નાર, જાણી આ સંસાર અસાર. ૭૯
- માયાને મૂકો ઝટ દર, શ્યાવો પરમ પ્રમુનું નર;

જ્યોતિર્મોહિ જ્યોતિ મજે, લક્ષ યોગશી દેસા દેજે. ૯
 મૃત્યુ ગાજે જાને શીર, હોય વીર પેગંજર પીર;
 ગાજે મહા બલંકર કાજ, મારે અજુધારી ઝટ કાજ. ૯
 વૃદ્ધાવસ્થા પામી જોડ, પ્રમુશ્નિયાથી ચેતે તેડ;
 જન્મ મૃત્યુને છડી બાથ, પરમ મુખી તે દિવ્ય મુદાલ. ૯
 શિક્ષા સમજીને ઝટ મજે, પાપ કર્મથી પાછો વગે;
 પરમાર્થ તે રાચી રહે, સમત્રાખાવે મુજદાં લહે. ૯
 શાન્ત રસી યાચને કાજ, વૃદ્ધાવસ્થા ઉત્તમ સાજ;
 પામીને ના કરે પ્રમાદ, વૈરાગી થઈ ચિત્તમુખ સ્વાદ. ૯
 ધારે જે મનમાં ઉપદેશ, જન્મ જરાના દાગે કહેશ;
 સંકા તેમાં નહીં લગાર, નિશ્ચય એવો મનમાં ધાર. ૯
 વૃદ્ધ થઈ વૈરાગ્યમાં, ધ્યાને કાઠો કાજ;
 પરમ પ્રમુના ધ્યાનથી, હોવે મંગલ માલ. ૯
 મમજી સમજે જ્ઞાનમાં, મુક્ત કરે અવતાર;
 વર્તી પૂર્ણ સમાધિમાં, પામે સર્મ અપાર. ૯
 પેદાપુરમાં ભાવથી, રચના કીધી માર;
 બુદ્ધિસાગર ધર્મથી, રોવે જલજપકાર. ૯
 સંવત ૧૯૪૧ ના અષ્ટમી વર્ષ ૧૭ સપ્તમી.

જુવાની.

જામરે જુવાનીનું જોર, યાનો બારે ચોર જોડો;
 જાગે પ્રગટકુ જગા પૂર, એવું જુવાનીનું નૂર. ૧
 સકલ દીનિયો થાય મહેન, જગપૂરે મન વાપે સેવ.
 ધાર્યાં સર્વે કાર્યો થાય, નરનારી પ્રસ્તીમાં ગાવ. ૨
 બુદ્ધિ સાને મન ચુગાર, મોજ મજામાં સાને પ્યાર.
 આગુક માગુક પ્રગટે રાગ, મદદ પચ્ચીશીને લાગ. ૩
 ખસડ ઉપર આવે છે અજ, અદ્વૈતનિની પ્રગટે ખાંજ;

પરણનું દીધું નવ ગમે, ઇન્દ્રિયો મન જ્યાં ત્યાં ભમે.	૪
સ્વચ્છન્દી મનહું બહુ થાય, ગાનતાનમાં ચિત્ત મુહાય;	
ખોડ્યાનું મન રહે ન જાન, નાટકમાં બહુ લાગે તાન.	૫
ઉછાંછળા દ્વિતાવગપણું, અહુંકાર ને નિર્દયપણું;	
વિના વિચારે થાતાં કામ, મનમાં ગમતાં સ્ત્રીને દામ.	૬
જીવાની છે સ્વર્ગની વાટ, યુવા અવસ્થા નરકની ખાટ;	
જીવાની છે સુખ ભંડાર, જીવાની દુઃખો દાતાર.	૭
જીવાનીમાં થાતો ધર્મ, જીવાનીમાં થાતાં કર્મ;	
વાપરી જાણે તે જન તરે, ખાડી બીજા ભવમાં ફરે.	૮
વિધુત્ લક્ષ્મી સરખી જાણ, સદા રહે ના મનમાં આણ;	
કાળી મૂંઝેલા કાળા કેશ, ચેત આલોને યોવન વેષ.	૯
જીવાની દિવાના સખી, દમે સદા તેને સંયમી;	
જીવાની છે અન્ધ સમાન, દેખાતું ના સાચું માન.	૧૦
જીવાની છે નદી સમાન, જીવાની ભરતી સમજણ;	
જીવાનીમાં સળગેા યોગ, જીવાનીમાં સળગેા ભોગ.	૧૧
જીવાની પાડાની પેર, ધમધમાળી કરતી કેર;	
વતે કામતણું બહુ જોર, મન દુરાયુ જેવું દોર.	૧૨
જેમાં જાણ વાળે ત્યાં વળે, કાર્ય શુભાશુભ દીધું ફળે;	
અહ કર્મને વેગે મળે, જાણવાળે જો સિદ્ધિ પળે.	૧૩
જીવાનીમાં સાપે દામ, જીવાનીમાં સાપે શમ;	
જીવાની સમજું દુષિયાર. સારામા વાપરું સાર.	૧૪
જીવાનીમાં ધર્મ કરાય, તેથી મુક્તિ વેગે ધાય;	
વૃદ્ધાવસ્થા પૂર્વે જાણ, જીવાનીમાં ધર્મ સખાણ.	૧૫
પત્ની ભય ખાધું સદુ દોષ, દોષાનુ વેગે બદ્ધ જોષ;	
ગાત્રો સર્વે જાળથી ભર્યા, થાતા દાયો સર્વે દર્શા.	૧૬
યોગે રાગારે શુભ વેષ, રોગવશા નદુ દોષ ન દોષ.	
જીવાનીમાં મરતી પણી, મિત્ર કાલે મીનિ બની	૧૭
ઉગાડાના બોલાતા બોલ, ધીંગા મરતી વાંચ્ય દોલાલ.	

- સ્વામી હુકમે ચાલે નિત્ય, ટેક નેકને રાખે ચિત્ત;
સઘળું સ્વામી પૂજી કરે, ફાટફૂટ ના હૃદયે ધરે. ૫
- દેતાં શિક્ષા કરે ન ક્રોધ, મનમાં ધારે સવળો ભોધ;
ફૂડ કપટથી દૂરે રહે, સ્વામી ચહે તેને તે ચહે. ૬
- વાયું શેકે કરે ન કામ, પરસેવો વાળી લે દામ;
સ્વામીના શત્રુનો સાથ, કદિ ન કરતો ઝાલી હાથ. ૭
- ખોટું લાગે સ્વામી ચિત્ત, તેવી ધારે ક્રોધ ન રીત;
સ્વામી સામે કદિ ન યાય, મનમાં લેશ ન ખુરું મ્હાય. ૮
- સ્વામી વિરૂદ્ધ ન યાય કદાચ, સેવકે શુભ એ છે નિર્માય;
સ્વામીને શુભ કરતો સહાય, સ્વામી દુઃખે દુઃખી થાય. ૯
- વિશ્વાસી સ્વામીનો ધાત, કરે તેહની નીચી જાત;
આચંદ્રાકે નરકે રહે, દુઃખ અનન્તાં ત્યાં તે લહે. ૧૦
- વિશ્વામી સ્વામીને છામે, કુંભીપાકઅગ્નિ એ બજે;
ખોટો ઉપરીનું જે ખાઈ, કરે ન કામે ક્યારે લાઈ. ૧૧
- સર્વ જણાબ્યાં કાર્યો કરે, કથિત માર્ગમધ્યે સંચરે;
શીર્ષ મૂઢીને સેવા કરે, એવો સેવક સંપદ વરે. ૧૨
- અશુભ નિજ સ્વામીનું મ્હાય, તપજ્ઞ કરતો સ્વર્ગ ન જાય;
કરતો નિજ સ્વામી અપમાન, પામે ના તે ઉત્તમ સ્થાન. ૧૩
- સમર્થ થઈને મ્હામે થાય, કૃતા નિર્ગુણ તેહ ગણાય;
સર્વ લોકમાં દુષ્ટ ગણાય, દુર્જન નરકે અન્તે જાય. ૧૪
- ઉપકારીનો ધાતક થાય, નરક ગતિમાં બેલો જાય;
આ ભવમાં પણ લહે ન શાત, પાપી થાવે સઘળાં ગાત. ૧૫
- જેનાથી જે થયો મહન્ત, તેનો જે જન કરતો અન્ત;
પાપીમાં પાપી ચિરદાર, અપજ્ઞ દુઃખગ્રં લહે અપાર. ૧૬
- સ્વામીના જે દેખે દોષ, પામે ના તે શુભનો પોષ;
રાજ્ય ચેકે શુરૂ વા દાસ, વર્તે સત્ય દૃઢયથી ખાસ. ૧૭
- શત્રુજનોથી દુઃખ નહીં. કીર્તિ તે જન પામે સદી;

- શુરના માથે રે ના દોષ, ધમકાવ્યાથી કરે ન રોષ. ૫
- નિશદિન શુરની કરણા ચહે, કૃપા વિના ના દાણ પણ રહે; ૬
- શુર આવે ઝટ ઉભો થાય, શુર વંદીને બેસે ઠાય. ૬
- શુરપર રાખે બહુલો ભાવ, શુરને સમજે ભવજલ નાવ; ૭
- સદા શુરનું સાચું ચહે, કપટ વિનાનાં વચનો કહે. ૭
- શુરથી છાતું કાંઈ ન રહે, એવા નિજ મનકાને વહે; ૮
- શુર હૃદય જાણી સહુ કરે, શુરદેથી વિશ્વાસ ન ધરે. ૮
- શુરનું બહુલું કરતો માન, મનમાં કરતો શુરનું ધ્યાન; ૯
- કરે શુર પર કદિ ન રીસ, જગમાં ઉત્તમ થાવે શિષ્ય. ૯
- હુઝ પડે પણ ધરે ન ખેદ, પ્રાણ પડે પણ ધરે ન ભેદ; ૧૦
- વડાસમાં સંકટને સહે, ઘડાસમાં સંકટને વહે. ૧૦
- શુર્વાજાનો મનમાં રાગ, લોગછતાં તે પામે ત્યાગ; ૧૧
- ગોસાલા સમ કદિ ન થાય, શુરદ્રોહી નર નરકે જાય. ૧૧
- શુરનો દ્રોહી કરે ન કામ, જગમાં યશનું લહે ન ધામ; ૧૨
- શુર દ્રોહીનું કરે ન ચિત્ત. જગમાં મળે ના રૂડા મિત્ર. ૧૨
- કુલવાલુક પેઠે ભટકાય, શુર હૃદય તેનું ના થાય; ૧૩
- હથે શુરનો જે વિશ્વાસ, તે નરકે જાવે જન ખાસ. ૧૩
- શુરથી કદિ કરે ન વિરોધ, શુરનો પ્રહતો નિર્મળ જોધ; ૧૪
- સ્વાર્પણ કરી શુર ચરણે રહે, તેવા શિષ્યો સુકિત લહે. ૧૪
- કરે ન આજ્ઞા શુરની ભગ, રાખે આપત્ત સમયે રંગ; ૧૫
- શુર વચનામૃત પીવે સદા, શુરને છેતરતો ના કદા. ૧૫
- શુરની આગળ લઘુતા ધરે, શુર વિરુદ્ધ ન કાર્યો કરે; ૧૬
- શુર પ્રતિષ્ઠા કરે સુવૃદ્ધિ, કરે સદા નિજ ચેતન શુદ્ધિ. ૧૬
- કરી પ્રતિજ્ઞા કરે ન ભંગ, કદા ધરે ના ચિત્ત કુલંગ; ૧૭
- ઉપયોગી થઈ સેવા કરે, દ્રવ્યાદિક ભાવો અનુસરે. ૧૭
- દહ શ્રદ્ધાણુ અન્તરૂ દક્ષ, કદિ ન મૂકે સારો પક્ષ; ૧૮
- શૂલે ના શુરનો ઉપકાર, ભરમાળ્યો ના ભામે લગાર. ૧૮

- લાયકને લાયક દે જ્ઞાન, શિષ્યો તેથી પામે માન;
સમજાવે પ્રગતિના મંત્ર, સમજાવે પ્રગતિનું તંત્ર. ૬
- શિષ્યોનું વાળે શુભ વાન, રહે ન કોઈ જન નાદાન;
વિદ્યા આપે કરી કૃપા, પ્રગતિ શાન્તિથી જે પ્રપા. ૭
- સમજાવે તત્ત્વોના લેહ, ટાળે અસ દોષના ખેદ;
નિજ શિષ્યો મોટા જગ થાય, નિશ્ચયિન એવા કરે ઉપાય. ૮
- પૂર્ણ કાળજી ચિત્તે ધરે, શિષ્યોની આપત્તને હરે;
શિષ્ય પ્રેમને એથે સાર, ધન્ય ધન્ય ગુરૂનો અવતાર. ૯
- શિષ્યો પાછળથી સંસ્મરે, એવી પ્રવૃત્તિ ગુરૂજી ધરે;
આજસ અંગે ધરે ન લેશ, ટાળે શિષ્યતણા. સહુ કલેશ. ૧૦
- શિષ્યોજ્ઞાતિમાં રાજી રહે, પ્રાણાંતે ખૂંડે ના ચહે;
વર્તે મનહું કરી ઉદાર, શિષ્યોની સાથે શુભકાર. ૧૧
- અપત્યવત્ શિષ્યો મન ધરે, સર્વ શક્તિથી સાફ કરે;
ધરે ન સ્વાર્થ હૃદયમાં બેશ, સ્વકર્તવ્યો કરે હમેશ. ૧૨
- એવા ગુરૂઓ જગમાં લેશ, કરે ઉન્નતિ ટાળી કલેશ;
બુદ્ધિસાગર ગુરૂ સમાન, ઉપકારી જગ કોના માન. ૧૩

સંવત ૧૯૭૧ ના આવજી મુદિ ૧૦ શુક્રવાર.

❀❀ રમશાન. ❀❀

- જવાલાવડે તું ધગધગી રહેતુ જણાવે શાન્તતા,
સંસારમાં શું ? આર છે વા સત્ય છે વા જ્ઞાન્તતા;
જન્મી અરે શું શું કયું શા શા કર્યા એવો અરે,
સમજાવતું મોની રહીને સાનમાં જૂઠું ખરે. ૧
- તાપોતાળી સખો યજ ના કોઈ અહીં રહેતું નથી,
આ પ્રેતવનની રાખનાં તત્ત્વો બુલો થતે મથી;
જે મૂંઝ મરણી મ્હાલતાવા ગાજીને બહુ બોલતા,
તેનાં વપુની રાખ અદિ જે પવંતોને તોલતા. ૨

- મહાં લોટે ૧૫૬ જટુ જટી મુદ્દાં જોને મથાલે.
માથે ના જો પદ્મજ ૩૨૫ જુલોડા કેમ લાને,
એ એ કેતુ' જરમ મમથે રથાન આ મથનું છે.
જર્જોએને મરણ સમથે રથાન આ મથનું છે. ૧૦
- કથાં સંસારે મરમ મુખ છે દેખીને મર્મ દેખે.
ખાત્રાં પીત્રાં મરમ મુખ છે પેખીને મર્મ પેખે,
મું જોડેમાં જનુજર કરી મર્મ છે તે તપામ્ય,
લોખીએનાં તન સદુ જરે ખાખ પાત્રાં વિમામો. ૧૧
- ક્રેમીઆ મો જનુજર કરી ક્રેમી કથાં આ રમથાને,
આ રીં તાણ અજમ જમમાં લેદ કો ના પિાજને,
માયા ખેડો અદઅદ તપા સત્થને કોઈ પામે,
યોગી આતુ' નયન નિકાની મોદને પૂર્ણ વાને. ૧૨
- આ સંસારે મુખ નદિ ૩૨૫ પૂર્ણ દેખો તપામી,
મ્હારું ત્હારું નદિ નદિ ૩૨૫ પુરગંડાની તમા રીં,
દેખાટે આ જરમ મમથે પિતૃમુત્રી ખરે દા,
જાણે જાણે નયન નિકાની નાટ્ય દેખી જરે દા. ૧૩
- નદાનાં મોટાં સહજ મનુજે, નાં તનુઓ અંગેલાં,
મૃત્યુ પામે નદિ જમ અડી કોઈ અન્ને રહેલાં;
તેંયે રીં ? અ જમન તલમાં મોદની છે પમાતો,
પોંચે દોડે બરમ જમમા દાઢ છે. પૂર્ણ દાલો. ૧૪
- કાયા કાયા ઘટ જમ ખરે વાર ફૂટે ન લાગે,
જોને આંખ જમન જનનં ચાલતો વિજ પામે;
જોને જાગી દુદય ઘટમા જ્યોતિ જ્યોતે મિલાયે,
પામી સારો અવસર ખરે, ધર્મ કાર્યે લગાયો. ૧૫
- સોદર.
- બદમદ મહાં જાગી રહી, નમજાવે સકેત;
બરથો ન કોઈ મૃત્યુથી, ચેત ચેત નર ચેત. ૧૬
- મનુજેનાં મહાં તાળી, મમજાવે છે રાખ;
ચેત ચેત નર જાનથી, આખર તનની ખાખ. ૧૭

ભજતી જવાલાઓ કહે, ઘનનો રંગ પતંગ;	૧૮
ભરમીશૂન સઘથું થઈ, કર સન્તોનો સંગ.	
ફઠ ફટ ફાટી હાડકાં, સમજાવે નરનાર;	૧૯
એત્યા તે સુખ પામિયા; રોષ લઘા ફટકાર.	
ચંદન રૂસ લેખું વણ, બળે મથાળે દેખ;	૨૦
ના કર કાયા ગારવો, નજરે માનવ પેખ.	
જમીન માટે ગૂઝતા, વણુઓ તેનાં શખ;	૨૧
બળી ગયાં દેખી અરે, સાચું જગમાં ભાખ.	
ખેરી ખેરી બાજતાં, મદદાં કુટુંબી વર્ગ.	૨૨
આંખે આણું દેખીને, કરવો ઘટે ન ગર્વ.	
નામ ન નિશાન ન કોઈનાં, રક્ષાં જગતમાં માન;	૨૩
નામ રૂપમાં મુંજ ના, સમજાવે જ મથાળ.	
રાખધકી કાયા બની, અન્તે શખ જ યાય;	૨૪
નજરે દેખ મથાળને, આખે ખાખ જણાય.	
મદા ભલે કર લાગતું, રાત્રે દેખ મથાળ;	૨૫
ચતુર્ગતિ સ સાર આ, મથાળ નિરૂપ બળ.	
ભવ રમથાને જીવ સદુ, જગતા હણ હણ બળ.	૨૬
ઉગરે સાચા લાધુઓ, વૈરાગી ગુણ બળ.	
જમથાન ત્રસારે અહાં, યરણ સદાગુરુ દેવ;	૨૭
કામ મોહ ચિન્તા ત્યજી, ખરી ભકિતથી મેવ.	
પ્રભુ ભકિતમય મનથી, ઉગરે ધર્મી ભવ;	૨૮
ભવ પીડા કરે કરી, યાવે ભવને ચિત.	
ભવ રમથાને કા પડે, ચેન ચેન નર ચેન;	૨૯
વરાગી યાવા ખરો, રમથાનને સ કેન.	

જગતી.

પુદાન કુદનારાઓ, રમથાનોમાં ભગો બગી;
 પુદાની વાનગી નગરો, યનાં મનમાં જ વૈરાગી
 ભૂતિ અનપર ઘાતી, ફીરી ચિત્તમાં પારી;

- નિહાળી ખાખ સમ જગને, બનો ખાખી તમે ચારી. ૩૧
- નથી આ વિશ્વમાં શાન્તિ, જગત્ હુંદી ભુવો સઘથું;
ભુવો પુરુષી રમશાનોને, જણાવો ઉત્તરો શું તે. ૩૨
- ચંદ્રેલાઓ અભિમાને, ઉઘાડી આંખ દેખોને;
તમારી સાથ શું ? આવે, જગત્ છે ખાખની બાજી. ૩૩
- છતી આંખે ભુવો ના કાંઈ, પછીથી ખૂન પસ્તાયો;
ગયા પાછા નહીં આવો, કરી ર્યો ધર્મની કરણી. ૩૪
- અહા સન્ધ્યા સમા ઠાઠો, અરે વિજગી સમી લક્ષ્મી;
જતી ના કોઈની સાથે, કર્યું હાથે થતું સાથે. ૩૫
- જગત્ની કારમી બાજી, હમે છે સર્વ જીવોને;
તથાપિ જે ન ચેતે તે, લમે છે જન્મ મરણે તે. ૩૬
- રમશાનોમાં મહાં દેખી, અરે વૈરાગ્ય ના આવે;
તદા મૃદત્વ છે આજું, અહીં એ સન્ન સમજાવે. ૩૭
- રૂપાન્નર દેહનું યાતું, રમશાને દેખ ધારીનં;
અવસ્થા એક ના રહેતી, હૃદયમાં ભે વિચારીને. ૩૮
- અહંમમતાતાળી વૃત્તિ, અરે સંસાર છે એ તો;
અહમમતા ત્યજી લખ્યો, ખરા વૈરાગ્યથી ચેતો. ૩૯
- સગાંઓ સર્વ રોઈને, પછીથી શાન્ત થઈ જતાં;
જતો જીવ એકલો પરબવ, સગા સાથે નહીં યાત્રાં. ૪૦
- કયાં કર્મો જતાં સાથે, કમાણી અન્ય મન ખાતો;
નહીં જે ચેતતો માનવ, પછીથી પાત્ર પસ્તાતો. ૪૧
- ભુવો જગી હૃદયમાંહિ, પરમ શાન્તિ પરબવાને;
કરી ર્યો સન્નની સંગત, અત્રણ જ્યોતિ નિરબવાને. ૪૨
- મદા પરમાત્મભક્તિમાં, રહો રાજી જનો સર્વ;
ત્યજી પાપો લડી માગી, કદાપિ ના રહો મર્વ. ૪૩
- અવસ્થા સર્વની જેવી, યશ તેની નથી ગ્રહા;
ત્યજી વૈરાગ્યનું શ્રમો, ગની મદ્ધાવીર સમ બંધા ૪૪

ભવ પિતૃ વને સન્તો, અવજનાં ગાન ગાવે છે;	
ભગાવી ધ્યાનની તારી, પ્રભુ મહાવીર ધ્યાવે છે.	૪૧
ખરે એ ધન્ય યોગીઓ, ખરી એ શાન્તિને પામે;	
મિત્રાવી જ્યોતિથી જ્યોતિ, ઠરે છે સિદ્ધ થઈ હામે.	૪૨
ખરા એ સન્તયોગીઓ, પડે ના મોડુ જંગલે;	
જની ત્યાગી પ્રભુ રાગી, અહો અટ મોહને બાળે.	૪૩

૬૬.

ભવ રમશાન સ્વરૂપને, અવગ્રાધી અટચાર;	
સાચાં સુખદાં પામવા, એતો નર ને નાર.	૪૮
હગા પ્રપંચો ત્યાગીને, ધર્મ હૃદયમાં ધાર;	
અજરામર પદ પામવા, એતો નર ને નાર.	૪૯
ગયા પ્રેમીઓ પ્રેમમાં, મુંઝી નરક મહાર;	
પરમ પ્રભુને પામવા, એતો નર ને નાર.	૫૦
રાવળ સરખા રાજવી, રામસમા હુઝાર;	
ગયા ન પાછા આવીયા, એતો નર ને નાર.	૫૧
વિપયાગ્નિમાં ના પડે, પત્યા કરે પિત્તાર	
એવું સમજી ચિત્તમાં, એતો નર ને નાર.	૫૨
વિષય હગાડગ પીવતાં, હોય ન શાન્તિ સમાર,	
પુનઃ પુનઃ ત્યા મુઝા, એતો નર ને નાર	૫૩
દ. માટે કરેલા થકા, મૂંચે મુજબ મમાર.	
જાગી ઘટમા જાનથી, એતો નર ને નાર.	૫૪
પામી યોગન ન પડા, મૂવે ના નલમાર,	
વિશ્વ રમશાન રમ ના, એતો નર ને નાર.	૫૫
પરમ ॥ પૃથ્વી કોઈની, કહિ ન કોની સનાર,	
આખ મિયાએ કર્મ નહીં, એતો નર ને નાર.	
નમા ન મ પી સ્વાર્થના, જુદા વિષય વિહાર	
સ્વપ્ન સમુ જાગી સદુ, એતો નર ને નાર.	૫૬
મુ જાને ત્યા માનવી, રમશાન રંખી વિચાર	
જન્મે કોઈ ન જાણુ, એતો નર ને નાર.	૫૭

સ્વપ્ન મુખલગી જણતાં, કુધા ન ભાગે ધાર;	
જાણે અંપ વગે નહીં, ચેતો નર ને નાર.	૫૬
વાગી ગાગી લાગી સહુ, પડતાં રૂહે નિર્ધાર;	
એવું જાણી ચિત્તમાં, ચેતો નર ને નાર.	૬૦
નામ રૂપનો મોહ ચો ? ચો ? જડ વસ્તુ પ્યાર;	
કૃત્રિમ સર્વ નિહાળીને, ચેતો નર ને નાર.	૬૧
ધર્મથી જીવન વિના, જડ સકળ વ્યવહાર;	
એવું મનમાં જાણીને, ચેતો નર ને નાર.	૬૨
પાપ પુણ્ય જે જાણીને, કરો વિવેકે સાર;	
પાપ કર્મ ત્યાગી સદા, ચેતો નર ને નાર.	૬૩
સંસારે મુખ ના કશું, દુઃખ અનન્ત અપાર;	
એવું જાણી ચિત્તમાં, ચેતો નર ને નાર.	૬૪
કરો ઉપાયો કોટિ પણ, કોઈ નહીં રહેનાર;	
સમજી સાચું ચિત્તમાં, ચેતો નર ને નાર.	૬૫
વડરસ લોજન સ્વાદતા, રહ્યા ન વિશ્વ મજાર;	
અનિત્ય આ સંસારમાં, ચેતો નર ને નાર.	૬૬
પ્રેક્ષેસર પંડિત ઘણા, જ્ઞાની ગયા ગમાર;	
પરમ પ્રભુની ધૂનમાં, ચેતો નર ને નાર.	૬૭
કરે ક્રોધ શા કારણે, તેથી દુઃખ અપાર;	
સાચી શિક્ષા માનીને, ચેતો નર ને નાર.	૬૮
રાગાદિકનાં બન્ધનો, વડે થતો સંસાર;	
રાગાદિક હણવા પ્રતિ, ચેતો નર ને નાર.	૬૯
આત્મોત્તતિની પ્રાપ્તિ તો, કષાય જયથી ધાર;	
નિશ્ચય એવો મન ધરી, ચેતો નર ને નાર.	૭૦
જનજનધિ તરવા પ્રતિ, નૌકા દેહ વિચાર;	
પુણ્યોદયથી પામીને, ચેતો નર ને નાર.	૭૧
ચિંતામાંથી સમ દેહને, પામી કરો ન વાર;	
ધર્મ કર્મ મનમાં ધરી, ચેતો નર ને નાર.	૭૨

- કાયા કાયા કુંભ સમ, વિલુપ્તતાં નહિ વાર;
એણું સમજી સાનમાં, એતો નરને નાર. ૭૩
- રમયાનીયા વૈરાગ્યથી, મળે ન કિંચિત સાર;
જાનપુરુષ વૈરાગ્યથી, એતો નર ને નાર. ૭૪
- શૃંગારિક રસથી જરે, મળે ન મુખ લગાર;
શાન્તરસે રસિયા બની, એતો નર ને નાર. ૭૫
- ત્યજી પ્રમાદો આવના, વૈરાગ્યે મન વાળ;
વરુણ સ્વભાવે ધર્મ છે, એતો નર ને નાર. ૭૬
- ધન્ય ધન્ય તે મુનિવરા, શાન્તરસી જયકાર;
મુનિ કષ્ટાન્તો બોધીને, એતો નર ને નાર. ૭૭
- ગજ મુકુમાલ સદા નમો, સમતા રસ ભંડાર;
મનમાં એવું વિચારીને, એતો નર ને નાર. ૭૮
- ધન્ય ધન્ય તે મુનિવરા, અવન્તી મુકુમાલ,
રમયાનમાં નહિમજા રહ્યા, વન્દો મુનિ દ્રુપાજ. ૭૯
- રમયાનમાં પ્રાપ્ત કયું, પરબલવનુ નુપપાર,
તેને મનમાં ભાવીને, એતો નર ને નાર. ૮૦
- પાર ન આવે દેવતા, વન્દે એન મ માર,
દેવ કેન્દ્રને પરિહરી, એતો નર ને નાર. ૮૧
- નમજી સત્યદાંડ મદા, વાચી ગ્રામ્ય વિચાર,
મુક્તિપુરી જેને કાંઈ, ભક્તિ કરે અવતાર. ૮૨

-૧૫-

રમયાન ગ્રામ્યને જાણી સાર, પામો નેથી અવન્તે પાર,
નમજી ચિત્ત કશે વિચેક, નિઃકલસાં ને ધર્મની રેક
વેળે સાચાં વૈરાગ્ય, માણ્યાજ્યનર પ્રમદે ન્યાન,
દેવ શરમુડીને નમ, શાશિન મુખને યાવ નમ
અ. પે અર્ચાં નહીં નામે દુ જ, અન્નદા પ્રમદે શિવ નમ
જનનવાની વાંચિ યાવ, ચારિત્રી યજી શિવપુર અવ.

ભાવે ગળે જે નર ને નાર, ધર્મો થાવે ને નિર્ધાર;
 ભુદિસાગર મંજગ માગ, પામે થાવે જગ જયકાર. ૮૬

ૐ ગાનિ: ॥૩॥

સંવત્ર ૧૬૧૧ ના આવળ ગુરિ ૧૦ દિનવાર.

સાગર.

સાગરમાં તરખી વસે, રત્નો અપરંપાર;
 સાગરની મંબીરના, ઉપમા સન્ન્યન ધાર. ૧

સાગરની સેવા કરે, વાંછિત ફળે કરોડ.
 દરિદ્રતા દૂરે કરે, નદિ જગ એની ભેડ. ૨

ભરતી ઓટ થાતા રહે, ઉછળે ગદુ કંઠોલાલ;
 પું પું અવ્યક્ત શબ્દથી, ભેટે મંબીર ઓલ. ૩

નાયો વદાવો સ્ત્રીમદો, કરનાં રોગરોડ;
 સગમરીનો કૂતરો, દોડે દોડાદોડ. ૪

સાગરમધ્યે દ્વીપ ગદુ, ખડકો હાથ અનેક;
 ભલું છુટું જમનું કરે, ત્યજે ન નિજની ટેક. ૫

સાગરનું શિશુભરે, તે જન થાય મદાન;
 પ્રવૃત્તિથી પ્રમાન કરી, થાવે જગ સુસ્થાન. ૬

કબાલી.

વલ્લોબ્યો અગ્નિ દેવોએ, તથા સાગર વલ્લોબ્યાથી;
 પ્રદાતાં રત્ન મન માન્યા, જતું દારિદ્ર્ય ઝટ દૂરે. ૭

વિવેકે જે વલ્લોવે તે, ત્યજી વિષ અમૃત સ્વાદે;
 વલ્લોવાનું જે શિખે તેઓ, ખરા વિજ્ઞાનીઓ બનેા. ૮

યથા સાગર કરે ભરતી, તથા ભરતી કરે જેઓ;
 સદા સમ્પત્તિને પામે, રહે દુઃખી નહીં તેઓ. ૯

કરીને ઓટ સાગર ઝટ, વધારે છે સ્વયં બળને;
 તથા ઓટે મનુષ્યોએ, હડી પાછા થવું મોટા. ૧૦

ક્ષયોપશમાદિ જાવોથી, કરો સાગર સદા આત્મા;
બુદ્ધિયબ્ધિ ધર્મ સાગરની, ખરી ચોલા લહે શાની. ૨૫
ૐ શાંતિ: ૩

સંવત્ ૧૯૭૧ ના આવણ સુદિ ૩.શુક્રવાર.

❀ ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ❀

- સ્વદેશ દ્રોહી છે પાપી, અદૃશ્ય જ છે વહન તેનું;
સ્વદેશાંગાર પાપોથી, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૧
- સ્વદેશ દ્રોહીના જન્મે, ભયંકર થાય ઉત્પાતો;
નિપૂઠન કાઢીને ક્યાંએ, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૨
- વળે શું ? તીર્થને તપથી, સ્વદેશદ્રોહીને જગમાં;
ભયંકર પાપ કૃત્યોથી, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૩
- અરે જે રાજ્યનો દ્રોહી, અરે જે ધર્મનો દ્રોહી;
પડીને પાપ ખાણમાં, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૪
- બને જે મિત્રનો દ્રોહી, સુખી થાતો નહીં ક્યારે;
હૃદય ધાતક અરે પાપી, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૫
- બને વિશ્વાસી ધાતક જે, પડી નરકે લહે દુઃખો;
લડી રૈશ્વ ઘણી પીકા, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૬
- શુરનો જે બને દ્રોહી, નથી તેના સમો પાપી;
શુર સામો પડી પામર, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૭
- શુર દ્રોહી સમો પાપી, જગતમાં અન્ય ના કોઈ;
બનીને જુતવત્ર ક્યારે, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૮
- પ્રતિજ્ઞા પ્રેમ તોડીને, સુખી થાતો નહીં દ્રોહી;
જનેલા શાય લેઈને, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૯
- બની ઉપકારીનો દ્રોહી, મરે બહુ દુઃખથી રોતો;
દલાહડ સર્પ સમ ખૂટો, ઠરી ના બેસતો દ્રોહી. ૧૦
- કૃતમી જે થતો દ્રોહી. અરે રાક્ષસ થતો પાપ;

ધરી અદ્વૈતની દૃષ્ટિ, દામા આપી ત્હને સાચી. ૧૦

દામા ॥ મુક્તિ નિઃસરણી, દામાયોગે શમણ થાવા;
બુદ્ધચન્દિ ધર્મ પારીને, દામા આપી ત્હને સાચી. ૧૧

સંવત ૧૯૭૧ ના આવજી વદ ૬ સોમવાર.

જરા ના ભૂલ થાવા દે. ॥

તપાસીને સકલ ફરજો, મચ્યા કર કાર્ય ત્હારામાં;
તપાસી બાજુઓ સરે, જરા ના ભૂલ થાવા દે. ૧

પ્રમાદો આવતા વારી, ખરો ઉદ્દેશ મન ધારી;
હૃદયમાં ધૈર્ય ધારીને, જરા ના ભૂલ થાવા દે. ૨

બની સાધ્યોપયોગી ઝટ, વિચારી શેત્રકાલાદિ;
સુચુક્તિયો ધરી આઝી, જરા ના ભૂલ થાવા દે. ૩

થતાં વિધો યથે વિધો, કયાં ક્યારે કયા રૂપે;
ઉપાયો સર્વ સંયોજી, જરા ના ભૂલ થાવા દે. ૪

વિપત્તિયો પડે જે જે, કરી તેના ઉપાયો સદુ;
ખરી આત્મોત્તતિ માટે, જરા ના ભૂલ થાવા દે. ૫

પ્રપંચીના પ્રપંચોથી, નહીં વંચાઈ ઉપયોગે;
શુભંકર કાર્ય કરવામાં, જરા ના ભૂલ થાવા દે. ૬

ખરી પ્રગતિવિષે ભાવે, ધરીને ચિત્ત હુશિયારી;
બુદ્ધચન્દિધર્મ કરવામાં, જરા ના ભૂલ થાવા દે. ૭

સંવત ૧૯૭૧ ના આવજી વદ ૭ મંગળવાર.

તદા જીવ્યું સફલ માનું. ॥

જગતના સર્વ જીવોનું, ભણું કરવા યથે યત્નો;
મજાની શાન્તિ અપાશે, તદા જીવ્યું સફલ માનું. ૧

વિધર્મી વા સ્વધર્મીની, વિના ભેદે યથે સેવા;

- ભક્ષામાં ભાગ લેવાને, તદા હૃદયું સફલ માનું. ૨
- સમગ્ર વિશ્વમાં શાન્તિ, પ્રવર્તક સત્યતિગોષી;
- પ્રચારાશે ભક્ષી રીતે, તદા હૃદયું સફલ માનું. ૩
- નિભલભાવત્ સકલ જીવો, ગળીને તેમ વર્તયે;
- યદાનુભવ થયે એવા, તદા હૃદયું સફલ માનું. ૪
- રહે ના વેર કે સાથે, ટળે મનના સકલ દોષો;
- પરાત્મા ધ્યાનમાં ભાસે, તદા હૃદયું સફલ માનું. ૫
- જગત્તમની ટળે વૃત્તિ, પ્રવર્તે સાત્વિકી વૃત્તિ;
- શુભાડગુભની ટળે વૃત્તિ, તદા હૃદયું સફલ માનું. ૬
- સમગ્ર વિશ્વમાં યુદ્ધો, ટળે એવાજ ઉપરેયો;
- પ્રચારાશે ભક્ષા ભાવે, તદા હૃદયું સફલ માનું. ૭
- પ્રભાદે જાણ ના સત્ત્વ એક, રહે અન્યાય ના જગમાં;
- પ્રવર્તે ન્યાય સર્વત્ર, તદા હૃદયું સફલ માનું. ૮
- ટળે મમતા મળે સમતા, અહંતા સ્વપ્નમાં નાયે;
- બુદ્ધવિધિમંદિષી, તદા હૃદયું સફલ માનું. ૯

ત (૧) ૧૬૭૧ ના ગા. ૧૫ ૧૬ ૮ ગુરુવાર.

❧ આત્મજીવર આનન્દ. ❧

- અહા અહા આનન્દ આવે રે
 વાગ્ધીયો ના કયાય..... મજાનો
- શિવરોપર કિરણો પડે રે, શીતલ વાયુ વાય; અદા ૧
- પ નાં કલ્પન યોગનાં રે, યાન્તિ મજાની જણાય અદા ૧
- અદા નાન વનરુપિ રે, ઉને અપર પાર; અદા ૨
- કુદની ગામા જડી રે, વધાનુનિ મુખકાર. અદા ૨
- વિવિધ કૃપા મુન થયો રે, શેમ થણા ફર ભવ; અદા ૨
- ઉન્દા ના અદિ ની દુવા રે, ત્રીશી સરસ મુદાવ. અદા ૨

ભોગ દિપ્તિ ભોગીઓ દે, ફરતા અદિં જળાપ;
 યોગ દિપ્તિ યોગીઓ દે, વિદાનન્દને ધ્યાય. અદા ૦ ૪
 ચિત્તસમાધિકારકો દે, વિવિધ સ્થાનો અત્ર;
 શિલા બદુ નજરે પડે દે, ન્દાની યોગી યત તત્ર. અદા ૦ ૫
 નિર્જન શિલા પ્રદેશમાં દે, બેસી દીપ્તિ ધ્યાન;
 વિપથનીન આનન્દમાં દે, મન બદુ યમું મસ્તાન. અદા ૦ ૬
 ભર્તૃહરિ ગુણવિશે દે, ધ્યાન કર્યું જયકાર;
 આત્મામાં સ્થિરતા યજ્ઞ દે, આનન્દ પ્રગટો અપાર. અદા ૦ ૭
 જિનવંદન સ્તવના કરી દે, પ્રગટી હર્ષની રેતા;
 બુદ્ધિસાગર દિપ્તિ દે, વિદાનન્દની સંદેશ. અદા ૦ ૮
 સંવત્ર ૧૯૭૧ ના માપરદિ ૧૧

કુંભારીયા. દિપ્તિ

ચારે જાણુ મર્વત દાર, સરસ્વતી વહેતી જયકાર;
 ગ્રાહ ખજૂરીનાં બદુ યાપ, નાન્દા બેળા વહે સદાય. ૧
 પિંપળ ઉગર આદિ ધણાં, વૃક્ષો લાગે સોદામણાં;
 આરામજી નગરી અદિં હતી, નેમિનાથજી નગરીપતિ. ૨
 રાજા વિમલચાહે કર્યાં, દેશં પાંચે લક્ષ્મી ભર્યાં;
 સ્વર્ગ જવાને પંચ વિમાન, શોભે કોરનીએ ગુણખાણ. ૩
 અંગિકા પામી આદેશ, વિમલચાહે દીપાં બેશ;
 અંગિકા ગુપ્ત દેવી સાર, નેમનાથની જગ જયકાર. ૪
 વેલડીઓ ઉગે જયકાર, જાણે તેને કિંમત સાર;
 ભાવડા જાતિ કરે નિવાસ, મકાઈ ઘઉં પકવે ખાસ. ૫
 જંગલમાંહિ વરુઓ વાઘ, જવા ન રાત્રે એકલ લાગ;
 દાંતાના ફાળાનું રોજ્ય, વર્તે આપે જાને સાજ. ૬
 જંગલમાંહિ મંગળ બેશ, જિનદર્શનથી હોય હમેશ;
 પાંચે દેરામાં જિન ઘણા, દેખે ચિત્ત ન રહેતી મણા. ૭

- ચાર દિવસ રહેવાનું થયું, ચિત્ત સમાધિએ ગહુમર્દ,
 ધ્યાન કરતાં ચિત્ત મગાર, આનન્દ પ્રગળ્યો અપરંપાર. ૮
- આત્મધ્યાનાવસ્થા વિશે, વીનરાગની ઝાંખી દિસે;
 એવો અનુભવ પ્રગળ્યો સાર, પરમાનન્દ દયા જપકાર. ૯
- આરોગ્યપ્રદ જલને હવા, તેના આગળ શી ? છે હવા;
 કાયાનું આરોગ્ય જ રહ્યું, સમતા બાવે મનડુ વધુ. ૧૦
- અંબાજી જઈ કર્યો-વિદાર, અનેક ડુંગરો દેખ્યા સાર;
 પહોંચ્યા ગામ ખરેડી સાર, ત્યાંથી આતુ કર્યો વિદાર. ૧૧
- આતુ મન સાતુ સમ થયો, મરૂ ગુર્જરની વચ્ચે રહ્યો;
 બુદ્ધિસાગર ધાત્રા કરી, અનુભવની પોંડી ઘટ ભરી. ૧૨
- સંવત ૧૬૭૧ ના માધમુદિ

❧ અલેખે ઘોષ ના જાતો. ❧

- સદા ઉપદેશ કરવાથી, ગમે તે બોધને પામે;
 જગનમા પાત્ર જીવે કે, અલેખે બોધ ના બને. ૧
- મહત્તા પુણની જગમા, પ્રમ મે સર્વને બાસે;
 ધની કિમ્મત અરે નોની, અલેખે બોધ ના બને. ૨
- નમે તે તાતને કોને, પ્રવટના બોધ લેનારા,
 નિરાશા ના કદિ ભજવી, અલેખે બોધ ના બને. ૩
- યરી કત જ્યની હદિ, કર્યા કરતુ અધિકારે;
 દુહયમા પારજ આતુ, અલેખે બોધ ના બને. ૪
- પરિત્રામ યમે રૂઠ વા, નદી યામે ત્યજી શકા;
 કયા કર ઉપદેશને, અલેખે બોધ ના બને. ૫
- કયા કર બોધ જીવાને, ગમે તે જાગ્યે તેથી;
 જગનમા દેખ દેખાનો, અલેખે બોધ ના બને. ૬
- નમે ત્યારે યતો પ્રવતિ, અરેખર બોધના યોગે;
 ઉને છે વીજ વાવેલાં, અલેખે બોધ ના બને. ૭

જરા પલ્લુ હાર ના હિમ્મત, કર્યા કર કાર્ય તું તહારું; ૦
 થશે તવ બોધથી સિદ્ધિ, અલેખે બોધ ના ભતો. ૮
 ધરી ઉત્સાહ મનમાંથી, મચ્યા કર બોધ દેવાને;
 બુદ્ધયુધિ બોધની કરણી, મદા સફળી થતી જગમાં. ૯

❖❖ વિરોધો સદુ શમાવી દે. ❖❖

પ્રભુ પ્રાપ્તિ થશે નક્કી, કશું તે કર ખરા ભાવે;
 કામા લાવી દૃઢ્યમાંહિ, વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૧
 કામા દે આત્મવત્ માની, વિરોધીવર્ગને જ્ઞાને;
 અનન્તાનન્દ વરવાને, વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૨
 રમેશુજને તમેશુજને, સમૃદ્ધ તર્જ દરવાને;
 જગત્માં પૂજ્ય થાવાને, વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૩
 અનેદે ચિત્ત રમવાને, અદ્વૈત્વ ભાવ વિચરવાને;
 સમાધિ યોગ વરવાને, વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૪
 નિજાતમાવત્ જગત્ ભાસે, અહો એવી દયા વરવા;
 કર્યા જે જન્મીને તે ને, વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૫
 ભક્તી આત્મોત્તમી કરવા, દૃઢ્ય શુદ્ધિ ભક્તી પરવા;
 થનાં પાપો સહજ દરવા, વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૬
 અદ્વિંમાની પ્રતિષ્ઠાથી, શંક ના વેત્તી વૃત્તિ;
 અર્થે એવી દયા વરવા, વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૭
 વિરોધે આત્મજગ દાનિ, પરસ્પર અવનનિ ખાનિ;
 વિચારી સ્થિતમાં એતુ, વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૮
 અવગાનિ વિરોધે છે, ખરે ખર વિચારમાં કોની;
 વિરોધે ચાલવો મુજબ, વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૯
 વિરોધ જ જ્યાં પ્રચલ્યા, પ્રથમ ત્યાં આત્મજગ દાનિ.
 થતી પદ્મા અન્યોની વિરોધો સદુ શમાવી દે. ૧૦

નવ રૂપને જાણીને રે, હજી અજાણ જાણ

મુદિલાયક અનુભવે રે, નિરંજન નામ જાણ

અનુભવે રે

ૐ હારીબા ॥ ૨ ॥

અંબ ૧૬૫૧ ના આશરે, ૩

પ્રાર્થના

ૐ મનુ ઇ મનઃ શિષ્યોર્થા ૐ

- અગાધના ના પદે રાખે, કદે વિદ્યારૂપી વાણી,
 રૂપનાંથી વિભાજી દેતા, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૧
- નહીં રૂપનાં નિજ જાણે, વિવેકે રૂપે ના રૂપના,
 ધ્યાનધ્યાનમાં રહે જાણે, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૨
- મુનુ વિભાજી જાણે, જટલા, પદ્મને જાણે,
 અર્થ ના વિભાજી જાણે, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૩
- વેદવિજ્ઞાતા ના જાણે, અર્થવિજ્ઞાતા ના જાણે,
 અજ્ઞાનના જટુ કદે રાખે, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૪
- ભવે વિદ્યારૂપી વાણી, કદે રૂપી વાણી જાણી,
 હૃદયમાં વેરની કાળી, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૫
- નહીં પદા પદે જાણે, પદે, અર્થના વાણી કાળી,
 રહે મન મોહની જાણી, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૬
- અર્થ ના અજ્ઞ મેવા, મનુ ના અજ્ઞ મેવા,
 રૂપ મનુ રૂપાર્થની લેવા, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૭
- પદે ના અજ્ઞ જાણી, હૃદયમાં ભાવ ના રાખે,
 વિવેકે ના રૂપ જાણે, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૮
- ગુરુના વિભાજી આધે, નહીં જે વિભાજી વર્ણ,
 મનુ ના વિભાજી વિભાજી, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૯
- કદે મનુ રૂપાર્થની દાણ, હૃદયનાં તે જટુ પાણ,
 ગુરુપદ ના રહે મનુ, મનુ એ અજ્ઞ શિષ્યોર્થા. ૧૦

બધું જૂઠું અરે જૂઠું, નવું સાચું અરે સર્વે;	
ગણે એવું વિના જ્ઞાને, કુદંગી કેળવાએલા.	૯
કરે ટક ટક નકામી બહુ, સ્વધર્મે પૂર્ણ શ્રદ્ધા ના;	
ધરે વિજિતિના ચેષે, કુદંગી કેળવાએલા.	૧૦
કુદંગી કેળવાએલા, જનોનાં લક્ષણે એવાં;	
બુદ્ધયજિધ કેળવાએલા, ખરાનાં લક્ષણે સાચાં.	૧૧

ૐ શાન્તિઃ ॥ ૩ ॥

સંવત ૧૯૭૧ ના ભાદરવા સુદિ ૧ શુક્રવાર.

❀ કયું ઘરવારી થઈને શું ? ❀

ગૃહાવસ્થા સ્વીકારીને, પડયાં માયામહોદધિમાં;	
ગયા ભૂલી સ્વકર્તવ્યો, કયું ઘરવારી થઈને શું ?	૧
રહયા રાત્રી વિષયસોજે, વિલાસોને કર્યા બહાણા;	
કર્યા ભાગકા અરે ઘણા, કયું ઘરવારી થઈને શું ?	૨
અરે ધર આંગણે આબ્યા, અતિથિ ના લહે તૃપ્તિ;	
ગરીબો નૈવ સંતોષ્યા, કયું ઘરવારી થઈને શું ?	૩
રહયા હા મોત્રમાં મુંઝ, નકામું વિત્ત બહુ ખર્ચ્યું;	
અરે નાં વાપર્યું પાત્રે, કયું ઘરવારી થઈને શું ?	૪
ભણામાં ભાગ લેવાને, કયું સ્વાર્પણ નહીં શક્યા;	
ગરીબોને સતાવ્યા બહુ, કયું ઘરવારી થઈને શું ?	૫
નિસાસા અન્યના લીધા, પચાંબુ વિન અન્યોતું;	
વિસાર્યા સદગુરુ દેવા, કયું ઘરવારી થઈને શું ?	૬
સરાપો સન્તના લીધા, કુકર્મોથી કયું કાશું;	
બન્યો હા પૂમકેતુવન, કયું ઘરવારી થઈને શું ?	૭
ઉપકૃતિયોવિષે જીવન, નહીં ગાળ્યું અરે ભાવે;	
નકામું આયુ વીતાવ્યું, કયું ઘરવારી થઈને શું ?	૮

- કરી ના દેશની સેવા, કરી ના ધર્મની સેવા;
 કરી ના વિધની સેવા, કર્યું ઘરગારી થઈને શું? ૬
 પ્રભાદોમાં પડી રહીને, કર્યું ઉપયોગી ના કિંચિત્;
 નિમલમા ઝોગખો ના રે, કર્યું ઘરગારી થઈને શું? ૭
 સમષ્ઠિઅષ્ઠિની શક્તિ, નહીં ખીતની અરે ભાવે;
 ગપાટામાં જીવન ગાળ્યું, કર્યું ઘરગારી થઈને શું? ૮
 ઉપાયો સ્વોચ્છતિ માટે, કર્યા ના તામળીથી કંઈ;
 ખરું ને સત્ય ના ચોખ્યું, કર્યું ઘરગારી થઈને શું? ૯
 વિચારી ના કર્યા કાર્યો, કરી ના મેત્રી જીવેલી,
 બુદ્ધચન્દિ ધર્મ ધાયાથી, વૃદ્ધસ્થોની મહત્તા છે. ૧૦
 ॐ શાન્તિ:

❧ નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ❧

- નથી કિંમત વિચારોની, નથી કિંમત સમાગમની,
 નથી કિંમત કથનથી કંઈ, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧
 દકામાં સર્વ વસ્તુઓ, ગણાતી જ્યાં અરે સૈને,
 અન સાચુ કર્યું અહિંયાં, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૨
 કરતા સદગુણો ફરે, બ્રહ્માના દોષ નહીં નં તે,
 જાણના દુઃખમાં પૂરા, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૩
 ગુણાનુસાર દહિનો, પછો દુઃખાળ ગદુ ભારી;
 બ્રહ્મા ના ગુણો કોણ, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૪
 બળરે ને ઘરોઘરમાં, શડોનો ભાવ પૂજાતો,
 દગાખોરો રહે મોજે, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૫
 ખરું કહેતાં થતો અઘડો, ધમાધમ મૂર્તતા બહાલી;
 હસાહસમાં રહી વિધા, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૬
 સ્વપક્ષે સર્વ ને સારું, વિપક્ષે સર્વ છે ખૂરું;
 સ્વભાવે જ્યાં રહું એવું, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૭

- રહો તેની નથી પરવા, ભલે જાઓ નથી પરવા;
 નથી પ્રીતિતણી રીતિ, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૮
- ખુલા દિલથી નથી વાતો, થતી જ્યાં માન વ્યવહારે;
 જતાં ના ચિત્ત દુઃખાતું, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૯
- ચહે નાં ચિત્ત મન મેળો, નથી જ્યાં ચાહુ અન્તરમાં;
 ઉદાસી ચિત્ત જ્યાં રહેતું, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧૦
- પ્રશસ્ય સ્વોત્તતિ લાલો, નથી યાતા:પડે:દુઃખો;
 નહીં હવે જરા હૈકું, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧૧
- ભહું કરતાં થતું ભૂંડું; ખરું જોડું સકલ સરખું;
 વિવેકે ના નિહાળાતું, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧૨
- હવે તેથી વિશેષે શું?, કથું સહુ ચિત્તમાં સમજે;
 ખુદ્ધયગ્ધિ સદ્ગુણો લેતાં, રહ્યો છે સાર રહેવામાં. ૧૩
- યથા પત્થર ઉપર પાણી, નહીં મગરોળીયો પલળે;
 તથા એણું હૃદય જાણું નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧૪
- થતી ઇર્ષ્યા થતો ક્રોધ જ, સુણાવી ખેદ લેવાનો;
 પરસ્પર લાભ ના કિંચિત્, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧૫
- “મક્ષ્યા કર કોન સુનતા હે”, હૃદયમાં લાગણી એવી;
 હવે તો નફી એ કીધું, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧૬
- થતી હલકાઈ વક્તાની, થતી ઉલટી ધણી હાનિ;
 અરે એવી દશા જ્યાં ત્યાં, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧૭
- નથી જ્યાં જન્ય જોડ્યામાં, પ્રમાણિકતા નથી મનમાં;
 કથું ઉલટું પરિણમતું, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧૮
- નથી તવ યોગ્યતા તેમાં, કથંતા અન્યની હાનિ;
 થતો વિશ્વાસઘાત જ જ્યાં, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૧૯
- કથ્યાથી કઝેશની હોગી, થતી જ્યાં ખાનગી વાતો;
 થવું વિશ્વાસ્ય દ્રોહી જ્યાં, નથી કંઈ સાર રહેવામાં. ૨૦
- હૃદય ખુલ્લું કર્યાથી જ્યાં, થતા ઝગડા પરસ્પરમાં;

પ્રભો ખંડા અમે ત્યાં, અમે મસ્તાન તવ ધ્યાને;
બુદ્ધચિંતિ સત્ય તવ શરણું, બન્યા લયચીન તવ આધે. ૭
ૐ શાન્તિ: ૩

❧ વનો ઘઘવંત ઘહાદૂરો. ❧

- કરીને વીર્યની રક્ષા, બની પ્રહારચારીઓ પૂર્વે; ૧
- ત્રિધા શક્તિ ખીલાવીને, બનો બળવંત બહાદૂરો.
- ખરેખર વીર્ય રક્ષાથી, ઘણા રોગો જતા દૂરે; ૨
- નિયમસર ભક્ષણદિથી, બનો બળવંત બહાદૂરો.
- ધતું સ્વાતંત્ર્ય શક્તિથી, વિના શક્તિ રહો દાસો;
- પતિ શક્તિ થકી ભક્તિ, બનો બળવંત બહાદૂરો. ૩
- વિનાશક વીર્યનાં જે જે, કરો ઝટ કારણો દૂરે;
- ઘણાં સ્થાપી ગુરુકુલો, બનો બળવંત બહાદૂરો. ૪
- ધરીને ખંત હિંમતથી, હજારો સંકટો વેડી;
- ત્યજી ભય યોડને દૂરે, બનો બળવંત બહાદૂરો. ૫
- વિના શક મોજગોખોથી, રહી દૂરે સહી મુશ્કેલી;
- ઉપાયો સર્વ આરંભી, બનો બળવંત બહાદૂરો. ૬
- મહા સ્વાસ્થિત્વ સંરક્ષા, થતી મન કામ શક્તિથી;
- થતી તંત્રે અને યત્રે, બનો બળવંત બહાદૂરો. ૭
- જીવનનો હક્ક શક્તિપર, નભાતું સંઘ શક્તિથી;
- કરીને શક્તિ કેળવણી, બનો બળવંત બહાદૂરો. ૮
- નથી શક્તિ વિના સ્વાર્થજી, નથી શક્તિ વિના શાન્તિ;
- ગ્રહી શક્તિ થતી સત્તા, બનો બળવંત બહાદૂરો. ૯
- થતા શક્તિધકી લોગી, થતા શક્તિધકી યોગી;
- ગ્રહીને સર્વ શક્તિયો, બનો બળવંત બહાદૂરો. ૧૦
- કરો પ્રગતિ કરો પ્રગતિ, હરી નબળાઈ ભુલસાથી;
- હવે પથાત્ ના રહેતા, બનો બળવંત બહાદૂરો. ૧૧

મથાણે ને નદી કાંઠે, મહુલીમાં પડી રહેલું; ભયંકર, જૂન પ્રેતોયી, સદા ના પાલવે જ્ઞીવું.	૨
થયો વસવાટ ત્યાં ઝાઝા, પ્રતિપક્ષી વસે દુષ્ટો; પ્રસંગો પામી તેઓના, સદા ના પાલવે જ્ઞીવું.	૩
ભયંકર કાળી રાત્રીઓ, વિષે કાર્યો અરે કરવાં; અહો એવી અવસ્થામાં, સદા ના પાલવે જ્ઞીવું.	૪
પ્રવેશી સૈન્યમાં દાખલ, યથા પથાત્ યતું લડવું; ભયંકર તોપ ધડારાટે, સદા ના પાલવે જ્ઞીવું.	૫
વિપત્તિયો મહાવિખો, ઘણાં સંકટ અરે આવે; તથાપિ સ્વપ્નવૃત્તિમાં, સદા ના પાલવે જ્ઞીવું.	૬
સદા મૃત્યુ રહે આધે, સદા ફરજે અદા કરવી; સદા ત્યાં સંગતિ એવી, સદા ના પાલવે જ્ઞીવું.	૭
ડરી પાતાળ ખેસંતા, ધતો ભય કાઢ રીતે ત્યાં; રથો સર્વત્ર ભયભાટે, સદા ના પાલવે જ્ઞીવું.	૮
સચક્તોને નધી ભીતિ, અચક્તોને ધતી ભીતિ; બુદ્ધપણિ સન્ત લોકોને, નધી ભીતિ જગત્માં ક્યાંય.	૯

સંવત્ર ૧૯૭૧ ના આદરવા મુદિ ૧૦ ઇનિચર.

ૐ શાન્તિ: ૩

શિશ્યામણ.

કપાયો સદુ ઘટે એવા, ઉપાયો સેવ ! ! ! ચેનનજી, રહી નિર્જન પ્રદેશોમાં, કર્યા કર ધ્યાન ચેનનજી.	૧
રહે સમગ્ર ઘટે મમતા, પ્રવૃત્તિ મેવ ! ! ! ચેનનજી. ભતા જાની મુનિયોની, કરી લે સગ ચેનનજી.	૨
અહા મુદોપયોગે તુ, રમણના ધાર ચેનનજી, મુયો ત્યાંથી ફરીથી ગણ. અદા કર ફર્ ચેનનજી.	૩
અખ દનનનો બોલી બની બ પૂર્ ચેનનજી.	

સદ્ગુરુ પ્રતિ પક્ષી બની, નિન્દે સદ્ગુરુ દેવ;	
આવક તે નરકે જતો, ધરી કુકર્મની ટેવ.	૨૪
ગુરુદ્રોહી આવક અરે, અંતે દુઃખી થાય;	
ખૂમો પાડે દુઃખથી, કરે ન કયાંયે ઠાય.	૨૫
અછતાં મુનિવર છિદ્રને, દેખી કહી હરખાય;	
કાક આવકો જાણવા, મરીને દુર્ગતિ જાય.	૨૬
મુનિ દેખી દેખી થતો, નિન્દે મુનિ આચાર;	
ગુણને અવગુણ લેખવે, દેખી આવક ધાર.	૨૭
સદ્ગુરુ ભક્ત બની પછી, પ્રત્યનીક જે યાય;	
શત્રુસમ આવક બની, નરકે જોડો ભાય.	૨૮
સદ્ગુરુની કરે મસ્કરી, દેવે ગુરુને ગાળ;	
સદ્ગુરુને જે આજ દે, આવક તે ચંડાળ.	૨૯
અદૃશ્ય તેનું મુખ છે, સાધુ ભક્તને જાણ;	
તપ જપ કરતો તે અરે, લહે નહીં નિર્વાણ.	૩૦
વિનય રતનની પેઠ જે, કરે ગુરુનો ધાત;	
પાપી દુર્જની આદ્ર તે, લહે નહીં મુખચાત.	૩૧
પુણ્ય પાપ માને નહીં, અમદ્ય વસ્તુ ખાય;	
મલેચ્છ આદ્ર તે જાણવો, માને નહિ ગુરુરાય.	૩૨
ગુરુ આગળ મીઠું વહે, પાછળ નિન્દક થાય;	
દગો કરે વિશ્વાસી થઈ, દુર્ગતિમાં તે જાય.	૩૩
પેમી ગુરુના ચિત્તમાં, લે સધળી મન વાત;	
બીજા આગળ સદુ કહે, નીચી તેડની ભત.	૩૪
ગુરુનો ગુણ આવક બની, કાટે ગુરુની ખોડ;	
અન્ય ભવે વા આભવે, પામે તનુમાં કોડ.	૩૫
જી જી હાજી હા કરે, કરે ન સેવા લેશ;	
સહાય કરે ના સાધુને, તે નહીં આવક જેશ.	૩૬
કરે ન સદ્ગુરુ સેવના, સુભે ન સદ્ગુરુ શીખ;	
ધાવક તેવા પરભવે, ઘર ઘર માગે ભીખ.	૩૭

ધર્મતત્ત્વ સમજે નહીં, મન રાજે અહંકાર;	
મૂઢ જૈન તે જાણવો, કરે ન સમજી સાર.	૫૨
ગદ્દા પુચ્છ કદાગ્રહી, ત્યજે ન જૂઠો પદ;	
કદાગ્રહી શ્રાવક અરે, થાય નહીં જગદક્ષ.	૫૩
ત્યાં જાવે ત્યાં તેહવો, ક્ષણ ક્ષણમાં થઈ જાય;	
સત્ય જૂઠું જાણે નહીં, ક્ષણિક આદ્ય કથાય.	૫૪
વિના વિચારે જોલતો, કરતો તાણુંતાણુ;	
ક્ષેત્ર કાલ અનુલવ વિના, શ્રાવક મૂર્ખ પ્રમાણુ.	૫૫
ઉદ્ધત ને અવજો બની, લોપે ધર્માચાર;	
સિદ્ધાન્તોને લોપતો, નાસ્તિક શ્રાવક ધાર.	૫૬
જાળવવા વ્યવહારને, ધરે જાદ્યથી ડાળ;	
વંચક શ્રાવક જાણવો, અન્તરૂ વર્તે પોણ.	૫૭
પાપીને પોષે ઘણો, દે ના શરૂને દાન;	
કુપાત્ર દાતા તે કથ્યો, લહે ન સ્વર્ગ વિમાન.	૫૮
સાધુ સામા જે થતા, રહે ન તેનો વંશ;	
સાધુ શાપ લાગે સહી, થાયે મુખતિ બ્રંશ.	૫૯
મુનિના દેખી શ્રાવકો, અંતે બહુ સ્ત્રીદાય;	
ઉચ્ચ પાપ તુર્ત જ રૂજે, આંખે તે દેખાય.	૬૦
કકળાવે સદ્ગુણથી, આંતરડી તે દુષ્ટ;	
આ ભવમાં દુઃખી થાતો, અન્તે થતો જ બ્રહ્.	૬૧
સાધુથી નિજને મહા, માને તે સ્ત્રીદાય;	
લધુ ધર્મ શ્રાવક સંચરે, તે જગ મુખિયો થાય.	૬૨
સાધુ સન્ત પરાભવે, તે શ્રાવક અંધાર;	
પગ પગ લહે પરાભવે, લહે ન કોતું વડાર.	૬૩
સાધુ સંત સતાવતાં, પુણ્ય કર્યું વિણસાય;	
પાપકર્મ જાંધે ઘણું, લોગવતાં કાય જાય.	૬૪
હાસી ભલી ન સાધુની, ભણું ન મુનિ અપમાન;	
ભલો ન મુનિવર દોહ જગ, સમજે ચિત્ત મુજાણ.	૬૫

ગુરુને જે સંતાપતો, ધરીને મનમાં વૈર;
 તે આવકના જુહવિષે, થતો જ કાળો કેર.
 સાધુ સન્ત ન છેડવા, સામા થઈ કો કાલ;
 શિક્ષા એવી વૃદ્ધની, સમજી કરશે ખ્યાલ.
 જે આવક થઈ સાધુને, આપે મન જાડુ ત્રાસ;
 રહે દરે તે થઈ જતો, ઉગ્ર પાપથી ખાસ.
 પાપકર્મ ના બોલતું, આંખે નહિ દેખાય;
 અનિષ્ટ ફક્ત આપ્યા પછી, દિલમાં અનુભવ થાય.
 દર દરમાં કર ધાસતાં, કો દર ડંસે સાપ;
 સન્ત મુનિને પૂજવતાં, પ્રગટે કોથી પાપ.
 આશીર્વાદો સાધુના, જે આવક પર થાય;
 દિન ચડતો તેનો થતો, પગ પગ મંગલ પાય.
 નજીસ નફરેટ જે થતા, ચારાશીમાં જાય;
 આવક કુળ જન્મ્યાયકી, ધર્મ વિના શું ? થાય.
 સાધુ સન્ત નિરીક્ષતાં, પ્રગટે જો ના રાગ;
 તે આવકનું જાણવું, નિશ્ચય મહા અમાય.
 મુનિવરને ધિક્કારના, દુર્ગતિના અવતાર;
 પામે આવક પાપથી, ભાખે આગમ સાર.
 મુનિવર વગે વર્ગાવતાં, પાપ ધણુ બધાય,
 નરેવ હુ ખા તે સહ, જિનવર વાણી માય.
 મુકેના પ્રતિપક્ષી ગને, ગોશાળાવાર જેહ,
 નરકગતિ નિશ્ચય સહ, ગ્રહે ન સારો દેહ.
 દુર ન પેડે સાધુની, સાથે વર્તે જેહ;
 નર નમો આવક કર્યો, દુરુણ મનુષ્ય જેહ.
 ત્રીનિ મુનિવર વર્મની, ખમી શકે ના જેહ;
 રાવ નમે તે કાલનો, દુર્જન આવક જેહ.
 રેવ મુકે ને ધમને, ઉત્થાપે મહાપાપ;
 ઉત્થાપક આવક કર્યો, આંખે કર્મ અમાય.

જિનશાસનની હેલના, કરવામાં લે ભાગ;	
ધર્મ ભયંકર શાદ તે, જેવો કાળો નાગ.	૮૦
કરી અધર્મો છવતો, ધરે અશુભ વ્યવહાર;	
અધમાધમ આવક કહ્યો, જાણો નરને નાર.	૮૧
આવક આવક ફેર છે, નહિ સદુ સરખા જાણ;	
પાસે રહી પરખી પછી, આવક લેદને માન.	૮૨
વાણી ને આચારથી, આવકજન પરખાય;	
વ્યવહારે વ્યવહારથી, નિશ્ચય શુભ સ્થિર થાય	૮૩
શુદ્ધવ્યાદિક ભક્ષકા, ગોટાળા કરનાર;	
આવક ધર્મ વિરાધકા, દુર્ગતિના ભજનાર.	૮૪
શુદ્ધે નહિ વંદાવવા, દુર્જન આવક એહ;	
ક્ષણ રૂઢા તુટા અરે, જપું ન તેના ગેહ.	૮૫
મુનિવરના દ્વેષીતણો, લેવો નહિ આહાર;	
હોય હદાપિ માધુધાત, સૂક્ષ્મ રહસ્ય વિચાર.	૮૬
અડક હડકિયા આવકો, કરવામાં નહિ સાર;	
શુદ્ધવર્ગે મન ધારવું, ક્ષેત્રાદિક અવધાર.	૮૭
જૈન વણિકૃદ્ધ જે યથા, સદુ નહિ આવક હોય;	
વને વને નહિ હસ્તિયો, મનમં ધારી ભોય.	૮૮
જૈન ધર્મના સારને, જાણે નહીં તલભાર;	
આવક નામ ધરાવીને, પામે નહીં ભવપાર.	૮૯
શુદ્ધર ભાવ નહીં જરા, આવક તે નહિ થાય;	
જૈનશુદ્ધે જાણવું, તે ના ધર્મને પાય.	૯૦
ધર્મ યોગ્યતા જાણીને, આવક કરવા સાર;	
જાતિ માત્રથી ના થતુ, શાદત જ નિર્ધાર.	૯૧
એક ભલો આવક ખરે, પણ નહિ કૂટ કરોક;	
શુદ્ધે કરવો નહિ અરે, આવક જ્યાં જાડુ ખોક.	૯૨
મનુષ્ય યોગ્યતા જ્યાં નહીં, તે આવક નહિ થાય.	
સજ્જનના પ્રગટયા વિના, શાદ ન કોઈ મુદાય.	૯૩

મગજ ખોળેને ક્ષણે ક્ષણે, બોલે વિરવા બોલ;	
મન બદલે રંગી ત્રિદોષોવન, આવક તેહ નિટાલ.	૧૦૮
દેશોત્તરિ ધર્મોત્તરિ, જ્યોત્તરિનાં કામ;	
શુભ સ્વપ્નના ના કરે, ધરે ન કરેતાં લાભ.	૧૦૯
આત્મોત્તરિ પ્રવૃત્તિમાં, ધરે ન લક્ષ્ય લગાર;	
આવક તેહ ન થઈ શકે, કપટ ક્રિયા કરનાર.	૧૧૦
ચાચકની વૃત્તિ કરી, ઘર ઘર માગી ખામ;	
છતી શક્તિ જે બોલે, આવક તે ન ગળાય.	૧૧૧
શુદ્ધી સાક્ષીઓ ભરી, કરી કમાણી ખામ;	
આવક તે ન બની શકે, દોષો સદુના ગામ.	૧૧૨
તોપે શુદ્ધિ જે કશું, કરી કુતરું કરોક;	
તેને જે કંઈ કરેજું તે, જાડી માથા દોક.	૧૧૩
વનન આદિ કર્યા વિના, જેસે શુદ્ધી પામ;	
અવિનયો જડવન કરે, આવક તે નહીં ખામ.	૧૧૪
શુદ્ધ ઉપદેશને અવગળી, વને વંદે વિરલ;	
આવક તે ના થઈ શકે, મન નદિ જેનું શુભ.	૧૧૫
શ્રી સ્વાધ્યાયિક કારણે, કરેતો કપટે ધર્મ;	
અન્યમાં અદા નહીં, બદલે કરે કુર્મ.	૧૧૬
દેવશુદ્ધિ ધર્મની, કરે ન સારી વાન;	
જ્ઞાનિગણે બેઠે કરે, આવક તેહ કુલન.	૧૧૭
જેન ધર્મ અભ્યાસ વિના, ધર્મ પ્રતિજ્ઞા થાય;	
અન્ય ધર્મ સ્તવના કરે, નારિયક આદ અણાય.	૧૧૮
ધર્મ અધર્મને સમ ગણે, ધર્માધર્માચાર;	
કુળધી આવક તે જાણે, નિશ્ચયથી નદિ પાર.	૧૧૯
દોષાય સરીખ આવશે, દેખે મુનિજન દોષ,	
તમજુ ન દેખે પાપને કરે પાપને પોષ.	૧૨૦
દોષાય સરીખ આવશે, શુદ્ધિ જ લેઈ ન દેશ;	
પપ પાન અદિવત્ત કરે, કરે જાણે તથા દેશ.	૧૨૧

તેનો લોપ કર્યા થકી, હોવે શાસન નાશ;	
માટે શાસન સૂરિના, થાવે શ્રાવક દાસ.	૧૩૬
અનેક હેતુઓ વડે, નાયક સૂરિવર હોય;	
મૃદુ જનો ન લોપતા, બહુલા પાપી જોય.	૧૩૭
આસન ભવી શ્રાવક સદા, માને સૂરિની આજ્ઞ;	
શાસન પ્રગતિ કારણે, આપે મન ધન પ્રાણ.	૧૩૮
શાસનનાયક સૂરિથી, કરે નહીં વિષવાદ;	
કરે ન શાસન હેલના, કરે નહીં ઠાકવાદ.	૧૩૯
સદ્ગુણે કીધા વિના, કરે ધર્મનાં કાજ;	
ઉત્તમ ફલ ના પામતો, સધળો કરતાં સાજ.	૧૪૦
શાસન ચાલે સદ્ગુણે, મુનિવર સૂરિ પ્રતાપ;	
સાધુ વણ શાસન નહીં, ચાલે પ્રભુની છાપ.	૧૪૧
સાધુ વિનાના શ્રાવકો, હોય નહીં કો કાલ;	
માત વિનાના પુત્રવત્, સમજી કરવો ખ્યાલ.	૧૪૨
દેવને માની સાધુને, ઉત્થાપે જે શ્રાદ્ધ;	
શાસન લોપક શ્રાદ્ધ તે, જેવો વનનો વ્યાધ.	૧૪૩
વર્તમાન સદ્ગુણે વિના, દેવ નહીં પરખાય;	
શ્રાદ્ધ ન હોવે સમકિતી, એવું શાસ્ત્રો ગાય.	૧૪૪
સૂરિ વણ સાધુ કો નહીં, દેખો ગરહાચાર;	
શ્રાવક તે નહિ માનવો, જે લોપે બ્યવહાર.	૧૪૫
અપવાદ અને ઉત્સર્ગથી, બહુવિધ સાધ્વાચાર;	
પ્રમત્તયા વણ શ્રાવકપણ, પ્રગટે નહિ જયકાર.	૧૪૬
શાસ્ત્રોના આશય લક્ષા, ગુરૂવણ નહિ પરખાય;	
ગુરૂ વણ શ્રાદ્ધ કદાચહી, પાતાનો મન ગાય.	૧૪૭
સિદ્ધાન્તોના આશયો, ગંભીર ગુરૂમત્ત જોય;	
વિના ગુરૂમત્ત વાચનાં, ખસ નહીં આદેય.	૧૪૮
સૂરિસાધુ ધર્મા દેખે, કરે એવાં બ્યાખ્યાન;	
શાસન લોપક શ્રાદ્ધ તે, વાચ્ય ન તેનું પ્રમાણ.	૧૪૯

ઔસર્ગિકદૃષ્ટિવટે, દેખે સાધ્વાચાર;
 દેખે નહિ અપવાદને, દક્ષ ન આવક ધાર.
 સાધુ સાધ્વી વર્ગના, દેશકાલ આચાર;
 આગમોક્ત જે માનતા, સાચા આવક ધાર.
 પ્રાયઃ અધુના કાળમાં, અપવાદે આચાર;
 વર્તે સાધુ સાધ્વીના, આગમના આધાર.
 માને જે શુરૂગમ લડી, આવક તેડ મુજબ;
 સાધુ વર્ગ સેવા કરી, પામે પદ નિર્વાણ.
 વર્તમાનમાં સદ્ગુરુ, વર્તે તેહ મહાન;
 શુરૂ ગૌતમવત્ માનતાં, હોવે નિજ કથાણ.
 વર્તમાન જે વર્તતા, ગૌતમવત્ ને જાણ;
 દેખે નહિ કંઈ હીનતા, આવક તેહ પ્રમાણ.
 ધર્મોત્તતિકારક શુરૂ, સ્થાપ્યા વીરે જોડ;
 વીર વચન નહિ માનતા, હોય ન આવક તેહ.
 કયાં મેરૂને સર્પવા, કયાં અભોધિ નજાવ,
 કયાં ત્યાગી ઘરમારી કયાં, સમજે સત્ય જનાવ.
 ધર્મ પ્રવર્તક સૂરિ જે, દેશકાલ અનુસાર,
 વર્તાવે આચારને, તેહ પ્રમાણિક ધાર.
 કરે પ્રમાણિક શ્રાદ્ધ તે, ઉચ્ચ મનિ જનાર,
 વીર પ્રભુવત્ દુકમને, માને જયજયકાર.
 સાધુ સદ્ય જે જે કરે, તે ના અન્યથો થાય,
 ધર્મોદ્ધારક સાધુઓ, યથા યથે જગમાંજ.
 શ્રદ્ધા એવી ધારનાં, ઉત્તમ શ્રાદ્ધ ગણાય.
 જેન ધર્મ આરાધીને, નદ્ધમનિમાં તે જાય,
 ગુર્વાજા પાલન કરે, શુરૂમજિત કરનાર,
 ભજા શ્રાદ્ધ ને જાણે, ભયોદધિ નરનાર.
 ગુરૂપર પ્રીતિ જાણી, કરે સમર્પણ સુવ,
 સત્યા ધન નિજ શક્તિન્યે, કહિ ન કરેનો મર્વ.

શુર અનુકુલ થઈ કરે, યોગ્ય ધર્મનાં કાજ;	
અયોગ્ય માર્ગે ના ચલે, ધરે વૃદ્ધની લાજ.	૧૬૪
રહી સદ્ગુરુની પાસમાં, લેવે અનુભવ જ્ઞાન;	
મોટાઈ જગમાં મળે, થતું ન મનમાં માન.	૧૬૫
એવા ઉત્તમ શ્રાવકો, સદ્ગુરુ લક્ષ્મી ગણાય;	
સદ્વર્તનને આચરી, જગમાં મોટા થાય.	૧૬૬
એવકા કહિ ના થતા, કરતા પર ઉપકાર;	
પરમાર્થી તે શ્રાવકો, સદ્ગતિ લે નિર્ધાર.	૧૬૭
શુર સેવા શયી રહે, ધરે ન મનમાં લેદ;	
જ્ઞાનામૃત પીવે સદા, ધરે હૃદય નિર્વેદ.	૧૬૮
સદ્ગુરુ યોગિત માર્ગમાં, વહે સદા નિર્ધાર.	
દ્રવ્યાદિક સમજી કરી, કોવિદ શ્રાવક ધાર-	૧૬૯
સર્વ ધર્મના તત્ત્વનો. સાપેક્ષાએ જોય;	
કરી શોધતા કર્મને, કરે. સત્યનો શોધ.	૧૭૦
શુરનો વિનય ધરે ઘણો, ધરે ન ભય વા ખેદ;	
શુરથી ઐક્ય ધરી સદા, જાણે ધર્મ અભેદ.	૧૭૧
શુર ભકિત દર્શન વિના, એન પડે ન લગાર.	
શુદ્ધ દર્શની શ્રાવકો, પામે ભવનો પાર.	૧૭૨
હૃદય શુદ્ધતા યોગથી, સોહે ધર્માચાર;	
શુર હૃદય પ્રેમે લહે, આન્તર શ્રાવક ધાર.	૧૭૩
શુર પાસાં સેવે સદા, લે શુરગમ સહુ મર્મ;	
ઉત્સાહી વિનયી શુણી, ધરે ન મનમાં ભર્મ.	૧૭૪
આપ્યાં શુરએ જે પ્રતો, પાળે તે ધરી ધીર;	
ધરે ન શુરથી આન્તર, રહે સદા ગંભીર.	૧૭૫
જોજ્યું તેવું પાળતો, વીરપણું ધરનાર;	
ઉત્તમ શ્રાવક તે લલો, લલોદધિ તરનાર.	૧૭૬
સંકુચિત હૃદિ ત્યજે, ધરતો હૃદિ ઉદાર;	
દાદિપ્રયે જે વર્તતો, ક્ષમાતણો ભંડાર.	૧૭૭

મળે ચિત્તથી ચિત્ત જ્યાં, શ્રાદ્ધનું સદ્ગુરુ સાથ;	
વૈમનસ્ય કદિ ના થતું, ગુરુનો ભક્ત સનાય.	૧૯૨
કદી ન ગુરુને દુહવે, કાંઈ નહિ ભરમાય;	
ટેક નેક ઊઠે નહીં, શ્રાવક સત્ય મુદ્દાય.	૧૯૩
યથાશક્તિ સંચારમાં, કરતો તપ જપ ધર્મ;	
કર્મયોગી થૈ સંચરે, પામી અનુભવ મર્મ.	૧૯૪
શુર્વાદ્યે રાજી જો, રહે સેવામાં શૂર;	
શ્રાવક મુખ લીલા લહે, લે વાંછિત ભરપૂર.	૧૯૫
તન મન ધનથી સદ્ગુરુ, સેવાનો કરનાર;	
શ્રાવક મંગલ સહુ લહે, આ લવમાં નિર્ધાર.	૧૯૬
કલિકાલે આ ભવવિષે, ગુરુ સેવા કરનાર;	
શ્રાવક સદ્ગુણ પામતો, ટાળે દુઃખ અપાર.	૧૯૭
સદ્ગુરુ સેવા સમ અહો, નહિ કેા મોટો ધર્મ;	
શ્રાવકને આ કાલમાં, કષ્ટો અનુભવ મર્મ.	૧૯૮
સંસારે સરતો રહે, મન રાખી ગુરુ પાસ;	
મત્ય તે શ્રાવક ભણ્યો, શ્રી સદ્ગુરુનો દાસ.	૧૯૯
શુર્વાજ્ઞા એ ધર્મ છે, માની એવું સત્ય;	
અન્તર નિરોધી રહી; આવશ્યક કરે કૃત્ય,	૨૦૦
શુર્વાજ્ઞાએ વિત્તનો, બંધ કરતો શુભ ક્ષેત્ર;	
ગુરુભક્ત શ્રાવક ભલો, આન્તર સદા પવિત્ર.	૨૦૧
પ્રાણાધિક ગુરુ પ્રીતડી, આત્મોત્કર્ષે ર્નેહ;	
રાખી સહુ કૃત્યો કરે, સુભક્ત શ્રાવક એહ.	૨૦૨
મેળવી ગુરુથી જીવને, સદા રહે મન મસ્ત;	
દેવગુરુમાં લીન તે, શ્રાવક સદા પ્રશન્ત.	૨૦૩
આશીષ લે સેવા કરી, મન ચડતે શુભ ભાવ;	
શ્રદ્ધામાં પડ્યો રહે, બહુ માને મન દાવ.	૨૦૪
વિનથી વૈયાવચ્ચીને, શ્રદ્ધાવત ઉદાર;	
ગુરુભક્તા શ્રાવક લહે, સ્વરૂ શિવગતિ જયકાર.	૨૦૫

શબ્દિક જીવન અરે સમજી, દગો ના કર ખર્ચ સમજી;
જીવનપ્રિય સન્નજન બોલે, દગો નહીં છે સગો કોનો.

૯

સંવત ૧૯૭૧ ના આસો સુદિ ૧ શનિવાર.

❀ મિત્ર મૈત્રી. ❀

- મિત્ર ધર્મ સમજાવવા, રચું મિત્રનું કાવ્ય;
વિવેક પ્રદ સુખકર સદા, ઉપાદેય મુશ્કાવ્ય. ૧
- સ્વાભાવિક જ્યાં પ્રેમ ના, બેદિલ યાય ન એક;
મિત્ર મૈત્રી ત્યાં ના ખરે, ધારો ચિત્ત વિવેક. ૨
- આશા સ્વાર્થની વૃત્તિએ, માને મન ને મિત્ર;
નક્કી મનમાં માનવું, જનતો તેહ અમિત્ર. ૩
- આંખ મળે ના આંખથી, મળે ન મનનો મેળ;
મિત્ર મૈત્રી ત્યાં સ્વપ્ન છે, જળે સ્વાર્થનો લેળ. ૪
- મિત્ર મિત્ર જગ સદુ કરે, મિત્રપણું મુશ્કેલ;
દગા પ્રપચો દોહથી, મનડુ રહે કુટેલ. ૫
- જ્ઞાન વિના નહીં મિત્રતા, વક્રમને ના મિત્ર;
સમજો સન્નજન ચિત્તમાં, દોહો ચિત્ત અમિત્ર. ૬
- મિત્ર બોલવું સહેલ છે, વર્તનમાં મુશ્કેલ;
મિત્રાઈ ના જાણના, દુર્જન ધૂન સહેલ. ૭
- ક્ષણે ક્ષણે મન પલટતો, ઈર્ષ્યા રીસ અપાર;
મિત્ર કરો ના તે કહિ, પકનાં દુઃખ દહાર. ૮
- ગુણરાગી વિશ્વામુને, પરમાર્થો નિર્ધાર;
નિર્મલ મન સાચુ વરે, મિત્ર યોગ્ય દિનકાર. ૯
- સન્નજનના મનમાં ધરે, મિત્ર ગુણોને ગાય;
સાદામ્ય કરે આપત્તિમાં, મિત્ર ખરો તે યાય. ૧૦
- હોંડે દોરો મિત્રના આપે અવસર શીર;
ખરો મિત્ર તે જાણ્યો, પીર વીર ગંબીર. ૧૧

મુખ મીઠા કાળો હૃદય, મર્મ હલે કરી કૂટ;	
દુષ્ટ મિત્ર તે બાણવાં, વિશ્વ હલાડલ કૂટ.	૧૨
ગર્જ સરે ગણતો નહીં, રાજે ના મન પ્રેમ;	
ઉપર ઉપરથી મિત્રતા, ત્યાં ના વર્તે શેમ.	૧૧
મિત્રોનું ના હાટ છે, છે નહીં મિત્ર જામર;	
મિત્ર જની શત્રુ બને, તેને જાતુ ધિષ્ઠાર.	૧૪
કાવા દાવા જોતમાં, મિત્રપણું ના સાચ;	
કૃત્રિમ મિત્રપણું ખરે, જ્યાં કૃત્રી જીવાય.	૧૫
નન મન ધન અર્પણ સદુ, રહે ન જોડ લગાર;	
મૈત્રી એવી દોડીલી, સમજે નરને નાર.	૧૬
વિવાશક્તિથી કરી, રહે ન મૈત્રી સદાય;	
અધમ મૈત્રી એ બાણવી, પગ પગ દુઃખોપાય.	૧૭
ધર્મ મૈત્રી તૂટે નહીં, યાનાં વિપ્ન કરોક;	
મૈત્રી એવી દોડીલી, મળે ન તેની જોડ.	૧૮
વિશ્વાશક્તિથી કરી, રહે ન મૈત્રી સદાય;	
અધમ મૈત્રી એ બાણવી, પગ પગ દુઃખોપાય.	૧૯
વિન કેપના મોદથી, કરી મૈત્રી ના સન્ધ,	
વિન કેપના નાશથી, અમિત્ર થાવે મૃત્ય.	૨૦
મદન માટે જે મૈત્રી છે, સદા નહીં રહેનાર;	
મદન મળે નહીં તોપત્રી, શત્રુભાવ થનાર.	૨૧
નેતા લાખો જન કરે, વહેજ લાખે એક;	
નિવડે કને નાચવે, એવા વિરજા છેક.	૨૨
ના ને લાખા મિત્રતા, મદગુજુ કરે પ્રભાસ;	
આ રહ્યા ન્યાયે નહીં, હલે નહીં વિવાશ.	૨૩
ન રહ્યા ના આચરે, પ્રાણુને પણ જોડ;	
નિવડે ને આતુરો, નજજનપણું જોડ.	૨૪
જીવ રહે પણ નાચવે, કદિ ન છોડે જોડ;	

મળે ન હલકો મિત્રને, મિત્ર મુગુલુ નર તેહ.	૨૫
વાત વાતમાં રીસથી, જોતે વિરુદ્ધ ભાવ,	
ખરી મિત્રતા તે નહીં, કરે વિવેકી તોલ.	૨૬
ખમાય ના નિજ મિત્રની. પ્રગતિ કીર્તિ લગાર;	
નહીં મિત્ર તે વૈરી છે, ધવળ પેઠ નિર્ધાર.	૨૭
અવસર આવ્યા વણ કદિ, મિત્ર નહીં પરખાય;	
કાકાપિક પરખાય છે, વસંત આવે ન્યાય.	૨૮
સન્નિહનને સન્નિહન મળે, દુર્જન દુર્જન મેળ;	
હંસોને હંસો મળે, કાક કાકથી ખેલ.	૨૯
મુખ માખણીયા લાલચુ, હાલ હા કરનાર;	
અધમ મિત્રનો સફટો, કાટથો જન નિર્ધાર.	૩૦
મનના મેલો મોંઝલો, લલુ નહીં કરનાર;	
ચાટી જનારા અરે, મિત્ર નહીં નરનાર.	૩૧
કોટી ઉપાયે કાગડો, હંસ નહીં થાનાર;	
દુર્જન મિત્ર ન સંપન્ને, જાણે નર ને નાર.	૩૨
કાક સંગથી હંસલો, જાણે તુર્ત હણાય;	
નીચ મિત્રને જે કરે, તે જન દુઃખી થાય.	૩૩
ભણી ન મૂર્ખની મિત્રતા, થાય ફોટી ખૂન;	
થાય અંગમાં ચળ ભટ્ટ, લેનાં કોવચ લુંઠ.	૩૪
મૂઢ મિત્ર ના દોષ છે, દોષ ન નૃપતિ મિત્ર;	
દુર્જન સન્ત ન દોષ છે, ગુદા ન દોષ પવિત્ર.	૩૫
અન્ધા નાગા કાણીયા, અપલક્ષણ ભંડાર;	
મિત્ર કરેતા ચેનજો, નિર્દય જન અવગાર.	૩૬
અતિ વિનયી ગીદા અનિ, અનિ આચારી જોડ;	
કપટી જન તે જાણ્યો. મિત્ર ન કર્યો એહ.	૩૭
અતિ વિષયી વ્યસની ઘણો, વચન વટી કરનાર,	
મિત્ર કરે તે એકા, પત્ર પટી દુઃખ નિર્ધાર.	૩૮

- કરે કઠાર્પ મિત્રી, આપીને નિશ્વાસ.
 મૂંડસમોતે મિત્ર, પાગે નરકાગમ. ૩૬
- જગમાં ગુણની ગોડડી, કરનારા શુભ ભાગ;
 મિત્ર ખરા તે ભાગ્યા, રૂઝા પુષ્પ સમાન. ૪૧
- માન પિતા શરૂ કોદી જે, નિન્દા બહુ કરનાર;
 મિત્ર નરીતે કીજીએ, લાભ મળે જે અપાર. ૪૧
- મનમાં કાગોઝ નાગ જે, અનિ વેર ધરનાર;
 સર્પ સમો નહિ મિત્રતે, બલો નર ને નાર. ૪૬
- જરાતારમાં ધમધમે, ક્રોધ કરીને અપાર;
 ક્રુમિત્ર તેથી બન બહુ, સમજે નર ને નાર. ૪૭
- મર્મ હલે દિલ પેસીને, તેથી સારો વાધ,
 દિલ વાતો ના દીજીએ, ખરા ન તેનો રાગ. ૪૪
- દુષ્ટ મિત્રની પ્રીતડી, પુનમચંદ્ર સમાન;
 સજ્જન જનની પ્રીતડી, બીજા ચંદ્ર મન માન. ૪૯
- દુર્જન દિલમાં પેસીને, લે સડું મનની વાત;
 અવસર આવે તે પાડી, કરે મિત્રની ઘાત. ૪૬
- પૂર્ણ પરીક્ષા વણ કદિ, કરો ન જગ કો મિત્ર;
 દુઃખ નહીં જગ તે સમું, મિત્ર બને જે અમિત્ર. ૪૭
- મિત્ર નારી ને શિષ્ય ત્રણ, મુખ કરનારાં હોય;
 પણ દુઃખ દેનારાં બને, એ સમ વિશ્વ ન હોય. ૪૮
- માટે મિત્ર પરિશીએ, કરી બહુ સંગતિ વાસ.
 દિલ ના દઈએ એકદમ, જે જીવ્યાની આસ. ૪૯
- દુષ્ટ જનોની મિત્રતા, પગ પગ દુઃખ દેનાર;
 કંટકવૃક્ષો સગતો, વાગે કાંટા ધાર. ૫૦
- પરદેશી યુવર સમો, મિત્ર કરતાં દુઃખ;
 મર્મ હણી મૃત્યુ કરે, મળે ન ક્યારે મુખ. ૫૧
- ગુલાબ સરખા મિત્રના કાંટા શિષ્ય સમાન;
 સુવાસ અર્પી જીવને, રાખે મુખમાં માન. ૫૨

કમલ સમા મિત્રો લલા, રહે નિર્લેપ સદાય;	
હસોને રાજ કરે, નિર્મલ સદા સુહાય.	૫૩
જલે દુઃખથી મિત્રતા, કરી બળે તે પહેલ;	
એવા મિત્રો વિશ્વમાં, મળતા બહુ મુશ્કેલ.	૫૪
મિત્ર પ્રમાણિક જો મળે, તો સહુ નાસે દુઃખ;	
વાત વિસાઓ મિત્ર છે, તે વલુ મળે ન મુખ.	૫૫
સુજન મિત્રના મેળથી, જીવન સફલતા હોય;	
જ્ઞાની મિત્ર મળ્યાયકી, નહે ન નિજને કોય	૫૬
સર્વ દિશાઓ સૂજતી, જ્ઞાની મિત્રથી માન;	
સરસ જીવન નવલું થતું, પ્રગટે દૈવિક તાન.	૫૭
જલ કમલની મિત્રતા, સજ્જન ચિત્ત સુહાય;	
જલનો સંગ દોષા પડી, મીન ન જીવું જાય.	૫૭
કમલે રવિની પ્રીતકી, કરી ન છાની રહાય;	
રવિ ઉદયે ખીલે કમલ, પુદ્ગલ મૈત્રી ન્યાય.	૫૮
મૈત્રી કરીને પોયલું, ચન્દ્રચક્રી વિકસાય;	
પુદ્ગલ મૈત્રી ના દળે, કરતાં કોઈ ઉપાય.	૫૯
સફળી અર્ધી જીંદગી, મળતાં જ્ઞાની મિત્ર;	
દુર્લભ દોષો સહુ દળે, થાયે જીવ પવિત્ર.	૬૦
માય વિનાનું વાછડું, માત વિનાનું બાળ;	
મિત્ર વિના મન બલુવું, મિત્રતણું ધર ખ્યાલ.	૬૧
મિત્ર વિરોધી જો બને, તે પાપી ચંડાલ;	
મિત્ર ધર્મથી જાણે તે, પામે દુઃખ વિશાલ.	૬૨
મિત્ર વિનાનો માનવી, મનમાં બહુ શુન્યાય;	
સત્ય મુજે ના માર્ગમાં, જ્યાં ત્યાં બહુ ભટકાય.	૬૩
મિત્ર વિનાની જીંદગી, વનના પુષ્પ સમાન;	
મિત્ર વિના જગ જગ નહીં, સમજો લખ્ય મુખલ.	૬૪
મિત્ર સુલો પ્રકટાવતા, મળતા મિત્ર દબાર.	

ઠાંઠાની વાડો સમા, રજસામો શુભ મિત્ર;	
સત્વ શુભીને જાણવા, બને પ્રસંગે અમિત્ર.	૭૬
જેની જેવી વૃત્તિ છે, બને જ તેવા મિત્ર;	
તેથી તે રાજી રહે, છવો શુભે વિચિત્ર.	૮૦
સત્વ રજને તમચક્રી, ગયો જે પેઢી પાર;	
વિશ્વમિત્ર પ્રભુ થઈ રહ્યો, સંજઘાતીત ધાર.	૮૧
પ્રેમ વૃત્તિના પ્રુપ્તની, ખીલવણી કરનાર;	
મિત્ર સ્ત્રી શરૂ દેવ એ, ચાર જ છે નિર્ધાર.	૮૨
પયયિ સદુ અનુલવી, આગળ ચઢતો જાય;	
મિત્રપણું તે અનુલવે, વિશુદ્ધપ્રેમે ન્યાય.	૮૩
પ્રેમ મરણ વા ચરણ છે, પ્રેમ પિયૂષને ઝેર;	
પ્રેમી મિત્ર મળ્યા પછી, રહે ન ઈર્ષ્યા વેર.	૮૪
આત્મ સમર્પણ વણ કરી, ઉઘડે નહીં સ્વરૂદાર;	
આત્મા મિત્ર થતો નહીં, આત્મસોગ વણ ધાર.	૮૫
મિત્ર વિનાનું જોણવું, રણમાં પોક સમાન;	
ફરવું મિત્ર વિના અરે, રોજ જમણ સમ જાણ.	૮૬
થયા થાય મિત્રો ઘણા, મિત્ર ઘણા બદલાય;	
વૃત્તિ ફેર ફેર છે, મનોવૃત્તિ પર્વાય.	૮૭
આત્મા મિત્ર થયા પછી, મનો મિત્રની ખાસ;	
ટળે અનુભવ જ્ઞાનથી, રહે ન ચિત્ત વિદાસ.	૮૮
આત્મામાં જગ દેખતો, આત્મામાં મદુ મિત્ર;	
અભેદદૃષ્ટિએ અહો, સદ્બળનંદ પવિત્ર.	૮૯
આત્મા જગ ઇન્દ્ર સદુ, અભેદ રૂપ જણાય;	
સર્વ જગતના છવ સદુ, મિત્રપણે પરબાય.	૯૦
એવા જ્ઞાની યોગીને. રહે ન બાકી કાંઈ;	
મુક્તિ તેહના દુદયમા, મુક્તિ ચર્મ છે આંદી.	૯૧
ખાઈ ખોદે ખંતણી, સામો પાછો થાય;	
મિત્ર કંઈ ના એકવો, નાથ કંઈ એ ન્યાય.	૯૨

મૂવક પેઠે ફાલીને, ચાપતું વંચી ખાય;
 દુઃખ મિત્ર એ જાણતો, જાતમર નામી બાય. ૬૩
 દડે ન મનમાં વાત કંઈ, છાનું કરે પ્રકાશ;
 મિત્ર અમિત્ર ન જાણતો, મૂર્ખ મિત્ર તે ખાસ. ૬૪
 અવસર દશા ન જાણતો, શક્તિ દેશ અમલ;
 મિત્ર ભલો ના તેડવો, કરે જ ઓટી ફાળ. ૬૫
 કાકસમા મિત્રો ધન, શ્યાન સમા જ દુબાર;
 વિરલ હંસને સિંહ સમ, સાદાધ્વ શક્તિ દેનાર. ૬૬
 સંકટમાં સાથે રહે, કરે સમર્પણ પ્રાણ;
 મિત્રો એવા દોદીલા, મુલે ન નિન્દા કાન. ૬૭
 ચક્રતીમાં પાસે રહે, પડતીમાં નહીં પાસ;
 એવા જન નહીં મિત્ર છે, સત્તા ધનના દાસ. ૬૮
 મિત્રશુભો વળુ મિત્રતા, કદિ નહીં ટકનાર;
 શ્યાન સંધ ભેગો મગી, બાય ન કાશી પાર. ૬૯
 મિત્રોના ભેટો ધણા, કહેતાં નાવે પાર;
 એકથ ભાવવણુ મિત્રતા, ખરી નહીં યાનાર. ૧૦૦
 ગપાટીયા મિત્રો ધણા, ધણા મોંજીયા મિત્ર;
 શુભગોષ્ઠી વણુ મિત્રતા, કદી ન હોય પવિત્ર. ૧૦૧
 મિત્ર દુઃખમાં પેસીને, કરે મિત્રતુ કામ;
 નિષ્કામી થઈ સંચરે, પવિત્ર તેનું નામ. ૧૦૨
 મિત્ર દુઃખમાં પેસીને, મિત્ર હિતસ્વી યાય;
 છાયાવત્ સાથે રહે, ઉત્તમ મિત્ર ગણાય. ૧૦૩
 છાની સાજ કરે ધણી, ચહે ન મનમાં માન;
 અપમાને ના ખીજતો સુમન મિત્ર તે જાણ. ૧૦૪
 મિત્રોત્તમિમાં રાચતો, કરે ન ક્યારે ભેદ;
 કપડો મહેણુનિ સહે, લહે ન મનમાં ખેદ. ૧૦૫
 જોષ્ઠ મન લાવે નહીં, મુવણુ પેડે વાન;
 વણુનું જેનું બહુ રહે, સત્ય મિત્ર તે માન. ૧૦૬

મિત્ર મેળને રાખવો, એ નહીં સૂહેલી વાત;	
વિના વિચારે ચાલતાં, થાય મૈત્રીની ઘાત.	૧૦૭
શાનિમિત્રની ગોઠડી, પગ પગ સુખની હોર;	
દુષ્ટ મિત્રની ગોઠડી, મન-પ્રગટાવે ઝેર.	૧૦૮
જાતિ વૈર ત્યાં મિત્રતા, ટકે નહીં કો કાલ;	
મૂષક સાથ મૈત્રી કરી, બિડાલ દે ઝટ ફાળ.	૧૦૯
ધર્મ વૈર ત્યાં મિત્રતા, ટકે નહીં વ્યવહાર;	
જાતિ દેશના ભેદથી, રહે ન મિત્રાચાર.	૧૧૦
ધર્મ દેશને જાતિ ભેદ, કરે મૈત્રીનો ભેદ;	
બાલજીવોના ચિત્તમાં, દષ્ટિ સાંકડી વેદ.	૧૧૧
આત્મજ્ઞાનીઓ સાચવે, ધર્મ જાતિના ભેદ;	
મૈત્રી ભાવ સદા અહો, લહે ન મનમાં ખેદ.	૧૧૨
દેનારા વિરલા થતા, ઘણા મિત્ર ખાનાર;	
નારદ જેવા મિત્રથી, દૂર રહે નરનાર.	૧૧૩
મેંઢા મનના મિત્રથી, મળે ન શાન્તિ બેશ;	
ઉછાંછળા મિત્રોથકી, પ્રગટે મનમાં કલેશ.	૧૧૪
રીસાળ મિત્રો રીસથી, ઉઠ્યા નીચા થાય;	
વિવાહની વરશી કરે, કષ્ટમાં પલટી બાય.	૧૧૫
વિના અનુભવ ના કરો; મિત્ર મેળ સંસાર;	
પગ પગ દુઃખો સાંપડે, સમજો નર ને નાર.	૧૧૬
મિત્ર મેળની કાળજી, નહીં હૃદય તલભાર;	
શુષ્ક મિત્ર એવો મળે, મળે ન ધર્મ લગાર.	૧૧૭
ખટપટિયા મિત્રોથકી, નિશ્ચયિન ખટપટ થાય;	
વ્યસની મિત્રની સંગતે, વ્યસની સ્વયં થવાય.	૧૧૮
સુખન મિત્ર વણુ જાંદગી, સુધરે ના કો કાળ;	
કષ્ટવૃક્ષને ત્યાગીને, બાવળને ના જાલ.	૧૧૯
ધન સત્તા મળતાં અરે, મળ્યું ન કિંચિત્ માન;	
મિત્ર મળે જો સદગુણી, મળ્યું સર્વ મન જાણુ.	૧૨૦

મિત્ર ફરજ ભણે નહીં; અદા કરે નહીં ફજ;	
મિત્ર થવાને અયોગ્ય છે, કાર્ય સરેના ગર્જ.	૧૩૫
મિત્ર દાઝ હૃદયે નહીં, મિત્ર ચિત્ત નહીં ભણ;	
મિત્ર થવા તે અયોગ્ય છે. હૃદય કઠિન પાપાણ.	૧૩૬
હૃદયભેદ જે જન કરે, રાખે છાની વાત;	
મિત્ર થવા તે અયોગ્ય છે, કરે હૃદયની ઘાત.	૧૩૭
દાસસમા મિત્રો જણે, કરે ઘણું અપમાન;	
મિત્ર થવા તે અયોગ્ય છે, કદરતણું નહિ બાન.	૧૩૮
કથું ખતાપે લોકને, કરે મિત્ર હલકાઈ;	
મિત્ર થવા તે અયોગ્ય છે, મળે ન મનઃચતુરાઈ.	૧૩૯
મિત્રે કથું પોતે કથું, માની મન મક્કાઈ;	
મિત્ર થવા તે યોગ્ય છે, મન પ્રામાણ્ય મુકાઈ.	૧૪૦
સાજ કરે અણુધારી ઝટ, બદલો ચહે ન લેશ;	
મિત્ર થવા તે યોગ્ય છે, કરે લલાઈ બેશ.	૧૪૧
સારી શિક્ષાને શહે, કરે કદાશરૂ ત્યાગ;	
મિત્ર થવા તે યોગ્ય છે, ધરે મિત્ર શુભ રાગ.	૧૪૨
કરે અપકારો ત્હોંય પણ, કરે મિત્ર ઉપકાર;	
અંદન સમો તે મિત્ર છે, સેવો નરને નાર.	૧૪૩
મિત્રાનુકૂલ થઈ ઘણે, કરે મિત્ર કલ્યાણ;	
મિત્ર ખરો તે જાણવો, ભવોદધિમાં નડાણ.	૧૪૪
દિલ ખોલી વાતો કરે, લેતો સત્ય સલાહ;	
ચડતીમાં નિજ મિત્રનો, કદિ ન જૂલે આહ.	૧૪૫
પડતીમાં નિજ મિત્રને, આપે તન ધન સાજ;	
સંકટકાળે મિત્રની, રાખે સઘળી લાજ.	૧૪૬
મિત્રદયા ના પારખે, કરે ઉપેક્ષા ભાવ;	
મિત્ર ખરો ના જાણવો, જેવું કાણું નાવ.	૧૪૭
કરે ભણું ના મિત્રનું, કરે ન સારું કામ;	
બિડાલવિદ્યા તુલ્ય તે, કૃતમ્મ દુષ્ટ દુરામ.	૧૪૮

બુદ્ધિવૃદ્ધિ ત્હોંયે ખરે, ગુણો વિના નહિ રંગ;	
ગુણોથડી જે ગોઠડી, પ્રગટે ચિત્ત ઉમંગ.	૧૬૩
ગદાંથી ગદાં મળે, લાલંલાલા યાપ;	
મૂખાને મૂખો મળે, ભડંભડા યર્ષ જાય.	૧૬૪
નીતિની વૃદ્ધિ થતી, બુદ્ધિ ને વિજ્ઞાન;	
ધર્મવૃદ્ધિ જેથી થતી, મિત્ર સત્ય તે માન.	૧૬૫
પ્રમોહ કર્ણા ભાવના, પ્રગટે દૃઢયે ગેય;	
સુર મિત્ર તે જાણવો, સંગત કરો હમેશ.	૧૬૬
પાર્શ્વમણિ સુખ મિત્ર તે, કરે જીવનો શિવ;	
એવા મિત્રો ચોધીને, સંગત કરો સદીવ.	૧૬૭
આનન્દ રસ આપે ધણો, સમજાવી શુભ વાત;	
આનન્દદાયક મિત્રને, સંબાધી મુખચાત.	૧૬૮
સત્યાસત્ય જણાવીને, આપે સત્ય વિવેક;	
સત્ય મિત્ર તે જાણવો, ધારે સાચી ટેક.	૧૬૯
ચવડાસમ જે મિત્ર છે, ફરતા જરા ન વાર;	
કૂપ ઉતારી દોરડું, કાપે તે નિર્ધાર.	૧૭૦
ગોઠી પાળે જે સદા, મિત્ર યોગ્ય તે યાપ;	
હિંમતથી હારે નહીં, કરે નહીં અન્યાય.	૧૭૧
જા તો જ્યાં તેવો થતો, નિશ્ચય રહે ન હાથ;	
મિત્ર નહીં તે કીજીએ, કરો ન તેનો સાથ.	૧૭૨
ચલમન ને ભીડ ધણો, ઉત્તમ ના આચાર;	
છાનું કહી દે મારથી, મિત્ર ભલો નહિ ધાર.	૧૭૩
અતિમાની દુરાગ્રહી, અગ્રદાણુ જેહ;	
હચિત્ત સમય ના યોગ્યજે, મિત્ર યોગ્ય ના જોહ.	૧૭૪
આશ્રય આપે તેહનો, કરતો પૂરો નાથ;	
પાપી મિત્ર તેનો અરે, કરો નહીં વિશ્વાસ.	૧૭૫
સુગરી વાનર ઉપદિયે, સુગરી માળો નાથ;	
કીધો કોપે વાનરે, સુગરી બની ઉદાસ.	૧૭૬

દિવ્યાનન્દજ મિત્રથી, વિશ્વવિષે થાનાર;	
સ્વયં મિત્ર ના મિત્ર તે, સમજે નહીં ગમારં.	૧૯૧
મિત્ર સમર્પણુ જે કરે, મિત્રયોગી તે થાય;	
આત્મલોગી થઈ વિશ્વમાં, મિત્ર રહસ્યને પાય.	૧૯૨
દિલના તારોતારથી, મૌને વાતો થાય;	
મિત્ર મહત્તા ત્યાં ખરી, પરાવિષે પરખાય.	૧૯૩
મિત્ર વિચારો ચાલતા, પરાવિષે જયકાર;	
મિત્રયોગી તે જાણવા, મહા મિત્ર અવતાર.	૧૯૪
મળી ગયો જીવ જીવથી, થઈ ગયાં મન એક;	
મગટે દિવ્યાનન્દ ત્યાં, રહે સ્વભાવે ટેક.	૧૯૫
મિત્રાનન્દ ન મેળવ્યો, નહીં મિત્ર તે જાણ;	
મિત્રપણું તે જાણથી, અંતર મેળ ન આણ.	૧૯૬
મિત્ર ભૂપતિ એક છે, યતિ મિત્રને જાણ;	
મિત્ર લોગીને યોગી કે, નિમિત્તભેદે માન.	૧૯૭
જેની જેહવી પ્રકૃતિ, કરે તેહવી વાત;	
શુભકર્માનુસારથી, મળે ધાતકી ધાત.	૧૯૮
મિત્ર સંગથી વિશ્વમાં, વહે જીવન જયકાર;	
વ્યવહારે એ જાણીને, નિત્ર કરે મુખકાર,	૧૯૯
અજયધુમારે મિત્રને, કર્યો ધર્મી અવતાર;	
આત્મલોગથી મિત્રતા, ચોલે છે સંસાર.	૨૦૦
મુજન મિત્રના સંગથી, પામે સ્વર્ગ વિમાન;	
મિત્ર મહોદય સિદ્ધિયો, પામે શિવનું સ્થાન.	૨૦૧
સર્વ શુભાશુભ ભાવને, ત્યજી થયો જગમિત્ર;	
સમભાવે જગ સંચરે, કરેના વિશ્વ પવિત્ર.	૨૦૨
જાની યોગી તે મિત્ર છે, સેવો પૂજે જીવ્ય;	
અનન્ત મંગલ પામવા, કરે એહ કર્તવ્ય.	૨૦૩
સાચી મિત્રારાધના, કરે જગત્ નરનાર;	
સદ્ગુણ કારક મિત્રના, મુખ સન્નિધિ દાનાર.	૨૦૪

મિત્ર ભેદ વર્ણન કર્યા, સર્વ છયોના હેત,
સત્ય મિત્ર જગ પારખે, અન્નરૂના સકેત. ૨૦૧
પેથાપુરમા ભાવથી, દિશતી કાચ્ય રસાગ;
જુદિસાગર ભાવથી, કરતાં મંગલ માગ. ૨૦૨

ૐ શાંતિ ૧:

❧ પેથાપુર રોદન ચોતરો. ❧

પેથાપૂરે દક્ષિણ દિશા, માઇત્ર અર્ધા આશરે;
સાગરમતી તટપર જલે, વાહ વાહ રોદન ચેતરે. વાહ. ૧
લીલી મનોહર લીંગીઓ, ઉગી ધણી આંધાં વિષે;
ચોખી રડી શુભ વહિયો, શીતલ દુવા મુખ આપની. વાહ. ૨
બહુ ધાસ લીલી ચોખનાં, લીલાં મનોહર બેટકાં;
પશુઓ ચરે વૃક્ષ ઉપર, કાલોત કરનાં પંખીઓ. વાહ. ૩
કંકડ રહે મન માનની, બહેકે સુગંધી પુષ્પી;
વૃક્ષાતળી ખાટી વિષે, કોયલ મનોહર ટડકતી. વાહ. ૪
બહુ લીંગાની ખાટીમાં, નીચે ઉનાળો આવના;
બેઝી જનાં કંકડ તલ, ગાનાં મનોહર ગાવતા. વાહ. ૫
ઉગે વનરુપિણી ધણી, જનાં મુલો જગમા ધણા.
પશંમે જ વૈદ્યા પારખુ, ક્રિયા રૂપાળા ટેકરા. વાહ. ૬
પશ્ચિમ ઉગમખી દિશા, ઉત્તર દિશા દક્ષિણ દિશા,
ચારે દિશાઓ ચોખતી, રડાં રૂપાળાં દેશથી. વાહ. ૭
સાગરમતી શુભ ચોખતી, રંગે રૂપેરી બેંજુયા,
મગવા જતી સાગરપતિ, આશ્રય ધણાને આપની. વાહ. ૮
અહીં આવીને કે યોગીઓ, શુભ ધ્યાનમાં નમ્ર બને;
શુભ ગાથા કુદન દેશથી, આનન્દ પામે ભોગીઓ. વાહ. ૯
ભોગી છતાં યોગી દયા, ઇચ્છક દયાળુ સદગુણી;
શિવજ્ઞાત મનેજર ભલા, તેલે ગનાઓ ચેતરે. વાહ. ૧૦

અદિં જ્ઞાતીને ને જ્ઞાંતરે, પ્રજુ પ્રાર્થના કરીને રૂવે;
 નંથી થયે પ્રજ્યાન દા જ્ઞા, ઉચ્ચ મનેદર જ્ઞાનને. વાદ ૧૧
 જોતજિમ જોડાતર લાગી, મુજ આશમાં પેચાપુરે;
 મુજ મંથના જ્ઞાતરદયદી, જ્ઞામ્યું કરી રંજ્યો જલે. વાદ. ૧૨
 જ્ઞાતો દયા અદિંની જાતી, અદિં જ્ઞાતી દીધું જ્ઞાન મં;
 જાતની જાતી પ્રજુ આશમાં, મુજ જુદિઆગર જ્ઞાનને. વાદ. ૧૩

ૐ જ્ઞામિનઃ ૩

ଅଧ୍ୟାୟ ୧୫-ମା ମାୟା ଶାନ୍ତି ହେଉ ।

❖ पेधापुर. ❖

અમાધિ રૂંદે લાગી છે, જાનન્ય એ ન હોય રહી,
 બુદ્ધિ બ્રહ્મ જાણી છે, આપોઆપ યદ્ય મદી.   અમાધિ ૧
 જાનન્ય મંત્રન કયે નિ નિશ્ચી, કયે નિ કયે ન મિત્ર,
 જાનન્ય અપર ૧૬ રૂંદિયે, અમરી મુખિ વધાર,
 ૬ ૭ હોય ૮, ૯ ૧૦ વાગ જાવ હોને રહી.   અમાધિ ૨
 ચિત્તાં રહી જાત્યમતી કયે નિ, વર્ણન કર્યું ન જાવ,
 પદાવિષે પદમત્ર ને જાણુ, પાત્રને કમજાવ,
 મુજાને જોય અપી રૂં, જોય મુ ૧ જાનુજાવ રહી.   અમાધિ ૩
 આપો આપ જોઈ, પૂરી ત્યા ૩૨ કારો અમાજી,
 જાનુ જોઈ, ૧૦ જા જોઈ, ૧૦ જોઈ જોઈ જોઈ,
 જોઈ જોઈ જોઈ રૂં, જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ.   અમાધિ ૪
 જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ, જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ,
 જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ, જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ,
 જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ, જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ.   અમાધિ ૫

લક્ષ્મી સત્તા પૃથ્વીથી, કોઈ ન થાય મહાન;	
પ્રભુ ભક્તિ તન્મય બન્યો, બન્યો તેજ ભગવાન.	૧૪
જાને જગ ઉદ્ધાર જે, તે સમ નહિ ઉદ્ધાર;	
થતો ન જગનો અનુભવ્યો, નિશ્ચયથી નિર્ધાર.	૧૫
જ્ઞાનીની સંગત ભણી, ટાળે દોષ કરોક;	
જ્ઞાની ધ્યાની ધર્મની, મળે ન જગમાં જોડ.	૧૬

સંવત્ર ૧૯૭૧ આમો વદિ ૪ શુક્રવાર.

સમતા.

સમતા સહજ સમાધિ છે, સમતા સુખ ભંડાર;	
સમતા વિના સમાધિ નહિ, કર્યો ચિત્ત વિચાર.	૧
સમતાની ગ્રાપ્તિ વિના, કરોક સાધન દોષ;	
અંધા આગળ આરંભી, બહેસ આગળ પોક.	
હૃદયોગીથી મોટકા, સમતા યોગી જાણ;	
તાણ્યા ખેંચ્યા મન થકી, સદા ન શાન્તિ પ્રમાણ.	૩
સહેજે મન સ્થિરતા ધરે, જે જે અંશે જાણ;	
સમતા તે અંશે ભણી, મહાયોગ તે માન.	૪
સમતાનાં આલંબનો, સન્તાપિક જે હોય;	
અવલંબી સમતા ધરે, કરે ન સંશય કોય.	૫
સમતા મુક્તિ વાનગી, શિવસુખ આપે અર્હી;	
સમતા શુદ્ધ સમાધિથી, જીવ શિવ થાવે સહી.	૬
માટે સમતા ભાવમાં, વહે જીવન જ્યકાર;	
સર્વ મજ્યું એમ માનીને, સતોષે રૂહોં સાર.	૭
સમતા નિર્મલ જ્યોતિ છે, સમતા શુદ્ધ પ્રકાશ;	
સહજ ભાવથી દેખીએ, શાતાચાત વિલાસ.	૮
રોગાદિક આવે છતે, ધરે શુદ્ધ ઉપયોગ;	
સાક્ષી થઈને ભોગવો, કર્મ શુભાશુભ ભોગ.	૯

આત્મોપયોગી આશ્યમી, સિન્ના કરે ન લેય;	૧૦
અનન્ય કર્મો નિર્જરે, દાગે સુવર્ણ કરોય.	
સમનાયોગે કેવળી, યાવ જીવ નિર્ધાર;	૧૧
ખાટે સમનાયોગમાં, ધન રહે મુખકાર.	
અનન્ય શક્તિયો જગે, સમનાયોગે માન;	૧૨
આત્મવીર્ય પ્રમદાવવા, નદિ કે એક સમાન.	
સમના સર્વ પ્રમંથમાં, રાખે ધરી ઉપયોગ;	૧૩
પુદ્ગિસાગર સાશ્યમાં, અનન્ય મુખનો ભોગ.	

તંવર ૧૬૩૩ ના આમો વરિ ૫ માર્ગર.

ૐ પ્રાન્નિ: ૩

❖ મનુષ્ય કાવ્ય. ❖

મનીષા યુક્ત મનુષ્ય છે, સ્વપર પ્રકાશક બળ;	૧
વિના વિવેકે પશુસમો, માનવ ચિત્ત પ્રમાણ.	
સન્ધ્યામન્ય વિવેકવન. માનવ વિશ્વ ગજાણ;	૨
નિર્દય સ્વાર્થો મૂઢજન, માનવ નહીં બળાણ.	
માનવ યુગ પ્રકલ્યા વિના, પશુસમ જન અવગાર;	૩
હયા હાન ઓદાર્યથી, માનવપણુ જથકાર.	
સ્વાત્મ મદરતા અણુતો, કરેજ સત્ય પ્રકાશ;	૪
વિશ્વ રહસ્યો અણુતો, તે માનવ છે ખાસ.	
મનુષ્ય જન્મનો હેતુ શો ? શુ કર્તવ્ય સ્વરીર;	૫
ભણે મનુષ્ય તે ખરો, ધીર વીર મંથીર.	
આત્મસમા છવો મણે, કરતો પર ઉપકાર;	૬
દાગે દુ.ખો અન્યના, મનુષ્ય તે નિર્ધાર.	
કરી પ્રતિજ્ઞા પાળતો, કરે ન ભાલી ભોલ;	૭
મનુષ્ય તેને ભણવો, કરે વિવેકે તોલ.	

- ધન સત્તાની વૃદ્ધિથી, કોઈ ન માનવ યોગ;
 તપુના સમતા વિનવથી, માનવ સત્ય મુદ્રાધ. ૮
- બદુ મૃત્તી વચ્ચે પડે, હાલે ન માનવ યોગ;
 કોઈ માન માયા અને, લોભે નરગુણ યોગ. ૯
- જાણે નહિ નિજ શક્તિયે, નહિ નિજ ફરજનું જાન;
 અદાકરે નહિ ફરજને, મનુષ્ય તે દેવાન. ૧૦
- ખાવ પીવે ફરતો ફરે, જાણે નહિ જન ધર્મ;
 સમજે નહિ પરમાર્થને, હાલે ન માનવ મર્મ. ૧૧
- દેવામાં સમજે નહીં, દેવામાં દુષ્ટિયાર;
 તે નહિ માનવ ધર્મમાં, સમજે નરને નાર. ૧૨
- પિછારે નિજ જાતિને, મારે નરને નાર;
 દુઃખી પર કષ્ટા નહીં, તે નહિ માનવ ધાર. ૧૩
- સત્ય ન જાણે જૂઠામાં, ગાળે જીવન સર્વ;
 મનુષ્ય ના તે જોધવણ, કરતો હક્કટો ગર્વ. ૧૪
- પક્ષપાત મૂકે નહીં, કરે કદાચદ યોર;
 જાણી સત્યને અપણવે, માનવ તે છે ડોર. ૧૫
- માન ન દે જગ લોકને, ઇચ્છે મનમાં માન;
 માનવ તે ના જાણવે, મન વતે નાદાન. ૧૬
- તુચ્છ ગણે જગલોકને, નિજને માને દક્ષ;
 માફ તે સાચું ગણી, ત્યજે ન જૂઠો પક્ષ. ૧૭
- કરે ન સેવા લોકની, સ્વામી થાવા જાય;
 અહંકારી માનવ નહીં, મનમાં નહિ નિર્માય. ૧૮
- વિદ્યા જ્ઞાનને ફર્જવણ, મનુષ્ય નહિ કો માન;
 દુર્જન નિન્દક દુર્ગુણી, મનુષ્ય નહિ મન જાણ. ૧૯
- કરે કગાધ લોકથી, કરે ગહા અન્વાય;
 વિશ્વાસીને છેતરે, માનવ તે ન ગણાય. ૨૦
- ત્યજે સ્વાર્થથી ધર્મને, કરે પાપનાં કામ;

કરે ન પ્રભુની પ્રાર્થના, માને નહિં ગુરૂદેવ;	
મનુષ્યનાં લક્ષણ નહીં, કરે ન જગની સેવ.	૩૫
પ્રત્યુપકાર કરે નહીં, કરી ખુશામત ખાય;	
ભેગો રહી ભાગી જતો, કરે ન દુઃખે સદ્વાય.	૩૬
કરી પ્રતિજ્ઞા ટાળતો, હજી અન્યના મર્મ;	
પરોક્ષતિને ના સદે, ચહે ન અન્યને ચર્મ.	૩૭
ચોરી ચાગી ચુમતીયો, બ્યભિચાર કરનાર;	
માનવ એ ના ભણવો, દગો અરે ધરનાર.	૩૮
ધિકારે જગ લોકને, માને નિજને યેષ;	
ધૂર્ત ઢોંગી માનવ નહીં, કલેશતણી જે એક.	૩૯
ચહે ન બહારે સન્તાની, હજી ધર્મી નરનાર;	
બાંક વિના જન વૃન્દનો, ધાતક જેહ ધનાર.	૪૦
સતી બાલ ના રક્ષતો, રાક્ષસ જેવું ચિત્ત;	
ભદ્ર ન ચાહે લોકનું, હોય ન ચિત્ત પવિત્ર.	૪૧
દાઝ નહીં સદ્ગુણતણી, દુર્ગુણમાં રમનાર;	
મનુષ્ય તેહ બને નહીં સદ્ગુણ વણ નિર્ધાર.	૪૨
મતભેદે જગ લોકથી, અધટા ઝટ કરનાર;	
સત્યતણી પરવા નહીં, બ્યગ્રનીનો શિરદાર.	૪૩
આપ બડાઈ મારતો, તુચ્છ ગણે નરનાર;	
ગપ્પા હાંકે સોગણાં, નહિ માનવ અવતાર.	૪૪
કરે કુતર્કો મન ઘણા, શિક્ષા સુણે ન કાન;	
સવશું અવશું પરિણમે, તે નહિ માનવ માન.	૪૫
માય કૂટી જે ફાળકો, ધન સત્તાથી ભણ;	
સત્તા ધન દુર્વ્યય કરે, માનવ નહીં પ્રમાણ.	૪૬
દુષ્ટ જનોની મંગતે, દુષ્ટપણું ધરનાર;	
દુર્મતિમાં રાચી રહે, દોલક સમ અવતાર.	૪૭
સ્વાત્મોત્તતિની દાઝ ના, દુષ્ટ વચન વદનાર;	
ધરે ન માનવ યોગ્યતા, ભરમાબ્યો ભમનાર.	૪૮

ત્રણ પાયાનો જે ઝરે, દાઝ હા કરનાર;	૪૧
થહી લાંચ જુડું કરે, વિનાશી મરુનાર.	
મન આચારે શિક્ષતા, અગ્રજ્ઞાવાનક જેડ;	૪૨
માનવ યોગ્ય ન તે ખરે, બાતી ન તેની રેડ.	
મનમાં આગુ તે કરે, કરે ન સત્ય વિચાર;	૪૩
ધરે નદી પ્રામાણ્યને, યોગ્ય મનુષ્ય ન ધાર.	
શોધ કરે ના સત્યની, રૂઝ નહિ આચાર;	૪૪
કરે ન મત્તાજનનું કષ્ટ, સ્વચ્છતા ધરનાર.	
મૂડપણું મનમાં ધરે, નિર્જ્ઞાતા ધરનાર;	૪૫
ધરે ન માનવયોગ્યતા, ફાંબી જન નિર્માર.	
પ્રેમ પરીક્ષા ના કરે, ધરે ન મારો પ્રેમ;	૪૬
હૃદય મુદ્દિ વળ માનવી, સાચ કરેડ તે કેમ.	
લોક લક્ષ્યે ખટખટે, નારદ મગ અપનાર;	૪૭
માથ મુદ્દા નહિ લોકના, શોષ દુષ્ટિ ધરનાર.	
માન ગિતા સનાયનો, હે ના અનિય માન;	૪૮
દીન દુની પિછોરનો તે ના માનવ જાન.	
રે રૂઝે કામ મનુ, વલાધની કનાર,	૪૯
જગ જર્વા મુદ્દા નહી સમજાવે બનાર.	
દનાશન નાકના, મુદ્દા નહી કંડાન	૫૦
જ્યારે જુડે આગી ખન ૧૧ ના જ ૧૧૧	
મુજ મુદ્દા જાણુ જ. ૧૨ ના ૬ મુજ ૧૩	૫૧
જ્યારે જુડે જુડે જુડે જા ના ૧૩ મુજ ૧૩	
મુજામુજ જુડે જુડે, ૧૫ ના ૬૧ ૬૧ ના	૫૨
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૫૩
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૫૪
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૫૫
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૫૬
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૫૭
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૫૮
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૫૯
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૦
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૧
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૨
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૩
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૪
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૫
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૬
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૭
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૮
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૬૯
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૦
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૧
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૨
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૩
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૪
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૫
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૬
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૭
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૮
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૭૯
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	
જ્યારે જુડે ૧૫ ના ૧૫ ૧૫ ના ૧૫ ૧૫	૮૦

કરે પ્રતીત ન કોઈની, કરે મિગથી વેર;	
નિજનું શુભ કરનાર પર, ધરે અદા જે ઝેર.	૬૩
ક્ષણ ક્ષણમાંલિ લડી પડે, મિત્રજનોથી વિરોધ;	
કરે મગજને જોખને, સુણે ન સજ્જન જોખ.	૬૪
અવળા પન્થે ચાલતો, વકપણું ધરનાર;	
તે માનવમાં નહિ કદિ, જાણે નર ને નાર.	૬૫
મનુષ્ય યોગ્યતા જ્યાં નહીં, ધર્મી ક્યાંથી થાય;	
ટીલાં ટપકાં વેગથી, ધર્મી કો ન ઠહાય.	૬૬
સત્તા વધતાં શું થયું, ધન વધતાં શું ? થાય;	
જ્યાં ના માનવ યોગ્યતા, માનવદેવ ગણાય.	૬૭
અવતારે માનવપણું, મનમાં માન સદેલ;	
શુણોયછી માનવપણું, કોટિગણું મુરકેલ.	૬૮
નિદ્રાહારને મૈથુને, જનપગુ જે મ્રમ દોષ;	
પણ જાનાદિક શુણવડે, અધિકો માનવ જ્ઞેય.	૬૯
માનવ માનવ ફેર છે, અમૃત વિષ સમજાણ;	
એક જગત ઉદારનો, બીજો જગ પાષાણ.	૭૦
અમૃત એક મુખે ઋણે, કરે ઘણા ઉપકાર;	
એક ઋણે વિષ વદનથી, કરે ઘણા અપકાર.	૭૧
કષ્ટપૃક્ષ સમ એક છે, બળુલપૃક્ષ સમ અન્ય;	
એક ધરે જઠના ઘણી, ધરે અન્ય ચૈતન્ય.	૭૨
પૃક્ષ પૃક્ષમાં ફેર છે, માનવ માનવ ફેર;	
પ્રકાશ એક કરે અને, અન્ય કરે અંધેર.	૭૩
ઉત્તમ નીચા માનવી, કેમ પરીક્ષા જાય;	
મધુર કડુક શબ્દોવડે, તુર્ત પરીક્ષા થાય.	૭૪
ઉંચા જન નીચા જને, ઉચ્ચ જને છે નીચ;	
હસ રમે નિર્મલ જલે, જૂડ ધરે તનુ કીચ.	૭૫
શુણ અવશુણ ઢંકાય ના. પેસતાં પાનાળ;	
અત્તર શીશીમાં રજું, વાસે ॥ કર ખ્યાલ.	૭૬

કરે પ્રતીત ન કોઈની, કરે મિત્રમીત્રે વૈર;	
નિજનું મુખ કમળાક પડે, પડે અદા જે સેર.	૧૩
સજ્જ કલ્યાણીક વગી પડે, મિત્રજનોથી વિરોધ;	
કરે મજાજને પેવાળે, મરે ન મજાજન જોય.	૧૪
જાવતા પંચે જાવનો, વરુ પાવું ધરનાર;	
તે માનવમાં નહિ કદિ, જાવે નર ને નાર,	૧૫
મનુષ્ય જોઅવતા જ્યાં નહીં, ધર્મો ક્યાંથી શાય;	
ટીકાં દપકાં વેળાથી, ધર્મો ફેર ન ફડાવ.	૧૬
સત્ય વધતાં મું ધન, ધન વધતાં મું શાય;	
જ્યાં ના માનવ જોઈતા, માનવદેવ મળ્યાય.	૧૭
જાવતાં માનવપાવું, મનમાં માન મરેત;	
ગુણોથી માનવપાવું, કોટિગત મુકેત.	૧૮
નિહાદારને મૈયુને, જનપગ જે મમ રોય;	
પણ માનાદિક ગુણવટે, અધિક માનવ જોય.	૧૯
માનવ માનવ ફેર છે, અમૂળ વિષ સમજણ;	
એક જગત ઉદારતા, બીજો જગ પાપાળ.	૨૦
અમૂળ એક મુને મરે, કરે વળા ઉપકાર;	
એક અવે વિષ વદનાથી, કરે વળા અપકાર.	૨૧
કાપવૃક્ષ સમ એક છે, અમૃતવૃક્ષ મમ અન્ય;	
એક ધરે જડતા વળી, ધરે અન્ય ઐતન્ય.	૨૨
વૃક્ષ વૃક્ષમાં ફેર છે, માનવ માનવ ફેર;	
પ્રકાશ એક કહે અનં, અન્ય કરે અંગેર.	૨૩
ઉત્તમ નીચા માનવી, કેમ પરીક્ષા જાય;	
મધુર કટુક અન્દોવટે, તુર્ગ પરીક્ષા થાય.	૨૪
ઉચ્ચ જન નીચા જન, ઉચ્ચ જન છે નીચ;	
હ સ રમે નિર્મલ જાત, ખુદ ધરે તનુ કીચ.	૨૫
ગુણ અવગુણ દકાય ના પેનતા પાતાજ;	
અતર રીંછીમાં રમુ, વાને છે કા જ્યાલ.	૨૬

- ગાંધાની પેઠે અહો, અવાચ્ય બોલી જાય;
મનુષ્ય કિમ્મત ના કરે, માનવ તે ન ગણાય. ૬૧
- દુર્ગુણી પર કરુણા નહીં, નહીં ગુણાનુસાર;
શુભી દેખી હર્ષે નહીં, મનુષ્યત્વે નહીં લાગ. ૬૨
- સર્વ જીવોને ઉપગ્રહ, હોય પરસ્પર જાણ;
જાણીને વતે નહીં, મનુષ્ય તે ના માન. ૬૩
- જાતિ દેશને ધર્મથી, ગણી માનવનો ભેદ;
લઠાઈ ટંટા જે કરે, તે નહિ માનવ વેદ. ૬૪
- યથાયોગ્ય સત્કારથી, કરે મનુષ્ય સન્માન;
સહાય પરસ્પર દે ખરા, માનવ તેહ પ્રમાણ. ૬૫
- માનવ જાત સુધારતો, જ્ઞાનાદિકથી જેહ;
સ્વાર્પણથી સેના કરે, સાચો માનવ દેહ. ૬૬
- કોટિ ઉપાયે આચરે, માનવ જાતની સેવ;
દુઃખ હરે જ્ઞાનાદિકે, સાચો માનવદેવ. ૬૭
- પક્ષપાત ત્યાગી સદા, ધરે સત્ય મન ઠાય;
અસત્યથી દૂરે રહે, માનવ સત્ય ગણાય. ૬૮
- દયા ક્ષમાદિક સદ્ગુણો, પ્રગટાવે સુખકાર;
આત્મસમા સહુ જીવને, ગણતો માનવ ધાર. ૬૯
- સર્વ જીવોનાં શ્રેયનાં, કાર્ય ધણાં કરનાર;
જ્ઞાનયોગથી દેખતો, માનવ તેહ વિચાર. ૧૦૦
- ચિત્ત ધરી મધ્યસ્થતા, સત્ય શોધ કરનાર;
માનવ તે થાવે સહી, પાળે શુભ આચાર. ૧૦૧
- ક્ષમા સરલતા લઘુપણ, સંતોષે રહેનાર;
માનવ સત્ય ગણાય છે, રૂડા કરે વિચાર. ૧૦૨
- માનવ જાતિદ્રોહી જે, માનવ તે ન ગણાય;
સગાં સંજાંથી દે દગો. તે નહિ માનવ થાય. ૧૦૩
- ધાતક જે વિશ્વાસનો, તોડે આપી કોલ;
મનુષ્ય ના તે જાણવો, સાક્ષીમાં જૂઠ જોલ. ૧૦૪

પગલે પગલે દુર્જનો, જ્યાં ત્યાં બહુ અપડાયઃ	૩૧
કાંટાળાં વૃક્ષો પરે, જોતાં વિવિધ જાણાય.	
દુર્જન નહિ સમજન થતો, કાક હંમેશ નહિ માયઃ	૪
માનવ ગુણ પ્રગટ્યા વિના, મનુષ્ય ના કહેવાય.	
પાશવપૂતિ જ્યાં ધણી, જોલે જેરી જોત;	૫
માનવ રહે છે પશુ, કરશે સમજન તોત.	
માનવ સર્વે કુટુંબ, રૂપાકૃતિએ ટાય;	૬
પણ અન્નર ઉતર્યા વિના, નિશ્ચય કરો ન કાય.	૬
રક્તોગુણી માનવ અને, તમોગુણી નહિ પાર;	૬
માવ ગુણી જોગ ધણા, અનુભવ એ નિધાર.	
માનવ ગુણ પાઠ્યા વિના, સફલ નહીં અવતાર.	૬
નિદાનતો પરખી કરો, માનવનો આચાર.	
ભંજે ગુણે માનવપણું, યાગે વા ના માય,	૭
દુઃખ ગુણે પીડાય પડી. માનવ ગેઃચ નવૈય.	
માનવ દખી યિજમા, ઉપજે હવે અપાર,	૮
આત્મજમા નેને મંજે, તે માનવ નિધાર	
માનવના સ્વાત્ત્વ એને, દુઃખી રાત નરનાય	૯
નવૈય ના માર નહિ જરા, તે નહીં માનવ પાર	
માનવ નવા ના કરે, કરે માત્ર અપમાન	૧૦
ગણન ગણ ન માનવી, દિવસે મનુ નાગન	
માનવ જાત - વનનિમા વે નહિ કિંચિત માન	
નરકે રેળના પેચી, મનુષ્ય પાંચે માન	
નવૈય નવન માનવી, મન્ય નવે ગુણવાર	
નવનવ - નવૈય છે. જોવા નરે ને ના	
ગણન - નરનો, મન્ય ન પાંચે વર	
અનિવર્ય નવૈય નરે પશુ, કરશે નવૈય નરિ;	
કેવલ આદ્ય તથા, મન્ય નરે ને ના	
કેવલ ન નવ નર, કદાચ નરે નર	

ગાંડાની પેઠે અહો, અવાચ્ય બોલી જાય;	
મનુષ્ય કિંમત ના કરે, માનવ તે ન ગણાય.	૬૧
દુર્ગુણી પર કરૂણા નહીં, નહીં ગુણાનુરાગ;	
ગુણી દેખી હરે નહીં, મનુષ્યત્વે નહીં લાગ.	૬૨
સર્વ જીવોને ઉપગ્રહ, હોય પરસ્પર જાણ;	
જાણીને વર્તે નહીં, મનુષ્ય તે ના માન.	૬૩
જાતિ દેશને ધર્મથી, ગણી માનવનો લેહ;	
લકાઈ ટંટા જે કરે, તે નહિ માનવ વેદ.	૬૪
યથાયોગ્ય સત્કારથી, કરે મનુષ્ય સન્માન;	
સહાય પરસ્પર દે ખરા, માનવ તેહ પ્રમાણ.	૬૫
માનવ જાત સુધારતો, જ્ઞાનાદિકથી જેહ;	
સ્વાર્પણથી સેના કરે, સાચો માનવ દેહ.	૬૬
કોટિ ઉપાયે આચરે, માનવ જાતની સેવ;	
હુઃખ હરે જ્ઞાનાદિકે, સાચો માનવદેવ.	૬૭
પશુપાત ત્યાગી સદા, ધરે સત્ય મન કાય;	
અસત્યથી દૂરે રહે, માનવ સત્ય ગણાય.	૬૮
દયા ક્ષમાદિક સદ્ગુણો, પ્રગટાવે મુખકાર;	
આત્મસમા સહુ જીવને, ગણતો માનવ ધાર.	૬૯
સર્વ જીવોનાં શ્રેયનાં, કાર્મ ધણું કરનાર;	
જ્ઞાનયોગથી દેખતો, માનવ તેહ વિચાર.	૧૦૦
ચિત્ત ધરી મધ્યસ્થતા, સત્ય શોધ કરનાર;	
માનવ તે થાવે સહી, પાળે શુભ આચાર.	૧૦૧
ક્ષમા સરસતા લગુપણું, સંતોષે રહેનાર;	
માનવ સત્ય ગણાય છે, રૂઝ કરે વિચાર.	૧૦૨
માનવ જાતિદ્રોહી જે, માનવ તે ન ગણાય;	
સગાં સંજાંથી દે દગો. તે નહિ માનવ યાય.	૧૦૩
ઘાતક જે વિશ્વાસનો, તોડે આપી કોલ;	
મનુષ્ય ના તે જાણવો, સાક્ષીમાં જૂઠ જોલ.	૧૦૪

સત્યને કારે મૂકીને, જોડે ન દીર્ઘિમાના.	
થાય નહીં આકંઠરી, માનવ સાથ પ્રમાણ.	૧૧૯
સર્વ જીવોના સેવમાં, કરે સમર્પણ પ્રાણ;	
વિક્રમ પેઠે સાદગી, મંબીરના ગુણ આણ.	૧૨૦
આંધા બંધ કરે નહીં, દાસિણ્યે મન રખા;	
ગુપ્ત દાન દે બાવણી, ધાય મુજબનો બદ્ધ.	૧૨૧
સર્વ ધર્મમાં ને રહ્યું, સત્ય જોડે સાપેદા;	
ઉપયોગે વાળી વડે, વડે નહીં નિરપેદા.	૧૨૨
દીર્ઘદૃષ્ટિને ધાસ્તો, દોષ સમયનો બાણ;	
સમયોચિત જોલે કરે, માનવ તેહ પ્રમાણ.	૧૨૩
ન્યાયપત્ર મૂકે નહીં, દુર્પત્રમાં ના બાણ;	
જનાદિઅકારક અરે, બાંધ હદાપિ ન આપ.	૧૨૪
ન્યાય થકી પેદા કરે, વૈભવ મુખનું મૂલ;	
જન્યાથી ધન ના જોડે, માને પગની પૂજ.	૧૨૫
કોષ કરીને અન્યનું, કરે ન જૂંકું દામ;	
ખર્ચે પ્રશસ્ત્ય કાર્યમાં, ખરા બાવણી દામ.	૧૨૬
કેળવણી પ્રગતિ કરે, સંકટ સદી દલાર;	
મનુષ્ય સાથે માનવો, ધરે સત્ય વ્યવહાર.	૧૨૭
મનની મોટાઈ ધણી, મન સહિષ્ણુ બેથ;	
ધીર વીર ને ઉગ્રી, ચોષકવૃત્તિ હમેથ.	૧૨૮
દ્વાનિકારક રીતિનો, કરે પલકમાં ત્યાગ;	
આત્મચક્ષિને ખીજવે, માનવ તે મહાભાગ.	૧૨૯
છતી ચક્ષિ ના જોખવે, જનહિત કાર્યે જોડ;	
નીચ વર્ગ ઉદ્ધારનો, સુગુણી માનવ જોડ.	૧૩૦
સ્વાત્મિકપ્રજ્ઞા બળવડે, કરે પ્રવૃત્તિ બંધ;	
પ્રમાદથી મૂકે નહીં, આત્મિકનિજકર્તવ્ય.	૧૩૧
સલાહ દે પરને ખરી, મોઢે નહિ મુંઝાય;	
ત્યાગે જુડ મમત્વને, પરગુણ પ્રેમે ગાધ.	૧૩૨

આત્મામાં જગને જુવે, જગમાં નિજ નિર્ધાર;	
અતેદશાવે સદુ થયું, અલેદધાને ધાર.	૧૪૮
એવા માનવનું હૃદય, સર્વથકી છે શ્રેષ્ઠ;	
પ્રભુપાર તે પામતો, રહી ન તેને વેદ.	૧૪૯
પ્રભુમહિતમાં લીન જે, નદીં અહંતા લાન;	
વિવશ્રેષ્ઠ માનવ ખરો, આનન્દે મસ્તાન.	૧૪૯
આનન્દે લલગદ બન્યો, લેદ ભાવ ના ચિત્ત;	
દેવાદિક દોષો દગ્યા, માનવ તેહ પવિત્ર.	૧૫૦
મુદ થનાં જે દોષીનો, કરે ખરો ઉદાર;	
શ્રી તીર્થંકર જુદનો, પામે તે અવતાર.	૧૫૧
મુદાતમા થઈ વિવનું, કરે ખડું કથાત્ર;	
સિદ્ધ જુદ તે ધાવ છે, પરમ પ્રભુ ભગવાન.	૧૫૨
સાર્પ શૂનક દુદાવડે, કીધું માનવ કાવ્ય;	
ઉપારેય તે વાચ્ય હું, સર્વજનોને ધ્યાન્ય.	૧૫૩
ઓગવિચ મહાત્તર ભડો, પર્વ દિવાળી જેથ;	
ભલે મત્રે જે સાંભળે, આનન્દ હાથ દમથ.	૧૫૪
શાગામું પેધાપુરે, ઉત્તમ ભાવ વિચાર;	
જુદિઆગર ધર્મથી, પગ પગ મગત માત.	૧૫૫

ૐ પ્રાણિઃ ૩

क्या तारोतार लगा दें, प्रभुकी साथे सदा मुदा;
 पाजापे सुरता रख दे, पढ नहि कुमतिसङ्ग कदा. ६
 नानन्दकी मोंझे खेलो, आत्मप्रभु तुं है सचा;
 द्रसागर अलख निरञ्जन, ब्रह्म अन्य सब है कचा. ७
 संवत् १९७२ नमः शिवाय १६ ६.

मारवाड राणी स्टेशन गाम सामेल वास्तव्य
 यति पूनमचन्दजी पर लखेल पत्र.

स्वभाव मस्त रहेना, बिना प्रयोजन मत बोलो;
 गद्वेपकी वृत्ति हठा कर, पराभाव स्फुरणा खोलो. १
 ता है होवेगा कमें, उसकी चिन्ता मत करना;
 सका ना हम वह ना मेरा, सहजसमाधि वह धरना. २
 न्तरमें सुरता लय ला कर, दुसरा कुञ्ज न याद करो;
 व मुक्तिकी आशा त्यज कर, समता सहजस्वरूप धरो. ३
 हजे जो होता है उसमें, साक्षी हो कर जग रहेना;
 तदशा ऐसी आभयमें, अनुभवी मत कंइ कहेना. ४
 नी होकर जगमें रहेना, सुख दुःख समभावे सहेना; (सहना)
 ग कथनीमें लक्ष्य न देना, इच्छासें कुछ ना लेना. ५
 नकी गतागति मत रोक्यो, मनका उपयोगी होना;
 नकुं समजा कर अन्तरमें, ले जाना कल्पय धोना. ६
 आत्मप्रभुमें प्रेम लगे तब, मन उसमें झट रंगाता;
 सहजयोग उसकुं अवबोधी, तन्मयता ज्ञानी पाता. ७
 आत्मप्रभुका भेमी होना, सब दुनियाकुं भूल जाना;
 एमा उन्मादी निज अनुभव, पाता है निश्चय माना. ८
 तत्ताए सब जीवो ईश्वर, है ऐसा मनमें धरना,

- दिलका तारोतार लगा दे, प्रभुकी साये सदा मुदा;
अजपाजापे सुरता रख दे, पढ नहि कुमतिसङ्ग कदा. ६
- चिदानन्दकी मोझे खेलो, आत्मप्रभु तुं है सचा;
बुद्धिसागर अलख निरञ्जन, ब्रह्म अन्य सब है कचा. ७

सं० १६७२. न० ३३३३ ६ शु० ६.

देश मारवाड राणी स्टेशन गाम सामेल वास्तव्य

यति पूनमचन्दजी पर लखेल पत्र.

- आत्मस्वभावे मस्त रहेना, विना प्रयोजन मत बोलो;
रागद्वेषकी वृत्ति हठा कर, पराभार स्फुरणा खोलो. १
- होता है होयेगा कर्म, उसकी चिन्ता मत करना;
उसका ना हम बह ना मेरा, सहजसपाधि यह धरना. २
- अन्तरमें सुरता लय ला कर, दुसरा कुत्त न याद करो;
भय मुक्तिकी आशा त्यज कर, समता सहजस्वरूप धरो ३
- सहजे नो होता है उसमें, साक्षी हो कर जग रहेना;
मस्तदशा ऐसी आभयमें, अनुभवी मत कंद कहेना. ४
- मानी होकर जगमें रहेना, मुख दुःख समभावे मटेना: (महना)
जग कथनीमें लक्ष्य न देना, इच्छामें कृन्त ना येना. ५
- मनकी गतागति मत रोको, मनका उपयोगी होना;
मनहुं समझा कर अन्तरमें, मे जाना कन्धप धोना. ६
- आत्मप्रभुमें प्रेम लगे तब, मन उसमें घट गंगाना;
सहजयोग उसहुं अरबोधी, नन्मयता ज्ञानी पाना. ७
- आत्मप्रभुका भेषी होना, सब दुनियाहुं भूज जाना;
प्रेमा उन्मादी निम्र अनुभव, पाना है निश्चय माना. ८
- गणप सब जीवो ईश्वर, है प्रेमा मनमें धरना,

- सबहुं आत्मसदा अवबोधी. शुद्धमेव सर्वसं करना. १
 आपो आप अनुभव सीजता, सहजभावमें रहनेमें;
 मयं अनुभव होता निश्चय, बले कहा कुछ करनेमें. १०
 पूर्णभावोंका संस्कारीहूं, रस पड़ता है तान जगे;
 बलता सो निज अनुभव बाटे, मस्त बने सो रगोरगे. ११
 मूले बभ्रु जिष्णु की वह देरो, अन्धकारुं क्या देराना;
 तपस्वता क्या मूर्ख भागे, बहिरा आगे क्या गाना. १२
 भात्मस्वभावे मस्त बनो तुम, गर्व शाश्वत मार बरी;
 बुद्धिसागर आत्म उजागर, दशा सद्यो समपार प्रीति. १३

ॐ शान्तिः ३.

सं. १६१२ अर्चिः १३ सन्निपातः.

शुद्धा.

- शुद्धा हमारा भक्त्य रंगीला, भगवत्पर धरनेवाला;
 मया परमया अर्द्धा है, भक्त्य कला करनेवाला. शुद्धा. १
 मन ममाना उसकी भेंट, नृ बहे आरंभागा;
 व कारक बन्दाका भावक, इतिहास यह आभागा. शुद्धा. २
 मानन्दका दर्शना व मदा है, होना नहि दिखने व्यागा.
 नाम कवयं निश्च निश्चयन, मदा करना उजियारा. शुद्धा. ३
 नागाह मया नहि मदा वाह है, निष्कलपानि नहि मदा;
 वेदा नहि दर्शान विज्ञान. कर्मो हनो भीमशुद्धा. शुद्धा. ४
 गति। मदा यह जोरा उपा, करनेवाला बहिरावः;

शुद्धा. १. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

- સવ કુચ્છ જગ હૈં ઉસકું ચાવા, ફકીર દેસેં મસ્તાના. સુદા. ૫
 ઉસકી ગતિ જો વહી હિ જાને, મત માયામેં ભૂલાના;
 શ્વાસોશ્વાસે હરદય સમરો, અજપાજાપે ગુલ્તાના. સુદા. ૬
 મરમાતા સેતાન જગત્કું, મત ઉસકે ફનેરે આના;
 અહં મમત્વે ભૂલ મત મીયાં, જ્યોતિજ્યોત સેંમિલ જાના. સુદા. ૭
 દર્શન જ્ઞાન શશી મૂરજ દો, કરે આરતી સવ વેલા;
 સહજાનન્દકા મજ્જલ દીવા, સ્વયં હોત હૈં એકેલા. સુદા. ૮
 શુદ્ધોપયોગી નાઠી સુપુષ્પા, બંકનાલસેં ચઢ જાના;
 અગમ નિગમકા પાર પાય કર, હોય મેલ તવ રમજાના. સુદા. ૯
 પશ્ચ ભૂતકા તનુ દરગામેં, દિલ તકિયામેં પધરાના;
 વિસ્મલ્લા અહૈં ફલમાકું, પડનેસે લગની લાના. સુદા. ૧૦
 અરસ્પરસ દેદાર મિલા કર, પડદા દૂર કરી દેસે;
 અરસ્પરસકા ચહેરા સઘા, મિલ ગઈ નૂરકું પેસે. સુદા. ૧૧
 મન મકેમેં સ્વાત્મ સુદાકું, પધરા કર હો લવલીના;
 એકય ભાવકા અનુભવ કરકે, આનન્દામૃતકું પીના. સુદા. ૧૨
 શરીર ખિંતર સ્વેજે ઉસકું, મિલતા હૈં સોડં ધ્યાને;
 વુદ્ધિસાગર સદા જીવતા, સ્વયં સુદા વહ પહિવાને. સુદા. ૧૩

ૐ શાન્તિઃ ૩

સં. ૧૮૭૨ ઇર્ષિક ગુ ૯ મોમ.

❧ નકામાં છે અરે વહાનાં. ❧

હૃદય ત્હારે છુપાવાને, પ્રયુક્તિયોવડે લે લે;

અરે લે લે લખ્યાં તે તે, નકામાં છે અરે વહાનાં ૧

પ્રયોજન લે કથ્યુ તે તો, કથૂલે ના હૃદય ત્હારે;

હૃદયની કાળજી વણ એ, નકામાં છે અરે વહાનાં. ૨

કરીને વાવડો પાળે, યતો વિચાર્ય નર જગમાં;
 ગમે તેના પ્રસંગોમાં, કરીને વાવડો પાળે. ૧
 ખરેખર કાવડો સાચો, કર્યો જે વાવડો તે છે;
 પ્રતિષ્ઠા પ્રીતિ વરનાને, કરીને વાવડો પાળે. ૨
 ઉડે વિવાસ તો પશ્ચાત્, રમું મુ ? જોડમાં જાડી,
 પ્રમાણિક શ્રેષ્ઠ થાવાને, કરીને વાવડો પાળે. ૩
 શિખામળ એ ખરી માની, વધારી આત્મજન નમી,
 ભુલ્યથાંધ ધર્મી થાવાને, કરીને વાવડો પાળે. ૪
 સંવત ૧૯૭૭ કાર્તિક સુદિ ૧૨

જડ પૂજારીઓ. ૬૬૬

જડપૂજારીઓ તે જગમા જાણ્યા,
 આત્મા કરેના વપુને પૂજા મન એ
 જડગી કિંમત આત્મામાં રૂપ રૂપી.
 આત્મા નરી જાણ કરડા તથા તે ૧
 નિંદાના રૂપીઆ નરી ૨
 અન્ય જાણા રૂપ રૂપ વાળે તે
 આત્મા રૂપ જુદા ન રૂપ ના રૂપ
 પૂજી જાણા કરડા તે જાણા તે જ ૩
 જડવપુજારી રૂપ રૂપ ન રૂપ
 રૂપી ન રૂપ રૂપ રૂપ ન રૂપ ન રૂપ
 જડના માટે જુદાના રૂપ રૂપ
 જડના ને જાણના માટે જુદા ને
 જડવપુજારી માટે જુદા ને રૂપ
 જુદાને રૂપવાના માટે રૂપ રૂપ ને
 રૂપ રૂપ રૂપ રૂપ રૂપ રૂપ રૂપ
 રૂપ રૂપ રૂપ રૂપ રૂપ રૂપ રૂપ

જડ લક્ષ્મીની લાલચમાં લાગી રહે, કૃપણ બનીને કરે ન પાત્રે દાન ભે; જડ વસ્તુમાટે ઈશ્વર પૂજા કરે; કરે ન જ્ઞાનાદિધારકનું માન ભે.	જડ૦	૫
જડની સંજે શયે માયે રાગથી, કરે ન જીવોની પ્રીતિ તલજાર ભે; કરે કપાયો જડમાટે જડતા ધરી, મુખ સઘળું માને જડમાં નિર્ધાર ભે.	જડ૦	૬
જડ કરતાં ચેતનનું મૂલ્ય અનન્ત છે, અનુભવ જોયો જાણે નહિ મુખકાર ભે; રાત દિવસ જડશયે રહે રંગાધિન, કરે ન જન્મમાં પરના પર ઉપકાર ભે.	જડ૦	૭
જનપ્રતિમામાં ધરે ન પ્રભુની ધારણા, વાપરતો નહિ જડ વસ્તુ પર હેડ ભે; જડવસ્તુમાં મમતાડકંવૃત્તિ પડે, પરમાર્થ નહિ લ્યાગમાવ મુકેન ભે.	જડ૦	૮
જીવોના ઉપકારે છે જડ વસ્તુઓ, જોવું જાણે નહિ અન્તરમાં લેશ ભે; નિન્દા-વિદ્યા-હાજીરા-કેલેયે વર્તેતો, વપુરથ આત્માને પૂરે નહીં લેશ ભે.	જડ૦	૯
પશુ-પંખીના રક્તે તનુને પોષેતો, જીવોના દુઃખે નહિ મન દુઃખાવ ભે; પાપી રોષી જીવોને સન્માન દે, શુભી મનુષ્યોની પાસે ના ભાવ ભે.	જડ૦	૧૦
અજ્ઞાનીઓ જોવી જડપૂજા કરે, જાની સતેલી તેથી નહિ ધાવ ભે; જુદિસાગર મંદુનપૂજા આચરે, જાનીઓ ઝડ જાણે મુખ્ય પાવ ભે.	જડ૦	૧૧

નિર્જય જગ્યાએ મહાલતાં, કુદત્ત જીવનથી જીવતાં;	
જતાં હજીમજી પ્રેમથી, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૮
માગો દયા પકડાઈ જતાં, કડ્ડણા અવાજોને કરી;	
છાડાવતાં ખુશી થતાં, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૯
કુદતતણા જગ બાગમાં, રહેમીજનોનાં બાલુડાં;	
આર્યો ધણુ આહે સદા, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૦
સ્વાતંત્ર્ય સામ્રાજ્યે સદા, ફરતાં ફરે આરો ચરે;	
શોભાવતાં ધર્મી ધરો, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૧
અમ પ્રેમને બહુ રહેમની, સાક્ષી તમારું દિલ ભરે;	
વાતો મુઠ્ઠે દિલ દિલતણી, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૧
આવો અમારી પાસમાં, પામો ન લય દિલમાં જરા;	
આ દેહ પર બેસી રમો, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૩
છાંટો ન હિંસાનો રહે, આવો તદા પાસે તમે;	
નિશ્ચય તુકારામે કર્યો, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૪
માનું સદા સહુ આત્મવત્, સવલેશ ના જૂઠું વડું;	
અનુભવ પરીક્ષાથી કરો, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૫
ઉપદેશ દઈ અહિંસાતણે, રક્ષા કરું જીવ જીવનની;	
ધારું જીવદાઈ નહિ જરા, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૬
નિર્જય પ્રભુના શાન્ત્યમાં, અહિંસાપ્રતિષ્ઠા વાધતાં;	
હિંસા દળે શાન્તિ વહો, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૭
અરાનહિંસા ભાવથી, દુઃખી કરી તવ જીવનને;	
માફી કરો મુજને બલાં, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૮
પ્રભુને અમારા સમ તમે, શાસ્ત્રો સકલ સાક્ષી ભરે;	
આત્મ તમારો અમ સમો, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૧૯
ઉપજાવવા શક્તિ નથી, તમને અમારામાં જરા;	
તો નાશ કરવો ના ધટે, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૨૦
મુખ દુઃખની સહુ ભાગણી, સરખી ધરો અનુભવ થતો;	
તેથી અમારા સમ સદા, પ્યારાં અમારાં પંખીડાં.	૨૧

- સ્વાતંત્ર્ય જગમાં સર્વતું, સરખું ખરો એ કાયદો;
સ્વાતંત્ર્ય રક્ષાયે ખરે, કરવો ઘટે ના વાયદો. ૯
- પરતંત્રતા મૃત્યુ સુખી, નિર્ભયદશા ત્યાં તો નહીં,
સ્વાતંત્ર્ય ધૃતિવરતેજ છે, પામો. જગત્ જન સૌ સહી. ૧૦
- તોડો ન કુદત કાયદો, સ્વાતંત્ર્યના સ્વાધીનની;
નિજ આત્મસમ સદુને ગણો, શિક્ષા જ એ સોહામણી. ૧૧
- સ્વાતંત્ર્ય સૌનું રહે સદા, એવી પ્રવૃત્તિ આદરો;
ધારે ભણું કરતાં, ભણું, એ સૂત્ર સાચું મન ધરો. ૧૨
- પ્રભુના જગત્ દરખાસ્તમાં. સૌને ગણી સરખા રહે;
બુદ્ધચિંતિ સત્ સ્વતંત્રતા, પામી ખર્સ મુખર્ષ લહે. ૧૩

❖ ચેતન પૂજારીઓ જગમાં જાણવા. ❖

- ચેતન પૂજારીઓ જગમાં જાણવા,
વત્તે સર્વ જીવોની સાથે બેથ જો;
આત્મસમી પ્રીતિ જીવો પર ધારતા,
દેહ દેવળ વસનારો પૂજ્ય હુમેથ જો. ચેતન ૧
- દેહરથજીવોને દેવો માનતો,
સર્વજીવોનું રાખે ઘટતું માન જો;
જીવંતા દેવોનું હૈયું ધારતો,
કરે ન કોપી માનવનું અપમાન જો. ચેતન ૨
- દયાધર્મદૃષ્ટિએ પ્રાણી દેખતો,
ગરીબ જનને યથાશક્તિ દે દાન જો;
જીનપ્રતિભામાં જીનને માની પૂજને,
જીનવર શુભને પ્રહી થતો શુભવાન જો. ચેતન ૩
- પૂજ્ય સાધુઓ સેવે ભક્તિભાવથી,
પૂજ્ય શુરતું જ્ઞાન પ્રહે નિર્ધાર જો;
આત્માર્થી ભાવે વત્તે સદુ સાધમાં,

ઉપકાર કરવા જોર છે, પ્યારાં જ પશુઓ છે તમે.	૬
ઉઠી દુદયની લાગણીથી, સ્વામી સેવાને કરો;	
નિજકુદ્વતી જીવન ધરો, પ્યારાં જ પશુઓ છે તમે.	૭
પાપી મનુષ્યો માંસને, માટે ખરે તમને હજો;	
અન્યાય એ મોટો કરે, પ્યારાં જ પશુઓ છે તમે.	૮
જૂઓ બરાહ પાઠતાં, ક'પે દુદય તેથી ખરે;	
શાંતિ સદા તમને મળો, પ્યારાં જ પશુઓ છે તમે.	૯
અમને અને તમને અહો, આ વિશ્વમાં સમન્યાય છે;	
સરખાં પ્રભુ દરગાહમાં, પ્યારાં જ પશુઓ છે તમે.	૧૦
સંભાળવાં તમને ઘટે, એવો પ્રભુનો કાયદો;	
તેમાં ન કરીએ વાયદો, પ્યારાં જ પશુઓ છે તમે.	૧૧
નિજ આત્મવત્ જ્યોતિ તમારી, દેખતો સત્તાનયે;	
અપરાધ કર્યો માફ સદુ, પ્યારાં જ પશુઓ છે તમે.	૧૨
ઉત્તમ દયાળુ સદ્ગુણી નર, પાંજરાપાળો કરે;	
એવા મનુષ્યો ધન્ય છે, પ્યારાં જ પશુઓ છે તમે.	૧૩
મેમી દયાના તારને, દિલડું તમારું અણતુ;	
સાક્ષી પરસ્પર મન બરે, પ્યારાં જ પશુઓ છે તમે.	૧૪
જીવો તમારા પૂજતો, સ્વાત્મા સમા. માની નહ,	
જુદ્ધવિધ તેજ અગ્રહજો, આનન્દધનમેળા મંગ.	૧૫

સં. ૧૯૭૨ પ્રતિષ્ઠા વર્ષ ૪

સર્વ ધર્મ સારોપદેશ.

સર્વ ધર્મનો સાર સન્તજન સાતંગો,
દયા ધર્મ ઉ સર્વ ધર્મમાં સત્ય જો;
સ્વાત્માવત્ જીવોને મનમાં માનવા,
કરો પરસ્પર ઉપકારક શુભ કૃત્ય જો.
સત્ય બોલીએ મનમાં નિર્ભયતા ધરી,

યથાચોક્ષ્યતા કરીએ જન સન્માન લે;
સત્સંગન કરતા રહીએ નિશ્ચિન મુદ્ધા,
પ્રભુ પ્રાર્થના કરીએ યજ્ઞ-સુદ્ધાન લે. સર્વ. ૨

દૃઢયોદ્ધારે યથાવથા પ્રભુને સ્તવે,
પ્રભુની સાથે દૃઢ થઈ તત્કલીન લે;
સર્વજીવોથી પ્રેમે તન્મય થઈ રહે,
યથા જલપિમાં પ્રેમે વને' મીન લે. સર્વ. ૩

ભિન્ન ભિન્ન દ્રષ્ટિએ મહા જગદ્ધ યતા,
સાપેક્ષાએ; યોષી ધરે સમભાવલે;
સમભાવે મુક્તિ છે સદૃઢ દર્શનવિષે,
ભવજલપિમાં સામ્યભાવ છે નાવ લે. સર્વ. ૪

મુદ્ધપ્રેમથી જીવે સર્વે જમાવીએ,
કેમ કયાએને સમભાવે શાન્ત લે;
સન્ધ વિવંધે કર્તવ્યો કરીએ સદા,
ભારભાવથી યજ્ઞ ન ક્યારે જ્ઞાન લે. સર્વ. ૫

ભજું કરંતાં ભજુ યજ્ઞ નિદેશ ધરે,
ગુરું કરંતાં થાય ગુરુ નિષ્કારિલે.
મર્ષ જીવેની સાથે મૈત્રી રાખવી.
ભને શુભાનુસારી નરને નાર લે. સર્વ. ૬

પરમાર્થ રૂપ નનોએ રહેતુ મદા,
ભંત પ્રમાણિક સત્ચરિત ભવતાર લે;
ગુણિભાગર સદગુણ શિષ્ય માનીએ.
વિવેચન સાથે નિદેશ ભવદાર લે. સર્વ. ૭

શ્રી ૧૮૦૨ કવિંદ્ર ૧૯ ૧

ૐ જ્ઞાનિય: ૩

❀ વહાલું દુઃખનાં ધાત્રકો. ❀

- નિરોંધ ધીમ દામયમાં, જાનન નિર્મલનુ મહી;
મીનિ જાગેરે ઘડમહી, વહાલું દુઃખનું આગશે ૧
- હીમ મગેલી નવનદી, જ્વાલંજ્યનુજનથી ધમી;
જાનનરમનું મસ્તીનું, વહાલું દુઃખનું આગશે ૨
- જાગેનુજ્યે મન મગેલા, કાથ મેંડે દેવનું;
ઉઠ દુઃખને પેલાવનું, વહાલું દુઃખનું આગશે ૩
- દામી ન પડવા મિલનું, મન માનનુ એ ને કોઈ;
મન માનનું જ્યાં જ્યાં ફરે, વહાલું દુઃખનું આગશે ૪
- આ વિધિના રાજાવમાં, નિરોંધનુજન આગશે;
પર જ કહને જા મગ, વહાલું દુઃખનું આગશે ૫
- જાગે કવિ મિ આજમાં, દેને જા ના જ્ય મન;
મુઠ મહી જા જાનનું, વહાલું દુઃખનું આગશે ૬
- પુનઃ હીમ કવિદાસનું, આપોર જાને કર્મનું
દેવ કવિ આજ કવિ, વહાલું દુઃખનું આગશે ૭
- જાદ જાજાને ને દુઃખ ને, દેવનું ને મેલનું,
કહ મનનું નિરોંધ, વહાલું દુઃખનું આગશે ૮
- કોઈ કવિનું જા મન ને, આજ કવિનું જા મન
કહે મનનું જા મન, વહાલું દુઃખનું આગશે ૯
- કવિ જા, કવિ, કવિ ને જા કવિ કવિ કવિ કવિ
કવિનું જાજાનું જા મન, વહાલું દુઃખનું આગશે ૧૦
- નિરોંધ મેંડે મેંડે, જા મનનું જા મનનું
નિરોંધ જા મનનું, વહાલું દુઃખનું આગશે ૧૧
- જાજા જા જાજાનું, જાજા જા જાજાનું
જાજા જાજા જાજાનું, વહાલું દુઃખનું આગશે ૧૨
- જાજા જાજા જાજાનું, જાજા જાજા જાજાનું
જાજા જાજા જાજાનું, વહાલું દુઃખનું આગશે ૧૩

❀ વહાલાં હૃદયનાં ઘાઠકો. ❀

- નિર્દોષ મીઠા દાસ્થમાં, આનન્દ નિર્ભયના રહી;
પ્રીતિ અમેરે અદગદી, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૧
- હીલ રમીલી નવનવી, સ્વાર્ણઅશ્રુનથી ઘેરી;
આનન્દરમુખાં મસ્તીલાં, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૨
- અદ્વૈતપ્રાયે મન મળેલા, સાથ પ્રેમે જોડનાં;
ઉદા હૃદયને જોડનાં, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૩
- રાખો ન પશશ ઈન્દની, મન માનનું જે તે કરો;
મન માનનું જ્યાં ત્યાં ફરે, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૪
- આ વિશ્વના દરગાહમાં, નિર્દોષજીવન ગાળનાં;
પ્રયાસ મુશ્કેલીને જામનાં, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૫
- ચાંદો રતિ જે માગનાં, દહને જારે ના ત્યાગનાં;
મુંઝવણી જટ બાગનાં, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૬
- પુરની કરો કલિશાલથી, અર્પાદ પાંચે વર્ષની;
ઉમર યનાં પ્રાયઃ જલં, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૭
- શાદ નાથનાં ને પૂરનાં ને, દોહનાં ને ખેલનાં;
કાળ મગનું જોડનાં, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૮
- કોઈક વસ્તુ આપનાં તે, પ્રાય મુખમ્મ સાવનાં;
કાંઈ જલિફ ના ફાવનાં, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૯
- જપ ના વાંટે જરીએ જરે, કઈ રહ જરે સમનુ ફરે;
પ્રીતિ મગની મન પડે બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૧૦
- નિર્દોષ મીઠી મીઠીને, જ રસના મન સર્વનુ;
મીઠો જણ ના જર્વનુ, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૧૧
- જાણે જાણ જાણને, મળનાં જા. મળનાં ને;
મીઠા જાણ ના જર્વનુ, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૧૨
- માતા પિતા જે: જાણનાં જા. પાંચ જે: જર મુશ્કેલી;
જાણે દરબન ન થઈ રહે, બહાલાં હૃદયનાં બાગકોલ ૧૩

નિર્વૈરનાં આદર્શ છે, નહિ વૈરજેદને ધારતાં;
 છવીને અન્ય અવાડતાં, બહાણાં હૃદયનાં માળકે.
 બાળક અવસ્થા અમતલી, તે યાદીમાં તાજી થતી;
 શુદ્ધયજ્ઞ પરમપ્રશ્નને, નિર્દોષ આનન્દ અનુભવે.

૧૪

૧૫

ૐ શાન્તિઃ ૩

સં. ૧૯૭૨ કાર્તિક વર્ષ ૬

❀ ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ❀

સહુ દેશથી રળીયામણે, આનન્દ ન્યાં પ્રગટે, ધણે;
 વાહ કુદતી સોહામણે, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૧
 વ્યાપાર હુજરમાં વટો, લોકો દયાળુ ન્યાં ધણે;
 રાખે ન ભક્તિમાં મણા, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૨
 સાબરમતી મહી નર્મદા, તાપી સરસ્વતી ચોતતી;
 નદીઓ સરોવર ન્યાં ધણે, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૩
 સહુ ભતની બટુવહિયો, વૃક્ષો ભણાં ચોલી રહ્યાં;
 સહુ ભતની ખેતી થતી, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૪
 વણે અંધારે અહિં વસે, ધનધાન્યથી ચોણે સદા;
 જૂથું રહે ના કે કદા, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૫
 તીર્થો ધણે ચોલી રહ્યાં, પ્રાચીનતા જેની ધણે;
 સામાન્ય વર્તે શાન્તિનું, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૬
 બંધાર બટુ પુસ્તકતણ, ખંભાત પાટણમાં ભણા;
 શૂરાજનો કવિયો ધણા, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૭
 શુભ સ્વર્ગ સમ ચોણે ભણે, દુઃખો જનોનાં ટાળતો;
 સહુ છવ ભાતિ પાગતો, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૮
 વાહ સ્વર્ગનન્દનવન સમે, કુદતતલી લીલા ધણે;
 નહિ તાપને તાદ જ ધણે, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૯

વનરાજ આદિ નૃપતિયો, અહિયાં યથા શૂરા ઘણા;
 શુભ આંખની કીકી સમો, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૧૦
 બહુ યોગીઓ ને જ્ઞાનીઓ, બહુ દાનીઓ અહિયાં વસે;
 પર્વત ઘણા શોભી રહ્યા, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૧૧
 અરબી સમુદ્રે પશ્ચિમે, રક્ષા કરી ચોલા ધરી;
 સતીઓવડે શોભે સદા, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૧૨
 વાહુ ધન્ય છે ગુજરાતને, નિજ માતૃભૂમિ દેશને;
 બુદ્ધચરિત્ર ધર્મો આશરો, ગુજરાત પ્યારો પ્રાણ છે. ૧૩
 ॐ શાન્તિઃ ૩

સંવત ૧૯૭૨ ના શરતિક વદિ ૮ તંધેનમાં.

આનન્દમાં છેયે અમે.

આકાશના તંબુ વિષે, આંદો રવિ જે દીવડા;
 ભૂમિતણી શબ્દો કરી, આનન્દમાં છેયે અમે. ૧
 દિલ્ગીર નહીં મરવાયકી, ઇચ્છા ન જીવનની રહી.
 સાક્ષી જગત્ સહુ વાતમાં, આનન્દમાં છેયે અમે. ૨
 ક્ષણ ક્ષણ નવા અનુભવ કરી, સહેજે સમાધિ પડ વરી;
 પરમાત્મતા દિલમાં ધરી, આનન્દમાં છેયે અમે. ૩
 જે જે શુભાશુભ કંપના, તે તે નહીં સાચી ગણી;
 સમભાવ જીવન જીવતા, આનન્દમાં છેયે અમે. ૪
 શાતા અશાતા કર્મમાં, નહિ પ્રદ્યુમ્ન ભ્રમણા રહી;
 લગની અનુભવ ગહગહી, આનન્દમાં છેયે અમે. ૫
 અદૈતપરમપ્રદાની, લગની લગી ઉપયોગથી;
 લેવું ન લેવું કંઈ રહું, આનન્દમાં છેયે અમે. ૬
 રૂપ નામ ને વિષયોવિષે, મુંઝવવાનું નહિ રહું;
 બુદ્ધચરિત્ર પરમપ્રદાના, આનન્દમાં છેયે અમે. ૭

ॐ શાન્તિઃ ૩

સંવત ૧૯૭૨ના શરતિક વદિ ૬ તંધેનમાં

જે જે શુભાશુભ મનતણું, ચાંચડ્ય ત્યાં તો દુઃખ છે;
 મુખ છે સમાધિયોગમાં, સમજી હૃદયમાં વર્તશે.
 ચિન્તા કરે રૂદન કરે, પાછું મળે ના જે ગયું;
 આત્માવિષે જોતાં મળે, સમજી હૃદયમાં વર્તશે.
 મનના મનોરથ સહુ ફળે, જે આ વિશ્વમાં સૌ જવના;
 તો દુઃખી ના કોઈ રહે, સમજી હૃદયમાં વર્તશે.
 આ કાળમાં આ દેશમાં, જે જે શુભાશુભ થાય તે;
 સમજાવથી દેખી ખરું, સમજી હૃદયમાં વર્તશે.
 આત્મોન્નતિ છે હાથમાં, ના જોશીના તે જોશમાં;
 કર્તવ્યપાતનદૃષ્ટિથી, સમજી હૃદયમાં વર્તશે.
 મુખનું સરોવર આત્મમાં, દેખાય છે આત્મા વડે;
 તે જાનીની નજરે ચઢે, સમજી હૃદયમાં વર્તશે.
 ઉત્સાહ હિંમત ખંતથી, નિશ્ચય થશે પ્રગતિતથો;
 બુદ્ધ્યબિબક્ષિતજ્ઞાનથી, સમજી હૃદયમાં વર્તશે.

ૐ શાન્તિઃ ૩.

સંવત્ ૧૯૭૨ શકિર્તિ ૩ વદિ ૧૧.

— યતી વિશ્વોન્નતિ સાચી. —

નિરુભાવે મનોમત જે, કષાતું ને કષાતું એ;
 વધે મિત્રાણ દેશોમાં, યતી વિશ્વોન્નતિ સાચી. ૧
 શુભાશી પૂનિયો ટળતાં, મનુષ્યો યાચ સહુ સરખાં;
 યતાં એવી પ્રવૃત્તિયો, યતી વિશ્વોન્નતિ સાચી. ૨
 મરણીયા સત્યનેમાટે, મનુષ્યો યાચ સ્વાતંત્ર્યે;
 ટળે પરતંત્રતા ત્યારે, યતી વિશ્વોન્નતિ સાચી. ૩
 જને નિર્જય સકલ લોકો, પરસ્પર સાહાય્ય દેવામાં;
 મરે કર્તવ્ય યજ્ઞોમાં, યતી વિશ્વોન્નતિ સાચી. ૪
 ટળે જડવાદના યજ્ઞો, યતા ચૈતન્યના યજ્ઞો;

❀ મહાવીર પ્રાણાધાર છો. ❀

- સદુ ધર્મવીરોમાં વડા, સર્વજ્ઞ ઉપકારી ખરા,
તાર્યા જનો પોતે તર્યા, મહાવીર પ્રાણાધાર છો. ૧
- ભારતવિષે જાનુ સમા, ત્હારા મનો કોઈ નહીં;
શ્રીજૈનધર્મોદ્ધારકા, મહાવીર પ્રાણાધાર છે. ૨
- ઉપસર્ગ દુઃખો વેડીને, ત્હેં સત્યને સ્થાપન કર્યું;
આ કાલમાં નિશ્ચયથી, મહાવીર પ્રાણાધાર છે. ૩
- પાખંડતમ દૂરે કર્યું, હિંસાદિ દોષો ટાળીયા;
અન્તરૂ અનન્તા શુભ ભર્યા, મહાવીર પ્રાણાધાર છો. ૪
- ત્હારા શુભો ગાયા કરે, તારા શુભો ધ્યાયા કરે,
પુણ્યપિથ શિક્ષા દિલ ધરે, મહાવીર પ્રાણાધાર છે. ૫

ૐ શાન્તિઃ ૧

સં. ૧૯૭૨ માર્તિક વદિ ૪ ઉવારસદ.

❀ સ્વહસ્ય ભક્તને પ્રાસંગિક પત્ર વોધ. ❀

સમજી હૃદયમાં વર્તશે.

- વિશ્વાસ ધારી હૃદયમાં, પ્રારબ્ધ આબુ વેદતાં;
સમભાવથી પ્રગતિ થતી, સમજી હૃદયમાં વર્તશે. ૧
- યાતું શુભાશુભ કર્મથી તે, લોગવે છૂટકો થતો;
આત્મોત્તતિ ॥ મધ્યમાં, સમજી હૃદયમાં વર્તશે. ૨
- કર્મો નિકાચિત આવતાં, ધાર્યું ન યાતું કોઈનું;
ચિન્તા ન કર જડખેલની, સમજી હૃદયમાં વર્તશે. ૩
- યાનાર હોય તે યાય છે, વિકલ થવું ના મન ઘટે;
કર્તવ્ય કર ચિન્તા ત્યજી, સમજી હૃદયમાં વર્તશે. ૪
- જે જે બને જે કાલમાં, તે કાલમાં સાક્ષી જાણી;
આકાશવત્ નિર્વેપ થઈ, સમજી હૃદયમાં વર્તશે. ૫

ને ને શુભાશુભ મનઝલું, ચાંચલ્ય ત્યાં તો દુઃખ છે;	
શુભ છે સમાધિયોગમાં, સમજી દૃઢ્યમાં વર્તયો.	૯
ચિન્તા કરે રૂદન કરે, પાતું મળે ના ને ગયું;	
આત્માવિષે જોતાં મળે, સમજી દૃઢ્યમાં વર્તયો.	૭
મનના મનોરથ સદુ દુજે, જો આ વિશ્વમાં જો જીવના;	
તો દુઃખી ના દોષ રહે, સમજી દૃઢ્યમાં વર્તયો.	૮
આ કાળમાં આ દેશમાં, ને ને શુભાશુભ થાય તે;	
સમજાવથી દેખી ખરું, સમજી દૃઢ્યમાં વર્તયો.	૬
આત્મોત્તતિ ઠી દાયમાં, ના જોડીના તે જોડમાં;	
કર્તવ્યપાલનદિયો, સમજી દૃઢ્યમાં વર્તયો.	૧૦
શુભનું સરેવર આત્મમાં, દેખાય છે આત્મા વડે;	
તે જાનીની નજરે ઘટે, સમજી દૃઢ્યમાં વર્તયો.	૧૧
ઉન્માદ દિંમન ખંતયો, નિશ્ચય થયે પ્રમતિનવો;	
શુદ્ધચિંત્નભિજ્ઞાનથી, સમજી દૃઢ્યમાં વર્તયો.	૧૨

ૐ જ્ઞાનિઃ ૨.

શવન ૧૯૫૨ ક્રિષ્ન ૭ વર્ત ૧૧

❧ ધર્મી વિશ્વોદ્ધતિ માર્ગી. ❧

નિરુદ્ધાવે મનોમન જે, કરાનું ને કરાનું એ.	
વધે મિથ્યા: દેહમાં, ધર્મી વિશ્વોદ્ધતિ માર્ગી.	૧
જીભામી જુલિયો દળાય, મનુષ્યો થાય મનુષ્યમાં.	
ધર્મો એવી પ્રજાલિયે, ધર્મી વિશ્વોદ્ધતિ માર્ગી.	૨
મનુષ્યો અન્યને માટે, મનુષ્યો શ્રેષ્ઠ કરાવે.	
દોષ ૧૯૫૧ થયે જાય, ધર્મી વિશ્વોદ્ધતિ માર્ગી.	૩
જનને નિર્જન કરાવે દોષો, ૧૯૫૧ ન. દાખલ દેવ: મ.	
બધે કર્તવ્ય કરાવ્યાં, ધર્મી વિશ્વોદ્ધતિ માર્ગી.	૪
દોષ ૧૯૫૧ થયે જાય, ધર્મી વિશ્વોદ્ધતિ માર્ગી.	

બલિ મોહાદિની થાતાં, થતી વિવેચનતિ સાચી.	૫
થતાં આસ્તિક જગત્ સધગું, થતાં પરમાર્થની કરણી;	
મગટતાં સત્યનો ભાનુ, થતી વિવેચનતિ સાચી.	૬
દયાદિધર્મ ફેલાતાં, અહિંસા સર્વની ટળતાં;	
મરી વૈદેહમાં જાતાં, થતી વિવેચનતિ સાચી.	૭
પરસ્પરપ્રેમહૃદયો, જગત્ જીવો રહે જ્યારે;	
શુણાનુરાગથી ત્યારે, થતી વિવેચનતિ સાચી.	૮
રહે ના દોંગ. પૂર્તાર્થ, વધતાં સત્ય સાદાર્થ;	
મનુષ્યો સહુ થતાં ન્યાયી, થતી વિવેચનતિ સાચી.	૯
થતાં શુભ સંપન્ની વૃદ્ધિ, થતાં ન્યાયે ભડી યાન્તિ;	
અહં મમતા જતાં દૂરે, થતી વિવેચનતિ સાચી.	૧૦
થતાં સમભાવની વૃદ્ધિ, થતાં સંતોષની ઋદ્ધિ;	
બુદ્ધચન્દિધર્મનીતિથી, થતી વિવેચનતિ સાચી.	૧૧

સંપત ૧૯૭૨ માર્તિક વદિ ૧૩

॥ ૐ જ્ઞાન્તિઃ ૧ ॥

જ્યોતિ મઠી ગઈ જ્યોતથી.

ઉપયોગથી નિજ આત્મમાં, દેખ્યું અનુભવને ધરી;	
આત્મા અસંખ્ય પ્રદેશમાં, જ્યોતિ મળી ગઈ જ્યોતથી.	૧
પર્યાય આઠે કર્મના, બહેંચણ કરી તેથી ધણી;	
આત્મા નિકાળ્યો આત્મથી, જ્યોતિ મળી ગઈ જ્યોતથી.	૨
જ્ઞાનાદિ સદ્ગુણ ધામ છે, નહિ રૂપ વા ના નામ છે;	
આનન્દધનનું ડામ છે, જ્યોતિ મળી ગઈ જ્યોતથી.	૩
આનન્દરસ લગની લાગી, અનુભવદશા અન્નર જગી;	
કુમતિ કુટીરનાને કગી, જ્યોતિ મળી ગઈ જ્યોતથી.	૪
નિર્મયપણું સહેજે મળ્યું, પરભાવનું જોર જ ટળ્યું;	
નિજમાં ભયું જીવન લળ્યું, જ્યોતિ મળી ગઈ જ્યોતથી.	૫

પરવા રહી ના લોકની, ઇચ્છા ન જગજન પોકની;
 આશા ન પુદ્ગલસ્તોકની, જ્યોતિ મગી ગર્ભ જ્યોતથી. ૬
 સહેજે સમાધિપદ વર્ણુ, પ્રારબ્ધ લોભવણું કર્યું;
 પુદ્ગલચિત્ત પરમ પ્રદામાં, જ્યોતિ મગી ગર્ભ જ્યોતથી. ૭
 સં. ૧૬૭૨ કાર્તિક વદિ ૧૪.

શાન્તિ: ૩

❀ કર્યું તે ના કર્યા સરખું. ❀

હરે સત્કાર્યમાં ખામી, થયું ધાર્યા પ્રભાદે ના;
 કર્યાથી લાભ ના કોને; કર્યું તે ના કર્યા સરખું. ૧
 વિના મન વેહની પેઠે, વિધિવત્ કાર્ય ના યાતું;
 વિચાર્યા વણ પ્રવૃત્તિએ, કર્યું તે ના કર્યા સરખું. ૨
 પ્રયોજનસિદ્ધિ ના યાતી, કરાતું ઉલટું તેથી;
 પછીથી થાય પસ્તાવો, કર્યું તે ના કર્યા સરખું. ૩
 વિના શક્તિ વિના પ્રીત્યા, વિના ઉત્સાહથી જે જે;
 વિના ભાવે અહો તે તે, કર્યું તે ના કર્યા સરખું. ૪
 વિના અધિકારની રૂએ, પ્રદા વણ ચોખ્ખતા પૂરી;
 અહો અજ્ઞાનહૃદિએ, કર્યું તે ના કર્યા સરખું. ૫
 પરંપર અન્ધહૃદિએ, તપાસ્યા વણ સકલ જાતું;
 કર્યાથી હાનિ પર હાનિ, કર્યું તે ના કર્યા સરખું. ૬
 મળ્યાથી ઉત્તતિ મુખની, નહીં આશા અરે યાતી;
 વધે ના પ્રીતિની રીતિ, મળ્યા તે ના મળ્યા સરખું. ૭
 વધે ના ચાહ મગવાને, નકારો જ્યાં દુઃખ ભણતું;
 યતો ના લાભ કો રીતે, મળ્યા તે ના મળ્યા સરખું. ૮
 યતો આનન્દ ના કિંચિત્, થતું જ્યાં વેડ સમ મગતું,
 વધે ઉલટી અર્થિ જાતું, મળ્યા તે ના મળ્યા સરખું. ૯
 પરંપર લેવું વા દેવું, નહીં યાતું ગુણાદિકતું,
 પરંપર દોષ દેખાતા, મળ્યા તે ના મળ્યા સરખું. ૧૦

રહ્યા બ્યાં ચિત્તમાં વાંધા, પરસ્પર ચિત્તમાં સાંધા;
 યતી યાદી ન મન મનની, મળ્યા તે ના મળ્યા સરખું. ૧૧
 મળ્યાનો ભાવ ના થાતો, થતા મતલેદથી ક્ષેરો;
 સહાતું ના જરા બૂઠું, મળ્યાં તેના મળ્યા સરખું. ૧૨
 પ્રતીતિ ના યતી પૂરી, મળ્યાથી ના યતી પ્રગતિ;
 અવિવેકીપ્રવૃત્તિએ, મળ્યા તે ના મળ્યા સરખું. ૧૩
 જરા ના લાભ મળવાથી, યતી ઉલટી ઉપાધિ બહુ,
 થતો પરમાર્થ વા સુખ ના, મળ્યું તે ના મળ્યા સરખું. ૧૪
 ખરા ખપમાં નહીં આવે, પ્રયોજન સિદ્ધ ના થાતું;
 અનર્થોનું વધે ખાતું, મળ્યું તે ના મળ્યા સરખું. ૧૫
 ઉપાધિ આધિને વ્યાધિ, વધે નહિ યાન્તિની આયા;
 ધનાદિક સહુ મળેહું જે, મળ્યું તે ના મળ્યા સરખું. ૧૬
 થતું કત્યાણ ના કેાનું, વંધારે દુઃખની બવાલા;
 વધે જેથી મહાચિન્તા, મળ્યું તે ના મળ્યા સરખું. ૧૭
 વધે મમતા અહંતા બહુ, વધે ક્ષેરથી જીવન જગમાં;
 હણાતાં દિલ હજારોનાં, મળ્યું તે ના મળ્યા સરખું. ૧૮
 નથી કિંમત મળેલાની, નથી ઉપયોગ તેના કંઈ;
 અવિવેકે મળ્યું તે વેા, મળ્યું તે ના મળ્યા સરખું. ૧૯
 મળ્યું ના ભણ્યું અન્યોએ, મળ્યા ના લાભ અન્યોને;
 ઉપજદની પ્રવૃત્તિ વણ, મળ્યું તે ના મળ્યા સરખું. ૨૦
 સમર્થણ ધર્મના માર્ગે, ઉપજદમાં મળ્યું ભણું;
 બુદ્ધવન્ધિસન્તાદિએ, મળ્યું કીધું સકલ લેખે. ૨૧

સં. ૧૯૭૨ માર્ચ/એપ્રિલ સુદિ ૧

ૐ શાન્તિઃ ૩

નમું એ પ્રેમીને ભાવે.

- સદા સ્નેહોદધિમાંહિ, બીલાવે દોષ ધોઈને;
સહે અપરાધની કોટિ, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૧
- ધરે નિષ્કામતાઃ મૈત્રી, હૃદય પરખી કરે પ્રગતિ;
કરે ઉદ્ધાર મિત્રોને, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૨
- કરે આનન્દમયજીવન, વિપત્તિમાં સહાયક થઈ;
અને સ્વાભાસમા એવા, નમું હું પ્રેમીને ભાવે. ૩
- તપે નહીં ને તપાવે ના, તપેલાની કરે શાન્તિ;
જીવન આપે શુભોત્તું જે, નમું હું પ્રેમીને ભાવે. ૪
- બને એકાન્ત ઉપકારી, કહી નહિ દે કયું જે જે;
શિખામણ આપીને તારે, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૫
- અવજ્ઞા ના કરે ક્યારે, ચડે ઝટ સ્નેહીની વારે;
કરે ઉપકારથી ભારે, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૬
- ઉપેક્ષા ના કરે કોપે, ત્યજે ના સંગને ક્યારે;
પ્રતિજ્ઞા પ્રેમની પાળે, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૭
- ધરે ના સ્વાર્થનો છાંટો, ધરે ના માનનો કાંટો;
કપટનો ના ધરે કાંટો, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૮
- ખરી આત્મોત્તત્તિ કરવા, અનન્તા સદ્ગુણો બરવા;
થયે ઉચ્ચમાળ મુખ વરવા, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૯
- ઈ દે રમ પોતાનો, રહે ના અવસરે છાનો;
શુભોનાં બહુ કરે ગાનો, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૧૦
- પડતાને જ ઉદ્ધારે, યથાશક્તિ અનુસારે;
કરે નિન્દા નહીં ક્યારે, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૧૧
- બંને આત્મોત્તત્તિ સાચી, બને ના જે બમાખ્યાયી;
કરે કર્તવ્ય કાંવાયી, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૧૨

૬૧૨ નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૬૧૩

- સદા સ્નેહોદધિમાંહિ, જીવાવે દોષ ધોઈને;
સહે અપસાધની કોટિ, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૧
- ધરે નિષ્કામતઃ પ્રેમી, હૃદય પરખી કરે પ્રગતિ;
કરે ઉદ્ધાર મિત્રોનો, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૨
- કરે આનન્દમયજીવન, વિપત્તિમાં સહાયક ઘર્ષ;
અને સ્વાત્માસમા એવા, નમું હું પ્રેમીને ભાવે. ૩
- તપે નહીં ને તપાવે ના, તપેલાની કરે શાન્તિ;
જીવન આપે શુભોનું જે, નમું હું પ્રેમીને ભાવે. ૪
- બને એકાન્ત ઉપકારી, કહી નહિ દે કયું જે જે;
શિખામણ આપીને તારે, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૫
- અવજ્ઞા ના કરે ક્યારે, ચંદ્ર ઝટ સ્નેહીની વારે;
કરે ઉપકારથી ભારે, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૬
- ઉપેક્ષા ના કરે કોપે, ત્યજે ના સંગને ક્યારે;
પ્રતિજ્ઞા પ્રેમની પાળે, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૭
- ધરે ના સ્વાર્થનો છાંટો, ધરે ના માનનો કાંટો;
કપટનો ના ધરે કાંટો, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૮
- ખરી આત્મોત્તરિ કરવા, અનન્તા સદ્ગુણો ભરવા;
થયે ઉચ્ચમાળ મુખ વરવા, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૯
- દર્ષ દે રંગ પોતાનો, રહે ના અવસરે છાનો;
શુભોનાં બહુ કરે ગાનો, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૧૦
- પડંતાને જ ઉદ્ધારે, યથાશક્તિ અનુસારે;
કરે નિન્દા નહીં ક્યારે, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૧૧
- બને આત્મોત્તરિ સાથી, ભમે ના જે ભમાવ્યાથી;
કરે કર્તવ્ય કહેવાથી, નમું એ પ્રેમીને ભાવે. ૧૨

- રહ્યો શું? વિશ્વમાં જાણ, કેવે શું મોહથી પાંજરું;
કરે શું દાણું હા હાણું, જગત્ આ સ્વપ્નની જાણ. ૨
- ટકે ના વાર દેઐ ઝાઝી, યથા સૂડી યમ જાણ;
મળી જાણ નહીં છાણું, જગત્ આ સ્વપ્નની જાણ. ૩
- બણ લે છત્રની શાણ, ઝની જડમાં જ નાશાણ;
બુદ્ધયણિયે એન મનવાણ, જગત્ આ સ્વપ્નની જાણ. ૪

ૐ જ્ઞાનિઃ ૩

સં. ૧૯૭૨ મૃગશીર્ષ સુદિ ૪

વિપત્તિ, વાસના સમ શી ?

- કરે ના ચિત્ત જોનાથી, મળે ના આગ્નિનું સ્વપ્નું;
વિષેકે પૂજું અવધાઈ, વિપત્તિ વાસના સમ શી ? ૧
- મદતા કીર્તિ છંદાની, અદિંસાદિમનો દરે;
કાળી આંખે જ અધાડ, વિપત્તિ વાસના સમ શી ? ૨
- વધે નૃણા મદાસાગર, મનાં પાપે ન કદવાન્ય;
મુખે નિદા તરૂં આંખે, વિપત્તિ વાસના સમ શી ? ૩
- વિદાંપાની વધે ધંધિ, મળેડા ત્યામની ઝખી.
સમાધિ દુરે, ધણી દરે. વિપત્તિ વાસના સમ શી ? ૪
- મનું નિ શક નહિ મનદ, જગતી ખીનિ ચરે પાણુ.
કે ના પિયંત્રી ગુનિ, વિપત્તિ, વાસના સમ શી ? ૫
- જગતનાં દુઃખ પર દુઃખે વધે દીનતા પાડે મનનાં
વધે ના ાંધી વા નેડી વિપત્તિ, વાસના સમ શી ? ૬
- ૧૧ વિપત્તિ ન કુલે ૧૨ " મળી વાસના સમ શી ?
જગતનાં ૧૩ વધે મનમ વિપત્તિ વાસના સમ શી ? ૭
- વધે તે પેનું ૧૪ ૧૫ ૧૬ ૧૭ ૧૮ ૧૯ ૨૦
મળતુ ૨૧ ૨૨ ૨૩ ૨૪ ૨૫ ૨૬ ૨૭ ૨૮ ૨૯ ૩૦

સાપેક્ષાસેં સવ દર્શનકા, ધરતા અનુભવ સારા;
 અનુભવ ઘીન નહિ કયની કરતા, કરતા સત્ય પ્રચારા. સાધુ. ૩
 આત્મભાવમેં મગ્ન રહત હૈ, હર્ષ શોક દૂર ઢારા;
 મમતાઝહંદૃત્તિસેં ન્યારા, દેસે સત્ય અપારા. સાધુ. ૪
 આપોઆપ સ્વભાવે સમાતા, લેદ ન ભેદ લગારા;
 શુદ્ધિસાગર પરમ પ્રભુતા, અનુભવતા નિર્ધારા. સાધુ. ૫
 ॐ શાન્તિઃ ૩

સં. ૧૬૭૨ મૃગશીર્ષ સુદિ ૧૫ કલોત.

ઘાલા હૃદયના વાલ્લકો, એવા ઘનો એવા ઘનો.

નિજ માતૃભૂમિ રક્ષવા, શૂરા શિવાજી થઈ ગયો,
 અવટંક શૂરા ટેકીલો, પરતાપ મહારાજો થયો;
 નિજ માતૃભૂમિ પ્રેમમાં, સ્વાર્પણ કર્યું સવે મહયું,
 બહાલા હૃદયના બાળકો, એવા ઘનો એવા ઘનો. ૧
 વિક્રમ સમા શૂર ક્ષત્રિયોએ, દેશની રક્ષા કરી,
 શુભ સંપ ટેકી નેકીથી; સર્વોન્નતિ વેગે વરી;
 વનરાજ પૃથ્વીહાણ બાપાને હમીર કુંભો થયા,
 બહાલા હૃદયના બાળકો, એવા ઘનો એવા ઘનો. ૨
 શૂરા શિશોદિ આવડા ચોહાણ સોલંકી થયા,
 મોગલ મરાઠા વાઘેલા મૌર્યો પ્રતાપી થઈ ગયા;
 નિજ ક્ષાત્રજાને ખીલવી રક્ષા કરી નિજ દેશની,
 બહાલા હૃદયના બાળકો એવા ઘનો એવા ઘનો. ૩
 ગુજરાત મંત્રી વિમલ વસ્તુપાલ આદિ મંત્રીઓ,
 નિજ દેશની પ્રગતિ વ્યવસ્થાઓ કરી મટુ બાતની;
 ચક્રવર્તી રાક્ષસ બીરગલાદિ મંત્રીઓ મોટા થયા,
 બહાલા હૃદયના બાળકો, એવા ઘનો એવા ઘનો. ૪
 પાશ્ચાત્ય દેશી મંત્રીઓ પ્રોન્સમાર્ક ગ્લાસ્ટન થઈ ગયા,
 દેશોન્નતિને ખીલવી શુદ્ધિ ઉપાયો બહુ કરી;

- દારીદ્ર લેવા લોહી, દેયોત્તતિ રૂઝિ રહી,
જુઠા દુદધના ગાળકો, એવા જનો એવા જનો. ૧૨
- દારા બહા આ દેશના, દુઝાપણવા સગર અહો,
સેવા કરી સત્પણ કરી, શુભ છંદગી સફળી લહે;
આપી સહારો એખતેને, દેશની સેવા તણી,
જુઠા દુદધના ગાળકો, એવા જનો એવા જનો. ૧૩
- વાદ વાદ સ્વાર્થમાં વડો, શ્રીરામલીલ જ બાળીએ,
નિજ દેશની સેવા કરી, બ્યાખ્યાનથી મન આળીએ,
અશાત્રમાયે દેશનો, બકિન કરી શુભ ભાગ્યો,
જુઠા દુદધના ગાળકો, એવા જનો એવા જનો. ૧૪
- શુભ આગને પાઠે અગ્ની, નિજ દેશ સેવા કાદરી,
સિંહા બની શુભસિંહ સમ, દેયોત્તતિ ચકિત ધરી,
મન વાળી કાયા વિતથી, દેયોદયે તાગી રહ્યા,
જુઠા દુદધના ગાળકો, એવા જનો એવા જનો. ૧૫
- નિજ માનુષ્યમિ બકિતને, નિજ દેશમાયા બકિતના,
દેશવનારા જે યના, બકતો અહો તે ધન્ય છે,
શુજરાતી આદિ પત્રના, સથાલકોને ધન્ય છે,
જુદધણિ દેશી ગાળકો, એવા જનો એવા જનો. ૧૬

મં. ૧૯૭૭ મુર્મશોર્લ રદિ ૩

ૐ સાધુદશા. ૐ

- સાધુમાદ સત્ય સદા યન ધરના, પસપાત નહિ કરના. સાધુ.
દારી દારી કલુ ન કરની, સ્વાતંત્ર્યે શુભ ચરના;
ધર્મપન્ય રૂપરકે સાથે, સત્ય પિના નહિ સરના. સાધુ. ૧
નિર્ભય હોકર વ્રજદશામે, અન્તરસે ચિચરના;
સર્વદેવકો દેવ ગણી નિજ, ફકદ હોકર કરના. સાધુ. ૨

- દાદાજી જેવ લોકધી, દેવોત્તમિ થાનિ રી,
શ્રાવણ દુરવના ગાગો, એવા બને એવા બને. ૧૨
- દાદા બહા શ્રાવણ, દાદાવળગણા સાગર અરે,
સેવા કરી સત્પરજ કરી, શુભ છંદગી સદગી લોકે,
શ્રાવણ સલાતે એમને, દેવની સેવા તાળી,
શ્રાવણ દુરવના ગાગો, એવા બને એવા બને. ૧૩
- વાદ વાદ સ્વાર્થમાં વડો, ધીરામતીર્થ જ બાળીએ,
નિજ દેવની સેવા કરી, આશ્વાનથી મન આળીએ,
અધારમભાવે દેવનો, બકિન કરી શુભ બાળી,
શ્રાવણ દુરવના ગાગો, એવા બને એવા બને. ૧૪
- શુભ જાતને પાવે બાળી, નિજ દેવ સેવા આદરી,
સિંદા બની શુભસિંદ મમ, દેવોત્તમિ થાનિ પરી,
મન વાળી કાયા વિતધી, દેવોદયે તાળી રહા,
શ્રાવણ દુરવના ગાગો, એવા બને એવા બને. ૧૫
- નિજ માનુષ્યમિ બકિનને, નિજ દેવભાષા બકિનના,
દેવવનારા જે યના, બકતો અરો તે ધન્ય છે,
શુભરાત્રી આદિ પત્રના, સથાસકેને ધન્ય છે,
શુદ્ધચિત્તિ દેશી ગાગો, એવા બને એવા બને. ૧૬

નં. ૧૮૫૨ મુદ્રાથી ત્રિ ૩

ૐ સાધુદશા. ૐ

- સાધુભાદ સત્ય સદા મન ધરના, પક્ષપાત નહિ કરના. સાધુ.
રાત્રી રાત્રી કયુ ન કરની, સ્વાનંદ્યે શુભ વરના;
ધર્મપત્ર્ય દેવરકે તાવે, સત્ય ધિના નહિ સરના. સાધુ. ૧
- નિર્ભય હોકર વ્રહ્મદશમે, અન્તરસે વિચરના;
સર્વદેવકો દેવ ગણી નિજ, પક્ષદ હોકર કરના. સાધુ. ૨

॥ घात स्वरूप. ॥

गहजानन्दी स्वयं मदा तु, शूरु नही चैनन प्यारा;
 भयान्तर अरुणी निर्भय रूपी, सब जेयोका भाषारा. गहजा. १
 स्वयं मदाणी अन्न अचिनाणी, पिन्टे प्रछापटे बागी;
 स्वयं भवेदी स्वयं भवेदी, हो जा पा विधामी. गहजा. २
 नामरूपमें तुं है न्यारा, हाता है नहि मंगतरा;
 गुग्गुलुनामि है मन्ताना, जो नहि राता तुम पाग. गहजा. ३
 अनन्तरूपे अनन्तनामि, भन्ननयोगे अबनारा;
 अरुन्त कथा छाह सब जगमें, परा गोपमें मग मारा. गहजा. ४
 बादविशदे चर्चा करते, पार न पाये नगनारी;
 बुद्धिमागर अनुभव स्फुरणा, परा बाणीमें मन्तकारी. गहजा. ५

ॐ शान्तिः ३.

सं. १६७२ भूतदीपि व. १

॥ सत्पुरुष कर्तव्य. ॥

मन्तो जगमें रहना दूरा, परना पण नहि मनमें दूरना;
 कर्तव्योंका भेद समन कर, स्वाधिकारमें सर करना. सन्तो. १
 पराश्रयी मत होना कबहु, स्वातंत्र्ये निजदीन रहना;
 ब्रह्मदृष्टि सयमेंहि धर कर, सत्य बात सबहुं कहना. सन्तो. २
 मत हो नाफल मत हो दीना, सोऽहं ॐ निजहुं स्मरना;
 हाहो हाहो रोमे रोमे, निर्भयता सधी धरना. सन्तो. ३
 मया जगमें सबसे लेना, मेरा मेरा पगिहरना;
 स्वयंरूप सब जगहुं पानी, पूर्ण ब्रह्म निज पद धरना. सन्तो. ४
 पूर्णानन्दी होना पूरा, करो कर्म सब सबपूरा;

શુદ્ધચેતના અંવામાતાની સ્તુતિ.

(આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ)

ચેતના શુદ્ધ અંબા રે, બહાવામાં બહાણી મુજ માણી.
સ્વભાવે પોતી પાળે રે, શદાય મુજ રખવાળી—
સદા ઇતી તું પિણ્ડ બ્રહ્મોડે. સ્વાત્મ સદિ કરનાર,
શીલસિંહ પર સ્વારી કરીને. મોહામુર દગનાર.

અનુભવીને બાબુ રે, અનન્ત જ્યોત ધરનારી, ચેતના. ૧

શક્તિરૂપથી વેરે ગાઈ, ઉપનિષદોએ ગાઈ,

આગમમાં નિગમમાં ગાઈ, બ્યદિ સમદિ શુદ્ધાઈ;

સાકાર નિરાકારી રે, લલિતરૂપ જયકારી, ચેતના. ૨

ઉપશમ ક્ષયોપશમને શાયિક, ભાવે તું સોહાઈ,

બ્રાહ્મી અક્ષર બ્રહ્મસ્વરૂપી, અકલ અલ્પ મહિમાય;

વિવિધવાણી ગરબો રે, ગાવે રસ લેઈ તાળી, ચેતના. ૩

વૈરાગ્યાદિ વિવિધ ચત્તો, કહે ચોલતાં સાર,

સત્વ રજસ્વને તમોવૃત્તિના, ધરે વિવિધ અવતાર;

કર્મ દૈત્ય હણવાથી રે, કહેવાણી જગ રૂઢાણી, ચેતના. ૪

કામાદિક રાક્ષસને હણવા, ધારે રૂપ પ્રચંડ,

ચંડિકા કહેવાણી તેથી, મહિમા સહુ બ્રહ્મંડ;

પટ્ટારકના ચક્રે રે, ચક્રેશ્વરી કહેવાણી. ચેતના. ૫

ક્રોધાદિક શત્રુ પર ક્રોધી, મહાકાલી અવતાર;

જ્ઞાનાદિક લક્ષ્મીના યોગે, મહાલક્ષ્મી સુખકાર;

સરસ્વતી સોહાઈ રે, વાણી શબ્દ જગભારી, ચેતના. ૬

અનન્ત નામોથી જ સુહાળી, નામ રૂપથી લિત્ત,

વૃત્તિભેદે નામ રૂપથી, જગ તુજમાંદિ લીન;

મૂર્ત્યમૂર્ત્ય સ્વરૂપી રે, અનાદિ તેમ અવનારી; ચેતના. ૭

સ્વર્ગ નર્ક માનવને તિર્થંચ, સહુમાં તારો વાસ,

લોકાલોક પ્રગટ છે તુજથી, સહજનન્દ વિલાસ;

તીર્થંકરો મહાવીરો રે, પ્રકટાવે જગ ઉદ્ધારી, ચેતના. ૮

❖❖ કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ❖❖

- અરું સ્વાનંદ્ય મુદ્ધિને, અરું પ્રામાણ્ય સૂત્રીને,
 છ હાજીમાં જ જુડીને, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૧
- પદ્યં દુઃખો સદન કર્યાં, ગતિનાઈ સદન કરી,
 ગાંધી ઉઃસર સમા દિવસો, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૨
- મહુના ન્યા અરે પનથી, મહુતા નહિ અરે નનથી,
 મહુતા સ્વાત્મમાં સમજી, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૩
- અરે અંતર્પ્ર ના જાતું, પ્રપંચીની કળાઓમાં,
 ગમે તેવી જ લાલચાળો, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૪
- સદા સંતોષમાં રહેતું, કરી કર્તવ્યની કરચી,
 ભરેલું સન્ન ચેચીને, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૫
- નિજાતમાને જ અ-યોધી, ગમે દલકોજ અતાની,
 નિજાતમામાં અકલ માનો, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૬
- જગત્માં સ્વાધિકારે સદુ, સદા સરખા સ્વકલંબે,
 બની કર્તવ્ય સુને. પી, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૭
- નિજાતમાને ગરી હલકો, કરો ના ખૂન પોતાનું,
 પ્રસન્નાત્મા સદા ધરવો, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૮
- નહી કોઈ કોઈના લાગે, ખરેખર શુદ્ધનિશ્ચયથી,
 પરસ્પર સર્વ સંગ પે, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૯
- પરસ્પર સર્વને સદુની, ગરજ છે ફર્જ સદુને છે;
 ગજાવી ફર્જ પોતાની, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૧૦
- શુભાશુભ કર્મ સંયોગો, મળે તે સમયલે ચેલી;
 સદા આનન્દમાં રહેવું, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૧૧
- શુભાશુભ ગાદેપાદિ, નિવારી કર્મયોગી યે;
 ભુદ્ધયજ્ઞિય ધર્મ ધરવામાં, કદાપિ દેન્ય નહિ ધરતું. ૨૧

❧ મંલામાં ભાગ લે ભાવે. ❧

મળ્યું તે સદુ ભણા માટે, પરાયે શીર્ષના સાટે;
 વગીને મોક્ષની વાટે, 'ભલામાં ભાગ લે ભાવે. ૧
 ઠયું તે સાથમાં આવે, રથું તે અન્ય જન ખાવે;
 દયાને દાનના દાવે, ભણામાં ભાગ લે ભાવે, ૨
 નિઝાતભાવતુ છવે માની, નિઝાતમાની જની ભાની;
 જની નિજ ધર્મ મર્યાદાની, ભણામાં ભાગ લે ભાવે. ૩
 મળી જે શક્તિયે સારી, સદા પરમાર્થે નિર્ધારી;
 જનીને સભ ઉપકારી; ભણામાં ભાગ લે ભાવે. ૪
 મળ્યામાં ભાગ છે સૌનો, પ્રલોભ ત્હે 'ભાગ લોડોને.
 અનુભવના રહે છાને, ભણામાં ભાગ લે ભાવે. ૫
 જમીનો તું જમીન ત્હારું, ત્યજી મ્હારું અને ત્હારું;
 મળી વિતાવિ સદુ ન્યાયું, ભણામાં ભાગ લે ભાવે. ૬
 અદા કર ફર્જ પોતાની, ભણી ના વાગ જન છાની;
 બુદ્ધયજ્ઞિ ધર્મની વાળી, ભણામાં ભાગ લે ભાવે. ૭

૧-૧૬૪૪ પાંચ સુદિ ૩

ૐ શાન્તિ: ૧

❧ દુષ્ટે તો ચાલ મુજ સાથે. ❧

ફાગાવાનુ નથી ક્યાંયે, મનાવાનું નથી જુદું,
 વિચારી પૂર્ણ નિશ્ચયથી, રૂંધે તો ચાલ મુજ સાથે. ૧
 અપેક્ષાએ અમારા અડુ, વિચારે પૂર્ણ અરેયેની.
 વિવેકે સત્ય અરધારી, રૂંધે તો ચાલ મુજ સાથે. ૨
 વિવર્તિયે ઘડી મદની, પડકારે દુઃખે મડલ ભાગ.
 પડી ના ભાગતુ આરુ, રૂંધે તો ચાલ મુજ સાથે. ૩
 મુજે મુખી દુઃખે દુઃખી, ઝનિષ્ઠા પ્રાણની સાથે,

- ખરેખર ખાળવી પડશે, રૂચે તો ચાલ મુજ સાથે. ૪
- ફરાશે ના વચન બોલી, મળ્યું સ્વાર્પણ સકળ કર્યું;
નહીં ડરવું મરણ આવે, રૂચે તો ચાલ મુજ સાથે. ૫
- જીવંતાં મરજીવા થાવું, અહંતાં ત્યાગીને જાને;
કથિત કર્તવ્ય કરવાને, રૂચે તો ચાલ મુજ સાથે. ૬
- હળાવું લોટથી અધિકું, થવું બહુ ધૂળથી હલકું;
ઠરી આજ્ઞા અદા કરવી, રૂચે તો ચાલ મુજ સાથે. ૭
- ધરી શ્રદ્ધા બની મૌની, કથ્યાં કાર્યો સકલ કરવાં;
ધરીને હામ હેયામાં, રૂચે તો ચાલ મુજ સાથે. ૮
- ઘણા કાંટા ઘણા ખાડા, નહીં કંટાળવું પડશે;
હૃદયમાંહિ પ્રભુ ધારી, રૂચે તો ચાલ મુજ સાથે. ૯
- બની સાથી ઘણા લાગી, જતા એવું વિચારીને;
મરીને માળવો લેવા, રૂચે તો ચાલ મુજ સાથે. ૧૦
- ત્યજી શંકા બની બંકા, વિજયના વિશ્વ દર્શક;
ધરી આજ્ઞા સકલ માથે, રૂચે તો ચાલ મુજ સાથે. ૧૧
- ઘણા છે સત્યના પન્થો, ઘણા છે સત્યના ગ્રન્થો;
જીવંતજિવ પૂર્ણ શ્રદ્ધાથી, રૂચે તો ચાલ મુજ સાથે. ૧૨
- સં. ૧૬૭૨ ના પોષ શુદ્ધ ૪

❖ અદા નિજ ફર્જને કરીએ. ❖

- મગીને સંપત્તિ સર્વે, મિલતી હસ્તથી હસ્તો;
સકલ કર્તવ્ય કાર્યોની, અદા નિજ ફર્જને કરીએ. ૧
- કરીને ઐક્ય વાળીનું, કરીને ઐક્ય ચિત્તનું;
પરસ્પર યોજના યોજી, અદા નિજ ફર્જને કરીએ. ૨
- બનીને સત્ય મરજીવા, બની નિર્ભય બની ધીરા;
પરસ્પરમાં ઠરી ગોણી, અદા નિજ ફર્જને કરીએ.
- ત્યજીને પ્રાણની પરવા, ધરી સ્વાતંત્ર્ય વ્યક્તિનું;

પણાઓ વાળીથી બહે, પણાઓ આદ્ય વર્તનથી;	
પરંતુ ચાલના અર્થે, મહેને બહે વિરલ જ્ઞાની.	૩
વિચારોની અપેક્ષાએ, વિશુદ્ધપ્રેમ દર્શિએ;	
ખરા અધ્યાત્મ વર્તનથી, મહેને બહે વિરલજ્ઞાની.	૪
ગનાખ્યાં પ્રસાદો સુધર્મ, અનુભવથી વિચારીને;	
દૃઢ પેઠી દૃઢ યંત્રિ, મહેને બહે વિરલજ્ઞાની.	૫
બહી સ્વાદાદ દર્શિએ, નયોની બદ અપેક્ષાએ;	
સુખાધિયોગી થે જગમાં, મહેને બહે વિરલજ્ઞાની.	૬
સદાશય પૂર્ણ અવગોષ્ટી, અનેદર્શિના યોગે;	
બની આત્માસ્વરૂપી હો, મહેને બહે વિરલજ્ઞાની.	૭
બની શુદ્ધોપયોગી હો, અખંડાનન્દ યોગી હો;	
બની શિષ્ય બ્રહ્મ જ હો, મહેને બહે વિરલજ્ઞાની.	૮
મહેને બહે જગત બહે, સ્વયં બહે પ્રભુ બહે;	
ભગીને કર્મબ્યયોગી હો, મહેને બહે વિરલજ્ઞાની.	૯
મનુષ્યવનજાનદાઓને, મનુષ્યવનયોગ શાઓને;	
નિદાગી હો, અનુભવી, મહેને બહે વિરલજ્ઞાની.	૧૦
પણાં સ્વપ્નામ શાઓને, બની નમ્ર નિદાગીને;	
અમારી દર્શિયો ગાથી, મહેને બહે વિરલજ્ઞાની.	૧૧
બની સ્વભાવો દર્શિય, મહેને બહે અવગોષ્ટી ને;	
મુદયગિય માલ ને દુઃખ, મહેને બહે નમ્ર ને.	૧૨

4002 29 01 1

२५३

५५ सा. ज्ञानन्दस्य मर्त्यार्ज्ञान ५५

በጊዜ ላይ ለሚገኝ ሕግ ማስፈጸም፤

1940 年 10 月 1 日 10 月 1 日 10 月 1 日 10 月 1 日 10 月 1 日

[illegible]

જન્મ મરણની પેલી પાર હું, ઠામ થયું સહુ ઠરવા;
બુદ્ધિસાગર અલખ નિરંજન, પામી ફેર ન ફરવા.

અં ૩

સંવત ૧૯૭૨ પોષ સુદિ ૮

❖ તમે તો શબ્દે રસ લેનારા. ❖

તમે તો શબ્દે રસ લેનારા, શબ્દોએ જીવનારા. તમે તો.
શબ્દાતીતના અનુભવ રસની, મસ્તીમાં રહેનારા;
અમો સદા શબ્દોથી ન્યારા, પછુ શબ્દે બ્યાપારા. તમે તો. ૧
શબ્દ વિના આનન્દરસ રસીયા, પૂન ખરી વહેનારા;
બન્યા બાદશાહ અલખ નિરંજન, તે ક્યાં હો !!! જોનારા. તમે તો. ૨
બની લકીર ફકીર અરે જગ. ચર્યાઓ કરનારા;
તાણું તાણા જેંથં જેંથા, શબ્દોની ધરનારા. તમે તો. ૩
શબ્દપ્રતિમા પૂજારીઓ, લિત્તાયે લકનારા;
સાપેક્ષાએ સમજી અમે સહુ, આનન્દરસ પીનારા. તમે તો. ૪
અનુભવ રસના ઉભરાથી જે, શબ્દો પ્રગટ થનારા;
માની પૂજી તેઓને તો, આલંબન લેનારા. તમે તો. ૫
શબ્દ પ્રહારી પરમપ્રહારમાં, પ્રહારસે ઠરનારા;
થયો અનુભવ અમને એવો, શબ્દે ન સમ ખાનારા. તમે તો. ૬
તમે અમે સહુ સત્તાએ એક, જ્ઞાને અમર થનારા;
બુદ્ધિસાગર નિશ્ચય અનુભવ, પામે એકાકારા. તમે તો. ૭

સંવત ૧૯૭૨ પોષ સુદિ ૯

ૐ શાન્તિઃ ૩ ।

કોટી જન કરતાં એક સારો, પ્રાણ સમર્પણવાળો;
બકબક કરતાં કાંઈ વળે નહીં, કાર્ય કરે તે મૂછાળો રે. કોણ. ૪
એઈમાની લોક ઘણા જગ, પરખી લે જન મારું;
ખુદ્ધિસાગર અવસર આવે, સમજાશે કોણ તારું રે. કોણ. ૫

સંવત્ર ૧૯૭૨ પોષ સુદિ ૧૧

ૐ શાન્તિઃ ૩

માન.

માન મહા દુઃખકારી અહાહા, માન મહા દુઃખકારી;
જોશે ચિત્ત વિચારી.....અહાહા.
માને રાવણ જગમાં હાર્યો, યથું સર્વ પૂલધાણી;
દુર્યોધન પામ્યો દુઃખ અન્તે, એવી ખૂજ કહાણી. અહાહા. માન. ૧
માને જ્ઞાન વધે નહિ ઘટમાં, ઘાતી શક્તિ ખુવારી;
કર્તવ્યોથી જપ્ત થવાતું, ઉર લો શીખ ઉતારી. અહાહા. માન. ૨
માને લાન રહે ના મનનું, પાપ થતું મહા ભારી;
મૂકાતો પ્રગતિમાં પૂજો, લાગે દુર્ભતિ ખ્યારી. અહાહા. માન. ૩
પણ માનથી ચોગી ભોગી, રાણાને જ લીખારી;
સર્વ દુઃખની ખાણ અરે હા ! સર્વ વિપત્તિ ક્યારે અહાહા. માન ૪
પડી માનના વશમાં દુનિયા, ચિદાનન્દધન હારી;
ખુદ્ધિસાગર મંગલમાલા, પામે નિરહંકારી. અહાહા. માન. ૫

સં. ૧૯૭૨ પોષ સુદિ ૧૩

ૐ શાન્તિઃ ૩

મહાવીર સ્તવન.

લગી તેરેસે શુભ લગની, પ્રબો મહાવીર મુજ પ્યારે;
દેવેરે મેમરી તારી, લગી હૈં એકતારૂપે.

?

❀ વોધપત્ર ❀

પરાણે મેળ નહિ મળતો,

- પરસ્પર ચિત્તના મેળે, મળે છે મેળ લોકોમાં;
સ્વભાવે શિન્નતા ત્યાં ત્યાં, પરાણે મેલ નહિ મળતો. ૧
- મળે નહિ મેળ સત્તાથી, મળે નહિ મેળ લાલચથી;
ઉપાયો ને કરો કોટિ, પરાણે મેળ નહિ મળતો. ૨
- સ્વભાવો સર્વના જૂદા, રૂચે ના સર્વને સરખું;
થયા વણુ અન્ય મન સરખું, પરાણે મેળ નહિ મળતો. ૩
- વિચારોને જ આચારો, મળે સમ ત્યાં થતો મેળો;
પરસ્પર લેદહદિએ, પરાણે મેળ નહિ મળતો. ૪
- લટે જ્યાં આંખથી આંખો, રૂચે નહિ વાત કીધેલી;
વધે ઇર્ષ્યા જ રૂપદ્વાએ, પરાણે મેળ નહિ મળતો. ૫
- મળ્યા વણુ મન નથી મેળો, પરસ્પર રંગથી મેળો;
રસાતું ચિત્ત ત્યાં મેળો, પરાણે મેળ નહિ મળતો. ૬
- થતો ને મેળ સત્તાતું, ણહુ ણળ વાપરીને ત્યાં;
ઉપરનો મેળ ત્યાં નક્કી, પરાણે મેળ નહિ મળતો. ૭
- થતો સરખાચક્રી મેળો, પરસ્પર ચિત્તડું મળતાં;
ટકે તે સહેજથી થાતાં, પરાણે મેળ નહિ મળતો. ૮
- પરાણે મેળ કરવામાં, નથી આનન્દરસ આંખી;
નિયમ કુદતત્તો એવો, પરાણે મેળ નહિ મળતો. ૯
- સ્વભાવે મેળ ને યાનો, થવા દે તે અધિકારે;
વિચારી દેખ દેખાન્તો, પરાણે મેળ નહિ મળતો. ૧૦
- ખરો વિશ્વે પ્રભુમેળો, મદાખ્યાપક સદા મુખમય;
જુદચણિ સત્ય શિશ્યથી, ખરો કર મેળ સન્તોષી. ૧૧

દિવાનો લક્ષ્મી હું તારો, રહું; કણ પણ નહીં ન્યારો;
બુદ્ધચિત્તે પૂર્ણ આધારો, સદા સોડહું પ્રભુ ખ્યારો. ૧૩

સં. ૧૬૭૨ ના માધ્યમ ૧૦

મું. માણસા.

ૐ શાન્તિ: ૩

❧ અસહ્ય પ્રમુવિયોગ. ❧

બહાલા પ્રભુ હવે તમારો રે, કણ ન વિયોગ સહાય. બહાલા.

ધાતોધાત મન્યા થકી રે, યાતાં એકાકાર;

અનન્દોદયિ ઉછળે રે, અનુભવ છે. નિર્ધાર. બહાલા ૧

રહે ત્યાં એક છે રે, પ્રગટે દુઃખ અપાર;

તર્ગત બાણો સહુ રે, ભેદ ન રાખો લગાર. બહાલા ૨

નનન્ત જયોતિ સુરતની રે, બલિહારી લખવાર;

વ્યાખ્યા હાટોહાટમાં રે, રામ રામ મુખકાર. બહાલા ૩

ઉપશમ કથોપશમ થકી રે, ટળે ન પૂર્ણ વિયોગ;

તે માટે તન્મય બની રે, ધાર્યો ત્વદર્શ્યે ભોગ. બહાલા ૪

કણ એક માત્ર વિયોગતા રે, કોટી હોળી સમ થાય;

પ્રભો હવે હૃદ થઈ ગઈ રે, જીવ્યું કેમે ન જીવાય. બહાલા ૫

બાણો જાને સર્વને રે, સમબલુ' શું રોષ;

હજરાહજુર થૈ સર્વથા રે, ટાળો મનના કલેશ. બહાલા ૬

પરિપૂર્ણ દેખાવીને રે, સુરત તમારી નાથ;

શાયિક બાવે મેળથી રે, કર અટ પૂર્ણ સનાથ. બહાલા ૭

જેવો તેવો તું છે પ્રભો રે, બાણ ન પૂર્ણ સ્વરૂપ;

મળ અટ આવિર્ભાવથી રે, ટાળ અનાદિ ધૂપ. બહાલા ૮

કુદ્રતનો એ કાયદો રે, મેળુ મળે મુખ થાય;

અનુભવ એવો સર્વને રે, ધીક બને ન સુહાય. બહાલા ૯

અનુભવ સ્વરૂપી સાહિબા રે, મળ અટ હજરાહજુર;

બુદ્ધિસાગર મુખ લહે રે, અરમર વર્ષે નૂર. બહાલા ૧૦

સં. ૧૬૭૨ ના માધ્યમ ૧૧

માણસા.

ૐ શાન્તિ: ૩

દિવાનો લક્ષ્મી હું ત્હારો, રહું, કાણુ પણ નહીં ન્યારો;
જુદ્યયન્ધિ પૂર્ણ આધારો, સદા સોડહું પ્રભુ પ્યારો. ૧૩

સં. ૧૬૭૨ ના માસ શુદ્ધિ ૧૦

મુ. માણસા.

ૐ શાન્તિ: ૩

❀ અસહ્ય પ્રભુવિયોગ. ❀

બહાલા પ્રભુ હવે તમારો રે, કાણુ ન વિયોગ સહાય. બહાલા
ખાતોખાત મળ્યા થકી રે; યાતાં એકાકાર;
આનન્દોદયિ ઉછળે રે, અનુભવ છે નિર્ધાર. બહાલા ૧
લેહ રહે ત્યાં એક છે રે, પ્રગટે દુઃખ અપાર;
અન્તર્ગત જાણો સહુ રે, લેહ ન રાખો લગાર. બહાલા ૨
અનન્ત જ્યોતિ મુરતની રે, બલિહારી લખવાર;
બ્યાપ્યા હાટોહાટમાં રે, દામં રામ મુખકાર. બહાલા ૩
ઉપશમ કાણુપશમ થકી રે, તમે ન પૂર્ણ વિયોગ;
તે માટે તન્મય બની રે, ધાર્યો ત્વદર્શ લેગ. બહાલા ૪
કાણુ એક માત્ર વિયોગતા રે, કાટી હોગી શ્રમ થાય;
પ્રભો હવે હદ ધર્મ ગઈ રે, છાંયું કેમે ન છવાય. બહાલા ૫
જાણો જાને સર્વને રે, સમજાવું શું ગ્રેષ;
હજરાદનુર થે સર્વથા રે, ટાળો મનના કવેશ. બહાલા ૬
પરિપૂર્ણ દેખાવીને રે, મુરત તમારી નાથ;
કાપિક બાવે મેળથી રે, કરે ઝડ પૂર્ણ સનાથ. બહાલા ૭
જેવો તેવો તુ છે પ્રભો રે, જાણું ન પૂર્ણ સ્વરૂપ;
મળે ઝડ આવિર્ભાવથી રે, ટાળે અનાદિ પૂપ. બહાલા ૮
કુદતનો એ કાપડો રે, મેળુ મળે મુખ થાય;
અનુભવ એવો સર્વને રે, ધીક બને ન મુદાય. બહાલા ૯
અનુભવ સ્વરૂપી સાદિગા રે, મળે ઝડ હજરાદનુર;
જુદ્ધિસાગર મુખ લહે રે, ઝરમર વર્ષે નૂર. બહાલા ૧૦

■ ૧૬૭૨ ના માસ શુદ્ધિ ૧૧

માણસા.

ૐ શાન્તિ: ૩

❀ કદાપિ હાય ના લેશો ❀

- જુરી છે હાય સન્તોની, કરે હાય સર્વનો નક્કી;
જગતના માનવો સર્વે, કદાપિ હાય ના લેશો. ૧
- બળે જો સન્ત આન્તરડી, જુરામાં ના રહે બાકી;
સતાવીને ગરીબોની, કદાપિ હાય ના લેશો. ૨
- કદિ ખાલી નથી જાતી, ખરેખર હાય સન્તોની;
કુતકોને કરે દૂરે, કદાપિ હાય ના લેશો. ૩
- અનાથોને સતીઓની, અરેરે હાય છે જૂરી;
બહુ આહો યદિ નિજનું, કદાપિ હાય ના લેશો. ૪
- વિના વોકે રીખાવીને, કદિ ના મારશે બાળો;
મર્યા પશુ મારશે નક્કી, કદાપિ હાય ના લેશો. ૫
- ઉડી જો હાય કુંટીથી, અહા યમસમ મહા જૂરી;
પટે તેના ગ્રહે પ્રાણો, કદાપિ હાય ના લેશો. ૬
- છકી જઈ વિત્ત સત્તાથી, શુભરો ના ભુલમ કો પર;
નહીં બોલ્યા વિના બોળે, કદાપિ હાય ના લેશો. ૭
- કરી નિન્દા કરી વિકથા, કલકો અન્ય પર દઈને;
પ્રભુના ભક્ત લોકોની, કદાપિ હાય ના લેશો. ૮
- ફકીરી ત્યાગીઓ બાવા, મહન્તો યોગી સાધુને;
અરેરે છેડીને સ્વપ્ને, કદાપિ હાય ના લેશો. ૯
- સુગંધ પ્રાણી અરે મારી, ઠરી ના બેસશે ઠામે;
અરે આંતરડી કકળાવી, કદાપિ હાય ના લેશો. ૧૦
- અરે નહિં સાધુઓ છેડે, પડી પાછળ પગવશો નહિ;
અધાર્યાં દુઃખ લેવાને, કદાપિ હાય ના લેશો. ૧૧
- શિખામણ સન્તની એવી, ગ્રહે તેને મળે શાન્તિ;
બુદ્ધચિંધ સન્ત સાધુની, ભલી આશીઃ સદા લેશો. ૧૨

સં. ૧૯૭૨ ના માસ સુદ ૧૩

માજુસા.

❀ શાન્તિઃ ૩

કર્મનું દેવું કુકવે દે, શાન્તિ સદાની મુદાય.	દુરવર્તમાં ૪
કર્મ ન મુકે કોઈને દે, કર્મોધીન અમરજી;	
કર્મનું દેવું કુકવું દે, શાદ ગતી મદાસિય.	દુરવર્તમાં ૫
કર્મોધીન કરુણી કરે દે, સર્વજીવો જગમંદિ;	
શાફે ખોટું ત્યાં બંધનું દે, કર્મ વિના ન કો કર્યું.	દુરવર્તમાં ૬
કર્મોદય ઉત્સવ સમે દે, અને મુક્તિની મુદાય;	
અન્નરૂમાં સમના ધરે દે, લેશ નહીં ગમરાય.	દુરવર્તમાં ૭
વેદે પ્રારબ્ધને ધીરથી દે, જ્ઞાની ગતી મદાવીર;	
આનન્દ રમ રમીયો ધર્મ દે, અન્નરૂમાં મદાવીર.	દુરવર્તમાં ૮
જ્ઞાન વિના નહિ, ચોખ્ખા દે, કર્મચોગ્રીનો વગાર;	
અમરજી એવું ચિત્તમાં દે, અમરજી લે મુખાર.	દુરવર્તમાં ૯
મન કરાવવું વૃદ્ધ તે દે, સમજે દોષે સદ્ જાણિ;	
આમધર્મ શદ્દા ગમે દે, વધતી મનમંદિ.	દુરવર્તમાં ૧૦
મન માન્યું મામુ ગાત્રી દે, દાદા જન ખરડાય;	
લેપ ન લાગે જાનીને દે, ત્યજે કાવચ બાહ.	દુરવર્તમાં ૧૧
મનથી મધાં ને મરજીયા દે, અનન્દ ને નિર્નાર.	
મનથી જીવે વિષમાં દે, પમ પમ દુઃખ બાહાર.	દુરવર્તમાં ૧૨
આમજાની મરનો નહીં દે, અનન્દ કોં નિરહીન.	
મુદિલાસ કરજી દે, શિશુ દુરવર્તન લીન.	દુરવર્તમાં ૧૩

જનું નહિ, ત્યાં અનાદ્ય ત્યાં.

૧૫૫૧ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા
 નહીં ૧૫૬૨ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા
 ૧૫૬૩ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા
 ૧૫૬૪ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા
 ૧૫૬૫ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા
 ૧૫૬૬ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા
 ૧૫૬૭ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા
 ૧૫૬૮ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા
 ૧૫૬૯ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા
 ૧૫૭૦ ને ૭૬, આજ્ઞા, અને આનન્દ લીલા

- યા દણધે ચાણીના કંપાનથી,
 ચાણીના મંદમથી મિત્રમુખ મૂવ એ. ધનનજી ૪
 બદુ ચોપાથી રૂવ જમર નદિ વિધર્મ,
 ચાણીના મંદમ વણ પત્ર પત્ર કોરો એ,
 ચાણી સંપદ રસ્યં રસ્યં ઉપમ્યે,
 વૈર વિરોધિ વિરુદ્ધે જ્ઞાનંદ વિદ્ય એ. ધનનજી ૫
 ચાણી મંદમ મિદ્ધ ઘડાં જમ જલ્પોડ,
 મૂવ સમી જમ શાયે જોડે ચોત એ,
 દુનિવાર્ધાં તે સત્તર પ્રમરી બચે,
 લાજાલાલ વિચારી ફર મન તોત એ. ધનનજી ૬
 ચાણીમંદમ ફરવામાં બદુ લાભ રી,
 સમજ સમજ ધનનજી ઘટ નિર્ધાર એ,
 જુદિસાગર ચાણી મંદમ મિદ્ધથી,
 ધાન ઇચ્છાં જમ ચોપ લહે મુખાશ એ. ધનનજી ૭
 ૫. ૧૬૭૭ કામુન છુદિ ૪. વિનય

❖ દેવગુરુના ભક્તો ચિરલા જાળયા. ❖

- દેવગુરુના બંધો વિરલા બળવા,
 મનવૃત્તિના બંધો સર્વે મળાય એ;
 મનની રોડરોટે જમજીવ રોડના,
 કોઈક જનને દેવગુરુ પરખાય એ. દેવગુરુ ૧
 નારી નર મદુ મનના મેડા બળવા,
 મન મૂંઝીને વિરલા ચિપ્પે યાય એ;
 રંધી વૃત્તિ તેવી ઘડા ઉપર,
 રોજો ન્યાં ત્યાં મનવૃત્તિનો ન્યાય એ. દેવગુરુ ૨
 મન બદલાયાં બદલાયુ તન માનીયું,
 મન બદલાઈ દેવગુરુ બદલાય એ;

મન બદલાતાં બદલાયું સદુ ભાનુ,
 આત્મજ્ઞાન વણ મનથી એવું થાય જો. દેવગુરુ ૩
 આત્મા વણ મન માન્યું તેડ ફરે સદુ,
 મન માની શદ્દા ભક્તિ બદલાય જો,
 આશ્રમધી મન માન્યાનો અનુભવ કરી,
 સાચું સમગ્ર જૂઠું ત્યજો દિવસ લાય જો. દેવગુરુ ૪
 જોજો આત્માનુભવથી નિઃશય કર્યો,
 દેવગુરુ તેનેજ નહીં બદલાય જો,
 દિન પ્રતિદિન તે વધતો રહેતો જ્ઞાનથી,
 અનન્ત શ્રદ્ધામાં અંતે તેહ સમાય જો. દેવગુરુ ૫
 મનથી ન્યારો આત્માનુભવ જો થતો,
 તેથી ગુરુ ને દેવની શદ્દા થાય જો,
 આત્માની સાથે તે પરમવમાં વહે,
 આત્મધર્મનો અનુભવ નહિ બદલાય જો. દેવગુરુ ૬
 મનથી પર જો આત્માનુભવ મુલ્ય તે,
 આત્મજ્ઞાની કોઈ પામે તેના પાર જો
 દેવગુરુને પરમે નિજ પર અનુભવ
 બુદ્ધિજાગર પામે શિવ નિધાન જે. ૧૫૩૭ ૭

ન ૧૬૭૨ ગાથાનુ નં ૧

૧૧૧

❧ મન-વાણી કાયાનું મૂલ્ય અમૂલ્ય ❧

મન વાણી કાયાનું મૂલ્ય અમૂલ્ય જે.

જમણા જાણે સુખનું નરોં ત્યાં જે

મન બાદિ શક્તિને સુખમાં વાપરે.

તેથી પામી કાચ પાયેડિય તરુ જે

મનથી વર્તવિચારે; કરવા નવનવા,

કેાનુ ગુરુ શિવગુરુ નહિ બેઠા જે

મનની શક્તિ ખીલવવી શુરગમવડે,
 શુભ મનથી હરવા રાગાદિક કલેશ જો. મન૦ ૨
 મનમાં આત્મને રોડ વિચારે નહીં કરે,
 મૈત્ર્યાદિકને લાવે લાવના બાર જો;
 મનસંયમથી આત્મશક્તિયો ઉલસે,
 આત્મધર્મમાં મન જોડા ધરી પ્યાર જો. મન૦ ૩
 આત્મામાં મન સમતાં મુક્તિ ન ફરે છે,
 ભવ મુક્તિનું કારણ મન નિર્ધાર જો;
 આત્મારામે મન સમતાં જટ મુક્તિ છે,
 આગમ નિગમો સાક્ષી ભરે મુખકાર જો. મન૦ ૪
 વાણીની શક્તિનો પાર ન આવતો,
 બ્યવહારો સહુ વાણીથી જગ થાય જો;
 વાણીનું આલંબન ઉત્તતિ પન્થમાં,
 વાણીવડે ઉપદેશ થતો મુખદાય જો. મન૦ ૫
 વાણીની શક્તિયો ખીલવો સજ્જનો,
 વાણી વડે શુભ તત્ત્વોને જ કહાય જો;
 વાણીનું આલંબન જગજન પામીને,
 આત્મધર્મ પામી જટ શિવપુરનાથ જો. મન૦ ૬
 સ્વપર હિતાર્થે વાણીશક્તિ વાપરો,
 કરો ન નિન્દા-વિક્યાદિક તલજાર જો;
 ઉપદેશાદિક કાર્યે વાણી વાપરી,
 વેગે તરશે જગમાં નરને નાર જો. મન૦ ૭
 અશુભ પન્થમાં વાણીસંયમ શ્રેષ્ઠ છે,
 ધર્મમાર્ગમાં દેહતણે બ્યાપાર જો;
 આત્મોત્તતિ માટે કાયાગલ વાપરો,
 સાચી શિક્ષા ચિત્ત ધરે મુખકાર જો. મન૦ ૮
 મન વાણી કાયાની શક્તિ વાપરી,

આત્મશક્તિયો ખીલવયો એ ધર્મ ને;
બુદ્ધિઆગર સર્વ ધર્મ સિદ્ધાન્ત એ,

શાખ્યો બાવે-શિવપુરુષાયક ધર્મ ને. મન ૬

સંવત્ર ૧૯૭૨ શામળ સુદિ ૧.

વિનયુદ

ૐ ગુરુ વિના ચિત્ત ઠરતું નથી. ૐ

અરે છત્ર સીમને કાપના કરે—એ યત.

ચિત્ત ઠરિ નહિ કરે, ગુરુ વળ ચિત્ત ઠરિ નહિ કરે;
લાખ ચોસારી કરે.

શ્રી

ગુરુ કૃપા વળ મુક્તિ નહીં છે, કોટિ ઉપાયો કરે;

ગુરુ વિના નહીં જ્ઞાન કરાપિ, જગમાં ફેરા કરે.

ગુરુજ. ૧

ગુરુ વિના નહિ શાય અનુભવ, શાસ્ત્ર બળે સદુ અરે;

ગુરુકૃપાથી અનુભવ સિદ્ધિ, બવઆગર છંદ તરે.

ગુરુજ. ૨

તીર્થ તીર્થ સદુ ભટકે ભટકે, રામ રોષ નહિ દળે;

ગુરુકૃપા પામે તો જનની, મુખની વેળા વળે.

ગુરુજ. ૩

નગુરા શેઠની પેટે ભટકે, જ્યાં ત્યાં ભટકી મરે;

ગુરુકૃપા પામિશા શિખ્યો, સાચાં મુખશ્ર વરે.

ગુરુજ. ૪

મુખ કેળ્યા વળ દળે નિમિર નહિ, નિર્ધન દાન મુ ૧ કરે;

વારિ જાત વળ પ્રાણ રહે નહિ, ગુરુજ મુજ ન પડે.

ગુરુજ. ૫

કાર દગવુ જ્યા ત્યા પેમે, પૂરું પેટ ન ભરે;

કેળા જાનુ લોકોનાં મનુ, ધણી વિના નહિ કરે.

ગુરુજ. ૬

ધણી વિનાની વેળા જ્યા ત્યાં, નિર્લજ્જ નડેટ કરે;

જન ધન્ય કહ માય એ કોને, લોક નગાપે બળે.

ગુરુજ. ૭

મદાચી મુજ મુડે કર્યા વળ, પ્રભુ ન ક્યારે મળે;

નગુરા પાવ મને ના ક્યારે, નગુરા જાતને નડે.

ગુરુજ. ૮

ગુરુ વિનાના નગુરા જનની, માતા લાજ મરે;

નગુરાને મનુ જાત રહે નહિ, છિદ ધરે જાત કરે.

ગુરુજ. ૯

શુરની સેવા ભક્તિ કરતાં, શુરકૃપા ઝટ ફળે;	
કોટિભવેનાં દીધાં પાપો, ક્ષણમાં ઝટ સંહરે.	શુરવળ. ૧૦
શુર કરીને શુરના તાળે, થઇ જે સેવા કરે;	
બુદ્ધિસાગર સિદ્ધિ પામે, અકળ કળાને કળે.	શુરવળ. ૧૧
સં. ૧૬૭૨ શાશ્વત સુદિ ૭.	વિગપુર.

ૐ ગુરુસેવા. ૐ

(અરે જીવ ધીરને કાપના કરે એ રાત)

શુરની સેવા દીધી ફળે, ઉદયની વેળા વેગે વળે;	
કરેલાં પાપો સર્વે ટળે.....શુરની.	
જ્ઞાન પ્રદાયક શુરની સંગત, મોટા પુણ્યે મળે;	
શુર ચરણથી કરમાં મુક્તિ, દુધમાં સાકર ભળે.	શુરની. ૧
શુર સંગત વણ ક્ષણ નહિ રહીએ, મીન રહે જેમ જળે;	
શુર વિના અજ્ઞાન ટળે નહિ, ભાનુચક્રી હિમ ગળે.	શુરની. ૨
ભક્તાધીન શુરજી છે ગિરિઆ, વિનય પ્રેમથી હળે;	
ક્ષણમાં નિજનો રંગ ચઢાવે, શુરને કોઇ ન કળે.	શુરની. ૩
શુરભક્તિથી વધતી શક્તિ, ગુર્વાશીઃ મહામળે;	
શુરની વાત શુરજી જાણે, પાત્ર શિષ્ય સુખ રળે.	શુરની. ૪
એક તરફ યદિ દુનિયા સવે, એક તરફ શુર ખરે;	
શુરનો રાગી મહા સોભાગી, ગુર્વાશીએ ફરે.	શુરની. ૫
મન મન્દિરમાં શુરદેવ તો, કોણ જગતમાં છળે ?;	
શુર કૃપાથી પ્રભુજી પાસે, ઇચ્છ્યું સહુ પરવડે.	શુરની. ૬
શુરતોષથી દેવ રૂઠેલા, તુષ્ટ બની સુખ કરે;	
બુદ્ધિસાગર શુરનો સેવક, પગ પગ મંગલ વરે.	શુરની. ૭
સં. ૧૬૭૨ શાશ્વત સુદિ ૮	વિગપુર.

❧ સ્વેચ્છા ધર્મે સુખદાં મળે. ❧

અરે જીવ શીદને કષ્ટના કરે—એ રાગ.
 ધર્મે સુખદાં મળે, ખરેખર ધર્મે સુખદાં મળે;
 પાપ કરેલાં ટળે, ખરેખર ધર્મે સુખદાં મળે.
 ધર્મે જ્ય ને પાપે ક્ષય એ, ન્યાય કદાપિ ન થયે;
 ઉવટ ધર્મી છતે જગમાં, હારી પાપી મટે. ખરેખર. ૧
 ધર્મીજનની બહારે કોઈ, ઉવટ આવે ખરે,
 ધર્મકોસોટીએ જ કસાતાં, દુઃખોં સહેલાં પડે. ખરેખર. ૨
 દુઃખ પડે ગભરાઈ જાયું નહિ, મૃત જોગવવાં પડે;
 દુઃખ પડે સમભાવે રહેતાં, પન્થ પ્રમુને જડે. ખરેખર. ૩
 દુઃખ પડ્યા વણ ધર્મ મહત્તા, કોઈ ન જગમાં કળે;
 અધારા વણ અજવાળાની, ઉત્તમતા નહિ ખરે. ખરેખર. ૪
 દેવગુરૂની શ્રદ્ધા રાખી, એ કોઈ ધર્મને કરે,
 ઉવટ પામે પ્રમુને તે જન, મહેનત લેજે વળે. ખરેખર. ૫
 ધર્મીને ઘેર ધાડ કદાપિ, પૂર્વકર્મથી પડે;
 તેા પણ ધર્મે સ્થિર રહેવાથી, અન્તે શાન્તિ મળે. ખરેખર. ૬
 શ્વેત મજ્જ સમ રાગ ધરીને, ધર્મ શ્રદ્ધા આદરે;
 બુદ્ધિસાગર મગલભાગા, પરમ પ્રમુતા વડે. ખરેખર. ૭

નં. ૧૬૭૭ હામ્યુન ગુહિ ૧૩

વિગાડ

❧ અર્હ સ્વરૂપઅહ્યાવરમાત્મધ્યાન. ❧

મહા હંસરા અર્હ, વરમળા વ્યારા રે;
 વરમળા વ્યારા રે, વરગ્રન્થ વ્યારા રે—મહા.
 મહાં દેમું વહાં વહિ સહિ હે, વિન્મય મળાવાઝા;
 મેદ શુદ્ધાદા શુદ્ધા હિ જાને, અર્હ હિ હજનાલા. વરમળા. ૧
 વહે પુરાજી વેટ કુરાની. પૂર્વ નહાં કો વાવા.
 વાવા માં રમ ક્યોનિ મળાવા, કહનેઈ નહિ આવા. વરમળા. ૨

હરિહર દ્રાક્ષા જગદ્ધાત્રી વહ, સકલ વિશ્વકા રાજા;
 અનન્ત નૂરકા દરિયા સચ્ચા, સુદા મધુ વહ લ્યાજા. પરમપ્પા. ૩
 ગદ્ધા યમુના મધ્ય સરસ્વતી, ત્રિકુટી જ્યોત મિલાઈ;
 શૂન્ય ત્રિશર પર ચઢકરવાયુ, અનહદ તાન ઘજાઈ. પરમપ્પા. ૪
 અનન્ત જ્યોતિકા દરિયામેં, અનહદ નાદ છુટાયા;
 અહ્લાકી કુદ્રત સવ જાની, હું તું ભેદ દઢાયા. પરમપ્પા. ૫
 પિણ્ડે સો દ્રાહ્માન્ડવિષે હૈં, અગમરૂપ પરચાયા;
 નામરૂપદૃષ્ટિસેં મર કર, મરજીવા હો જાયા. પરમપ્પા. ૬
 અમરપનાકા હુઆ રજીષ્ટર, રહા ન જગમેં છાના;
 દુનિયાદારી ભૂલ ગઈ સય, આનન્દમેં મસ્તાના. પરમપ્પા. ૭
 લૂન પૂતલી પાર લેનકું, જા કર અગ્નિ સમાઈ;
 જ્યોતિ જ્યોતિ મિલી તવ ઉસકી, પાર ન થાની લાઈ. પરમપ્પા. ૮
 અનુભવી અનુભવકું જાને, રસિયા રસકું જાને;
 વુદ્ધિસાગર અલલ નિરજન, મસ્તયોગી પરમાને. પરમપ્પા. ૯
 સં. ૧૮૯૨ ફાલ્ગુન સુદિ ૧૪ ચિત્રપૂર

ૐ અમે તો આનન્દ રસના ભોગી ૐ

આનન્દના ભોગી, અમે તો આનન્દ રસના ભોગી;
 પરમ પ્રજ્ઞાપદ યોગી .....અમે તો.
 સ્પર્શાદિક વિવેચી ન્યાસો, પ્રજ્ઞાનન્દ મજાને;
 દેહ છતાં વૈદેહદયાએ, ક્ષણ ક્ષણ રહ્યો ન છાને. અમે તો ૧
 આનન્દ રસ વચ્ચે અચ્ચુ, મડદાં સન જગ અમે;
 જ્યાં નહિ સુખ ત્યાં સુખ લેવાને, પાકના બહુ રીતો. અમે તો ૨
 આનન્દરસથી અચ્ચુ નક્કી, અચ્ચુ વિશ્વ પ્રમાણ;
 બાકી અચ્ચુ શ્વાસોચ્છ્વાસે, કચ્ચુ રથું નહિ છાવું. અમે તો ૩

સર્વ મીતિયો ત્યજ કર ટેકે, ફરજ અદા કર ફરના. દે. વા. સ. ૬
 ભારત સેવા મન્ત્ર રસાલા, મુલ્કસે નિશ્ચિન જપના;
 ભારતસેવા ધર્મ ઘજા કર, નામ અમર કર અપના. દે. વા. સ. ૭
 આર્યપેનેકા ધર્મ ન સોના, પ્રગતિકા ધીજ લોના;
 ભારત ભક્તિ કરકે આર્યો, પાપ પહ્લુ સર્વ ધોના. દે. વા. સ. ૮
 કૃતકૃત્ય હમ જન્મ દુવા અર, ભારતકા ગુન ગાયા;
 યુદ્ધિસાગર ભારત સેવા, પુણ્યોદયસે પાયા. દે. વા. સ. ૯

સં. ૧૮૭૨ ફાલ્ગુન વદિ ૧ વિજયપુર.

❧ વની મૌની પ્રવર્ત્યા કર. ❧

વળે નહિ કંઈ લવાશથી, વળે નહિ ભાષણે કીધે;
 લળે લેળો વળે નહિ કંઈ, ગની મૌની પ્રવર્ત્યા કર. ૧
 વિવાદોથી વળે નહિ કંઈ, ગક્યાથી બદાદુરી નહિ કંઈ;
 થવાને કર્મયોગી તું, ગની મૌની પ્રવર્ત્યા કર. ૨
 કરે નામદં શું જોત્રી, કર્યા વણુ જોત્રવાથી શુ ?
 ઉપાયો મંત્ર તત્ત્વોથી, ગની મૌની પ્રવર્ત્યા કર. ૩
 વિના જોગે થનું નહિ કંઈ, અસર નહિ અન્યપર થાતી;
 વ્યવસ્થા કાર્યની યોજી, ગની મૌની પ્રવર્ત્યા કર. ૪
 જતા ઉમરાઈ વજ્રાઓ, ઘજા લેખક જતા ઉમરાઈ;
 ઉકાળયું નહિ કર્યા વણુ કંઈ, ગની યોગી પ્રવર્ત્યા કર. ૫
 સજાહો આપવાથી શુ ?, થવાથી કાલકા જગ શુ ?
 સદા નિજશક્તિ અનુમારે, ગની મૌની પ્રવર્ત્યા કર. ૬
 કર્યા વણુ જે કમે તેની, નથો કિમ્મત જરા જગમાં;
 કશુ યોડું થલું માનો, ગની મૌની પ્રવર્ત્યા કર. ૭
 થલુ લોલે મગજ નપતુ. થની કોણુ આત્મચકિતિયો;
 સદા ચુકિતપ્રચુકિતજે. ગની મૌની પ્રવર્ત્યા કર. ૮

❀ ફોગટ ભ્રમણામાં ના મૂલો. ❀

ભલા જન ચેતી લેજે રે, ફોગટ ભ્રમણામાં ના મૂલો;	
મતમતના વાડામાં રહીને, ફોગટ ચું ? મન કૂલો.	ભલાજન૦
ખેંચાખેંચી તાણાતાણી, નિજ નિજ મતની ન્યારી;	
કરીને કર્મ વધારે કૂડાં, પક્ષપાત મન ધારી.	ભલાજન૦ ૧
શંખ ચકની છાપો ધારે, તિલક કંઠીઓ ઘાલે;	
આપ આપણા વાડા બાંધી, મનમાંડી ખૂમ મૂકાવે.	ભલાજન૦ ૨
ઉપર ઉપરના ડાક કમાલે, ચતુર જનીને ચાલે;	
આત્મનરવની વાત ન જાણે, પેસે જટ પાત્રાળે.	ભલાજન૦ ૩
પૈસા માટે ધર્મ ચલાવે, આડું અવળું જોલે;	
મોટાઈનાં બધામાં કૂંકે, બને અરે ધૂગતોલે.	ભલાજન૦ ૪
કહાપણનો બહુ ડાંજ ધરીને, લોળાજનને ધૂતે;	
પાપ કરી પરભવમાં નક્કી, માર આપ તે જૂતે.	ભલાજન૦ ૫
સ્વાર્થ ધરીને કયે ન સાચું, જૂઠે ભરીયું કાચું;	
અંધાધૂંધે અંધ જનીને, કાપે વચમાં કાચું.	ભલાજન૦ ૬
સમજી જન તો સહેજે સમજે, મતવાડે નહિ મુંઝે;	
બુદ્ધિસાગર જીનવાણીએ, અન્તર સાચું સુઝે.	ભલાજન૦ ૭

સં. ૧૯૭૨ ફાગુન વદિ ૧૧ વિભવપુર.

❀ લલિતકવિ હૃદય. ❀

અલૌકિક લલિતકવિ અંવતાર,	
વિચરે વિશ્વ મગ્ગર—અલૌકિક.	
નિર્મલ હંસ સમો જની રે, સહુમાંથી પ્રહે સાર;	
આનંદે વિલસે સદા રે, ઝીલે જીવોનો પ્યાર.	અલૌકિક૦ ૧
અગમ્ય કલ્પના પાંખથી રે, વિચરે દિવ્ય પ્રદેશ;	
લાવના અમૃત મેઘથી રે, ટાળે જન મન કલેશ.	અલૌકિક૦ ૨

વિશ્વમન્દિરીએ આંદો રવિ છે, જ્યોતિના કરનાર;
 આકાશ જ તંબુ મહા મોટો, શય્યાપૃથ્વી વિચાર. શય્યા વિશ્વ. ૧
 દોહો સર્વે મન્દિર પ્રભુના, જીવો પ્રભુઓ જોય;
 જીવ પ્રભુની ખૂબી ન્યાસી, વિલસે ત્રિવિધ વેષ. વિલસે. વિશ્વ. ૨
 વિશ્વમન્દિરીએ દુરીએ દુરીએ, યમ્રોએ શુભસ્તાન;
 કોઈ પ્રભુને દુઃખથીએ નહિ, આનન્દમાં શુદ્ધાન. આનન્દ વિશ્વ. ૩
 સર્વ જીવોથી ણની એક રૂપ, મેળવી પ્રાણોપ્રાણ;
 હસમુખાં નિર્દોષળની સદુ, લડીએ આનન્દ દ્વારુ લડીએ. વિશ્વ. ૪
 ચિદાનન્દમય સર્વ જીવોથી, કરી મન અદ્વૈત મેળ;
 સદ્ગુણસમાધિસાગર ઝીલી, કરી એ અદ્ભુત ગેલ. કરીએ. વિશ્વ. ૫
 સર્વજીવોની પ્રેમે પૂજા, કરશું લારી ંડાડ;
 જુલિસાગર પ્રભુદષ્ટિથી, પગ પગ મંગલભાવ. પગપગ. વિશ્વ. ૬

સં. ૧૯૭૨ ચૈત્ર સુદ ૬. મઢી

ૐ અમદાવાદ શેઠ જગાભાઈ દલપતભાઈને લખેલ પત્ર. ૐ

જીવો રૂપ તમારું જાગીને (જમાજાળ) જીવો રૂપ તમારું;
 સદ્ગુણનન્દમય પદાર્થ..... જાગીને.
 જ્યોતિ જ્યોત મિલકીને, સર્વજીવોની સાથ,
 સદુમાં નિજને અનુભવો દે, નિજમાં ત્રિભુવન નાથ. જાગીને. ૧
 શુદ્ધૈર્મયી આત્મમાં દે, અનુભવ શુભ જગ સર્વ;
 આત્મસમું જગ ધે જતાં દે, રહે નહિ કદિ મર્વ. જાગીને. ૨
 તે જાત્યા નિજ આત્મમાં દે, તે જાત્યા કહેવાય;
 જાત્યાનું જીવન જગુ દે, આત્મિક મુખદાય. જાગીને. ૩
 દયા દાનને દીનતા દે, પ્રભુ મેળવેના પન્થ.
 સમા જ્ઞાન વિરતિપદ્ધતિ દે, મોક્ષમાર્ગ નિર્દોષ. જાગીને. ૪

મુંવડમાં જૈન માહિલા પરિષદ માટે મંગાવેલું ગાયન નીચે પ્રમાણે રચી લખી મોકલ્યું.

મહાત્મા સાખી.

મહાત્મામાંહિ શીલનું મંદિર, પૂજ્ય દેવીઓ સારી,
પતિમતાઓ પ્રગટો સતીઓ, ધર્મ હૃદય ધરનારી;
ગંગા જેવી રે નિર્મલ જગ શુભધારી. મહાત્મામાં ૧

સતી સ્ત્રીતા સમ ધર્મની મૂર્તિ, પતિ આજ્ઞા શિરધારી,
પ્રાણ પડે પણ શીલ ન ચૂકે, વાતસત્ય શુભની ક્યારી;
દયાદેવી રે ભક્તિશુભે અવતારી. મહાત્મામાં ૨

નનદનવનસમ ધર કરનારી, સદાચાર વહનારી,
દેવશુર ભક્તિ મન ભારી, સૌનું પ્રિય સ્થાનારી;
પૃથ્વી સંકટ રે, સમતાવડે સહનારી. મહાત્મામાં ૩

સતીશુભે ધરી મહાત્મા ચોલે, સજ્જનનાં મન ચોલે,
કંથનવત્ ધરી શુભને ઝોપે, કુટુંબપર નહિ દોષે;
કર્મયોગિની રે, સ્ત્રીના રહે શુભ મોલે. મહાત્મામાં ૪

કરે સુધારો પૂર્ણ વિચારી, ધર્મનીતિ મન પ્યારી,
દેશ વેષ આચાર રમીકી, ધર્મની દેવતા નારી;
ધર્મ (સર્વ) સાચોને, નિજ લાયક ભળનારી. મહાત્મામાં ૫

લાજ મર્યાદા મૂકે ન ક્યારે, ધર્મ ધર્યો નહીં હારે,
સ્વચ્છંદી પૈ ચોખ કરે નહિ, દુઃખીનાં દુઃખ ટાળે;
સતી કર્મે રે દેશ કુટુંબ અજગાળે. મહાત્મામાં ૬

કુદ સુધારામા ન છળાતી, ધરે સિંહ સમ છાતી,
તાતી માતી યાય ન રાતી, સત્ય વિનયથી સુહાતી;
મીઠા ભેડી રે, ઉત્તમ શુભ મળ જાનિ. મહાત્મામાં ૭

સિંહણ સમ શુભવન છાજે, ગર્ભરત્ન ગાજે,
અશુભાચારથી ખૂબ જ લાજે, કુટુંબ પાત્રી વિદાજે;

જયોતિ જયોતિના મેળમાં રે, ધરે ન દૈતવિકાર;

બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂને, જાહ્યાન્તર જોનાર.

શિષ્યો. ૭

સં. ૧૯૫૨ ચૈત્ર સુદિ ૧૦ મોતિજ.

મુંબાઈથી જૈન મહીતા પરિપદ માટે શા. લલ્લુભાઈ
કરમચંદ તરફથી માગણી થતાં રચેલું કાવ્ય.

સાચો દેશોદય ધર્મોદય જ ત્યારે દેખશે રે,

જ્યારે માતાઓનો થાશે સત્યોદ્ધાર.

સાચો ૦

સાખી.

મહીલાઓને કેળવે, મુધરે સહુ સંસાર;

શુદ્ધગમ શિક્ષણ આપતાં, રહે ન દોષ લગાર.

હુત્તર કેળવણીથી જૂઞ્ઞ રહે નહિ જાણુશે રે,

સમજી સત્ય સુધારા કરવાથી સુખ થાય;

પાછળથી પસ્તાવો જગમાંહિ ન જણાય.

સાચો ૦ ૧

સાખી.

જેથી સતીઓ પ્રગટતી, કેળવણી તે ભેય;

પતિવ્રતાના ધર્મની, હો કેળવણી હમેય.

સાચાં ધાર્મિક શાસ્ત્રો જાણવાથી પ્રગતિ થતી રે,

પાશ્ચાત્યો પણ આર્યાવર્તતણા શુભ ગાય;

નિશ્ચય પતિવ્રતા ધર્મે જગમાં સોદ્ધાય.

સાચો ૦ ૨

સાખી.

ટાપટીપ ખર્ચો ધણાં, જેથી ઘરમાં થાય;

એવી કેળવણી અહો, જગમાં દુષ્ટ ગણાય.

શાસ્ત્રાધારે સાચી કેળવણી વખણાય છે રે,

સાચી સી કેળવણીની હદ બાંધે નિર્ધાર;

જેથી લવિષ્યમાં આબાદી ॥ મુખકાર.

સાચો ૦ ૩

❀ ટંચ (નિદા) ❀

અમારો અજાણ રહ્યો, અજાણ અમારે રેવા થયો,
 ન જાણે દુનિયાનું મટ, અજાણ જ્ઞાનનની રવાની ઉધ. ૧
 ર દાણો રાત્રિ અમરે, નિદ્રાનું સુવન થયો,
 નાનું સુનિદ્રામાં રૂ નુસારે નવજ સુખ અર્થે જઈ ઉધ. ૨
 જુદાં જુદાં જાણ નહીં જાણ કર્યું દુઃખ રેવા દુઃખ થયો,
 રેવા સુખથી જોઈ જાણ, અર્થે સુવાને તે જુદાં ઉધ. ૩
 રી રી રી દુઃખ રહ્યો, અમારું સુવન રહેની જાણી,
 જાણનું જાણ દરે જાણ, જાણના મ દરજા થયો. ઉધ. ૪
 નાનું સુનિદ્રા મરજા થયો, પુનરુજ્જીવના રવાની
 નિદ્રા દોષને જુદાં, નિદ્રા નાપ મટ દરજા ઉધ. ૫
 જાણ સુખ જાણના પાણી, જાણનાની જુદાં થયો,
 જાણ સુવનમાં જુદાં, જાણ લીનના રવાની ઉધ. ૬
 નાનું જાણ રેવા થયો, અજાણ ઉધાને તે જાણી,
 દિસાજર પરમ પ્રજા, અજાણ સુખ લીન થયો ઉધ. ૭
 મં. ૧૬૦૦ મં. સુ. ૧૪ પેશાવર

❀ પછીથી જુદા પસ્તાઓ. ❀

નજાણો જાણ ના લેના, અરે પરજા વિનુ રહેના,
 જાણ ના થીજ આપેલી, પછીથી જુદા પસ્તાઓ.
 નાળી કિમ્મન વધાની રૂ, અજાણે જાણ ના લેના,
 નિગોને જોડેનો જાણી, પછીથી જુદા પસ્તાઓ. ૨
 વજાણે રહેની જાણ, દરજાને ના જાણ પૂરું,
 દરજા લીધા વિના નહીં, પછીથી જુદા પસ્તાઓ. ૩
 અમારો જાણ અપેક્ષાઓ, જાણ વળ પામ્યાં રહેને,
 અમારું રૂપ નહીં જાણ, પછીથી જુદા પસ્તાઓ. ૪

અપેક્ષાઓ અમારી સહુ, નહીં તે બહુતાં સ્હામા;
 બનીને દેવ કરવાથી, પડીથી ખૂન પસ્તાયો. ૫
 ઘણાઓના અભિપ્રાયો, મુળીને ધૈર્યતા ત્યાગી;
 વિચાર્યાથી ગમે તેવું, પડીથી ખૂન પસ્તાયો. ૬
 બન્યા રાગી ઉપરથી કંઈ, બન્યા ના આત્મવત્ પૂરા;
 કરીને વાયદા ભૂલી, પડીથી ખૂન પસ્તાયો. ૭
 હૃદયમાં દાઝ ના રાખે, ક્યાં વચ્ચે આત્મની સાખે;
 ઉપરથી હાથ હા બાખે, પડીથી ખૂન પસ્તાયો. ૮
 હજુ ■ હાથમાં બાણ, કરી લેજે હજુ ધાયું;
 બુદ્ધિચળિય સદ્ગુરુ ચિક્ષા, રૂચે તો રાખ ના ખામી. ■

સં. ૧૯૭૨ વૈશાખ વદિ ૬. અમદાવાદ.

● નથી કોઈ બ્હેમનું ઔષધ. ●

જગતમાં રોગ હરવાનાં, ઘણાં ઔષધ પ્રવર્તે છે;
 તથાપિ બહુને બહુ, નથી કોઈ બ્હેમનું ઔષધ. ૧
 હૃદયમાં શત્રુ, શંકાનું, ગમે તે કારણે પેકું;
 અરે વિશ્વાસ વણ ક્યારે, નથી કોઈ બ્હેમનું ઔષધ. ૨
 રહ્યો મગ જે ઉદરમાંહી, ખુણસો રેચથી યાતો;
 પરતુ ભૂતથી માડા, નથી કોઈ બ્હેમનું ઔષધ. ૩
 ટળે ના કોટિ સમ ખાતાં, ટળે ના પાસમાં રહેતાં;
 કરાવે ભેદ મન બાળી, નથી કોઈ બ્હેમનું ઔષધ. ૪
 પડયો જે બ્હેમ કારણથી, ટળે ના ના ટળે ક્યારે;
 કસોટીએ ચડે ત્હોયે, નથી કોઈ બ્હેમનું ઔષધ. ૫
 પડાવે મિત્ર સખીઓમાં, અરેરે ભેદ અણધાર્યો;
 કરે વિશ્વાસની હાગી, નથી કોઈ બ્હેમનું ઔષધ. ૬
 જણાતા હૃદયમાં પૂરા, જણાતા નહિ છતાં દોષો;
 પરીણમતું અરે અવળું, નથી કોઈ બ્હેમનું ઔષધ. ૭

પરસ્પર પ્રેમમાં માઠો, ખરેખર બેમ છે જુરો;
ટળે છે શાનથી શંકા, ટળે ના મૂંઢને મોઢે.

૮

હૃદયથી બેમનાં શરૂ, કરો ફરે ખુલાસાથી;
ખુદયબિંધ પૂર્ણ નિઃશંકી, ઘતો મંગલમયી નક્કી.

૯

૧૬૭૨ વેશાખ વદિ ૮ અમદાવાદ.

— આનન્દ મેઠા. —

આનન્દ અપરંપાર નહિ કંઈ લેહ આત્મિક મેળમાં,

પ્રભુતા સકલની દેખવી હૈડાં મિત્રાવી હેતથી;

દૂમળાં હૃદયને, પૂજવાં દોષો નહીં નજરે પડે,

એ મેળમાં આનન્દ વલુ કશુએ નહિ નજરે ચડે.

૧

સાચા મળેલા મેળમાં તીર્થો સકળ આવી ગયાં,

શુભ ધર્મીઓના પ્રેમનાં નેત્રોવડે દર્શન થયાં;

દિલથી હુગી દિલથી મળી મસ્તાન બનીયા પ્રેમીઓ,

એ પ્રેમીઓના પ્રેમમાં પ્રભુનો ખરો અવતાર છે.

૨

મરવું અને શું ? જીવવું એ પ્રેમમાં ભાસે નહીં,

પ્રેમી વિનાના મેળમાં લડકા ઉઠે છે અગ્નિના;

શુભ પ્રેમને જે ઝીલતો તે સર્વ જગને પૂજતો,

એ પૂજતો પોતે પ્રભુ છે પ્રેમ રસ જીવનવડે.

૩

પ્રેમાગ્નિમાં હોમાવવું જો હોય તો દિલ મેળવે,

એ હોમની શુભ રાખમાંથી જાગશે કે ચોગીઓ;

મરવું પડે પહેલાં પછીથી, અમર જીવન થઈ રહે,

એવી દશા ઇચ્છે યદિ તો મેળ મરી કરવો ઘટે.

૪

અધિકાર નહિં અહીં કોઈનો મેળો પ્રતિજ્ઞાઓ કરે,

અધિકાર નહિ અહીં મન મળ્યા વલુ લક્ષ્મી કે સત્તાવડે;

અધિકારી પ્રેમી મેળમાં જે મરજીના યદને રહે,

ખુદયબિંધ સદશુર મેળમાં દિલડાં મળે અદ્વૈતથી.

૫

૧૬૭૨ ના જેઠ સુદિ ૧ અમદાવાદ.

આત્મા ગુરુ સમજ્યા પછી સમજાય વાકી જે રહ્યું.

અજ્ઞાનીઓ સમજે નહીં જગમાં ગુરુ શું ? તત્ત્વ છે,
 ગુરુમાં ખરેખર શું ? રહ્યું આન્તર ખરું શું સત્ત્વ છે;
 બહુ બાહ્ય આચારોવિષે ગુરુતા કથીને શું ? કશું,
 આત્મા ગુરુ સમજ્યા પછી સમજાય બાકી જે રહ્યું.
 કાયા ગુરુ નહિ બાણવી કાયા વિનશ્વર ક્ષણજ્વલે,
 વાચા ગુરુ નહિ બાણવી ક્ષણદાયકી જે રચનને;
 મન પણ ગુરુ નહિ બાણવું ચંચલપણને જે લહ્યું;
 આત્મા ગુરુ સમજ્યા પછી સમજાય બાકી જે રહ્યું.
 નહિ ઇન્દ્રિયો પણ સદ્ગુરુ બુદ્ધિ નહીં સદ્ગુરુ અહો,
 બ્યવહાર પણ સદ્ગુરુ નહીં ના વેષ પણ ગુરુજી લહો;
 જે દેહમાં બ્યાપી રહી આનન્દથી જે ગહગહ્યું,
 આત્મા ગુરુ સમજ્યા પછી સમજાય બાકી જે રહ્યું.
 બ્રહ્માંડમાં ખોળી જીઓ આત્મા ગુરુ નિશ્ચય અહો,
 આત્માધકી ગુરુજી મળે નહિ મનથકી સમજી રહો.
 નહિ મનથકી ગુરુજી મળે જે ક્ષણિકર ગોએ વધુ,
 આત્મા ગુરુ સમજ્યા પછી સમજાય બાકી જે રહ્યું.
 દેખાય નહિ મનથી ગુરુ કાને નહિ સંભળાય છે,
 આત્મા ગુરુથી ગુરુ મળે અન્તર્યકી પરબાય છે.
 નિશ્ચય ગુરુ એવા મળે ત્યાં બાહ્યમાં સર્વે સચું,
 બુદ્ધયજ્ઞ આત્મા સદ્ગુરુ બ્રહ્માંડ સર્વે છે ભયું.
 સં ૧૯૯૨ જેઠ વદિ ૪   સે.દત્ત.

મલા ના વાઢથી ચેલો. દિ.૬

પ્રતિષ્ઠા પૂર્ણ બાળવવા, કરો હમ્દના નદા ચિંતા,
 હૈં તે ખ્યાનમાં રાખો, ભલા ના બાળથી ખેલો.

- જલ્પ જ્ઞાતાનુભવ મનુષ્ય, સદા સરજી નથી રહેતી,
કરે વિચારની વરણી, બહા ના બાજધી જેવો. ૨
- ધર્મમાં રંગ પ્રોતિભે, ધર્મમાં રંગ હાથેના,
બધાજાથી બધે જાતી, બહા ના બાજધી જેવો. ૩
- કસત સર્પથી જેવો, કસાપિ માણ દરવાના,
ચહેરો તો માનને ત્યારે, બહા ના બાજધી જેવો. ૪
- દો ના ચિત્રમાં વાનો, વિચાર્યા વળ કરે કાર્યો,
કરી બરે દુષ્ટ બહાલી, બહા ના બાજધી જેવો. ૫
- જલેલી ઘણને કાપે, નદી સમંતે અપેક્ષાને,
ચરે બે શાન્તિને પૂરી, બહા ના બાજધી જેવો. ૬
- કાપે દે ને ન કહેવાનું, કરી દે ને ન કરવાનું,
ખરીથી થાય પસ્તાયો, બહા ના બાજધી જેવો. ૭
- સગામાં કહેયની રોગી, વડીને નુક સગાપે,
બહા બે મકાંટા જેવા, બહા ના બાજધી જેવો. ૮
- કરે અપમાન જોતીને, ખપી લઈને જ બાજકમાં,
બગીને બાજનો દેયું, મહા ના બાજધી જેવો. ૯
- દુષ્ટનો મૂઠ અડાની, ઉમર ૫૬ વર્ષથી મેટો,
ધયો ના યોગ્ય બાજક તે, બહા ના બાજધી જેવો. ૧૦
- રહે ના માન મર્યાદા, ઘટા ફાટે મમે ત્યાં તે,
દુષ્ટમાં કાઢેનો સર્વે, બહા ના બાજધી જેવો. ૧૧
- શિખામણ સાર સમજીને, ખરેખર લાગનો મનમાં,
બુદ્ધચિત્ત સત્ય શિખાને, જલે તે પામતો શાન્તિ. ૧૨

મં. ૧૯૭૭ જેઠ વદિ ૧૨ વિગતપુર.

નમસ્કાર સુજે નહીં મૂઢને સાચું. નમસ્કાર

- પરીક્ષા ના કરી શકતો, ખરું જોડું સકલ સરખું;
કદાચ્છપક્ષપાતોથી, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૧
- હજારો લાલ વાગે તો, નહીં ખર પુરુષને છોડે;
શિલાથી શીર્ષ નિજ ફાડે, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૨
- દલીલો આપવાથી પણ, નહીં મૂકે ગ્રંથ પોતે;
પડવાથી રાગના પક્ષે, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૩
- અહો હારીલ પંખીવત્, ગ્રંથ તેને નહીં મૂકે;
ધમાધમમાં મતિ મૂકે, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૪
- જરા નહિ ન્યાયની બુદ્ધિ, મતિ ત્યાં યુક્તિને જોયે;
ખરાનો ખ્યાલ પામ્યા વણ, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૫
- અરે મોહાચ્છ બુદ્ધિથી, સમજવા નય તત્ત્વોને;
વિચાર્યા વણ હૃદયમાંથી, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૬
- ગણે ૧૧ જૂઠને સાચું, ગણીને સાચને જૂઠું;
ગ્રંથા વણ સત્ય માધ્યસ્થ, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૭
- કરોડો ગાઉતું છેડું, પરીક્ષા બુદ્ધિની સાથે;
રતિ જ્યાં જૂઠની પેઠે, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૮
- ખરું ના જ્ઞાન હૈયામાં, અહંવૃત્તિ દિટોડી સમ;
ધર્મથી સાંકડી દૃષ્ટિ, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૯
- નથી જ્યાં યોગ્યતા આવી, સમજવાની અરે પૂરી;
અહો એવી અવસ્થામાં, સુજે નહીં મૂઢને સાચું. ૧૦
- ધરીને ધૂકની દૃષ્ટિ, નહીં પામે રતિ કિચિત્;
બુદ્ધયબ્ધિસદ્ગુરૂ જોધે, ગ્રંથે છે સત્યને જ્ઞાની. ૧૧

૧૭ પૃથ્વી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય સતી. ૧૫

મર્વજ મદાપીરેના નયનો સકલ વેડો ખરે,
 અનુયોગ ચારે વેદ છે નિગમો અપર નામો ધરે,
 મર્વજ શ્રી મદાપીરની વાળી અનન્તા ગુણ ભરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧
 હોમાય યજુઃ જ્યાં વજ્રમાં ત્યાં વેદ હિંમાય ધરે,
 હિંસા રહી ત્યાં વેદ નહિ સર્વજ નહિ એ ઉચ્ચરે,
 હિંસા નહીં છે વેદિકી એવું ન જોતે ઇંદ્ર જરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૨
 ચારે બનાવ્યા વેદને ભરતેધરે તે નહિ રક્ષા,
 એ નિગમના કંઈ અંશ સાંપ્રતકાળમાં છૂટી વક્ષા;
 આચારદિનકર જન્ય આદિમાં નિગમના બહુ ભરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૩
 નિગમો હજી કંઈ કંઈ રક્ષાં હિંસા વિનાનાં અણુવાં,
 સ રક્ષાર સોળે વર્ણવ્યા સાપેક્ષથી મન આણુવાં,
 આચારદિનકરમા વિધિ હ્રમ પ્રતિષ્ઠાદિ ભટ્ટી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૪
 જગમાદિ ચારે વર્ણના ઈનોનણા સ રક્ષાર છે,
 ન રક્ષારના મંત્રો સકલ તે જીવના જયકાર છે;
 ઈનોનમાં શાસ્ત્ર સકલ વાચી જીવો નિશ્ચય ધરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૫
 સર્વજન આગમ અને નિગમો દયાદિ ગુણ ભર્યા;
 યજુઃ વેદના જન્યો નહીં દેવા સમાધિ અવતર્યા;
 ક વાણ કરના વિશ્વનુ મહાવીર વાણી અવતરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૬
 જન્યો વાનીઓની માન્યતાના હોપકો પેઠા નહીં
 હિંસા વિના નિદોષને સત્યે જ ચોલે જો સદી;

- રત્નત્રયીની સાધના નિર્મલ સમાધિ અનુસરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૭
- શ્રી જૈનવૈદિક મંત્રને નિગમોપદી જન બલુચો,
સંસ્કાર ચારે વર્ણને તેથીજ કરવા આલુચો;
શ્રી જૈન વૈદિક મંત્રના સંસ્કારથી પ્રગતિ વડી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૮
- શ્રી જૈન પ્રાક્ષણ આદિને જ જીનોપવીતે જાણીએ,
શ્રી જૈનવૈદિક મંત્રના સંસ્કાર સર્વ વખાણીએ;
શ્રી ગૌતમહિ ગણધરોની સૂત્રરચના જથ્થ કરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૯
- શ્રી ભદ્રબાહુ સ્વામીનાં વચનો ખરેખર વેદ છે,
પશુહોમ વૈદિકમંત્રથી એ વેદ માને ખેદ છે;
દેવો પશુ નહીં ભક્ષતા શ્રદ્ધા જ એવી મન ધરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૦
- ગૌમાતનો વધ જ્યાં લખ્યો એ વેદ નહિ પણ પાપ છે,
ગૌમાતના તે વેદ પર લાખો પડેલા શાપ છે;
સર્વજ્ઞ પ્રજુના વેદમાં હિંસા ન પશુની કંઈ જરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૧
- યજ્ઞે પશુને હોમતાં જાતાં નહીં તે સ્વર્ગમાં,
યદિ જાય તો માતા પિતાનો હોમ ઘટતો ગર્વમાં;
નરમેધ પિતૃમેધ ત્યાં નહિ વેદ સંસ્થાપ્ત ઠરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૨
- કડ્યાણુ જમ ઇન્દ્રાય એવા સદ્વિચારો વેદ છે,
આઠે પગથીયાં યોગનાં એ વેદ છે નહિ ખેદ છે;
માંસાદિથી શ્રાદ્ધોવડે મહાશયજ્ઞતા હિંસા ભરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૩
- પ્રાચીન અર્વાચીનની ચર્ચા થકી ના કંઈ સર,

જ્યાં સત્ય જોઈ મનુષ્યો ત્યાં વેદના માને જરૂ,
 ને જ્યાં વેદો સત્ય છે જ્યાં સત્યના તદ્દ અતરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય જરી. ૧૪
 કયાણકારક પ્રગતિના શાસ્ત્રા મકલ વેદો જરૂ,
 સાત્ત્વિક બુદ્ધિ મનુષ્યો આદાર અશ્વજ શુભ રરૂ;
 ને વેદ છે અપદ્ધારથીને ધમથી જમ ગુણ કમી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય જરી. ૧૫
 અધ્યાત્મજ્ઞાને ઉચ્ચતા શાસ્ત્રા જ વેદો છે મદી,
 શુભ જ્ઞાન નીતિયાં અથા જ્ઞાની જ વેદો છે મદી;
 સ્વાદ્વાદવેદાન્ને અથા તજિત સરમ જ્યાં અતરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય જરી. ૧૬

સાપેક્ષનયવાદે મકલ નવે વકારે, જ્ઞાન્યમા,
 મુક્તિ અનુભવ જ્યાં થતો સમય મમ જ પન્થમા,
 જ્યાં આત્મભવન સત્ત્વ મુક્તિને છે માન્યતા જમ અતરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય જરી. ૧૭
 સ્વાદ્વાદવેદાન્ને અતરી જાત ન ક ર ન મન,
 જમ ન મન જમ નુ ન ર ન ર ન ર ન ર
 જાતો પન્થમા કડ ર ન ર ન ર ન ર ન ર
 અતરી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય જરી. ૧૮

નિહિ કું જ્યાં રસનું તદ્દ જ ન રસનું ર ન રસનું
 માત્ર નજી કા ર ન રસનું રસનું ર ન રસનું
 ને રસનું રસનું રસનું રસનું રસનું રસનું
 અતરી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય જરી. ૧૯
 જ્યાં રસનું રસનું રસનું રસનું રસનું રસનું
 પ્રમાણ મુખ્ય જાતો રસનું રસનું રસનું રસનું
 સાત્ત્વિક રસનું રસનું રસનું રસનું રસનું
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય જરી.

- આ વિશ્વમાં હવે સદુ વેદો ખરા નયસંબંધે,
સદુ જાતનું છે જ્ઞાન, વેદો ઓછાથી નૈગમ કહે;
વ્યવહારથી દૃષ્ટાણુકારક જ્ઞાન, વેદો ૩ વગી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૨૧
- વેદો કરોડો જાતના છે સદ્વિચારે જાગતા,
સારા વિચારો જે થતા તે વેદ છે મન જાવતા;
વેદો જગતમાં જીવતા ને જાગતા જોત્રે વગી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૨૨
- જે જે વિચારો શુભઅર્થાં વ્યવહારને નિશ્ચયથી,
વ્યવહારને નિશ્ચય થકી તે તે સકલ વેદો વકી;
પૌર્ણીય અને પાશ્વ્યાત્યમાં શોધો અભિનવ મુખ કરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૨૩
- શોધો ધણે યાથ છે યાચે સકલ તે વેદ છે,
વેદો અહો બહુ જાતના તે જાણતાં નહિ ખેદ છે;
મત્યાદિ પાંચે જ્ઞાન છે વેદો જ શ્રદ્ધા મન કરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૨૪
- આ વિશ્વમાં સદુ પુસ્તકો તેમાં જ સત્યો જે ભર્થા,
સાપેક્ષથી તે વેદ છે, વેદો અનન્તા મન ધર્થા;
જેયો અનન્તા તે થકી એ વાત મનમાં ઉતરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૨૫
- પ્રત્યક્ષને અનુમાનથી જે જે જણાતું વેદ છે,
આગમ અને ઉપમાન પણ વેદો ન ત્યાં તો ભેદ છે;
નયસંબંધીને નિષ્કેપ સદુ વેદો જ શ્રદ્ધા જ્યક્ષરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૨૬
- સાપન્સ વિદ્યા વેદ છે આરોગ્ય વિદ્યા પણ તથા,
આપ્તોક્ત વાક્યો વેદ છે, જ્યોતિષ વિદ્યા છે યથા;
અનુભવ અને જે છુદ્ધિગમ્ય જ વેદ તે તે છે વગી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૨૭

- આત્મા કબૂલે અનુભવે તે વેદ છે જન જન પ્રતિ,
શુભ વાચ્ય વાચક વેદ છે શ્રુતજ્ઞાન પૂર્વક શુભમતિ;
ગીતાર્થનો અનુભવ લહો જાયો ન મિથ્યાત્વે છગી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૩૫
- ઠાડૂય મૈત્રી ભાવના ॥ વેદ સાચા આદરો,
મધુપકમાં હિંસા કયે તે વેદ ઘડા પરિહરો;
નિજ આત્મભવત્ શ્રવે સકલ નિષ્પાપ કરણી સુખ કરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૩૬
- પ્રભુ નામથી પશુઓતણી હિંસા થતી તરવારથી,
સર્વજ્ઞના એ મંત્ર નહિ નિષ્પાપશાઓ એ નથી;
સર્વજ્ઞ પ્રભુના વફનથી ઠાડૂયધ્વનિયો ઉછગી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૩૭
- પ્રાચીન વેદોમાં લખ્યું સાચું સકલ નહિ માનવું,
પ્રાચીન સહુ સર્વજ્ઞનાં વચનો નહીં મન આણવું;
પ્રાચીન અર્વાચીનથી સાચું જ લેવું દિલ ધરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૩૮
- મુંઝો ન દદિશગથી ભૂલો ન ભરમાયા થકી,
મધ્યસ્થ થઇને પારખો સાચા મળે વેદો વદી;
સમભાવ મનમાં આદરી જાણો પરીક્ષાઓ કરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૩૯
- આચાર્ય વાચક સાધુઓ વેદો અમારા જોલતા,
તે શ્રવતાને જાગતા પરમાત્મમર્મો જોલતા;
વેદો શુભંકર સાધ્વીઓ પરમાર્થવૃત્તિ આદરી,
એવી અમારી વેદની ॥ માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૪૦
- આત્મા અમારો વેદ છે જેમાં અનન્તા શુભ ભર્યા,
આત્માનુભવ સહુ વેદને પામી મહન્તો સુખ વયો;
અધ્યાત્મજ્ઞાન જ વેદ છે સંસારવારિધિતરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૪૧

- કર્તૃજ્ઞ મીઠા પેલો વિન્દા અદ્યોઃ કંઠેભ્યઃ
તેનં વચનં એ કાવ્ય ને પેલો અપેક્ષા ને ઉદ્ધૃતઃ
એ કાવ્ય નોંદ ને પેલ નદિ અપાદ્યુષ્યન કાવ્યં ન્દુ રિ
એવો અપારી પેલનો ઊં આન્યતા નિશ્ચય ખરી ૪૯
- જાણે સર્વ ને સર્વનું એ અન્યતા એ એ કાવ્ય
અર્થાં ૪૨ ને એવે અન્યતા કાવ્યેભ્યઃ ૪૦
અન્યતા વચ્ચે પ્રાપ્ત્યોને અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
એવો અપારી પેલનો ઊં આન્યતા નિશ્ચય ખરી ૫૦
- કર્તૃજ્ઞ અર્થાં અર્થાં એના દુઃખાં અર્થાં
તેનંક કાવ્યું અર્થાં ને પેલનાં પેલનાં
અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
એવો અપારી પેલનો ઊં આન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૫૧
- અર્થે નિર્મેયે પેલ ઊં પેલનાં ઉદ્ધૃતરો નદી
અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
એવો અપારી પેલનો ઊં આન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૫૨
- અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
એવો અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
એવો અપારી પેલનો ઊં આન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૫૩
- અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
એવો અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
એવો અપારી પેલનો ઊં આન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૫૪
- અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
એવો અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
અર્થાં ૪૨ એવો અર્થાં ૪૨ ઉદ્ધૃત રિ
એવો અપારી પેલનો ઊં આન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૫૫

- શાખાદિ સર્વેં વામનાળેા જ્યાં નથી તે જિદ્દ છે,
એ સિદ્ધનો વાણી વિષે જેટો વદા અવિરદ છે;
આરદ્ધ દશુને પશુનો ભોગે જરા રિવ ઉગરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૩
- વિરુદ્ધ નજરે પડે જ્યાં ત્યાં પરસ્પર દંખનાં,
જ્યાં જન્યમાં ને યોગમાં ઇપરપણું ના પેખનાં;
એ વદા ને નદિ વેદ છે અમોઝા નદી મનજગ બરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૪
- રંગે રંગે છે રાજ ને દેવ જ નહા મિખ્યામનિ,
ને વેદ યજ્ઞ જદા છે પ્રગટે સમાધિ એ ઝગી;
મદ વામનાળેા એ ઘડી રાજ રાજવિષે બની નગી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૫
- દનખ છવનનાં શિશુઓ ને વેદવિદ્યા બળવી,
દનખ છવન પ્રગતિ કરે ને વેદ મદા આગવી;
નીનિછવન રંગી વધે ને વેદવિદ્યા મુળકરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૬
- નિર્દોષ છવન જે કરે ને વેદ સાચા આરશે,
નિર્દોષ વિચારે જ્યાં બધાં તે વેદ શુદ્ધ પરિદરે;
નિર્દોષ વાળી વેદ છે અમૂલમયી ભાષા બરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૭
- દુઃખી હૃદયને દારવા આશીઃ નીકળતી વેદ છે,
પ્રહોપયોગી વેદ જ્યાં ત્ય તંચ પશુ નદિ ખેદ છે;
પ્રહોપયોગી યોગીને વડુ નમુ ચરતે પરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૮
- વેદો અનાદિકાળથી આ-મપ્રદેશે છે બધાં,
આત્મા સ્વય વેદો સદી વ્યક્તિએ તે પ્રગટે ધર્યાં,
આત્મા વિષે જે જ્ઞાન ના તે ક્યાંય નદિ ભોગે જરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૯

- કમળાવ વચ્ચેય પેદ તે કોઈ પેદથી પ્રતિષ્ઠા ખોડે,
ભવિષ્ય ઉપર પિ કાલ જોઈ જાનનાઈ પેલા વચ્ચે,
કમળાવ પદાર્થ પેદ તે કમળાવ જ મેને લાડલો,
એવો જમાડી પેદની છે માન્યતા નિર્મલ ખરી. ૭૭
- કમળા કમળાવના વિજયો પેદ તે નિર્મલ કદુ,
નિર્મલ કદુના અનુદાનમાં પેદ હાલ જ મે લાડુ,
ભવિષ્ય સંવત્સર પેદ તે કાલ પેદમાં કિર્તિમંત્ર,
એવો જમાડી પેદની છે માન્યતા નિર્મલ ખરી. ૭૮
- વદાપદાર્થના જમાડી પ્રતિષ્ઠા ને રિતે,
કમળાવિદ્યુત જમાડીની જામે ખસ પેદો વમે,
એ ઉપનીયાસે કદા ને પેદ ઉપપેદથી મંત્રિ,
એવો જમાડી પેદની છે માન્યતા નિર્મલ ખરી. ૭૯
- કમળાવોથી કમળો જમાડી દરે, છે જમાડી,
એના પ્રકારે જમાડીના કદા રહે કમળાવને,
એવું કદાવું પેદ તે નિર્મલ જમાડી ૧૫ જમાડી,
એવો જમાડી પેદની છે માન્યતા નિર્મલ ખરી. ૮૦
- જમાડી વિષ્ણુ જમાડી કદા કે જમાડી નામ ને,
જમાડી દરિદ્ર કદા જમાડી પ્રદા પ્રદા પ્રદા જમાડી,
પદાર્થ જમાડી કદા કદાદરણપેદા પરી,
એવી જમાડી પેદની છે માન્યતા નિર્મલ ખરી. ૮૧
- તીર્થકેશની જમાડી પ્રદા નામ મર્મ મધાવ છે,
માપદાનવ વચ્ચેવિષે પેદો જમાડી જમાડી,
કદા જમાડી તાદૃશી વ્યાપક વિચારો જમાડી,
એવી જમાડી પેદની છે માન્યતા નિર્મલ ખરી. ૮૨
- જે વિષ્ણુવ્યાપક મહાવિચારો, પેદ ને વ્યાપક જમાડી,
મહા જમાડી જમાડી વિષે મહા દેશમાં જમાડી જમાડી,
માનો ખસ એ પેદને દિલ મત્ય વાતો નીકળી,
એવી જમાડી પેદની છે માન્યતા નિર્મલ ખરી. ૮૩

સાચું વિવેકે પ્રાપ્ત છે સાચા વિવેકે જાણ્યો,
મનમાં વિવેક જ લાવ્યો એ વેદ સાચો જાણ્યો;
શુભ સત્ય વૈદિકતત્ત્વને પ્રહર્યો વિવેકે પરવરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૬૧

શાસ્ત્રો કરોરો વાંચતાં માર્મ્યસ્થ વણ કંઈ ના સરે,
સાચો વિવેક જ વેદ છે એ પામતાં મુખ્ય મળે;
વ્યવહાર વેદો પામતાં પાશ્ચાત્ય દુનિયા સુધરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૬૨

વ્યવહાર નિશ્ચય વેદના મર્મો લહે છે જ્ઞાનીઓ,
શુદ્ધગમ વિના કૂટાય છે ઝગઝગ કરી અભિમાનીઓ;
અન્તરૂ કદેલી ખોજ તેને વેદ વિધાઓ મળી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૬૩

અધ્યાત્મજ્ઞાન જ વેદ છે સહુ વેદના પણ અગ્રણી,
દ્વિયાનુયોગ જ વેદ છે વ્યવહારવેદશિશોમણિ;
સમગ્રાય સાચું તે પ્રહો કંકાસ મમતા પરિહરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૬૪

વિશ્વોદાતિ શાંતિમદા રાષ્ટ્રીય જે જે કાયદા,
વ્યવહારથી તે વેદ છે જેથી થતા જગ કાયદા;
સ્વાતંત્ર્ય મળતુ સર્વને ત્યાં વેદ વિધાઓ ફળી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૬૫

સ્વાધ્યયપણ તે વેદ છે શુભ ઇચ્છતુ તે વેદ છે,
પ્રતિ દીર્ઘ કાન્તિ વેદ છે એ પામતાં નહિ ખેદ છે;
મમતા ઠદાગ્રહ ત્યાગીને સાચાવિષે જાણી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૬૬

વ્યસનોવિષે નહિ વેદ છે સ્વાયોવિષે પણ જાણતુ,
ન્યાં ન્યાય સાચા વસ્તુ ત્યાં વેદ છે મન માનતું,
ન્યાં ન્યાય ત્યાં સદા વેદ છે સમગ્રે દૃઢયમા સંચરી,
એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૬૭

- ને આત્મલોગી મહાજનો વેદો ખરા તે નવનવા,
 તે વેદની છે મૂર્તિયો નિરવધભાવે માનવા;
 પ્રામાણ્ય નીતિ ધારકોને વેદ વિદ્યા આવડી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૦૫
 નિરોધ સાતે નયવડે ઉપદેશ તત્ત્વોનો યતો,
 નિરપેક્ષ જૂઠા વાદનો સંહાર વેગે થઈ જતો;
 તે વેદ વાણી નવનવી ઉપજે ઉપજશે જયકરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૦૬
 જગમાં અનન્તીકૃષ્ટિયો સાપેક્ષનયથી ને કહે,
 સાપેક્ષથી નિશ્ચય કરી માધ્યસ્થ્યવૃત્તિએ વહે;
 તે જ્ઞાની સ્વધર્મા વેદનો માંગત્ય મૂર્તિ જગ વડી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૦૭
 આત્મા અનાદિ કાળથી સૃષ્ટિ અનાદિ કાળથી,
 ધૃત્વર અને કર્મો અનાદિ કાળથી સમજણ કથી;
 ષટ્ સ્થાન જ્ઞાની અનુભવે તે વેદ વિદ્યા મન કરી,
 એવી અમારી વેદની છે માન્યતા નિશ્ચય ખરી. ૧૦૮
 સર્વોત્તમિ શુભ ભતિની તે વેદ છે જ પ્રવૃત્તિથી,
 સદુ કાલમાં એ માન્યતા ભેશે અનુભવ સદુ મથી;
 વિદ્યાપુરે સાપેક્ષકૃષ્ટિએ ભટ્ટી રચના કરી,
 શુભ ભુદ્ધિસાગરસૂરિએ માંગત્યમાલાઓ વરી. ૧૦૯

સં. ૧૯૭૨ ભાદ્રપદ શુકલ ૧

ૐ જ્ઞાન્તિ:

જેનોની પ્રગતિની યંદલી.

ભગો ભેનો તથા પ્રમાદ વિકાર ભે,
 ધર્મ કર્યાથી સફલો છે અવતાર ભે;
 પરબલ જાતાં ધર્મ સાથ એક આવતો ભે.

❧❧ સમાવું છું ક્ષમા કરજે. ❧❧

અદા કરતાં ફરજ મ્હારી, ખમાદે ને થયા મુન્દા;
ગતીને આતમવત્ તુજને, ખમાવું છું ક્ષમા કરજે. ૧

ખમાવાનું જ છે ભેદે, અભેદે શું ખમાવાનું;
અશ્ચિ ખેદ ટાળીને, ખમાવું છું ક્ષમા કરજે. ૨

કરોટા સ્વાર્થના લોભો, સમર્પી શુદ્ધપ્રીતિથી;
પ્રતિજ્ઞાથી જ બંધાઇ, ખમાવું છું ક્ષમા કરજે. ૩

કદી ના ભેવફા થાવું, મગીને મેળ ધારીને;
ત્હને જો હોય થંકા તો, ખમાવું છું ક્ષમા કરજે. ૪

અદા કરવી પ્રતિજ્ઞાને, સકલ દુનિયા ખમાવીને;
બુદ્ધચબ્ધિકર્મયોગીને, રહે નિર્વેપતા જ્ઞાને. ૫

ૐ શાન્તિઃ ૩

વીર સંવત ૨૪૪૩ ક્ષાત્રુન શુક્રવર્ષે દ્વાદશીને દિવસે શ્રી સંજેશ્વરતીર્થે રચેલ

શ્રી શંખેશ્વર જિન સ્તવન.

પાસ સંજેશ્વરા ભેટીઆ ભાવથી, જ્યોતિથી જ્યોત દિલમાં જગાવી;
આજ આનંદ આત્માવિષે બહુ થયો, તન્મયીભાવની ઘેન આવી.

પાસ૦ ૧

અસ્તિ નાસ્તિપણે સર્વ બ્રહ્માંડમાં, વ્યાપીને તુ રહ્યો વિશ્વસ્વામી;
સર્વદેવો અને દેવીઓ તુજવિષે, નામ ત્હારું ઘણું જગ અનામી.

પાસ૦ ૨

તન્મયીભાવથી એકતા લીનતા, મુજવિષે તું રહ્યો તુજવિષે હું;
એક્યતાને નહીં ભેદની કલ્પના, નિર્વિકલ્પે નહીં તું દિસે હું;

પાસ૦ ૩

કોટિ ભવ કોટિ નર્મો લગી સ્વપ કયે, પાર તારો નદી પાસ જાયે;
 ઉન્મનીમાન તારો થનાં મોગીઓ, પારવંરૂંપે મની પાર હાયે.
 પાસ૦ ૪

દરેક અદરશમાં ગાઢા અન્નર સ્વપુ, જગ્ગમાને પ્રભુ પાસ ભેડું;
 સર્વ મોગો તુલિ સર્વ જાણે, તુલિ, ભક્તિના તાનમાં કો ન છેડું.
 પાસ૦ ૫

સર્વ સ્વાર્પણ કરું સર્વ ત્હારૂં મધું, મ્હારૂં ત્હારૂં સર્વ નદિજલારે;
 સર્વકારકમયી જગ્ગમ્યાપક વિભુ, આત્મમા આત્મરૂપે સમારે.
 પાસ૦ ૬

અનુભવે અનુભવી આત્મપ્રત્યક્ષી, પૂર્ણ જ્ઞાનંદ રસથી છાઈ;
 બુદ્ધિસાગર પ્રભુ પાસ પ્રેમે મળ્યા, મેળ જ્ઞાનંદ અનહદ વર્ષાઈ.
 પાસ૦ ૭

■ શાન્તિ: શાન્તિ: શાન્તિ:

શ્રી શંભુચર પાર્વનાથજી સ્તવન.

શ્રી સંભુચર પાર્થ પ્રમુખ, લગી લગી વડુ જાયે રે,
 પુન્નિઆદાનો પુરંપાતમ વિભુ, દંખે દુ ખ સદુ જાયે રે. શ્રી ૧
 નાગુ તે સદુ જાણું પ્રમુખ, તુજ વિષુ અન્ય ન છંડું રે;
 સર્વ સમકાર પારક વિનુજ, અનુભવથી મન પ્રીતુ રે. શ્રી ૨
 તુજ મુળ માઉ તુજ મુળ પ્યાડે, બીજુ મનમા ન લાડે રે;
 સાચી ભક્તિ શક્તિને ખેંચે, સ્વાર્પણ કરીને ચાલુ રે. શ્રી ૩
 શરણાગત ઉદારક સાહેબ, અરજી મુજ અવધારે રે,
 સ સાર સાગર દુઃખથી ભરિયો, તેથી હવે જટ તારો રે. શ્રી ૪
 જાણે તારો છે એક મ્હારે, ચંદ્રો જટ મુજ ખ્દાર રે,
 બુદ્ધિસાગર સાચી શ્રદ્ધા, ભક્તિવતસર તુલિ તારે રે. શ્રી ૫

મુ. સંપ્રદાય સં ૧૬૭૩ શ. પ. ૧૩

ॐ શાન્તિ: ૨

ॐ श्री गणेश्वर पार्श्वनाथ स्तवन. ॐ

ଆମର ଅଳ୍ପ ପାତ୍ର ଦି. ୩୩-୧୧ ଦିନ :-

પાદ્ય મધ્ય જ્ઞાને રે. ૯૭.

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସାଥେ ମଧୁ ସୁଧାପାନ, ଶ୍ରୀମତୀ

ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ ଏହି ଶ୍ରୀମତୀ, ମନେ ହେଉଛି,

ਦੇਵੀ ਮੇ ਆਪ ਦੇਵੀਆ, ੧੬੫੫ ਆਦਿ ੨੧੬.

જુદા વાજા પોષાક ની જગ્યા છે, જુદા જ મનોરંજન વાજા છે.

ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ, ੧

ရွာ ကုန်းတို့ တစ်ခု၊ နှစ်ခု၊ သုံးခု၊

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m \dot{x}^2 + \frac{1}{2} m \dot{y}^2 + \frac{1}{2} m \dot{z}^2 \right)$

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{r^2} \right) = -\frac{2}{r^3} \frac{dr}{dt}$

[illegible][illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

$$m_1' m_2' \leq m_1 m_2$$

• 01 2 4 6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90 92 94 96 98 100

$$u_j' \in \mathcal{H}_1 \text{ and } \|u_j'\|_{\mathcal{H}_1} \leq \frac{1}{2} \|u_j\|_{\mathcal{H}_1} \text{ for } j = 1, \dots, N, \quad (2.10)$$

2000

પિંડ રથાકરિક ચાર ધ્યાનને ધારીશું,	
જાર બાવના બાવીશું નિઘ લીનલે,	
રિધરોપરોગે શુદ્ધ રમણના આદરી,	
ધ્યાન દશ્યમાં યાશું બહુ લક્ષણીનલે.	અપૂર્વ. ૩
સર્વ સંજને ત્યાગ કરીશું જ્ઞાનથી,	
બાહ્યોપાધિ જરા નહિ સંજંધલે,	
શરીર વતે તોપણ તેથી ભિજના,	
કરી ન થઈશું મોહ બાવમાં અંધલે.	અપૂર્વ. ૪
શુદ્ધ સનાતન નિર્મલ ધ્યન દગ્ધને,	
શાયિકભાવે કરશું આલિંગનલે,	
એકપણ લીનતાને આદરશું સદી,	
મદ્દણ કરીને આદામીન્ય સ્વભાવલે.	અપૂર્વ. ૫
પ્રતિપ્રદેયે અનંત સાસ્ત્રન મુખ ઉ;	
આલિંગ્યે તેનો કરશું ભોગલે,	
જુદિમાગર પરમ પ્રભુના સંપન્ને,	
શાયિકભાવે સાથે નિજ ગુરુયોગલે.	અપૂર્વ. ૬

❖ સૂર્ય ❖

છવાયું વાદળું વેગે, થયું ધન યે:ર.જેતામાં;	
મકાશ ન મંદ દેખાયો, અહો એ સ્વપ્નની જ્ઞાન્તિ.	૧
વહ્યો; મુસવાટથી વાયુ, વિટાયાં વાદળો વિખર્યા;	
ટાયું ધન યે:ર જેતામાં, અહો એ સ્વપ્નની જ્ઞાન્તિ.	૨
ત્વરિત વેગે ગમન કરતો, લમસૂને ખૂન ફેલવ્યો;	
મદ્દણ કરવા વહ્યો રાહુ, અહો એ સ્વપ્નની જ્ઞાન્તિ.	૩
મદ્દણ ચૌમેરથી લાગ્યું, છવાઈ ખૂન ઠાલીમા;	
ખસી ગયું દૂર એ હણમાં, અહો એ સ્વપ્નની જ્ઞાન્તિ.	૪

કુદાટે ઉદ ના મૂલો, ચિખામણ માનજે સાચી.	૨
ચરે ચારો મની જેમાં, ફરી ફરતોત પંખીઓ;	
બધાપો ઉઘડીય ના, ચિખામણ માનજે સાચી.	૩
પણાં પુરોષકી ખીંચો, મનોદર જાગ મેંચેરો;	
ઉખેરી નાખ નદી મોરે, ચિખામણ માનજે સાચી.	૪
ફરે વાનો જમન સાથે, દરેલી ઉઝી છે લેલી;	
જનિતે ખેર ના પાયો, ચિખામણ માનજે સાચી.	૫
પણાં સંતો તરે યાન્તિ, સમાધિ પ્યાનમાં રહીને;	
સત્યાપીશ ના જાળને ત્યાં, ચિખામણ માનજે સાચી.	૬
જાહે નં વૃક્ષની ડાલે, તરે આનંદ લેચીને;	
કુદાટે કાપ ના તેને, ચિખામણ માનજે સાચી.	૭
પલ્લો પાપો કૃપા લાવી, ગવ્યો અભાષકી પ્યારો;	
નદી દે દુઃખ તેને ફે, ચિખામણ માનજે સાચી.	૮
જનનુલી ઉપકારી માં, જગતને મુખ દેનારી;	
મનું ના કાપ તેનું ફે, ચિખામણ માનજે સાચી.	૯

પરિક્ષા લેખર્થા યાતી

કથાસિ.

પરીક્ષા ત્રોલથી યાતી, દુદયમાં તે બહિર આવે;	
અસાધુ સાધુ લોકોની, પરીક્ષા લેખર્થા યાતી	૧
દુદયમાં દુઃખની ડોગી, બળે ઇચ્છાં દુદયમાં જે;	
મગટ યાતી ગમે ત્યારે, પરીક્ષા લેખર્થા યાતી.	૨
ચક્રારે દ્રેવનાં ચરમો, જળાતું સર્વમાં કાળું;	
લખાતું લેખમાં કાળું, પરીક્ષા લેખર્થા યાતી.	૩
સ્વપક્ષે સત્યતા ભાસે, લખાતું તાગથી સારું;	
સ્વપક્ષે રાગી લેખકની, પરીક્ષા લેખર્થા યાતી.	૪

લખીને શાન્તિ કરનાર, સ્ત્રી મધ્યસ્થ લખનારા;
સદા સાફજ લખનારા, પરીક્ષા લેખથી થાવી. ૧૬
નયોની બહુ અપેક્ષાએ, જણાવી સત્ય લખનારા,
બુદ્ધચન્દ્રિય સાધુ લેખકની, પરીક્ષા લેખથી થાવી.

❧ દુઃસ્તી દુનિયા. ❧

આજ્ઞા વેગે આવે રે—એની બધ.

દુનિયા સર્વે દુઃખી રે, કોઈ ન વાતે મુખી રે,
અનુભવ્યું એ જ્ઞાનથી હોય, મુખનાં ચટકાં ટગી જાનાં હજુપર. દુ. ૧
ચોખી ચોખી થાક્યા રે, વયોવૃદ્ધ પાક્યા રે;
નિષ્વાસા અંતે નાખીયા હોય, બોલ્યા દ્વાય મુખે ન મળીયું જંરાય. દુ. ૨
ભમરાજા લોગી લોકો રે, પાડે અંતે પોડો રે;
હાપ ! ! મુખ નહીં મળ્યું હોય, એજે આયુ ગાળ્યું કદી પસ્તાય. દુ. ૩
દુઃખાર્થાં હોયું જોયે રે, ખરેખર મોડે રે;
ભજ્યા ન ભગવંતને હોય, બાજીમર બાજી અંતે તો ધૂળની ધૂળ. દુ. ૪
ચક્રવર્તિ રાજા રે, અંતે સદુ પસ્તાણા રે;
મુખ ન સાચુ ગાળ્યા હોય, તુલિઆગર મનુ બજનધરી મુખ. દુ. ૫

❧ વહાલાં પુસ્તકો. ❧

આજ્ઞા મુસ્તિ મેદનમગી ચિદાનંદ મહાવીર નાગી — એ રૂઝ

આજ્ઞા પુસ્તકો (આનંદો) અમારાં

પણાં પ્રાણધરી પ્યારા, પણાં પ્રાણધરી પ્યારા, પણાં. આજ્ઞા

માને સમજાવીને સાચુ, ચિત્તામણ રેનાસં,

પાર્થ મણિયી ભનત અધિક, મુદ્દ ૩૫ કરનાસં. આજ્ઞા ૧

લોપકૃષ્ણ ભમુને આપી, મુખ દિલખ ભરનારાં

સાચું વૃદ્ધ સર્વ જનારી, વિવેકને રેનાસ. આજ્ઞા ૨

- ૧૬ હાથે પિતૃમિત્ર, અરેખર મિત્ર કવરાગ,
 રાત્રિ મળ્યાં એવું, યવાદો જે યતું તે તે. ૪
- અણખાટે યતું અર્થ, ઉરેલા અખિના કષ્ટિયા,
 પૂરેલા એવેય ના વડા, યવાદો જે યતું તે તે. ૫
- સ્વચ્છર જે મને તેને, કદી ના રાખે. રામું,
 જાગ આણ નહીં અર્થ, યવાદો જે યતું તે તે. ૬
- યતે નિમિષ પાતેલું, મને દિવ અરી રીતે,
 અણ એ રાખે કામું, યવાદો જે યતું તે તે. ૭
- જદાનું તત્ત્વ ને અર્થ, નામને અણખાંડી,
 યતું સદુ ઉપજી ખાટે, યવાદો જે યતું તે તે. ૮
- અપુરે અર્થથી મેને, રહે છે ત્યાંથી મેને,
 જદાને આર્થ ઉરખાંડે, યવાદો જે યતું તે તે. ૯
- યદનું ઉર્થ પાનામું, પ્રજ્વલિ રચાનુભવ રેને,
 વિચારીને વિચેકે એ, યવાદો જે યતું તે તે. ૧૦
- દિખ્યમણ આપી તે તો, અનુભવ વળ નહીં લેખે,
 નકામી બેટાર ના પીડા, યવાદો જે યતું તે તે. ૧૧
- પત્રે છે મર્ચને સૌનો, મુખામુખકર્મના યોગે,
 રાતું કર્મ નહીં મિથ્યા, યવાદો જે યતું તે તે. ૧૨
- અકળ કુદનગની લીલા, કળાયી કમ્પનાયી નહીં,
 વિચારી જાનીયો યાજ્યા, યવાદો જે યતું તે તે. ૧૩
- અધાર્યુ આંખપર આવે, દુના યાવે જ પારેતું,
 ઉદય ત્યા અસ્તનાં ચક્રે, યવાદો જે યતું તે તે. ૧૪
- પ્રયત્નો જ્યાં યગ મિથ્યા, સફલ આશા જગુની ત્યા,
 બુદ્ધિચળિ વસ્તુ ધર્મે સદુ, યવાદો જે યતું તે તે. ૧૫

❀ મુસાફર સત્ય શોધી લે. ❀

કવ્વાધી

- યથે અવતાર માનવનો, લક્ષ્મીને સર્વ વિદ્યાઓ;
અનુક્રમ જ્ઞાન પામીને, મુસાફર સત્ય શોધી લે. ૧
- કયા માર્ગે ખરું સુખ છે, ટળે દુઃખો સકલ શાધી;
વિવેકે તે વિચારીને, મુસાફર સત્ય શોધી લે. ૨
- ખરી સ્વાત્મોન્નતિ કરવા, યતાં દુઃખો સકલ હરવા;
ખરી મધ્યસ્થ દૃષ્ટિએ, મુસાફર સત્ય શોધી લે. ૩
- વિચારીને સકલ શાસ્ત્રો, નિહાળીને સકલ દ્રશ્યો;
હૃદયની સૂક્ષ્મદૃષ્ટિએ, મુસાફર સત્ય શોધી લે. ૪
- પરંપર અન્ધ શ્રદ્ધાની, પડેલી ટેવ ટાળીને;
પ્રમાણોની પરીક્ષાથી, મુસાફર સત્ય શોધી લે. ૫
- સ્વયં નિર્ણય કરી સહુનો, અસંખ્યદૃષ્ટિસાપેક્ષે;
ખરા સ્વાનુભવે જગમાં, મુસાફર સત્ય શોધી લે. ૬
- ખરી છે સત્યની કહેણી, ખરી છે સત્યની રહેણી;
બુદ્ધચન્દ્રિયધર્મના પંથે, મુસાફર સત્ય શોધી લે. ૭

❀ સાંવત્સરિક ક્ષમાપના. ❀

- બળે છે બહુ જીગર મારું, યતું ચરચર હૃદય મંપી;
કર્યો શુંહો અરે ત્હારો, ક્ષમા લાવી ખમી લેજે. ૧
- જીગરથી હું ચહું મારી, અહાહા દીલ પસ્તાઈ;
ઘણા પસ્તાઈ છું દિલમાં, ક્ષમા લાવી ખમી લેજે. ૨
- પ્રમાદે ગ્રાણીની હાનિ, બને તેથી પ્રમાદીને;
પ્રસો તું માફ દે મુજને, ક્ષમા લાવી ખમી લેજે. ૩
- નથી આશયયત્રી ભૂંડું, કર્યું મેં ચિત્તમાં લાવી;
જરા ના વૈરને લાવી, ક્ષમા લાવી ખમી લેજે. ૪

૨૨૨ યશો શક્તિયકી સિદ્ધિ: ૨૨૨

કથાવલિ.

- બપુયાથી શું ? ગણુયાથી શું ? નથી શક્તિ વિના શક્તિ;
વિચારીને વિચારો એ, યશો શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૧
- ઉપાયો સર્વ અવલંબી, જગાવો શક્તિ અંતરમાં;
મહા દુઃસાધ્ય કાર્યોની, યશો શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૨
- જગતમાં શક્તિ પૂજની, ચમતકારો થતા એથી;
કરી નિઃશ્વય કરો કાર્યો, યશો શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૩
- થયા જે શક્તિથી શક્તો, ગણુયા દેવ કોટીમાં;
કર્તા સંકરપની નફી, યશો શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૪
- સદા પરમાર્થ કાર્યોમાં, સદા વ્યવહાર નિઃશ્વયમાં;
નિમત્તમાનો પ્રગતિ કરવા, યશો શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૫
- સમગ્ર વિશ્વ દેશોની, સમગ્ર વિશ્વ કોમોની;
સદા સત્યોત્તતિ કરવા, યશો શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૬
- સમસ્ત વિશ્વ ધર્મોના, ખરેખર સદ્વિચારોની;
પ્રચારક યુક્તિયો રચવા, યશો શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૭
- અવકાન્તિપથો હરવા, શુભોકાન્તિ સદા કરવા;
બુદ્ધચરિત્ર ધર્મ છે તવ એ, યશો શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૮

૨૨૨ ચેતન વોધ. ૨૨૨

સગ્રામ, રામ કાન્દરો.

- ક્યાંથી આંખો ક્યાં જાણશ લાઈ, જોને તપાસી ત્હારી સગાઈ. ક્યાં ૧
- કાયા માયા કાચી કે સાચી, રંગમાં રહ્યો શું ? સાચી માચી. ક્યાં ૨
- કુલી ફોગટ શું ? ફાંફાં મારે, ફોગટ જન્મ શુભાવી શું હારે. ક્યાં ૩
- કંચન કામિની મારાં માની, નાહક મુઝે છે નાદાની. ક્યાં ૪
- મરણ સમે તું ખાલી જાશે, ત્યારે મૂરખ તું પસ્તાશે. ક્યાં ૫

સત્ય સ્વરૂપ પરમાત્મત્વારૂં, એ સદુ પુરુષ તુજથી ન્યારૂં. ભેડ. ૬
 દાય દાય અરે હાર્યો બાજી, મર્યો મારો કૂચ્યો બાજી. ભેડ. ૭
 કરતું શું ? ને ક્યું શું ? જોડું. ધર્મ કર્મ નહિ માન્યું મોડું. ભેડ. ૮
 બળતર બળીને કેળક જૂવા, કે દ્વાપળ દરિયામાં ફાંચા. ભેડ. ૯
 ભણ્યું તેનું જગમાં સાચુ, કહેતી નેવી રહેતી રાચું. ભેડ. ૧૦
 બહુ બોલે તે બાંકા બોલો, ગુદિ યાત્રાતપદ મન આવો. ભેડ. ૧૧

જુશામતિયા ગુલામો છે.

જાણી.

- ભલે હો ચોક વા યાલો, ભલે હો રક વા રાલો;
 દૃઢ વેચી બન્યા સ્વાર્થી, જુશામતિયા ગુલામો છે. ૧
- દગાવી સત્યને જેઓ, નકામી હાજી હા કરતા;
 પરાધન ઇચ્છનારાઓ, જુશામતિયા ગુલામો છે. ૨
- ચહે તેને નહીં ચહાતા, ખરૂં કહેતાં ડરે જગથી;
 દૃઢ પરતંત્રના વાહક, જુશામતિયા ગુલામો છે. ૩
- અરે વાહ વાહથી જોડું, ખુશી કરવા ધાન બોલે.
 દૃઢ સાચુ નહીં બોલે, જુશામતિયા ગુલામો છે. ૪
- જુશામતિ સર્વને બહાલી, તથાપિ મત્યવાં કાલી;
 ગુણોને દે અરે આવી, જુશામતિયા ગુલામો છે. ૫
- જુશામતિથી કરે રોજી, બને ના નત્યના બોજી,
 ગુલામોના ગુલામો છે. જુશામતિયા ગુલામો છે. ૬
- દૃઢ ધડકી કહે સોને, જુશામતિ ના કના કાની
 જુશામતિ પૂજથી ઓટી, જુશામતિયા ગુલામો છે. ૭
- પ્રમાણિકને જુશામતિની નથી પરવા જરા જગમાં,
 નકામી વાહ વાહ વદતા, જુશામતિયા ગુલામો છે. ૮
- જુશામતિથી રફી અઘળા, પ્રમાણિકના ધરી પૂરી
 બુદ્ધવબ્ધ જે પ્રવર્તે છે, ખરી વાત વાદે તેની. ૯

❀ યશે શક્તિયકી સિદ્ધિ: ❀

કન્થાલિ.

- ભર્યાથી શું ? ગર્યાથી શું ? નથી શક્તિ વિના ભક્તિ;
વિચારીને વિચારો એ, યશે શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૧
- ઉપાયો સર્વ અવલંબી, જગાવો શક્તિ અંતરમાં;
મહા દુઃસાધ્ય કાર્યોની, યશે શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૨
- જગતમાં શક્તિ પૂજાતી, ચમત્કારો થતા એથી;
કરી નિશ્ચય કરો કાર્યો, યશે શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૩
- થયા જે શક્તિથી શક્તો, ગણાયા દેવ કોટીમાં;
કર્યા સંકટધની નક્કી, યશે શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૪
- સદા પરમાર્થ કાર્યોમાં, સદા વ્યવહાર નિશ્ચયમાં;
નિજાત્માની પ્રગતિ કરવા, યશે શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૫
- સમગ્ર વિશ્વ દેશોની, સમગ્ર વિશ્વ કોમોની;
સદા સત્યોત્પત્તિ કરવા, યશે શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૬
- સમસ્ત વિશ્વ ધર્મોના, ખરેખર સદ્વિચારોની;
પ્રચારક શુકિતયો રચવા, યશે શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૭
- અવકાન્તિપથો હરવા, શુભોકાન્તિ સદા કરવા;
બુદ્ધયજ્ઞિય ધર્મ છે તવ એ, યશે શક્તિયકી સિદ્ધિ. ૮

❀ ચેતન ઘોષ. ❀

સગ્રામ, રામ કાન્દરો.

- ક્યાંથી આંખો ક્યાં જાણે ભાઈ, જેને તપાસી ત્હારી અગાધ. ક્યાં ૧
- કાયા માયા કાચી કે સાચી, રગમાં રહ્યો શું ? રાચી માચી. ક્યાં ૨
- કુલી દોગટ શું તે કાંઈ મારે, દોગટ જન્મ શુભાવી શુ હારે. ક્યાં ૩
- કંચન કાગિની મારાં માની, નાહક સુંઝે છે નાદાની. ક્યાં ૪
- મરણ સમે તું ખાલી જાગે. ત્યારે મૂરખ તું પસ્તારો. ક્યાં ૫

આત્મા ચેતો ચતુર સમશ્ચ યોગ સારો મળ્યો છે, ;
 જ્ઞાનીયોગી શુદ્ધમવડે, ધર્મ તો સાંપડ્યો છે, ;
 માટે નક્કી અવસર લઈ, જ્ઞાનમાર્ગે વિતાસો,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચિન કરી વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાઓ. ૬

અનુક્રમ.

સારાં કાર્યો કરી વિશ્વે, આત્મોન્નતિ કરે સદા,
 શુદ્ધચર્મિષ્ઠ સદ્ગુરુ જ્ઞાને, કર્મ શીર્ષે વહો મુદા. ૭

શ્રાવક.

દક્ષ કલ્પો વ્યવહારી, શ્રાવક દક્ષ કલ્પો વ્યવહારી;	
સમયજ્ઞ ભલિહારી, શ્રાવક દક્ષ કલ્પો વ્યવહારી.	
વ્યવહારે વ્યવહારમાં રે, સર્વ કાર્ય હુંચિંચારી;	
મગજ ન ખાવે વાતમાંડે, મનને આજુ મારી.	શ્રાવક. ૧
એકવિંશતિ શુષ્ક કલ્પારે, શ્રાવકના અધિકારી;	
સત્તર શુષ્ક ભાવે ધરે રે, પૂર્ણપણે તે વિચારી.	શ્રાવક. ૨
નિત્ય નિયમ કરણી કરેરે, ઉઘે નિયમાનુસારી;	
શરીર સંરક્ષા કરેરે, ખાનપાન કમવારી.	શ્રાવક. ૩
બ્રહ્મચર્યને પાંખતારે, દેશચંદ્રી સુવિચારી;	
શરીર રાત્ર વીર્યનીરે, રક્ષા કરે શુષ્કધારી.	શ્રાવક. ૪
ન્યાયાર્થેત ધન સંગ્રહેરે, પ્રમાણિકતા ખ્યારી;	
મત પચ્ચખાણુને આદરેરે, ગમ ખાવે મન ભારી.	શ્રાવક. ૫
દેવગુરુ ભક્તિ કરેરે, શ્રદ્ધા ધર્મે વધારી;	
યથાશક્તિ વ્યાયામથીરે, પોષેતનુ અવિકારી.	શ્રાવક. ૬
દવા હવાથી જાળવેરે, દેહ ધર્મ ધરનારી;	
સુખકારી નિયમો ઘણારે, આદરતો જયકારી.	શ્રાવક. ૭
વિરતિ શુષ્કને આદરેરે, યથાશક્તિ નિર્ધારી;	
સર્વ નયસાપેક્ષથીરે, ચાતો ધર્મ વિહારી.	શ્રાવક. ૮

ચાલ્યા સદુ નિજ નિજ વાટે, એન ચતુર તું એનન થાટે. ૫૯૦ ૬
 મપુગિંદુ સમ મુખ સંસારે, તૃપ્તિ ન વળગે તેદમી ક્યારે. ૫૯૦ ૭
 મોદની માયા જગમાં મોટી, કષ્ટમાં નામી દુઃખદા ખોટી. ૫૯૦ ૮
 તટપટ ચટપટ મટપટ ત્યાગી, આત્મસ્વરૂપનો યા તું રાગી. ૫૯૦ ૯
 સત્ય શુદ્ધપરમાત્મસ્વરૂપી, શુદ્ધિસાગર મુખચિદ્રૂપી. ૫૯૦ ૧૦

❀ કર્તવ્યોપદેશ કાવ્ય. ❀

જાગી ઉઠો દૃઢય ઘટમાં પૂર્ણ જ્યોતિ જગાવે,
 સાચી મેવા જગ દિનનાળી તેદમાં ચિત્ત લાવે,
 ખોટા ખ્યાલો પરિહરી સદા ચિત્તમાં ધર્મ વાસે,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચયિન કરી વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૧
 આત્મા છે આ પરમ વિશુ એ ભાવના ચિત્ત ભાવે,
 મૈત્રી ભાવી શ્રદ્ધ જનથી તુચ્છનાને દહાયો;
 સાચા ભાવે સકલ જનને દુઃખમાં દો દિલાસો,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચયિન કરી વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૨
 સર્વે છવો શિવમુખ લહે, કર્મના ઓથ ટાળી,
 સર્વે છવો શિવમુખ લહે, રાગ ને દ્વેષ વારી;
 સાચી એવી દૃઢયઘટમાં, ભાવનાને વિકાસો,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચયિન કરી, વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૩
 સૌનુ સાફ મન વચનયત્રી, કાલ લક્ષ્મીવટે હો,
 આત્મશુદ્ધિ પ્રતિદિન કરો, લક્ષ્મીયો સાંપડે હો;
 ત્હારી નિત્યે પ્રગતિપથમાં આત્મશક્તિ પ્રકાશે,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચયિન કરી, વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૪
 ત્હારા માટે સકલ ગુણ છે, શુદ્ધદષ્ટિ પ્રભાવે,
 યાતું થાયે સકલ ગુણ છે, ધર્મસાપેક્ષ ભાવે;
 એતું ત્હારા દૃઢય સમજ, મોદકર્મો વિનાયો !
 સારાં કાર્યો નિશ્ચયિન કરી, વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૫

આત્મા ચેતો ચતુર સમજી યોગ સારો મળ્યો છે,
જ્ઞાનીયોગી ગુરુમમવડે, ધર્મ તો સાંપડ્યો છે;
માટે નક્કી અવસર લઈ, જ્ઞાનમાર્ગે વિલાસો,
સાસં કાર્યો નિશ્ચિન કરી વિશ્વમાં ઉચ્ચ ચાલો. ૬

અનુકુલ

સારાં કાર્યો કરી વિશ્વે, આત્મોન્નતિ કરે સદા,
બુદ્ધચિન્ધિ સદ્ગુરુ જ્ઞાને, કર્મ શીર્ષે વહો મુદા. ૭

શ્રાવક.

- દક્ષ કહ્યો વ્યવહારી, શ્રાવક દક્ષ કહ્યો વ્યવહારી;
સમયજ્ઞ બલિહારી, શ્રાવક દક્ષ કહ્યો વ્યવહારી.
વ્યવહારે વ્યવહારમાં રે, સર્વ કાર્ય હુશિયારી;
મગજ ન ખાવે વાતમાં રે, મનને અંજી મારી. શ્રાવક. ૧
- એકવિંશતિ શુભ કહ્યારે, શ્રાવકના અધિકારી;
સત્તર શુભ ભાવે ધરે રે, પૂર્ણપણે તે વિચારી. શ્રાવક. ૨
- નિત્ય નિયમ કરણી કરે રે, ઉઘે નિયમાનુસારી;
શરીર સંરક્ષા કરે રે, ખાનપાન કમવારી. શ્રાવક. ૩
- બ્રહ્મચર્યને પાળતારે, દેશચક્રી સુવિચારી;
શરીર રાખ વીર્યનીરે, રક્ષા કરે શુભધારી. શ્રાવક. ૪
- ન્યાયાર્જીત ધન સંબહેરે, પ્રમાણિકતા પ્યારી;
મત પરચખાણુને આદરે રે, ગમ ખાવે મન ભારી. શ્રાવક. ૫
- દેવગુરુ ભક્તિ કરે રે, શ્રદ્ધા ધર્મે વધારી;
યથાશક્તિ વ્યાયામથી રે, પોષેતનુ અવિકારી. શ્રાવક. ૬
- દવા હવાથી જાળવે રે, દેહ ધર્મ ધરનારી;
સુખકારી નિયમો ઘણારે, આદરતો જયકારી. શ્રાવક. ૭
- વિરતિ શુભને આદરે રે, યથાશક્તિ નિર્ધારી;
સર્વ નયસાપેક્ષથી રે, ચાતો ધર્મ વિહારી. શ્રાવક. ૮

ચાલ્યા સદુ નિજ નિજ પાટે, યેન ચનુર તું ચેનન પાટે. ૩૫૦ ૬
 મનુગિંદુ સમ મુખ સંસારે, તુલિ ન વળશે તેડાળી ક્યારે. ૩૫૦ ૭
 મોહની માયા જગમાં મોટી, ક્ષણમાં નામી દુઃખદા ખોટી. ૩૫૦ ૮
 લટપટ ચટપટ ઝટપટ ત્યાગી, આત્મસ્વરૂપનો થા તું રાગી. ૩૫૦ ૯
 ચત્પ શુદ્ધપરમાત્મસ્વરૂપી, શુદ્ધિમાગર મુખચિદ્રૂપી. ૩૫૦ ૧૦

❀❀ કર્તવ્યોપદેશ કાવ્ય. ❀❀

ભગી ઉઠો દુઃખ ઘટમાં પૂર્ણ જ્યોતિ જગાવે,
 સાચી સેવા જગ દિનતનુ તોડમાં ચિત્ત લાવે,
 ખોટા ખ્યાલો પરિહારી સદા ચિત્તમાં ધર્મ વાસે,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચિન કરી વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૧

આત્મા છે આ પરમ વિશુ એ ભાવના ચિત્ત ભાવે,
 મૈત્રી ભાવી સકલ જનથી તુચ્છતાને દહાયો,
 સાચા ભાવે સકલ જનને દુઃખમાં દો દિસાસે,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચિન કરી વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૨

સર્વે જીવો શિવમુખ લહે, કર્મના ઓઘ ટાળી,
 સર્વે જીવો શિવમુખ લહે, શાન નં દેવ વારી,
 સાચી એવી દુઃખઘટમાં, ભાવનાને વિકાસે,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચિન કરી, વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૩

સૌનુ સાદે મન વચનધરી, કાલ લક્ષ્મીવડે હો,
 આત્મશુદ્ધિ પ્રતિદિન કરે, લક્ષ્મીયો સાંપડે હો;
 ત્હારી નિત્યે પ્રગતિપથમાં આત્મશક્તિ પ્રકાશે,
 સારાં કાર્યો નિશ્ચિન કરી, વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૪

ત્હારા માટે સકલ મુખ છે, શુદ્ધદષ્ટિ પ્રભાવે,
 યાતું થાયે સકલ મુખ છે, ધર્મસાપેક્ષ ભાવે;
 એવું ત્હારા દુઃખ સમજી, મોહકર્મો વિનાશો !
 સારાં કાર્યો નિશ્ચિન કરી, વિશ્વમાં ઉચ્ચ થાયો. ૫

❀ શ્રી આત્મારામજી માહારાજના સંઘાડાના મુનિ
શ્રી લલિતવિજયજીએ રચેલાં સ્તવનો પર અભિપ્રાય. ❀

ઓપવણ સદેગે કરેલે સ્થામને-એ ચાલ.

હૃદયવિગે જીવવરનાં સ્તવને રચ્યાં,
ભક્તિ ભાવને શુદ્ધ્યે સ્તવને યેસજે;
પ્રભુભક્તિથી આનંદરસ રસિયા બની,
દાજે નિયતીન મનમાં પ્રગળ્યા કલેશ ને. હૃદયવિગે. ૧

પ્રભુની સાથે પ્રેમભક્તિ લયલીન ચઇ,
સરલ હૃદયથી ભક્તિ કરણમાં ન્હાયલે;
ગાયન રચવામાં શુભતાન સદા રહે,
મૈત્રીભાવના ધારે નિજ મુખદાવલે, હૃદયવિગે. ૨
પ્રભુના દાસ બનીને અરજ ઉચ્ચરે,
કરે પ્રાર્થના સિદ્ધ વૃધ સંકેતલે,

મીઠાં મીઠાં ભક્તિ દ્વાણાં સ્વાદતા,
સ્વાદી ચખાડે અન્ય જીવોને દેતલે. હૃદયવિગે. ૩

સ્તવનોદ્વારે ટાલે આનંદમસ્ત થે,
ભક્તજીવોને ટાલાવે કરી આનજે;
સ્તવન મુછીને શીર્ષ ધુણાવે ભક્તજન,
મુનિ જીવનનું દાર્દિંક પ્રગટે તાનજે. હૃદયવિગે. ૪

દીરવિજયજી દિપ્ત દીરલાસમ મુનિ,
લલિતવિજયજી કાવ્યામૃતરસરેલજે;
તેમાં કીલી જીવો નિર્મળના ધરે,
અનુભવ મુખની ધારે જીવો સહેલ ને. હૃદયવિગે. ૫

પ્રમુખાવ્ય મિષ કામણ ભક્તોપર કર્તુ,
સ્તવન ગાઇને જુલે ભવનું જાનજે;
જુદિસાગર અનુભવી અનુભવ લહે,
પામે અવિચળ મંત્રગમ્યા સ્થાન ને. હૃદયવિગે. ૬

નકામી બહોર ના પીડા. ૬૬

કથમિ.

- વિચાર્યા વળુ અરે પૂરું, અનુભવ પૂર્વે કીધા વળુ;
જમાખ્યાળી અરે ગંધુ, નકામી બહોર ના પીડા. ૧
- પટે નિજ શક્તિયો નિષ્ક્રમ, યતો ના કાયદો જગને;
અરે નિજ ફર્જથી જૂરી, નકામી બહોર ના પીડા. ૨
- પટે દુઃખો ધળાં રીરે, યતો ના કાયદો કિચિત;
છતી આંખે બની આંધો, નકામી બહોર ના પીડા. ૩
- વધે ચિંતા વિપત્તિયો, રૂચે ના જાનીના મનમાં;
તજામને અડતામાં, નકામી બહોર ના પીડા. ૪
- મળે આનંદરસ નહિ જ્યાં, ભણું કરનાં જૂઝું લાગે;
બનીને કાઠવો જાણુ, નકામી બહોર ના પીડા. ૫
- ગળે ના તેરમાં કોણ, નહીં કો ભાવને પુરેછે;
તથાપિ ત્યાં પડી મોઢે, નકામી બહોર ના પીડા. ૬
- ગળ્યું સર્વે સમુદર રે, મુંકાનું ના ગળાનું ના;
અહો એવી પ્રવૃત્તિની, નકામી બહોર ના પીડા. ૭
- ધણી હાનિ અને પ્રાપ્તિ, જરા પણ લાભ નહીં એવી;
પ્રવૃત્તિમાં પડી જાણુ, નકામી બહોર ના પીડા. ૮
- અહા ના ફર્જ નિજ ચાવી, રહે ના હાથમાં છાતી;
અલેખે શક્તિયો લાગી, નકામી બહોર ના પીડા. ૯
- યતો ના કાયદો કોને, ઉપાધિયો વધે જામી;
ત્યજીને દર સહવૃત્તિ, નકામી બહોર ના પીડા. ૧૦
- મળેલી સર્વ શક્તિયો, ભણામાટે જ સાપરચી;
અહો એ કાયદો જૂઝી, નકામી બહોર ના પીડા. ૧૧
- ફરીને દુષ્ટ લાલચમાં, મહતોની ત્યજી શિક્ષા;
કર્યા વળુ તોલ શક્તિનો, નકામી બહોર ના પીડા. ૧૨
- પગે પગલે શિખામણ છે, વિચારીને ભરી પગલાં;

કર્તા કર કાર્ય ઉપયોગે, નકામી જોર ના ખીડા.	૧૩
શિખામણુદેત છે સર્વે, જગતમાં દશવસ્તુઓ;	
ધંરી સવળી ભલી દષ્ટિ, નકામી જોર ના ખીડા.	૧૪
મથાનો સાર વાચક તું, વિચારી જો હૃદયમાંહી;	
બુદ્ધચબ્ધિસંતની શિક્ષા, રૂચે તેને મળે શાન્તિ.	૧૫

❀ શ્રી બુદ્ધિસાગરસૂરિકૃત ગુર્જરભાષા કાવ્યપર અભિપ્રાય. ❀

ઓખરજી સંદેશો કહેવું આમને-એ સમ.	
સજ્જન ગુણીનાં ગુણને ટેકો આપીયે,	
અનુમોદનની સાથે કરી સન્માન જો;	
અદે ગુણ શ્રેણિ વૃદ્ધિ ભાવે પ્રેમથી,	
આનંદ અંગ વધે તેથી અસમાન જો.	સજ્જન. ૧
સમય ઉચિત ને જાણે અંતર ભાવથી,	
વળી મુખ્યપણે તે આગમને અનુસારજો;	
દે ઉપદેશ ને વાણી ખીડી બોલતા,	
બોધને આપી જીવનો કરે ઉદ્ધારજો.	સજ્જન. ૨
સ્થાવરાદની સહકે અંજો ચાલતા,	
કદિ ન પામે સજ્જનના કોઈથી તેદજો;	
જન્મ મૃત્યુ ધન્ય કરે પોતાનજો,	
બીજાનો તો વિરોધપણે ગુણ નેદજો.	સજ્જન. ૩
સાત્ર પ્રમાણે પ્રયોગી રચના કરે.	
દાખ્ય દર્શના સ રૂપ પ્રાકૃતમાંદજો;	
ધન્ય તે નેરો ધન્ય છે બાપ દાખ્યને,	
રત્ન લેખને વૃદ્ધ પુરુષનો પ્રેમજો.	સજ્જન. ૪
બુદ્ધિસાગરમૂલિના કહે એ ગોખના.	

- પરી નિજ સ્વાર્થની હિંદિ, ત્વજ પરમાર્થની હિંદિ;
પ્રભાવિતા કરે દ્રષ્ટે, તમે આવક કરો કેવા. ૧૨
- સમર્પણ ના બહા માટે, કરે જે જે મન્યું સારું;
અહંતામાં રહે સતી, તમે આવક કરો કેવા. ૧૩
- દૃઢ્યમાં જેન શાસનની, જરા ના દાઢને ધરતા;
કરે ના સંપન્ની સેવા, તમે આવક કરો કેવા. ૧૪
- વહો ના સદગુરૂ આજ્ઞા, સદા નિજ શીર્ષપર આવે;
દ્રષ્ટે સ્વાછંદથી જ્યાં ત્યાં, તમે આવક કરો કેવા. ૧૫
- નમ્રતાને નગુરા ઘર્ષ, યના નિજ સદગુરૂ સામા;
કર્ષા ઉપકાર ના દેખે, તમે આવક કરો કેવા. ૧૬
- પ્રતિજ્ઞા સદગુરૂ પાસે, કરીને છંડતા મોટે;
હલો વિશ્વાસધારકને, તમે આવક કરો કેવા. ૧૭
- મુધારો વા કુધારો શું ? તમે ના બલુતા રાને;
કરો જ્યાં જાઓ, ત્યાં હાજી, તમે આવક કરો કેવા. ૧૮
- પ્રભુ મહાવીરસિદ્ધાંતો, જરે ! ના બલુતા પૂરા;
કરો યંકા વિનાબ્યાસે, તમે આવક કરો કેવા. ૧૯
- મલો ઊંઘ, સદુ સરખું, પરીક્ષા ના કરો પૂરી;
દૃઢ્ય ને કાનના કાચા, તમે આવક કરો કેવા. ૨૦
- શ્દીને સદગુરૂ પાસે, ગુરૂપાસાં નથી સેબ્યાં;
શ્દી ના સદગુરૂગમને, તમે આવક કરો કેવા. ૨૧
- નમ્યા ના સદગુરૂ પાદે, મન્યું સ્વાર્થજી કર્યું ના કાંઈ;
બહા આશય નહીં સમજ્યા, તમે આવક કરો કેવા. ૨૨
- વિચારો સાંકડા ગંદા, ગલો નિજહિંદિ સમ સહિ;
ગુણાનુ રાગમાં મીંડું, તમે આવક કરો કેવા. ૨૩
- નયોની બહુ અપેક્ષાએ, નથી કાંઈ બલુતા રાને;
કરો હઠવાદ ભણવાનો, તમે આવક કરો કેવા. ૨૪
- રમો બાજી પ્રપંચોની, જનીતિમાં જીવન ગાળો;
બચીને જૂલ બહુ ખાતા, તમે આવક કરો કેવા. ૨૫

[illegible]

❀ मारि (मिष्टानि दुग्धम्) ❀

આપણા મનમાં આવીને, ત્યાં ત્યાં જે સ્થળે
 હરખેને જે ના, હરખે, ખરી જે આવીને આ દુ,
 ફરે, મિત્ર, મિત્ર, મિત્ર, મિત્ર, મિત્ર, મિત્ર, મિત્ર, મિત્ર,
 નાથી ના આપણી, હરખેની આવી છે જુદી,
 ખરી જે આપણી આવી, હરખે આપે જાણી કુમળ,
 જુદાની આપણી આપણ, આપે જે આપણ આપે છે,
 આપણ આપણ આપણ, ઉઠે છે ત્યાં મનનું જન્મ,
 ખરી આપણ નથી જાણી, મુખાપણી મુખે જાણે,
 આપે જે મિત્ર આપણ, ત્યાં ના તેડની આપણી,
 મદી ના જેડની આપણ, નથી ત્યાં આપણી આપણ,
 ફરે, ત્યાં ત્યાં જેડની, ખરેખર આપણ તેડની,
 નથી આપણ ખરી આપણ, નથી આપણ હરખેની.

୧ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୫୩ରୁ ୩୦ ଅପ୍ରେଲ ୧୯୫୩ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ୧୨.୩୦ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

અરે ને માણી માગે છે, નથી ત્હને દીધી માણી;
 પ્રભુની માણી તું માગે, નથી માણી વિના માણી;
 એવાને માણી આપ્યા વળ, પ્રભુની માણી નહિ મળયે;
 પ્રથમ તું માણી દે સોને, પ્રભુની માણી મળવાની;
 પ્રભુ સમ દીત યાવાળી, એવાની માણીઓ મળયે;
 એવાને આપનાં માણી, પ્રભુ દિતમાં પ્રગટ યાતા.
 અહો એ દિવ્ય માણીમાં, કયાના મેધ પ્રમટે છે,
 પડકે જર્જના ભગ્નિ, મધુરો પ્રેમના દુઢકે.
 ભાતી એ માણીની સેવા, અમારા દીતમાં હોયો;
 જુદમંદિ આત્મવત્ કુનિયા, થર્પ ત્યાં માણી એ પૂરી.
 ના. ૧૫ સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૪

૭

૮

૯

૧૦

૧૧

પડ્યાપર માર ના પાડુ.

કથાસિ.

ગાળીને કોપથી રાનો, ગાળી કાચર વનર સત્વે;
 ધરીને વેર ક્રેયામાં, પડ્યાપર માર ના પાડુ.
 નથી એ મૂરની શોભા, નથી એ ભકતની શોભા,
 નથી એ જ્ઞાનીની શોભા, પડ્યાપર માર ના પાડુ.
 પરાક્રમ એ નથી સાચુ, નથી એ જુદિની શોભા;
 ધરી સૌજન્ય મનમાંહિ, પડ્યાપર માર ના પાડુ.
 અહો એ નીચમાં નીચો, હલેલાને જતો હલવા;
 ધરી ઔદાર્ય અન્તરમાં, પડ્યાપર માર ના પાડુ.
 ભલી છે સન્તાની શોભા, પડ્યાને ને ચઢાવે છે;
 ભણીને પાઠ સંજ્જનનો, પડ્યાપર માર ના પાડુ.
 પ્રભુ મહાવીરના પગલે, ત્હને ભવા થતી ઇચ્છા;
 ખરી રીતે થતિ ત્યારે, પડ્યાપર માર ના પાડુ.

૧

૨

૩

૪

૫

૬

પ્રભુ મહાવીરની વાણી, ત્હને જે ચિત્તમાં ગમતી; . .
 ત્યજી મિથ્યાત્વની કહેણી, પડ્યાપર માર ના પાડુ. ૭
 સમા છે વીરનું લ્હાણ, દયામય, સંતનું હૈયું;
 અહો એવી દશા વરવા, પડ્યાપર માર ના પાડુ. ૮
 ભણ્યું ત્હારું ગણ્યું ત્હારું, કર્ણાદિદિથી લેજે;
 બુદ્ધચંદ્રિયસત્યશિક્ષાને, રૂએ તો માન અન્તરમાં. ૯

❀ યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ❀

જુઓ વેદો પુરાણોને, જુઓ બાપમલ અંબુલને;
 ઉપનિષદો જુઓ સર્વે, યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ૧
 જુઓ આગમ સકલ વાંચી, યતી પ્રીતિ પછી શ્રદ્ધા;
 પ્રભુ મહાવીરની સાચી, યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ૨
 પ્રભુ પ્રીતિવડે પાસે, રહે તું એજ વિશ્વાસે;
 જતાં પ્રીતિ મયું સર્વે, યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ૩
 પ્રભુ મહાવીર પર પ્રીતિ, હતી આગ્રી શ્રીગૌતમની;
 ગની એ પ્રીતિ મોશાર્થે, યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ૪
 રૂચિ પ્રીતિ અવર નામો, મુળી ધારી અનુભવથી;
 કરો નિશ્ચય હૃદયમાંહિ, યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ૫
 યતું એકાગ્ર મન જાડી, પ્રભુપર પ્રેમ એવાથી;
 જુઓ દુષાંત યાસોમાં, યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ૬
 યયા ભક્તો જગતમાં જે, મહતો જે યયા જગમાં;
 ચડ્યા પહેલાં જ પ્રીતિથી, યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ૭
 યતી જ્યાં પ્રેમની લગની, રહે છે ચિત્ત ત્યાં એંટી;
 કયાતું સ્વાનુભવથી એ, યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ૮
 ચડ્યા પ્રીતિવડે સન્તો, યયા મસ્તુલ પ્રભુમાંહિ;
 રમું જાડી નહીં બીજું યતી પ્રીતિવડે ભક્તિ. ૯
 સહાતા સર્વ ઉપસર્ગો, સહાવી દુઃખની કાટિ:

જ્ઞાન ધ્યાનથી પ્રમુની સાથે તન્મયતા.

- ત્હારો પ્રભુ ત્હારો પ્રભુ, પ્રેમી હૃદયના બહાલમાં,
તન્મય બની તવ રૂપમાં, રાચી રહું માચી રહું;
વારી જઈ ત્હારા ઉપર, કુરબાન ખ્યાસ પ્રાણ છે,
આંખે થયો આભાસ બહાલા, ત્યારથી પહિચાણ છે. ૧
- અમકાર આંખો આગળે, દેખને ક્યાં ભાગી જશે,
તવ તેજ પ્રીતિ ભેરનો, શિરપર ચઢ્યો ભારે નરયો;
ધાયણ કયું મુજ ચિત્તને, પરખાવિયું તુજ રૂપને,
ભાગી ભગનવા તાઢરી, છોડું નહીં દિલ ભૂપને. ૨
- સંતાઈયા ઝટ શોધીને, ભેટીશ અંગોઅંગથી,
ભેટી પડી આનન્દથી, સાથે રહું ઉમંગથી;
તવ રૂપમાં રંગાઈને, ન્યારો જરા થાઉં નહીં,
બુદ્ધચિત્ત પ્રભુના રૂપમાં, નિજ રૂપને ભેવું સહી. ૩

સં. ૧૯૭૦ ચૈત્ર વદિ ૯ વિસનગર.

બાવાર્થ—હે અસંખ્ય પ્રદેશમય નિર્મલ પ્રભો ! હું ત્હારો છું અને તું
ત્હારો છું. ત્હારા પ્રેમિહૃદયનો તું બહાલમ છે. હે પ્રભો !!! ત્હારા શુદ્ધરૂપમાં
તન્મય બનીને રાચીમાચી રહું છું. હે સર્વશ પ્રભો !!! ત્હારા ઉપર
વારી જઈ છું, ત્હારા ઉપર મારા પ્રાણ કુરબાન છે. હે પ્રભો !!! આન્તરિક્ષમુખે
ત્હારા રૂપનો ન્યારથી આભાસ થયો ત્યારથી ત્હારી પિઝાણ અર્થાત્ એકખાણ
થઈ છે. હે પ્રભો ! ધ્યાનસમાધિમાં જ્ઞાનચક્ષુ આગળ તમારા રૂપનો અમકાર
દેખને હવે તમે ક્યાં ભાગી ન. શે. હે પ્રભો ! ત્હારા તેજપર ચઢ્યો જે પ્રીતિ
તેના ભેરતોરનો નિશ જે મારા મગજમાં ચઢ્યો છે તેજે હું ત્હારું ત્હારું
એવું બાન બૂધવારી છોડું છે અને મારા ચિત્તને ધાયણ કર્યું છે. ન્યારથી ત્હારું
રૂપ અવલોક્યું છે ત્યારથી ચિત્ત ધાયણ થવાથી આસારિક વસ્તુઓપર ચિત્ત
ચોંટતું નથી. ફક્ત ત્હારા રૂપને અવલોકનની લગનવા ભાગી રહી છે. ત્હારા
ચિત્તના બૂધ એવા હે પરમાત્મા હવે હું તને છોડનાર નથી. હે પ્રભો તમે
તિરોબાવની અપેક્ષાએ સંતાયા છો પરન્તુ તમને પ્રજટ કરીને અંગેઅંગથી

હે. અમુને આરવાણ જરી જાણ્યા વગેરે કુબોલન કોણ આવ્યા? તેમ દર્શનમાં
 વળું છે. અપારથી ત્યાર ૧૫ દેખું ત્યારથી અને અન્ય કશું કંઈ મમતું નથી.
 ત્યાર વિરહનાં દુઃખ પેડીને ત્હને કોણું ખું. ત્યાર વિના અન્યને કોણ એ ત
 વિધિ વધ જરી દિસાવમાં મળે અર્થાત્ કોઈ પણ મળે નહિ. અપારથી ત્યાર
 ૧૫ દેખું અને અપૂર્વ પ્રેમ પ્રગટ્યો ત્યારથી એ જન્મત્તની સ્વજ અને અવદાર
 મર્મદાને ત્હજ દીધી છે. ત્યાર વિગદથી હરવર્ષા અભિજ્ઞાપામેા ઉઠે છે.
 તેની દે પ્રમેા!!!! ત્હને કેમ રવા આવતી નથી? નહી કશું છું કે ત્યાર વિના મન
 અન્ય વસ્તુ છટ નથી, છુંજ આરો પ્રાણાધિક બ્દાતો ખું. છું જાની જ અને એ
 મધું જાણ્યા છતાં દજ કેમ સંતાકુહરીની રમત રમે છે. અને વધારે સનારીને
 દુઃખી કરવામાં ત્હને શું સાઈ લામે છે? દે અનન્તસુખવા રામિનું ત્હારી
 સાથે તન્મયપણે મગવામાં જન્મત્તની કથની અને કરુણિતો એ ત્યામ કોઈ છે.
 મારી જાનવશુએ ત્હને મગવાની વારે ત્હને દેખી રથો ખું. શુદ્ધિસાગર કંઈ છે
 જાનના સાગર પરમાત્મસ્થામિનું દેવે તમે ત્વરિત મળે એમ આત્મામાં
 દેવી એતના પ્રેમે બળે છે.

મુ. વિગ્નનગર મેન વહિ ૬ સં. ૧૬૭૦.

ૐ શાન્તિ: ૧

શેઠ જગાભાઈ વલ્લપતભાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ.

પ્રમુખા મેજની ઉચ્છા, પદિ પ્રગટે દ્વિધમાંતી;	
પ્રમુથી મેજ મેજવવા, ખરી પ્રીતિ દ્વિધ લાવે.	૧
પ્રમુ મગમે પ્રમુ રીતે, પ્રમુ જેવા ગુણે ધરતાં;	
પ્રમુને સદ્ સમર્પ્યાગી, અદ્વૃત્તિ યમે ફરે.	૨
અદ્વૃત્તિની અદ્વૃધ્યાની, અદ્વૃત્તિની અદ્વૃત્ત્યાગી;	
અદ્વૃત્ત્યાગે પ્રમુ રાગે, પ્રમુથી મેજ મગવાનો.	૩
પ્રમુના ધ્યેયવળુ જીજ્ઞું, કશું ના ચિત્તમાં આવે;	
પટે ના ચેન માયામાં, ધમાધમ ચિત્તમાં નાવે.	૪
પ્રમુ શ્રદ્ધા પ્રમુ લાજિ, પ્રમુથી પૂર્ણ રગાતો;	
પ્રમુમય વૃત્તિનો યોગી, પ્રમુનો એ, પ્રમુ એનો.	૫

હે. અમુને આરવાદા જાડી જાડુડા વમેરે કુબોજન ડોળ ખાવ!! તેમ હવે મનમાં
 થયું છે. અપરથી ત્હારું રૂપ દેખું ત્હારથી અંદરે અન્ય કશું કંઈ મમતું નથી.
 ત્હારા વિરહનાં દુઃખ પેડીને ત્હને શીડું છું. ત્હારા વિના અન્યને ડોળ એવી
 ગિયતિ થય જાડી દિસાવમાં મળે અર્થાત્ ડોળ પણ મળે નહિ. અપરથી ત્હારું
 રૂપ દેખું અને અપૂર્વ પ્રેમ પ્રગટયો ત્હારથી મ્હેં જનત્વી લાગ અને અપરદાર
 મર્મદાને ત્વજી ઠાપી છે. ત્હારા વિરહથી હરથમાં અમિત્તાગામો ઉડે છે.
 તેની દે પ્રભો!!! ત્હને કેમ દયા આવતી નથી? નહો કશું છું કે ત્હારા વિના અંદરે
 અન્ય વસ્તુ હજ નથી, છુંજ આરો પ્રાણાધિક બ્દાસો છું. છું યાત્રી છે અને એ
 બધું જાણ્યું છતાં હજ કેમ સંતાકુકીની રમન રમે છે. અંદરે વધારે સનાવીને
 દુઃખી કરવામાં ત્હને શું સાધું લાગે છે? હે અનન્તમુખના રામિન! ત્હારી
 સાથે તન્મયજાળે મગવામાં જનત્વી કયની અને કર્ણીને મ્હેં ત્યાગ કયો છે.
 મારી યાનચક્ષુએ ત્હને મગવાની વાટે ત્હને દેખી રહ્યો છું. જુદિસામર કથે છે
 કે યાનના સાગર પરમાત્મસ્વામિન! હવે તમે ત્વરિત મળો એમ આત્મામાં
 રહેથી ચેતના પ્રેમે બળે છે.

મુ. વિમ્બનમર ચેત વદિ ૬ સં. ૧૬૭૦.

ૐ જ્ઞાન્તિઃ ૩

શેઠ જગામાઈ દલપતમાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ.

પ્રભુના મેળની ઇચ્છા, વદિ પ્રગટે હૃદયમાંડી;	
પ્રભુથી મેળ મેળવવા, ખરી પ્રીતિ હૃદય લાવે.	૧
પ્રભુ મળશે પ્રભુ રીતે, પ્રભુ જેવા શુભો ધરતાં;	
પ્રભુને સદુ સમર્પ્યાથી, અહંવૃત્તિ થશે દૂર.	૨
અહંજાની અહંધ્યાની, અહંમોની અહંત્યાગી;	
અહંત્યાગે પ્રભુ રાગે, પ્રભુથી મેળ મળવાનો.	૩
પ્રભુના ધ્યેયવલ્લુ ધીભું, કશું ના ચિત્તમાં આવે;	
પડે ના ચેત માયામાં, ધમાધમ ચિત્તમાં નાવે.	૪
પ્રભુ શ્રદ્ધા પ્રભુ ભક્તિ, પ્રભુથી પૂર્ણ રંગાતો;	
પ્રભુમય વૃત્તિનો યોગી, પ્રભુનો એ, પ્રભુ એનો.	૫

તુજને મળવા કરવું ઘટે તે, કરતો પ્રેમે સર્વ,
 હવે શું કરવું બાકી રહ્યું કંઈ, કીધા ઉપાયો ખર્વ;
 મળે તે રીતે મળવા રે, ભક્તિભાવે ઉમાદ્યો. પ્રભુજી. ૧
 ભવતાપે તપિયું મન બહુલું, રંજે નહીં ત્યાં ચિત્ત,
 મહારૂં તે સહુ તહારૂં કીધું, માગે શું મળવા વિત્ત ?
 આજીજી કરવી ઘટતી રે, તે તે સહુ કરી રહ્યો. પ્રભુજી. ૨
 વૃત્તિથી બાંધી તુજમાંહી, શદ્દા ભક્તિ બેશ,
 નિવૃત્તિથી તુજને મળવા, રૂચિ વધતી હમેશ;
 દ્વિધાભાવ યોગે રે, પરાણે ખૂબ વિરહે દહ્યો. પ્રભુજી. ૩
 નિવૃત્તિથી સહજપણે તું, યથારૂપ પરખાય,
 ત્યારે અનહદ શાન્તિ પ્રગટે, દ્વિધાભાવ દૂર ભાય;
 બહાલામાં બહાલા બહાલા રે, જોવા ત્હને પ્રેમ થયો. પ્રભુજી. ૪
 ક્યાં સુધી મળવાના ઉભરા, કદાવરો જગનાથ,
 જોલાવો ત્યાં સુધી જોણું, મ્હારે તું મોટી આથ;
 મળ્યાવણુ નહીં આરોરે, આવો તે લેહ શાને વહ્યો ? પ્રભુજી. ૫
 જગને આતું શુંય જણાવું, જાણે છે તું એક,
 પ્રત્યક્ષે મળ્યો મુજ બહાલા, આત્મ સમર્પણ ટેક;
 નિશ્ચયથી પૂર્ણ ધારી રે, બુદ્ધિસાગર અંખી લહ્યો. પ્રભુજી. ૬

જાવાર્થ:-હે સર્વશ્રેષ્ઠ પ્રભો ! ત્હને મળવા માટે મ્હારો જીવ તઈપી રહ્યો
 છે. હે અસંખ્યપ્રદેશમય પ્રભો ત્હારા વિના હવે સંસારમાં કાંઈ રેકાણે મમતું
 નથી. હવે તો હું ત્હારી પ્રાપ્તિ વિના ખૂબ અજાણ્ય મર્યો છું. હે પ્રભો ! ત્હને
 મળવા માટે સંસારમાં જે જે ઘટે તે સર્વ યથામતિ શક્તિતઃ કરું છું. હવે
 ત્હને મળવામાં જો કંઈ બાકી રહ્યું હોય તો તે બતાવ ! ત્હને સ્પષ્ટતઃ મળવા
 ખર્વ સંખ્યા નેટલા ઉપાયો કર્યા અર્થાત્ ધણા ઉપાયો કર્યા. હવે કર્યો ઉપાય
 બાકી રહ્યો છે ! તે મ્હને તો જણાતું નથી. માટે કૃપા કરીને કંઈ બાકી રહેતું
 હોય તો તે તું જણાવ. હે પ્રભો ! તું જે રીતે મળે તે રીતે મળવાને હવે તો
 ત્હારાપર આધાર રાખીને બેઠો છું. હવે તો જે રીતે મળવાનું થાય તે રીતે
 પાતે તું અન્તરમાં જણાવ ! ત્હારાપર ખૂબ શ્રદ્ધાભક્તિ રાખીને ત્હને મળવા.

શા. મોહનલાલ જોશીગભાઈ વિજયપુરવાળાને લખેલ પત્ર.

જૂઠા વૈરાગીઓનાં લક્ષણ, ૧૯૨૩

રાગ—ધીરજના પદનો.

વૈરાગી વેપે જગમાં રે, ઘણા લોકો ભટક્યા કરે,
ધર્મના નામે પૂતી રે, અનીતિએ પેટ ભરે;
પાંચ ઇન્દ્રિયા ત્રેવીસ વિષયે, રાતા તાતા થાય,
આત્મજ્ઞાનની મંધ ન જાણે, આપ જાણીને ગાય;
વૈરાગી વાતો કરતા રે, મનમાંથી રાગ ધરે. વૈરાગી. ૧

રાત દિવસ નિન્દા લવરીમાં, કાઢે એણે કાગ,
શિખામણુ દે તેને કોપે, દેવે મર્મની ગાળ;
નિજ ઘર એકને છોડી રે, અનેક ઘરો કરતા ફરે. વૈરાગી. ૨

કામે પીટયા ત્યાગી સીડા, કરતા ગુમ કુકર્મ,
દાંક પિછોડા કરતા ઉપર, ધરે ન મનમાં શર્મ;
ઉપરથી જગલા ભકનો રે, પરના પ્રાણો દાવે દરે. વૈરાગી. ૩

કૃતરને કૃતર જેમ-દેખી, સાચું ભગીને થાય,
વૈરાગીને દેખી તેમજ, વૈરાગી દુઃખ પાય,
સંધ્યાગી ધગધગતા રે, અગ્નિપરે ગાળે અરે. વૈરાગી. ૪

નિર્ધન વા કોઈ દોષ મરીગદુ, દાધારગી કોઈ,
સ્વાર્થપાશમાં સપડાઈને, વેપ પડે છે સોઈ;
વૈરાગી કોઈ વિરલા રે, અજ્ઞાનીઓ ઘણા ખરે. વૈરાગી. ૫

મામિની કંચનના કામી, માનો ચિત્ત દરામ.
પેટભરા કમના લોકોને, કપડે હાલે દામ.
દુર્જન દાવપેચી રે, મીઠુ મુખે ઉચ્ચરે. વૈરાગી. ૬

હોરો કામી મનકૂસ, લહે લગ્યે કોઈ.
પણપાં ધર્મપથમાં, માને ધર્મ જે દુઃખ.
પતંગના નાજ જેવા રે, જુઠાં જાને જુડી મરે. વૈરાગી. ૭

છે. હું તમને પ્રદેશોપદેશ શોધી રહી છું, પણ તમારા ઉપર અધાર પછેડા આપ્યાં છે કે જેનાથી તમે દેખાતા નથી. ધુતારી માથાએ પોતાના કર્મ રૂપ આપ્યાદનોથી તમને દાંડી દઈ સંતાડવા હોય એમ લાગે છે. અન્યથા તમે દેખાયા વિના રહો નહિ. હે બ્રહ્મણ આત્મપ્રભો ! તમારા પર મારું સર્વ વારી જાઉં છું. મારું સર્વ તમને સમર્પું છું. મારા પ્રાણ તમને મળવા તૈયારી છે. મરીએ મરીએ અને શરીરે શરીરે હે પ્રાણપતિ ! હું તમને શોધું છું. મારા પ્રેમનું એક લક્ષ્ય તમે છો. શરીર રૂપ જાણમાં આત્માનાં ધરૂં ચક્રો વગેરે શરીરોમાં અને અનુભવ મેરૂંડના મજાકાની મરીએ મરીએ હે આત્મ પ્રભો ! તમને શોધું છું. સ્થિરતા અને એકતા રૂપ એક ઉપયોગદષ્ટિએ તમારો આવવાનો માર્ગ દેખતી છતી બેસી રહી છું. પરંતુ હજી સુધી હે પરમાત્મપ્રિયનાથ !!! ત્હમે આપ્યા નહીં તેથી એમ લાગે છે કે કે કાંઈ સમાધિકની અશુદ્ધપરિણતિએ આપને કાંઈ સ્થાને બરમારીને રાખ્યા હશે એમ લાગે છે. હું તમારા આવવાની વાટ જોઈ જોઈને જીરૂ છું. મારી આખમાં નિન્દ આવતી નથી. હવે તો હે નાથ ! શું હવે મ્હને છતી નછતી કરી નાખરી છે શું ? દયાના સાગર બનીને કેમ નિર્દય બનો છો ? શું આવી નિર્દયતાથી વિશ્વમાં તમારું સાચું મજાશે ? હવે તો હે પ્રાણનાથ !!! પ્રેમથી મનાઈને મારૂં કથું માનો અને દર્શન દેખ મારી પાસે રહો. ક્ષામિક સમ્યક્ત્વ રમજુતા રૂપરમણી પોતાના આત્મ પ્રજ્ઞની વિરહ વેદના રૂપ સંહન કરી ન શકવાથી તે આત્મપ્રજ્ઞને ઉપાસંલ આપતી છતી કથે છે કે પ્રાણનાથ ! વિરહ વેદના રૂપ કટારીના ધાવથી મારું કાળજી વિધાઈ ગયું છે અને તેથી હવે હું એશુદ્ધ બની ગઈ છું. હે નાથ તમારા જેવા દયાના સાગરે મારા કાલજ પર વિરહ વેદના રૂપ કટારીના ધાવ કર્યા એ શું ? જમતમાં ઓણું નિન્દા કર્મ છે ? તે જરા વિચારો તો ખરા. હે આત્મ પ્રભો. મારા પ્રાણપ્રિય સ્વામિન ! વિરહનાં તો ચટકાં હોય પણ તેનાં મટકાં ન હોય પણ આતો તમે મ્હને વિરહ રૂપ ચટકાંને ઠોકાણે મટકાં જેવું કથું છે અને તેથી હવે તમને શી ઉપમા આપું તે આપ પોતે વિચારો. મારા સર્વ અપરાધોની ક્ષમા કરીને સમજાવા સમજીને ધરમાં આવો. ભુદ્ધિ અર્થાત્ જ્ઞાનના સાગર જૂતા એવા હે પરમાત્મસ્વામિન હવે તમે દરખાઈને બેઠા દર્શન દો. એમ અંતર્માં પરમાત્મપ્રજ્ઞને રમજુતા પરિણતિએ ભુદ્ધિસાગર કથે છે.

જ્ઞાત્રી નિર્વૃત્તિ સ્ત્રી-હૃદયના પ્રાણજ્ઞાત્રી જ્ઞાત્રી હવે તું મારી પાસે બેઠી આવ ।
 કારણકે તારા વિરહથી હું ક્ષણ ક્ષણ તલસું છું અને મનમાં જે તાપ થાય છે
 તે તો “ ધ્યા વાગેલ દોષ તે જાણે ” તેની પેઠે હું કૃત્રિમ જાણું છું. સંયમ
 ગુણ શ્રેણિરૂપ પર્વતપર આરોહતાં ત્હારા વિના અન્ય કોઈ આધારનથી.
 અંશે અંશે પણ ત્હારું દર્શન અને સ્વરૂપ પ્રાપ્ત થતાં સંયમગુણ શ્રેણિ ગિરિ
 પર અંશે અંશે ક્રમે ક્રમે આરોહાય છે અને તું પૂર્ણપણે મને પ્રાપ્ત થતાં
 સંયમ ગુણ શ્રેણિ પર્વત પર ચઢી પરમાત્મસ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.
 આત્મા, પોતાની નિર્વૃત્તિ સ્ત્રીને કહે છે કે સમતા રૂપ સરોવરમાં હું હંસ છું
 અને તું હંસી છે-હંસ અને હંસી જેમ માનસરોવરમાં આનન્દકીડા કરે છે
 જેમ સમતારૂપ સરોવર હંસ અને હંસીની પેઠે જૈક્યભાવે આપણે બન્ને
 આનન્દકીડા કરીએ છીએ. આપણે બન્ને સમતાસરોવરમાં સદૃશસુખરૂપ
 મૌકિતકનો ભોગ કરીએ છીએ એમ તું અંતરમાં અવબોધાદે નિર્વૃત્તિવધને!!!
 અન્તરૂચ્છિમાં હું હરિ છું અને તું લક્ષ્મી છે. તું મારી પ્યારી છે અને ત્હારો
 હું પ્યારો છું. આપણો આન્તરિક્ષંદિમાં અપૂર્વનાદાત્મ્ય સંબંધ સળગીપડે છે એમ
 અવબોધ. હું હર અર્ધાન્ મહાદેવ છું અને તું અંગા અને મૌરીરૂપ છે. હું ન્યારે
 ચંદ્ર છું ત્યારે તું અસંખ્યપ્રદેશમાં ચંદ્રારી છે. હું સાગર સમાન છું અને
 તું ચંદ્ર સમાન છે. હું પતંગની ઉપમાને ધારણ કરું છું અને તું દોરી-
 ની ઉપમાને ધારણ કરનાર છે. હું સુરૂપ છું અને તું સુરના કિરણ પ્રકાશ
 જેવી છે. મૂર્ધ્ધી તેનો પ્રકાશ બિલ નથી તેમ તું મારાથી બિલ નથી દે
 નિર્વૃત્તે !!! હું મૌકિતક સમાન છું અને તું હીપ સમાન છે. હું આત્મા કેરક
 શાનવડે સર્વ જન્મત્મા વ્યાપ્ત દોષથી શાનજેષાપેક્ષાએ વિપક્ષરૂપ છું અને
 તું મહાશક્તિ દેવીરૂપ છે. આન્તર વિષમા વિપ્લવ અને મહાશક્તિરૂપે હું અને
 તું બન્ને એકત્ર અંક્યતાંત્ર રીએ છીએ દે પ્રિયનાં પ્રિય પ્રજ્ઞાદે નિર્વૃત્તે!
 મ્હારાથી તું રહે છેને મારા મનમાં હું જ થાતું નથી. દે નિત્યે !!! તું કનકરૂપ
 પદ્મામાં જુપામ્ રહે છેને મારા મનમાં જે હું જ થાય છે તે હવે જાનમાવ પા
 સદન કરી શકાય તેમ નથી. દે પ્રિયનિત્યે !!! તુ હવે મને જન્મ દઈને દ
 તારું મૂળ સ્વરૂપ દેખાડ ત્હારા મુખ પર મેલું કર્મરૂપ પુષ્પ નાડું ।
 અને મને દર્શન આપ તુ કનરૂપ પુષ્પ હોડીને ન્હાન નન દઈને દેશે
 ત્યારે મને સત્ય દશનિ થશે અને જન્મ જરા મન આપિ આપના હું જ સંધિ
 નદ થશે એમ પડું વિષામ આપ છે. કૃત્ત્વા નરરજ જન્મ ને તેરો મને

મનુષ્ય કુંડમાં નવ ગજ પ્રવેદે જલ પ્રગટાવ્યા જોટપું દુઃખ
 છાનીમાની ગુપ્તપણે જોઇ રહી છે અને મ્હને તત્સાવે
 શરમ નથી આવતી ! પતિવતાઓનો આવી રીતે સ્વા-
 સેવા વગે ત્યાંસુધી દર્શન ન દઇને સતારવાનો શો ધર્મ છે
 વિચાર કર અને જરા મનમાં શરમ લાવ. હવે પ્યારી મારી
 આવિર્ભાવે મળીને સાદિગ્ધનન્તમા ભાગે મેળ કર. હે પ્રા-
 ત્વાય રૂપમાં લય લાવાને ત્હારમાં લીન થવાનો છું એમ સ-
 પ્રાણુમિત્ર નિર્દોષે ! ત્હારા દિવસગરમાં સ્નાન કરીને કું આનંદ
 એટલું જ હજુ છું. બાપી હવે અન્ય કંઈ સકામત્વ રચું નથી
 સાથે મેળ મેળવતાં ભીતિ, ખેડ અને સોંકને ત્યાગ કરીને ત્હારા
 સર્વદા શક્તિ લભાવી છે એમ નિશ્ચયતઃ અવબોધ!!! હવે તું મ્હને
 બ્રહ્મણીને હે નિશ્ચિત દલ્લરસરૂપ આનન્દ રસ આપો. પાછ દે
 ભરમાં ભટકતી મ્હેં ત્હને પ્યારી ન ભગી હતી. હવે તો ત્હારું સ્વરૂ-
 પ જુઝું પ્યારી તું લાગી છે. ત્યાંનું સાગર જોમાં છે એવું અસંખ્ય પ્રદે-
 દર્શનથી આનન્દની સદજ પુખ્તારી ચડી છે એમ અન્તરમાં ઉપ-
 શુદ્ધિસાગર કહે છે.

ચેતનના ચેતનાપ્રિયાપ્રતિ પ્રેમોદ્ગાર.

(દોરીના રાગમાં).

અમકાવી રૂપ ત્હારૂં, પ્યારી પ્રેમ જમાડયો,
 મૂલાવી જમમાનરે, તુજમાં મુજને લગાડયો,
 કોણ ભણે શુ? કામણુ કીધું, આંખે એક તું આપે,
 સ્વપ્નમાં પણ તુહિ તુહિ, દિલમાં ખેંચાણુ યાવેરે. પ્યારી
 ત્હારૂં નૂર કંઈ ચૌરે મગાણું, આનન્દ સ્વાદ ચખાડયો,
 નવ યોજનવંતી નુરચાગી, અનુભવરંજે રમાડયો. પ્યારી
 નહિ ઇન્દ્રિયો નહિ જ્યાં મનડું, ત્યાં તુજ નૂર નિહાળ્યું,
 તુહિસાગર અદ્ભુત જયોતે, મોહ તિમિર ભગાડયુરે. પ્યારી
 ભાગ્યદેવ—અપ્પા-મમુડિયે અધિપતિ ચેતન આપ્યા. જેનની ચેતના

અવ્યોધી તેના પ્રતિ જે જે આન્તરિક્ષાદ્વાદરથી કહે છે તેનું સ્પષ્ટીકરણ કરવામાં આવે છે. આત્મા કહે છે. હે શુદ્ધચેતના.

તેં ત્હારું સ્વાભાવિક સ્વરૂપ પ્રકાશિત કરીને મ્હારા હૃદયમાં સાત્ત્વિક શુદ્ધ ધર્મ પ્રેમ જાગ્રત્ કર્યો. જન્મતનું લાન જીવાતીને ત્હારામાં મ્હને લગાડ્યો અર્થાત્ રસિક કરી દીધો. ત્હારા વિના વિશ્વમાં કોઈ પણ પ્રિય નથી એમ નિશ્ચયતાન લગાડી દીધું. હે શુદ્ધચેતના! કોણ જાણે તેં એવું શું કામણ કર્યું છે કે જેથી આંખે એક ટુંજ પ્રિય સેવ્ય દેખાય છે અને અન્ય કોઈ પ્રિય સેવ્ય અવલોકનું જ નથી. સ્વપ્નમાં પણ ટું ટું ને ટું એવું થઈ રહ્યું છે. ત્હારા રૂપના દર્શનના હૃદયમાં નમ્યાકર્પણ એવા પ્રકારનું યાવ છે કે જે વેદક હોય તેજ તેને અવ્યોધી શોકે. હે ચેતના! ત્હારું સ્વાભાવિક તેજ દુનિયાના તેજથી જીદાજ પ્રકારનું છે. કાંઈ છે કે—ચંદ્ર કોટિ સૂર્ય ઊગે. કરે પ્રકારા અપારજી. તેદમી વણ આત્મગ્યોતિ, જીવી અનંતીપાર. જીવદા જ્ઞાનમમે હે જ્યોતિ ત્હારી અસંહ્યપ્રદેશે કરી ॥ હે ચેતને ! તેં સહજાનન્દ સ્વાદ અખાડીને અન્ય ત્રિપોના સચને મૂળમાંથી દણી નંદ કર્યો છે. નવ્ય યૌવનવંતી એજ અનન્તજાનરૂપ નરવાણી તેં મને અનુભવરંગમાં રમાડીને અનન્તજીવનવડે શાવન જીવને કર્યો છે. જ્યાં પાંચ ધન્વિયો અને મનની પ્રતિ નથી એવી દશામાં મેં ત્હારું ચાસ્તવિક શુદ્ધરૂપે દેખ્યું. જ્ઞાનના સાગરપૂત પ્રગાદણ જ્યોતે તેં અન્નમાં રહેવું મોદરૂપ તિમિરને જગાડ્યું એમ અનુભવદૃષ્ટિએ ભુદિમાગર કહે છે.

❀ આત્માના શુદ્ધચેતનાપ્રતિ પ્રેમોદ્ગાર. ❀

હારીના સચમાં.

ત્હારે ત્હારું એક કામ દે, બૂડી દુનિયા દીવાની;
રીઝે એક અન્ય ખીલે દે, સમજી લે મન શાળી.
રસીકી ટુજ રીઝવવા માટે, પ્રાણ ન તમ મન પ્યારું;
દુનિયાના કોટી કૃત્યોમાં, મુજે નહિ મન ત્હારું દે. જૂડી ૧
જગ ત્હાયે તે માનો મનમાં, મનમાં તું એડીકી;
ટુજ નરે વેચાયા પ્રાણે, નકરી હેલ છબીલી દે. જૂડી ૨
સન્તાનનોનાં મન મોહિની, વૈરાગીપર રાગી;
ભુદિસાગર અસખ્યપ્રદેશે, તન્મયના લલ લાગી દે. જૂડી ૩

સં. ૧૯૧૦ વૈશાખ સુદ ૧૨. મેદસાજા.

પરમાત્માનો ભક્તને ઉપદેશ,

દેશીના રામમાં જગમો.

સાચી કહું એક વાત છે, મહારો યાગે તું ત્યારે,
 લેણગે સાત ધાન છે, ભેદ રહે ન લગારે;
 દુનિયાના ઇલાખને ઇંદ્રી, દેક એક મુજ ધારે,
 દુનિયાના સંજોગો ઇંદ્રી, હું તું વૃત્તિ વારે છે. મહારો. ૧
 દુનિયા નિન્દે વા ગાયે, ત્યાંથી મનહું નિવારે;
 સર્વે દેખે સમતાભાવે, નિલેખી વ્યવહારે છે. મહારો. ૨
 સર્વ માંદીથી વૃત્તિ નિવારી, મુજમાં વૃત્તિ ઠારે;
 એકમેક મુજથી થઈ જાવે, ભેદ ન ધરતો ક્યારે છે. મહારો. ૩
 ઘોર પરિણામ મુજ કરે પણ, હિમ્મત લેશ ન હારે;
 મારા રૂપ જાની સર્વાંગે, અન્ય કશું ન વિચારે છે. મહારો. ૪
 શ્રદ્ધા પ્રીતિ ભક્તિ ધરીને, સર્વવિકલ્પો સંહારે;
 બુદ્ધિસાગર પ્રભુ જીવનથી, પરમ મુખ લેં જ્યારે છે. મહારો. ૫
 ૧૯૭૦ વૈશાખ વદિ ૧ મેદસાણા.

મુચના—૪:માત્રાનો ભક્ત પ્રતિ ઉક્તિ અને શ્રીમદ્ગુરુની શિષ્ય પ્રતિ ઉક્તિ, એવના પ્રિયાની એવના પ્રિય પ્રતિ ઉક્તિ, આદિ ઉક્તિયો ૧૫ આ ૫૬ આ ૫૫.ત્રિમુક્તિ સ્વામીએવક ધર્મનું ઐક્ય તન્મયરમોષક એવા આ ૫૬માંથી અધ્યાત્મજાની ગુરુમદારાજની ગુરુમદારાજ જાન લેવા તરફર થવું.

ૐ તું આનન્દરસમય થા. ૐ

રસમય ત્હારે થાવું, રસીલા રસમય ત્હારે થાવું;
 પ્રભુરૂપ થઈ જાવું.....રસીલા ૦
 મધપૂડા તુહિ ધતાંરે, માળી જનશે લોકો;
 પ્રેમે પાસે આવશે છે, કેમે તેહ ન રોકો. રસીલા ૦ ૧
 ચંદ્રસમે શીતલ જને છે, દુનિયા ભેશે સામું;
 નિર્નામી વૃત્તિ થતાં છે, લખશે દુનિયા નામું. રસીલા ૦ ૨

- સમતા ચંદ્ર શીતલ જને રે, હવે આવે પાસે; રમીલા ૦ ૩
- ન્હાવે ધાવે જલ પીવે રે, ઝીલે હરેક્રાસે. રમીલા ૦ ૪
- રસમય મીઠાં ફલ બને રે, લોકો ચુસે ભાવે; રમીલા ૦ ૫
- ખાંડરૂપ બનતાં તુલિ રે, કીડી પાસે આવે. રમીલા ૦ ૬
- ભાગ કદી ન જોલાવતો રે, અહિંયાં લોકો આવે; રમીલા ૦ ૭
- તાપે તપિયા લોકનો રે, સાંજે થાતો ભરાવો. રમીલા ૦ ૮
- લોહચુંબક બનતાં તુલિ રે, રહેજે સોંચ આકર્ષે; રમીલા ૦ ૯
- મેઘાડંબર તુલિ બને રે, નાયે મયુરો હર્ષે. રમીલા ૦ ૧૦
- પ્રીતિ રસમય થઇ જતાં રે, પ્રગટે સેવા ભક્તિ; રમીલા ૦ ૧૧
- ધર્મલેહ અધકા ટળે રે, પ્રગટે ચેતન બ્યક્તિ. રમીલા ૦ ૧૨
- સૌમાં પ્રભુને દેખવા રે, પ્રભુરૂપ થઇ જાવા; રમીલા ૦ ૧૩
- એકચભાવ અનુભવવડે, ભોગવ અનન્દ માવા. રમીલા ૦ ૧૪
- શુણુશુણુ કરતા અવશે રે, ગધે ભમરા ભાવે; રમીલા ૦ ૧૫
- માલતી પુષ્પ પંકજ બને રે, બહુ જોલે મુ' ? થાવે. રમીલા ૦ ૧૬
- પ્રભુ શુણુનો રસીયો થતાં રે, શુણુગણ આનિભાવે; રમીલા ૦ ૧૭
- નક્કી નિજમાં થાવશે રે, શ્રદ્ધા પૂરી લાવે. રમીલા ૦ ૧૮
- ઈયત જમરી ધ્યાનથી રે, જમરીરૂપ મુકાવે. રમીલા ૦ ૧૯
- બુદ્ધિસાગર ધ્યાનથી રે, આનન્દમય થઈ જાયે. રમીલા ૦ ૨૦
- ચેતનારૂપ પ્રિયા સ્વચેતનરૂપ પ્રિય આપાને આધ્યાત્મિક વૃત્તવર્તિયા
- રસિક મનવાને દશાન્તો આદિ અનેક લક્ષિયા વડે પ્રભોને છે. તેનું જા. ૫૬ના
- આદર્શ અવગ્રહ કર્યાનું છે.

❀ સંતારમાં જીવ મદારીની માયા ❀

- મદારી માયા ત્હારી રે, તુજમાંડી રહેનાર. મદારી.
- મન મકંડને કેળવી રે, ખૂત નચાવે નાય. મદારી ૧
- કાયનો કકટો લેઈને રે, સોનું જણાવે સાચ. મદારી ૨
- દોરે બાંધી પૂતળીયો, નાય નચાવે ઘિય; મદારી ૩
- મુરલી મુખ વગાડતો રે, બજની નાના વેષ. મદારી ૪

રીઝવતો સહુ લોકને રે, માગે માગણી રીત;	
આશાએ અથડાઈને રે, ધરતો દુઃખ ખચીત.	મદારી. ૩
પકડી કાળા સપને રે, કરતો અફસુત ખેલ;	
આજીવિકાકારણે રે, કરતો આશાટેલ.	મદારી. ૪
ખેલાવે માયા તહને રે, અન્ય ખેલાવે તુંહિ;	
બુદ્ધિસાગર સાનમાં રે, સમજી ચેત નિજમાંહી.	મદારી. ૫
૧૯૭૦ વૈ. વ. ૮ મેઢસાણા.	

❖ શેઠ જગાભાઈ દલપતભાઈપર લખેલ પત્ર. ❖

મનડું બહુ ભટકાવે, જીવને મનડું બહુ ભટકાવે.	
જંપ જશ નહિ લાવે.....જીવને	
મનની દોડાદોડથી રે, ચેતન ચાન્ત ન થાવે;	
મનની જીતાજીત છે રે, મન સંસાર કલાવે.	જીવને ૧
આશાની સૃષ્ટિ રચી રે, તેમાંહી લલચાવે;	
લશ ચોરાશી યોનિમાં રે, પ્રેરી જીવ ભભાવે.	જીવને ૨
જેમાં સુખ ન કંઈ જશ રે, ત્યાં સુખને સમજાવે;	
પુદ્ગલ એંઠો ભક્ષતાં રે, લજ્જત લેશ ન લાવે.	જીવને ૩
મનના વશ રહેતાં થકાં રે, તન રોગાદિક પાવે;	
વિચિત્ર મનની છે ગતિ રે, ભવમાં જીવ ફસાવે.	જીવને ૪
મનના વશમાં સહુ પડ્યા રે, સમદ્રેષ સફલાવે;	
યોગી યતિ તપસી મુનિ રે, મનના વશમાં આવે.	જીવને ૫
અનન્ત લક્ષ્મી આત્મની રે, મનડું ફેલી ખાવે;	
મન જીતે તે જગ વિવે રે, નામ પુરૂષ ધરાવે.	જીવને ૬
ઠયાં મનના વશમાં પડી રે, નાહકે દુઃખ ઉપાવે;	
બુદ્ધિસાગર ભાગીને રે, મન વશ કર સુખ દાવે.	જીવને ૭

સંવત ૧૯૦૨ ના વૈ. વર્ષ ૧૩.

गुरु स्तुति.

सागर उद.

नमः सुप्रसागर उद्रे प्रभु विभुवर, उदयोत्तम नमः नमः देवाः
 अनन्त सुप्रभय सुप्रभय त्रिभय, त्रय्य भुवन साद्रे मेवा. नमः १
 नट नागर साकार स्वर्पी, निराकार लीलाधारी;
 सुप्र पर्याय स्वर्पी निर्मल, अनन्त रूपे अवतारी. नमः २
 साता शेष न सान स्वर्पी; प्रकाश निक्षय धारी;
 लोक अनेकने सदसत् रूपी, अतप स्वर्पी आधारि. नमः ३
 नाथ निरंजन प्रकाश विष्णु, परमभक्षेधर कुमारि;
 नमः उद्रे नमः उद्रे नमः उद्रे नमः, मोक्ष दैत्यना संहारी. नमः ४
 आता ताता माता दाता, नमः उद्रे नमः उद्रे नमः.
 सागर शरद्रे उद्रे धातां, अनन्त उद्रे नमः धारी. नमः ५
 सुप्रसागरनी उद्रे पात्रे अनन्त सुप्रसागर नर नागी.
 क्षण क्षण साक्षात् करो सागर उद्रे, सागर भद्रिमा नमः धारी; नमः ६
 बुद्धिसागर भंगव भावा, पात्रे उद्रे उपा धारी. नमः ७

ॐ नानिः ३

न. पंथापुत्र. म. १८७३ अष्टादश वि. ११ वा श्रीम. नमः १८७३ अष्टादश वि. ११ वा श्रीम.

ॐ अहंम

इति श्रीजैनधेतांकर मवगच्छ विरोधमणि श्रीनयागर त्रिप सागर नागा
 मुकुटमणि क्रियांदायक श्रीनेमिसागरमुनीश्वर निष्य श्रीक्रियाया
 रसिसागर गुरु तच्छिष्य श्रीनान्मूर्तिश्रीमुखसागरनी दूर पृ
 ममावक पांगानेष्ट न. त्रिविगारद जैनाचार्यश्री बुद्धि-
 सागर मूर्ति विगचित पत्रनय मंत्रद्वयाट्मो भागः
 ममातः ॐ अहं नानिः ३

